

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. pošt a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ľrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklőben áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézfelhúzott fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi keletgyőit csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Ké (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Ké (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Ké (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Ké 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövőhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszkozeink szlovenszkói főmeghizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

1935

MAGYAR TANÍTÓ'

XV. évf.

I. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnle Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnle Saliby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Tolkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtítkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2 „	50 „
1/4 „	30 „
1/8 „	15 „

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
6x1 „	20 %
12x1 „	25 %
24x1 „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ 1/2 „	500 „
1 „ 1/4 „	320 „
1 „ 1/8 „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Tizenötödik évfolyam.

Most, amikor a Magyar Tanító címlapjára először írjuk föl a római tizenötöst, valami büszke érzés, s egyben meghatódottság fog el. Mert ez a szám az évfolyam-jelzés formai jelentésén kívül mást is jelent. Jelenti a szlovenszkói magyar tanítóság múltját és jelenti egy esztendőnyi jövődjét...

Tizenöt évvel ezelőtt indult el a Magyar Tanító az élet és a fejlődés útján, hogy minden sorával az itteni magyar tanítók ügyét szolgálja, védje. Akkor ez a lap volt a szlovenszkói magyar pedagógia mécsvilága, ez volt a magyar tanítóársadalom tanügyi tanácsadója, kalauza. A Magyar Tanító volt a Vestník, a Magyar Tanító volt az egyesület. Falat kenyér volt, melyet várt mindenki, s ha hozta a posta ismerős rózsaszínű borítékjában: ettük, szívtuk beűt, mint az evangéliumot.

Azóta a huszonegyből harmincöt, a római egyesből XV lett. A Magyar Tanító, mint az általa előkészített és megapozott egyesület hivatalos lapja, pedagógiai és tanügypolitikai problémák hullámain úszott át, viharokkal küzdött, megedződött a harcokban, s ma, amikor tizenötödikször kíván boldog újévet olvasóinak, tapasztalatokban és tanulságokban gazdag múlt van mögötte. Tudja, milyen irányban kell haladnia, tisztában van a reális élet lehetőségeivel, ismeri az útat, a módot, melyek kitűzött, változatlan céljához elvezérlik. Nem épít légvárakat, nem álmodozik, nem jósol, hanem megy tovább rendületlenül, folytatja a munkát.

Ez a határozott, biztos cél és út adja meg a Magyar Tanító jellegét. Tizennégy év alatt nagyon sok lörtént Köztársaságunk belső életében, de az iskolaügy az egyenesvonalú fejlődés ösvényén haladt, s a politika ingadozásai talán legkevésbé befolyásolták. Olykor-olykor fölütötte ugyan fejét egy-egy mozgalom, mely a természetes fejlődés folyamataira jobb, vagy halfelől hatást kívánt gyakorolni, de az iskola- és népművelődésügy, melynek lényege a pedagógiai törvényszerűség, csak annyiban reagált e hatásokra, amennyiben összeegyeztethetők voltak nemes céljaival. Ezzel az általános megállapítással jellemezhetjük a Magyar Tanító múltját. Eltekintve egyesületi megkötöttségétől, mindig a maga lábán járt, soha nem tövedt egy-egy divatos politikai, vagy társadalmi jelszó »bűvkörébe«, nem vált játékszerévé az aránylag gyakran változó irányzatoknak. Minden téren szigorúan betartotta az »arany középutat«, s ennek a következetességének köszönheti tekintélyét, színvonalát és — tizenötödik újesztendőjét.

Mint egyesületi lap, elsősorban a magyar tanító, mint

egyesületi tag érdekeit védte. S miután az érdekek — még egy szakegyesületen belül is — sokfélék, a Magyar Tanító-nak úgyszólván minden száma más és más problémákat, terveket, javaslatokat vetett fel. A panaszok ezerféle hangon és színben változtak lapjain. Ez a változatosság és sokrétűség tette a lapot mindig frissé, elevenné, érdekessé.

De a szakszerűség mellett volt gondja a Magyar Tanító-nak az általános pedagógiai és kulturális kérdések felszínén tartására is. Nem volt olyan fontos magyar kultúr-megmozdulás, jelentős pedagógiai és társadalmi akció, melyből a magyar tanítók szaklapja nem vette volna ki részét. Ha szót kellett emelni a magyar közművelődés, a köztársasági magyar kultúra jövője érdekében: a Magyar Tanító nem hallgatott soha. Hiszen a kisebbségi magyar élet egészséges formájának kialakításában segídeni: nemcsak kötelessége, de tizennégyéves tradícióval szerzett joga!

Ilyenformán a Magyar Tanító nemcsak éppen a tanító-ság, de a nemtanító magyar közönség házaiban is rendszeres vendég. Cikkeit nemcsak a pedagógusok, de a laikusok körében is megvitatják. Fejlődéséről, értékeiről — és hibáiról tanítók és nemtanítók egyaránt beszélnek, vitatkoznak.

Hibáiról is?...

Nem volnánk igazságosak, ha tagadnók, vagy titkolnók, hogy a Magyar Tanító-nak, mint minden létező sajtó-organumnak, hibái, hiányosságai is vannak. Már az érdekek sokfélesége magában hordja a kritikák különbözőségét. Ami Péternek fáj, az sokszor nem fáj Pálnak, s ami fontos Pálnak, azt viszont Péter mellékesnek látja. De a Magyar Tanító nem alkalmazkodhat egyéni szempontok szerint, s munkakörét ki kell terjeszteni addig a határig, melyen belül nem ellenkezik az általános tanítói érdekekkel. Egy folyóirat szólásszabadsága nem korlátozható a szűk egyéni látás mértékével, mert éppen az a célja, hogy átfogó szellemi tartalmával diadalra vigye a közösség gondolatát.

Egy nemrégii tanítógyűlésen valaki kifogásolta a Magyar Tanító egyik cikkét, mire egy másik kartársunk — nagyon talpraesetten — azt válaszolta, hogy a tanító-ság eléggé érett arra, hogy kellő kritikával fogadja az övével nem egyező véleményeket. A tudományos összehasonlítás pedig módot ad, hogy dísztingváljunk a helyes és helytelen megállapítások között.

Sokat emlegetett »hibája« a Magyar Tanító-nak a pedagógiai és érdekvédelmi közlemények közti állítólagos aránytalanság. Vannak, akik keveslik a pedagógiát, mások pedig keveslik a jajt, a panaszt. Az egyik oldalon tanulni, önképződni akarnak, a másik oldalon fölöslegesnek tartják a pedagógiai cikkek halmozását, mikor annyi a bajunk, hogy

a Magyar Tanító egész évfolyamát is meg lehetne tölteni vele. Ott azt akarják, hogy az egyesület és lapja minden erejével támogassa a tanítóság továbbképzését, mert a szellemi értékek révén jutunk el az anyagi értékeléshez; itt azt tartják szükségesnek, hogy az egyesület munkája fokozott harc legyen a tisztességes kenyérért, mert az anyagi jólét eszközeivel meg lehet szerezni a szellemi érték-többletet... Mondanunk sem kell talán, hogy az igazság középen van s a Magyar Tanító — mérlegelve mindkét oldal kívánságait — lapját megosztotta a harc és a munka katonái közt. Számszerűleg ez annyit jelent, hogy például a Magyar Tanító most elmúlt évfolyamának 700 oldalán bárki találhat 350 oldal pedagógiát és ugyanannyi érdek-védelmet.

Sokkal súlyosabb panaszok hangzottak el a Magyar Tanító ellen azért, hogy utóbbi időben mindössze 24 oldalas számok alakjában jelent meg. Ez a panasz így, elszigetelve lényileg jogos. Mert aki ezt fölpanaszolja, az számol azzal, hogy 1500 magyar tanító évi 40 koronájának nyomós érve áll mögötte. Csakhogy...! A valóság az, hogy a lapot nem 1500, hanem csak 500 tanító tartja fenn, s ezáltal hordozza 1000 nemfizető testvére terheit. A Magyar Tanító tehát óriási arányú fizetésleszállítással küzd. A csodával határos, hogy ily körülmények között kibírja jelenlegi terjedelmét, ami — dacára a néhány soványabb példánynak — a XIV. évfolyamban számonként mégis 32 oldalas átlagnak felel meg. A Magyar Tanító már ennél többet is adott. Mindeztideig tehát nem érte károsodás a rendszeren fizető kartársakat. De ha azt akarjuk, hogy a lap megtartsa eddigi terjedelmét, akkor fizessük rendszeren a tagsági díjat, mert hátralékokból nem lehet lapot kiadni, s egyesületet kormányozni. Nem elég, hogy »szeretjük és dédelgetjük« lapunkat, mert ebből meg nem él, hanem elsősorban adjuk meg neki azt, ami pusztá életét biztosítja. A 24 oldal memento arra, hogy a lap érzi az igazságtalanságot, melyet vele szemben elkövetünk. Mi fennhangon követeljük, hogy a fizetésesökkenetések igazságtalanságát orvosolják: nos, halljuk meg a Magyar Tanító követelését is, amíg nem késő!

A Magyar Tanító hűségesen szolgált tizennégy esztendeig. Most új munkára indul, de kéri a bérét. Hisszük, hogy olvasói teljesíteni fogják tartozó kötelességüket. Ezzel a reménnyel szántjuk a tizenötödik évfolyam első barázdáit. (bb)

Dr. techn. Machnyik Andor gazdasági tanár, a

„CSALLÓKÖZ“

című mű szerzője ezúton kéri az iskolai igazgatókat és iskolafenntartókat, hogy a fenti művét rendeljék meg a tanítói könyvtárak részére. Egyben azt is kéri, hogy a M. T. legutóbbi számához mellékelt megrendelési gyűjtőlevelet kitöltve küldjék be címére, miután a munka nyomás alatt áll.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Az individualizált nevelés.

Irta (szlovákul)

Paulovič József tanfelügyelő.

Magyarra fordította

Kanyar István, igazgató-tanító.

Az iskola- és nemzetművelődésügyi minisztérium 1933. évi július 10.-én kelt 67.311/I. számú rendelete, mellyel a végleges tanterv az elemi iskolák részére kiadatott, főbb elveiben és módszereiben, többek között a következőket mondja: »Az iskolai oktatásnak az összes fokozatokon a tanulóifjúság testi és szellemi fejlettségéhez kell alkalmazkodnia és az — amennyire a tömegtanítás lehetővé teszi — individualizáló, azaz az egyes tanulók különös képességeihez, érdeklődési köréhez és szükségleteihez mért legyen...« Az itt kimondott elv — individualizáció — föltételezi mindazon reformeszmék, irányok és nézetek ismeretét, amelyeket az új iskola a tanítótól megkíván. A régi iskola intuiciójába vetett hitnek át kell változni azon szilárd meggyőződésre, hogy csak a gyermek »Énjének« mélyebb megismerésével és ennek alapján induktív úton szerzett lárgyilagos szabályok és törvények segítségével felelhetünk meg a végleges tanterv által felállított követelményeknek. A tanítói rátermettség, a gyermekekkel való érintkezés, a gyermekek és a tanítói hivatás szerellete ma már nem elég a modern iskolában való tanításhoz és neveléshez, ahol minden egyes gyermek testi és szellemi fejlődésének lehetőségével is kell törődni. Eppen ezért Příhoda Václav állandóan hangsúlyozza, hogy a nevelést tudománnyá kell fejleszteni, azaz induktív úton szerzett ismeretekkel irányítani.

Velínský a tudományos eszközökkel irányított nevelést az orvosi gyakorlathoz hasonlítja. Mint ahogy az orvos megállapítja a beteg egységes egyéni állapotát az egészséges emberétől való különbséggel, éppen úgy a nevelőnek is a tanuló egyénisége szerint, — amit megismerni szent kötelessége — kellene igazodnia.

»A módszerek individualizálása« című munkájában a következőket írja Velínský: »még a régi iskola alapelvei szerint igazodó lelkiismeretes tanító is jól tudja, hogy a gyermek benső »Énjébe« behatolni, azt megismerni nem oly könnyű feladat, hogy az akadályokat konkrét, individualizált esetben egyszerre el lehetne távolítani. Általános, mondhatjuk mindennapi tapasztalat, — mondja tovább Velínský —, hogy az ember egyénisége nagyon összetett, törekeny és labilis rendszerű valami, úgy, hogy annak megismeréséhez különböző körülményekből vett pillanatnyi megnyilvánulások egész sorozata szükséges — és a gyakorlati nevelő jól tudja, hogy a gyermek megismerése

szemponjtából milyen fontossága van az iskolai kirándulásoknak, a szabadban való játszásnak, a reá ruházott felelősségnek fontosabb küldetésnél, vagy a gyermek kedve ellenére kiadott abszolút parancsok. Mégis mennyi alkalom van mindenütt a lehető téves ítéletekre. Ha megfontoljuk az, hogy a pedagógia egyik alappillére a pszichológia is még mindig lanácstalan a gyermeki egyéniség megnyilvánulásainak, az általunk megfigyelhető körülmények és alkotóelemek megállapításában és megítélésében, nem csodálkozhatunk Chlup Ottónak a tesztelés ellen megnyilvánuló elutasító magatartásán, amikor mondja: »nem értünk egyet a teszteléssel, miután a szellemi állapotot nem lehet egységekre, pontosan centiméter hosszúakra felosztani. Ne mérjük az iskolai munkát csak a pillanatnyi eredmény szerint, hanem a szerint is, hogy a tanító milyen magvakat hintett el a gyermeki lélekben, amelyek csak évek múlva fejlődnek ki és hoznak gyümölcsöt. Nem hisszük azt, hogy a tanító mérő skálával a kezében, átlag és egység számításokkal, valamint korelációkkal az asztalán, az ifjúságot új és örömteljesebb élet felé vezetheti.«

Rostochár M. még a cselekvő iskolát megteremtteni igyekvők munkáját is szkeptikusan nézi, amikor a »Pszichologia tanulmányozásáról« című könyvében a következőket mondja: »a cselekvő iskolát létrehozó új pedagógiai igyekezetek éppen azért nem bíztak nagy eredménnyel, mert pszichológiai föltevésekre és irányokra támaszkodnak.« Legújában a laikus pedagógusok, sőt tanítók és tudományos pedagógiai kutatók is erőlyesen állást foglaltak a globális módszer ellen, amelynek, mint pedagógiai-pszichológiai tévedésnek, az iskolában semmi helye nincs. Rostochár a »Kezdő olvasás pszichológiai alapjai« című könyvében kifogásolja a globális módszer híveinek, hogy az olvasás menetére nagyon is behaviorisztikusan néznek, »miután az olvasást csak fiziológiai-élettani-menetnek tekintik, melynek lényege szem-mozgásokkal van meghalározva. A behaviorizmus azon alapföltevése, hogy a pszihikai élet-mozzanatok, biológiai vagy fiziológiai megnyilvánulásokkal megrajzolhatók, megállapíthatók, a legnagyobb tévedés, amilyen a tudományban valaha is előfordult. A látószervek mozgásából nem tudunk meg semmit az olvasás pszihológiai menetéről. Semmiféle módszer sem helyezheti a gyors, de felületes olvasást a biztos olvasás fölé. A globális módszer pedig ezt teszi.«

Különös, hogy éppen ez a szerző, az idézett könyvének 34. oldalán a következőket mondja: »a globális módszernek minden nehézsége ellenére az angol nyelvben — tekintettel annak nem fonetikus voltára — a kezdő olvasásnál bizonyos létjogosultsága van.« Rosztohar szerint tehát a globális módszer az angol nyelvben, csak azért, mert egyes szavakat másképp ejtenek ki, mint írának avagy fordítva, már nem a legnagyobb tévedés, amilyen a tudományban valaha is előfordult.

Úgy látszik, hogy itt nem is a tudományos igazság megállapításáról, hanem inkább a globális és a szintetikus módszer

követői elleni támadásról, de még inkább az analitikus módszernek a kezdő olvasásnál való használásának — melynek egyik fő propagátora maga Rostoha — ajánlásáról van szó. Az én szerény véleményem szerint az analitikus módszer nem egyéb, mint a normális szótagok módszere, azzal a különbséggel, hogy nem elszigetelt hangokból és betűkből, hanem rövid szavakból indul ki és a további új betűket a szó értelméhez való tartozásából adja.

A művelt tanító nincs kétségben aziránt, hogy a kezdő olvasás tanításánál milyen módszert válasszon, saját gyakorlatára, valamint a tanulók szellemi anyagára és egyéniségére való tekintettel, azon mondás szem előtt tartásával, hogy: »kevés fáradtsággal, a legnagyobb időmegtakarítással a legjobb eredményt elérni«. Éppen azért igyekszik a szintetikus módszeren kívül megismerni a globális és az analitikus módszert is, hogy így megfelelhessen azon gyermekeknek, akik csak szóőredéket vagy betűket képesek fölfogni és azoknak is, akik tehetőségüknél fogva egész szavak befogadására mutatnak nagyobb készséget.

(Folyt. köv.)

FÓRUM

Válasz „Széljegyzet a széljegyzetekhez” című cikke.

Nem volt szándékom a »Magyar Tanító« múlt évi 18. számában megjelent írásom ügyével még foglalkozni, mert a magam részéről azt befejezettnek tekintettem, de az »Új Élet« novemberi számában megjelent és a helyzet teljesen hamis felfogásából fakadt izléstelen és személyes fűző hozzászólás után, kénytelen vagyok a tárgyilagos olvasók iránt való tiszteletből az alábbi észrevételeket tenni.

Minden elfogulatlan és tárgyilagos hozzászólást a hírlapi polémiában ugyanilyen módon kell fogadni és kezelni, ha súlyt helyezünk annak komoly elbírálására. Ez a legegyszerűbb követelménye és egyben fokmérője a köteles intelligenciának, mindenkivel szemben. Aki ebben a tekintetben nem kifogástalan, az ne álljon ki, főleg leckéztető és oktató szándékkal, a nyilvánosság elé. Ez szól elsősorban az »Új Élet«-ben megjelent »Széljegyzetek« szerzőjének.

A cikkíró sokkal jobban tenné, ha nem ferdítené el a tényeket és nem volna le azokból olyan következtetéseket, amelyekre senkisésem gondolt, s amelyek csak a széljegyzetező író lázas fantáziájának a szülöttei. Utóvégre is a véleménynyilvánítás jogát nem lehet a jóízűséggel egyáltalában össze nem egyeztethető szavakkal elfojtani. A Szt. Ágoston társulat sem szorult rá az ilyen tapintatlan modorban elhangzott védelemre, mert azzal a jó ügynek sokkal többet árthatunk,

mint használhatunk.

Meggyőződésem, hogyha az egész tankönyvirodalom-akcióban az egytetemes kisebbségi magyar szempontok különös figyelembevételével álltunk volna szemben, már régen megérthetők volna egymást. Nem lett volna szükség a gyanúsítás fulánkjait harcba vinni az olyan ellenféllel szemben, aki erre nem vértelhette fel magát, mert az egész ügyet a magyar kisebbségi sors iránt érzelt féltő szeretet sugallta és hozta a nyilvánosság elé, nem pedig a kicsinyes, személyes torzsalkodás.

A magyar kisebbségi irodalom minden tekintetben a legfőbb és legelsőrendű kötelességünk. Miért ne lehetne egy erőteljes, egységes és tömör szervezete a szlovenszkói kisebbségi magyar irodalomnak, amely erőteljes irányító halást gyakorolhatna az e fajta vállalkozásokra? Nem kellene akkor az amúgyis gyenge erőket megosztani és sokszor, ha nem is tényleg, de látszólag egymás ellen sorakoztatni a különböző utakon haladó, de mégis egy közös cél felé törekvőket.

Ez az elgondolás és annak kifejezése volt az a cikk, amelyet többen támadásnak tartottak a kath. világnézet és a Szt. Agoston társulat ellen. Senkisémet lehet olyan lelkiismeretlen és gonyelmmű közülünk, hogy egy kath. magyar irodalmi megmozdulást elgáncsolni akarjon. De ez még nem jelenti azt, hogy ne lehessen külön, önálló véleményünk például a tankönyv problémával szemben. A más véleményének nyilvánítása, a különböző szempontok taglalása és megfontolása, csak hasznára lehet a célnak. Az ilyen megmozdulást csak a rosszindulat minősítheti támadásnak. Nem kell a kákán csomót keresni. Van elég építeni és munkálni valónk a kultúra terén. Az energiák felhasználása ezen a területen sokkal több eredményt ígér, mint az egymás ellen támadó, felesleges, céltalan és csak az egységét és megértést veszélyeztető — harc és támadás.

Nem kívánok többet ezzel az ügyel foglalkozni, még kevésbé a személyes vonatkozású észrevételekre hangot adni, mert nem céloz az elmérgesíteni; a jó érzés és az egymás iránt tartozó köteles illetudás pedig kötelességemmé teszi, hogy az egész ügy végére mielőbb pontot tegyek.

Bocz Árpád.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Egy kis figyelmeztetés.

Irta: Vizváry Vilmos ig.-tanító.

A tanítók továbbképzésével kapcsolatban egy cikk jelent meg lapunk múltévi 20. számában. A cikk egyes kitételei kifogás alá esnek, mások megvilágításra várnak. Mint többszörösen érdekelt fél, már rég feltettem magamban, hogy nem hagyom szó nélkül a dolgot. Sajnos, egyéb elfoglaltságaim nem engedték, hogy a cikkel kapcsolatban észrevételeimet papírra vessem. Az idő múlik. Röviden elmondom az észrevételeimet. Szolgáljanak azok egy kis figyelmeztetésül a cikk írójának, hogy a türelemnek is van határa...

Az említett cikk gondolatmenetét nem követem. Előbb az érdekeltségemet mutatom ki.

1. Utánpótlás.

Bevetésében azt mondja a cikkíró: »az utánpótlástól közismert okok miatt semmit sem lehet várni a pedagógia terén. Merész állítás! Az ifjú generációra nézve pedig egyenesen sértő. Hogyan? Megáll a fejlődés? Ez nem lehet!

Galton törvénye, az eugenetikáról, mást mond! Ez a törvény különbséget tesz a törzsek között. (Az eugenetika annyit jelent, hogy: »jó törzsből való«.) Az eugenetikával kapcsolatban neves tudósok mutatták ki, hogy: »az ember mai formája fokozatosan fejlődött az élet legkezdetlegesebb fokából. (Őseink a fákon mászkáltak, nekünk már csak a fiaink teszik ezt.) Ennek természetes következménye, hogy az emberi nemnek illetően előhaladása folytatódik a jövőben is, vagyis a mi utódainknak erkölcsileg, szellemileg és fizikailag tökéletesebbeknek kell lenniök nálunk... Mi, a jelenkor fiai felelősek vagyunk a jövő nemzedékért.«

Felelősségem teljes tudatában kijelentem, hogy a fejlődés törvényében hiszek. Törvényszerűleg be kell következnie a fejlődésnek. Hiszem és a költővel vallom: »Nem szülhet nyúlfiat Núbia párduca!« Nekem öt fiam van. Nevelésük sok gondot ad, de szívesen fáradok, mert tudom, hogy az ifjúságé a jövő.

De hogy az elbizakodás vádja ne illessen, álljon itt egy idegen példa!

Egy ifjú kartárs az érettségi után 2 évig jogot hallgatott. A gazdasági válság következtében tanulmányait nem fejezhette be. Leszolgált a katona-idejét és felcsapott externistának. Hospitálási engedélyt kért és kapott a mi iskolánkhoz. Március elején kezdte meg a hospitálást. Egy-két heti hospitálás után helyettesítési állás kínálkozott neki. Tanácsot kért, elfogadja-e az állást? Árva fiú volt. A körülmények mérlegelése után a helyettesi állás elfogadására és elfoglalására tanácsoltam az ifjú kartársat. Tanácsomat megfogadta. Néhány jó tanáccsal és »Az apró emberek tudománya« című könyvvel bocsátottam útra a kisegítő kollégát. Elment. Alig hallottam felőle hírt

a tanév végéig.

A tanév végeztével egy szép napon örömtől sugárzó arccal keresett fel a kis kolléga. Örömmel ujságolta, hogy meglátogatta iskoláját az esperes úr és a tanfelügyelő úr, és mind a ketten gratuláltak neki az elért eredményhez.

»Orülök neki! — mondtam — »de mondja csak, mi volt, hogy volt? Mivel érdemelte ki az elismerést?«

Az én kis kollégám elmesélte a történeteket. Olvasmány-
lányalásnál, számolásnál elmesélte a módszeres eljárást is. Végül is kijelentettem, hogy: »Ha így csinálta, akkor tényleg megérdemelte az elismerést!«

Ime egy példa a lebecsült ifjú kartársak közül! Képzőt alig látott. De van benne rátermettség és hivatásszeretet. Ez a kettő sok mindent pótol! Sorolhatnék fel még néhány hasonló esetet, de azt ígértem, hogy röviden szólok. Így most csak annak a kijelentésére és megállapítására szorítkozom, hogy a rátermett fiatal kartársaktól és kartársnöktől rohamos fejlődést várhatunk a pedagógia terén. Ők ott kezdik, ahol mi most vagyunk! Lássuk, hol vagyunk!

2. Cselekvő iskola.

A cikk egy helyén (633. l.) azt állítja az író, hogy: »egy kartárs összezavarta a kézimunkát a cselekvő iskolával«. Ilyen tanítók is vannak? Ki volt az a huncut? »Egy kartárs« — mondja a cikkíró. Micsoda kfmélet!? Nem nevezi meg az illetőt! Elbújítja a 1200 magyar tanító közé! Ez szép dolog, de nem jól! Aki ezt a fogalomzavart okozta, megérdemli a megvetést. Viszont 1200 embert gyanu alatt tartani nem szabad! Álljon elő, aki magára ismer az aposztrofált tanítóban! — hangzik a beavatlanok felhívása.

Ime itt vagyok! Én vagyok az a »kartárs«, aki a komáromi tankerület tanítói gyűlésén a cselekvő iskoláról szóltam.

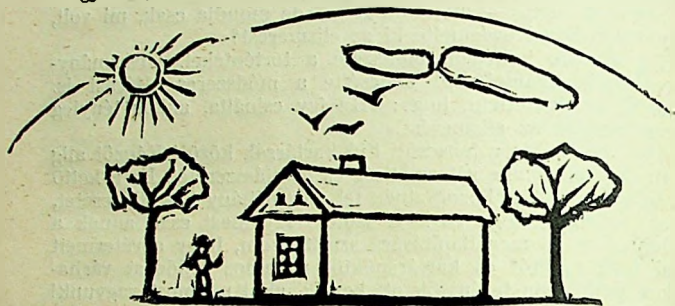
Mielőtt megvilágítanám az esetet, álljon itt egy-két példa a cselekvő iskolámból.

A XX. század tantervei egyenesen előírják a cselekvő szemléltetést. A cselekvő szemléltetés sok esetben megkívánja a helyszíni szemlélt. Igen ám, de népesebb iskolában a kirándulásokra nem jut elég idő. Sokszor az időjárás sem alkalmas a sétára. Nem mehetünk a szabad természetbe. Ilyenkor a természetet visszük be az iskolába! Pl. tananyag a lakóház (mágnház), középület, házszor, utca stb. Valamely ok miatt a helyszínen nem szemléltethetjük meg a tananyagot. Ilyenkor beviszük a házat az iskolába. Igen, a házat és pedig így:

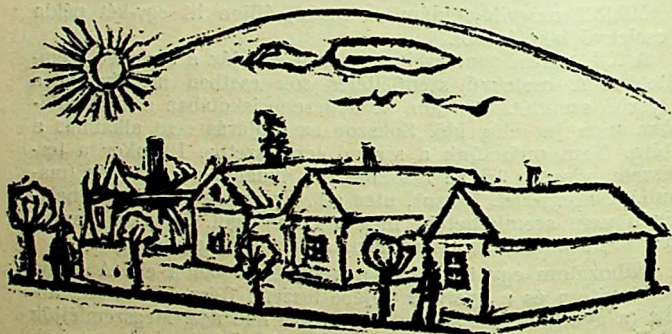
Kihozatom egy tanulóval a könyvét a padok elé. A könyvet kinyitom és a gyermek fejére teszem. Kész a ház! Két ablaka (a gyermek két szeme) a tanulók felé néz. Megszemléljük a külsejét. A teteje jó, vagy rossz, a szerint, hogy a gyermek milyen könyvet hozott. Milyen a fala? Nem hámlott-e le a vakolat? (Rongyos a ruha?) Tiszták-e az ablakok? Milyen az ablak alja, a ház környéke? Mikor már mindent alaposan

szemügyre vettünk, megkérdezzük, hogy ki lakik a házban? Otthon van-e? Mi a foglalkozása? Miért nem megy munkára a gazda? (Nincs munka.) Munkanélküli? No, majd én adok munkát! Jöjjön ki és rajzoljon erre a papírra egy kis házat! Megyek! (Leemeli a tetőt és kezdődik a rajz.)

Másik alkalommal felépítjük a házsort. Ennél az építészeti bizottság is közreműködik. Az építető gyermek építési engedélyt kér. Építészeti bizottság kiszáll a helyszínére. Kijelöli a ház helyét. A kőművesek felrakják a falat. (Helyére állítják a gyermeket.) Az ácsok tetőt húznak rá. Az asztalos az ablakokat és ajtókat készíti el. A bádogos esőcsatornát hoz. Így készülnek el a házak. Szemléljük a házsort. A szomszédok és lakók mind szóba jönnek. Végül a házsort rajzoljuk fel a nagytáblára és a — papírra. (Nagytáblán minden házat más-más tanuló rajzol. Aki rajzolta a házat, azé lesz a ház.) A házsor így alakul:

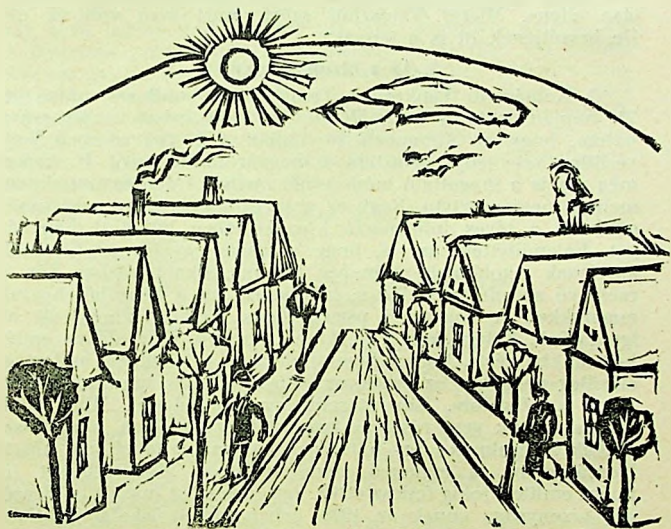

Elkészült a házsor. (Egy már le is égett.) A táblára rajzolt ház mögé beáll a gazdája. Egy gyermek beköszön az ablakon. Megkérdezi, hogy ki lakik ott? Mi a foglalkozása, vallása, nem-

zetisége? Ki a szomszédja? Milyen ember a szomszéd? (Az ember nem rossz, de az asszony egy kicsit nyeltes. No meg a csibét is megfogja! Igen? Akkor itt nem veszek házat!)

A következő alkalommal két házsort építsünk a padok előtt. Közölte van az utca. Ez az utca tiszta. Jókarban van. Nem sáros. Miért? Jó lenne-e ilyen utca a községben? Lehet-e tiszta a község utcája? Mivel javítják a községi utcákat? — Az utcán sétálva, látjuk a különbséget a házak között. Egyik nagy, a másik kicsi. Jó-rossz, tiszta-piszkos, szemlélése után megállapíthatjuk, hogy amilyen a gazda, olyan a ház. Amilyenek a lakók, olyan az utca.

Rajzban így mutat a két házsor:

Következő órán az egész osztályt beépítjük házakkal. Utcák és terek a szemünk előtt keletkeznek. A térre iskolát, templomot, község-házát építünk közadakozásból. A házaktól kissé távol (pl. a tábla mögött) jelöljük ki a járványkórház, temető és halottaskamra helyét.

A középületek létesítésének minden mozzanata előttünk történik. A község tanácskozó testülete elhatározza az építkezést. A kisbíró dobzó mellett közhírré teszi a határozatot, felhívja a lakosságot az adakozásra. Aki pénzt nem tud adni, az kézi napszámmal vagy igaerővel járuljon hozzá az építkezéshez (közmunka). Megindul a gyűjtés és az adakozás. Ezt követi az építkezés (rendtartási naplókkel). Az iskolát, templomot, község-házát közös pénzből építették, közösen használjuk,

közös pénzből gondozzuk. Ezek a középületek.

Rajz: mint fent! A két házsor mögé még néhány háztetőt és kéményt rajzolunk. Templom és iskola a térre jön. Község-háza a házak mögé. Kész a község! Nevel is adunk neki: »Kisaranyos«. A községet tisztán tartjuk. A házakat bemeszeljük (a rajzot kiszinezszük). Végül megállapítjuk, hogy amilyenek a lakosok, olyan a község.

Hozhatnék fel példákat a többi tantárgyak köréből, de ezt most nem teszem. Annak igazolására, hogy: »némi fogalmam« van a cselekvő iskoláról, azt hiszem ez is elég.

Valamelyikünk tévedett. Több, mint valószínű, hogy a cikkíró úr! Erre enged következtetni a következő kitétele: »És senki sem tiltakozott a sok kézimunka és a cselekvő iskola azonosítása ellen«. Miért? Valószínű azért, mert nem volt rá ok. De beszéljenek itt is a tények!

3. Az a bizonyos gyűlés.

A Komáromi Tankerület Tanítói Köre múlt évi május hó 24. napján tartotta közgyűlését. Az indítványok során szóvá tettem, hogy az Almanach 96. lapján a 6. bekezdésben kedvezőtlen véleményt olvastam a magyar tanítóságról. E szerint még ma is a magoltató módszernél tartunk. Minden tiszteletem mellett megjegyeztem, hogy ez a megállapítás a mi szerénységünk és a téves információ következtében láthatott napvilágot. Felemlítettem azt is, hogy a velem egyidős és fiatalabb kartársak iskolájában már rég idő óta alkalmazásban van a cselekvő szemléltetés. Ezt a tudományt mi a képzőből hoztuk magunkkal. A nagynevű pszichológus, Pethes János volt az igazgatónk, Krick bácsi a lélektan tanárunk. Elég időben emlékeztünkbe véste, hogy: »Semmi sincs az értelemben, ami megelőlege nem volt az érzékszervekben«. Ő tőle tanultuk azt is, hogy: »a fogalom, ismereteredmény (resultátem). Minél több érzékszervünk vesz részt az ismeretek szerzésében, annál tisztábbak a fogalmak.« Így feltarisznyálva mit is tehattünk mást!? Hozzáfoglunk a cselekvő szemléltetéshez. Módszerünket az imént említett fokig fejlesztettük. Így történt ez másutt is. Beszédes bizonyosága ennek az 1928. évben tartott iskolai kiállítás.

Mivel a fent említett téves megállapítást meg nem történné nem tehetjük, azt ajánlottam, hogy: **bizonyos időközönként rendezzünk az iskolai munkákból kiállítást. Ne szerénykedjünk! Rakodjunk ki minden érdemes dologgal, amit az iskolában alkotunk, mert ha csendben dolgozunk, ránk sütik a maradás bélyegét.** Felszólalásomnak ez volt az értelme. Megengedem, hogy kissé hevesen és gyorsan beszéltem, így egyesek nem értették jól a szavamat. De hisz a cikkíró úr alig pár méterre ült tőlem!...

4. A tanítóság tevékenysége.

»A magyar tanítóság tevékenysége ósdi.« Ezt szerencsére nem közülünk való ember állapította meg. Azt mondhatnánk rá, hogy nem ért hozzá. Igen ám, de ezzel nincs elintézve az

ügy! A cikkíró azt mondja, hogy: a cseh tanítók, vagy valamilyik tanfelügyelő állapította ezt meg. Én hozzáteszem, hogy: talán egyik sem!

A cseh tanítók között igen sok személyes ismerősöm van. Azok mind igen derék, művelt, okos uriemberek és jó kartársak. Ők ilyel nem mondhattak. A tanfelügyelők? Felőlük sem hiszem el ezt az állítást. Kezeim között van néhány minősítőlap. A minősítési fokozat: »výtečný«. Bizonyára van ilyen minősítő lapja több magyar tanítónak is. Ez esetben nem lehet általánosságban használni a fenti megállapítást.

5. Tesztek és pedagógiai törekvések.

A tesztekéről mondottakat is rám és kartársaimra vonatkoztatta a cikkíró úr? Ha igen, akkor megsúghatom, hogy Ön még kicsi legény volt, amikor mi már tesztekkel dolgoztunk. »A Gyermekek« című pedagógiai közlöny 1913—1918. évi számai telve vannak az újabb pedagógiai törekvésekkel. Ebben a közlönyben a tesztekéről is sok szó esik. Nem akarom a szót szaporítani, annyit azonban felemlíték, hogy előttem fekszik egy kézirat az 1914/1915. tanévből. Ebben a kéziratban: »A gyermekek felfogása a háborúról« tesztek alapján van feldolgozva. Ezek a tesztek így következnek:

- I. Mi tetszett eddig legjobban a háború eseményeiből?
- II. Miért tetszett éppen ez?
- III. Miért van háború?
- IV. Most, hogy háború van, mit szeretnél tenni?
- V. Telletek-e valamil a katonákért?
- VI. Jó-e, vagy rossz a háború?
- VII. Mit éreztek, ha a háborúra gondoltok?
- VIII. Mit gondoltok, ide jön-e az ellenség?
- IX. De ha mégis be találnának jönni, mit tennétek?
- X. Van-e valakitek a háborúban?

Ezt a 10 tesztet Nagy László állította össze, »A Gyermekek« 1915. évi 5—6. összevont számában adta közre. A III—V. osztályos növendékeim dolgozták fel. Igen érdekesek a feleletek, de most azok közlését mellőzöm.

1914-ben Boros Aladár és Vincze Ferenc szervezte be a Magyar Gyermektanulmányi Társaság kassai fiókkörét (A Gyermekek 5. szám, 386 l.) 200 taggal. Pozsonyban is volt fiókkör. Szóval: Szlovenszko el van árasztva az imént említett közlönyvel, melynek egyik fő nevezetessége, hogy telve van az újabb pedagógia vívmányaival.

Az újabb pedagógiai törekvésekről sokat beszélhetnék. A szociológiáról, pszichoanalízisről és társairól bő jegyzeteim vannak, de nem akarom átlépni a megszabott határt.

Egy kis figyelmeztetést ígértem, ezt megadtam. Ennek ellenére most én kérek egy kis felvilágosítást! Vajjon mi érdeke fűződik Önnek, mint polgári iskolai igazgató-tanárnak a szlovenszkoí magyar tanítók meghurocolásához? Semmi? Akkor más téren keresse az érvényesülést!

Rádió az iskolában.

Van nagy öröm, ujjongás, amikor belépek a hangszóróval az osztályba. A gyermekszemek felcsillannak, a fülek valóban hegyeződnek, amikor megszólal a bratislavai leadó, hozza a meséket, a gyermekkarok énekeit, vagy egy-egy mókát, gyermekszindarabot. Bezzeg nem unalmas ilyenkor az iskolábanlét. Halotti csend van, az önfegyelmzés netovábbja ez az idő — és meddig elhallgatnák! — A bratislavai rádióigazgatóság üdvös elhatározása volt, amikor lehetővé tette a magyar tanítá nyelvű népiskolák számára a magyarnyelvű iskolai órák leadását, de valamit kifejejtettek. Mert nem elég a leadást az éther hullámaira bízni, azt fel is kell fogni. Mert szeretem hinni, hogy a cél az volt és ma is az, hogy a gyermekfülek számára is lehetővé tegyék a rádió hallgatásának szórakoztató és tanulságos élvezését. Es azt is szeretném hinni, hogy a leadás nemcsak a dédelgetett iskolák tanulóinak szól, hanem a mostoha bánásmódban tengődő iskolák tanulóinak is. Mert lessék elhinni, az utóbbiban is van annyi rádiót hallgatni vágyó gyermek, mint ott, ahol saját rádióját hallgathatja a tanulóserreg, — illetve az iskolát. Dehát sajnós az iskolákat is szortírozni kell akarva-nem akarva mégis csak szembeötlők a különbségek és a szerint, hogy melyik kasziba sorolhatók, — teszem azt az agyongondozottak avagy az agyongondozatlanok kasztjába, — kellemes avagy bántó, sőt fájó ez az iskolához érzékkel bíró embernek. A közmondás hogy is mondja: »Ha teremt az Isten báránykát, ad neki legelőt is... Hát nem így történt az iskolai órák leadásával. Mert a népiskolák 30% mellett 70% bizony rádiókészlet nélkül csak sopánkodik hallgatni az iskolai leadásokat és legfeljebb álmában örvend, hogy már van rádiója az iskolának, hogy annál keservesebb legyen az ébredéssel a csalódás. Nem szerettem soha a félmunkát, — az csak bosszantó lehet több kritikára alkalmatadó. Egy iskolai költségvetésben 500 Ké-nak nem szabadna beilleszhetetlen tételnek lenni. Márpedig ma 500 Ké summás rendelésnél prima aparátust lehetne kapni. Persze ezt megértetni az iskolaszékekkel több, mint egy boxmérkőzés, — ehhez egy miniszteri rendelet kellene. Tudom, erre kórusban fújják az örökös krizislovagok, — nincs pénz! Nem volt pénz iskolára ezelőt 20—10 évvel sem, meg nem is lesz, — tisztelet a kivételnek! Egy elégtétele van az iskolának, benne a kultúrának, hogy a legnagyobb rosszmájúsággal sem állíthatják róla, hogy tönkretette a gazdasági életet, — az a pénz, amit rá kellett volna szálni, mégis elgurult. Mire? — az most nem ide tartozik, azt ne fejteggessük most. Az ember lába megfázik, ha kilógatja a takaróból! Iskolám minden mostoha anyagi helyzete között is lehetővé akartam tenni tanulóimnak a rádió hallgatását. Bevittem a magamét! Nem újság, hogy mindenhez pénz kell, hát a rádió üzembn tartásához is. Megkértem szépen a postaigazgatóságot, hogy rádióm kikölcöszése fejében adjon

rádiómnak hivatalos koncessziót, azaz a havi 10 Ké díjat engedje el. Nagy szépen megindokolt kérvényemre — a kultúra szükségessége, nemessége, felemeltsége, tanulóimnak öröme mind-mind szaporították kérvényem sorait — bizton hittem, hogy meghallgatnak a párnás ajtók mögött. Sokáig nem is vártak, hogy annál rövidebb életű legyen jóhiszeműségem. Csalódtam! Ide kultúra — oda kultúra, a kérést elutasították, — nem lehet! Hát az iskoláért csak én hozzak áldozatot, csak az én szívem fájjon, hogy iskolám az agyongondozatlanok kaszójába tartozik, átok rajta a mostoha sors; — de a fórumon elutasítanak, mert nincs rá kádencia, hogy segítsenek a nyomorulton...?

A kultúrába vetett hitemet ilyen és ehhez hasonló mostoha-ság bizony erősen döngetik; s hogy mégis hiszem szentségét, égi eredetét, emberiségünk kompaszát benne; — látom, hogy hová jutott az ember az állkultúrájával, a kultúra örök ellenségével.

(wa)

EGYESÜLETI ÉLET

A Tanítók Háza története.

A november 3-i kp. gyűlésen előadta:

Vízváry Vilmos.

Tisztelt Központi Gyűlés!

Elnök úr megbízásából van szerencsém a T. H. ügyét és főként azokat a körülményeket ismertetni, melyek a szövetségi alapon való beszervezést indokolták teszik.

Előadásomat három részre osztottam.

Az I. rész a történelmi visszaillesztést,

a II. rész a szövetségi beszervezés módozatait,

a III. rész a határozati javaslatot tartalmazza.

Kérem szíves figyelmüket!

I. A T. H. rövid története.

A szlovenszki magyar tanítószószág szívében az államfordulat óta él a vágy, hogy jóléti intézményeket teremtsen. A munkában megfáradt tanítók üdültelep után sóvárognak. Az idegbajos betegeknek szanatóriumra van szükségük. Az anyagi gondokkal küzdő kartársakon a tanítói hitelintézetek segítenének. A tanítató szülők gondján az internátusok könnyíthetnének. Mindannyian tudjuk, hogy az árvákról, özvegyekről és elhagyottakról is gondoskodni kell.

A fordulat utáni első két év a vágyakozással és sóhajtozással telt el. Szórványos és helyi jellegű segélyezések történtek ugyan, de nagyobb megmozduláshoz nem volt szervünk. A magyar tanítószószág első egyesületei rövid életűek voltak. Jól emlékezem pl. az első komáromi egyesületre. Mindössze egy évig élt.

1920 december 30.-án a Magyar Tanító megalapításával

tettük meg a legelső komoly lépést a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület megszervezésére. Az alapszabály-tervezet szerint ezen általános egyesületnek egyik kitűzött célja: »g) A tanítóság anyagi helyzetét előmozdító jótékony intézmények létesítése.«

A jóléti intézményeket életrekelő szerv megvolt. Még az anyagi eszközök hiányoztak. Az özvegy- és árva-alap beszerzése volt legsürgősebb a jóléti intézmények között, így az egyesület vezetősége legelőször ezt alkotta meg.

Az üdülni vágyó kartársak, a betegek és anyagi gondokkal küzdők vártak türelemmel. Legelőször hallatták szavukat a gyermekeket taníttató szülők. Kívánságukat 1922-ben írásba foglaltam. A memorandumot egyik szlovák-tanfolyam alkalmával a kartársak előtt felolvastam, majd azt a központi vezetőséghez juttattam. Ebben a memorandumban kifejezetten a T. H. felállítását kértük. A memorandum másodpéldánya a köri tanítóegyesület irattárában van. Központi vezetőség elismerte az intézmény szükséges voltát, de a kezdet nehézségével küzdő egyesület keretein belül nem lehetett azt életrekelteni.

Az eszme fel volt vetve. Telt-múlt az idő, míg végre az 1925 július 2.-án Léván tartott első nagygyűlésen javaslat formájában a plénum elé került a T. H. ügye. Ennek már tizedik éve, így ma méltán mondhatjuk, hogy: »a T. H.-nak története van.«

Seidl Sándor terjesztette elő a javaslatot. (Lásd: M. T. 1925. 13—14 sz. 401. old.)

Nagygyűlés határozata folytán Seidl javaslata a következő kp. gyűlés elé került.

1925. évi szeptember hó 24.-én Érsekújvárbán tartotta kp. gyűlését az egyesület. Főtitkár beszámolt a lévai gyűlés határozatainak mikénti végrehajtásáról. A T. H. ügyében kívánja az elnökség, hogy: »ez a központi gyűlés küldjön ki egy bizottságot, amely a további terveket kidolgozza és a munkálatokat vezeti.« A bizottságot a kp. gyűlés így állította össze: Czéh István elnöklété mellett előadó Seidl Sándor, tagok: Arendás József, Bányai Ferenc, Madarász Lajos és Vízváry Vilmos.

A T. H. létesítésének gondolata a tanítóság körében nagy tetszéssel találkozott. A Komáromi Tankerület Tanítói Köre 6345 Ké korábbi befizetését azonnal átminősítette a T. H. alapra. Rajztanfolyamának pénztári feleslegéből pedig 1341 Ké-t adott a T. H. alap növelésére. Egymás után jöttek az adományok. Körí egyesületek és magánosok egymással vetélkedve növelték az alapot.

Az imént említett bizottság 1926 március 7.-én tartotta első ülését Komáromban, melyről a Magyar Tanító 1926. évi 6. száma közölt beszámolót (148. old.). »Ezen értekezlettel a Tanítók Házának ügye az érdemleges munka stádiumába jutott.«

Ugyanezen ülésén részletesen megtárgyalta a bizottság a T. H. anyagi ügyeit. Megállapította a szükségletet és megnevezte a forrásokat, melyekből a fedezet remélhető.

A tárgyalás egész jegyzőkönyvét lekötölte a Magyar Tanító 1926. évi 6. száma. (Folyt. köv.)

Valami a nevelésről.

A fejlődő pedagógia keresi, kutatja az individuális nevelés tökéletes keresztülvitelét. Tudja azt jól, hogy az individuális neveléssel ér el ahhoz a célhoz, amellyel a társadalomnak hasznos elemet adhat.

A német rendszerű régi középiskola csupa egyetemi tanárral, tudóssal akarta a világot megajándékozni. Célja ezzel az volt, hogy mindenki minden dologhoz egyenlőképpen értsen. Megfelekedezett arról, hogy az individualitás éppen ellenkezőjét követeli. Az eredmény mi lett? Az, hogy a szegény, legtöbb esetben közepes tehetségű gyermekek, akikben a tanulás iránti rajongás megvolt, szellemi étvágya megszűnt, az idegrendszere pedig teljesen tönkre ment. Beállt a reakció, amely reakciónak káros következményeit, erkölcsi, világnézeti szempontból vizsgálva, érezni lehet ma is.

Ezzel szemben, ha az angol iskolát tüzetes vizsgálat alá vesszük, azt látjuk, hogy az individuális nevelést teljes 100%-ban kívánják megvalósítani. Az ifjú generációból, kis gyermekkorától — szisztematikus nevelés szerint, — nem tudósok nevelését, hanem jellemes, tisztességes emberek nevelését akarja, akik idő és kor szerint, hely és helyzetek között mindenkor megállják a helyüket. Vagyis nem tudományokkal való agyontömést, hanem egyeni képességeiknek megfelelőleg törekszenek jellemes karaktereket nevelni.

Hogy vagyunk mi? Bizony az individuális neveléstől elég távol. Mindenki azt tartja, hogy az a tárgy fontos, amelyhez ő ért. Annak teljes egészében, a magvát kívánja minden gyermek fejébe tőnni. Ha nem megy, akkor a szerencsétlen gyermek emiatt tönkre megy, tanulmányait nem folytathatja.

Visszont, ha mód adatna egyes tehetségek kifejlődésére, akkor a minden téren egyenlők találkozása, csak még tökéletesebb eredményeket biztosítana. Azt látjuk, hogy a legtöbb esetben nem a tudás, az egyéniségben rejlő tudás érvényesül, hanem mindég, nevezzük így a »szerencse«.

De ez a nevelési abszurdum általános. Középeurópai betegség. A ma ifjúsága szélsőséges hajlamú. Mindég azíránt mutat érdeklődést, ami az idegekre legborzasztóbb, izgató hatással van. Látjuk ezt a legkisebbtől a legnagyobbig. Kisdíák, Verne, May stb. izgalmas kalandjaiban, a nagydíák, szociális problémák falásában valóságos rekorder-séget akar elérni. Lehetne ezen segíteni? Lehetne. Nézzük meg csak a pszichológia kutatásainak eredményeit. Ha a diák a tanítóban vezetőt, több: a szellemi élete atyját látja, ki vele nem a rendőri szigorral, de a tudás lehetőségeinek elsajátítási módjával bánik, azzal bizalmas lesz. Azt azután karakterre, tökéletesre lehet nevelni. Mi lesz különben? Amit ma mutat a diákság 99%-ban. A középiskolai tudását, melyet belétömtek, érvényesíteni nem tudja, mert az olyan dolog, amit azért tanult meg, mert különben bukik, az nem válik beame vérré. Az csak pillanatnyi, melynek tökéletesítését soha sem éri el.

Hogy van az angol iskolával? A tanár és a diák között olyan a viszony, hogy érte lüzbe menne. Azt a diákot, aki tanárját sértené, vagy vele szemben tiszteletlen volna, örökké számúzik maguk közül.

Itt a tanár nem tesz különbséget. Itt arra törekszik, hogy minden növendéke a legtökéletesebb, a benne feltámadó ismeretek utáni hajlandóságát minél jobban erősítse. De ez van a helyén.

Ha a ma diákjának jövőjébe néz a szülő, mit lát? Egy teljesen reménytelen valamit. Ha most elhez még a nevelés tekintetében helytelen az irány is, mi lehet a vég: idegileg összeomlás, erkölcsi sárba való jutás; végre egy golyó. Mi okozta ezt? Nem más, mint a helytelen rendszerű mai nevelés.

Minden nevelő a kezébe kapott alanynak kiművelésében, hogy milyen eredményt ér el, az attól függ, hogy hogy közelítette meg annak lelkét. Ismeretes tény, hogy van olyan tanár, akiért a növendékei a tűzbe mennének. Nézzük meg annál az eredményt. A legrosszabb is jobb, mint a másiknál a jó. Mert az egyik azért tanul, hogy saját magának hasznot, a nevelőjének pedig örömet szerezzen, hogy az ne hiába adja tudásának kincseit.

Az angol iskola tanítási módja a dolgozatírásban, esetleg tudományos pályára készülőknel a szabad előadási készségben való gyakorlásban merül ki. Legtöbb ember — diák, amit elmondani akar, tökéletesen nem tudja. Leírni ellenben sokszor úgy, hogy élvezet az olvasása. Viszont ez áll megfordítva is. Azért nem helyes, ha csak a felelést számítja, sem az, ha a dolgozatot. Hanem a kellőnek aránylagosságát, hozzászámítva a szorgalmat, vagy pedig a kiváló tehetséget. Így lesz a nevelő igazságossá, ezzel megbecsülje, diákjainak igazi mintaképévé, atyjává.

Sajnos, középiskoláink 3 évenként kísérleti nyúlként szerepettetik növendékeiket. Hol itt, hol ott akad egy: Új: pedagógiai gondolat. Akkor azt nem próbálják ki, hanem általánosítják. A tanárt, a diákot egyformán dilemma elé állítják. Ki issza meg ennek a levét? Az a szerencsétlen diák.

Erre azt mondhatja valaki, hogy ne legyen diák az, aki nem tud a viszonyoknak megfelelőleg alkalmazkodni. Tévedés. Mindenkinek joga van arra, hogy tanuljon. A nevelőnek kell megtalálnia a módot, hogy és miképpen tudja a növendékben felfektetni azt az alvó tehetséget, mely őt az életben minden téren harcképesé teszi. De mert a tanár nem szimpatizál a diákkal, akkor mellőzve, tönkre hagyja menni? Ez itt a szociális felelősség, ez itt a lelkiismeretesség!

Igaz, hogy ezek mind óhajok. Olyan óhajok, amelyek csak akkor volnának megvalósíthatók, ha abban a helyzetben lehetnének a szülők és nevelők, amilyenben az angolokéi vannak. Ott körülbelül egy tanító fizetése évi 90—100.000 Ké a mi pénzünkben, a tanáré pedig 150.000—200.000 Ké. Ebből jut a nyugodt idegek megtartására, utazásra, világlátottságra stb.-re.

Nagy a felelősség. De a felelősséget elhárítani nem lehet. A kor intőszavát meg is kell érteni. Végre is be kell látni azt, hogy az ifjúság jövője élete más millióban morzszálódik le, azt az alapot kell adni, biztosítani, amely ebben a jövő ismeretlen milliójében vihart is ki tud állni.

Embert kíván a jövő, embert,
ki harcra a jövőért tudással kész.
Embert, ki viharzó harc közepén is
él, soha el nem vész.

Willand János.

JEGYZŐKÖNYV

felvéve az »Érsekújvár-Vidéki Tanítómege« 1934 november 22.-én tartott közgyűlése napján, a jelölő bizottság üléséről. Jelen vannak a közgyűlés által megválasztott jelölő és szavazatszedő bizottsági tagok, névszerint: Virsik János, Nemcsik Béla, Dubay Géza, Grüber József és Oberth Kálmán. Elnöknek Virsik János, jegyzőnek Oberth Kálmán választatik meg.

A bizottság a következőkben ejti meg a jelölést: Elnöknek: Dinnyés Károly, I. alelnöknek: Kemény Rezső, II. alelnöknek: Kekete Győző, titkárnak: Nemcsik Béla, I. jegyzőnek: Kossányi József, II. jegyzőnek: Simonyi Lajos, ellenőr: Talárik Emil, könyvtáros: Pataky Ferenc. — Választmányi tagoknak: 1. Virsik János, 2. Oberth Kálmán, 3. Lemény János, 4. Váczi József, 5. Dubay Géza, 6. Paxi Pál, 7. Garamvölgyi Vince, 8. Willand János. — Központi kiküldötteknek: 1. Virsik János, 2. Dubay Géza, 3. Gruber József, 4. Oberth Kálmán.

Felkérjük az egyesület minden tagját, hogy a hozzájuttatott szavazati lap felhasználásával szavazatát 1935. január 17.-ig mindenki küldje be!

K. m. f.

Oberth Kálmán s. k. jegyző. Virsik János s. k. elnök.
Nemcsik Béla s. k. Dubay Géza s. k. Grüber József s. k.

KRÓNIKA

„Az újévet megértük ismét,
Nem vittek el bú, gond, bajok,“ . . .

Őshajlottuk fel az új Simeonnal, e ránkvirradt 1935-ös esztendő első reggelén, kedves Testvéreim. Mert a sírjába dől 1934-es esztendő bizony felettébb bővelkedett szomorú eseményekben. Tárva-nyitva állott a Pandora szelencéje s a balsors kemény ostorcsapása végigsuhintott egyeseken éppúgy, mint a nagy közösségeken. Minden elmúlt nap képtelenebbnél-képtelenebb meglepetésekkel kedveskedett. Voltak időszakok, mikor az emberi élet olcsóságát lekintve egészen a háború borzalmában érezhettük magunkat. Nem túlzás egy neves angol politikus ama kijelentése, hogy 1934-ben a népek egymás iránt érzett ellenséges indulata az 1914. évi háborús gyűlölködésnél is magasabbra szíldott.

A gazdasági fronton, ha rosszabbodás nem is, de bizony valami jelentős javulás sem észlelhető. A munkanélküliség csaknem ott tart, mint az elmúlt éven. A kisipar, a kiskereskedelem a nyomorúság könnyel sózott falatján tengődik. A földművelő társadalom számára a gabonamonopólium, a boletta és más eféle injekció csak gyorsan száradó harmatcseppeknek

látszik a szegénység sorvasztó szaharai kiellensége mellett. Hogy a nagytöke, a bankok lehúzott redőnyei, kínosan takargatott kulisszái mögött van, azt pontosan nem tudhatjuk, de hogy ott sem folyhatnak az ügyek valami rózsásan, azt abból a túlzott óvatosságból, állig való begombolkozásból sejtethjük, melyet ezek a gazdasági föltényezők vállalkozásaik közben tanusztanak. Mindenütt és mindenki az adók, a köz- és szociális terhek nyomaszító súlya miatt panaszkodik, hogy a közgazdasági élet kivirágzását főképpen ezek akadályozzák. Hogy ez a panasz mennyire jogosult, arról mindenki meggyőződhetett a különböző országok költségvetési vitájáról szóló tudósításokból. A tisztviselősztyálya példátlanul súlyos helyzete, eladósodottsága, nélkülözése, állandó veszedelemmel fenyegeti az állami gépezetek zavartalan működését. Mintha a »róka fogta csukát, csuka fogta rókát« adoma ismétlődnek. A földműves és kisiparos társadalom a súlyos adóterhek főbökának a nagyszámú tisztviselő sereget tartja, s a bajok orvoslására e sereg megritkítását, vagy az illetmények csökkentését ajánlhatja, e közben megfélemedezik arról, hogy a megváltozott viszonyok folytán a mai modern állami gépezet a kevesbített tisztviselőkkel csak nehezen dögöghetne, másrészt az esetleg elbocsátottak ismét csak a munkanélküliek szomorú tömegét növelnék. Ezek kényszerű segélyzése folytán viszont a szociális terhek emelése válnék szükségessé. A fizetések leszorításának természetes következménye a közfogyasztás visszaesése, mely Dostalek miniszter szavai szerint mindunk az eddigi fizetéscsökkenések folytán tízenhét milliárdal kevesbedett. Végül meg kell említenünk azt a jövőlenséget, melyben felnövekedő ifjúságunk él, lett legyen az bármely társadalmi rétegből származott is. De különösen a tanult ifjúság kálváriás sorsa az, melyre nem tudunk megilletődés nélkül gondolni. Valahogy ezek veszítették el leginkább a talajt a lábuk alól, s képtelenek megszerezni azt az alkalmazkodó képességet, mellyel a megváltozott gazdasági és politikai viszonyokhoz elasztikusán idomuljanak. Ennek az oka főképpen az, hogy a tanuló ifjúság hosszabb időt tölt a szülői házban, ahol mindennapi szükségleteiről a körülményekhez képest megfelelően gondoskodnak, ezzel szemben a többi pályákra lépett ifjúság már jókor a saját szárnyára eresztve, korán kezdi az étellel való harcot. A hosszantartó családi nevelésben beidegződött ú. n. jiliszeri, biztos kenyér-ideológiájának atavisztikus csökevényei nehéz az intelligens ifjúságnak levethöznie.

A szlovákországi magyar tanító-kollektívum életében külön jelentőséggel bír az 1934. esztendő. Azok a kedvezőtlen jelenségek, melyek életünkkel az ezt megelőző esztendőben annyira súlyossá, szinte nyomasztóvá tették, értem ezalatt a fizetésleszállításokat, az idő sírjába most elmerült esztendőben sem hagytak el bennünket, sőt újabb 4%-os fizetéslevonással súlyosbultak. A gondok súlya, a minden nap feletti újabb és újabb aggodalom annyira kikezdte édes mindnyájunk életerőt, hogy tisztán tradicionális ideálmusunk őrzött meg bennünket annak

munkánkon is felismerhető következményeitől. Mert országvilág előtt büszkén állíthatjuk, hogy hivatásunkból folyó tevékenységeink sem mennyiségben, sem minőségben nem maradtak el a jobb ellátottságunk ideje alatt végzett teljesítményeink mögött. Ilyen az egyszerű tanítóházak lakói hányszor hujlottak össze fejükel a napi gondok leggyűrűse végett: azt csak az a kicsiny világ tudta, — csak a tanító-hozzálatozók érezték.

Nagyfontosságú esemény volt a múlt év első negyedében az új tanterv megjelenése. Régen várt kívánságunk teljesült általa. Sok keserves sőtétben való tapogatózásnak, eredménytelen kísérletezésnek szakasztotta végét ez az örvendetes esemény. Sok-sok előnye mellett legkimagaslóbb, hogy először adja a magyar iskolák teljes és részletes szlovák nyelvi anyagát. Mindnyájunk által érthető magyar, sőt magyaros fordítása végét veti az eddigi találgatásoknak, az elhaladást gátló tévelygéseknek. Szelleme a cselekvőiskola felé mutat, tehát a legmodernebb pedagógiai újítás érvényesítése alapján készült. Irányvonal, melynek halására az iskolákban más, tökéletesebb pedagógiai életformának kell kifejlődni, színőrmérték, mely pontosan szabályozza a ma iskolájának belső életét, alaki és tartalmi nevelő-tevékenységét.

Ha az év eseményeit kronológikus sorrendbe szedjük, Egyesületünk életében a nagyhorderejű március 14-i lévai központi értekezlethez értünk. Számos nagy jelentőségű ügy mellett itt került legelőször szünyegre a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjáról szóló jelentés. Itt számolt be Berényi Gyula testvérünk arról, hogy a feljelentelések, áskálódások, fondorkodások és tenger rosszindulat ellenére a Könyvesbolt első csonka féléve 15.000 Ké nyereséggel zárult. Ugyancsak itt történt annak az örvendetes bejelentése, hogy a Könyvesbolt első kiadványa is, egy ifjúsági könyvtári mű képében, a Boross Béla: Bokrétál kötöttem... bájos elbeszélés sorozata, e napokban hagyta el a nyomdát.

Léván történt az első konkrét lépés a tanítóóság továbbképzése ügyében is. Ocsovay testvérünk magas színvonalú fel szólalásában erőlyesen követelte, hogy mielőbb hajtassanak végre az idevonatkozó kp. határozatok, sőt az e tárgyban több szlovákországi kultúrtenyvezőtől bekért vélemények figyelembevételével az eddigi határozatok bővítessenek is ki.

A rügyfakasztó március még egy drága ajándékot hozott számunkra. Előbb a kassai, majd a pozsonyi rádióállomások kezdték meg a heti magyar iskolarádió leadásokat. A sokszor és sokjélekeppen sürgetett kívánságunk méltánylásra talált, magyar gyermekeink is részesülhetnek tehát a rádió szerezte örömlőkben.

Tanítói közéletünk következő állomása a radnóti Pósa-szobor teleplezési ünnepélye. Mig Szlovákországban, mint kultúrtenyvező, magyar tanító él, addig a Bodon Lajos neve tündöklő fényvel fog ragyogni előttünk és mindenki előtt. Ez az egyszerű tanítótestvérünk senkitől biztatást, segítséget nem kérve és várva,

a saját lelkesedésének tüzetől áthatva, csaknem kizárólag a szlovákországi magyar gyermekek, tanítók filléreiből megalkotja a Pósa-szobrot. És a leleplezési ünnepély igazi tanítói örömnapp volt. Tanítótestvérek avatták fel szlovákországi kisebbségi életünk ez első szobrát, tanítótestvérek vésték fel azáltal neveiket az emlékezés ércáblájára.

Radnót után Losonc következett. A szlovákországi magyar tanítók hálaáldozata után a jövőt építgető testvériesülés. Országunk minden tájkáról felseregett központi kiküldöttek egyöntetűen amellett demonstráltak, hogy az ezernyi gond, kétségbejött anyagi viszonyok ellenére nemes ideáljaink, tradícióink változhatatlan fénytel tündökölnék előttünk. Hogy e célkitűzések felé vezető utat minél könnyebbé tesszük, a kp. gyűlés egyhangúlag a továbbképzésünk megkezdését határozta el.

Ugyancsak Losoncon határozatotott el a Magyar Gyermektanulmányi Társaság megalakítása is, mely továbbképzésünk egyik fontos segítőtársául kíván szegődni.

Losoncon vettük azt is örvendetes tudomásul, hogy a Tanítók Házának építése megkezdődött. Hogy azt befejezhessék, kelőleg berendezhessék, még újabb erőfeszítésre és a testvérek fokozott áldozatkészségére van szükség. A Könyvesboltról is kedvező jelentést kaptunk ott, de ennek is a testvérek fokozott támogatására van szüksége.

Ez év történelének egyesületi életünket érintő utolsó állomása a november 3-i galántai rendkívüli kp. gyűlés. Ez alkalommal mondta ki a kp. vezetőség, hogy a Tanítók Háza, mint szövetkezet alakul meg. Ezzel a Tanítók Háza, mint jóléti intézmény, kiválik az egyesület kötelékéből és felette kizárólag az adományozók, illetve a részjegyzők határozhatnak. Így testesült meg a szlovákországi magyar tanítói kollektívum e régen ápoll óhajta.

Pirulva kell megemlékeznem, hogy a folyó esztendei tisztújítás alkalmával a tagok alig negyedrésze tartotta szükségességnek leadni a szavazatát. Vilázzanak csak, akik akarnak a jólét, hogy az Egyesület erre, vagy arra orientálódjék, ebből a szomorú valóságból mégis csak az világlik ki, hogy azoknak, akik nem szavaztak, sem ilyen, sem olyan egyesület nem kell. Azok a testvérek csak akkor tudják meg, hogy egyesületünk is van, ha attól valamit várnak. Ez a gesztus, ez a nemtörődömség, értékeinknek ily könnyelmű cserbenhagyása nem méltó hozzánk, Testvéreim! Nincs nyomós ok, amivel eljárásukat mentgethetnők, csak mellünket verve meakulpázhatunk.

A jó gazda az esztendő végén számot vet magával. Hadd lássa, mit végzett jól és helyesen, miben hibázott? Ebből a végső számadásból merít aztán tanulságot a jövőre. Egyesületünk ez immáron három év óta szerényen szolgáló krónikása, fentebbi sorokban voltam bátor számot vetni Egyesületünk múlt éve felett. Jertek, Testvéreim, hámozzuk ki a lefolyt idő kivilágított igazságait, javítsuk meg magunkat, okujunk a múltak

példáin, hadd legyen a reánk derült 1935. esztendő igazi boldog újév.

Talán minden, ma élő becsületes ember érzi azt a kötelességét, hogy a világon elhatalmasodott gyűlölködésnek, ellenségkedésnek megállítására mindent meg kell tennie. Testvéreim! E nemes kötelesség teljesítését kezdjük meg mi, tanítók, elsősorban az iskolákban. Az a demokratikus pedagógia, melynek a szlovákországi magyar tanító mindenkor készséges munkálója volt, mutassa ki hatását abban is, hogy a kezünk alól kikerülő gyermekcsereg emberesebb gondolkodásra, embertársának igazibb megbecsülésére, egymás iránt több bizalomra, fokozottabb jóhiszeműsége van nevelve. Adjon nekünk az Isten erőt, kedvet ez újévben tanítványainknak arra való megértetésére, hogy a jószándékú és a jóakarátú emberek minden nehéz kérdést képesek megoldani, ha egymás érzékenységét, lelki sajátosságait tisztelőben tartják.

A gazdasági élet vékonyan csillogó ezüst sáuja, reméljük, figyelemreméltóbb szélességben fog feltündökölni e folyó évben. emberek segítségnyújtása, a szociális gondolatnak valóságos tartalommal való megtöltése nélkül azonban itt sem lehet sokra menni. A közönyösség, irigység legyőzését már az iskolában meg kell kezdeni. A kollektív nevelés idővel a szociális gondolatnak gyönyörű kiteljesedését eredményezheti. E téren jelenlős munkát végeztünk már eddig is, de tennivalónk még mindig bőven akad.

Ifjúságunk elhelyezése és munkához segítése ügyében mind-
eddig nagyon kevés komoly lépés történt. Bár napilapjaink e kérdéssel állandóan és bőven foglalkoznak, de segítség még alig érkezett a rászorulóknak számára. Úgy érzem, Testvéreim, hogy e téren mi sem végeztük el maradéktalanul a kötelességeinket. Intenzívebben kell terjeszteni azt a gondolatot, hogy a szellemi proletáriátus veszedelmesebb minden másnál, s hogy az évről-
évre kikerült ifjúság annyira elfoglalt minden állást, hogy e pályán elhelyezkedési lehetőség nincs, sőt hosszú éveken keresztül nem is lesz. Példákkal kell igazolni, hogy a ma élő nemzedék legboldogabb ifjúsága (ha ugyan van ma boldog ifjúság) a gazdálatsadalomból való, mert ha az súlyos nehézségekkel küzd is, de legalább nem jövőtlen, mint a kisiparos és intelligens ifjúság.

Tanítói közéletünk nagyon fontos eseménye volt az új Tanterv kiadása. Aki csak valamennyire szeretettel foglalkozik is mesterségével, első tekintetre felismerheti annak kiválóságait. Bár most már nem próbaképpen került élénk, így bírálata elkészelt, mégis szomorúan nélkülözhetjük, hogy egyetlen testvérünk sem tartja szükségesnek foglalkozni ennek egyes tanítványokra, vagy egyéb célkitűzéseire vonatkozó előírásaival. Hol vagytok Ti neves, tudományosan képzelt, nagy olvasottságú testvéreink, Adlerek, Kónyák, Tóth Endrék?... Alig győznének benéteketel összeszámlálni... Nem kívántok nekünk, névtelen köz-
katonáknak semmit sem mondani az új tantervvel kapcsolato-

san? »Fiaim, csak énekeljétek!« Testvéreim, nekünk most az az ének kell, mert ideáljainkhoz ez visz közel bennünket és annak nyomán lesz kezünkben a »szent kenyér«.

Feledhetetlen kép volt, mikor Losoncon Horváth Imre és Berényi Gyula testvérünk a Könyvesboltról való beszámolójukat tartották. Mikor felsorolták azokat a szinte álhághatatlan akadályokat tengernyi nehézségeket, melyekkel ezeknek a lelkes tanítótestvéreknek a Könyvesbolt ügyeivel kapcsolatosan meg kellett küzdeniök. Ez a munka azonban még csak félig kész. Bejezéséhez mindnyájunk segítsége szükséges. Testvérceim! Adjon Isten nekünk egészséget, kedvet és erőt, hogy a lelkes alapítók ez évben ne csalódjanak kartársaikba vetett hitökben.

Radnót, Losonc! Két fényes név, mely arany betűkkel lesz bevésve Egyesületünk évkönyvébe. Megismételni nem lehet, csak hozzá hasonlót alkotni. »Csak törpe nép feled nagy eldőköket!« Ez drágymondásnak teljes értékét itt, nátnak elsőbben a magyar tanítóóság ismerte fel. Pósa Lajos iránt való tiszteletünk kifejezése legyen példa, mely minket hasonló tettekre lelkesítsen. A Tanítók Háza Egyesületünk olyan alkotása, mely sub specie aeternitatis is maradandó. A losonci gyűlésen hangzott el annak bejelentése, hogy az alapok ásása megkezdődött. Testvéreim! hogy e házban egy szlovákországi magyar tanítógymerek hajlékot, otthont kapjon, továbbra is a mi segítségünkre van szüksége a Tanítók Háza Szövetkezetenek. Újév van, Testvéreim! Ebbeli köteleességfelismerésünk is újúljon meg. Legyen előttünk világos, hogy nemcsak a tanuló tanítógymerekeknek teszünk jót, de dokumentáljuk azt is, hogy élünk, összetartunk és szeretjük egymást.

A továbbképzés, a gyermektanulmányozás, egymástól szinte elválaszthatatlan kérdéscsoport, is több szeretetet, odaadást és megértést kér és vár tőled, Testvérem! Ebredj tudatára annak, hogy e kérdésekre adandó feleleteden fordul meg további boldogulásod. Senki sem mondja azt, hogy tudatlan, létékozatlan vagy, de az az igazság, hogy szegény és magárahagyott vagy. A pedagógiai tudomány újszerű posztulátumait csak úgy tudod teljesíteni, ha folyton-folyvást műveled magad. De miből? Abból a sokszor megnyirbált fizetésből? Továbbképzések iránti vágyódásodon akarnak segíteni azok, akik e kérdést felvetették. Azt akarják bizonyítani neked, hogy többen sokat, mindent tehetünk. Ne üss rá, Testvérem az utánad kinyújtott kézre, hanem ragadd és szorítsd meg azt! Ha mindnyájan összefogunk, elműlik a kishitűség, eltűnik a szegénység is. Adjon Isten e téren több kilátást ez új esztendőben!

Végül Testvéreim, több kartársi érzést és az egyesület iránti ragaszkodást kívánunk ez új esztendőben. Jusson ez kifejezésre a tagdíjak pontos fizetésében, gyűléseink szorgalmas látogatásában és aktív választójoggal való élésben. Emelje fel mindnyájunk lelkét az a tudat, hogy az Egyesület a miénk, olyan, amilyennek mi kívánjuk, belső tartalmat — a köz szem előtt tartása mellett — a tagok többségének akarata ad neki. Ne

kritizálj, Testvér, de add tudtul kívánságaidat! Ne gáncoskodjál, de gyere segíteni!

Adjon Isten mindnyájunknak erőt, egészséget, munkakedvet, »bőven bort, bűzát, békességet!« Szepesi Gyula.

SZEMLE

A csillagos ég jelenségei 1935. január havában. Az 1935-ös esztendőben szinte pazar bőkezűséggel tárja föl szépségeit a csillagos ég. Egy évben az összes létezhető fogyatkozások száma hét (7), az idén végbemegy mind, ezenkívül 8 üstökös megjelenése várható. A habonások megnyugtatósra szolgáljon, hogy szabad szemmel egy sem lesz látható. Kétségteljes, legérdekesebb jelensége lesz ez esztendőnek a Mars és Jupiter bolygó együttállása. Kora tavasztól késő nyárig ott ragyog a bolygópár esténként a firmamentumon s mint két epedő szerelmes közeledik egymáshoz, hogy rövid együttlét után több mint 2 esztendőre ismét faképnél hagyja egymást. E jelenség majd bizonyára sokak figyelmét köti le, mint ahogy e sorok írójának is egy korábbi Mars — Jupiter — együttállás keltette föl érdeklődését a csillagos ég iránt. Egyébként a bolygókonstellációk mindenkoron általános érdeklődést váltottak ki az emberekből és a nemrégiben elhunyt kiváló magyar csillagász, Kövesligethy Radó dr. szerint a betlehemi mezőkön feltűnt karácsonyi csillag is a nagy bolygók feltűnő együttállásával magyarázható. Szenteljünk hát egy pillantást annak a látványosságnak, amelyik előttünk a világegyetem színpadán végbemegy. Holdvilágos estéken szabad szemmel csak a fényesebb csillagok tűnnek fel. A kezdő számára, aki a csillagképek körvonalait és kölcsönös helyzetét tanulmányozza, különösen kedvező ez az időszak, mert a milliányi csillag nem zavarja a konstellációk kikeresésében. Természetes, hogy az ilyen tanulmányokat nem éppen holdtölte idején végezzük. Lépünk ki hát alkonyatkor a szabadba, ahol északnyugaton megjelenik a Véga. Ettől kiindulva balkezfelé egy vízszintes vonalat húzunk az égen, ezzel 4 elsőrendű fényes csillag helyét jelöltük meg. Első az említett Véga, második

Altair, aztán Saturnusz bolygó. a sort a dny-i horizont közelében levő Fomalhaut zárja be — Déli halak α) E két utóbbtól pár hónapra búcsút is vehetünk. Az Altair (Sas α) előtt és mögött 1—1 halványabb csillag van, ezeknek összekötővonalra jobbra meghosszabbítva a Végára mutat. Este 10 óraker a szemlélt feje fölött ragyog a sárgaszínű Capella (Kocsis α). Belőle kiindulva az égboltozatra lerajzolt 6-os számjegy (hatos) alakjában felfoghatjuk össze az ég ekkor látható fényesebb csillagait. Tegyük lehat képzeletbeli írónkunkat a Capellába és húzzuk! Egy halványabb csillaghoz érünk (Kocsis β), következő Castor (Ikrek α), alatta a fényesebb Pollux (Ikrek β). Tovább kanyarítva Prokyonhoz érünk (Kis Kutya α). Siriusnál éri el a görbe mélypontját a déli horizont fölött; (Nagy Kutya α), ez az egész égbolt legfényesebb állócsillaga. Innen föléle kanyarodva Rigel-hez érünk (Orion β). A hatos számjegy végét a vörösfényű Betelgeuze zárja be (Orion α). Az Őriontól (Kaszás) jobbra föl találjuk Aldebarant, (Bika α) ez vörösszínű, a körülötte levő ritkás csillagcsoport a Hyadok, ettől jobbra meg a Fiasztyúk. (Ezt január 14-én elfődi a Hold.) Prokyontól keletre az Oroszlán emelkedik föl, benne az I. rendű Regulusz. Tőle délre tartózkodik a Nептun bolygó, mely csak távcsőben látható. Nyugaton látjuk a Pegarus négyuszögét, északon meg a Sárkány fejét. Ez utóbbi azt a helyet foglalja el, ahol alkonyatkor a Göncölszeker tartózkodott, mely időközben inagasan az é.k-i égre vándorolt. A horizont északi pontja fölött, közepes magasságban (48°) találjuk a Sarkcsillagot. Ettől délre (a Sarkcsillagtól merőlegesen lefelé, a horizont-felé) két fényesebb csillag: a Kis Medve két hátsó csillaga, amelyhez maga a Sarkcsillag is hozzátartozik. E két csillag az óramutatóval

ellenkező irányban jár körbe a mozdulatlannak látszó Sarkcsillag körül és a legzsemleleesebben demonstrálja az égbolt látszólagos mozgását. Téli esteiken lefelé áll a mutató, tavasszal vízszintesen jobbra (az órán ez a 3-as számnak felel meg), nyáron a Sarkcsillagtól fölfelé (az órán 12) mutat, ősszel pedig vízszintesen balra (a 9-esre). A Kis- és Nagy Medve (Göncölszekér) között húzódik el kigyószzerűen a Sárkány farka. A Sarkcsillagtól találjuk meg a Göncölszekérral átellenben fekvő Cassiopeiát. Alakja W-hez hasonlít. A Sarkcsillag és a Cassiopeia jobb szélő csillagján vonul keresztül az égbolt kezdő órákora. (A földgömbön ez a greenwichi délkörnek felel meg.) Ha ezt a Cassiopeiától tovább húzzuk délre, az Androméda jobb oldali csillagára találunk. (A Androméda = Szírra, ez a Pegasus négyzetögcének bal felső csillaga.) Ha a Szírrától az Androméda—Cassiopeia távolságot tovább mérjük az órákórán, úgy az égi egyenlítő és a kezdő órákór metszéspontjához érünk. Itt van a híres tavaszpont. A Nap látszólagos évi útja: az ekliptika is ebben a pontban metszi az égi egyenlítőt. Itt tartózkodik a nap tavasz elején (márc. 21-e körül). Cassiopeiától a Sarkcsillag-felé tekintve a Tejútban találjuk a rombuszalakú Capheuszt. Andromédától balra van Perzeusz, mely távcsőben gyönyörű látványt nyújt csillaghalmaival. Perzeusz β -ja az Algol nevű fényváltozó csillag. Különösen kedvező alkalom kínálkozik ennek megfigyelésére jan. 12.-én 21 óra 54 perckor és jan. 15.-én 18 óra 42 perckor. amikor az Algol fényereje a minimumra száll alá. Andromédától balra le találjuk a Háromszög és a Kos (Ebben van Uránusz), ezek alatti meg a Halak halványabb csillagokból álló alakzatát. (A Halakban van a tavaszpont.) Bikától dél-nyugatra van a Cet, ettől keletre Eridanusz folyó. Celben van a Mira nevű vörös fényváltozó csillag, mely szabad szemmel nézve legtöbbször láthatatlan, de legnagyobb fényessége idején II-rendű csillag fényességét is eléri. A fényváltozás lassú emelkedés és süllyedésben megy végbe. Legnagyobb fényességét 11 hónaponként éri el. 1935-ben a maximum jan. és dec. első felében várható. A kedvező nem fogja elmulasztani az alkalmat. alkonyat-

kor a déli horizont fölött álló Mirát szabad szemmel megfigyelni. Figyeljük a csillagot az év elejétől és kövessük annak lassú fényváltozását. Oriontól délre van a Nyúl. ez alatt meg a galamb tellegzetes alakja. Nehezen vehetők ki az Egyszarvú (Monoceros) vonalai a Kis- és Nagy Kulya között. Ikrék alatt balra van a Rák (ebben egy csillagthalmaz: Jászol) és a Vízikigyó (Hydra), ennek főcsillaga: Alphard, a Reguluszszal, Polluxsal és Prokyommal egy téglalapot képez. Alpard áll a téglalap bal alsó sarkában, fölötte Regulusz, jobbra fölül Pollux, alul Prokyon. A Bootidáknak nevezett hullócsillagok jan. 1—4 közötti időben jelennek meg tömegesen. Bootes (Ökörpásztor) csillagkép északi részéről sugároznak ki. Ez a felzett időben északon van. A Bootidák hosszú pályájuk és meglehetősen gyors mozgásuk által tűnnek ki.

A bolygók járása: Merkúr a hó végén alkonyicsillag. Fényessége gyorsan csökken. Jan. 26.-án közvetlen alatta a Vénusz, balra fölötte Saturnusz. 31.-én 17 $\frac{1}{2}$ órákor közel egymás mellett áll a három bolygó, jobbra: M, balra: V, közepen S. — Vénusz vacsoracsillag (dec. végén is az volt; nyomdahiiba folytán lett hajnalcsillag közölvé), de már alkonyatkor eltűnik. — Mars egész esztendőben látható, a Szűz csillagképben mozog, a Spica (Szűz α) közelében. Ejjeltájban jelenik meg a keleti égen. Reggelenként Jupiterrel együtt ékesíti a déli eget. Ilyenkor a két bolygó fölött ragyog Arkturusz (Ökörpásztor α), a Göncölszekér rúdjának meghosszabbításában. Jan. 1.-én a holdsarló Mars és Jupiter közelében állott. — Saturnusz alkonyatkor délnyugaton látható, a hó végén $\frac{1}{2}$ órával a Nap után nyugszik. Uránusz alkonyatkor delel, éjjeltájban nyugszik. Neptun 22 órákor, a hó végén 20 órákor kel.

A Hold 1.-én a Jupiter alatt 8.-án Saturnusz fölött, 26.—27.-én a Spica és Mars alatt, 28.—30.-án a Jupiter alatt vonul el.

5.-én nálunk nem látható részleges napfogyatkozás. 19.-én teljes napfogyatkozás. A Hold már fogyatkozással kel. A fogyatkozás vége este fél hét (1 $\frac{1}{2}$ 7) órákor.

Jan. 2.-án 9 órákor a Föld napközeli. Jan. 20.-án a Nap Bak jegyéből Vízöntő jegyébe lép.

(Boross Miklós.)

Könyvek, folyóiratok.

Erdőházi Hugó: Életkének életéről. Versek. Spitzler, Komárom. — A szeretet karácsonyi melegsége árad ki Erdőházi Hugó legújabb versesfüzetéből. „Virágos holnapok felé” mutat a költő, májust idéz, tavaszt, életet. Az ember szívesen olvassa ezt a sok optimizmust, mely mint valami selyem kendő, lágyan simogatja a lelkét. Nincs ezekben a versekben rim, versszak, nincs ütemes mérték, mégis úgy érezzük, hogy a szavak a szív ütemére táncolnak, s járják az élet gyönyörű ritmusát. Van bennük érzés, mélység, jóság, vigasz és mindent átfogó szeretet. Ajándék ez a kis könyv: az emberi szív ajándéka. Erdőházi Hugó költői tanácsot ad embertestvéreink:

Testvér,
keress magadnak életkét,
hajjával legyezd el
kínzó gondolataid életednek,
Szemével simogasd
gyűrőlét ráncaid életednek,
hangjával altasd el
álmaitan szenvedéséd életednek,
szenvedő testvér,
keress magadnak
te is Életkét...

Mint elringató bölcsődal, úgy hat a lélekre ez a vers-hullám, ácsap fölötte, s transzba ejti, de ez nem kábulat, hanem élet-elismerés. Nyelvben és tartalomban igaz érték Erdőházi ezen vers-csokra. Köszönjük neki. (bon.)

Folyóiratok. Nemzeti Kultúra. (II. évf. 6.) Magyar kisebbségi tudományos szemle. Minden cikke tanulmánya az objektív tudományosság álléleatát Viseli. Szerkeszti Alapy Gvula. — Magyar Írás. (III. évf. 8–9.) Tartalomban és formában egyaránt a nívós, modern irodalmi fórum képviselője Szlovenszkon. Kiadja a Kazinczy lapkiadó szövetkezet. — Magyar Minerva. (V. évf. 10.) A magyar nyelvterület sok írója találkozik benne írásaival. Kiadóhivatal Pozsony, Kertész u. 1. — Magyar Család. (I. évf. 3. sz.) Farkas István kartársunk folyóirata, mely egyre jobban népszerűsödik. Kultúrkronikája a magyar tankönyvek ügyével foglalkozik, bátor hangon. — Tábortűz. (VI. évf. 8–9.) Karácsonvi áhítat, népszerű ismeretterjesztés, szórakoztató irodalom, cserkészírek. A középiskolás ifjúság lelkivilága. Felelős szerkesztő Mrenna

József, Érsekújvár. — Magyar vasárnap. (II. évf. 5–6. sz. A SZMKE ismeretterjesztő folyóirata. Szerkeszti Szombathy Viktor. Ir az egykéről, a gazdasági élet bajairól, tanácsot ad a földműves népnek, szerkesztői híreket közöl és felszínén tartja a magyar népdal ügyét. — Növényvilág. (3. évf. 12. sz.) Hasznos gyümölcsészeti folyóirat. E szám a faültetés módjaira ad böles tanácsokat, Szerkesztőség és kiadóhiv. Somorja. — A Mi munkánk. A Vöröskereszt Sarjadék értesítője. A decemberi szám karácsonyi elbeszéléseket tartalmaz. — Szivárvány. (VI. évf. 4. sz.) A gyermekek lapja, melyet nemcsak ők olvasnak, de ők írnak is, sőt ők illusztrálnak. Ára mindössze 60 fillér.

Korális füzetek. A »Magyar Kórus«-nál jelent meg immár második kiadásban a »De Angelis« greg. mise a III. Credoval. Egyike a legszebb korális miséknek, mely közel állván szerkesztéileg a dúrliangnemhez — a legszeleesebb elterjedtségnek örvend. Könnyen betanítható. Tudnunk kell azonban a korális ének hármasszabályát, mely a következő: 1. A szavak imaszerű átélése és értelmüknek lélekből jövő kifejezése. A templom nem hangversenyterem, hanem az ima hajléka. 2. A nyolcadok mindig egyforma rövidke, a negyedik pontosan kétákkorák. A tempo általában gördülékeny, inkább élénk, mint vontatott! Csak a tételek végén lassított egy kissé. 3. Enckeliünk a) túlnyomólag halkan. b) mindig legato, azaz kötve. nem darabosan. c) a szó és zenei hangsúlyok — aláhúzott szótagok — kiemeléseivel.

Kiadóhivatali üzenetek.

L. G. Hodos, F. S. Lucenec. Címüket a kívánt módon javítottuk, a lapot az új címre küldjük. — G. J. Slač. A kért számot megküldtük. — G. H. Diakovec. A lapot rendesen küldjük, a hiányzó számokat pótlólag megküldtük. — Cz. M. Michalovec. Levele szerint intézkedtünk. — B. T. Somorja. Befizetelapot küldtünk. — K. L. Petrovo. Naptárt küldtünk. — S. L. Zirany. Tagjaink sorába felvettük, naptárt küldtünk. — M. Gy. Pered. Tudomásul vettük és törzslapján előjegyeztük. — L. E. Surty. Tudomásul vettük.

A havi számtan-dolgozatokról.

A népiskolák definitív normális tanterve a negyedik évfolyamtól kezdődőleg a középső fokozaton halad a felsőn nyolc írásbeli dolgozatot ír elő számtanból évenként.

A havi dolgozatok száma a középfokon kevesbedett, mert itt eléggé időelöltiek és az iskolai praksisban gyakran idővesztéssel jelentettek. Általános szokás a havi dolgozatokat ünnepi ruhának tekinteni, amelynek nevezetes látogatás alkalmával öltünk fel. Egyébkor elégséges a munkaköltöny, amelyben otthoniasan érezzük magunkat. Az ünnepi ruhák kényelmetlenek a munkához, úgy-szintén az így felfogott havi dolgozatok is.

A tanítóság különféle szempontból tekint a havi dolgozatokra. Vannak, akik esztétikai célt követnek és a hangsúlyt a szép külalakra teszik; mások viszont vizsgálatra használják, hogy szerinte osztályozzák a diákokat. Ma már vitán felül, hogy az objektív megítélésre lealkalmasabbak a tesztek és a havi dolgozatok is szolgálhatják ezt a célt, ha alkalmasan kihasználjuk előkészítüket, kidolgozásukat és javításukat. A tesztek, amelyekbe ezeket a dolgozatokat írjuk, tükör lesz mind a diák, mind a tanító számára a törekvést, haladást illetően. A feladatokat azonban úgy kell összeválogatni, hogy az előírt tanulmányt kimerítsük, hogy mindazon teljesítményeket tartalmazzzák, melyeket vizsgálni szándékozunk, továbbá, hogy olyan nivóúak legyenek, melyeket a diákok zöme önállóan meg tud oldani.

Ha klasszifikáló célt tűzünk ki magunknak, akkor olyan és annyi alkalmas példát kell választanunk, hogy az osztályozás könnyű legyen. Ot osztályozó jegyünk van, azért annyi számtani műveletet vegyünk, hogy számuk öttel osztható legyen. Az ilyen havi dolgozat hasonló lesz a teszthez, a jól előkészített és ügyesen vezetett tesztet azonban nem pótolhatja. A havi írásbeli feladatoknál lehetőleg könnyebbmegoldású példákat adjunk, hogy a gyerekek valamennyien meg tudják fejteni. A nehéz, fejtörő feladatoknál a tanulók elvesztik kedvüket, megszűnnek önállóan dolgozni, tehát az ilyen példák alkalmatlanok erre a

célra. A megfejtés könnyű lesz, tehát aszerint osztályozunk.

Iparkodjunk a havi dolgozat anyagát úgy összeállítani, hogy érdekes és tanulságos legyen, hogy a tanulók számtantechnikai érettegének megfelelően s a számtan szükségyszerűségét szolgálja. Egy feladatnak egyetlen anyagot, egymagában álló szituációt válasszunk a tanuló életéből vagy érdekköréből. Ne beszéljünk két vagy több dologról ugyanazon feladatban, különösen, ha semmiféle belső kapcsolat nincs közöttük. Természetes, hogy a dolgozatokban olyan számtani műveleteknek kell előfordulniuk, melyekről meg akarjuk tudni, mennyire sajátították el a gyerekek.

A havi dolgozatnak nem szabad hosszúnak lennie. A közepes tanulónak is el kell készítenie egy óra alatt. Az olyan írásbeli dolgozat helyes terjedelmű, melyet kb. 20 perc alatt leír, 20 perc alatt kidolgoz és kb. ugyanannyi idő alatt leírás és kiállításra is, melyet sokan szoktak klasszifikálni.

Havi dolgozat-minta a 4. évf. számára az írásbeli összeadáshól:

1. Egy édesapa három iskolás fiát látta el a szükséges dolgokkal:

Az első fiúnak vett:	
Ruhát	126 Ké-ért
Cipőt	35 Ké-ért
Könyveket	78 Ké-ért
Írószereket	3 Ké-ért
Füzeteket	7 Ké-ért

A második fiúnak vett:

Ruhát	62 Ké-ért
Cipőt	49 Ké-ért
Könyveket	96 Ké-ért
Írószereket	5 Ké-ért
Füzeteket	12 Ké-ért

A harmadik fiúnak vett:

Ruhát	215 Ké-ért
Cipőt	49 Ké-ért
Könyveket	124 Ké-ért
Írószereket	7 Ké-ért
Füzeteket	16 Ké-ért

2. A legutóbbi népszámlálás alkalmával egy faluban volt: 249 róm. kath.; 103 ref., 87 ev. és 59 zsidó.

3. egy gazdának termelt 126 q búzaja, 88 q rozsa, 103 q árpája és 64 q zabja.

Kidolgozás.

1. Az első fiára . . . . . Ké-t, a másodikra . . . . . Ké-t és a harmadikra . . . . . Ké-t költött az apa.

2. A falunak . . . . . lakosa volt.

3. A gazdának . . . . q gabonája ter-

mellett.

A példák végére kérdést tenni a legtöbbször felesleges, mert a tanulók maguk is kiolvashatják, kitálálhatják, hogy mit kell kiszámítaniok. Inkább a feleletet adom meg nekik, hogy ezek összeállításával ne vesződjenek és hogy kikerüljem a reziert utáni kérdézősködéseiket.

A második és harmadik példa csak egy-egy összeadást foglal magában, mégis nehezebbek az elsőnél, mivel a diák nem másolja az összeadást, illetőleg annak alakját a táb-

láról, hanem magának kell azt Tel-állítania.

A helyesírási hibák nem gyakorolhatnak befolyást a jegyre, mert a tanuló számtanteknikai ügyességét és készségét értékeljük. Ha egyöntetű mértéket használunk az egész iskolai év alatt, akkor az osztályozó jegyek a diák számtan tüze-tében sokat beszélnek gazdjuk ké-pességéről.

J. Stross után
a Nasa Sk.-ból átdolgozva.

HIREK

Egyesületünk minden tagjának, lapunk munkatársainak, elő-fizetőinek és hirdetőinek boldog újévet kívánunk!

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Bizalom és tisztelet

szépen megférnek egymás mellett, a társadalmi illendőség és köteles udvariasság jegyében. De ha valamelyik hiányzik e kettő közül, akkor visszaféltés történik a bizalommal, s a tisztelet tiszteletlenségévé süllyed. Ezt kellett megállapítanunk, mikor az Ut Korszak 17-18. számában előfivastuk a szerkesztő nyílt levelét Ballo Gyula főtanácsos úrhoz, mint a pozsonyi iskolaf referátus vezetőjéhez. Ennek a nyílt levélnek a hangja nem méltó arra, hogy visszhangja legyen, s hogy megbátorán-kozásunknak mégis kifejezést adunk, ezt csupán a Ballo főtanácsos úr személye iránti mély tiszteletünk parancsolja. Nevezett lap szerkesz-tője különféle »jogaimokat« érez, s a referátus főnökét »Tiszteit Ba-rátom«-nak szólítja. Tanácsokat ad neki hivatali kötelességgel ellátására, úgymint: például állítja neki »az oroszországi nemzetiségi megértést«, ajánlja, hogy »ne legyen olesó, mindennapi bürokrata«, mert »csak ak-kor föltheti be méltóképpen és emberül hivatását... Végül nem állal-ja leírni ezt a pedagógiaellenes és az emberi haladás szempontjából veszedelmes reakciós kijelentést: »Tegyen meg minden megtehetőt, ami az embert és embert egyenlővé teheti.« — Czabán Samu talán már valamilyen »új korszakban« képzei magát, ahol nem köti őt a jelen-legi társadalmi rend, a tiszteletadás és jóizlés. Ügyelátszik minde» nem fontos neki, csak az, hogy amúgy »új korszakosan« fájlalva, esetről-esetre friss csemegével szolgálhasson olvasóinak. Az már igaz, hogy jó gyomor kell hozzá...

Visszaáll-e a normális fizetési helyzet? E sorok írásának időpont-jáig (december végén) még semmi biztosat nem tudunk arról, mily módon akarják a fizetésredukció fokozatos enyhítését és teljes meg-szűntetését végrehajtani. A minisz-terelnök ama ígérelt, mely szerint a rendes fizetési állapot 1935. szept-ember végén helyreáll, a lapok kü-lönlételekppen kommentálták. A fo-kozatos enyhítés némely körök sze-rint 10 százalékos, részletekben fog

meglőrténni, de negyedévi időkö-zőkben, úgyhogy a 252. sz. kormány-rendelet hatálya teljes mértékben csak fél és fél esztendő múlva szűnnek meg... Ez a fölvetés na-gyon valószínűlten. Erősen tartja magát az a hír, hogy a 252. sz. kormányrendelet likvidálása ne-gyedévenként lesz esedékes, de 25 százalékos csökkentésekkel.

A katonai szolgálat beszámítása ügyében végre törvényes intézkedés történt a katonai szolgálati idő föl-

emelésével és a hadmentességi adó kivételével kapcsolatosan. Sajnos, a közlésvizsgálók, s köztük a tanítók nem érték el azt, amit akartak. Mert a tényleges katonai szolgálatban eltöltött időszak felét csak azoknak számítják be az előlépcsőbe, akik a jelen törvény hatálya lépése után vonulnak be katonai szolgálatra, vagy a törvény életbe lépésekor katonai szolgálatot teljesítenek. Tehát mindazok, akik tényleges katonai szolgálatukat már kitöltötték, nem részesülnek a törvény kedvezményében, melyet nem lehet igazságos megoldásnak minősíteni.

A Pisecký-Segélyalap javára rövid idő alatt 3.149.65 Ké gyűlt össze, melyből a Szünidei Gyermekgondozó szegény gyermekeket küld a nyári üdülőtelepekre. Az alaphoz főként iskolák járulnak hozzá. De szépen adakoznak egyéb intézmények és egyesek is. Az adományokat fegyelmesebben bianco-csekkalapon beküldeni a Zemská Banka fiókja Bratislava címére,erral a jelzéssel: Č. 100.789 K. P. P. — P. F.

Az elemi iskola alsó- és középfokán való rajztanításról az Ipolyás-vidéki magyar tanítószegély számára sikerült előadást tartott november 29-én Jánoska Tivadar festőművész, a pozsonyi magyar tanítóképző rajztanára. Három órán át tartó érdekes, tárgyilagos és szemléltető előadása képet adott a rajztanítás fejlődéséről egészen addig a stádiumig, hogy kell azt az új, végleges normáltanterv szerint fölfogni, s jó útmutatás volt arra nézve, hogy vezethetik rá a tanulót a népiskola alsó fokán a rajzkészség spontán megnyilatkozására, s a kombinációkra, valamint az adott feladatok alapján való felhasználására a középső fokon. Helyesen jegyezte meg, hogy a népiskola 1. és 2. évfolyamában sokkal gyakorabban rá kell vezetnünk a gyermeket a rajzkészség ki nyilvánítására, mégpedig megfelelő mesék alapján, melyek a gyermeket mintegy inspirálják a rajzkészség megnyilvánítására, s így a rajzban kezdetleges módon, de szépen, saját egyéni módján fejezi ki a gyermek benső érzéseit (örömet, bánatát, részvétét, békehajlamát stb.). Ezeket a pasztellrajzokat a tanítónak csak a gyermeki impresszionizmus nézőszögéből kell megítélnie. Ezért ezeken a tanító semmit sem változ-

tat. A tanuló ilyen spontán rajzai hasonlítanak a barlanglakók kezdetleges rajzaihoz. A gyermek fővázlatokban szintén a fejlődés ilyen fokain megy át, mint ahogy a mai felnőtt ember ért el a rajzművészethez, mely éppen a primitívizmust jellemzi. A városi és falusi gyermekek között különbség csak a tárgyban, de nem a kivételben van. Világnézetben és érzésekben ez a különbség csekély. A tanítónak ismernie kell a módot, ahogy szerint a gyermeki termést megítéli. A gyermekrajzoknak a táblára való másolásával az előadó szemléltetően mutatta be a vízszintes, függőleges és görbe vonaték jelenlőségét a gyermek rajzokban. A hullámvonal, mint mondotta — lelki nyugtalanság, csendességet, kiegyenlítettséget, a függőleges pedig az életet. A vastag, kampós bot a pásztor kezében a barmok fölötti hatalmat jelképezi. Az előadó szerint nem szabad elfelejtetnünk, hogy az ember sokkal többet ér a rajzával, mint pl. írásával.

Más az alkotás a népiskola középső fokán. Ez már valami új megismerését jelenti az adott formák szerint. Pl. adva van: elhelyezni egy négyzetet és két téglalapot (kiegészíteni, kitölteni a megadott alapszínt) az adott téglalapon. A kombinációk milyen lehetősége tárul itt az ember elé! Hány alkalom kínálkozik, hogy a kombináció lehetőségeit a gyakorlati élet számára is használhassal (Nyomatás, nevelőkézimunka, női kézimunka, lakáskultúra stb.)

A pont, az egyszerű vonal, az egyenes, tiszta területek alapjai a mai művészeti és építészeti kultúrának. Általában, — mondta Jánoska tanár — a rajzban főleg az elgondolásról, az elméletről (a konstrukcióról, ízlésről) és nem a technikáról van szó, mely csak a kifejezés megértésére szolgál.

Az előadó aztán fölhitte a figyelmet az Academia kiadásában megjelent háromféle, pasztellszíni lapokból álló rajzfüzetre. A színes lapok egyik oldalukon egyformán négyzet-, kör-, ellipsziszalakra vannak beosztva. A másik füzet lapjain állati és növényi motívumok, míg a harmadik füzet lapjainak színes felén nyomtatott írás és különféle számok vannak. A gyermek ezen rajzok

(minták) segítségével különféle színű alakokat nyír ki, amelyeket aztán összehangzólag helyez el a megadott színes alapon, esetleg lerajzolja vagy fe is festi.

Minden résztvevő három füzetet kapott ajándékba 7.50 Ké értékben. Az előadás nagy lelki élményt jelentett, a jelenlévő tanítóság nagy lelkesedéssel fogadta, s bizonyára nagy haszna lesz a rajztanfásra nézve is, melyet fájdalom, manapság még mindig grafiko-mechanikai oldaláról vesznek. Az iskolai kiállításoknak a tér és színek beosztására vonatkozó felvilágosításai, valamint a tantermek díszítésére szolgáló útmulatói szintén tetszéssel találkoztak. Nem kevésbé örülnünk annak a kijelentésnek, hogy Jánoska tanár 1935. januárjában ismét megigérelte látogatását, amikor a népiskola felső fokozatán való rajztanfás céljáról, feladatairól és módszeréről tart majd előadást.

Paulovits József.

A nyugdíjas tanítók közül azok, kik a 4. csoporthoz tartoznak s 1935. jan. 1-én várják az egyenjogúsítási törvény rájuk vonatkozó érvényesítését, alighanem csalódnai fognak várakozásukban, mert a kiszivárgott hírek szerint vagy nem lesz az egyelőre foganatosítva s marad minden a régiiben, vagy pedig ha foganatosítják, ez eselben tőlük is levonásba helyezik a 14%-ot, mely eselben pedig sokan közülök kevesebbet kapnának mint ezidő szerint kapnak. Tudni kell ugyanis, hogy a 4. csoporthoz tartozó nyugdíjasoktól ezidő szerint semmiféle %-ot nem vonnak le.

A pozsonyi magyar iskolarádió januári műsora. **Kedd, január 8-án:** 10.15: (Alsó fok.) a) Újévi köszöntő. b) Bellehemések. Rádiófilm. Irta: Simmek Béla. c) Miről beszélgetett az ó- és újesztendő Szilveszter éj-jelén. Irta: Wimberger M. d) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. **Kedd, január 15-én:** 10.15: (Felső fok.) a) Barta Lajos: Petőfi a Szamos partján. Hangjáték. b) F. Tábornszky Olga: Petőfi otthon. Hangjáték. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — **Kedd, január 22-én:** 10.15: (Alsó fok.) a) Az ég madárkái a hófedte tájon. Párbeszéd. Irta: Manga János. Közreműködik az Orsolya-zárda énekkara. b) Hogyan beszélnek az

állatok? Hangjáték. Irta Seidl Sándor. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — **Kedd, január 29-én:** 10.15: (Felső fok.) a) Fitus Dezső: Czuczor Gergely emlékezte. b) A cukor útja a répa-magtól a háztartásig. Film. Irta: Főja Tibor. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — **Kedd, február 5-én:** 10.15: (Alsó fok.) a) F. Tábornszky Olga: Téli utazása a Tátrában. b) Téli esték. — A mikrofon esti látogatásai a városban és faluban. Rádiófilm. Irta: Manga János. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája.

A pozsonyi iskolarádió műsorához. A karácsonyi ünnepkörben minden községben szokásban van még a betlehemijárás. Ezek a régi kedves szokások minden vidéken más és más formában, különféle énekekkel és versekkel vannak egybekötve. Január 8-án a Vág melletti betlehemijárást mutatja be az iskolarádió. A január 8-iki iskolarádió második műsorzáma »Miről beszélgetett az ó- és újesztendő?« Az újesztendőnek, hogy milyen tervei vannak. Először is azt szeretné, hogy az emberek bízzanak benne és örüljenek neki. A gyermekeknek friss, szép fehér havat hoz. Aztán rügy-fakasztó tavaszt. Az őszlendő óvatosságra inti az újesztendőt és sok szerencsét kíván neki.

A jan. 15-i iskolarádió műsorát a legnagyobb magyar költő, Petőfi Sándor emlékének szenteli. A műsor első száma »Petőfi a Szamos partján« című hangjáték, melyben a szerző a »Falu végén kurta kocma« című Petőfi-költeményt dolgozta fel. A műsor második száma »Petőfi otthon« című hangjáték. Petőfi Sándor rövid látogatásra jön haza szüleihez s bár csupán család körben szeretné idejét eltölteni, kénytelen a bíró nagybecsülését és a falu hódolatát is fogadni. Mivel költészele már a nép ajkán él, elérte egyik célját és most tovább akarja folytatni küzdelmét a nép szabadságáért.

A tél hidege sok megpróbáltatásnak teszi ki a kis madárkákat. Eheznek, fáznak, mert birodalmukat vastag hórétteg takarja. A kis madárkák szenvedéseit nagyon kevés ember érti meg, pedig ha tudnák, hogy tavaszszál és nyáron milyen segítőársai ezek a kis szenvedők! »Az ég madár-

kái a hófedte tájon című párbeszéd az iskolarádió kis hallgatóit megtanítja a madarak iránti szeretetre és arra, hogyan tegyék nekik elviselhetővé a hideg tél borzalmaival. A párbeszédet az Orsolya-tanfőnőképző énekkara teszi színessé madárdalok éneklésével. Ugyanakkor a mikrofon előtt megszólalnak a didergő és éhező madárkák is.

A jan. 22-i iskolarádió műsorának második része: »Hogyan beszélnek az állatok?«. Az állatok gyűlést hívtak össze. Mindegyik elmondja sérelmeit. Elmonjda, hogyan kínozzák az emberek. Célja az állatok iránti szeretet felkeltése. »Ne kínozz az állatokat!«

Január 29.-én a szlovenszói származású Czuczor Gergelyről emlékezik meg az iskolarádió. Rövid előadásban ismerteti életrajzát, majd elemi iskolás gyermekek Czuczorverseket és dalokat fognak előadni.

Ugyancsak január 29.-én kerül műsorra: »A cukor útja a répamagtól a háztartásig.« A kis répamagot a vetőgép beteszi a rögek közé. Onnan kikelve megkezdí útját és répává nőve a cukorgyárba kerül. Ott cukrot készítenek belőle. De az út tovább folytatódik. Az üzletbe kerül, majd a háztartásba ahol édes-sé teszi a kávékat, téisztát és kalácsot.

M. J.

A kassai magyar Iskolarádió január havi műsora. Január 8.-án: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Hegyesy Gyula: Mit írt a kis madár Gyuszikának? Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Leonhardt Vilmos: A tél koldúsai. Rádiófilm. — Január 15.-én: I. fokozat. 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris:

Játsszunk rádiósdit! Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Kálmán József: Hogyan működik a rádió? Előadás. 3. Tóth Endre: Hogyan történik az iskolai rádióközvetítés? Rádióriportázs. — Január 22.-én: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepesti Gyula: A ravasz róka. Dramatizált mese. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Törzsök István: Miska a sztratoszférába repül, vagy egy ülsz-nótor tanulságai. Rádiófilm. — Január 29.-én: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Erdős László: Téli örömlök. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Goldbach Frigyes: Helyszíni közvetítés a Magas Tátrából. Ríport.

Üzent a föld. (Nyitrai és Társa, Léva.) Agárdy Zsigmond, Csontos Vilmos, Sass János és Veres Vilmos versei. Négy parasztköltő lehajolt a föld szívére, s versbeszédte a dobbanását. Nem egyetlen ez a szívverés, mint a rögös barátja. De erő, hit és akarat van benne. A rimék gyarlók, a szavak érdekesek, kérések, mint a kéz, mely csiszolta őket, de a szavak belseje tiszta, friss, ízes, mint a réti forrás vize. A könyvecske mondanivalója az egyszerűség, eszköze az őszinteség, s ez menti meg a köznapiságot és utánérzéseket is az egyes versekben. A négy versíró vezérgondolatát Csontos Vilmos »Elindultam« c. versében találtuk meg, aki hittel, önbizalommal írja: »Dalom zeng, mint templomi zsolttár, A költészet nekem az oltár.« — Megható, hogy négy paraszti lélek a műzésára esküszik föl és szívós akarattal tolmácsolja az embereknek a föld üzenetét... — A versfüzet kapható a szerzőknél (Léva, Garamsalló, Ujbars). Ára 2 korona. (boa.)

TARTALOM:

Vezércikk. (bb): Tizenötödik évfolyam. — A pedagógia műhelyéből. Paulovič József: Az individualizált nevelés. (Folyt.) — Fórum. Bocz Árpád: Válasz »Széljegyzetek a széljegyzetekhez« c. cikkekre. — Vízváry Vilmos: Egy kis figyelmeztetés. — (wa): Rádió az iskolában. — Egyesületi élet. Vízváry Vilmos: A Tanítók Háza története. — Willand János: Valami a nevelésről. — Krónika. Szepesti Gyula: Az újévet megértük ismét... — Szemle. Boross Miklós: A csillagos ég jelenségei 1935. január havában. — Könyvek. Folyóiratok. — Hírek. Kiadó hivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

**MEGJELENT
KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,
mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Použitavie novinových známok povolaneé výnosom riad. pošt a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézszelímezett fehérműt, ágyműt, asztalműt és teljes menasszonyi kolengyét csakis jó minőségben és logolcaóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Parkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Ké (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Ké (31. III., 94.143/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Ké (27. IX., 111.133/32 I./1.)

Somogyi: Természetráajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Ké 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyvinkhez utalványok vannak mellékelve. S ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközzeink szlovenszkói főmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ'

XV. évf.

2. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Áll. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Áll. Magyar Tanító Egyesület.

Felölő szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskoln.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2 „	50 „
1/4 „	30 „
1/8 „	15 „

Engedmények:

3xi közlésnél	15 %
6xi „	20 %
12xi „	25 %
24xi „	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 „ 1/2 „	500 „
1 „ 1/4 „	320 „
1 „ 1/8 „	200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskoln, küldendők.

Tizedike után...

Sok mende-monda, híresztelés és találgatás előzte meg az 1935. évre beígért enyhítéseket a fizetésleszállítások ügyében. Ezek a hírek mindannyiunk előtt ismeretesek, mert — bizonyos fenntartással — időről-időre lapunkban is közöltük. A híresztelések — eltérően a tavalyi és tavalyelőtti suttogásoktól, — most felve voltak optimizmussal: nagyarányú könnyítésekéről, erős tempójú helyzetvisszaállításról szóltak, s a tisztviselőtársadalom joggal remélt, hogy az újév tényleges javulást hoz a fizetésügyek terén. Igéretdús és reményteljes várakozás közepette érkezett el tehát az új esztendő, majd a várva-várt tizedike a »platebná listínával«, hogy hiteles számadatokkal igazolja közel fél-esztendő óta táplált optimizmusunkat...

Sajnos, a reménykedést csalódás váltotta föl, s most, tizedike után ez az érzés tölti el a tanítóit, s általában a hivatalnoki kar lelkét. Az újévi ajándék mindössze egy újabb kormányrendelet alakjában érkezett meg, mely a fizetésesökkentés mértékének leszállításáról szól ugyan, de korántsem olyan elgondolásban, ahogyan azt az illetékesek beígérték. Ez a kormányrendelet a 275. számot viseli (vés-sük emlékezetünkbe a főbbi mellé), 1934. december 22.-én kelt, kihirdetése az elmúlt év utolsó napján történt.

A rendelet első paragrafusa kimondja, hogy az 1932. december 28.-án kelt 204. sz. törvény személyi megtakarításokra vonatkozó intézkedései 1935. december 31.-ig meghosszabbíthatnak. Ez azt jelenti, hogy a 9.000 Ké törzsfizetésnél kezdődő 3—10 százalékos csökkentések érintetlenül maradnak, s érvényben marad a 8 százalékra fölemelt nyugdíjjárulék, úgyszintén nem fizelik ki a karácsonyi pótlékok. Az »enyhítést« a 2. szakasz tartalmazza, mely szerint 1935. április elsejétől kezdve 30 százalékkal csökkentenek a 252/1933. sz. kormányrendelet egyes paragrafusaiban foglalt fizetésbeli levonások. Ez a 30 százalékos »fizetésjavítás« azt jelenti, hogy a legkisebb alapfizetésnél kezdődő 2—4 százalékos (másodszori) fizetésesökkentés mértéke 0,6—1,2 százalékkal alábbszáll.

A gyakorlat eseteire váltva így magyarázhatjuk meg a rendelet intézkedéseit: a) az I. adjutumban lévő tanítói várományos (kisegítő tanító) 7.400 Ké levonási alap utáni eddigi 4 százalékos fizetésleszállítása kitétt évi 296 Ké-t (havonta 24,66 Ké); levonása 1935. április 1.-től kitesz 2,8 százalékot: évi 229 Ké 60 f, havi 17,26 Ké-t; tehát ebben az esetben a fizetésesökkentés havonta 7,40 Ké-val kevesebb lesz.

b) A 2. fokozatban lévő tanító 10.800 Ké törzsfizetése utáni eddigi levonása 7 százalék mellett évi 756 Ké-nak felel meg (havi 63 Ké); április elseje után a levonás százaléka 5,8, összege évi 626.40, havi 52.20 Ké lesz: a levonás tehát havi 10.80 Ké-val kisebbedik.

c) Öttanerős Iskola igazgató-tanítója a 11. fizetési fokozatban a 28.950 Ké csökkentési alap és 14 százalékos leszállítás mellett eddig évi 4053, havi 337.75 Ké áldozatot hozott a takarékoság oltárán; ez az összeg 1935 április elsejétől fogva — a százalékszámnak 1.2-del történő csökkenése révén — évi 3705.60, havi 308.80 Ké-ra csökken, ami havonként 28.95 Ké-t jelent.

Nyilvánvaló tehát, hogy a 252. sz. kormányrendelet intézkedéseit ez az új rendelet csak nagyon kis mértékben enyhíti, holott mértékadó helyről jött a biztatás, hogy a 252/1933. sz. rendeletet az 1935. év folyamán fokozatosan megszüntetik. Erre az »eredményre« egyáltalában nem lehet büszke a politikai pártok tizenkettes bizottságából és az exekutiva képviselőiből alakult »munkaközösség« és nem csodálható az elkeseredés, melyet a tisztviselők körében ez az »enyhítő« intézkedés szült.

Jos. Pešek, a csehországi tanítóegyesületek szövetségének elnöke, a Český Učitel január 3.-i számában ezzel kapcsolatban ezeket írja: »A 252. sz. kormányrendelet ígért megszüntetéséből csak torzó lett. A 2—4 százalékos leszállításból leszállítanak 30 százalékot, amely szám csak ámítja a nyilvánosságot. A fizetésleszállítás ilyen elintézése a politikai pártok minden ígérete és a legelső kormánytényezők minden nyilatkozata után egyenesen sértő a közalkalmazottakra nézve. Az államnak vannak eszközei. Látjuk ezt a karácsonyi renumerációk ismételt kilfizetéséből és abból az ígéretből, hogy a katonatisztek fizetését újolag rendezni fogják... A jogaink kiharcolásáért folytatott küzdelmünket újból ki kell terjeszteni. Csak azt akarjuk, ami bennünket az alkotmányosan hozott törvények alapján joggal megillet.«

Az 1935. esztendő ezek szerint nem hozott a tanítóságnak jelentékeny anyagi megkönnyebbülést. A terhek és gondok továbbra is megmaradnak. Az a néhány korona, ami áprilistól kezdve visszatérül, alig jöhet számításba a tanítócsaládok költségvetésének egyensúlya szempontjából. A 275. számú kormányrendelet nem hozott nyugalmat és meglegedést: ellenkezőleg, a jogorvoslat minden lehetőségeinek további kiaknázására sarkalja az állami közszolgálat sátfárait.

A pozitivum csupán az a morális hatás, hogy az érintetlen fizetésleszállításokkal elfogadott állami költségvetés ellenére — ha csekély mértékben is — föléled a bizalom a régi fizetésbeli állapot eljövetele iránt. A jég megtörött. Ez is valami. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Az individualizált nevelés.

Irta (szlovákul)

Paulovič József tanfelügyelő.

Magyarra fordította

Kanyar István, igazgató-tanító.

Egyik vagy másik módszerről való nézetét, annak meg- erősítését nem a politikai napilapokból fogja meríteni, hanem igyekszik elmélyedni az összes, használatban lévő módszerek megismerésében, helyes önkritikával, ítélettel, szaklapok olvasásával igyekszik megtalálni a biztos sikerhez vezető utat. Ilyen eljárással, a maga részéről elintéztnek tekinti a globális módszernek a prágai elemi iskolákban való »megbukását«, hol a tanítóság kellő előkészülete nélkül kötelezővé tették annak használatát.

A globális módszer kötelező bevezetésével (a prágai elemi iskolákban) való részben sikerült kísérlet természetesen növelte a régi iskola híveinek öntudatát és sokakban megingatta a a tudományos igazságba vetett hitet.

Ezekről eltekintve, az addigi kísérletek, amelyekkel az új reformeszmék a pedagógiában érvényre jutnak, inkább jogosíthatnak föl bennünket a jobb neveléshe és az örömteljesebb életbe vetett hitre, mint a régi iskola sablonszerű, gépies nevelése.

Stern W.-nak, a gyermek pszichológiában végzett kutatások bizonytalanságára és az eddigi szerény gyermekismeretre való panaszaí ne tántorítsanak el minket, a tantervben kitűzött elveknek, a tanításban való érvényesítése lehetőségétől, hanem mintegy ösztönző erők legyenek a tanítói munka tudományosításához. Stern W., a gyermek pszichológiában végzett kutatások eddigi eredményével való elégedetlenségét a következőkben fejezi ki: »a mérnök nem építhet hidat az anyagok kémiai és fizikai tulajdonságainak alapos ismerete, a megterhelés matematikai kiszámítása nélkül — a közepes tehetségű nevelő a gyermek lelki folyamatának kellő ismerete nélkül dolgozik a legnemesebb anyaggal, a fiatal emberi élettel, lélekkel, habár szintén tanulmányozhatja azok teherbírást az élet megterhelési részére. A nyersanyagoknak minden anyagi célra való használata a legrészletesebb utasítással van ellátva, hogy hol, mi, milyen arányban, minőségben és mennyiségben található. Ezzel ellentétben, hogy hol és mennyi szellemi erő és képesség van népünkben, nemzetünkben s ezen szellemi értékeket hogy lehetne a legalkalmasabb módon egyesíteni, arról tudományos értelemben vett kutatásaink eredménye oly szerény méretű, hogy a legtöbb esetben csak köznapi tapasztalatokra, bizonyos föltevésekre, minek következtében az elő anyaggal való

bizonytalan kapkodásokra, veszedelmes, vaktában való kísérletezésekre van utalva. Bizony, szégyelhetjük magunkat, ha ezeket a viszonyokat összehasonlítjuk az anyagi, a gazdasági és a technikai kultúra terén uralkodó viszonyokkal, fejezi be Stern W. A fentiekből az következik, hogy a gyermek megfigyelésére, mind elméletben, mind gyakorlatban, mindeztideig nagyon kevés munka fordított. Mi tanítók érezzük leginkább, hogy nélkülözzük a filozófia, etika, fiziológia, de különösen a pszichológia bővebb ismereteit, éppen ezért igyekszünk ezen hiányokat önművelődéssel, pedagógiai szakkönyvek tanulmányozásával pótolni. A hiba azonban ott van, hogy tanulmányunk nem rendszeres s így megcsúszik, hogy az ítéletek, a következtetések kialakításában téves megállapításokra jutunk, tanácsalannokká leszünk. Csak így lehetséges az, hogy egyik vagy másik tanító, elvégezvén valamilyen pedagógiai kurzust vagy szaktanfolyamot, tapasztalatait, benyomásait kartársaival azzal a kijelentéssel közli, hogy: „Tudom, hogy nem tudok semmit”. Közben gyakran visszatér a régi iskola módszereihez, a pedagógia instinktusban és intuitásban, a régi iskola recept-szerű munkájának igazolását és megerősítését látva. Érdeklődése aztán más felé, a tanítói álláshoz gyakran nem méltó működési térre irányul.

A tanítói gyakorlatnak a pedagógiai kutatások eredményeire kell támaszkodni, nem szabad azokat megelőzni, de mögöttük maradni sem. A tanító minden nevelői ténykedése az elméleten alapuljon. Másképp káros tényezővé válik, mind tanítványai, mind saját magára nézve.

Valaki ellenvetésül felhozhatná azt, hogy hisz minden tanító tanulta a pedagógia alapvető kérdéseit, tehát ismeri a metodológiát, didaktikát s főleg a nevelés pszichológiai alapjait. Azonban nincs egészen úgy. A valóság azt bizonyítja, hogy a tanítóképzők és az eddigi egy éves pedagógiai akadémiák az idő hiányában még csak csoportokban sem nyújthatják a modern pedagógia és rokon tudományainak alapvető ismereteit. Nemcsak az egyik vagy a másik tudomány elméleti ismeretéről, hanem a nevelés egyik-másik szakköre, munka módszerének az elsajátításáról van szó, hogy a tanító a nevelésben, saját megfigyelésével a neveléstudománynak mintegy építőtársa legyen. Nem gondolok valami különös új módszer kitalálására, bizonytalan hókusz-pókuszokra, hanem pl. statisztikai megfigyelésekkel kimutatni a gyermek szűkebb társadalmának, környezetének hatását szellemi fejlődésére vagy statisztikailag megfigyelni a gyermek szókincsének bőségét a népiskolában kor, tehetség stb. szerint. Eppen ehhez szükséges a munkamódszerek ismerete, hogy a tanító tudja, mit és hogyan kell kezdeni. Ilyen munka aztán a tanítónak is örömet hoz. Ez a munka az, amely a közjót az egyén érdekei fölé helyezi.

Kezdetnek elég áttanulmányozni dr. Weiss-Nágl „A nevelés pszichológiai alapjai” című érdekes könyvét, amely lebilincselő formában tárgyalja a pszichológiának, mint tudománynak leg-

modernebb vívmányait és nézeteit, amely egészséges önkritikálá ébreszthet föl az ügyes tanítóban és indító erő lehet a gyakorlati pedagógiában való munkásságra. Ez a könyv a »Naša Škola« című pedagógiai folyóirat könyvtársorozatának 17. kötele s az »Allami kiadó« kiadásában jelent meg. Kitűnő bevezető Velínský az »Individualizált nevelés« és a »Módszerek individualizálásának rendszere« című könyveihez, amelyeket minden tanítónak és nevelőnek át kellene tanulmányozni. Nekünk tanítóknak így kell pótolni a főiskolai tanulmányok hiányát, hogy elmélyítsük azova tudásunkat és ismereteinket, amelyeknek összessége alkotja a gyermek »Énjét«. Itt van pl. az alapvető probléma: hogy értelmezzük a gyermek egyéniségét? Ugy, hogy benne egy önálló egyént lássunk, fejlődő lelkének minden tulajdonságaival, amelyekkel különbözik a felnőtt embertől, vagy más, vele egyenlő életkorú, természetű, az akaratnak és az öntudatnak különböző megnyilvánulásaival bíró gyermektől? Vagy megelégedni a pszichológusnak már elavult azon nézettel, hogy a gyermek olyan, mint egy kis facsemete, a nagy fának minden, számunkra még ismeretlen tulajdonságaival? Vagy pedig igazat adjunk a Rousseau–Tolstoj-féle nézetnek, hogy a gyermek tökéletesnek születik s csak a nevelőn múlik, hogy a gyermekben a kedvezőtlen környezet következtében keletkezett rossz hajlamokat elfojtsa, a jók kifejlődését pedig elősegítse? Vagy higyük azt, hogy a gyermek lelke egy tiszta lap, amelyre a nevelőnek kell fölírni mindazt, amire a gyermeknek az életben szüksége lesz? Vagy tegyük magunkévá a behaviorismus követőinek az élvét, mely a fősúlyt a szellemi tulajdonságok folyamatainak mennyiségére helyezi, tekintet nélkül azok minőségére, amely iránynak nálunk legfőbb propagátora P'řihoda V., aki az »Iskolák racionalizálása« című munkájában így ír: »a 4 éves gyermek képességei ugyanazok, mint a 10 éves gyermeké, különbség csak a tapasztalatok mennyiségében van...?«

Az előbb említettekről gondolkozva, -- t. i. nem tudjuk, hogy a gyermek egyéniségének mely alkotó elemei vannak jelen az adott, általunk megfigyelhető jelenségekben, -- pedagógiai érzésünkkel kiérezzük, hogy a gyermek egyéniségéről alkotott vélemények közül még az első a legelfogadhatóbb. Ez mintegy parancsolja, hogy a gyermek sajátos egyéniségét ne csak akceptáljuk, hanem megfelelő környezet megteremtéséről is gondoskodnunk kell, és pedig: az iskolában alkalmas módszer kiválasztásával, öntevékenységre ösztönözzük, érzelmeinek, akaratának és értelmének természetes fejlődésében támogatjuk. Azon igyekezet, hogy a gyermek szellemi és élettani megnyilvánulásai, akaratá és gondolkodása minél előbb a felnőttekéhez legyen hasonló, azaz egyénisége a felnőttekére, mint kaptafára legyen ráhúzva, a gyermek egyéniségének crószakos megsértése, melynek beláthatatlan következményei lehetnek, úgy a gyermek, mint a környezetének jövő életére. Ez is mintegy figyelmeztető legyen arra nézve, hogy a gyermek nevelését ne sablonszerűen, gépiesen fogjuk fel, hanem igyekezzünk őt, lelki életének sza-

bályait, törvényeit megismerni. A gyermek »Enjének« ily megismeréséhez a pszichologia vezet, mely a benső élet lényegét, a gondolkodás és az érzelmvilág törvényeit világítja meg. A pszichológiából minket főleg a gyermek pszichológiája fog érdekelni, amely keresi, kutatja, megállapítja, leírja a gyermek szellemi életének szabályait, törvényeit.

(Folyt. köv.)

A rádió nevelő hatása.

Amikor a rádió oktató és nevelő hatásáról óhajtok értekezni, nem gondolok a felnőttek, hanem csak a gyermekek oktatására és nevelésére. Hogy a legelején kezdjem a dolgot elmondani; a nyugati művelt államok, hamarosan felismerve a rádió ezirányú értékét, egymásután vették fel műsorukba az úgynevezett iskolai leadásokat. Példájukat követve, köztársaságunkban is csaknem három év óta minden héten megszólal a rádió a cseh és szlovák tannyelvű iskolák számára. Nem is olyan régen, múlt év március 6-án, köztársaságunk közoktatásügyi miniszterének rendeletére, a mi szűkebb hazánk — Szlovenszko — két rádióleadója Bratislava és Kosice szólalt meg a magyar iskolák kis hallgatóinak magyar nyelven és azóta is megszólal minden kedden 10 óra 15 perckor, részesítse a mikrofonon át a magyar iskolás gyermekeket is a kultúra áldásaiban. Amikor itt erről megemlékezem, legyen ez a megemlékezés egyúttal — elsősorban a magyar tanítóság részéről — a hála szava is mindazokhoz, akik a magyarnyelvű iskolai leadások létrehozását és fejlesztését elősegítették. Legyen szabad felemlítenem, mint a fejlődés egyik fokát, a bratislavai iskolai referálás legutóbbi ezirányú rendelkezését, amely ajánlja az iskolarádió hallgatását a tantervbe és órarendbe beillesztett szabad óra kerelében.

Tudok arról is, hogy pl. a kosicei iskolai leadásokat mintegy 45 iskola hallgatja 4000 tanulóval, amely szám rohamosan emelkedik. Azt is tudom, hogy ezen iskolák közül talán csak kettőnek van saját készüléke. A többiek az illető iskolák tanítóinak jóvoltából, a tanítók által ezen alkalomra kölcsönzött rádióon hallgatják az előadásokat. Bizonyára azok a kartársak, akik a rádiót hallgatják, és a gyermekekkel hallgaltatják, azért teszik ezt, mert felismerték annak tanító és nevelő értékét. A kezdet sikerének nevezhető elég szép számú iskola és tekintélyes számú hallgatója azonban legfeljebb 15%-át teszi ki azon iskoláknak, amelyek a leadásokat hallgathatnák. Vajjon mi lehet ez érdektelenségnek az oka? Ha nem áll az iskola részére rádiókészülék rendelkezésre, esetleg az iskola tanítójának sincs, vagy a tanító lakása és tanterem közötti nagyobb távolság az átszerelést nehezé teszi, akkor az érdektelenségnek megvan az érthető oka. Azt hiszem azonban nem tévedek, ha az érdektelenségnek egyik okát abban látom, hogy az iskolai leadás

eleinte egy vagy több alkalommal nem váltotta ki a gyermekeknél azt a hatást, amit vártunk, vagy vártak volna. Ha kartársaimmal erről a témáról beszélgettem, voltak, akik azt mondták, hogy különösen az alsóbb évfolyambeliek teljesen közömbösen viselkednek a rádióval szemben. Bár volt alkalman ennek ellenkezőjéről több esetben is meggyőződni, mégis úgy érzem, hogy azoknak, akik az érdektelenség okát ebben látják, van valami igazságuk. Azért mondom, hogy csak valami igazságuk, mert a rádió a kellő hatást csak akkor érheti el, ha a leadást a legnagyobb eszében, feszült figyelemmel hallgatjuk meg. Ha a hallgatásnak ezek az előfeltételei nincsenek meg, akkor természetes, hogy a megfelelő hatás is elmarad.

Az iskolai hallgatóság körében nagy számmal vannak a rádióval szemben esekély érdeklődést tanúsító gyermekek. A nagy tanítómesternek Komenskýnek elvét óhajlják ezek valóra váltani, amikor kíváncsian keresik a beszélő bácsit. Látni is akarnak, nemcsak hallani és mert ez nekik nem sikerül, megindul az egymásközötti, mind hangosabbá váló beszélgetés, oda lesz az érdeklődés és azzal együtt elvész a hatás is. Ne legyen azért a tanító sem udvarias házigazda, sem pedig a jogával visszaélni nem akaró vendég, hanem igyekezzék a legnagyobb eszendet és figyelmet megteremteni és akkor a hatás sem fog elmaradni. Ezt akarom ezzel mondani: A rádió hallgatására a gyermekeket nevelni kell, hogy a rádió is nevelhesse a gyermekeket.

Egy kiváló pedagógiai érzékkel megáldott kartársam, — ezzel a kérdéssel kapcsolatban — az érdektelenség okát abban is látta, hogy talán az alsóbb fok számára közvetített műsoranyag nem találta még el azt a hangot, amely a gyermek lelkét megfoghatná, érdeklődését leköthetné. Igazat adok neki akkor, amikor vélekedését megtoldom azzal, hogy nem is fogja megtalálni úgy, ahogy azt óhajtanánk.

Tegyük egy próbát: egy és ugyanazt a mesét mondjuk el mi a kicsinyeknek és dramatizálva adja le a rádió is. Azt fogjuk tapasztalni, hogy az általunk egyszerűen elmondott mesének nagyobb halása lesz a gyermekekre, mint a rádió által közvetített dramatizált mesének. Ennek a fordított arányú halásznak az az oka, hogy az általunk elmondott meséhez hozzákapcsolódik a saját személyünk, akit a gyermek lát. Szájmozgásunk, taglejtésünk, hanghordozásunk — mint az a bizonyos szalmaszál, amelybe belekapcsolódik a gyermek figyelmé — le tudja kötni az érdeklődést. Amott nem látva a beszélőt, tisztán csak a hallás utáni figyelemre lévén utalva, nem is kívánhatjuk, hogy egy félórára oda koncentrálják teljes figyelmüket, amikor tudjuk, hogy a kisebb gyermekek minden érzékszervükkel szeretnék érzékelni a hallottakat. Ezért van az, hogy a gyermekek lekintélyes százaléká, amely csak hallás után nem képes percipálni, közömbössé válik a rádióval szemben. Valahogy úgy látom, hogy a rádió megértő hallgatósága a 3. évfolyamtól kezdve rekrutálódhatna. No és mi történnék a 6-7-éves hallga-

tósággal? Addig, amig feltalálják az olyan rádiót, amelyben látni is lehet, azok is hallgassák a leadásokat, neveljük őket megértő hallgatókká, de túlságosan ne firtassuk és ne kufassuk náluk a hatást. A felsőbb évfolyamok hallgatásánál már egészen más a helyzet. Itt a gyermekek szellemi fejlettségüknél fogva, már megfelelő mértékben képesek csak hallás után is percipiálni s így figyelemmel és élvezettel hallgatják a leadásokat. Itt már megvan az óhajtott hatás, s ha a lehallgatás után a hallottakról rövid megbeszélést tartunk, akkor megkapjuk a várt eredményt. Egy-egy ilyen megbeszélés után észrevesszük azt is, hogy a rádiót mennyiben lehet felhasználni tanítási célokra. Szinte kézenfekvő a rádió használhatósága a fogalmazás tanításánál. Mennyi időt és fáradságot munkát takaríthatunk meg pl. ha rövid megbeszélés után a rádióban hallottakkal kapcsolatos témákról adjuk a feladatot! Az ismeretszerzésnél és bővítésénél is előnyösen felhasználható a rádió. Egy-egy előadás sokszor olyan dolgokkal ismerteti meg a gyermekeket, amelyekre mi talán nem is gondoltunk, vagy ha gondoltunk is, az előtanulmányhoz nem állnak rendelkezésre sem idő, sem megfelelő eszközök. Vagy ott van a rádiófilm, amely akár nevelési, akár tanítástani dologról szóljon, vajjon nincs-e segítségére a tanítónak a tanításnál? A forma és a mód, ahogyan az anyagot a rádiófilm közli, a gyermek önálló gondolkodásra, a dolgok helyes megítélésére serkenti és neveli, s ha kifejlődhetne a rádiófilm-irodalom olyan formája, amelyben a hallgató gyermekcsereg is tevékeny részt vehetne, akkor előttünk állana a rádió, mint a tipikus munkaiskola mintája.

Felhasználható lenne sikerrel a kézimunka tanításnál is. Itt azonban megfelelő rádió szaklapra lenne szükség, amely a rádión keresztül tanítandó anyag leírását és mintáját is hozná. Altalában, egy havonként megjelenő folyóirat, amely a leadásra kerülő műsor rövid tartalma mellett a felhasználható szemléltető eszközöket is előírná, nagy szolgálatot tehetne, mert ezáltal a tanító előkészíthetné a gyermekcsereget a rádió hallgatására s így bizonyára erősen növekednék a gyermekek érdeklődése is.

Tekintve, hogy iskoláink tornatermekkel nincsenek ellátva, nagy szolgálatot tehetne a rádió egy ügyesen összeállított, a tanteremben végezhető tornatanítási anyagnak a téli időszakban történő leadásával is.

Lchetne talán egyéb, a rádióval kapcsolatos dolgokról tovább is értekezni, de nem óhajtom kedves kartársaim türelmét tovább igénybe venni. Befejezem azzal, hogy a rádióról nem értekezni, hanem azt hallgatni kell!

Törzsök István.

Egy szlovákul is jól beszélő állás nélküli tanítónak hosszabb időre tudnánk jól jövedelmező foglalkozást adni.
Jelentkezéseket kérjük címünkre beküldeni: **A C A D E M I A**
Könyvtárázó Bratislava, Grösslingova 8.

FÓRUM

Válasz Kónya Józsefnek.

Nagy örömmel olvastam Kartárs úr «Az anktét után» c. cikkét. Igaza és százszor igaza van, amikor munkára hívja a tollforgató kartársakat, de ezen felhívás, a jelenlegi viszonyok között, csak a pusztába kiáltó szava lehet.

Mert nézzünk egy kissé körül! Nézzük meg legelőször a mi szerette dédelgetett lapunkat, a M. T.-t, melyet cikkeinkkel meg kellene rohamoznunk. Ha jól megnézzük, azonnal észre kell vennünk, hogy nincs is az oly nagyon dédelgetve, vagy legalább is, nem látszik meg rajta! Hiszen oly sovány szegényke, hogy megesis rajta az ember szíve. Egész terjedelme mindössze huszonnégy oldal! Most nézzük meg, mi is van ezen a huszonnégy oldalon: vezércikk: 2, fórum: 2, egyesületi élet: kb. 6, krónika: 2, hírek és szemle: 6, hirdetések, szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek és tartalom: 2, összesen 20 oldal, marad a szakkikkek részére kerek 4 oldal, de ez sem mindig! És ezen a négy oldalon képzeli el kartárs úr a tanfőtség továbbképzésének egyik lehetőségét?!

Mondhatnák egyesek, hogy azért van ez, mert nincsenek megfelelő szakcikkek. Ez is tévedés, mert pl. én magam kerek fél évig vártam egyik, a szerk. üzenetekben megfelelőnek minősített, pedagógiai hozzászólásom megjelenésére, — anyagtorlódás miatt. És hogy nem csak velem történt ez meg, azt mindenki észrevehette, aki olvasta azt a jó néhány hozzászólást, mely 3—4 hónappal előbb megjelent cikkre vonatkozott.

Most már mi lenne akkor, ha minden jó tollforgató kartárs, összegyűjtve szellemi kincseit, cikkeket küldene be, melyeknek, biztosan hiszem, legalább háromnegyed része alkalmas volna a leközlésre?! Valószínűleg nem hónapok, de évek múlának el, míg egy cikk sorra kerülne.

Egy másik tény viszont, hogy a fent felsorolt rovatokra, a fenti oldalszámmal, valóban szükség van. Ezek közül semmit sem lehet kihagyni, sem megrövidíteni. Vagy el tudunk képzelni lapot vezércikk nélkül? Vagy ne legyen hely, ahol a minket közlelebbről érdeklő problémákat nyíltan megvitathassuk? Viszont világos, hogy minden kartársat tájékoztatni kell arról, ami az egyesületben történik. A krónika is hasznos, viszont a Szemle és Hírek rovata nem hogy kisebb, ellenkezőleg, még nagyobb terjedelmű lehetne.

Ezek után világosan állhat az olvasó előtt az egyetlen megoldási lehetőség, melyet nem én találtam ki, melyet már előttem többen hangoztattak és ép ezért én is hangsúlyozni kívánok: **emeljék fel a M. T. oldalszámát legalább harmincra!**

A mai fizetéslesszállításos világban jogosan megkívánhatják az egyesület tagjai, hogy a 80 koronás lenemszállított tagsági

díjért legalább egy 30 oldalas, nivós pedagógiai lapot kapjanak. Ehhez annál is inkább joguk van, mert ép most van itt az ideje, hogy az egyesület a tagoknak segédkezet nyújtson, hogy újabb anyagi megterheltetés nélkül fejleszthessék pedagógiai felkészültségüket. Elismerem, hogy úgy az egyesület, mint a M. T. már eddig is sokat tett tagjai érdekében, de ép ez a mult kötelezi az egyesületet arra, hogy most is ott segítsen, ahol legnagyobb a szükség.

Már előre hallok az ellenvetést, hogy nincs pénz, mert a tagok néha évekre visszamenőleg tagdíjhátralékban vannak. Azonban legyünk őszinték. A tagok jó része, különösen a fiatalabbak, eddig még nem szorultak az egyesület segítségére és így tagdíjukért a központtól semmi ellenszolgáltatást nem kapnak, mint a M. T.-t. Ez pedig, a mai viszonyok között és a M. T. jelenlegi terjedelmével és tartalmával, lássa be a vezetőség, hogy édeskevés. Az a fiatal tanító, aki friss elméleti felkészültséggel, de tapasztalatok nélkül most teszi első lépéseit a tanítói hivatás rögös útján, méltán várhatja az egyesülettől és elsősorban annak hivatalos lapjától, hogy ott nyúljon a hóna alá, ahol még bizonytalan, ingadozó, lába alatt a talaj, a tapasztalat terén. Viszont az idősebb generáció is méltán elvárja a fiataloktól, hogy azok friss tudásukat juttassák el hozzájuk a M. T.-n keresztül. Tehát mindkét generáció a M. T. felé fordul jogos várakozással, hogy azt nyújtsa nekik, amire szükségük van.

A M. T. azonban egyik fél várakozásának sem felel meg, mert nincs benne hely. De biztosra veszem, hogy ha a M. T. oldalszámát csak hattal is felemelnék és ezt a hat oldalt kizárólag gyakorlati és elméleti szakcikkek tölténék ki, a tagdíjhátralék is erősen megcsappanna. Ekkor minden tag érezné, hogy az egyesület minden lehető elkövet tagjai érdekében és egyben az eddigi közönyösek is látnák az egyesület értelmét és szükségességét.

A Sz. A. M. T. E. érdekvédelmi egyesület. Ma viszont, amikor nem a mi kis egyesületünk, de a tisztviselők országos egyesülete is hiába tiltakozott a fizetésleszállítás ellen, tagjai érdekeit legjobban úgy képviseli, ha igyekszik őket megkímélni újabb pedagógiai és egyéb szakmunkák és tanulmányok beszerzésének kényszerétől. Ezt viszont csak úgy érheti el, ha a M. T.-t kibővíti, hogy a szakcikkekre szánt 0-tól 4 oldalig terjedő eddigi hely állandó tíz oldal legyen.

Ha ez megtörténik, akkor valóban szükség lesz a jelenlegi álmutat alvó, még megtaláltatásuk előtt eltűnt munkatársakra; és akkor én is együtt fogok kiáltani Kónya kartársal: »minden igyekvő kartárs jöjjön és dolgozzon!« Munkára fel, munkátokat tíz fehér oldal várja, hogy betöltődhessen fekete betűvel, mely életet jelent és tudást ad!

Én tudom, hogy fognak jönni, mert nemcsak hiszem, hanem tudom is, hogy nagyon sok pedagógiai érték marad rejtve egyes kartársak vékája alatt. Magam tapasztaltam, mennyi fel-

használható tapasztalat és mennyi tanulmány által szerzett tudás marad egy-egy kartárs kizárólagos tulajdona, mert nem hozza nyilvánosságra. Vajjon miért? Legtöbb esetben nem a túlzott szerénység, félénkség, vagy esetleg a féltékenység riasztja vissza, hanem az érzékenység és hozzátehetjük, a jogos érzékenység.

Járási, megyei gyűlésen való előadástól visszariasztja az a közöny, mellyel a kartársak a szakelőadásokkal szemben, a legtöbb esetben viseltek. Pedig ez a közöny sem rossz-akaratu, sőt, legtöbb esetben nem is őszinte, csak a legtöbb ember resteli nyilvánosan beismerni, hogy ő nem tudja azt, amit a másik kartárs tud. Ha az előadó fiatal, az ifjakat nem érdekli, hiszen az csak nem tudhat nálam többet, mikor együtt végeztünk, az idősebbek viszont csaknem ismerhetik el a többi fiatal előtt, hogy egy kezdőtől tanulhatnak valamit. Ha idősebb az előadó, akkor az öregek gondolkoznak úgy, mint fentebb a fiatalok, míg a fiatal nagy hetykén kivágja: „mit érdekel engem ez a százesztendő, rég túlhaladott dolog!” Odahaza viszont, ahol más nem lát, a legtöbb öreg és fiatal egyaránt mohó érdeklődéssel falja a M. T.-ban megjelent előadást, melyet a gyűlésen a folyosón cigarettázva ignorált.

De hát emberek vagyunk, s ez emberi vonás, amin nehéz változtatni, bár egy kis jóakarattal és több őszinteséggel lehetne segíteni rajta. Most az a kérdés, hogy, ha gyűlésen nem, akkor miért nem hozza napvilágra rejtett szövegtékét a M. T. hasábjain? Azért, mert bántja az önértékelés és érzékenységét, hogy az X. járási közgyűlés hosszadalmas jegyzőkönyve, a Könyvesbolt, a Tanítók Háza, vagy a tanítók továbbképzésének ügye és mit tudom én, mi egyéb mindennek az ismertetése fontosabb, a szerkesztő szemében, mint az ő évek hosszú sorának szorgalmas gyűjtögetése, vagy könyv mellett, tanulmányozással eltöltött álmatlan éjszakák árán szerzett pedagógiai tapasztalatának, vagy tudásának a többi kartárshoz való eljuttatása. Azt tapasztalja tehát, hogy itt is ignorációval fogadják az ő nagy-lelkű ajándékát. És neki is igaza van, de a szerkesztőnek is, s ez benne éppen a szomorú! Az a szerkesztő nem tehet másképp, de az a kartárs sem érezhet másképp, mert ő is ember és még hozzá egy kicsit igaza is van!

Most már felfedeztük nemcsak a M. T. eddig hallgató munkatársait, hanem hallgatásuk okát is és ezzel eljutottunk oda, ahonnan elindultunk, t. i. hogy új munkatársakra is csak akkor számíthat a M. T., ha kellő hely áll rendelkezésére, hogy a beérkezett munkákat mielőbb leközzölhesse. Nem mondom, hogy ez a kibővítés nem jelent anyagi áldozatot, de nem szabad feledni a vezetőségnek, hogy a mi áldozatunk sem csekélyebb, amikor a szűkebb viszonyok között is ugyanazt a tagdíjat fizetjük, mint azelőtt. De egyben azt is kell látniok, hogy a szlovenszói magyar tanítóságnak joga van egy szaklapnak nevezhető orgánumra, s ezzé a M. T.-nak kell lenni, mert a mai terjedelemben és tartalommal nem az.

Naszvad.

Győry Kálmán

Szerkesztői megjegyzés nélkül is mindenki kiolvashatja a cikkből, mennyi benne a tárgyilagos igazság és mennyi az ifjú lelkesedés tévedése. Győry kartárs 30 oldalas lapot reklamál, holott a M. Tanító ennél mindig bővebb volt, átlagban. Ami pedig a szakcikkek közlését illeti, lám, az ő cikke is kiszorított néhány oldal tiszta pedagógiát. Nem szemrehányás ez, mert ilyen cikkekre is szükség van, de ne akarjunk lehetlent. Igaz, hogy 80 korona a tagdíj, de ezért a pénzért sem lehet mindent kívánni. Azt is, hogy a lap összertartson egy ország tanítóságát, védje érdekeit, szolgálja továbbképzését és minden cikket beérkezése pillanatában közöljön. A Magyar Tanító még azt is megteszi, hogy beleszólást enged a szerkesztés dolgába, de egyszer már azt kéri olvasóitól, hogy végre méltányolják a lap értékeit és erőit is. Vagy csak azért szóljuk meg és kicsinyeljük, mert a miénk?... (Szerk.)

SZINMŰVEK — VIGJÁTEKOK.

Amit az erdő mesél (Géczi), népszínmű 3 felv.-ban
 Bonyodalmas lakodalom (Tury Varga), népsz. 1 felv.
 Borsosné bolondja (Török R.), komédia 1 felvonásb.
 A cigány (Szigligeti), népszínmű 3 felvonásban
 Csordaeresztés után (Mahovits), vígjáték 1 felv.-ban
 Egy fertály föld (Deli), tanyai vígj. 1 felvonásban
 Éljenek a tűzoltók (Follinus), bohózat 1 felvonásb.
 Erdei árvácská, prot. vall. színmű 5 képben
 Az erdész mátkája (Krausz Bellus), népsz. 3 felv.
 A falu rossza (Tóth), népszínmű 3 felvonásban
 Füstös mög a Riska, cigánybohózat 1 felvonásban
 Füstös More szerencséje, cigánybohózat 1 felonásb.
 A gyimesi vadvirág (Géczi), népszínmű 3 felvonásb.
 Kolduskisasszony (Ilyésné), népszínmű 3 felv.-ban
 Mélyen tisztelt hölgyeim (vidám konferanszok)
 Megbukott a női tűzoltóság (Knábel) bohózat 1 felv.
 Estván sógor a sztratoszférában, vidám monológ
 Peti cigány keservei, vidám monológ
 Nótás Kata (Győri), népszínmű 3 felvonásban
 Az ördög párnája (Tóth), népszínmű 3 felvonásban
 Piros bugyelláris (Csepreghy), népszínmű 3 felv.
 A sárga csikó (Csepreghy), népszínmű 3 felv.-ban
 Theater Muca (Darvas), vígjáték 3 felvonásban
 Vig némajátékok (Schön) I., II. r.
 Csitri (Kersék), énekes vígjáték 3 felvonásban
 Szeressétek egymást (Kersék), páros jelenet
 Palóctündér (Horváth), népszínmű 3 felvonásban
 Légy jó mindhalálig (Móricz), színmű 3 felv.-ban
 Pintyó és Pintyőke (Farkas I.), színmű 3 felv.-ban
 Horkolás a jelszó, bohózat 1 felvonásban

A felsorolt színművek

kaphatók szövetkezeti könyvesboltunkban, Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

A Tanítók Háza története.

Irta: Vizváry Vilmos.

(Folytatás.)

Madarász az alapszabály-tervezetet összeállította. Azt a bizottság 1926. V. 30-án letárgyalta és a losonci központi gyűlés elé terjesztette 1926. VI. 10-én. Az előadó ott is Madarász L. volt. Szívekbe markoló beszédben ecsetelte a nem állami tanítóság súlyos anyagi helyzetét. Jelentette a bizottság ténykedését, majd pedig az alapszabálytervezetet olvasta fel.

Néhány javító módosítás után központi gyűlés az alapszabály-tervezetet úgy egészében, mint részleteiben elfogadta. Kimondta a gyűlés határozatilag, hogy a központi segélyalap a T. H.-ban szoba-alapítványt jegyez, amelyre csakis tanítóárvák vehetők fel.

Az alapszabálytervezetet teljes szövegében lekötölte a M. T. 1926. évi 12. száma.

Központi gyűléstől a megyékhez és járásokhoz került az alapszabály-tervezet. Mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták, mindössze a Nyitra-megyei tanítók gyűlésén és az ógyallai járáskörben váltott ki a tervezet némi nézeteltérést. A központi előadó javaslatával szemben Nemcsik módosító javaslatát emelték határozattá, mely szerint a T. H.-ban a tanító-árvák részére biztosítsák az elsőbbség.

Ettől eltekintve dicséretre méltó az a fogadtatás, melyben a járások és megyék a központi kiküldöttet és az alapszabály-tervezetet részesítették. Hogy többet ne említsek: Gömör-Nógrád 2000 Ké-t, a Hernádmenti fiókkör 1000 Ké-t ajánlott fel a T. H.-ra. Kassán a megyei egyesület 184 tag után egy évre havi 10—10 Ké-s hozzájárulást vállalt. Ez utóbbi hozzájárulás 22.000 Ké-nak felel meg.

A megyék és járások, mint mondám, lelkesedtek, de a tagoknál lelohadt a tűz. Arra vetek, hogy az alapszabály-tervezet nem nyerte meg a tagok tetszését. Kevés volt az érdekléltag. (Értem alatta az anyagi érdekltséget.)

Ilyen körülmények között indult meg a részjegyek jegyzése. Hivatalos lapunk 1926. évi július 1. számában jelent meg először a felhívás, melyben részjegyek jegyzésére szólította fel a magyar tanítóságot a végrehajtóbizottság.

Ez a felhívás egymás után nyolcszor jelent meg a hivatalos lapunkban. A részjegyek jegyzése folyt, de nem olyan ütemben, mint reméltük. A vezetőség türelemmel várta a jegyzéseket, viszont az érdekeltek türelmetlenül várták a T. H. létesítését.

A Magyar Tanúgy nyílt kérdést intézett a T. H. ügyében a vezetőséghez. Központi elnökünk többek között a M. T. 1926. évi 21. számának 614. oldalán olvasható választ adta.

A Magyar Tanító 1926. évi 24. számában Kőrös Imre kar-

társ intézett felhívást a szlovenszkoí magyar tanítókhöz. Az örök szeretet Istenének nevében kérte a tanítótságot, hogy egyetlen egy kartárs se vonja ki magát a részjegyek jegyzéséből.

A jegyzési határidő lelelt a nélkül, hogy a T. H. részjegyeit lejegyezte volna a magyar tanítótságot. A jegyzési határidőt meghosszabbította az elnökség. Az újabb felhívás így szól:

»Újabb felhívás a Tanítók Háza részjegy jegyzésére. A központi gyűlés utólagos jóváhagyása reményében a központi elnökség elhatározta, hogy a T. H. részjegyzését 1927. június 30.-ig meghosszabbítja. Felhívjuk kartársainkat ebbeli erkölcsi kötelességük minél előbb való teljesítésére. Elnökség.

Ez a felhívás a lap sok számában megjelent, de nem használt.

A részjegyek jegyzése nehezen haladt előre, ennek dacára a T. H. alap szemlátomást gyarapodott az 1927. évben is.

A T. H. könyvkereskedés 3600 Ké-t adott. A galántai körzet a fizetés 1%-át ajánlotta fel a T. H. alap javára. A dunaszerdahelyi előadás és láncmulatság 2000 Ké-t jövedelmezett. Bratislava III. tanítói körzet 2285 Ké-s T. H. alapot létesített. Az ógyallai járáskör 15 részjegy jegyzését határozta el. A »Hanza« 3%-ot ígért az iskolai szerek árából. A komáromi tankerület 25.000 Ké-s szobaalapítványt létesített (1927. VII. 2.). Gömör—noárádi közgyűlés 2000 Ké-t szavazott meg a T. H. alapra. Bars—Honti kerület 5000 Ké-s ágyalapítványt jegyzett. Galánta—Vágsellye ágyalapítványt tett. Klein Géza 10%-ot ígért a T. H.-ra. Nagyfalussy Antal a »Gyermekdalok« árából 1000 Ké-t adott a T. H. alapra. A könyvkereskedők egyesületével kötött szerződés 12.000 Ké-t jövedelmezett. A komáromi községi iskola 5000 Ké-s ágyalapítványt tett. A központi pénztár kilátásba helyezte, hogy a peresítésből 10.000 Ké-t juttat a T. H. alaphoz. Ezek a tételek beszédes bizonyosságai annak, hogy az eszme él, a cél: lassan, de biztosan közeledik.

Az 1927. év eseményei közül külön is ki kell emelnem Marczell Borbála volt dunaszerdahelyi kartársnő 10.000 Ké-s hagyatékát. Figyelmeztetésül szolgált ez a hagyaték a vezetőknök. Amely csmét még a holtak is támogatnak, azt elejteni vagy cserbenhagyni nem szabad.

Az 1927. évi július 5.-én tartott kassai központi gyűlés a jegyzés határidejét XII. 31.-ig meghosszabbította. Ezzel kapcsolatban a M. Tanítóban ez az új felhívás jelent meg:

»Felhívás a Tanítók Háza részjegy jegyzésére. Az 1927. július 5.-én Košicén tartott kp. gyűlés határozata értelmében a részjegyek jegyzése f. évi december 31.-ig meghosszabbítatott. Az áldozatkész kartársaktól függ, hogy a T. H. minél előbb felépüljön. Siessetek tehát Kartársak e nemes cél megvalósítására a magatok és gyermekeitek előnyére. Elnökség.

(1927. júliusától 1928. végéig.)

Ugyancsak a kassai gyűlésen kért határozatot az elnökség televétel tárgyában. A felhatalmazást megadta a központi gyűlés.

Az 1927. évi események közé tartozik még az is, hogy a »közöny okát« a barshonti kerület meglátta. Gyűlésükről szóló referációjában ezt olvassuk:

»A gyűlés következő pontja a Tanítók Háza. Előadó Novák Mihály. Vázolja a T. H. ügyének jelenlegi állását, amely sajnos nem kielégítő, mert a T. H.-ra szükséges összegnek csak mintegy ötödrésze van lejegyezve. Előadó felhívja a kartársakat részjegyek jegyzésére és a közgyűlés többeknek élénk részvétele után főbb pontjaiban következőket határozta, melyeknek elfogadását a központi gyűlésnek ajánlja: A barshonti kerület tagjainak nagy része abban látja a T. Házával szemben megnyilvánuló közöny egyik okát, hogy a T. H. csak a Bratislavában tanuló tanító gyermekek segélyezésére nyújt lehetőséget, míg a vidéki (Komárom, Kassa stb.) közép-, vagy szakiskolákban tanuló tanító gyermekek a segélyezésből ki vannak zárva.

Hogy a Bratislaván kívül tanuló tanító gyermekek is segélyezhetők legyenek, ajánlja felvenni az alapszabály-tervezet 3. §-ához pótlásképpen a következőket: »A Tanítók Háza vagyónából a Bratislaván kívül más városok közép vagy szakiskoláiban tanuló tanító gyermekeket ösztöndíj nyújtásával segíti.«

(Folyt. köv.)

IFJÓSÁGI SZINMŰVEK ES VIGJÁTÉKOK.

Kaphatók könyvesboltunkban, Galántán.

Altay: Gyermekszindarabok. Kb. 20 kis színmű
 Koszter Atya: Meseszínház, több kis színmű
 Somogyi S.: Hópelyhek, több kis színmű
 Anyák napja (Illyésné) jelenet 1 felvonásban
 A babaiskola (kicsinyeknek) vigjáték 2 felvonásban
 Bálint bárné tanul, vigjáték 1 felvonásban
 Boldogság a fészekben (Csite), mesejáték anyák napj.
 Cicalakodalom (Kozák), vigjáték 2 felvonásban
 A csodababa (Gömör), vigjáték 1 felvonásban
 A csudaernyő, bohózat 1 felvonásban
 Édesanyám (Csite) mesejáték anyák napj. 3 felv.
 Estimára szól a harang, színmű 1 felvonásban
 Fogóban az egér (Csite), színjáték 1 felvonásban
 Hapci (Csite), vigjáték 1 felvonásban
 Hamupipóke, mesejáték 1 felvonásban
 Gyermekekönferansz (Farkas)
 Miksi és Makszi tündérvigjáték ovodásoknak
 Pilleország, zenés mesejáték kottával 2 felvonásban
 Rózsavári babavásár (Csite), mesejáték 1 felvonásban.
 Zsuzsi néni szelleme, vigjáték 1 felvonásban
 A mosoly ébredése, énekes színjáték 2 felvonásban
 Bíró előtt, énekes vigjáték 1 felvonásban
 Máli néni nem megy férjhez, tréfás jelenet 1 felv.
 Upmann kapitány utazása a föld körül, vígj. 3 felv.

A raktáron levő összes színművekről
 kívánatra küldünk árjegyzéket.

KRÓNIKA

A mai gyermekben feltűnően kevés igazi nemes érzés található.

Figyeljük meg őket az iskolában, munkaközben, játékniknál. Tanulás közben egy jönük feleletre, egy félreacsuszamló szóra kész az osztály kárörvendő, hangos kacaja. Hiába az intés, a bajtársiasságra való figyelmeztetés, a kibuggyant jókedvet igyekeznek ugyan visszazippantani, a nevelésre ficamodott arcot rendre igazítják, de a következő percben újra csak felhugzik: a csufondároskodás hahotája. Nincs az az érdekes mutatvány, nincs az a megragadó tananyag, mely annyira lekötne a gyermekek figyelmét, oly oszlattanná rögzítené érdeklődésüket, mint mikor egy veltkes társuk vállalása folyik. Udvaron, tornaléren még a játékot is abbahagyják, odasereglenek megtudni, hogy milyen büntetést kap a delikvens?

A kárörvendésen kívül az egymás csúfolása, különleges gúnynevekkel való illettese éppen ilyen gyakori. Eközben megfélemednek még a felnőttek iránt tartozó tiszteletéről is, nem egyszer osztálytársaik szüleinek, hozzátartozóinak jogyatkosságait, gyarlóságait pellengérezik ki. A testi hibában szenvedő szerencsétlen útonjáró csak abban az esetben éberszt szánalmat, vagy csak úgy kerül el a csúfolódást, ha különösen és nem régen történt ilyenről említés az iskolában.

Munkaközben a szép és csiny iránti érzékről vajmi kevés bizonyosságot tesznek. Az írásbeli dolgozatok külső alakja, még a középiskolások között is, évről-évre több kívánnivalót hagy hátra. Tanulásnál a jobb tehetségű igen kevés tekintettel van gyöngébb társára. Önfegyelmzés alig van a mai iskolában s így a folytonos elfoglaltság mellett is, a dolgovégezettek — különösen az oszlattan, vagy részben oszlott iskolában — elkezdik a beszelgetést, nevetgélést, gyengébben haladó társaikat zavarják, a munka felületes összcsepására kényszerítik, a tanítót a folytonos fegyelmzéssel teljesen kifárasztják és a közös munka menetét lassítják.

Játék közben hihetetlenül rongálják ruháikat. Alig akad egy-két gyerek, akinek ruháján, cipőjén meglátszik, hogy megnézi, hová lép. Hogy a bokáig sáros utcán, iskolaudvaron a legvadabb kergetősdül játsszák, miközben — különösen a fiúk — egészen sülig sárosak, az nem tartozik a ritkaságok közé. A játékok között talán a legélvezetesebb a dulakodás. Nem komoly verekedés az, csak köldökös, csipkelődés, lökdösködés, miknek következményei a földön való meghempergés, ruha, fehérenemű szakadása. Egynéhány ilyen köldödni szerető tanítványomat megfigyeltem. Szinte hihetetlen, milyen gyorsan megy tönkre rajtuk a ruha, legyen az bármily jóminőségű is. Házak fala, utcák, kerítések besírkálása általánosan gyakorolt mulatságszamba megy. Madárfejsekszedés, gummipuskázás, ültetvények,

lígetek jáinak, padjainak összevagdaltása, trágár jelekkel való elrondtítása annyira közönséges, hogy talán rá sem ismernének ezekre a helyekre és tárgyakra, ha azt a barbár gyermekkezek el nem látták volna a szokásos stigmával.

Nem szándékom az általánosítás, de ha igazságosak akarunk lenni, e jelenségeket többé-kevésbé csaknem mindenütt tapasztalhatjuk. Érdekes és jellemző, hogy az iskolás gyermekek vásárlására, jóérzés-hiánya a gyermek lakóhelyének nagysága szerint arányosan növekedik. Ez a szomorú jelenség a nagyobb városokban sokkal inkább feltalálható, mint az egyszerű kis falvakban. Vannak olyan városok, hol a hatóságoknak: komoly gondot okoz az iskolás gyermekek iskolán kívüli viselkedésének a törvény korlátai közé való szorítása. A nagyközönség, különösen a nem-szülők, úton-útfélen, sajtóban adnak kifejezést megbotránkosításuknak, melyeknek végső következtelése sok esetben az a könnyelmű kérdés: »Hát ezt tanuljátok az iskolában?»

Nemcsak azért, mert annak az iskolának: mi is szerény munkásai vagyunk, de teljes tárgyilagossággal felelhetjük a felháborodóknak, hogy igenis nem ezt tanulják az iskolában. Sőt! Teljes felelősséggel jelentheti ki minden pedagógus, hogy soha nem igyekezett még az iskola olyan alapos munkával a gyermek jellemének, nemes érzéseinek, önállóságának, önjegyelmezésének kifejlesztésére, mint a mai iskolája. Azok a nagyképű megbotránkosítók, akik a gyermekek vásárlását az iskola győngyösgének tulajdonítják, rendszerint a régi nevelési módok, a botozás, becukás, éheztetés és hasonló testi kínzások visszaállítását kívánják, miközben ezek, a legelőször nem-szülők, elfeledkeznek arról, hogy a gyermekek erkölcsi és magaviseletbeli leromlása feltétlenül az igazi nemes érzés elhalványulásának a következménye. Ezt pedig durva testi büntetésekkel, kínzással, vad kényszerekkel újra tiszta fényességben visszaállítani soha sem lehet. A mai iskola kizárólag humanisztikus eszközök igénybevételével kíván nevelni. A kényszernél többre becsüli a jó példaadást. Az önállóság útján önjegyelmezésre akarja szoktatni a gyermekereget, a kímélettel, emberies bánásmóddal az egymás iránti bajtársiasságra, szolidaritásra, emberszeretetre akarja szoktatni tanítványait. Hogy ez az iskolában sikerül is, hivatkozhatunk a Vörös Kereszt Ifjúsági Szabadéka által elért kiváló eredményekre, az ifj. lakarékpénztárakra, önképzőkörökre, szépen virágzó iskolai önkormányzatra stb., melyeket a gyermekek a legtöbb helyen egyedül és önállóan vezetnek, s az azokban való munkákban örömeiket is lelik.

Ha pedig ez így van, hol keresendő annak az oka, hogy a mai gyermek oly kevés belső nemességet mutat fel?

A feleletre minden gondolkozó ember könnyen rájön. Az iskola képtelen ellensúlyozni a segédnevelők: a környezet, az utca és a társadalom hatását. Éjjeli sötétben, mikor az arcok pirulását senki sem látja, minden apa, anya bevallhatja, hogy — ha talán a gyermeke testi szükségleteinek kielégítéséről teljes mértékben is — de neveléséről, lelki kíváncsolmairól sokkal ke-

vésbbé gondoskodik, mint tették azt az ő szülei. Nem vád ez, de egy tény konstatálása. A mai életritmus, megnehezedett megélhetés bizony sokkal inkább igénybe veszik a szülők testi erejét és idegrendszerét, mint régen, a mai munka abban-hagyása után sokszor a kedv is, az erő is hiányzik ahhoz, hogy a gyermekek nevelésével foglalkozzanak. A mai ember az élet-től gyötörtetve ingerlékenyebb, ennek folytán családjával, ember-társaival szemben igazságtalanságokra, durva kifejezésekre ragadtatja magát. Az irigység, mások emberi méltóságának, tisztességének aláásása, fájó kigúnyolása, sértegetése mindennapos a legtöbb családban. Ezt hallja a gyermek, s mint a lággy viasz. jelleme is így alakul.

De nemcsak a családi házban, hanem azon kívül, az utcán. a társaságban ugyancsak ezekhez hasonlókat észlel a gyenge emberpalánta. A mai társadalomnak valahogy az is különleges tragikumja, hogy a gyermek bizonyos gazdasági okok miatt több időt kénytelen az utcán tölteni, mint elődei. Ami pedig a mai utcán, kezdve a kirakatoktól — színház- és moziplakátokon és reklámképeken keresztül az utcasarkok szerencsétlen lányáig látható, minden, csak nem léleknevelő. Hát még amit hall az a szegény gyerek! Nem azt kell tehát a megbotránkozónak kérdezni, vajjon ezt tanulta-e a gyerek az iskolában, mert azt a legvadabb fantáziával sem lehet azzal vádolni, hogy rosszat tanítana, inkább dugjuk csak a kezünket a saját keblünkbe, vajjon nem szolgáltunk-e rossz példaadással mi magunk is a gyerekeknek, aminek következtében aztán az iskola nevelői munkája is megghiúsult? S ha így van, nem kell-e elsősorban magunkat, a család levegőjét, az utcát, társadalmat megfújni, hogy megkíméljük gyermekeinket a rossz hatásoktól?

Testvéreim! E gondolat népszerűsítésére a szülői szövetségek kiválóan alkalmasak. Bátran fel kell tárni az okokat s rámutatni az egyedüli orvosságra. Fokozatos munkával elérhetjük azt is, hogy a nagyközönség figyelmén kívül a sajtó érdeklődése is felkél. E legtehetősebb nagyhatalom segítségével remélhetjük, hogy a szülők és a társadalom is öntudatra ébrednek, ha — miként Mózesnek — itt is nem kell bevárni, míg e nemzedék kihál s helyébe egy új, más ideákkal teljes szülői-társadalom fejlődik...

Igazán olyan kevés becse van ma az emberi életnek, mint az a mindennap jeleiből következtethető? A mai világ embere lényegesen epikureus hajlandóságú, hogy egy rövid ideig tartó jóélt ódadobja az életet, sőt az azon túli boldogságot is? Ki tudna e kérdésekre feleletet adni! Ha nézzük azt a tengernyi öngyilkosságot, amiről naponta olvashatunk, ha meg-gondoljuk, hogy még intelligens, tanult, kiegyensúlyozott ideg-zetű benyomást tevő emberek, egyetemi tanárok is képesek maguktól elvetni az életet: csak azt a feleletet adhatjuk, hogy nincs értéke az emberek előtt az életnek. Ezt a tételt igazolja az a heroikusnak látszó-készség is, mikor tudományos kutatások köz-

ben emberi életet kell kockáztatni. Nem gondolok itt az azzal foglalkozó tudósokra, akik szenvedélyeik által elragadtatva teljesen elvesztették az élet értékének igazi mértékét, mint Koch, vagy Pasteur, de azokat a laikusokat értem, akik életük feláldozására is készek egy tudományos kérdés igazolása ügyében. Emlékezzünk csak vissza, hányan ajánlkoztak Oberl tanárnál; hogy egy rakétával kilövéssék magukat az éterbe, hányan kérték Piccard professzort, hogy vállalja el őket utilársnak! A legújabb szenzáció e téren, hogy Cornish dr., a kaliforniai berkeley egyetem tudós tanára, a halottak életrekeltésével kísérletezve, egy kutyát támasztott fel, amely azóta is él és egészséges. E hírré mintegy ötven jelentkezést kapott a világ minden részén élő emberektől, hogy kísérletét embereken, rajtuk is, próbálja ki. Végeznek magukkal, s Cornish dr. próbálja meg őket életre kelteni. A legtöbb jelentkező minden ellenszolgáltatás nélkül kész az életét feláldozni, van olyan, aki csak az odautazás költségeit kéri. Az ajánlattevők között mindössze két személy akad, akik az örökösöknek előre kijelendő pénzösszeg ellenében hajlandók magukat a kísérletnek alávetni.

Ne sorozzuk ezekhez azokat az önként jelentkező japánokat, akik az általuk fellalál kormányozható torpedókban készek életüket odaadni, csakhogy ezáltal minél több ellenséget pusztíthassanak el. Ez egészen más dolog. Itt a színe kultuszá emelt hazaszeretet vezeti az önként jelentkezőket az önfeláldozásra. A japán nép előtt ez is egy tiszteletreméltó, szinte vallási cselekedet, mint a harakiri. De a fenti jelenségek hogyan magyarázhatók a fehér ember neveléséből és keresztényen etikájából? Vagy mi az a mozgató erő, mely olyan cselekedetre, illetőleg vállalkozásra indítja őket?

Az öngyilkosság — különösen az alsóbb néposztály körében — tömegszuggeszció eredménye is lehet. Miként annak idején Savonarola valami mély, magábaszálló vallásos extázisba fanatizálta hallgatóságát, melynek következtében gazdagok vagyonukról mondtak le, a szegények meg életüket dobták oda, hogy megtisztulva, felmagasztaltatva hagyják el a földi véges téreket: a számtalan példa így ragadja magával a mai köznépet a saját életének elpusztítására, mert utána nyugalmat, békességet, a földi terheknek teljes elmaradását, végső sommás elszámolást remél. A középosztály annyira túl van terhelve a gondokkal, családi és lársadalmi élete annyira zavarossá züllött, életéből annyira kivészelt mindaz az érték, melyet eddig ércnek, szilárdnak vélt, hogy az élet elvetése a teljesen talaját vesztett tengődésben nem is oly nehéz. Hogy bűn?... A modern ember, ha igazat akar mondani, kénytelen bevallani, hogy lépten-nyomon utékezik a keresztényen etika, a lelkiismeret parancsa ellen. Aki mást állít, az vagy nem elég szigorú bírása önmagának, vagy hipokrita. Vagy hol van közöltünk olyan szeretet, mely az elhagyottat, a szegényt, özvegyet felkarolja? Egyéb-e az élet, mint kíméletlen túlekedés, hol a gyöngébb elesik, csak az erőszakos boldogul? Aki cselekvései közben gyöngédebb; kímélete-

sebb, arra azt mondják: élehetetlen. Aki kegyetlen, az halad előre, ha kell, embersorsok hulláin keresztül is. Gyűlölik, de félnek tőle. S ha a morálnak ily arcuicsapását látja a ma embere, a bűnök ily égbekiáltó voltával, özvegyek, árvaok, százak, ezrek, népek, nemzetek jujjaival, könnyeivel, járdolmával találkozik lépten-nyomon, ha eszébe veszi, hogy mindez emberi gonoszság, szeretetlenség, gyűlölködés idézte fel: érzi-e, érezheti-e teljes és csorbítatlan judiciummal az öngyilkos, hogy bűn az, amit el akar követni? Tudja-e, hogy micsoda vétek eldobni magától a legdrágább ajándékot, az életet?

Azonkívül igen nagy ma az olyan embereknek a száma is, akik máról holnapra élnek. »Utánam az özönvíz«, kiáltják ezek. Mig a kocka számukra hatot vel, csak vannak valahogy, de ha egyszer vannak fordul?... Kész a megtorpanás, emberlársakkal, világgal szemben érzett elégedetlenség, majd hangos zúgolódás. Az anyagi gondoktól ma talán a milliomosok sem mentesek teljesen. A régi életformának minél lényegesebb együltjárójáról kell lemondani, a csapás annál súlyosabb. Egy milliomás nem tudná elképzelni úgy az életét, hogy csak annyija legyen, úgy éljen, mint egy ezer korona havi fizetéses tisztviselő, inkább öngyilkos lesz. Viszont a nevezett köztisztviselő is képtelen volna úgy megélni, mint egy utcaseprő. Pedig az is életsors, az alatta álló millióktól talán irigyelt is. És ha ábrándjainkban kifundált, az élet kedvezéséről szépre kialakított sorsunk csefántcsontornyágból le kell szállni, akkor már nem is kell az élel.

Még a feltűnési viszketeg, vagy a gyerekes bosszúvágy szokta motiválni ezeknek a szerencsétleneknek a tetteit. »Ha Oberl professzor megszerkesztette a rakétát s neve felmarad az utókorra, ott fog fényleni az én nevem is, aki a kísérlet keresztülvitelére odaadom a bőrömet«, gondolja a legtöbb vállalkozó. És hogy róla beszéljenek, hírlapok százai vele, az ő személyével foglalkozzanak, ezért nem kár az élel sem. De azért is érdemes odadobni, hogy bánatot okozzon azoknak, akik megkeserítették.

Megdöbben az ember ezeken a jelenségeken s érzi, hogy mindent meg kellene tenni a gyógyítás érdekében. Az orvosláson régen gondolkoznak. Országok sorsát intéző férfiak foglalkoznak azzal, hogy az életet értékesebbé tegyék az emberiség előtt. Társadalmi és rendőri szervek sietnek segítségére az élelet maguktól eldobóknak. De mit ér mindez az erőfeszítés, míg a másik oldalon, a háborúban, értéktelen semmiségképpen milliók életét dobják oda, sokszor csak egy rosszul értelmezett szóért, vagy csak azért, mert a népek sorsát intézők egyike a múlt éjjel talán rosszat álmodott!... Szepesi Gyula.

Az új tanterv szerint most engedélyezett új magyar polgári iskolai tankönyvek:

- Sebestyén—König—Magyar: Földrajz II. osztály számára
 Sebestyén—König—Magyar: Földrajz I. osztály számára
 Somogyi István: Számítlan II. osztály számára.

SZEMLE

A művészi nevelés

Irta: Adler Ernő.

A rimaszombati járás magyar tanítószága számára Uram János tanfelügyelő folyó évi január 31-én nyolcórás rajztanfolyamot rendez, amelynek megtartására sikerült megnyeriti Jánoska Tivadart, az állami magyar tanítóképző neves rajztanárát. Uram tanfelügyelő úr a gömöri magyar tanítószág továbbképzésének érdekeit tartotta szem előtt, amikor ezen tanfolyam megrendezését tervbe vette, mert ő is egyik igen fontos nevelő eszköznek tartja a művészi nevelést. A művészi nevelés úrvójának emelése érdekében elkerülhetetlen ilyen tanfolyam rendezése, ha tekintetbe vesszük, hogy a művészi nevelés tekintetében az utóbbi három-négy évtizedben akkora átalakulás ment végbe az iskolában, amilyent az egész pedagógia történetében hiába keresnénk.

A művészi nevelés tekintetében állott változással kapcsolatban nemcsak új eszmék, módszerek és tantárgyak merültek fel a tanulók nevelésében, hanem egészen új elvekre helyezkedett a tanítás jelentékeny része és így egészen új perspektívából kell megítélni az egész nevelés, különösen pedig a művészi nevelés feladatait.

A művészi élvezetre, az esztétikai érzék fejlesztésére való képzés, amely azelőtt — tudjuk jól a pedagógia történetéből — alig kapott helyet a tantárgyak között, a tizenkilencedik század utolsó évtizedeiben a legújabbkori, ú. n. reformnevelés legnépszerűbb jelszava lett. Így azután a pedagógia története talán még sohasem látott oly szenvedélyes vitákat, amelyeknek e kérdés körül kifejlődtek a rajzolás és a hozzákapcsolódó tanulmányok célja, módszerei, összefüggései körül, — amelyeknek eredménye — ma már látjuk — a művészi nevelés gondolatának erősbödése lett. Szinte esőálatosan rövid idő, alig ötven év alatt olyan gondolatok születtek és részben meg is valósultak a nevelésügyben.

A művészi nevelés gondolatának

feléledése, mely körülbelül a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveire esik, az utolsó két század kultúrájának nagy gondolatait köli össze és így mintegy ezeknek a végső rezultátuma. Az egyik a tizennyolcadik század nevelési hagyatéka: a természet megismeréséből kialakuló új emberideál függetlenítése az értelmi élet járma alól. A másik a tizenkilencedik század demokratikus eszméinek átplántálása a szellemi termelés kollektívizmusába, ami nem jelent mást, mint azt, hogy nemcsak az anyagi, hanem a kulturális (így a művészi is) javak élvezetére való jogosultság terén is legyen egyenlőség az emberek között. Itt azután két nagy egyéniség nevével kell megállnunk: Pestalozzi és Ruskin nevével. Pestalozzi a nevelés individualisztikus törekvéseinek a szociális pedagógia keretén belül, míg Ruskin a tömegek esztétikai együttműködésének az ültetője. S érdekes, hogy a két nagy szellem egy és ugyanazon szellemi forrásból meríti elveit: Bousseau-ból. Amíg Pestalozzi a gyermeki lélek őszönében látja a magasabbrendű fejlődés talaját, addig Ruskin az esztétikai fogékonyság tinomságában sejtli a társadalmi együttműködésnek, a kollektív munkának kapcsalt: így az egyik a nevelést fejlesztő művészetté, a másik a művészetet akarja nevelővé tenni.

Ez őbb Pestalozzi gondolata hatotta át inkább a nevelőket s csak később, a tizenkilencedik század utolsó két évtizedében bontakozik ki oly nevelési ideál, mely az akkori filozófiai áramlatokba is beeresztette gyökereit s Európa számos országában szinte egyidejűleg követeli a gyermeki lélek mélyen szunnyadó esztétikai érzék ápolását. Ebben az időben először az angoloknál kerültek be az iskolába Ruskin gondolatai. Tudjuk jól, hogy a hetvenes években már olyan tanterv szerint tanítják az angol gyermekeket a rajzra, melyek az addig uralkodott unalmas másolásokat gipszmodel-

leket, lapmintákat és geometriai figurákat (amelyek szerint még gimnazista éveim alatt, 1912-től 1920-ig klasszikus főgimnáziumban én is rajzoltam, vagyis amikor már más-hol ezt elvetették, de a magyar klasszikus főgimnáziumban még ekkor is megvolt) kiszorították a tanteremből és egy-egy levél, virág, madártoll vagy lepke képében magát a természetet engedik hatni a gyermekre. Ezután Németországban, Nietzsche hatása alatt, majd Franciaországban Bergson filozófiájának nyomán veti meg gyökereit az iskolában az új művészi nevelés.

Lassankint tehát a díszítő művészet a természet formái felé fordult s ez a természettanulmányozás egy ornamentális világszemléletnek vált alapjává, amely eszeffeges túlzásai, talán nyerseségei ellenére is mintegy két évtizeden át irányító befolyással volt az iskola művészi életére és általában a művészi nevelésre. A másik impulzus valamivel később érte az esztétikai nevelés európai úttörőit: ez a hullám Amerikából csapott át hozzánk **Liberti Tádó**, **Luls Prang** és mások tanítómunkái nyomán s akként lehetne jellemezni, hogy az alkotókész technikai ügyességét igyekezett már az iskolai nevelésben az izlés sarkpontjává tenni. Új eszközöket mutattak ezek a tanítómesterek az esztétikai ideálok megvalósítására: a természettel való érintkezés gondolatát és a munka által teremtett művészi gyönyörködés elveinek alapjait fektették le.

Alig egy-két évtized alalt az eszközök, a módszerek kölcsönösen kicserélődnek, az egymástól átvett tanulságok az eredeti irányokat is más meggyék felé terelik és az eredeti célokat elhomályosítják. Az egyes országokban heves harcok folytak a művészi nevelés céljai, eszközei és módszerei körül, hasonlóképpen a nemzetközi kongresszusokon, melyek a nevelés és ágában gyakoribbak és tartósabbak voltak, mint a nevelés egyéb kérdéseiben. A nemzetközi kongresszusokon elhangzott viták s a nemzetközi érintkezés mintegy két évtizedes munkája után az egyes államokban az elméleti és gyakorlati esztétikai nevelés tekintetében két útvonal nyomai látszanak mintegy párhuzamosan haladva a cél felé.

Az egyik út a művészi nevelés

produktivitása, a másik a nevelés receptivitása felé fut. Az első tehát a gyermek esztétikai fogékonyságát magának a tanulónak tevékenységével igyekszik előmozdítani, a második az esztétikai jelenségeket engedi a tanulóra hatni. Az elsőnek eszközök magának a tanulónak aktivitása, rajza, kézimunkái, a másodiknak eszközei művészi alkotások, képek, szobrok, épületek, természetszemlélet, vagyis olyan esztétikai értékek, amelyekkel szemben a gyermek passzív.

Igy ismét két útvonalon haladt tovább a rajztanítás, de csak rövid ideig. Ma már tudjuk, hogy **előbb azon ösztönöket kell észrevenni, melyek a gyermekben öntudatlanul is a művészi érdeklődés ébredését jelzik és amelyekről csak a néppszichológiai kutatások meg az östör-léneti felfedezések kapcsán derült ki, mennyire egybevágnak a primitív ember művészi érdeklődésének formáival. Wundt-é és követőié az érdem, hogy a gyermek és az ősember művészete között a haladásnak bizonyos párhuzamosságát lehetett megállapítani, mely a legnépszerűbb feladatokból, az ember ábrázolásából fokozatosan a könnyebb, élő és élettelen tárgyak ábrázolása felé igyekszik, s ebben a kezdetleges állapotban sem a gyermeknek, sem a vele egy szinten álló kőkorszakbeli barlanglakóknak nem az ábrázolás hűsége a fontos, hanem mindannak elmondása, amit az ábrázolt alakról tud. A gyermek első, ösztönszerű rajzaiban az emlékezet és a tudás anyagát látjuk feleslenni, pszichikai képességeit s így azután ezzel a felfedezéssel ki volt jelölve a rajznak, mint pszichológiai megnyilatkozásnak fontossága s a nevelésben való szerepe. A rajztanításnak ezzel a legfontosabb korszakába lépett az iskola: a pszichológiailag alátámasztott rajzoktatás korszakába. Különösen a gyermektanulmány fiatal tudománya és annak megállapításai szolgáltatottak ehhez pontos adatokat. S érdekes, hogy így azután a gyermekrajzok megvilágították a gyermeki intellektus egész fejlődésének menetét. Hogy mit jelent ezen a téren **William Stern**, a kiváló hamburgi pedagógus, **Dr. Ernst Neumann** és **Dr. V. A. LAI**, a kísérleti pedagógia megalapítója, de különösen **Georg Karschhütten****

(Begiff der Arbeitsschule, Theorie der Bildung, c. könyve) neve azt alig kell ma már az újabb neveléstudomány ismerői előtt kiemelni. Azt a szabályszerűséget, mely a gyermek értelmi fejlődésében normális viszonyok között jelentkezik, megállapíthatjuk az ő segítségükkel a gyermek rajzaiból. Meg lehet a kísérleti pedagógia és a gyermektanulmány által szerzett adatokból állapítani, hogy a rajzoló gyermek körülbelül hét éves koráig csupán a tárgyának sematikus ismertetőjeit adja, ezután utána az és megfigyelési képessé teszi őt a dolgoknak kezdetleges formatervezéssel való ábrázolására, majd innen a tárgyaknak megfigyelésszerű s végül ezután a térszerűen való megfigyelésére törekszik. S csak tíz éves korban kezdődik rendszerint az a lelki diszpozíció, melyben a rajz nem csupán az emlékezet által összehordott anyagot adja vissza, hanem a természet megfigyelésének reprodukálására is vállalkozhatik; ez az a kor, amikor először kezd hatni a művészi alkotások ingere a gyermekekre.

Ezekből a tudományos kísérletekből és megfigyelésekből két dolog vált nyilvánvalóvá: az egyik, hogy a rajz nyelv, melyen a gyermek kifejezi magát és annak természetes fejlődésében lépést kell tartania a lelki képességek fejlődésével. Nem lehet tehát a gyermek rajzbeli fejlődését a nagyok igényei szerint irányítani, hanem annak a gyermek belső élete gazdagodásával, saját életményeinek bővülésével kell együtt haladni. Belső szemlélet nélkül nincs rajz és e belső értékeket nem lehet előteremteni, csak alkalmakat lehet adni a gyermeknek arra, hogy a természet jelenségeit: a fákat, virágokat, a kertü padokat, a mozgó csirkéket, a nyugvó szerszámokat lassan mintegy eszmélete körébe vonja és értékesítse. Ez volt az egyik tanulság: a rajzolás pszichológiai folyamatának egyenes következése volt a természetnek, mint esztétikai termékenyítő erőnek lassú átélése a rajzi megfigyelésben. A másik: mi akkor a tanító szerepe a rajztanításnál, a rajzoltatásnál? Tényleg, addig azt hitték, hogy csak a javítás. Most már tudjuk, hogy nem, neki csak közvetítenie kell az által a megfigyelt tárgytól a gyermek eleven befogadóképességéhez.

At kell neki hidalni a távolságot, mely a passzív modell és az aktív alkotóidelek között van. Nem a kezét kell irányítani, a rideg mechanizmust, hanem az érzékelés igazi fel-fogóját, a művészi látás relnáját lassan rávezetni a dolgok helyes szemléletére. Megértetni a formákat, a lerajzolandó tárgyak alakjának lényeges elemeit, megkülönböztetni ezeket a kevésbé lényegesektől, megmagyarázni a lerajzolandó tárgyak struktúráját, keletkezését és célszerűségét, rávilágítani kifejező formájára, melyben benne van az anyag, a szerkezet és a rendeltetés, — egyszerűen: a logikát kell a tanítónak a pszichológiai folyamattal elő-készítésébe bekapcsolni.

Ila így értelmezzük a rajzoló, a rajzoló és a tanító szerepét, akkor eljutunk e tantárgynak a művészi nevelésben való igaz szerepéhez, amit a rajztanítás egyik kiváló teoretikusa, Richter János így foglal össze: a látási kultúra megteremtése a rajzolás tanításának a célja.

A gyermekidelek e kifejező nyelve talán a legáltalánosabb nemzetközi nyelv, melynek grammatikáját ma már meglehetősen azonos elvek szerint tanítják Európa és Amerika modern szellemű iskoláiban. S éppen a művészi nevelés, a modern rajztanítás módszertanának kialakulására nagy segítséget jelentett az a négy nemzetközi rajzkongresszus, amelyeket a következő helyeken tartottak: 1900-ban Párisban, ahol elő-ször hangoztatták, hogy a rajztanítás egy rendszeresen klépitett művészi nevelés organikus részlete legyen; 1904-ben Bernben volt a második kongresszus, amelyen közelebbről is megjelölték a gyermek természetes fejlődésének azon út-jait, melyekhez a tanítás menetben alkalmazkodni kell; a harmadik Londonban 1908-ban, amelynek legfontosabb tanulsága a hozzátapcsalt kiállítás volt, mely az óvoda művészetétől a szépművészet feliskolák rajzi felszereléséig mindenről szemléltető képet adott; leggazdagabb volt azonban eredményeiben a negyedik kongresszus Drezdában, amelyet 1912-ben tartottak meg, a az ezzel kapcsolatos kiállítás, mely a rajznak, a manuális munkának az általános és különleges művészi iskolákban való szerepe mellett külön-

nás figyelemmel fordult a rajztanítók képzésének reformkérdés felé.

Igy alakult ki azután a modern rajztanítás rendszere, amit ma már minden rajztanító rajzlapgyűjteményéből meg is lehet állapítani: a rajz tanítása a hatodik-hetedik évvel az ösztönyszerű rajzolás formáinak ápolásával kezdődik. A tanító arra buzdítja a gyermeket, hogy úgy beszéljen, ahogy beszélnie adatoft, s a ceruzával a kezében ne a kínos pontosságára, hanem emlékszerű benyomással visszaadására törekedjék. Az első rajzlapokon, avagy a táblára rajzolt első formákon a primitív népek művészetére emlékeztető rikító foltok, tarka tömegek jelennek meg. Ezután plakátszerű síkdíszítmények következnek, egyelőre még mindig az emlékezel tárházából merítve. Csak ezután következnek a természetből lesűrhető megfigyelések: levelek, tollak körvonalai, természetesen árnyék és perspektíva nélküli visszaadásban. Majd helye jut az építészeti részletek, bútörök, konyhaberendezések ábrázolásával kapcsolatban a harmadik dimenzióknak is, sőt már a távlatok megérettetésének is. Első anyagul mindenesetre a ceruza a legalkalmasabb, de a fekete körvonallal mellett csakhamar a színszeretettel felbresztésére is gondolni kell és a színek eltalálására való gyakorlatokban nemcsak a színes ceruza jut szóhoz, hanem a japánoktól átvett ecsetgyakorlatok és a színes papírok kivágásából és leragasztásából álló gyakorlatok (I. Adler E. Slöjd, vezérfkönyv a nevelő kézimunka tanításához 1932.). Tchék már itt összekapcsoljuk a színtalálás gyakorlatáinál a nevelő kézimunkával a rajztanítást, amint azt később is látni fogjuk. Ezeken a fokokon az emlékezel után való rajznak éppen akkora szerepe van, mint a természet után való rajzolásnak, melynek gyakran az iskola kertje, a nyilvános park, a mezők, várromok, a temető és egyéb hasonló helyek a színterei. Ezek a helyek a geometriai formák elsajátítására is jobbak, mert természetesebb modell az objektív, az oszlop, a technikai konstrukció, mint a merőben absztrakt geometriai formák. A rajztanítás később fokozottan mindinkább előtérbe lép az ornamentális gondolkodás tanítását. Mikor a természet utáni

rajzolás lassanként a stilizálás és kompozálás önállóbb útjaira terel az ornamentum. De itt is helyesebb a történeti stílusok holt rendszere helyett (amivel azelőtt anyzolásban) az eleven élet gyakorlati feladataihoz kapcsolni a tanítást: síkokat adni a gyermek kezébe, egy dohoz fedelét, egy írka fedőlapját melyet díszítenie kell. A tanító megérteti vele, hogy a díszítés magából a tárgyból nő ki, annak fontos részeit hangsúlyozza, az irkalapnak keretét, a doboznak éleit, hogy a díszítmény nem önmagáért van, hanem alárendeli magát a tárgy logikájának. Az anyag és a szerzám, a felület és a funkció vezet minden jó ipari tervező kezét, mikor a bútorra vereteket, a könyvtáblára motívumokat, a hímzésre virágokat, a bőrtárcsára préselést alkalmaz. Az iparművészet ez alapvető elveinek megérettelése sok helyütt, de különösen Moravában együtt jár a nép ornamentális fantáziájának megismertetésével. Az ornamentális rajzolatáson túl a figurális — előbb taragot azután élő modellek után — ábrázolás szokott következni, amit mozgó formák gyors, változó visszaadása tarkít. (Vonalmerek, hóllyagemberek, mannekinfigurák.)

A modern rajztanítási elvek alkalmazása a gyermek praktikus tevékenységét lassanként átvezeti az iskolai alkotó munkának ama másik területére, a nevelő kézimunka-oktatáshoz mely szintén a művész nevelés kapcsán hódította híveket, de újabban attól mindinkább különvált s teljesen gyakorlati jellegű lesz. Mindenesetre nehéz volna megállapítani, hová tartozik inkább: a tisztla ügyeségek körébe-e, amibe csak olyan tárgyakat volna szabad számítani, melyeknek általános nevelőértékük nincs; a művészi nevelés körébe-e, mert helyes vezetés mellett a papír-, karton-, a könyvkötő-, asztalos tevékenységek mind az izlésre szoktatnak; avagy éppen az erkölcsi nevelés körébe-e, merthi-szen a rend, tisztaság, pontosság mindezeknél a legfontosabb a nevelő kézimunka órában.

Kétségtelen, hogy a nevelő kézimunka-tanításban, jobban, mint bármely másban, egyesül az esztétikai

szempont a morálissal, az izlés-kultúrának törvényeire bukkan a gyermek, amit különösen a zlimi kísérleti iskolákban láthatunk) mikor megtanul az anyagokkal bántni, különbséget tenni jó és rossz materia, becsületes és hitvány munka között, mikor a szerszámok nyomán az ember társadalmi fejlődésének primitív, kézműves és ipusági korszaka táruul fel előtte, mikor a legkisebb játék is a konstrukció és célszerűség összefüggéséről beszél és lassankint megvilágosodik előtte az, ami a legtöbb embernek felnőtt korában is érthetetlen, hogy mily lényegtelen egy tárgy szépsége szempontjából a dísz. (Ész láthatjuk ma már a modern lakáskultúrájánál.)

«A művészet kétségtelenül becses része kultúránknak, de nem az egész kultúra, nem az igazi kultúra...» írja dr. Weszely Odón «Bevezetés a neveléstudományba» c. könyvében, mégis egyik legfontosabb kiegészítő része annak s így **nevelésünkben, tanításunkban a művészi nevelésnek előkelő helyet kell biztosítanunk, hogy a mai technokrácia sivársága fölé emelje a gyermeki lelket s ezáltal ellensúlyozza a ma már szinte túlságba menő intellektualizmust.**

Befejezésül kiindulok onnan, ahonnan elindultam: örömmel kell üdvözlönnünk az ilyen továbbképző tanfolyamok rendezését és mindazokat, akik ilyen továbbképző tanfolyamon rész vesznek és azon tanítanak. Ha már nem is sikerül továbbképző tanfolyamok rendezése, meg kell ragadni az alkalmát s továbbképzésünk érdekében rendezünk hasonló egy-kétnapos tanfolyamokat, mert ezzel is sokat pótolhatunk s kiváló pedagógusok előadásai révén lépést tarthatunk a neveléstudománynak ma oly gyors hadadásával. Nov. 29.-én hasonló rajz-

tanfolyamot tartott Jánoska Tivadar tanár Ipo'yságon is és jó lenne, ha a többi tanítói járáások is ilyen tanfolyamokat tartanának, egyszer a művészi nevelés szolgálatában, máskor általános pedagógiai, vagy egyéb, a tanítóság továbbképzését szolgáló tanfolyamokat.

(**irodalom:** Nádai Pál: Ruskin mint nevelő, Nádai: Lichtwark és a művészi nevelés, Nádai: Könyv a gyermekről I.—II. Bpest 1911, Franklin, Alexander Bernál: Művészet. A művészet értékéről. A művészeti nevelésről Bpest 1908, Franklin, Lyka Károly: Kis könyv a művészetéről, Fritz Stahl: Weg zur Kunst, Einführung in Kuns und Kunstgeschichte Axel Juncker Verlag, Berlin, 1934 (a legújabb), Reinach: A művészet kis tükre, Beöthy Zsolt: A művészet története I. II. III. köt., Péter András: A magyar művészet története I.—II., Vladimír Konvička: Nová orientace kreslení na měšťanské škole, Brno 1933, E. Strnad-R. Zinsmeister: Kreslení na vyšším obecné škole, Praha 1934. Grafická Unie, Československý kreslíř. havi művészeti folyóirat, kiadja az Alamyonda Prahában, Mach: Ornamentika, F. Vith: Zeichnen in der Volksschule. Weber: Zeichnerische Gestaltung und Bildungsarbeit, Richard Rothe mintegy nyolc munkája, Pitter: Kreslení v I.—V. škol. rocc, Pašek: Škola perspektívy, Brychta—Štvánová Kreslení pro učst. šk. 10 füzetben, Krátky: Postup kreslení I.—II., Karol Wellner munkái, Jánoska Tivadar: A rajztanítás metodikája, Rudolf Cermák: Obsah spontánních kresebných dětských, Brösmann, Kriebel, Machyřka könyvei a nevelő kézimunkáról, Adler Ernő: Slöjď yezř. Könyv a nevelő kézimunka tanításához, 1932. stb.)

Új tankönyvek.

Az én könyvem. I. rész. A II. és III. oszt. számára. Szerkesztették Farkas István és Kanyar István. Első pillantásra is bizalmat keltő, tartalmas, jó elrendezésű könyv. Egezősége a külsőségek kapnak

meg: a szép, nagy betűk, a világos, tiszta nyomás, s a tarkán színes képek, melyeknek csak az a hibájuk, hogy Kováčik festőművész nem direkt e könyv számára készítette őket. A könyv állásfoglaló szempont-

jából ez kevésbé hátrányos, de sem a gyermek, sem pedig a szlovenszkői általános tankönyv-probléma nem veszi jónéven, hogy »Az én könyvem« képei, rajzai legalább még féltucat más tankönyvben is megtalálhatók, — tannyelvi különbség nélkül. — Tekintve az olvasókönyvet divallá vált beosztási rendszerét, a Farkas—Kanyar-féle új olvasókönyv változást jelent, amennyiben az olvasási anyagot nem csoportosítja a hónapok, vagy évszakok fejezetei alá, s ezzel nem okoz fejlődést a gyermeknek, hogy sokszor miért kell szeptemberben olvasni az »Prilisi« hónapba beosztott olvasmányt. Az új tanterv ugyanis mindenen fölé helyezi a cselekvő iskola követelményeit, s nincs az a naptár, nincs az a rendszer, mely minden tekintetben kielégíthetné az iskolai munka, s a gyermeki élet nem egyszer szeszélyes szükségleteit. Ha a teljes könyv van a gyermek kezében, akkor nincs sok értelme annak, hogy elválasszuk egymástól a gyermek előtt ügyis elválaszthatatlan tanítási anyagot. Az olvasási óra mindjobbban veszt ön-célúságából, s inkább hozzátartozója — e fokon — az alap- és honismereti idő- és tanítási egységnek. Ehhez alkalmazkodik »Az én könyvem« is, melynek szerzői olvasókönyvi feldolgozásban adják a 8-9 éves gyermek ismeretkörének alapanyagát. Általában megállapítható, hogy »Az én könyvem« — jó könyv.

Kertfalu. Fonomimikai képes ábécé és olvasókönyv. Szerkesztette Czabán Samu. — Megvalljuk őszintén, bizonyos gyanakvással vettük kezünkbe ezt a könyvet, mely névleges utódja az engedélyétől megfosztott Kertfalu-olvasókönyvsorozatnak. Ornkéntefenül is a sajtóhibákkal kerestük, melyek azonban — a korrektor dicséretére — ez alkalommal cimaradtak. A könyv a fonomimikán módszerrel van írva, de már esztendőse nem alkalmazkodik hozzá teljesen. Először mutatja ne az olvasóanyagot (melyek csaknem szöveg szerint megegyeznek egy háború előtti ábécé hangozlató tábláival), tehát a könyv szerint haladva, a gyermeknek a szeptember—decem-

beri ábécé-anyagot kell elsajátítania, s csak akkor jut el az első fonomimikai képhez, az a fölfogásunk kislányhoz. Aki tehát a könyv módszere szerint akar haladni, annak töprengenie kell azon, vajjon mi-képp is induljon el: analitikus, szintetikus, avagy éppenséggel globális eljárással...? Ami ezeket a komoly-arcú mimikázó fénykép-gyermekeket illeti, az a fölfogásunk, hogy zavarólag hatnak a hang- és a belsőképzet tiszta kialakulására. Tudniillik az ábrázolt jelek nem mindenütt szerencsések, s aki nem ezeket fogadja el, az szeretné, ha nem volna itt kép egyáltalában. A fonomimikai képeknél (a könyv 14. oldala) az írott betűk ismertetése kezdődik, s éppen itt zavarodik össze a módszer, mert a hangoztatás nem indokolja már (hiszen a gyermekek már eddig mindent olvasnak... a könyv szerint), hogy miért előzi meg az aránylag könnyű r, e, v betűalakokat az írott o, a stb. —

Az olvasmány és versanyag nagyjából fedi a kisgyermeki gondolatvilágot, de különösen a versek között föltűnően sok a művésziellen, erőltetett és nehezen érthető. Mint érdekességet említjük meg, hogy Czabán kartársunk ebben a könyvében csöppet sem irtózik a valláserkölcsei világnézettől, hiszen tág teret enged benne a közismert reggeli, esti stb. imádságoknak. sőt »az Isten parancsotait« is a gyermekek szívébe vesi. Vajjon milyen szempont vezérelhetle őt a meggyőződésével való megalkuvásra?... Itt kell megemlítenünk azt is, hogy Czabán ábécéjében a bírálok megengedték ezt a verssort: »most jöttem meg kaszáló, holott máshol a »Prágát« is »Prahára« korrigálták. Természetesen, az első eljárás a helyes (mert a himnusz II. részében is »Tátra« szerepel és nem Tatry), de érintve határozott és következetes úta-

sításra van szükség. Végül nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, hogy a cím nélküli, gyakran oldalas versek tipográfiaiilag sem keltenek jó benyomást. Az az érzésünk, hogy ezek a versek csupán a sorszámmal kedvéért kerültek a könyvbe.

Polgári nevelés tan, alkotmánytan a polg. iskolák I—III. osztálya és egyéves tanfolyama számára. Írta Banai Tóth Pál. A polgári iskolák és az elemi iskolák felső osztályainak polg. neveléstani tanterve csaknem szószertint egyezik. Ezért a fenti tankönyvet elemi iskolai kartársainknak is figyelmébe ajánljuk. Az elemi iskolák számára kiadott új tantervben többek közt ezt olvassuk a polgári ismeretek és állampolgári nevelés tanítási céljáról: »Az állami és polgári intézményekről, az állampolgári jogokról és kötelességekről szóló legszükségesebb ismeretek emlékeztetbevétele.« Ehhez az emlékeztetbevétele nagyban ajánlatos Banai T. Pál könyve, mely az első ilyen című tankönyv. Szorosan alkalmazkodik a tantervek előírásaihoz, nem ölel föl sem többet sem kevesebbet, mint amennyi az anyag tárgyi megértéséhez szükséges. E könyv használata kiküszöböli azt a tájékozatlanságot, mely a tananyag pontos és szabatos meghatározása híján a tantárgy körül az utóbbi időkig tapasztalható volt. Igaz, hogy a tantárgy természetéből kifolyólag itt fokozott mértékben érvényesül a módszer és az anyag megválasz-

tásának szabadsága, mely szeret az adott körülményekhez, eseményekhez igazodni, de mégis nagy szükség van egy biztos vezérfonalra, mely a sokféle ágazó szempontok és motívumok közt mindig visszavezet a tantervi cél és út vonalára. Nem soroljuk föl a tankönyv egyes fejezet-címeit és alcímeit, mert ezek rész-definíciói a tantervi szabályzat szintézisének, meg kell azonban állapítanunk, hogy a tervezet kidolgozása hiánytalanul sikerült. Értékei a könyvnek: a könnyen érthető nyelvezet, kevésbeszédűség fokát vette tekintetbe, ami lényegesen hozzájárul a tantárgy további népszerűsítéséhez. Tömörősége a határozott, biztos tudás legjobb eszköze, s az »emlékeztetbevétele« megkönnyítője. A tárgyilagosság pedig megörvíti a tanítót, hogy a politikai és gazdasági, intézmények, szituációk tárgyalásánál el ne kalandozzék a pedagógiai hitelt és a demokratikus igazságosság egyenes útjáról. Jellemző a könyv átfogó tömörségére, hogy annak 133 oldalán megfér három, illetőleg négy iskolai év tananyaga, s azt kell rá mondani, hogy teljesen elég. Külön dicséretet érdemel az ügyes beosztás. Kerek egész leckék sorakoznak egymásután, melyeket külön-külön összefoglaló kérdések zárnak be. Az anyagelosztás rendszere így lehetővé teszi a tanultak elraktározását, megőrzését. A könyvet 20 szövegközlő kép díszíti.

Mindhárom tankönyv a Csehszlovák Grafikai Unió kiadásában jelent meg. (boa)

Kiadóhivatali üzenetek.

V. I. Perbele, H. J. Hrnčiarovce, V. K. Čeltovo, Sz. A. Kerepec, P. B. és K. E. Veľký-Kýr, G. I. Nadabula, T. E. és Sz. F. Čučma, K. F. Rožňava. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — K. M. Tormala, B. M. Ciz-kúpele, N. A. Hronský-Lok, F. L.-né Aknosolovna, F. G. Korlát, H. L. Bratislava

Címüket a kívánt módon javítottuk, a lapot az új címre küldjük. — Többeknek: Az 1934. év végén mutatkozó hátralékokról a névre szóló kimutatásokat, a nagyobb összeggel tartozóknak a fizetési meghagyásokat most küldjük szét. Pár napon belül mindenki értesül hátralékáról.

Az „Érsekújvár-Vidéki Tanítómegye“ tagjai figyelmébe.

A Magyar Tanító január 1.-i számában leközölt jegyzőkönyvben több hiba fordult elő, melyek félreértésre adhatnak okot, azért a jegyzőkönyvnek a jelölésre vonatkozó részét helyesebben alább közlöm, s kérem a tanítómegye tagjait, szíveskedjenek a szavazati lapokat ezen helyesbített jelölés alapján kitöltve (nem január 17.-ig, hanem) F. ÉVI FEBRUÁR 15.-IG beküldeni, a borítékon jelzett címre.

A jelölés a következő:

Elnök: Dinnyés Károly;

I. alelnök: Kemény Rozsó;

II. alelnök: Fekete Győző;

Titkár: Nemcsik Béla;

Pénztáros: Plichta János (a múltkor közölt jegyzőkönyvből tévedés folytán kinaradt);

I. jegyző: Kossányi József;

II. jegyző: Simonyi Lajos;

Ellenőr: Tatárik Emil;

Könyvtáros: Pataky Ferenc;

Választmány: 1. Virsik János, 2. Oberth Kálmán, 3. Lemény János, 4. Váczy József, 5. Dubay Géza, 6. Paxy Pál, 7. Garamvölgyi Vince, 8. Willand János.

Központi kiküldöttek: 1. Lemény János, 2. Plichta János, 3. Gruber József, 4. Oberth Kálmán.

A szavazás beküldésének határideje tehát FEBRUÁR 15. Bagota, 1935. január 11.

VIRSIK JÁNOS, biz. elnök.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazónak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás
Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszol-
gálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os
kedvezmény!

HIREK

Vizváry Vilmos áll. cl. isk. ig. tan. aranyosi működésének 25 éves jubileuma.

Dec. 23.-a vasárnap volt, az iskola kapuja mégis tárva-nyitva állt, hogy szeretettel fogadja neicsak az apró népséget, hanem az öreg gyermekeket is, akik Vizváry Vilmostól kaptak „útravalót”, attól a tanítótól, akinek ünneplésére — az iskolában összejöttünk. A 25 éves jubileum megünneplésének gondolata a tanfőnök volt, de jellemző Aranyos általános szeretetére és tisztelőire, mellyel Vizváry Vilmosnak adózik, hogy a műsor mindig bővült — mert mindenki tanúságot akart tenni ragaszkodásáról és hálájáról. Az ünnepély d. u. fél 3 órakor hálaadó istentisztelettel kezdődött, amelyen Földes Lajos ref. lelkész méltatta az ünnepelt érdemeit. D. u. fél 4 órakor iskolai ünnepély volt, amelyen a következők méltallák az ünnepeltet. A tanfőnök nevében: Mikó Zsigmond. A egyetemes tanítványok nevében: Löwinger Edit. A legidősebb tanítványok nevében Hegedűs Péter malomi tisztviselő. A ref. egyház nevében: Nagy József gondnok. A róm. kath. egyház nevében: Cseri István plébános. Az izr. egyház nevében: Weisz Samu kórorvos. A közeg képviselőiben: Sandrik Márton kormánybiztos. Az Áll. Magy. Tan. Egyesület nevében: Kovács Alajos központi elnök. A járási tanítóegyesület nevében: Arendás József központi közs. tan. A helybeli szlovák isk. képviselőiben: Kločánsky Julius tan. A ref. énekkar nevében: Nagy Antal. Az orsz. magy. dalosszövetség megbízásából: Földes Lajos ref. lelkész, aki a szövetség nevében arany plakettet tűzött ki az ünnepelt mellére. A „S. ovenská Liga” nevében Hnilica Jan, a liga elnöke. A helybeli football club nevében: Lupták László elnök. Az iparosok és kereskedők köre nevében: Löwinger Béla elnök. A tűzoltótestület nevében: Kemenczky Béla tükár. Az üdvözlő beszédek mindegyikére az ünnepelt külön-külön válaszolt. Az üdvözléseket a gyermekek kis előadásai, — kis szindarabok, szá-

valatok követték, végül pedig felhangzott a „Csak még egyszer gyermek tudnék lenni: kardal, amelynek szomorúságát enyhítette az, hogy mosolygó gyermek-száj énekelt.

A jól sikerült ünnepély után hajnalig tartó, kedélyes társasvácsora volt; amelyen sok, szintén kedves felköszöntő hangzott el. A társasvácsorán újból felszóltak Kovács Alajos közp. elnök, akinek magasan szárnyaló szavai mély hatást tettek az ünnepeltre és az ünnepelőkre egyaránt.

Büszkeséggel és megilletődéssel olvassuk a szerény beszámolót, mely egy vérbeli tanító 25 éves öntelendő munkásságának megbecsüléséről ad hírt. Mennyi munkát és fáradságot kellett előlegezni ezért az ünneplésért, melyben egy község minden létező erkölcsi tisztje kivette részét! De az ünnepléshez a Magyar Tanító is csatlakozik, melynek Vizváry testvér kezdetlőtől fogva lelkes híve, buzgó munkatársa volt. Az Egyesület pedig öböne egyik legműködésesebb és legmunkásabb tagját üdvözli. A most fölépült Tanítók Háza eszméi elgondolása és megvalósítása — Kovács Alajos mellett — nagyrésztben Vizváry Vilmosnak köszönhető. A tanítói sors jobbrafordulása érdekében kifejtett egyesületi munkássága egyedülálló, s különösen az egyesületi jóléti intézmények létesítése és fejlesztése terén szerzett soha el nem múlt érdemeket. A Szövetkezeti Könyvesbolt megalakításában is jelentős szerepet vitt, s mindentől ott van, ahol hittel és lelkesedéssel szolgálmi lehet a magyar tanítói jövődől. Vizváry Vilmos ott állt egyesületünk bölcsőjénél, s az egyesület tőle és a hozzá hasonló gerinces magyar tanítóktól tanulta meg, melyik az az út, mely a fejlődés és a boldogulás irányát jelzi, s amelyen haladnia kell. Az Aranyoson elföltött 25 év jubileumi ünnepe kedves alkalom nekünk is, hogy megköszönjük Vizváry Vilmos eddigi egyesületi működését, s arra

kérjük, hogy munkaszeretetével és tanítói idealizmusával legyen továbbra is egyesületünknek az első sorokban küzdő katonája! (Szerk.)

Gyász. Mély megrendüléssel olvastuk a »Bars« című lévai hetilap dec. 30-i számában, hogy Csorba Győző lévai rk. tanító, ipariskolai igazgató kartársunk Budapesten, december 17-én, életének 48., boldog házasságának 15. évében, rövid szenvedés után elhunyt. A megboldogult földi maradványait december 20.-án helyezték örök nyugalomra a kecsesi úti temetőben. Halálát özvegye és kiterjedt rokonság gyászolja, de gyászolja a lévai körzet magyar tanítósága is, melynek az elhunyt derék, munkás tagja volt. Emlékét mindnyájan kegyelettel megőrizzük. — A gyászírhez hozzáfűzi a fenti lap, hogy Csorba Győző súlyosabb lefolyású orbánchan betegedett meg, s Budapestre való elszállítása után következő nap a betegségben némi javulás állott be, de a harc téren Janownál gránáttól okozott légnyomás következtében, valamint egyetlen gyermekének tragikus elhalálása miatt szívbajban szenvedett és az orvostanár megállapítása szerint, gyenge szíve nem bírta ki a fellépett erős lázat.

Tanítók az Akadémiában. A Masaryk-Akadémia évről-évre osztályüléseiben új tagok felvételét is elhatározták. Mint a napilapokból értesülünk, az irodalmi osztály levelező tagjául választotta Bodon Lajos radnói kartársunkat, a Pósa Lajos szobra felállítására körül szerzett érdemeiért. A tudományos szakosztály Mónus Gyula bencei kartársunkat, lapunk kárpátaljai szerkesztőjét választotta be levelező tagjául, a Bene község jelene és múltja c. könyve révén kifejtett szociográfiai munkásságának elismeréseképpen. — Gratulálunk!

Aktuális problémák. A fizetésügyre vonatkozó újabb rendelkezésen kívül nagy érdeklődés kíséri a gyakornoki állások szervezésére vonatkozó rendeletet, mely részben kedvező módosítást nyer azért, hogy a várományosi idő a tőskolai képzettséggel rendelkezőknél fél évre, a középkioskolásoknál egy évre, a kisebb képzettségűeknél másfél évre korlátozódik. A vagyontalan gyakornokok háromhavi ingyenes

szolgálat után a gyakornoki fizetésnek megfelelő segélyt kaphatnak. Nem tudni, milyen hatással lesz ez a változtatás a tanítói gyakornokokra vonatkozó előkészített rendeletekre: a minisztertanács egyelőre a belügyminisztérium és a pénzügyigazgatás hatáskörébe határozta el a gyakornokok főtételét. — Megvalósításra vár a tanítóképzés reformja és a kerületi polg. iskolák ügye, ez utóbbinak azonban még az előfeltetele sincs meg: az önkormányzatok szanálásáról szóló törvény. Nem valószínű, hogy továbbá a képzéstörvények reformja, s hallgatásba került az országos iskolatanácsokra vonatkozó törvényjavaslat is. Program és feladat tehát van elég az esztendőre.

Érdekes statisztika. J. Pešek, a csehországi tanítóegyesületek szövetségének elnöke, a legutóbbi nagyválasztmányi gyűlésen az alábbi érdekes statisztikát olvasta föl: A nagyválasztmánynak, az elnökségben kívül, 58 tagja van, akik közül 12, nemzeti szocialista; 19 és szociáldemokrata 23. Csupán 4 tag nem szimpatizál egyellen politikai párttal sem. — Vallás szerint: 30 felekezetenélküli, 13 a cseh-szlovák egyház, 3 a cseh-levelezés-évang. egyház tagja és 4 római katolikus. Nyolcan nem töltötték ki ezt a rovatot. — A napilapok közül 54 választmányi tag a »Nár. Osvobození«-t olvassa. (Cseh kartársaink megengedhetik maguknak, hogy ilyen statisztikák összeállításával is foglalkozzanak.)

A szociológia infint tantárgy a képzőkben. A »Skolská Správa« c. szanlaphban az egyik szlovák kartárs a mellett száll síkra, hogy a szociológiát vezessék be tantárgyként a tanítóképzőkbe. A fiatal tanítók szociológiai orientációja bizony sok esetben kevésbé kielégítő. A tanítóképzőkben úgy-ahogy elsajátítja a pszichológia alapelemeit s az ember mint egyén áll szemé előtt. A társadalmi együvértartozás szükségességéről, módzatairól és törvényeiről teljesen tájékozatlan. A társadalmi nevelés lehetőségét meg kell adni a tanítójelölteknek. A legtöbb állam már gondoskodott erről. Hol ismerje meg az a fiatal tanító a családról és község belső struktúrájának legalább a legfontosabb alapjait!

Honnan tudja meg, hogy a különféle szociális jelenségek határozott, adott szociális előfeltételeknek és okoknak szükségszerű következményei? Képtelen szociológiai ismeretek nélkül ilyen eseteknél, bajoknál diagnoszkálni. A reformok korszakát éljük. A tanítóképzőkre, illetőleg a tanítók műveltségének emelésére ráfér ez a kis reform, hiszen elég sokat emlegetjük a tanítóóság továbbképzésének szükségességét.

A körzeti polgári iskolák ügye már elég régi probléma. Most a parlament behatóbban foglalkozott ezzel a kérdéssel. Az új törvénynek messzemenő kulturális jelentősége volna, nem értjük tehát, miért nem oldják meg már ezt a fontos kérdést, hiszen a körzeti polgári iskolák ellen senkinek sincs — és nem is lehet — komoly kifogása. 197 új iskoláról van szó, melyeknek költsége 8 millió Ké lenne. Fokozatos évi investálásokkal vinnék keresztül a szervezéseket úgy, hogy egy-egy esztendőre 1—2 millió Ké esnék.

Helytelen volna kélféle polgárit szervezni: körzetit és nem körzetit. Valamennyinek körzetinek kellene lennie, hogy így minden tehetséges diáknak lehetőséget adjunk arra, hogy polgári iskolát látogasson. Micsoda nagy jelentősége volna ennek ma világgazdasági konkurencia idején az egész Republikában, de különösen nálunk, Szlovenszón, ha mindannyi diáknak lehetőséget nyújtanánk arra, hogy a praktikus élet számára magasabb műveltségre töltsen szert. — Reméljük, hogy a

jövő választásokig még megszületik ez a sürgős és szerfelett szükséges törvény. [Nár. Sk. slov.]

Dachs. Mich., Allgemeines Musiklehre. Bevezető a zeneművészet elméjébe. A szerző külön gyakorlati érzékről tesz tanúságot és a kicsi — alig 60 oldalas könyvecskeben rövid felvilágosítást nyújt a zenei alapelemekről, hangelnevezésről, hangközökről, ritmusról, méretről és az alapalakokról, végül a hangtarról is.

— **Harmonielehre.** Két kötet. A mű sok évi praksisnak gyümölese és bizonyossága az összhang érett felfogásának. A szerző lassan, de biztosan halad előre, nem marad adós semmi magyarázattal és eloszlal minden kélelyt. Ez teszi kiváltképpen alkalmassá a művet úgy pedagógiai célokra, mint magántanulásra. Megjelentek: Jos. Kösel és Fr. Pustel kiadásában Münchenben.

Szendrel István karuagy.

Amerikai nevelés. Amerikában új nevelési módokkal kísérleteznek. A gyermekek számára hetenként kéthárom ó. n. szabad órát vezetnek be. Ötlesterüen cselekedhetnek, foglalkozhatnak, hogy ezáltal megmúgtassák kedvleleleiket és megnyilatkozhassanak hajlamaik. Csak abban az esetben lép közbe a szülő vagy a nevelő, ha a kellelénél tovább mennek valaminen — de ekkor is csak figyelmeztetéssel. Az amerikai gyerekek — természetesen — nagyobbrészt olyan dolgokat visznek véghoz, amilyeneket a gyerekek általában szoktak. A kutyák farkára csengetyűket kötöznek, szomszédaiknál becsengetnek, telefirkálják a falakat írtával s a tintatarlóba töltenek.

MASARYK G. T.: Modern ember és a vallás.

Erköleli problémák.

Politikai gondolatok.

A nemzetiségi kérdés.

Az antiszemizmus.

5 kötetes mű ára 175.— Ké. .

Kapható a könyvesboltunkban, Galántán.

- Képesítő vizsgára
- Szakvizsgára
- Óvónői vizsgára
- Kézimunkatanítónői vizsgára
- Kiegészítő vizsgára
- Speciális vizsgára
- Externista vizsgára
- készülők

FIGYELEM!

Január havában megjelenik kiadásomban az évek óta nélkülözött

TAJÉKOZTATÓ

externista-, képesítő-, szakvizsgára, óvónői-, kézimunkatanítónői-, kiegészítő- és speciális vizsgákra készülők számára kérdésgyűjteménnyel és kérvénymintákkal **ADLER ERNŐ** szerkesztésében.

A **TAJÉKOZTATÓ** részletes útbaigazítást fog adni az összes tanítói vizsgákhoz és így végre meg fogja szüntetni azt a nagy tájékozatlanságot, amely a tanítói vizsgák ügyében 1919 óta fennállott.

A **TAJÉKOZTATÓ** nélkülözhetetlen útmutatója és tanácsadója lesz mindenkinek, aki externista-, elemi iskolai képesítő-, polgári iskolai szakvizsgára, óvónői-, kézimunkatanítónői vizsgára, vagy kiegészítő és speciális vizsgára készül.

A **TAJÉKOZTATÓ** izléses kiállításban, kemény kötésben, zsebben hordozható formában jelenik meg és már most megrendelhető **Klein Géza** könyvkiadóvállalatánál **Rimavská Sobota**, 10 Ké árban, valamint minden szaküzletben.

TARTALOM:

Vezércikk. (bb): Tizedike után... A pedagógia műhelyéből. Paulovič József: Az individualizált nevelés. (Folyt.) — Törzsök István: A rádió nevelő hatása. — Fórum: Válasz Kónya Józsefnek. — Egyesületi élet. Vizváry: A Tanítók Háza története. (Folyt.) — Krónika. Szepesi Gyula: A mai gyermekben feltűnően kevés... — Igazán olyan kevés becse van ma... — Szemle. Adler Ernő: A művészi nevelés. — Új tankönyvek. — Hírek. — Kiadói-vetési szemelék.

A LEGTELJESEBB **SZLOVÁK NYELVTAN**

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlárság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatanyagát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Ké 59—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 80—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a Kádornál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. pošt a telegrafov v Bratislava číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ěrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézszemeltetett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Piešťany

Vadász-sor 8.

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteménycmet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 94.145/32-I.)

Wesselý: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tan eszközeink szlovenszkói főmegbízottjainál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno—Komárom, 1935.

MAGYAR TANITO'

XV. évf.

3. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
• Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Áll. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Áll. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpataljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom. községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom. Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/4	30
1/8	15

Engedmények:

3xi közlésnél	15 %
6xi	20 %
12xi	25 %
24xi	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/4	320
1	1/8	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Közművelődés.

Az 1919 február 7-én kelt 67. számú törvény köztársaságunk közművelődésügyének egyik alaptörvénye. Ez a törvény kimondja a népművelés szükségességét, s mindössze hat paragrafusában megjelöli azokat a módokat, melyek szerint a népművelési munkát meg kell indítani. A törvény végrehajtására az iskola- és népművelésügyi minisztérium kapott megbízatást, s ez a legfelsőbb népművelésügyi szerv az alaptörvényre hivatkozva adta ki rendeleteit és utasításait.

Az első fontos intézkedés az 1919 április 22-én kelt 13.878 sz. rendelet kiadása volt, mely a népművelési munka legelső formájának: a népnevelési kurzusoknak a megszervezésére nézve adott utasításokat, s amely módosított alakban az 1920 július 14-én kelt 28.480 sz. miniszteri „instrukció” megjelenésével nyert érvényességet Szlovenszékön. Ez utóbbi rendelet 25. pontja, hivatkozással az 1919 augusztus 11-én kelt 33.706 sz. miniszteri rendeletre, világosan kimondja, hogy mindazon községekben, ahol legalább 200, valamely nyelvi kisebbséghez tartozó lakos él: megalkotandó a helyi közművelődési bizottság (miestna osvetová komisia). A 2003-nél több főnyi kisebbséggel rendelkező járásokban pedig a járási közművelődési egyesület létesítendő.

Emsé népművelési községi és járási szervek megalakítására, továbbá működésük irányítására és folytatására vonatkozólag több miniszteri rendelet ad részletes utasítást, úgyhogy a kultúrnmunka a lakosság minden rétegében megindulhatott. A lehetőség adva volt.

Annál szomorúbb, hogy a szlovenszékői magyar kisebbség ezt a törvényes alkalmat nem használta ki, s az első magyar kisebbségi közművelődési egyesület csak 1926-ban alakult meg. Ez volt a Galánta—vágsellyei közös járási közművelődési szervezet. Néhány évvel ezelőtt támadt föl a mozgalom, hogy a közművelődési alaptörvény és az ehhez kapcsolódó miniszteri rendeletek végrehajtassanak, s a politikai járások itt is, ott is, megalakították a kisebbségek részére a törvényben fenntartott kulturális alakulatokat. Rimaszombat, Losonc, Léva stb. egymásután követték a galánta—sellyei példát, s legutóbb a rozsnyói járási közművelődési egyesület megalakulásáról olvastunk. Galánta—Vágsellye is elvált egymástól, s mint önálló járási egyesületek, folytatják működésüket.

Valószínű, hogy a többi, kellő számú magyar kisebbséggel bíró járások is megalakították az őket megillető közművelődési egyletet, de — rosszul értelmezett szerénységből-e, vagy más ok miatt — nem adnak magukról életjelet.

Pedig nagy szükség volna arra, hogy ezek a kisebbségi magyar kultúrszervek minél gyakrabban magukra vonják a közvélemény figyelmét, bebizonyítván, hogy a kisebbségi magyarság kiaknázza a törvényben biztosított kulturális jogait.

Sajnos, a kisebbségi magyar intéző-körök nem tartoták nagyon szív-ügyüknök, hogy a közművelődésügyi törvényben és rendeletekben körvonalazott lehetőségeket, s a bennük foglalt intézkedéseket megismertessék a nyilvánossággal. A rendeletek és utasítások sem jelentek meg magyar nyelven (ami nem kisebb hiba!), s ez magyarázza meg azt, hogy 7 esztendőnek kellett eltelnie, amíg a törvény betűjéből valóság: szellem és élet lett a magyar kisebbség számára. Most azonban kár ezen húslakodni, hanem neki kell fogni a munkának ott is, ahol mindezeideig — bármily oknál fogva — ez a munka elmaradt.

A közművelődési munka kiterjesztésének és népszerűsítésének nem kis akadálya volt az is, hogy az egyes helyi közigazgatási, önkormányzati tényezők nem részesítették a szükséges támogatásban a közművelődési bizottságokat. Megdöbbenő, sőt egyenesen fölháborító az a közöny, amely sok helyütt megnyilatkozik e téren. A községek képviselőtestületei — nyilvánvalóan tájékozatlanságból — nem hajlandók vállalni és viselni a helyi kultúrbizottságok csekély anyagi fedezetét (helyiség, fűtés, világítás), nem is beszélve arról, hogy a népi előadások tartásából származó mástermészetű kiadások fedezésére is bizonyos összeget kell fölvenni a községek költségvetésébe. A bizonytalanság, mely egyes községek hivatalos közegei részéről is tapasztalható a nép elemi kultúrászükségletének kielégítésére irányuló törvényes rendelkezések applikálása tekintetében: — meglepő. Sokkal több megértést és jószándékot tanúsítanak a járási képviselőtestületek és hatóságok, amelyek évente sokszor nagyobb összeget is szentelnek a járási közművelődési egyesület céljaira. A járási egyesületek vezetőinek feladata fölhívni a járási hivatalok figyelmét arra a közönyösségre, melyet a községi faktorok a helyi közművelődési bizottságokkal szemben mutatnak.

Ezek azonban csak, mondhatnók, külső, alaki nehézségek. Nagyobb baj az, hogy a közművelődési szervek működésében nem nyilvánul meg az egyöntetűség, a belső egység. Ennek legfőbb okát abban látjuk, hogy nincs meg a kapcsolat, a hivatalos ellenőrzésen kívül álló szervi kontaktus az egyes, földrajzi tekintetben is távolosó egyesületek között. Ez a hiány késztet arra, hogy szorgalmazzuk — egyebek közt — a magyar közművelődési sajtó megteremtését. Lesz alkalmunk erről máskor is szólni.

Addig is kartársaink figyelmét szükségesnek tartottuk fölhívni közművelődési ügyünk mostoha sorsára, mert tudjuk, hogy a tanító felvilágosító munkája itt is sokat segíthet. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Az individualizált nevelés.

Irta (szlovákul)

Paulovič József tanfelügyelő.

Magyarra fordította

Kanyar István, igazgató-tanító.

A pszichológiai nevelés úttörői közül Thorndike E. L. az individuális nevelésre két vezérelvet (princípiumot) állít föl: a gyermek természetes szellemi mibenlétét, mint eszközt fölhasználni annak jobbá tételére és az ő egyéniségéhez mértén alkalmas eszközöket választani. Itt önkénytelenül felmerül az a kérdés, hogy a gyermek milyen anyag és mennyiség iránt érdeklődik és melyik a legmegfelelőbb módszer az anyag és mennyiségének a közlésére, amit Claparède E. L. így határoz meg: az a szellemi táplálék, amit az iskola a gyermekeknek nyújt, épp oly törvényszerűségnek van alávetve, mint a más anyagi táplálék. Jól el kell készíteni, hogy élvezettel fogyasszák, ha azt akarjuk, hogy hasznukra váljék. A tanítói gyakorlatban eléggé gyakori eset az, hogy az osztály egyenlő korú tanulói nem mind képesek egy és ugyanazon anyagot bizonyos idő alatt egyformán jól megtanulni. Azt mondjuk, hogy nevelhetőségi fokuk különböző. Ezzel magyarázható meg azon körülmény, hogy az anyag alkalmas feldolgozásával sem érhetjük el egyes gyermekeknél még a minimális eredményt sem. Az átvett anyag ilyen egyenlőtlen fölfogásának, meg nem értésének az oka értelmi-, akarat- és érzelmi különbségekben rejlik, még az egyenlő korú és egyenlő testi fejlettségű gyermekeknél is. Téves volt a régi iskolának ama felfogása, hogy tényleges korának megfelelő testi fejlettségű gyermek értelmileg is megfelelő fejlettségű. Az egyenlő életkorú gyermekek nem mindig egyenlő tehetségűek is. Az átöröklési és a környezeti hatások minden egyénnél mások és mások, mert a gyermek szellemi tulajdonságainak a keletkezése és a növekedése különböző körülmények között történik. Tapasztalatból tudjuk, hogy a gazdag szülők gyermeke már az iskolában is különbözik azon gyermekektől, akik kellő táplálkozás hiányában éhezni kénytelenek. Vagy hasonlítsuk össze a falusi és a városi gyermekek látókörét és gondolatvilágát, milyen különbségek vannak a szellemi életük alapvonalaiban! Ezek a különbségek a gyermek korával nőnek. A 6 éves gyermeknél lévő aránylag csekély különbségek 14 éves korig emelkednek, amikor is a legnagyobb fokot érik el. A pedagógia szempontjából tehát téves a laikusoknak azon felfogása, hogy a kevésbé tehetséges gyermek utólérheti, megszerezheti mindazon képességeket, tehetségeket, melyeket iskolába lépésekor nélkülözött. Statisztikailag bebizonyult, hogy minden gyermek részére egyenlő, kollektív nevelésnél, a nagy kezdeti

különbségek növekednek, a kis különbségek pedig kisebbednek vagy egyáltalán nem változnak. Helyesen jegyzi meg Weiss-Nágel: »A nevelés pszichológiai alapjai« című munkájában, hogy lehetetlen a gyermektől olyan szolgálatot, teljesítményt és erő kifejtést kívánni, amire még nem képes. Tehát igazságtalannak azon jól szituált gyermekek szülei, akik gyermekeiket tanulásra kényszerítik — esetleg kedvük és tehetségük ellenére is —, ezáltal megfosztva őket természetes hajlamaiktól. Más szülők meg gyermekeiket elkényeztetik úgy, hogy ezek valóságos kínzó lesznek környezetüknek. Nem szabad a dolgokat sem az egyik, sem a másik végletbe vinni, hanem a gyermeknek meghagyni annyi szabadságot, hogy fejlődése természetes legyen.

E tény is buzdítson minket a gyermek testi és szellemi tulajdonságainak mélyebb megismerésére, megismerni azon törvényeket, melyek szerint azok fejlődése igazodik. Ez az individuális nevelés egyik alapfeltétele.

Az újabb pszichológia a gyermek szellemi tulajdonságainak pontosabb megismerésére teszket használ. Ez nem egyéb, mint a szellemi tulajdonságok mérése. Ugy történik, hogy a gyermek szellemi fejlettségének megfelelő korát összehasonlítjuk tényleges korával s így egy mértéket kapunk, melynek nevelési kvocient a neve. Megállapíthatom, hogy a fiatalabb tanítóság, néhány polgári iskolai tanító már kísérletezik a teszteséssel. Természetes, hogy a tesztelést is csak segédeszköznek kell vennünk az osztályozáshoz, a gyermek tehetségének és képességének tökéletesebb megismeréséhez. Azonban a végleges véleményt egyik vagy másik tanuló tehetségéről, nem szabad csak ezek szerint megállapítani.

A kollektív tanításnál a gyermekek különböző tehetségéből indul ki a csoport tanítást megvalósító törekvés, amit a végleges tanterv is ajánl, amikor ezt mondja: »minden tanuló számára oly testi és szellemi fejlődést kell lehetővé tenni, amilyenre az képes. Ennek elérésére a csoport-tanítás célszerűen felhasználható.«

A tehetséges tanító már a régi iskolában is a leggyengébb tanulókhöz mérten választotta módszerét. De éppen itt van a kollektív nevelés ütközéspontja; t. i. az anyagnak ilymódon való közlése unalkozókká teszi a tehetséges és a nagyon tehetséges tanulókat, sőt mi több, jelentékeny idővesztéssel jelent számukra. A kollektív nevelésnek, mint osztály-egységnek, ezen hátrányát nem szüntetik meg a csoport-tanítás ellen felhozott következő érvek sem: nevezetesen a tananyag közös magyarázata lehetővé teszi annak ismétlését, az alkalmoszerű vizsgálat, a tananyag különböző szempontok szerint való megvilágítását, a gyengébb tanulók bátorítását stb. A tanulóknak tehetség szerint való csoportosítása a gyengébbekben a kevesebb értékűség érzetét kelti föl stb.

Bármennyire igyekszünk is elegend tenni a tantervben előírt kívánalmaknak, mégis, a hiányos felszerelés, a munkamódszerek nemismerése miatt, sok részben tudunk megfelelni, különösen

— a túlszűfolt osztott, vagy részben osztott iskolákban, melyek még a legszükségesebb tan- és segédeszközöket is nélkülözik. A magasabb szervezetű, teljesen osztott iskoláknál, különösen ott, ahol megfelelő felszerelés és berendezés áll rendelkezésünkre, a tantervben fölállított követelményeknek minden tekintetben meg kell felelnünk. A csoport-tanításról részletesebb magyarázatot nyújt a »Naša škola« című pedagógiai folyóirat könyvtár sorozatának 16. száma, a »Školská praxe« és a már említett Velinskýnek »Az individuális módszerek rendszere« című könyve.

Az individualizált nevelés alapfeltétele a tanító és a gyermek közti viszony rendezése. A cselekvő iskola tanítója ne legyen a gyermekek részére hozzáférhetetlen tekintély, szigorú alya, hanem barát, pajtás, akil a gyermekek nem azért tisztelnek, mert idősebb vagy nagyobb termelű, hanem azért, mert tisztja jellemével, szellemi látókörével, tudásával magasan fölöttük áll és hozzá akarnak fölemelkedni.

Az az idő, amikor az iskolai fegyelem kritériuma a síri csend, a meghunyászkodott gyermekek, s a tanító emelt hangja volt, hál Istemnek már elmúlt. Ma az iskolában jó hangulatot kell teremtenünk, mely egyedüli biztosítéka a kölesönös és örömteljes munkának. Az iskolát Komenský követelményeinek értelmében kell venni, hogy az az öröm, a vidámság helye legyen, ahol a tanító élete legszebb pillanatait éli át, ahová a gyermekek szívesen járnak és még felnőtt korukban is szeretettel gondolnak vissza az ott átélt kedves, örömteljes pillanatokra.

Még élénken emlékszem arra, amikor — egy iskolalátogatás alkalmával — a tanfelügyelő kifogásolta osztályomban — dolgozat javítás alkalmával — a gyermekek élénkségét és mozgékonyágát, mikor a közös javítás alkalmával némelyek kérdegették, hogy ezt vagy azt a hibát hogyan kell kijavítani. Így volt ez még 10 évvel ezelőtt. Most ugyanezt kívánják a reform iskolákban. A gyermeknek bizalommal kell lenni tanítója iránt. Különösen a gyengéknek. Nem szabad félniök attól, hogy a tanítójuk rossz szemmel nézi azt, amiről ők nem tehetnek. Természetes, hogy fontos szerepet játszik a gyermekek iránti szeretet, mely a nevelésben már fél eredményt jelent. A tanító csak hivatásának éljen. Velinský: »A módszerek individualizálása« című könyvének 453. oldalán különös esetet mond el. »Egy népiskolai tanító jött hozzám, aki az egyetem filozófiai fakultását látogatta. Tanulmányait doktorátussal akarta befejezni. Látogatása néhány hónappal a 8. szemeszter befejezése előtt történt. Előadta, hogy szívesen dolgozna, de az clemi iskolában való működés őt nem elégíti ki és szeretne valahová más helyre, más munkakörbe kerülni. Megállapítottam, hogy semmiféle konkrét célja nincsen, s a történelem módszerének tanulmányozásával mintegy megnyugtatta, kielégítette saját magát. Hivatásának egész tragédiáját különösképp megvilágítja az ő vallomása: »Az embert valósággal agyongyötri az óráról-

órára ismétlendő és a gyermekek fejébe verendő i-á». »Elfelejtette — mondja tovább Velinsky —, hogy ilyen »butaságon« épült föl Deeroly, Montessori és sok más elemi iskolai és óvodai didaktikus világhíre.«

Igen, a tanítói hivatás és a gyermekek iránt érzett szeretet nélkül, csak azért választani a tanítói pályát, mert az biztos existenciát nyújt, igazán a tanítói hivatás tragédiája. Közismert dolog, hogy a falusi gyermek egészen más természetű, mint a városi. Ezen körülmény nagyon megfontolandó, különösen a falusi iskolákhoz kinevezett vagy megválasztott tanítók részéről, akiknek eddig csak a képző gyakorló iskolájába járó városi gyermekekkel volt alkalmuk megismerkedni. Falun a gyermekek iránt érzett szeretethez még az önmegtágadásnak és az önfeláldozásnak is kell járulni. Éppen ezért a falusi iskolákhoz, amelyekből nálunk legtöbb van, a legjobb tanítókat kellene küldeni. A valóság pedig az, hogy szerencsétlennek érzi magát az, aki falura kerül. Kinevezését, megválasztását csak átmenetinek tekintti, vágyai a városba vagy legalább is nagyobb községbe viszik. Igaz, hogy vannak olyan tanítók is, akik megszeretik a falut örömeivel és bánatával együtt. Ezek között azonban sokan vannak olyanok is, kiket nem a tanítói ideálok, hanem a mellékfoglalkozásból eredő nagyobb jövedelem köli a faluhoz. Az iskolák sokféle jellege sem kedvező a nevelési munka és a haladás szempontjából. Hányszor elfordul az, hogy közéleti tényezők, kik hívatta vannak megválasztani a falu tanítóját, nem állnak fontos hivatásuk magaslatán. Különösen a felekezeti tanítók megválasztásánál, nem a hivatás iránt érzett szeretet és rátermettség, hanem az erős hang, az ének és az orgonajáték a döntő. Távolról sem állítom azt, hogy a felekezeti iskolákban nincsenek jó tanítók. Vannak, de ezek száma még távolról sincs arányban az állami iskolákon működő jó tanítók számával.*) »Minden egyénnek kell, hogy legyen bizonyos jelmondata, filozófiája, ideálja, melynek elérésére, megvalósítására törekszik. Lankadallan szorgalommal, önfegyelméssel kell törekedni a hétköznapiságból kiemelkedni és valami kiválót alkotni. Ha eddig eljutottunk, akkor már az etikai probléma közelében vagyunk, amikor az egyén bírálatot, ítéletet, kritikát mond a környezet, a világ és saját maga felett. Ekkor látszik meg, hogy milyen eszmék vezérlik a tanítót, az anyagiasság, vagy pedig a szellemiek« — mondja Blaha az »Étűk relativizmus« című munkájában.

A falusi tanítóra két feladat vár: a szülők és a gyermekek nevelése. Az iskolának a szülői házzal való kellő együttműködése nélkül a nevelés csak futóhomokra épül. Azért a pedagógiai kellékekkel fölruházott s nevelési dolgokban modernül orientálódó falusi tanító, ismerve a nép pszichológiáját, a kezdeti eredménytelensége ellenére nem esik kétségbe, hanem új utakat keres, amelyek végül is az óhajtott és megérdemelt sikerhez

*) Ezt nem írjuk alá! — Szerk.

vezetnek. Példás erkölcsi étellel, jól átgondolt és elvégzett munkával meghódítja a kicsinyeket és a nagyokat egyaránt. Főlemeli magához, aztán megnyerheti őket a nemzeti, az állami és a társadalmi élet magasabbrendű szellemi céljainak. Különösen a mai gazdasági válság és a munkanélküliség idején van erre nagy szükség. Ott, ahol szükséges, a tanító élénk szociális tevékenységet fejtsen ki az ifjúság és a vagyonlatlan munkanélküliek érdekében. Legyen a keresztényi szeretet élő példája és az igazság apostola. Még az se kedveljenítse el, ha meg nem értő, durva egyénekkal találkozik, s ha a szülők gyermekeik előtt nem éppen válogatott kifejezésekkel illetik, bírálják stb. Ha igaz az az állítás, hogy a nevelés már a gyermekek születése előtt megkezdődik, hogy »attól szaglik a fazék, ami benne fő«, akkor a tanítónak is ezek szerint kell igazodni a nevelés nehéz munkájában. Igaz, hogy ez kemény, nehéz és felelősségteljes munka, de annál édesebb lesz a gyümölcse. A falu gyermeke sokszor tisztátalan testű, elnyomott szellemű, bizonytalan ösztön-irányokkal és csak a tanító tapintatos, barátságos és szeretetteljes szavára kezd először figyelni, majd azokat megérti, mígsem a szellemi magasabbrendűség szikrája fellobban benne s a jég megtörik: a gyermeket megnyertük az iskola számára. A tanító óvatos, szakavatott vezetése mellett a gyermek csakhamar leveti a környezet kedvezőtlen hatásait és megnyilvánulnak benne az igazi, természetes tulajdonságai, sajátosságai. Milyen bő aratása ez a jól végzett tanítói munkának!

Már említettem, hogy az individualizált tanítás megköveteli a gyermek egyéniségének pontos ismeretét, különösen azon tényezőit, amelyek egyéniségének jellegzetes alapvonásait adták, nevezetesen a szülők és a környezet ismeretét, melyben a gyermek él. Ehhez nem elégségesek a szülői értekezletek, hanem láogassuk meg a gyermeket közvetlen környezetében, a szülői házban. Mennyi benyomást és tapasztalatot szerezhet — a gyermek közelebbi megismeréséhez — az ügyes és rátermett tanító a szülőkkel és a családtagokkal folytatott barátságos beszélgetésből s mindabból, amit ott látott! A szerzett értékes tapasztalatokról jegyzeteket készít, amelyeket a tanuló egész tanköteles kora alatt állandóan bővíti, esetleg változtat rajtuk. Csak így értheti meg a tanító a gyermeki lélek összes megnyilvánulásait.

Kretschner pszichológus szerint a gyermek testi típusából, rendszeréből az első tekintetre következtelhetünk annak jellemre is. Kretschner háromféle testi típust, rendszert különböztet meg, ú. m.: asthenikus, atletikus és pyknikus típust.

Az asthenikus típusú emberek magasnövécsű, gyenge testű, gyenge izomzatú, keskeny szögletes koponyájú emberek, kik képzetalkotással és szellemi tehetséggel tűnnek ki. Az atletikus típusnál minden erősen, de harmonikusan van kifejlődve. Ez a típus a testek, a cselekvések típusa. A pyknikus típusú ember testes, zömök, aránylag rövid végtagokkal és gyenge izomzattal: Érzékeny és optimista természet jellemzi őket.

Amit Kretschmer a gyengeelméjű és normális emberekről megállapított, az vonatkozik a gyermekekre is. A gyermek jellemének megismerése, testi típusából való következtetéssel, jó segítő eszköz lehet a nevelésben. Azonban, mindezek ellenére a gyermek temperamentumát a neveléssel nem változtalhatjuk meg, hanem csak mérsékelhetjük, az emberi társadalom erkölcsi követelményeire való tekintettel, az egyén javára. Ugyanez áll a gyermek ösztöneit illetőleg is. Neveléssel a gyermek képességeit sem növelhetjük, hanem csak a meglévőket bizonyos határig fejleszthetjük, az élet feladatainak megoldására, amely határt azonban túllépni nem lehet. A test növekedésével fejlődik a gyermek öntudata is, mely a nevelésre nézve a legértékesebb szellemi tulajdonság. Az egyéniség leghathatósabb eszköze az akarat, mely — a nevelés hatása alatt — képes a szellemi megnyilvánulásokat megfékezni, vagy azokat támogatni.

Amit itt röviden, dióhéjban a gyermek szellemi tulajdonságairól mondtam, azt részletesen és alaposan minden közepes tehetségű nevelőnek tudnia kell, ha gyermekeket akar nevelni.

Miután a végleges tanterv értelmében a tanítónak, amennyiben azt a tömeg-tanítás lehetővé teszi, individualizálni kell lenni, a művelt és a pedagógia reformirányáival ismerős tanító, az adott lehetőségekhez képest, osztályának kollektív tanítását és nevelését életképessé teszi azon módszerekkel, amelyek segítségére vannak az igazi cselekvő iskola megvalósításához.

(Vége.)

Hogyan tegyük gyakorlati jellegűvé a természetrajz tanítását?

A régiek »scientia amabilis«-nek, vagyis kellemes, szórakoztató tudománynak tekintették a természetrajzot. Ugyanformán csak azt az oldalát méltatták figyelemre, amely az elgyönyörködöttség révén fizikai felüdülést okoz, továbbá a lelkiületre, az esztétikai érzék fejlődésére és a vallásos érzületre van kihatással.

De az »amabilis« jelleg mellett csakhamar kibontakozott az »utilis« jellege is. S ma, amikor az iskola és az élet kapcsolatának kiépítése a napjaink pedagógiájának egyik legjellemzőbb törekvése, a természetrajz éppen azok közé a tantárgyak közé tartozik, amelyek ezt a törekvést a leghathatósabban előmozdíthatják. De csak akkor, ha a tananyagot úgy és olyan szempontok szerint válogatjuk össze, amelyek tényleg alkalmassá teszik ennek a törekvésnek a megvalósítására.

A Věstník XV. évf. 7. száma az elemi iskolákat illetően, a XIV. évf. 6. száma pedig a polg. iskolákra vonatkozólag az általános szempontokat meg is adja erre nézve. Ezek között az általános szempontok között, a leghatározottabban a gazdasági jelentőség és a gyakorlati jelleg szempontja az, amely az iskola

és az élet kapcsolatát direkte szolgálja. A teljesség kedvéért említjük meg, hogy a hangsúly még a középiskolákra vonatkozó utasításokban is erre a két szempontra esik. (Lásd a Věstnik XV. évf. 4. számát, ill. a XV. évf. 7. számában hirtetett tervezetet.) Jóllehet itt a felsőbb osztályokban már helyet követhetnek a tisztán rendszertani és tudományos szempontok is.

De ha a Věstnik már gondoskodott a természetrajz gazdasági és gyakorlati jellegűvé tételéről, akkor mi célja van a jelen soroknak?

Nos, éppen az a könnyen megállapítható tény, hogy sem a tantervek, sem az utánuk készült tankönyvek nem oldják meg hiánytalanul feladatuk ezen részét. (Természetesen csak az általam ismert és a magyar tanítványi iskolák által használt tantervekről és tankönyvekről beszélek. Itt sem kritika a célom, hanem a felvett két szempontból megcigitett böngészgetéseim közben szerzett tapasztalataim közreadása.) A gazdasági jelentőség és gyakorlati jelleg szempontjából ugyanis, még mindig sok a törölni való, sok a pótlandó és a kiegészítésre szoruló anyag. Ezért arra törekszem, hogy ezek köztudatbavitelével lehetővé váljék a hibák helyesbítése.

A hibák okát kutatva, azt találjuk, hogy azok több forrásból erednek. Így pl. egyik legszembeötlőbb forrása a hibáknak az a jelenség, hogy a természetrajzi tananyag megválogatásánál és összeállításánál is, miként sok esetben egyebütt is, még mindig a régi s már elavult nézetek, a tradíciók az uralkodók.

Más esetben neg természetrajzi anachronizmusba esünk. (Teljén nemcsak történelmi anachronizmus van!) Vagyis, bizonyos kiveszőben levő természetrajzi egyedeknek, — melyek sok esetben már törvényes védelem alatt állanak — ma is olyan gazdasági jelentőséget tulajdonítunk, ezért a természetrajzi tankönyvekben annyi oldalt szentelünk, mint amennyit 100—150 évvel ezelőtt érdemeltek, az akkori tömeges elfordulásukból következő káros, avagy hasznos gazdasági ill. gyakorlati jelentőségük folytán.

Hiba az is, hogy merőben tudományos és rendszertani szempontok befolyása következtében, az iskolák alsó tagozatán, olyan természetrajzi egyedek jutnak előtérbe, melyeknek sem gazdasági jelentősége, sem gyakorlati jellege nincs. Ez nem azt jelenti, hogy a tudományos szempontokat ezen a fokozaton mellőznünk kell. Dehogy. Hanem igen is azt, hogy a tudományos anyag rengetegéből a gyakorlati jellegű és gazdasági jelentőségű egyedeket válogassuk ki! Hiszen az egész rendszert a maga súlyos százezrekre rúgó fájával még az egyetemeken sem adhatják elő. S ha már ezt a rengeteg mennyiséget 1—2 százra kell redukálnunk, akkor ez a pár száz miért ne lehetne éppen gyakorlatilag a legszükségesebb és gazdaságilag a legjelentősebb egyed?! Annál is inkább, mert ezeknek a tudományos és rendszertani szempontból felvett egyedeknek az elbírálása teljesen önkényes. Szerzőnként változó. Holott az a viszony, amely bizonyos természetrajzi egyedek gazdasági és gyakorlati

jelentőségét az emberre nézve megadja, az ilyen önkényeskedést kizárja, mert az egyes egyedek fontosságát, jelentőségük nagysága határozottan megszabja, így felveendő, vagy elvetendő voltukat is meghatározza. Önkényeskedésnek tehát, még a tudományosság örve alatt sem lehet helye.

Mielőtt a mondottak támogatására egy-két példát hoznék fel, megemlítem még azt a sajtószerű jelenséget is, hogy részint a tradíciók befolyása, részint mintegy vizuális kényszer következtében, a makro-szervezeteket határozottan nagyobb számban vesszük fel a természetrajzi tananyagba, így a tankönyvekbe is, mint a mikro-organizmusokat. Holott nemeik száma (az egyedek töméntelen számáról beszélni sem lehet), meghaladja a makro-organizmusokét. Gyakorlati jelentőségük pedig, kórokozó voltuknál fogva, vagy azon nagy befolyásuk révén, amit a talajra s ezen át a gazdasági növények természetére, továbbá az egyes iparágakra gyakorolnak, ma már szelvében ismeretes. Mintha Linné korában élénk s az azóta lezajlott idők száz, meg száz természetkutatójának, orvosának a munkásságáról tudomást sem akarnának venni. Pedig a tudomány halad, az utána kullogó iskolának is meg kell gyorsítania haladása tempóját. Különbösen úgy támad az élet és az iskola között, amelyet éppen összeforrasztani akarunk.

A lentebb felhozott példa alapján, bárki az analog esetek egész sorozatát vonultathatja fel, ha a gazdasági jelentősége és gyakorlati haszna után igyekszik elbírálni a tanmenetek és természetrajzi tankönyvek anyagát.

Igy pl. a farkas még egyetlen tanmenetből és természetrajzi tankönyvből sem hiányzik. Pedig jómagam tíz év alatt mindössze két híre emlékszem, amely arról számol be, hogy a farkas embert, vagy juhnyáját támadott meg. Igaz, hogy a sajtó nem számol be minden esetről. De ez a hibája a másik oldalra nézve is fennáll. Itt meg nem közöl semmit azokról az egyedekről, amelyeket a farkas helyébe kívánunk beiktatni. Minthogy ez a hiba mind a két oldalt sújtja, eltekintünk tőle.

Gyakorlati és gazdasági szempontból marad ilyenformán az a kár, melyet a megtámadott egyén, vagy a juhnyáj tulajdonosa szenvedett. Reánkérve a kár jelentőségét az az arányszám mutatja meg, amelyet Köztársaságunk nemzeti vagyonának és a kár értékének hányadosa fejez ki. Ez az arányszám roppant kicsi, mert nemzeti vagyonunk milliárdjaival szemben néhány birka ára szóra sem érdemes.

De bezzeg nem így áll a helyzet a piroplozmózia kórokozójának az esetében. Ez a kórokozó a közönséges kullancsokban élősöködik. Némely vidéken minden tavasszal megtizedeli a juhnyájukat. A betegséget erdőkórnak, vagy vérvezelésnek is hívják. Az okát sokáig nem ismerték, s a téli zárt és a tavaszi nyílt környezet átmeneti hatásának tulajdonították a betegséget. Ma tudjuk, hogy a kullancsok közvetítésével kerül az állat vérébe, s a piros vörsejteket teszi tönkre. A betegség első napján az állat vérének egy köbmilliméterében a

piros véresejtek száma 8 millióról 1 millióra csökken, a második napon 31 ezerre, ezért a betegség 48 óra alatt halált okoz. Noha az újságok nem is írnak róla, a volt Zemplén és Sáros megyék területén, az így okozott kár nemcsak az egyesekre, hanem a nemzeti vagyonra nézve is tetemes. És mondom, ez nem tíz évenként előforduló eset, hanem minden istenáldotta tavaszszal megisméllődik.

A kár nagyságát s ezzel karöltve a kórokozó jelentőségét méginkább növeli az a körülmény, hogy az említett területeken kívül, az egész ország területén szórványosan, egyes községek erdei legelőin pedig a lovakat és szarvasmarhákat tizedeli meg ez a betegség. Így azok elhullásával igen nagy területen okoz súlyos veszteséget az érdekelt társadalmi rétegnek is, de közvetve az egész állam társadalmának is.

Az itt felhozott példára, a fentebb említett négy általános megállapítás mindegyike konkrétan is alkalmazható. De kivethető az is, hogy a gazdasági jelentőség és gyakorlati jelleg szempontját hogyan értelmezem és hogyan kívánom alkalmazni. De ne álljunk meg fele úton! Rá kell mutatnom arra is, hogy mindaz, ami pedagógiai szempontból a farkasnál értékes, a kutya-családban veszteség nélkül felhasználható. Ilyenformán pedagógiai kár a farkas elhagyásából nem származik. De annál több haszonhoz jutunk azáltal, ha az így nyert helyen a gazdaságnak, a farkasnál eme sokkal nagyobb vérengzőjét ismer-teljük meg természetrajzilag. Feltárjuk a kullancs szerepét és a piroplazmózia kórokozójával való együttélésének mikéntjét, meglatván a tanulókat az irtására, az ellene való védekezésre stb. Attól nem kell tartanunk, hogy az állatorvos ezírt majd perbefogja az iskolát. Hanem igenis, egy lépéssel előbbre visz-szük ügyünket annak belátásához, hogy az iskola csakugyan praktikus ismereteket nyújt, olyanokat, melyek tudásával nemcsak keresztreljvényeket fejthetünk meg, hanem a mindennapi élet erszénysorvasztó feladataival is megbírkózhatunk.

Kontúrtadó lámpontnak megemlítem még, hogy a vadmacska, a hiúz szintén nem kerülheti el az ollót. Hiszen a házi macska anyaga keretében ez a rokonság is elintézhető néhány mondattal. De ollózzuk ki a vaddisznót, a medvét, a borzot és a vidrát, hódpatkányt stb., stb. A madarak közt is sok a jelentőségét elveszített egyed. Így a szirti sas, a gém, a túzok, a búbosvöcsök, a siketfajd, no meg a darunak is búcsút inthe-tünk. Hasonló sorsra érdemes a szalamandra, a rák és a közöm-bös bogárság, nemkülönbén a jelentéktelen gaznövények és fák sokasága is.

Hogy az így kapott üres helyre mit iktassunk be, arránézve dr. Gorka szavait tolmácsolom: A mindennapi életben a leg-közelebb eső természeti tárgyknak nagyon csekély a vonzó-ereje, éppen ezért a fiatal generáció az elméjébe véshtné már, hogy a közeli dolgokkal kellene törődnie és nem a távoli van-donban kalandoznia.

Nem mondom, hogy semmi sem történt ebben az irányban.

De ami történt, az még csak nagyon bátortalan kezdőt, gyakorlatilag roppant hiányos, a kivételben pedig felszeg. Márpedig az operáció sikerének legfőbb biztosítéka a határozottság és a biztos kéz. Tétovázni, habozni nem lehet. Függetlenítsük magunkat úgy a tradíciótól, valamint a tudományos pepescléstől, akkor bizonyára rövidesen kinőjük ezeket a kezdeti hibákat.

Az időszerűségét-vesztett s elhagyott anyag helyett vegyük fel a jelentőségében eddig lekicsinyelt baktériumok és bacillusok azon fajait, melyeknek befolyása egészségünkre és a gazdasági életünkre a legjelentékenyebb.

De módosításra szorul a megmaradó anyag is. Sőt az ábrák is. Azonban haladjunk szépen sorjába! Egy-egy példával jobban megvilágíthatjuk a helyzetet, mint az általános kijelentések egész özönével.

Igy pl. mindnyájan érezzük, hogy a természetrajzi anyag közé beiktatott egészségügyi rész valahogyan olyan szervesüléstől van beillesztve a természetrajz keretébe. Itt is, ott is kilóg belőle. Nem tartozik sem az állattani, sem a növénytani és mégkevésbé az ásványtani részhez. Pedig ez a látszólagos idegenszerűség, ha a természetrajz tanításunk csakugyan gyakorlati jellegű, nemcsak, hogy megszűnik, hanem általa a természetrajzi és egészségügyi tananyag elválaszthatatlan egységbe forr. Mert a valóságban is ilyen elválaszthatatlan életközösség (symbiosis, vagy parazita viszony) van nagyon sok betegség köröközója és a környezetünkben élő állatok, bogarak, férgek és növények között. Így a patkány ismertetésénél a pestis köröközója is tárgyalásra kerül, mert hiszen a patkányban élősködik s a patkányról bizonyos bolhafaj közvetítésével kerül az emberre. Tehát gyakorlati szempontból, az egyszerű természetrajzi leírásnál fontosabb eme egyedek együttélésének megismerése. Tárjuk fel, hogyan, milyen úton-módon fertőzi meg az embert. Hogyan védekezzünk a patkányok s azok bolhái ellen és ezáltal hogyan vegyük elejét a pestises megbetegedéseknek?

A szúnyoggal kapcsolatban a malária elleni védekezés kerül az előtérbe. Hogy az iskola ebben az irányban milyen hasznos és milyen alapos munkát végezhet, arra nézve Howardnál egy nagyon jellemző esetet olvashatunk. San-Antonióban (Texas államban) a közönyös felnőttek helyett, az agilis ifjúságot, az iskolás gyermekeket nyerték meg a malária elleni küzdelem ügyének. Az iskolában a szúnyogok életének megfigyelésére akváriumot állítottak fel. Nagyfókat adtak a gyermekek kezébe. Megismertették velük az idevágó orvosi irodalmat. Végül a szúnyogtelepek irtására expedíciókat szerveztek. A végzett munkát pályadíjakkal, dícséretekkel jutalmazták. S az eredmény: Két év leforgása alatt megszűnt San-Antonióban a malária. Kell-e ehhez kommentár?!

A maláriánál sokkal jobban az elevenünkbe vág a tifusz kérdése. A természetrajz anyagából a burgonya és a tetvek kapcsolódnak ebbe a tanítási egységbe. A világháborúban na-

gyon jól ismertük a tetvek szerepét a tifuszok különféle fajtáinak terjesztése körül. A burgonya szerepe, még a tetvekénél is fontosabb, mert a tífusz bacillusa a burgonya felszínén tenyészik. Innen indul azután, kedvező körülmények között, fertőző útjára. Tudva azt, hogy a burgonya minden társadalmi réteg tápláléka, de a szegényebb embereknek az egyik legfőbb tápláléka, s így a vele való munka, érintkezés elkerülhetetlen, ami a fertőzés útját ilyenformán állandóan nyitvatartja, ezen ok-sági lánc szövődéscé folytán ez a kérdés is egy gyakorlati lecke elé állítja a pedagógusokat is, nemcsak az orvosokat és az egészségügyi közegeket. Annál is inkább, mert a mai, mindjebbán elszegényedő világban, számolnunk kell a tisztaság mind-nagyobb mérvű elhanyagolásával. Hiszen ez karöltve jár a nyomorral. Látjuk tehát, hogy a természetrajzi lecke és társadalmi egészségügyi kérdés kapcsolódik itt olyan komplexummá, amely az iskola csak a kettő praktikus ténylegről oldhat meg ki-elégítően.

Folyt. köv.

P. S.

FÓRUM

Visszapillantás a múlt évi „Egyházzenei ájtatosság“-ra.

Dec. 2.-án szokatlan társaság gyülekezett az újvári róm. kath. fiúiskola udvarán. Sokan nem tudták, hogy kik ezek, honnan kerültek ide, mi hozta őket Újvárra. Csak amikor rendekbe állott a csoport és kiosztották nekik a kótát, mondogatták a kíváncsiak egymásnak: »ezek talán bizony dalolni fognak«. A hang megadására halotti csend támad, felemelen két karomat, kezdek vezényelni és a 300 tagból álló gyermekserög legyelmezett éneke megtöri a csendet. Látom a lelkesedést az arcokon, lüzelnek a szemek és az adventi ének komoly dallama fészta áldozatként szárnyal az ég Urához. A róm. kath. fiúiskola gyermekkara kánonszerű előadásban elénekelte az első verset. Szép volt! Aztán a gyermekkar mögött álló 200 tagú férfikar is megszólalt és az ének második versét énekelte el úgy, mint a fiúk kara. Ez is szép volt! Hát még, amikor a két csoport megosztva énekelte kánonban a harmadik verset! Ötszáz énekes, újvári gyerekek és többnyire falusi egyszerű emberek. Hát ez is lehet? De lehet ám! S odamegyek az ének után az egyik közelálló csoporthoz, melynek tagjai már sietnek is felém, hogy gratuláljanak. — Barátaim, nem nekem, nektek jár a gratuláció, a köszönet, hiszen tulajdonképpen ti fíradtatok itt a leg-többet. Ti, kedves kántor testvéreim, ti hoztatok igazán áldozatot, mert mindez a munkát a tanítás után kellett elvégeznetek; mikor pihenni kellett volna, vállaltatok idegölő, de kultúrunkát, amelyért majd csak a jó Isten fizet meg.

Az egyes dalárdák jó munkát végeztek. Megvolt a férfikari összkarban is az egyöntetű betanításnak az eredménye; hatalmas volt! Ami a legfontosabb: a szereplő énekkarokat a fellépés további mun-

kára buzdítja, lekesíti és erre nagy szükség van. Nem szabad, hogy az egyházi ének másodrendű legyen, különösen a mostani időben. Karoljuk fel és a dalárdát állítsuk be minél gyakrabban az istentisztelet keretébe. De válogassuk meg az előadandó darabokat, mert sajnos, a régi gyűjteményekben alig akad a mostani iránynak megfelelő kar. Ma az énekes dallamot akar éspedig minden szólambeli énekes. Míg a közhasználatban levő gyűjtemények majdnem kivétel nélkül az úgynevezett »liedertafel« stílust képviselik, amelyekben a Tenor I. vezet a többi szólam alárendelt szerepével szemben, addig az új irány visszanyúl a XVI. század polifóniájához és minden szólamnak ad dallamot, mellyel életet önt az eddig csak másodrendű szólamokba. A magyar egyh. zene újabb kutatói és kultiválói között jelentős számban vannak annak az iránynak a hívei, kik mind a »Magyar Kórus« egyházzenei hangjegyes folyóiratnak munkatársai. Az izlés javulását mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy e folyóirat megrendelőinek táborá állandó növekedésben van. A dec. 2-i egyházzenei estén énekelt kórusok is ezt az új irányt képviselik.

Kissé eltértem a tárgytól, de azt hiszem, nem mondtam fölöslegesen. És most tekintsünk a jövőbe! Ebben az esztendőben van 250 éve annak, hogy az egyesült keresztény seregek, győzelmet aratva a törökön, felszabadították Ersekújvárt a féltöld uralma alól. Csak természetesen, hogy ezt az alkalmat fokozottabb mértékben fogjuk kihasználni egyházi énekeseink számára. Terve van véve egy egyházzenei nap. (A legjobb lenne Péter-Pál; volna idő alaposan készülni és tanítás sincs akkor már!) Délelőtt tábori misével kezdenénk. Utána az »Oroszlán« nagytermében ünnepély. Délután egyházzenei hangverseny a jelentkező összes katolikus dalárdák fellépésével. Ha csak katolikus dalárdák lesznek, akkor a templomban lesz az előadás, ha azonban protestáns énekkarok is jelentkeznek, akkor az »Oroszlán« nagytermében lesz. Este pedig a magyar nőiának szenteljük az időt, no meg a táncnak.

Az egyes katolikus férfikarok számára az énekelendő egyházi énekek partitúráját magam állítom össze és küldöm címükre. Mindenestre írják meg nekem a Tenor I. magasságának és a Bass II. mélységének a határát. A kath. vegyeskarok számára irányadó partitúragyűjtemény a »Magyar Kórus« és a »Harmónia Sacra« (utóbbi van nálam raktáron), amelyből ötöt magam jelölök ki és ezek közül három meg kell tanulni. A protestáns énekkarok számára is kész örömmel áttrok úgy férfikarra, mint vegyeskarra énekeket, ha ebben szükségem szüvennének. Csak kérem a dallamokat megküldeni és az énekar hangjának terjedelmét - fel is, le is - velem közölni. Tekintettel arra, hogy az ünnepségnek keresztény vallásunkhoz méltónak kell lenni, úgy tömegben, mint tudásban, azért minél előbb kérek értesítést a résztvenni szándékozó énekkarok részéről. Eddig biztos a perbelci, szimói, udvardi és ujuvári Gazda- és Vasasdalárda, továbbá a római kath. fiúiskola tantszékéből és a kiválogatott gyermekekből összeállított vegyeskar részvétele. Számítok Farkasdra, Gutára, Komáromra és a többi környékbeli énekkarokra. Sürgős értesítést kérek!

Nové Zámky, 1935. jan. 16-án.

Szendrei István
okl. szék. egyh. karnagy.

EGYESÜLETI ÉLET

Kovács Alajos 60 éves.

Kovács Alajos, egyesületünk országos elnöke, az elmúlt napokban töltötte be életének 60. esztendejét. A népszerű »Lajos bácsi« csendes családi és baráti körben ünnepelte meg ezt az évfordulót, szerényen kikerülve minden nyilvános ünnepeltetésről. Nem mulaszthatjuk el azonban, hogy az általa oly bölcsen vezetett egyesület hivatalos lapjában meg ne emlékezzünk erről az alkalomról. Nem szavakkal, nem szép szólamokkal akarunk kedveskedni a szlovenszkói magyar tanítóság Vezérének, mert akkor tiszteletadásunk semmitmondó lenne; a Kovács Alajos egyesületi és közéleti munkája: másfélévtizedes tanítói vezérsege (mely minőségében példás egyesületi közkatonna is tud lenni egyszersmind), a tanügypolitikai harcokban tanusított higgadtsága, okos mérséklete, rendíthetetlen magyarsága, demokratizmusa és mély vallásossága — néma tisztelettel parancsol. Aki tudja, hogy mit tett Kovács Alajos a szlovenszkói magyar tanítóságért (s vajjon ki nem tudná?), az hajtsa meg fejét e tisztos tanító nagy szíve és nemes lelke előtt, mikor az élet hatvanadik éve véste bele örök jegyét, s egy hálás gondolattal adózzon a szlovenszkói magyar tanítóság Apjának, aki még most is, ősz fejjel, de fiatalos ambícióval és friss szellemmel viseli a magyar tanítócsalád gondját. Egy néma érzelem és egy néma gondolat a mi tiszteletteljes ajándékunk az Elnöknek, aki ez igénytelen sorokon át megérzi ezt a csillogás nélkül fénylő aranyat, szálló füst nélkül illatozó tömjént és mirhát... Az egyesület minden tagja csendben, de büszkén hódol szeretett Elnöke egyesületi eszményeinek, s ez a kollektív hódolat legyen kísérője a hatvan drága életév gazdagságával megáldott Kovács Alajos további sikeres, tisztaszándékú és tartós egyesületi missziójának!

A Tanítók Háza története.

Irtta: Vízváry Vilmos.

(Folytatás.)

Ezeket a meglátásokat a további propagandánál és az újabb tervezet készítésénél figyelemre méltatták a vezetők.

Bodrogközben Váry Endre köri elnök hangoztatta, hogy: »A tanítóság hatalmas erőpróbát mutat be most. Ez az erőpróba a T. H.« Szavai a M. T. útján az ösztantánítósághoz eljutottak és újabb erőt öntöttek a csüggedőkbe.

Az 1928. esztendő is a csendes munka jegyében telt el. A jegyzések határidejét újból meghosszabbította az elnökség, az adományokat pedig szorgalmasan gyűjtögette.

Gömör—Nógrád befizette a 2000 koronát. Farkas István a

Szlovák Antológia hasznát ígérte oda a T. H.-nak. A galántai kör előadása és táncmulatsága 1596 koronát jövedelmezett. Peresítésekéből 1000 koronát adott a központ. Gúta tanfésztület újabb 2000 koronát küldött. Komáromi tankerület 1620 koronát fizetett be a T. H. alapra a mulatság jövedelméből. Kultúra a „Hajnal” című könyvből részesedést ígért. Zsemlye Péter 50 b. é. gy. adott a T. H. alapra. Telkes-Abécék után az Akadémia 1800 koronát adott, ezzel az alapját 5596 koronára növelte.

Ezen adományokkal a T. H. alap megnövekedett. Az eredménnyel ügylátszik, maga a vezetőség sem volt megelegedve. Erre azon körülményből következtek, hogy a lévai nagygyűlés tárgysorozatában (1928. X. 24.) a T. H. már nem szerepelt.

Az 1929. év első három hónapja esendes volt. Beállott a csüggedés. Egyik-másik körű egyesület a központ példáját követve levette tárgysorozatáról a T. H. ügyét és helyére a „Temelkezési-alap” került. Ez az időszak volt a T. H. mélypontja! Az eszme életét már csak az a 11 soros felhívás jelezte, mely a ruszinszkói kartársakhoz is szólt, és pedig ekképen:

»**Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítóság-hoz.** Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére elhatározta, hogy a T. H. részjegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A T. H. akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mind-ama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a T. H. alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajlják, siessenek részjegy jegyzésükkel. Egy részjegy ára 200 Ké. A jegyzések Kovács Alajos közp. elnökhöz intézendők, Nygyed, Szlovenszkó.

Némi életjellet a vidék is mutatott. Galántáról a T. H. javára rendezett bál tudósítását közölte a Magyar Tanító. Az alsószeli r. k. ifjúság előadása pedig 200 koronát jövedelmezett a T. H. alap javára. Husvét elmúlt s a T. H.-ról semmi hír.

Újabb lendületet az 1929. V. 5-én Komáromban tartott elnökségi értekezlet adott az ügynek. Az értekezleten én is jelen voltam. Az ügyet meghánytuk-vetettük. Arra a megállapodásra jutottunk, hogy az eszmét elejteni nem szabad. Voltak, akik házrész vételét ajánlották. Mások az Inkával való kapcsolatot tartották célravezetőnek. Én a bérelt helyiség mellett szóltam. Azt ajánlottam, hogy egy ember bizassék meg a T. H. propagandával. De ennek aztán ne legyen más teendője az egyesületnél. Az ügy propagálására használja fel a napilapok hasábjait is. Hátha akad egy mecénásunk a nagyközönség körében, és hogy reánk egy kis házat... — A javaslatokat az elnökség feljegyezte és megígérte, hogy a további intézkedésnél azokra figyelemmel lesz. Ugyanez az elnökségi értekezlet határozta el azt is, hogy a járások delegáljanak 1-1 tagot a T. H. ügy nyilván-tartására és szorgalmazására.

Elnöki értekezlet hatása alatt megmozdultak a járások.

Komáromi kör egy tervezetet küldött az elnökséghez a T. H. létesítése és üzembelhelyezése tárgyában. Ógyallai kör (VI. 6.) a régebben megszavazott 3000 koronát beszédni rendelte, de addig nem adja oda, míg az alapszabályok módosítva és készen nem lesznek. (Nemesik-féle módosítás.) Párkányi járás elnöke a megnyitójában emlékezett meg a T. H.-ról. Bratislava III. azt javasolta, hogy a járási egyesületek vegyék kezükbe a T. H. ügyét. Számadásából látni ki, hogy a T. H. javára 2593.72 Ké-t kezel. Gömör-Nógrád T. H. bizottságot alakított. A járás-körökben ismét fellángolt a hamvadó parázs. Ezt a lángot a központi vezetőség is meglátta és tervevelte a telekvásárlást.

1929. X. 3.-án jártunk Bratislavában telekvásárlási ügyben. A Veszteuden és a Királyfalvi úton néztünk telket. Bizottság tagjainak ez utóbbi említeti telek nyerte meg a tetszését. Ennek ott a helyszínen kifejezést is adtunk. Ma is sajnálom, hogy ez a vétel nem jött létre.

1929. XII. 12.-én tartott központi gyűlés Komáromban tárgyalta az ügyet. Elhatározta a gyűlés, hogy a T. H. 1930 szeptember 1.-én megnyitandó, esetleg bérelt helyiségben is.

A telekvásárlással kapcsolatban Pálinkás Sándor nyílt levelet intézett az elnökséghez. A nyílt levelet és az elnök választát a M. T. 1929. évi 23. száma hozta.

Tanács- és érdeklődésből bőven kijutott az 1929. évben, de az adományok megesappantak. Az év elején említett két adományon kívül a Domov 4139 koronájáról és a királyhelmcei kör 1000 koronás részjegy jegyzéséről tesz említést a Magyar Tanító.

1930. A mélyponton átjutottunk. Reménykedéssel tekintünk a jövőbe. A M. T. közölte — miudjárt az év elején —, hogy a központnál 40.000 koronánk van. Ez jó jell! A könyvkereskedők 8000 koronát adtak. Galánta és Vágsellye bált rendez a T. H. alap javára. A laksonyi r. k. iskola 200 koronát küldött. Komáromi tankerület tanítói fél százalékkal adóztatták meg magukat a T. H. alap javára. A gyűlés referadóját a M. T. 1930. évi 11. száma közölte.

Itt említem meg, hogy a fél százalékos adót nem szolgáltatta be mindenki. Ennek dacára 2377.25 Ké-val nőtt a T. H. alap a fél százalékos önkéntes adó révén.

A M. T.-ből tudjuk, hogy Bratislava III. 2713.65 Ké T. H. alapot kezel. A Csallóközi Könyvesbolt 2 százalékos ajándékot ajánlott fel a T. H. alapra. A 314. lapon nyugtázott adományok közül kiemelni a könyv- és papírkereskedők egyesületének 9000 koronás adománya. Mosonyi Ferenc kartárs 60 péld. saját szerzeményű dalát adta a T. H. alapnak a komáromi dalosünnep alkalmával. A cserkészek ott a helyszínen 5—5 koronáért értékesítették a koltákat. Mindezekből látjuk, hogy az 1930. évben szépen növekedett a T. H. alap.

Novézámky örül, hogy a Nemesik-féle módosító javaslatot a központ elfogadta. (A pénzről azonban hallgat.)

Nagykaposi és a Királyhelmcei elnökök pártolólág ismertet-

ték a T. H. ügyét, Párkányi járáskör a gyűjtést és buzaadót ajánlotta és ugyanakkor Bars—Hont a liquidálást javasolta. Ebből látjuk: milyen különbözők az emberek és a vélemények!

1931-ben a szokásos felhívás kimaradt a lapból. A központi gyűlés I. 10.-én Galántán tartatott. Itt 215.267 koronáról számolt a T. H. alap kezelésége. Jegyzelt részjegyek száma: 420. Telek van a Vestenden. Segélyt az elnök: kért. Terv: készül. Kovácsnak: köszönet. Tulajdonjogra: kérjen szakvéleményt. Ugyanezen központi gyűlés titkári jelentésében olvassuk, hogy: »...nagy lépéssel haladt előre a T. H. ügye.«

Telek: van.

Pénz: lesz.

A Vestnik: sokat ad.

Bíró Béla a központi gyűlésen jelentette be, hogy a politikai járás költségvetésében sikerült 5000 koronát biztosítania a T. H. alap javára.

Ógyallai járáskör elnöke a tavaszi gyűlésükön jelentette be, hogy a telekvásárlásnál jelen volt. A megvételt mellett »döntöttek« (mondhatta volna így is, hogy: »döntöttünk«, mert hisz az ellenzéket egyedül egymagam képviseltem. Azóta már én is megbarátkoztam a helyvel.). Jelentette köri elnök, hogy a megyénél 16260 Ké közös pénzük van. Ajánlotta, hogy a részüket ajánlják fel a T. H. alapra. Gyűlés úgy határozott, hogy a jussát nem adja oda.

Központi elnök levélben közölte az ógyallai járáskörrel a T. H. ügyének állását. Nemcsik ellenezte az építkezést. Gyűlés is erre az álláspontra helyezkedett. Az ógyallai esetet csak azért említettem, mert az ilyen ellenzéki határozatok nagymértékben gátolták az ügy előhaladását.

(Folyt. köv.)

TANÍTÓ TESTVÉREK!

Iskolai, ifjúsági, tanítói és népkönyvtárak szükségleteinek beszerzésénél gondolatok a Könyvesboltra, ahol mindennemű igényt ki tudunk elégíteni és egyben a saját ügyeteket, a Tanítók Házát is támogatjátok. — Műkedvelő előadásokhoz nagy raktárunk van mindennemű szindarabból.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szőlő árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

KRÓNIKA

Kibirunk egynéhány őszinte szót. Testvéreim?

Abban a feltételezésben, hogy mindnyájan eggyel akarunk, egy közös célért lelkesedünk: egyesületi tevékenységünk megélénkítése útján a tanítói közélet termékenyebbé tételére, minden mellékes szempontokat félretéve, tekintetünket kizárólag a nemcsodára függesztve, próbáljuk meg őszinte, de szeretetteljes szóval boncolgatni azokat a kifogásokat és kívánságokat, melyek az utóbbi időben az Egyesülettel szemben több oldalról kifejezésre jutottak. Minden kétséget kizárólag ki kell jelentenem, hogy e néhány őszinte szóml leírására sehonnán semmiféle megbízalást vagy impulzust nem kaptam, de az is igen távol áll tőlem, hogy a történeteket magas bírói székéből szemlélve utólag legyenek eleveneknek úgy, mint holtaknak. Tiszán tanítótestvéri szeretetből, a közösségért érzett munkakészségből, abból a felelősségérzésből, mellyel minden egyes tag tartozik az Egyesületnek, vagyok bátor e néhány őszintén átértelt szót papírra vetni. E szándékom becsületességét tekintetbevéve, remélem, a jogadatlan prókátorkodás vádjától is megkíméltelem.

Mi is történt tulajdonképpen? A párkányi tanítójáraskör november 15-iki közgyűlésén a legutóbbi központi tisztikar választási formájánál »a demokratikus elvet megsűfjolónak« bélyegezte. A Magyar Tanító főszerkesztője a december 15-iki szám vezércikkében tisztán és érthetően elibenk látta az októberi választások, illetve az azt megelőző júliusi losonci jelölések történelét. Felesleges volna azokat ismétetni; az egyesületi rendtartás lényegével tisztában levő testvérek úgyis tudják, hogy a választások jelenlegi formáját megváltoztatni egyjellen tanítói járáskör kívánságára a központi elnökségnek nincs joga még akkor sem, ha az erre irányuló óhajlás kellő időben jutott volna az illetékesek elé és a kifogások kétséget kizárólag jogosultaknak látszanának is. A Magyar Tanító főszerkesztője a demokratikus forma állítólagos megsértésére vonatkozólag is megfelelt az idézett cikkében s ha e válasszal a párkányi tanítói járáskör megelégedve nem volna, agilis elnöke bizonyára ismeri azt a pragmatikus utat is, melyen kívánságát a központi gyűlés elé juttassa, hogy annak teljesítése, vagy elutasítására vonatkozólag központi határozatot provokáljon. Mindezekből kitűnik, hogy a párkányi tanítói járáskör és a központi elnökség, közelebbről a Magyar Tanító főszerkesztője között fölmerült kontroverziák tanítótestvérek között szokásos lojális diszkussziók útján kerülték elintézésre. Meg vagyok győződve, hogy a szembenállók egyaránt át vannak hatva az igazi tanítótestvéri szeretettől és főszerkesztők minden vitán felül áll.

De mennyire fáj az ugyancsak tanítók által szerkesztelt Újkorszakban olvasni egy Déli álnevű testvérünktől, hogy októberben »puccs« történt és hogy a központi tisztikar »megválasz-

lotta önmagát.« Mintha e jóvátehetően szavakkal a divide et impera megvalósítását munkáló ellenségeink magyaroznák félre. Forzra egy becsületes és jóhiszemű ellenzék jószándékú felszólalását. És Déli testvérünk szeretetlenségét még megtétezte, mikor cikkében azt mondja, hogy a központi vezetőség elfogad »egy olyan szerepkört, melynek működésében éveken át mást nem csináltak, mint énekkart« ...

Aki ezt leírta, vagy tényleg nem ismeri az egyesület tizenöt éves múltját, vagy vaknak teveli magát. Őszinte szól, Testvéreim! Ha Egyesületünk eddigi működésén végig tekintünk, a hegyeket tényleg nem mozgattuk ki helyeikből. Valóban kevés az a monumentális emlék, mely az előrehaladás mérőköveinek látszanék. De szándékosan hunyja be a szemét, aki a szükséges adottságaink között tehetséges hangyaszorgalom apró jeleit nem akarja észrevenni. Hogy nem állítottunk fel tünitőképzőt: ez az Egyesület szemére vetni tiszta naivság. Miből? Kétszáz ezer korona tagdíjhátralékból? Hogyan? Mint Ilku Pál ajánlja, a Tanítók Házára összegyűlt pénzből? Rendelkezik-e azzal az összeggel a részvényeseken kívül más valaki? Joga volna-e az Egyesületnek más célra konfiskálni? Hogy csak(?) énekkart alapított a központi vezetőség? Hát nem érezted Te is, Déli testvérem, az énekkar diadalainak egy-egy rád velődött sugarát? ... Ne haragudj, Testvérem, de nagyon fáj nekem ez a testvéreltlen lámadás, pedig személyileg nem is érint, mert testi gyöngecségem miatt még olyan szerencsés sem lehetek, hogy az énekkar tagjai közé tartozhatnék.

Abban is rosszhiszemű vagy, hogy az Egyesület nem sürgelte fizetésünk visszaállítását. Hogy nem látod az eredményeit, arról sem a kp. vezetőség tehet. Az exekutiva mögött százazres káder áll és úgy-e látod, milyen csekély hatást tud elérni?

Azán Ilku Pállal azt mondod Déli testvérem, hogy a fiatalok számára kell étellehelőséget biztosítani az Egyesület keretein belül. Igazad van, Testvérem! Az ifjúság változott posztulátumait bűn volna figyelmen kívül hagyni. De mondd meg hát, hol az a fiatalok? Jelentkez-e valamelyik kö-gyűlésen, vagy másutt? A Magyar Tanítót, de az Újkorszakot is valahy is, most is nem ugyanazok a személyek írják? Pedig hányan megrtük már a Magyar Tanító hasábjain, hogy új neveket, felrisszülést várnak. Jöjjenek a fiatalok, az erősek, vegyék át őlünk a munkahelyeket, s jelentkezés alig akad. De nem a munkavállalásból, de még csak a jelen és a jövő iránt érzendő felelősségből sem akarja kivenni részét a legtöbb testvérünk. Fialat úgy, mint öreg. Fáj kijelentem, de az az igaz, hogy a választásoknál nem szavazó 1000 testvér sem munkát, sem felelősséget nem akar vállalni. Azt hiszem, az igazsághoz is közel járok azzal a megállapítással, hogy a tagdíjhátralékosok tekintélyes része is ilyenek közül kerül ki. Ezeknek meg nem kell sem konzervatív, sem progresszív egyesület, vagy lap. A Magyar Tanító éppúgy sürgelni kénytelen a hátralékosokat, mint az Újkorszak.

Testvéreim! Nem tagadhatjuk azt sem, hogy kultúrátis

előhaladásunk, egyesületi életünknek ideológiai tartalommal való megtöltése ügyében többet is tehettünk volna. Az Egyesület lehetett volna nagyvonalúbb, átfogóbb programm hordozója is. Ki ebben is a hibás? Hiába a szebbnél-szebb eszmék: a tanítóság továbbképzéséről, a gyermektanulmányozásról, tanfolyamok rendezéséről — kell ezeknél átfogóbb programm? — a felvetett gondolatművelő a tanítóság nem tördömsége következtében üres marad.

Déli és Ilku Pál testvéreim! Hálás vagyok Nektek, hogy ezeket el mondhattam. Abban a reménységben vagyok, hogy megértettetek engem. Becsületes ellenzékre minden parlamentáris belételetű egyesületnek szüksége van. A tisztas ellenzéki munka sokszor produktívabb, mint a mameluk többség fejblóntgalása. Szeretettel kérlek azonban Benneteket, hogy végezzétek munkátok több testvéri szeretettel és jóhiszeműséggel. És jöjként az Egyesület meglévő keretein belül. Szervezkedjétek, tömörüljétek minden járásköri, központi gyűlésen, érvényesítsétek akaratotokat. Vessétek a tárgyalás szőnyegére új kívánságaitokat, a törvényes formák keretein belül — ha kell — söpörjétek el a nem odaváló vezetőket. Többségi akaratokat mindenki köteles lesz tiszteletben tartani. De addig... 1500 testvérből 437 mégis csak szavazott s kevés kivétellel a mostani kp. vezetéségre. Ez a pozitívum. 1000 testvér egyáltalában nem szavazott. Ez a sajnálatos negatívum. De ebből azt következtetni, hogy ezek azt akarnák, mint Ti és ellenzéki társaitok, holott e kívánságuk nyilváníására módjuk is lett volna... — engedj meg, Testvérem — erőszakolt következtetés. Ezek sem Téged, sem engem, de senkit sem akartak.

Mégegyszer kérlek, kedves Testvérem, kezeld több szeretettel ügyünket. S hogy ne mondhasd, hogy e sorokat azért írtam le, mert a Magyar Tanító szerény harmadik szerkesztői tisztiségébe — érdemeim felül — én is beválasztattam, szíves figyelmébe ajánlom, hogy bár a megválasztás által rendkívül megfeszítelve érzem magam, az az Egyesülethez való viszonyomon mit sem változtat, mert míg azzal tiszteletdíj nem jár, addig szerény tehetségemmel vállalt munkát ezután is oly buzgósággal igyekszem ellátni, mint tettem azt minden cím nélkül 3 éven keresztül.

Békességet és igaz tanítótestvéri szeretetet kívánok mindnyájunknak!

(Szepesi testvér krónikájának eme részét nem azért kötötük, mintha nagy jelentőséget tulajdonítanánk az Új Korszak alapítónak, felelősnek és nevelésügyi kirohanásainak: csupán ama kartársaink szemét akarjuk kinyitni, akik jobb sorsra érdemes »ellenzékiességükben« talán olvassák a személyes élő főrmedvényeket, s hisznek az Új Korszak betűinek... — Szerk.)

Janus Pannonius ötszázadik születési évfordulóját

elkeleztük a múlt évben olyan kegyelettel emlegetni, mint azt e halhatatlan érdemű humanista, hervadhatatlan babérokkaal öve-

zett költő megérdemelte volna. Ha elkésve is, pótoljuk ki a mulasztásunkat, helyezkedjünk el a H. G. Wells időgépén, kegyeletünk szent rajongásával repüljünk vissza térben és időben 1434. augusztus 29-ikére egy dunadrávaközi nyomorúság-jobbágyfaluba, Csezmicére. Egy Ludicius, (ki tudná az igazi családi nevé!) nevelő úcmesternek és feleségének, Vitéz Borbálának, Vitéz János esztergomi érsek testvérhugának, e napon születik egy fiúgyermekük, kil származási helyéről Csezmiczei Jánosnak, majd később, az akkori kor szokása szerint, latinus névvel Janus Pannoniusnak neveznek.

Nagybátyja különös szeretettel vette gondjaiba a kis fiút. Elemi iskoláit Pécsen végezteti vele, onnan a reneszánsz eszméitől izzó Itáliába küldi a tudomány-szomjas ifjút. A határozott irányvonalat vett klasszikus megújulás a Mediciek, Sforzák hathatós támogatása következtében akkor élte fénykorát. Leonardo da Vinci, mindenidők legnagyobb zsenije és Michel Angelo géniuszának befogadására készítették elő az idők méhét. A reneszánsz fényes hajnalhasadása ez. Az ifjú Csezmiczei János ott-hon van úgy Ferrarában, mint Firenzében, vagy Mantuában. Mindenülről bámulatot kell csodálatos észbeli tehetségeivel. A reneszánsz komoly tudósai, élemedelt emberek versengyeznek barátságáért. Galeotti Marzio örök barátságot szel kötni a tizenhároméves Janus Pannoniussal. Marzilius Ficinus, plátói híres fordítója, neki, a gyermekifjúnak ajánlja egyik dialógját. Kéziratait, melyek nemcsak költői termékek, de komoly filozófiai munkák, a plátói bölcsélet és logika csodálatos kiteljesedései, féltett kincsékként őrzik az itáliai egyetemek könyvtárai. Gazdag költői és filozófiai munkásságán kívül forrón szeretett klasszikusainak, Plutarchosnak, Demosthenesnek és Homerosnak fordításaival is szívesen foglalkozott.

Huszonnégy éves korában tért haza Itáliából. A trónon akkor már Mátyás ült, aki éppúgy rajongója volt a reneszánsz tudománynak és művészetnek, miként Janus Pannonius. A király nem is bocsátotta el magától a lángeszű tudóst és költőt, kinek hírneve akkor már az egész világon elterjedt, s előbb váradi kanonokká, majd 1460-ban pécsi püspökké nevezte ki.

A pécsi püspökség nem tartozott éppen a gazdag javadalmaszúsú egyházi méltóságok közé, de az igénytelen, testileg annyira gyöngye tudós főpap minden jövedelmét a hellenisztikus műveltség átlantálására a reneszánsz tudományosság ápolására áldozta. E munkájához személyi adottságai is meg voltak. Fraknói Vilmos írja, hogy költői tehetségén, mitológiában, filozófiában, a reneszánsz tudományokban való teljes jártasságán kívül valami csodálatos egyéni báj áramlott ki személyéből, mely tulajdonok összessége az anélkül is befogadóvá értelt környezetet könnyű szerrel vezelhette egy reneszánsz fejedelmi udvarhoz hasonló kiélés felé.

Mert nem feledjük el, hogy a tudós pécsi püspök királyával együtt nem egyedüli csodálója és művelője volt a reneszánsz tudományoknak. A gazdag főurak, a középkori várak dolyfős

oligarchái, éppúgy látogatói voltak fiatal korukban a bécsi párisi, ferrarai, paduai egyetemeknek, miként Janus Pannonius. A klasszikus iránti olthatatlan sóvárgás töltötte el a vadászó, borozgató, kardforgató főnemességet is, mert a reneszánsz pompája magával ragadta képzeletüket. A stílus, a forma kedvéért szívesen fogadják és érvényesítik a szellem szabad kiteljesedését is, s egy-egy oligarcha hulléka a Corvin Mátyás, Sforza, vagy Medici udvaroknak kicsinyített mása.

Janus Pannonius ez új, de az itáliával szemben nem kevésbé tudománySZOMJAS környezetben is megmaradt a reneszánsz életformák és tudományos gondolatok hordozójának, amire magát az italai egyetemeken eljegyezte. Mint pécsi püspök, jövedelmeit tudományos intézményeinek, különösen könyvtárának fejlesztésére fordítja. Prépostja, Hanto György, buzdítására megalkotja az első, talán az egész világon első, közkönyvtárat. Úgy az egyetemi, mint a közkönyvtár fejlesztésére minden lehető megtesz. Vespasiano, a XV. század jeles embereiről írott sorozatában bámulattal adózik: Janus Pannonius bőkezűségének, mellyel a könyvekért semmi pénzt nem sajnál. A reneszánsz hatások alatt a tudós püspök Galeotti tanácsa szerint fényes ünnepeket rendez. A püspöki rezidencia alatt elterülő város számtalan kézművesél, iparosát foglalkoztatja a pompázerető nagyurak fényűzése, kik között első helyen a pécsi püspök állott. Pécs város polgárai között főlösszámban találhatóak abban az időben selyemszövéshez, drága prémelek készítéséhez, aranyművességhez, díszkocsik gyártásához értő kézművesek, akik az akkori magyar iparművészet remekeit alkották.

Tíz évig töltötte be Janus Pannonius a pécsi püspöki széket. 1471-ben belekeveredett a Vitéz János esztergomi érsek vezetése alatt lévő „nagyrészt főnemesekből és főpapokból álló összeesküvésbe, mely a Mátyás megbuktatását tűzte ki célul. Az összeesküvés nem sikerült, Janus Pannoniusnak is menekülnie kellett. Egyik horvátországi várbán, Medvevárbán, húzta meg magát, s 38 éves korában ott fejezte be életét 1472-ben.

A magyarság e legnagyobb humanistájának híre-neve sok más neves emberével egyetemben elkallódott. Az utóknak volna kötelessége munkásságukat, műveiket nyilvánosságra hozni, hadd foglalják el azt a történelmi helyet, mely őket nagyságuk után megilleli.

Janus Pannonius hervadhatatlan érdemeiről szóló feljegyzésünkben nem hiányozhatik, hogy ő írta az első magyar nyelvtant. Kár, hogy e műve elkallódott. Becses emléke volna az akkori magyar nyelv fejlettségének. Janus Pannonius édejében — mint az egykori feljegyzések tanúsítják — a magyarság száma semmivel sem volt kevesebb, mint a franciáké, vagy az olaszoké. Mié fejlődhetett volna ez a kultúrszomjas nép, ha nem éri Mohács és a történelem egyéb balvégezte? ... Szepesi Gyula.

Egy szlovákul is jól beszélő állás nélküli tanítónak hosszabb időre tudnánk jól jövedelmező foglalkozást adni. Jelentkezéseket kérjük címünkre beküldeni:
ACADEMIA könyvkiadó, Bratislava, Grösslingova 8.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

A csillagos ég jelenségei 1935 február havában. A hó elején alkonyatok a dny-i horizont közelében áll Saturnusz, fölötte Merkúr, fölük balra Vénusz. febr. 4.—5.-én e három bolygó közelében van a vékony holdsarló. Első csillagok gyanánt dk-en megjelenik a Kaszás. Kis- és Nagy-Kutya fényes csillagai. Este 10 óraker Kaszáscsillag túl van már a delelésen. Holdvilágtalan estekeu fölfedezhetjük az Orion (Kaszás) ködét. Ez az Orion «övét» képező, egymásfölött álló 3 csillag közül közvetlen a középső alatt van. Maga az Orion X-hez hasonlít. Közepén van az «öv» 3 csillaga, a négy sarkán pedig 1—1 fényesebb csillag. A bal felső csillag, a vörös fényű Betelgeuze; jobb felső a Bellatrix; jobb alsó a fehér színű Rigel. A két felső a «váll», a két alsó meg a «lábcsillag». A Rigel párját, amelynek tulajdonneve nem igen van, régen így határozták meg: az Orion bal lábán levő csillag; manapság: Orion α (nappa). Rigel-től lefele, dny-ra húzódó halvány csillagsor az Eridanusz folyó. Tőle jobbra van a Cet. A Cet feje (amelyben Mirál szabad szemmel már nem igen látni) a Kos-sal és a Fiasztúkkal egyenlőoldalú háromszög képez. (Fiasztúk van balra, Cet jobbra, fenn a közepén Kos. Az Orion «váll- és lábcsillagai» összekötő vonalai jobbra kb. hatszor meghosszabbítva a Mirában metszik egymást. Orion és a Fiasztúk között van a vörös színű Aldebaran. (a Bika szeme.) Pegazus a tavaszponttal együtt már lenyugodott, csupán kiálló karja: Andromeda mutat északnyugatra a Tejtűbän levő Perzeuszra. Göncölszekér már jó magasra hágott az ék-i égen. Rúdjának ívalakú meghosszabbítása a keleten fölemelkedő narancsszínű Arkturuszra mutat. (Bootes α) Akinék jó szeme van, az meglátja a Göncölszekér rúdjának középső csillaga (Mizar) mellett közvetlen balra levő 6-od rendű kis Alkort. Az Indiánusok ennek fölfedezését a látás próbájának tartották. A Sarkcsillagtól lefele, a Tejtűbän látjuk Cepheusz, ettől jobbra a Sárkány fejét,

balra meg a Cassiopeiát. (W) Ez utóbbi fölött látjuk a Zsiráf jelentékelten csillagait. A Göncöl rúdjának végére állítsunk egy merőleges és húzzuk jobbra; a Kopók (Vadászkutya) csillagképhez érünk, tovább húzva a Berenike-fürtje nevet viselő, halvány, de jól látható csillagesoportot találjuk. Ezt Berenike egyiptomi királynőről nevezték el, aki férjének az ellenségén aratott győzelmeért hálából — legdrágább ékesességét — hajfürtjét áldozta föl. (A mai «szépségkirálynők» vajjon mit áldoznának?) A zent közelében van a sáruga Capella (1. januári köztemény!) és Ikrek. Alatta a Kis-Kutya ennek főcsillaga: Prokyon, a Betelgeuze-vel és a Szíriusz-vel szábhályos háromszöget képez. (S van alul, jobbra: B. balra Pro Szíriusz körül vannak a Nagy-Kutya csillagai ezek alatt meg a Tejtűbän Argó. Ez a csillagkép, mely nevét a mitológiai hajóépítőtől nyerte, az égbolt legterjedelmesebb csillagképe. Mélyen lenyúlik a déli éggömbre. Ebben van Canopus, mely Szíriusz után a legfényesebb állócsillag. A mi szélességünk alatt e csillagképből alig látszik valami; Canopus is csak Egyiptomban jön föl a látóhatár fölé. (Ülleirők oly elragadtatással írnak a déli csillagos égről s a középeurópai ember oly irigykedve olvassa...) Délkeleten közepes magasságban látjuk az Oroszlánt; főcsillagja: Regulus; ez az Oroszlán mellső lába, a farkát képező csillag: Denebola. Regulus és Pollux (Ikrek) között két jelentékelten csillag a Rák; a két csillag közt egy csillag-halmaz: Jászol. Oroszlán fölött van a Kis-Oroszlán és a Húúz, alatta meg a Vízikigyó, halványabb alkatzatok. Ez utóbbi főcsillaga: Alphard (a Hydra szíve). A délkeleti horizonton bukkan elő a Szűz csillagkép. Főcsillagja: Spika; a jelzett időpontban még nem kelt fel. Csak később lesz látható a Mars holdyóval együtt, mely jelenleg a Szűzben tartózkodik. Érdekes lesz megfigyelni a Mars mozgását: hol közeledik a Spikához, majd távolodik tőle; a fénye is előbb halványabb, majd nagyobb lesz a Spikáénál. A Szűz alatt van a Ser-

leg, ettől balra a Holló. E csillagkép egy mitológiai hollót ábrázol, amely rossz fát tett a tűzre s ezért büntetésül szomján eped el a tele serleg mellett. Hogy ehhez hozzá ne nyúljon, a Vízikigyó (Hydra) őzt vigyázza.

A bolygók járása: Merkúr a hó első hetében a dny-i horizont fölött mint alkonyesi lag föltalálható. Febr. 1-én érte el legnagyobb keleti kitérését, ekkor $18^{\circ}30'$ távolságra volt a Naptól. Ekkor volt a legfényesebb. Fénye kétszeresen felülmúlta a Végéit, bár az alkonyati világos égboltozaton ez nem oly feltűnő. Fénye és láthatósága ezután rohamosan csökken és febr. 17-én alsó együttállásba kerül a Nappal, (a bolygó a Föld és a Nap között áll) vagyis a Nappal együtt kel és nyugszik. Ettől kezdve azután hajnalcsillag egészen augusztus közepéig. A hó elején 1 és fél, a hó végén 2 órával nyugszik le a Nap után. A bolygó a hó folyamán a Vízöntő északi szélétől a tavaszpont közeléig hatol. — Mars, a hó elején 23 óraker, a hó végén 22 óraker kel. Egyre közelebb kerül a Földhöz s így fénye egyre nő. A bolygó mozgása most rendkívül lassú; közeledik a Nappal való szembenálláshoz. (Oppozíció) febr. 27-én nyugalmi állapotba kerül és addigi haladó mozgását hátráló mozgással váltja fel. Visszafordul s eközben hurkol vel az égen; vagyis nem azon az úton jön, amelyiken ment. E jelenség meggyarázása volt a Ptolemaeos rendszer sebezhető pontja.) — Jupiter az éjszaka második felének legfényesebb csillaga. A hó elején 2 óraker, a hó végén fél 1-ker, amikor Sziriusz délnyugaton leűnik, délkeleten felkel Jupiter. A hó elején még halványabb, de a hó folyamán fénye jelentősen gyarapodik és felülmúlja Sziriusz fényét. A bolygó febr. 11-én negyedfényben áll a Nappal, vagyis 6 órával kel föl a Nap előtt. Jelenteg a Mérleg csillagképben tartózkodik. — Saturnusz az alkonyati égen belevész a Nap sugaralba. Febr. 20-án együttállásba lép a Nappal. — Uránusz, a Kos dny-i szélét tartózkodik; a hó elején éjfél előtt, a hó végén 20 óraker nyugszik. — Neptun, az Oroszlán déli részén tartózkodik; efeinte 3 órával, később $\frac{1}{2}$ órával nappnyugta után jelenik meg a keleti égen.

A Hold 4.—5.-én Vénusz, Mars és Saturnusz fölött, 8.-án Uranusz fölött, (távesőben látható) 11.-én Fiaszték alatt, 12.-én Aldebaran fölött, 15.-én Ikrek alatt, 18.-án Regulusz alatt, 19.-én Neptun alatt, (táveső!) 22.—23.-án Spika és Mars alatt, 25.—27.-én Jupiter és Antares alatt vonul el s ezzel a kezdődő mintegy megmutatja a nevezett csillagokat.

A Nap febr. 19-én Vízöntő jegyéből Halak jegyébe lép.

B. M.

Vége a globális módszernek. Pluhar Bohumil, Cechy országos tanfelügyelője a „Pedagógiai Vésztükben” áttekinthető jelentést ad a globális módszerrel való tanításról az 1933.—34. iskolai évben. A globális módszer 30 tanke ü etiben még egyáltalán nem hatolt be. 41 tankeület 323 iskoláján (kerületenként 41 lag nyolcban) tanítottak ezzel a módszerrel. Leginkább Prágában használták. 1928. szept. 1-től kísérleteztünk vele. Az évenkénti kimutatások gyengén emelkedő tendenciát mutatnak. Három tanfelügyelő ellene foglalt állást, egy közömbös álláspontra helyezkedett, hároman nincsenek ugyan ellene, de a jó eredményt teljesen a tanító szándékára írják. Némelyek szerint jó hatással van a globális módszer a nyelvtanra és a heiszeríráshoz. A módszer gyengéi közül különösen azt hangsúlyozták, hogy a tanítótól szerfelett nagy figyelemmel és előkészülettel követei. Prága kivételével, ahol általában be volt vezetve, önként választották a tanítók módszerül. — szűlők helyenként — különösen Prágában — bizalmatlanságukat nyilvánították a módszerrel szemben. Ma már nagyon kevés helyen tanítanak globális módszerrel. A jövő legvalószínűbb módszere — Pluhar szerint — az addigi módszerek legfrissebb formáinak és a globálisnak kombinációja lesz. Ez — természetesen — tökéletes fiaskot jelent a globalisták számára. Várható volt ez, hiszen még a kezdeten megdőszottuk. (Slov. u.)

Nőkérdés a tanügyben. Dr. Příhoda Václav az egyik pedagógiai folyóiratban arról ír, hogy a nők semmi más hivatásban nem érvényesültek olyan szép sikerrel, mint a tanítóiban. Törvényes előírások tartják nálunk egyensúlyban a férfi és női tanerők számbeli arányát. Így akadályozzák meg, hogy a női tanerők száma felül ne múlja a férfi taní-

tóké, mint az angolszászoknál. Ha a női kvalitások így megfelelnek a pedagógiai pályán, elvárunk a demokráliás államban, hogy a tanfelügyelők száma is megfelelő arányban legyen képviselve. Az okokat is analizálja Dr. Pflhoda, melyek miatt a nők emberi és polgári jogait nyilván megrövidítették azzal, hogy mindaddig egyetlen nő sem neveztek ki tanfelügyelővé. (Sk. Spr.)

A **koedukációról** a N. v. v. Svet című képes hetilap többel: között a következőket írja: A koedukáció hívei szeretnek az amerikai, angol és német iskolai viszonyokra hivatkozni. Tekintsünk bele ezen államok nevelési problémáiba mélyebben.

Amerikában már régen használják a koedukációs nevelési szisztemát. Hamarabb összemertt azonban ez a rendszer, mint az ottani pénzügyi politika. Ma — Oroszországon kívül — sehol a világon nincs az ifjúság olyan mértékben demoralizálva, mint észak Amerikában. Az amerikai pedagógusok a koedukációt Isten és ember elleni vétkeknek tartják. A leányok fiús állurokat vesznek fél, a fiúk pedig nevelésesen elnöcsednek. Az ifjúság borzasztó demoralizációját szűli ez. Az Egyesült Államok nagy pedagógusa, Hennin szerint a diákság morálját siralmas állapotba juttatta. Pedagógiai szempontból — aminl bebizonyosodott — tarthatatlan a koedukációs rendszer, mert nem szánol a jellemek pszichológiai különbségének mélységével. A tanítónak nemcsak az a feladata, hogy a diákság észbeli képességeit fejlessze, hanem jellemüket, akarat- és érzésvilágukat is kell irányítania. A fiúknál és leányoknál nagyon különbözök ezek az utóbbi megnyilatkozások. más és más mód szükséges helyes irányításukhoz, ezért eltérő nevelési módokhoz kell lehet csak a cél elérni.

Hasonló eredménytelenségeket, rossz tapasztalatokat értek el az angliai és német iskoláknál is. Az ifjúság erkölcsi színvonalának súlyyedéséről panaszokznak és Angliában már sietnek visszatérni a »nem-koedukációs« iskolákhoz. (Slov. uč.)

Tanulok karácsonyi szindarabot írnak. Bécsben, a központi elemi népiskola növendékei tanítók közreműködésével »Mi« címeű képes gyermekjátékot szerkesztettek, mely önként értetődően szoros kapcsolatot ké-

pez iskola, családi ház és társadalom között. Ez a gyermekjáték megkapó karácsonyi szindarabot közöl, mely szintén az iskola tanulóinak tollából került ki. A színjáték teljesen gyermekméljőben mozog, a szerepek is nagyobbrészt gyermekszerepek s az egész osztályt foglalkoztatja. A darab meséje a következő: Egy gyermekárvaház növendékei a szentestén egy magával és a világgal meg-hasonított embert a végpusztulástól mentenek meg és visszaadnak az életnek s az igazgató engedélyével meghívják az árvaház karácsonyi ünnepélyére. S lám az isteni gondviselés úgy intézkedett, hogy az idegen az árvaházban viszontlátja elvesztettnek hitt édes gyermekét. A darab címe: »Karácsonyi ünnepélyre.« É: há-on jelenet és áll I. jelenet. Az árvaház kertjéből a város végén hűződő folyó nagy hidjára nyílik a kilátás. Karácsony este közeledik, jeges, keleti szél sít vil végig. A kertben időző fiúk látják, hogy a hídön egy nagy gondolatokba merült férfiú izgatottan jár föl s alá s attól félnek, hogy a vízbe akar ugrani. Közik ezt az igazgatóval, ki szintén rosszat sejt. Az igazgató az idegenhez siet, lebeszéli végzetes szándékáról és magával hozza a karácsonyi ünnepélyre. II. jelenet. Az igazgató irodájában játszódik le, az igazgató lelke beszél az idegennek, és megmagyarázza, hogy az intézet mindegyik növendékének nagyon megható a sorsa. »Egyik növendékünk atya börtönben sinylődik egy végzetes tette miatt és anyja előlötti lelki bánatában meghalt; a fiú így mindenkitől elhagyatva az árvaházban nevelődik. Szegény fiú nekem sokszor könnyek között mesél boldogtalan atyjáról és korán elhunyt anyjáról, ki őt annyira szerette.« Idegen: »Hogyan hívják azt a fiút?« — »Hölzer Ferencnek.« Igazgató úr, én vagyok a boldogtalan fiúnak az atya; ime igazolványom.« Igazgató: (Mélyen meghatva.) »Lelkemből örvendek, hogy szerettél növendékem legforróbb vágya, hogy édesatyját viszontlássá, a mai szent napon teljesedésbe megyh.« III. jelenet. Ünnepi előadás a remekül feldiszlített legnagyobb osztályban. Mennyzetig érő, dúsan megrakott, ragyogó karácsonyfá. Szent dalok zenekísérettel. Az igazgató úr ünnepi beszéde. Az idegen megismerteti magát fiával,

- Hölzer Ferencel. Örömteljes, boldog viszontlátás! — A lap közli, hogy a színmű megírása, a színpad, a díszletek egytől-egyig kizáróan gyermekek munkája, sőt a zenészek is a növendékek közül kerültek ki. (Die Guelle, Wien 1931. XII.)
- Párbeszédés nemű felvilágosítás.**
— Honnan jönnek a kisgyermek, mama?
— A gyermekek születnek, kedvesem.
— Mit jelent az: születni?
— Nőnek az anyjuk méhében addig, míg eléggé érettek és nagyok nem lesznek.
- Azután kijönnek?
— Azután kijönnek, mint a kis-nyulak, vagy mint a macskakölykök.
— De ez fájdalmat okoz, mama!
— Bizony fájdalmas az, az anyák gyakran nagyon betegek tőle.
— Én is fájdalmat okoztam neked?
— Te is, de anya nem gondol többet reá, örül neki, hogy te egészséges, derék gyerek lettél és hogy mamádnak kedves vagy.
(Otto Kühne: Umgang mit Kindern. 197. old.)

SZINMŰVEK — VIGJÁTÉKOK.

- Amit az erdő mesél (Géczi) népszínmű 3 felvonásban
Az asszony verve jó (Kersék) kis tréfa
A bővös kút (Kersék) dalos mesejáték
Boldog házasság (Dezső) vigjáték 1 felvonásban
A bor (Gárdonyi) falusi történet 3 felvonásban
Borban az igazság (Géczi) falusi komédia 1 felv.
A betyár kendője (Abonyi) népszínmű 4 felvonásban
Borsos pogácsa (Csermely) vigjáték 1 felvonásban
Csitri (Kersék) énekes vigjáték 3 felvonásban
Az erdők leánya (Nyári) daljáték 1 felvonásban
Felhő Klári (Rátkai) népszínmű 3 felvonásban
A féltékenység (Fodor) bohózat 1 felvonásban
Gyönyörű elölt (Nyáry) vigjáték 1 felvonásban
Isten veled kedves rózsám (Csite) népszínmű 1 felv.
Kabaré tréfák I., II. rész
Konferanszok I., II.
Legénylufang (Csite) népszínmű 3 felvonásban
Ne okoskodgy Rozi (Szunyogh) falusi kom. 1 felv.
Senki Miska (Paál) népszínmű 3 felvonásban
A szökött katona (Szigligeti) népszínmű 3 felvonásban
A tolonc (Tóth) népszínmű 3 felvonásban
Végeladás (Török) vigjáték 1 felvonásban
A vereshajú (Lukácsi) népszínmű 3 felvonásban
Verica kérője (Csite) népszínmű 1 felvonásban
Szirmaiék (Kersék) népszínmű 3 felvonásban
Víg monológok
Víg némajátékok
A vén bakancsos és fia a huszár népsz. 3 felvonásban

Kaphatók:

a magyar tanítók szövetkezeti könyvesboltjában,
Galántán.

HIREK

Vidámság az élet sója . . .

Ezt az aranymondást joggal és sikerrel érvényesíthetjük az iskolai életben is. Kellő alkalom: keret és miljö, biztosítja az iskolai humor értékét. Jó kezelés mellett egyaránt kedélyképző és képzeletfejlesztő.

... Tegnap hőembert rajzoltunk. Egyszerű papírlapokon formálják meg a gyermek-kezek a Jólismert figurát. Most a szekrényben van a sok rajzlap.

De a nagytáblán még, ime, itt díszleg egy hőember-példány. 16-kora. Pipázva mosolyog az osztályra.

A fázósan érkező gyermekek dideregnek a padban. A higauny a falon a fagyypont körül gubbaszt.

— Ejnye, — mondom méltatlankodva — letörülöm ezt a hőembert, mert olyan hideg van itt tőle!...

A gyermekek fölneznak az ábcécéről és megértő mosollyal helyesolnak. Tóni azonban itt nem áll meg. hanem följebb kúszik a tréfa lajtorjáján. Ezt látom nagy kerek szemében. Már szól is:

— De még van több hőember is. Ott, a szekrényben...

A vicc sikerült. A gyermekek zajos kacagása egyszerre elakad. Várják, hogy mit mondok erre. Most légy okos, Domokos! A jókedv folyását bűn volna megállítani. Ez az a pillanat, melyben a gyermeki fantázia — gyermeki alkotóerő! — ült diadalaát. Dehogyan is semmisítem meg ezt a műsoron kívüli érdemnyí! Inkább megtoldom a Tóni megfogzását:

— No lám, azért éreztem előbb a szekrény közelében olyan nagy hideget!...

Ezen azólan még eltáncol egy ideig a fantázia. Jóízű nevetés susterég a levegőben, s ettől igazán fölnelegedünk. Tóni a nagy kerek szemével kutat még valami móka után, de most élesen megszólal az iskola csengője, s egyszerre vége amulatságnak. Kezdődik a »kouloly« munka.

S az arcokon visszamaradó pirosság mutatja, hogy jól kezdődik. (boa)

Gáspár János, lapunk kollamellékletének szerkesztője ismét díjat nyert a nemzetközi dalt pályázaton. Ez alkalommal »Oh, mily gyönyörű az ének« c. mődala vitte el a pálmát, s a pályanyertes dal a budapesti orsz. zeneakadémián kerül bemutatásra. — Mindezt csak véletlenül tudtuk meg, mert a tanítói szerénységgel megáldott népszerű zeneszerző nem beszél róla, s nem akarja, hogy sikerei nyilvánosságra jussanak. Mi mégis, akarata ellenére közöljük a hírt, mert a Gáspár János sikere nemcsak neki szerez egyéni örömet, hanem mindenkinek, akit a sors a tanítói névre tett érdemessé. Olyan pályázaton díjat nyerni, ahová ezrével futnak be a pályaművek: országos hírű dicsőség, s mi kívánjuk Gáspár kartársunknak, hogy a sikerek útján még sok babérágat találjon!

A közalkalmazottak sérelmei ügyében az exekutiva kiáltványt tett köz-

zé, melyet a következőkben ismertelünk. A katonai szolgálati idő beszámítása nem a tisztviselők kívánságának megfelelően történt, s nem hoz megnyugtást. Sajnátkozásunkat fejezzük ki afőlött, hogy a kormány, a törvényhozó testületek és a politikai pártok nem teljesítették ezt a régi és igazságos követelést úgy, hogy az igazság és a jog érvényre jusson mindazon közalkalmazottak szempontjából, akik katonai szolgálatot végeztek. — A 273/31. számú kormányrendelet csalódlási hozott a közalkalmazottaknak és a nyugdíjasoknak. Nemcsak, hogy meg nem szünteteli a fizetésleszállásokat kielégítő mértékben, hanem érvényben hagyja a 204/32. sz. törvény és a 252/33. sz. kormányrendelet jogi sérelmeit az 1935. évre is. Sajnáljuk hogy az exkutiva és a tizenkettes bizottság munkatársainak nem sikerült elérnie azt, hogy együttmunkálkodhatott volna a személyi

megtakarítások ügyében hozott új kormányrendelet tervezetén. Törekvésünk az, hogy a munkaközösség újjászerveztessék, s a kormány által elismeressék, mint »Az állam és közalkalmazottak kezdeményezési és tanácskozási joggal bíró állandó bizottsága«, s hogy az állami és közalkalmazottakal illető minden kérdésben ezen bizottság beleegyezésével határozzanak.

Cs. bb »enyhítés? A Duszójniké Lisy január 24-i számában olvassuk: Sok kétkedéssel, de mégis közzöljük a hírt, hogy állítólag a kormány sürgeli a pénzügyminisztériumot az állami és közalkalmazottak anyagi helyzetének nagyobb mérvű könnyítésére, mint ahogy az a 275/34. sz. kormányrendelettel történt. Száz millióról van szó, amely összeg a 30 %-os enyhítés-nek 60 százalékra való fölemelésére volna hivatva éspedig ugyancsak április 1-től kezdve.

Közművelődési közgyűlés Zsigárdon. A vágsellyei járás magyar kisebbségének járási közművelődési együtlete január 24-én tartotta közgyűlését Zsigárdon, a Szinpártoló Egyesület nagytérmeiben. Tartalmas és nívós programmal. Kovács Alajos elnöki megüvölőjében a kisebbségi magyar lélek munkájának jelölt meg a közművelődési egyesületet. Munka Jenő titkári jelentése statisztikai adatokban fejezte ki az egyesület működését, s ismertetle az akadályokat. A forgótárosi beszámoló után Klinckó Aladár és szalonzenekara Paul Linke: »Ünnepi indulóját adta elő, s operettrezleteket játszott. A forgószínpad villanylámpái stílusosan színezték a zene hangulatát. A nő védelméről Palessik Jenő farkasdi, az ifjúság iskoláiuküvüi foglalkoztatásáról Janics Alajos királyfai kartársunk adott elő. A farkasdi ról. énekkar Oszlányi József vezetésével több Gáspár-nótát énekel meglepő biztonsággal és felegyelmezettséggel, s a szívvel-lélekkel előadott kedves dalok során Thern: Dalánnepen c. művének sikeres előnéklése fejezte be. Nyitray József zsigárdi kollégánk egy műdalt énekel szalonzenekísérettel, s a mindvégig érdekes és értékes műsort a zsigárdi róm. kat. iskola növendékeinek pompás táncai (Tavaszhéredése, babatánc és csárdás) rekesztették be. A táncokat Munka Jenőné

tanítónő tanította be nagy hozzáértéssel. A jól sikerült közgyűlés után kedélyes közös vacsora volt.

Az Ipolysági tankerület magyar tanítói számára Jánoska Tivadar festőművész, a pcszonyi áll. magyar tanítóképző rajztanára 1935. január 17-én másodízben tartott előadást az elemi iskolában való rajzitanításról. Számos szemléltető rajzzal kísért, világos, szakszerű és alapos előadásában különösen a természet után való rajzolást mutatta be a perspektíva alapelemeinek felhasználásával (amely ellen a tanítók oly gyakran vétenek). A vonal perspektívájából kiindulva, a négyzetgöngön át az alaptestet képező hasáb perspektív ábrázolását élvezetes előadásban mutatta be. A távlati ábrázolás ismeretének szükséges alapjait — mondta Jánoska — a tanító magában a természetben és minden feltűnés nélkül nyujtsa növendékeinek. Egyszerű tárgyról kell kiindulni, amelyen túlynyomólag kell vizszintes vonalak lesznek. A nem vizszintes vonalakat vonalzóval kell megállapítani és kijavítani. Ez eleinte egy házesopori sziluctje lesz, ahol a különböző színek egybefolyanak. A nap a gyermekek szemével szembe lesz. Igaz, hogy az árnyékszerű ábrázolásnál nagyobb figyelmet kell szentelni a színekre, mint a vonalakra. Ne kívánjunk mértani pontosságot, hogy a tanulók ne veszítsék el érdeklődésüket. A természetben való rajzolás után hálás és eredményes feladat az emlékezetből való rajzolás. Ezzel a gyermekek alkotó képességét is elősegítjük. A nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísért előadás majdnem négy óra hosszat tartott. P.

Az újabb tanfelügyelői vizsgák magasabb követelmények elő állítják a tanfelügyelőjelölteket. Praktikus tudást követelnek inkább, de súlyt fektetnek a régi és új filozófiai irányokra, törvényismertetre s különösen a modern pszichológiára és pedagógiai irányzatokra. Egyetemi bizottság előtt teszik le a hosszabb időt igénybevevő vizsgát. Az írásbeli dolgozatot otthon kell bizonyos megszabott időn belül (1—2 hónap) elkészíteniök, mely nagyon hasonlít a disszertációhoz. — A vizsgát legnagyobbirészi polgári iskolai tanerök tették.

Beethoven, Gáspár János Liszt Ferenc, Lányi E., Dürner, Kirchner, Síleher, Máhályi I., Bakalajnikov és Horváth feldolgozásában mű-, illetőleg népdalok szerepelnek. Vezényel Telcky Miklós kántársunk.

Hanza Szövetkezeti Naptár az 1935 évre. A galántai Hanza Szövetkezeti központ tartalmas és díszes kivitelű naptárt adott ki. A címlap Ivány Ferenc deáki kántársunk munkája, mely híven kidomborítja a szövetkezeti gondolatot, s a Hanza fejlődését. Minden vonalnak, minden színárnyalatnak meg van a maga mély tartalma és jelentősége. A hónapok fejleceit Harmos Károly komáromi festőművész rajzolta. A naptári rész után szövetkezeti írások következnek, melyeket Dr. Kuthy Géza, a Hanza címűnek lelkes cikke és Nagy Ferenc igazgató statisztikai táblázatokkal tarkított írása vezet be. A továbbiakban szövetkezeti írá-

saik révén ismerős tanító-nevekkel találkozunk, néha két cikk alatt is. (Korenych Rezső, Szelle Kálmán, Szkladányi Károly.) Szépirodalmi cikkeket id. Bauer Ferenc, Kocsis Árpád és Knež Tibor kántársaink írtak a naptárba. Korenych Rezső a gyermeknevelés köréből pedagógiai cikket is írt. A naptár sok szövetkezeti ismertető és tanácsadó cikket közöl, közli sok szövetkezeti építelenek a képét, a gazdasági és egészségügyi vonatkozású közlemények egész sorát, s nem hiányoznak a Hanza újságból jól ismert tréfarovat apróságai sem.

A **Mi Munkánk** januári száma a Vöröskereszt Sarfádék idei béke-ünnepének teljes anyagát tartalmazza. Beszédok, versek és Farkas István gyermekszindarabja töltik ki a lapot, mely egyéb utasításokat is ad a béke-ünnep megrendezéséhez.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Képesítővizsga. Amit a Zsebnaptár 1934—35. évfolyama a 180. oldalon közöl a tanítói képesítővizsgák költéségeinek a megértéséről, az a 104/1926. sz. törvény alapján álló érvényes előírások. A költségmegterítés minden nyilvános iskola tanítóját megilleti, tekintet nélkül arra, milyen jellegű iskolánál működik a képesítő vizsgát tett tanító. Ezt a legfelsőbb közigazgatási bíróság is kimondotta, amint azt a zsebnaptár szintén megjegyzi.

H. J. Hrnčiarovec, V. I. Perbete, V. K. és Sz. A. Bereške, B. J. Eberhardt, L. I. V-Pnka, H. E. Kajal, B. I. Šarkan. Tagjaink sorába léptek, lapunkat megindítottuk. — Sz. J. Berehová, K. M. Tornaľa.

B. M. Cíz, F. G. Korlát, J-né P. I. Nové Zámky, Z. I. Behynce, K. J-né Andó, F. S. Lučnec. B. P. Bratislava, R. B. Baručka, K. M. Tornaľa, B. L. Fornoš. Címüket a kért módon javítottuk. — Sz. S. V. Roškovce, T. R. Derecn, B. M. Cíz. A kért számokat újból megküldtük. — H. J. és id. H. L. Hornie-Saliby. Intézkedtünk. — Sel. I. Bratislava. A zsebnaptár már elfogyott. — S. J-né Szimő. Levele értelmében jártunk el. — L. Gy. Tornaľa, P. L. Fűr, N. J. Nagyabony, Sz. J. G. Pannata, M. K. Bratislava, F. I. Linhartovec. Levelük szerint jártunk el. — J. I. Diakovce. Csak egész tagdíjat fizető tagjaink vannak. Közzételési határozat. — M. L. Cs-Kürt. Tudomásul vettük.

Az új tanterv szerint most engedélyezett új magyar polgári iskolai tankönyvek:

Sebestyén—König—Magyar: Földrajz II. osztály számára

Sebestyén—König—Magyar: Földrajz I. osztály számára

Somogyi István: Számítan II. osztály számára.

KIADÓ: ACADEMIA Bratislava, Grössling u. 8.

TARTALOM:

Vezércikk. (bh): Közművelődés. — A pedagógia műhelyéből. Paulovič József: Az individualizált nevelés. (Befejezés). — P. S.: Hogyan tegyük gyakorlati jellegűvé a természetrajz tanítását? (Folyt. köv.) — Fórum. Szendrei István: Visszapillantás a múlt évi »Egyházzenei ájtatosságra.« — Egyesületi élet. Kovács Alajos 60 éves. — Vízváry Vilmos: A Tanítók Háza története. (Folyt.) Krónika: Szepesi Gyula: Kibirunk egynehány ószinte szót, Testvérem! — Junus Pannonius ötszázadik születési évfordulóját... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

**MEGJELENT
KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 59—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

**minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.**

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. pošt a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavač poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ďrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézvelhímezett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kiegészítést csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjlatlanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: **Olvasókönyv**

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: **Olvasókönyv**

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: **Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló**

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. 1./1.)

Somogyi: **Természetrész**

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (18. II. 20.195/32. 1./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy igénypéldányt adományoz a szegényzsorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszói fömeghíztottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ

XV. évf.

4. sz.

H A R M O S

Egységes munkaszellemet!

Legutóbb fölvetettük a közművelődés problémáját, s ismertettük a törvényadta lehetőségeket, melyek megszabják a népművelési munka kereteit. Rámutattunk a nehézségekre, s pár szóval érintettük azt is, hogy a közművelődési egyesületek igazgatásában nincs meg az egységes munkaszellelem, s a határozott irányt, tervszerűséget föltételező népművelési programban többé-kevésbé az elszigelettség, az ötletszerűség jelei mutatkoznak. Jelen cikkünk feladata ennek a kérdésnek közelebbről való megvizsgálása és megvilágítása.

Önként adódik, hogy a népművelési célkitűzést párhuzamba állítsuk az elemi iskolai munkaprogrammal: a tanítási tervvel. Hiszen az iskolán kívüli közművelődés egyenes folytatása a népiskolai munkának. Mindkettő egyazon területen, sőt helyiségben, egymást fölváltó időben történik. De míg az iskolai működés körét, terjedelmét, tartalmát határozott irányelvek, szabályok, a köztársaság egész területére egységesen érvényes utasítások állapítják meg, addig a közművelődés menetét, ügykörét csak általános, nagyvonalú és etnográfiai, valamint földrajzi szempontok szerint is megosztó instrukciók körvonalazzák. A belső munkaszellelem egysége tehát elsősorban adminisztratív okokból nem jöhetett létre.

Amikor erről a hiányról beszélünk, korántsem gondolunk arra, hogy az egyes közművelődési egyesületek és bizottságok önállóan, a saját elgondolásuk és törvényanyagiarázatuk alapján nem produkálnak célirányos és kielégítő tevékenységet. Sőt, az igyekezet és erőfeszítés, mely az egymás mellett, de egymás nélkül működő járási és helyi szervezetek munkásságában megnyilvánul, tiszteletre és bámulatra méltó, s az önzetlen, buzgó funkcionáriusok minden elismerést és dicséretet megérdemelnek. Amde éppen ezeket a szétforgácsoló erőket volna hivatva összefogni, együttes energia-kifejtésre késztetni a közös munkaterv, az egységes irányítás és vezetés. Nem az a hiba, hogy a szlovenszkoói földszávon elszórt etnikai és kulturális központok külön-külön élnek eleven kultúréletüket, szolgálván sajátosságos kultúrérdekeiknek, kielégítvén helyi kultúrszükségletüket és igényeiket, — hanem az a baj, hogy ennek az intenzív kultúrmunkának nincs meg országos viszonylatban a kellő súlya és jelentősége. A gyéren fölbukkanó hírlapi tudósításokból nem tűnik ki, hogy ezek a törvényes kultúr-szervezetek részei egy országos, nagy organizmusnak, mely pedig nemcsak formailag, de eszmei tekintetben is közös

Feladó:

TLAČIVO.

GROSSMANN SÁMUEL
ig. tanító

TORNALA

Egységes munkaszellemet!

Legutóbb fölvetettük a közművelődés problémáját, s ismertettük a törvényadta lehetőségeket, melyek megszabják a népművelési munka kereteit. Rámutattunk a nehézségekre, s pár szóval érintettük azt is, hogy a közművelődési egyesületek igazgatásában nincs meg az egységes munkaszellem, s a határozott irányt, tervszerűséget föltételező népművelési programban többé-kevésbé az elszigeteltség, az ötletszerűség jelei mutatkoznak. Jelen cikkünk feladata ennek a kérdésnek közelebbről való megvizsgálása és megvilágítása.

Önként adódik, hogy a népművelési célkitűzést párhuzamba állítsuk az elemi iskolai munkaprogrammal: a tanítási tervvel. Hiszen az iskolán kívüli közművelődés egyenes folytatása a népiskolai munkának. Mindkettő egyazon területen, sőt helyiségben, egymást föl váltó időben történik. De míg az iskolai működés körét, terjedelmét, tartalmát határozott irányelvek, szabályok, a köztársaság egész területére egységesen érvényes utasítások állapítják meg, addig a közművelődés menetét, ügykörét csak általános, nagyvonalú és etnográfiai, valamint földrajzi szempontok szerint is megoszló instrukciók körvonalazzák. A belső munkaszellem egysége tehát elsősorban adminisztratív okokból nem jöhetett létre.

Amikor erről a hiányról beszélünk, korántsem gondolunk arra, hogy az egyes közművelődési egyesületek és bizottságok önállóan, a saját elgondolásuk és törvénymagyarazatuk alapján nem produkálnak célirányos és kielégítő tevékenységet. Sőt, az igyekezet és erőfeszítés, mely az egymás mellett, de egymás nélkül működő járási és helyi szervezetek munkásságában megnyilvánul, tiszteletre és bámulatra méltó, s az önzetlen, buzgó funkcionáriusok minden elismerést és dicséretet megérdemelnek. Amde éppen ezeket a szétforgácsoló erőt volna hivatva össze fogni, együttes energia-kifejtésre készíteni a közös munkát, a közös terv, az egységes irányítás és vezetés. Nem az a hiba, hogy a szlovenszkói földszávon elszórt etnikai és kulturális körök külön-külön élnek eleven kultúréletüket, szolgálva sajátosságos kultúrérdekeiknek, kielégítve helyi kultúr-szükségletüket és igényeiket, — hanem az a baj, hogy ennek az intenzív kultúr-munkának nincs meg országos viszonylatban a kellő súlya és jelentősége. A gyéren föl bukkanó hírlapi tudósításokból nem tűnik ki, hogy ezek a törvényes kultúr-szervezetek részei egy országos, nagy organizmusnak, mely pedig nemcsak formailag, de eszmei tekintetben is közös

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
Magyarországi Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

Horvátországban és Magyarországon Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Minden hónapban 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Magyarországon és Kárpátok a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Feladat szerkesztő: Boross Béla.

Szerkesztők: Gáspár János, Uherczky Géza, Willand János.

Állományi munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztési Doina Sallby—Alsószell.

Központi: Komárom—Komárom, községi elemi iskola.

Helyi: Komárom—Komárom, községi elemi iskola.

A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A lapban közlő írások (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
Központi: Komárom, Doina Sallby (Alsószell), Galántai János.
Helyi: Komárom, Doina Sallby (Alsószell), Galántai János.
Központi: Komárom, Doina Sallby (Alsószell), Galántai János.
Helyi: Komárom, Doina Sallby (Alsószell), Galántai János.

A lapban közlő írások (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
Központi: Komárom, Doina Sallby (Alsószell), Galántai János.
Helyi: Komárom, Doina Sallby (Alsószell), Galántai János.

Magyar Tanító előfizetési ára:

1 évi 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
munként 2 Ké.

Magyar Tanító közlőny hirdetés díjszabásai:

Engedmények:	
5x közlésnél	15 %
8x „	20 %
12x „	25 %
24x „	30 %

Pályázati hirdetések:

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

Havanként 40 fill.

GROSSMANN SÁMUEL

ig. tanító

TLACIVO.

TORNALA

Feladó:

alapra vonzza a népművelési munka erővonalait.

Ami megnyugtató és biztató az egységes munkaszellelem kialakulásának közeli megvalósulása felől: az a körülmény, hogy a közművelődés munkásai túlnyomó részben tanítók. A tanítóság, nevezetesen a szlovenszókói magyar tanítói kar egységes közszelleme mintegy garantálja azt, hogy az iskolántúli közművelődés ügye — ha még ma el is ágazik — előbb-utóbb közös mederbe terelődik. Itt azonban egy látszólagos új akadály jelentkezik. A tanítóság, bár a tanterv egysége (s nem utolsósorban az egészséges egysületli szellem) mentalitásában, erkölcsi és világnézeti maggyőződésben, mondhatni, teljesen egygyéforrott (a szélsőséges felfogású kivételek itt nem jöhetnek számításba), — a különböző iskolatípusok szerint különböző érdek- és munkakörben munkálkodók. Vannak községek, ahol három, vagy négy, sőt több kulturális intézmény, esetleg más erkölcsi testület között oszlik meg az általános kultúr munka, s a felosztás alapját képező szempont föltétlenül és elsősorban a tanító közreműködésére számít. Mármost miképpen egyeztethető össze ez a sokféle kulturális érdek a tanító lelkeiben, aki a törvényt megkívánja a közművelődési céloknak is hivatalból hirdetője?... De nemcsak hirdetője, hanem megvalósítója, élharcosa!

Ezt a látszólagos komplikációt kielégítően oldja meg maga a közművelődési törvény. E törvény végrehajtási utasításai és az azt magyarázó rendeletek módját adnak arra, hogy a községekben létező kultúregyesületek a közművelődési egyesülettel karöltve fejthessék ki közös célú ténykedésüket. A gyakorlat már eddig is számos példával szolgál erre az együttes, vállvetett kultúr munkára, amikor a község tanítója személyében összpontosult a különböző elnevezés alatt, de egy cél felé törekvő kultúregyesületek végrehajtóközege. Eszszerűség ez: a kultúr munka racionalizálása.

Ez az összefogó, egymáshoz közelálló érdekeket magábaölelő közművelődési munkavállalás egyben biztosítja a közművelődési ügyrend megkönnyítését szolgáló előnyöket a fuzionált többi kultúr szerv számára is, s ebben a tekintetben dicséretreméltó a törvény demokratikus elgondolása. Ez az a kéznyújtás, melyet a közművelődési törvényen kívül álló kultúregyesületek eddig figyelmen kívül hagytak, s amely anyagi kedvezményeket is jelent a magyar kisebbségi kultúr munkának.

Ha egyelőre más kézzelfogható eredménye nem is volna az egységes munkaszellelem kiépítésének, mint az, hogy számbaveszi a munkaerőket, leltárt és katasztert fektet föl a közművelődési törvény által biztosított kulturális előjogokról: akkor is sikert értünk el, s megalapoztuk a további munka útját, a haladást.

Kezdetnek ennyi is elég volna.

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Gyakorlatiasság a normáltantervben.

Irta: W. Gašparik Józsa.

Fordította: Ox Tamás.

Különösen alkalmas szülői szövetségek és értekezletek előadás-anyagául.

A Csehszlovák Közlársaság összes népiskoláiban bevezették a folyó tanévben az új, egységesített elemi iskolai tanterv szerint való tanítást. Ezen elemi tanterv felöleli a teljes tanítási anyagot, amelyet a normális körülmények között felnőtt, normális fejlettségű gyermeknek el kell sajátítania, hogy teljes értékű tagja lehessen a társadalomnak és az államnak. Az új normáltantervet a megváltozott életkörülményeknek megfelelően dolgozták ki, a gyermek testének és lelkének tudományos megfigyelése alapján, elegendő téve ezen elvnek: neveljünk és tanítsunk az élet számára!

Ezen tanmenet egységes, tehát a Közlársaság minden egyes népiskolájára vonatkozik. Ezen egységességnek nagy jelentősége van nemzeti és állami szempontból. Jelentős továbbá az is, hogy ezen tanmeneti egységesség megkönnyíti a tanulóknak egyik iskolából a másikba való átlépését.

Az új tanmenet utal az újabb tanítási módszerekre is; így a munkaiskolára és a csoport-tanításra. A munkaiskolának célja a gyermeket teljességgel és önállóvá nevelni. Ez annyit tesz: úgy vezetni a gyermekeket, hogy az új ismereteket önmaguk szerezzék meg és ne a tanítótól kapják, mintegy feltálatva, hogy elsajátítsák az ismeretszerzésnek azon módját, amellyel a felnőtt ember is tanul. Ezen módszerrel akkor élünk, ha gyermekeinket gyakorta visszük kirándulni. (A kirándulásokra egyébként a tanmenet különösen utal, lévén azok, jól előkészítve, kitűnő tanítási segédeszközei a munkaiskolának.) A szabadban a gyermekek élénken figyelik az egyes jelenségeket, megítélik azokat, tapasztalataikról jegyzeteket készítenek, igyekeznek tanulni, okulni. Gyermekeinket úgy irányítsuk, hogy megfigyeljék a természetben és a társadalomban észlelhető törvényszerűségeket, s hogy ezen ismereteik alapján következtessenek az egyes jelenségekre. Tehát nem kívánunk részleteket, melyek úgyszólamint hamar elillannak az agyból, ellenben ügyeljünk a tanuló ítéletére, észleletére, érdeklődésére és figyelmére. A munkaiskola azon alapelven nyugszik, hogy mindenki jobban megjegyzi magának azokat az ismereteket, melyekhez önmaga, saját erejéből, jutott el.

A csoporttanítást a gyermekek közötti nagy lelki különbségek tették szükségessé. A csoporttanításnál a szellemileg egymáshoz legközelebb álló gyermekek egy csoportba tömörülnek. Így minden osztályban két-három csoport képződik, s ezek mindegyike olyan tempóval dolgozik, amilyen neki megfelel. Így a

gyengébb tanulók megterhelése is, a jobb tanulóknak a gyengébbek miatti lassúbb haladással való késleltetése is kiküszöbölődik. A csoporttanításuk az az előnye is megvan, hogy egy csoportban mindig kevesebb tanuló van, mint az egész osztátlan osztályban, s a tanító is többet foglalkozhatik egy-egy tanulóval, minek következtében az osztályismétlők száma csökken. A csoporttanításnál a munkát úgy kell beosztani, hogy a tanító egy csoporttal mindig közvetlenül foglalkozik, a többi csoport ezalatt begyakorolja a már levezetett anyagot, avagy olyan munkát végez, amit a tanulók önmaguktól, minden idegen segítség nélkül el tudnak végezni.

A csoporttanítás a házi feladatoknak jelentőségét is nagy mértékben kicsbbíti. A csoporttanítás takarékosabb tanítás, mint a tömegtanítás, már csak azon egyszerű oknál fogva, miután a tanuló minden munkája az iskolában összpontosul, s így — legalább az alsó fokon — a házi feladatok elmaradnak. Ezáltal a tanulóknak sok idejét és energiáját takarítjuk meg. A normáltanterv figyelmeztet is bennünket tanítókkal, hogy a gyermekeket házi feladatokkal ne terheljük, s hogy a házi feladat csupán az iskolai munka befejezése, s csak akkor adjunk fel, ha elvégzésükre a tanuló teljesen önmaga képes. A házi feladatok jelentősége általában igen kicsiny, minthogy azok a tanulóknak rendszerint nem önálló munkái, nehezen ellenőrizhetők, s így nem is tekinthetők a tanuló munkájának és előmenetelének fokmérőjéül.

Az új módszerek bevezetése nincs előírva. A módszer megválasztása a tanítóra van bízva, csak ne ellenkezzen az érvényben lévő törvényekkel és kellő tanításieredmény legyen vele elérhető.

Ami a nevelést illeti, nevelésünk legyen a nemzet, az állam és az emberiség érdekében való. Célunk tehát: jó polgárt és embert nevelni.

Ami az egyes tantárgyakat illeti, úgy gondolom, legjobb lesz a kiadott tanmenetből az általános bevezető részeket szószertint idéznem.

A tanmenetben első tantárgyként a »polgári ismeretek és állampolgári nevelés« szerepel. Ennél a tanítás célja: »A tanuló jellemének pallérozása s illedelmes magaviseletre való szoktatása. A társadalomban való demokratikus együttélésre, a nemzetéhez és a csehszlovák államhoz való ragaszkodásra, az összetartásra s az emberiségre való nevelés. Az állami és polgári intézményekről, az állampolgári jogokról és kötelességekről szóló legszükségesebb ismeretek emlékeztetbevése.« A »polgári ismeretek és állampolgári nevelés« tantárgya tehát mintegy érzelhetőbb erkölcsi nevelés, amelyen keresztül a gyermek a szükséges és helyes életszokásokon kívül elsajátítja a helyes állampolgári élet alapismereteit.

Következő tantárgy a tanítási nyelv. Ez magában foglalja az olvasást, fogalmazást, nyelvtant és helyesírást. E tárgy tanításának célja ez: »A világos, egyszerű és helyes kifejezőmód

elsajjáltása. Az irodalom iránt való szeretet felkeltése. Annak a képességnek a kifejlesztése, hogy a tanulók az irodalmi mű tartalmát és alakját megértsék, s hogy azt kellőleg értékesíteni tudják. Az alsó és középső fokozat legfontosabb oktatási célja az alapvető nyelvi készség olyan mértékben való kifejlesztése, amely a felső fokozaton való önálló munkálkodáshoz szükséges. A felső fokozaton a tanulók az alapvető készségeik gyors és tudatos használatában magukat tovább tökéletesítik, nyelvi műveltségüket minden irányban tovább fejlesztik s odatörekkenek, hogy a koruknak megfelelő módon, önállóan tegyenek szert ismeretekre.

Az olvasástanításban tekintélyes elhajlás észlelhető a régi módszertől. Már a legalsóbb fokon nagy változáson ment keresztül az olvasástanítás, minthogy az új módszerekkel történik. Változást idézett elő az olvasástanításban az is, hogy az intenzív olvasásról áttértünk az extenzív olvasásra. Intenzív olvasás alatt értjük egy bizonyos szövegnek többször való elolvasását azzal a céllal, hogy így a szavak olvasását tervszerűen begyakoroljuk. Az intenzív olvasástanítás segédeszköze az olvasókönyv, ezen kívül semmi egyéb. Most extenzíven olvastatunk, azaz sokat olvastatunk. Ezen célból segédeszközként használunk egyéb könyveket és folyóiratokat is. Az extenzív olvasással felkeltjük a gyermekek érdeklődését és szeretetét az olvasás iránt. Az olvasásnak gépiessé tétele szempontjából az olvasókönyveknek az I. és II. évfolyam számára úgy kellene összeállítva lenniök, hogy bizonyos mennyiségű szó gyakran ismétlődjék s így — anélkül, hogy egyet többször ismételnénk — az egész könyv elolvasásával a tanulók a szavak olvasását megtanulják, anélkül, hogy érdeklődésüket mesterségesen eltompítanánk. További változás az olvasás tanításában az is, hogy beiktatunk csendes olvasást, amely gyorsabb a hangosnál és az élethez mértebb, ha figyelembe vesszük, vajjon hány-szor olvas a felnőtt hangosan és hány-szor csendesen.

A nyelvtan-anyagban nem történt nagyobb változás, legfeljebb annyi, hogy az anyag úgy lett összeválogatva, hogy a gyermek számára a leghozzáférhetőbb legyen, azaz megfelelően korának és évfolyamának. Gyakorlandók: kiválasztott, helyes nyelvtani formák, a mondat szerkesztés szabályai és azok a szabályok, amelyek a helyesírást érthetővé teszik. A nyelvtan és helyesírás tanítása a helyes szokáson alapszik. Az első fokon olyan szavakat iratunk, melyek a mondatban változást nem szenvednek; a felső fokon oly helyesírási jelenségeket gyakorlunk, melyek változáson alapszanak. Helyes nyelvtani és helyesírási szabályok képzéséről van szó, amiket a gyermek felhasználhat a legfelsőbb fokon, amikor írásban kell magát kifejeznie (fogalmazási gyakorlatok). A fogalmazás legyen a gyermeknek önálló megnyilatkozása a társadalomról, a természetéről, egyéni tapasztalatairól és érdeklődéséről. Különös gondal gyakoroljuk a leveleket és a gyakorlati életben szükséges fogalmazványokat. (Folyt. köv.)

Hogyan tegyük gyakorlati jellemzővé a természetrajz tanítását?

Hogy az újabb kutatások eredményei következtében, sok esetben, mennyire meg kell változtatnunk régebbi felfogásunkat némely természetrajzi objektumról, s hogy milyen lényeges változtatásokat kell eszközölnünk az illető egyed leírásában, továbbá hasznos, avagy káros voltának megállapításában, arra nézve a veréb szolgáltatja a legtanulságosabb példát.

A kedélyes természetrajzíró a suszterinashoz hasonlítja a verebet. Kissé talán szemtelen, de alapjában ártatlan csínytevései, mókái némi bosszúságot, de annál több mosolyt váltanak ki. Így vagyunk a verébbel is, fűzi gondolatmenetét a mi frónk. Pedig a veréb ide-oda röppenései, bekandikálásai a sertés-ólakba nem is olyan ártalmatlan tünetnyek. Ez a vizit néha a sertésvész terjedését is előmozdíthatja. Ha t. i. ilyen beteg sertés vályújában a nyállal s egyéb váladékkal megfertőzött ételmaradékból vígan lakmározott, azután a szomszéd ólba röppen át, a lábára és csőrére ragadva a betegségnek virulens bacillustenyészetét telepíti át az egészséges sertések vályújába is. Miáltal harmadnapra, a bánatosan csodálkozó gazda nem csekély kárára, a kilenc kocás gyors kimúlását idézi elő. S ki gyanúsította volna ezért a verebet? Tehát a régi tradíciónak meg kell szakadni! Ha eddig, a legrosszabb esetben, közömbösnek tartottuk a verebet, ezek után más szemmel kell néznünk. S természetrajz tanításunk gazdasági és gyakorlati jelentőségét ez esetben az adja meg, hogy rávilágít a veréb természetrajzának erre a gazdaságilag fontos, de figyelemre nem méltított mozzanatára s megtanít a baj elhárítására.

Hasonló példát többet is említhetnék. De jelenleg csak Howard művéből említek meg még egyet.

Howard pl. a házi légy nevét »tífusz«-légyre kívánta változtatni. Rá akarván ezzel mutatni arra, hogy a »házi« jelző, semmi gyanút sem keltő, ártalmatlan viszonynak a szuggerálója. Holott a házi légy a legveszélyesebb fertőző szervezetek terjesztője lehet. De mivel nem ez az egyetlen tífuszterjesztő, s a tífuszon kívül más nyavalyákat is terjeszt, jobbnak találták az általánosan undorteltő és így védekezésre késztető, »piszok«-légy elnevezést.

Az a módszer, amellyel az iskolai természetrajz keretében a legyek elleni hadjáratot megindították, ismét az amerikaiak gyakorlati észjárását dicséri. Nemcsak a légy életmódját, fejlődését, a fejlődésre legalkalmasabb helyeket kutatták ki és ismertették meg, hanem módszereket, eszközöket dolgoztak ki és készítették az irtására. Az iskolából kiindulva, légyellenes mozgalmat szerveztek, amelybe belevonták a községek egészségügyi közegit is. A dűledező, nyílt tanyai és falusi árnyékszék helyett, mert ezek a légy legkedveltebb petelerakó telepei, olcsó, de a légynek hozzá nem férhető árnyékszék készí-

tésére mintát állítottak a tanulók elé. Kísérleteket végeztek a trágyadomboknak a légynyűvektől való mentesítésére nézve. Szóval a természetrajz tanulságainak megvalósítását is keresztül-vitték. És ezzel szemben hol állunk még mi?!

Hogy az ilyen kérdésekkel szemben jelentkező, általános közönyt, hogyan lehet áttörni, arra nézve is találunk példát. Az angol hadsereg egyik indiai alakulatánál, amelyben indusok szolgáltak többségben, vérhas pusztított. Az orvosok tudták, hogy a legyek terjesztik a betegséget, s azt is, hogyan. T. i. a nyitott latrinákból hurcolták át a fertőző csírákat a legénység ételmiszeréire. Akik azt gondatlanul elfogyasztván, hamarosan megbetegedtek. Ezért az orvosok elrendelték a latrinák elföldelését. De az erre a munkára kirendelt egészségügyi legénység nem hitt a betegség ilyen úton való terjedésében, csak felületesen végezte el a munkát. A járvány, a neki nagyon is kedvező klíma alatt, tovább dühöngött. Erre az egyik orvos egy kis fogással állt. Tudta azt, hogy az indiaiak rituális iszonyattal viseltetnek az emberi ürülék iránt, ezért bebizonyította nekik, hogy kénytelen-kelletlen, de kakofágok (hélsárevők). A légy gyomra u. i. keltős. Van egy lág előgyomor s ebből nyílik a tulajdonképpeni emésztőgyomor. Az előgyomor szerepe olyanféle, mint a hegyé, a táplálék felhalmozására szolgál. Ha már most a roppant mohó légy teleszívja az előgyomrárt kedvenc eledelével, az emberi ürülékkel, átröppen a közeli konyhába, ahol megnyalogatván az édes süteményt, cukrot, vagy gyümölcsöt, azt jónak találja, miért is helyet készít az új és izletes esemege részére úgy, hogy kiöklendez előgyomrából egy adagra valót. A gyanútlan és a légyre mitsmen hederítő ember a süteménnyel, vagy más étellel, a légy által szállított ürüléket is elfogyasztja. Könnyű elképzelni, hogy mi következik akkor, ha a vérhasban szenvedők ürülékéből való volt a szállítmány.

Ezt a magyarázatot szinte a letargiáig közönytös indiaiak is megértették. S hogy az anyyira undorító kakofágia vádjával ne illethessék őket, pontosan keresztülvitték az angol orvosok óvintézkedéseit. De a vérhasjárvány is megszűnt.

Hasonló oka van nálunk a escesemők nyári, vagy kánikulai hurutos székelésben nyilvánuló járványának. Ez is egy gyakorlati lecke, melyet még sehogyan sem oldottunk meg.

Sok más esetben is hasonló a helyzet, melyek felsorolását szintén mellőzöm, s csak 1—2, a módszertanba torkolló kérdést kívánok még megpendíteni.

A tananyagának a fenti okokból kívánatosná vált megrostálása alkalmával, a megmaradó rész is átdolgozásra szorul. A régi szokással itt is szakítani kell. Ugyanis a szövegeknek leíró részét, melyekben az egyes természetrajzi egységeket végességig, módszeresen leírják az egyes szerzők, szintén törölnödönék tartom. Ez a leírás szemlélet után kell, hogy történjék, mert ez praktikusabb és korunk pedagógiai felfogásának jobban megfelel. A könyvben a törölt részt színes ábrákkal kell helyettesíteni. Jól tudom, hogy a kép mennyire drágítja a tanköny-

vel és mégis azon a véleményen vagyok, hogy a természetrajz telis-tele legyen képpel, lehetőleg színes képpel. De még ezzel sem érem be. U. i. akár az egyszerű képek, akár a színes képek, ne holmi merev arcképinásolatok legyenek, hanem az illető természetrajzi egycdet legjobban jellemző ábrák, a fejlődését, életkörülményeit, jellegzetességeit, sajátosságait és a gyakorlati vonatkozásokat feltűntető képsorozatok. Külföldi könyvtermékekben gyakran láttam ilyeneket. Nálunk a Vöröskereszt adott ki hasonló elgondolású, de tisztán egészségi vonatkozású, fali képeket. Nekünk a gazdasági és más gyakorlati vonatkozású területeket is fel kell ölelnünk.

Pl. A kutyáról nem az a kép a becses, melyen a karcsú agár alakja ékeskedik, hanem azé a kuvaszé, amelyet abban a pillanatban rögzít meg, midőn a hűséges házőrző barátságosan végignyalja a 3—4 éves Jóska gyerek zsírosan felejtett ábrázatát, s ezzel az aktussal a galandférget plántálja át mosléktól lucskos pofaszőreiről, annak cseresznyepiros ajakára. Innen azután egyetlen nyelvtöltéssel átkelhet a pici borsóka a belső szervekbe, ahol folytathatja életének az emberben lejátszódó fázisát. A másik kép pedig árnyékká aszott, pókhasú, kis fiút ábrázol.

Az ilyen képek minden élőszónál és nyomtatott betűnél hatásosabban értetik meg azt, ami fontos az életre nézve.

Másik haszna a színes ábráknak az, hogy a leíró szöveg bemagolása helyett, a leírást aktív megfigyelés útján, maga végzi el a tanuló. Pedagógiai szempontból pedig ez a legfontosabb követelmények egyike.

A szöveggel leírt egycdeket a legritkább esetben ismeri fel a tanuló, ellenben egy jó színes kép után a legtöbb megismeri azokat. Ha azután, ezen felbecsülhetetlen pedagógiai haszon mellett, figyelembe vesszük azt is, hogy a leíró rész elhagyásával a nyomtatási költségnek mintegy egyharmadát megtakarítjuk, — mert a leíró rész a szövegek egyharmadánál többet is kitesz, — az így megtakarításra kerülő nyomdaköltség a képek előállítására fordítható. Ezáltal az egész könyv előállítási költsége, a színes képek dacára sem drágul olyan mértékben, mint az az első pillanatban látszik.

De ez esetben sem állok meg a feleúton. El tudok gondolni olyan természetrajzi tankönyvet is, amelyben csak ábrák — színes és egyszerű — és üres lapok vannak. Es ezt tartom a legideálisabb természetrajzi kézikönyvnek.

Hogy-hogy? Miért?

Azért, mert a munkaiskola korában élünk.

A szöveg nyomdaköltsége ez esetben arra a pár sorra redukálódik, amit magyarázatul az ábrák alá nyomtatunk. A munka többi része az iskolára hárul.

Végül megemlítem, hogy az olvasókönyvek természetrajzi vonatkozású része is ósdi és hiányos.

Ismertessük ebben a részben a nagy kutatókat, munkásságukat, felfedezéseiket. Személyükben ideált, munkásságukban

mintát adhatunk a tanulóságnak. Pl. Hogyan élt, dolgozott Koch, a tbc. és a lépfene bacillusának felfedezője? Benne a tanuló a legtárgyilagósbab természetkutatók, a legpedánsabb kísérletezők egyikét ismerheti meg.

Háúyszor csalódott Ehrlich, micsoda gigász munkát végeztek asszisztensei, míg a mérgea arzénózőkkel, maró és fojto vegyületekkel végzett 605 sikertelen kísérlet után, végre fellalálták a 606-os számút, az ú. n. szalvarzánt, a vérbaj leg-halásosabb gyógyszerét. Milyen jellemképző, akaratcdozó példa rejlik a hamar csüggedő, hitét, önbizalmát azonnal elveszítő, öngyilkossággal kacérkodó ifjúaág számára, ennek a 606 vegyü-letnek a történetében!

Vagy ott van Pasteur. Mikor a selyemgubót először vette kezébe, csodálkozva kiállott fel: »Nini, hisz ebben valami ző-rőg!« És mégis, ennyi tájékozatlanság mellett is, csakhamar beledolgozza magát az új tárgykörbe, s megmenti a francia selyemipart a sárga haláltól. A minden vállalkozástól irtózó, a kezdéstől féltő ifjak számára adhatunk-e ennél meggyőzőbb tanulságot?

De ne feledkezzünk meg Semmelweisről sem. Hiszen az emberiség felét közvetlenül érinti az a kérdés, amelyet mellő-zés, lekicsinylés, és súlyos lelki tusák árán vitt győzelemre. Felfedezte a gyermekágyi láz kőrokát és megtanított a baj le-küzdésére.

S hányan vannak még azok, akik az életüket adták kísér-letül az emberiség tanulására!

De nem szaporítom tovább a szót. Nem érintettem a kérdés minden vonatkozását. Az ilyen szűkreszabott helyen lehetetlen az. De váltig hiszem, hogy néhány gondolatot ki fog váltani az, amit mondtam. Innen a cselekvésig már csak egy lépés van. Lépünk egyet!

P. S.

A számok kimondása.

Előa helyen állnak az egyesek, második helyen a tize-sek... — stb. magoltuk, amikor a mult évtizedek gimnázium-tilusa az elemi iskolákban is a tudományos kifejezés nyelve volt.

Máskép kell felfognunk ezt a tanítási egységünket. U. i. nem elegendő megállapítani, pl. a 3-ról, hogy a második helyen áll és tízes. Evvel bár eléggé iskolás, skolasztikus megállapításra oktattuk is tanulóinkat, de korántsem a szám kimondására. Arra a 3-ra azt kell mondanom »harminc«.

Mi a számok végtelen hosszú során végtelen sok számhelyet ismertetünk (véges határokon belül); pl. a hetedik helyen állnak a milliók. Pedig a milliók megint első helyen állanak s nem a hetedikben. Tessék csak a következő példát megfigyelni: 333. Mindegyik helyen 3 áll, alakí érték szerint. Helyi érték szerint azonban az egyiket »három«, a másikat »harminc«, a harmadikat »háromszáz« névvel mondom ki. Dobjuk fel e

három számjegyet az ezrest jelző ponton túlra: 333.000. A legelől állóra *ismét* ezt mondom: »háromszáz«, a középsőre *ismét* ezt mondom: »harminc«, a leghátul állóra *ismét* ezt: »három«. A *pontra* ezt olvasom: »ezer«. Ez történik még egy szakasszal feljebb is: 333.000.000. — »Háromszáz—harminc—három«. A vesszőre ez olvasandó: »millió«.

Tovább nem igen terjed a szám gyakorlati alkalmazása, azért a pont és vessző bevezetése, mint rövidítés, jól alkalmazható. A gyakorlatban a pontot még egy helyen alkalmazzuk, hol az »ezer« pontjától megkülönböztetendő, nem a sorra írjuk, s az »egész« — szó rövidített jelölése. Pld. 31-25.

Nézetem szerint avval, hogy a »3« és »0« jelnek ténylegesen megadjuk a maga jelentését és azt az »ezer« illetve »millió« szó rövidített jelölésének tekintem, leegyszerűsödött a számki-mondás problémája. A hosszú számsor így csak elsős, másodikos és harmadikos számokból áll. (A diák-élet analógiáját használva fel, neveztem elsős... stb.-nek a számjegyeket is.) Bármely szakasz középső számja, második szám. Másodikosak pedig ezek: tíz, húsz, harminc... kilencven! (Minden osztályba csak kilencen férnek.) Egy példa: 30,030,030. A szám kimondásakor számjegyre csak ezt a szót mondom ki: »harminc«. — ezen kívül a vesszőt és pontot; tehát összesen öt jel nevéet ejtettem ki. (Annnyit is írtunk fel, a semmire nem mondunk semmit.)

Végül nézzünk egy példát diák szemmel, a régi módszer alapján, 111.000 — Végigjártuk a gyermeket a számhelyeken: egyes, tízes, száz, ezer, tízezres, százezres. A legelső szám tehát az ő megállapítása szerint »százezres«. Mikor pedig ki akarja mondani, mégsem mondhatja rá: »1 százezres, 1 tízezres, 1 ezres«, de száz-tízen-egy-et mondatunk. Ilyen aprónak látszó tévedéseinkkel dilemmák elé állíthatjuk egyes növendékeinket, melyek hetekre visszatartathják előmenetelükben őket, de minket is.

Ugy érzem, a példák világosan beszélnek, amit e tárgy körből elmondani kívántam. Hogy diákjaink mit szólnak hozzá, az rajtunk múlik.

Forgács Mihály.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Atutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

FÓRUM

Az életre indulót nem szabad megölni...

Két igen érdekes kartársam legutóbbi írásában a tanítóság továbbképzésének kérdésével — hiszem — legjobb tudása és elképzelése szerint foglalkozott. Amikor hangozlatom, hogy maradéktalan jóakaraturól meg vagyok győződve, a cél — Szlovenszko magyar tanítóságának hiánytalan továbbképzése — érdekében valónak tartom írásaikkal és az abban felvetelt, a továbbképzést szolgálандó eszméikkel röviden foglalkozni. Teszem ezt annál is inkább, mivel mindkét cikk alkalmas arra, hogy a továbbképzés kérdésül vicinális, sőt holtvágányra terelje, tehát oda, ahonnt mindannyian — remélem cikktörök is! — a továbbképzés vonatát fővágányra óhajtjuk átváltani.

Könyv kartársunk »Az ankét után.« c. cikkében örvedetes türelmellenséget áru el a továbbképzés kérdésében, de ugyanakkor túleszi magát a kritikusnál elengedhetetlen tárgyilagosságon, aminek következménye aztán az, hogy cikke súlyát, s ezzel értékét veszti. Ha sikerült volna tárgyilagosságát megőriznie, úgy el kellett volna, hogy ismerje azt a lényt, hogy a továbbképzés kérdésében a fölismerésen jóval túl jutottunk, amikor a Magyar Tanító holt betűi nyomán életes vita lámadt a kérdés körül járasköri, megyei és központi gyűléseinken. Jelentős lépés volt a továbbképzés kérdésének megoldása felé az »ANKET« is, melynek gyümösei — ha csak valaki erőszakkal le nem veri azokat! — a jövőben fognak beérni s közös táplálékul fognak szolgálni. Az elmúlt évben Losoncon tartott központi gyűlésnek a továbbképzés kérdésében hozott minden határozata a cél irányában végzett egy-egy energikus lépés. Sőt ezek közül kettő — a »Kultúr-bizottság megalakítására vonatkozó és a »Kultúr-alap« létesítését elrendelő — a célhoz egészen közel vitte Szlovenszko magyar tanítóságát. Hogy az azóta ellett idő a kérdést illetőleg látszólag eseménytelennek mondható, nem jelenti azt, hogy tényleg az is volt és nem jelenti azt sem, hogy a közeljövő eseményei nem fogják ennek ellenkezőjét kézzelfogható módon bizonyítani. Fent hivatkozott központi gyűlés országos elnökünket és mellette engem bizott meg a továbbképzés kérdésének továbbvitelével. Megbízatlásunknak — itt anélkül, hogy arra fel lennék hatalmazva, szölok az Elnök nevében is — legjobb tudásunk szerint meg is fogunk felelni s nem rajtuk fog mulni, ha ez az életbevágóan fontos kérdés nem nyer minden tekintetben kedvező és kielégítő megoldást. Addig is azonban türelmet és megértést kell, hogy kérjek.

Ugyanakkor a leghatározottabb formában kérnem kell azt is, hogy a továbbképzésnek egy-egy részletkérdése érdekében a közvéleményt a lényegtől senki se igyekezzék eltéríteni és ennek

a részletkérdésnek érdekében — akár önkéntelenül is — ne húzza meg a lélekharangot egy még csak életre induló sarja fölött az össztanítóságnak.

Mert én — ezt kénytelen vagyok ismét a leghatározottabban kijelenteni, bár szünet nélkül hangoztatom — nem lokális viszonylatban és nem a lapunkban megjelenő pedagógiai cikkek útján óhajtom és látom helyén valónak a továbbképzés kérdését megoldani, hanem országos viszonylatban és mindentekintetben való életkörülményeink alapos ismeretének birtokában, a leg-részletesebben évekre előre kidolgozott tervek alapján, melyek aztán Szlovenszko magyarságának hiánytalan nevelését, kultúr-irányítását a tanítók közbenjöttével biztosítanák.

Ez a tömören felvázolt elképzelés csak mint egyik és leg-kevésbé használható eszközt ismerheti el a továbbképzésnek egy, bár Szlovenszko legközpontibb fekvésű városában lévő könyvtár használatát. Hogy a szlovenszko magyar tanítóság ezideig nem építette ki szakkönyvtárait, az nem csupán az anyagiakon, hanem igen nagy mértékben a kezelés és használat nehézségeim múlott. Ezt a tényt bizonyítanom fölösleges, mert minden járáskör és tanítómege tanítósa igen jól ismeri.

Ami pedig az általam is igen tisztelt és nagyrabecsült ősz pedagógusunk idézett mondsát illeti, azt mai életkörülményeink és viszonyaink közepette helytállónak el nem fogadhatom, mert ma nincs időnk és érkezésünk egy-egy aranymondás fölött elgondolkozva álomba merülni, hanem az élet minden területén a legkézenfekvőbb gyakorlati eszközök megragadva, ábrándozás és szunyókálás nélkül, önmagunkat az élet árába belevetni. Hogy aztán az élet rohanó árájának tehetetlen játékvá ne váljunk, az árral való küzdelemre tervszerűen és nagyvonalúan (nem a felületességet érte alatta) fel kell készülnünk. Önmagunk és itt élő népünk mennyiségi kicsinységét minőségi értékünkkel kell pótolnunk, hogy az állam más nemzetiségű tanítósaival és népeivel a nemes versenyt felvehessük. Hogy pedig ez lehetséges, az élet igen sok példájával lenne bizonyítható. Azt pedig, hogy ez irányú célunk elérését csak igen kis mértékben és nehézkösen, fogyatékosan szolgálja akár a lévai, akár más könyvtárnak használata, avagy szaklapunk kisebb-nagyobb értékű nevelésügyi cikkei, mindannyian el kell, hogy ismerjük.

(Arról csak zárjelben szólok, hogy nem hiszem azt, hogy hivatkozott ősz pedagógusunk véleményének kifejtésekor arra gondolt volna, hogy mindazok, akik a továbbképzés kérdésével akár az ankét keretén belül, akár azon kívül ezideig foglalkoztak, képtelenek lennének egy-egy valóban értékes mű aranyértékű mondsáin elmélkedve annak mélyére hatolni. Bár jómagamat egy-egy aranymondás annyira fölviillanyoz, agymunkámat annyira felfokozza, hogy álomba merülni csak akkor tudok, ha sikerül gondolatomat erőszakkal elvonnom a fokozott agymunkát kiváltó »aranymondás« hatása alól...)

A továbbképzés kérdését szívükön-lelkükön viselő kartársaim tehát akkor lépnének a helyes útra, ha életenergiájuknak,

szellemi felkészültségüknek tekintélyes részét a szlovenszkói magyar tanítóság állalam több ízben és jelen írásomban is felvázolt továbbképzésének szolgálatába állítva törekednének a cél elérésére.

A kérdés lassú megérésének, megoldásának legkézenfekvőbb oka egyébként fajtánk egy, belőlünk tanítókból is erősen kiütöközött fogyatékosága: a szervezési képesség és az akarat szívósságának hiánya. Ennek látszólag ellentmond számos szervezési képességre és kitartásra valló tanítói intézményünk. A valóság azonban az, hogy mindezek egy-egy tanítótestvérünk, egy-egy kicsiny, de lelkes tanítógárda szervezési képességét és kitartását dicsérik és bizonyítják, s ezen intézményeink megalapításakor éppen a tanítótömegek szervezési készsége fogyatékoságának, akarathiányának leküzdése képezte és képezi ma is a legnagyobb akadályt.

Ha a magyar tanítóság ezen fogyatékoságát erős lesz leküzdödni és eltekintetben való készségét fokozni, semmi akadály sem lesz annak, hogy rövid időn belül biztos alapokon nyugodjék a szlovenszkói magyar tanítóság továbbképzése, melynek viszont természetes következménye lesz népnevelésünk — nemcsak iskolai nevelést értve alatta — adott viszonyainknak leginkább megfelelő kiépítése.

A lényegen innen szólanom kell Kónya kartársam cikkének egy s más furcaságairól is. Ilyen furcaság például az, hogy Kónya mondanivalóit többesszámban adja elő, mintha az abban elmondottakat több kartárs nevében rögzítené le. Így pl.: »Sőt a mi részünkről az egész ankétet is elhagytuk volna...«, »Nem akarunk ezzel szemrehányást tenni az ankét rendezőjének és a M. T. szerkesztőségének...«, »Eddig megállapítottuk volna, hogy az ankét keserű piruláját lenyeltük...«. És így a cikken véges-végig.

Másik furcasága a cikknek az, amikor arról ír, hogy a továbbképzés kiépítése érdekében ankétre nem volt szükség és ugyanakkor három oldalt ír a lévai közkönyvtár használatának propagálására... Nemkevésbé furcsán hangzik az a »megnyugtató« kijelentése, amelyben engem és a szerkesztőséget biztosít arról, hogy »Nem akarunk szemrehányást tenni... Ez kérem úgy hangzik, mintha teljes joggal szemrehányást tehetne v. tehetnének akár nekem, akár a szerkesztőségnek az ankét megrendezéséért.

Furcsa, nagyon furcsa. Vagy talán csak én találok furcsának?! Mit lehessen tudni... **Ocsovay Imre.**

Megvételre keresek egy KARÉNEKES KÉZIKÖNYV (Manuale Musico-Liturgicum) rk. szertartási könyvet. — Harmadik átdolgozott és bővített kiadás — kiadva 1911-ben — előnyben. Ajánlatokat kér: Molnár Zoltán rk. ig. kántortanító. Perin, pp. Veká Ida.

Válasz „egy kis figyelmeztetés“-re

Molnár János.

A múlt évben néhány tiszteletreméltó kartárs mozgalmat indított továbbképzésünk lehetővé létele érdekében. Az egyes járáások tanítósa is foglalkozott vele. A magam részéről három alkalmazható eszközt javasoltam: 1. tanfolyamok rendezése, 2. a Magyar Tanító nagyobb mérvű felhasználása a modern pedagógia elméleti és gyakorlati eredményeinek az ismertetésére, 3. a magyar nyelvű kísérleti iskolák szervezésének a szorgalmazása. Mindegyiket röviden indokoltam. A szerkesztőség annak idején a 2.-hoz hosszú megjegyzéseket fűzött, mintegy visszautasította a javaslatot, azzal indokolva, hogy amennyire a Magyar Tanítót fel lehet használni, olyan mértékben eddig is felhasználattott. Természetesen ezen vitalkozni meddő dolog, mert mindenki előtt ott a Magyar Tanító. Eppen ezért nem is folytattam. Legfeljebb azt a megjegyzést kell hozzátennem, hogy az írásom beküldése és megjelenése között egy hónap telt el, közben Kónya kartársnak értékes közleményei jelentek meg a cselekvő iskoláról, amire tehát az én cikkem megjegyzései természetesen nem vonatkoznak.

Azonban a Magyar Tanító ezévi 1. számában ismét visszatér az írásomhoz egy cikk. Maga a cikk tartalma nem teszi szükségessé, hogy foglalkozzunk vele, de a behelyezett tendencia és a végére tett módosítással tisztifikáció miatt megérdemli, hogy észrevegyék.

A cikk már bevezetőjében a »lürelem határá«-ról beszél. Nem mondja meg azonban, miért türelmetlen, ha továbbképzésről van szó, és miért ne lehetne arról beszélni. Bizonyára a mozgalom megindító jószándékkal emlegetik ezt a fontos ügyet, viszont a hozzászólás, ha nem is veszik hasznát, nem tiltható el.

Az egész írásom egy célt szolgált: hogyan lehetne módot találni arra, hogy nagyobb mértékben tájékozódjunk a modern pedagógiáról, mint jelenleg lehet. Minden mondatomnak csak ebből a szempontból van értelme, minden mondatnak csak ez a vonatkozás adja meg a használható értelmét. Minden más, minden kiragadott boncolgatás = talmudmagyarítás, halandzsa, szemfényvesztés.

Az utánpótlásról írt mondatnak is csak így van értelme, nem pedig a cikkíró önkényes értelmezése szerint. A fiatal tanító-generáció a pedagógiai ismeretek forrásától jön hozzánk, tehát azt várjuk tőlük, hogy hozzák közénk a pedagógia legújabb elméletét és gyakorlatát. Tény, hogy ma ez nem így van. Az okok ismeretesek. Pont. Ezen a téren a cikkírónak a fejlődésről tett hitvallása semmit sem változtat. A fiatal tanítók épügy nélkülözik a pedagógiai tájékozottságot (persze azok sem kivétel nélkül), mint mások. De ez nem a tanító-növendékeken múlik, hanem a tanítóképzőn. Már pedig mindnyájan tudjuk,

hogy a tanítóképzésünk problémája megoldatlan.

Cikkíró cikke 2. pontjában bizonyítgatja, hogy tudja, mi a cselekvő iskola. Azt hiszem, ezt a hosszú bizonyítást inkább a szerkesztő odasuhintó (az én írásonnál) megjegyzése váltotta ki, mint az én cikkem. Mert a javaslatom indokoltságán semmit sem változtat az, hogy egyesek talán mégis mindenről jól vannak tájékozva. De ha már bizonyítja, megkérdendzhetném, hogy a Magyar Tanítóból tanulta-e. Nem. Hát akkor inkább mellettem bizonyít, mert az én írásemban ennél a pontnál csupán egy dolog fontos, hogy többet adjon a Magyar Tanító. A többi példák között a cselekvő iskolát is felemlítettem, és mert a tanterv utasítása folytán talán ez a legaktuálisabb, erre kissé ki is tértem. Mindössze azonban azt állapítottam meg, hogy a tanítótság nincs róla kellőleg tájékoztatva. A modern cselekvő iskola más, mint a 20–30 év előtti munkaiskolák, mert éppen az utolsó 10 év alatt kristályosodott ki. Erről pedig egyetlen tanító sem tájékozódhatott a szlovenszkói magyar nyelvű pedagógiai irodalomból, azon egyszerű oknál fogva, hogy ilyen tájékoztató írás nem is jelent meg. És mikor azt írom, hogy senki sem tiltakozott a sok kézimunkával való azonosítás ellen, magamat is beleérttem, mert én is ott voltam. Bizony itt csak egy idevaló felelet lehetséges: helyes a diagnózis, keressük a gyógyítást útját. Azon nincs mit szégyelnünk, ha még nem ismerünk valamit, de megvan bennünk a törekvés a megismerésre. Itt fölöslegesen ítéli el magát a cikkíró úr erkölcsileg feltételelesen (megérdemli a megvetést), mert ezt kollektíve beismertük azzal, hogy továbbképzésről gondolkozunk, viszont ez meg szükséges, mert a vidéki iskola nem folytathat olyan mértékű kísérleteket, mint a kísérleti iskolák, azután meg a legtöbb tanító elismeri, hogy máshol is tudhatnak valamit, arra is kíváncsiak.

Ami azt az idézetet illeti, hogy »a magyar tanítótság tevékenységé ősdi«, ezt én is idéztem Szepesi kartárs után, aki szintén idézi. Valószínűleg elhangzott valahol és ennek semmi köze sem a csehek »igen derék, művelt, okos, úriember« voltukhoz, sem egyesek »vylečny« minősítéséhez. Amikor Szepesi kartárs ezt először leírta, nagyon szépen meg is adta rá a feleletet, erről ebben a formában fölösleges többet beszélni.

Ami cikke 5. pontját, a tesztekkel illeti, mondhatnám ugyan, hogy azok nem didaktikai tesztek (és ami ebből következik), de — amint már említettem — nem a tartalom a lényeges itt, hanem a tendencia. Mit akar azzal kérdezni, hogy »ezt is ránk vonatkoztatta-e?« Semmit sem vonatkoztattam ránk, hanem azt írtam a tesztekéről is, hogy azokról sem tájékoztatta a Magyar Tanító a tanítókat. Ez pedig igaz.(?) Hát mire jó mesterséges okokat fantáziálni, csak azért, hogy megsértődhessen, és a sértődöttség ürügye alatt sértegessen?

Annak csak örülni lehet, ha valaki annyira járatos a modern pedagógia és segédtudományainak irodalmában, mint azt a cikkíró úr önmagáról állítja. Nem is akarjuk kétségbe vonni, hogy nincs szüksége továbbképzésre, és így nem tartja szükség-

gesucc a Magyar Tanító intenzívebb felhasználását, de azt talán megengedi, hogy azok, akik ezt szükségesnek gondolják, ebbeli felfogásukat kifejezhessék.

Vagyis a cikkíró úr figyelmeztet arra, hogy tisztában van a modern pedagógiával. Elismerem, hogy az általánosítás alól lehetnek kivételek, de úgy tudom, sokan vagyunk, akik nem tekintjük magunkat ilyen szerencsés kivételnek, azért különböző módokat keresünk a korral haladó tájékozottságra. Annak idején »az a bizonyos« közgyűlés egyhangulag egyetértett ebben velem. Egy felszólaló volt ellene, de az is csak anyagi szempontból tartotta nehezen megvalósíthatónak, de nem fölöslegesnek. A cikkíró úr ott is bejelentette volna, hogy neki mindezekre nincs szüksége, mert ő teljesen tájékozott, és én az általánosítástomat nyomban visszavontam volna. Különben is az ilyesfajta általánosításokat már mindenki csak a többségre érti, nem kivétel nélkül mindenkire.

Amire pedig »felvilágosítást kér«, arról nagyon jól tudta, hogy nem is kaphat rá »felvilágosítást«, mert a kérdést — anélkül, hogy erre a legkisebb alapot is találhatna — a mindenáron való sérteni-akarás diktálta.

Most megkérdem az összes magyar tanítóktól, akik ezt olvassák, lehet-e az inkriminált javaslatomat és annak indoklását a tanítóság meghurcolásának tekinteni, mint ezt a cikkíró úr teszi? Folyhat-e köztünk nyilvános megbeszélés olyan tónusban, mint ahogyan a cikkíró úr a kérdést felvette és megfellelt rá? Megengedhetőnek tartják-e, hogy egy komoly testület hivatalos lapjában ilyen minősíthetetlen misztifikációt (a kiérdemelt jelzőket még azok után is szégyellem a hivatalos lapban leírni, hogy a cikkíró ezt nem szégyelte magából kikotorni, és a szerkesztőnek nem ütötte meg a szemét) hozzazanak egy másik tanítóról és különösen olyan frásról, ami szintén megjelent a Magyar Tanítóban?

Mert ha az frásom lényeg tartalmazott volna »meghurcolást«, azt már annak idején még megjegyzésekkel sem szabad lett volna a szerkesztőnek közölnie. Azonban a szerkesztő úr ilyen kifogást nem talált benne, mindössze kifejezte azt, hogy nincs szükség a Magyar Tanító intenzívebb felhasználására, mert eddig is adta, amit adhatott.

Osszegezve azt mondhatom, hogy ha az utolsó bekezdés nélkül jelenik meg a cikk, egy hangom sincs ellene. Az utolsó bekezdésbe belediplomáskodott erkölcsi vonatkozású szenfényvesztést egyelőre a kartársaim erkölcsi ítéletére bízom.

(Nem fűzünk megjegyzést a cikkhez — bár vannak könnyelmű és a valóságnak meg nem felelő állításai — mert fölöslegesnek tartjuk a további vilázást. Legjobb, ha Vízváry és Molnár kartársaink ott próbálják egymást megérteni, ahol a meg nem értés történt: azon a »bizonyos gyűlésen«. A M. T.-t pedig lehetőleg kíméljük meg a személyes élű cikkektől. Vannak értékesebb közölni valónk is. — Szerk.)

EGYESÜLETI ÉLET

A Tanítók Háza története.

Irta: Vízváry Vilmos.

(Folytatás.)

A hatás nem maradt el! Az adományok egy időre elakadtak. Szerencse, hogy a járáskörökben nem talált követőkre az ógyalai ellenzék. A M. T.-ban olvassuk, hogy a komáromi iskola előadást tart a T. H. alapja javára. Bratislava nagymegyei tanítóegyesület felszámolásánál az okmány-értékeket a T. H.-ra ruházták az örökösök. Galántai kör 4000 koronát szavazott meg szobaalapítványra. Párkányi járás tanítói a T. H. felépítését óhajlják. Ersekujvári kör elhalározta, hogy a szobaalapítvány II. részletét beszedi. Királyhelmec a nagymegyétől örökölt 1470 koronáját adta oda a T. H. alapnak. A járáskörök ismét bizonyosságot tettek a T. H. ügyének pártolásáról. Az ógyalai kör magatartását nem értem.

Az 1931. évi események közül felemlítem, hogy május havában a központi vezetőség Prágában járt és ott a kilátásba helyezett segély után tudakozódott. Ezt a választ kapta, hogy tavaly nem jutott, talán ez idén jut.

A kassai központi gyűlésen 248,372 koronáról számolt a T. H. alap kezelősége. Ebből központ 70,000 koronát kezel. Elnök felhatalmazást kért a T. H. tervének elkészíttetésére. Felhatalmazást a gyűlés megadta.

A terv elkészült, de a szükséges összeg még nem volt együtt. Az elnökség újabb pénzforrások után kutatott. Az újabb pénzforrást a Tanítók Könyvesboltjában vélte felfedezni. Elnökség a Galánta—Vágsellyei kör tanítóival karöltve országos akciót indított a Tanítói Könyvesbolt létesítése iránt. A T. H. felépítése a rossz gazdasági viszonyokra való tekintettel ismét halasztást szenvedett.

Az 1932. esztendő a könyvesbolt létesítéséről nevezetes. Elnökségnek egyik fő gondja volt ebben az évben a könyvesbolt felállítására, mert mint mondtam, ettől várt fedezetet a T. H. építési alapjából hiányzó összegre.

A T. H.-ról ebben az évben kevés szó esett. A Magyar Tanító ez évi vaskos (976 oldalas) kötetében alig tett említést a T. H.-ról.

A kassai hangversenyen 860 korona adományt gyűjtöttek a T. H. alapra. Ezt 2000 koronára egészítette ki a köri egyesület. A forgalmi képekből 15% jár a T. H.-nak. Párkányi járás a költségvetésben biztosított 5000 koronát megadta. Somogyi I. természetrajza 500 koronát hozott.

A tempó ismét lassúbb lett. A lévai nagygyűlésen jelentést tett az elnök a T. H. ügyének állásáról. Felhatalmazást kért a telek befásítására. Ajánlotta, hogy az alap kamataiból 1000

és 500 koronás öszlőndíjak tűzessenek ki. Központi gyűlés erre a célra 4000 koronát szavazott meg. Ezzel a ténykedéssel a T. H. mint jóléti intézmény megkezdte a működését.

Az 1933. évben ismét mozgalmas volt az egyesületi élet. A T. H. ügye és a könyvesbolt felállítására erősen közeledett a cél felé. A könyvesbolt 1933 április 6-án tartotta alakuló gyűlését. Az alakuló gyűlésen csak 50 tag volt jelen, de lélekben és együttérzésben jóval többen voltak. Az indulás nagy reményekre jogosította fel a ténykedőket. Erős a hitem, hogy a hozzáfűzött remények a közel jövőben valóra is válnak, és a T. H.-nak egy kiapadhatatlan pénzforrása lesz a Tanítók Könyvesboltja.

Az elért sikeren felbuzdult a vezetőség. Központi elnök sürgős felhívást intézett a járási elnökökhöz a T. H. ügyében. Közölte, hogy az építkezés megkezdéséhez még 100.000 korona hiányzik. Vállalnak-e a hiányzó összegből 10—10 ezer koronát a járások? Ha igen, akkor rövidesen felépül a ház. A legtöbb járáskör kitérő választ adott. Csupán a galántai és komáromi kör szavazta meg a 10.000 koronát.

1933. évi július hó 11.-én Galántán gyűlésezett a központi vezetőség. A T. H. ügyét az elnök ismertette. Bejelentette, hogy a tervrajz már elkészült. Az építkezéshez még 100.000 korona kell. A bejelentéseket a központi gyűlés helybenhagyólag tudomásul vette. A ház fölépítését elhatározta. Tervrajz árát (1200 Ké) kifizetni rendelte. Felhatalmazta a vezetőséget, hogy az építkezéshez szükséges kölcsönt felveheti és betábláztathatja. Ha ez nem lenne elég a banknak, akkor huszont tanító aláírásával biztosítja a kölcsönt. A tervet sokszorosíttatja, az építkezésre pályázatot hirdet 1933 VIII. 10.-i határidővel. A terv megvalósítására bizottságot küldött ki a központi gyűlés teljes jogkörrel és felelősséggel. A bizottság tagjai: Kovács Alajos, Árendás József, Nagy István, és én. Egyidejűleg felhatalmazást kért és kapott az elnök, hogy a T. H. mint szövetkezet megalkotása ügyében tárgyalásokat folytathasson a Hanzával. Megengedte a gyűlés, hogy a vagyont a szövetkezet nevére irathatja az elnök. Elnök mondta, és magunk is úgy láttuk, hogy a T. H. felépülése már csak néhány hónap kérdése. Sajnos nem így lett!

A T. H. építésére beérkezett pályázatok 1933. évi VIII. hó 19.-én bontotta föl a bizottság. Nyolc cég pályázott. Ezek közül háromnak megbízhatósága iránt tudakozódott a bizottság. Nyert információ alapján a pozsonyi Biederer cég megbízását határoztuk el. A szerződés megkötése előtt azonban az építési tervet szakértővel vizsgálattala felül a bizottság.

A szakértő hiányokat és hibákat talált a tervben. Pl. tetjesen hiányzott a padlásfeljáró. Közben kifogytunk az időből. A T. H. ismét befagyott. A bizottság úgy határozott, hogy az építkezést a következő tavaszra halasztja.

A bizottság azonban nem szüntette be a működését. A központi vezetőséggel tanácskozára ült össze és megbeszélte a módokat, melyek szerint a T. H. beszerzése történni fog.

Beható tanácskozás tárgyát képezte az új alapszabály-tervezet mikénti megalkotása. Felvetődött a kérdés, hogy milyen alapra fektessük az új szabályokat. Az értekezlet úgy határozott, hogy a T. H. mint jóléti egyesület alakuljon meg. Az új alapszabályok összeállításával engem bízott meg az értekezlet 1933. szeptember 6-án. Meghagyta, hogy a munkálatot a lehető leg-rövidebb idő alatt készítssem el. Az új alapszabály tervezetét néhány nap alatt összeállítottam. Felülvizsgálai és sokszorosítás végett a központi elnök úrhoz juttattam. Elnök úr elismeréssel nyilatkozott a munkáról, de mire a letárgyalásra került volna a sor, társaim hallani sem akartak az önálló egyesületről. Szabodásra fogtam a dolgot, hogy: ha már elkészítették a tervezetét, legalább hallgassátok meg. Kérésemet nem utasították el. A tervezetlet az értekezleten felolvastam.

Ez az értekezlet a jóléti intézmény mellett foglalt állást. Okot szolgáltatott erre azon körülmény, hogy a telek már úgyszólván a központi egyesület nevében van. Ha mint jóléti intézmény kezd meg működését a T. H., akkor nem kell új alapszabály és a teleket sem kell átíratni.

Végeredményben abban állapodtunk meg, hogy a Szlovenszói Általános Magyar Tanítóegyesület jóléti intézménye lesz a Tanítók Háza.

Vártuk a tavaszt, hogy az építkezést megkezdhessek. A Biederer céggel való kölést azonban elejtettük. Elnökség a tél folyamán díj- és kötelezettség mentesen új tervet készíttetett Prückner építész-mérnökkel. Az előző tervet t. i. ő vizsgálta felül, az ügyet és az igényeinket behatóan ismerte.

1934 április 25-én került az új terv hozzám. Következő napon véleményes jelentés kapcsán küldtem vissza a tervet az elnök úrhoz. Ettől kezdve a T. H. ügye gyorsan haladt előre. A lázas munkáról beszéltek az elnök hozzám intézett mellékelt levelei is.

(Folyt. köv.)

Vajda károly nyug. áll. iskolai igazgató kántori működésének ötvenéves jubileuma.

A nagyidai róm. kat. egyházközség igaz bensőséges szeretettel, fényes keretek között ünnepelte kántorának, Vajda Károly nyug. el. isk. igazgatójának, ötvenéves jubileumát, ki 1927-ig az ottani, előbb felekezeti, majd állami iskolának több, mint 40 éven keresztül hűséges igazgatója is volt.

Január 27-én, a vasárnap délelőtti szentmise alkalmával Zagolla Ferenc pápai kamarás, helybeli esperes-plébános a szentbeszéd keretében olvasta fel az ünnepelthez intézett püspöki leiratot, mely Vajda károly ötvenéves egyházi szolgálatainak egy-egy jelentős állomását fel-

említve, meglehetősen szavakkal emlékezik meg fáradhatatlan munkásságáról, s ennek nyomán egyháztársadalmi téren elért fényes eredményeiről. A meglepetéstől és a hozzáintézett főpásztori elismeréstől könnyekig meghalott jubilánst istentisztelet után a tisztelgők és ünneplők díszes serege kereste fel. Legelőször hitközségének előjárósága Zagolla Ferenc esperessel az élén egy ezüst habérkoszorút nyújtott át az ünneplőnek, majd Meško Dezső helybeli ref. lelkes vezetésével a ref. egyház presbitériuma, a bíróval és jegyzővel Bükön a község előjárói fejezték ki jókívánataikat. A szerencsekívánók sorában láthattuk a nagyrészt általa alapított és még ma is vezetése alatt álló egyesületek

és intézmények, úgymint a helybeli Olvasókör, Leánykör, Dalkör, Ifjúsági Egyesület, Hitel- és Fogvasztási Szövetkezetek, Tűzoltótestület tisztikarát. De legmeghatóbb volt az öreg és ifjú tanítványok tisztelgő csoportja. Az öszbevegnyűl és meglett férfiak és nők között ott láttuk a jövendű igéretét, a legfiatalabb nemzedéket is. Nagyida községe nemcsak egy érette sokat dolgozó közszolgálatban megöregedett munkásának adta meg a méltó tisztelget, hanem önmagát is megbecsülte akkor, mikor halálját ily megható módon kifejezésre juttatta.

Vajda Károly neve és érdemei azonban túlnőttek egy község keretein. A magyar tanítótársadalom régóta ismeri az ő munkáját, buzgalmat és hervadhatatlan érdemeit emlékezetében tartja még abból az időből, mikor vállait nem nyomta a munkában eltöltött sok-sok évtized súlya, fejét nem koszorúzta még a tiszteletet parancsoló ősz haj. Most, miután a jó Isten kegyelme ily magas korral jutalmazta meg, az ő ideális lelkiülete, a tanítói közösség előbbreviteléért lelkesülő, mindig áldozatkész és szerető szíve, most sem engedti, hogy a nyugalom puha párnájáról nézze a más munkáját. Egyesületi munkánkából most is kiveszi a részét, olyan fiatalos tüzzel és lelkesedéssel, mely sok íjtút is megszégyení. A kassa-moldavai járáskör ezidőszertini elnöke, ki járásköre életét új mederbe terelte és élénk tevékenységbe pezsdítette. Járáskörének képviselőtében ott látjuk őt a kp. gyűléseken. Magas korát meghazudtoló fürgeséggel vesz részt nemcsak a tanácskozás zöld asztalánál, de ő a fehér asztal legzamatatosabb adomázója is, ki — ha kell — mint előtáncos se vall szégyent. A legutóbbi losonci kp. gyűlésen is mindnyájunk bámulatát váltotta ki, mikor az impozáns losonci városházán a radnóti ünnepélyek főfunkcionáriusait, Kovács Alajos, Boross Bélát, Vársárhelyi Károlyt és Bodon Lajost köszöntötte, de a Kalmár-féle vendéglőben is ő volt a jóhangulat megindítója és fenntartója.

Amidőn mindnyájunk által ennyire szeretett s becsült tanítótestvérünket ilyen lélekemelő ünneplésben részesítették, miként Nagyida Vajda Károlyt: kötelességet teljesítünk, hogyha a tanítói közösség ér-

dekében tett hű szolgálataiért a szlovákországi magyar tanítókollektívum is csatolja elismerésének és köszönetének babérlevelét, s tiszta szívéből kívánja, hogy a jó Isten e nemes harcosnak adjon továbbra erőt egészséget ad multos annos!

Tanítói ünnepeltek. Talán a változott idők kedvező jele, hogy a mindennapi élet gondjai és nyomorúságai közt is mindtöbb magyar város és falu népe keres és talál útát-módot arra, hogy a szlovenszkoói magyar népnevelés és kultúra fáradhatatlan elharcosaival, a magyar tanítókkal szemben érzelt elismerését, halálját és köszönetét minél messzebb hangzó külsőségek közt, de bensőségesen nyilvánítsa.

Ilyen bensőséges, de külsőségeiben is a nap jelentőségét kihangsúlyozni öhajító módon ünnepelte Ragyolc község egész lakossága a Vincze tanító házaspár 25 éves házassági és külön Vincze Árpád jg. tanító és r. k. kántor negyedszázados ragyolci működésének jubileumát.

Az ünnepély az Úr-házában vette kezdetét, amikor is szentmise után Sashegyi Aladár dr. eszperes plébanos Isten áldását kérte jubiláló házaspárra. A templomot zsűfőiség megtöltő közönség ezután az iskolába vonult, ahol az állami iskolai hatóság részéről Sekey Mihály áll. tanfelügyelő, a magyar tanítótság részéről Kovács Alajos a Sz. Á. M. T. E. országos elnöke és Ocsovay Imre Gömör-Nógrád tanítómege elnöke, az iskolaszék részéről Koronczy Sándor bíró, a Ragyolci Torna Klub (RTK) nevében Weisz Sámuel hányaugazgató, végül az önkéntes tűzoltóság részéről Nagy József üdvözölte jubiláló házaspárt.

A helybeli magyar tanítók és volt tanítványai részéről való üdvözlés után az iskola növendékei dallal, verssel, virággal tolmácsollák haláljukat és jókívánságaikat szeretett tanítóknak.

A jubileumi ünnepségre egybesereglettek, társadalmi egyesületek képviselői jókívánságaikkal, ajándékkal halmozták el a jubiláns tanítóházaspárt, akik könnyekig meghatva fogadták a feléjük áramló osztatlan szeretet, tisztelet és hála ezen őszinte megnyilvánulását.

Az ünnepélyt a község vendéglőjében rendezett társas-ebéd követte, melyen számos felköszöntő hangzott el. Oszwald Emil a Sz. Á. M. T. E.

alelnöke a jubiláns házaspárra és az ünnepség rendezésének irányítóira, Benyovits Lajos földbirtokos és Weisz Sámuel bányagazgatóra ültette poharát, míg Cernoch Irénke tanítónő a helybéli szlovák tanítók jókívánságait tolmácsolta keresetlen szavakkal. Estelédre Jubiláns házaspár látta vendégül az ünnepség résztvevőit.

Ki tudja, talán él még a becsületes, önfeláldozó munkáért minden becsületes dolgozót megillető tisztelt, hála és szeretet...

Kedves kötelességet teljesíték akkor, amikor országos Elnökünk felkérésére beszámolómmal egyidejűleg öszinte hálával és elismeréssel emlékeztem meg a jubileumi ünnepség azon résztvevőiről, akik a Tanítók Háza javára adakozni szivesek voltak.

Első helyen kell megemlékeznem a Jubiláns házaspárról, akik a Tanítók Háza javára 100 Ké n. é. ér-

tékpapírt (Munkakölcson) adományozták. Az alant felsorolt urak: Sekey Mihály áll. tanfelügyelő, Dr. Sashegyi Aladár esperes plébános, Koronczy Béla iskolaszéki elnök, Vincze János ny. államvasuti felügyelő, Krüg Béla és Vincze Árpád tanítók készpénz adományjaiból, valamint Cernoch Irén tanítónő táncközi gyűjtéséből befolyt összesen 103 korona.

Külön is meg kell, hogy emlékezzem az ünnepélyen jelen volt Krüg Béla nagydaróci kartársunkról, aki a Tanítók Háza javára történt 500 koronás megajánlásával, fenti adományozókkal egyetemben, követésre méltó példát állított elénk, szlovenszki magyar tanítók elé, tanítóintz ményeinck áldozatos támogatására. (A megajánlott összeg befizetése után e helyütt kerül nyugtázásra.)

Az igen tisztelt adományozók fogadják az egyetemes szlovenszki magyar tanítóság öszinte köszönetét.

— Y —

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Komárnóban, 1935. évi február hó 1.-én a Sz.

A. M. T. E. központi pénztárvizsgálata alkalmából.

Jelen voltak: aluliroltak.

A pénztárvizsgáló bizottság Kovács Alajos központi elnök vezetésével végezte a központi pénztárvizsgálatot 1935. évi január 31.-én és február hó 1.-én. Vizsgálat tárgyát képezte az 1933. évi július 1.-től 1934. évi július 1.-ig terjedő időre szóló zárszámadás és az utolsó félévi ügykezelés megvizsgálása.

Pénztárvizsgáló bizottság behatóan átvizsgálta a központi pénztár 1933/1934. tanévi zárszámadásait és azt teljesen rendben találta. A zárszámadás elfogadását a közgyűlésnek ajánlja.

A második félévi (1934. VII. 1.—1934. XII. 31.) ügykezelés is rendben van. Megállapította a bizottság, hogy a tagdíj-hátralékosok a központi pénztár kezelőségének rengeteg gondot és dolgot okoznak. Kívánatos, hogy a tagok pontosan tegyenek eleget fizetési kötelezettségeiknek, mert azt kívánja a rend és az egyesületi élet fejlődése.

Javasolja a pénztárvizsgáló bizottság, hogy a kp. gyűlés a 100 Ké-n felüli tartozások bármely úton és módon való

ISKOLAI ÉS KÖZKÖNYVTARAK RÉSZÉRE:

MASARYK G. T.:

Modern ember és a vallás.

Erköletesi problémák.

Politikai gondolatok.

A nemzetiségi kérdés.

Az antiszemitizmus.

5 kötet ára 175 Ké.

K a p h a t ó k: Könyvesboltunkban, Galántán.

szorgalmazására hatalmazza fel és utasítsa a központi pénztár vezetését.

A peresítésből felmerült és bíróilag megállapított ügyvédi költséget a további kellemetlenségek elkerülése végett fizesse ki a központi pénztár és a peres feleket az előlegezett ügyvédi költségekkel kiértesítés mellett terhelje meg.

Kmf.

Bizottsági tagok:

Vízváry Vilmos jkv. vezető.

Kovács Alajos elnök.

Berényi Gyula. Hrotkó Sándor.

KRÓNIKA

A vasúton bejáró tanulóifjúság egyik legszomorúbb hozzátartozója a mostani keserves hétköznapiaknak.

Akiben érző emberi szívdobog, nem nézheti megilletődés nélkül, mikor korán reggel csapatostul kapaszkodnak fel ezek a kinemaludl, gyűrött, járadt arcú koravén fiúk, leányok a döcögő vonatokra, hogy, sokszor órákig tartó járatságos zötyögletés után, testileg, lelkiileg méginkább összetörve jussanak el tanulmányaik helyére. Őtközben aztán előkerül a láská, egyik-másik gyerek a könyvét lapozgatja fel, folyik a lázas késztetés a napi robotra. Mert itt, a vasútkocsiban, kell pótolni az elmulasztottakat. Legtöbbjük előző nap későn estőre érkezett haza, egyedül bolorkált végig az alvó sáru saros utcáin, hol már csak egy-két elkésett kutya felelgetett egymásnak. Az önfeláldozó édesanya vacsorával várja a holtjáradt gyereket, hisz egész nap ez az egyetlen meleg ételle a kisdáknak. Utána, ha akarna is még tanulni, a járatságtól képtelen. Mint egy darab fa, zuhan a megvetett ágyba, s igyekszik egy óra alatt kellőre valótl aludni mozdulatlanul, dermedten, álomtalanul, mert mihamar itt a hajnal s azzal az új nap, új terhek.

Mikor aztán e szegény kis pária megérkezik az iskolába — a vonatok pontatlansága miatt sokszor későn, de mindig járadtan és kedvellenül — bizony kevés lehet az a tananyag, mely őtl érdekelné, vagy öntevékenységre indítaná. A legtöbb heroikus erőfeszítést tesz, csak azért, hogy el ne aludják. És a tanár látja ez agyonfárasztott emberpalántátl, tiszta humanitásból sem követelhet tőle olyan munkaeredménytl, mint amelyet szerencsésebb körülmények között élő és tanuló osztálytársaitól. Ha enyhébb is a mérték az ilyenek elbírálása közben, bizony keservesen szolgálják meg ezek a gyerekek azt a bizonyítványtl, melyről, szegények, azt hiszik, hogy a jövőndő kapunyitogatója lesz.

Hazafelé aztán, ha mindjárt az a késő esti órákban történik is, jobb a hangulat. A napi történések a hátuk mögé kerültek, a szurkolásnak vége. A kisebb diákok pajkoskodnak, sokszor

bizony éretlenkednek, s ha eközben nem esnek túlzásba, nem is megbotránkosztatók, mert hisz »juventus ventus!« Mi sem voltunk jobbak abban a korban, ha csinyjeinkről oly szívesen igyekszünk is elfeledkezni. Ezeknek az esti hazatérőadásoknak azonban van egy olyan szomorú velejárója is, mely kell, hogy minden érző embert gondolkodóba ejtsen. Ez pedig a serdülő kélnemű ifjúság sokszor szinte döbbenetesen elmélyülő formát mutató idillje, mely nem egyszer minden képzelet megcsúfoló kilejtésedésbe szökik. Ma a legtöbb iskola koedukációs. Ezt a típust a demokrácián felépült iskolapolitika így kívánja. Rengeteg títált használtak már fel a pro és kontra érvek felsorakoztatására. E rendszernek épp annyi az előnye, mint a hátránya. De az ifjúságnak együtt való utazása, késő éjjeleken egyedül való botorkálása kész alkalmat nyújt arra is, hogy az iskolában kisarjadt bajtársiasságba másféle motívumok is belevegyüljenek. Nem egyszer voltam tanúja a vasútkocsiban az ilyen diák-szeladon tüzes udvarlásának, a partnernője kéjes magafeledkezésének. Az el nem különített kocsiban palam el publice történnék ezek a dolgok, de vajjon mi mehel végbe a felnöttek szigorú vigyázó szemétől teljesen elzárt diákszakaszokban?

Ha testi és szellemi megjáradásukért sajnálni lehet ez utazó diákokat, de nem kevésbbé szánalomra méltók azért is, hogy erkölcsi tekintetben is annyi ismerellen veszélynek, kísértésnek vannak kitéve. A kerületi polgári iskolák megvalósítása volna talán az egyetlen, mely ez állapotokon valamennyire segíteni tudna.

Még az inségfillérekből is lehet tőkét gyűjteni.

Valahogy az emberek megszokták a jószívű egyesek, közületek támogatását, s nem egyszer úgy lépnek fel, mintha ez irgalmasoknak egyenes és k. kötelessége lenne a segítés. Sőt! A gazdasági étel nagy vonalai között szintén felismerhető már ez a külső segítség után való kereskedés. A bankok, vállalatok, önkormányzati testületek szanálás után kiállanak, egyik-másik nem is hiába. Tervezik a kisiparosok, kiskereskedők, gazdák adósságainak konvertálását, azok egy részének az állam terhére való átvállalását. Csak a szegény, nyomorult köztisztviselő társadalm sok-sok milliós adósságairól és azok szanálásáról nem folyik diszkusszió a hivatalos helyeken. Talán nem jajgatunk eléggé.

A szegény néposztály segélyezése évekkel előbb a dúsabbban felszerelt közpénztárak ellenére is csak nehezen ment. A gazdasági romlás nagyobb mérve mellett is szinte kötéllal kellett fogni a szegényt. Egymástól restellék a segély elfogadását. A járási ifj. gondozó által osztott tejlet alig tudták az iskolás gyermekekre rádísputálni, ruha egyáltalában nem is kellett. Ma? Ha háromszor annyi eszköz állana is a segélyezés rendelkezésére, azt is maradék nélkül el lehetne osztani. Hiába bíztuk a segélyre jogosultak kiválasztását egy sokrétű bizottságra, a reklamálókat alig győzzük megnyugtani. Akad persze sok olyan

panaszos is, aki a segélyreszorulók igen liberális kiválogatása ellen szólal fel. És sokszor nem is jogosultatlanul. Ma minden ember szegénynek deklarálja magát, s ha segélyt osztanak, kész a tenyerét tartani. Ha aztán még rongyosnak, kiéhezettnek is mutatja magát, a szánakozás is megvan, s a jelentkező annyira jól jár, hogy a segélyből feleslegese is marad. Vannak aztán élelmesekek, akik a nyomorúság túlzott fitogtatását üzletszerűleg gyakorolják és igyekeznek kihasználni a konjunktúrát. E dilszes galériának egyik kimagasló prototípusáról olvastam a minap.

Egy előkelő berlini étterem előtt ténfereg egy sovány, sápadt, nem rongyos, de inkább szegényes, kopott ruhájú java-korabeli férfi, kiről messziről látszik, hogy valaha jobb napokat látott. Az étteremből lődul a közönség, s a járda szélén egy fekete kutya egy darab kenyeret ragad fel és rágcsálni kezd. A nyomorult ember odarohan, s a szó szoros értelmében közel-harcot utv a kutyaival a kenyérért, melyből végre is győztesen kerül ki, s az elragadott kenyérhéjat mohó igyekezettel habzsolja be. Az étterem hazafelé tartó vendégei, a járókelők bámulva szemlélik a tusát, néhányan kérdezősködni kezdenek: a kopott embertől. Ez hosszas jaggatás után bevillja, hogy megrokkant, s elbocsátott magánhivatalnok, s négy napja nem evett. A megrendült közönség körében gyűjtés indul meg, melynek eredményét, 83 márkát, hálálkodva zsebeli be a szerencsétlen és azután eltávozik. De most jön a dolog csattanója. Egy kíváncsi detektív észrevétlenül nyomon követi, s kideríti, hogy az illető Nikolaus Fogl borbélymester, kinek jólmenő üzlete, polgári izléssel berendezett háromszobás lakása és 8000 márká bankbeléje van. E komédiához idomított kutyaival naponta szép pénzt keresett.

A nyomorúság parazitái mindenkor ellepték a segélyosztó helyeket. Ezeket a tényleg rászorulóktól nem lehet teljesen elválasztani. De ez nem is baj. Inkább százak jussanak jogtalan haszonhoz, mint egyetlen nélkülözös kimaradjon a segélyezetttek közül. Szepesi Gyula.

TAJÉKOZTATÓ

a tanítói vizsgákhoz.

Összeállította: ADLER ERNŐ.

ÁRA: 10.— Ké.

Externista, óvónői, elemi iskolai képesítő, polgári iskolai szakvizsgákra, speciális vizsgákra készülők számára.

KAPHATÓ SZÖVETK. KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALANTAN.

A pozsonyi magyar iskolarádió hallgatóinak figyelmét felhívjuk a február 13.-i műsorra, melynek keretében zenél rejtvény lesz a hallgató gyermekek számára.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Törökvécek a polgári nevelés tökéletesítésére. 1934 májusában Londonban egyesületet alakítottak, melynek feladata a polgári nevelés tökéletesítése. (Association for Education in Citizenship.) Különösen azon nevelők törekvéseit támogatják, akik megértették annak szükségét, hogy az angol fiataliságot elő kell készíteni mindazon nehéz problémák sikeres megoldására, melyeket a jelen kor állít a demokratikus állam polgárai elé. Központi gyűjteményt létesítettek ahol az érdeklődő nevelők megtalálják a tanulmányozáshoz szükséges iratokat, leveleket, emlékeket és egyéb dokumentumokat, melyek alapján egészségesebb és maibb nézeteket alkothatnak a polgári nevelés szükséges reformálásához. Alapos reformra van szükség ebben a tekintetben mindenfajta iskolában.

Az Egyesült Államokban kioktatják a diákokat arról, hogyan dolgozik a kormány. Filmeket készítenek, melyek a kormány más és más tevékenységét pergetik le a gyerekek előtt. A filmek nagyon olcsók, az iskolák nagy része meg tudja vásárolni. Mindegyik filmnek két verziója van: néma és hangos. Ezzel lehetővé tették a film megvételét az olyan iskolák számára is, amelyeknek csak a néma film részére van vetítőgép. Az állam apró polgárai így saját szemükkel látják, hogyan készülnek a törvények, hogyan vitatják, hogyan tárgyalják meg a választmányokban, hogyan szavazza meg a képviselőház és a szenátus és végül, hogyan írja alá az államfő. Emellett praktikus mutatóványt közölnek különféle állami hivatalok munkáiból. Kioktatják őket ezek a filmek arról, hogy mennyit áldoz az állam a nemzeti parkok és erdők fenntartására, a hadsereg és a hadihad hatalmassá tételére; láthatják, hogyan készül a bélyeg, a papír- és az ércpénz.

Kanada Torontó nevű városában az YMCA védnöksége alatt minden év őszén rendeznek kiállítást, amelyen az iskolából már kikerült fiatalok vesz részt szebbnél-szebb munkáival, melyeket szabad idejében ké-

szített. 1934 szeptemberében már a 33. ilyen kiállítást rendezték. A kiállítás célja az, hogy a fiatalokat minél tökéletesebb munkára buzdítsa. Meg is van a nemes verseny-gés, mivel látják egymás produkcióit s az összehasonlítás sokaknál termékeny impulzust eredményez. A mozgalom rendezőit az a meggyőződés vezeti, hogy sohasem fog unatkozni az a férfi, aki fiatalága idején kifejlesztette magában a teremlő tevékenységet, hanem a legcélszerűbben fogja felhasználni szabad idejét is. A kiállítás jelsszava: »Tapszatalathól tanulj!«. A tavalyi kiállítás gazdagságáról tanúskodnak a díjak, melyeket a különféle tevékenységekért írtak ki. Párat csak a sok közül: rádióamatőr, biciklizverseny, korcsolyaverseny, torna, különféle játékok, úszás, rajzolás, festés, irodalom, szónoki művészet, széprás, géprás, fényképezés, zene, főzés, különféle gyűjtések, virágápolás, zöldségtermelés, famunka, ércmunka, repülőgép-modell készítése, macska, kutya, galamb, poni ló, nyúl- és baromfi tenyésztés.

Az olasz minisztertanács a kormányelnök javaslatára négy rendeletet adott ki, melyek a polgári nevelésről érintik. A polgári nevelést az olasz nemzet katonai előkészítésével kötik össze. A reform értelmében a fasiszta államban »a polgár feladata egybeforr a katona feladatával, azért szükséges, hogy a katonai előkészítés kiegészítője legyen a nemzeti polgári nevelésnek«. A honvédelmi előkészítést a gyermeknél kell kezdeni, mihelyt már képes felfogni jelentőségét és folytatni kell mindaddig, amíg csak fejevert tud forgatni a polgár, a hazá védelmére. Ez a katonai előkészítés négy fázisra oszlik: 8—18 éves korig nyújtja a katonaság előtti tanítást: 18—21 évig — abban az időszakban, amikor a polgár aktív katona, de nincs még beosztva a hadseregbe — tart az intenzív katonai előkészítő kiképzés; a harmadik fázis a tulajdonképpeni katonai szolgálat a kaszárnyai fegyvellemmel; az utolsó évad az aktív szolgálat befejezésétől az 55. életévig tart. Ebben a korban

is köteles a polgár a katonai képességeket ápolni, hogy bármely pillanatban alkalmas legyen a haza hívásának eleget tenni. A köteles iskolakorban, 8—14. évig a »Batilla« nemzeti organizációkra vár a feladat a katonai szellem kifejlesztése tekintetében. A fiatalággal meg kell kedveltetni a katonai életet azáltal, hogy gyakran összehozza a diákságot a hadsereggel, elviszi a katonai táncpályákra. A 14—18. évig tartó előkészítés nagyobbreszt sport és technikai jellegű.

(E. Lippert után.)

Hogyan tanulnak nálunk az emberek. Érdekes statisztikát közöl a prágai »Domáce učenie«. A »Domáce učenie« ismérős intézmény már nálunk, 30 különféle írásbeli kurzust nyújt, melyeknek segítségével idegen nyelveket, kereskedelmi és más praktikus tárgyakat lehet otthon tanulni. A kurzusokon 70.000 ember vett részt, ezek közül 18.000 német, akik a cseh nyelvet tanulják. 27½% résztvevő köz- és magán-hivatalnok, 20% állami alkalmazott, 17% munkás, 15% különféle hivatású, 10% katona, 3% orvos és 7½% nem adta meg foglalkozását. A feladatokat a résztvevők 69%-a beküldte javításra, bizonyítványt 31% kért. A művelődésnek ez az új módja — otthoni tanulás az iskola személyes látogatása nélkül — nagyon gyorsan tért hódított nálunk is. Megértésre talált, mert korszerű. Ajánlható is ez a módszer mindazoknak, akiknek sem az idejük, sem a pénzük nem engedi meg az anyagilag terhes stúdiumot.

(Slov. uč.)

Sportörület az iskolában. A cseh-szlovák napilapok gyakran hoznak tréfás, néha ironikus cikkeket a fiatalok — különösen a diákság — viselkedéséről a sportörületéről. A České Slovo pl. többek között ezt hozta a jégkorong-mérkőzések alkalmával: »A világbajnokság napjaiban szinte lehetetlen volt kibírni, amit a fiúk rendeztek. Állandóan kéredeztek ki, hogy az iskolaszolgától megtudják a mérkőzés állását. Az iskolaszolga ugyanis ráért rádiót hallgatni és fölötte érdekelte őt is a mérkőzés sorsa. Különösen a svájccal való mérkőzéskor fogta el őket az örület. A tanító ural ez mérget hozta, az asztalra csapott és kijelentette: »Fiúk, eleget van már

ezzel a hockey-örülettel. Ha valamelyikről beolvastam, hogy Davosra gondol (itt folytak le a mérkőzések), kiküldöm az osztályból. Azután a tanító ur ment ki háromszor és elgondolkozva fogott hozzá az osztályban a rajzok osztályozásához. Mikor a gyerekek széjjelmentek, rejtendő nevetés tört ki belőlük az iskola előtt. Valami hat diáknak ez volt a rajzosztályzata 4—0. Időszerű volna pedagógiai szempontból a nevelésre igen káros sportörülettel foglalkozni, mert nagyon sok iskolánál túllé a célon a túlbuzgó tornatanár, midőn a megfelelően elő nem készített fiatalságot azonnal bejelja a sport legkülönbözőbb ágaival. A sportnak sok fajta — különösen az általánosan elterjedtek, mint pl. a football, birkózás, boksztolás, handball — igen könnyen durvasággá fajul, ha nincs meg a gyermekekben a sportszellem kialakulásához szükséges fegyelme és önomság. Az ifjúság könnyen lelkesedik minden újért. Rá kell azonban terelni őket a helyes útra, hogy pozitív nevelési eredményeket könyvelhessünk el. A nevelés szolgálatába kell állítanunk a sportot, különben semmi helye az iskolának. Többtanerős iskoláknál a tanítók »sportosztálye«, melynek csak a futballozás, handballozás stb. a bálványozott tantárgya, kifejezhetetlenül rossz hatással van a többi — sport tekintetében is — konzolidált osztályra. Mindenből, tehát sportból is, csak annyit vigyünk az iskolába, amennyit a diákság és a környezet külső és belső adottságai veszély nélkül elbírnak.

A gőzhajó feltalálója. A hajózási forgalom ma már csodálatos méreteket ért el. A hatalmas személyszállító óceánjárók a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. Mindenki állítja a hajóforgalom célszerűségét, fontosságát és hasznát.

Ezen fontos közlekedési eszköz zseniális feltalálójának, Fulton Robertnek, azonban sok gúnyt, elutasítást, meg nem értő csúfolódást kellett eltűrnie, mert kortársai nevetve fordultak el »furesca« elgondolásaitól. Nemcsak az egyszerű emberek, hanem a tanultak sem tudták elhinni a gőzhajó felhasználhatóságát.

Fulton ír származású volt, Pensylvániában született. Apját még gyé-

rekkorában elvesztette. Tanulmányokra nem volt pénze, kitanulta az aranyművességet. Anyjáról szeretettel gondoskodott. Türellemmel gyűjtögette a dollárt, még édesanyjának egy kis házat és földet vásárolt. Anyja megélhetését biztosította, most már saját ambícióit törekedett kielégíteni. Nagyon vágyott az ősi kultúra földjének, Európának megismerése után. Angliában és Franciaországban járt. Mindenképpen érvényesíteni akarta technikai képességeit. Párisban a Szajna vízén kísérletezett új találmányával, a torpedóval s a francia kormánynak fel is ajánlotta, ez azonban elutasította őt. A gőzhajóval is próbálkozott ebben az időben. Sikertelnek is kísérletezései nagyszerűen, mégsem talált megértésre. Alttól Napoleonnak is felajánlotta, hogy átszállítja hadseregét gőzhajóval Angliába. Napoleon durván utasította őt el: "Bolond! Forró vízzel akarja a hadseregemet átszállítani!"

Mind ezek a megálázások sem voltak képesek azonban elriasztani tervétől. Visszatért hazájába. Folytatta kísérletezéseit. Livingstone konzul segítségével építette az első gőzhajót a "Clermont"-t, mely 42,6 m. hosszú és 14,6 m. széles volt. Watt-gőzgép hajtotta a hajót. Az amerikai kormány megértette Fulton nagyjelentőségű munkáját. A pénzübeli segítségen kívül azt is megengedte, hogy az Észak-Amerikában levő folyókön szabadon hajózhasson. Első hajóját a Hudson folyóra bocsátotta és New Yorktól Albanába tette a legelső hosszabb utat. 220 km. ez a távolság, melyet 32 óra alatt tett meg, tehát kb. 7 km-t haladt óránként. Utasa visszafelé akadt, de akkor is csak egy.

Fulton fáradozatlanul dolgozott. Vállalkozásaiba ölte minden vagyonát, még egészségét is. Nyomorba került s kisebb találmányainak eladásával tengelte életét. 50 éves korában halt meg. Tele volt ekkorra már adósságokkal. Találmányával hatalmas, addig soha nem sejtett fordulatot idézett elő a közlekedésben s ezzel kiérdemelte a halhatatlanságot a világszemlémek galériájában.

A napokban lesz Fulton halálának 120. évfordulója. 1815. febr. 24-én halt meg.

Az iskola jövője. Az alábbiakban megkíséréljük előre látni az iskola jövőjét. Két indító ok készlet erre.

Mindenekelőtt az, hogy a jövőendőket legalább gondolatban átéljük és az a különös kívánság, hogy szükséges rangemelkedését az iskolának megvalósítva lássuk. Az iskola már ma megmutatja alapvonalait jövőendő alakjának.

Alig 150 esztendeje annak, hogy Watt James a gőzgépet feltalálta, mellyel a rákövetkező idöket átalakította új életfelfogásra és új munkaalkalmat nyújtott. Ez az új munkaalkalom új nevelési irányzatot kívánt. A gyors fejlődés egy jobb, a nép minden rétegét felölcö iskolai kiképzést követelt. Egyik állam a másik után vezette be az általános tankötelezettséget. Az iskola lassan munkaiskolává lett abban az értelemben, hogy a hozzá szükséges tulajdonságokat fejleszteni törekedett. De minden reform dacára az iskola még ma sem tökéletes.

A jelenlegi gazdasági válság, mely egyszersmind szellemi és lelki válság is, súlyosan nehezedik ránk, de mint a történelem tanítja, nem állandó jelenség. A technikai előhaladás nagy feladata abban áll, hogy minden embernek lehetővé teszi, hogy a kultúra és civilizáció eredményeiben résztvegyen. Ebből a feladattól és annak eredményéből is kiveszi az iskola a maga részét. Az erre vonatkozó rendelkezések közül az iskolára nagyobb fontossággal bír a munkaidő megrövidítése. Ennek a rendelkezésnek kell, hogy az legyen az eredménye, hogy a heti órák száma csökkenjen és az iskola jobban, mint ezelőtt csekély iskolává és testi neveléssé alakuljon át, mert különben, ami a foglalkozási fokozatot illeti, természetellenes vis onyba kerülne az ifjú ág a felnöttekkel, amennyiben a tankötelezettség idején belül beállna az az esél, hogy a tanulónak beleszámitva az otthoni tanulási időt és a tanfolyam óraszámát, több kötelesség-szerű munkája lenne, mint a felnöttek. Ebből következik annak a szükségessége, hogy a tananyagot úgy képzö, mint életre nevelö voltára nézve alaposan át kell vizsgálni De dacára a kevesebb fontossággal bíró anyag elhagyásának, a tankötelezettség meghosszabbítására fog kerülni a sor, hogy megrövidített tanítási idő mellett is a tananyagot tökéletesen kidolgozhassa.

Az iskolaidő meghosszabbításával az iskola a munkaélet új rendjéből

származó követeléseknek is megfelelhet. Itt nemcsak arról van szó, hogy az iskola az új rend technikai olda ára álljon, hanem hogy a tanármereket szabad idejükben észszerű természeti és kulturális alkotásra serkentse, mely alkotásoknak mint felnöttek, részesei lesznek. Miután az jövő iskolája hivatalosan lesz egészen az öregkorig fejleszteni az alkotóképességet, ez új feladatát eredményesen teljesítheti.

Igy az iskola a jövő közéletében

elfoglalhatja majd azt a helyet, melyt megilleti. Még akkor sem lesz készen abszolút értelemben, de ami az életégszbe való beilleszkedését és nevelő halását illeti, bizonyos tökéletességet fog elérni. Nem csálóka kép ez? Nem. A bátor bár meglatja a nehézségeket is, nem hagyja magát tőlük elnyomni, hanem megfélézi őket. Utjában — a sötétségen keresztül — a jövőbe vetett hite világít.

(•Freie Schulzeitung. c)

Könyvek, folyóiratok.

Beharangozás. Sajtó alá került Groszmann Sámuel, tanító tollából: »A családi nevelés és oktatás kézikönyve.« Alkalmam volt a kéziratba betekinteni s örömmel állapítottam meg, hogy egy régen nélkülözött szakkönyvről van szó, mely minden nagyképszerűsödést megelőzve, a legközérthetőbb stílusban tárgyalja le azon kérdéseket, amelyek állandóan ott-lebegnek az iskola és a családi gyermekszoba között. A készülő könyv egyes fejezetei, a gyakorlati ember szakszerű váaszai mindezen kérdésekre. A gondos szülő számára íródott, de egyet-egy nevelő könyvtárából sem szabad hiányoznia. Az egyes fejezetek egyenesen felkínálkoznak a szülői értekezletek előadói tárgyaiul. A községi könyvtárak keresett könyve lesz. (Egyébként elővételi ára 16.— Ké. bolli ára 24.— Ké. Lásd a mai számhoz mellékelt előfizetési lapot.)
Ste. anyák R

Tájékoztató a tanítói vizsgákhoz. Összeállította Adler Ernő. Nagyon szükséges és hasznos munkát végzett Adler kártársunk, amidőn zsebkönyv-alakban összegyűjtölte az externista-, óvónői-, kézimunkatanítónői, elemi iskolai képesítő, polg. isk. szakkvizsgákra, kiegészítő és speciális vizsgákra vonatkozó tudtivalókat. Az egyes vizsgák anyagára, a kérvényezés módjára nézve bővevi ágoi ást, kérvénymintákat találunk a könyvecskeben, s ami ezeknél a vizsgai előkészületeknél a fontosabb: megtaláljuk benne mindazon könyvek és jegyzetek jegyzékét, úgyszintén beszerzési helyet melyekből a jelölteknek tanulniuk kell, vagy ajánlatos. A Tájékoztatót minden, vizsga előtt álló fiatal kártársunk örömmel fogja fogadni.

mert főlegessé teszi a sok (és rendszerint eredménytelen) érdeklődést, levelezést és egyszerűsmindekkorra megszüntet minden tájékoztatótanságot a vizsgák körül. A könyv Klein Géza kiadásában jelent meg fittaszombalban. Ára 10 korona.

Magyar Folyó. A Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság folyóiratának decemberi száma komoly értéket képvisel köztársaságunk magyar szelleméletében. A vaskos (204 oldalas) keltős szám nyelvtudományi, történelmi, társadalomtudományi és irodalmi tanulmányokon kívül a pedagógia tudományának is méltó figyelemmel szentel, s több cikkben találkozunk a csehszlovákiai magyar iskolapolitika és pedagógia időszerű kérdéseinek tárgyalásával. Szerényi Ferdinánd »Lehel-e reménységünk?« című beszámolójában szóvá teszi tanfőképzésünk mostoha ügyét is, Krammer Jenő pedagógiai szemléje pedig a nálunk megjelenő és a mai pedagógiai problémáinkkal foglalkozó más nevelésügyi folyóiratok munkáját méltatja. Cikkéből idézzük a következőket: »Tagdialat'annul van némi haladás. A Magyar Tanító, mióta új, megfelelőbb köntösben jelenik meg, többször hoz olyan tanulmányokat, melyek ilyenfajta munka (tudományos pedagógia) megkezdésére mutatnak, legáltalibb d csere'es törekvéssel törnek feléje. Az a termékeny körkérdés, melyet e folyóirat a tanítók továbbképzésének ügyében idézett a tanítószág egyeteméhez, a pedagógusok egyik legfontosabb és legégetőbb problémáját érinti: a gyermekvilágga' és ifjúsággal foglalkozó szeméi vezetőknek állandóan kapcsolatban kell maradnia a tudományok és

művészetek fejlődésével, általában az étellel. Igen helyesen tette tehát a Magyar Tanító, hogy ezt a kérdést felvetette, s így legalább ráirányította a figyelmet. Nyári kurzusok, szaklapok, tanítói kongresszusok, illetőleg tanítók részvétele nagy nemzetközi kongresszusokon (amilyen a közelmúltban a prágai pszichotechnikai és filozófuskongresszus volt) vihetnének eleven verkeringést tanítóágunk szellemi életébe. Ha más nem, beszámolók közlése is nagy szolgálatot tehet s éppen a téren látnunk haladást a folyóiratban, ami nem lehet megemlíthet nélkül hagyni, ha nem is tartjuk elégnek azt, ami eddig történt. Igen helyes Adler Ernő kezdeményezése, aki gyermektanulmányi rovatában állandóan számon íyekszik tartani, ami a tudományágban történik, addig is, amíg az általa felvetett szlovenszkoí magyar Gyermektanulmányi Társaság gondolata valóra válhatik. Ugyanúgy meg kellene szervezni a különböző pszichológiai rovatokat, s azt megfelelő munkatársra bízni, tehát munkafelosztással rendszeres, állandó képet nyújtani arról, ami a pedagógia és segéd tudományai terén eredményt, haladást jelent. Elismerjük, hogy a Magyar Tanítónak nemcsak a tanítóság továbbképzésének ügyét kell szorgálnia, hanem szervezeti kérdéseit is. Örvendőes dolog, hogy ezen a téren ez az egyik leg erősebb, sőt talán egyet en állandóan fejlődő magyar szervezet Szlovenszkoí s akár mennyire a pedagógia tudományos kérdéseit költnek le minket. lehetetlen nem örülnünk annak, hogy még házat is épít a tanítóágnak. Lehet bírálat tárgyává tenni, vajjon ez volt-e az, amire a legnagyobbszük-

ség volt, de semmiképpen sem lehet ezt a jelenséget lebecsülni, mert hisz a szlovenszkoí magyar tanítóágszervezetének életképességét bizonyítja. — A Társaság krónikájában megragadta figyelmünket a pedagógiai-filozófiai bizottság munkabeszámolója, s e bizottság követeléseinek sora, mely nagyrésztben meg egyezik az egyetemes tanítóág kulturális és tanúgypolitikai követeléseivel.

Magyar írás. A Kazinczy könyv- és lapkiadó s zövetkezet irodalom- művészet-kritikai folyóirata, mely havonta könyvnyi terjedelemben jelenik meg. Februári számában bet és külföldi magyar írók értékes írásai, valamint szlovák versfordítók szerepelnek, továbbá magyar irodalmi szemle, könyvismertetés, színház- és filmroval. Ez a szám bejelenti, hogy az év folyamán Kazinczy műveivel és jogfoglalkozni több tanulmányban fog foglalkozni. Ezt a célt szolgálja Féja Góának a februári szám vezetékhelyén közölt »Kazinczy magyarsága« című írása is. A Magyar Írást a Kazinczy Könyvbarátok Társasága tagjai évi 120, illetve 150 Ké tagsági díj fejében kapják a könyvilletményeken kívül.

VI. évfolyamába lépett a Magyar Minerva. A Magyar Minerva, amely már megindulásakor is megértő szeretettel karolta fel a fiatal írótehetségeket, most megjelent 40 oldalas januári számában ismét több értékes írást közöl a »húszévesek« tollából. A havonként megjelenő folyóirat előfizetési ára egész évre 30 korona. A kiadóhivatal (Pozsony, Kertész-utca 1.) 3 korona postabélyeg ellenében készpénzzel küld mutatványszámot és csekklapot.

Kiadóhivatali üzenetek.

M. D-né Vajta. Előjegyzésbe vettük. — **G. J. Lögópatony, Ifj. H. L. Felső-Szeli, Ifj. D. L. Lekyr. B. P. Bratislava.** Az elveszett számokat újból megküldtük. — **K. F. Rožňavo, B. J. Eberhart, L. I. V. Paka, H. E. Kajt.** Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — **V. K. Jéka.** Levélét az emillett lap szerkesztőségéhez küldtük. — **Sz. M. Izsap.** Levélében kért nyugtát a járási pénz-

táros adja. — **B. J. Dlósförgapatony.** Hátralékáról kiértesítettük. — **Özv. J-né N. Zámky, Z. I. Behynce, J-né P. I. Senec.** Címüket a kért módon javítottuk. — **T. L. Turiszakállós, F. S. Lučencec. K. E. Csákány, K. I. V. Ludince.** Levél ment. — **Ref. iskola C. Ardov.** Zsebnaptár teljesen kifogyott. — **K. J. Andó.** A kért címet kijavítottuk.

HIREK

A száztfiz éves Jókai.

Február 18.-án van 110 éve annak, hogy Komáromban napvilágot látott a legnagyobb magyar mesemondó: Jókai Mór. A komáromi kis házban azon a téli napon parányi lélek-szilva gyúlt ki, melynek lángja egy évszázad alatt égig nőtt, s most, száztfiz év múlva is annál melegszik fel legjobban a magyar lélek... Jókai előtt az irodalom többé-kevésbé fényűzés-számba ment: művelői és olvasói között egyaránt kevés a népi sarjadék, s maga az irodalmi termék sem keltette magát a köznép asztalán. A negyvennyolcas idők az irodalomban is változást hoztak, s a tüzesvéri Petőfi-versek, a fényesre eszszolt Arany-költemények mellett büszkén és sűrűn sorakoztak a Jókai-regények is a népszerűség polein. Az irodalom egy csapásra bevette a legerősebb várat: a nép lelkét. Jókai könyve a magyar népkönyvtárak gyöngyei lettek, s ha látsz havas téli esteken egyszerű, eszmasz praszt embereket, amint hazafelé ballagnak a községi könyvtárból: azok bizonyára Jókai-regényt visznek a hónuk alatt, hogy a munka idején megfáradt lelküket bűbajos mese-eledellel üdítsék föl a pihenés évszakában. Jókai óta heves viharok száguldottak keresztül-kasul az irodalom földjén; az olvasóközönség értetlenül, idegenül szemlélte ezt a viharzást; az irodalompartólásból poltikát csináltak az írók; vita tárgyá lett az irodalmiság liszta, örök törvénye: alantus, durva magyarázatokkal mocskolták be az irodalom egyedültervényes szabályát, a művészi szépet, j. s az olvasó — a legilltetesebb kritikus — mohó kézzel és szívvvel nyul a Jókai-regények után... A Jókai Mór tolla a képzetetet valósággá, s a valóságot képzeteletté varázsolta. S ez az átalakítási folyamat ragadja meg az olvasó lelkét: részesévé teszi a költői ihletnek, az alkotás gyönyörének. A modern irodalom száműzni szeretné ezt a varázst, a romantikát, s közben nem veszi észre, hogy amit a maga »valóságírodalmával« elért, azt éppen a fantázia színelnek köszönheti. A valóság önmagában véve még nem irodalom, nem művészet: azzá csak az írás technikájának szűrőjén át válik, mialatt a költő lelkében vajúdik a Szépség...

Jókait, a legnagyobb magyar regényírót nemcsak a száztfiz esztendő, hanem a változó irodalompolitika, de az örökkévalóság is igazolni fogja. (boa)

A fizetési fronton változatlanul nyugtalan a helyzet. A 275/34. sz. kormányrendelet, mely első állomása a takarékosági intézkedések enyhítését célzó törekvésnek: nem változta be a hozzáfűzött reményeket. Az exekutíva azon van, hogy a rendelet mielőbb novellizáltassék. Nagy jelentőséggel bír a nyugdíjasok szempontjából a kormányelnök ama nyilatkozata, hogy az öregnyugdíjasok egyenjogúsítása július 1.-én megtörténik. Remény van arra is, hogy a hivatalos körök és a munkaközösség között létrejön a szorosabb nexus

a közalkalmazottak fizetési ügyeinek tárgyalása folyamán. A következő változatlanok: 1. valamennyi takarékosági törvény és rendelet hatálytalanítása, 2. a fizetési napnak fizedikéről elsejére való visszaállítás, illetőleg a tiznapj illetmény egyszersmindenkorra való kifizetése, 3. a katonai szolgálat beszámítása minden közalkalmazottra kiterjedő érvénnyel. Szó van arról is, hogy átküldassék meg a tisztviselői kamara, illetőleg egy állandó bizottság a politikai és nempolitikai szakszervezetek képviselőiből.

Testet öltött a gondolat. A Hegyiligetben tanulgattam a pedagógiai tételeket. Eppen Herbart formális fokozatain ráécsaldóttam. Tudtam, hogy megúnom Herbartot is, akárcsak a skót viceket. Bebiztosítottam magam. Aktatáskámban volt a Magyar Tanító még nyolcadszagú száma. Fejemben már vad ritmusban örült táncot lejtettek Herbart formális fokozatai. A fákon át szerelmes szellő csókolgatta agyontépett életemet. Letettem a pedagógiai tételt. Kezembe vettem a Magyar Tanítót. Olvastam. Elolvastam elejétől végig.

Szeget ütött a fejembe a bratislavai III. tankerület gyűlési beszámolója. Az összejövetelen Gašparik tanfelügyelő tragikus tényt dobott a levegőbe: a patonyi réteken 80 magyar gyermeknek nincs iskolája. Majd kérte a tankerületet, hogy anyagilag járuljon hozzá az iskolaszervezéshez. És a tankerület melegeben megszavazott 2.000 Ké-t. Ennyi a gyűlési beszámolóból!

Eldgondolkoztam a nyomdászántotta belükön. Léha mosoly lo-pódzott az ajkamra. Tamáskodó tanítvány lett belőlem: Uram, nem hiszek, amíg ujjaimmel nem tapogatom meg kezeden a szegek helyét. És én sem hittem abban, hogy oly hamar konkretizálódnék egy gondolat. (Nem tudtam himni, mert otthon kb. 5 évig dolgoztunk törhetetlenül, amíg képesek voltunk a pusztánkon iskolát nyitni. Hitelenségemnek tehát ez volna az elégséges alapja.) Mindezek tavasszal történtek anno 1931 és ősszel már megnyitott a patonyréli kétéosztályos községi népiskola. És most már hiszek a megszületésében! Már hinnem kell, hisz naponta négyszer is álléptem a küszöbét. (Talan kishitűségemért rendelt ide a Sors, hogy megtanuljak hiani a gyorsabb lehetőségekben is!)

Igen, 82 magyar gyermek iskolát kapott. Az élet eddig csúf játékot játszott ezekkel az árvákkal. Vagy egyáltalában nem jártak iskolába és felnőttek anélkül, hogy egy cseppet is illtak volna a tudomány szent neklárjából, vagy az »édes« rokonokhoz adódtak a szomszédos falvakba, vagy naponta 4-5 km-t tettek meg a »közeli« szlovák iskolába. Bármelyik lehetőségét is vesszük, mindenképp szomorú adottság volt ez az iskolabjárás.

Es kit illet az oroszlanrészt az iskola megteremtésében? Gašparik tanfelügyelőt. Demokratizmusa és humanizmusa az a két komponens, amelyek egy hatalmas rezultánst adtak, a Patonyok réti iskoláját. Olyan cselekedet ez, amely kikivánkozik egy szürke iskolakronikából. 82 magyar gyermek és szüleik nevében ezúton mondok mélyszéges köszönetet eme lényes tettért. Ugyancsak e helyen kell megköszönnöm a bratislavai III. tankerület 2.000 Ké-ját, a járási választmány 6.000 Ké-ját és a járásfőnök gyűjtötte 3.000 Ké-t. Helyszüke miatt nem közölhetem azok névsorát, akik szintén hozzájárultak valamiképp az iskola felszégelyezéséhez és akiknek ugyancsak köszönetet mondok. Tett ez, amely gondolkodóba ejt!

Lögépatonyi rél

G. J.

A karácsonyi remunerációkról megintcsak meg kell — sajnos — emlékeznünk. Bár a takarékosági törvény megszüntette a remunerációt és mégis megkapják egyesek éppen úgy, mint tavaly. Azok nem kap-ták meg, akiknek nagy szükségük van az ilyen remunerációkra, hanem olyanok, akik a legkevésbé sincsenek arra rászorulva. Természetes, minél magasabb a fizetés, annál nagyobb remuneráció. Ez is egy

szép demokratikus elv nálunk. — És érdekes, hogy a remuneráció kézhezvételét nem kell megerősíteni írásban. Ezekre nem vonatkoznak a levonásról szóló előírások. A karácsonyi remunerációk tekintetében az illetékeseknek nagyon tág a lelküsimeretük és egyszerű a praxisjuk. A bélyegilletéket nem kell fizetni, mintha valami nyomorenyhítési akció gyűjtéséről volna szó. Klappol is a dolog: 1933. jan. 1-től renyleg „gyűjtének” a mi nyomorult fizetésünkéből, hogy karácsonyra ki lehessen fizetni — a törvény világa tilalma ellenére — a remunerációt, de természetesen nem nekünk. (Nár. šk. slov.)

A kereskedelmi tudományoknak is lesznek doktorai. Egy tavalyi kormányrendelet vezette be nálunk a kereskedelmi tudományok doktorátusát. A napokban fogják a két első jelöltet doktorrá avatni a prágai felső kereskedelmi iskolában. — A tanfelügyelő-jelöltek egyetemi bizottság előtt vizsgáznak, pedagógiai diszertációt dolgoznak ki, csak a pedagógiai doktorátus még — úgy látszik — mindig nem aktuális. Pedig az igazi nevelő-művész, a pedagógiai tudós is megüti a doktori nivót.

A csehszlovákiai magyar rádió hangjátékpályázata. A csehszlovák Radiojournal igazgatósága (Praha XII., Fochova tr. 16.) magyar hangjáték-pályázatot hirdet a következő feltételek mellett: 1. A csehszlovákiai magyar hangjáték-pályázaton résztvehet minden csehszlovákiai magyar író, magyar újságíró, aki csehszlovák állampolgár. 2. Pályadíjak: Első díj Kc 1000.—, második

díj Kc 750.—, a harmadik díj Kc 500.—. Ha a jury úgy véleményezi, esetleg ezenkívül két pótadíj is kiadásra kerül. 3. A magyar hangjáték-pályázatokat legkésőbb 1935. május hó 31-ig kell beküldeni jelíges levéllel a Radiojournal központjába: Praha XII., Fochova tr. 16., a következő megjelöléssel: Csehszlovákiai magyar hangjátékpályázat. A jelíges levél, leragasztott borítékban a szerző vezeték- és keresztnévét, valamint pontos laccímét tartalmazza. 4. A papirosnak csak egy oldalra és gépen írt kéziratok küldhetők be. Az esetleges zenci betétek, vagy zenci aláírásek kottái csak az esetben melléklendők, ha azok kevésbé ismertek, vagy a pályázók saját szerzeményei. Rádióban már előadott, vagy nyomtatásban megjelent hangjátékok a pályázaton nem vehetnek részt. A hangjáték előadási időtartama nem haladhatja meg a 45 percet. A beérkezett pályaművek kizárólagos előadási joga a Radiojournal-Praha, tulajdonába megy át, mely a hangjátékokat a szokásos szerzői honorárium ellenében bármikor és bármilyen nyelven, bármelyik stúdióban előadhatja.

Támogassuk a »Magyarosan« című nyelvművelő folyóiratot! Minden öntudatos magyar kötelessége terjeszteni a nyelvünk tisztaságáért és egészséges fejlődésének biztosításáért küzdő »Magyarosan« című nyelvművelő folyóirat, amely immár 9000 példányban lát számonkiut napvilágot. Az I., II. és III. teljes évfolyam 132, 128, illetve 168 oldal terjedelemben megrendelhető Walla Frigyes Magyar Könyvesboltjában (Pozsony, Ventur u. 9.). Ara évfolyamonként 8 korona, portó külön 4 korona.

TARTALOM:

Vezérelők. (bb) Egységes munkaszellem! — A pedagógia műhelyéből. W. Gasparik Józsa: Gyakorlatiasság a normáltantervben. (Folyt. köv. — P. S.: Hogyan tegyük gyakorlati jellegűvé a természetrajz tanítását? (Befejezés.) — Forgács Mihály: A számok kimondása. — Fórum. Ocsovay Imre: Az életre indulót nem szabad megölni. — Molnár János: Válasz »egy kis figyelmeztetés«-re. — Egyesüllet élet. Vízváry Vilmos: A Tanítók Háza története. (Folyt.) — Vajda Károly jubileuma. — Krónika. Szepesi Gyula: A vasúton bejáró tanulóifjúság... — Még az irséghillérekből is lehet tőkét gyűjteni. — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. Könyvek, folyóiratok. — Hírek. — Kiadóhivatall üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál-gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT
KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve KČ 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. pošt a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podávací pošlový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ľersekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézfelhímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményeket díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32-1./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32-1./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszkozeink szlovenszkói főmegbízottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno—Komárom, 1935.

MAGYAR TANITO

A decorative flourish consisting of a stylized, symmetrical floral or leaf-like motif with intricate scrollwork, positioned to the right of the main title.

XV. évf.

5. sz.

H A R M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
• Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
• Podkárpatzska Ruszl Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Lapfőlapadonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Főműszerkesztők: Gáspár János, Uhereczky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnle Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom. községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendő. Boross Béla tanító, Dolnle Sallby (Alsószell), Galántal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
Izabella központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendő. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/3	30
1/4	15

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/3	320
1	1/4	200

Engedmények:

3x	közlésnél	15 %
6x	»	20 %
12x	»	25 %
24x	»	30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések aránya, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola küldendő.

Március 7.

Köztársaságunk fennállása óta az Elnök születésnapjáról való megemlékezés a márciusi munkás napok sorában bensőséges, meleg ünnep eseményét jelenti. A március hetedikét évről-évre nagyobb jelentőséget nyert, mint ahogy növekedett jelentőségben a masaryki humanizmus, demokratizmus, s általában az állam élén álló Böles altruisztikus beállítású filozófiája, az igazság győzelmi zászlaját lobogtató ideológiája. S ma, amikor az emberi élet csúcsait elérő ősz államfő tiszteletére ez ország minden részében születésnap-i örömlüzeket gyűjtanak: a 85 tisztes életév ritka állomása előtti főhajtás egyaránt szól Masaryknak, az embernek és Masaryknak az államférfiúnak.

Masaryk, mint népének vezére, egy magasabb eszmei érdekközösségbe foglalta a nép különböző rétegeinek életérdekeit, törekvéseit, vágyait, s ez a szintézis a nemzeti gondolatban, s az egymás mellett testvéri közelségben élő népek holdogulásának szolgálatában jutott kifejezésre. Ezért van, hogy most, amikor ő már az elvégzett életmű és az emberi kor magaslatán áll, országa és népe, bárminémű tagoltságra, érdekre, politikai, sőt nemzetiségi szempontokra való tekintet nélkül: egységesen, őszintén ünnepli a nemes célokért való harcokban megöszült Mestert.

A tanítóság elsősorban, mint hivatásos és hivatott néptanítót és nevelőt, tiszteli Masaryk Tamást, akinek gyakorlati nevelői munkája, valamint az elmélet eszközeivel kifejtett pedagógiai működése a nép kiesiny és nagy körében érezte hatását. Tanításai nem üres frázisok, elhangzó és elszó szavak voltak, hanem az élet igazságtalanságainak a föltárása, a nemzet testén tátongó sebek fölfedése, s egyszersmind a néplelek jó- és rossztulajdonosságainak a maguk mezeitelenségében való megmutatása. Mindenekelőtt azonban művelté akarta tenni népét. Művelté olyan értelemben, hogy ez a műveltség képessé tegye a legegyszerűbb embert is a mások világnézeti meggyőződésének a tiszteletbentartására, s általában a másnyelvű, de jószándékú emberek megértésére.

Vojta Benec, az állampolgári nevelés számára kiadott folyóirat legutóbbi ünnepi számában, ahol a 85 éves elnök érdemeit méltatja, többek közt így ír Masaryk népi pedagógiájáról: »Mikor látta, hogy a nemzet tűzött mértékben támaszkodik múltja dicsőségére, s kevésbé törődik saját műveltségével és erejével, hogy túlságosan bizakodik a barátaiiban, azt tanította, hogy nemcsak apáink dicsősége és barátaink ereje, de elsősorban a saját erőnk kell, hogy megvédjen minden veszedelemben. És minél erősebbek, műveltebbek, becsületesebbek leszünk, annál több barátot szerzünk magunknak a világban. Mert a népek és

nemzetek nem szívesen közelednek a szegény rokonhoz. Masaryk azt akarta, hogy művelődéssel és lelki gazdagsággal pótoljuk azt, ami nem íródik a javunkra. Akkor aztán megbecsül a világ.»

Igazi, őszinte és becsületes tanítás ez, melyet minden kis nemzet megszívlelhet. Ilyen vezetés, útmutatás, tanácsadás mellett biztos léptekkel halad a nép a jobb sors, a boldogulás felé. A becsületes pedagógiának tisztalevegős műhelyekre: jó iskolákra van szüksége. Masaryk mondja, hogy a jóiskola egyenes út, mely a tiszta, erényes élethez vezet. »A nemzet politikai függetlensége nem elegendő. Csak az önállóság nem menti meg a nemzetet. Utolsó mentősvár az erkölcsösség és a nevelés.« A nemzeti lét és fennmaradás alapját tehát az iskola veti meg, amikor a nemzet testébe beoltja a tiszta erkölcs nemes szérumát és úgy nevezi az ifjúságot, hogy a nemzet tartó oszlopává erősödve: élni tudjon a kivított függetlenséggel és szabadsággal!

Masaryk Tamás, mint az állam első és legfőbb tanítója, nem vette még le a kezét a fejlődő új nemzedékről, az ifjúságról. Alkalmat talál arra, hogy pedagógiai elveit és elgondolásait az ifjúság lelkébe plántálja. Mint a nép atyja, szívébe vési a nép gyermekeinek: reményeinek: jövőjének, hogy az igazi boldogság csak a megértő szeretet, a kölcsönös megbecsülés útján jön el.

Szállóigévé lett már az a kijelentése, hogy a hazaszereget nem nyilváníthat meg a másnyelvű és nemzetiségű embertársaink gyűlöletében. Nagy szükség van hangoztatni, ismételni ezt a nagyigazságú tételt, mert látjuk a világ vajdó erkölcsében, hogy a szeretetnek hitt önzés növekedése egyenes arányban áll a büszkeségnek és önérzetnek értelmezett gyűlölettel... Igen: a fajtánk, a nyelvünk, a hazánk szeretése nem zárja ki azt, hogy testvéri szívvel keblünkre öleljük a vérszerinti idegent, de az isteni törvények szerinti atyafit! »Tanuljátok a szomszédaitok nyelvét!« — hangzik az elnök parancsa, s benne a nemzete, népe sorsát féltő Atya intelme, kéréleme gyermekeihez. Tanuljátok meg embertársaitok beszédét, hogy azon át megismerjétek, meglássátok bennük a lelket, s ti is megmutathassátok a magatok lelkét. Mert a békés együttélés csak a lelkek harmóniájából születik meg.

Igy beszél Masaryk Tamás és ilyen gondolatokat ébreszt élő pedagógiája. Minden társadalmi réteg, minden néposztály, minden nemzetiség megtalálja benne a maga leckéjét. De talán legtöbb és legnehezebb feladatot kapott a tanításág tőle, melyeknek a megoldása nagyszerű pedagógiai életprogramm.

Masaryk Tamás 85. születésnapja ünnepi alkalom nekünk, hogy megköszönjük a nép tanítóinak ajánlott szellemi adományait. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Gyakorlatiasság a normáltantervben.

Irlta: W. Gašparik Józsa. Fordította: Ox Tamás.

Fontos tantárgyat képez iskoláinkban az államnyelv. E tárgy tanításának célja a tanterv szerint ez: »A csehszlovák államnyelv szlovák ágát a tanulónak olyan mértékben kell elsajátítania, hogy az elemi iskola legfelsőbb fokozatának elvégzése után a mindennapi életben élőszóval egyszerűen ki tudja magát fejezni. E cél elérésére szolgálnak a második tagozatban (2. és 3. isk. év) a szlovák nyelvű társalgás, az olvasás, az írásbeli feladatok, a dalok, a versek, a játékok, és pedig mindezek a direkt módszer alkalmazásával, — a harmadik tagozatban (4. és 5. isk. év) a társalgás, az olvasás, az olvasmányok tárgyalása, a legszükségesebb nyelvszabályok begyakorlása, — a negyedik tagozatban pedig (6.—8. isk. év) az előbb felsoroltakon kívül még a fordítások, helyesírási gyakorlatok és az írásbeli feladatok. Különös gond fordítandó a szemléltető oktatásra, tevékenységre és a dramatizálásra, továbbá a könnyen érthető, egyszerű szövegű mesék, mondák és útleírások gyakori olvasására és ezeknek emlékezetből való rövid elmondására.« Az alsó fokozatban a nyelv tanítása főként társalgásból áll. Ennek anyaga szolgáltatja az olvasás, írás, helyesírás, nyelvtan és fogalmazás anyagát is. A társalgás anyagát pedig a közvetlen környezet. A közép- és felső fokon is a tanítás gerince a társalgás marad, csupán az anyag bővül koncentrikusan. Világos tehát, hogy a tantárgy csakis közvetlen (direkt) módszerrel tanítható, melynél főszerepet játszik a szemléltetés (élő és nem élő szemléltető eszközök, kirándulások, színdarabok, nyomtatványúrlapok stb.) és a tanító rátermettsége, nyelvkészsége. Az új tanmenet világosan rámutat arra, hogy egy élőnyelv tanítása nem nyelvtani szabályok recitálásából és valamely szövegnek szótár segítségével való fordításából áll, hanem azt úgy kell tanítani, amint a kis gyermek tanulja az anyanyelvet, akire a fogalmak és gondolatok kifejehetősége: a szavak és mondatok úgy ragadnak rá.

A legelső fokon, az I. és II. évfolyamban a tanítás gerincét az »alapismeretek« szolgáltatják. A normáltanterv a célt így adja meg: »Tanítsuk meg a gyermekeket az ökel környező természet és társadalom jelenségeinek a megfigyelésére, felfogására, megismerésére, továbbá arra, hogy ezekről szabadon s önállóan fejezzék ki magukat és pedig valamennyi kifejezési mód segítségével, és végül az általános erkölcsi elvek szerint szabályozzuk a gyermekeknek a természethez és társadalomhoz való viszonyát. Ez a cél úgy érhető el, ha a tanulóknak a természethez és az otthoni társadalmi környezetéhez való szoros viszonyát céltudatosan felhasználjuk, úgyhogy főként a tanulók egyéni, szabad és önálló megnyilatkozásai képezzék alapját tárgyi és nyelvi műveltségüknek, érzékeik kifejlődésének, technikai ügyes-

ségük fejlesztésének, testi fejlődésüknek, valamint a jellemük képzésének is. Az alapismeretek tanításának anyagát és célját rendszerint a következők képezik: 1. maga a tárgy (annak tulajdonságai, a természethez és társadalomhoz való kapcsolata stb.); 2. az érzékszervek útján való felfogóképességnek és a megfigyelés technikájának a kiművelése; 3. a figyelem, az emlékezet, az elképzelés, a fantázia stb. gyakorlása; 4. a nyelvtanítás alapjai (kiejtés, beszédgyakorlatok, dalok, versek, mondókák, mesék, elbeszélések és hasonlók) és a gyermek szókincse: a dolgok elnevezése, kifejezések és szófordulatok, a dolognak a névvel és a cselekménnyel való helyes kapcsolatbahoza; 5. a kézügyesség kifejlesztése (rajzolás és kézimunka) és a testi épség megóvása; 6. az erkölcsi nevelés (helyes szokások s a munka-erkölcs kifejlesztése).«

A III. évf. órarendjében már honismeretet is találunk. Ennek célja a normáltanterv szerint: »Megismertetni az otthon fontos természeti és társadalmi jelenségeit a középső fok tanulóival, azok szellemi fejlettségének tekintetbevételével s ezen az alapon megértetni a szülőföld és a Csehszlovák Köztársaság alapvető természeti és társadalmi viszonyait, főként azokat, amelyek az otthoni viszonyokkal vonatkozásban vannak, továbbá megismertetni azokat az alapfogalmakat, melyekre a felső fokban a tárgyi ismeretek tanításánál szükség lesz. Élesztetni az otthon vidéke, nemzetünk és hazánk, a Csehszlovák Köztársaság iránt való szeretetet, valamint kifejleszteni az emlékművek védelme iránt való érzéket.« A honismeret tanítása a lakóhely és környékének megismeréséből indul ki. Eszerint természetes, hogy a honismeret mindenütt más és más lesz, azok a vezérgondolatok, amelyek az otthon megismeréséből kristályosodtak ki, az egész Köztársaságban, mint egy területen, majdnem ugyanazok, mert hiszen e vezérgondolatok dogmák: dogmái a természetnek, társadalomnak, gazdaságnak, kultúrának.

A számtan anyagában az új tanterv elég nagy változásokat eszközölt. Azelőtt az 1. évf. a 20-as, a 2. évf. a 100-as, a 3. évf. az 1000-es számkörben számolt az alapműveletekkel. Az új tanmenet a számtan anyagát átcsoportosította. Nyilvánvalóvá lett, hogy könnyebb kiszámítani a 20 meg 30-at, vagy a 30 meg 60-at, mint a 20-as körben az 5 meg 7-et. Ez okból a könnyebb feladatok a 100-as körben az 1. évf. anyagává lettek, míg a nehezebbek a 20-as körben a 2. évfolyaméi. A népiskola valamennyi évfolyamának számtananyaga a feladatok nehézsége szerint lett összeállítva. Így a szorzás, mint nehezebb számtani művelet, a 3. évf. anyagába, míg az 1000-es körben levő számtani anyag egy része a 2. évf. anyagába került. A tanmenet célul tűzi ki: »Kifejleszteni a tanulóknak a matematikai gondolkodást és számolási készséget, hogy önállóan, biztosan és gyorsan tudják megfejteti a környezetük életéből vett számtani és mértani feladatokat. A tanulókat pontosságra, észszerű takarékoságra és a közbizalom által vezérelt vállalkozási szellemre nevelni.«

A rajzolás céljáról a tanmenet így szól: »A megfigyelő ké-

perség, a tudatos látás, az elképzelés, a formákra való emlékezés, a pontosság és gazdaságos munkabeosztás iránt való érzék, valamint azon képesség kifejlesztése, hogy a tanulók rajzban is érthetően és egyszerűen fejezzék ki magukat. A formák és színek szépségének felismerése. Az izlés kifejlesztése. Ez annyit jelent, hogy nem tanítunk fákat, virágokat, állatokat és egyebeket természet után rajzolni, ellenben elsősorban úgy tanítjuk a gyermekeket, hogy a rajzolás technikáját sajátítsák el, hogy fokozzák kezük könnyedségét, mert csak úgy tudják majd a környezetük-keltette benyomásaikat kifejezni, ha tudnak már függőleges, vízszintes, ferde, görbe egyeneseket rajzolni és írónal, festékekkel bálni. A régi iskola nagy hibát követelt el, amikor fordítva járt el és elhanyagolta a rajzolás technikáját.

Az írás célja a tanmenetben röviden így van meghatározva: »Az olvasható és gyors kézírás elsajátítása.« Tehát nem tanítunk hajszál- és árnycvonalakat, lassú »szépirást«, ahogy minket tanítottak. De igenis tanítunk olvasható, gyors, csinos »kézírást«, amint azt tőlünk az élet kívánja. Ezen írásmóddhoz kellett idomítani az írószerszámokat is. Bevezettük a gömbvégű toll használatát; bevezettük az egyvonalas, vagy vonaltalan írkát, hisz az életben sem írunk két szélesebb-keskenyebb vonal között. A gyermekektől nem kívánjuk, hogy egyforma, mintegy uniformizált írásuk legyen, hanem megengedjük, hogy írásukban kiütökközék egyéniségük, amennyiben ez nincs az olvashatóság, gyorsaság és csinosaság rovására.

További tantárgyak a normáltantervben az ének, testnevelés, fiú kézimunka, női kézimunka és háztartástan. Céljuk ez: Ének: »Felkelteni és rendszeresen nevelni az ifjúság zenei érzékét, — esztétikai, szociális és hazafias érzelmeket ébreszteni, ápolni a népdalok (nemzeti dalok) és általában a zene iránti szeretetet. Az ének célja az is, hogy a tanulók lelki üdülésének és a vidám iskolai hangulat fenntartásának eszköze legyen.«

Testnevelés: »A test helyes fejlődésének elősegítése, valamennyi szervnek, kiváltképpen a belső szerveknek teljes összhangban való fejlesztése, a helyes életmódra való nevelés s ezáltal az egészség megszilárdítása és a teljesítőképesség fokozása. A testnevelés az egész iskolai munkát áthatja, kellő életet és örömet visz abba, az iskolában való ülés káros következményeit mérsékli s az ifjúság testi és szellemi nemesítését s foglalkozását előmozdítja.«

Fiú kézimunka: »Munka közben való helyes szokások, továbbá az alapvető technikai ismeretek és készségek elsajátítása, a képzelőtehetség, találékonyság, s az élet gyakorlati feladatai és szükségletei iránt való érzék fejlesztése, a munka szeretetének és megbecsülésének ápolása a tanulóknak egyszerű és célirányos foglalkoztatása és alkotótevékenysége által.«

Női kézimunka és háztartástan: »Alkotó munkára nevelni a leányokat a majd őket illető gazdasági munkakörben, előkészíteni és nevelni őket a nő családi és háztartási feladataira.«

A normáltanterv utal a szülői szövetségek megalakítására is, mert ezek teszik lehetővé az iskola és szülői otthon között való együttműködést. Ezen együttműködés nélkül pedig nem eredményes a gyermeknevelés sem az iskolában, sem a családban. (Vége.)

Az akarat nevelésének fontossága

Az egyén cél önmagáért. Cél a társadalomért, amelynek tagja. De ugyanakkor a társadalom célja az egyén. Úgy az egyén, mint a társadalom célja elérésére (amely cél közös) törekszik akaratral, tudatosan. Az akaratból azonnal felismerhető a cél. Így az akárom és nem akárom, azaz pozitív és negatív akarat az egyén és társadalom legbiztosabb jellemzője.

Életünk az akárom és nem akárom folytonos kapcsolata. Az akaratot az érzelem és értelem állandóan befolyásolni igyekszik, ez olyan látszatot kelt, mintha az akarat nem is volna más, mint az érzelem és értelem függvénye. De megfigyelés után azonnal rájövünk az akarat önállóságára és nagy fontosságára. Hisz érzelmeinket irányíthatjuk úgyesen, illetve helyesen, tudatos akaratral felsorakoztatott érzelmi részletekkel. A tudat alatti érzelmi változás is nem más, mint a tudat alatt fellépő érzelmek túlsúlyba jutása. Az értelem, mint akarat-irányító, elveszti erejét, az ellenérveknek tudatos, akaratral való szaporításával szemben. Ezzel az akarat úr lett az értelmén, bár nagyon sok esetben erős harcot kell vívnia a győzelemért, de annál nagyobb a dicsőség. Így lesz az akarat az egyén és társadalom legbiztosabb jellemzője igazi énje.

Ha az akarat megnyilvánulásait a történelmi időkben végig kísérvük, a következő érdekes tapasztalatot szerezhethük. Valamikor az egyéni akarat volt nagy mértékben kifejlődve, annyira, hogy az képes volt a köréje sereglett egyének akaratát teljesen megsemmisíteni. A tömeg, megfélelkezve minden egyéniségéről, cselekszik a vezető egyén akarata szerint. Vezérek kora. Máskor az egyén elvont akarat szolgájává szegődik. Keresztes háborúk kora. Biztos cél nélküli akarások jellemzik a későbbi korokat. A mai idők akarata a tömegakarata. A nemzet, mint társadalom, minden egyéni akaratot fel akar oldani a nemzeti eszmében; ez sokszor nem mentes a hiúságtól. Hibája az, hogy nem az egész emberiség óhaját tartja szem előtt. A tömeg, a nemzet akaratát képviselő személyt termel ki magából, akinek azonban önálló akarata nincs, bár a látszat az ellenkezőt bizonyítja. Erős akaratli megnyilvánulások jelzik korrunkat.

Ha az emberiség életében ilyen fontos annak akaratli megnyilvánulása, akkor kell, hogy az őt megillető érdemlegességgel foglalkoznunk vele, elsősorban pedig mi pedagógusok, mert ez a munka reántl tartozik.

Számos formája van az akarat erősítésének, az akarat gyakorlásának. Az akarat gyakorlásának módja két nagy csoportba

osztható: az akaratom alárendelése más akaratának, és az egyéni akaratom érvényesítése. Gyermekекnél az akarat gyakorlása főképpen az akarat alárendeléséből áll. Alárendelni akaratát a több tapasztalattal bíró idősebbnek. De az akaratot gyakorolja a közös rendnek való engedelmeskedés is. Pontos időben való megjelenés és eltávozás. A feladatnak kellő időben való elvégzése. Hallgatás. Ezen kívül még számtalan esete van az iskola-életnek, mely az akaratot gyakorolja. Ezt kellően ki is kell aknázni. A gyermek akaratának érvényesítésére már kevesebb alkalom adódik az iskolában. Ilyenek az önképzés munkája, amelyben szép eredményeket lehet elérni, de itt is azt tapasztalja minden gyerek, hogy a tömeggel a tömeg akaratával mereven szembehelyezkedni nem mindig tanácsos.

Az újabb pedagógiai elvek, nem tudni miért, az akarat gyakorlására nem helyeznek elég súlyt. Még a látszatát is kerülni akarják annak, hogy valami a tanító indításából eredt. Elítélik a gyermeknek a tanítás gondolatkörébe való bevezetését, műhangulat-keltésnek nevezve ezt. Adja meg a gyermek az indítást bizonyos irányú érdeklődéssel. Arról tanítsuk őket, ami éppen érdekli őket.

És az élet? Talán csak kedvünk szerinti időben kívánja tőlünk a munkát. Hol van itt az életre való nevelés? Csak a gyermek önkéntelen érdeklődése legyen a vezető? De a nevelés tervszerű hatás az ifjú nemzedékre. És mi csak akkor dolgozunk, ha kedvünk tartja? Ezt jól tudja mindenki. És csak olyan munkát végzünk, amelyet éppen szeretünk? Nagy buzgalomban túl ne löjünk a célra. Bizony nagy azoknak az eseteknek a száma, amikor nagy akarással akarva, értelem és az érzelme meglagadásával végzünk sok munkát. Miért ne szokhatna rá a gyermek előre az akarat munkára? Persze, az ideális az volna, ha mindenki azt és akkor végezné, amikor jólesik. De lehetséges-e ez? Nemcsak az ambíció hajtja az embert, de a szükség is. És mi az ambíció? Olyan akarat, a mitől a tudatosságot meglagadjuk. A túlságba hajtott öntevékenység könnyen válik akaratossággá. Vagy ami jön, azt csinálom-ra vezet. A pedagógus által megadott körben végzett önálló munka a kijelölt céllal, nagyban fejleszt az akaratot és önállóságot. A kezdeményezést nem szabad elvenni a gyermektől. Legyenek órák, amelyek egyenesen erre a célra rendeltessenek. Ilyenkor szabad teret engedhetünk a gyermek kezdeményezésének, ha kívánatos annak folytatása, vezessük azt tovább, ha elkalandozik, vezessük azt vissza a kívánatos térre. Ilyenkor is adhatunk eszmét, hisz vannak dolgok, amiknek létezéséről sem tud a gyermek, hogyan érdeklődhetne ez után? Adhatunk irányítást, de a munka önállóságát ne veszélyeztessük rácorszakolással. A kész munkát is bíraltassuk el a tanulókkal.

Fontos a negatív akarat gyakorlása, mert a jövő az akarat alárendelésckre épül fel. Nem szubordináció lesz ez, amely a múlt fejlődés-adta esőkevénye volt, hanem a társadalmi szükségesség által kívánt belátás, az önzés meglagadása, ember-

és társadalom-szeretel, mely irányítója lesz az akaratnak. Az emberi és társadalmi életlehetőség kívánalma, mely az önmegtagadás nehéz akaratú munkáját kívánja áldozatul: az egyéni akarat feloldását a társadalmi akaratba. Egy mindért és mind egyért. Egy nagy, emberiségért küzdő akarat. Az öntevékenységgel az akarat szétforgácsolódik kis akarásokká. Ne öntevékenység, de önálló munka legyen a cél, a társadalom akarata szerint, amely az egyén akarata is. Tanulja meg a gyermek az akaratú alárendelést az iskolában és ne az életben módszer nélkül. A társadalmi akarat, mint az osztály akarata jelentkezik az iskolában. Individuális lehet emellett is a tevékenység, abban van javára a közösségnek, amiben ő kitűnik. Neki ez kevesebb munkát, a társadalomnak több hasznot jelent. De ennek elbírálója csak a társadalom lehet.

Nagy célokat erős akarat és kitartás nélkül elérni nem lehet. Erős akarat kell az emberiség fenséges céljának eléréséhez is. Könnyítsük meg a munkát azzal, hogy gyakoroljuk a leendő társadalmi egyedek akaratát az iskolában. Nagy meglegedés nekünk az, hogy mi részesei lehetünk ennek a világmentesítő, egyszerű munkának.

Gérecz Lajos.

Célszerűbb beosztású tantermeket kívánunk.

Új a tanításterv, újabban a módszeres eljárások, új típusú iskoláinkkal folyik a kísérletezgetés világszerte: idejénvalónak találok hát, ha szót ejtünk a műhelyről is, ahol ez a sok újítás, kísérletezgetés feldolgozás alatt van vagy feldolgozásra vár.

Sok stílusos, a szemléltetőre nagy hatást gyakorló, modern iskola épült a közelmúltban. Többet én is megtekintettem nemcsak nálunk, de külföldön is. Azt állapítottam meg, hogy az eddig hangoztatott elveket, amelyek a higiéniára, a célszerűbb helykihasználásra, a jobb megvilágításra stb. vonatkoztak, 100 százalékosan igyekeztek az építészek megoldani. Egyet azonban mindenütt a réginek találtam: éspedig a tantermek beosztását.

Alakjuk, méreteik, belső elrendezésük, megvilágításuk, többkevesebb változtatással, ma is olyan, mint évtizedekkel — mondhatjuk: évszázadokkal — ezelőtt volt. Téglalap forma, a tanterem hosszában vonuló padosorok, az előttük felállított tanítói-asztal, a tanulók balkeze felől jövő világítás. stb. Szóval a mindnyájunk előtt ismeretes régi forma.

Arra kellett gondolnom, hogy az építészek azért nem adtak új formát, mert nem hangoztattuk előttük a tantermek célszerűbb beosztására vonatkozó kívánalmainkat.

Mik ezek a kívánalmak?

Valamennyi a munkaiskola elvéből fakad, mert a tanítási anyagunk olyan, hogy feldolgozásuk $\frac{2}{3}$ részben a tanulókkal

való közös munkát igényel. A tanító szerepe itt az előmunkásé, aki foglalkozva, irányítva, ellenőrizve serkenti munkára kis munkásseregét. A tanulóknak jól kell látniok, hogy mit csinál a tanító, a tanítónak pedig percről-percre ellen kell őriznie, hogyan halad tanítványai munkája. A mai elrendezésű tantermekben ez lehetetlen és a legnagyobb dacára is csak tökéletlenül sikerülhet. Gondoljunk csak a tanítói-asztaltól 8—10 méter távolságra levő hátsó padokra. Mihelyt foglalkoznia kell a tanítóknak és asztalához kötött lesz, meg kell bontanunk az osztály rendjét és asztalunk köré csoportosítanunk a gyerekeket. Így van ez a természettani-vegytani kísérleteknél, agyagformálásnál, bemutalást kívánó tanításnál stb. A másilyn természetű foglalkozásnál (fogalmazás, rajz, írás, számolás stb.) pedig az ellenőrzés ró reánk nagy feladatot mert valóságos távgyaloglást kell végeznünk naponta a hosszan elnyúló pad-sorok közti szorgalmas cirkálással. Jó volna ezt egyszer összeszámolni és kilométerekben kifejezni. Egyik újlaki kartársam vállalkozhatna rá, akinek — ha jól mérlegeltem — 14 méter hosszú tanterme van.

Az iskola építói előtt tehát a következő kívánságainkat kellene hangoztatnunk:

Ne csak a külsőségekben nyújtsanak újat, hanem a belső elrendezésben is.

Adják fel a tantermek mai formáját.

Tegyük lehetővé, hogy a tanító valóban a munkaiskola szellemében dolgozhasson.

Természetes, hogy csak a kivitel megoldása lesz az ő feladatuk, a szempontok megadása már a miénk. Magam részéről a színházserű elrendezést bátorodom felhozni, persze a célnak megfelelő változtatással. A terem padlózata menedékes lenne a tanítói asztal felé való cséssel. Az asztal a terem hosszszanti falának középpontját foglalná el és e központ körül félköralakban, sugárszerű elrendezéssel futnának a padsorok. A tanterem kiterjedése tehát nem hosszú és keskeny, hanem rövid és széles lenne. Ezzel az elrendezéssel a legtávolabb ülő gyermek is csak 4—5 méter távolságra lenne a tanító asztalától és mindent jól láthatna, ami ott történik. Az ellenőrzés is könnyebb lenne, mert a tanító (jószerrel tekintetének körülhordozásával) minden tanítványa munkáját ellenőrizhetné. Elősegítené ezt a menedékes emelkedés is. Ma az egymás mögött ülő gyermekek takarják egymást.

A tanító asztala ma nagy feladatot tölt be, céljának megfelelő legyen tehát. Formája félkör vagy ovális. Fedőlapja legalább 3 négyzetméter kiterjedésű, hogy a tanítónak a bemutatásoknál elég hely álljon rendelkezésére. Körben futó és ajtócskákka ellátott rekeszek szolgálnának a tanító legfontosabb szerszámainak, iratainak, naplójának őrzésére. Egy ilyen nagyméretű és praktikus beosztású asztal már csak azért is elengedhetetlen, mert a legtöbb iskolának nincs irodája és ez az asztal jelentené az irodát, irattárt és a tanácskozótermet.

A padoknál át kellene térni az egyszemélyes padokra. Még helyesebb lenne a külön-külön asztalka és szék, mert csak ez tenné lehetővé a gyermek szabad mozgását, felállását, alkotásának mindenoldalú megfigyelését. Fiókok (esetleg zárosak) szolgálnának félbenlevő munkájának, eszközeinek őrzésére.

Kívánjuk a jó akusztika és az **állandó** szellőztetés beiktatását.

Legnagyobb feladat a világítás megoldása lenne, de ez már építészeti probléma. Itt csak azt jegyezhetem meg, hogy minél előbb el kell jönnie a felülről megvilágított tantermeknek.

Az ilyen elrendezés számára természetesen új stílusú — kimondottan iskola-stílusú — épületekre lenne szükség. Fel kellene adni a mai négyszögletes teremformát és félköralakú építkezéssel helyettesíteni. Az ilyen építkezésnél a tantermek erkélyszerű, félköralakú kidudorodásokat mutatnának az épülettömbből.

De mit szól mindezekhez k...i kartársam, ahol (amikor ott jártam) szellőztetni sem tudtak, mert az ablakkeretek ki voltak rohadva és csak »az imádság tartotta őket«. Az ajtónak pedig nagy ravasz szerkezettel »madzag volt a húzója«. Az elnök úr arcképén és a himnusztablán kívül a szertárt 1 — mond egy — méterrúd és egynehány keshedt, »kora megállapíthatatlan« szemléltető-kép alkotta.

Kedves, jó kartársam, jól tudom éir ezt, mert nekem is volt olyan iskolám, ahol feszesre tömölt szalmazsák volt az ajtó és éppen ezért és éppen nekünk kell követelnünk, hogy modern iskolák emelkedjenek, amelyek nem csak külsőleg díszesek, de belső berendezésük is praktikus. Arról van szó, hogy a gyerekeknek 8 és nekünk 40: évet kell eltöltenünk e termekben, hangos és sok-sok beszéd közben, zárt levegőben és a legnagyobb idegölő figyelemben.

Kedves, jó kartársam, a kívánságok hangoztatására szükség van, hogy az építészek tudjanak róla és számoljanak vele, de szükség van azért is, mert ha Prágában vagy Pozsonyban állna már egy ilyen valóban modern iskolaépület, akkor remélhetjük, hogy előbb-utóbb Píripócson is lesz hasonló.

Mónus Gyula.

„Mindentudó-óra“ az iskolában.

Mert nálunk ilyen is van: »mentudó óra«. Hogy melyik tárgyhöz kapcsolódik ez az óra? — Mindenikhez. Hogy mit csinálunk ezen az órán? — »Kérdés és feleletet« játszunk. Hogy miképpen? Elmondom.

Kis papírszettekét készíték el, olyan nagyságban, hogy rendszeren rájuk lehessen írni egy-egy mondatot. Kedden és szombaton, az utolsó délutáni órán minden gyerek kap egy

ilyon kis papírszeletet. Mindenkinek szabad felírni rá egy kérdést. Ami foglalkoztatja, ami érdekli, amit nem ért és tapasztalatlan kis fejével nem tud felfogni az apró ember, — az kerül ezekre a keskeny papírlapokra. A nevét nem írja rá egyik sem, — így senki nem tudja, hogy ki mit kérdez. Mikor aztán mindenik megírta, lefordítja a gyermek a papírt, hogy senki ne lássa, mit írt, valamelyik összeszedi a lefordított lapokat és odahozza az asztalomhoz. Most aztán minden gyerek arcán ott ragyog a kíváncsi várakozás: »vajjon mit fog a kisasszony felelni a kérdéseimre?« Felkerül ilyenkor minden. Az első órákon még csak ilyen kérdésekre kellett feleletet adni: »mikor megyünk kirándulni?« »Miért száll a repülőgép a levegőben?« »Hogy bír a motor menni, mikor nem él?«

A második órán már ilyeneket olvastam fel: »Azt szeretném tudni, hogy miért esik télen a hó és mért van olyan meleg?« »Miből csinálják a cukrot?« »Miből csinálják az itatóst?« — Sőt az egyik gyerek még azt is tőlem akarta megtudni, hogy: »Mikor lesz háború?«

Ma már ott tartunk: »Miért beszél a rádió?« »Hogy csinálja meg azt a méh, hogy a virágporból méz lesz? Cukrot tesz bele?« »Van-e nagyobb állat, mint az elefánt?« »Hogyan tanítják ki a nyomozó-kutyát, hogy keresse fel a zsványokat?« »Én azt szeretném tudni, miért temelik el az embert, mikor meghal?« »Miért fúj ősszel a szél?« »Hol csinálták a térképet?« »Én azt szeretném tudni, hogy mi van a föld alatt?« »Hogy szelidítik meg a vad állatokat?« — Vagy például ez áll az egyik cédulán: »Mesélje el a kisasszony az egészséget, ami a tenger fenekén van. Milyen halak és milyen gyöngyök?« »Üt-e már a kisasszony repülőgépen?«

Hogy miből készül az üveg, a festék, a gyufa, a gyapjú, a tinta, a szivacs, a kréla és hogy »miért szalad az autó, mikor senki sem húzza?« — az már legalább tisztes elemkerült ezeken az órákon. Sőt még azt is megkérdezte valamelyik kislányom, hogy: »miért haragszik ránk a kisasszony néha?«

Ez a legkedvesebb, legtágabbkörü és bátran merem mondani, hogy a leghasznosabb órája a hétnek.

A kérdéseket alaposan megtárgyaljuk a gyermekekkel. Nemcsak én beszélek, hanem elsősorban nekik kell megmondani, hogy az egyes kérdésekre mit lehet felelni. Amelyikre aztán egyik gyermek sem tudja megadni a helyes feleletet, arra megadom én. Nevetve tanulunk meg ezen az órán olyan dolgokat, amik ha leckének lennének feladva, már is kiesnének a gyermek érdeklődési köréből.

Kettős haszna van ennek az órának, mert amellett, hogy tárgyi ismeretekkel játszva növeli a gyermek tudását, — annyira leköti a gyermek érdeklődését, hogy például, amikor a délutáni tanítási idő előtt kimentem a gyerekek közé az udvarra, a legtöbb gyerek azt tárgyalta, hogy: »mit is kéne ma kérdezni a kisasszonytól?« Tehát intenzívebb gondolkodásra és az egymásközötti megbeszélésre szoktatja a gyermekeket.

Hogy meddig fog tartani a gyermekek ezirányú érdeklődése: nem tudom. Ha észreveszem, hogy nem érdekli már őket, bizonyos időre megszüntetem ezeket az órákat, de később ismét előveszem.

Addig azonban viruló arcú, ragyogó szemű gyermekcsereg-gel készülünk a következő »mindentudó-órára« a 4. és 5. év-folyamban.

Rákošin.

Becz Aranka.

FÓRUM

S. O. S.!

A podkarpatszka-ruszi tanítóknak mintegy 25%-a, és kisebb számban tanárok is, hibájukon kívül olyan helyzetbe kerültek, mely komoly aggodalomra ad okot nemcsak az érdekelteknek, hanem a köznek is.

Ugyanis 8—10 évvel ezelőtt a tanítói társadalom a jobb jövő reményében, valamint fizetésük stabilitásának feltételezésében arra a merész elhatározásra jutottak, hogy kis hajlékot szereznek maguknak, melyben a népnevelés terén elaggott tanítók öreg napjaikat vélték leélni gondtalanul...

Tekintettel arra, hogy a tanító pár száz koronánál ritkán rendelkezik több pénzzel, hogy álmát valóra váltsa, kölcsön-höz folyamodott és e kölcsönöket a prágai »Ücítelská Záožna Komenský« folyósította is kb. fejenként 20—30 ezer Kč erejéig. Ezen kölcsön fedezetét hasonló összegű életbiztosítási kötvény fedezte. Jelzett intézet a kölcsönvett összegek arányában letiltást vezetett a tanítói fizetésekre havonta 300—450 Kč-ig. Az erősen redukált fizetésekből tehát levonnak tőke-törlesztésre, biztosítási járulékra és közel 10%-ot kamatra. Miközben a fizetés annyira lepad a pontosan 10-féle levonás következtében, hogy a maradék mindenre inkább alkalmas, mint a legszerényebb megélhetésre. Nem szorul külön magyarázatra ezen jankiáltás és midőn az illetékes fórumok figyelmét felhívom erre a szomorú körülményre, engedessék meg nekem egy likvidálási tervzetet ilt bemutatni. Bizzon meg az állam egy garanciaképes bankot, hogy fizesse ki az »Ücít. Zál.«-nát. A likvidáló intézet venné át a tanítók tartozását és az eddigi letiltott összegek is ezen likvidáló bankhoz folynának be redukált mennyiségben, mivel a biztosítási kötvények felmondatnának és a már befizetett összegek tőkésítletnének. A likvidáló bank a továbbra fennálló tartozásokat nagyrészt be is kebelezhetné a tanítók ingatlanjaira garanciaképpen. Az állami semmiképpen sem fizethet reá erre, ellenben a tanítók egy kellemetlen lidércnyomástól szabadulnának meg. Minden társadalmi réteg, ha bajba jut, az állam többé-kevésbé igyekszik segíteni polgárain, sokszor áldozatok árán is. A jelen esetben rizikó nélküli volna

a segítség és a tanítók hálája határtalan volna!

A mentések közül csak kettőt említek meg: a mezőgazdák moratóriuma, továbbá a bajbajutott pénzintézetek szanálása. Joggal elvárhatjuk mi tanítók, hogy az állam velünk is éreztesse humánus szándékát. Nem kérünk lehetetlent, nem kérünk sokat és a mi a fő: nem kérünk különös áldozatokat. Csupán csak annyit kérünk, tegye lehetővé az állam, hogy rendkívül fontos állampépítő munkánkat gondtalanul elvégezhessük és a reánk bízott generációk becsületes, a republikát szerető polgárokká felnevelhessük.

Munkácsvo, 935. febr. 21.

Balog József, áll. tanító.

EGYESÜLETI ÉLET

A Tanítók Háza története.

Írta: Vízváry Vilmos.

(Folytatás.)

Ez év nyarán tartott losonci gyűlésen örömmel jelentette be az elnök, hogy: »A tanítóság régi vágya valósult meg. Már ássák a T. H. fundamentumát.« A gyűlésen nem vehettem részt, de el tudom képzelni azt az örömet, melyet az elnöki bejelentés keltett a gyűlés tagjainak szívében.

A központi gyűlésen behatóan ismertette elnök a T. H. ügyét. Bejelentette, hogy Prückner tervét fogadta el a bizottság és őt bízta meg a kivittel. A teljes építkezési költség — kules átadásáig — 307.000 korona. A gyűlésen Telkes kartárs intézett kérdést az elnökséghez a ház tulajdonjogát illetőleg. Felvilágosításképp az elnök közölte, hogy: »A T. H. az egyesület jóléti intézménye, miután sem mint r. t., sem mint szövetkezet nem volt megvalósítható.«

A ház alapköve 1931. évi július hó 3.-án tétetet le. Július 23.-án azt írta az elnök úr: »A T. H. épül szépen. Nagy Pista barátunk jár ki ellenőrizni, ő meg van elégedve a munkával.«

Augusztus 27.-én Árendás J. kartárssal megsemléltük az építkezést. Nekem minden igen tetszett. Kollégám azonban egy-két doglot kifogásolt. Szemlélődés közben felémelő érzés töltötte el szívünket és felfohászkoztunk: »No, hál' Istennek, ennyire már vagyunk! De mi lesz most!«

A Magyar Tanító 525. lapján megjelent az építkezésről készített fénykép. »Reszket a toll a kezemben...« kezdetű cikkében közölte az elnök, hogy a munkálatok befejezéséhez még 120.000 korona szükséges. Ezeket a pénzekezt elő kell teremteni. »Mindenki adjon, aki adhat!«

A baj előre látható volt és be is következett. A pénz elfogyott, a további munkálatokat be kellett szüntetni. Szerencsére a vállalkozóval olyan kötésünk van, hogy csak addig és

annyit épít, ameddig a pénzünk tart. Vállalkozó ezt a megállapodást a saját kárára és veszélyére 50.000 koronáig túlhaladta, így ma már előhaladott stádiumban van az építkezés.

Gondterhes fővel járt pénz után az elnök. Szeptember 29.-i levelében értekezletre hívott.

Az értekezlet elhatározta a szövetkezetté való alakulást. Az alapszabályok kidolgozásával engem bízott meg. Egyben elhatározta az értekezlet, hogy rendkívüli központi gyűlés elé kell vinni az ügyet. Ennek köszönhetjük a találkozást.

Mélyen tisztelt Központi Gyűlés!

Eddig tart a T. H. »története«. Ha talán kissé hővebben foglalkoztam az ügygel, a kelleténél, szolgáljon melegségre azon körülmény, hogy a mai gyűlés határozatának rendkívül nagy fontosságot tulajdonítok. Ilyen nagyfontosságú határozat az ügy alapos ismeretét megköveteli. Egyben ígérem, hogy az előadásom következő része rövidebb lesz.

II. rész.

A szövetkezeti beszerzés.

Első tekintetre a szövetkezeti beszerzés képtelenségnek látszik. »Hogyan? A nehezen gyűjtött fillérekből magánvagyonot kovacsoljunk? Ezt nem lehet! Ez képtelenség!« — mondják a fölületes szemlélők. Pedig hát lehet, sőt ennek meg is kell történnie, mert másként nem jön elő a hiányzó 100.000 korona.

Az ügygel behatóan foglalkoztam. Áttanulmányoztam a szövetkezetekre is vonatkozó 1875. évi XXXVII. törvénycikket. A törvényben lefektetett elvek és a szövetkezeti alapszabályok útmutatása szerint összeállítottam a T. H. mint szövetkezeti alapszabályait. Az alapszabályokat ma még lesz szerencsém részletesen ismertetni, így itt annak csak rövid foglalatlát adom.

A cél kitűzésénél különös figyelemmel voltam arra, hogy a tanítótság táborából minél számosabban vonassanak be a szövetkezet érdekkörébe.

A cél elérésére szolgáló eszközök között megneveztem az alapok és alapítványok kezelését. Lefektettem az irányelveket, melyek szerint ezek kezelendők.

A szövetkezet vagyona alapszabály szerint a tagoké, de viszont ezt a vagyont terhelik a kölcsönök, az alapok és az alapítványok. Már most a biblia szavait idézem: »Maga ura-e az adós?« Biz az nem! Így van ez a magánéletben is. Ha pl. Péternek van 100 hold földje, háza és egy jól berendezett gazdasága, de történetesen Pálnak tartozik 500.000 koronával, vajjon kié az a vagyon? Telekkönyvileg Péteré, de a valóságban Pálé.

Igy leszünk a ma megalakítandó szövetkezettel is. A T. H.-hoz minden tagnak jussa lesz, de csak addig, amíg tag. Tagság megszűnésekor a vagyonnal szemben minden jog elvész. Ha pedig megszűnik a szövetkezet, akkor az összes alapvagyon a Tanító Egyesülethez kerül további kezelésre.

Rövid ismertetéséből kitérünk, hogy a szövetkezeti alapon

való beszerzésnek semmi akadálya és hátránya nincs.

A jóléti egyesülettel szemben a szövételketnek sok előnye van. Hogy többet ne említsek:

A jóléti egyesület alapszabályaihoz meg kell szerezni az országos hivatal jóváhagyását. Maga az egyesület a közigazgatási hatóságok felügyellete alá tartozik. A szövételketnél pedig a kereskedelmi törvények az irányadók és a törvényszékeknek vannak alárendelve. Országos Hivatalnál az alapszabályok jóváhagyása sokáig tart. Törvényszéknél a bejegyzés pár nap alatt megtörténik s a működés azonnal megkezdhető. Az egyesület, mint ilyen, nem kap kölcsönt. Szövetkezet révén a szükségesség összeg rövidesen a kezünkben lesz. Semmi akadálya nincs annak, hogy a szövételzeti alapon való beszerzésről szóló korábbi határozatunkat felújítsuk. Igaz, hogy egy alkalommal a szövételzeti tervtől már elálltunk. De ez nem baj! Másutt is történt már ilyen eset. Egyet elmondok.

Húsz éve lehet már annak, hogy egy bizonyos ügyben a presbiteriumunk végérvényes határozatot hozott. A határozatot annak rendje és módja szerint jegyzőkönyveztem. Egy-két hónap múlva ismét tárgysorozatra került az ügy. Mint új dolgot tárgyalták le és pont az ellenkező határozathoz jutottak. Mint fiatal jegyzőkönyvvezető ezt szóvá tettem. Az egyik presbiter így fizetett ki: „Óh tanító úr! Azt is mi határoztuk! Most így határozunk!”

Határozzuk el a szövételzeti alapon való beszerzést. Határozatunkat a körülmények igazolják.*

(Vége.)

*) A határozati javaslatot (III. rész) a M. T. múlt évi 22. számában közöltük.

Jegyzőkönyv.

Felvételelt Érsekújvárott 1935 febr. 21-én, az Érsekújvárvideki Tanítómegye közgyűlése által kiküldött szavazatszedő bizottság üléséről. Jelen voltak: Virsik János a bizottság elnöke, Dubay Géza, Grüber József, Nemcsik Béla, Oberth Kálmán és Plichta János h. tagok. Virsik János elnök a felveendő jegyzőkönyv vezetésére Plichta Jánost kéri fel. A jegyzőkönyvet minden jelenlévő tag aláírja. A beérkezett szavazati lapok feldolgozása után az elnök a következőket állapítja meg: Beérkezett összesen 90 szavazólap, ebből nem érvényes 1 szavazat, érvényes 86 szavazat. Legtöbb szavazatot nyertek s ennek alapján a jelölt tisztségre 3 évre megválasztottaknak jelentetnek ki: **Elnök:** Dinnyés Károly 80 szavazattal, **I. alelnök:** Kemény Rezső 82, **II. alelnök:** Fekete Győző 82, **titkár:** Nemcsik Béla 73, **I. jegyző:** Kossányi József 85, **II. jegyző:** Simonyi Lajos 84, **pénztáros:** Plichta János 85, **ellenőr:** Tatarik Emil 83, **könyvtáros:** Pataky Ferenc 82 szavazattal. **Választmányi tagok:** 1. Virsik János 83 szavazattal, 2. Oberth Kálmán 85, 3. Lemény János 84, 4. Váczy József 78, 5. Dubay Géza 77, 6. Paxy Pál 80, 7. Garamvölgyi Vince 79, 8. Willand János 85 szavazattal. **Központi ki-**

küldöttek: 1. Lemény János 62 szavazattal, 2. Plichta János 68, 3. Gruber József 78, 4. Oberth Kálmán 76 szavazattal. K. m. f. Alíráások: **Virsik János** s. k. a bizottság elnöke, **Plichta János** s. k. jegyző, **Dubay Géza** s. k. b. tag, **Gruber József** s. k. b. tag, **Oberth Kálmán** s. k. b. tag, **Nemesik Béla** s. k. b. tag.

TANÍTÓ TESTVÉREK!

Iskolai, ifjúsági, tanítói és népkönyvtárak szükségleteinek beszerzésénél gondoljatok a Könyvesbolttra, ahol mindennemű igényt ki tudnak elégíteni és egyben a saját ügyeteket, a Tanítók Házát is támogatjátok. — Műkedvelő előadásokhoz nagy raktárunk van mindennemű színbarabból.

KRÓNKA

Kisebbségi életsorsunk kulturális erőgyűjtése

az utóbbi évek alatt mintha visszacsúszást mutatna. Mintha hiányoznék belőle az a fiatal lendület, mely a szlovákországi magyarság kultúrkészségét eddig jellemezte, melyet még irigytek is fölűnk. És mikor ezt a pangást szomorodott szívvel regisztrálom, nem célozom egyúttal arról beszélni, hogy ebben ki, vagy kik a hibásak és az óhajtott és várható újéletbe-szöktetésnél is — szerény véleményem szerint — olyan lényegtelen az, hogy a kultúrantonizmus, vagy a regionalizmus hívei győzzenek-e. Bizony, az utolsó időben túlságos sok csapást kellett elszennvednünk, s ez fogyasztotta el erőnket, ez vonta el tekintetűnket e nagy fontosságú kérdéskomplexumtól. Gondoljunk csak arra a megpróbáltatás-sorozatra, mely bennűnket a gazdasági válság követeztében ért, vegyük csak fontolóra azokat a politikai erőtávitteleket, kombinációkat, melyek az elműlt félszázadban csaknem minden napját betöltötték, melyek csak úgy labdáztaak a népek, nemzetek és országok sorsával. Ha őszinték akarunk lenni, be kell vallani, hogy e bizonytalan almozsférőban kevés embernek jutott eszébe kulturális erőkáderűnk új értékekkel való meglöltése.

Ha az elműlt öt esztendő kultúrkrónikáját lapozzuk, látjuk, hogy a szlovákországi magyar nép kulturális felemelése érdekében az intellektuális ifjúság végzett igen jelentős munkát. Nem monadjuk azt, hogy meglétt minden, ami e téren lehetséges, de ahol mozgalmá levelkőzte a gyermekbetegségekkel, szerencsésen kilábolt a társadalomszemléleti és ideológiai válságból, ott sok jelenlős alkotással dicsekedhetett. Ezek között első helyen kell említeni az 1932-ben alakult Magyar Munkaközösséget. Annak akkori programadása és alapvető megmozdulásai mindnyájunk elűtt annyira rokonszenvesnek látszóttak, hogy a magyar tanító-ság is jónak látta segítségét felajánlani célkitűzéseinek megvalósításához. Azonban a fentebb említtelt gyermekbetegségek

— sajnos — ennek is ül kellett esnie és bizony a gyerekek nem volt elég erős és ellenálló; a körök marataléku lett. Ideológiai tartalma, jobb- vagy baloldal felé való orientálódása olyan kanapéharcokra vezetett, hogy volt is, meg nem is Magyar Munkaközösség. Ott tartunk, hogy ma már a nevé se igen emlegetik.

Az utóbbi idők kultúrlörténelében mellő hely illeti meg az egyes magyar politikai pártok kulturális munkavállalását. Kénytelenek vagyunk azonban megállapítani, hogy épp a politikai pártoktól való eredet determinálta eredményeiket is. Mert ha való igaz, hogy a magyar kultúra kicsinysége miatt még kifejezési módjaiban sem lehet más, mint egységes, akkor az is kétségen felül áll, hogy ideológiailag sem lehet a művelők között lényegig ható különbség. Az elhatárolódásra vonatkozó legkisebb törekvésnek is a köz vallja kárát.

Az utolsó két esztendőben azonban kulturális megmozdulások nagyon gyéren kezdeményezettek, előhaladásunk legfeljebb arra a néhány lépésükre szorítkozott, mely az itt-ott, Alsószélin, Udvardon, Szőgyénben, felépített kultúrházak útján jutott kifejezésre. A falvakban a nép széles rétegei pedig esdve várják a megígért kultúrsegítséget. Ezt ez időtől fogva a nép egyedül a tanítójától kapta meg. Mert a politikai és világgazdasági válság ellenére, minden magárahagyottság mellett is a magyar falvak tanítósa tovább folytatta azt a kultúrtevékenységet, melyre becsületileg kötelezte magát. Munkájában nem hátráltatta sem az ideológiai, sem a társadalomszemléleti vajadás, mert felismerte, hogy mindezen kérdések mellékesek a mi kisebbségi életünk kultúrfrontján. Ott fogta meg a dolog végét, ahol azt kellett: a nép kultúrsvonalának emelésére irányuló munkáknál. Nem nézte embertársának politikai, vagy vallási hovatartozandóságát, de lett, szervezett, tanított. Csak az jár, hogy mindezt nekem, egy tanítónak kell észrevenni, ott, ahol a fáktól nem látják az erdőt, a tanító még ma is csak quantitív négligeable a magyar kisebbségi élet kultúrfrontján. És hogy az eredmény csak soványan látszik, hogy az arra hivatottak és a magukat arra elkötelezetteknek vallók képtelenek kikászolódni a kezdet nehézségeiből, ez annak tulajdonítható, hogy nem jöttek el tanulni a faluba a nép természetes vezetőiből. Még csak nem is tudják, hogy mi is az a kultúrzsükséglet, mely után a kisebbségi magyar nép eseng.

E lap főszerkesztője, igen tisztelt barátom, e folyó évi február elsejei és 15-i számban rámutatott a járási közművelődési egyesületek útján való kultúr munkákra. Kifejti, hogy ilyenek megalkotása nemcsak törvény által biztosított jog, hanem egyenes kötelesség. Bizony abban is igaza van, hogy sok helyen nem tesznek eleget a kötelességnek és az ezirányú kezdeményezéseket is fellűnő lánghán kezelik. A magam részéről úgy vélem, hogy egy ilyen kezdeményezéshez a tanító nem is alkalmas. Mert míg egyrésztől félremagyarazzák ilyen értelmű lépéseit, másrésztől — sajnos — hiányzik az a közéleti súlya is, mely ilyen megindulásokhoz szükséges. Láttunk már olyan esetet is,

hogy egy szép, nemes célkitűzés épp azért marad torzó, az alacsony irigység jobb meggyőződése ellenére is azért tagadta meg a támogatását, mivel azt egy tanító dobta a tárgyalás szőnyegére.

Akik a Magyar Munkaközösség virágzása elején annak ideológiai hitvallása miatt megtagadták segítségüket: Hic Rhodus, hic salta!... mutassák most meg kulturális elősegítés iránti szándékukat azzal, hogy azokban a járásokban, ahol a magyar közművelődési egyesület megszervezve nincs, törvényadta jogokra való hivatkozással sürgessék annak mielőbbi felállítását. A szlovákországi magyar tanítóság kivétel nélkül vállalkozik arra, hogy e mozgalomnak támogatója, a megszervezett egyesületnek pedig szorgalmas munkása lesz.

*

Szegény kis Martinek Jaromír!

Igy hívták azt az uhrineveci II. elemi osztályos kis fiút, aki a féltői bizonyítványa miatt martirhalált halt. Saját anyja gyilkolta meg, mert szabályszerű (hármast) hozott magaviseletből. Előre elkészített ravatalra fektette a halálra rémített kis fiút s könyörtelenül agyonlőtte. Ezután maga is öngyilkosságot akart követni és szándékának meghiusulását tisztán a revolver csőtöltőjé, meg az öngyilkosság elkövetésére kiszemelt tő körül tartózkodó emberek ébersége hiúsították meg. A hermelinről írják, hogy inkább szörnyet hal, mintsem a pocsolján keresztül vezetők menekülési utat igénybevenné: annyira félti bundájának hőtisztaságát. Ez az édesanya — úgy látszik — szintén ily kínosan kényes a maga és gyermeke lelki habitusára. Mindkettőjük részére inkább a halál, mint viselni a »szabályszerű« megbélyegző foltját. És szegény Martinek Jaromír, uhrineveci II. elemi osztályú tanuló, örök sötétségbe borult ámuló szemmel, néma ajakkal, de mégis harsányan kérdezi: »Miért? zsenge életem vékony fonálát miért szakította el az a kéz, melynek Isten után a legtöbbit köszönhetek? Az a becéző, jóvó szélből is óvó, féltő anyai szeretet, melynek eddig mindig csak a melegét, édességét éreztem, ugyan hol volt, mikor a halántékomnak szegezte a fegyver jéghideg csövét? Anyám, a véres sebhely vádol, ha hallgat is. Kegyetlen, önző, hiú voltál, s ez érzéseidnek feláldoztál engem, fiadat!«

E tragikus alkalommal az anyák táborának telemrehevása elhessegethetetlenül tollunk alá kívánczok. A Martinek Jaromír szép fehér hóval fedett sírhalmánál hadd legyenek valómást, hányan áldozták fel gyermeköket, azok ismeretlen lelki diszpozícióit, érzéseit, féltékeit, vagy félve kimondott vágyait a saját hiúságuknak, a megcsontosodott konvencióknak? Mert itt első sorban nem arról van szó, hogy a kis fiú rossz jegyet hozott magaviseletből, itt az anya féltelme tolul előtérbe, hogy mit mond a világ, az emberek? Ujjal fognak mutatni rá is, a gyermekekre is. Nem, ezt nem lehet elviselni. Minden anya kiáltoztatja magában gyermekének jövődjét. Valószínűleg ez a bűnös

lélek is így cselckedett. Mindnyájunknak keserves, ha reményeinkben csalódunk, de a hiúságunkban való megalázás mindenek fölött a legfájdalmasabb. Ha azonban gyermekünkről van szó, az ábrándjaink összedülte idején is marad még valami reménység, hátha megjavul a gyerek? A bölcs Vergilius mondja: *Spiro, spero*, amit talán értelmét tekintve, de túlságosan szabadon, így fordíthatnánk: *Míg élek, remélek!* A sorsüldözöttnek ezt az elidegeníthetellen alamizsnáját: a reménységet, utasította vissza ez a szerencsétlen asszony. A baj megtörtént, javulást nem vár, de még csak nem is követel. Jöjjön a sommás elintézés! Mindkettőjük martirhalálával elégtételt adni a hiúság megsértett hálványának, omló piros vérrrel lemosni a tisztos néven ejtett foltot, beteljesíteni a lársadalmi szokások és elbírások soha kődexbe nem szedell, mégis ércnél merevebb dogmáit. A lársadalmi költötség itt az ókor Baál istenének helyét foglalta el és a szülői önzés ennek vak eszközevé szegődött. Akkor a megharagudott isten engesztelésére kellett a piros életpatákat kiontani, ma a hiúság oltára kell, az emberi életet odavetni.

E szomorú példából mintha arra is következtetni kellene, hogy ma már az anyai szeretet se olyan önfeláldozó, mindent megbocsátó, elfedező, mint valamikor. Hogyan? Hát itt is elkezdődött az átértékelés? Szomorúan kirtóvó eltévelyedések mindenkor voltak, ebből generális következtetéseket levonni vétkes könyvelmőség volna. De olyan esetről, hogy egy anya a rossz bizonyítvány miatt legyilkolja a gyermekét, még lázálmaink jantáziájában sem hallottunk. A régi anyák között akadtak Veturiák, akik a hazáért készek voltak gyermekükkel feláldozni, de gyermekgyilkosságra még a legnemesebb értékek szolgálatában sem voltak képesek. Mégis csak azt kell látnunk, hogy a megváltozott viszonyok, megnehezedett életkörülmények veszélyeztetik a legstabilabbnak hitt nemes érzéseket is.

Végül Martinek Jaromir tragédiáját próbáljuk pedagógiai szemmel boncolgatni. Köztársaságunk iskolában kötelező elbírások szerint a tanulóknak 3-s jegyet magaviseletből kizárólag a tantestület határozata alapján lehet adni. Hogy pedig ehhez a tantestület hozzájáruljon, ahhoz oly jelentős deliktumok szükségesek, mint a visszaeső tolvajlás, erkölcstelen magaviselet stb. bünei. Második elemi osztályos gyerekről van szó, ez utóbbi bűn nem igen jöhet tekintetbe, s a tanító testület is valószínűleg valami másban találta a gyereket vétkesnek. Hogy határozatának így borzalmas katasztrófa lesz a következménye, arra természetesen senki sem gondolhatott. Az iskola kötelessége, hogy hibázó növendékével szemben eljárjon a rendelkezésére álló csekély eszközökkel, kezébből kicsavarni, az iskola demoralizálását vonná maga után. A mai humánus pedagógiából következik, hogy az iskola ritkán is használja ezt az utolsó fegyverét, s azért, mert ennek így borzalmas tragédia lett a következménye, az iskolát nem lehet felelőssé tenni, sőt az egyenesen igazságtalan. A napilapoknak mégis kedves szokásuk, a bizonyítványoztatás után, hangos címek és sokat sejtető alcímek alatt szélesen per-

traktálni, hogy hány diák vetette el magától az életet a rossz bizonyítvány miatt, hány lett bujdosóvá. A szerkesztő és ludósító urak e ponton elfeledkeznek egy kicsit arról a köteles szolidaritásról, mellyel minden szülőnek, kultúr munkásnak viselkednie kell a nevelőkkel szemben, ha azt akarják, hogy a nevelés tényleg eredményes is legyen. Egy olcsó karzati halás kedvéért pártot ütnek azok ellen az intézmények és személyek ellen, akiknek hivatalos és tanult kötelességük az új nemzedék rossz szokásainak lenyesegetése és az élet követelményeivel szemben úrravalóval való ellátása. És rendesen ezek a hangos szerkesztő urak azok is, akik felhorkannak, mert sem tradíció, sem tekintély, sem törvény nem korlátozza a mai ifjúság tetteit.

Szegény kis Martinek Jaromir sírját lengje körül az emlékezés és részvét szent érzése, a tavasz zendülése borítsa be a feltámadást hirdető virágszőnyegével, megléveit anyjának pedig adjon gyógyulást, enyhületet a leghalásosabb medicínával gyógyító orvos: az idő!

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Hogyan lett az Elnök úr absztinenssé. Elnök urunk 85. születésnapja alkalmával sok érdekes közlemény jelenik meg a csehszlovák sajtóban, melyek kedves, intim részleteket adnak életéből. Néhány közülük igazán megérdemli figyelmünket.

Az „Abstinentní Korespondence” legutóbbi számát Masaryknak, a tökéletes absztinencia meggyőződéses követőjének és hirdetőjének szenteli. Bevezető cikkét Škrach Vasil írta, aki az Elnök úr irodalmi titkára. A cikk érdekesebb részei:

Mindenekelőtt biztosítanom kell az absztinens mozgalom híveit arról, hogy Masaryk, aki régi vezér ebben a megmozdulásban, nem változtatta meg az absztinencia tekintetében meggyőződését, amint azt innen is, onnan is hallatják. Megfontolatlan mende-mondák ezek. Egy betegségem alkalmával — gondolom 1921-ben — az orvosok kisebb adag bort írtak elő az Elnök úrnak. Nyilvánvalóan a szív működés fokozása végett kellett innia. Az elnök úr eleget tett az orvosi előírásnak s — ha nem is szívesen — itta a rendelt kis adagot. Ebéd előtt szokta. Nem lett neki a bor. Felhasználta azon-

ban az alkalmat és figyelemmel kíséerte ennek az aránylag csekély mennyiségű bornak a lelki- és szellemi állapotra tett hatását. Figyelte azt is, hogy hogyan hal az alkohol a munkaképességre, az étvágyra. Megfigyelésének eredménye: a teljes absztinencia mellett döntött; amint az velem közölte.

Az absztinenseket bizonyára érdeklí, hogyan lett Masaryk azzá. Kétféle verzió van erről elterjedve. Az egyik szerinti Kálal Károly ajánlára és példájára határozta el magát. Kálal egy visszaemlékezésében így írta, hogyan történt ez a bizonyos beavatkozás. Osszejöttünk egy-nyos beavatkozás ügyben, mely Szlovszer valamiféle ügyben, mely Szlovszervenszkól érintette. 1900 nagyszünidejében volt ez Tesimben, a pályadejében, ahol Masaryk felesége udvaron, ahol Kálal is megkínál-ozsonnázott és Kálal is megkínálta. Kálal azonban megköszönte, hogy ő már utána van. Masarykné kérdező már utána az. Kálal azt sere, hogy sör volt-e az. Kálal azt felelte, hogy nem iszik alkoholt egyáltalán, hanem egy killi és kevés gyümölcs volt az ozsonnája. Erre megkérte őt az Elnök úr felesége, hogy indokolja meg, miért absztinens. Masaryk figyelmesen hallgatott. Kálal magyarázatát és kijelentette: „Ha ő nem iszik, én sem fogok.”

Kálal megjegyzi, hogy Masaryk ezen véletlen eset nélkül is absztinenssé lett volna, mert látta, hogy a politikai gyűléseken, amennyiben vendéglőkben tartották őket, Masaryk csak negyed litert rendelt s abból is csak keveset fogyasztott el.

Masaryk sokat foglalkozott — mint etikus és szociológus — a dekadencia, a degeneráció, a pesszimizmus, öngyilkosság, a gonoszságra való hajlam, az erkölcsi felelőtlenség problémáival és mindenütt az alkoholba és alkoholizmusba ütközött, mint ezen pathologikus jelenségek fő okainak egyik legfontosabbikába. Ekkor kezdett részletesebb stúdiumokba az alkoholizmus és absztinencia kérdését illetőleg. Végül — s talán éppen Kálal szép példájára — meglette az utolsó helyes döntést és felhagyott teljesen az alkohollal.

Masaryk életében az absztinencia egy teljesen új fordulót jelent. Saját maga mondta egy magánbeszélgetéskor: «Valósággal újból kezdem élni 33 éves koromban». Valamiféle belső, újmethodusú, életrendező öszpontossáttással kezdődik ez az új élet. Ekkor ismerte meg tökéletesen az idő értékét, a rendszeres munkára vonatkozó direktívákat újonnan applikálta életére.

Masaryk több munkájában foglalkozik az alkoholizmus borzasztó következményeivel. Egyik művében így nyilatkozik: «Aki máma az alkohol mellett tör lándzsát, az megszámlálhatatlan nyomorúságnak az okozója, s a pathológia szörnyű kinövését plántálja a társadalom testébe.»

A »Týdeník Filmového Svazu« elhatározta, hogy az Elnök úr 85. születésnapja alkalmával filmet készít életéről a külföld számára. — Mindenféle szervezet, minden egyesület iparkodik kivenni részét az Elnök úr ünnepléséből. Az iskolák részére március 6-án fog beszédet mondani az iskolai rádió-óra keretében dr. Krémár iskolaügyi miniszter. A német iskolarádió is közvetíteni fogja az iskolaügyi miniszter előadását.

Rajz a történelem tanításánál. A munkaköze az összes tantárgyak tanításánál bevezeti a rajzokat, ábrázolásokat, diagramokat, mivelhogy — a tapasztalat szerint — ma már

czekek fontosságáról beszélni fölösleges. Nemcsak azért, mert ezáltal fejlődik a gyermek megfigyelőképessége, kézügyessége, hogy elsajátítja általában azon kézügyesítő gyakorlatokat, amelyek későbbben, az életben, a foglalkozás minden ágában szükségesek, hanem és főképpen azért, mert ezáltal jobban, könnyebben, nagyobb érdeklődéssel sajátítja el az anyagot, eszméleti és reprodukatív munkát végez egyszerűen.

A rajz és az ábrázolás főképpen az elvont, a gyermekek által nehezen megérthető, gyakorlatilag nem érzékelhető tárgyaknál fontos. Az elvont tárgyak közé elsősorban a történelem tartozik, azért kívánatos, hogy tanításánál a főszűlyt az ábrázolásra, a rajzra fektessük, mint amelyek a munkaiskolának fő tényezői, amelyekkel megkönnyítjük a megértést.

A modern pszichológusok arra az álláspontra helyezkednek, hogy a képzelet csak a végrehajtott cselekvéssel állandósul. Így pl. dr. V. A. Lay »Pedagógiai kísérleteim« című munkájában elveti a tanítás közlési formáját és követeli, hogy a szenvedő tanítás helyét (előadás) a megfigyelésen, az ábrázoláson alapuló tanítás foglalja el. Ellentétül továbbá azt, hogy a beszéd, mint előadási forma legyen az egyszerű és legfontosabb eszköz a képzelet és érzélem felkeltésére és kívánja, hogy állandó ábrázolással és cselekvéssel az alkotó tehetség segítségére siessünk, hogy a szemléletek és képzetek állandósíttassanak a végrehajtott cselekvéssel, miáltal a szemléletek és képzetek tartósan emlékezetünkben maradnak.

A történelem tanításában szükséges ábrázolásoknál és rajzoknál nem törekedünk a művészi kivitelre, ne-hogy a munkában a tanulókat ezzel hátráltassuk. Ellenkezőleg, legyenek azok mindig egyszerűek és kifejezésteljesek. Az egyszerű, de találó rajz, vagy ábra, rövid, mese-szerű előadással kísérve, többet nyújt a tanulónak, mint a hosszú, sokszor kelletlen másolgatás, vagy kijegyzgetés. Az így szerzett ismeretek konkrétebbek, tartósabbak, alaposabbak, melyeket szórakoztató módon, úgyszólván játszva értünk el. A tanulók nagy százaléka szívesebben fog rajzolni, mint másolni,

vagy jegyzeteket készíteni. A rajzok eleveisége, áttekinthetőbbé, kifejezettségesebbé tétele céljából ajánlatos színes írót használni.

Természetesen, a tanulók nem fogják azonnal és egyszerre e rajzolással az anyagot felfogni. Szükséges tehát a tanulót odaig vezetni, hogy a rajzolás főleges és céltalan pepecselése ne fajuljon.

Közlöm a tanítás menetét I. (IV.) Károlyról, amelyet a tanulók a fenti követelményeknek megfelelően dolgoztak ki a tanító vezetése mellett.

Fokozat:

1. A tanító rövid bevezetése.
2. A tanulók olvassák a tankönyvből az egyes fejezeteket. (Globális egységeket.)
3. Az ismeretlen fogalmak megtárgyalása.
4. A tanulók elmondják a rövid tartalmat.
5. Megtárgyalják és indítványozzák, mit írjanak s mit rajzoljanak a füzetbe.
6. A megjegyzéseket beírják a füzetbe, ellátva a szükséges rajzokkal, egyidejűleg a tanító, vagy a tanuló a táblán előrajzol.

A tehetségesebb tanulóknak nyújtunk nagyobb szabadságot: többet feljegyezhetnek, vagy rajzolhatnak saját elgondolásuk és tetszésük szerint. Így elősegítjük a tanulók egyéni differenciálódását is.

Segédeszközök: I. Károly képe, Károly idejében végrehajtott építkezések képei, gól stílus, koronázási jelvények, a cseh birodalom kiterjedése I. Károly idejében.

A tanulók az anyagra vonatkozó képeket füzetükbe beragasztják. (Csehből fordította: Tóth Endre.)

A természettudományok tanítása az elemi iskolában. Gyakran megtörtént, hogy jelen voltunk órákon, melyek késégtelenül világosan és módszeresen adták elő, de nagyon közel a könyvhöz és nagyon távol a valóságtól. A fogalmak így megszerezve felületesek maradnak és gyakran rosszak. Nem kell más, hogy az állat, a növény, vagy ásvány tanítását élénké tegyük, mint hogy érdeklődést keltsünk irántuk és a természettudományok éppúgy, mint a számtan vagy a nyelvtan, fejleszthetik az értelem tehetséges tanítók kezében. Hogy ezt a célt elérhessük, számos föltételt kell megvalósítani.

Az elemi fogalmak be vannak írva az elemi iskolai tantervbe, de kell, hogy fel tudjuk használni az alkalmakat is, melyek adódnak. Azért a környezet és az évszakok legyenek a tanító vezérfonalai az anyag megválasztásánál. Többet beszélünk a tenger állatairól és növényeiről partvidéki iskolában; a növények életéről szerzett fogalmakhoz ragaszkodunk hegyes vidékeken. A gombák és gyümölcsök tanulmányozásával összel érünk el hatást, a virágok és rovarok tanulmányozásával nyáron. A természettudományok tanítása inkább, mint minden más, legyen alkalmiszertű. A tanító nagyon jól beilleszthet napi programjába egy előre nem látott leckét, melyet az idő magával hoz véletlenül, hogy szemléltessen. Sündisznót fogott el egy tanuló: itt a pillanatot, hogy tanulmányozzuk ezt a különös állatot, hogy szemléljük, hogy mondjunk néhány szót biológiájáról és főképpen a rovarrevőléről. Legtöbbször a direct szemléltetés lehetséges, de ha nem így van, akkor a nagyfóklencsénél, a microscopnál keressünk menedéket. A nagyfóklencse könnyen megszerezhető, nem költséges, a kutatás terén, a növények taglalásánál és a rovarok finom szerveinek vizsgálásánál már igen elterjedt. Minden tanuló szerezhet magának. A gyermek így felfedez egy új világot cselekvő és formai élettelt, mely csodálatos és szép. Beszélni akarunk az emberi testről. Mennyi fogalmat szerezhet és mily könnyűséggel érti meg a gyermek, midőn önmaga tárgya szemléleteinek! — Ami a test belső szerkezetét illeti, egy kis állatnak pl. nyúlának boncolása szemléltethető a következő órákon és a fogalom egyszerűen és világosan adva van. Előlények jelenléte tetszik a gyermeknek, kinek figyelmét természetesen a mozgó és élő felé irányul. A macska, a nyúl, a tehén szemléltetik az emlősöket. A különböző szervek tanulmányozása megmagyarázza az élet- és étrendet. Például a rágcsálónál a fogak formája megvilágítja a tanulók előtt, hogy a táplálkozás a fogaattal hogyan függ össze. A vízben élő állatok tanulmányozásához aquariumot szerzünk. Egy egyszerű uborkásüveg megfelel a célnak. Néhány növény szolgáltathatja az állatoknak az életükhöz szükséges oxigént, így nem

szüksége a vizet frissíteni. — Minden órán szemléltessünk lehetőleg élő állatot és ne felejtjük el soha szem elől tartani az állat alkalmazkodását a környezelhez, figyeltesük meg az állat szervezetét és életmódját vagy munkáját, alkatát, a madár testalkatát a repüléshez, a kigyóét a csúszás-mászáshoz, a halét a vízi élethez. Ez a fogalom alapvetés az állat élettanához és nagyon jól meg lehet érteni elemi iskolás tanulóinkkal.

A botanikában a direct megfigyelés legkönnyebben gyakorolható. A csírázás tanulmányozása majdnem mindig ugyanaz. Április, május hónapokban látni az oszlályok általában a ládikákat, melyekben csírázik a bab és borsó. Hasonló kísérletek tehetők a szár- és gyökér növekedéséről, a levél működéséről, a trágyázás szerepéről. Egy kis darabka földben, néhány virágcserepben tenyészthetjük a szemléltetéshez szükséges növényeket. Nem szükséges sok növényt ismerni, de tudni kell őket összehasonlítani, megfigyelni közös jellemvonásaikat. Így eljutunk a növénycsaládok fogalmához. A növény tanulmányozásához figyelmes és türelmes, módszeres és észszerű megfigyelésre van szükség.

Ha azt akarjuk, hogy a megfigyelések és kísérletek maradandó hatásúak legyenek, főléltlenül szükséges, hogy a nyert eredményeket rajzzal megszilárdítsuk. Minden tanulónak legyen külön füzet, melybe személy megfigyeléseit bejegyezze, le-

rajzolja az állatokat és növényeket. A vázlatok egyszerűek lesznek, de megerősítik a lélekben szerzett fogalmakat. Egy pontos, szabatos rajz, mely meggyezik a valósággal, a legjobb bizonyíték a megfigyelés pontosságáról.

Az alapismeretek tanításánál az elemi iskolában a természettudományoknak kell elfoglalniok a legnagyobb helyet. Szoktassuk a tanulókat módszeres megfigyeléshez, gyakoroljuk ítélőképességüket, kötelezzük őket összehasonlítani a lényeges részeket a kevésbbé lényegescckkel. Annylt mindenesetre nyujthatunk a tanulóknak, hogy kedvel kapjanak a személyes kutatáshoz és a tudományok iránti kíváncsiságuk felelredjen. A természettudományok tanítását készítsé elő a tanulókat a természet szépségeinek a megbecsülésére, mint ahogy az irodalom előkészíti őket a nagy írók szép gondolatainak a megértésére. (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Mal erkölcsi Tanítónő: Simon talál egy tojást édesanyja kertjében. Az édesanyjának nem volt tyúkja. Bizonyára a szomszédasszony tyúkja hagyta ott a tojást. Tudjátok-e, mit tett Simon?

Egyik tanuló feleli: Megittát!

A második: Eltörté!

A harmadik: Megfőzte!

A negyedik: Elvitte anyjának, hogy megegye!

Egy gyermek sem feleli azt, hogy: 'Visszaadta!' (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Gyermektanulmányi szemle.

Rovatvezető: Adler Ernő.

Krammer Jenő érsekújvári pedagógus a Magyar Figyelő legutóbbi (3-4) számában elismeréssel nyilatkozik a Magyar Tanítóról, különösen pedagógiai szempontból s helyesen tartja többek között abbéli törekvésünket, hogy ha már Gyermektanulmányozási Társaságunk még nem is alakult meg, de legalább is felszínen igyekszünk tartani e tudományág legújabb kutatásainak eredményeit, ismertetni öhajjuk legújabb irodalmi termékeit.

Ez alkalommal köszönetem kell tolmácsolni itt a Magyar Tanító főszerkesztőjének azért, hogy 'Gyermektanulmányi szemle' rovatunk-

nak szaklapunk minden második számában helyt ad, mert hiszen tudjuk, különösen a legutóbbi kritikái cikkek alapján, hogy számos kartársunk mennyi mindent is követel a Magyar Tanítótól, de az, sajnos, nem tehet százzszázalékbán eleget mindenki kívánságának. Egyesek szerint sok a pedagógia, kevés az egyesületi életet visszatükrözó cikk, mások szerint kevés a pedagógia, sok a fórum-cikk stb. Ha a magam véleményét szabad nyilvánítni, akkor én is azt kívünném, hogy — mivel a szlovenszkói tanító-ság amugy is már erősen sürgeti a tanító-ság továbbképzését, de mivel

ilyenfajta intézményünk ezidőszerint nincs, igyekezni kíván mindegyikünk a maga módján segíteni ezen s mivel én a gyermektanulmányozást tűztem ki egyik pedagógiai törekvésemmé, — azt szerelném, ha a magyar Tanítónak minden számában legalább 8—10 oldalt engedélyezne a főszerkesztő úr. Természetesen, ez a kívánságom lehetetlen, s éppen azért szükséges, hogy a Kónya testvérem által összeállított alapszabálytervezetel megvitathassuk, hogy azután Társaságunk hivatalosan is megkezdhesse működését, melynek egyik kiegészítője lesz azután az általunk kiadandó gyermektanulmányi folyóirat. Egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy ezen rövid szemle keretén belül ismerlessük a gyermektanulmányozást illető fontosabb kérdéseket, hogy azután majd a rendszeres munkához is foghassunk.

Nem mulasztatom el most bejelenteni azt sem, hogy már mintegy húsz kartársam dolgozza fel a megfigyelési lapokat, amelyeket, ha a tanév befejezésekor visszkapok, alkalmam lesz egy tanulmány keretében a szlovenszói magyar gyermek tiszta kétép adni, fiziológiai, biológiai, de különösen pedagógiai szempontból.

Most azon kartársaim részére, akik a gyermektanulmánnyal majd behatóbban óhajtanak foglalkozni, ismertetem mindazon könyveket és fontosabb tanulmányokat, cikkeket, amelyek a gyermektanulmány megkezdése előtt szükségesek mindazok számára, akik meg akarják szerezni azon ismereteket, amelyeket röviden így jelölélek meg: »Bevezetés a gyermektanulmányba«:

1. Molnár Oskár: Bevezetés a gyermektanulmányba. Szerző kiadása, Kolozsvár, 1913.

2. Nagy László: A gyermektanulmányozás mai állapota. Budapest, 1907.

3. Molnár O.: Meumann Ernő emlékezete és munkássága. Lampel R. kiad. Budapest, 1917.

4. Weszely Cdön: Gyermektanulmány és pedagógia. Különlenyomat a Gyermektanulmányi Kongresszus Naplójából. Budapest, 1913.

5. Weszely Cdön: A gyermektanulmány jelentősége és problémái. Lampel R. Budapest, 1932.

6. Bognár Cecil: Gyermekpszichol

ógia és pedagógia. Franklin Társ. kiad. Budapest, 1930. (Különlenyomat a Budapesti Szemle 1930. évfolyamából).

7. Ballai Károly: A gyermektanulmányozás módszerei, különös figyelemmel a kisdedkorra. Lampel R. kiad. Budapest, 1913.

8. Molnár O.: A kísérleti lélektan és ellenségei. Új Élet, 1912.

9. Molnár O.: A pedagógia rendszere. Néptanítók Lapja 1927.

10. Meumann Ernő emlékezete. Molnár O. A Gyermek, 1926 évf.

11. Weszely Cdön: Meumann Ernő. Népművelés, 1915. évf.

12. Előadások a gyermektanulmányozás köréből. Stern Wiliam előadásainak ismertetése: Új Élet, 1914.

Legközelebb ismertetni fogom azon fontosabb munkákat, amelyek a testi vizsgálatokkal, a gyermekpszichológiával és a gyermektanulmányi eredményeinek alkalmazásaival foglalkoznak.

Schreuder A. J. az arnheimi gyógy-pedagógiai intézet igazgatója, a Groningenben (Hollandia) megjelenő kézimunkaoktatás-közönyében érdekes tanulmányt írt a gyermeki alkotómunka fejlődéséről. Tekintettel arra, hogy gyermektanulmányi szempontból a gyermeki alkotómunkának nagy jelentősége van, a következőkben ismertetem Schreuder erre vonatkozó elgondolásait:

Az alkotó tevékenység a gyermektevékenység egyik alakja, mely azonban a 3 éves kor kezdete előtt csak szórányosan jelentkezik. Az ilyen esetek azonban ritkaságszámba mennek. Tények tanúsítják, hogy az alkotótevékenység a gyermekeknél csak a harmadik évnek a vége felé, vagy a negyediknek az elején szokott jelentkezni.

A gyermek alkotó tevékenységének fejlődésében Schreuder szerint a következő idő- és haladásbeli szakaszokat kell megkülönböztetni:

1. időszak, melyben a **foglalkozás célja csak a foglalkozás és nem az alkotás**. A gyermekrajzoknak irodalmilag is eléggé tárgyalt kérdéseit mellőzve, itt csak a kézimunkára óhajtunk valamivel részletesebben kitérjesszük. A gyermek fejlődésének e fokán csak azért munkálkodik, épít. fúr, farag és gyúr, gyűjt halomra mindent, hogy legyen mit ismét elemeire bontani, visszacsinalni, kezének egy mozdulatával

megsemmisíteni. A rombolás magában éppen akkora örömet szerez neki, mint az alkotás. Mindkét foglalkozás nem egyéb, mint a növekedő erő érzetének nyilvánulása a környező külvilággal szemben.

A kézi foglalkozások között ketlő van olyan, melyek a gyermeket közelebből érdeklik: a papírvagdálás (alkotás) és az anyagból való alakítás (mintázás). (Lásd bővebben: Adler E.: Slójd, vezérkönyv a nevelő kézimunka tanításához, Rimaszombat, 1932.) Az anyák, különösen az idegesebbek, rendszeren túlzásba viszik a gyermeknek az ollótól való eltöltést (kés, villa, olló, kisgyerek kezébe nem való...), holott éppen ők vannak hivatva rá, hogy megmutassák, miként lehet ollóval egy darabka papírból csinos, a gyermeknépszerűen nagyon érdeklő s alkotó képességét nagyon fejlesztő apró tárgyakat kialakítani. (1. oszt. szabadalkotás a rajzban). Ugyanezt lehetne mondani az agyagból (formella, plasztilin) alakítható átalokról és tárgyakról is.

A gyermek egyelőre közömbös a képzelt tárgyhoz való alakbeli hasonlóság kérdése iránt. Egy darabka kiollózott papír szinte egész jogsan helyettesíthet számára egy emberi alakot, mint pl. egy kosít, mivel a papírdarab az ő lelke előtt egyelőre csak jelkép. A fejlődésnek egy kis lépéssel magasabb fokán szemlékezik lelkében az ábrázolt személy, állat, lény, tárgy szembevető ismertető jelének a megkövetelése.

2. időszak, a játékszerkészítés időszaka. A fejlődés e fokán nem a céltalan foglalkozás, hanem az alkotás a cél, ugyanis ez időszakról fogva a gyermek törekvése arra kezd irányulni, hogy olyasmit állítson elő, aminek játékos életkorában hasznát veszi. A kisebbek korbácsot, gyepőt, kantárt, lapátot, asót, papírból csolnakot, vitorlát, hajócskát, az idősebbek hajlékony fából íjat, hozzá nyilvesszót, parittyát, sípot készítenek és bámulatosan sok munkát képesek egy biciskával s különben értéktelen vagy használatból kiment tárgyak és anyagok értékesítésével létrehozni. A leánygyermek e fokozaton nem terjeszkedik ki oly széles körre, mint a fiúk. Nagybőrra csak a bábuzás, meg a főzőcske az, ami figyelme-

ket leköti, mintegy ujjmuntalást adván ezzel a természet amaz élethivatása felől, mely e nemre várakozik, amint azt nekem Szerényiné G. Aglájai, az ismert ifjúsági író (Ajus néni) írta: ...nem tudok kedvesebbet küldeni, mert én még ma is rajongásig szeretem a bábukat, a női szív legbensőségesebb érzésével. Tanítsatok meg Ti is őt a bábukat szeretni, mert ezzel a legtisztább, legszentebb boldogság magját ültetitek a szívébe...

3. fokozat: a gyakorlati élet számára való termelés időszaka. E fokozat a gyermek fejlődésében a legfontosabbak egyike, amennyiben az élet a maga komoly követelményeivel kezd jelentkezni. Schreuder itt ezt mondja: »Meggyőződésem szerint a gyermek fejlődésmenetének a láncolatán főleg ez az időpont követel különös megrögzítést, melyben az apró népet az a törekvés kezdi vezetni, hogy a gyakorlati életben használható tárgyak előállításával foglalkozzék.« A gyermekfoglalkozások e fajtájára vonatkozólag főleg a felületi és anyai iskoláknál lehet érdekes és tanulságos adatokat gyűjteni. A tantervek a gyermek kezűgyességi oktatásánál főlhasználandó anyagokat ilyen sorozatban szokták megállapítani: papír, mintázó anyag, kemény papír és fa.

A gyermek a fejlődés e fokán azonkívül, hogy saját használatra készít valamit, megszerzi azt, hogy olyan munkát is végezzen, amely nemcsak a saját maga, hanem a családtagok, a tanulótársak, vagy éppen szélesebb körök számára is valamely szolgálatot képes teljesíteni. Soha se fogjon a gyermek olyan munka végzéséhez, melyre nézve a rendeltetés illetőleg már előre meg nem állapodott. All e szabály különösen a fa-, valamint a karton-munkákra nézve, mind az anyagkímélés, mind a tartósság szempontjából. Ami főleg a használhatóságot illeti: alig van körülmény, mely a munkakedvet inkább lohasztaná, mint lapasztalja a gyermek, hogy idejét, erejét, lelkesedését olyan tárgy előállítására pazarolta, mely esetleg használatba sem vehető, vagy rövid használat után a lomtárba kerül.

4. időszak a szépségeselem föllépése. A gyermeknek, épúgy, mint a műveltségnek általános fejlődésében,

a célszerűség és használhatóság követelménye korábban lép föl, mint a szépsége. Némely gyermek elégnek tartja, ha az első helyen hangzatosított követelményeknek megfelelt; amely gyermek azonban a célszerűség, hasznosság követelményének kielégítésében a netovábbat már el-

érté; annál önkénytelenül támad az a vágy, hogy készítménye a szépség iránti követelményeknek megfeleljen, mely törekvés ismét új technikai készségek elsajátítására s alkalmazására, vagyis magasabb műveltség megszerzésére sarkalja a forrongó ifjú szellemet.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

HIREK

Érsekujvárott lesz az ezévi dalosünnep.

A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség a napokban küldötte ki felhívását a tagegyesületekhez, amelyben felszólítja őket az Érsekújvárott, 1935 pünkösd napján megtartandó III. országos dalosünnepre való jelentkezésre. A Cs. M. D. Sz. ezévi dalosünnepével helekapcsolódik a sorozatos ünnepségekbe, amelyeket részben a nagy fejedlemnek Rákóczy Ferencnek 200 esztendőös halálözúsi emlékére rendez az iftleni magyarság, részben pedig abba az ünnepségbe, melyet Érsekújvár városa rendez abból az alkalomból, hogy a város 250 esztendővel ezelőtt szabadult föl a török uralom alól.

Az előkészületi munkák serényen folynak és reméljük, hogy az ezévi dalosünnep méltán fog sorakozni azok mellé a sikeres rendezések mellé, amelyeket a dalosszövetség rövid fennállása óta Losoncon, Léván, Komáromban rendezett és amelyeknek emléke élénken él a csehszlovákiai magyar dalosokban.

Kartársaink figyelmét már most fölhívjuk az érsekújvári dalosünnepre, hiszen tudjuk, hogy ez a rendezés nagyon sok magyar tanítót a legközvetlenebbül érdekel. Tudjuk, hogy kartársaink közül sokan úgyis, mint karvezetők, úgyis, mint kardalososok, résztvesznek a Dalosszövetség idei országos ünnepén, s éppen ezért módjukban van e téren eredményes propagandát kifejteni. Az újvári dalosünnep sokat vár a magyar tanítók lelkes támogatásától, akik bizonyára megmutatják, hogy működésük széles területén a magyar dalkultúra szent ügyét is szeretetükbe fogadták.

Hogyan ünnepeljük meg március hetedikét? A Casopis pro občankou nauku a výchovu c. folyóirat I. évi 2-3. összevont számában K. Polman cikket írt arról, hogyan ünnepeljük meg március hetedikét. Ünnepe van — úgymond — minden évben, nem lehet mindig ugyanazt ismételni. K. Polman a gyermekek érdeklődési- és gondolatkörére való tekintettel nagyjából három fokozatot állít fel az ünneplés módjára és műsorára nézve. A legkisebb tanulókat — írja — bizonyára az fogja leginkább érdekelni, mit tett, hogyan élt Masaryk, amikor kis fiú volt, mint amilyenek most a gyerekek. Elmöndünk tehát nekik valamit az elnök gyermekeiből. A következő évben ezt röviden újból megemlíttük, elmondhatja ezt egy jó tanuló is, — és kibővíttük valamit hasonlóval, pl. (esetleg képről): hogyan játszik az elnök úr az unokáival. Továbbá megemlékezhetünk az elnök útjairól, melyeket köztársaságunk különböző városába tett, különös figyelemmel arra, hogyan fogadták őt a gyermekek, mit mondtak neki, s ő mit válaszolt. A közpós fokon megint másra irányul az érdeklődés. A gyermekek itt, különösen a fiúk, öntudatosabbak, már kitűnni vágnak. Nagy hatást lehet elérni itt a szegény fiú történetével, akiből nagy és ünnepelet férfiú lett. Ugyancsak jól kiaknázható a gyermekeknek a sport iránti érdeklődése azzal, hogy rámutatunk a Masaryk sportszeretetére, s arra, hogy még öregségében is szeretett lovagolni: miért tette ezt, mi volt a véleménye a sportról, a tornáról, s melyik tanítását kell emlékeztetnünkbe vésnünk. Örömmel hallanának valamit a gyermekek az elnök családi életéről is, s arról, mit csinál, mit eszik, mit iszik, hogyan alszik, mivel érintkezik, hogyan szórakozik stb. — A felső fokon megismertetjük az elnök életrajzát. Az előadásra pontos terv szerint előkészülünk, hogy a gyermekek a legfontosabb dolgokkal ismerkedjenek meg. Minden évben valamit. Milyen könyveket írt? Ismeritek? Láttátok? A tanító mindegyikből legalább valamit felolvas és megmagyaráz. Rámutat arra is, mily nehezen érthetőek meg a tudományos művek. »Az elnök úr a könyvtárban« című kép alapján beszélünk arról, milyen könyvtára van, vajjon parádéra,

vagy munkára, hány kötetet számol, hogyan használja, hány folyóiratot járát, mit ad ki ezekért évente, hány nyelven beszél stb. — különösen ajánlatos a gyermekek részére a T. G. Masaryk illusztrált könyvecské 16 képpel (70 fill. Allamnyomda), s az osztály és iskola részére: »Masaryk ve fotografi« (Masaryk fényképekben. — Orbis). Tartalmaz közel 100, valóban művészi képet.

Az elemi és polgári iskolai képesítővizsgák új vizsgarendje. A Věstník februári száma közli az iskolai ügyi miniszter rendeletét, mellyel kihirdeti az elemi és polgári iskolai tanítói képesítő-vizsgák vizsgarendjét. Az I. rész a vizsgáló bizottság szervezetéről és adminisztrációjáról szól. A vizsgálóbizottság tagjait az országos iskolai hivatalok meghallgatása után az iskolai ügyi miniszter nevezi ki, éspedig az Állami tanítóképzők (pedagógiai akadémiák), valamint a középiskolák tanárai, továbbá a tanfelügyelők, gyakorló iskolai tanítók, polgári és elemi iskolák bevált igazgatói és tanítói és más szakemberek közül. A bizottság működési ideje három év. A vizsgák kétszer történnek egy évben: áprilisban és novemberben. — A II. rész az elemi iskolai tanítói képesítővizsgák utasításait tartalmazza. Ilyen vizsgára engedélyt kaphatnak mindazon városi és kisegítő tanítók, úgyszintén tanítói gyakorlatnok, akiknek legalább húsz hónapi kielégítő iskolai működésük van; a hospitánsoknak az országos iskolai hatóság a hospitálási időszak felét (legfeljebb azonban 5 hónapot) beszámíthatja ebbe az időbe. A vizsga engedélyezését kérhetik ama, középiskolai tanítói képesítővel rendelkező jelöltek is, akiknek valamely nemzeti (nép-, vagy polgári-) iskolán eltöltött és legalább kielégítőnek minősített lízhónapi szolgálatuk van. Akiknek nincs tanítói értelességi bizonyítványuk, azok előzetes írásbeli és szóbeli vizsgát is tesznek. — Az elemi iskolai tanítói képesítő vizsga célja megállapítani a vizsgázó pedagógiai-didaktikai képességét. A vizsga teoretikopraktikus jellegű, s írásbeli és szóbeli vizsgából áll. A zárthelyi írásbeli két részre oszlik: az egyik írásbeli tisztán pedagógiai tételek kidolgozásából áll, míg a másik a gy-

korlatból meríti tárgyát és célja, hogy a jelöltek külön-külön kérdés alapján megoldjanak valamely gyakorlati kérdést a didaktika és metodika köréből az újabb irányok figyelembevételével. A szóbeli vizsga beszélgetésből áll. Nyilvános, és jellege az iskolai gyakorlatból vett egységes számadás. Ezért a vizsga nem oszlik fel az egyes tantárgyak szerint. A jelölteknek be kell számolnia arról, hogy ismeri a tanítói működés pedagógiai, tanítástani és módszertani alapelemeit, ismeri a tantervet, tisztában van a legújabb pedagógiai irányokkal, tájékozódást szerzett az idevágó irodalomban. Azonkívül ismernie kell a legfontosabb iskolai előírásokat és az ifjúsági irodalmat. A vizsgázó szelkező legalább háromtagú. Kérdéseket a bizottság mindegyik tagja intéz a jelölthöz. A szóbeli vizsga egy óráig tart. A gyakorlati föllépésből csak a tanítói értekezéssel nem rendelkező jelöltek vizsgáznak és azok, akik mástannyelvű iskolához akarnak képesítést nyerni. Ez a gyakorlati vizsga legfőképpen 30 percig tart. A vizsga osztályzatai a következők: nagyon jó, elégséges, elégtelen. A vizsga állagos eredmények megállapításánál tekintettel kell lenni a jelölt általános tanítói alkalmasságára, s nem pedig csak egyes, kevésbé fontos részletekre. A sikeres vizsgáról a jelölt tanítói képesítő bizonyítványt kap. Ha a vizsga nem sikerült, akkor a jelölt erről igazolványt kap, de kérelmére bizonyítványt is kaphat a vizsga sikerelenségéről. Az eredménytelen vizsga csak egyszer ismételtethető. Másodszori ismétlés csak az országos iskolai hatóság, harmadszori a minisztérium engedélyével lehetséges. A vizsgarend második része a mástannyelvű képesítést óhajlók vizsgáiról, egy második nyelv vizsgájáról, továbbá az elemi iskolai kézimunka- és háztartástan-tanítóknak vizsgájáról is intézkedik. Végül közli a vizsgadíjakat. — A III. rész a polgári iskolai tanítói képesítővizsgák rendjét állapítja meg. Polgári iskolai tanítói vizsgát azok tehetnek, akiknek a nemzeti, vagy más iskolákban eltöltött 30 hónapi működésük van, kettes minősítéssel. E vizsga tárgyai négy szakcsoport szerint oszlanak meg. I. szak: tan nyelv, földrajz történel; II. szak: természetrajz, fizika-kémia és ma-

tematika; III. szak: rajzolás, írás, ábrázoló mértan és számtan; IV. szak: tan nyelv, második nyelv és testnevelés. A szakvizsga áll: 1. házi írásbeli dolgozathoz, 2. zárthelyi írásbeliből és 3. szóbeli vizsgából. Az osztályozás fokozatai: nagyon jó, elégséges, elégtelen. A házi dolgozat elkészítésére három hónapi idő van. Ez a dolgozat helyettesíthető a jelölt valamely nyomtatásban megjelent, vagy kéziratban lévő munkájával is. Zárthelyi írásbelit a szakcsoport minden tantárgyából kell készíteni. A szóbeli vizsga minden tantárgyból félóráig tart. A polgári iskolai képesítőt bizonyítványt az egyes tárgyakban elért osztályzatokat is föllünteti. A vizsgarend részletezi a szakvizsgák tananyagát is. Kiegészítő polgári iskolai szakvizsgát lehet lenni állampolgári neveléstanból, fiú kézimunkából és énekből, úgyszintén szakképesítés szerzhető a polgári iskola nemkötelező tárgyaiból. — Az új vizsgarend 1936 őszén lép életbe.

Antél a honvédelmi nevelés ügyében. Február 13-án a prágai országos iskolatanácsban antél volt a honvédelmi nevelés ügyében, melyet az iskolaiügyi minisztérium hívott össze. Résztvettek: a hadügyminisztérium, az iskolaiügyi- és az egészségügyi és testnevelési minisztérium képviselői, továbbá az országos iskolatanács és a tanítói szervezetek kiküldöttei. A tanácskozást dr. Müller minisztériumi osztályfőnök vezette. A katonai megbizottak előadták azokat a fő-índokokat, melyek a rendszeres katonai előképzés követelményéhez vezetnek, s előterjesztették a katonai tudományos intézet által kidolgozott terveket, melyekkel az elemi és polgári iskolák tantervei kiegészíthetők volnának. Olyan javaslatokról van szó, amelyek semmiképpen sem lépik át a jelenleg érvényben lévő tantervek kereteit és nem zavarják meg az iskola nevelő-szellemét. Az iskolaigazgatás képviselői szintén előterjesztettek számos konkrét tervet az erkölcsi és testi, valamint az értelmi nevelés szempontjaira való tekintettel, s a minisztérium főhívja a tanfőnökök figyelmét az iskolai munka ama elemeinek a kimélyítésére, amelyek a tanulók honvédelmi neveléséhez hozzájárulhatnak. A tanítói szervezetek képviselői egyelértő-

leg hangsúlyozták a tanítóság pozitív álláspontját a honvédelmi nevelésre vonatkozólag és rámutattak arra, hogy a tárgyaló tantervi ki-egészítéseken kívül különös jelentőségű ez ügyre nézve az iskoláknak testnevelési eszközökkel (tornatermek) való ellátása és a katonai szolgálatnak teljes beszámftása minden tanítóra kiterjedő érvénnyel. Az iskolai testnevelés rendgyakorlata és vezényszavai a katonai előírásokhoz alkalmazandók. A katonai halóságok rendezzenek honvédelmi-nevelési tanfolyamokat a tanítók számára.

A galántai járási magyar közművelődési egyesület február 14-én Galántán tartotta meg évi közgyűlését Boross Béla elnöklétével. A közgyűlés napirendjén — az elnöki, titkári és pénztárosi jelentéseken kívül — a közművelődési szervezetek közli kapcsolat kiépítésének és a közművelődési sajtó megeremtésének az ügye is szerepelt. A galántai egyesület elhatározta, hogy megkezdési a működő járási magyar közművelődési egyesületeket egy magyar közművelődési folyóirat létesítése tárgyában, s javasolja, hogy addig is, amíg az önálló folyóirat megvalósul, keressék meg a Sz. A. M. T. E. vezetősége a Magyar Tanítóban bevezetendő közművelődési rovat engedélyezése iránt. A közgyűlés elhatározta, hogy másjusban közművelődési estét rendez Galántán, melynek műsorát a járási magyar községek helyi közművelődési bizottságai állítják össze. Az egyesület foglalkozóit mindazon kultúrkérdésekkel, melyek a közművelődési szervek haláskörébe tartoznak, s kimondotta annak szükségességét, hogy a magyar népművelési munka minden ágát fokozott mértékben kell kiterjeszteni és fejleszteni a fennálló törvények és rendeletek alapján.

A csillagos ég jelenségei 1935 március havában. Alkonyatkor a nyugati égen egyre magasabban látjuk a ragyogó Vénuszt. Ahol a Nap le-

nyugodott, azon hely fölött látható az állatövi fénynek nevezett fénykúp, ez nem egyéb mint a Nap körül lebegő kozmikus porfelhőnek napsugaraktól megvilágított része. E hónapban az ekliptika meredeken áll a nyugati horizontra s így a fénykúp csúcsa a megfigyelés szempontjából kedvező magasságot ér el.

Este 10 óraker a téli csillagképek nyugaton ellünedeznek, szemben keleten megjelennék a tavasziak. Göncölszékér a telőpont tájára vándorolt; rúdja az Arkturuszra s azontúl Spikára és Marsra mutat. Arkturusz, a rúd végső csillaga és az é. k.-en felemelkedő Véga egy derékszögű háromszöget zár be. Arkturusztól balra van a kőralakú Északi Korona (benne a fényesebb Gemma), ettől balra Herkules és Kigyó emelkedik a keleti horizont fölé. Sarkcsillagtól lefelé van Cephesusz, alatta, szinte sűrölja az északi horizontot, Deneb (Hattyú). Északnyugaton Andromeda, Perzeusz, Bika közel vannak a lenyugváshoz. Kaszáscsillag is erősen oldalt hajolt, Rigel és Sirius készült lenyugodni. A déli eget a kiterjedt Oroszlán uralja. Délkeleten teljes kiterjedésben látható a Szűz. Kékes színű fősillagja: Spika, a közelében levő vörös Mars-sal élénk kontrasztot képez. Amilyen távol van Spikától balra az Arkturusz, annyira van tőle jobbra az Oroszlán farkán levő Denebola. E csillag majdnem szabályos háromszöget képez.

A bolygók járása: Merkúr márc. 15-én éri el legnagyobb nyugati kitérését (27°37'), de mivel a Naptól délre fekszik, azzal majdnem egy időben kél és nyugszik, ezért nem látható. — Vénusz, mint vacsoracsillag, egyre jobban érvényesül. Meglehető gyors mozgással végigvonul a Vízöntőn, Halakon és a hó végén a Kos közelébe kerül. Eközben márc. 22-én közvetlenül az Uránusz fölött vonul el. Ez az átvonulás már színházi látcsőben is meg-

Az ADLER ERNŐ szerkesztésében megjelent TAJÉKOZTATÓ már az 1935. II. 20-án megjelent Vestnikben publikált elemi- és polgáriiskolai képesítői vizsgarenddel van kibővíve. Ara: Ké 10.— és megrendelhető minden szaküzletben. Kladta: Klein Géza könyvkiadó, Rimavská Sobota.

figyelhető! — Mars a Szűzben mind korábban kel föl; a hó végén alkotakor már megjelenik. Az egész hónapban hátráló (retrográd) mozgást végez. Fényessége egyre nő. — Jupiter a Mérlegben éjjel előtt kel. 10.-én haladó mozgásában megállapodik és ettől kezdve retrográd. Fénye állandóan nő. — Saturnusz nem látható. — Uránusz, a Kosban, a hó végén 2 órával napnyugta után nyugszik. — Neptun az Oroszlánban, 4.-én szembenállásban a Nappal s ez okból egész éjjel látható. Az egész hónapban retrográd.

A Hold 7.-én Vénusz fölött, 8.-án Uránusz fölött, 9.-én Fiastyúk alatt, 11.-én Aldebaran fölött, 14.-én Pollux alatt, 17.-én Regulusz alatt, 18.-án Neptun alatt, 21.-én Mars és Spika alatt, 24.-én Jupiter alatt vonul el, 25.-én pedig elfödi az Antarest. (Skorpió.)

A Nap márc. 21.-én, középeurópai idő szerint 14 óra 18 perccor Halak jegyéből Kos jegyébe lép; a tavasz csillagászati kezdete. (A Nap áthalad az égi egyenlítőn; benne van a tavaszpontban.)

Ujdonságok: Egy Prentice nevű angol műkedvelő dec. 12.-én este, miközben a decemberi Geminidákkal figyelte, a Véga és a Sárkány feje között, a Hérkules csillagképben egy új csillagot fedezett föl. Miután tudta, hogy rendkívül fontos az új csillag spektrumát minél előbb meghatározni, azonnal kocsiába ült és a több mérföldnyire fekvő városkába hajtatott, ahonnan telefonon közölte felfedezését a greenwichi csillagvizsgálóval. Ezek után, — mint aki dolgát jól végezte, — tovább folytatta hullócsillag-megfigyeléseit. Az új csillag színe kékes-fehér, akárcsak a Végáé. »Nova Herculis« — mint általában az új csillagok — felfedezése óta jelentős fényingadozáson ment keresztül. A csillagdak neizetközi együtműködése folytán most már számtalan lávsó mered az ismeretlen jövevény felé s az emberi elme igyekszik megfejteni a titkot, mely a Nova Herculis-t létrehozta. Mallorca szigetén levő csillagvizsgálóban Graff professzor mérte ki a Nova fényingadozásait s ennek grafikonjából kitűnik, hogy az új csillag dec. közepén elérte a Deneb fényességét. (Ez közel I.rendű.) — Január 8.-án a délafrikai Johannesburgban felfedezték az esztendő első üstökösét, melyet felfede-

zőjéről »Johnson 1935/a« üstökösnek neveztek el. Tizedrendű csilagnak látszik és az egyenlítőől mintegy 51°-nyira hajlik el délre, miértis nálunk semmi körülmények között nem látható. — Dec. 19—20.-án egy rendkívül szép holdudvar volt látható. Megesodáltuk, s azután napirendre tértünk felette. Nem így az a nürnbergi »műkedvelő«, aki a »Das Weltall« című szaklapban felhívást tett közzé s ebben kéri az olvasó szíves közlését, hogy az említett holdudvar más-hol is látható volt-e? Német alapszággal vajjon mit fog kitűni belőle, ha megtudja, hogy a tűnémenyt Kelet-Szlovenszkon is látták? (B.M.)

Telefon az iskolákban. Prágából jelentik: Az iskolákban megint bevezetnek egy újítást, amennyiben a postaigazgatás és a járási választmányok pénzügyi segélyben hajlandók részesíteni az akciót. Arról van szó, hogy a gyermekeket már zsenge korukban megismertessék a telefonnal és elsajájlíthassák a telefon kezelését. Mintául a nucicei iskola szolgál, ahol a tanulók, illetve a tantermek és az egyéb helyiségek közötti telefonérinkzés már annyira meghonosodott, hogy ennek a falusi iskolának a tanulói már egészen természetes és mindennapos dolognak tekintik a telefonálást. Az iskolai telefon üzemét elemekkel tartják lenn. (Hiradó.)

»Egy élet útja«. Szinmű Masaryk Tamás életéből, iskolás gyermekek részére, 6 jelenethen. Irta Chalánskyné, Várady Ilona, áll. tanítónő. Balázs Soma kiadása, Úzhorod. Ara 3 Ké. — Rövid jelenetekben viszi színpadra a szerző az elnök gyermekéveinek egy-egy jelentős mozzanatát. Így az első és második jelenet a családi körben mutatja be a kis Tamást, mint szorgalmas tanulót, akinek további taníttatását tanítója az öreg szülők figyelmébe ajánlja. A 3. jelenet az iskolapajtások közt szemlélteti Tamás jószívűségét, a 4. jelenethen elbűsűzik a kis Tamás a szülői háztól, az 5. jelenet a kovácsműhelyben játszódik, s a befejező jelenet, mint a köztársaság ünnepeit elnökét, mutatja be Masaryk G. Tamást. A kis színdarab iskolai gyermekelőadás számára készült, s szerzője nagy igyekezettel törekszik a színpadi hatás elérésére.

A Magyar Család, Csehszlovákia mindjohban népszerűsödő folyóirata januártól második évfolyamát éli. A pompás kiállítású és még pompásabb tartalmú lapot Farkas István ipolyvási karlársunk, az ismert író szerkeszti. A lap irodalmi főmunkatársai Darkó István és Sziklay Ferenc dr., az ország határain túl is közkedvelt és nagynevű íróemberek. A lap izléses külseje mögött celszerű beosztás rejlik. Minden számában regény, köllemények, egy-két elbeszélés, ismeretterjesztő vagy tudományos, népszerű stílusban írt cikkeket, gazdag, minden magyar vöröst és lalut csetenként felölelő kultúrkrónikája van. A családok kedvelt rovata a gazdasággal, háztartással, egészségápolással stb. foglalkozik. Minden egyes szám tartalmas könyv- és lapszemlélt is ad, amelyben a könyvkiadás legjobb termékeit ismerlelik. Ifjúsági rovat színesíti néha a számat, amelyet nagy keresztretjévény fejez be, melynek megtejtői értékes könyvutalmakban részesülnek. A 20. albumalakú, izléses borítékkal megjelenő havi folyóirat egészévi előfizetési ára csupán 20 Ké, úgyhogy a legszegényebb magyar ember asztalán is helyet foglalhat. Népszerűségére mi sem jellemzőbb, hogy számos könyvtár és kultúregyesület mellett (többek között a Sz. M. K. E. fiókjai) előfizetési köztől a magyar társadalom minden rétege megtalálható. Földművesek, iparosok, földbirtokosok, tanítók, papok, tanárok, tisztviselők, kereskedők stb. egyformán olvassák az állandóan színesen szerkesztett lapot. A lap nem nyereségre épül, s ezért az előfizetők arányához mérten a kiadóhivatal mindent visszaad jutalom vagy tartalom alakjában az előfizetőknek. Munkatársai sorában legjobbnévű íróink és írónőink; pedagógusaink stb. felvonulnak. A lap szelleme nem valáshoz, csupán a magyar nemzeti szellem ápolásához van kötve. Ezt a szellemet még keresztretjévényeiben is igyckezik betartani. Ajánlatos, sőt kívánatos lenne, ha a csehszlovákiai magyar tanítótság teljes szívvel a lap mellé állana, s azt falujában, városában terjeszteni segítene. Mutatványszámot bárkinek készségesen küld a kiadóhivatal: Saly—Ipoly-ság, Ujváros 2.

A pozsonyi magyar iskolarádió márciusi műsora. Kedd, március 5. (Mindkét fok.) 10.15: a) Az elnök ajándéka. Hangjáték. Irlta F. Táborcsy Olga. b) Egy ember útja a béresházról a prágai várig. Rádiófilm. Irlta Manga János. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. Szerda, március 6. 8.00 —8.45: a) Ünnepi beszéd. Elmondja Hatalla István dr. országos főtanfelügyelő. b) Üdvözlő dal. Előadja az Orsolya-tanítóképző énekkara. c) Üzenet. — Az Elnök úr születésnapjára. Farkas Gyula verse. Szavalja Major Sándor. d) Kedves jó nagyapóink. Éneklí Kovács Anna és Iván Aranka el. isk. tanulók. e) Lisl Ferenc: Ilódelai induló. Előadja a Radiojournal zenekara. f) Himnusz. Éneklí az Orsolya-tanítóképző énekkara. Kedd, március 12. (Felső fok.) 10.15: a) Szucsih Mária: Beszélnek-e a majmok? b) Beszélő csillagok. — Látogatás az ógyallai csillagvizsgálóban. Vezeti Tilkovszky Béla. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. Kedd, március 19. (Alsó fok.) 10.15: a) Születésnap ajándék. Hangjáték. Irlta Lipinszky Kalalin. b) Féja Tibor: A kártya ördöge. Hangjáték. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. Kedd, március 26. (Felső fok.) 10.15: a) Szerényi Ferdinánd dr.: A legszelidebb tanítómesterről. b) Komensky János. Hangjáték. Irlta Takács Sándor. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája.

A kassai magyar iskolarádió március havi műsora. Március 5-én: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Kellner Szerén: Szavalatok az elnök úrról. 3. Törzsök István: Rádiófilm a köztársasági elnök úr életéből. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Goldbach Frigyes: Masaryk Tamás, mint hadvezér. — **Március 12. I. fokozat.** 1. Hírek. 2. Szepesi Gyula: A vásár. Hangjáték. II. fokozat. 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris: Március idusa. Rádiófilm. — **Március 19. I. fokozat.** 1. Hírek. 2. Tóth Endre: A szorgalmas Péter és a lusta Pál. Rádiófilm. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Kálnán József: Min alapszik az időjós-lás? Előadás. 3. Leonhard Vilmos: Világítás egykor és most. — **Március 26. I. fokozat.** 1. Hírek. 2. Hegyesy Gyula: Az ibolya álma. Dramatizált mese. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Erdős László: Komensky Amos János. Rádiófilm.

Szerkesztői üzenetek.

Balogh József, áll. tanító, Munkács. A háborús félévnek úgy az állami, mint a nem állami tanítóknak beszámíttatnak a nyugdíjba, de csak abban az esetben, ha munkaképzettség következtében a 35. évi tényleges szolgálati idő elérése előtt kénytelenek kérni nyugdíjaztatásukat. A háborús félévnek a szolgálati idő megrövidítése, illetőleg a teljes nyugdíjra való jogosultság korábbi elérése szempontjából való be- számítására nincs lehetőség.

Kiadóhivatali üzenetek.

W. M. Vajás-Vata, Notre Dame Bratislava, K. J. Keszéfalu, Dr. K. G. Galánta, Közs. isk. Rozsnyó- banya, E. S. Kislúcs, J. F. Oldalfalu. Levél ment. — R. B. Baračka, K. M. Tornala, B. L. Fornos. N. J. Berehy, Sz. J. Berehovo, Zs.-né, K. Zs. Hetény, H. J. Bádlec. Címüket a kért módon javítottuk. — K. E. Ce- bovec, S. L. Zirany. Az elveszett szá- mokat újból megküldtük. — U. J. Velký-Kevésl. G. M. Cakany. Tag- jaink sorába felvettük, lapunkat küldjük megindítottuk. — L. L. Dra- zite, Sz. J.-né Kiesind. Lapot a javí- tót címe küldjük — M. A. Horný Ohaj. Tartozásáról részletes kimu- tatást küldtünk.

ISKOLAI ÉS KÖZKÖNYVTARAK RÉSZÉRE:

MASARYK G. T.: Modern ember és a vallás.
Erkölcsei problémák.
Politikai gondolatok.
A nemzetiségi kérdés.

5 kötet ára 175 Ké. Az antiszemitaizmus.

K a p h a t ó k: Könyvesboltuukban, Galántán.

TARTALOM:

Vezércikk. (bb) Március 7. — A pedagógia mihelyéből. Gašparík — Ox: Gyakorlatiasság a normáltantervben. (Bef.) — Gérecz Lajos: Az akarat nevelésének fontossága. — Mónus Gyula: Célszerűbb beosztású tantermeket kívánunk. — Becz Aranka: Mindenudó óra az iskolában. — Fórum: Balogh József: S. O. S. — 'Egyesületi élet. Vizváry Vilmos: A Tanítók Háza története. (Befejezés.) — Jegyzőkönyv. — 'Kronika Szepesi Gy.: Kisebbségi életsorunk... Szegény kis Martinek Janomír. — Szemle. Belf. és külföldi folyóiratokból. Hogyan lett az Elnök úi absztinenssé, Rajz a törtenelem tanításánál, A természettudományok tanítása az elemi iskolákban, Mai erkölcs. — Adler Ernő: Gyermektanulmányi szemle. — Hírek. Érsekújvárott lesz az ezévi dalosünnep, Hogyan ünnepeljük meg március hetedikét?, Az elemi és polgári iskolai képesítővizsgák új vizsgarendje, Akéi a honvédelmi nevelés ügyében, A galántai járási magyar közművelődési egyesület, A csillagos ég je- lenségei március hónapban, Telefon az iskolában. Egy élet útja A Magyar Család, A pozsonyi iskolarádió mősora, A kassai magyar isko- rádió mősora. — **Kiadóhivatali üzenetek.**

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a **Hradčani**
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekuivár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézeltimzett feherneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi keletgyőlt csakúls jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vétekkötelezettség nélkül bárhol bemutatni.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32 I./1.)

Somogyi: Természetráaj

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 30.195/32 I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. É ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenes példányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanácsközeink szlovenszkoí főmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

XV. évf.

6. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszl Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Lapfajlagos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felölő szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vászárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal 80 Ké

$\frac{1}{2}$ „ 50 „

$\frac{1}{4}$ „ 30 „

$\frac{1}{8}$ „ 15 „

Engedmények:

3x-i közlésnél 15 %

6x-i „ 20 %

12x-i „ 25 %

24x-i „ 30 %

Évi hirdetésnél:

1 évre 1 egész oldal 900 Ké

1 „ $\frac{1}{2}$ „ 500 „

1 „ $\frac{1}{4}$ „ 320 „

1 „ $\frac{1}{8}$ „ 200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként 40 fill.

Vastagabban szedett szó 60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

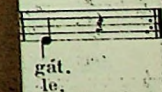
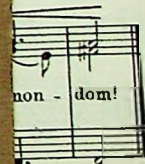
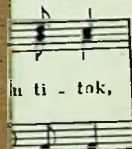
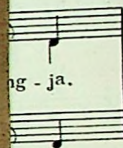
Komenský nyomdokain.*)

Irta: Tóth Endre.

Az igazi tudós félrevonul a világ zajától s — miként a gyertya, másoknak világítván, magát emészti meg, csendben, de ernyedetlen kitartással munkálkodik a világ arculatának megváltoztatásán. Ennek a szerény, csendes, hiálkodástól mentes munkának tudható be az, hogy az utókor nem méltányolja mindig kellőképpen e tudósok munkáit, mert a felületesen szemlélődő gyakran többre becsüli az üres és hangos fecsegéseket, mint a komoly munkát. Bátisan állíthatom azt, hogy Komenskýról is — kivéve a szakköröket és a népnevelés mezején munkálkodókat — nagyon kevesen tudnak. Ennélfogva nem végzek talán fölösleges munkát, ha néhány percet szentelek Komenský, a nemzetek tanítója emlékének.

Azok között a tudósok között, akik egész életüket a népnevelés szolgálatába állították, első helyen áll a cseh származású Komenský Ámos János. Született 1592. március 28.-án az Uhorský Bród melletti Komma nevű faluban. Már gyermekkorában sok csapás éri. Korán árvaságra jutott, s miután gyámjai nem sokat törődtek vele, csak 16 éves korában jut a latin iskolába Prerauba. Mint serdülő ifjú, érett ésszel figyeli az akkori oktatás fogyatékoságait s már ekkor megfogamzott benne az a gondolat, hogy a tanítást módszeresebbé kellene tenni. Komenský a papi pályára készülvén, Prerauból Herbornba költözött, tanulmányainak a folytatása végett. Itt fogott hozzá a latin és cseh nyelv szótárához, amelyen 30 éven át dolgozott, de amely — sajnos — többi könyveivel együtt elpusztult a lisszai tűzvész alkalmával. Herbornból Heidelbergbe ment és 1613. jún. 19.-én beíratkozott az egyetemre. Tanulmányai elvégeztével a prerai iskola igazgatója lesz, t. i. lelkészi állást meg fiatal korára való tekintettel nem tölthetett be. Néhány év múlva — 1618-ban Fulneken lelkészé és iskola-felügyelővé választják meg a csehtestvérek egyházában. Fulneken megnősül és életének legboldogabb korszakát éli itt. A sors, mintha megirigyelte volna Komenský boldogságát, a politikai horizonton vészes felhők gyülekeznek, s 1618. május havában kitör a 30 éves háború. A cseh protestánsok vallásszabadságuk védelmére fegyvert fognak Ferdinánd ellen, de Ferdinánd csapatai 1620. nov. 8.-án a biela-horai ütközetben döntő győzelmet aratnak a cseheknek, sőt 1621-ben Fulneket is elfoglalják, kirabolják, felperzeleik. Komenský minden vagyona, munkái itt pusztulnak.

*) Előadás a kassai rádióban.

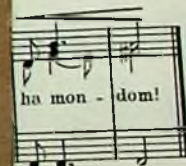
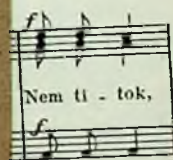
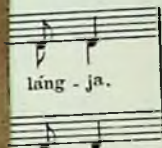
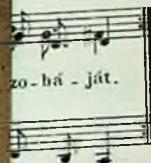

tulnak, s ő maga Žerotiny Károly cseh főúr birtokára menekül. Ekkor írta meg »Vizsgálódások — a keresztlény tökéletesedés« c. munkáját, valamint másik, szintén mély vallásosságról tanuskodó művét: a »Bevehetetlen vár az Isten neve« címűt. Komenskýt tovább üldözi a balszerencse és szinte elviselhetetlen csapásként nehezedik lelkére feleségének és két gyermekének elvesztése, akik 1622-ben a Morvaországban pusztító pestis áldozatai lettek. E szomorúság termeli ki lelkéből az »Arvaságról« c. munkáját. Irodalmi tekintetben azonban legkiválóbb e korbéli munkája »A világ labirintusa és a szív paradicsoma«. E műve szerint a világ nyomorúságai és csapásai közül csak egy kivetető út van s ez az ember szívén keresztül, mint egy paradicsomon át, az Istenhez vezet.

Mivel az 1625-ben kiadott császári parancs kiutasítja az országból egyrészt a protestáns, másrészt a csehtestvéregyház papjait, ennél fogva Komenský lársaival együtt elhagyja hazáját. A határnál búcsút mondanak otthonuknak, megcsókolják még egyszer a hazai rögöt, s kimennek Lengyelországba, Lissza városába. Lisszában az odamenekült csehtestvéregyház tagjait gr. Leszczinszky Rafacl lengyel főúr támogatta és hatalmas kiterjedésű birtokain menedéket nyújtott nekik. Komenský Lisszában tartózkodik 1628—1656-ig. Ebben az időben fejtette ki legnagyobb pedagógiai munkásságát, s az ő neveléstani elvei szerint tanítottak már akkor a lisszai gimnáziumban. Lisszai tartózkodása idején fejezte be legnagyobb pedagógiai művét a »Nagy Oktatástant«, amelyet cseh nyelven írt meg, s amely 1657-ben latin nyelven is megjelent, hogy az egész világ közkincsévé váljék. E munkájáról Komenský így ír: »Itt született jelen értekezésem, melyet cseh nyelven, saját nemzetem használatára írtam, később néhány érdemes ember javallatára latin nyelvre lefordítottam, hogy általános használatra legyen, ha arra alkalmas«. Másik munkája, melyet ugyancsak itt írt: »A kisdéd-iskola«. Ebben az emberi szellem kifejlődéséhez négy kort ír elő. Ezek: kisdéd-, gyermek-, serdülő- és ifjú-kor. Mindegyik korra Komenský 4 évet számít s így 24 éves korában éri el az ember teljes szellemi kifejlődését. E koroknak megfelelő iskolákat kíván szervezni. Így: anyaiskolát, nemzeti iskolát, latin iskolát és akadémiát. »Egészséges testben egészséges lélek«, ez az eszme vonul végig egész munkáján. Vagyis a gyermek szellemi és testi erőinek összhangzatos fejlesztését kívánja. Komenský nevét világhírűvé különösen »A nyelvek nyitott kapuja« c. munkája tette, amelyet 12 európai és több keleti nyelvre lefordítottak. Maga Palacký Ferenc mondja, hogy talán a biblia volt annyira elterjedve, mint Komenský e könyve. Ebben a munkájában a nyelvek eredményesebb tanítására ad útmutatást. Mivel azonban e munkájának megértéséhez bizonyos előkészítő oktatás kellett, hogy ab-

ban a tanuló eredményesen eligazodhassék, s miután a természeti világban sincs ugrás, hanem fokról-fokra való haladás, Komenský e könyvéhez előkészítő könyvet írt »Előcsarnok« címmel. A lisszai gimnázium rendtartását 1635-ben írja meg, ugyanakkor »Boroszlói-tantervében« rendezi a boroszlói iskolaügyet, valamint az 1635-i zsinatnak bejelenti új munkáit: »Általános bölselettanát« és »Phisikáját«. Nemcsak a tanügyi, hanem az egyházi irodalom terén is széleskörű munkásságot fejt ki. Fontos munkája e tekintetben: »A cseh egyház üldöztetésének története«. Óriási munkásságot fejt ki ez az ember, akit hazájából kiűldöztek, s akit a sors oly sok csapásban részesített. Ez a munkássága tette őt világhírűvé és halhatatlanná. Hírveve oly nagy, hogy mindenünnen meghívást kap a tanügy megjavítása céljából.

Az angol kormány Komenskyt meghívja Londonba, ahová 1641-ben el is megy, s barátjánál, Hartlieb Sámuelnél talál szerető fogadtatásra. Ez alkalommal írta meg a »Világosság útja« c. munkáját. Angolországban azonban az iskolaügy reformálására nem volt az idő kedvező, miután Irországban ezidőtájt törtek ki a vallási villongások a katolikusok és a protestánsok között. Komenský tehát egy év múlva Svédországba, onnan Poroszországba ment, majd 1648-ban visszatért Lisszába, mivel a csehtestvérek püspökké választották. Lisszában hozzáfog műveinek a kiadásához. Első munkája, amely Lisszában megjelent: »A nyelvek legújabb módszere« volt. Komenský Lisszában fáradhatatlanul dolgozik, mivel feladata most már keltős, mert nemcsak a tanügy terén, hanem, mint püspököknek, az egyháziak terén is mind fokozottabb munkát kell kifejtenie. A 30 éves háborúnak a vestfáliai béke vetett véget 1648-ban. Komenskyre és egyházára e békekötés mérte a legnagyobb csapást. E béke áldásaiból u. i. kizárták a csehtestvér-egyházat, minélfogva e felekezet a békekötés után megszűnt. Hívei szétszóródtak egész Európában s mint tanítók, nevelők és lelkészek működtek. Sokan Magyarországra menekültek s ezen ország vendégszeretét élvezték. Rákóczy meghívására maga Komenský is Magyarországra ment, s 1650—1654-ig Sárospatakon tartózkodott. A fejedelem és környezete vérmes reményeket fűztek Komenský munkásságához, kitűnik ez Rákóczynak Komenskyhez intézett eme sorából: »Mi azon célból hívunk téged, hogy pataki iskolánk újjászervezésénél szent törekvéseiddel segítségünkre légy, s a te tanításodat, mely már mindenfelé kezd hódítani, nálunk teljes mértékben gyakorlatilag érvényesítsd.« Komenský Sárospatakon írta meg a: Világ képekben« c. munkáját, amely 1658-ban Nürnbergben jelent meg. Sajnos, Patakon nem mutatható fel olyan eredményt, mint aminőre számított. Ennek oka részben a tanulók renyhésége volt, másrészt ellenségei és irigyei minden igyekezetük-

kel elgáncsolni igyekeztek Komenský törekvéseit. Különben is az a négy esztendő, amelyet Patakon töltött, nem volt elegendő Komenský nagyszabású tanügyi tervezete keresztülviteléhez. Látni, hogy kísérletei nem vezetnek a kívánt eredményre, 1654-ben elhagyta Sárospatakot, s immár harmadízben Lisszában látjuk Komenskýnek az volt a terve, hogy Lisszában az egyház vezetését újból átveszi, s nyugodtan élheti le hátralevő napjait. De nem így történt. A megpróbáltatások sorozata még nem zárult le! A lengyel-svéd háborúban a lengyelek felperzselik a svédek által megszállva tartott Lissza városát, s a nagy tűzvésznek martaléka lett Komenský minden munkája. Komenský maga is alig tudott megmenekülni. Sziléziába szökök, majd Hamburgba, míg végül egy hollandiai barátja meghívására Amsterdamba megy, ahol véglegesen le is telepedett. Itt adta ki összegyűjtött pedagógiai munkáit 1657-ben. Kiadott munkáit az amsterdami városi tanácsnak ajánlotta. A testi-lelkileg megtört aggastyán 1670. november 10.-én meghalt. A naardeni templomba temették el. Halála után a csehtestvéregyház, amelynek ő volt utolsó püspöke, teljesen felbomlott, tagjai elszéledtek.

Amint látjuk, Komenský egész élete a szakadatlan küzdelmek sorozata. Nem volt olyan öröme, amelyet zavartalanul élvezhetett volna. Boldoggá csak az a tudat tette, hogy neveléstudományi elvei mindenütt ismeretesekké lettek, s hogy pedagógiai nagysága előtt az egész világ meghajolt. Minden munkájában arra törekedett, hogy a nevelés tekintetében új utakat keressen, hogy minél kevesebb munkával, minél nagyobb eredményt érhessünk el. A nevelés céljául az ember boldogságát tűzte ki, amelyet az emberi léleknek Istenhez való vezetésével érhetünk el.

Komenský meghalt, hamvai ott nyugsznak a naardeni templom kriptájában, de lelke, szelleme itt él közöttünk s munkálkodik mindazokban, akik az ő nyomdokain haladva a népnevelés nehéz terhet vették vállukra, azt a terhet, amelynek viseléseért töviskoronával szokott fizetni e háládatlan világ.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.
Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A modern pedagógia áttekintése.

Molnár János.

A pedagógia, mint önálló tudomány, fiatal. Azon tudományágak, melyekre elsősorban támaszkodik (szociológia, higiénia, pszichológia), az utóbbi évtizedekben sokat fejlődtek, természetesen, hogy a rájuk támaszkodó pedagógia, értékesítve ezen tudományok credmőnyeit, szintén sokat fejlődött. Másrészt a pedagógia — mivel célja a társadalmi életre való előkészítés — nem hagyhatja figyelmen kívül a társadalmi életben végbemenő változásokat. A tökéletes termelés a kultúr-államok minden zugába behatol, a hatalmas méretekben megerősödött fináncpializmus minden tevékenységet a maga érdekkörébe von, mammutüzemek keletkeznek, melyekben a munka-differenciálás a végletekig megy, racionalizálják a termelést, az ember tevékenysége gépszerű lesz, a civilizáció a tökéletes termelésre támaszkodva unifornizálja a társadalmat. Ha a pedagógia az ily módon átalakult társadalmat ki akarja szolgálni, számolnia kell azzal a nagy különbséggel, ami a régi és új társadalom között keletkezett. Az élet tempója gyorsabb (bámulatosan gyors közlekedés, érintkezés, az árucikkek szörnyű mennyiségű termelése stb.), az iskolától azt kívánja, hogy használható, tevékenységre kész és képes milliőkat szállítson e hatalmas ütemű civilizációnak. Olyan emberekre van szükség, akik a dolgokat nemcsak az eszükkel értik, hanem az érzékszerveikkel, izmaikkal is, akik nemcsak beszélni tudnak a dolgokról, hanem hozzá is tudnak nyúlni, az események folyását nem megértő fatalizmussal nézik, hanem irányítják.

Az iskolától nem annyira új pedagógiai elveket kíván ez az alkalmazkodás, hanem inkább a helyes pedagógiai elvek megfelelő realizálását. Az Új Iskola nem annyira elvekben új, mint az elvek gyakorlati keresztülvitelében, a munkamódszerben. A régi iskola a tanterv körül mozog, az új iskola a gyermek körül. Ma már nem az a probléma, hogy a tantervet hogyan lehet úgy letanítani, hogy a gyermek a betanított anyagot bármikor vissza tudja adni, hanem az, hogy hogyan adjunk lehetőséget a gyermek tevékenységének, miként kell ezen tevékenységet úgy irányítani és megrendezni, hogy a tevékenységek révén a jelzett szempontok szerint hasznos, használható ember legyen belőle.

Miért nem elégti ki a régi iskola ezen kívánalmakat? Pedagógusok és általában a mai fejlett civilizáció tempójában élő emberek szerint a régi iskolában a gyermek teljesen passzív. Új fogalmat tanulnak: a tanító beszél, a tanuló figyel. Erkölcsei elvet tanulnak: a tanító beszél, a tanuló figyel. Törvényyszerűséget tanulnak: a tanító beszél, esetleg rajzol, muto-

gat, a tanuló figyel. A gyermek kedélyére akar hatni: a tanító beszél, a tanuló figyel. Ügyességek, készségek fejlesztéséről van szó: a tanító beszél és dolgozik, a tanuló figyel és másol, utánoz. Általában a tanító mindig beszél, a tanuló passzívan figyel, vagy betanult mondatokat mond el, kész dolgokat másol. Kifogás: a gyermek sem testileg, sem pszichikailag nem tevékeny, nem aktív. Másik kifogás, hogy a különböző pszichikai és értelmi képességű tanulók ugyanazon szekerbe vannak fogva; mint a viccek orvosa, aki minden belegség ellen ugyanazt az orvosságot adja. Semmi differenciálás. A gyorsabb kezű, eszű gyermek kénytelen várni a lassúbb mozgására, ezek viszont folytonos sürgetésnek vannak kitéve. Továbbá, hogy rengeteg absztrakt fogalmakkal operálnak, amikor a gyermekek közel 100%-a ezt semmiképpen sem tudja értékesíteni. Az osztályozás, a gyermekek elbírálása, munkájuk értékelése szubjektív, egyes emberek személyén múlik. Az iskolán kívül ezeknek semmi hasznát sem lehet venni (sőt még az iskolában sem), mert az összehasonlításra nem alkalmasak. Egyik iskola közepesen osztályozott tanulója esetleg ér annyit, mint a másik iskola kitűnő osztályzatú tanulója. Nevelési szempontból, hogy a folyton kész sémákkal bibelődő tanulóban, semmi kezdeményező bátorság nem fejlődik. A kész fogalmakkal mesterien bánó tanuló a gyakorlati élet követelményei előtt tanácstalanul áll.

Az ezekkel kapcsolatos kifogások száma nagyon sok. Az Új Iskola feladata, hogy a helyesnek bizonyult pedagógiai elvek realizálásának olyan módját találják meg, amely ellen ezen kifogások nem emelhetők, illetőleg a kifogásban rejlő mai pozitív követelményeknek elegendő tesz.

Szükségesnek tartják, hogy a tanító a szociológiában és pszichológiában annyira járatos legyen, hogy az iskola társadalmi feladatát helyesen lássa, munkaprogramjában, a munkakivitelen és a tanulók pedagógiai vezetésében számoljon az ezen tudományokból megismert tényezőkkel. A szociológia ismerete és észszerű figyelembevétele munkáját szakszerűbbé és sikeresebbé teszi. A modern pszichológiának a tudattalan működéséről, a személyiség vezérfonaláról, a fogyatékoságérzés jellembeli kihatásairól, a kompenzációról és az önértékelés megőrzéséről szóló úgynevezett mélylélektani eredményei az iskolai munkában nem maradhatnak kihasználatlanul.

A mai nagytermelésben alkalmazott módszerek szerint az értékelésnek szubjektív módját elvetették, viszont a hosszabb időn belül megmutatkozó teljesítőképesség kivárását nem tartják gazdaságosnak. Vannak nagyüzemek, ahol a felveendő munkásokat tesztek alapján differenciálják, hogy mindenki arra a helyre kerüljön, ahol a legértékesebb tud lenni. Néhol a katona-újoncokat tesztek alapján osztják be az egyes fegyvernemekhez. A pályaválasztás előtt álló ifjú embernek tesztek alapján adnak tanácsot, hogy melyik foglalkozás legalkalmasabb számára.

A mérések ezen fajtáját az új iskola is elfogadta és alkal-

mazza a tanulóknak minőségi és mennyiségi különbségek alapján való csoportokra osztásánál, a tudás és képességek kivizsgálásánál, az osztályozásnál. A gyermeknek háromféle korát különböztetik meg: 1. kronológikus kor (a tényleges életkor), 2. szomatikus kor (testi fejlettség foka), 3. mentális kor (szellemi fejlettség foka). A szomatikus kor megállapításának legegyszerűbb módja a testmagasság és súly egybevetése a tényleges életkorral. Sok ezer gyermekben végzett mérések alapján összeállítottak egy táblázatot, mely mutatja, hogy a normálisan fejlett gyermek az egyes életkorokban milyen magasságot és testsúlyt ér el, vagy fordítva, bizonyos testmagasság és súly milyen kronológikus kornak felel meg. A mentális kor megállapítása az intelligenciavizsgáló tesztekkel történik. Legismertebbek a Binet-féle, Binet—Simon-féle, stanfordi revízió. Nálunk Stejskal, Příklad, Váňa állítottak össze intelligenciavizsgáló teszteket. Sok ezer gyermekben végzett mérések alapján megállapították, mik a jelei a korához képest szellemileg normálisan fejlett gyermek intelligenciájának az egyes életkorokban. Ezekből teszteket állítottak össze, a helyes megoldásokat pontozzák, végül kiszámítják az intelligencia-hányadosot. Pl. a tesztek alapján megállapítják, hogy a gyermek mentális kora 125 év, holott a tényleges életkora 11,5 év. A mentális és kronológikus kor hányadosát (1.09) szorozzuk 100-zal (109). A mérések révén kapott eredményeket felhasználják a tanulók differenciálásánál.

A tanulók differenciálásával igyekeznek megszüntetni sok, a régi iskola ellen emelt indokolt kifogást. Ezek a) a tehetséges tanuló unatkozik, tétlenül van, míg a tanító a kevésbé tehetségesekkel bajlódik, viszont ezeket meg folytonosan sürgeti, b) a tantervet nem lehet a tanulókhöz alkalmazni, mert ha a tehetségesekhez igazodnak, az nem felel meg a kevésbé tehetségeseknek és viszont, c) nagyon sok tanuló bukik meg, d) a verseny nem egészséges, mert nagyon különböző tehetségű tanulók közt folyik, e) a tehetséges tanulók kezdeményező képességének kifejlesztésére nincs alkalom, f) a tanító annak a kísértésnek van kitéve, hogy csak a tehetségesekkel foglalkozzék.

A differenciálás lehet kvantitatív és kvalitatív. Az előbbi a tanuló tehetsége, képességei foka szerint történik, az utóbbi a képességek sajátsága, speciális érdeklődés, hajlam stb. szerint. Az előbbi szerint tehetség-csoportok alakulnak, az utóbbi szerint tantárgycsoportok. Általában négy formáját alkalmazzák. 1. Osztályok szerint. Egyik osztályba a legtehetségesebbek, másikba a középesek, harmadikba a gyengébbek. Ez azonban csak ott vihető keresztül, ahol párhuzamos osztályok vannak. 2. Az osztályon belül alakul meg a fenti 3 csoport. Ez mindenütt megvalósítható. Persze mindkettőnél külön tanterv és külön tankönyv szükséges az egyes csoportok részére, vagy a tanterven és tankönyvön belül megjelölik az egyes csoportok anyagát. A minimum minden tanulóé, a tehetségesebbek részére szánt bővítés a felső két csoporté, a legtehetségesebbek részére szánt bővítés pedig a legfelső csoporté. Ilyen tankönyveket már használnak

a csehországi kísérleti iskolákban. 3. Munkacsoportok alakítása. Ezeket az egyes tantárgyak szerint állítják össze. Így megtörténik, hogy az egyes tantárgyaknál más és más tanulókból áll össze a csoport. Adminisztrációs szempontból ez nagyon komplikált. 4. Teljes individualizálás. Minden tanuló önállóan dolgozik, függetlenül a többitől. Ennek a keresztülvitelre a sok tanítási segédesszközön, megfelelő tankönyveken, teszteken múlik. Tulajdonképpen a differenciálás végső célja az individualizálás.

A differenciálás tulajdonképpen ma még kísérleti stádiumban van. Az amerikai iskolákban pl. alkalmazzák azt a fokozati differenciálást, hogy akik a megállapított anyagot előbb elvégzik, előbb mehetnek felsőbb csoportba. Vannak, akik a 6 évre kiszabott anyagot 4—5 év alatt elvégzik, mások viszont 7—8 év alatt. Így jóformán nincs is bukás. A differenciálással általában csökken a bukások száma. Pl. a zlíni kísérleti polgári iskolában a bukás 3% körül mozog, míg a normális polgárikban 15—30% körül.

A differenciálással szemben felhozható kifogások: a gyengébb tanulók előtt nincs példa a nehézségek legyőzésére, a szülők nem szívesen látják, kifejleszti a kisebbségek érzését, ill. az elbizakodottságot. Ezen nehézségek további legyőzését a teljes individualizálásban látják.

Az itteni kísérleti iskolákban az individualizálást még csak részlegesen vitték keresztül, de ezt tartják az első lépésnek a teljes individualizálás felé. Vagy tehetség-csoportokat alakítanak, mint a differenciálásnál és a tehetségesebbek individuálisan dolgoznak, a többinél pedig tömegtanítás van, vagy pedig a tanítási menet némely része tömegtanítás, másik része, mégpedig az új ismeretek szerzése, individuálisan történik. Pl. a természettudományi tárgyakat így tanítják:

A tanító tájékoztatást nyújt az új tanítási egységről, vagy, ha megfelelő tankönyv van, abban megtalálják a tanulók a tájékoztatót, felhívja a figyelmüket a tanítási egységgel kapcsolatos dolgokra, amit előzetesen is megfigyelhetnek, elgondolkozhatnak rajta, vagy amiről érdeklődés útján tudomást szerezhetnek. Az iskolában ezeket együttesen megbeszélik. A tanító útbiztosításokat ad a munkaprogramm keresztülvitelére, a végzendő kísérletekre vonatkozólag. Eddig tehát a tanítás tömeges. Ekkor mindenki külön-külön hozzáfog a programm keresztülviteléhez. (Az új tankönyvek már ilyen programokat tartalmaznak.) Ha valaki egyik ponttal elkészül, megy a következőre. Ha valamit nem ért, vagy a kísérletet nem tudja megfelelően elvégezni, megkérdi a társától vagy a tanítótól. Az újonnan szerzett ismereteket a munkafüzetükbe jegyzik, ahol egyúttal ellenőrző tesztek is vannak, mellyel nyomban kipróbálhatja magát, hogy kellőleg beledolgozta-e magát az új anyagba. Ez tehát individuális munka. Az ügyesebbek, tehetségesebbek többet vesznek át, mások kevesebbet, de egyik a másikat nem gátolja, a tehetségesebb haladása nem akad meg a kevésbé tehetséges miatt, viszont az nem kénytelen a tehetségesebbekkel lépést tartani.

így ő is alaposabban megértheti, begyakorolhatja. Utána megint közös munka következik, a szerzett ismeretek megbeszélése, az alkalmazásnak lehetősége, a gyakorlati értékesítés, majd a tesztelés és ennek alapján az osztályozás, mely megint individuális munka.

Az individuális munkánál is lehet csoportokat alakítani, amikor a tehetségesebbek csoportjának anyaga elmélyítő feladatokkal, az anyaggal kapcsolatos olvasmányokkal bővül. Természetesen itt nagyon fontos a direkt ilyen módszerhez írt tankönyv és a sok tanítási segédeszköz. A zlini kísérleti iskolában némely tanuló teljesen önállóan dolgozik számtanban, a tanulók többsége rajzban és nevelő kézimunkában. A többi tantárgyban az individualizálás kellő mennyiségű tanítási segédeszköz hiányában részleges.

Nevelési szempontból nagy előnye ennek a módszernek, hogy a tanulók megszokják az önálló munkát, ügyelni kell azonban a gyenge akaratú tanulókra, akik könnyen elcsüggednek és kellő ellenőrzés hiányában felületes munkához szoknak.

A differenciálás és individualizálás inkább azt a kérdést igyekszik megoldani, hogyan lehet a tanulók tevékenységét intenzíven felhasználni. Amennyiben a tanítási anyagot is figyelembe veszik, vagyis módokat keresnek arra, hogy miképpen lehet az ismereteket, képességeket legnagyobb mértékben birtokba venni, és miképpen lehet azokat legnagyobb mértékben értékesíthető vagyonná dolgozni, erre egyes pedagógusok, iskolák különböző új módszereket alkalmaznak, melyek közül néhány legismertebbre a következőkben tértek.

1. **Probléma-módszer.** Nem terjed ugyan ki az egész iskolai munkára, de a célja mégis a tanítás módjának bizonyos módon való megszervezése, tehát módszer. Probléma alatt itt kisebb feladatokat értünk, melyeken a tanulók elgondolkoznak, melyek nyomán a tényeket figyelemmel kísérik, osztályoznak, kölcsönös vonatkozásokat keresnek és így új ismerethez jutnak. A régi módszerrel szemben ezt dinamikusnak, amazt sztatikusnak nevezik. A régi bizonyos tények, adatok után kérdez (pl. Országút a járásunkban: Hány km hosszú az országút a mi járásunkban? Törvényes előírások a hajtásra. Az építéséhez szükséges anyagok leírása stb., stb.), az új pedig önálló ténykedést, utánjárást kíván a gyermektől. (Van valami befolyása az országútnak a gazdasági termények árára? Van befolyása a félreeső falvak gazdasági és művelődési emelkedésére? Van valami befolyása ezen falvakra vonatkozólag az orvosi segélynyújtásra? Stb.)

A probléma-módszernél a tanulók sohasem kapnak kész ismereteket, maguknak kell kutatni, kérdezősködni, mérlegelni, olvasni, következtetéseket levonni. A tanító ebben a munkában segítségükre van, vezeti a munkát. Nem elég itt csak a tankönyvekre támaszkodni, más forrásokról is gondoskodni kell a gyakorlati életből és irodalomból.

Nagyon fontos a problémák helyes összeállítása. Kiseb-

beknek, kezdőknek, kevésbé tehetségeseknek részletesebb utasításokkal, tanácsokkal, tájékoztatással kell szolgálni, a nagyobbaknak, akik már bedolgozták magukat az önálló munkába, a tehetségesebbeknek csak a problémát adják meg. Ez a módszer fejleszti a kezdeményező képességet, hozzászoknak a tanulók a dolgok osztályozásához, szervezéshez, önálló gondolkodáshoz. Megtanulják a saját eszközket használni, az ismeretekből gyakorlati vonatkozású következtetéseket levonni.

2. Projektum-módszer. Ez a módszer elméletileg, pedagógiailag teljesen különbözik a probléma-módszertől, az iskolai gyakorlatban azonban nem lehet elkerülni a kettő érintkezését, találkozását. A projektum mindig a tanítási anyag egy része, magában foglalva bizonyos elérendő célt, amit a tanuló vállal. Tehát tulajdonképpen vállalkozás, de nem a tanítóé, hanem mindig a tanulóé, melyben a tanuló magára veszi a felelősséget egy bizonyos cél eléréseért. A probléma választ kér a gyerektől bizonyos centrális kérdésre, a projektum pedig produkálásra való elhatározás. A probléma a tanulón kívül áll, objektív, a projektum a tanulóból indul, szubjektív. A probléma inkább az észhez szól, a projektum a felelősségérzettel, elhatározással van összefüggésben. A gyakorlatban azonban egy projektumon belül mindig vannak megoldást kívánó problémák, viszont a problémák is tartalmaznak projektumot. Minél több probléma megoldását igényli valamely projektum, pedagógiai szempontból annál jobb.

Példa a projektumra (Vrána: Tanítási módszerek): A zlíni kísérleti iskolában különböző tantárgyakból hirdetnek ki projektumokat, pl. kísérleti elektrotechnikai modellek készítése vázlat után. a) Wágner-kalapács csengőhöz, b) transzformátor, mellyel a 220 V feszültségű áramot 12 V feszültségűvé lehet átalakítani, c) Grenet-elem, d) orvosi induktor, e) 3 villamos körte párhuzamos kapcsolással, biztosítékkal stb., stb. Amerikai példa Freeland után: Polgári nevelés. A tanulók tökéletesíteni akarják önkormányzatukat. Tanulmányozzák a községi önkormányzatot. Látogatják a községi tanácsházat, községi középületeket, kérdezősködnek a képviselőtestületi tagoknál, sőt meghívják őket iskolába tanácskozársra, referálásra. A projektum kivitele néhány hétig tart, ezalatt megismerik a községi önkormányzatot, élénkül az érdeklődésük a tárgy iránt, alapot kapnak saját önkormányzatuk tökéletesítéséhez.

Elvitatathatlan, hogy az érdeklődés így sokkal inkább biztosítva van, a nagyobb érdeklődésből pedig nagyobb munkakészség fakad. Ily módon hasznos ismereteket szereznek, hasznos szokásokat sajátítanak el, meglévő ismereteiket tökéletesítik. Amint a tanulók magukévá tették a projektumot, megkezdődik a vita, hogy milyen segédeszközöket használjanak, kialakul a munkaterv. A kivitel után megbeszélés, a végzett munka értékelése következik. Egy-egy projektum keresztülvitelénél sokat olvasnak, írnak, rajzolnak, mérnek, számolnak, mintáznak.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az egész iskolai

munkát nem lehet projektumokba fogni, mert ez tulajdonképen megszüntetné a tantárgyak szerinti tanítást. Vagyis előnyei mellett (örömmel végzett munka, jellemképzés, a munkavégzés természetesen módja, ismeretek felhasználására alkalom) fogyatékoságai is vannak. Ilyenek: a tanítás nem rendszeres, nem elég séges a módszer arra, hogy egyedül ezzel tanítsanak, a spontán felvetődött projektum ritka, a tanítótól nagy sok és sokoldalú ismeretet kíván, nem ez a legjobb módszer az individualizálásra és önművelődésre, inkább a tehetséges tanulóknak kedvez.

3. Daltoni terv. Ez tulajdonképen nem is módszer, hanem a munka olyan megszervezése, hogy a tanuló a maga tehetsége, sajátos érdeklődése szerint dolgozzék és módot találjon az ugyanazon munkát végző tanulóitársaival való együttműködésre. Minden tanuló megkapja nyomtatásban a havi munkaprogrammot minden tantárgyból. Aláírással kötelezi magát, hogy arra fog törekedni, hogy azt elvégezze. A tanterem munkatermekké alakulnak, minden tantárgynak megvan a munkaterme, melynek vezetője az illető tárgy tanítója. A tanuló tetszése szerint foglalkozik egyik vagy másik teremben. Mikor kész a havi programmal, átadja a szaktanítónak, aki azt átnézi, a tanulót megvizsgálja. Ha az eredmény kielégítő, megkapja a következő havi programmot. 10 ilyen program van 20 tanítási nappal, összesen 200 tanítási egységgel. A munkaprogrammot azonban nem havonta kapják, hanem az egyik kidolgozása után azonnal a másikat. Némelyik tanuló 8—9 hónap alatt elvégzi és kezdi a következő osztály anyagát. Másik a 10 hónap alatt csak 8—9 hónap anyagát végzi el, azért a következő tanév elején folytatja, de mielőtt elkészül vele, ő is kezdi a következő osztály anyagát. Ezzel az értelmetlen, mechanikus bukás megszűnik. Természetesen ilyen munkánál nincs órarend. A tanulók önmaguktól is csoportokba egyesülnek, hogy munkájukat megkönnyítsék. Egy tanító csak egy tantárggyal foglalkozik. A rendszer elnevezése onnan ered, hogy Parkhurst Ilona, tanítónő, aki a rendszer összeállítója, a daltoni (Amerika) iskolában alkalmazva daltoni laboratóriumi tervnek nevezte. Ma már több államban tanítanak a daltoni terv szerint. Gyakorlatban az egyes iskolákban kisebb-nagyobb eltérések vannak a fenti eljárástól tekintettel az iskola nagyságára, tanszerek mennyiségére, a bevezetésben való előhaladottságra. Az egész rendszer a következő elvek realizálását szolgálja: a tanulók együttműködése, individuális munka, a tanulók pszichológiájának teljes figyelembevétele és felhasználása, differenciálás, bizalom tanító és tanuló között. Jellemzője a rendszernek, hogy a tanító egyetlen tárgyra specializálódik, a tulajdonképeni tanterem megszűnik, tantárgyak szerinti munkatermekké alakulnak. Hogy a tanító hallhassa, kiismerhesse a tanulókat, rendszeres konferenciák vannak. Ha a tanulók nagyobb nehézségbe ütköznek a program kidolgozásánál, rendkívüli konferenciát tartanak, ahol a tanító ellátja őket a szükséges tájékoztatással. Azonkívül bizonyos tantárgyak tanításá-

nál is együtt van az egész osztály pl. rajz, kézimunka, torna. Tanítási ill. tanulási módszerként leginkább a probléma- és projektum-módszereket alkalmazzák. De természetesen más módszerek is alkalmazhatók, mint ahogyan a valóságban alkalmaznak is különböző módszer-kombinációkat. Az előmenetletről grafikonokat vezetnek. Minden tanulónak megvan a maga személyi grafikon-lapja, van a munkateremnek is és az osztálynak is. Ez bármely pillanatban világosan mutatja, hogy hogyan áll a munkával az egyes, hogyan a tantárgy, hogyan az osztály. Ennek mind a tanítóra, mind a tanulóra megvan a maga értelme és haszna.

A tanító munkája itt nem könnyebb, mint a közvetlen tanításnál. Neki kell összcállítania a feladatokat («szerződés»), tanáccsal ellátni a tanulókat, a munkateremben a tanulók munkája mellett felelni a hozzáintézett kérdésekre, átvizsgálni az írásbeli munkákat, megvizsgálni az egyes tanulókat, vezetni a grafikonokat, vezetni a rendes és rendkívüli konforonciákat.

A daltoni rendszer előnye, hogy határozott probléma elé állítja a tanulót, melyet önálló munkával kell elvégeznie és melyért felelősséget vállal. A tanulók individuálisan dolgoznak, mely erősíti az öntudatot, önérzetet, bátorságot. Az érdeklődés nagyobb fokú, mert a tanuló maga dönt afelől, hogy mikor melyik tárggyal foglalkozik. Erősödik a felelősségérzete, lelkiismeretessége. Ha a tanuló egy-két tárgyban elmarad, nem kell miatta egy évet ismételnie minden tárgyból. Hozzászokik a tanuló a saját munkájának tervszerű elrendezéséhez. Javul a tanító és tanuló közötti viszony, a fegyelmezés sokkal könnyebb. Tartalmazza a szociális munka elemeit.

Ezen előnyök mellett megvannak a nehézségei is: a munka ellenőrzése meglehetősen nehéz, nagyon terhes a tanulók folytonos vizsgáztatása a gyakori tesztezéssel, kevés a tanulók szóbeli megnyilatkozása, nincs teljesen megoldva a gyenge tehetségű tanulók kérdése, adminisztrációs nehézségek. (Folyt köv.)

MAGYAROSAN

című nyelvművelő folyóirat nélkülözhetetlen minden magyar iskolai könyvtárban, mert reámutat magyar nyelvünk tisztaságának fontosságára. Útmutató a helyes magyar kifejezések használatára. I. II. III. teljes évfolyam kapható és megrendelhető **Könyvesboltunkban, Galántán.** — Egy évfolyam ára 8.— Ké, portó külön 4.— Ké.

Iskolai földgömbök és szemléltetőképek kaphatók: Könyvesboltunkban, Galántán.

FÓRUM

A fajnemesítés és a humanizmus.

Kónya József.

Az alábbiak nem tisztán pedagógiai problémák, hanem inkább szociális, sőt politikai vonatkozásúak. A politikát lehetőleg mellőzni fogom és igyekezni fogok, a lehető legelméletibb alapon foglalkozni a fajnemesítés és a humanizmus kérdésével.

Természetes az, hogy nagy hasznunk volna, ha az emberi faj veleszületett sajátságai, jótulajdonságai fokozódnának, míg az emberi gyöngöcségek mérséklődnének. Mert humanizmus ide, humanizmus oda, bizony a gümőkórosok, alkoholisták, epileptikusok, erkölcsileg betegek, siketnémák, vakok, vérhajosok és más lelki vagy testi fogyatékosokban szenvedők nem fokozzák az emberi faj életképességét, hanem inkább aláássák azt. Azt hiszem, nincs egészséges ember, aki nem látná be annak igazságát, hogy a fent felsoroltak teherterelei az emberi közösségeknek. Hogy ezeknek száma csökkenjen, minden ember érdeke. Az ideális fajnemesítés általános emberi szempontból nem elitélendő törekvés, hanem az emberi faj jövője érdekében való fontos intézkedés. Erkölctelenné csak akkor válik, ha az emberiség egy kisebb-nagyobb csoportja a maga fajtát kívánja nemesíteni és a többi embert úgyszólván emberszámba sem veszi. A gyakorlati fajnemesítés problémája Amerikából indult ki. Itt már nemcsak a testi vagy szellemi fogyatékosokban szenvedők ellen irányult a mozgalom éle, hanem a feketék ellen. Mi, európaiak, nem is tudjuk megérteni azt a nagyfokú ellenszenvet, amit az amerikai fehérek tanúsítanak a feketékkel szemben. Ez speciálisan az ő problémájuk és mi ezt az akciót szimpátiával fogadtuk, mert mi is — fehérek vagyunk. De hogy a szimpátiánk nem volt jogosult, hamarosan észretérített bennünket a Hitler-féle fajnemesítés, amely ugyan a zsidóság ellen irányul a legjobban, de bennünket is kellemetlenül érint, mert mi sem vagyunk árjak, hanem ázsiai »betolakodottak«, turániak vagyunk. Ha az arisztokratának a bárónál megszűnik az ember, ha a középosztály emberszámba sem veszi a parasztot, keresztény a zsidót és fordítva, akkor a fajnemesítés nem fogja az emberiség jövőjének egy boldogabb útját szolgálni, hanem olyan nagyfokú elkasztolódáshoz vezet, ami általános emberi szempontból elitélendő. Ne azt keressük, ami elválaszti bennünket, hanem ami összeköt.

Két pedagógiai irányzat küzdött még a közelmúltban is egymással. Az egyik azt vallotta, hogy a gyermeket kivesszük a környezetéből, olyanná gyúrhatjuk, amilyenné akarjuk. Ez az irányzat az öröklés adományait nem sokba vette. Sajnos nem így van. A nevelés nem korlátlan hatalom. Ezt elismerve, foglalkozhatunk a fajnemesítéssel, mint általános emberi törekvéssel.

Ha a gyakorlati fajnemesítés iskolapéldáit akarjuk látni, a

vadon élő állatokhoz kell folyamodnunk. Itt az erősebb a fajfenntartó elem. A gyengébbet az erősebb egyszerűen elveri a fajfenntartás jogától. És így is van ez rendjén. Ha az állatoknak ez az ösztöne nem volna, akkor az egyes állatfajok régen elkorcsosodtak volna. Itt nincs humanizmus, itt nem pártolja az erősebb a gyengét, hanem az erősebb jogán elnyomja.

Nagyon valószínű, hogy az ősemlék is hasonlóképpen cselekedett és ezért fejlődhetett ki erőssé, egészségesse az emberi faj.

A gyakorlati fajnemesítés ókori példája a spártaiak igazán humanusnak nem mondható eljárása, mikor nem törődve az emberi jogokkal, az anya fájdalmával, egyszerűen elpusztították a korcs csecsemőt, hogy ne legyen a közösség terhére. Ma ezt nem merné megtenni egy társadalmi közösség sem, mert joggal vádolnák meg visszafejlődéssel. A hibás egyedek elpusztítása ma a szent humanizmus nevében lehetetlen, viszont az is bizonyos, hogy a lelki és testi korcsok elszaporodása nem kívánatos.

A ma társadalma úgy igyekszik tőlük megszabadulni, hogy ugyan élni engedi őket, sőt a hónuk alá nyúl, hogy a maguk erejéből fenntarthassák magukat, de vigyáz arra, hogy utódokat ne termelhesse. S hogyan akarja ezt elérni? A házasságot akarja lehetetlenné tenni a súlyosabb fogyatékosokban szenvedők számára. Majdnem minden állam hozott törvényeket az ilyen házasságok megakadályozására és a legenyhébb intézkedés az, hogy jegyesektől orvosi bizonyítványt követel, mely szerint egészségesek és a házasságukból valószínűleg egészséges utódok fognak származni. Vajjon hathatós intézkedés-e ez? Nem. Először azért, mert protekcióval esetleg elérheti a korcs azt, hogy a törvényt kijátssza, másodsor azért, mert a fajfenntartás ösztöne erősebb a vallásos és társadalmi érzésnél. Ma már sokkal kisebb okok miatt is túleszik magukat az emberek a vallás és a társadalmi jószokások konzervatív előírásain és vígan élnek a házaselelet a pap vagy az anyakönyvvezető hozzájárulása nélkül is. Ki ne látna az életben ilyen eseteket? Ismerek olyan anyát, aki a legsúlyosabb epileptikus és a vagyona miatt elvette egy teljesen egészséges ember. Az utódok? Egy egészséges, kettő borzalmas roncs. Az emberi faj ellen való legsúlyosabb merénylet volt ez a házasság, pedig 30 évvel ezelőtt is volt olyan törvény, amellyel ezt a házasságot meg lehetett volna akadályozni. Protekció. Második érvemre legjobban rávilágít egy kimutatás, amely szerint egy ausztriai faluban a születettek közül 90% törvénytelen. Ha általában még nem is vagyunk ennyire, ma már a legpuritánabb községek sem dicsekedhetnek 100%-ban törvényes születéssel. Mivel utód házasságon kívül is születet, nem vezethetnek célhoz a házasságot megkötő intézkedések.

A humanizmus arcuclsapása nélkül hathatós intézkedést elképzelni sem lehet, mert ha az utód életrehozására alkalmatlan korcsokat elzárnók, a személyes szabadságukat venniük el tőlük, ami mégis csak súlyos büntetés lenne olyan bűnért, amit nem is ők, hanem az elődeik követtek el. Hiába szépténők ezt az életfogytiglani börtönt azzal, hogy a kórház,

menhely, szanatórium vagy bármilyen intézet határain belül a legteljesebb szabadságot élveznék. Az ember legszentebb joga a szabadság és ezt elvenni nincs jogunk. Ilyesmíhez csak a legvégső esetben nyúlhatunk, akkor, ha a társadalmat közvetlen veszély fenyegeti, mint ezt a leprások elkülönítésénél látjuk. Anyagi oldalát tekintve e megoldásnak, hol van ma olyan gazdag állam, amelyek a korcsok, bűnözők százazereit emberi méltóságuknak megfelelően tudná elhelyezni?

A legkényelmesebb és legbiztosabb megoldás a korcsok sterilizálása. Viszont ez olyan óriási felelősségvállalással jár, hogy orvos legyen a talpán, aki egy-egy vitás esetnél nyugodt lelkiismerettel mondja ki a súlyos ítéletet. Hiszen az orvosi tudomány minden előrehaladottsága mellett is gyermekcipőben jár.

Az erőszakos beavatkozások a humanizmus elveivel merőben ellenkeznek és azok végrehajtása az óvatosság legmagasabb fokát kíváná. Lelkiismeretes államférfiak nem is mernek a kérdéshez hozzányúlni és mint a németországi eredmények is mutatják, a sterilizációs törvény végrehajtása igen lassan halad előre és egy-egy sterilizációs ítélet eseményszámba megy, pedig az első felbuzdulás után azt hittük, hogy százezerszámba fogják sterilizálni azokat, akiket a faj tisztasága miatt nem tartanak alkalmasaknak utódalkotáásra.

Mivel az erőszakos intézkedések korunk eszméivel nem egyeztethetők össze, a fajnemesítés gondolatát bele kellene vetni a köztudatba és az embereket nevelni kellene olyan nagyfokú altruizmusra, ami a jövőbe néz. Kemény és nehéz feladat, mert éppen az altruizmus az, amit az emberek csak szájjal hangoztatnak. Súlyosabbá teszi ezt a nemes harcot az, hogy éppen azokra kellene a legjobban hatni, akik szellemi képességeik miatt ezt megérteni vajmi nehezen tudnák (alkoholisták, epileptikusok, erkölcsi betegek, bűnözők, stb.) és a legzaboláltlanabb nemzeti életet élik. Nevelni azonban lehet e téren. A falusi tanító sokszor a családi titkokat pontosan tudja, tanácsért fordulnak hozzá házassági ügyekben, tud a készülő házasságokról és sokat tehet a jó ügy érdekében. Ilyen teendők: a vérrokon házasságok megakadályozása, mert az ilyen szokás sokszor a tudatlanság következménye és felvilágosított faluban sokkal kevesebb a vérrokon házasság, mint ott, ahol nem tudják a hátrányait; falun az imádott földért sokszor a leghetetlenebb házasságok jönnek létre és ilyenkor nem fontos az, hogy a menyasszony vagy a vőlegény nyomorék, hülye, tüdőbajos, epilepsziás vagy más súlyos szellemi vagy testi bajban szenvedő-e. Rendszeres neveléssel, gyakorlati, életből vett példákkal bizonyíthatjuk be, hogy többet ér egy törekvő, egészséges asszony vagy férfi, akivel az óhajtott vagyont szorgalmas munkával megszerezheti, mint egy vagyonos roncs, akire az életben nem számíthat, aki csak kölönc lesz a nyakán, aki boldogtalanná teheti az egész életét és legfeljebb hozzá hasonló korcs utódokkal fogja megajándékozni. A fehér méreg ellen minden felvilágosult ember küzd. Sajnos, ez nagyon könnyen megszerezhető.

A Garam és Ipoly völgyének magyar falvaiban (bizonyosan még másutt is) dívik az a tudatlanságból eredő szokás, hogy a sokat síró babát mákhéjából való főzettel altatják el, ami nem más, mint ópium. Sokszor teljesen normális embereknek ideg-beteg, hülye gyermekeik kerülnek be az iskolába és a tanító öröklési alapon nem tudja magyarázatát adni e változásnak. Kutassunk utána, hogy mi az ok! Nekem már számtalan esetben sikerült a mákig eljutni. Van itt munka elég. Csak kapásból soroltam fel a fentieket, de ide tartozik még a gyermekek alkoholizmusa, az alkoholos állapotban való fogadás, a tüdővész elleni küzdelem, stb. stb.

Az állam is sokat tehet a fajnemésítés érdekében és tesz is. A tövedelmi adó kivételénél tekintetbe veszi az adózó családi állapotát és a nőlenekre nagyobb adót vet ki. Ez annyiban tartozik e tárgyhoz, mert azok, akik jövedelmi adóval vannak megterhelve, rendszerint szellemileg fejlettebb, értékesebb elemek, hiszen a legtöbb hivatalnok, orvos, ügyvéd, tehetősebb kereskedő, gyáros, akiknek fokozott szellemi képességekkel kellett bírniuk, hogy az életben elfoglalt pozíciójukat megszerezhessék. Intelligens embernek pedig, ritka kivétellel, intelligens, tehetőseges gyermekei vannak. Az intelligencia örökölhető. Természetesen, vannak kirívó kivételek is, mint ezt Bismark vaszkancellár fiánál, Herbertnél látjuk, aki bizony gyenge tehetség volt és apjának a nagysága szinte boldogtalanná tette. (Az ilyen visszafejlődést azóta nevezzük herbertizmusnak.) Ezek az esetek ritkák és összehasonlíthatatlanul több esetet lehetne felsorolni annak bizonyítására, hogy a gyermekben az apa vagy az anya egy-egy kiváló tulajdonsága hatványozottan jelentkezett. Az állam tehát a méltányosabb adózással elősegíti az értékesebb elem szaporodását, mert hiába minden prédikáció az egy vagy kevés gyermek ellen, ha ezeknek nincs meg az életlehetőségük. A méheknél látjuk, hogy hordástalan időben csökkentik a száporítást, sőt a kikelt fiasítást is kidobálják a kaptárból, ha látják azt, hogy nem lesznek képesek a bölcsebben ringó generációt fölnevelni. Az egyke elleni megbízatosabb orvosság csak az életlehetőség megadása lehet.

Viszont, ha a fizetési törvényeinket vesszük e szempontból bírálatt alá, ellenkező elvet látunk bennük. Az állam csak két gyermek neveléséhez hajlandó hozzájárulni és már jelentkezik is a visszahatás; a fiatalabb tisztviselő-családban ritkán van több gyermek, mint kettő. Nincs kenyérke, nincs gyermek. Az öregebb tanítónemzedéknél nem volt ritka a 6–12 gyermek. (Igaz, hogy akkor talán jobbak voltak az elhelyezkedési viszonyok is.)

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az emberiség legértékesebb eleme, a középosztály néptelenedik el a legjobban. Ebbe beleszól korunk egyik jellemző tünete, az igények fokozódása is. Szerényebb igények mellett több gyermeket lehetne felnevelni, de mert mindenki jól akar élni, firtózik a gyermek-áldástól. A mai nőtlen ember nem akar házasodni, mert egy-

részt a házasság a mai erkölcsi viszonyok mellett nem tár fel új titkokat előtte, másrészt a nők igényeit kielégíteni képtelennek tartja magát. A férfiak házasságiszonya ellen Olaszországban látunk rendelkezést, amely szerint a nőtlen férfiakat elbocsátják az állami szolgálatból és helyüket nős hivatalnokokkal töltik be.

Ha beteljesülne az az utópista álom, hogy a protekció gyökeresen kiírtatna, akkor a fajnemcsúfítás hatalmasat lépne előre, mert a tehetségesek jutnának be a vezető állásokba, vagy, mai szemmel nézve, relatíve jómódba és anyagi alapot kapnának az értékesebb faj szaporításához.

Igy mindjobban a faj elproletárosodását szemlélhetjük. A nincstelen nem törődik olyan fokozott mértékben az eljövendő gyermek sorsával, mint a módosabb elem és az optimizmusa nem is indokolatlan, mert éhen nem halt meg még a köztársaságunkban egy gyermek sem. Ha a szegény ember optimizmusából egy parányit ál merne venni az intelligencia, azt hiszem, hasznát látná.

Az eredményt leszögezve, azt kell megállapítanunk, hogy a humanizmus elveit megcsúfoló megoldások embertelenek, míg a humanisztikus eljárások nem sok eredménnyel kecsegtetnek, de jó szolgálatot tehetünk mi, tanítók, e téren, ha felvilágosító munkát végzünk a vérrokon-házasságok, korcok házassága, a bódító szerek használata, a gümőkór elterjedése, a gyermekek alkoholizmusa, a nemesebb erkölcsi felfogás, szóval egy nemesebb, emberibb élet lelése érdekében. Így a mai korcok lassan-lassan kipusztulván, tisztultabb életet élven az emberiség, a mainál nemesebb faj lesz a következő generáció.

Gyors eredményre, természetesen, ne számítsunk!

EGYESÜLETI ÉLET

Dalosünnep Újvárbán.

A közelmúltban bejárta a sajtót a hír, hogy ez év pünkösdjén rendezel meg a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség III. országos dalosünnepét a török uralom alóli felszabadulásának 250 évfordulóját ünneplő Ersekújvárbán. A nagyközönség elolvasta a hírt — ha ugyan el nem síkolt fölötte — tudomásul vette és talán nem is gondol többet rá. Majd, ha elérkezik az ünnepély ideje, akkor a sajtó ismét fölhívja a figyelmét, rátereli az érdeklődését és ha érzi a magyar dalkultúra iránt tartózkodó kötelességét: részvesz az ünnepen.

A magyar tanítóság azonban nem helyezkedhetik a nagyközönség álláspontjára: nem nézheli karbatett kezekkel az ünnepély előkészületeit; a magyar tanítótól ez a készülő dalosünnep sokat vár. Várja azt, hogy fölkarolja az eszmét, annak híveket szerezzen, élessze a magyar dal szeretetének tüzét, s

mintegy lelki alapot teremtsen az újvári ünnep sikerének. Ez az első feladata.

A másik feladata az, hogy mint a népi énekkarok vezetője, hivatásából kifolyólag is belekapcsolódjék a dalosünnep megrendezésébe. Ez szoros értelemben az Érsekújváriban működő és a magyar dal művelésében aktívan résztvevő tanítótestvéreinkre vonatkozik, akik természetesen tagjai a helyi rendezőségeknek, ha nem is a szó adminisztratív jelentése szerint, de mindenesetre az ünnepély gondolatának és az ünnepi esemény jelentőségének népszerűsítése tekintetében. A rendezői közreműködés tere ilyen értelmezésben nem korlátozódik csupán Érsekújvár városára, hanem kibővíti a környék és egész Szlovenszko magyar etnográfiai góceira, ahol dalban örül, vagy bánkódik a magyar lélek. S mintahogy mindenütt a magyar iskolák magyar tanítói képviselik elsősorban a hivatalos és hivatásos magyar kultúrát: akként kell, hogy az érsekújvári ünnepjelző harangszó leghangosabban a magyar tanító szívéből visszhangozzék a kisebbségi magyar nép lelkébe.

Abban az örvendetes helyzetben vagyunk, hogy ebből munkánk végzésében hivatkozni tudunk az elemi iskolai »Tantervi szabályzat«-ra, mely az énektanítás célkitűzésében fontos szerepet tulajdonít »a népdalok (nemzeti dalok), s általában a zene iránti szeretet ápolásának«. Az érsekújvári dalosünnep országos eseménye tehát kitünő alkalom arra, hogy a tanító az ifjúság és a nép lelkében fejlessze a magyar népdal és a karének érzelmi értékének tudatát. A hivatalos tantervnek az egyes iskolai fokozatokra megállapított énektanítási anyagában és az ehhez fűzött megjegyzésekben egyenesen utasítást kap a magyar tanító, hogy alkalomadtán megemlékezzék a zenei élet nevezetes, időszerű eseményeiről, sőt az énektanítás hathatós eszközéül a hangversenyfogatást is beiktathatja. Egyenesen az önlünkbe hull tehát az érsekújvári dalünnep aktualitása, s ez a nagyszabásúnak ígérkező társadalmi és kultúresemény az iskolai (különösen a felsőfokú) énektanítási, valamint az iskolárkívvül ifjúsági és népmvelési munkánk irányítója lehet, a most következő hónapokban.

A szlovenszko magyar társadalomnak élénk emlékezetében van a megelőző két országos magyar dalosünnepély (Losonc, Komárom) és a léval dalosverseny. Ha ezeknek az ünnepi eseményeknek a magyar kisebbségi lélekre tett mély hatását mérlegeljük, meg kell állapítanunk, hogy a dalosünnepnek a Csehszlovák Köztársaságban élő magyarság kultúrájának legáltalánosabb erejű megtartó eszköze. Egy-egy ilyen országos dalos-megmozdulás frissebb mozgásba hozza a magyar kultúrtest vérkeringését, s új, tiszta vért visz az elfáradtan csüggedő, petyhüdt tagokba is. Eléggé nem kárhoztatható tehát a konkolyhíntök amaz állítása, hogy az énekkarok szervezésénél van fontosabb tennivalója is a magyar kisebbségnek... Ez az álláspont nem egyéb, mint lemondás. Lemondás arról a jogról, mellyel köztársaságunk minden nemzete él, s amelynek

gyakorlásától senki nem vonakodik a »fontosabb« problémákra való hivatkozással.

Az énekkarok fenntartása és működése egyáltalában nem nevezhető fölösleges »vasárnapi szórakozásnak«: ezt csak az mondhatja, akinek a magyar dal és a magyar kultúra szent ügye csak lényegleg »vasárnapi szórakozás«. Nekünk a magyar dal művelése felelősségteljes munkát jelent, s az országos magyar tanítói énekkar is ezzel a jelszóval indult el.

Az érsekújvári dalosünnep propagandájában büszkén említhetjük meg, hogy a magyar dalért aligha hozott valaki nagyobb áldozatot, mint az a harminc és egynéhány magyar tanító, akik évről-évre 600 kilométeres körzetből összegyűlekeznek a magyar dal zászlaja köré, s példát állítanak a magyar kultúráért való önzellenes elkövetésre! De a történelem lapjaira méltó az a lelkesedés és dalszeretet, melynek ereje száz meg száz egyszerű paraszt szívtől gyújtja lángra, mikor az érsekújvári dalosünnep hívó szavára bejelenti, hogy az aratás megkezdése előtt fölvonul a magyar dal aratóünnepére!

Ez az eredmény nem született meg máról-holnapra: ezért dolgozni kellett. De ez a munka- és áldozatkészség egyben továbbbi biztatója, serkentője a nép vezetőinek.

Az érsekújvári dalosünnep parancs a magyar dal hűséges táborának: előre! (bb)

Egyesületünk a Magyar Írásban. A Magyar Írás januári száma »Szlovenszko magyar kultúrszemléje« címmel új rovatot vezetett be, melynek keretében — többek közt — egyesületünkről is hosszabb beszámoló jelent meg lapunk felelős szerkesztője tollából. A beszámoló címe: »A Szlovenszkoí Általános Magyar Tanítóegyesület a kisebbségi magyar kultúra szolgálatában.« A cikk írója főbb vonásokban ismerteti azokat az egyesületi mozgalmakat és eseményeket, melyek az itteni magyar kultúra előbbrevitelét célozzák. A cikk befejezése így hangzik: »A Szlov. Ált. Magy. Tanítóegyesület tizennégy éves történetével bebizonyította, hogy Szlovenszko magyarságának jelentős kultúrteremtője. Tekintélye úgy pedagógiai, valamint kulturális és társadalmi tekintetben számottevő. Országos megmozdulásai eseményszámba mennek. Résztvett a magyarság minden nevezetes kulturális mozgalmában, s közreműködése nem a reprezentálásban merül ki, hanem alkotó munkát jelent. Az egyesület nélkül a magyar kultúra fejlesztésében pozitív eredményekre számot tartó kezdeményezés el nem képzelhető, mert tagjainak hatalmas tábora a szlovenszkoí magyar falu művelődését és a magyar ifjúság, a magyar jövő nevelését intézményesen vezeti és irányítja. — Az Általános Magyar Tanítóegyesületnek Szlovenszkon küldetése van.«

Halálozás. Egy hosszú és küzdelmes életpályát híven megfutott velerán tanító testvérünk költözött el körünkből örökre: Csabay József ref. tanító. 82 éves korában jött el érte a halál, hogy megfáradt testét a síri álom pihentető karjaiba

fektesse le. Kezdetben több helyen, majd Radnóton 23 évig működött odaadó szorgalommal, fáradságot nem ismerő ügybuzgósággal. Párját ritkító mintaképe volt a megboldogult a nemes egyszerűségnek, alázatosságnak s legkivált a szerénységnek. 23 évvel ezelőtt távozott el Radnótról, 35 évi tanítói működés után nyugdíjba. Rimaszécsen élte le a jól megérdemelt pihenés éveit. — Február 28-án, 2 heti szenvedés után, hagyta itt szeretett özvegyét és kartársait. Öreg pályatársunk temelése Rimaszécsen, márc. 2-án ment végbe a tanítóság, tanítványai és a község közönségének nagy részvétele mellett. A tanítóság és volt tanítványai nevében Bán Géza harmaci ref. ig. tanító mondott szíveket megható búcsúbeszédet. A gömöri ref. tanítóegyesület koszorút helyezett a megboldogult kartárs koporsójára. Legyen a hant könnyű, pihenése csendes, emléke áldott közöttünk.

n—s.

A nyugdíjas tanítóság figyelmébe!

A nyugdíjas tanítók egyesülete a jelen viszonyokra való tekintettel megváltoztatta alapszabályait és megkezdte működését, mint »Szlovenszkói nép- és polgáriiskolai és óvó intézeti nyugdíjas tanítóság központi egyesülete« (Ustr. spolok penz. učitelstva škól Ludových a meštianskych a detských opatrovní na Slovensku). Az alapszabályok módosításának célja a szlovenszkói összes, tehát állami és nem állami nyugdíjas tanítóságot (és tanítói özvegyeket) egyesíteni és megszervezni egy szakegyletet, amely hivatva volna a szlovenszkói összes nyugdíjas tanítókat (tanítónöket) reprezentálni. Ezen egyesítés által számbelileg megnövekedett szervezet a közeljövőben is, mint jelentős tényező szereznék tekintélyt és új, fiatalabb erők megnyerésével lehetőség nyílnék a tagok érdekeit hatékonyabban előmozdítani és az egyesületet a történelmi országokban lévő testvéregyesületek névjára emelni. A széjjelfoszlott erők nem érvényesülnek. Egyesülésben van az erő.

Melegen ajánlom a szlovenszkói tanítóságnak, hogy szíveslegye meg a cseh- és morvaországi nyug. tanítók példáját, akik az önszegélyezés kiváló példáját nyújtják. Mindkét egyesület az özvegyek és a tanulóifjúság segélyezésére évenként több, mint 60—70 ezer KČ-t fordít. Ezen célra több, mint százezer koronás alappal rendelkeznek. E célból megadóztatták önmagukat és az önkéntes adományoknak se szeri—se száma náluk. Minden örvendékes eseményt felhasználnak arra, hogy abból az önszegélyezésnek haszna legyen. Most már arra sem lehet hivatkozni, hogy ők jobb anyagi viszonyok között élnek. Mind Cseh-, mind Morvaországban a nyug. tanítóságnak a 88%-a tagja a tanítói egyesületeknek. Akiket megtróni vagy megbüntetni akarnak, azokat fel sem veszik, illetőleg kizárják az egyesületükből. Ami érzékeny büntetés! Nálunk a tanítóság 50%-a közömbös az egyesülettel szemben. Nem használ itt sem szó, sem példa! Szomorú, de való igazság! Vallás- és nemzetiségi különbség nélkül történik a szervezkedés. Tiszta a helyes önszeretet, továbbá a mindenkit kötelező felebaráti szeretet és a nemesszívű áldozatkészség dolga ez! Pár héttel ezelőtt elhunyt Rosk József, a morvaországi nyug. tanítók egyesületének

lángtelkű, aranyzívű pénztárosa, aki önzetlen áldozatkészség és nagy fűradtság árán megalapította a szlov. nem állami nyug. tanítók egyesületét, úgyszintén annak segélyalapját. Egy alkalommal azt kérdezte tőlem a megboldogult, hogy miért oly feltűnően kevés a tagja a szlovenszkói nem állami nyug. tanítók országos egyesületének? Direkt válasz elől kitértem, de hangsúlyoztam, hogy még mindig sokan vannak, akik nem élvezik a felemelt nyugdíjat (etapisták), az igazi okot (sok kartárs indolenciáját) szégyenből elhallgattam! Amennyiben az egyesület számít a nyug. polgári iskolai tanítóság kollegiális együttműködésére, éltet bennünket a remény, hogy tagjaink száma ily módon is növekedni fog, ami az egyesület virágzását elősegíteni fogja — Jelentkezéseket elfogad: a nyug. tanítók egyesületének titkársága, Bratislava, Turčianská 21. Tagsági díj évenként max. 12 Kč, beiratási díj 2 Kč. Az egyesület alapszabályai és munkaprogramja rendelkezésre állnak.

Kartársi üdvözléssel: Vanek Gáspár, a szlov. nép- és polgári iskolai és óvó intézeti nyug. tanítóság központi egyesületének elnöke.

Nyugtázás. Földes Gyula užhorodi könyvkereskedő Kormos Gerő számlani könyvei után 5 % jutalék fejében február hóban 126.— koronát fizetett be a Tanítók Háza javára, mit köszönettel nyugtázunk.

KRÓNIKA

Egy néptanító napi munkaprogramját

még senki sem írta össze. Ez pedig pótolhatatlan mulasztás, szinte bűn részünkről. A szerény ibolyához hasonló hallgatás eredményezte aztán azokat a különböző lévhiedelmeket, melyek a társadalomban rólunk elterjedtek. Még a valóban jóakarató, nevelői munkánkat igazán becsülő körök is bizonyos enyhe vállveregetéssel nyilatkoznak a mi iskolai levékenykedéseinkről, a nagy közönség körében pedig az egész iskoláról olyan kép idegződött be, melynek éleles valósága már évtizedek óta a lomtárban hever. Annak ellenére, hogy mind nagyobb és nagyobb lesz azoknak a száma, akik a mai modern iskola falai közül kerültek ki, valamint a mostani iskolás gyermekek útján is a régiltől eltérő, más egészséges, vidám, de folyton foglalkoztató, és ernyedellen szorgalommal elbőrtörő iskola és tanítói kar híre kerül ki a szülőkhöz, a nagy közönség közé, a közutadalban mégis annak az iskolának és tanítólípusnak atavisztikus képzele maradt meg, melyet a ma élő nemzedéknek legfeljebb csak az apái láttak megtestesítve. A lorzonborz bajúszú, ferencjózsefje és kukoricánadrúgba öltözött, kissé mindig pilyókos tanító bácsit, kinek didaktikája mindössze abból állott, hogy 8 órakor berikkantott az iskola ajtón: »Egyszeregy!» és zúgott a kórus jó 9 óráig, mikor is teljes méltósággal bevonult a népnevelő úr, hogy felelősségre vonja a fekete táblán »Lármázók« név alatt feljegyzett

nebulókat, ma már hiába keressük. De vele együtt eltűntek azok az iskolák is, melyekből a diákok azonnal kiröpültek, mihelyt akár odahaza, akár a tanító, vagy telkész úrnál olyan munka váródott, amire a gyerekkéz is segélynek számít, pl. szénatarakás, gyomlálás, acatolás stb. Azután jött az áldott nagy vakáció, mikor hosszú két hónapra le lehetett tenni a mesterség minden gondját. Rövidebb, hosszabb szünetek közbe-közbe is tarkították az ügynevezett szorgalmi időszakot, így keletkezett aztán az a rossz vicc, hogy a tanító egész éven át csak egy napot tanít, azaz azt is csak tanítaná, ha el nem engedte volna azt is Bánffy Dezső.

Hát e kép eredetije — mint mondom — réges-régen, évtizedekkel előbb eltűnt a valóságból, de kísérteni ma is feljár, s a nagy közönség — bár ha ennek ellenkezőjét tapasztalja is — megmarad a tévhit mellett. »Jó a tanítóknak«, hangzik a szó. »Itt a kéthónapi vakáció. Minden munka nélkül kéthónapig ingyen kapják a fizetést! Nem akarok azokkal perbeszállni, akik e megjegyzésbe a kísértés törét rejtették el, csak azoknak szeretnék jelelni, akik könnyelműségből, vagy rosszulértésülségből nyilatkoznak így. Hadd álljon itt egy mai néptanító napi munka-programja minden nagyképűség és túlzás nélkül úgy, amint az azt tényleg napról-napra végre is hajtja. Megjegyzem, hogy példában sem a legelfoglatlabb, sem a jobban megkímélt tanítótestvér napirendjét említtem fel, az itt leírtaktól számosan vannak még több tennivalóban fuldoklók is, de gyér számban akadnak több szabadidővel rendelkezők is.

Szlovákországban a tanítóság 73%-a felekezeti tanító, s ezeknek nagyobb fele egyúttal kántor is. E hivatal még külön terhétöbbletet jelent, valamint előidézője annak a körülménynek, hogy a tanító napiszolgálata minden másféle tisztviselővel szemben már reggel 6—7 óra körül kezdődik. De tekintünk el a kántorságotól végzőktől, mert még azt nem minden tanítótestvér folytatja, addig azért külön javadalmazást élvez. (Hogy ez a jövedelem sokszor a mezőbrénél is kevesebb, s az árak lemorzsolódása következtében majdnem a semmire zsugorodott össze, azt csak zárójelben emlegetssük.) Tehát negyednyolcór már ott kell lenni az iskolában, mert az Ifjúsággondozó egyesület eléggé alig áldható gondoskadásából folyik a tejesztás. Különböző kívánságok elintézése, jogtalan panaszok meghallgatásával, vagy elutasításával tartózkodva, ez ellát csaknem 8 óráig. Csöngölnék. A megbízottak beadják a reggeli jelentéseiket, a tanító ellenőrizi meteorológiai megfigyelések pontos bejegyzését, a padok között végigstokolva megtartja a napi egészségi és tisztasági szemlélt, megvizsgálja a házi feladatokat, imádkozás, s jön a komoly munka. Ha osztatlan az iskola, a csendes foglalkozások kiosztása úgy, hogy az tényleg »foglalkozás« is legyen, ha osztott, a napi anyagnak olyan előlátalása, hogy abban mindenki örömeit találja, hogy még a legtehetségtelenebb kis diák is levőlegesen vegyen részt a tanításban: ez már nem is munka, ez tiszta művészet. Aki erre rászületett, annak az spontán, szinte instinktive jön, aki-

nek pedig a tanítóság csak tanult mestersége, az nehezen küszködik, véres verejtéket izzad, hogy tanítása ilyen formát kapjon, mert ez az újkori pedagógia köveleménye. S ez így megy 11, 12 óráig. Ha közben akad is valamilyen intervallum, egy-egy közbeiktalt ének, testgyakorlat, ez legfeljebb csak a gyerekeknek jelent pihenést és jelfrissülést, tanítója abban is teljes szellemi és mesterségbeli fegyverzettel dolgozik tovább. A délután 2—4-ig, vagy 5-ig kevés változtatással ugyancsak így folyik le. Beismerem, hogy más tisztviselőtársunk reggel 8-tól 12-ig, délután 2-től 6-ig, 8 teljes órán át, dolgozik, míg a tanítóság tényleg csak 5, 6 órát tölt az iskolában, de ezzel szemben a tisztviselő, mihelyt betette magya után az ajtót, löbbé rá sem gondol az irodára, hanem éli az életét, lelkialkata szerint mint életművész, vagy családapa. Nem így a tanító! Az hibába veti le az iskolában a munkaköppenyét, hogy azzal a hivatásbeli gondokat is eldobja magától, mert ott áll az íróasztalán a rengeteg írka, s várja, hogy havonként mindeniket legalább kétszer vegye a kezébe. Ha csak 50 növendékes az osztálya, az is havi kétszer 150 írka kijavítását jelent, hát még a naplók, rajzok? Azután jönnek az esti tanfolyamok, szindarabra való előkészület. Ahová más csak mint néző, szórakozó ül be, talán el is feledkezik arról, hogy mennyi fáradságba, vesződségbe, agítációba, kilincselésbe, veszekedésbe kerül mind ez, míg az előadás idejét elérte. Közben jut idő talán a vacsorához is. De csak percek, mert szociális és egyházársadalmi munka is a kötelességeink közé tartozik. Egyik nap énekkar, másik nap Lánykör, Ifjúsági Egyesület, s mindezeknek csak a késő éjjeli órák velnek véget. És ha azt hiszed jámbor halandó, hogy a néptanító ezzel aztán igazán végzett a napi munkaprogramjával, hogy fáradt fejét immár megérdemelt nyugalomra hajthatja, akkor alaposan csalódsz. Mert hisz most következik még a következő napra való előkészület. Most veszi szemügyre azt az anyagot, mely másnap letanításra kerül, keresi ki azokat a segédeszközöket, választja ki azokat a metodikai eljárásokat, melyek a legközelebb segílik kitűzőtt céljához. Biz ez az előkészület még a gyakorlott, 20, 25 éves tanítónak is hosszú órák gondját jelenti. Hogy a család gondjaira, gyermekek nevelésére csak lopva, ebéd s vacsora közben, az egyes elfoglaltságok közötti szünetekben, jut idő, az természetes, ennek eredménye mutatkozik aztán abban, hogy a tanítógyerek oly ritkán jó tanulók. Hogy pedig valakinek eszébe ne jusson a vasárnapi munkaszünetre utalni, a foglalkozások hosszú sorába, mint vasárnapi mulatságok, be kell iktatni szülői értekezleteket, mesedélutánt, bábszínházat, tűzoltógyakorlatot, a különböző szövetkezetek gyűléseit stb.

Es ha mindezt elvégezte is a néptanító, még mindig nem fekelik le azzal a boldog tudattal, hogy munkájával felettese meg is lesz elégedve. A köztisztviselő előjárója előtt minden nap bemutathatja, hogy ennyi meg ennyi aktát dolgozott fel, ennyi meg ennyi ügyben hozott döntést. Nem így a tanító. Hány-szor tapasztaltuk már, hogy nehéz, verejtékes és fáradságos

munkánk ellenére a következő napon mindent előlről kellett kezdeni, mert talán nem kell helyen fogtuk meg az anyagot, hiányzott a tanító vagy a tanítványok diszpozíciója, vagy egyéb mellesleges körülmények hiúsították meg törekvésünket. És a feliigyelő hatóság látogatása alkalmával csak azt konstatálja, hogy hiányosság mulatkozik a munkában, s azt pótolni kell. Még a legtelkiismeretesebb, leghatékonyabb tanítót is érheti ilyen meglepetés, mert munkájának minőségét tanítványainak tudásából ítéli meg, a gyerek pedig mindig megbízhatatlan.

Most már vessünk számot a sokak által irigyell nagyvakációval is. Fenti soraimban kimutattam, hogy míg a köz-tisztviselő pihenése, vakációja, minden nap akkor kezdődik, mielőtt maga után az irodaajtót betette, addig a tanítóknak az iskolán kívül is annyi a tennivalója, hogy az még egy munkást igényelne. Attól a pedagógiai elvől eltekintve is, hogy a nagyvakáció elsősorban a növendékek pihenésére szükséges, ez a körülmény is nyilvánvalóvá teszi a nagyvakációnak a tanítóság számára annyira szükséges voltát, mert az egészsévi megfeszített munka súlya alatt nélkülön könnyörtelenül összeroppanna. Meg kell azt is jegyeznünk, hogy az iskolán kívüli munka jórésze a vakációban sem szűnik meg.

Mindezeket pedig nem azért írtam le, mintha a tanítóság ily nagyfokú iskolánktüli elfoglaltsága, munkájának ily sokréltüése miatt tiltakoznék, mintha azokat más foglalkozási ágú munkások, tisztviselők terhévé kívánná áthárítani, erről szó sincs. A tanítóság ezt a munkát önzellenül, minden anyagi előny, vagy elismerés elővárása nélkül már évek óta végzi és erejének teljes megfeszítésével a jövőben is folytatni kívánja, nem zúgolódik annak sem sokasága, sem súlyossága miatt, de annyit elővárhat a közönségtől, hogy munkájának úgy mennyiségét, mint a köz szem-pontjából való minőségét elismerje. Nem dicsőrelet, babérokat, elismerő oklevelet várunk, hanem eloszlását annak a téves köz-hiedelemnek, hogy a tanító munkája semmi, könnyűség; megváltozástól annak az ítéletnek, mely a nevelést s az ezzel kapcsolatos népműveltséget terjesztő tevékenységeket csak könnyelmű vállve-regetéssel veszi tudomásul; megszünetését annak az irigységnek, amely eddig a tanítóságot nehéz munka után jólmegérdemelt nagyvakációjáért innen-onnan érte, mely különféle epés megjegyzésekben jutott kifejezésre.

Sokszor megválnak bennünket azzal, hogy elégedellenek vagyunk azzal a társadalmi helyzettel, mely oszlatllyrészünk. Ezt nem is tagadjuk, mert igazságtalanul juttattak bennünket erre a helyre. Nem reniteskedünk, csak igazságot követelünk. Hozszú évtizedeken át hallgattunk, voltunk szerény ibolyák, de eredménytelenül. A nagyképű tülekedés mindenünnen kikönyökölt bennünket, szinte azt mondhatnám, hogy mesterségesen ronították tekintélyünket, s munkánk után méltóan megillető közéleti súlyunkat. S ennek lett eredménye az az elhagyatottság, bátoratlanság, túlzott alázatosság, mely a tanítót a multban jellemezte. Mikor korszerű fizetési törvényeink útján anyagilag kedvezőbb helyzetbe

kerültünk, csak úgy vicsorgott ránk a sárga irtósgység: »Hja, ma jó a tantóknak!« Annak idején, mikor a nélkülözés száraz fa-
latját ettük, bizony senki sem mondta, hogy »szegény tanítók.«
A munkavállalás idején még ma sem mondja senki, hogy ve-
lünk tart, seglt nekünk, de ha bármiféle új tarsadalmi, vallást,
népművelődési, vagy egyéb megmozdulás történik, a társada-
lom minden rétege legelőbb a tanító segítségére számít és nem
is hiába.

Hagyjuk hát abba Testvéreim a hallgatást! Mutassuk be tel-
teinket, beszéljenek azok! Az ibolya példáját követő politikánk
csödöl mondott, új utakat kell keresnünk. Elismerést és igaz-
ságot várunk! A mai önérzeles és szabad szellemű tanítótársada-
lom — remélem — célját el is éri. Küzdelmében azonban csak
egységesen járhat el és saját magán kívül senkiben se bizzék!

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Rajztanítás az elemi iskolában

Irta: Adler Ernő.

A félelvi szünetben a rimaszombati
tankerület Uram János tanfelügyelő
rendezésében két napos rajztanfolya-
matot tartott, amelyre meghívtá
Jánoska Tivadar akadémiai festő-
művészt, a pozsonyi állami magyar
tanítóképző neves rajztanárát. A tan-
folyamon mintegy hetven magyar
karlász vett részt és mondhatni ál-
dozatot, időt és fáradságot nem kí-
méltek a karlászok, mert a járás-
nak még a legtávolabbi községeiből
is bejöttek, hogy e rég óhajtott
rajztanfolyamon részt vehessenek.

De nem is jöttek hiába. A tan-
folyamon megadta mindnyájunknak
az útbaigazítást, az utat, amelyet
követni kell az elemi iskolai rajz-
tanításban és most már csak a kar-
lászok további munkája lesz az,
amellyel fel fogják dolgozni mind-
azt, amit a tanfolyamon hallottak.

Jánoska Tivadar úgy is, mint mű-
vész, de úgy is, mint tanár és az
elemi iskola rajztanításának alapos
ismerője, s a modern rajztanítás
szószóloja, teljes egészében eleget
tejt a kívánásoknak akkor, amikor
a rajztanítás fejlődéstörténetének rö-
vid áttekintése és a rajztanításra
való utasítások után az anyag is-
mertetőjére és részletes feldolgozásá-

ra tért ki. Itt részletesen tárgyalta
az emlékezet és elképzelés utáni
rajzot, az objektív rajzolás rész-
letesen kitért a gyermeki rajz psi-
chológiájára, hosszasan foglalkozott
a szabadalkotással alsófokon, közép-
és felsőfokon. Beszélt a szabad for-
maképzésről, a díszítésről és tago-
lásról, a díszítő elemekről, a ritmi-
kus rajzolásról és a zenei grafiká-
ról. A természetutáni rajzolásnak
külön nagy fontosságot tulajdonított
s ezzel bővebben is foglalkozott.
Itt a geometriai síkok, testek és sza-
bad formák rajzolását, a természet-
utáni tájrajzot, a távlati foga-
lalatokat, az árnyékok emelte ki kü-
lönösen. Külön adott utasításokat
a színezési, festési módokról. Itt
hangsúlyozta a színlátást, a színér-
zést, a színkeverést, beszélt a színek
intenzitásáról és kontraszt-hatásá-
ról, a színösszetételről s általában
a színek szimbolikus jelentőségéről.
A tanfolyam első napján a művé-
szi nevelés és ízlés fejlesztéséről
sem feledkezett meg Jánoska tanár,
aki, végül a technikai eszközök és
anyagok ismertetésével és felhasználás-
ával, valamint a tanításra von-
ható gyakorlati utasításával ha-
tározott eredményt jelentett a járás

tanítóságának.

Igaz, hogy ilyen két napos tanfolyamon nem lehet mindezt úgy feldolgozni és a hallgatóknak magukévá tenni, mint pl. legalább egy heti ilyen tanfolyamon, s ez az oka annak, hogy a hallgatók ilyenkor sok teóriáról beszélnek, holott tudjuk jól, hogy teória nélkül nincs gyakorlat, s ezért az ilyen tanfolyamok után a hallottakat és látottakat jól meg kell emésztetni, hogy a gyakorlati tanítás számára értékesse tegyük.

•**Ö**ladását Jánoska tanár a normál tanterv követelményével és annak magyarázatával kezdte. A tanmenetben a tanítási cél így van megjelölve: a megfigyelőképesség, a tudatos látás, a képzelet és az emlékezőtehetség fejlesztése, az egyszerű és értelmes rajzi kifejezés, valamint a pontosság és munkabeosztás iránti érzék nevelése. Szín- és formamegismerés, izlés nevelés.

Ezen tanítási cél szükségessé teszi részletesen megtárgyalni: a) a képi kifejezés anyagát, b) a különböző anyagokat és technikai megoldásokat és c) az izlés nevelésének módjait. Jánoska szerint a képi kifejezés anyaga a vonal, forma, szín és megvilágítási problémák, amelyeket elképzelés, emlékezet és a természet közvetlen megfigyelése után képileg kifejezünk, különös tekintettel a gyermeki kifejezőmódra.

A különböző anyagok és technikai eszközök: a rajzolás és festés anyaga s azok eszközei szerinte mindig a gyermekek szellemi fokához kell, hogy alkalmazkodjanak. Olyan anyagot és eszközt kell a gyermek kezébe adni, amellyel bánni könnyen megtanul és amely a gyermek rajzi kifejezésére alkalmas. Az izlésnevelés célja viszont Jánoska szerint: megismerni a természet szépségeit és a műalkotások értékeit, táplálni a művészet iránti megértést.

Ezek után az anyag metódikus felosztását adta Jánoska:

Alsó fok: Az első és második osztályban a rajz nem önálló tantárgy, hanem az általános tanítás egy nagyon jelentős kellekéeként szerepel. Használjunk fel — mondotta — minden alkalmat, amely a tanítással adódik. A rajzi feladatok kapcsán a tanítónak mindig alkalmaznia megismerni belőlük a gyermek

tárgyi tudását és tájékozódni szellemi fokáról. S itt fontos, hogy a tanítónak sohasem szabad a rajzokat rajzi szempontból bírálattal tárgyávé tenni, hanem mindig a gyermekek fogalomalkotását kell helyesbíteni. Ne javítsuk tehát soha a gyermek rajzait, mert hiszen mi sem volna könnyebb, hogy a tanító végigmegy a padok között és kijavítgálja a gyermek rajzait, vagyis brillírozik s az eredmény az lesz, hogy legközelebb is hasonlóan fognak, pl. egy házat görbén, oldalát dőlve rajzolni. Mit csináljunk tehát? Javítsuk a gyermek képzeletét, pl. így: a gyermekekkel házat rajzolatok, esetleg az iskolát. A legtöbb gyermek ferdén, eldőlvé fogja nekem felrajzolni azt a házat, ferde ablakkal, ferde falakkal. Ha én most a gyermekek rajzait sorba kijavítanám, akkor legközelebb is így fogják felrajzolni, hiába parancsolnám meg nekik, hogy a házat egyenesen kell rajzolni. Hanem: felrajzolok én is egy házat a táblára, még pedig jó ferdén. Mi történik? A gyermekek egyszerre kiabálják, hogy „tanító bácsi, az a ház eldőlt”. S ez a fontos, vagyis, hogy a gyermek képzete tisztulni kezd, ő már itt észreveszi, hogy az a táblára felrajzott ház el akar dőlni, de persze az ő rajzán azt nem veszi észre. No és most azután itt az alkalom, hogy teljesen kilisztuljanak a gyermeknek a házról alkotott képzeletét, hogy fogalma legyen arról, hogy milyen a ház: ekkor jön a megfigyelés és utána a megbeszélés, amelynek eredményeképp én felrajzolok egy egyenesen álló házat, határozott ablakkal, ajtókkal, lehet az esetleg éppen az iskolával szemben álló házat, amit a gyermekek most megfigyeltek. Természetesen, ezek alapján nem szabad soha előrajzolni, sem lerajzoltatni.

Középfok: A harmadik osztályban a rajzolás a természetutáni megfigyelést tekintni alapjául Jánoska szerint. A IV. és V. osztályban kiegészítjük a természetutáni megfigyeléssel a lináris és sík képiábrázolásra is. Itt a középfokon már tekintettel kell lenni a fokozatos színkeverésre, s a rajzokat természetesen itt sem javítjuk ki, hanem utasítjuk a gyermeket a pontosabb megfigyelésre.

Felsőfok: Itt a térábrázolást tart-

juk szem előtt, a perspektívát. Ezzel különösen sokat foglalkozott Jánoska tanár és itt a perspektíva alapelemétől kezdve mindenre kiterjedő figyelemmel részletesen megmagyarázta a térbeli elképzelést és a világlátási hatásokat is. A felsőfokon a művészi nevelés azután kiterjed az emlékművek ismertetésére és a népművészeire is.

Az anyag metodikus ismertetése után a rajztanítás részletes tagozódása előtt érdekesen ismertette Jánoska, hogyan jön létre a rajz vagy a kép. Erre vonatkozólag a következőket mondta: Képileg megrögzíthetünk a természetben előforduló látott és megismert formákat olyan tapasztalatok és megfigyelések alapján, amelyek képessé tesznek bennünket a legmagasabb kifejlődésükben a hű fotográfia-szerű ábrázolásra, a természet-másolására. Rajzolatunk továbbá képzelt formákat, vonal- és színösszefüggéseket, tehát olyan formavilágot is megrögzíthetünk, amely távol áll a természet formavilágától. A rajzolásnak további lehetősége az emlékezésutáni rajzolás, amikor tárgyi ismereteinket közvetlen szemlélés nélkül rajzilag fejezzük ki. A rajzolásnak legmagasabb foka, amikor lelkikényszer hatására alatt alkotunk új formaösszefüggéseket, amelyek látott és képzelt formák hatványozásaiként jelennek meg. Ez a formaalkotási képesség és kifejezési kényszerűség alapföltétele a tulajdonképpeni művészeti megnyilvánulásoknak. — Itt azután Jánoska tanár kitért a szlovénzkői művész helyzetére is.

A szabad alkotás alsófokon alkotta ezután a magyarázat további anyagát. Mielőtt a szabadalkotás gyakorlati alkalmazására és gyakorlati lehetőségeire tért volna Jánoska, ismertette a gyermeki rajz fejlődésében megnyilvánuló különböző fokozatokat. E szerint megállapíthatók a következő fokozatok:

a) A **lírkálás foka**: A gyermek iskolaköteles kora előtti rajzolását, mozgási kísérleteknek lehetne tekinteni, amelyekhez semmilyen értelmiség és szemiféle formai kifejezés nem fűződik. Ez addig tart, amíg a gyermek nem ébred tudatára annak, hogy vonalak határozott alakokat ölthetnek, hogy vonalakat kapcsolni is lehet és képi kifejezésre alkalmazni. Addig bizony a kis

gyermek befirkálja összes ajtóinkat, a falakat, mindent, amit elér, ha ceruza akad a kezébe.

b) A **séma foka**: A gyermek ebben a korban általánosított, mert fogalmi is általánosok. Általános fogalmat alkot magának mindarról, ami őt érdekli és amit szeret. Minden egyéni karakterisztikum kiemelésére és megfigyelésére nélkül embereknek rajzolja a szülőket, ugyanúgy a testvéreit vagy a barátait. A fantáziájában élő emberi alakok is csak típusok gyanánt jelentkeznek. A gyermek nem tesz különbséget ember és ember között, akkor sem, amikor állatokat, házakat, fákat vagy virágokat ábrázol. Ez a tipizálás onnan ered, hogy a gyermek még nem rajzolja azt, amit lát, hanem amit tud és amiről tudomást szerez. Az emberi alak ábrázolásánál a legkedvetlenebb forma a testnélküli fej, kéz- és lábember. Az emberről alkotott fogalmát azután átvízi a gyermek az állati formák ábrázolására is, amennyiben az állatoknak emberi fejet ad, ezt a fejet ellátja hosszú testtel és lábakkal. A fejet általában szemben-helyzetből rajzolja, a testet profilból, amelyhez bizonytalan számú láb illeszkedik.

A szabad alkotás a közép- és felsőfokon lényegesen eltér a szabad alkotástól az alsó fokon. Tudjuk, hogy a gyermek szellemi fejlődésével ítélőképessége is magasabb fokot ér el és így rajzi kifejezéseit a természettel való összehasonlításban bírálatnak veti alá. Itt, a középfokon, már tekintetbe jönnek elsősorban a mozgási gyakorlatok, amelyeket a feladatok helyes megadásával irányíthatunk. Ha futóugró- és húzást kifejező emberi alak megrajzolása a feladatunk, a gyermek kénytelen az emberi test bizonyos osztásait megrögzíteni, azokra gondolnia és azokat elképzelnie is kell. Így alakulnak ki az ú. n. vonalemberek, ezeket azután fel is lehet öltöztetni, amelyekre szép példákat mutatott be Jánoska professzor.

A szabadalkotások megmagyarázása után következtek a szabad formaképzés és formaalkotási kísérletek. Ezek célja Jánoska szerint: a gyermek formaalkotási képességeit nevelni és fejleszteni. A kiindulás egészen hasonló, mint a gondolati vagy szóbeli fogalmazásnál, az-

zal a különbséggel, hogy szavak helyett formákkal fejezzük ki magunkat. Izlésünk, ritmus iránti érzékünk vonalban és színben nyer kifejezést. Itt azután a díszítés felépítésének törvényeit ismerlette Jánoska, s eszerint megkülönböztettük: 1. nyílt felületű, 2. zárt felületű és 3. egy irányban zártfelületű díszítést. A nyíltfelületű díszítés a díszítő elemeknek két vagy több irányban való kapcsolása által keletkezik, mint pl. a tapéta, szövetek és általában véve a mozaikszerrű elrendezések. A nyílt felületű díszítés alapját a díszítő elemek rendszeres elhelyezése képezi (pl. kártya, vonás):

o o o vagy: o-o-o-o
o o o o o o o
o o o o o o o

Az egyirányban zárt felületű díszítésnél a szimmetrikus és az aszimmetrikus elrendezés törvényszerűségeivel kell számolnunk. A szabadformaképzés lehetőségeit a jelenlevő kartársak Jánoska tanár által tervezett színes papírokat tartalmazó írkák segítségével ki is próbálták. Minden jelenlevő három ilyen írkát kapott, amelyek, ha beválnak, a gyakorlatban igen ügyesen alkalmazható szabadformaképzési gyakorlatokra lesznek jók. Különösen az egytancrós iskoláknál nagy segítségére lesz a tanítóknak, aki közvetett tanításként szabad formaalkotási gyakorlatokat is adhat a gyermekeknek ezen írkák alapján, illetve ezek segítségével.

(Folyt. köv.)

HIREK

A lelkiismeret.

Kellemes márciusi reggel. Melog déli szél fujdogál. Különös tavaszi illat terjeng a levegőben. »Ki-ki-győ« — hangzik a kert felől a cinege hangja.

»Jövünk, jövünk, jobb kint« — felelik a rügyek. »Bújunk, bújunk« — hargtalanul hegyezik ki magukat a tulipánok. »Nem bírom felemelni a koronámat a takaró alól« — görnyedezik a rózsza. Majd mi segítünk.

Hozzákezdünk kibontani a rózsákat. Segítségem is volt.

Leszedtük a boróka-galyakat, jó takaró az, meg télen is szép zöld. Azután leszedtük a száraz leveleket is. A szél is velünk dolgozott. Folkapott egy csomó levelet és vitte végig az udvaron, egyenesen a kert felé, ahova mi is hordtuk. Néha tréfálkozó kedvében volt a szél és visszafelé szeperte a leveleket. Akkor elébe szaladtak a gyerekek és kiabáltak a szélpajtásra: »Ne erre fújj! Ne erre fújj!« Elég hangosan kiabáltak, meghallhatta a szélpajtát, de úgy tett, mintha nem hallotta volna. Vagy talán éppen azért is visszafelé hordta a leveleket. Lett erre nagy kergetőzés. Mindenki akart fogni egy levelet. Egymást fogták meg levél helyett, hancuroztak vígan.

De nini, az én Barna gyerekem hol van? Ő szokott lenni az első segítségem. A hangemelésben is az övé a vezető szerep. Ugyan hol van most?

Ah, amott vesződik a levelekkel nagy csendben.

— Barna, te hol vagy? Mért nem jössz ide?

Lassan közelebb jön.

Gregor: Szlovenszko falitérképe és az összes engedélyezett falitérképek kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán

- Nincs nekem most kedvem, Tanító úr.
- Miért?
- Rosszat tettem.
- Mit?

Hosszú hallgatás. Egy mély lélekzetvétel. Azután színtelen hangon kezdi: »Hát labdáztam az iskolában, pedig ott nem szabad. De meg is vert az Isten. A labda nekirepült a képrámának és kiütötte az üvegét. Ne lessék haragudni, megveszem.

Lehet ilyenkor haragudni?

A szél más irányt vett. A szerzetessel repülő levelek a kert felé indultak, mintha bennük is felőbredt volna a lelkiismeret szava:

Gérecz Lajos.

Dalosszövetség és dalosszövetség jellegű pályázatot írt ki a Magyar Dalosszövetség. A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség 1934 július hó 6-án Kassán megtartott nagyválasztmányi gyűlésének határozata alapján pályázatokat hirdet a Dalosszövetség jellegűre és magyar dalosszövetségére. A pályázatok két részből állnak: szövegpályázatból és a zenei pályázatból. A jellege a CsMDSz országos jellegű lesz. Szövege néhány rövid sorból álljon, mely költői formában olyan gondolatot tartalmazzon, amely alkalmas arra, hogy szlovenszkei magyar dalosok ezzel kezdjék hangversenyüket és dalosszövetségüket. A jellegének megzenésítésre alkalmasnak kell lennie. Ezáltal csak a szövegpályázatot bíráljuk el. — A magyar dalosszövetség a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség országos indulója lesz. Szövege több versszakból álljon és olyan gondolatokat kell tartalmaznia, amely alkalmas arra, hogy dalosainkat a magyar dal ápolására buzdítsa és lelkesítse. Ezáltal csak a szövegpályázatot bíráljuk el. Az íróképpel vagy idegen kézzel írott pályamunkák a lepecsételt jellegű levéllel együtt legkésőbb április 1-ig küldendők be dr. Bicsovszky Kázmér ügyvezető alelnök címére (Bratislava-Pozsony, Jakabvárosi körút tér 16. II.). A bírálóbizottság tagjai a Dalosszövetség által felkért tagokból: dr. Alapy Gyula, Boross Béla, Heckmann István, dr. Jankovics Marcell, Németh István, Rieszner Ede, Simkó Gusztáv, Fábry Viktor és Fülöp Zsigmond, áll.

A pályadíj mindkét pályázatnál egyenként 300, azaz háromszáz Ké. A bírálóbizottság fentartja a jogot, hogy sikertelenség esetén újabb pályázatot, vagy pályázatokat ír ki.

A jelleg- és az indulópályázat eredményének kihirdetése 1935. húsvétján történik meg a napilapok útján. A szövegpályázat eredményes volta esetén a Dalosszövetség azonnal kiírja a zenei pályázatot.

A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség meghívásából:

Pozsony, 1935. február 19-én.

BOROSS BELA s. k. főtitkár, DR. GILLER JÁNOS s. k. elnök, DR. BICSOVSZKY KÁZMER s. k. ügyv. elnök.

Meghalt Weszely Odón. A napilapok hozták hírül, hogy Weszely Odón, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem pedagógia-területére 68 éves korában meghalt. Weszely Odón a legkiválóbb magyar pedagógusok egyike volt, s mint pedagógiai író, a magyar tanítóképzés körében páratlan népszerűségnek örvendett. A jelenleg — négy országban — működő magyar tanítóképzésnek Weszely Odóntól tanulta a pedagógiát, s nemcsak az elméletet, de a gyakorlati nevelői munka minden fázisát. Weszely »Nevelés- és oktatástana« ismerős könyve már minden tanítóképzésnek, s egyéb művelői közül különösen a modern pedagógia útjainak című forgatója a tanítóképzés körében.

Doktorráavatás. Timár Gyula ógyallai íg. tanító kartársunk közölte lapunkkal, hogy Gyula nevű fiát a múlt év december 17-én avatták orvosdoktorrá a prágai Károlyegyetemen.

»A Kötőművelői Egyesület«. A Táborúti című ifjúsági és cserkészfolyóirat március 1-én számába fenti címmel írt vezető cikket Sinkó Ferenc. A cikk úgy fejeződik, hogy egyes sorait érdemesnek tartjuk idézni. ...ők azok, akik nem mennek el az ön-

képzőkörbe, és ha elmennek, ásitóznak, nyújtóznak és mindenképpen tudtára adják a tisztikarnak, hogy vegye megüszleletésnek, hogy ők itt vannak és ne rabolja már tovább a drága idejüket mindenféle fölösleges hülyeséggel. Ők azok, akik akár kívülről, akár belülről kríziseket okoznak a diákegyesületekben és cserkészcsapatokban, mert sorfalat állnak és kórusban vigyorgnak minden kezdeményezés körüli és gyávább diáklelkeket elriasztanak minden szellemi útkereséstől és színvallástól. — »Legszörnyűbb jellemvonásuk a gyávaság. Figyeld csak meg! Betörnek egy ablakot, rongálják a padokat, lármát csapnak az osztályban, de mikor bejön a tanár, ők ugranak leghamarább helyre, ők hallgatnak a leggyávábban, ők mossák magukat legjobban. Nincs bennük annyi bátorság, hogy nyíltan megmondják hőstetteiket, hagyják az egész osztály bűnhődjék értük, amely a rosszul értelmezett diák-becsület miatt hallgat és vállalja egy ember hibájáért a büntetést. A talpraesett cikk ezzel zárul: »Kötelesség és parancs tehát: világnézeti, vallási különbségeken felülemelkedve, minden öntudatos diáknak harcolnia kell a Kitömtömvállúak Szövetsége ellen, amely úgy borítja be diákleltűnket, mint a békanyál a tó tükrét.«

A »János vitéz« Zsigárdon. Február 23-án és 24-én, valamint március 3-án és 5-én a zsigárdi római kat. népiskola növendékei nagy sikerrel adták elő Kacsóh Pongrác daljátékát, a János vitézt. Az előadásokról a napisajtó is nagyon elismerő hangon nyilatkozott, s a környékbeli magyar falvakból valóságos búcsújárás volt Zsigárdra, hogy a közönség gyönyörködhessek a zsigárdi kis művészek játékában. A római kat. tanítótestület és a zsigárdi nemi tanító-intelligencia nagy áldozatokkal igyekezett a sikert biztosítani, s a forgószínpad és az egyéb színpadi hatások eszközével az előadást emlékezetessé tenni. Az

óriási siker készítette arra a rendezőset, hogy az előadást március 24-én és 25-én közközlésűre megismételje, s így azok is megnézhessék, akik a pártatlan érdeklődés miatt az eddigi előadásokról kizorultak.

Új osztályozás a bizonyítványokban. Az iskolaügyi minisztérium új osztályozási módot tervez a népiskolák számára. A szorgalomjegyet teljesen eltűnik, magaviseletről pedig csak a harmadik évfolyamtól kezdődőleg kapnak osztályzatot a diákok. Az elemi iskolákban is csak a félévek végén lesz bizonyítványosztás. Az olvasást, frászt, nyelvtant és fogalmazást a tanítási nyelv egy közös jegyével kell osztályozni. — A polgári iskolákban a gyermekek iskolán kívüli viselkedését is tekintetbe kell venni a magaviseleti osztályozásnál. — Arról is esett szó, hogy az elbocsájtó bizonyítványok helyett csak egy elismervényt kapnak az iskolálatogatási kötelezetségüknek eleget tett növendékek, mely elismervényben semmiféle osztályozás nem lenne. — Bizonyára rendeltetése alakjában fog rövidesen napvilágot látni ez a terv.

Az iskolai szünetek reformja. Február 18-án Prágában anketét volt az iskolai szünetek ügyében, melyen résztvettek az iskolák és hivatalok, az egészségügyi minisztérium, a Vöröskereszt, valamint a tanári és tanítói egyesületek képviselői. Beható vita után, mely az iskolai minisztérium határozatának informálty alapjául szolgált, az alábbi javaslatot fogadták el, melyet a szünetek szabályozásáról kiadandó hivatalos rendelet valószínűleg figyelembe fog venni: 1. A nagyszünet változatlan marad (vagyis tart június 23-tól augusztus 31-ig). 2. A karácsonyi szünet szintén nem változik (dec. 23-tól jan. 2-ig bezárólag). 3. A húsvéti szünet a virágvasárnap utáni szerdától húsvét utáni keddig bezárólag tartana, tehát három nappal megrövidülne. 4. A pünkösdi szünet 4 napos volna:

Jellenz Brunner: Gimnasztika elméletben és gyakorlatban
Szabadgyakorlatok és játékok 5—16 éves
gyermek számára ára 24.— Ké
Jakus Király: Téli tréning és svéd torna (óratervvel) ára 18.— Ké.
Kaphatók: Könyvesboltunkban, Galántán.

szombattól—keddig. 5. Félévi szünet lenne febr. 1., 2. és 3.-án. Ha az ezen szünet és az előtte, vagy utána való legközelebbi vasárnap közben volna még egy tanítási nap, akkor ez is szünet lesz, tehát a félévi szünet így esetben 5 napig tartana. Egy másik lehetőség: A félévi szünet mindig négynapos volna úgy, hogy vasárnapkal kezdődne, vagy végződne és febr. 1. napját magában foglalná. (Cesky Uctel, március 7.)

Szép tisztasági hetet! Képzelnék el a virágvasárnap előtti hét képét: az iskolakert földje megporhanyítva, készen várja az első magocskákat csíráit, a virágágynak közötti utak tele vannak hínive fehérén fénylő homokkal. Ezen az úton érünk el a sárhányóval és lábtörölővel ellátott iskolakapuiig. Még csak a »Tisztaságok le a cipőtokellei felírásra sincs szükség, ha a sarjadék tisztára mosott tagjait ott látjuk, akik a bejártnál lévő felirattal fogadnak: »Jöjjetek, nézzétek meg a tisztaság helének munkáját!«. A folyosó tiszta, a hulladékra szolgáló edény vadonatúj, s a cipőváltásra szolgáló padok minden osztályban bezédesen mutatják, hogy mindezt a frissen olajozott vagy viaszozott padlókkal együtt állandó, tartós munkásságnak szánták. Osztály osztály után ragyog a tisztaságtól, mindennél ott vannak a törülközőtartók, s a megfelelő számú mosdó. »Ez azért van, hogy a tanulók tíz óra-
kor megmoshassák a kezüket!« — jelenli büszkén a sarjadék önkormányzatának vezetője, a mi kis kalauzunk. — Tisztasági hetünk szép legyen! Itt van a mintája: világos, tiszta osztályokban fehér terítővel és hímzésekkel takart asztalok, azokon a könyvekből, jó folyóiratokból és újságlévágásokból rendezett kiállítás. A Vöröskereszt békeünnepélyének idejéig: »Tiszta sajtól!« (A Mi Munkánk, 1935. márc.)

Az erdélyi magyar iskolák statisztikája. A nemrég megjelent 1933. évi román Népoktatásügyi Évkönyv szerint a tanulókorban levő magyar gyermekek száma 261.400. A megfelelő arányszámok behelyettesítésével ez adat alapján arra az eredményre jutunk, hogy az erdélyi magyarság lélekszáma több másfélmilliónál: Ebből a nagy sereg gyermekből azonban a Népoktatási Évkönyv

szerint mindössze 101.744 jár magyar népiskolába, mégpedig a 822 magyar hitvallásos népiskolába 75.580, a 215 állami magyar népiskolába 26.164. Az 1037 magyar tanítványt népiskolában az 1932. évi állapot szerint összesen 1889 tanerő működik, mégpedig 1459 a hitvallásos és 430 az állami magyar népiskolákban. A kimutatás még beszámol a román állami iskolák 207 magyar tagozatáról. A statisztika a magyar hitvallásos iskolák részére semmiféle államsegélyt nem tüntet föl, holott a román egyházak az 1914. évi hivatalos kimutatás szerint 3.363.349 aranykorona államsegélyben részesültek. (Erdélyi Iskola, 1935. jan.—febr.)

Sven Hedín hetvenéves. Ez év februárjában töltötte be Sven Hedín, a világhírű svéd utazó, hetvenedik esztendejét. Már gyermekkorában is nagyon kedvelte a kalandos uteljárásokat. Erlettségi után, húsz éves korában a Kaukázusba került házi-tanítónak. Itt tanult meg oroszul, perzsául és törökül. Innen tette első útját Perzsiába. Ezután Svéd- és Németországban földrajzot tanult az egyetemeken. Doktori disszertációját a Perzsiába tett második útjának tanulmánya képezte. Ezután Közép-Ázsia kutatására szentelte életét. Átkutatta Mongolországot, Kína belsejét és Tibetet. Buddhista zarándoknak öltözve Lhasába is eljutott. Kutatása eredményeiről értékes könyvekben számol be a világháborúban a németek szolgálatába állt. 1928-ban indult el legnagyobb felfedező útjára. Huszonkét tudós, hetvenöt szolgálta és kb. háromszáz leve alkotta karavánját. Hat és fél esztendőig tartott ez a kutató útja, mellyel felbecsülhetetlen értékű történelmi felfedezéseket tett. Megtalálta Lou-Lan város tizezrekre rúgó, fadestékra rótt jegyzetek egész könyvtárával. Ez a lelet kétezer évesnél idősebb kultúráról tanuskodik. Kutatásait a selyemkaravánok ősrégi útjának felfedezésével fejezte be. Ez az út Kínából nyugatra vezet. A kínai kormány autótűnk akarja felhasználni. — A világ valamennyi neves tudományos egyesülete kiuntette Sven Hedint.

Elérték az abszolút fagyponthot! Haas holland égyetemi tanárnak sikerült elérnie az abszolút fagyponthot, mely 273° C-a nulla alatt: Csak

egy kilencezred fokkal maradt hőmérséklete az abszolút nulla felett. Ezzel túlszárnyalta saját eredményét 1933 júliusából, amikor 0.085 fokkal fölötte volt az előállított hőmérséklet az abszolút fagypontra. Abszolút fagypontra azt a hőmérsékletet tartják, amelyen — a legutóbbi elméletek szerint — mindenféle molekuláris mozgás szünetel.

Kísérletezés a filmoktatással Köztársaságunkban. A zlíni Masaryk kísérleti polg. iskolában mostanában kezdték meg a részleges filmoktatást. Lapunk multkor beszámolt arról, hogy az Egyesült Államokban inár sikerrel folyik a szemléltető oktatásnak ez a modern formája. — Reméljük, hogy a kísérleti iskolák után a többiekbe is bekerül ez a korszerű, kellemes tanítási alak.

Fizikai, kémiai, számtan és mértani tanszereket elsörangú kivitelben szállít: Könyvesboltunk, Galántán.

Szerkesztői üzenetek.

G. L. Beretke. A járási közművelődési egyesület (művelődési választmány) minden járásban megalakítandó. Amely járásban legalább 2000 főnyi magyar kisebbség él, ott a magyar közművelődési egyesület külön szervezendő meg, kizárólag a magyar kisebbséghez tartozó alkotó tagokkal. Ezt azt 1920 július 14-én kelt 28.480 sz. miniszteri rendelet mondja ki, mely végrehajtási utasítása a 67/1919 sz. népművelési törvénynek. Ugy ezen miniszteri utasítás, valamint minden erre vonatko-

zó törvény és rendelet megtalálható Leopold Calábek: „Administrativní přručka pro lidovýchovni pracovníky” című könyvében, mely 19.50 Kč árban kapható galántai könyvesboltunkban is. Ezen műben foglalt törvényes előírások magyar nyelven való ismertetése képezne egyik főfeladatát a létesítendő magyar nyelvű közművelődési sajtóorgánumnak. Az ottani járási egyesület megalakítása céljából forduljon a járási képviselőtestület tagjaihoz, vagy közvetlenül a járási hivatalhoz.

Kiadóhivatali üzenetek.

H. E. Kajal, K. A. Andód, P. L. Tekovské-Sarluby, G. M. Čakan. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — **H. J. Korlát, B. L. Mihysko, L. L. Dražice, Sz. né G. I. Kicsind.** Címüket a kért módon javítottuk. — **P. K. Klsгүй, S. A. Forgolany.** Előfizetőkink sorába felvettük, a lap meggy. — **L. D. Dun-Sireda, B. Gy. Debrač, P. M.**

Slov. Meder, Cz. M. G.-Michalovec, N. I. H. Krařova, S. M. Berehy, Sch. L. Nagyöved, K. K. Lučenec, P. I. Szentmihályfa. Levél ment. — **H. A. Košice.** A kért számokat elküldtük. — **K. I. O. Ludince.** Tudomásul vettük. — **B. L. Sirkovce, VII. 7-én jelzett összeget megkaptuk.** — **E. E. Košicka-Bela.** Elintéztük.

TARTALOM:

Vezércikk: Tóth Endre: Komenský nyomdokain. — A pedagógia műhelyéből: Molnár János: A modern pedagógia áttikintése. (Folyt. köv.) — Fórum: Kónya József: A fajnemesítés és a humanizmus. — Egyesületi élet: (bb): Dalosünnep Újvárbán. Egyesületünk a Magyar Írásban. Halálózás. A nyugdíjas tanítóság ügyelmébe! — Krónika: Szepesi Gyula: Egy néptanító napi programját... — Szemle: Adier Ernő: Bajtanítás az elemi iskolában. (Folyt. köv.) — Hírek. — Szerkesztői üzenet. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reál gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közléstanág fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kč 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. pošt a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III 921 Príslušný podávač poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekuivár)

Hlavá ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézzelművelt fehérműt, égyenműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dűstartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Ké (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Ké (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Ké (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Ké 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóvábagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközjeink szlovenszkoí főmegbízottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

XV. évf.

7. sz.

MAGYAR TANÍTO

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felolga szerkesztő: Boross Béla.

Táraszerkesztők: Gáspár János, Uhereczky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2— Ké

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószell), Galántai járás
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Tolkes Mihály központi ellenőr intézik
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabását:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/4	30
1/8	15

Engedmények:

3x-i közlésnél	15 %
6x-i	20 %
12x-i	25 %
24x-i	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/4	320
1	1/8	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a „Magyar Tanító” kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

A Rákóczi-emlékezések tanulsága.

II. Rákóczi Ferenc halálának kétszázadik évfordulója az emlékezés ünnepi gondolatait váltja ki a magyarságból, éljen bár többségi vagy kisebbségi sorsban. Sőt, amint olvassuk, a kárpátaljai ünnepségekbe — emlékbeszédek révén — nem-magyar kultúregyesületek is belekapcsolódnak. Kárpátalja és Szlovenszko a Rákóczi-féle szabadságmozgalom közeli vonatkozásaival dicsekedhetik, tehát joggal állhat — elsősorban az itteni magyarság az emlékezők sorába.

A kuruc-mozgalom politikai célját két évszázad távolla fődte el, s a harcok »eredménye« az idők változásaival alakult, változott, átértékelődött a történelem tisztítóüzében. S ha most, kétszáz év múltán, visszaemlékezünk a történelmi színjáték akkori szereplőire: nem a politikai és társadalmi élet fejlődésére gyakorolt szerepüket és hatásukat, hanem a múltban, melyben éltek, s a kor lelkivilágában kicsiszolódott szellemiségüket, jellemüket mérlegeljük.

Az »Istenért és szabadságért« folytatott hosszú küzdelmek XVIII. századbeli utolsó főszereplője egyéniségének és mozgalmának jellemzését a történelem szemszögéből Szepesi Gyula krónikásunk lapunk más helyén hűen elvégezte, s ehelyütt csak arra akarunk rámutatni röviden, mi legyen az az erkölcsi haszon, amit nekünk, mint a kisebbségi magyarság tagjainak, a Rákóczi-emlékezésekből merítenünk kell. Mert az emlékezés ünnepi lényge mihamar eloszlik, a díszszónoklatok elhangzanak, a tárogató mélabús hangja elcsitul: az élet azonban, mi löbb: a kisebbségi magyar élet folytatódik, s a hétköznapi munkája, küzdelme új erőt, friss energiát kíván. Nem elég elkuruckodni a »Csinom Palkót« és nem elég elbúslakodni a »Krasznahorka« tragédiáján: »Nagy Rákóczi dícső kora nem jön vissza löbbé soha...« — hanem gondoskodni kell róla, hogy a rodostói nagypénkek emlékezte hozzon valami pozitív, megmaradó, munkáló gondolatot, elhatározó akaratot a Rákóczi-tisztelő magyarságnak.

Az eszme, melynek védelmére fölkelt az erdélyi fejedelmek sarja és rongyos serege: a megtíport nemzeti és vallásszabadság. Hare az abszolutizmus, az önkény, a zsarnokság ellen. Az akkori közélet számos nyavalyában szenvedett. Zúgolódott a pör, elégtellen volt a nemes, befelé is vezért az ország. Hátan pedig az osztrák oster táncolt. »Kiújultak az ősebek . . . , a rabbiimes marása csontot ért!...« Ekkor bontott zászlót Rákóczi Ferenc, s tudta, mit kell arra írni. Egyszerre elcsendesedtek a kis bajok, feledték a kisebb fájások, megszűntek az ellentétek, mert föltámadt a nagy elszánás: lerázni az igát! A katolikus Rákóczi előtt

örömmel nyitnak kaput a protestáns városok, zászlói alatt egy hittől harcol a nemes és jobbágy, mert a Vezér egyforma mértékkel kíván juttatni mindenkinek a szabadság győzelméből. Magyar, szlovák, ruszin karok három nyelven, de egy szívből zengő harci riadó mellett forgatták a karabélyt a labanc feje fölött, s a mai Szlovenszko földje egyforma szeretettel itta föl a három testvér dúsan ömlő verét...

Nem, a kuruc erköles nem kérdezte, ki a magyar, ki más, nem tartotta számon a nemesi címet és nem százalékolta a vilézek vallási megoszlását. Csak egyet kérdezett: akarod-e tovább is túrni a rabigát? Kész vagy-e meghalni lelked legnagyobb kincséért, a szabadságért?...

Ime, a Rákóczi-harc lélektanának szintézise. Tömör fogalmazásban ennyi a Nagy Fejedelem halálára való emlékezésünk tanulsága, mely azonban csak akkor válik tanulsággá, ha relatíve behelyettesítjük a magunk életének körébe. A körülmények, a rúgók, a szempontok mások, de az összefogás, az egyet akarás elve ma is ugyanolyan nagy tettekben tud érvényesülni, mint kétszáz, vagy akár ezer évvel ezelőtt. Az április 8.-i halálozási évforduló alkalomból legelső sorban ezt a nagy összefogó szellemet kell idéznünk, hogy az általános magyar kisebbségi érdek magasságában egybefoglalja meglévő értékeinket.

Te kisebbségi magyar szülő, aki áhitattal gondolsz e napokban a Márvány-lenger partjára, ahol az elköltözött fejedelem iródiákja »Egyedül hallgatta a tenger mormolását, olvasd el emlékezésül az itt írt LXII. levelet, melyben éles tollal vág bele írója a magyar családi pedagógia köznyelvébe: »De az atyák nagy számot adnak azért, hogy a fiokat nagyobb gondviseléssel nem nevelik és a jó erkölcsre nem ingerlik még eleinte « — s elméledj azon, vajjon nem illet-e téged is a kétszázéves vád: »Mindazonáltal úgy tetszik, hogy mégis jobban lehetne nevelni az ifjakat, ha az atyák arról jobban gondolkodnának?... «

A közoktatásügy szervezetének kifejlődése és a pedagógia társadalmi kérdéssé való bővülése arra int, hogy a Mikes Kelemen szemrehányásának konzekvenciáit a szülő helyett is mi, tanítók vonjuk le, de a felelősségből csak olyan részt vállalhatunk, amily részben a terhek viselői s a jogok gyakorlói vagyunk. Viszont kötelességünk, hogy nemcsak iskola-, de nemzetpedagógiai szempontból is hátrányra figyelmeztessük a családokat: a társadalmat. Ezért mint jó pedagógusokhoz illik, a magunk jó példájára isogunk hivatkozni.

A Szlovenszközi Általános Magyar Tanítóegyesület megtalálta azt a zászlófeliratot, melyet ez ország minden magyar tanítója nyugodtan, sőt büszkén vallhat a magáénak. »Nincs itt sem görög, sem zsidó, sem szolga, sem szabad«: ebben az egyesületben csak egy felekezet van: tanító! Az államfordulat utáni magunkramaradásunk sötétjében csak

az általános jelleg biztosíthatta a magyar tanítóság elindulásának egyenes irányát. Voltak akkor is külsőbb érdekek, rendi és rangbeli problémák, de mindez eltörpült a nagy közös cél: a magyar tanító összefogásának parancsa előtt. A felekezeti mellék-utak találkoztak a »vallás-erköles«
eredőjében; a politikai és szociális véleménykülönbségek diszharmonijája az egyetemes tanítói igazság és a tudományos pedagógia összhangjában oldódott föl. Azóta jobban megy a sorunk: megnézzük, kinek milyen a kabátja, világnézete, vallása. A zászló nem elég. A fölirat sem elég. Új jelszavak rakétája sistereg föl a derűsebb ég felé. S eközben nem vesszük észre, hogy minden jelszó csak a frazeológiánkat gazdagítja, ellenben csökkenti egyetemes erőnket. Újabb és újabb erőfeszítésekre van szükség, hogy a társadalmi életben kivívott pozíciónkat megtarthassuk. Kevés lett a definíció: magyar tanító. Boncolni kezdjük. A fogalom tartalmának nemí jegyeit alárendeljük a faji jegyeknek.

Testvérek! Rákóczi halálának kétszázadik évfordulója legyen kiáltó memento: magyar tanító, ne játsszál az elért szabadsággal! A katolikus Rákóczi minden meggyőződésbeli megalkuvás nélkül híveivé tette az elnyomott protestánsokat, a büszke fejedelmi sarj hálványa lett a kurta-nemes és paraszti fölkelőknek, s ezt a sokféle összetételű népet a »kurucok«
egységébe tudta olvasztani, s csakis ezzel a nemzetpedagógiai szintézissel tudott mozgalmának tekintélyt, s az ügynek győzelmet szerezni. Egyesületünkben adva van egy ország magyar tanítóságának összetartó ereje, mennyiségi és minőségi súlya, de jaj nekünk, ha Ocskayak támadnak köztünk, akik idegen érdekekért eladják az eszmét, mely olyan nemes, hogy abban hékésen megfér egymás mellett a másgyökerű, de egyazon lisztavirágú tanítói gondolat.

Ez legyen a mi tanulságunk a kuruc fejedelemre való emlékezésünk ünnepe alkalmából, s a közös szent célra történi főtesküvésünk álljon példaképpül a kisebbségi magyar társadalom előtt! (bb)

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazónak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Magyar nyelvi tesztek.

Irta: *Farkas István.*

A modern pedagógia állandó feszültségével keresi az egészségesnél-egészségesebb irányvonalakat, amelyek alapján elérkeztek a letisztult és mindenki számára használhatóvá vált új módszerekig. Különböző fokú iskoláink számára írt tanterveink is kihangsúlyozzák a módszer megválasztásának szabadságát, mert hiszen nem a közlési mód gépiesége az iskola legfőbb feladata, hanem az általánosságban elhíntett tudás. A modern iskolalátogató nem lábujjhegyen közeledik a kulcslyukhoz, hogy a tanítót és a tanárt eselleg »megfogja«, a látogatás tartama alatt nem régimódi vesszőparipákon nyargal, hanem minden iskolában keresi az átlagosan elért eredményeket.

A huszadik század új pedagógiai eszméiről, az új n. öntevékeny vagy cselekvő iskolának egyik sarkalatos program-pontja a gyermekek tehetség szerinti fölismerése, és a lehetőségekhez képest az individuális tanítás. A fűrés-faragás elsajátításán keresztül a mikroszkópikus vizsgálatokig mindent a tanulónak kell végeznie. Ez az öntevékeny iskola hozta be a máshol már régóta megszokott és bevezetett tesztelést is.

A tesztek írásáról már sokszor értekeztek ennek a lapnak a hasábjain is. Két-három tantárgytól eltekintve, tesztelni úgyis lehetséges mindenből lehet. A pedagógus, akármilyen művész vagy tudós legyen is, szorosán vett értelemben mégsem lehet univerzál zseni, s mindegyikünk a nevelés és tanítás bizonyos ágazataira veheti csak rá magát, s abban képezheti magát tovább, hogy önmaga lelkiismeretét megnyugtassa, s a jól végzett munka sikerének a gyermekkel együtt örüljön.

Minden kertelés nélkül bevallom, hogy a tesztekkel jómagam csak mintegy három-négy éve foglalkozom. Idegen nyelvű tesztek áttekintése adta az impulzust, hogy magam is hozzájárassak a rendszeres tesztkészítéshez, s nem kis örömmel mondhatom, hogy a köztársaság területén nyomtatásban az én tesztjeim jelentek meg először magyar nyelven. Hálával és köszönettel tartozom azon kartársaimnak, akik tesztjeimmel próbálkoztak és azokhoz hozzácsóftak, hálával tartozom a magyarországi »Jövő útjain« c. modern pedagógiai folyóirat és a Polgári iskolai Közlöny szerkesztőségének, hogy magyar nyelvű és magyar nyelvű tesztjeimmel behatóan foglalkoztak, de különösen az érsekújvári Fleitger-intézet tanárnőinek, hogy a tesztekkel magamnál is hamarabb bevezették és ezzel módját adták az azonnali összehasonlításnak. Molnár Imre, neves magyar pedagógus a tesztjeimmel foglalkozó bírálatában kérdést intézett hozzám, hogy a cenzúrát (a tulajdonképpeni elbírálást, illetve osztályozást) tapasztalati vagypedig postulatív úton állapítottam-e meg. Sajnos, ezen a helyen is ki kell jelentenem, hogy a cenzúra ezen teszteknél még ma is inkább

A modern pedagógia áttekintése.

Molnár János.

4. Winnetkai rendszer. Ez is az egész iskolai munka megszervezésére vonatkozik, nem pedig szorosabb értelemben vett módszer. Az iskolai munka kétféle. Egyik része individuális, a tanulók önmaguktól tanulnak. Ide tartozik a tananyag az a része, amit mindenkinek tudnia kell. Másik része társas és alkotó tevékenység, amit együtt végeznek pl. megbeszélések, dramatizálás, játék, klubmunka, gyűlések, projektnak együttes keresztülvitele stb. Mindkétféle munka van délelőtt is, délután is kb. ugyanannyi ideig. Az individuálisan feldolgozandó anyag ugyanaz minden tanulóra nézve, akár tehetséges, akár kevésbé tehetséges. Eltérés csak időben van. A tehetséges tanuló hamarabb elkészül és tovább megy, a kevésbé tehetséges tovább gyakorolja az anyagot. Tehát minden tanuló saját képességei szerint haladhat. A tanuló mindig két évre előre kapja meg a tananyagot, melyet nem kell havonta végeznie, mint a daltoni rendszernél. Ha a tanító meggyőződik, hogy valaki az anyagot 100%-ban tudja, annak ezt dátummal igazolja, a tanuló mehet az anyagban tovább. Aki még nem tudja kifogástalanul, az tovább gyakorol. A társas és alkotó tevékenységnél együtt vannak, időben sem mennek szét. Ezekből osztályzatot sem kapnak, így nincsnek is befolyással az előhaladásra.

E rendszert Washburne dolgozta ki Winnetkában (Amerika), innen az elnevezés.

Az egész rendszer négy főelven nyugszik: 1. minden gyermeknek joga van szert lenni mindazon ismeretekre és képességekre, aminek az életben hasznát veheti. 2. minden gyermeknek joga van a természetes, boldog, tökéletes élethez. 3. az emberiség haladása függ attól, hogy minden egyes ember kapacitása teljes mértékben kifejlődjék. 4. az emberi társadalom boldogsága megkívánja, hogy minden egyesben kifejlődjék az erős szociális érzék és öntudat.

Ezen ideálok megvalósítására a régi tanítási rendszer nem alkalmas.

Hogy ez a munka sikeres legyen, alaposan átdolgozzák a tantervet, hogy világosan fel legyen benne tüntetve, mi az, amit minden polgárnak 100%-ban kell tudnia, aminek a tudása nélkül a tanuló felsőbb osztályba nem léphet. Rengeleg diagnosztikus tesztre van szükség, amellyel a tanuló folyton ellenőrzi magát, hogy kellőleg bírja-e már az anyagot. Ha a tesztek 100%-os eredményt mutatnak, tovább megy. Ha az eredmény nem éri el a 100%-ot, tovább gyakorol a B-feladatokban. Ha még azután sem ér el 100%-ot, a C-feladatokat gyakorolja. Természetesen a tankönyveknek, teszteknek ehhez alkalmazottnak kell lenniök. Nem tartották meg a régi tankönyveket, mint a daltoni rendszernél, mert ezek nem alkalmasak az önálló tanulásra. Fontos különbség még a daltoni rendszerrel szemben az is, hogy:

az anyagba ismétlések is vannak beiktatva, továbbá a tanulók nagyobb — teljes — ellenőrzés alatt állnak.

Nagyon sokan ezt a rendszert tartják a legalkalmasabb iskolai organizációnak, melyhez képest a daltoni terv csak kezdet. A daltoni terv is hangsúlyozza az individuális munka mellett a csoportok társas tevékenységét, de az ott inkább csak eselleges, itt pedig rendszeres, bizonyos időre beosztott. »A wimmetkai rendszer halározott, tervszerű, biztos és — sikeres.« (Vrána: Tanítási módszerek.)

5. Montessori iskolája. Európában is, Amerikában is elterjedt. Hangsúlyozza a gyermekek szabadságát, a szabad, spontán, nem kényszerített megnyilatkozásokat, továbbá az érzékszervek nagy fokú gyakorlását, gyakorlati tevékenységeket, (takarítás, ruházat, apró kézimunkák, varrás stb.) Mindenképen igyekezik a tanulóban a tananyag iránt spontán érdeklődést kelteni.

6. Decroly módszere. Kodukációs iskolában a természettel és társadalmi környezettel igyekeznek szoros kontaktust tartani. Kizárólag munkatermekben, műhelyekben dolgoznak. A tanulókat rendszeresen gyakorolják a megfigyelésben, megtanulják az ismeretszerzést minden érzékszervvel, a tapasztalatokat értékesítik. Csoportokban tanulnak. A módszer lényege a referátum, melyet az egész osztálynak bemutatnak. Hozzávaló anyagot könyvekben keresnek, gyűjtenek képeket, vázlatokat és más segédesszközöket. Aki a referátumot beadja, felel a többiek kérdésére, adk kritikát mondanak a munkáról. Utasítást is adhatnak a referátum átdolgozására vagy épen újrakészítésére. Előnye a társas munka, szabad beszéd megszokása és hogy az osztály bizonyos céloknak veti magát alá. Hátránya, ami minden tömegtanítás hátránya: pusztán hallás után keveset lehet tanulni.

7. Platóni rendszer. A tanulók két csoportban dolgoznak. Míg az egyik csapat az alaptárgyakkal foglalkozik (olvasás, írás, nyelv, helyesírás, számtan), addig a másik csapat a speciális tárgyakkal (polgári nevelés, társas összefüggések, szociális tudományok, irodalom, zene, művészet, természettudomány, kézimunka, gazdaságtan, forma, tantervenkívüli tevékenység). A tanítási idő felét a tantárgyak egyik, másik felét a másik csoportjára szentelik. A differenciálásnak itt is megvan a maga tere, amire több lehetősége van a tanulónak, azzal többet foglalkozhat. Az egyes tantárgyak részére külön munkatermek vannak. A tantervnek két főrésze van: stúdium az osztályban, stúdium a munkatermekben. Az osztály a tanulók otthona, itt tanítják az alaptárgyakat. A többi tárgyakkal való kooperációt, koncentrációt itt szervezik meg, itt intézik el az adminisztrációs ténykedéseket. A munka másik része a speciális munkatermekben folyik le. A társas összefüggések termében történik az iskolai munka társas értékelése, a szerzett ismeretek társas felhasználása abból a célból, hogy jó polgárokat képezzenek magukból. A könyvtárban találunk szépirodalmat, kiegészítő olvasmányokat, folyóiratokat, szótárakat. Az egyes tantárgyak munkatermeiben képezik magukat az illető tantárgyból. Amerikában több iskolában tanulnak

ezen rendszer szerint.

8. Kísérleti iskolák. A csehszlovák kísérleti iskolákban több módszert alkalmaznak a tömegtanítástól az individualizálásig. Határozott cél az individuális munka, azonban ezt itt még egyik kísérleti iskolában sem vitték keresztül tisztán, mivel nem áll rendelkezésre kellő számú megfelelő tankönyv, tanítási segéd-eszköz, nincs meg még a kellő gyakorlat, tapasztalat. Több módszer kombinációját alkalmazzák, különösen pedig a probléma- és projektum-módszert, a daltoni és winnetkai rendszerből is átvettek bizonyos elemeket.

Mint már fentebb is említettem, a tanulók megvizsgálásának és osztályozásának régi módja ellen is nagyobb kifogásokat emeltek az utóbbi időkben. Az eddigi szóbeli vizsgarendszert és az ezek alapján való osztályozást tarthatatlannak nyilvánítják. Főbb kifogások a következők: 1. A vizsgálás teljesen véletlenségeken múlik, esetleges. Egyik gyermek nehéz, másik könnyű kérdéseket kap, az osztályozás pedig ezek alapján történik, tehát sem a tanító, sem a tanuló előtt nem lehet tárgyilagoss. 2. Az osztályozás szubjektív. A kérdések feladása és a felelet elbírálása tisztán a tanítón múlik, a leglelküimeretesebb eljárással sem lehet az osztályozás tárgyilagoss, mert nincs biztos mértékegysége a tanítónak. Különösen nem alkalmas ez az osztályozás arra, hogy más tanító osztályozásával összehasonlítsuk, mert annak a bizonytalan mértékegysége esetleg más. 3. A tanulók egyenkénti megvizsgálásával sok idő vész el. A tanítási idő felét felettetésre fordítják, különösen osztályozás előtt. 4. A vizsga általánosítása. Mellékes dolgoknak éppen olyan szerepet tulajdonítanak, mint a lényeges dolgoknak. Vagyis mellékes dolgok tudása éppenoly jó osztályzatot von maga után, mint a lényeges dolgok tudása. 5. A vizsgában nincs értékes teljesítmény. Míg az egyik felel, a többi unatkozik.

Ezek a hibák megszüntethetők írásbeli vizsgákkal. Ha kiválogatják a lényeges dolgokat, ezekből egyenértékű feladatokat állítanak össze, ezzel kikerülnek a vizsga esellegességét és általánosítását. Az ezek alapján való osztályozás eredménye nem a tanító szénélyén múlik, hanem a jól megoldott feladatokon, tehát nem szubjektív. Egyszerre vizsgálják le az egész osztály, időpocsékolás nincs. A vizsgával tulajdonképpen a tanult anyagot gyakorolják, tehát van benne értékes teljesítmény.

A vizsgának ezt a módját tesztezésnek nevezik.

Azonban ma már nem lehet egyszerűen tesztekrol beszélni, mert az utolsó 20 év alatt sok különféle célú tesztek állítottak össze, különféle értelemben és céllal használják. Coudl így osztályozza a tesztekét:

A) Pszichológiai tesztek: a) intelligenciavizsgáló t., b) kategorizáló t., c) speciális t.

B) Didaktikai tesztek: a) tájékozdó t., b) normalizált t.

A pszichológiai tesztek a lelki élet egyes darabjainak vagy az egésznek megvizsgálására használják, hogy az egyes ember lelki sajátságait, képességeit, hajlamait, intelligenciáját megis-

merjék. A speciális és intelligenciatesztek gyakorlati alkalmazást nyerne pl. a differenciálásnál (nem csak az iskolában), a kategorizáló tesztek pedig a pályaválasztási tanácsadóknál.

Az iskolában a szerzett ismeretek helyessége, minősége, mennyisége kivizsgálására szolgálnak a didaktikai tesztek. A tájékozódó tesztek egy vagy több tanító állítja össze, melyekkel a munkája eredményéről akar tájékozódni. A normalizált (szten-derdizált) teszteleket szakemberek állítják össze rengeteg megfigyelés, kísérlet, tapasztalat alapján, melyhez több ezer gyermek végzett méréseket használnak fel. Ez olyan feladatokat tartalmaz, amiket azon a fokon az ország minden iskolájában alkalmazhatnak. A didaktikai teszteleket felosztják vizsgáló, ellenőrző és diagnosztikus tesztekre is. A vizsgáló tesztekkel osztályozás céljából vizsgálják meg a gyermekek tudását, Az ellenőrző teszteleket cselekvő iskolákban használják, ahol a tanuló individuálisan dolgozik és ezekkel ellenőrzi a munkáját. A diagnosztikus tesztek azt a célt szolgálják, hogy a tanító valamely időpontban tiszta képet nyerjen az osztálya tudásbeli állapotáról.

A tesztek összeállítása nem lehet öletszerű, hanem alapos, rendszeres munkának kell lennie. Az összeállítás különféle módszerek alapján történik (empirikus módszer, szociális értékelés elve a statisztikai módszerrel és az illetékesek bírálatának a felhasználásával, összehasonlító módszer, tipikus elemek módszere), melyet teljes következetességgel keresztülvisznek a sztenderdizált tesztek összeállításánál, többé-kevésbé a tájékozódó tesztek összeállításánál.

A tesztek formája is sokféle lehet. Legegyszerűbb forma a kérdés, melyet azonban ritkán alkalmaznak. Értékesebbek azok a tesztek, melyek a tanuló részéről rövid, egyértelmű elintéztést igényelnek, könnyen áttekinthetők és értékelhetők. Ilyenek: a kiegészítő, igenlő-tagadó, választó tesztek, jelteszt, műveletteszt, meghalározó, osztályozó, rendező, megállapító tesztek.

A normalizált teszteknel az idő pontosan meg van határozva, a tájékozódó teszteknel ezt nem feltétlenül szükséges betartani. A teszteleket megoldás után pontozzák. Minden jó megoldás egy pont, amit %-ban fejeznek ki. A pontozást vagy a tanító végzi, vagy a tanító ellenőrzése mellett a tanulók. Előre megállapítják az egyes osztályzati fokozatok százalékos határait pl. 0—60 %-ig elégtelen, 60—70 %-ig négyes, 70—80 %-ig hármas, 80—90 %-ig kettes, 90—100 %-ig egyes. Így minden tanuló tudja, milyen osztályzatot kap, és abszolút tárgyilagosnak tekinti. A tesztek alapján az egyes tanulókról és az egész osztályról is grafikonok készíthetők.

Bizonyos, hogy a tesztelezésnek is vannak fogyatékségei, de ma a legtöbb gyakorlati pedagógus (akik teszteleznek) azon az állásponton van, hogy a tanulók megvizsgálására és osztályozására jelenleg ennél jobb módszer nincs. De nemcsak a vizsgánál és osztályozásnál van a tanító segítségére, hanem a tesztelezés révén a tanítónak mindig tiszta képe van a tanulókról, látja, mit tudnak és mit nem tudnak, miben hibáznak néhányan és miben so-

kan. Látja, mikor dolgozik sikeresen, látja, mit kell pótolnia. Mivel a tanítás módja az individualizálás felé irányul, egyre nagyobb alkalmazást fog találni, mert individuális tanítás tesztek nélkül nem lehetséges.

Bár ez erősen leegyszerűsített és hiányos áttekintése a modern pedagógiának, de már ebből is kitűnik, hogy nem állhat bizonyos körök azon állítása, hogy a mai iskola csak tanít, de nem nevel. A mi iskoláink jelentékeny részében a tanítás is leginkább az írásban, olvasásban, számolásban sikeres, mert ezen tárgyaknál tudunk némi alkalmat adni a tanulónak öntevékenységre, az érzékszervek kellő foglalkoztatására, az individuális munkára, a tanuló testi-lelki aktivitására. A többi tárgyak tanításánál ugyanaz a hiba, mint a nevelésnél. Mint ahogyan pusztán látás, hallás után nem következik tényleges tudásbeli eredmény, úgy erkölcsi prédikációk és moralizáló mesék után sem tényleges nevelési eredmény. Ellenben az ismertetett új módszerek segítségével erősödik a gyermek önbizalma, bátorsága, kezdeményező képessége, önállósága, a társas akciókkal a szociális munka öröme és értéke, az összetartozandóság tudata, egyáltalában a társadalmi lét értékelése. Ez pedig mind fontos nevelési momentum. Tehát az iskola tudná a módját, hogyan kell nemcsak tanítani hanem nevelni is, csak a társadalom adja meg hozzá a fizikai feltételeket.

E kis áttekintésben ismeretelelt elvek, célok, tevékenységek gyakorlatilag megvalósítva adják a cselekvő iskolát. Az új tantervek nálunk is hangsúlyozzák a cselekvő iskola elvei szerint való tanítást. Ezen kiváncsalmom realizálásának korántsem a tanító az akadálya, mert a szükséges ismereteket és tapasztalatokat épenúgy meg tudják szerezni, mint azok, akik már a cselekvő iskola elvei szerint tanítanak. A realizálás igazi akadályai: a megfelelő munkahelyiségek, területek, tanítási segédeszközök, kiegészítő olvasmányok, tankönyvek, tanszerek hiánya (e két utóbbit a tanulónál értem).

A tanítószág feladata itt az, hogy tevékenységét az adott körülmények között olyan sínekre állítsa, melyek a külső körülmények kedvezése eselén a cselekvő iskolába futnak. Másrészt a társadalom, állam felé igényeseknek kell lennünk, amennyiben azok is igényesek velünk szemben.

Új kiadást! 5 kgr. portómentesen!

STAMPAY KAT. ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

leszállított áron 8.—, 9.—, 12.— Ké, kereskedőknek 6.—, 7.—, 9.— Ké. 320 énekkel és az összes ájtatossági imákkal, mint kis St. félévszonköt.: 8.— Ké, egésvászonköt.: 9.— Ké. A dr. Pécsi-féle „Hozanna c. egész évre szóló népies imákkal, amilyen még alig létezett, (120 old.) bővítve (400 old.), mint nagy St. 12.— Ké áron csakis utánvétellel kapható. (5 kgr. = kis St. 25, nagy: 20 drb.) Kotta: I., II. füzet: 5-5. Ké.

STAMPAY, KÖBÖLKÖT.

FÓRUM

Az iskolarádió egyéves munkájáról.

Irta: *Manga János.*

Március 12.-én múlt egy esztendeje, hogy a pozsonyi rádió műsorára tüzte a magyar iskolarádiót. Egy esztendő telt el azóta. Az iskolarádióknak erről az elmúlt, első esztendőjéről szeretnék röviden beszámolni, mert ez nemcsak a Radiojournal ügye, hanem mindnyájunké: a magyar iskoláé és a magyar tanítóé.

A múlt év november havában, a galántai tanítói gyűlésen és lapunk hasábjain már volt alkalmam beszámolni az iskolarádió hivatásáról. Különböznél is, azt hiszem, hogy az iskolarádió működését figyelemmel kísérő kollégák azóta már listában vannak ezzel. Most inkább azt szeretném elmondani, hogyan felelt meg az iskolarádió hivatásának. Beférközött-e a tanító és a gyermek bizalmába? Megszerette-e a gyermek az iskolarádiót? Ha igen, van-e ennek értéke a tanító és a tanuló szempontjából? Megfelelt-e az iskolarádió hármaskörének: kiegészítette-e a tanító munkáját, fejlesztette-e a gyermekben a szép és jó iránti érzéket és szórakoztatta-e a gyermeket?

En, aki napról-napra olvasom azokat a leveleket, melyeket a kollégák és a gyermekek írnak a magyar iskolarádió vezetőségéhez, bátran elmondhatom, hogy igen. Az iskolarádió már ma is, amikor még úgyszólván csak gyermekcipőben jár, megfelel hivatásának sokkal jobban, mint ahogy azt kezdetben hitlők volna. Azt hiszem, hogy az iskolarádió a nevelés érdekében sokkal többet tett, mint amennyit attól elvártunk. Ezt bizonyítják azok a levelek, melyekből alább lesznek bátor néhányat bemutatni.

Az iskolarádióknak egy éve alatt pontosan 40 küldése volt. A műsor általában három részből áll: egy előadás, egy hangjáték, illetve rádiófilm és az iskolarádió postája, mi újság a nagyvilágban. Az előadások tárgyában mese, részben a gyermek lelkivilágához közelálló, illetve őket érdeklő felolvasások voltak. A hangjátékok, illetve a rádiófilmek anyaga mindig a gyermek érdeklődési köréhez alkalmazkodott és célja a szórakoztatás, a szép és kötelesség iránti érzés fejlesztése volt. Az iskolarádió postájában a hét fontosabb, a gyermekeket érdeklő eseményeket olvastak fel. Ugyanebben a rovatban a gyermekek választ kaptak leveleikre, aminek az volt a célja, hogy az iskolarádió vezetősége fenntartsa a kapcsolatot a gyermekekkel.

Az iskolarádió műsorát a rádió vezetőségével egyetértve egy műsorbizottság állítja össze. A bizottságnak tizenkét tagja van, pozsonyi és vidéki tanítókból. A műsorbizottság nézi át a beérkező kéziratokat, ha kell, a kéziratokon javításokat eszközöl és azokat műsorra is tűzi. A gyakorlati kivétel a rádió rendezőjének a dolga. Természetes, hogy itt is érvényesülnek a kü-

lőfélé pedagógiai szempontok.

A műsor összeállításánál eleinte nagy nehézségeket okozott a megfelelő kéziratok hiánya. Sajnos, ezekben most sem bővelkedhetik az iskolarádió. Pedig a kollégák körében nagyon sok ügyes fröember van és mégis, eddig csak négy-öt kézirat érkezett vidékről.

Az elmondottak után természetes, hogy a műsor sem volt teljesen kielégítő. De a fejlődés gyors tempóban haladt. Tökéletesedett a műsor és szaporodott a kis hallgatók száma. Ma már körülbelül kétszáz iskola hallgatja a pozsonyi iskolarádió közvetítéseit. Ha egy-egy iskolára átlag száz gyermeket számítunk, akkor ma már húszezer magyar gyermek élvezi az iskolarádió küldéseit.

A Radiojournal is mindent megtesz, hogy az iskolarádió minél jobban beférkőzzék a gyermekek lelkébe. Az utóbbi időben több kis hallgató azzal a kéréssel fordult az iskolarádióhoz, hogy közvetítsen cigányzenét. Ennek értelmében február 19.-én műsorra is került a cigányzene, de hogy a szórakozáson kívül tanuljanak is a gyermekek, illetve zenei érzékük is fejlődjék, az iskolarádió egy rövid előadás keretében bemutatta a cigányzene kar összes hangszereit, majd az egyes hangszerek ismertetése után, azok rejtvény formájában kerültek bemutatásra. A rejtvény sikere várakozáson felüli volt. Több, mint ezerhatszáz megfajtés érkezett, melynek a fele helyes volt. A Radiojournal a helyes megfejtők között, mint ajándéktárgyakat kiosztott: egy hegedűt tokkal és vonóval, 30 darab könyvet, 5 töltőtollal és 2 aklatáskát.

Most olvassuk el, mit írnak az iskolarádióról a műsört figyelemmel kísérő kollégák és maguk a gyermekek, a hallgatók. Ezekkel a levelekkel akarok felelni azokra a kérdésekre, melyeket beszámolóim elején felvetettem.

Egy garamvidéki kolléga leveléből: »Rádióm amatőrkészülék, ami sokszor a vétel rovására megy, de ez nem sokat árt, mert az alig hallható hangokat is felfogják növendékeim fülei a siri csendben, nehogy abból egy szó, egy hang is elvesszen az éter hullámain. Élvezettel, jókedvvel és örömmel hallgatjuk az iskolarádiót, melynek minden szava, hangja bevésődik tudatunk legmélyére.«

Az iskolarádió erkölcsnevelő hatását bizonyítja a következő kis történet is, melyet Szűcs Lajos alsószeli kolléga írt le egyik levelében: »December 18-án ismét hallgattuk a rádiót. Másnap a polgári nevelés órában a szegények felkarolását tárgyaltuk. Alkalmazva a rádióban hallottakat, felteszem a kérdést: Gyermek, nem tudnánk-e mi is úgy csinálni, mint ahogyan azt az a jószívű kisleány tette? Erre megindult a beszélgetés, melynek az lett az eredménye, hogy egy szegény gyermek karácsonyestjét szép karácsonyfával és egyéb ajándékokkal boldoggá tették tanulóitársai. A gyermeki szívekből fakadó szeretet legyen jutalma a pozsonyi iskolarádió fáradságos, de nemes munkájának.« Eddig a mindennél többet mondó levél.

Az iskolarádió fegyelmező hatásáról szól a következő levél:
 „Az iskolarádió igen nagy segítségünkre van nekünk is, tanítóknak. Fegyelmezésre is elsősorú. Volt például négy rakoncátlan tanítványom, alig bírtam velük, most rendszeresen viselkednek.»

A zenei rejtvények megfajtáscélhoz mellékelve érkezett a következő tartalmú levél: „Amikor tanítványaim meghallották, hogy zenei rejtvény lesz, nem hagytak békében, hogy ők is részt akarnak venni a megfajtásban.»

A legérdekesebb leveleket a gyermekek írják. Ezekben a levelekben őszintén elmondják, hogy mit szeretnének hallani. Gyakran még verseket is írnak a rádió műsorával kapcsolatban, sőt magát az iskolarádiót is már nagyon sokan megénekeltek.

Az iskolarádió postájában egy alkalommal felolvastam, hogy egy csehországi gyermek hangjátékot írt a rádió részére, amelyet elő is adtak a prágai rádióban. Ennek a kis hírnek is megtett a hatása. Néhány hét múlva levél jött a csicsói református elemi iskolából, melyben arról értesítik az iskolarádiót, hogy ők is dolgoznak egy hangjátékon. A hangjáték tényleg elkészült. Nem is egy, kettő. Mind a kettő rendkívül ügyes. Egy kis átdolgozás után mind a kettő műsorra kerül.

Az elmondottak után kétségtelen, hogy az iskolarádió fontos és figyelemre méltó munkát végzett egy esztendő alatt. De hogy ez a munka még tökéletesebb legyen, hogy az iskolarádió nagyszerű lehetőségeit még jobban ki lehessen aknázni, szükség van a tanítók közreműködésére. Elsősorban tegyék lehetővé a gyermekeknek minden iskolában a rádió hallgatását. Egy kis igyekezettel a vevőkészülék beszerzését is meg lehet oldani. A műsor anyagát és a gyermekekre való hatását kísérjük figyelemmel. Észrevételeiket közölik az iskolarádió vezetőségével, hogy ezeknek figyelembevételével a műsort minél tökéletesebbé tegye. Néhány nap múlva az iskolarádió kérdőíveket fog kibocsájtani. Addig is a kollégák készítsenek jegyzeteket az eddigi eredményről, hogy ennek alapján konkrét megfigyeléseiket is feljegyezhessek a kérdőívekbe. Az írással foglalkozó kollégák pedig küldjék be kézírataikat az iskolarádió részére. A Radiojournal a megfelelő kéziratokat elég szépen honorálja.

Az iskolarádió mindnyájunké: a magyar gyermeké és a magyar tanítóé. A mi kötelességünk, hogy ez az új nevelési segédeszköz minél jobb és hasznosabb segítőtársunk legyen abban a főrczkvésünkben, mely a ránkibzolt gyermekeket egy szebb és tökéletesebb élet felé vezeti.

MAGYAR HELYESÍRAS közikönyve és szótára! A M. T. Akadémia hiv. helyesírási szabályai alapján szerkesztette dr. Balassa J. Ára 18.— Ké. Kapható Könyvesboltunkban, Galántán.

ERDELY, Móricz Zsigmond híres történelmi regénytrilógiája (Tündérkert, A nagy fejedelem, A nap árnyéka), egy 900 oldalas (vászonkötésű) kötetben 30.— Ké. Kapható Könyvesboltunkban, Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

MEGHÍVÓ AZ ORSZÁGOS MAGYAR TANÍTÓI ÉNEKKAR ALAKULÓ GYŐLÉSÉRE. A zavartalan működés és az énekkar jövőjének biztosítása végett szükséges, hogy egyesületünk országos énekkara mint önálló dalegyesület — a szlovák tanítói dalárda (SSSU) mintájára — alakuljon meg. Evégből fölkerjük az énekkar tagjait, valamint az énekkar ügye iránt érdeklődő kartársakat, hogy a **L é v á n, á p r i l i s h ó 17.-én** (szerdán) a rk. hitközség tanácstermében (Piarista rendház) megtartandó alakuló gyűlésre megjelenni szíveskedjenek.

Az előkészítő bizottság.

A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség elnöksége e hó 13.-án megtartott ülésén elhatározta, hogy az Érsekújvárott ez év pünkösdjére tervezett dalosünnepet **június 29. és 30.-ára** halasztja el. Ez elhalasztásnak az oka az, hogy pünkösdkor ugyan csak Érsekújvárbán tartja a magyar cserkészszövetség évi kongresszusát s így e két magyar rendezés egymást keresztező, s az elszállásolás, ételmezés stb. nehézségekbe ütköznék. Az értekezlet megállapította a dalosünnep művészi előkészítésének elveit is, amelyeket a szövetség e napokban közöl az egyes tag-egyesületekkel. Végül előkészítette az értekezlet az alapszabályok módosításának kérdését is, mert szükségesnek látszik az elavult alapszabályoknak teljes átdolgozása.

A dalosünnepre való eddigi nagyarányú jelentkezés arra enged következtetni, hogy az ez évi dalosünnep nemcsak hogy nem marad hátra az eddigi rendezések mögött, hanem ellenkezőleg valószínűvé teszi azt, hogy ez még nagyobb arányú lesz, mint az eddigiek voltak.

A Dalosszövetség elnöke, ügyvezető alelnöke és főtitkára a napokban fognak kiszállni Érsekújvárbá, hogy ott az előkészítő munkálatokat a helyi bizottsággal karöltve megkezdjék.

Katholikus Kántorszövetség.

Amint azt már lapunkban olvastuk, a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség Érsekújvárbán országos jellegű dalosünnepet rendez. Minden érv a mellett szól, hogy az jún. 29.-én, Péter—Pálkor legyen megrendezve. Az újvári dalárdák így is rendezkedtek már be. Péter—Pál szombatra esik és így a vasárnapkal együtt kettős pihenő nap. A karvezetők legelőbbje tanító-ember, az is könnyebben mozog az iskolai év befejeztével. Mi újváriak is könnyebben tudjuk dalostestvéreinket elhelyezni. A dalosünnep keretén belül egyházzenei program is lesz, amelyre eddig öt vidéki és négy helybeli énekkar jelentkezett. Az egyházzenei program áll a következőkből: június 29.-én d. e. táborimise, amelyen az összes eddig nálam jelentkezett énekkarok (a perbetci énekkar Vajda Gyula karnaggal, a szimői énekkar Benkő Iván karnaggal, a zselizi énekkar Nemes Jenő karnaggal, a helybeli Iparos dalegylet Pataki Ferenc karnaggal, a Gazda-, Vasas- és Egyházi

énekkar Szendrei István karnaggyal) a következő három tömegkarral lépnek fel: 1. Mért feledkezel el rólunk teljességgel... férfikar, 2. Szent Péter apostol... vegyeskar (kánonl), 3. Közélb hozzád, Uram... férfikar. Délután 1/4-kor egyházzenei hangverseny, melyen ősi egyházi énekeink színe-java szerepel. Ezen a délelőtt szerepelt énekkaronkon kívül részt vesz az aranyosi Református Énekkar Vizváry Vilmos karnagy vezetésével és a vágsellyei Cecil énekkar Páldi Vilmos karnagy vezetésével. Az este megtartandó dalosünnepségbe az itt nevezett énekkarok belekapcsolódnak.

Hatalmas program, amelyet érdemes meghallgatni, amelyért tehát érdemes Ersekujvárbá jönni. De még más, égetően sürgős ügyből kifolyólag is feltétlenül találkozniunk kell nekünk, katolikus kántoroknak és ez a kántorszövetség ügye. Itt állunk, magunkra utalva, a helyett, hogy mi is szövetségbe tömörüljünk, amely szövetség tisztán a mi ügyünket szolgálja. Ne értsen engem senki félre. A szlovenszki kántorsággal nem törődik senki. Nincs katolikus kántorképzés, vagy ha van is, dilettánsok irányítják. Ez szomorú jelenség, mellyel nemcsak az egyháznak, hanem a magyar nép vezérelnek is lelkiismeretesen foglalkozni kell. Hiszen a karvezetők 99%-a kántortanító. Ki tanítsa a magyar dalt, ha nem a kántor, akitől ezt elsősorban mindenki várja?! Azonban ahhoz, hogy valaki tanítani tudjon, magának is tudnia kell! Csak ha a kántor, mint a nép hivatott zenei nevelője, érti — hogy úgy mondjam — a mesterségét, lesz erre képes és akkor örvendetes javulás lesz tapasztalható úgy az egyházi, mint a világi ének terén. Ellenkező esetben mihamar be fog következní, hogy »Az a nép, mely már nem énekel, haldokló nép! Az a vallás, mely már nem énekel, haldokló vallás!« És tovább megyek egy lépéssel: »Keresztény liturgia, mely nem tud énekelni, — se nem keresztény, se nem liturgia!« Hogy tehát ez be ne következék, szükséges a **Katolikus kántorszövetség** megalakítása és ezt Péter-Pálkor meg is lehet teremteni. Addig is kérem a szervezőtehetséggel megáldott és jó tollú kántortestvéreimet, hogy a közös cél érdekében önzetlenül fogjunk össze és ha már dugába dől a szlovenszki »Cecil-Egyesület« ügye (nem rajtam múlott!), teremtsük meg a **Katolikus kántorszövetséget**.

Erre a munkára, kérem a kedves kántortestvéreimet, jelentkezzenek nálam írásban mielőbb!

Nové Zámky, 1935. március 18.

Szendrei István, okl. szék-egyh. karnagy.

A szabadóra gyakorlati értékesítése a felsőfokon.

Ismeretes, hogy a nyelvi órák egyikét a tanító »Szabadóra« címen felhasználhatja az iskolai élet s a gyermek közötti kapcsolatok helyes irányú fejlesztésére. Eme intézkedés a modern pedagógia elvét, az önművelést akarja elérni az iskolában. Mintegy bizonyított az arra, hogy nem az iskolának, de az életnek tanuának. Az életnek, amely ma még az egész embernél is emberesebbet kíván, ahhoz az ismeretlen küzdelemhez, amely reá vár. Eminens kötelessége az iskolai élet nevelésnek, hogy a növendékek az élethez, megerősödött lelket nyerjenek, mely lélek minden idők zord viharát derekasan megállja. Olyan embertypus kinevelését kívánja meg az iskolától az élet, amely meg

nem alkuvó, jellemes, erős hitű, aki a társadalomnak és az országnak olyan pillére lesz, amely pillérré a leggigantikusabb életet is fel lehet építeni.

Jelen sorokkal egy olyan gyakorlati dolgot kívánok karlársaimnak bemutatni, mely az eddigi eredményeiben, ha nem is 100 %-ban, de legalább 70 %-ban a kitűzött cél elérését biztosítja.

De nézzünk csak végig a gyerekek különféle típusán. Vanak tehetséges és gyengébb, szorgalmas és ellenkezője, gyors felfogású és nehézkes, szorgalmas, de tehetségtelen gyermekek. Ezek az állatok egy-egy osztály csoportban feltalálhatók. Ezek tanítása. — hogy a célt elérjük s az tökéletes legyen — egyéninek kellene lenni vagyis egyenként kellene őket tanítani, hogy meglegyen a tanító önmagával elégedve. Sajnos, erre sem alkalom, sem mód. Sőt az egyes iskolák, jobban mondva osztályok túlszűfolttsága, legtöbb esetben mint gátló akadály szerepel a tanítás eredményességének elérésében. A csoportos tanítás, amely ma még kísérletezés alapján áll, meg nem valósítható, bár az eddigi eredmények nagyon kecsesek úgy a tanítvány, mint tanítóra nézve. Mint említém, kísérletezésem a felső fokon történt és történik, a VII—VIII. osztályban.

Ugyanis a szabadórán szabadjára engedem tanítványaim szellemességét. Önmagát teszem önmaga urává. Magamat az egészben inkább mint fegyelmező eszközt használom. Magam mint figyelő szerepelek. Minden szabadórán a tanítványaim egy, vagy betanított anyagkörből, vagy egy szabadon választott témáról tartanak előadást. Teljesen önállóan fogalmazva, önmaguk csinálják meg a vázlatot, a kidolgozás formáját. Persze megeshet a ferde szemszögből való nézet, a hamis beállítása a tárgynak. Esetleg meg nem értés folytán teljesen új utakra való jutás. Most mit tesztek? Van minden előadónak ügynevezett bírálója. Ezen kívül az osztály bármelyik tagja hozzászólhat. Ismerve a gyermeki lélek ama sajátos kilengését, hogy a más szemében a szálkát is észreveszi, magáiban pedig a gerendát sem látja, biztatja őt, hogy szintén a feladott tárgykört áttanulja. Utánna nézzen. Haszon ebből?

1. Minden gyermekben a kíváncsiság folytán akarátán kívül is ahhoz az ismeretkez jut, amit annak idején elmulasztott megtanulni.

2. Az előadónál megfigyeli az előadás módját, vagy utána, vagy javít.

MAGYAROSAN

című nyelvművelő folyóirat nélkülözhetetlen minden magyar iskolai könyvtárban, mert reámutal magyar nyelvünk tisztaságának fontosságára. Utmutató a helyes magyar kifejezések használatára. I. II. III. teljes évfolyam kapható és megrendelhető **Könyvesboltunkban, Galántán.** — Egy évfolyam ára 8.— Ké, portó külön 4.— Ké.

Templomi szolgálatra erős hangú, jókarban lévő Éder gyártmányú **harmónium jutányos áron** eladó. Várady Károly tanító, Sudov, p. p. Velké Sarovec.

3. Előadóképessége fejlődik.
1. Önállóságra szokik.
5. Mindenféle tárgykörből eredő ismeret érdekelni fogja.
6. Ha nem is 100%-ban, de ahhoz közelálló %-ban az egyéniségének fejlődését értük el.

Ezek után azt kérdezheti valamelyik kartársam, hogy hát hogy történik ez?

Elmondom. A szabadórát megelőző héten egy, két kijelölt tanítvány megkapja a tételt. Pl.: Mit mesélne egy kökorsó. Szeretném-e, ha háború lenne? Miért? A rágesálók élete. A testek közös tulajdonságainak haszna az emberiség életében. Az Árpád-házi királyok jellemzése. Miért a legszebb erény a szeretet? A legkedvesebb várogom. Hogyan utaztam Ujvártól Kassáig? stb.

A téma olyan, amilyenről hallott vagy olvasott. Emlékezetében élő anyagot rendeznie kell, az olvasottal helyébe helyezni az ő gyerek-eszével elbíráltakkal együtt. Egyszóval öntevékenységre szoktatom. Bfrá-lataiban megszokja az igazságot, melyre mint ítéletre az életben lesz szüksége, amikor irányítás nélkül kell ítélete szerint a jó vagy rossz közül választania. Erre pedig nevelni kell növendékeinket. Egyik így, a másik úgy gondolja a célt elérni. Minden út Rómába vezet. Az szerintem a legrövidebb, amelyiknél megerőltetés nincs.

Magának a szabad órának így nagyon tanítás íze volna s talán farszónak is látszik. De így is van. Azért közben megkapó mese — persze életből és életirányító, — költemény, humoros- és énekszámokkal változatosan fűszerezve csemege lesz az egész.

Nekünk tanítóknak új utakat, mesgyéket kell taposnunk, amelyen a jövő generáció fejlődése az állam és társadalom szempontjából hasznos hoz. Ha így dolgozunk, méltók leszünk arra a névre: »Tanító!»

Willand János.

KRÓNIKA

II. Rákóczi Ferenc.

»Amitől tartottunk, abban már benne vagyunk. Az Isten árvaságra téve bennünk, és kivette ma közülünk a mi édes urunkot és atyánkot, három óra után reggel.« Kétszáz évvel ezelőtt, 1735. április 8.-án, írta le ez egyszerűségükben is lélekbenmarkoló szavakat Zágoni Mikes Kelemen, a nagyságos Fejedelem kedves kamarása. Az akkori divat szerint levélformában írt naplójának 112-es sorszámot viselő levelében így örökíti meg végtelenül szeretett urának, minden szabadsághősök minlaképének, II. Rákóczi Ferencnek, elköltö-ését az élők sorából. Idegen ég fogadta be utolsó pillantását, idegen széllel vette szárnyára utolsó lehelletét, idegen föld adott szállást drága testének, a forrón szerelelt hazai földtől távol omlott porrá az a nemes férfit, aki mindent áldozott azért, hogy szülőföldjét boldognak, meglegedettnek, szabadnak lássa. Mikor már mindenki megbékélt, élvezte egy jobb, szabadabb kor hajnalhasadását, e minden idők egyik leg-

nagyobb szabadsághőstől is egyjellen szó kimondását, egyjellen sor aláírását kívánta a hatalom, s egyszerre milliók urává, egész országgrészek korlátlan dinasztiajává tette volna: ő inkább választotta a nélkülözés, elfeledés járó keserveit, semhogy elveitől, s a szabadság fogalmáról alkotott eszményeiből egy jottányit is engedjen.

II. Rákóczi Ferenc életének történelméről, Márki Sándor, Marczali Henrik, Thaly Kálmán, Szekfü Gyula, Ballagi Aladár igyekeztek feltárni életének minden mozzanatát, egyes dolgokban össze is különböztek. Azonban a nagyközönséget a legkevésbé sem érinti az, hogy közülük melyiknek van igazsága. Két évtizeddel előbb, mikor Szekfü Gyula megírta a Száműzött Rákóczi c. könyvét, s egyes állításaiban a még ki nem adott Vigouroux-iratokra támaszkodva II. Rákóczi Ferenc tetteit addigi isteni magasságukból emberi méltumokkal felruházva értelmettebbé igyekezett tenni, ezzel aligha változtatta meg a fejedelemnek a történelemben elfoglalt helyét, aligha csökkentette a jenköli személye iránt érzett általános tisztetelt. És mikor a könyvére a feleletül Ballagi Aladár megírja Igazi Rákóczi c. munkáját, melyben Szekfü Gyulát Rákóczi gyalázásával vádolja, forrását, Vigouroux-t, kiről Mikes Kelemen is azt írja, hogy »ha huszat szól, tizenkilenc hazugság«, pletykálkodó, szószátyárnak bélyegzi: a Rákóczi Ferenc magasztos személyéről, tetteiről alkotott általános véleményt egyáltalában nem befolyásolta.

Nem célok e rövid krónikában ismételtetni életének történetét. Boldog lennék, ha az ő nagyságához aligha méltó szavaim felidéznek az olvasó lelkében életének azokat az emberi mértékkel alig mérhető számos mozzanatait, önzellenségének annyi ragyogó tanúbizonyosságait, melyek őt a történelem minden szabadsághőse felé emelik.

Szekfü azt írja róla, hogy hiszékeny volt. Igen, amilyen lelki-nemességgel bírt, másokról sem tételezett sem rosszat. Edesanyjától elszakítva ily jóhiszeműséggel fogadta be nevelőinek tanítását, hogy honfitársai békétlenkedő rebellesek, s egyedül a császár kiváló jóindulata az, mely e garázda népet még kiméli. De mesterséges elnemezítés nyomban semmivé lesz, míhelyt Bercsényi Miklós meglátogatja. Egyszerre tisztában van történelmi hivatásával, tudja, hogy népe vár tőle valamit. Terve még nincs, hogyan is lehetne? Mikor a XIV. Lajoshoz szövetségkeresés végett küldött levele a bécsi udvarhoz kerül s ő Lengyelországba kénytelen menekülni, 1703-ban nem fényes főúri-bandérium, hanem egyszerű kaszás-kapás ruszin paraszlokból álló serege ütözik meg Dolhánál Károlyi Sándor nemesi inzurekciójával, II. Rákóczi Ferenc szabadságharcának első ütközetével is igazolta, hogy nem a nemesség jogainak kiterjesztéséért, hanem a népszabadságért harcol. Esze Tamás mezítlábas kurucok nem az adományozandó látifundiumokért vontak fegyvert, de az üldözött és veszélyeztetett egyéni és vallásszabadságért. II. Rákóczi Ferenc nem a magyarság szupremáciájának emelését látte ki szabadságharcának céljával, hanem szülőföldje minden népének a

Habsburgok önkénye alól való felszabadítását nyelvre, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül. És milyen átfogó, mindenkit magával ragadó erő áramlott ki ebből az eszméből. A dolhai útközben győzelmes Károlyi Sándor a foglyokkal való beszélgetés után zászlót cserél, s a tegnapi szétvert felkelőkhöz csatlakozik. És a hólabdából rövidesen hógörgeteg lesz. II. Rákóczi Ferenc egyszerű, nemes lénye, szabadság iránti rajongása mindenkit magával ragadott. Ennyire általános érdekű szabadságharc még nem is volt ebben az országban. A pro Deo et libertate zászlaja alá éppúgy csoportosultak a nemesek, mint a jobbágyok, a szegények, mint a gazdagok, a magyarok, mint a más nemzetiségűek. A ruszinokat ő maga nevezi gens fidelissimának, a németiség bálványozta. Felemelkedett gondolkodásmódjára, végtelen türelmességére kell-e egyéb bizonyítani, mint az, hogy ő, a buzgó katolikus, a Báthory Zsófia unokája, a protestánsok vallásszabadságát is egyik fontos követelményképpen tűzte ki maga elé abban az időben, mikor a császárság kormányzása jeltel Kolonics szelleme uralkodott.

A szabadságharc súlya terhelte jelentell. Véraldozaton felül gazdaságilag is próbára tette a lakosság teherbíró képességeit. II. Rákóczi Ferenc vármegyékre menő vagyonából erején felül vette ki a részét a közös terhekbe. Harcosai mindenkor megőrizték becsületes hírnevüket, nem nyúzták a szegény népet, nem hagytak maguk mögött fölperzselt falvakat, kifosztott kastélyokat. A fejedelem igyekezett katonáit mindenkor kielégíteni, hadiszerekre, külföldről származó tűzértiszteinek ellátására saját aranyait, drágaságait is készségesen feláldozta. Ő maga egyszerű életet élt, nemes lelk: nem tudott gyönyörködni az olyan pompában, mely a szegény adózó nép véres verejtékkel szerzett jilléréiből került ki. Az őszinte szót mindennél többre becsülte. Hízgeléssel nem lehetett a fejedelemhez közeledni. Pedig abban az időben a Napkirály udvara volt a királyi paloták mintája. Fejedelmi magasságában sem tudott részvéllen zárkózott lenni a más ember bajával szemben. Hadvezérei, diplomatái minden trúsukban arról beszélnek, hogy milyen leereszkedő, jóságos a fejedelem. Ha Miksa Kelemen fiú rajongását figyelembe sem vesszük, ott van többek között Velési László, II. Rákóczi Ferenc francia követje, (ki később hűtlenné lett a fejedelemhez), ő leveleiben ki nem fogja a fejedelem jóságának magaslatásából.

És a szabadságharc mégsem sikerült. A hosszú háború, a vezérek lorszalkodása elhervasztotta a szép reménysegeket. A vadkerli, romhányi, trencsényi szerencsétlen csatavesztések, a viléz, de győnge jellemű vezérek, a Bezerédy, Ocskay árulása megpecsételték a háború sorsát. A fejedelem még egyszer szerencsét próbál. Lengyelországba indul, hogy létrehozza az orosz szövetséget, ha már XIV. Lajosban annyit csalódott. A kijáratul kurucok azonban már nem bíznak II. Rákóczi Ferenc szerencsecsillagában. Tiszlességes békét, nyugalmat keresnek. Erre alkalom is kínálkozik. A beleg I. József Pálffy János tábornokot bízza meg a béketárgyalásokkal, aki mindent meglesz, hogy a

felzaklatott, s ezer sebből vérző nép és az uralkodó ház közötti ellentétek elstmuljanak. II. Rákóczi Ferenc fővezére, Károlyi Sándor, szintén teljhatalommal rendelkezik, urának hűségesen jelent mindent, de a fejedelem látja, hogy a békeköszvény mily nagy a kurucokban: nem protestál. Károlynak sikerül is Szatmáron olyan békét kötni, mely a kurucok köveleléseivel jórészen kielégilhetette, sőt Rákóczi számára is teljes büntelenséget, javaiban való teljes háborítatlanságot helyezett kilátásba, ha leleszi a hűségeskűl a császár kezébe. És most mulatkozik meg Rákóczi teljes nagyságában, felette minden földi érdeken. Mert nem látta maradéktalanul teljesítve azokat a kívánságokat, melyekért kardot rántott, nem látta betöltve a szabadság által elképzelt eszményképét; a békekötést magáranézve nem fogadta el, s inkább vállalta a hontalanság keserű kenyerét, mint eszményeinek feladását. »Itt hagylak már pátaki vár, Nem látlak már munkácsi vár, Isten megáldjon« ... — bügták a tárogatók s a boldogtalan fejedelem ment néhány hívével Franciaországba, az ismerelenségbe, hogy mint conte de Charoche, pergesse le életét, vagy lessen egy kedvező politikai konstellációt, mikor újra megkísérelhesse eszményeinek megvalósítását. Sajnos, ez a külpolitikai változás úgy illt, mint Törökországban, mind távolabbra és távolabbra sodródott tőle. Ha fel is csillant ott valamelyes reménység, csakhamar nyilvánvalóvá lett, hogy délibáb, vagy a fejedelem nevével politikai célokból való visszaélés.

Szegfű szemére veti Rákóczinak, hogy Erdélyről, az erdélyi fejedelmi székről, lemondani még akkor sem akart, mikor az új császár, (I. József) -gyerekkori ismerőse, a franciák előtt is »annyira kiérdános magyar békeség kedvéért minden kívánságát teljesítette volna, a fejedelemség kivételével.« Rákóczi Ferenc jelleméből, egész emberi sajátosságból következik, hogy a fejedelmi székhöz való eme ragaszkodásának sem a hatalom után való vágy volt a rágója, hanem egyrészt az a tradíció, mely az ő családját az erdélyi fejedelemséghez kötötte, másrészt az a történelemből merített azon tanúság, hogy a független erdélyi fejedelemség századokon keresztül úgy szerepelt, mint a veszélyeztetett polgári- és vallásszabadság mentsvére. Ezt a bazilumot igyekezett Rákóczi a jövőre is fenntartani és ellenfelei ezt jól tudták, törekvéseivel azért hiúsították meg.

Kétszáz esztendő pergett azóta le a történelem rokkáján. Új eszmék, új szellemi áramlatok fonalt szötte és szövi az idő motóllója, de II. Rákóczi Ferenc halhatatlan alakja ma is változatlanul világít a horizonton. »Rákóczi oly őszintén rajzolta magát vallomásaiban, hogy az ő valódi arcát nem nehéz annak meglátni, aki látni tud és látni akar.« Es ez az arc a szenvedés és elvűhűség glóriájával övezve századok óta tündököl felénk. Rodostói számkieveltségéből közénk, hazai földbe, hozott szent hamvai némán is az eszményképek iránti hűségre tanítanak. Minden szabadsághűsök mintaképe életével mindenki előtt érthetően azt példázza, hogy a legnemesebb eszmény is csak akkor lehet hasznos, magvaiból csak akkor sarjadhat ki mindenki betöltő

áldás, ha hőse önzetlen, áldozatra és szenvedésre kész.

Tudom, hogy méltatlan és gyarló sorok ezek, melyeket II. Rákóczi halálának kétszázadik évfordulóján, im papírra veteltem, de »... ha létováz rebegeése nyelvemnek, Könnyűim tanúi lesznek lészetelemnek!»

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Rajztanítás az elemi iskolában.

Irta: Adler Ernő.

A kétnapos tanfolyam második napján délelőtt a természetutáni rajzolás képezte az előadás legfőbb tárgyát. Jánoska szerint a természetutáni rajzolásnak célja kettős:

1. a tér megglátása,
2. a térben való helyes eligazodás.

Itt különösen nehéz feladat előtt áll a gyermek. Amíg az alsó- és középfokon csak a sík ábrázolásáról van szó, addig a felső fokon csaknem minden átmenet nélkül, a tereket kell megglátni a gyermeknek, az egymásutániáságot, az egymásmelletliséget és ami a legfontosabb, a három dimenziót kell a síkra átvinni.

A térben való látásnak gyakorlását a tanító már a középfokon megkezdheti — Jánoska szerint — egészen hasonlóan, ahogy az emberi alaknak legprimitívebb formáját végigvezeti a különböző fejlődési fokokon, azzal a természetes móddal, ahogy ezt a munkaiskola megkívánja. Viszont a térbeli vonalak irányváltozását különböző papírpunkciókkal jól lehet érzékeltetni, annál is inkább, mert a papírragasztásoknál inkább a technikai gyakorlatok elsajátításáról van szó, mint tartalmi célról.

A természetutáni rajzolást már a középfokon kell megkezdennünk, de nem önálló feladatok formájában, hanem kizárólag térbeli látásunk kifejlődésének célkitűzése formájában. Az V. osztályban ezen előtanulmányok után megkezdjük a tulajdonképpeni természetutáni rajzolást, azon menet szerint, amint azt Jánoska tanár ajánlja és pedig:

1. A függőleges sík változásait egy függőleges tengely körül szemléltetjük, majd rajzoltatjuk (a sík egyik oldala lehet zöld, másik ol-

dala sárga vagy más színösszetételű).

2. A függőleges sík változása vízszintes tengely körül.

3. Vízszintes sík különféle helyzetben.

4. Függőleges és vízszintes sík különféle helyzetben (mind a két sík más és más színű). A két síkot háttérrel lezárjuk.

5. Három egymásra merőleges sík különböző helyzetben, alappal és háttérrel. A háttér minden esetben derékszögű négyszög legyen és függetlenül az előtte levő síkok helyzetétől, mindig párhuzamos legyen a rajzoló homlokcsíkjával. A lerajzolandó síkfelületeket egy négyszögletes deszkalapra vagy erős kartonra helyezük. A négyszögletes alapsíknak mindig olyan helyzetűnek kell lennie, hogy az egyik éle párhuzamos legyen a szemtengellyel. A síkokat általában kartonból készítjük és az alapsíknak és a háttérnek előre bevésett bevágásaitba illesztjük be.

6. Egyszerű, de felül nyitott geometriai testek, amelyeknek felületei különböző színűek (alapsík háttérrel).

7. Teljesen zártfelületű egyszínű testek, színes alapsíkkal és háttérrel.

8. Egyszerű gömbölyű testek (pohár, csésze, kanecso) alapsíkkal és háttérrel.

9. Különböző hasábok egyéni elrendezése, az építőszekrény összeállítási lehetőségei szerint.

10. Hasábok összeállítása házesoportok alakjában, kapuk és ablakok utólagos behelyezésével (amit igen egyszerűen és jellemzően szemléltetett Jánoska tanár).

11. Gömbölyű testek, majd gyü-

mölcs és virág (alapsíkkal és hátterrel).

12. Az összes esetekben természet után rajzolunk és a lehetőséghez képest minden növendéknek külön modellt állítunk. (Ezeket részben a nevelő kézimunkán el lehet készíteni.)

13. A 3. ponttól kezdve a feladatokat az árnyék és a fény színbeli különbségére való rámutatással oldjuk meg.

14. Természet utáni tájrajzolás és festés.

A természet utáni tájrajzolás olyan egyszerűen és érthetően, szemléltetéssel és a táblán való rajzolással mutatta be Jánoska, hogy megadta a biztos utat és módot a jelenlevő kartársaknak ahhoz, hogy a jövőben határozott eredményeket érhessenek el tanítványaikkal a természet utáni rajzolásban. Jánoska szerint a természetutáni tájrajzolás a perspektivikus rajzolásnak már egy magasabb foka, s ezért tartotta szükségesnek bizonyos szabályok megbeszélését. Először a téma megválasztásáról beszélt. Szerinte tekintetbe jönnek kezdetben egyes házak, ajtók, kapuk, majd facsoportok és utcacsízet. Ezután a rajzoló helyének megválasztása volt a magyarázat tárgya: nagyméretű témákat ne rajzoljunk sohasem közről, hanem olyan távolságban, hogy egész témánkat egyszeri látásra áttekinthesük. S itt Jánoska részletesen magyarázta a látókúp-ot, mely szerint így gondolandó el: a kiválasztott házcsoport vagy táj egyetlen egy középpontból kiinduló látókúpnak az alapjába kell hogy beleférjen. A látókúp pedig az az elképzelt kúp, amelynek alkotói a szemünkből, mint a kúp csúcsából kiinduló látósugarak. Ezután következnek, különösen kezdőknek a kép-kimetszés megállapítása: ez egy egyszerű segédeszköz, körülbelül 4X6 cm ablakkivágás, amelynek segítségével a lerajzolandó témánkat egyszerűen kisebbített méretben pontosan megálthatjuk (mint a fényképezőgépeknek a keresővel), méreteit megálthatjuk így az üvegkivágást, amit erősebb kartontartóba helyezünk el, szemünktől 30–40 cm-nyire tartva megkönnyíti a rajzi téma helyes megválasztását. A horizont megállapítása a következő dolog. Ezzel a keresővel pontosan megálthatjuk a horizont magassá-

gát is. Ezt már csak a mérések követik, hogy azután megkezdhesük a rajzolást. A mérések azért is fontosak, hogy a tájban előforduló vonalváltozásokat ellenőrizhessük, s ezért szükséges megállapítani a legközelebbi merőleges vagy vízszintes vonalirányt, amely a szemünk tengelyével párhuzamos. Ez a két vonalirány alapul szolgál az összes vonalirányok megállapításánál, s egyidejűleg az arányításnál is.

Ezen szabályok szemmelartása és megbeszélése után következik maga a rajzolás, majd a festés. A rajzolás menete Jánoska szerint itt a következő legyen: rajzunk nagyságának megállapítása után nagy vonalakban felvázoljuk témánkat. A vázolásnál tekintetbe vesszük az arányokat és állandóan összehasonlítva fejlesztjük tovább rajzunkat. Fényt és árnyékokat határozottan különböztessünk meg, a középtónusokat a további rajzolásnál jelöljük. Ez az eljárás a ceruza- vagy egy színű krétarajzról, amennyiben színes rajzról, vagy festésről van szó, akkor természetesen más eljárást kell követni. Itt u. i. ha a természetben látott színváltozásokat is meg akarjuk rögzíteni, a nagyvonalú vázolás után azonnal hozzáfognak a festéshez.

Ezekkel kapcsolatosan alaposan megmagyarázta Jánoska Tivadar a távlati alapfogalmakat: a látókör, a látóhatár, a szempont és iránypont, a felülnézet és alulnézet, a legközelebbi merőleges megállapítását, az arány- és iránymérést.

A szín, festék és festési módról ugyancsak bő magyarázatot adott Jánoska, majd a színlátás és színérzés után a színek összetételéről beszélt. A színek összetételét tekintve, vannak:

1. alapszínek vagy primár színek (vörös, sárga, kék),

2. kevert színek vagy mellékszínek (narancs, ibolya, zöld), amelyek két alapszín keveréséből keletkeznek,

3. másodrendű mellékszínek, melyek úgy származnak, hogy a mellékszínekhez újra primár színeket keverünk.

Ezután beszélt a meleg és hideg színekről. Meleg színek: a vörös, narancs, sárga és sárgászöld; hideg színek: a kék és az ibolyaszín. Beszélt továbbá a színkórról és a színkór gyakorlati hasznáról. Majd érdekesen magyarázta a színek ha-

lását és szimbolikus jelentőségét. Eszerint a sárga szín a pompa, a ragyogás, a világosság, a tisztaság és derültség színe; az érett gabona, a naplemente színe. A narancsszín hatásban melegebb a sárgánál, általában lángoló tűz, a leáldozó napnak a színe. A barna szín a narancsnak a legsötétebb változata és fájdalmas érzést vált ki. A vörös a pompa, a hatalom, az élet, az erély színe. A vörös színre a színek iránt kevésbé érzékeny emberek is reagálnak, gyenge idegzetű embereknek sokszor elviselhetetlen. A sárga, színek hozzáadásával fokozza a derűs érzést, kék hozzáadásával adja a bíborvörös színt, a görögök és rómaiak kedvelt színet. A zöld a sárga és a kék alapszíneiből származik. Hatása nyugodt, a szemnek kellemes. Erősíti a látást, üdítőleg hat és reményteljes örömet vált ki. A zöld a vetés, a rél, a fiatal lomb színe, általában a tavasz színe. A zöld szín sok sárgával unalmassá válik, sok késsel keverve túlzottan hideg hatását. A kék szín a levegő, a távolság, a mélység színe, a tenger és a távoli hegyeké. Hatása megnyugtató, de komoly, sokszor hideg. A hűség, az örökkévalóság, az emelkedettség, az állandóság színe. Az ibolya a kék és piros egyenlő arányú keveréséből származik, hatása hideg, fény után vágyakozó, mégis nyugtalanító és minden örvendetesség nélküli szín. A fehér és fekete színek: az egyik a világosság, a másik a sötétség színe. Hatásában mind a keltő hideg, egy-

mással keverve a hideg szürkéknek változatos árnyalatait nyújtja. A fehér a tél és a virágzó táj színe, jelenti a tisztaságot, az ártatlanságot, az aggkört és a tiszteletadást, egyes népeknél pedig, mint holt szín, a gyászt.

Befejezésképpen még a művészet megértéséről, a reprodukciós gyűjteményekről, a rajzok gyűjtéséről és kiállításáról, majd a népművészetről a rajztanítás szolgálatában, az ornamentális írásról (itt a rossz és helyes betűeloszlásról) beszélt Jánoska, miközben a tanításra vonatkozó gyakorlati utasításokat is adott. Ismertette még röviden a különféle gyakorlati technikát is és kitért a fotomontázsra is, valamint a képstatistikára is.

Mindezekből láthatjuk, hogy Jánoska Tivadar figyelmét nem kerülte el a rajztanítás egyetlen egy ága sem, amit nyújthatott a kélnapos tanfolyamon, azt mind nyújtotta is, természetesen tömören, de mindenre kiterjedőleg, s most már csak a jelen volt karlsruhoni múlik, hogy amit itt hallottak, láttak, a gyakorlatban érvényesíteni és hasznosítani tudják az elemi iskolai rajztanítás folyamán.

Ideális az lenne, ha minden tanterület rendezne ilyen két-háromnapos tanfolyamot, esetleg más tárgykörből is és akkor már részben megoldottuk azt a nehéz problémát, — amelynek megoldása egyik legelőbb kérdése a szlovenszói magyar tanítósnak — a továbbképzést.

Jánoska Tivadar által tervezett »Alfa« színes papírokat tartalmazó rajzfüzetek (I. II. III. füzet) darabonként 2.50 Ké árban kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

Bel- és külföldi folyóiratokból:

A tanulók differenciálása a zlini Masaryk kísérleti iskolában és alkalmazásának lehetőségei iskoláinkban. Az új metodikai áramlatok mind odairányulnak, hogy pszichológiai tekintetben minél tökéletesebben megfeleljenek a különféle tehetségű gyermekek egyéniségének. Keresik az utakat, melyekkel a csekélytehetségű tanulóknak lehetővé tegyék a tananyag könnyebb befogadását, a tehetségeseknek pedig a megfelelő munkatempót. A tanítás individualizálásával s a diákok differenciál-

sával próbálják ezt elérni. Nálunk ezen törekvések központja a prágai, brünni és a zlini kísérleti iskolák.

A zlini Masaryk kísérleti népskolának öt osztálya van. Mindegyik osztály két tagozatra oszlik. A törzsoztályban vannak a tehetségesebb tanulók, a mellékosztályban pedig a gyengébbek. A törzsoztályban 40 körül mozog a diákok száma, a másikban 25–30. — Nálunk is korszerűsíthető az ilyen differenciálás ott, ahol párhuzamos osztályok

vannak. Nagyon előnyös ez a tehetségesebbek számára, mert nem késleltetik őket haladásukban a letehetőtelenebbek. A gyengébbekkel viszont lassabban haladhat a tanító. A tanulók így nincsenek túlterhelve. A tanítónak megvan az az előnye, hogy diákjai teljesítőképessége konszolidáltabb. Lényegesen könnyíti ez a munkát. — Ha nincsenek paralel osztályok, akkor is differenciálhatjuk a tanulókat. Tehetség szerint 2—3 csoportba osztjuk a gyerekeket. Különösen azoknál a tárgyaknál, amelyeknél nagyon szükséges és lehetséges is (számítan, nyelvtan, fogalmazás). — Anyagnyújtás után a közvetett tanításnál a diákok maguk dolgoznak, önállóan gyakorolnak. A gyengébb tanulók veszik ennek leginkább hasznát. A differenciált osztályban, mivel különféle tempóval haladunk az egyes csoportoknál, jobban kiégyesíthetjük a jelentkező hiányokat. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a gyengébbeknek is úgy kell felelelniük az anyagot, mint a jobbaknak. A tehetségesek részletesen átdolgozzák az egész anyagot, komplikáltabb példákat kapnak. A gyengébbeknél megelégszik a tanító azzal, ha az egyszerűbb, fontos feladatokat helyesen megfejtik. Átveszi velük is az előírt anyagot, csak rövidítve. — A kollektív tanításnál is lehetséges differenciálni. Az új anyag megértetése után gyakorló feladatot adunk külön a jobbaknak, külön a gyengébbeknek. Számlánál mindegyik önállóan dolgozik a padban anélkül, hogy valamelyik tanuló a táblánál számolna. Így kényyszerítve vannak az önálló munkára, mivel a tábláról nem írhatják le. A tanító közben-közben magához szólít egyes tanulókat. A kihívott diák hangosan felel a tanító előtt, míg a többi dolgozik tovább. A tanító így meggyőződik a tanulók számolási készségéről és leleményességéről. A rosszeredményű példát a tanulóknak ismét át kell dolgoznia. A táblára elég sok példát kell felírni — különösen a jobbak részére —, hogy egész órán át legyen munkájuk. A leleményesebbek önmagukól is állítsanak össze alkalmas példákat! Nem szükséges az összes felírt példát kidolgozni. Mindegyik munkálkodjék a neki megfelelő tempó szerint. A főszóly azon van, hogy a kidolgozott feladat

rendszeres és helyes legyen. — Azok a diákok jelentkeznek, akik nem érik lökéletesen az átvett anyagot. Ezek új magyarázatot kapnak. A többi tanuló már ezalatt önállóan dolgozik. — Nagyon ajánlatos mind gyakoribb teszteléssel meggyőződni az elért eredményről. A tesztkérdéseket a táblára is írhatjuk. A gyerekek csak az eredményt vagy feleletet írják le. — Bátoran alkalmazható a differenciálás ezen módja a legtöbb iskolában. Nehézségek csak addig jelentkeznek, míg a tanító és a diákok meg nem szokták az új módszertechnikát.

Az említett öt fokozatos osztályon kívül van Zlinben még egy hatodik is, az ú. n. »záverečnâ trieda». Ez csak bizonyos években egzsztál. Azok a tanulók járnak ide, akiket nem vettek fel a polgári iskolába előmenetelük miatt, továbbá a kiegészítő osztályok azon tanulói, akik alkalmasakká fejlődtek a normális tanításra. Ha ezekből elégséges szám mutatkozik, megnyitják a »záró osztályt». — Két kiegészítő osztály működik. Dabil és imbaciál gyermekek látogatják őket. Osztályonként 11—16 a létszám. Fáradtságos a munka velük, de a többi osztály tanítása könnyebb és sikeresebb nélkűlük. (A Naša Sk.-ból O. Horák nyomán.)

A tiszteletről. Több tisztelet tálan elviselhetetlen és — mégis nagyon kevés. Mindenben mértéklet kell tartani. Emlékezzünk azokra az időkre, mikor a levelezésnek megvoltak a szigorú szabályai. A papiros alakja, a bevezetés és befejezés formái pontosan, kicsinyesen, körülmenyesen meg voltak határozva, hogy kifejezzék a tiszteletet. A mai emberek nagyon távol vannak ezektől a szokásoktól, különösen a fiatalok. A tisztelet külső jeleiről náluk nem történik gondoskodás. Nem zavarja őket az udvariasság, az illedelem, sem a formáság, fesztelenségre törekednek. Egyik-másik ír nekünk, hogy kapjon néhány utasítást. Kinyitja egy tanulónak az irkáját, kilép minden elővigyázat nélkül egy lapot, lirkál néhány sort, töröl benne, szóval a lap tisztátalan. Levél, mely nagyon kevés tiszteletet áru el. Jelenli az írója szándékos tudallanságát azon személyek iránt, akik között él, akikhez hivatalos vagy baráti viszony fűzi. Megszünteti a távolságot, felforgat

ja a rangsort. Ez hiánya az igazságnak, a jognak. Mert ő pontosan beviszi a lársaságba, hogy tudja azt, amit mindenki kíván és mindenkiért érdeme szerint bántik. Ezt teszi az igazi tisztelő, amely mindenekelőtti igazság. (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

A nép és a tudomány. Szomorúság fogja el a jobb érzésű lelkeket, mikor észlelhetik, hogy művészi munkák, melyek bizonyos képzettséget követelnek, nélkülözik a népszerű nyilvánosságot. Még hozzáteszük, hogy a nagy művészet, mert felébreszti a legnemesebb tehetségeket, képes általános, egyetemes szépséggé alakulni. Lehetetlen a technikai bírálat fenntartása mellett nem érezni szépségét a kilencedik századnak. De hogyan érhető meg minden speciális előkészület nélkül Kant tiszta igazsága. Newton phisikája? Míg az emberek színe-java magas régiókban keresi a tudományos és filozófiai igazságokat, addig a többi halandó magával hordja a tudatlanságot és tapasztalatlanságot. E tudatlanság elosztatása az iskolai helyiségekben történik. A szellemi értékek legmagasabbja a gondolkodás. Magunk körül látjuk fejlődni a civilizáltól rettenetes materializmusát, mely nem más, mint karikatúrája az igazi kultúrának; alávalósága a népies irodalomnak, rossz erkölcsök, játékok, botrányok hosszantják a nagy közönséget. Hogy melegséget keresnek erre a szörnyűségre, gyakran azt felelik, hogy maga a nép az, mely kívánja ezt az irodalmat, ezeket az ostoba és közönséges botrányokat. A nép nem képes megbecsülni sem a szépséget, sem a nagyságot. Nátunk sokkal műveltebb falalságot látunk, de az gyenge és elhagyott. Hát lehetetlen a néptömegekben felébreszteni olyan indulatot, mely nem gyilkos, a szabadságra és gondolkodásra nézve? Két vesztély bélyegzi meg a mi műveltségünket. Az egyik a hozzáférhetetlen,

magas kultúra a népek, amelyhez nem mer hozzányúlni. A másik a népies érzékenység, mely nem kíván mást, minthogy vezessék, de amely vezetést ellévesztettek rossz tanítók. Új alakban ez örökös probléma, mely ránehezedik minden emberi lársaságra. A lársas élet megengedi néhány lángeszű embernek elérni a gondolkodás vagy cselekvés esütsponlját, anélkül, hogy meggondolná, mi lesz végül a szerencsétlen emberiséggel. A tiszta értelem igen könnyen elfogadja, hogy adjuk a népeknek azt, ami neki hozzáférhető. A népeknek hit kell, ki egészítve értelmi arisztokratizmus-sal. De a valóban vallásos lelkék nem elégsznek meg ilyen felfogással. Ha a vallás igaz, akkor mindenkié, éppén úgy a legkevélyebb lánglelkeké, mint a legalázatosabb tanulatlanoké. Mind körülöleli szeretetével. A modern világ össze fogja-e egyeztetni az igazságot és a szívet? A tudós, a philosphus, ha meg is akarja érteni a lét és a természetnek titkait, nem kell gondoskodnia a tömeg tetszéséről, vagy arról, hogy megértésék. Azért kívánatos, hogy a tudomány ne maradjon egyes kiváltságosok tulajdonára, hanem legyen hozzáférhető mindenki számára. Fejlesztük a nép értelmi nivóját, hogy megszüntessük az egyenlenséget a nagy tömeg és a nép színe-java között. Ezzel a törekvéssel elérjük azt, hogy az emberiség lassankint kevésbé szerencsétlen és kevésbé tudatlan lesz. (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

A csillagos ég jelenségei 1935 április havában. Téli ismerős csillagképeinktől (Cet, Kos, Bika, Kaszás) alkonyatkor búcsút kell vennünk. Vénusz, mint vacsoracsillag egyre növekvő fényben és magasságban ragyog. A sötétség beálltával előtűnik Mars és Spika. Este 10 óraker a déli eget a Szűz uralja. Benne van Mars is, mely a Spikától észre-

BUVAR

népszerű tudományos képes folyóirat megrendelhető könyvesboltunkban Galántán. Megjelenik minden hó 15.-én. Előfizetési ára egy évre 80.— Ké. Néprajzi, természetrajzi, tudományos munkák, utirajzok stb., tanulmányok képekben és írásban.

Munkatársai a tudomány híres emberei.

vehetően jobbra eltávolodik. A délkeleti horizonton emelkedik föl a Mérleg; itt tartózkodik jelenleg a mindent tútragyogó Jupiter bolygó. Arkturusz, Jupiter és a Kigyó feje háromszöget képez. Ez utóbbitól keletre van a Kigyótartó, e két fölött pedig Herkules, mely a mitológiai hőst meglehetősen kényelmesen helyzetben — fejfelé lefelé ábrázolja, aint a kigyóval viaskodik. Arkturusz és Herkules között van az Északi Korona, Északkeleten Véga, a Tejútban pedig Hattyú emelkedik föl. A Sarkcsillagtól lefelé az északi horizont felé találjuk Cassiopeját, ennek jobb-szó csillagán vonul végig a kezdő órák. Itt a Sarkcsillagtól képzletben dél felé meghosszabbítjuk, a Szűzben metszi az égi egyenlítőt. Ez az Ősz-pont, a Nap helye szept. 22-ike táján. E hónapban 2 nevezetes hullócsillagraj jelenik meg. A Véga mellől sugároznak ki a »Líridák«, a Szűzből pedig a »Virgíni-dák«. Az előbbiek 10—25-c között,

az utóbbiak 12—24-ike között várhatók. A Virgíni-dák mozgása rendkívül lassú.

Bolygók járása. Merkur nem látható, s így méltó a »rosszhírű bolygó« elnevezésre. Vénusz a hó végén 23 órákor nyugszik, Mars 6-án szembenállásban a Nappal, 12-én pedig földközeli, Jupiter a hó elején 22 $\frac{1}{2}$ órákor, a hó végén 20 óra után kel. A hó végén Vénusz még fenn van, amikor Jupiter megjelenik. Saturnusz a hó végén másfél órával napkelte előtt a délkeleti világos égholozaton feltalálható. Uránusz 22-én együttállásba kerül a Nappal, miértis nem látható. — Neptun a hó végén 3 órákor nyugszik. — A Hold 6-án, Vénusz 7-én Aldebaran fölött, 10-én Pollux, 11-én Regulusz, 15-én Neptun, 17-én Mars, 18-án Spika, 20-án Jupiter alatt, 22-én Antaresz, 28-án meg Saturnusz fölött vonul el. A Nap április 21-én Kos jegyből Bika jegyébe lép. (B. M.)

HIREK

Bach János Sebestyén.

Március 21-én múlt 250 éve annak, hogy Bach János Sebestyén, a zene történetének egyik legkimagaslóbb alakja, a szászországi Elsenachban született, 1685-ben.

Már 10 éves korában elvesztette szüleit s testvéré, Kristóf nevelte, ki szintén orgonás volt. Mint gymnazista, gyakran rándult ki Hamburgba, hogy az ottani híres orgonást, Reincken Jánost hallhassa. Lübeckbe pedig gyalog zarándokolt, a híres orgonás: Buxtehnde meghallgatására. 1723-ban Lipcsébe nyert meghívást, a Tamás-templom és iskola zeneigazgatói állására, ahol egész haláláig működött.

Nagy családja és szerény életkörülményei arra kényszerítették, hogy a munkának éljen. Bámulatraméltó termékeny zeneköltő volt s génusza főleg az ellenpontozatos műformákban nyilatkozott. Két-, három- és négyyszólamú fugái, inventiói és suite-jei, továbbá zongora- és orgona-koncertjei, hegedűre írt művei, choráljai, miséi, cantátái, oratóriumai még ma is hatalmas teremtő erejének hirdetői.

A Bach Sebestyén műveiből képződött irodalomra egészen rálik, ami az Isis templomra felírva volt a régi egyiptomiaknál: »Minden, ami volt, van és lesz: az mind én vagyok!« A különbség legfeljebb az anyag feldolgozásában tűnik ki, mely természetesen ma más formák és kifejezési eszközökkel rendelkezik.

Bámulatraméltó erős akarata és kiltartása. Hogy művelt világ elé bocsáthassa: Friedmann fiával együtt önmaga véste azokat róztáblákra;

s e fárasztó és sok éjjeli munkát igénylő foglalkozás következtében, öregebb napjaiban — éppúgy, mint Händel, — egészen elveszté szemvilágát. Eddig ismert összes műveinek száma 672.

Mint unicum áll a maga nemében a zeneirodalomban Máté evangéliumának Krisztus küszövéseit tárgyaló szövegére írt nagyszerű oratóriuma (Matthäus-Passion), mely úgy drámai kifejezés, mint erőteljesség és kidolgozás tekintetében bámulat tárgya. H-moll miséje is a legnagyobb mértékű meggyilatkozása a vallásos áhitatnak.

A Das Wohltemperirte Klavier e. korszakalkotó művét egy komoly zenész sem nélkülözheti. 374 figurált négyszólamú chorálja a szólamvezetés, harmóniai gazdagság és mesteri kidolgozás utólrétegetlen mintaképei maradnak minden időben.

Előkelő helyet foglalnak el műveiben az áriák, recitatívok, melyekből a későbbi zenészek. — sőt Wagner is — sokat tanulnak.

Orgonára írt preludiumai, fugái, fantáziái, toccátái, az utólrétegetlen Passacaglia és 100-nál több korál-előjáték a zeneirodalom kincsait képezik. A fuga kialakulását Bach óta ismerjük.

Újabbban a Bach S. művei és működése felett egész irodalom keletkezett. Munkáinak méltatása vastag kötetű történelmi munkákat eredményezne, melynek tanulmányozása egymaga elég volna egy ember élet feladatának. (G.)

Az új országos főtanfelügyelő. Ballo Gyula főtanácsosnak a pozsonyi iskolai referátus vezetőjévé történelmi kinevezése folytán eddigi haláláig Hattala István dr. országos tanfelügyelő vette át. Ebbe az ügykörbe tartozik Szlovénország összes magyar iskoláinak főfelügyelője is.

A fizetésleszállítás jövője. A pénzügyminisztérium kiadta rendelkezéseit reszortjainak a jövő évi költségvetés összeállítására vonatkozólag. Rendelkezéseiben — sajnos — következetesen kitart a fizetésleszállítások mellett. A rendelkezéseket a minisztertanács helybenhagyta. Tulajdonképpen tehát 1936-os kormányprogramm már ez. A prakszis azt jelenti, hogy az így összeállított állami költségvetés definitív szokott lenni. Ilyenformán a fizetésleszállítás jövője perfekt. Ha az illetékesek akarnak valamit tenni az állami alkalmazottak érdekében, azonnali közbérlésre van szükség. Összel már semmiféle akció sem érhet el pozitív eredményt.

Az iskolai szünetek. A Tanügyi Törvények és Rendelet Gyűjteménye (Vestník) márciusi száma közli az iskolaügyi miniszter rendeletét, mellyel szabályozza az iskolai szünetnapokat. A rendelet értelmében megváltozik a húsvéti szünet, amennyiben az a virágvasárnap utáni kedd

délutánjával kezdődik. Új intézkedés a pünkösti szünet bevezetése, mely a pünkösd előtti péntek déli 12 órájától egészen pünkösd utáni szerdáiig tart. A félévi szünet 3 napos, de ha január 30.-a, vagy február 5.-e vasárnap, akkor a közbeeső hétköznap is szünet. Az elemi és polgári iskolák számára Szlovénkón és Kárpátalján az iskolaszék kétszer engedélyezhet egy-egy szünetnapot. Az új rendelet április 1-én lép életbe.

Öt jegy lesz a középiskolákban. Hfr szerint megváltoztatja az iskolaügyi miniszter a középiskolai osztályozást. A négy osztályozási fokozat helyett ötöt szándékozik bevezetni. Leginkább pszichológiai szempontból van erre szükség. Az eddigi félévi bizonyítványokat tényleges bizonyítványok váltják fel, amelyek tökéletesen lezárják a félévi eredményt úgy, hogy nem lesz hatásuk egyáltalán a második félévre. A középiskolai tanulók ültérhelésének elkerülésére az ú. n. iskolai napi könyvet vezetik be, amelybe minden professzornak kötelessége lesz bevezetni az írásbeli és szóbeli házi feladatokat.

Az iskolarádió alapirányzatairól szakértői tanácskozás volt Brunnben. Egész sor új és célserű tervet dolgoztak ki az iskolarádió programjainak javítására és kiszéle-

sítésére. Részletesen és különös figyelemmel tárgyalták meg a rádió jelentőségét a zenei hallás szempontjából. A rádió kitűnő eszköz a hallás finomítására. Ki is kell használni ezt a jó zenevelő oldalát, mert iskoláinkban technikai okokból nem szentelhetünk kellő figyelmet ennek a fontos nevelésnek. Külön foglalkozott a bizottság a szlovenszki iskolarádió ügyével. Elhatározták, hogy a rádióprogramm tökéletesítése végett a Radiojournal és az iskolaiügyi minisztérium állandóan karöltve fog munkálkodni. (Tvoř. Škola.)

Jeladás a falu kultúrfrontjáról. Igen, jeladás volt a falu kultúrfrontjáról a zsigárdi előadás. Akik látták, tudják ezt. Ez volt az, amit a falu már régesrégen követelt, de amit nem kapott meg: egy egészséges magot, amely körül lendülettel indulhatott volna az évtizedekig elhanyagolt kultúrmunka. Kicsiben ennyi történt: két lelkes tanítóember jó darabot választott ki becsületes munkát fektettek bele, kihoztak belőle mindent, amit ki lehetett hozni. Es: úgy hozták ki, hogy ha ma Szlovenszkon felelt és komolyan induló, művészetileg is lebélyegzett gyermekszínijátászás lenne, akkor mondjuk az egy hélig tartó nyári színházi fesztiválon a zsigárdiak lennének a pionérok és ők lennének a győztesek. Így: magukban állnak. Gesztusuk így is megdöbbenítő. Ime, mégis csak lehet a nép között stílusos, rangos munkát is végezni. Magukban állnak jeladásukkal, amely alig röp-pent egy-két határig, de most valószínűleg szélesebb horizontokat is megül. Az udvar hátuljában zúgó mótór, a sűgő dinamó, a villanylámpák (melvők csak ott világítottak, mert a faluban még nincs villanyvilágítás), a színpad gyerekei, a látásra és lelki élményekre éhes közönség, mind, mind dokumentum volt. Es az a kollektíva azon dolgozott, hogy megmutassa a falunak, hogyan lehet nívós munkát adni a nevelésre szoruló tömegnek. Minden ilyen első lépésnél a hangsúly azon van, hogy: rangos munkát adjunk. A művészi szelektálás fokozatosan jön meg a közönség nevelődésével. Gócpont és tengely volt az

az előadás, mert első lépésével új lehetőségeket sorolt a tömegek elé. Ami primitívség volt ott, az a pionér-munka velejárója. Ami pedig a becsületes munkában való bizást illeti, az a kulturális jeladás volt Zsigárdról a többi faluk számára. Technikailag: szilárdan áll az egész darab. A részletes, precíz átgyűrés eredménye volt, hogy a darabot a ráfordított szellemi munka lendítette előre. A gyermekek számára: kollektív élményt jelentett a zsigárdi színdarab. Érthető, hogy a falusi közönség közül nem egy mondta: valami belemarkolt, valami benne is lejátszotta a darabot. A látási élménnyel egyidőben belsők is motorikusan dolgozott. Díszlet, világítás, legyelemes leadás: mind, mind egy új munka, egy nagyobb lélegzetű vállalkozás ígéretes csirái voltak. A rossz és fájó sorok helyett mindég rosszabb az agyonhallgatás, mert az az igazi gyilkolás. De ilyen lendületű kezdésre, ekkora belemélyedésre, ilyen pionér-munkára nem mondhatunk rossz sorokat. Még ha hibáztak is volna, önmagukat üdítik majd tovább. A kezdet megtörtént. Ezután csak az következzék, hogy a falu szellemiségi életét maradék nélkül felgöngyöltik. Szép munka volt a zsigárdiak munkája. Férfias köszönet érte! (Morvay Gyula.)

Az Országos szünidei gyermekgondozó ezévi nyári gyermek-üdülőtáborait Szlovenszko legszebb, erdős, hegyes, tisztalevegős vidékein állítja föl. Ezen telepek lehetővé teszik minden társadalmi íréteg ifjúságának nemzetiségi és egyéb különbségekre való tekintet nélkül az egészséges és föltétlen biztonságos nyaralást a szülők nélkül, akiknek felügyeletét képzett pedagógusok és testnevelők helyettesítik. A nyaralótelepek berendezése nemcsak az elgyengült test egészségének visszaszerzésére alkalmas, de szórakozási eszközökkel, a különféle sportok és kirándulások révén a léleknevelést is hathatósan szolgálja. A telepek közelében a legkisebb gyermekeknek is megfelelő fürdőhelyek vannak. Elkezdés naponta ötször, kielégítő mennyiségben. Az orvosi felügyeletet helyi orvosok és ápolónők gyakorolják. Négyheti nyaralás — oda- és vissza-

Gregor: Szlovenszko falitérképe és az összes engedélyezett falitérképek kaphatók K ö n y v e s b o l t u n k b a n, Galántán

utazással, lakás, ételmezés, orvosi felügyelet és baleset elleni biztosítás együttléve — 350, hat hétre 550 KÉ. Az egyesület, hogy a szegényebb családoknak is lehetővé tegye a nyaralás igénybevételét, részleltérítési rendszert vezetett be, mely szerint a legkésőbb május 15.-ig történő jelentkezésre a jelzett összeg három részletben is fizethető úgy, hogy az utolsó részlet a nyaralás megkezdése előtt 5 nappal esedékes. Közéleti információkkal, valamint prospektussal készségesen szolgál az egyesület irodája: Bratislava, Panenská u. 7.

A pozsonyi magyar iskolarádió április havi műsora. Kedd, április 2.: (Alsó fok.) 10.15: a) Titokzatos eset. Szucsich Mária elbeszélése. b) Virgönc, a víg cukrász. Hangjáték. Irta F. Fáborszky Olga. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió póstája. — Kedd, április 9.: (Felső fok.) 10.15: a) A gőzparipa meséje. Rádiófilm. Irta Főja Tibor. b) Tavasz vers. c) Tavasz a mezőn. Hangjáték. Irta Manga János. d) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió póstája. — Kedd, április 16.: (Alsó fok.) 10.15: a) Husvét, a béke ünnepe. Végh Ferenc, az Orsolya-tanítónőképző igazgatójának előadása. b) Husvétvárás a libalegelőn. Hangjáték. Irta Wimberger Mária. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió póstája. — Kedd, április 30.: (Felső fok.) 10.15: a) Május elseje. Farkas Gyula előadása. b) Májusi játék. Barta Lajos hangjátéka. c) Mi újság a nagyvilágban? Az iskolarádió póstája.

A kassai iskolarádió április havi műsora. Április 2.-án: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Kellner Szerén: A tavasz énekeiben és versben. 3. Törzsök István: Rákóczi Ferenc gyermekkor. Hangjáték. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepestiné Nagy Mici: Élő veteményeskert. Film. — Április 9.: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Szepestiné Nagy Mici: Festik a piros tojásokat. Film. II. fokozat. 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris: Jancsi és Juliska Prágában. Film. — Április 30.: I. fokozat. 1. Hírek. 2. Hegyesy Gyula: A búzaszemtől a kenyérig. Film. II. fokozat. 1. Hírek. 2. Goldbach Frigyes: A kosariskói hős. Film.

A pozsonyi magyar iskolarádió műsorához. Április 2.-án a »Virgönc, a víg cukrász« című hangulatos hangjátékot közvetíti az iskolarádió, mely egy vidám kedélyű cukrászt mutat be, aki a dall és jókedvel mindennél többre becsül. A szomszédja bosszankodik is emiatt, nem bírja hallgatni az állandó éneklést. A víg cukrásznak tízezer koronát ígér, ha többet nem énekel. A szegény cukrász elfogadja a pénzt, de nemsokára megbánja tettét. A pénzt visszavádja, mert minden kincsénél, minden pénzénél többet ér a jókedv és a vidámság. — Leszek, mi voltam és semmi más: mint Virgönc, a munkás, vidám cukrász.

Stephenson György, a nagy angol feltaláló 1811-ben építette az első gyakorlatilag is alkalmas gőzmozdonyt. Ő kezdte meg 1821-ben a stoclon-darlington-i vasútvonal építését, melyet 1825-ben adott át rendeltetésének. Ez volt a világ első vasútvonala, ahol a vasúti kocsikat gőzmozdony húzta. 110 esztendő múlt el azóta. A kultúrvilág 110 esztendő jubileumát ünnepli a vonatnak. A »Gőzparipa meséjében«, — melyet április 9.-én mutat be az iskolarádió, — megelevenedik az a kor, amikor még postakocsin jártak az emberek. Bemutatja az első lokomotív elindulását és az első vasutat.

Április 9. A természet felébredt téli álmából. Megelevenedett a hattyú. Téli hazájukból visszatértek a mező kis művészei, a dalos kis madarak. A természet ébredése, feltámadása különös érzéssel tölti el az emberek lelkét. Egy hatalmas erő, az életmegújódás esábjító varázsa hívja, csalogatja a csapongó gyermekeket is a mezőre, s a természetnek e különös varázsmuzsikáját mutatja be a »Tavasz a mezőn« című hangjáték, melyben megszólal a gyermeki lélek ősi, természetes primitívizmusa is.

Április 16.-án »Husvétvárás a libalegelőn« című hangjáték kerül bemutatásra. Tartalma: a falusi és városi gyermekek találkoznak a réten és beszélgetnek a husvétről, husvét szokásokról és játékokról.

Az április 30.-i iskolarádió részére Barta Lajos író írt hangjátékot,

A legújabb kiadású ifjúsági könyvek nagy választékban kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

melynek »Májusi játék« a címe. A cselekményes játékban sok zene, dal és szavalókórus mutatja be a tavasz és a munka ünnepi költeményét az iskolarádió hallgatóinak. (M. J.)

A Magyar Család márciusi száma újabb bizonyossága a közkedvelté vált irodalmi és kulturális folyóirat fejlődésének. Különösen kiemelendő Farkas István szerkesztő karlár-sunk »Osztzkodás« című novellája és a »Magunk között« című cikk, mely leplezetlen őszinteséggel ír idő-szerű kisebbségi problémáinkról. Eleven és változatos a Kultúrkrónika, továbbá a Könyv- és lapszemle. Az értékes havi folyóirat megérdemli minden magyar család, s elsősorban tanítócsalád pártfogását. Ára mindössze évi 20 Ké. Szerkesztőség és kiadóhivatal Sahy-Ipolyság, Ujváros 2.

Szlvárvány. A szlovenszkói magyar gyermekek képes lapja. Már-

cius száma közli a 85 éves Elnök arcképét, népmesét, elbeszéléseket, verseket és képes mókákat tartalmaz. A képek nagyrészt maguk a gyermekek metszik linoleumba. A kedves lapocska árát a legszegényebb gyermek is elbírija: számonként 60 fillér.

Elővételi határidő meghosszabbítása. Groszmann Sámuel tornai karlárs arról értesíti lapunk szerkesztőségét, hogy a Magyar Tanító f. é. február 15-i számában említett »A családi nevelés és oktatás kézikönyve« c. pedagógiai szakmunkájára az elővételi megrendelés határidejét meghosszabbította f. é. május hó 5-ig. (A könyv elővételi ára: 16 Ké, melyből 6% a »Magyar Tanítók Háza« javára fordítatik. A holti ár 24 Ké lesz.) A könyvnyomdatechnikai okokból csak május hó folyamán jelenik meg.

Szindarakok anyák napjára, madarak és fák napjára kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

Szerkesztői üzenetek.

H. K. Zobor. Levélben közölteket tudomásul vettük. — K. J. Hostice, M. J. Somodi, O. I. Losonc, L. I. Matovec, H. J. Rožnava, Sz. S. V. Kövesd, Sch. J. Sp.-Béla, II. I. K.-Chlumeč, N. J. Zeliezovec, L. J.-né Szentes. Levél ment. — H. E. Kajal, K. A. Andó. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk.

— B. I. Zseliz. Hátraléka csak 12 Ké. — B. B. Körtyvélyes. 80 Ké-t írtunk a javára. — N. I. Ogyalla. Befizető lapot küldöttünk. — H. J. Korlát. Címét a kért módon javítottuk. — L. J. Bät.-Kesy. Várunk. — K.-né T. E. Várkony. Rendezték a dolgot. — K. P. Filakovó. Elintéztük.

Népszínművek, vígjátékok nagy választékban kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

TARTALOM:

Vezércikk: (1b): A Rákóczi-émlékezések tanulsága. — A pedagógia műhelyéből: Farkas István: Magyar nyelvi tesztek. (Folyt. köv.) Molnár János: A modern pedagógia áttekintése. (Befejezés.) — Fórum: Manga János: Az iskolarádió egyéves munkájáról. — Egyesületi élet: Meghívó az Országos Magyar Tanítói fennekar alakuló gyűlésére. A Csehszl. Magyar Dalosszövetség... Szendrei István: Katolikus kántorszövetség. Willand János: A szabadóra gyakorlati értékesítése a felsőfokon. — Krónika: Szepesi Gyula: II. Rákóczi Ferenc. — Szemle: Adler Ernő: Rajztanítás az elemi iskolában. (Befejezés.) Bel- és külföldi folyóiratokból: A tanulók differenciálása a zlini Masaryk kísérleti iskolában. A tiszteletről. A nép és a tudomány. A csillagos ég jelenségei 1935 április havában. — Hírek. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

**MEGJELENT
KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára fűzve Kő 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—**

KAPHATÓ

**minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.**

Modern bútorok

Legangyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ērsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Közzezhímetett fehérneműt, ágyneműt, asztal-
tálműt és teljes menyasszonyi kolongyét
csakis jó minőségben és legolesőbb árak
mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Piešťany

Vadász-sor 8.

Másiarska 11.

Tanítók uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra dústartalmú mintagyűjteménye-
met díjtalanul és vételkötelezettség nélkül
bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (sz. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvian és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetráajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.125/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok
vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igaz-
gatósa egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy
ingyenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jézá-
hagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az
Unió cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy
pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszki Könyvkiadójánál
a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANÍTÓ

XV. évf.

8. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)

és
a Podkárpatyiszka Ruszi Áll. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Áll. Magyar Tanító Egyesület.

Felkés szerkesztő: Boross Béla.

Társ szerkesztők: Gáspár János, Uherczky Géza, Willand János.

Hárpátaljai munkatársak: Kermos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolzsa Salby—Alsószék.

Kiadóhivatal: Komárom—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetés: évi: évszám 40.— Ké. Egyes száma ára 2.— Ké.

az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolzsa Salby (Alsószék), Galántal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Aranyos
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárom, községi elemi isk.)

Cikkek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed. — Titkárság: Vésztérhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesslér
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító (tanügyi) közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal 80 Ké

1/2 " " 50 " "

1/3 " " 30 " "

1/4 " " 15 " "

Engedmények:

3x1 közlésnél 15 %

5x1 " " 20 %

12x1 " " 25 %

24x1 " " 30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal 800 Ké

1 " " " 500 " "

1 " " " 320 " "

1 " " " 200 " "

Pályázati hirdetések:

Szavanként 80 fill.

Vastagabban szedett szó 80 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárom, községi elemi iskola, küldendők.

A tiszta sajtó.

A Csehszlovák Vöröskereszt az évről-évre megismétlődő húsvéti békepropagandájának a folyó évben esedékes ünnepi megnyilvánulásaihoz a »tiszta sajtó« jelszavát választotta. Nagyon mélyről jött a gondolat, mely a sajtó tisztaságát vonalkozásba hozza a béke törekvéseivel, de ez a párhuzam méltó rámutatás a Vöröskereszt-intézmény nemes elgondolásaira, magasztos céljaira. A húsvéti ünnepkörben tehát újabb erkölcsi alapot nyer a rendszeres békemunka a tiszta sajtó jellegének az ünnepi megnyilatkozások középpontjába való helyezése által.

A Vöröskereszt a jelszó kitűzésén kívül a jelszó lényegére, értelmére is fölhióta mindazon erkölcsi testületek, intézmények figyelmét, melyeknek közreműködésével a gondolat elhíntését, megfogalmazását és gyümölcsözését biztosítottak véli. »A Vöröskereszt tudatában van annak a nevelő feladatnak, amit a jó sajtó a nemzet életében jelent. Ezen az erkölcsileg tiszta sajtót gondolja, mely olvasótáborát nemes gondolkodásra vezeti, mely igazságosan informál, nem hajszoló lázító szenzációkat, de támogatja az eredményes munkát és a jószándékú emberek kölcsönös megértését.« Ajánlja tehát a jó könyvek és folyóiratok jelentőségének a kihangsúlyozását.

A tiszta sajtó gondolatának a közérdeklődés homlokterébe való állítása alkalmából célszerűnek tartjuk, hogy futó pillantást vessünk a magunk kicsiny köre: a csehszlovákiai magyar tanítóság sajtójára.

Az államfordulat után az itteni magyar tanítóság a »Magyar Tanító« körül csoportosult, s azóta is ez a lap jelenti az egyesületbe tömörült magyar tanítói tábor egységét: érdekeinek, vágyainak, harcainak és pedagógiai munkájának közösségét. A tanítói hivatás természetéből folyik, hogy a tanítói lélek minden, külső-belső megnyilatkozása a jelenlegi társadalmi rend és törvények által szentesített polgári tiszta erkölcs jegyében történik. Minden filozófiai és fejlődéstani tétel felállítása nélkül kijelentjük, hogy ez az etikai szellem az istenhít örök érzelmi mélységeiben gyökerezik. A magyar tanítóság tehát — a kifejezés általános, átfogó értelmében — vallás-erkölcsi alapon áll.

A magyar tanítóság lapja, a Magyar Tanító is ezen az alapon indult el, ebben az irányban fejlődött, s ez az irányelv vezette a magyar tanítóság javát célzó szolgálatában. Sajnos, a tanítói hivatás magasztosságával nem áll arányban a tanítói állapot jogi és anyagi elbírálása, s itt van az a szakadék, amelyet a tanítóság sajtóorgánumának

okos és ügyes egyesületi taktikával, erélyes, de higgadt magatartásával át kell hidalnia. A Magyar Tanító mindig az úgynevezett »középuton« jár, mert ezen tudja legjobban összeegyeztetni a tanítói erköles tisztaságát a tanítói jogokért folytatott küzdelem állhatatosságával. Minden létesítés — akár jobbra, akár balra — kárára van a szétválaszthatatlan pedagógiai és kari törekvések összességének.

Hála Isten, a magyar tanítói kar túlnyomó része tudában van e föl ismerésnek. Tudja, hogy semmit sem szabad kockáztatnia a vámon, mert ez kockázatot jelentene a révén is. A jog és a kötelesség csak egyenlő mértékkel állhat szemközt, nem lehet kiváltsága egyiknek a másik rovására.

A tiszta tanítói sajtó szempontjából kötelesség-számba megy, hogy jottányit se adjunk fel a tanítói gondolatvezetle tanítói toll makulátlanságából, tisztességéből. Tévedés volna azt hinni, hogy a tanítói sajtó kiszínezett »igazságai«, élesre fent szó-nyilai, sőt a jóérzést sértő, góromba stílusa árán valamit is elérhet a tanítóság jogos követeléseiből. Ellenkezőleg: a durva eszköz, mellyel valaki célt akar érni, bemocskolja a szándékot is és gyanút kell a fennen hirdetett elvek és panaszok hitelességével szemben. Ez magyarázza meg a csehszlovákiai magyar tanítóság álláspontját, melyet kezdettől fogva elfoglalt a tanítói jogok kiküzdésének eszköze tekintetében és ez magyarázza meg egyes kisebb tanítói csoportok kudarcát, mely holbiztos következménye az egyedül járható, egyenes, tiszta harci ösvény elhagyásának. Jól tudja a magyar tanítóság, hogy amit igazságának becsületes, nyílt fegyverével, komoly, tiszta, a pedagógia emelkedettségében elszántan küzdő sajtójával nehezen vívhat ki, ugyanazt nem éri el hamarabb, ha ezen kipróbált és a tanítósághoz kizárólag méltó fegyverek helyett a gyilkosabb — bár modern — harci eszközökhöz folyamodik, elsősorban az aggresszív tanügypolitikai sajtó formájában.

A tanítóság tábora öszlónszerűen idegenkedik, elhúzódik a fülének és lelkének szokatlan, a pedagógia konzonánciájában szélhangzó akkordoktól, s még arranéze sem talál garanciát, hogy az akkordokat leütő kezeket a háttérből nem mozgatják-e ellenséges érdekek és a körünkön kívüleső hatalmak...

Hittel, bizalommal, szeretettel állunk a magunk sajtója körül. Ha a hangja nem döngeti is recsegő erővel a hétépecséttel zárt kapukat, de megnyugtató és reményt keltő az egyenletes, bátor ütemverése, mert visszhangját halljuk benne a szívéünk dobogásának.

A tiszta tanítói szív és lélek egyedüli megbízható hangszere: a tiszta tanítói sajtó. (bb)

A legújabb kiadású ifjúsági könyvek nagy választékban kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A modern pedagógia gyakorlati kérdései

Irta: Krammer Jenő.

A legtökéletesebben kiépített elméleti rendszer is pusztá gondolati alkotás marad, ha követelményeit nem tudjuk megvalósítani a gyakorlati életben. Megelőző fejtegetéseinkben behatóan foglalkoztunk azokkal a tudományágakkal, melyek a nevelés tényezőinek pszichológiai és szociológiai ismeretén át úgyszólván hiánytalanul megépítik a helyes nevelés alapjait. Mihelyt azonban a gyakorlati kérdést igyekszünk megvilágítani, nehezebb lesz rendszerbe foglalnunk a modern nevelés elveit, hacsak nem akarunk utopisztikus álmvilágba veszni. A gyakorlatiasság feltételezi, hogy számbavesszük az adott helyzetet, melyen belül napról-napra működnünk kell, állást kell foglalnunk, döntenünk, tehát nem a pedagógiai elmélet által megismert előfeltételek létrejötte után vállanunk valóra a helyesnek ítélt nevelési elveket. Ez persze igen nehéz: a való helyzet határt szab, korlátoz és mivel ilyen körülmények között az elméleti megállapítások gyakran keresztülvihetetlenek, a gyakorlati pedagógus elkedvetlenedik, hátat fordít a pedagógiának és segédtudományainak, számba sem veszi azokat, pedig az nagy hiba, mert az elméleti kutatások eredményei tömérdek ösztönzést, ötletet nyújtanak és jobban, tisztábban láthatjuk általuk a kaotikus valóságot. Ezért rendkívül fontos, hogy a gyakorlati pedagógus állandó kapcsolatban maradjon az elméleti kutatással, különösen a lélektani vizsgálódás eredményeivel és a kísérleti iskolák működéséből leszűrt nevelési és didaktikai tanulságokkal, hogy így saját, még oly mostoha körülmények között végzett nevelői és tanítói munkáját, állandóan formálhassa, tökéletesítse, megújítsa.

A gyakorlati nevelés legfontosabb kérdése: **mi a cél és hogyan akarom azt elérni?** A nevelés céljának meghatározására közkeletű a laikus válasz: egészséges, becsületes, munkás emberek fejlesztése, akik a közösség hasznos tagjai lesznek. Ez a mindenkorra érvényes meghatározás nyilvánvalóvá teszi, hogy a nevelés löbbágalazú, magában foglal: **1. egyéniség fejlesztést**, melynek föltétele a testi-lelki egyensúly megteremtése s így harmonikus, megelégedett embertípus létrejötte; **2. jellemképzést**, azaz bizonyos erkölcsi elvekhez való közelítést, olyan embereszmény kialakítását, melynek életformája a becsületesség fogalmát fedi; **3. munkára való képesítést**, elméleti és gyakorlati ismeretekkel való ellátást, és végül **4. a közösség szervezett életébe való bekapcsolást**, hogy annak fenntartását, tökéletesítését s esetleg megváltoztatását a nevelt egyén jövőjü élete előmozdítsa.

Ha e nevelési feladatokat el akarom érni, tudnom kell hol

1) Ennek a tanulmánynak a vázlatát a Sz. E. M. K. E. érsekséjéről szabaddíccumán február hó 21-én tartott előadás tárgya volt.

és hogyan kezdhetek munkámhoz, tehát melyek a nevelés keretei és milyen módok kínálkoznak, milyen lehetőségekre számíthatunk a gyakorlati megvalósítás terén.

A nevelés hagyományos keretei a **család, az iskola és a társadalom**. (Iskolán itt a szó legáltalánosabb értelmében minden oktató és kiképző intézményt értünk.) E kereteken belül történik a nevelés, még pedig fejlődéshez mérten: a kisgyermek majdnem kizárólagos életkerete a család, a 6–12 éves gyermek főlélménye az iskola, míg a pubertáskorában, az egyéniség és életterv kialakulásának idején maga a társadalom, annak törekvései, eszményei és élete gyakorolják a legdöntőbb hatást a bontakozó lélekre.

A nevelésnek egyik legfontosabb előfeltétele tehát, hogy a nevelési keretekben meglegyen az az életetelakító erő, mely nélkül nehéz következetes nevelői befolyásukról beszélnünk. A világháború után annyiban beszélhetünk a nevelés válságáról, amennyiben maguk a nevelési keretek meginogtak: vita lárgyává lettek, magátólértetődő-voltuk megszűnt. A családot megbontotta a háború, amikor addigi tengelyét: a családapát hosszú évekre egy más kollektívum, a sokszáz kilométeres lövészárkok férfiközösségének lagjává tette, az iskolának kerete ellen tört azzal, hogy lefoglalta épületeit és elvitte legjobb tanárait, a polgári társadalmat pedig a katonai hatóságok rendeleteivel autonóm életében lámadta meg. Az így megbillent egyensúlyhelyzet azóta sem állott tökéletesen helyre, úgyhogy a nevelés gyakorlati kérdéseit súlyosabbá teszi napjainkban az a körülmény, hogy a nevelés keretei sem nyerték vissza háborúelőtti viszonylagos nyugalmaikat, ami rendkívül nagyjelentőségű a nevelés szempontjából. Ezért olyan ideges, kapkodó mai nevelésügyünk. A nevelés alapformái körül folyik a vita, azok is bizonytalanok, határozatlanok többé-kevésbé még olyan pedagógusok előtt is, akik meg vannak győződve az ellenkezőjéről: ők legfeljebb nem tudatosítotják még a nyilvánvaló »földindulást«.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a háború előtt a nevelési keretek feltétlen nyugalmi helyzetben voltak, hisz az előbb tudatos »viszonylagos« nyugalomról szövegtünk. A polgári társadalom formái ellen már akkor is voltak változtató, újító mozgalmak folyamatban. De a nevelési törekvések túlnyomó többsége jellegzetesen reformtörekvés volt: javítani, tökéletesíteni, jobban-megoldani igyekezett, anélkül, hogy a nevelés kereteit meg akarta volna bontani vagy csak szükségesnek találta is volna azok kieserélését.

A háború előtt tehát az volt a helyzet, hogy a modern pedagógia lendületesen és bátran igyekezett elveit valóra váltani a meglévő nevelési kereteken belül. Mivel a századecéji évek voltak a modern nevelés indulásának éve: az akkori pedagógiai törekvések legjobban felelezzik ki a korszerű nevelés követelményeit, ezért oda is kell visszanyulnunk, ha a modern pedagógia mai gyakorlati feladatait akarjuk összegezni, nem fedkezve meg arról, hogy ma súlyos teherrel kell számol-

nunk: az emberiség erkölcsi és anyagi válságával. Kérdés, vajjon a modern pedagógiai célkitűzések fenntarthatók-e ilyen világ-helyzetben is?

Az, amit mi modern pedagógiának nevezünk, szerves része a múlt század végén az analitikus, pozitivistá XIX. század reakciójaként jelentkező szintetikus, intuitív szellemi áramlatnak. E megmozdulás lényege, hogy jelenségek, adatok, tudás pusztla halmazásával még nem nyerek tiszta képet az élet dolgairól, melyekben sajátos ritmus, lendület (Bergson: élan vital) teremtődő fejlődés nyilatkozik meg. Így pl. a Dilthey német filozófus által megindított szellemtörténet (melyet »verstehende Geisteswissenschaft-nak nevez) szembeszáll a történetírás addigi módszereivel s lehetetlennek mondja azt a kísérletet, hogy pusztla forráskutatásokból, adat-mozaikokból fel lehessen idézni elmúlt korok képét: ahhoz intuitive meg kell sejtteni a kor lelkét, sajátos életütemét, teremtődő fejlődését.

Pedagógiai síkon ez a szellemi felfogás két rendkívül fontos követelményt fogalmaz meg: 1. ha eredményesen akarok nevelni, meg kell értenem az emberi fejlődés egyes fázisainak sajátos légkörét, életütemét, stílusát; 2. ha eredményesen akarok tanítani, akkor tanítványaimmal meg kell tudnom érezetni az elsajátítandó dolgok légkörét, életütemét, stílusát. Ime a modern nevelés két alapkövetelménye: 1. pedagógiai téren: életkorhoz alkalmazott, az életritmust tiszteletben tartó lélekformálás; 2. didaktikai téren: cselekvő-tanítás, azaz a tanulók öntevékenységén át az igazi megértés lehetővé tétele.

Ez a két követelmény főleg az iskolát érinti, mely az addigi hagyományos szervezetével nem tudott nekik megfelelni. De mivel az iskolának Európában sokszázados tradíciója van: az úttörő kísérletekre elsősorban a hagyomány nélküli Amerikában kerülhetett sor (Helene Parkhurst Dalton-terve, John Dewey különböző kísérletei, stb.). Európa inkább elméleti téren vonta le a következtetéseket s élénk gyermek- és ifjúságtanulmányozásnak úljaira léri. Az új nevelés követelményei főleg csak az okosabb és higiénikusabb kised-ápolásban és a gyermek-kertekben érvényesülnek (Montessori), míg az iskolák talán az egy Angliát kivéve, nagy egészükben megmaradnak a régi sablon mellett. A kevésszámú kísérleti iskola inkább csak az elméleti pedagógia laboratóriumának számít (cselekvő iskolák, munka-iskolák). (Folyt. köv.)

MAGYAROSAN

című nyelvművelő folyóirat nélkülözhetetlen minden magyar iskolai könyvtárban, mert reámutat magyar nyelvünk tisztaságának fontosságára. Utmutató a helyes magyar kifejezések használatára. I. II. III. teljes évfolyam kapható és megrendelhető **Könyvesboltunkban, Galántán.** — Egy évfolyam ára 8.— Ké, portó külön 4.— Ké.

Magyar nyelvi tesztek.

Írta: *Farkas István.*

(Folyt. és vége.)

A negyedik osztály, az egyéves továbbképző tanfolyam még sok helyen nem egészíti ki a három osztályos polgári iskolát. A befejező tanfolyam számára könyvem is megjelent, tesztjeim is készen vannak, de egyetlen tanító vagy tanár kartársam sem értesített a tesztek használhatóságára vonatkozólag. S ha valahol, úgy éppen itt áll a szükségesség, hogy informatív érdeklődés útján a tesztek ismertetni lehessen. Nem tudom, hogy e cikk keretében nem követek-e el nagyobb hibát, ha ezeket a tesztek is ismertetem, bár azt hiszem, sok kartársamat fogja érdekelni, hogy mit dolgoznánk fel a negyedik osztályban, ha egyáltalán lenne ilyen negyedik osztályunk minden magyar polgári iskola mellett. A tanterv maga olyan szép és sokatmondó, hogy érdemes vázlatot rajzolni ebből is.

A IV. osztály tesztjeinek címe a következő:

1. Szótani és mondattani áttekintés. 2. Magyarító (nem magyarosító!) gyakorlatok. 3. Próza és költészet. A poétika tárgya és felosztása. 4. A belvilági költészet. 5. A külvilági költészet. (Leíró és elbeszélő költemények.) 6. A drámai költészet. I. 7. Drámai költészet II. 8. Egyes polgári ügyiratok áttekintése. 9. A magyar irodalom története. I. 10. A magyar irodalom története. II. 11. A magyar irodalom története. III. 12. A magyar irodalom története. IV. 13. A magyar irodalom története. V. 14. A magyar irodalom története. VI. 15. A magyar irodalom története. VII. 16. A magyar irodalom története. VIII. 17. A cseh irodalom rövid áttekintése. I. 18. A cseh irodalom rövid áttekintése. II. 19. A szlovák irodalom rövid áttekintése. III. 20. A világirodalom áttekintése. I. 21. A világirodalom áttekintése. II. 22. A világirodalom áttekintése. III.

A 2. lap, mely a magyarító gyakorlatokkal foglalkozik, a következő címeket tartalmazza:

1. Fejazzuk ki magyarosabban a következő mondatokat: Jancsi barátom el van utazva. Édesatyám birtoka meg van véve. A ház pár év múlva még is felépítetett. A szomszéd meg akart halni.

2. Keressünk a következő idegenes kifejezések helyett megfelelő és jó magyar kifejezéseket: eszcájj, drejfsusz, sifonér, koncert, lajbi, botanika, textiláru, nett...

3. Húzzuk alá a következő mondatokban előforduló magyartalan kifejezéseket: Az iskola a tanulás végeit épült. En is hagyok magamnak beszélni. Ne csináld a nem tetsző dolgot! Adjatok nekik kielégítő elégtelt! Szegény ember már izzadni akart. Felütötte a könyvet. (Mert minden mondatban van magyartalanság!)

4. Írjuk át magyarosan a következő mondatokat: Minden tehető ember hagy magának házat építtetni. Sokat törte a fejét a fölöt, hogy megnyeri-e az ügyet?

5. Írjuk át egyszerűbben és magyarosabban a következő üzleti levelet: Mélyen tisztelt Cím! Van szerencsém mélyen tisztelt Címed-

nek ezennel becses tudomására juttatni, hogy a mai naptól kezdve üzletem egy fűszerárú-osztállyal kibővítetett, ahol is naponta friss pörköltkávét fog lehet kapni. Magamat nagybecsű Cimednek bizalmába ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel: Varga János.

6. Írjuk őt tősgyökeres magyar kifejezést.

7. Írjuk át magyarosabban a következő leírást: Janesi a juhait legelteté. Már kezdte ki nem állni a nap hevét. Meggondolta a fejében, hogy hazamegy pihenés céljából. Elhatározását tett kezdte követni. Elindult vala és lassú ballagás közepette haza is érkezett.

8. Húzzuk alá a következő kifejezések közül a tájszólásokat: Mi is láttuk az eszterágot. Hojjau körtéd van, gyerek? Kied mit vesz? A pityóka odasült a serpenyőtőz. Egy tik még nem kapar nagy likat. A dunántúli ember pörécöt mond a tőpörtyű helyett. A zsompor nálunk szakajtó. Mönjetek el a szögedi határba! A hőlér az Alföldön dísnótól. A székely hiába (padlásra) küldi a gyereket. Osztán ő is elment velük.

Minden egyes tesztlap végén a következő megjelölések vannak: Elért... pontot, Elért... százalékot. Beadta... perc alatt. 1 példa .... pont. (Ez minden lapnál előre ki van számítva.) Összesen .... pont. (Szintén meg van jelölve.) 1 pont .... %. Osztályzat: .... Az elért pontok száma mutatja a százalékot is. Az osztályozás kimutatása a tanítók számára készített külön táblázaton van feltüntetve. Általában a következő szempontok figyelembevételével történik: 91—100 % : 1, 81—90 % : 2, 71—80 % : 3, 61—70 % : 4, ennél kisebb % : 5. Az osztályozásnál a helyesírást nem vesszük figyelembe. Általában ezek a tesztek inkább informatív jellegűek s egyes negyedévek szerint segéd-eszközül szolgálnak a tanulók osztályozásánál. Az egyes tesztlapok kidolgozásának középideje még nem ismert, mert ennek megállapításához löbb iskola hasonló munkájának összehasonlítása lenne szükséges. Így általában a teszt írását akkor hagyjuk abba, amikor azt az osztály tanulóinak többsége már elkészítette. Az elvégzett tananyag szerint rögtön az anyag bevégezése után megírhaljuk a megfelelő tesztet is. A teszteket negyedévenként, majd félévenként összefoglalva osztályozzuk. Ha pl. valaki az egyik negyedévben három tesztet írt, az I. teszt 3, a II. teszt 2, a III. teszt pedig 5, akkor a középárányost választjuk. A jegyek összege 10, a tesztek száma 3, a tanulók a tesztekre 3-aszt kap.

A tesztek eredményeit az osztály számára grafikonszerűleg is megállapítjuk. Ezt megelőzőleg maguk a gyermekek készílik el egyéni grafikonjukal a borítólapon. Az osztály grafikonját a következőleg állapítjuk meg: tesztet írt mondjuk 35 tanuló. A megfelelő számú teszt 10 pontból áll. A tanulók mindegyike kidolgozott minden pontot, az osztály tehát összesen 350 pontot dolgozott ki. Ezek közül hibás volt 49 pont. Marad 301 jó pont. A százalék kiszámítása után a következő eredményt látjuk: az osztály tesztje 83,8 % arányban sikerült, az osztályteszt eredménye: 2. Kielégítő, sőt nagyon jó átlageredmény, s így információt nyertünk, hogy a tanulók a tanult anyagot túlnyomó

részben fölfogták és magukévá tették. Amikor az osztály százalékos eredményét megállapítottuk, másféle utat is keresünk az osztály érdemjegyének kiszámításához. Összegezzük az elért osztályzatokat. Pl. 12 tanuló: 1, 16 tanuló: 2, 3 tanuló: 3, 2 tanuló: 4, 2 tanuló: 5. A tanulók száma: 35. Az osztályzatok összege tizenkét-szer egy, tizenhatszor kettő, háromszor három, kétszer négy és kétszer öt, azaz: 71. Ezt az összeget elosztjuk a tesztet író tanuló számával, újból megkapjuk a százalékos eredményt, a kettest.

Az osztályozás, a grafikonok készítése, általában a tesztelés az avatatlanok szemében borzasztó terhes munkának látszik. Pedig két nagyon nagy előnye van: a tanító minden anyagcsoport tanítása után meggyőződik arról, vajjon a gyermekek az anyagot valóban átvették-e, másodsorban pedig sokkal igazságosabban tud osztályozni, különösen ott, ahol a tanulók nagy számára való tekintettel az egyéni felelés fölöslegessé vagy lehetetlenné válik.

Sok iskolában kísérleteztek tesztekkel. Hogy a tesztelés munkáját nyugodtan és könnyen végezhesük, sokkal jobban beválik az előnyomatott teszt. Először is a tanulók ezt nem ismerik, mert hiszen előírás szerint az iskola együttesen rendeli meg, másodsorban pedig a másolással, a papír előkészítésével, a teendőik megmagyarázásával annyi idő telik el, amennyi alatt a tesztírásnál sokkal kiadósabb munkát tudunk volna elvégezni. Nem mondom, hogy a teszt kiadása üzlet. Még ma sem üzlet, amikor pedig alig akad rá vállalkozó szellemű kiadó. Nem üzlet azért sem, mert az iskolák csekély töredéke foglalkozik vele, s nem előírt, csak ajánlott segédeszköz. Maguk a tudományos felkészültségű pedagógusok is két táborra oszlanak, az egyik mellette, a másik pedig ellene van. Hogy a tesztírás nem időrablás, mutatja az is, hogy a vele foglalkozó iskolákban néha a tanítási óráknak csupán egy negyedét vagy egy harmadát veszi igénybe és csak az átlagosnál sokkal nehezebb tesztek megírására kell félórányi időt szakítanunk. Velem pl. évről-évre megtörtént, hogy a II. osztály a tesztek egyharmadát maximális 10—12 perc alatt csinálta meg. A III. és IV. osztálynál sokkal nagyobb hiba, hogy az új tanterv is csak heti négy órát engedélyez a tanítási nyelvből, s ez alatt a heti négy óra alatt át kell venni az egész rendszeres magyar nyelvtant, ismerni kell a stilsztykát, meg kell tanulni a Toldit, illendő legalább tizenöt-húsz más költeményt is kívülről megtanulni, s a mellett olvasni kell az iskolán kívül is legalább 1500 oldalnyit. Márpedig erről is illik beszámolnia a tanulónak. A teszt ily módon óriási segítséget nyújt, mert magára a szabályos feleltetésre alig van idő, s a felelés útján az ember aligha nyerne tiszta képet a tanuló tényleges tudásáról.

Azokban az iskolákban, amelyekben a tesztek írása már bevett szokás, maguk a gyermekek várják a tesztírást. Az iskolai havi dolgozat írásának soha nem örültek úgy a gyermekek, mint a tesztek, amelynek írásánál szinte versenyeznek egymással, hogy ki csinálja meg gyorsabban és jobb eredménnyel. A ver-

sengés a tanulók között még sohasem váltott ki lustaságot. Különösen helyénvaló és jó az elemi iskolja legfelsőbb tagozatában, a polgári iskolában, és helyénvaló lenne a középiskolák alsó osztályaiban, a pubertás idejében, amikor a tanítónak és tanárnak minden alkalmat meg kell ragadnia, hogy a tanulókat, különösen a leánytanulókat a természet törvénye szerint történő emberré-érésén átsegítse. Nem mondom, hogy csak a teszt és csak a sűrű foglalkoztatás segít, de hogy segít, az bizonyos.

Azt sem tartom érdektelennek megjegyezni, hogy a tesztírással vagy próbálkozással szabad, vagy rendszeresen kell foglalkoztatni. A próbálkozás a tanítót irányítja, az állandó tesztelés pedig gyakorlat, mondhatom életszükséglet a tanulók számára, mert a szokás hatalmat jelent.

Egyik tanfelügyelőnk két-három évvel ezelőtt rajongó híve lett a tesztírásnak. Ahány falusi vagy városi iskolát meglátogatott, mindenhol ottlőn előre elkészített teszteket vitt magával, és próbára lett tanítót, tanulókat egyaránt. Az ilyen hirtelen bevezetett tesztelés persze nem járt a kívánt eredménnyel. A legügyesebb és legfogékonyabb tanulók is csodálkozva néznek minden új dologra, s ha nem az iskolában megszokott mederben kérdezik vagy tanulják, nehéz megszoknia az új módszert. A tanfelügyelő látogatás alatt a gyermekek a teszt alapján győztes eredményt tudtak csak fölmutatni. Ha ugyanez a tanfelügyelő körlevélben vagy szóbelileg előre felhívta volna a tanítók figyelmét a tesztírás próbaszerű bevezetésére, a formát és módot is közölte volna velük, bármily idegen tesztet fölmutathatott volna a tanulóknak, s azok nemcsak hogy habozás nélkül, de örömmel és készséggel fogtak volna hozzá a kidolgozáshoz.

A tesztírásnak még sok ellensége akad, akik egyrészt pedagógiai érveléssel, másrészt és leginkább csak megszokott kényelemszeretethől vannak ellene. Nem ártana, hogyha minden tanító és tanárember minden tárgyból megpróbálna teszt útján információt szerezni önmagáról és tanulóiról is. A teszt minden tantárgynál segítségel nyújt. Elgondolásban már pl. földrajzi teszteket készítettem. Magam előll láttam a tervszerű rajzokkal, térképekkel ékes teszteket, de a kiadóvállalat hallani sem akart azok megvalósításáról. Később magam is beláttam, hogy az általam elgondolt földrajzi tesztek kiadása minden ezer példánynál legalább három-négyezer koronát jelentett volna, s egy osztály földrajzi tesztjei öt-hat koronába kerülének. A mai sanyarú viszonyok között ilyen összegre sajuos, gondolni sem lehet.

Ajánlom kedves kártársaimnak, hogy próbálkozzanak a tesztekkel és végtelenül hálás lennék, ha e téren elért tapasztalataikat velem közölnék. *)

Ipolyság.

*) A jelen tanév folyamán méltóztassék talán kísérletezni, s ha a kísérletek eredményesek voltak, a jövő tanévben mi sem áll útjában a tesztek rendszeres írásának.

Iskolai önkormányzat.

A ma és holnap emberének célja a boldogság. Boldogság itt a Földön és boldogság a nagy öröklétben. Az iskolát az élet szükséglete hívta elő. Ezért az iskola célja sem lehet más, mint az élet célja. Hisz a mai modern iskola már rég kimondotta az elvet: neveljünk az életre. Az egyednek az élet nehézségeiben önállóan kell megállni. Ha tehát az iskola nem akarja szem elől igazi célját eltéveszteni, erre az önállóságra is nevelnie kell a gyermekeket. Önállóságra önmagáért és önállóságra a társadalomért, mellyel a közösséget soha meg nem tagadhatja.

Tanítással arra készítjük elő a növendékeinket, hogy megállapíthassák maguk, mi a helyes és igaz. Mi a való. Neveléssel pedig azt mutatjuk meg a gyermeknek, mint kell élnie, hogy célját jobban megközelíthesse, elérhesse: boldoggá lehessen.

Legjobb nevelési mód a példa. Így az életre való nevelésnek is legjobb módja a példa. A iskola legyen egy kis társadalom. Tagjai a tanulók, s a kis, de nekik nagy és fontos életüket intézzék ők maguk. A tanító, vagy nevelő csak a szemléltője legyen ennek a munkának. Nem vezet ez akarati befolyásra. A nagy emberi társadalomban is meg van ez a szemlélő és bíráló felsőbbség, a világ erkölcsi ítélőszéke. Ha ez nem volna, bizony sokszor más lenne az igazság, mint a valódi igazság. Még e sokszemű bírónak is többször megpróbálják bekötni a szemét a magyarázattal. A kis társadalomban is szükség van az élő lelkiismerete, hogy a kis társadalom bírójának, a közösség lelkiismeretének a szemét se lehessen bekötni. A kis társadalomnak vannak törvényei, szabályai, melyeket betartani kötelessége mindenkinek. De az ember gyarló. Bizony, megesik a hiba. Am az ember tudatos lény is, így felelős is. Hogy a hibák ne ismétlődjenek meg, mert abból az egyénnel is, meg a társadalomnak is kára származik, igyekezzünk társunkat a hibájára figyelmeztetni. De jó is volna, ha minden figyelmeztetésnek meg volna a kívánt eredménye. Sajnos, ez nem így van. Az ember keres valami módot, mellyel a hiba megisméllődésének elejét vegye. Persze, a gyarló ember nem talál más eljárást, mint a büntetést. A bűnhöz egy kellemetlen érzést akar kapcsolni, hogy mikor a hiba elkövetése felmerül, kövesse azt egy kellemetlen érzés, mely visszatartsa annak elkövetésétől. A kellemetlen érzés lehet testi és lelki. E két eszköz közül emberhez méltó a lelki hatás mert az ember testi és lelki élete közül a lelki a felsőbb rendű.

Mit tegyünk a hibával, vagy a hibás gyermekkel, ki az osztály, a kis társadalom rendje ellen vételt, hogy máskor ez elő ne forduljon, vagy legalább is a lehetőséghez mérten korlátozzuk az esetek számát? Ha az életre akarunk nevelni, nem tehetünk mást, mint az élet. Állítsunk fel olyan szabályokat, amelyek betarthatók, persze ezt is a kis társadalom szabja meg. A jó hordozza önmagában a jutalmát, mint az életben. Nyugodt, megelegedett élet, boldogság. Ezt a gyerek a mi szeretetünkkel

érzi, nyeri meg. Javítsuk a rosszat, illetve a gyengébb, de jó-akarátút. Mert ne felejtjük el, ha ők úgy meg volnának győződébe az ő cselekedetük rossz voltáról, mint mi, akkor erősebb volna náluk is a jóra való igyekezet. Végül, mivel jobbat gyalró emberi mivoltunkkal kitalálni nem tudunk, büntessünk. De itt se mi büntessünk, hanem a társadalom, mely ellen vétett. Fontos, hogy a bűnös bűnösségét elismerje. Büntudat nélkül csak büntetünk és a fő célt a javítást, elkerüljük. A büntetés ne legyen sokféle. Legyen természetes és célhoz vezető, de szolgálja az életet, mint minden tanítói munkánk.

Hogy a tanítás menetét meg ne zavarjuk, ne térjünk ki a tanításból a hiba elkövetésekor. A hiba elkövetésére a mai, modern iskola kevés alkalmat szolgáltat. Ha dolgozik a gyerek, nem ér rá véteni a társadalmi előírások ellen. A mai modern iskola, a munkaiskola, a munkára van berendezkedve. Ez irányítója, vezetője mindennek. De az önállóságot is az a munka fejleszti legjobban, amit a csendes foglalkozási idő alatt önállóan elvégez.

Mi a társadalmi, iskolai rend ellen vétőket egy irkába, az úgynevezett hiba-irkába jegyezzük be. A hiba-irkába minden gyerek nevét bejegyezzük év elején. Ugyanakkor megbeszéljük az iskolai rendet. Megválasztjuk az első felügyelőt titkos szavazással. Ezzel mindjárt készen is vagyok a választások tanításával, anélkül, hogy egy árva szót is szóltam volna róla. A felügyelő joga felvigyázni a rendre, tanítás előtt és a szünetekben, sőt olyankor is, mikor az önállóság nevelése miatt kimegyek az osztályból. Vajjon tudnak-e engedelmeskedni nélkülém is a törvénynek? A hibás gyereket feljegyzi. A neveket átadja nekem. A hiba-irkába csak azt írja be, akit én bejegyeztetek. A bejegyzés a név után tett kereszt. (Itt is a kereszt súlyosodik rá. Ez a végzetünk.) Akinek több a joga, annak több a kötelessége is. Minden tisztség kötelezettséggel jár. Így a felügyelői is. Ő jelenti a hiányzókat. Ellenőrzi az iskola takarítását. Erről jelentést tesz. A tisztaság ellen vétőket figyelmezteti. Egy hélig vezetője az osztálynak. Egy hét múlva új felügyelőt választunk. Hibás gyermek nem szavaz a választáskor. Hibás gyerek nem lehet felügyelő. (Először tudjon magára vigyázni és úgy másra.) Bizony a választások előtt néha pártalakítás is van. Nagy aztán annak a pártinak az öröme, amelyiknek jelöltje győz. Olyan éljent kiáltanak, hogy ha véletlenül valami idegen ember járna az osztályom ablaka alatt, nem tudom milyen véleményem volna az iskola rendje felől. A multkor már én sem bírtam szó nélkül és megkérdeztem, mire jó ez a nagy kiabálás, azt felelte az egyik lány: »Ezzel fejezzük ki örömünket«.

Mi lesz az elkövetett hibákkal? Ezt bizony megkérdezzük hetenként. Minden héten van hibajavítás. Rendesen a szabadórát használom fel rá. De néha a polgári neveléstan órán javítjuk a hibát. Hisz így neveltem gyakorlatilag társadalmi taggá a gyereket. A polgári neveléstan órának ez a célja. Ilyenkor ünnepélyes csend van az osztályban. Minden gyerek, mindent eltéve, egye-

nesen ül. Elkérem a hiba-irkát. Felolvasom egy hibás gyerekeknek a nevét. Megkérdem, miért jegyeztük a hibát. Nem oly könnyű arra felelni: egy hét múlva a hiba elkövetése után. Nem lehet azt elmagyarázni, mert legtöbbször mindenki tudja az okot. Jól tetted, vagy nem? Mit kellett volna tenned? Mit fogsz tenni máskor? Nem oly könnyű ezekre a kérdésekre felelni, mint az első tekintetre látszik. Hogy milyen nehezen felelnek, azt ki kell próbálni. Mit dolgoztál, hogy ki javítsuk a hibádat? (Bármily munkát elfogadunk hibajavítás céljából, ami nem iskolai feladat. Szépirást, rajzot, éneklést, szép olvasást, szavazást. Kinek mihez van hajlama tehetsége.) A kész munkát azonnal megbíráljuk. Minden hibátlan gyereknek joga van bírálni. Néha nagyon is szigorú a bíráló. Néha meg a gyöngével szemben elnéző. De ha akaratos, makrancos gyerek akad az osztályban, aki az osztály szellemébe nem tud, vagy nem akar beilleszkedni, jaj annak. Végül is szépen megadja magát a társadalom akaratának. Így lesz a társadalomnak hasznos, vagy legalább is megféréző tagja. A hibák száma nem szokott nagy lenni. A legrosszabbnak sincs több egy évben, mint öt, hat. Ha van mód a büntetés neme közt választani, inkább mást választanak, mint a hiba bejegyzését. Akinek bizonyítványosztás idejére hibája marad, annak kettős magaviseletet adunk. Két esetben fordult volna ez elő a tízéves működésem alatt. Egy esetben megkapta a tanuló a rossz magaviseletet. A másik esetben, az egész osztály kérte, hogy ne büntessünk szigorúan. Gyenge tanuló volt és nem volt képes kijavítani a hibáját. Különböznél jóindulatú gyerekek volt.

Vége a hibajavításnak. Amelyik gyerekeknek nincs hibája, annak szabad bármit kérdeznie, amit nem tud és szeretne tudni. Megindul néha a kérdések lavínja. A kicsinyek egyszerűbb dolgokat kérdeznek. De bizony a felső csoport tanulói olyat is kérdeznek, amihez lexikonra van szükségem. Szívesen böngészem azt is. Rengeteg anyagot tanítok ilyenkor a hibajavítási órán és főképpen olyat, ami biztosan érdekli a gyermeket.

Nem veszett kárba az idő, amit a hiba-javításra fordítottam. Tapasztalatom azt mutatja, hogy nyertem vele egy kellemes órát és sok szeretetet a gyerekektől. A tanítói munkának ez az értékesebb jutalmazása.

Hogy a nem vétők hogyan dolgoznak, hogy a munka nem csak büntetés, de jutalom is, azt egy következő munkámban ismertetem.

Górcz Lajos.

BUVAR

népszerű tudományos képes folyóirat megrendelhető könyvesboltunkban Galántán. Megjelenik minden hó 15-én. Előfizetési ára egy évre 80.— Ké. Néprajzi, természetrajzi, tudományos munkák, utirajzok stb., tanulmányok képekben és írásban. Munkatársai a tudomány híres emberei.

FÓRUM

Magyar középiskoláink.

(Böngészés az 1933/34. évi iskolai értesítőkbén.)

Mind a nyolc magyar gimnázium istentisztelettel kezdte és Te deum-mal végezte be az elmúlt iskolai évet. A tanítást nem zavarta semmi. Az Ipolyságon és Komáromban fellépő vörheny járványszerű elterjedésének az orvosi beavatkozás csakhamar véget vetett. Önálló épületben még mindig csak három intézet taníthat, míg négy (Beregszász, Érsekújvár, Losonc, Rimaszombat) az iker szlovák vagy ruszin anyaintézetrel egy épületben szorong, Pozsony pedig az ottani német gimnáziummal felváltva 3 napon át délelőtt és 3 napon át délután oktathatja csak növendékeit. Emiatt az érsekújvári magyar diákok két osztálya bérelt termekben volt kénytelen meghúzódni, két losonci osztály délután iskolába járni, egy pedig vándorolni. A pozsonyiaknak évről-évre megisméllendő panasza, a termek fűtöttségéről, pedig nem akar megszűnni.

Az elmúlt 1933/34. iskolai évben a nyolc magyar középiskolába 177 tanulóval több iratkozott be, mint az előző évben. A szaporodás tehát 4.67%. Legnépesebb volt a kassai 648 tanulóval (többlet 33), utána sorakozik Pozsony 632 (kevesebb 5), Komárom 624 (többlet 57), Érsekújvár 571 (többlet 59), Beregszász 561 (többlet 66), Losonc 349 (kevesebb 44), Rimaszombat (többlet 4), Ipolyság 276 (kevesebb 5) tanulóval. A beiratkozottak összlétszáma 3967 tanuló.

Évközben kimaradt 183 (4.61%), köztük három elhalálozás. Legtöbb kilépő volt Érsekújvárott, 6.83%, utána következnek Losonc 6.30%, Rimaszombat 5.55%, Beregszász 5.16%, Pozsony 4.43%, Kassa 3.24%, Ipolyság 3.26% és Komárom 2.88%-kal.

A tanév végén levizsgázott 3784 tanuló (95.29%), vagyis 158-al több, mint az előző évben. Köztük volt 2692 fiú (70.72%) és 1092 leány (29.28%). A fiúk száma az előző évhez viszonyítva hárommal fogyott, a lányok száma azonban 161-gyel szaporodott. Magántanulóként levizsgázott 81 fiú és 32 leány, összesen 113 (2.98%). A legtöbb magántanulót Komárom (53), a legkevesebbet Losonc (2) mutatta ki.

Előmenetel tekintetében átlag kitünő: 495 (13.08%), alkalmas: 2516 (66.49%). Összesen átment tehát: 3011 (79.57%), 170-nel több (1.26%), mint az előző évben. A bukott tanulók száma 755 (19.95%), közülök 424 (11.20%) javíthatott szeptemberben.

A legjobb eredményt Komárom mutatta fel (86.63% ment át). Utána következik Beregszász (80.25%), Pozsony (79.79%), Ipolyság (79.76%), Kassa (79.10%), Losonc (78.64%), Rimaszombat (78.54%) és Érsekújvár (72.17%-kal).

A legrosszabb volt a tanulmányi előmenetel Érsekújvárott,

ahol 148 (27.81%) tanuló bukott meg. 5.37%-kal több, mint az előző évben. 25%-nál többen buktak el nyolc osztályban és csak halban kisebb ennél a bukási százalék. A közlérság legrosszabb magyar osztálya az itteni III. B) osztály, amelyben 39 tanuló közül elhasalt 19 tanuló, 48.71 százalék; csaknem az osztály fele! Hogyan lehetséges ez? Ki itt a hibás? A tanügyi hatóságoknak az ilyen eseteket szigorúan ki kellene vizsgálniok, hogy ilyesmi meg ne eshessék egy intézetben sem. A hiba bizonyára nem a diákságban keresendő elsősorban, hanem vagy a tantervben, vagy a rosszul alkalmazott módszerben. Egyébként a pozsonyi V. A) osztály 33 tanulója közül is elbukott 14 (42.42%), a kassai III. B) osztály 49 növendéke közül pedig 20 (40.81%). Borzalmas számok! A legjobb osztály volt a kassai VIII. B) osztály. 8 (25.80%) kitűnő, 23 (74.20%) megfelelt. Bukás nem volt.

A magaviseletről kimutatást csak Ipolyság ad ez évben és ez megnyugtató. A tanulók 76.03%-a igen jó, a többi jó és csak egy tanuló kapott szabályszerű jegyet. A tanulók szüleinek foglalkozását is csak egy intézet mutatja ki, Losonc. Pedig mind a két rovat közlése mélyebb betekintést nyujtana az intézetek belső életébe. Ugyancsak kívánatos lenne, ha az értesítők közölnek osztályonként az egyes tantárgyakban elért eredményt.

Születési hely szerint az intézetek székhelyén született: 1574 (40.30%), Szlovenszkon 1727 (47.55%), Kárpátalján 255 (5.96%), Cseh-Morvaországban 4(0.08%), külföldön pedig 221 (5.85%). Viszont a tanulók lakóhelye szerint helyben, az intézet székhelyén szüleinél lakott: 2083 (53.97%), szállásadónál kószban: 779 (19.51%), nevelő intézetben 25 (0.59%) Beregszászon, bár ilyenek akadtak még Ipolyságon 19, Kassán 35, Komáromban 35 tanuló, de ezeket nem szerepeltetik a statisztikai kimutatásban). Vidékről vonaton vagy gyalog bejárt 883 (25.48%). A legtöbb bejáró van Ersekujvárott, 219, az összes bejárók egy-ötöde. Ez évben is emelkedett a bejárók száma 1.42%-kal az előző évhez képest. Az egyes intézetek szerint így fest a bejárók száma: Ersekujvár 219 (41.16%), Ipolyság 94 (35.20%), Rimaszombat 97 (33.91%), Losonc 93 (28.44%), Pozsony 121 (20.03%), Komárom 117 (19.30%), Beregszász 99 (19%), Kassa 43 (6.85%). És érdekes, ezek a számok többnyire egyeznek a vidékek munkanélkülieinek kimutatt arányszámával.

Anyanyelv szerint a nyolc magyar intézetbe járt: 3716 (98.20%) magyar, 29 (0.76%) cseh-szlovák, 34 (0.89%) német és 5 (0.13%) zsidó.

Állami illetősége volt 3577 (94.68%), külföldinek pedig 199 (5.27%) van kimutatva. 0.82%-kal kevesebb, mint az előző évben.

Vallás szerint így oszlottak meg: róm. kath. 2139 (56.52%), ágost. hitv. cv. 201 (5.31%), ref. 605 (15.98%), izr. 767 (20.27%), gör. kath. 68 (1.79%), egyéb vallású 4 (0.10%).

A nem kötelező tantárgyak közül a német nyelvet 4 intézetben tanulta 318 (8.40%), a relative kötelező éneket 1424 (37.65%), a gyorsírást 2 intézetben 139 (3.67%), a zenét Komá-

romban 34 (0.89%), a szabadkézi rajzot 6 (0.15%), fizikai gyakorlatokban résztvevő 28 (0.73%), vegytani gyakorlatokban 13 (0.34%). Mindezekre a tárgyakra csak Komárom és Pozsony fordít nagyobb gondot.

Tandíjmentes volt a 7 állami intézetben az I. félévben 2169 (68.05%), félmentes 183 (5.53%), tandíjfizető pedig 871 (26.40%). A II. félévben egész mentes 1925 (60.89%), félmentes 165 (4.91%), tandíjfizető 1004 (31.15%). Évi átlagban: egészmentes 61.89%, félmentes 5.50%, tandíjfizető pedig 29.68%. A befizetett tandíj összege a 7 intézetben 436.000 Ké, Komáromban pedig 106.760 Ké, ahol egészmentes csak 21.78%; félmentes 15.51% és tandíjfizető 62.70%.

Igen érdekes világot vet a négy ikerintézetre (Érsekújvár, Losonc, Rimaszombat, Beregszász), ha ezek adatait állítjuk egymással szembe.

A négy magyar tagozatba 1787 (87-tel több, mint az előző évben), a szlovák—ruszin tagozatba 1368 (többel 57) iratkozott be. A szaporodás a magyaroknál 5.11%, a szlovák—ruszinoknál 4.34%. Evközben kimarad a magyaroknál 107 (5.98%), a szlovák—ruszinoknál 117 (8.55%). A magyarok 44 osztályban (átlag az év elején 40.6, az év végén 38.1 tanuló), a szlovák—ruszinok 41 osztályban (átlag 33.4—31 tanuló) voltak elhelyezve. Mind a nyolc magyar intézetben 91 osztály állott rendelkezésre. (Átlag esik egy osztályra 44—41 tanuló.)

A négy ikerintézetben levizsgázott a magyaroknál 1176 (70%) fiú és 504 (30%) leány; a szlovákoknál pedig 929 (74.26%) fiú és 322 (25.73%) leány. A vizsgát tett lányok száma az előző tanévhez viszonyítva a magyaroknál 2.84%-kal, a szlovák—ruszinoknál 11.93%-kal emelkedett.

Magántanuló volt a magyaroknál 24 (0.63%), a szlovák—ruszinoknál 6 (0.47%).

Előmenetel tekintetében kitünő a magyaroknál 191 (11.37%), a szlovák—ruszinoknál 157 (12.55%), alkalmas a magyaroknál 1104 (65.71%), a szlovák—ruszinoknál 795 (63.54%), megbukott a magyaroknál 382 (22.73%), 175 (10.41%) javíthatott, a szlovák—ruszinoknál 296 (23.66%), javíthatott 127 (10.15%).

A születési hely szerint született az intézet székhelyén 643 (38.27%) magyar, 134 (10.71%) szlovák—ruszin; Szlovenszkon: 700 (41.66%) magyar, 338 (66.98%) szlovák—ruszin; Kárpátalján: 234 (13.92%) magyar, 99 (7.91%) szlovák—ruszin; Cseh-Morvaországban: magyar —, szlovák—ruszin 94 (7.51%); külföldön született 103 (6.13%) magyar és 86 (6.87%) szlovák—ruszin. A legkevesebb szlovák Rimaszombatban, 15 (4.50%), született. Az intézet székhelyén született magyarok száma az előző évhez képest 1.27%-kal, a szlovák—ruszinoké 1.31%-kal emelkedett.

Helyben szüleinél lakott 905 (54.32%) magyar és 433 (34.66%) szlovák—ruszin; kószóban 228 (13.68%) magyar és 199 (15.32%) szlovák—ruszin; internátusban 25 (1.56%) magyar és 22 (1.76%) szlovák—ruszin. Bejárt 508 (30.49%) magyar és 595 (47.63%) szlovák—ruszin.

Anyanyelv szerint a négy ikerintézet magyar tagozataiba járt 1658 (98.69%) magyar, 7 (0.41%) szlovák—ruszin, 15 (0.89%) német; a szlovák—ruszin anyaintézetekbe járt 108 (8.63%) magyar, 971 (77.61%) cseh-szlovák, 93 (7.43%) ruszin, 24 (1.91%) német, 53 (4.23%) zsidó és 2 (0.15%) lengyel.

Állami illetősége volt a magyarok 94.76%-ának, a szlovák—ruszinoknak 98.64%-a. Külföldi illetőségűnek van kimutatva 88 (5.24%) magyar és 17 (1.36%) szlovák—ruszin, pedig az utóbbiak közül többen születtek külföldön, mint magyarok.

Vallásfelekezeti szerint volt a magyar tagozatokban 778 (46.25%) róm. kath., 89 (5.29%) ág. hitv. ev., 359 (21.31%) ref., 405 (24.07%) izraelita, 47 (2.79%) gör. kath. és 4 (0.23%) egyéb vallású. A szlovák—ruszinoknál volt 632 (50.51%) róm. kath., 330 (26.37%) ág. h. ev., 12 (0.95%) ref., 110 (8.79%) izr., 97 (7.75%) gör. kath., 13 (1.03%) cseh testv., 22 (1.76%) cssl. egyh., 11 (0.88%) gör. kel., 5 (0.40%) baptista és 19 (0.51%) felcekezt-nélküli.

A tandíjmentességet élvezte a magyaroknál I. félévben 1217, a II. félévben 1020 tanuló, (átlag 64.65%), a szlovák—ruszinoknál: I. félévben 978, II. félévben 845 tanuló (átlag 70.08%). Félmentes volt a magyaroknál: I. félévben 113, II. félévben 105 tanuló (átlag 6.40%), a szlovák—ruszinoknál: I. félévben 61, II. félévben 51 tanuló (átlag 4.30%). Tandíjfizető volt a magyaroknál: I. félévben 436, II. félévben 569 tanuló (átlag 29.01%), a szlovák—ruszinoknál: I. félévben 292, II. félévben 374 tanuló (átlag 25.60%). A magyarok befizettek tandíjban 223.600 Ké-t, a szlovák—ruszinok pedig 144.400 Ké-t.

A tanulók életkora szerint volt a magyaroknál: 10—13 éves 52.06%, 14—17 éves 36.75%, 18—19 éves 8.76%, 20—31 éves 2.43%, a szlovák—ruszinoknál: 10—13 éves 57.47%, 14—17 éves 31.97%, 18—19 éves 8.07%, 20—31 éves 2.47%.

Az I. és II. osztályba jár a nyolc magyar intézet tanulóinak 35.72%-a, a szlovák—ruszinba 46.56%, a III. és IV. magyar osztályokba 33.70%, a szlovák—ruszinokéba 28.65%, az V. és VI. magyarba 17.29%, a szlovák—ruszinba 13.74%, a VII. és VIII. magyar osztályokba 13.25%, a szlovák—ruszinokéba 11.03%. Az első csoportnál a szlovák—ruszinok vannak többségben aránylag, míg a III.—VIII. osztályokban a magyarok vannak aránylag nagyobb számban képviselve, ami a magyar párhuzamos első osztályok részbeni megszüntetésének számlájára írandó.

A statisztikai adatokon kívül az intézetek történetéből meg tudjuk, hogy az iskolai épületek a régiek, néha elhanyagolt állapotban és még mindig nem képesek elég kényelmes helyet nyújtani a növendékeknek. A tanulók egészségi állapota elég jó volt, sőt egyes intézetek különös gondot fordítottak tanulóikra. Évi háromszoros mérésnek vetették alá őket, egészségi szempontból orvosilag megvizsgálták. Érdekes Pozsony kimutatása, amely szerint 52 tanuló közellátó, 2 messzelátó, 8 kancsal, 8 nagyothall, 24 tüdőtuberkulózisban szenved és 181

tanulónak hibás a foga. Az ilyen kimutatást minden intézet közölhetné. Volt több szép kirándulás is. Csak Komáromban maradtak el.

A rendes tornán és játékon kívül egyes intézetek nagy gondot fordítottak a sportra is. Vannak itt-ott külön sportegyesületek is. Új dolog a fiúk és leányok kitarló katonai menetgyakorlatának a bevezetése is. De meg kell jegyeznünk, hogy pedagógiai szempontból az ilyen erőltető menetelekre nem volna szabad a fiúkat és leányokat együttesen elvinni. A kirándulásokat is lelkiismeretesebben kellene előkészíteni, hogy a tanulók már jó előre tudják meg, hová és mily célból mennek el. A cserkészetet is már minden intézet felkarolta, de több helyen nem adnak cserkészothont, ami nélkül az egész nem ér sokat.

Az önképzőkörök szép eredménnyel működnek, de itt-ott a tagok nemtörődömsége miatt meglehetősen válságba jutott (Losonc). Érsekújvárról sokat foglalkoztak az újabb magyar irodalommal, Komáromban nagyban művelik a zenét, ami követésre méltó. Nagy baj, hogy az ifjúsági könyvtár könyvei nagyon ki vannak selejtezve és újabb könyv csak kevés számban kerül bele (15—50 drb.), és ezek sem valami kiváló művek.

A Szülők Szövetsége, bár egyes helyeken kevesen látogatják üléseit, sokat lendítenek a tanulók erkölcsi és anyagi helyzetén, sőt a tanterv megjavítására is tesznek üdvös javaslatokat, de nem sok eredménnyel.

Az iskolai ünnepélyek és megemlékezések száma sok, de nem költik le eléggé a tanulók érdeklődését. A magyar ifjúság részére nem rendeztek egyetlen magyar irodalmi vagy történelmi tárgyú ünnepet, de megemlékeztek a belga király érdemeiről, a jó könyvről (mikor a tanuló alig tud jó könyvhöz hozzáférni) stb.

A diákság részére az ösztöndíjak száma még mindig igen kevés. Az évi 2000—4000 Ké-t alig haladják meg intézetenként. Csupán Komáromnak áll rendelkezésre 20.000 Ké-n felüli összeg.

Az 1933/34. tanévben a nyolc magyar gimnáziumban érettségi elé állt 345 érettségiző (ebben Ipolyság adatai nem foglaltnak). Levizsgázott külfünetéssel 50 (14.49%), egyszerűen 246 (71.30%). Megbukott 49 (14.20%).

A nyolc intézet-élén állott 1 magyar és 7 cssl. nemzetiségű igazgató. Tanított bennük 119 rendes, 17 ideiglenes, 8 helyettes, 2 szerződéses, 4 kisegítő, 6 cssl. int. rendes és 2 szolgálaton kívüli tanár. Összesen 166, köztük 17 nő (10.24%). Tanított még éneket 6, róm. kath. hittant 2, ref. 11, ev. 3, izr. 11, összesen 33. Magyar intézetből áthelyeztek csehszlovák intézetbe 6, magyarba 9, csehszlovák intézetből magyarba 3, új alkalmazott 7. Betegszabadságon volt rövidebb-hosszabb ideig 9. Meghalt 1. 37 magyar és cssl. tanár tanított mind a két nemzet intézetében. 285 órát adtak hetenként a magyar és 261 órát a szlovák—ruszin osztályokban.

r. s.

Népszínművek, vígjátékok nagy választékban kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

DALOS KARTARSAINK FIGYELMÉBE! A lapunk legutóbbi számának 208. oldalán közölt meghívó szövegéből — nyomdahiba következtében — kimaradt az országos magyar tanítói énekkar alakuló közgyűlésének pontos időpontja. E gyűlés Léván, április 17.-én (szerdán) délelőtt 10 órakor lesz a rk. hitközség tanástermében (Piarista-rendház könyvtárterme), melyre úgy a dalművelés terén aktívan résztvevő, valamint a magyar dal ügy iránt érdeklődő kartársainkat ismételten meghívjuk. Különösen számítunk a Léva közelében lakó tanítótestvéreink megjelenésére. Előkészítő bizottság.

A Galánta—vágsellyei tanítómege választmánya március 28.-án tartotta gyűlését Oswald Lajos vecsei tanító elnökletével. A választmány megbeszélte az időszerű egyesületi és pedagógiai kérdéseket és előkészítette a tavaszi közgyűlés tárgysorozatát. A közgyűlés napját június 13.-ában állapította meg. Főtárgyai lesznek: 1. a közművelődés ügye, 2. a magyar tanítók továbbképzése, 3. a tanítóképzés és 4. a fiatal tanító-nemzedék célkitűzései. — A tanítómege az iskolai referátustól engedélyt kapott a rajz-, ének- és nevelőkézimunka-tanfolyamok megtartására, melyeket a kerületi tanfelügyelőség által az őszi hónapokra kitűzött szemináriumokkal karöltve fognak lebonyolítani.

Fényes sikerűnek ígérkezik az érsekújvári országos magyar dalosünnep. A Csehszlovákiai Országos Magyar Dalosszövetség, mint ismeretes, ezévi országos dalosünnepét Érsekújvárotól Péter-Pálkor rendezi meg. Eddig 27 dalegyesület jelentette be részvételét, ami azt jelenti, hogy a nagyszabású dalünnepen körülbelül 1200 dalos vesz részt, s ez fölülmúl minden várakozást. A Dalosszövetség országos elnöke, alelnöke és főtitkára április 3.-án megbeszélést folytatott az érsekújvári dalegyesületek, továbbá az ottani társadalmi egyesületek képviselőivel az előkészítő munka megindítása céljából. Az értekezlet behatóan megvitatta a rendezés egyes kérdéseit, s a helyi rendezőbizottság elnökéül Szabó Kálmán bankigazgatót kérte föl, akinek szervezőképessége és a magyar dalosügy iránti lelkesedése biztosítja annak, hogy a dalosünnep ügye jó kezekbe kerüljön. Mellette nem kisebb ambícióval és úgyszeretettel vállalták az előkészítés nagy munkáját a rendezőség többi tagjai is, s így minden remény megvan arra, hogy az országos jellegű dalosmegmozdulás fényes sikerű lesz. A helyi rendezőség kibővítése után annak kebelében bizottságok alakulnak, melyek a résztvevő dalosok fogadása, elszállásolása és ételmezése tekintetében fogják kifejteni fontos tevékenységüket. A Dalosszövetség a hangverseny színhelyéül a huszárezred lovardájának átengedését kérte a katonai parancsnokságtól. Az érsekújvári dalárdák, valamint a társadalmi és kultúregyletek vezetőségé, de Érsekújvár város egész társadalma nagy szeretettel készül a Szlovenszko minden tájáról jelentkezett városi és falusi magyar dalosok fogadására.

Május 4-én. *)

Május negyedikén a Bradlo aljában
 gyöngyvirágot szednek szelíd hegyoldalban.
 A fiúk csendesek, a lányok lelkesek,
 dal nem két ajkukon: szívek beszédesek.
 Letörtl gyöngyvirágnak minden kis harangja
 szomorúan esendül, kondul kis kolompja.
 Szlovák fiúk, lányok gyöngyvirágot szednek,
 égszínkéek szemükből könnyet törölgetnek.
 Lehullt gyöngykönnyekből új gyöngyvirág sarjad,
 illatos májusnak új virágot adnak.
 »Fiúk, lányok, hová? Hová? e sok virág?
 Ennyi dús illatban elmerül a világ!«
 — Kérdik magyar fiúk, kérdik magyar lányok. —
 »Kinek a koszorú? bokréta? mondjátok!«
 Szlovák fiúk, lányok szelíden felelnek,
 a kérdők szívében egymásra is lelnek.
 »Hősünknek vesszük ezt, csillagunk sírjára!«
 Szól az egyik leány s könny hull orcájára.
 »Igen, neki vesszük: Stefánik Milámmak,
 szép Szlovenszko hazánk lehullt csillagának« —
 kis magyar esaphoz szólt egy más szlovák lány,
 égszínkéek szemében csillogó szívárvány.
 Könnytörő szívével a magyar is érez,
 nyílt lélekkel fordul szlovák testvéréhez:
 »Édes testvéreink, engedjétek nekünk,
 hőstök sírjára fűzért mi is tegyünk;
 csokorba köljük a május gyöngyvirágát
 s befedni segítjük a hős mohyláját.«
 Így, kik ezer éven szívben összeforrtak,
 ez együttérzésben kézbe kezelt adnak.
 Hőseik emléke szívükben fellobban,
 a honimadásban szívük összedobban.
 Szlovenszko fiai, lányai most egyek;
 zöld május havában gyöngyvirágot szednek.
 Május gyöngyvirágát koszorúba fonják,
 koszorúba kötik tavasz kankalinját,
 nyíló orgonával összeszővögetik
 s Bradlo hús kövére csendben lehelyezik.
 A dús illatárban egy bús ima szárnyal,
 — gránit visszhangozza — komor áhítattal...

*) Timár Gyula ógyallai kartársunk küldte be e verset, melyet a gyermekek a május 4-i emlék-napon szavalhatnak.

Templomi szolgálatra erős hangú, jókarban lévő Eder gyártmányú harmónium jutányos áron eladó. Várady Károly tanító, Sudov, p. p. Velké Sarovce.

Gregor: Szlovenszko fallitérképe és az összes engedélyezett fallitérképek kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán

KRÓNIKA

A néplélek legjobb ismerője a néppel együtt élő tanítóság.

Az a szorosra fűzött szimbiozis, mely foglalkozásunknál fogva a néphez köel bennünkkel, egyúttal arra is képesít, hogy a nép gondolat- és érzésvilágába gyakorlata szerezhelünk belekinlést. És teljes felelősséggel állíthatjuk, hogy hiába jönnek a faluba képzelt etnográfusok, antropológusok, hiába igyekeznek feljegyezni, összegyűjteni a nép dalait, művészetét, szokásait, annak erkölcsi felhasználása, gondolatvilága teljesen zárt marad mindenféle jaggatás és kutatás elől. Mert — sajnos — a szépen elszavallt demokrácia és osztályegyenlőség, sőt az azokat egymástól elválasztó falak haragos lerombolása ellenére is a nép az úrral szemben még ma is érzi és tartja külön osztály voltát és olyan titoktartó, magától olyan együgyűnek teltető, hogy viselkedése sziklafalán megtörik minden kutatás. Ennek eredménye aztán, hogy a nagy fáradtsággal összegyűjtött szépművészeti és etnográfiai anyag csak kismérsékben és felszínesen adja a nép igazi lelkületének velületét, s a vele foglalkozók különböző spekulatív úton sokszor sütnék ki olyan eredményeket, melyek teljesen elütnek a nép igazi sajátosságaitól. És ilyen tévedésekbe még a legjobb szándékú, legtehetségesebb magyar művészeink, íróink is bele-sodródtak, így került aztán a közviladalba a népszinművek agyon-sallangozott, puritán érzésű, Übermenschsé stilizált paraszt alakja, melynek érzésvilágát, mondanivalóit épp azok nem értették meg, akikről — állítólag — állította a szerző. Így lett egyszerű népművészelébből exportra standardizált tarka tömegcikk, így vált népdaluaiból édeskés szósszal nyakonönlött, zenei formák béklyóiba beleszorított úgynevezett hallgató nóta. Es nagyjokú inváziótló meglevésztve ott tartunk, hogy az igazi, eredeti népművészeti kincs lett számunkra idegen, érthetetlen és ember legyen a talpán, aki a valódi népi művészet, a nép igazi szellemi termékei mellett hitet mer tenni. Mert a közvélemény csak a kereskedelemben megforduló népművészetet ismeri, azt tartja egyedül magyar nőlának, amit a cigány agyonra cifráz. Mindez azonban csak annak a megállapítása közben csúszott tollam alá, hogy egyedül csak a tanítóság lehet szerencsés a néplélek hét pecséttel fedett saisi fátyla mögé tekinteni. De az is csak egy-egy pillanatra, egy keskeny résen keresztül történelhetik s már is összezáródik a függöny. S amit erre a villanásra látunk, bizony egészen más, mint amit Vas Gereben, vagy Gárdonyi írt, de még a Móríc Zsigmond, vagy a Móra Ferenc meglátásaitól is különbözik.

A szomszéd községben csempésztragédia történt. Az egyik búzát hozó fiatal legényt a fináncok lelőlték. Az eset az iparos-tanonc iskolában, 18—20 éves tanoncok között, az úgynevezett

ismeretterjesztő olvasmánytárgyalás során szóba került. Az osztály fel volt háborodva az eset miatt.

Az egyik tanonc: Hogy merle az a finánc lelőni, hiszen nem lopott. Pénzért vette s a magáét hozta át.

Én: De megkárosította az államot, mert vám nélkül akarta az árut áthozni. A finánc hát jogosan használta a jegyverét.

A tanonc: Hát gondoskodják az állam a szegény népről, hogy ne kelljen neki csempészkednie. Ha pedig nem, akkor ne vegye el, amiért az ember becsületesen megfizet.

És a nagy többséget lehetetlen volt arfól meggyőzni, hogy az államot ilt rövidség éri, azért kénytelen jegyveres kézzel is meggátolni az eféle üzelmeket. Csak vitték a magukét, hogy a csempész nem lop, csak a megvásárolt sajátját hozza, így bünt nem követ el.

Ime, egy csekély rés, melyen keresztül beláthatunk a nép jegről és jogtalanságról alkotott felfogásába. A törvény az állam ember számára készül és annak belüi szerint ítéli el az állam által levő embertípust éppúgy, mint a felette álló bűnözőt. De épp azt látjuk, hogy amit az egyik csoport fenntartás nélkül jogosnak vél, az már a törvény betüibe ütközik.

Vagy a másik példa. Egy szegény napszámos asszony egy jélliter mákol kér a szomszédjától, aki szakasztott olyan földhözragadt istennyomorullja. Telik-múlik az idő, elérkezik a karácsony is, de a kölcsönző bizony hiába várja a kölcsön visszatérését. S mert a szent ünnepekre elengedhetetlenül kell a mák, a kölcsönző félre teszi a röstelkedést, visszakéri a mákot. De mit jelez az ádós?

„Még az Isten is megver téged, ha ilyen szegénytől kéred, mind én vagyok!”

Ez is egy példa, hogy mit tart a nép jogosnak, vagy jogtalanoknak. A közfelfogás az, hogy akinek van, attól eltulajdonítani, vagy lopni, nem bűn. Csak a törvény meg ne tudja. Mert a törvénnyel tisztában van a nép, de annak magasabb erkölcsi intencióival egyet nem ért. Az mindennapi szokás, hogy a mezőn hagyott szalmát, pelyvát egész télen át hordják, magyarul: lopják, de a legjobban meg volnának sértve, hogyha valaki azt mondaná nekik, hogy tolvajok. Falun litok alig van. Az emberek élete egy síkban folyik le, így minden történet élénken marad meg az emlékezet lábláján. Mindenki tud mindenkiről mindent, történetjél: az akár a széles határban, akár zárt ajtók mögött. Így a törvénynek ily — szerintük ártatlan — megsértése mindenki által tudott dolog. Megtudja a károsult is, persze, bizonyítani nem tud, de nem is akar. Talál más megtorlási módot. Ha hasonlót nincstelen, visszalopja, ha gazdag, legyint, talán előre szánott is az eshetőséggel, mert hisz évszázadok óta így van ez és így is lesz. A városi embereknek e félkalkulmárkodás nem tartozik a szokásaik közé, kivéve a hivatalos tolvajokat. Ezeknek az enyém-és-tiedről egészen másféle fogalmaik is vannak. Ennek oka jórésztben az a vasfal-szerű szolidaritás, mely szokásaikban, viselkedésükben, gondolkodásukban minden más társa-

dalmi osztálytól különzárja a falusi embereket. Ez az egy frontra való felzárkózás különösen az urakkal szemben szívós. Leginkább a magaszőrűnek vélt tanítója előtt, ott is csak véletlenül, villanásszerűen mutatja ki valódi énjét, szellemének belvilágát.

A mai iskolában sok mindent megteszünk, hogy ezt a látogató őrít betöltsük. Néha-néha úgy is látszik, hogy e munkánk nem is lesz sikertelen. De mihelyt a gyermek kezünk alól kikerül, újra azt a lelki beállítást nyeri a környezetétől, melyet apái. Nem mondom, hogy ennek csak árnyoldalai vannak, de bizonyos, hogy a hibák kiküszöbölése az egy nyelvű, egy nemzeti érzésű tömegek teljes összeforrasztása elsődrendű nemzeti és állami érdek. Ehhez pedig nem elég a felsőbb társadalmi réteg proletarizálása, hanem inkább és elsősorban az alsóbb osztályok szellemi és erkölcsi színvonalának emelése, hogy egy közös határon találkozhassanak, ami egyúttal a törvény, a jog, az erkölcs, a tudás és az emberszeretet által korlátozott tisztultabb életformákhoz vezessen.

Bach J. Sebestyén és Händel F. György születésének 250. évfordulóját

ünneplik a napokban világszerte. E két névnek egymás után való leírása az abc. rendje szerint történt, miközben a két markáns egyéniség érdemeinek összehasonlítása egyáltalában nem vezetett. Mert azt, hogy közülök ki volt nagyobb, ki idézett elő maradandóbb hatást a zeneművészet terén, még a legszakavatottabb életírói sem tudják eldönteni. Titán volt az egyik éppúgy, mint a másik. És ha keltőjük élettörténetét szemléljük, lehetetlen fel nem ismerni azt a hasonlóságot, mely életkörülményeik között volt, mely talán kiváltója lett annak a monumentalitásnak, mely művészetükből messze világltában tündöklük.

Bach J. Sebestyén életét és műveit lapunk legutóbbi száma méltatta.

Händel Gy. Frigyes életsorsa nagyon sokban hasonlít a Bachéhoz. 1685 február 25.-én született a Saale melletti Halle-ban. Apja jogi pályára szánta és hallani sem akart arról, hogy fia zenész legyen. Pedig a kis Fricit minden vágya csak a zene felé vonzotta. Mihelyt szerét tehette, órákig elábrándozott a zongora mellett. Mennyit szenvedett, ha szigorú apja rajlacsképtelen az eféle haszontalanságokon! Végre egyik nagynénje egy kis klavikorddal ajándékozta meg. Ezzel aztán elrejtőzhetett a padlás zugában, annak hangját senki sem hallotta. De szert is tett olyan technikára, hogy mikor a hamburgi orgonista sziveségéből az istentisztelet után egy jutalmot eljátszott az orgonán, a templomból távozó száz-weisenfelsi herceg meglepetten kérdezte, hogy ki az a művész, aki játszott. S mikor a szepegő fiút elébeállították, maga a herceg beszélt rá a makacs apát, hogy taníttassa a fiát. A kis Händel csodálatos előrehaladást tesz a Zachau keze alatt úgy, hogy apja bemutatja a berlini udvarnál,

hol mindenki bámulta képességeit. Szigorú apja azonban még ez évben meghal s 6 11 éves korában árván marad, mint a 9 éves Bach. Csakhogy neki még szerelő bátyja sem volt, aki elesett ügyét felvehette volna. De Händel méltó fia apjának. Amit fellesz magában, azt mindenáron keresztül is viszi. A 11 éves ifjú elváltja a hamburgi templom orgonistái állását, s miközben megkeresi kenyerét, erőteljesen dolgozik az önképzésén is. Már ekkor foglalkozik zeneszerzéssel. Ifjúkori műveit friss ötletesség, mély érzés jellemezte, bár az akkori zeneelmélet ellen sokszor vétkeztek. 1705-ben már operákat írt, melyek közül a Nérót és még három másikat elő is adat. Sikere van, de érzi, hogy hiányzik még az a művészi készség, amely nagy gondolatainak kifejezéséhez szükséges. Erzi, hogy tanulnia kell még s ezt egyedül Itáliában érheti el.

1707-ben már Firenzében, Rómában, Velencében jár. Ott összeismerkedik s tanítványává lesz Domenico Scarlattinak, aki előlt egy álarcos bálon oly boszorkányos ügyességgel zongorázik, hogy a híres zeneszerző így kiált fel: »Ha ez nem a híres szász, akkor maga az ördög!« Ugyancsak ott találkozik kora egyik legnagyobb mesterével, Corellivel, akinek Rómában egy hangverseny alkalmával valóságosan kitépi a hegedűt a kezéből, hogy megmutassa, hogyan kell eljárni a műsoron levő zeneművet. Bár erőszakos természete meglehetősen sok ellenséget szerez neki, zsenialitása még rosszakaróit is kibékíti. Scarlattól, Corellitől nagyon sokat tanul. Bemutatja nekik operáit, melyek közül nem egyet adtak elő az itáliai városokban. Előkelő pártfogói bejuttatják az Arkádiai egyesületbe, melynek tagjai: hercegek, művészek, maga a pápa is, a művészetek pártfogását tűzték ki feladatul. Ez egyesületnek valódi arkádiai pásztortűnépélyei feledhetetlen emlékekkel töltötték meg a fiatal művész fogékony lelkét.

Itáliai útja után előbb Hannoverben, majd 1712-től kezdve végleg Angliában telepedik le. 1719–1740-ig 28 operát írt, több színház igazgatását vezette, közben rengeteg baja volt az olasz származású szeszélyes és fegyelmезellen énekesnőkkel. Azoknak egyik botrányos színházi veszekedése miatt még a király előtt is kellemetlensége támadt s I. György haragját csak egy gyönyörű szerenáddal tudta kiengesztelni.

1737-ben a rengeteg szellemi munkától agyszélhűdés éri, de az erős akarátú művész ebből is kigyógyult s mintha attól félné, hogy már csak rövid ideje van hátra földi életéből, egyre-másra szerzi zenekari műveit. 12 hegedű szonátát, 13 két hegedűre, 5 versenymű hegedűre, 20 orgonára, 12 vonóshangszerekre. Végül 1741-ben 24 nap alatt megírja Messiás c. oratóriumát. E remekmű egész ouvrejának csúcsa. 1749-től kezdődőleg Londonban minden évben előadják a szegény gyermekek kórháza javára.

A Messiás után még egész sorát írja az oratóriumoknak: Sámson, Herakles, Belsazar, Makkabeus, Judás stb. Pedig akkor már biztos volt, hogy megvakul. Orgonázni már csak úgy tud,

hogy versenyműveit könyv nélkül tanulja be. Mikor a Sámson oratóriumát, — melynek orgonaszólamát maga játszotta — a vak Sámson azt éneklé: »Micsoda sötétség, sem napfény, se holdvilág!...« a 68 éves agg mester egy percre magábaroskad s világtalan szeméből sűrű könnyekkel hullat. Onmagát írta meg.

Erős akarata még vakon is fenntartja. Saját művei orgonaszólamának eljátszását dehogy bízná másra! 1759-ben november 14-én halt meg Londonban. A westminster templomban temették el s az angolok oly tiszteléssel vették körül, hogy csak Dickens Károlyt tartották elély méltónak arra, hogy mellé temessék. Az angolok ma is a magukénak vallják. Igaz is, az angol zene kialakulására rendkívüli hatást gyakorolt.

Händellel szemben mintha igazságtalan lett volna az utókor. Eltekintve 7—8 oratóriumától, híres-neves Largojától, több, mint 40 operája közül csak egyet mutattak be a ma közönségének. Pedig aki csodálatos ötletességét, kontrapunktikájának mesterei alkalmazását, mondanivalójának méltóságos, komoly páthosszal megismeri, alig tudja elfelejteni az erős akarata tilán zsenialitását. A mai kor adós maradt Händelnek s mind élénkebb az a vágy, különösen külföldön, hogy műveinek felújításával leröjje ezt az adósságot. E tartozás egyik lerovása készül most is az ő születése 250. évfordulója alkalmával rendezett fényes ünnepekkel.

A rádió villámszárnyán a legkisebb faluba is eljut e két lángeszű művész zsenialitása s Bach és Händel neve e csodálatos találmány, a rádió segítségével most, késő századok után, lesz ismertté az egész világ előtt.

Szepcsi Gyula.

SZEMLE

Gyermektanulmányi szemle.

Rovatvezető: Adler Ernő.

A gyermekek szellemi munkabírása Nagy László kísérletel szerint :

A világháború előtt különösen Amerikában, Németországban, Hollandiában, Oroszországban és Magyarországon virágzott a gyermektanulmányozás, ahol különösen Nagy László, a kiváló pedagógus vizsgálatait az egész világ tanítósa köreiben nagy hírre lelték szert.

Nagy László számos kísérletet végzett a gyermekek szellemi munkabírásáról, s kísérleteinél a Kraepelin-féle összeadó módszert alkalmazta. Ezen kísérleteinek eredményeit óhajtom itt röviden ismertetni.

I. A munkamenység meghatározása. A tanulók 8 óraker a tanítás megkezdése előtti 5 perc alatt átlag 42 összeadást voltak képesek végezni. 9 óraker az óra után ugyancsak 5 perc alatt 45-öt, 10 óraker 53-at, 11 óraker 62-öt, 12 óraker a leg-többet 65-öt, 1 óraker már csak 62-öt. Ezen adatokból kitűnik, hogy a tanulók munkateljesítő képessége a mennyiséget illetőleg a legcsekélyebb volt 8—9 óráig. Ennek a fel-lúnó jelenségnek oka nem más, minthogy a tanulók az első órán a munkakezdés nehézségeivel küzde-

nek. Ezt bizonyítja az is, hogy a tanulók közül 9-en kellemetlen közérzéről panaszkodtak, ami azonban 9 vagy 10 óra elteltétől tehát ezt a fiziológiai állapotot a munkaadaptáció izgalmainak kell tekintenünk.

A tanulók munkája 9 órakeresületen s hatalmas arányokban fejlődött 11 óráig. A munkaenergia ezen virágzó korát kisebbrészt annak tulajdoníthatjuk, hogy a tanuló már nem küzd a kezdés nehézségeivel, de főként annak, hogy ekkor egy igen értékes tényező, a begyakorlás érvényesül.

11 óráig 12-ig állag véve még mindig emelkedik a műveletek száma, de már csak kevésbé. Ezen időben a begyakorlás ereje még mindig érezhető hatását a tanuló autoszugesztív akaratól támogatva, azonban ekkor már az erőnek a fáradtsággal kell küzdenie. A tanuló kitarló energiájától függ, hogy meddig bírja e küzdelmet.

12 óra után a tanulók munkateljesítménye általános hanyatlást mutat. Ennek oka, hogy a munka pozitív tényezői, a begyakorlás és a szándékos figyelem mindinkább feladják a küzdelmet a rohamosan növekvő fáradtsággal szemben.

II. A fáradtság subjektív érzése. A tanulók minden egyes alkalommal följegyezték, hogy mit éreztek munkaközben. Három kérdésre kellett felelniök: A munka könnyebben ment? Egyenlően? Vagy nehezebben? S meg kellett indokolniok: Miért? A három közül csak az első és a harmadik volt jellemző, melyek eredménye a következő:

28 tanuló közül 12-nél könnyebben ment 9 órakeresület. 22-nél 10 órakeresület, 15-nél 11 órakeresület, 12 órakeresület már csak 7-nek, 1 órakeresület pedig már csak kettőnek ment könnyen a munka.

A »nehezebben ment« alá foglalt adatok éppen a fordítottját mutatják az előbbi adatoknak. 9 órakeresület azt vallotta, hogy a munka nehezebben ment, ami már a munkakezdés nehézségeinek megérzése volt. 10 órakeresület a minimumra szállt le a nehéz munka kellemetlenségének érzése (3 tanuló), ugyanakkor, amikor más oldalról a könnyű munka érzése a maximumát érte el. 12 órakeresület erősen felszökik (15-re) a nehezebben dolgozó tanulók száma,

ekkor már a többség kezdi érezni a fáradtság kellemetlen hatását. Ez a jelenség annál sajátosabb, mert mint láttuk, 12 óráig általában fokozódik a munkateljesítőképeség. Ez azt bizonyítja, hogy a fáradtság subjektív érzése korábban lép fel, mint a munkateljesítőképeség hanyatlása. Egy órakeresület már a tanulók telmes többsége (28-ból 22) érzi a fáradtságot.

III. Hibák száma. A hibás műveletek száma legkevesebb 8 órakeresület. Ez a jelenség változóan helyezkedik a munkamenységre vonatkozó adatokkal. Ugyanis míg a kezdő munka a menységre a legrosszabb eredményt, addig minőségre nézve a legjobbra tünteti fel. A begyakorlás, úgy látszik, csak a munka menységre hat javítólag, de nem hat a minőségre. Ebből az lehet következtetni, hogy a munka minősége közvetlenebbül van alávetve a fáradtság hatásának, mint a menysége.

A munka minősége 9 órakeresület 3,8%-os értékről leszállt a 6,3%-os értékre s körülbelül ezen a színvonalon maradt mindvégig, vagyis 1 óráig. Közben 10 és 12 órakeresület emelkedés volt. Ez a hullámlás az első pillanathban érthetetlennek látszik. Azonban ha nem is teljesen, de némileg világosabb lesz e hullámlás, ha számbavesszük azokat a tantárgyakat, melyek a kísérleti munkát megelőzték. A számtani és természetrajzi órák után értékesökénység, míg a történelmi és magyar órák után értékelkedés mutatkozott. A kísérleti munka számműveletekből (összeadásokból) állott az exakt tárgyak után rosszabbul. A humánus tárgyak után jobban mentek e számműveletek, azaz az exakt tárgyak után részleges fáradtság mutatkozott az exakt műveletekkel szemben. A humánus tárgyakal való foglalkozás ezt a részleges fáradtságot megszüntette, valószínű tehát hogy a munka minőségének változásai kevésbé az általános fáradtságtól, hanem inkább a munkanemek által kellett részleges fáradtságtól függenek. És pedig: a homogén foglalkozások fokozzák a fáradtságot, illetőleg csökkentik a munkaerőt, ellenben a heterogén foglalkozások után kedvezőbb diszpozíció jön létre a munkateljesítő képességre nézve.

IV. Munkatípusok. Nagy László kísérletei során háromféle munkatípust állapított meg:

a) **Erősen fölfelé haladó típus,** amelyet az jellemez, hogy a kezdő és befejező munka mennyiségének nívója között nagy a különbség. Az idesorolt egyéneknél a munka adaptációja rövid ideig, legfeljebb egy óráig tart, ami után gyors ütemben emelkedik a munkaérték rendszeren 12 óráig, amikor enyhe hanyatlás áll be.

b) **Az egyenletesen dolgozó típus,** amelyet a kezdő és befejező munka nívója közötti csekély különbség jellemez. Jellemzi e típust még, hogy a munka utolsó fázisában hanyatlás vagy egyáltalán nincs, vagy ha van, csak jelentéktelen.

c) **Az ingadozó munkatípus,** amelyenél a munkabírást kifejező számér-

ték szabálytalanul változik. E típusban gyakori az utolsó fázisban is a fölfelé haladó irányzat.

Habár e három típus között vannak átmenetek, mégis jellegzetesen elkülönülnek egymástól. A munkaerő szempontjából legértékesebb az erősen fölfelé haladó típus. Számokban kifejezve, az erősen emelkedő típus számműveleteinek átlag. közép értéke . . . . . 60.8 volt,

egyenletesen dolgozó típus
átlag. közép értéke . . . 47.3 volt,

ingadozóan dolgozó típus
átlag. közép értéke . . . 47.7 volt.

A gyermekek szellemi munkabíráásával Nagy László kívül számos kiváló pedagógus és pedopszichológus foglalkozott, azonban legpontosabb adatokat Nagy László kísérletei eredményeztek.

Bel- és külföldi folyóiratokból:

A képezítő

és a szakvizsgák reformja.

Mindnyájan tudunk arról, hogy a lépő iskolauyi miniszter írászta- lának fiókjában fontos tervek vannak a tanítók — különösen a polgári iskolai tanerők — képezítő- vizsgái reformját illetőleg. Dérer miniszter gondolatát szakemberre valló képességgel egészítette ki és valóstította meg Krémár, jelenlegi iskolauyi miniszter.

Nagyon éreztük a vizsgáztató rendszer tökéletlen voltát. Nemcsak mi, tanítók, hanem a vizsgáztató bizottság tagjai is. Mind külsőségekben, mind tartalmilag tarthatatlannak bizonyult a vizsgáztató rendszer. Váratlan meglepetéseket tartogatott sok alapostudású és nemmindennapi- előkészütségu jelölt számára is, viszont a gyengébb elem gyakran vált a szerencse kedveltjévé.

Mínlha csak visszhangra talált volna miniszterünknel továbbképzési törekvésünk! Erőpróbat fog jelenteni ezeken a praktikusszellemű, nívósított vizsgákon átetni, ami továbbképzési problémánkban a leg- jelentősebb lépés. Az egész rendeletet a haladás és nívósítás szelleme hatja át. A mottó **tudni** — praktikus szellemenben.

A reformot az 1935. ian. 23.-án kell 56817/34.—I. sz. miniszteri rendelet adja tudunkra, melyet lapunk röviden ismertetett már, s amelynek

az elemi iskolai képezítőre vonatkozó részét egyesületünk kiadásában megjelenő Vésnik-fordítás is közölte.

Jelen cikkünkben a rendeletnek a polgári iskolai tanítói szakvizsgákra vonatkozó utasításait óhajtuk kartársainkkal bővebben megismertetni.

A szakok újan vannak csoportostítva pedagógiai disszertációi kell kidolgozni; melyen bele kell dolgoznia, elnie magát a jelöltnek a meto- dikai és didaktikai áramlatokba, ön- állóságra, alapos szakfelkészütségre kell szert tenni s a formális cél hangsúlyozása mellett nagyon ki van emelve a materiális tudás is.

A polgári iskolai szakvizsgára csak azt a tanítót engedik, aki leg- alább kettesre van minősítve. A kérvényt a polg. iskolai vizsgáztató bizottsághoz kell benyújtani, amely bizottság külön van választva az elemi iskolaiétól. Ha valaki a ta- vaszi vizsgáztató időszakban akar szakvizsgát tenni, annak már leg- később az előző polgári év szept. 30-ig be kell adnia kérvényét, az ősi időszakra jelentkezőknek pedig márc. 31-ig. A kérvényben fel kell tüntetni a szaktárgyak csoportját, a tanítási nyelvet és a bizottságot, mely előtt vizsgázni szándékozik a jelentkező.

A szakok — mint jeleztük — a

következőképpen vannak csoportosítva.

I.	{	Első rész: tanítási nyelv,
	{	Második rész: földrajz és történelem,
II.	{	Első rész: matematika és fizika,
	{	Második rész: termr. és kémia,
III.	{	Első rész: rajz és szépírás; ábrázoló geom.
	{	Második rész: matematika,
IV.	{	Első rész: másik nyelv,
	{	Második rész: tanítási nyelv és torna.

A szakvizsga három részből áll: házi írásbeli dolgozathból, a vizsgáztató bizottság előtti írásbeli dolgozathból és szóbeliből.

A házi írásbeli dolgozathat a szakexaminátor jelöli ki s a vizsgáztató bizottság elnöke küldi szét. Ennek tárgyát az I. szaknál a földrajz- vagy történelemből, a II-nál természetrajzból vagy fizikából (esetleg kémiából), a III-nál rajzból s a IV-nél tornából merítik. A házi írásbeli célja az, hogy a jelölt önállóan, a szakirodalom felhasználásával feldolgozon egy speciális szaktémát a polgári iskola szükségleteire és tanítási feladataira való tekintettel. A segédesszközül használt szakirodalmi könyvek jegyzékét mellékelni kell. A feladat kifejtésénél tekintettel kell lenni a vizsgázo működési helyének körülményeire. Az írásbeli munkához a jelölt egy bizonyítványt csatol, melyben becsületszavát adja, hogy önállóan dolgozott és csak azokat a szakkönyveket használta, amelyeket felüntelett. A vizsgáztató bizottság az otthoni dolgozat helyett elfogadhatja a jelöltnek valamely előbb kiadott szakkönyvét. Három hónap alatt kell a dolgozathat elkészíteni. A vizsgáztató bizottság egy hónappal meg is hosszabbítja ezt a határidőt, ha a jelölt kéri. Ha a vizsgázo a dolgozathat, teljesen értékét és jelentőségét veszíti. A szakexaminátor megféle a munkát s ha legalább elégségesnek találja, elismervényt kap arról a jelölt, amelyen egyúttal behívják vizsgára. Nemes tudósítást is küldenek. Az otthoni írásbeli munka kidolgozását csak ugyanannál a bizottságnál lehet ismétetni. Az elfogadott otthoni írásbeli munka négy vizsgáztató időszakra érvényben marad.

Az iskolai írásbeli munka célja az hogy a jelölt megmutassa. Hogyan képes teljesen önállóan. min- den segédesszköz nélkül egy speciális szakteiadathat kidolgozni. Minden jelölt külön témát kap. Ha az iskolai írásbeli dolgozat nem sikerült, a vizsgáztató bizottság dönt, hogy terf-e a jelölt szóbelit, vagy visszautasítják.

A szóbeli vizsga minden tantárgynál rendszerint félórát tart. Ha a jelölt valamelyik tantárgyból elégtelen osztályzatot kap, a fegye- telbi vizsgáztató időszakra vetik vissza. A részleges javítóvizsgát csak egyszer lehet ismétetni és ugyan- azon bizottságnál.

(Folyt. köv.)

Az iskola jelentősége az állam új- jácépítésében. A nagy történelmi esemé- nyek elől, melyek a nép és a haza életében lejártszódnak, az is- kola sem zárkozhat el és nem ma- radhat érintetlen. A mai időben, mikor nemesak hatalmi változások, hanem szellemi téren is átalakulások történtek és történnék, az iskolának számot kell adnia arról, mennyire képes különös feladatát teljesíteni.

Az iskola célja nem teóriák vagy programok, nem a tanítóság, hanem a gyermek, az ifjú ember. A gyermek a családban és nemzet- ben, a gyermek a hazában, a gyer- mek a vallási közösségben. Az ifjú ember nevelésén a mai időben rend- kívül nagy, fontos, eredményes és felelősségteljes része van isko- lának. Ebből következik hogy az iskola közreműködésének a gyermek nevelésében harmónikusnak, össz- hangzónak kell lennie a többi nevelő tényezővel és ott, ahol ez a harmónia megzavarattott, segítenie kell az összhangot helyreállítani.

Mikor abból az alapelvől indu- lunk ki, hogy az iskola elsősorban a nevelés szolgálatában kell, hogy álljon, akkor bizonyos jölsimert ves- zedelemnek lünnék szemünk elé. Volt idő, mikor azt gondolták, hogy a nevelés elhanyagolásával az isko- lának azt a feladatot kell beosztani, hogy a gyermekeket tudományal telítse. Ez nagy veszedelem volt, mert emellett elhanyagolták azt, ami az embert a többi élő és élettelen lények fölé emeli, a lelket. Nevelni nem annyit tesz, mint véletlenül vala- mit megtaláltatni, hanem megis- merésre vezetni. A módszer, melyet

a tanító használ, legyen szabad, de kell, hogy mindenkor a nevelés szolgálatában álljon. Alapfeltétel pedig ennek sikeréhez a tanító személyisége. A tanító nevelő nemcsak a tanítási órákon, hanem magánéletében is annak kell lennie. A nagyváros sem óvja meg a tanítót attól, hogy tanítványai meg ne figyeljék. A tanító hivatása egyike a legszebbeknek amely az egész embert követeli. Az iskolának természetén támogatni kell a családot a nevelésben. A tanítóság és a szülők együttműködésére szolgálnak ez ideig a szülői egyesületek, de még más, új utakat is kell keresnünk. Az iskola nevelje a gyermeket a haza iránti kötelességekre is. Az ifjúság és a haza közötti viszonyt helyesen megalkotni az iskola kötelessége. Itt sem elegendő csupán korrektnek és tárgyilagosságnak lenni, az iskola nem a bíróság tárgyalóterme, hanem nevelőintézet, nevelni pedig annyit tesz, mint vezetni. Szeretet, megértés és lelkesség népe és hazája iránt lohogjon, mint az örökláng szívében. Ezt a lángot a gyermekben fellebbantani, növelni ma lényeges feladata a nevelés munkájának, melyből az iskolának tekintélyes rész jut. Az iskola alapvető főfeladata a vallás-erkölcsös nevelés is. Nemesak

a vallásórákat és vallásos gyakorlatokat, hanem az iskola egész működését vallásos szellem hassa át. A tanító is egyeztesse össze a maga egész életét ezzel a feladattal.

(Pädagogischer Führer-
Wien.)

Szózat a gyermekekhez. Használatok szerencséseket, kísérlejteket meg igazságosnak, jónak lenni. A jóság a legfőbb kötelesség. Ne utáljatok senkit, ne gyűlöljétek senkit. A gyűlölet és a heveség a tudatlanság és az ostobaság jelei. Szeressétek a munkát. Szeressétek szüleiteket, tiszteeljétek őket a szenvedésükért, melyeket előttek gyakran eltitkolnak. Szeressétek tanítóitokat az ő erkölcsi és értelmi értékükért. Szeressétek közös anyánkat, a hazát, ezt a földet, mely, mint a történelem tanítja, sokszor szerencsétlen volt, sokszor meglámadták, gyakran megfenyegették, melynek mégis abban állott nagysága, hogy meghajolt a legkisebbek előtt, mint ti vagytok és megfelelt a fenyegetésre, mikor a jóság ideálját nagylelkűséggé emeli, kívánva a szabadságot a többi népeknek, mint ahogyan azt követeli önmagától. (Édouard Herriot. «Journal des Instituteurs et des Institutrices.»)

HIREK

Mikes Kelemen LXII. leveléből.

Rodostó, 11. júnii 1725.

...Nem akarom ezekből azt kihozni, hogy a deák nyelv hasznatlan volna, hanem csak azt mondom, hogy egy nemesembernek idővesztés annyit esztendőig csak azt a nyelvet tanulni, mivel a mellett más egyéb hasznos tudományt is tanulhatna: egy paraszt ember gyermekeinek még haszontalanabb, és jobb volna, mikélyt írni és olvasni tud, valamely mesterséget tanulni, mivel a mesterségek és a kereskedések hajtának hasznát az országban... De édes néném, most veszem észre, hogy mihen töröm a fejemet. Mindazonáltal, mint hazafia, azt akarom, hogy a tudomány oly közönséges volna nátnk, valamint a tudatlanság. De akármely hosszú levelet írjak is kednek erről a dologról, azzal a mi ifjaink szokásokat meg nem változtatják, se az atyák az asztalnál való régi bevett rendet el nem hagyják. Kednek pedig azt javallom, hogy a fiának olyan tudományokat adasson, amelyekkel használthasson országának. Én eleget predikáltam a fiakról, azért leszálok a predikálósékból, és menjen fel ked is ota predikálni a

leányokról — az kedet illeti, mert a leányok neveltetésére úgy kell vigyázni, valamint a férfiakéra, de még többet mondok és azt mondom, hogy jól oktatni a leányokat olyan szükséges, valamint a férfiakat, és az egyike olyan hasznos az országnak, valamint a másika. Hogy lehet az? Nem igaz-e az, édes néném, hogy egy jól nevelt, jól oktatott eszes leány asszonnyá változván, a fiát is mind jól tudja nevelni, oktatni és tanítani és aztal az ország szolgálatjára alkalmatossá tenni? Ergo, hasznára vagyon tehát az országnak, ha a leányokat jól nevelik és oktatják.

A régi rómaiak megajándékozták az olyan anyúkat, kik a haza szolgálatjára jól nevelték fiokat. Erről többet nem írok, és többet nem írhattam volna, ha szinte fiam volna is: de nincsen, és azt bánom.

A közművelődési sajtó. A galántai járási magyar közművelődési választmány körlevélben fordult a szlovenszkoí magyarulta járasok közművelődési szervezeteihez a közművelődési sajtó megszervezése tárgyában. A körlevél az alábbi kérdésekre kérte a járási közművelődési választmányok válaszáat: 1. Ohajtja-e egy országos jellegű önálló magyar közművelődési lap megalapítását? 2. Ha igen, mily összeggel járulna a lap fenntartásához évente? 3. Tud-e ajánlani már létező és bevezetett időszakos sajtóterméket, mely közművelődési lappá átszervezhető volna és melyik volna az? 4. Hozzájárul-e a galántai egyesület ama javaslatához, hogy keressék meg a Sz. A. M. T. E. vezetősége a Magyar Tanítóban megnyitandó közművelődési rovat engedélyezése tárgyában? 5. Ha igen, mily összeggel járulna hozzá évente hogy ezen rovat minél bővebb és tartalmasabb legyen? 6. Esetleges egyéb javaslatok. A beérkezett válaszok szinte egyhangúlag helyeslik a Magyar Tanítóban felállítandó közművelődési rovatot. A galántai közművelődési testület e napokban dönt afelel, milyen formában oldja meg ezt a fontos kultúr-kérdést.

Büntetések a genfi iskolákban. A genfi iskolákban a következő büntetések szerepelnek: megintés, dorgálás, rossz szűlályzal, írásbeli büntetés, bezárás, a szűlőkkel együtt az igazgató elé való idézés, iskolában marasztalás a szűnnapon (csűtörtökön), kivételes esetben más iskolába utalás és kizárás. Hogy a büntetés a célját elérje, ritkán alkalmazandó, de ha kiszabták: szigorúan be kell tartani. A büntetést a tanuló elkövetett hibájához ész-

szerűen kell alkalmazni oly módon, hogy inkább megelőzze az újabb kihágásokat. Ha a büntetés valamely kijelölt munka elvégzéséből áll, ez olyan legyen, hogy annak a tanuló hasznát lássa. A büntetés mindig a szükséges életszabályok megsértésének a következménye. Hosszabb nyomtatott szöveg másolása, ígék ragozása az összes időkben, bizonyos mondatok huszonöt-, vagy ötvenszeres leírása és ezekhez hasonló büntetések tilosak. A büntetésül végzendő gyakorlás oktató és nevelő értékű legyen.

A fiatal tanítósg II. országos konferenciáját a folyó év júliusának 1—8. napjain rendezik meg Prágában. A konferencia programját előadások baráti összejövetelek, színházak, emlékművek látogatása, írók-al való beszélgetések és kirándulások töltik ki.

Mozit, vagy rádiót az iskolába? E cím alatt értekezik Ján Dafčík a Slovenský Účitel márciusi számában s arra a következtetésre jut, hogy a mozgóképnek az iskolában pedagógiai szempontból előny biztosítandó a rádióval szemben. A rádió csak az akusztikai hatásra épít és teljesen kizárja a szemléletet, míg a film a nagy világ minden részébe elvezet és a gyermekeknek úgyszólván életű tapasztalatokat nyújt, melyeket a rádió soha nem tud megadni. Cikkíró a rádiót főképpen csak a felsőbb évfolyamok számára tartja értékes tanítási segédeszköznek.

Politizáló tanítók. Spanyolországban az októberi forradalom alkalmából néhány asztúriai tanító is csatlakozott a főklelekhöz. Ezt a körülményt bizonyos oldalról arra

használták föl, hogy a tanítóság egyetemét és főleg az állami iskolát hevesen megtámadták. Minthogy ezek a ráfogások folytatódtak, a spanyol tanítósövetség hivatalos lapja, a »Heraldo de Madrid« vizsgálta a vádak általánosítását, utalva arra, hogy minden pályán akadnak lévedl vagy meglevesztelt egyének, akiknek viselkedésért nem lehet az összességet felelőssé tenni.

Apróságok a nagy műhelyből.

VESZELY GY.: A HAZI FELADATOK METODIKÁJA.

Ötnapos járványüznet előtt: Házi feladatnak pedig számoltatok 39-el fölfelé millió! Terep: IV. osztály. A kis diák szorgalmus, hozzá van szokva, hogy a házi feladatot el kell készíteni. Dolgozik, anya, nagynéni, és testvéri segítséggel, két nap alatt eljut 50.000-ig. Már egy fél írka sűrűn tele van. Az apa is megnézi. Rövid számítást csinál. 50.000-ig fél írka, 100.000-ig egész, millióig pont 10 drb. Írkára van szükség. Idő: arról ne is szóljunk. Elérhető cél: legfeljebb elkeseredés.

Kedves ifjú Néni, ha nyáron lesz ideje, folytassa. 50.000-ig már meg van.

AZ ALKALMAZOTT PELDA. Fel-ső osztály.

»Mért nem voltál iskolában?« —
»Az apám nem engedett, otthon fo-

Az iskolázás meghosszabbítása Angliában. Angliában a törvényhozás, az iskolai hatóságok, egyházak, iparvállalatok képviselőiből és pedagógusok bevonásával bizottság alakult, amely az iskolázásnak a 15. életévig való kiterjesztését tűzte ki célul. Előbb csak abban az esetben bocsátják el a tanulót az iskolából, ha megfelelő foglalkozásra, keresetre tesz szert.

gott segíteni.« »Hát mondd meg fiam az apádnak, hogy Japánban volt egy lábornok. Mikor a fia megbetegedett, ő járt helyette az iskolába. Elmesélte otthon, hogy mit tanultak, csak hogy a gyerek ne mulasszon.«

Másnap. — »No, elmondtad az apádnak?« »Igen.« »S mit mondtál az apád?« »Édesapám azt üzent, hogyha generális lenne, akkor ő is eljönne.«

EGY TANFELCGYELŐ NANLÓ-JARÓL.

»Hát mondd csak, miről tanultatok?« »A hőmérőről.« »Hány fok van most?« »18.« »Nagyon jól van. De mondd csak, hogyan nevezük ezt a 18-at a 0 felett?« — A gyerek nem tudja. A tanító süg. A gyerek fülel. Elfogja a hangot: usz, usz. Végül is diadalmasan kivégja: »Boszporusz.« (K. I.)

Liber Organi. Hétfő kötetes orgonagyűjtemény, melyet régi orgonameszerek műveiből rendezett sajtó alá Ernst Kaller freiburgi orgonaművész. Az 1. és 2. kötet francia szerzők műveit tartalmazza. Ezek közül a legkimagaslóbb egyéniség kétségtelenül I. Titelouze (1563—1633), kinek nevéhez fűződik a francia orgonaművészet megalapozása. Műveit gazdag instrumentális fantázia, erős harmóniai érzék és fejlett regisztrációs technika jellemzik. Megemlítendő még a híres Couperin orgonista család egyik tagja, Francois (1631—1703), továbbá L. Marchand (1669—1732). A kiadvány célja: liturgikus irányú orgonaművekből szemelvényeket nyújtani és tanulmányanyagot adni kezdő és haladó orgonistáknak. Egyúttal nagyon jó mintául szolgál az impro-

vizálásnál. A darabok egyházi hangnemben vannak írva és nagyon jól használhatóak az istentisztelet keretén belül. Ara kötetenkint: 2.50 Rm. — A 3. kötetben spanyol szerzők orgonakompozíciói vannak. Különösen kiemelendő Antonio de Cabezon (1510—1566), ki vakon született és aki II. Fülöp király udvari cembalistája és orgonistája volt. Műveit rendkívüli instrumentális fantázia, tűzes és nagyvonalú melodikus pátosz jellemzi. Spanyol »Bachnak is nevezik. Ezek is egyházi hangnemben vannak írva és a zsol-tárdallamokat használja fel »cantus firmus«-nak, melyet miud a négy szólamban helyez el. Santa Maria de Tomás (?—1570) a másik nevesebb szerző, kinek »Fantáziái« arra való rögtönzési példák, hogy az orgonista lássa, miképen kell az egyes

egyházi hangnemben művésziesen preludiuzozni. Ára: 3 Rm. — A 4. kötet olasz mesterek műveit tartalmazza, kik közül első helyen kell említeni a római Szt. Péter templom későbbi (1608) orgonistáját, Girolamo Frescobaldit (1583—1643). Mint hangszerének művésze, világhírű volt és játékmódja Európa szerte követőkre talált. Munkái korszakot nyitnak nemcsak az orgona-, hanem általában a hangszeres irodalom történetében. Találunk még műveket Domenico Zipolitól (1675—?)), ki orgonistája volt a római jezsuita-templomnak (1716). Továbbá G. B. Fasolól (1645 körül) Ferenc-rendi páteről. Jelen művek már mind hosszabbak és nehezebbek, mint az előbbieket voltak. Isztisztéleten való előadásra különösen alkalmasak. Ára: 2.50 Rm. — Az 5. kötet nyolc Toccatát tartalmaz, melyek közül az első kettőt G. Fres-

cobaldi írta; a 3. I. I. Froberger-től (1616—1667) való, ki az előbbinek volt leghatékonyabb tanítványa. Műveiben új olasz, francia és angol stílus elemek gazdagítják a német tradíciót; a 4. és 5. szerzője I. Pachelbel (1653—1706), ki mint udvari, illetőleg egyházi orgonista, a Bachot megelőző német orgonistageneráció egyik legkimagaslóbb alakja. A G. W. H. Pachelbel (1685—1761), előbbinek fiától való. A 7-et Georg Muffat (1645—1704), míg a 8-at Gottlieb Muffat (1690—1770), előbbinek fia írta, ki mint bécsi udvari orgonista és zeneszerző, korra német zongorairodalmának egyik legkimagaslóbb, leggazdagabb invenciója képviselője. Nagyszerű gyűjteményt igen ajánlom! Ára: 2.50 Rm. Megjelent E. Schott kiadásában, füzéles kivitelben. Szendrői István, karnagy.

MAGYAR HELYESÍRÁS közikönyve és szótára! A M. T. Akadémia hiv. helyesírási szabályai alapján szerkesztette dr. Balassa J. Ára 18.— Ké. Kapható Könyvesboltunkban, Galántán.

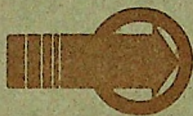
Szindarabok anyák napjára, madarak és fák napjára kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

Kiadóhivatali üzenetek.

P. K. Kisgut, S. A. Forgolany, M. Bratislava. Címüket a kívánt módon M. Beben. Z. I. R. Sobola. P. P. Jelsava-Teplice. Előfizetőink sorába felvettük, a lapot küldjük. — P. L. Sarluhy, K. M. Op. Nová-Ves. Tagjaink közé vettük, a lapot megindítottuk. — I. M. Fornoš, Sz. H. Bratislava. Címüket a kívánt módon javítottuk. — L. G. Hodos. A küldött 20. — Ké-t lagdija javára könyveltük. — S. L. M. Ludany. Az elvesztett számot újból megküldtük. — V. I. Pered. Levelére választ az elnökség útján kap.

TARTALOM:

Vezerceikk. (bb): A tiszta sajtó. — A pedagógia műhelyéből. Krammer Jenő. A modern pedagógia gyakorlati kérdései. (Folyt.) — Farkas István: Magyar nyelvi tesztek. (Folyt. Befejezés.) — Gérecz Lajos: Iskolai önkormányzat. — Fórum. r. s.: Magyar középiskoláink. — Egyesületi élet. Dalos kartársaink figyelmében! — A Galánta—vágsellyei tanítóegye. — Fényes sikerünk ígérkezik az érsekújvári országos magyar dalosünnep. — Timár Gyula: Május 4.-én. — Tanfőtestvéreik! — Krónika. A néplélek legjobb ismerője a néppel együttélő tanítóság. — Bach J. Sebestyén és Händel F. György születésének 250. évfordulója. — Szemle. Adler Ernő: Gyermektanulmányi szemle. — Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

realgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL

A Köznevelési Minisztérium felkérésére írták ezt az

első szlovák nyelvtan,

amely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatfelépítését és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem pótolható
egyetlen tanító sem. Tanítói Könyvtárak
több példányban rendeljék meg!**

**A teljes, két kötetes mű ára kőbe KÉ 57—
Egy kötetben, erős vékonykötésben „ 60—**

KAPHATÓ

minden könyvtárakban és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésben, Péterváradon.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Közszelvezett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi készletét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvesebb feltevések.
Kívánatra dűstaralmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vétalkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (S. XII., 102.019/22-I./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 22.70,
II. rész 24.70 Kč (S. XII., 24.148/22-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 2.— Kč (S. IX., 211.123/22. I./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiiskolák 0—3. oszt. számára, kötve
Ké 12.30 (S. II. 22.123/22. I./1.)

As elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyvainkhoz utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy ingyenpéldányt adományoz a megényezett tanulók számára. — Készen hagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unió cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyeinket is.

As Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyvünk és segéd-tananyagunk elosztásának főmegbízottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

**MAGYAR
TANITO**

XV. évf.

9. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovénzkői Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovénzkői Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mókus Gyula.

Szerkesztőség: Dolinó Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolinó Sallby (Alsószell), Galántal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
Béni központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyad. — Titkárnak: Vátsrhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
Béni titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. A levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/4	30
1/8	15

Évi hirdetésekül:

1 évre 1 egész oldal	800 Ké
1	700
1	600
1	500

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
5x1	20 %
12x1	25 %
24x1	30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként	30 fill.
Vastagabbban szedett szó	50 fill.

A hirdetések szabvere, a terjedelmű és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Anyák napjára.

Nincs is annyi áldás, amennyi sok lenne,
amennyit az anya meg nem érdemelne.

Pósa Lajos.

Valóban, ki érdemel meg több áldást, mint egy édesanya? Az anya számára az Igazi áldás az, ha jó, hálás gyermekekkel áldotta meg az Isten. Nagy férfiaknak, tudósoknak, költőknek, kutatóknak az emberiség sokat köszönhet s az utókor bronzból, kőből szobrokat emel nekik halhatatlan érdemük elismerés-képpen. De felülmúlhatatlan az az érdem, amit az emberiség az édesanyának köszönhet. Emeljünk azért a közeledő anyák napján az édesanyai szeretet szimbólumaként szíveinkben egy ledönthetetlen szobrot a hála gyöngyéből, földiszítve azt a szeretet sok-sok virágával. Az édesanya számára ez lesz az igazi áldás: a gyermeki hála kinyilvánítása.

Gyermekkorunk óta édesanyánk — minden édesanya tehetsége szerint — sok ünnepet, ünnepi hangulatot szerzett már nekünk. Pegazus szárnyain visszarepülve a múltba, az édes gyermekkorba, mindenki számtalan állomást fog találni, ahol géniuszának, az édesanyának védőszárnyai óvják, védik, becézik. Filmszerűen vonulnak el képek előttünk: ... Ágyban feksznünk, nehéz betegség ágyhoz láncol, az orvos kétségesskedve csóválja fejét. Ágyunk mellett féltő gonddal, fáradtságot nem érezve, nem ismerve, ott virraszt édesanyánk, istápol bennünket. Összekulcsolt kezekkel s az ég Istenéhez tapadt szívvel könyörög a segítségért, s amikor már minden emberi segedelem hiába valónak látszik, ő még akkor sem adja fel a reményt, mert lehetetlenségnek tartja, hogy az az Istentől megáldott egy-vér, Istentől lelkedzett egy-lélek s egy-szív darabonként tépődjék össze. S visszasírja, visszaimádkozza még félholtából is az ő szívét, s a jó Isten irgalmat s kegyelmet gyakorol, hiszen szív nélkül hogy is lehetne élni! A gyermeki hála a szív virága, az anyai szeretet a szív kristálytisztá gyümölcse.

Iskolába járunk. Nehéz a feladat, rövid távolságon tapogatózó eszünkkel nem bírjuk megoldani, bárhogyan is erőlködünk. Sírásra fakadunk, de könnyeinket hamarosan felszártja édesanyánk mosolya, aki segítségünkre siet. Ő a megmentőnk megint.

Tovább szállunk, tovább pillantunk. Már felnöttek vagyunk. Szívünkbe lopózik egy eddig ismeretlen érzés: a szerelem. Szeretünk valakit, aki nem méltó arra, nem viszonozza. Az ablaknál ülünk, lehorgasztott bús fejünket kezünkkel alátámasztjuk. Tépő fájdalom, bűbánat dúl lelkünkben... Órangyalunk lágy, puha keze simogatja végig forró arcunkat, s szelíden keresi, kutatja bánatunk okát. Nem kérdez semmit, árgus szeméi mindent megértenek. Akkor az ő tapasztalatainak gazdag tárházából merít szeretetteljes tanácsot és elűzi a bűbánatot szívünkéből.

Az anyai szeretet hatalmát fenségesen írja le egy német költő: »Der Löwe von Florenz« c. költeményében. Florenz városában ketrecéből kitört egy oroszlán. A félelmetes hír villámgyorsasággal terjedt el a városban. Mindenki menekül a legközelebbi házba, védelembe. Nemsokára üres minden tér és utca, csak egy kis gyermek játszik gondtalanul a vásártéren. Már-már hallani a közeledő oroszlán ordítását, sokan látják menhelyükről a veszedelmet, mely a kis gyermeket fenyegeti, de senki sem bátor egy gyermek megmentése végett a biztos halálba rohanni. Az oroszlán, a gyermeket megpillantva, egy ugrással ráveti magát és már megragadja, amikor egy házból szétbontott hajjal nekiront egy asszony és kikapja karmai közül a már biztos zsákmányt. Míg az oroszlán e meglepő jelenségtől dermedten áll, anya és gyereke a biztos helyre menekül. Ez az, ilyen az édesanya!

De a gyermek is tudatában van annak, mit jelent számára az édesanya. Minden legkisebb örömeivel, bánatával az édesanyához menekül. Anyuka segítsen mindenben, mert ő tud mindent. És az édesanyának mindig van ideje, mindig talál alkalmas szavakat és osztogat tanácsokat. Ő tanítja az első imádságra, amely annyira a gyermek szívéhez nő, hogy később is ebben talál fájó sebére balszámot.

Az édesanya szeretettel, az édesapa szigorral fegyelmezi a gyermeket. Hányszor tölt be közvetítő szerepet a szigorú apánál s addig kéri a büntetés lefokozását, míg az édesapa szívét is meglágyítja. Nem hiába mondja a költő is, hogy a gyermek összes hibáiért a kiengesztelés, az anya feladata. S ha a gyermek a hűn útjára téved, mint eseng, kér-könyörög s ha kelet, magát megalázza s minden tekintélyét talba veti, hogy megmentse, aki neki mindennél drágább. És ha már mindenki elítéli s elfordul is gyermekétől, az anya még mindig nem csügged el, hanem remél, vár, fohászkodik és imádkozik. A Lindbergh bébi gyilkosának — Hauptmannak — az édesanyja még mindig teljes meggyőződéssel állítja fiának ártatlanságát és kitartó, erős hittel bízik abban, hogy fia kegyelmet kap. Mikor a plakátokon a halálos ítéletet olvasta, kezét összekulcsolva égre emelte, s kérte az isteni segédelmet. Maga akar elutazni Amerikába s ott személyesen kérni kegyelmet fia számára. Ha minden ajtó bezárul is a gyermek előtt, egy nem zárul be soha; az édesanya szívének kapuja. Csak egy határköve van az anyai szeretetnek, az, amely ott áll az anya sírhalmán. A mindennapi életnek hármely ágában foglalatoskodjék is valaki, az édesanyai nevelés mély nyomokat hagyott lelkében. Nagy elmék műveikben tesznek arról tanúbizonyságot. Luther pl. azt mondja: »a jó kedvet s költői ihletet anyámnak köszönhetem«. Madách ezeket mondta egyszer Béreczynek, anyjáról: »Anyámnak köszönheti Éva, hogy kirívóbb színekben nem állítottam elő«. Éva még Rómában sem romlott el egészen, mert a nő csodás keveréke rossznak és nemesnek, a jó sajátja, míg bűne a koré, mely szülte.

Ez a szó »anya« úgy hangozzék anyák-napján minden iskolában, mint egy himnusz. Mi tanítók az anyák napjának megünneplésekor először a saját édesanyánkra gondoljunk, s neki küldjük el e napon szívünk minden meleg szeretetét. Gyermkeinket már hetekkel előbb készítjük az ünnepélyre, s ünneplésünk egyszerű, cicoma nélküli, közvetlen, s családias jellegű legyen. Ahol már meghonosodott az eszme, ott a gyermek fantáziája már hetekkel előbb munkában van. Pénzcskéjét összegyűjtögeti és tehetségéhez képest bevásárolgat apró dolgokat. A kis leányok kézimunkát készítenek s kézimunkaórán is csak ezekkel bibelődnek. Az eszmény úgy leköti, foglalkoztatja a kicsinyeket, s annyira kedvesen anyás komolysággal dolgoznak, mintha játékbabájuknak készítenék a baba-ruhát.

Az anya a szeretet megtestesítője. Szeretni lehet másképpen is, lehet sokféleképpen, de az anyai szeretetet semmi más szeretet nem pótolhatja. Lehet-e nemesebb hivatás, kedvesebb feladat, mint ráeszméltetni a kicsinyeket, hogy ki az édesanya és mi az anyai szeretet, s ránevelni a gyermeket arra, hogy ezen legnemesebb erény iránt a legnemesebb és legfisztabb hálával tartozik. Szép és súlyos feladat, s mégis könnyű és talán egyedül hálás feladat. Egy egész iskolai évben sok alkalom kínálkozik, hogy iskolás gyermekeink figyelmét az anya felé irányítsuk, de mégis legalkalmasabb erre a már ünneppé lett anyák-napja: május második vasárnapja. Oly felnöttes, imponáló komolysággal készítik elő gyermekeink ezt a napot, s magukat erre a napra, hogy munkánkat föltétlenül siker koronázza. És mondhatom, hogy soha nincs az ember életében hathatósabb élmény, mint látni azt, mikor a két szeretet; a gyermeké és az anyáé, az áldozat és a hála szeretete összelekeznek. Ebben a magasztos pillanatban szentté lesz az a hely és környezet, ott lebeg az Úrnak szent lelke, kinek a hódolat tiszta s megigazult könnyeivel adóznak a jelenlevők. Nem fontos juttalma ez fáradozásainknak?

Az anyák-napja ünneplésének programmjára vehető minden kedves megnyilatkozás, mely tartalmánál fogva a pillanat magasztosságát s a lélek gyönyörködését s ennek az ünnepeit szeretetnek erősbödését elősegíteni van hivatva.

Alkalmi egyházi énekek, alkalmi, szolid világi dalok, versek (főképpen Pósa Lajosnál található), páros jelenetek, 1-, 2-, 3 felvonásos alkalmi színdarabok (ma már vannak ilyenek szép számmal s legjobban beválnak azok, melyeket tehetséges kartársaink készítenek — s ez érthető is) azok, melyek a főtebb vázolat hivatást méltóképpen betöltik.

Munkánknak főirányítója s mozgatója legyen a pontosság és lelkiismeretesség, úgy a kívánt és megérdemelt siker nem maradhat el, sőt megnyerhetünk gyermekeinknek s szüleiknek szívében a magunk számára is egy kis zúgócskát. Testvéreim, serénykedjünk ebben az irányban, hiszen nekünk s a mi tisztes tanítói nevünknek is oly nagy szüksége van a megbecsültetésre és szeretetre.

Négyesyne Emeritzy Vilma.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A modern pedagógia gyakorlati kérdései.

Irla: **Krammer Jenő.**

Talán éppen ez a lassú, alig érvényesülő fejlődés termelte ki a forradalmi újtólakat, akik gyökeres változtatással akarnak segíteni a bajon. Ezek egyrészt az iskolát helyettesítő **életközösségek** (Freie Schulgemeinden), másrészt az **ifjúsági mozgalom**. Mindkettőnek klasszikus hazája a háborúelőtti Németország. A kis iskolai életközösségek kitervelője és propagálója Gustav Wyneken abból a meggondolásból indult ki, hogy a családi keret légköréből kinőtt gyermek és ifjú életbenővekedésének leg-helyesebb módja, ha életkört: ifjúsági életközösséget szervezünk köréje. Tehát elveti az életkivüliséget jelentő iskolát s helyette kis telepeket létesít, ahol együtt élnek tanárok, diákok; maguk szervezik meg életüket, osztják be munkáikat s így az ifjúság tényleg az életre készül. Mert hát hogyan lehet az életre másképp előkészíteni, mint az életfolyamatba való bekapcsolással? (Némi fogalmat alkothatunk Wyneken iskolaközösségeiről (azok veszedelmes kísérőjelenségeiről is) Erich Ebermayer magyarul is megjelent regénye nyomán: **Az ifjúság élni akar**, németül: Der Kampf um Odilienberg. Magyar kiadás: Kosmos könyvkiadó.)

Az ifjúsági mozgalom egy lépéssel továbbhalad és általában elveti az intézményes nevelést. Szerinte a felnőttek társadalmába maga dekadens, elfásult, ideáltalan világával nem hivatott arra, hogy ifjúságot neveljen vagy a nevelés irányát megszabja. Ezért az ifjúságnak önnevelésen, ifjúsági mozgalmon át kell az életreformot és új embert létrehozni. A német ifjúsági mozgalom tulajdonképpeni megindítója Karl Fischer steglitz diák (1896), aki **Wandervogel** néven szabadba viszi társait, akik a vándorlást programmszerűen üzik, a kötött német bajtársi szövetségekkel szemben nem dohányoznak és alkoholt nem élveznek, természetesebb, szabadabb életformára törekszenek.

A szabadnémet ifjúsági mozgalom sok elvét vallja a háborúelőtti mindjobban elterjedő cserkészlet is, amely azonban nem a keretek megbontásán, hanem ellenkezőleg, azok megjavításán és tökéletesítésén át a polgári társadalom új erővel való átalakításán fáradozik.

Ezek azok a nevelési és részben ifjúsági önnevelési törekvések, melyek a háború előtti úttörést jellemezték. Úgyhogy a modern nevelés gyakorlati kérdéseinek felvetésénél hol az egyikbe, hol a másikba ezek közül bele fogunk ütközni és el kell döntenünk, mit használhatunk fel kísérleti eredményeiből, mivel újíthatjuk meg nevelési programunkat és praxisunkat, mit félünk kívánatosnak, miben látunk kilengést, túlzást, veszedelmet.

Nyilvánvalóan érvényes ma is a modern pedagógia két

szellemtudományi feltételekből adódó alapelve: 1. az életkorhoz mért lelki alakítás, 2. a cselekvésen át való oktatás. (Cselekvőiskola.) Ezeknek egyik legismertebb továbbfejlesztője, ápolója és lelkes hirdetője **Az Új nevelés nemzetközi ligája** néven ismert pedagógiai mozgalom, mely kongresszusaival, folyóirataival (magyar folyóirat: A Jövő Útjain, Budapest, Tigris-utca 41, cseh folyóirat: Nové Skoly, Brno, Hroznová ulice 41.) minden alkalommal megragad, hogy ezen alapelvek érvényesítését nevelési és didaktikai téren követelje, alkalmazásuk eredményeire rámutasson és így általánossá léteüket előkészítse.

Napjaink legnyugtalanítóbb pedagógiai kérdése azonban éppen az, hogy a nagy világrendés után, a gazdasági és erkölcsi válság idején, mennyiben van még meg a lehetsége e pedagógiai elvek érvényesítésének. Hisz ezeknek középpontjában a szabad emberfejlesztés követelménye áll, míg ma a különböző világnézeti és egyszersmind a világot átformálni akaró csoportok az ifjúságot meg akarják nyerni, belőlük gárdát, a társadalmi átalakulás pionírjait (ifjú-orosz udarníkok), vagy pedig egyszerűen szigorú fegyelem és kiképzés alatt álló katonai formációkat (olasz balillák, Hitler-jugend) akarnak szervezni. Ez utóbbi törekvések megvalósítására is ügyesen fel lehet használni a modern lélektan és pedagógia néhány útmutatását, akárcsak a technika vívmányait, de lényegében merőben ellentétes dolog a lélekfejlesztés és jellemképzés, tehát nevelés és a kiképzés, drill melynek kifejező megjelölése a német abrichten). A társadalomban-növés időszakának igen megfelel az ifjúság fokozatos, tudatos bekapcsolása a közösség életébe (ifjúsági egyesületek, ifjúsági mozgalmak, az ifjúsági lelkiületnek megfelelő társadalmi szerepadás által), de beláthatatlan lehet az a rombolás, melyet a fogékony, fiatal lelkekben a politikai célok érdekében való kihasználás végezhet. A serdülő és bontakozó ifjúban kozmikus lélek tárul ki ellenállhatatlan vággyal új, igazabb, tisztább emberség után, nincs nagyobb bűn, mint ezt az életegységre törekvést, mely a felnőttekből többnyire már kiveszett, cinikus anyagiassággal vagy vak egyoldalúsággal váltatni fel és a minél teljesebb emberségre igyekvő ifjúba fanatizmust, előítéleteket, részletigazságok mindenek-felettségének hitét plántálni. A gyermekvilágban és ifjúságban, amíg varázsát meg nem törik a felnőttek, még intranzigens életet nyernek azok az eszmények, melyek az emberi jobbra- és igazabratörekvés alapelvei és amelyeket mesékből, vallásokból, erkölcsi ülmulatásokból már apró gyermekként magába szív. Az ezekben való tiszta hittel közeledik a bontakozó lélek az életvalóság felé, amely így tőle nyerhet csak mindig újból és újból üdítő indítást megmerevedett és áporodott légkörében. Akármilyen világnézetben nevelik az ifjúságot, az mindenkor ezzel az üde, törellel élethittel és szeretettel, az eszmék ily százszázalékos tisztaságával jön és azzal színezi a felfogást, melynek szolgálatába állítják. Így indulnak a háborúutáni idők lendületes ifjúsági mozgalmai is igazabb, nyillabb, emberebb ember kiküzdéséért. Csakhamar

azonban légüres térbe vesznek ezek a törekvések, mert a létező és mindjobban feszültségi helyzetbe kerülő világáramlatok, a társadalmi és világnézeti harc mágnesezkörébe jutnak, megszűnnek önálló ifjúsági mozgalmak lenni: világnézeti törekvések ifjúsági gardáivá tömörülnek. Úgyhogy bele kell nyugodnunk a változtathatalatlanba: az emberiség világnézetekre töredezik, mindegyik a maga jegyében akarja megváltani a világot és a saját képére akarja formálni az ifjúságot és a veszedelmet az ellentábor tanaiban látja. Pedagógiailag ez egyetlen súlyos aggodalomra jogosít: lassanként az ilyen vagy olyan beállítottság lesz a fontos és az ember lelki és jellembeli képe csak másodsorban érdekel majd. Pedig vannak olyan mély erkölcsi elvek, melyek nélkül jellemes embert el sem képzelhetünk és viszont, amelyek jelenléte emberideálunk, akármilyen is különben az illető hitvallása. Ilyen jellemvonások: **igazságszeretet és igazságosság** (még akkor is, ha az ú. n. ellenfél javára billenti egyik-másik esetben a mérleget), **szociális lelkiismeret és felelősségérzet, egyenesség és egyszerűség**. Ezek nélkül a jövő embere nem lehet eszményünk, akármilyen világnézet harcosává szegődik is. Úgyhogy ezeknek az erkölcsi elveknek jegyében kell megfogalmaznunk a modern pedagógia gyakorlati célkitűzéseit és ezeknek tiszteletben tartását meg kell követelnünk mindenfajta világnézet nevelési programjától.

Határozott elvekkel szereltük tehát fel a modern nevelés törekvéseit, most már csak az a kérdés, milyen nevelési kereteken belül érvényesíthetjük őket? Mennyiben ingatta meg a nagy kataklizma a nevelés hagyományos kereteit: a családot és társadalmat, valamint ez utóbbinak közvetlen függvényét az iskolát?

A család válságáról sok szó esik és tényleg, gyermekkorunk mély élménye: a bensőséges, valóban tűzhelyt jelentő családi kör, mintha mind ritkábbá lenne. A család válsága részben gazdasági, részben erkölcsi. Gazdasági válságáról kell beszélnünk olyan vonatkozásban, hogy az emberiség túlnyomó többségének nincs módjában még a legszerényebb, zavarlalan családi otthon felépítése sem. Erkölcsi válságot azért mutat a család, mert az érdekházasságok nagyszáma, valamint az elszármított, könnyelműen megkötött frigyek elszaporodása aláásta a házasság eszményét, mely két ember kölcsönös szereteten és megbecsülésen alapuló életközösségét kell hogy jelentse, s mely már azáltal is, hogy a két ember így mélyen behatolt egymás életébe, nagy benső felelősségérzetet és komolyságot követel meg mindkét féltől.

Egész más kérdés, vajjon mennyiben töltheti be a család mai kuszált, kaotikus időkben pedagógiai szerepét. Mik a családi neveléssel szemben támasztott követelmények?

A csecsemő-életfokon okos, higiénikus kisedápolás, ezért minden anyának értenie kell ehhez. Anya- és csecsemővédelmi intézményeknek gondoskodniuk kell, hogy ilyen tekintetben minél tágabb körben elterjedjenek és érvényesülhessenek a modern orvostudomány és gyermeklélektan igen szépsikerű meg-

állapításai. Egész praktikusán: nevelőnek, tanítónak, a jövő nemzedék sorsát szívén viselő minden embernek érdeklődni kell, vajjon lakhelyén, vagy legalább is a körzetben van-e ilyen intézmény, betölti-e hivatását, lehetne-e támogatni vagy a figyelmet reáirányítani? Olyan emberi feladat ez, mely alól nem szabad kivonnia magát senkinek s az anya- és csecsemővédelmi kérdések állandó és általános érdeklődés tárgyai kel-
lene hogy legyenek.

Kisgyermek (iskolaelőtti) életfokon a család ne a gyermek börtöne legyen, ahol csupa tilalomra van: nem szabad, nem illik... hanem meghílt fészek, ahová vissza-visszatér, ha saját társadalmi körében: gyermekjátársótársak világából hazaszólitja az élkezés, pihenés, testápolás ideje, vagy a vágy anyukája vagy apukája után. Egészséges gyermeknevelésnek *sine qua non*-ja, hogy a kisgyermek minél többet együtt lehessen kortársaival s így ne üvegházi palánta, féltve őrzött egyetlenke legyen (az egyke pedagógiai szempontból igen nagy veszedelem), aki megszokja, hogy az érdeklődés középpontja, hanem egészséges, kiegyensúlyozott tagja egy-egy gyermekcsoportnak, gyermekközösségnek. Szakavatott vezetés alatt álló gyermekkertek, játszóterek, megszervezett kis gyermektársadalmak nem családellenes jelenségek, csak irányítás, céltudatos elrendezés körébe vonják azt, ami azelőtt is megvolt sokgyermekes családok boldog idejében és ma is megvan a szegényebb néposztály gyermekeinél: a csoportokban való játszást, csavargást, hancúrozást. Hisz azelőtt is néha egész nap nem volt látható a kis lurkó, miért ne legyen egészséges, esztétikus helyen, ahol testi-lelki fejlődéséről okosan gondoskodnak. Modern gyermekkertek kiépítése és támogatása a családok érdeke is.

Iskolai korban a szülői háznak meg kell találnia helyes viszonyát az iskolai kerethez. Érdeklődni kell az iskola iránt, együtt kell küzdenie a modern pedagógiai és didaktikai elvek érvényesítéséért. Ennek legmegfelelőbb formája: a **Szülők Iskolája**. Ez ott, ahol nincsenek megfelelő szakképzett pedagógusok és pszichológusok, megvalósulhatna szemináriumi munka formájában is, mint olvasókör, ahol hivatásos nevelők és szülők együtt képezik magukat tovább, elolvasva egy-egy fontos könyvet, beszámolva róla és megvitatva azt. Okos és hivatásuk tudatában levő szülők végigjárják gondolatban felnövekedő gyermekük életfázisait, átélnek velük iskolai életüket és társadalomba növekedésük forrongó éveit. Szabad idejükben azzal törődnek, azzal foglalkoznak, ami gyermekükkel érinti: csak így lehet a szülői hivatás valóban életfeladat teljesítése, nem pedig pusztán biológiai adottság, vak véletlen, mely van, de nem törődünk vele, nem tudatosítjuk, fejlesztjük, tökéletesítjük. A Szülők Iskolája igen alkalmas erre. Az ú. n. Szülői Tanácsok viszont szociális feladat betöltésére törekedjenek, még pedig nemcsak segélyezés formájában, mely ma égetően szükséges, de egyáltalában nem kívánatos pedagógiai szempontból: hanem okos támogatás által. Pélyadíjak kitűzésével, bizonyos hivatali kötelességek kijelölé-

sével (könyvtár, játszóterek, olvasókörok, sportegyesületek, sportversenyek szervezése és lebonyolítása) ne csak segélyezzenek, hanem munkára serkentsenek, munkát jutalmazzanak. Azaz a szülők ne csak annyiban foglalkozzanak az iskolával, amennyiben gyermekük révén (osztályzatok, magaviselet) szubjektíve érinti őket, hanem inkább objektíve segítsenek az intézményt tökéletesíteni, munkáját kiegészíteni, ötletekkel és ösztönzésekkel (pályadíjak, kirándulások rendezése) résztvenni benne. A két nevelési keret között tehát ne legyen szakadék, hanem tényleges együttműködés. Az előbbi szubjektív okok (gyermekük majomszeretete, egyéni ambíciók kielégíthetlensége, sértődés) mélyítik ki, az utóbbit objektív úgyszeretet és buzgalom teremthetné meg. (Folyt. köv.)

FÓRUM

Kis riport, egyben kis kommentár

Túl népes a csapi pályaudvar.

A vonat-kocsik lépcsőin egymás után sűrűn lépegetnek le hölgyek és urak. Meg is jegyzi egy ott álldogáló kíváncsi — persze nő — »jé, mennyien szállnak ki, a másik vonatból is annyian jöttek, pedig ma nincs is vásár!« A vonatot fogadó hivatalnok is ideges fejrángással tekintget szét, nemtetszésének adván kifejezést, amiért az ízléstelen szél éppen ez alkalomra s éppen az udvart szórta tele giz-gazzal, olajos papír-darabokkal.

Fogadásnak nem túlságosan előkelő.

Vidám társalgás közben párok s kisebb csoportok verődnek s megtörténnek a közös üdvözlések, bemutatkozások, s új ismeretségek kötése. A vizionlátás édes örömezzése színesíti ünnepiessé, hangulatossá a kedélyeket, ami a nőknél kedves-kés csivalyágásban, a férfiaknál élcben, majd egy-egy erősebb kacagásban nyilvánul.

Lassú, hullámszerű mozgással toldik a sokadalom az indóházon át a kicsike város felé.

A kép kaleidoszkópikusan folyton változik; a csoportok részekre, párokra tagozódnak, a párok csoportokká szaporodnak, némely csoport, mint buborék, szétpattan, megszűnik. Így az egész tömegben megfigyelhető az ünnepies külső, mely az egész megjelenésben a hivatalos köríték szimboliumát kelti. Csap tanfelügyelőségi székhely, hivatalos város. Ez a körülmény megmagyarázza, hogy itt a tanító egyébként sem igen szokott munkaruhában megjelenni. Ilyenkor fölveszi az egy ünnepi ruháját s úgy tiszteli meg azon lehetőséget, hogy tanfelügyelőjével találkozik. Valahogy úgy van, hogy a magyar tanító tanfelügyelőjében sohasem a hivatalnoktársat, vagy a törvény iránymutatóját látja; a vele való vonatkozásban a magyar tanító érzésvilágát mindig inkább a gyermek és atya között feltételezendő

s kívánatos lojális függés, respekt irányítja. Ha a lojális egyensúly olykor-olykor ide vagy odabilen, ez nem mindig a tanító hibájából történik. A magyar tanító minden alkalommal rálatál azon helyes érintkezési pontra, mely böles tapintatról, intelligenciáról, magasabb kultúráltságról tanúskodik.

A magyar tanító nemcsak föltételeken létezőnek hiszi egyéniségének eme nemes tulajdonságait, melyek egyéb értékes népi jellegzetességgel átörökölve, a nevelés által lelkének örökös lakóivá, erény-ifjakká serdülnek, hanem azokat ösztönös tudatossággal féltve őrzi, megbecsüli és sokra értékeli önmagában.

(Éppen ezért nemcsak kívánatos, de szükséges volna kideríteni: ki volt az, aki annyira megfélekezett magáról, s elkövette tanfelügyelőjével szemben azt a meggondolatlan lépést, mely abban a formában, amint meglehetősen, egyenesen a jellem kérdésvé lett. Az erény a lélek virága, a jellem a lélek gyümölcse. A jellemes ember: becsületes ember. Én nem hiszem azt el magyar tanítóról, nem hiszem, mert azokról, amiket fenebb mondtam, meg vagyok győződve és mert azt az erkölcsi testületet, melynek ez idő szerint élen állok, nemcsak jellemesnek, de becsületesnek is hiszem. Az még nem bizonyított, hogy ami történt, magyar nyelven íródott.)

Igy elgyönyörködve a tömeg fölött s elgondolkozva járván az eszményi tájakon, megérkeztünk a Klein-féle vendéglő és szállodához, melynek nagyltermében lesz a Tanfelügyelőség által összehívott «pedagógická schödzka». Pedagógiai gyűlésről van szó tehát, melyet a két magyar járásnak magyar és szlovák tanítói tartanak.

A helyiség nagyon megfelel az efféle gyűlések tartásának. A terem bő, tágas, mégis, mikor az ülőhelyhez nemjutók is elfoglalták a maguk álló standját, az teljesen megtelt. Amikor vizsga szemekkel szemlét tart a szemlélő az illusztris társaság fölött, lelki szemei elé vetítődik az a néprajzi térkép, melyen különféle színekkel van szemléltetve a más-más ajkú népek elhelyezkedése. Talán valami láthatatlan Intézkedő intézkedik így, vagy ösztönösen lőrténik, vagy a kegyetlen Ma okozza. Mintha nem volna méltó keret Adynak a gyönyörű elgondolása, hogy: Hiszen magyar, oláh, szláv bánat, Mindigre egy bánat marad.?

Fölhangzik az elnöki csengő csilingelés. Fölhangzanak az elnökök megnyilvánuló szavai, aki ezúttal szinte természetesen, nem talál örömeinek kifejező szavakat, mivel két-járásos kerületének csaknem valamennyi tanítóját egy tömegben tisztelheti. Ő nem tudta örömeit kifejezni, de én konstatalhatom, mert ott ül az az arcán, ott rokonszenvezett a hangjában s észrevehető volt a gyűlés egész vezetésén. S ki ne örülne az örömeinek? Valahogy az örömeik jó-testvérek, mert bizonyos, hogy többen vonulnak félre, ha sírni kell a sírókkal, mintha örülni kell az örülőkkel. A tanítóság méltó foglalatja volt tanfelügyelője örömeinek.

További szavaiban visszapillantást veletl a járás közoktatásügyének örvendetes fejlődésére s a végzett munkára. No jó, jó!

Mi volt a kollektív emberiség abszolút fejlődésének a bázisa? Mi volt az ázalagok, öslények tovább fejlődésének anyaga? Érdem?... Frázis!... Ezt csak a tudatos lények mondják egymás szemébe, a tudatlanok öntudatlanul fejlődnek. Fejlődni kell, muszáj, az idő nagymester!

Sok szó esett a műsor I. pontján a részletes tantervről. A tanterv költől marsruta; a benne lefektetett elvek szerint a kitűzött célt el kell érni, az előírt munkaanyagot el kell végezni. A meglőrtént hozzászólások nagyon szűk keretben mozogtak, főképpen a rajz, ének és torna körül, s mint megíjtított eszmék, inkább az ifjakat érdekelték: megjegyzéseik többnyire részletkérdések. Hangzott el **felelőtlen** szójáték is: egy ifjú kartársnak egy komolyabb érvelésre adott azon megjegyzése, hogy az ének tananyag átvehető... Én csak azon szerény megjegyzéssel akarnám a **felelőtlen** szót alátámasztani, hogy pl. a 6—8 évf. részére 10 hétre, 10 órára, heti 1 órai tanidő mellett 40 dallam betanítását írja elő a beosztás, nem szólva még az elméleti énektanítás több gondot és időt igénylő szükségleteiről... Hát igaz van az ifjú kartársnak, mert ez az anyag csak átvehető.

A tanterv létjogosultsága a nevelésben mezőin gyökerezik s a módszerben terebélyesedik, s gyümölcsstermése tisztán a lelkiismeretesség és szakavatottság kérdése. Aki érdemileg hozzá akar szólni, gondolatai alapjainak lerakását itt a mélyben kell kezdenie. Vagy végezzünk va-banque, vagy végezzünk munkát, mint az együgyű kis fiú, aki a lányér egyik oldalára mérte a sót, a megfordított oldalára a paprikát...? Bizony, ha minden tárgyánál ilyen terhet kellene cipelni, valóban a leve munkabírására, Nietzsche bölcsességére s Goethe univerzalizására volna szükség. De szerencsére gondoskodik ez a beosztás oázisokról is, így pl. ugyancsak a 6—8 évf.-ban a közönséges törték megtanítására 13 hetet, kerek számban 40 órát, vagyis az egész évi tanidő $\frac{1}{3}$ -át engedélyezi. Hát ez már igazán könyvelemmel elvégezhető. De vajjon ez a tanterv értékét emeli, vagy az, hogy a tizedes törték a többnevű számok ismerete előtt taníttatja?

Bizonyosan ezen gyengeségek fölismeréséből keletkezett az első helyes megállapítás, hogy az egész részletes tanterv átdolgozandó, annál is inkább, mert ez a tanterv ebben a formájában az összeállító tanfelügyelő presztizs-kérdésévé lehet!

A másik helyes megjegyzés volt, hogy az előírt és a legnagyobb szigorúsággal követelt vezérkönyvek a tanítóság anyanyelvén jelentessenek meg, ha már a részletes tanterv nem elégzik meg az eddig magyar nyelven megjelent szakkönyvekkel s azok használatát nem engedélyezi. (Ezek érdekében pedig szerényen meg kell jegyezni, hogy azok a Cseksóban vagy Moravában leledzett könyvek, — bár én sokra becsülöm őket, — bizonyosai nem a kelet-szlovenszkói honismeret életszükségleteinek ismerete alapján íródtak.) Nem arról van itt szó, hogy a tanterv pilótája bírja-e az állam nyelvét, s ha nem, ezzel is

egy eszköz adassék kezébe, mellyel ebben magát gyakorolja. Tudott dolog, hogy én mindig azt az elvi álláspontot képviseltem, hogy a tanítónak mint népnevelőnek teljes mértékben bírnia kell az állam nyelvét, nemcsak a kívánatos magasabb műveltség, hanem az általános népnevelés szempontjából is. Az egy nyelv ismerete lán boldogulásra vezethet az olyan mammut birodalomban, mint tegyük fel, Kína, ahol országok létezhetnek az országon belül. Vagy boldogúlhat egy nyelv tudásával P. T. Etherton ezredes, a Himalája első átrepülője. A mi kis országunk demokratikus alapokon nyugvó nemzetiségi állam, s nem lehet érdeke, hogy nemzetiségei II. vagy III.-ad osztályú utasok legyenek. Az pedig az illető nemzetiség érdeke, hogy nevelését mindenirányban jól képzett, széles látókörű s intelligens saját véreitől nyerje. Itt csak egymás megismerése, egymás megértése és megszeretése által teremthető meg a viszonylagos jólét.

Most csak arról van szó, hogy a pilóta — ha már annak nevezem — tud-e a kezébe adott eszközökkel lökéletes munkát végezni, el tudja-e gépét a megjelölt célhoz vezetni, vagy útközben kényszerleszállást kell végeznie. Fontosabb, hogy a vezérkönyv az illető tanító anyanyelvén legyen írva, mint a tanterv. Számunkra, a mai helyzetünk és mai életünk által kijelölt munkát csak úgy tudjuk elvégezni, ha úgy az állam, mint saját véreink szempontjából használhatók vagyunk. Ez a használhatóság fogja eredményezni egyik részről a velünk való megelégedést, másik részre a létjogosultság teljes elismerését.

A műsor további pontjai már gyorsabb tempóban tárgyaltattak le, adminisztrációs utasítások felelevenítéséről, s újakkal való pótlásáról volt szó.

Majd a mai nagyon bizonytalannak mondott időben egyik legaktuálisabb kérdéstről, a »gázmaszkákról« értekezelt egy ifjú szlovák kartárs. Ez értekezéshez külön kommentárt nem fűzök, mert hiszen mindent jól megértettünk.

Nagyon kedves és kellemes tanulmányban és élvezetben volt részünk a délutáni órákban. Filmen tanulmányozhattuk a műtrágya készítési és használati módját, majd a helyi szlovák polgári iskola növendékei mutatták be ügyesen a »Beseda« nevű szlovák nemzeti táncot. Szóval minden nagyon szép és helyes volt. Mégis, valahogy úgy vagyok vele, mint az egyszeri lakodalomból hazatérő, akit a kíváncsiskodók megkérdeztek: mondja már hogy volt, mi volt a lakodalomban? Ó nagyon értelmesen megfelelt, hogy azt mondja: — jajj, nagyon szép volt... jó volt... volt ott hallják minden... minden... cékla... szóval minden. — Ezen a pedagógiai gyűlésen is volt hát... minden, csak éppen pedagógia volt kevés. No, majd máskor.

Négyesy János.

Templomi szolgálatra erős hangú, jókarban lévő Eder gyártmányú harmónium jutányos áron eladó. Várady Károly tanító, Sudov, p. p. Velké Sarovec.

A Csehszlovák Grafikai Unió r.-t. Praha-Prešov

az elemi, polgári és különböző iskolák
részére az új tanterv szerint, olcsó, jó
és technikailag elsőrendűen kiállított
:: :: tankönyveket ad ki. :: ::

Kérjen részletes könyvjegyzéket és mutatvány-példányokat.

A tankönyvekbe beragasztott 5 utalvány ellenében vagy megkeresésre, mint tavaly 4-re is, az Unió a szegény tanulók számára, közvetlenül az iskoláknak ingyenpéldányokat adományoz.

Új tankönyvek bevezetésénél az Unió jelenlegi készletéből a tankönyveket megfelelő arányban kicseréli.

Dacára annak, hogy az Unió nem részesül adókedvezményekben vagy egyéb előnyökben és teljesen alá van vetve az összes érvényes adóknak és illetékeseknek (évente az államnak több millió Kč egyenes adót fizet be), a szegény tanulók számára az 1934 évben 1,052.032.75 Kč (1933-ban 700.817.40 Kč) értékű tankönyvet adományozott.

Ebből Szlovenszkon 406.111.55 Kč (1933-ban 280.473.25 Kč) a cseh történelmi országokban 645.891.20 Kč (1933-ban 420.344.15 Kč) értékben.

Jóváhagyási eljárás címén az okmánybélyegeken kívül az Unió az iskolaügyi minisztériumnak 1934-ben 116.630.— Kč-1 (1933-ban 80.615.— Kč-1) fizetett ki.

A szlovák és magyar osztályban az Unió szlovenszkoí hivatalnokokat, szedőket és gépmestereket foglalkoztat. A könyvek kötését szlovenszkoí könyvkötők Szlovenszkon végzik. A papírost az Unió szlovenszkoí gyáráktól szerzi be.

Az Unió összes tankönyvei, valamint segédanyagokai beszerezhetők bármelyik könyvkereskedőnél vagy vezérképviselőknél a

Štehr-féle könyvkereskedésnél Prešov.

95 Ké.

Hihetetlennek látszik, de akárhogyan számolunk, sehogyszem lehet többet kihozni, mint a címszámol, 95 Ké-t. X oszt. tanító az 5. fiz. fokozatban, 39 évet számlálja, ebből 16 évet a magaszos tanítói pályán töltött el eddig. Nős, 3 gyermek apja, sőt előregedelt édesanyját is el kell tartania. Mikor az ominózus 95-t említette, amely koronákból kell kultúréletét élnie, ruházkodását fedeznie, — nem hittem el. Nagyképűséget sejtettem és irónt vettem elő. Kértem X kartársat, hogy diktáljon. Ő kecsérűen mosolygott, mi mögött meghúzódott a megbántás érzése, hogy nem hiszek szavainak, — diktált. Kézhez kap minden hónap 10.-én 1495 Ké-t. Pardon, tévedtem! — mondja X kartárs. Csak szeretné kézhez kapni az összeget, — nem lehet! 3 gyermeke házon kívül van, taníttatja őket. 2 gimnázista, 1 kereskedőtanone, — ezt már sehogyanszem tudta iskoláztatni. Havonta a postamester akaratlanul is az 1405 Ké-ből csak 695 Ké-t ad X kartársnak, a többit, 800 Ké-t küldi vissza a már kiállított postautalványon a tanítógyerekek ellátására. Ugyanakkor a II. adjutumban lévő 21 éves kartársa 776 Ké-t kap valóban kézhez, 81 Ké-vel többet, mint ő 6 családtagra. No de menjünk tovább! — félre a más dolgával, mert még irigységet szül. A 695 Ké-t szorongatja hazáig, — hiszen csak addig vallhatja magáénak, míg haza nem ér. A kapuban nagyot köszönt rá a háziúr, — figyelmeztetés, hogy fizessen, mert már tegnap is késő lett volna. 150 Ké-t leolvas az érdes tenyérbe az egy szoba, konyháért, közös kamaráért. Bent a szobában, mely függönyel van kettéválasztva, hogy kétszobás lakás tudatát keltse az idegenben, — na és maguk is abban a hihlen ringassák magukat, — várja a feleség. Épp a bolti számlát nézegeti, — kerek 400 Ké. Találkozik tekintetük, könnyelábadnak a szemek. 400 Ké és még 50 Ké tejre, marad 95 Ké. Akárhogyan számoltam, marad a kegyetlen, sokatmondó 95-ös szám. Nagyon megbántam, hogy elszámoltam X kartársamat. Szégyeltem, hogy nem hittem szavainak, szégyeltem, hogy jobb ruha, cipő volt rajtam, szégyeltem, hogy a papiroson agyonszentésített és államlalpkőnek beállított kultúra munkásának 95 Ké-ja marad, amiből nagyon-nagyon sokat kellene venni, de nem lehet. Tízelőre adja? kalapot vegyen? a felesége kabátját fordíttassa ki? cipőjét fejletse meg? s még sok mindenre kellene, de ha nincs! Most már megértem, hogy miért nem járnak társaságba, — miért nem járhatnak ujságot, — otthon, titkon ajtójukat bezárva imádkoznak, — s amikor az egyik tankötelesének apjával összejálok az X kartárs, mert kimutatta mulasztónak a fiát; — az illető nagy helykén odavágta az ismeretes falusi göggel, — »Kell a kódnak a büntetéspénz, mert hát miből élne.«

Pilátusnak, a római helytartónak a töviskoszorúzott Jézusra — »Ecce homo« — megjegyzését megtoldom, illetve bővítem így: Ime! a redukált fizetésű családos tanítóember. Ez a családos tanítóember 50—60 nebulóval vesződik naponként, idegei

a legmodernebb lúncokat járják munka közben és tüdeje szívja az elhasznált levegőt, mely már az égés táplálására sem elég. Tanítja, hogy a munka jutalmat nyer, hogy a tiszta családi élet az állam életének egyik generál rügője. Időnként hozza az igazgató a tanügyi felső hatóságtól leküldött körlevelet, melyben több ügybuzgalmat, nagyobb lelkiismeretességet várnak a tanítóságtól. A napi kétségbeejtő anyagi gondokkal küszködő tanítóember a fejét fogja és ráeszmél, hogy milyen lelkiismeretlenség volt, magához kölni egy másik életet, s családot alapítani. Hiszen ma a kiszívtetéses családos hivatalnok a társadalom megcsúfolja, kivelettje, céltáblája. Hol maradt el a család nyugodt, tisztességes lélfenntartásának biztosítéka? — hol súlyodt el a gondoktól agyon csigahengerezett családapákkal, a nincstelen-ségben művésziessékedő családanyákkal és a kis hivatalnoksorsot átokként viselő hivatalnok gyerekekkel szemben az érzék? Tudom, hogy újat nem írok, csak sok száz többesaláddal, de redukált fizetéssel tengődő keservének adok hangot. Nagyon érthetetlen az intézőköröknek a szemethúnyása a több-családos hivatalnokcsaládokkal szemben, ahol az egy kenyérből 4—5-en szelnek. Vagy töröljük a családi-élet értékelését, illetve ne tulajdonítsunk neki nemzetnevelő erőt! Mert a mai helyzet oda vergál, hogy büntetésszámba megy a családos állapot és erényszámba az önmagunknakelés. Hogy meddig tart ez az injuria, — halározott választ adni nem lehet. Tény, hogy ma 95 Ké-ja marad egy kultúrembernek ruházkodásra, illetve családjának felöltötésére havonta. Csak egy szemernyi jóakarat kellene és szeretni másnak is azt, amit magamnak szeretek! Nem lehetetlenségről van szó, nem túlkövetelődzésről, csak a lelkeket égető keservek megszüntetéséről. Mi más volna a helyzet, ha a %-ot lehetne a családban is alkalmazni, és szükség esetén a redukciót végrehajtani. De hol redukálni? — a gyomor mindennap kiköveteli a magáét, a testet elfedező ruházat kell, hajlék is, hol fejét lehajtsa — a család. — X kartárs számára még vigasztaló volt, kifogytunk mi már abból is. Főszedelőzködtem és elköszöntem tőlük. Öreg édesanyjuk göröcsösen megfogta két kezével kezemet s elesukló hangon azt mondta: »Fiam! mikor Pápára felküldtem fiamat tanulni, fel-pakkoltam hazaival, mert messze ment tőlem, most itt van közel hozzám és nem tudok rajta segíteni.« — Magam is elérzékenyültem az öregmama önmagát vádló panaszán, mire csak a nagyon jó édesanya képes, ki mindig segíteni szeretne.

Írásommal a helyzeten nem javítottam, a 95 Ké egy fillérrel sem lett több, de a tárgy aktualitása papírra kíváncskozott.

(wa)

Népszínművek, vígjátékok nagy választékban kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

Szindarabok anyák napjára, madarak és fák napjára kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

Új keretek közt alakult meg a Szlovenszkói Magyar Tanítók Országos Énekkara Léván.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület, hivatkozva alapszabályainak I. §. c) pontjára (»A magyar kultúra megtartása... stb.), fennállása óta programjába vette a magyar tanítói országos énekkar megszervezését. Ezirányú mozgalma az 1930. év augusztusában öltött konkrét formát, amidőn — Heckmann István lévai kartársunk, a neves karvezető lankadatlan szervező munkája után — huszonöt lelkes magyar tanító megalakította Léván a Sz. Á. M. T. E. országos énekkarát, mint az egyesület szakosztályát. Az énekkar azóta rendszeresen működött, bejárta Szlovenszkó és Kárpátalja minden nevezetes kultúrközpontját, a magyar falvakat és városokat és egy-egy hangversenyét a kassai és a pozsonyi rádió is közvetítette. Összesen huszonhét-szer állt ki az énekkar, mint az egyesület szerve a hangverseny-dobogóra, mindannyiszor sikert és diadort érve el, hogy az énekkar a maga nívós szerepléseivel nagyban hozzájárult a szlovenszkói magyar tanítólársadalom szellemi színvonalának emeléséhez és munkaértéke növeléséhez.

Utóbbi időben egyre jobban előtérbe nyomult annak a szükségessége, hogy az énekkar teljesen önálló egyesületi alapra helyezessék, amennyiben az Általános egyesület alapszabályszerű célkitűzésében — a fent idézett színtelikus meghatározásban — nincs megadva a törvényes garancia, hogy az egyesület kimondottan énekkar fenntartásával továbbra is szolgálhassa a magyar kultúra megtartásának szent ügyét. A tanítói énekkar jövőjének biztosítása és szilárd megalapozása céljából tehát elkerülhetelenné vált, hogy mint önálló dalosegylet alakuljon meg. Evégből az előkészítő-bizottság Lévára, április hó 17.-ére hívta össze az alakuló közgyűlést.

A gyűlés színhelye a Piarista rendház könyvtárterme volt. Kovács Alajos, az előkészítő bizottság elnöke, délelőtt 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést, melyet, mint a közgyűlés által kijelölt ideiglenes, majd véglegesen megválasztott elnök, végig vezetett. Leles hangú, átértelt beszédében röviden ismertette a körülményeket, melyek az útszervezés végrehajtását közvetlenül sürgették, bejelentette, hogy az énekkar, mint az egyesület szakosztálya, megszüntnek tekintendő. De a mai közgyűlés a húsvéti hit erejével önálló, új életre kelti a szlovenszkói magyar tanítók énekkarát, mely más keretek közt, de az eddigi lelkes munkakészséggel, dalszeretettel és tagjainak önzetlenségével fogja folytatni megkezdett misszióját.

Elnök felszólítására a megjelentek aláírták a jelenlévőkívét a következő sorrendben: Kovács Alajos Negyed, Heckmann

István Léva, Boross Béla Alsószeli, Willand János Érsekújvár, Oszlényi Benő Martos, Dóka Sándor Léva, Randik Aranka Léva, Hencz Pál Nagymegyér, Rajner Károly és Rajnere Kárász Izabella Szakálos, Beluch Imre Barsendréd, Kauzál József Érsekújvár, ifj. Heckmann István Nirovce, Pálffy Dezső Tany, Ocsovay Imre Losonc, Tulassay Sándor Léva, Farkas Károly Vámosladány, Molnár László Nagysalló, Krajesir János Andód, Dely István Zseliz, Székely Béla Alsószecse, Nagy Árpád Garamlók, Akúcs Árpád Agó, Forgács Mihály Lelőd, Kömtey László Nagysalló, Gruber József Csiffár, Bottló Vince Nagymegyér, Heckmann István Alsógyöröd, Palaky Ferenc Érsekújvár, Rélhy Lajos Garamvezekény, Vranesits György Negyed, Ivány Ferenc Deáki, Szarka Zsigmond Zseliz, Akúcs István Tőre, Bószörményi Zoltán Tergenye, Selmögner Zoltán Garamkissalló, Menyhárt János Ipolypásztó, Kónya József Kőhidgyarmat, Holop József Perced, Vida János Hólvény, Patassy Elek Kiskoszmály és Andresz Vilmos Léva.

Napirend előtt Beluch Imre, mint a Léva—zselizi tanító-megye elnöke, szíves szavakkal üdvözölte a közgyűlést, s a tárgyalásokhoz, a megye tanítósa névében sok sikert kívánt.

Elnök a közgyűlés jegyzőkönyvének vezetésére Boross Béla, hitelesítésére Andresz Vilmos, Dóka Sándor, Molnár László és Szarka Zsigmond kartársakat kérte föl. Majd felszólítására a közgyűlés egy szívvel-lélekkel kimondotta, hogy **mint önálló egyesületet, megalakítja a Szlovenszkói Magyar Tanítók Országos Énekkarát.**

Ezután Boross Béla, mint az előkészítő bizottság tagja, fölolvasta az alapszabálytervezetet, melyet Heckmann István vázlata alapján és Kuklay Zoltán csapi kartársunk beküldött javaslatának figyelembe vételével dolgozott ki. Az alapszabályok lényeges része az, amely kimondja, hogy az egyesületnek minden szlovenszkói tanfelügyelői körzetben, ahol legalább 30 magyar tanító (tanár) működik, kerületi csoportja alakul. Több szomszédos körzet egy csoportba is tömörülhet. Ez a tervezet tehát lehetővé teszi azt, hogy az egész ország területén egy hatalmas magyar tanítói dalos szervezet épüljön ki egységes igazgatás alatt, de bizonyos tekintetben önálló adminisztrációval a kerületi csoportok működését illetőleg. Ez a hálózati rendszer megoldja a már több helyen létesített járási tanítói énekkarok kérdését, amennyiben ezek adminisztratív és belső irányítás szempontjából bekapcsolódnak az országos tanítói énekkar szervezetébe.

Közgyűlés az előterjesztett alapszabálytervezet pontról-pontra megvitatta, részben módosította és kiegészítette, s a megalakult egyesület alapszabályaiként egyhangúlag elfogadta. Ugyancsak tárgyalta és elfogadta a közgyűlés az énekkar »Házirendjét«, mely az egyesület szorosán vett működési szabályzatát, s az egyes adminisztratív utasításokat tartalmazza.

Ezután következett a tisztikar megválasztása, amit a közgyűlés közfelkiáltással, egyhangúlag ejtett meg. A választás

eredménye a következő: elnök Kovács Alajos, alelnök Beluch Imre, karnagy Heckmann István, alkarnagy Palaky Ferenc, titkár Boross Béla, pénztáros Dóka Sándor, gondnok Farkas Károly, háznagy (zászlótartó) Bottló Vince. A kp. választmány tagjai: Farkas Márton, Ocsovay Imre, Székely Béla, Willand János.

Kovács Alajos úgy a maga, valamint megválasztott tisztársai nevében megköszönte a megnyilvánult bizalmat, s ígéretet tett, hogy az egyesület vezetősége minden erejével és tehetségével a kilüszött cél: a magyar dal művelése és a tanítói hivalás-parancsolta fölvirágoztatása érdekében fog munkálkodni.

A mindvégig impozáns, a tanítói magasztos hivatás melegétől átfűtött hangulatú alakuló közgyűlés ezzel véget ért.

Hogy beszámolónk teljes legyen, közöljük ama kartársaink nevét, akik a közgyűlést levélben, illetőleg táviratban üdvözölték, s lélekben ott voltak a magyar dalkultúra fáradhatatlan apostolai között: Antal Árpád Benkepatony, Farkas Márton János, Hideghéty Antal Gúta, Horváth József Csáb, Osztyényi József Farkasd, Szecső Sándor Tek. Sarluy és Uherezky Géza Komárom.

Az Érsekújvári dalosünnep esztendejében kélszeresen biztató a kisebbségi magyar dalosügy jövőjére a magyar dalos-tanítók lévai gyűlése, mert a tanítószág összecöllekezése a magyar dal jegyében nemcsak a tanítói kar, de a magyar népi értékek beszervezését is jelenti a legátfogóbb szellemi megnyilvánulás széles kereteibe. Akik Léván voltak, azok találkoztak és meggyőződtek e gondolatban, s azt feszülő lélek-izmaikban, mint élesztő kovaszt, szétvitték a kisebbségi magyar néplest seljeibe. A magyar tanítószágol rögös pályáján új lendülettel veti előre a fölemelt jelszó: *Dolgozzál és dalolj!* Es friss tavaszi szellők csökjával támad föl a szent hit: *Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van!*

(bb)

Központi értekezlet Komáromban. Kovács Alajos központi elnök április 18.-ára Komáromba vezetőségi értekezletet hívott egybe, amelyen a központi tisztikar tagjai közül megjelentek még Somogyi István alelnök, Bauer Ferenc kp. jegyző, Árendás József pénztáros, Telkes Mihály ellenőr, Boross Béla és Uherezky Géza szerkesztők, s a járási illetve megyei elnökök közül: Virsik János (Ogyalla), Vízváry Vilmos és Huber János (Komárom), Dubay Géza (Érsekújvár), Oswald Lajos (Galánta-Vág-sellye), Bíró Béla (Párkány, kíséretében Bátori Emil Szögyénből), és Ocsovay Imre (Losonc). Kimentette magát Négyesy János (Királyhelmece).

Az értekezlet fölárgya volt az ezévi központi gyűlések idejének, helyének és lárgysorozatának a megállapítása. Az értekezlet úgy határozott, hogy a központi és nagygyűlés Léván, július 5.-6.-án lesz. Tárgysorozatának kiemelkedő pontjai lesznek: 1. A magyar tanítók továbbképzése, 2. A közművelődés ügye, 3. A gyermektanulmányozási mozgalom, 4. A fiatal tanító-nemzedék bekapcsolódása az egyesületi munkába; a fiatalok

lőrekvésai. — Megbeszélés tárgyát képezte továbbá a Magyar Tanítók Háza megnyitásának, valamint a még hiányzó összeg előteremtésének ügye, a tagdíjhátralékok behajtásának kérdése és több kisebb egyesületi ügy.

Harmincegy dalárda vesz részt az érsekújvári országos magyar dalosünnepen. Jelentettük már, hogy a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség kebelében serényen folynak az idei országos dalosünnep előkészületei. A nagyszabású dalosünnep Péter-Pálkor lesz Érsekújvárott, ahol egy 100 tagú rendezőbizottság irányítása mellett a város egész társadalma kiveszi részét a rendezés nagy munkájából. Az országos dalosünnep országos jelentőségű esemény lesz, amennyiben a Dalosszövetségbe tömörült szlovenszkói városi és falusi énekkarok közül 31 dalárda jelentette be részvételét. A magyar kisebbség életében egyedülálló kultúrmegmozdulás ez s fényes bizonyága a Dalosszövetség eredményes szervező munkájának, egyben dokumentuma a kisebbségi magyar nép dalszeretetének is. Az érsekújvári ünnep bizonyos tekintetben számbavétele lesz annak a munkásságnak is, amelyet a magyarság hivatott kultúrmunkásai a nehéz, de hálás munkamezőn: a dalkultúra terén kifejtettek. Az egymásután felvonuló énekkarok egyes műsordarabjai, valamint a kb. 1200 dalosból álló monumentális összkar teljesítménye felejthetetlen élménye lesz a hallgató közönségnek.

A résztvevő dalárdák — jelentkezésük sorrendjében — a következők: 1. Roznyói Dalosegylet, 2. Bartók Béla Dalegylet Pozsony, 3. Rimaszombati Magyar Dalegylet, 4. Aranyosi Ref. Énekkar, 5. Alsószececi Ref. Énekkar, 6. Sz. M. K. E. Énekkar Nyitra, 7. Keresztény Munkás Dalegylet Pozsony, 8. R. Kat. Egyházi Énekkar Komárom, 9. Sz. M. K. E. Dalárda Egerszeg, 10. Gazda Dalárda Érsekújvár, 11. Zsidó Egyházi Énekkar Komárom, 12. Somorjai Dalegylet, 13. Komáromi Dalegylet, 14. Komáromi Ref. I. Énekkar, 15. Losonci Magyar Dalegylet, 16. K. Z. D. Kassa, 17. Eperjesi Daltestvérek, 18. Lévai Dalárda, 19. Vasasok Olvasó- és Dalköre, 20. Ref. Földműves Énekkar Salló, 21. Pásztói Ref. Dalárda, 22. R. K. Egyházi Énekkar Izsa, 23. Egyházi Énekkar Perbete, 24. Sellyei Cecília Kórus, 25. Városi Dalárda Érsekújvár, 26. Iparosok Dalárdája Érsekújvár, 27. Dunaszerdahelyi Dalegylet, 28. Szímői Gazdadalárda, 29. Naszvadi Dalárda, 30. Alsószelei Evang. Kultúrkör Énekkara, 31. Hanza Dalárda Galánta.

Kath. Kántorszövetség.

Örömmel olvastam, a M. T. 7. számában a Szendrei István szék. egyh. karnagy tollából megjelent igen értékes felhívást, — a Kath. Kántorszövetséget illetőleg. Deo gratias! Úgy érzem, hogy a legjobbkor, a huszonegyedik órában jött e rég óhajtott megmozdulás, mely felelt csak egyszerűen átsiklani óriási könnyelműség lenne a kánto-

rok részéről. Nem himém, hogy oly megfelelő a helyzetünk, hogy e tömörülést mellőzhetjük. Sőt! Nézzünk kissé szét a kántorság mai állapotában! Szétforgácsolódva, mint oldott kéve, éli sok panasszal teletelét. Ugyanekkor minden szak- és állásbeli tömeg egyesületben éli ki a hivatásához mért közöscélú együttét, mely különösen a mai világban — falat kenyér szükségességét jelenti. Csak az istentiszteletek

fényét és ünnepélyességét előbbre vivő kántor él egyéni, talán magá-ha zárkózott, (egyesek maradi) életel, néha továbbképzés nélkül. Mindennél fontos a jó és hivatalát átérző vezető. Kérdelem, a kórus vezetője lehet-e más? Sajnos, de meg kell vallanunk, hogy vannak koldus-kenyéren szivulódó kántorok, de ugyanígy vannak a kántori szak-tudás hiányát érző lelki koldusok is, kik bizony talán helyel-közzel az isentiszteletek fényét nem hogy nem emelik, hanem...? Igaz, hogy itt van mindjárt rá a felelet. Hol képeztesék jó kántor, ha nincs kán-torképzőnk? Ime, kántor testvérek, elénk állott már is egy ok, hogy miért van szükségünk a Szövetségre. Vagy a sablonos (maradi) kántorok-nak ez nem kell? Tagadom és ál-lítom, hogy hű katonái lennének ők is a Szövetségnek, csak hónuk alá kell nyúlni és meg kell szervezni az egyetlen fontos országos kántor tanfolyamokat, új alapra fektetve.*) Azonban azonnal ide tolakszik az anyagi kérdés -- a tanfolyam látó-galásai illetőleg. Hogy ez újabb megterhelést jelent a amugyis sze-gény erszényünknek, elvitázhatatlan, de a Szövetség kebelében megoldás nyerhető e téren is.

Panaszkodunk, hogy ma már nem érdemes kántornak lenni. Tény, hogy sok a túlértékelt kántori javadalom, ami tiszta ráfizelést jelent. Ma már erősen követelik is az új értékelést, de szerény véleményem szerint, ha lesz egy fórum, mely állandóan ko-pogtat az illetékes helyeken, úgy mégis, ez égető kérelmünk is végre egyenesbe juthat. Itt tehát egy má-sik ok, a Szövetség megalakulásának a fontosságát igazolja.

Az egyöntetűség keresztülvitele az egyházi ének terén kimagasló szük-ségesség. A sz. mise az egész vilá-gon egyöntetű, a katonai vezényszó egy-egy államban ugyanaz, tehát nem lehet egyénileg kezelni, csak az Isten dicserő ének, az lehet annyiféle, ahány templom van? Nagy a szegénységünk e téren és a cselek-vés mezejére kell itt is térnünk. egy szóval haladnunk. Ugyancsak első-sorban a létesítendő Szövetség hi-valása lép előtérbe.

*) Egyesületünknek -- a tovább-képzés ügyében elindított mozgal-mával kapcsolatosan -- a kántor-tanfolyamok megrendezésére is van pozitív javaslata. (Szerk.)

A sok bajunk közül még egyet! Naponta tapasztaljuk a mai rend-szertelen és visszas, a kántor le-kintlélyének rovására történő kán-torválasztás bajait. Ez úgyben so-kat, nagyon sokat lehet vitatkozni, de végső eredményben cselekedni kell és a Szövetség kebelében egy memorandum, valamint az úgy ál-landó sürgetése után hiszem, hogy e téren javulás történik, kell, hogy új rendszer lépjen életbe és a hi-valását átérző, egyházához hű kán-tántor, minden ígéretés és parolá-zás mellőzésével is méltó helyzetbe kerül.

Mindezekben felül még sok-sok pa-naszunk van a tarsolyunkban, szá-mos kérdés vár megoldásra, melyek-re oly nehéz a gyógyírt megszerezni, mert nélkülözözzük az összekötő tes-tvéri kapcsolatot -- a SZÖVETSEGET --, hol égo fájdalominkat kitárhathatók, hol megérdemelt intézkedést és az igazságos ítélet kiharcolását elnyer-hetjük.

A Szövetség szükségességét támo-gató okok halmazából egy kis töre-déket óhajtottam összeszedni és ara-rak kérek minden kántor testvért, gondolkozzék e dolgok felett és ha lesz idevágó gondolata, javaslata, ne tegye tarsolyába, hanem hozza a köz asztalára.

Ha széjjelnezek a szerényen, de lelkesen dolgozó kántor-hadseregben, sok helyütt látok csillogó, kimagasló vezető személységeket, kik Istentől adott szervező és vezető képe-ségükkel szinte csodákat művelnek az egyházi élet terén. Engedjétek meg Ti kántor Testvérek, hogy hoz-zátok szólhassak!

Arra kérlek Benneteket, hogy ne-mes munkátok egy töredékét adja-tok át az életre kívánczó Szö-vetségnek, legyetek ennek a megalakítandó tömörülésnek is fényző-rő vezetői, legyetek útmutató példák az arra szorulóknak. Jöjjetek és legyetek te az erős fundamentumot, hogy a megalakítandó Szövetségünk viharálló legyen, mely tudni fogja a kötelességét, kezébe veszi a szent eszmékért a harcolt és viszi előre az Isten szolgáit.

Ha érezitek a Szövetséggel szem-ben mutatkozó kötelességünkkel, úgy merem hinni, és reményleni, hogy az egyházához hű sereg egymásra akad és a Kath. Kántorszövetség-ben tömörül. Adja Isten, hogy így legyen!

Gruber József.

KRÓNIKA

Május elseje a munka pirosbetűs ünnepnapja.

Isten nagyszerű temploma, a csodás természet is, a legdiszesebb ruháját öltötte fel e napra és az ezer virágtól hímes köntös minden egyes ráncából felelendül az új életre serkent milliárdok zsongása, mely mint egy óriás orkeszter szélesen hőmpálygó himnuszja, száll, száll a magasba, megköszönni a Teremtőnek, hogy élni, munkálkodni alkotni hagyja teremtményeit. Az ösztönből dolgozók munkáért hálálkodó eme szent zsolozsmáját meg kell az embernek is hallania, a lavasz csodái, a természet zsi-bongó zaja, bennünket, az ideálokért, célért dolgozókat is hálára, magasztalásra ragadnak. Hálára, hogy adatott olyan eszköz, mellyel az ember saját maga is alakíthatja életsorsát. Kikorrigálhatja a természet mostohaságát, van mód, mellyel ideáljait megközelíthesse, mellyel szebbé teheti a földet, édesebbé az életet, van hatalom, mellyel az arasznyi földi életnek maradandó emléket állíthat, mellyel hozzájárulhat a nagy emberi kollektívum boldogságához. És ez az eszköz, ez a mód, ez a hatalom: a munka. Mindegy, kicsi, vagy nagy az eredmény, annak előállításához sok, vagy csak csekély erőfeszítés kellett-e, a munka minden paránya az ember céljelismerésének, magasabb rendeltetésébe vetett hitének bizonyítéka.

E szempontok tekintetbevételével mellett Közlársaságunk minden rétegével együtt így ünnepli a szlovákországi magyar tanítóság is a munka apoteozisát. Szívvel, lélekkel együtt ujjong a megújult természettel és boldogan hálálkodik, hogy emberi művöltának, hivatalának megfelelőleg munkálkodhatik. Mert de jó is munkálkodni! Aki dolgozni szeret, az már nem is munkás, az már több: az hivatást tölt be. Milyen boldogság az, hogy ránk bízunk valamit s mi azt szívvel, lélekkel be is töltjük. Nemcsak azért, mert ez a mesterségünk, de valami nemesebb akarás is hevít bennünket: az, hogy e munkával a köznek használjunk. De boldog, aki fiatal, erős, bátor, hogy mély tud és szeret munkálkodni, újat teremteni, alkotni, szebbé, elviselhetőbbé tenni az életet! »Vadócba rózsát öltök, hogy szebb legyen a föld« ... mondja a költő. Addig, csak addig van értéke, értelme az életnek, míg dolgozunk és munkánkban meg is van az eredménye, míg a kötelességen felül valami más, valami belső hív: a hivatalos szent láze lelkesíti az embert. A XX. század embere elől a munka a bibliai kenyérnek botján felül még az élet egyensúlyát is jelenti. Ez a konzerválója, a megőrzője az ember nemesebb tulajdonságainak, lelki és testi talentumainak. A munka az élet értelme. Felette minden nagyképűségnek, szemforgató farizeuskodásnak, úgy a történelemből, mint kiki a saját életéből csak azt a tanulságot vonhatja le, hogy úgy testi, mint szellemi egyensúlyunk fennmaradása munka, elfoglaltság nélkül elképzelhetetlen. A munka annak a mérlegnek a nyelve, melynek egyik serpenyőjébe

a megelégedettség, boldogság, a másikába a kétségbeesettség, önmagunkkal való meghasonlás van elhelyezve.

S mert ismerjük a munkának ezt az egyénl, nemzetet és nemzeteket fenntartó erejét és áldását, minden emberi érzésünket a fájdalom emészti, látva a munkanélküliek szomorú, lézengő csoportját. Oh, hogy látszik e szerencsétleneken a munka vágyása, oh, mennyire kiül arcukra az irigykedés nagyon is megérthető vonása, hogy más dolgozhat, kereshet, ők pedig az emberi szándék feletle labilis alapjain tolják napjaikat a napok után. Túl vagyunk már azon az időn, hogy e szerencsétlenek szomorú sorsának okozói, vagy okait keressük; általános jelenség ez. A nyomorúság belemarta éles fogait a lársádatom minden rétegébe, a válság mindnyájunk felé kinyújtotta hidrakarjait, s csak hajszálak választanak el attól, hogy mindnyájan ott felrengjünk a nyomorúság örvényében.

Május elseje van! A munka ünnepe gyönyörű lermészeti dekorációjával rávirradt a munkanélküliek földhözpaskolt nyomorult seregére is. A tavaszi természet örök példáját kiáltja a feltámadásnak, az újra életésnek, reményt nyújt talán az éheseknek, munkanélkül létkedőknek is. Igen, már látni őket összeverődve tanácskozni, tervezgetni. Itt, ebben a kis vidéki városkában, amelyből e sorokat írom, a munkanélküliek hatalmas laborát a kisparosok adják. Főképpen eszmadiák, szabók, asztalosok. Látni közülük idős, meglelt mestereket, most felszabadult, a katonai szolgálatot alig kitöltött segédeket, mind munka és kereset nélkül, a jó Isten a megmondhatója, hogy miből tengetve napjaikat. Elvállalnak szívesen bármilyen munkát, mert a mesterséget megülte Bata, meg Nehera. Pedig ma már a kisparosok sem drágábbak, mint a gyárosok. Hiába, a nagy üzletekbe szokott a közönség, s egyelőre nincs mit tenni. Tűrni kell. Ha szóba állok velük, sorsuk után érdeklődöm, sőtelen hallgatnak, vagy nehezen sóhajtoznak. A közeli országhatár a legerősebb felvevő képességű fogyasztó területet zárta el tőlük. Reménykednek az általános békevégyban, mely az országok mostani külpolitikai tevékenykedéseit állengit, bíznak, hogy hátha létrejön egy olyan barátságos viszony a szomszéd országokkal, mely lényeg csak spirituális tenné a határokat, s így áruik ismét hozzájuthatnának a régi piacához.

Nincs lalkem őket kiábrándítani, hogy mindez ma már késő. Országunk egyik legelőkelőbb ipartársulatának elnöke mondta, hogy »fel kell hagyni azzal az elgondolással, hogy a kisparoságon felülről kell és fognak segíteni. Hogy boldogulhasson, elsősorban önmagát kell megreformálnia!« Teljes meggyőződéssel vallom én is, hogy a munkanélküliség szomorú jelenségét semmiféle politikai konstelláció, gazdasági spekuláció, szanalás, moratorium, szóval semmiféle külső segítség meg nem szüntetheti. Eggedül csak valami belső dinamikus erőfeszítés hozhat sikert, melyhez igenis az kell, amire a fenti ipartársulati elnök célzott: a dolgozó tömegek ideológiai, és szociális belülről induló reformálódása. Teljes és gyökeres szakítás a gazdaságpolitikai tradi-

ciókkal, elasztikus alkalmazkodás a ma követelményeihez, új piacok keresése, új, gazdaságilag művelhető területek felkutatása és jóképpen új foglalkozási ágak fellárása. A gyáripar előreszökkenésével lehetetlen megbirkóznia a kisiparnak, sem ereje, sem lökéje, sem képzettsége nincs a harchoz. Ill az ideje hát az olyan foglalkozási ágakra való áttérésnek, melyeket a gyáripar még eddig el nem foglalt. A mullakon való merengés nem hoz kenyeret az asztalra, a régi iparosdinasztiák fiatal nemzedékét csak elszomorítja, ha apái a mullak dicsőségét emlegetik. Legyen az a múlt a becsületesség, szorgalom és kitartás kövendő példaképe, de ne szorítsa bilincsébe a haladó, új boldogulási utakat kereső fiatalsgot.

A szlovákországi magyar tanítóság, mint a szociológia egyik szerény munkása, élénk figyelemmel kíséri a jelen gazdasági bajait. Nem a május elsejei ünnepnek elrontása e bajokkal való foglalkozás, hanem élénk vágy, hogy ezek a bajok minél előbb kiküszöböltessenek.

A tanítóság túlzott szerénységéről

már bátor voltam egyszer megemlékezni. Bár magam is vallom, hogy a nemes lelkek legszebb erénye a szerénység, mégis úgy vélem, hogy az a magatartás, melyet e részben mi tanultunk, nem helyes, sőt egyenesen anakronizmus. Minden mellékes szempont figyelman kívül hagyásával azt merem állítani, hogy nem is őszinte, tehát álszemérem. Nem mondom én, hogy jászuk a kotnyeles Paprika Jancsít, üssük a nagy dobót, puffogtassuk az egymást magasztalás hangos frázisait, csak gondoskodjunk a teljes és részletes összefoglalásról mindannak, amit a köz érdekében cselekszünk, ami a tanítói munka szintézisét mutatja be a világ előtt. E cél érdekében sürgősen meg kell szerveznünk a tanítóság sajtó-tudósító szolgálatát, mely a Magyar Tanító szerkesztőségében belül gyűjtse össze és rendezze a tanítóságot illető minden hírtanyagot s azt szemelvényesen közölje le a Magyar Tanító, valamint igyekezzenek kapcsolatot keresni a napilapokkal és folyóiratokkal, s lássa el azokat a tanítóságot érintő hírekkel. Biztosra veszem, hogy e kommunikéknek bármely lap szívesen ad helyet, mert hisz ezzel olvasóinak igényeit elégíti ki. Ne könynyelműsködünk, Testvéreim! Minden kicsiség a tanítói munka egyik összelevője. A névtelenül való munkálkodás ideje már lejárt. Ezalatt azt tapasztaltuk, hogy észre sem vettek bennünket. Vessük le az eddigi rangjeltségünket, mutassunk rá egy-egy évvégi szellemi felszámolásnál, hogy ennyit és ezt tettük, ezek és ezek munkálkodtak. Testvéreim! Kellős cél az, aminek elérésére buzdítanak e szerény sorok. Az egyik: az érdemes és munkás nevét a köztudatba hozni, ami eselleg az ilyen számára jobb elhelyezkedést eredményezhet, s őt a nyilvánosság előtt folyó munkában újabb erőfeszítésekre buzdítja, kevesebb lesz így közöltünk a lékel kapott ambíciók miatt elkeseredett testvér, másrésztől azokat is módunkban lesz megismerni, akik csak mesterségük titulusa-képpen viselik a tanítói nevet, de a vele járó

munkát csak annyiban teljesítik, amennyi a mindennapi kenyér megszerzéséhez feltétlenül szükséges, viszont a tanítói nevet ért dícsőségben mindenkor készek sütkérezni.

Mert ami eddig történt, az bizony nem ment helyesen. Szomorodott szívvel olvastam a minap is az egyik nagy kultúrájú város közművelődési előadás-sorozatáról szóló ludoárlást, melyben megtalálhattam, hogy kik voltak a rendezők, szereplők, díszlevezők. sőt azt is, hogy ki volt a sűgő, de aki az ugyancsak szereplő énekkart vezette és betanított, annak a tanítótestvérnek a nevét ugyan hiába kerestem. Más helyen egy másik tudósító megemlékszik a karvezérről is, de mit az énekeseket nyakra-főre kúdséri, addig a karvezér, a járadság oroszlanrészét viselő tanítótestvér munkájának honorálására nincs egyetlen szava sem. Ne érsetek félre, Testvéreim! Nem várok én senkitől nyálkás, vagy szorgalmazott dicsőimuszokat, éremlygős hízelgéseket, de az igazi érdem elismerését igenis követelhetem. »Mert mellő a munkás a bérére«, már pedig ezen a fronton más bért úgysem nyerhetünk, de erre a tudomásulvételre, erre a további erőfeszítésre buzdító méltánylásra feltétlenül számíthatunk és számíthatunk is.

De nemcsak a közművelődési munkaterületen végzett munkáinkról köteleességünk tudósítani a közvéleményt, hanem egyéb téren elért eredményeinkről is. Bátran állíthatom, hogy nincs egyetlen olyan státus sem, melyben annyi sokféle tehetséggel, képességgel és rátermettséggel megáldott egyed volna, mint a miénk. A társadalom, a közösség, az állam, a múltban úgy mint a jelenben, bármily követeléssel lépett fel velünk szemben, mi minden gondolkodás nélkül álltuk a sarat. Ha eleinte talán nem is tudtunk kellő eredményt mutatni, addig küzdöttünk, míg legyűrtük az akadályokat. Régen a tanítót nem tartották arra méltónak, hogy belőle tartalékos tisztet neveljenek. Két évvel a háború előtt hozták be a tanítók kötelező önkéntesi szolgálatát, s ennek nyomán tartalékos tisztekké való kiképzésüket. És ez van ma is gyakorlatban. A felsőbbbbség státusunkban sem a múltban, sem a jelenben nem csatlakozott. Különleges beosztásom folytán a háború alatt alkalmam volt tanítótestvéreim katonai szolgálatra való rátermettségéről meggyőződni úgy a fronton, mint a hátszágban, úgy felelősségteljes vezető állásban, mint engedelmességgel, hidegvért és bátorságot követelő alantosi beosztásban. Mindenkor örömmel állapíthattam meg, hogy a lenézett és tartalékos tiszti minőségtől oly sokáig távol tartott tanító mindenki másnál jobban megfelelt akár ott, ahol lélekjelenlét, bátorság, kitartás kellett, akár ott, ahol értelemre, világos ítélletre vagy gyors elhatározó képességre volt szükség.

Vagy hol van még egy státus, amelynek annyi idegen nyelvet beszélő tagja volna? Gondolhatunk-e Testvéreim, meghatódás nélkül azokra a tanítótestvéreinkre, akik névtelenül, ismeretlenül állandóan ellátják szaklapjainkat németből, franciából, angolból, olaszból, oroszból fordított szakközleményekkel, akik sok-sok értünk végzett munka után névtelenül lépnek ki sorainkból,

»elcsengnek, mint a rim«, utánuk nem marad csak egy fájó hiányérzet, mint szegény boldogult Novák Mihály után. Aztán ott van a zeneértők egész légiója, nemzetközi relációban is érocsengésű nevek, mint Gáspár János, Heckmann István, Udvardi Szabó János stb., vaj ki győznék őket elsorolni? Mesterségbeli kiválóságuk mellett ily tehetséggel és rátermeltséggel megáldott egyedeket tud-e más státus felmutatni? Vagy ott vannak azok az Istentől megáldott rajz- és kézimunkatehetségek, kik művészi képességeikkel egész környékek nevelésére rásültek: egyéniségük bélyegét, melynek nyomán a népek kezéből kenyeret termő népművészet és háziipar virul. Ott vannak a szervező erő csodálatos prototípusai, akik a szövetkezetek légióit hozták létre. Az igazság kedvéért meg kell jegyeznem, hogy egyedül a szövetkezetek központi vezetősége mutatkozott élismerőnek és hálásnak a tanítóság munkásságával szemben.

Nem sorolom tovább, Testvéreim! Ti is tudjátok, kik rejlenek soraink között elfeledve, agyonhallgatva. Vessünk véget ezeknek az állapotoknak. Vállaljuk a napfényrehozás köteletségét. Sürgősen szervezzük meg a Szlovákországi magyar tanítóság sajtótudósító osztályát, tartsuk szoros köteletségünknek ez osztálynak a legrészletesebb hiralappal való ellátását, ne mulasztunk el egyetlen alkalmat sem, mely tanítótestvéreink munkásságát, eredményeit, sikereit, rátermeltségét, képességeit a nagyközönség elé tárja. E tervszerű munka, ha nekünk, ma élőknek, nem is, de utódainknak fellélenül bő gyümölcsöt fog hozni.

Szepesi Gyula.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kérthelyiség tekepályával. Szoldt árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Új kiadás! 5 kgr. portómentesen!

STAMPAY KAT. ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

leszállított áron 8.—, 9.—, 12.— Ké, kereskedőknek 6.—, 7.—, 9.— Ké. 320 énekkel és az összes ájtatossági imákkal, mint kis St. félvásznonköt.: 8.— Ké, egészvásznonköt.: 9.— Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évrre szóló népies imákkal, amilyen még alig létezett, (120 old.) bővíttve (400 old.), mint nagy St. 12.— Ké áron csakis utánvétellel kapható. (5 kgr. = kis St. 25, nagy: 20 drb.) Kotta: I., II. füzet: 5—5 Ké.

STAMPAY, KÖBÖLKÖT.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

A képesítő és a szakvizsgák reformja.

Mit követelnek az egyes tantárgyakból a szóbelieknél?

A tanítási nyelvből. — Az új magyar irodalmi nyelv grammatikájának tökéletes ismerete, hangtani és alakitani fejlődése. Az irodalomtörténet áttekintő ismerete a legrégebb kortól a klasszicizmusig, inuen a legújabb korig részletes, alapos ismerete. A nevezetesebb irodalmi munkák ismerete saját olvasás alapján. Az újabb ifjúsági irodalom. — A stílisztika, verstan és poétika alapos tudása. Szabatos, készséges, intelligens előadás.

Történelemből: Az ókori, középkor és újkori történelmi események belső összefüggésének áttekintő tudása különös tekintettel a műveltség fejlődésére. A csehszlovák történelem és alkotmánytan alapos ismerete.

Földrajzból: A matematikai, geológiai és fizikai földrajz áttekintése. Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és a sarkvidékek átfogó ismerete. Európa részletes és a Köztársaság alapos tudása. Köztársaságunk gazdasági és szociális viszonyai. A gazdasági és kereskedelmi földrajz áttekintő ismerete különös tekintettel a Csehszlovák Köztársaságra. Köztársaságunk polgári nevelésana. Térképismeretek (készítési módjuk, beosztásuk stb.); a földrajzi vázlatok készítésének biztos, ügyes módja.

Természettudásból: Ásvány- és kőzettan. Az ásványok alakja, fizikai és kémiai tulajdonságai. A kristályrendszerek. A tipikus ásványok és érc felismerése. A rendszeres mineralógia. Az ásványok eredete, lelőhelye, különösen Köztársaságunkban. Az ércek fő típusainak, ezek összetételének, előfordulási helyének ismerete; különösen hazánkban. Az ásványok jelentősége az iparban és a földművelésben. — Általános geológia és a geológia történetének áttekintése. A geológiai alakulatok, előfordulásuk különös tekintettel a Csehszlovák Köztársaságra. A legfontosabb kővületek. Köztársaságunk geológiai viszonyai. — Növénytanból a növények külső és belső fel-

építése, a növény-fiziológia alapismeretei. A flóra természetesen rendszere különös tekintettel Csehszlovákia növényvilágára. A fontos, elterjedt növényfajták. A főbb botanikai kísérleti metódusok praktikus ismerete. Felismerési készség. Gazdasági jelentőség. — Állattanból az állatok külső és belső konstrukciója, az állatfiziológia és biológia. Az evolúciós elmélet. A szisztematikuss állattan áttekintése, a fontosabb állatkörök, családok és fajok, tekintettel Csehszlovákiára. A főbb kísérleti metódusok praktikus ismerete. Az állatok gazdasági jelentősége. — Test- és egészségitan. Az emberi test, a szervek feladatai. A testi egészség gondozása. Első segélyek.

Fizika és kémia. A kísérleti fizika a fizikai törvények matematikus kifejezése. — Az anorgánikus, organikus, analitikus és fizikai kémia, ezek praktikus felhasználása. Kísérletezések, előállítások. Az asztronómiai és meteorológiai főbb ismeretek és törvények. Jártasság a fizikai és kémiai kísérletezésekben, tekintettel a polg. iskola anyagára.

Számítan. Az algebra tökéletes tudása, számítan-technikai ügyesség. Az egy- és többismeretlenes egyenlet. A másodfokú egy- és kétismeretlenes egyenlet. Magasabbfokú egyenletek, A logaritmusok és használatauk, a logaritmikus és exponenciális egyenletek. A számtani és mértani haladvány, a kamatos kamatszámítás. (Előleges, utólagos kamatozás, járadékok, törlesztési terv!) Természetes, mindezek az exponenciális egyenletek alapján! — Valószínűség-számítás, biztosítási feladatok. Kereskedelmi számítások. — A planimetria, sztereometria, trigonometria, a szférikus trigonometria praktikus vonatkozásokkal. A függvények, grafikus ábrázolásuk. Az analitikából a pont, vonal és szögfelezők egyenletei. A differenciál és integrál szükséges ismerete a fizikai feladatokhoz. Egyszerűbb feladatok a maximumokról és minimumokról.

Rajz-teória. A térbeli ábrázolás; fajtái, a perspektíva, árnyékszerkesztés, a technikai rajzolás konstruk-

cíója. A plasztikus anatómia. Grafikai vizsga a táblánál. A művészetek története, a stílusok ismerete. A színharmónia és kompozíció. A képzőművészetben használt anyagok technológiája, tekintettel a polgári iskolai rajznál használt anyagokra. A képzőművészeti esztétika alapelvei. A művészeti emlékek védelme. Praktikus vizsga rajzból. A rajzolás, festés és grafikus technikában való ügyesség. Modellizálás. Figurális rajz: arctípusok rajza élő és élettelen modellek után. Akvarell vagy pasztell-tanulmány természet után, vagy élettelen tárgyak csoportos beállítására szerint. Ornamentális rajz: adott motívumok felhasználásával kisebb kompozíciók.

Szépírásból: A betűalakok és kötésük. A latin és görög írás alapos technikája, a rédisz és rondírás. Az írás fejlődésének története. A különféle írásokhoz szükséges anyag és eszközök. Készséges, gyors írás a táblán.

Ábrázoló geometriából a pont, egyenes, sík stb. orthogonális projekciója. A gúla, hasábok, kúpok, hengerek és gömbök síkmetszetei. Paralell és központi megvilágítás. Az egyszerű testek és technikai tárgyak ferde tengelyrendszerben való ábrázolása. Az egyszerűbb építészeti és géptervek.

A számítási anyagát lásd a II. szaknál!

Másik nyelv (csehszlovák). A köznyelv helyes kiejtése és lökéletes ismerete szóban és írásban. Az irodalmi nyelv rendszeres nyelvtana. Az újkori csehszlovák irodalom főbb jelenségeinek és irányainak ismerete. ezen kor legfontosabb munkái saját olvasás alapján. A stílusztika, poétika és versitan alapelvei.

A tanítási nyelv anyagát lásd az I. szaknál!

A torna teoretikus része. Testtan. A testi funkciói, az izom- és idegrendszer munkája. A testi munka és jelentősége a testi fejlődésre. Az ember testi fejlődésének megnyilatkozásai. A testgyakorlatok fiziológiai és esztétikai hatása a gyerekek nemzeti konstitúcióját illetően. A testnevelési eszközök karakterisztikája, a gyerekek versenyzési ösztöne. A testjavító gyakorlatok. Balesetek a tornánál, első segély. A Csehszlovákiában használt tornarendszerek ismerete, tekintettel a nemzeti (magyar) tornarendszerekre. A testnevelés

metodikája a mindkét nemű polg. isk. és az alacsonyabbfokú középiskolák tanulóira való tekintettel. A tornatermek és gyakorlóterek elhelyezése és berendezése. A testnevelés története (különösen a csehszlovák).

Praktikus rész. A jelölnevek a gyakorlati vizsgán meg kell mutatni, hogy jó eredménnyel megfeleljen azoknak a követelményeknek, amelyeket a tanterv a középiskolák felső osztályai számára ír elő. A másik nem tornáját olyan mértékben kell praktikus tanúdnia, amilyenben egy jó tornázó, alsós középiskolás. A polgári iskolák számára előírt testgyakorlatok rendezésében és vezetésében ügyesnek kell lennie. Fontos kellék a jó úszás.

Ha valaki tornaszakvizsgára akar jelentkezni, szakorvosi bizonyítványt kell szereznie. Aki nem felel meg a praktikus vizsgán, az egyszerűsítendőkorra csúszik a vizsgától.

Női kézimunka és háztartástanból is lehet szakvizsgát tenni. Tárgyai a női kézimunka, háztartástan és rajz.

A női kézimunka szóbeli része. A felsőruha és fehérnemű varrásának technikája. A ruhákhoz szükséges anyagok és ezek előállításának ismerete. Szövefestés. A női kézimunkához szükséges eszközök és gépek. A hazai és a jelentősebb idegen sazirodalom, tanítási segédanyagok. — A praktikus rész. Adott mérték szerint szabni és varrni. Népies vagy modern kivarrás saját választás szerint.

A háztartástan szóbeli vizsgája. A háztartás, különösen az élelmiszerek kémiaja. A különböző éleltek és hivatalos helyes táplálkozásának normái. A diéta. A háztartás célszerű, gazdaságos vezetése s az új háztartási berendezések s vezetési módok ismerete. A háztartás és a nemzeti gazdaság egymásrahatása. A dísz- és hasznos házinövények ápolása. Öltözködési és lakáskultúra és higiénia. A gyermekek és betegek gondozása és ellátása. — A vizsga praktikus része: ételeket főzni feladatok szerint.

Szóbeli rajzvizsga. A képzőművészeti stílusok. Ornamentika, díszítő-írás és monogramtervezések. A színek ismerete, harmóniája. A csehszlovák népviseletek s a nép képzőművészete. A képzőművészetek technikája. — Akinek a III. szakból már van szakvizsgája, annak csak kiegészítő vizsgát kell tennie a cseh-

szlovák népviseletekből s a népies képzőművészetből. — Praktikus rész. Felsőruha és felhőnemű tervezések. Ezek ornamentális díszítése a kézimunka különféle technikáival. Díszítőírás és monogramrajzok. Színes kompozíciók. Rajzolás a táblán. — Akiknek van vizsgájuk a III. szakból, azok csak kiegészítő praktikus vizsgát tesznek a felső- és alsóruha tervezésekből, valamint ezek ornamentális díszítéséből.

A polgári iskolákban szokásos nemkötelező tárgyakból is lehet szakvizsgát tenni. A vizsga írásbeli-ből és szóbeliből áll.

Idegen élőnyelvből (lengyel, orosz, jugoszláv, francia, angol) és latinból, továbbá gépirásból, hegedű- és zongorajátékból tevődnek össze a nemkötelező tárgyak. Természetes, mindegyikből külön-külön lehet vizsgázni.

Az élőnyelvekből a folyékony beszédet, az újabb irodalom áttekintő ismeretét, a fontos irodalmi munkákban való tájékozódást (saját olvasás alapján) s a stilsztika, poétika és verstan áttekintését követelik. — **Latin nyelvből:** a klasszikusokból szemelvényeket (Caesar, Livius, Sallustius, Cicero, Ovidius és Vergilius), a nyelvtannak és a nyelvtani szerkezeteknek alapos ismeretét, a klasszikus irodalom áttekintését s a római kulturális és politikai élet főbb eseményeit kívánják. — Az említett szerzőktől szemelvények saját olvasás alapján.

Gépirásból az írógép története, az egyes írógépfajták és szerkezetük, a kopírozó, sokszorozó gépek és írási, kezelési technikájuk az anyag.

A hegedűjáték szóbeli része az általános zenetan és összhangzatlan. A zenei formák, zenei eszközök, a zeneiörténelem, tekintettel a cseh-szlovákra. A hegedűjáték metodikájának és irodalmának ismerete, tekintettel a polg. iskolai zenetanításra. — Praktikus rész. Tökéletes játéktechnikai szempontból. Kotta-játék. Adott népdal nívós kísérlete.

A zongorajáték szóbeli része mint fent. A metodika ismerete a zongorára való tekintettel. — A vizsga praktikus része teljesen olyan, mint a hegedűjátéknál.

Ez a vizsgázató rendszer 1936 őszén lép életbe. Azok a jelöltek, akik legkésőbb 1936. tavaszi vizsgázató időszakig jelentkeztek, befejezhetik vizsgájukat még a régi rendszer sze-

rint.

Az új képesítő-rendszer a nevelőt hangsúlyozza a tanítóban. A ma pedagógiájának színvonalán álló szakembert akar az iskolákba küldeni. Ezért követeli a legfrissebb pedagógiai áramlatok alapos tanulmányozását s ezért kívánja fokozott mértékben a praktikusságot és önállóságot.

A polgári iskolai szakvizsgáknál nagy újdonság a házi írásbeli. Nívósak, nehezek ezek a szakvizsgák s ezért kevesen jelenkeznek rájuk. Egyelőre a kilátástalan állapot is szegi a kedvet. Hiszen alig van egyik két polgárinki IIa a körzeti polgári megvalósulnának, mindjárt növekednek az elhagykedési lehetőségek s ezzel együtt talán a kedv is a szakvizsgákra.

Sűröss Jenő.

A csillagos ég jelenségei 1935. május havában. Május — így mondják — a legszebb hónap. Ez évben a csillagos ég sem akar elmaradni a újuló természet mögött és minden szépségét a májusi éjszakákra pazarolja. E hónapban mind az öt szabad szemmel látható bolygót megfigyelhetjük. Alkonyatkor Dny-on ragyog a Vénusz, a hó második felében alatta Merkúr. Délkeleten Mars és Jupiter, fölöttük Arkturusz látható.

Este 10 órakor Vénusz még az ény-i látóhatár fölött tündöklök. Északnyugatról délkeletre a fényesebb csillagok egész sora jelzi az ekliptika fekvését. Vénusz, Regulusz Mars, Spika, Jupiter és a délkeleten felkelő Antaresz jelzi azon útszakasz, melyen a Nap évi — látszólagos — útján tovavonul. Az ekliptika alatt a déli eget a Vízikigyó, Holló és Serleg tölti be; mind megannyi halvány csillagalagzat. A szemlélő feje fölött találja a Göncölszékér rúdját, mely az Arkturusz, Spika és Mars-leté mutat. A Kis-Medve csillagnál most már a Sarkcsillag fölött kell keresnünk. Ény-on van a Capella, északon meg a Cassiopeia mely nálunk soha le nem nyugszik. (Sarkkörüli) Ek-en Véga már elég magasan van. Alatta a Tejút egy gyönyörű részletében Haltyú emelkedik föl. (Észak Keresztjé.) Mélyen a keleti égen a Sas bukkán elő, benne az Atair és két szomszédos csillagjának összekötővonala a Vé-gára mutat. E csillagképekben a késé őszi estéken letűnt ismerőscinket lát-

jük viszont. Véga és a Kis-Medve között van a Sárkány feje. Délen van a Szűz, benne a Mars, Dk-en a Mérleg a Jupiterrel. Alacsonyán a délkeleti horizont felett (a Jupiter-től balra) találjuk a vörösszínű elsőrendű Antareszt; ez és ettől jobbra egymásfótt álló 3 csillag egy kifordított esernyőre emlékeztet. Ezek az Antareszel együtt a Skorpíó csillagzatot alkotják. Ennek egy része lenyúlik a déli éggömbre s így nálunk nem látható. A Skorpíó fölött a Kigyó, Kigyótartó (Ophiuchus) és Herkules látható. Herkulesnek a Sárkány feje-felé eső részén tűnt föl a decemberben fölfelezett Nova Herkulis, új csillag. Amilyen fényes volt akkor, olyan halvány lett most s mint 5-öd rangú csillag a szabadszemmel való láthatóságának éppen a határán van. A csillagvilágban ez a sorsa a feltűnő új csillagoknak. Egy ideig ragyognak, — azután fényüket kiadva — eltűnnek a semmiségbe. Életük amolyan pünkösdi királyság; tartós uralkodásnak nem örvendhetnek. A csillagos ég maga az örökkévalóság! Törtéennek benne változások, de ezeknek folyamata emberi korzakokkal föl nem mérhető. Forradalmi változásokat a csillagos ég nem tűr. Példa rá a Nova Herkulis, meg sok hasonló lársa.

A bolygók járása. Kalendáriumaink nagy hangon hirdetik, hogy ez esztendőben az úgynevezett uralkodó planéta a Merkúr. Hogy ez a megállapítás mennyire nélkülöz minden komolyságot, azt nem kell bővebben

magyarázni annak, aki egy félév óta a Vénusz, hetek óta pedig a Mars és Jupiteret látja egyre növekvő pompában tündökölni. Ehhez az ű n. uralkodó planétához ez idén még csak január végén egypár napig volt szerencsénk. Most valamivel tovább méltóztatik neki körünkben időzni. Május 26.-án lesz legnagyobb keleti kiterésében a Naptól (22°51') és a hó közepétől június elejéig alkonyatkor az északnyugati égen felfedezhető. A Vénusz alatt meglehetősen mélyen kell keresni. Aki megtalálja, gondoljon arra, hogy Kopernikusz mai csillagászati világnézetünk megalapítója meghalt anélkül, hogy a Merkúr meglátta volna. — Vénusz a hó folyamán az Iker-ig hatol és éjfélt előtt kb. fél órával nyugszik. — Mars a hó közepén nyugalmi helyzetbe kerül és febr. 27.-óta tartó hátráló (retrográd) mozgásával lólhagyva 19.-én beép a hadadók sorába. Közeledik a Spika-és Jupiterhez. A hó végén 2 órá tájban nyugszik. — Jupiter: 10.-én kerül szembenállásba a Nappal és ekkor éri el legnagyobb fényét. Estétől hajnalig egész éjjel látható. — Saturnusz virradat előtt tűnik fel délkeleten. A hó végén 1 órákor már fölkel. — Uránusz közvetlen a Nap előtt kel s így annak fényétől nem látható. — Neptun a Regulusz alatt a hó végén 1 órákor nyugszik.

A Hód május 5.-én Vénusz mellett, 11.-én Mars, 15.-én Spika, 17.-én Jupiter alatt vonul el.

A Nap május 21.-én Bika jegyéből Ikerk jegyébe lép. (B. M.)

Könyvek:

Egy hiánytpótló Vezérkönyv elő. Örömmel adjuk karitásaink tudomására, hogy egy tisztán gyakorlati pedagógusokból álló bizottság, fölismerve a csehszlovákiai magyar-tanulmányú elemi iskolák magárahagyottságát az új tanterv által előírt új tanítási elvek és módszerek, valamint a modern pedagógiai gyakorlat tekintetében: egy nagyszabású pedagógiai mű összeállítására vállalkozott. A Vezérkönyv a cselekvő iskola követelményeinek megfelelően magába foglalja az elemi iskolában tanítandó tantárgyakra vonatkozó didaktikai és metodikai katalógusok leszűrt eredményét, s a bevált újrendszerű nevelési eszközök alkalmazásával bemutatja a

pedagógiai elmélet gyakorlati értékesítését. A »Cselekvő Iskola« öszszefoglaló címét viselő könyv egy-egy fejezetét más-más tanító írja, aki ebben a feldolgozásban — mindig a tanterv irányelveihez alkalmazkodva — az illető tantárgy tanításában szerzett tapasztalatait felhasználva, mintegy módszeres útbárgazítást, de egyszersmind próbálékosan kidolgozott munka-eljárásról írt le, szem előtt tartva a gyermekök öntevékenységét. E Vezérkönyv birtokában nemcsak a kezdő, de a már gyakorlott tanító is tisztá képet nyer a munkaiskola lényegéről, s a mai modern iskola életét és munkáját nem elméleti fejtegetésekben, hanem a legszigorúbb

prakszis fellírásában ismeri meg. Ezen hézagpótló munka összeállításán a következő ismert tanító-kartársaink dolgoznak: Boross Béla, Hecksman István, Hortoványi Jolán, Ivány Ferenc, Kónya József, Kovács Alajos, Molnár János, Mókus Gyula, Oesovay Imre, Osvald Lajos, Osztényi József, Ox Tamás, Simonyi Lajos, Szabó Emil, Szepesi Gyula, Takáts Ilona, Zsolnai Béla. E névsor önmagában véve is biztató jel arra nézve, hogy a készülő könyv gyakorlati értéke és használhatósága tekintetében a magyar iskolák munkái teljes bizalommal lehetnek miertis már jóelőre felhívjuk rá kartársaink figyelmét.

A családi nevelés és oktatás kézikönyve. Irta Groszmann Sámuel, igazgató-tanító, Tornalja. — A könyv bevezetőjében szerző röviden úgy fogalmazza meg könyve célját, hogy annak segítségével a család ne csupán a szülői ösztönből indulva, hanem tudatosan járhasson el a gyermek nevelésénél. Ez a célkitűzés valóban indokoltá teszi a könyv megjelenését, mert a mai modern életforma már minden léren megtalálta a maga új eszközeit, de a nevelés eszközeinek ismeretében még odáig sem jutott el, hogy a tömegek lelkehen tudatosítsa a nemzedékrönmendezékre szállott szokásokat, sem hogy elismerne az újabb törekvések létjogosultságát. Ezt a nagy hiányt észlelte Groszmann kartársunk is, mert a gyermeknevelés kezdeti fázisainak áttekintő ismertetése után fontosnak tartja, hogy a család figyelmét felköltsse a gyermeknevelés munkáján intézményesen és modern alapon végző iskola iránt. Amilyen írásbeli szülői értekezlet ez a könyv, mely tanácsot ad a családnak, miképpen bírálja el, hogyan szemlélje, mérlegelje és ami fő: támogassa a az iskolai pedagógiát, mely ma a szülői pedagógiánál sokkal hatásosabban működik közre az ifjú generáció jövő kialakításán. Előmozdítja a könyv a szülő helyes szemléletét, mellyel az iskoláhalépes kövélkeztében lelkeleg is megváltozott gyermekét látnia kell. Rámutat azokra az okos és célszerű módokra, melyek alkalmasak arra, hogy a szülő megértse az iskola intencióit, amikor a gyermek szellemi és testi fejlődését szolgálja. Az I. osztály egyes tantárgyait sorban tárgyalja a módszeres segítész szempontjából,

a többi évfolyamoknál általánosságban ad utasításokat a szülők számára, miképpen működjenek közre a nevelés és tanítás nehézs munkájában. A könyv további fejezetei az elemi iskolából kinölt gyermek vezetésére nézve ad hasznos tudvatokat (A gyermek a középiskolában, A gyermek idegenben, Nyitvános és magántanulás, Iparos és kereskedőtanoncok, A szülői tekintély stb.), majd általános jellegű gyakorlati tanácsokkal szolgál (A példa, A szülők egyöntetű eljárása, A családdal szorosabb kapcsolatban álló személyek nevelési ténykedése, A gyermek testi nevelése, Nyelvekre való tanítás és zeneoktatás, Vallásos és nemzeti nevelés). Szerző élesen és tisztán lát a nem felvilágosítás kördeében, s megállapításaiiban elismert pedagógiai tekintélyekre támaszkodik. Nagyon hasznos fejezet a »A gyermek napirendje« című, mely a rendes, tisztá élet paragrafusaiából áll. A »Különféleké-ben a szerző egyes speciális nevelési mozzanatokhoz látja el az olvasót jótanácsal. — A könyv stílusa világos, egyszerű, mint amilyen világos és egyszerű a pedagógiai munka, ha hozzáértő kézzel és szívvel alkalmazk.

(hoá)

Dr. Krammer Jenő: »A szlovenszki nyelv szerdülök lelkivilága.« (Budapest, 1935.) A lapunk hasábjairól is ismert neves pedagógus lenti című szociálpszichológiai tanulmánya a Nagy László könyvtársorozatban jelen meg, s a maga nemében egyedülálló munka. Az első fejezetben kifejtá a szerző »a szlovenszkióság fogalmát és a tanulmány határait«, s megállapítja, hogy a könyvben »a szlovenszki magyar középiskolás szerdülök lelki életéről« van szó, ami már clove tájékoztatást nyújthat a tanulmány érdekességéről, belső plasztikájáról. Sok előtanulmány, biztos környezet-és lélekismeret, valamint megannyi maradandó élmény kellett ahhoz, hogy Krammer Jenő a szerdülök lelkivilágát, s annak egyes fojtait, motívumait megkonturozta. »Krammer Jenő a történelmi átmenet megrázó élményeit a maga élet-sorsában végig érezhette, s így éppen nem csodálkozunk azon a lelki készségeen, mellyel a szlovenszki magyar ifjúság lélekfejlődését megrajzolta.« — Irja Ballai Károly a könyv előszavában. Krammer a lelki

életet a biológiai öröklés törvényszerűségeivel magyarázza, s az ifjúság lelki fejlődéstörténetét, az ifjúsági csoportok és mozgalmak »lelki rügőit« a háborús és a közvetlen háború utáni kor szükségképi következményeinek tekinti. Objektív szemlélt tart az ifjúsági sajtó fölött, kommentálja az ifjúsági egyesületek, önképzőköri működését, s tanulmányának legértékesebb fejezete az, melyben a szlovenszkoí magyar serdülők iskolai életét, majd pedig lelki arcképét festi meg a tu-

dományos megvilágítás hű színcivel. Krammer könyve nemcsak a munka jellege, de a megírás módja, a tudományos feldolgozás mikéjntje, szempontjából is egyetlen, figyelemreméltó szlovenszkoí vonatkozású szociálpszichológiai mű, s nagy megelégedéssel és megnyugvással fogadják mindazok, akiknek a szlovenszkoí magyar ifjúsági kérdéskomplexum tárgyilagos megismerhelése felől eddig — joggal — kétségei voltak. (boa)

HIREK

Tegnap nem jöttél el . . .

Tegnap nem jöttél el
Hiába vártalak . . .
Pedig úgy kívántam,
Hogy ismét lássalak.

Szürke volt, fekete
Minden körülöttem,
Még az öreg nap sem
Sütött úgy fölöttem.

Hogy is sütött volna . . .?
Hisz te nem voltál ott!
Kibújt, de el is tűnt,
Mert léged nem látott.

Nem is csodálkozom,
Hogy lehetne kedve,
Mikor nem tekinthet
A te két szemedbe?

Hisz a te két szemed
Maga a mennyország:
Értök élni-halni
Egyaránt boldogság.

Tegnap nem jöttél el
Hiába vártalak . . .
De ma jöjj biztosan,
Hogy újra lássalak!

Csizy Kálmán.

A fizetési-harci fronton a várakozás csendje uralkodik. A tizenkettes bizottsághól és az exkutiva képviselőiből alakult munkaközösség még a nemzetgyűlés feloszlátása előtt kidolgozta a legközelebbi idő munkaprogramját és azt a kormány elé terjesztette. Magában foglalja ez a 275-ös számú rendelet novellizálását, a IV. csoportbeli öreg nyugdíjasok egyenjogúsítását, a rendszerezési és előlépési interkaláris időszak megszüntetését, a katonai szolgálat beszámításának a kiterjesztését, a kifizetési nap fokozatos visszaállítását, a közalkalmazott-gyakorlatokról szóló törvény végrehajtását a női közalkalmazottak gyermeki utáni nevelési járulékok és a háztartástan-tanítónők lakbérének sérelmes ügyét. — Bár a jövőévi költségvetési előirányzat újból számol a személyi megtakarítások féttelével, a »munkaközösség« azt állítja, hogy az 1936. évi költségvetés két alternatíva szerint ké-

szül el: a fizetésleszállítással és anélkül. Ez a biztatás azonban nem elégülheti ki az adósságok alatt nyögő tisztviselőlársadalmat és követeli, hogy megbízottai lejtseik ki a legszívósabb ellenállást.

A közművelődési mozgalom kiterjesztése és népszerűltése ügyében a galántai járási magyar közművelődési egyesület már több lépést tett. Mint lapunk legutóbbi számában említettük, körlevélben fordult a többi társegyesületekhez, különösen a magyar közművelődési sajtó megteremtése céljából. A beérkezett válaszokat április 11.-én tárgyalta meg az egyesület választmányja (poradateltský v ýbor), és sajnosan állapította meg, hogy az alábbi járásokból jött vissza a körlevél azzal, hogy ott ilyen egyesület (választmány, tanács, testület, szövetség) nem létezik: Töktelebebes, Ogyalla, Ipoly-ság, Ersekujvár és Párkány. Beérkezett a következő egyesületek válasza: Losonc, Rozsnyó, Léva, Vág-

sellye. Ezek mind helyeslik, hogy a Magyar Tanítóban közművelődési rovat létesüljön, amelynek fenntartásához anyagilag hajlandók hozzájárulni. A napokban vettük a somorjai járási magyar közművelődési «lanács» megalakulásának híreit, s ez az egyesület is jelezte már csatlakozását a sajtó-mozgalomhoz. Ennek szükségét mi sem bizonyítja jobban, mint magában véve már az a körülmény is, hogy ahány ilyen — a törvény alapján alakult — kultúrszerv létesült, csaknem mind más-más néven szerepel, az »osvetovij sbor« pontatlan fordítása következtében. A magyar nyelv szellemének legjobban az »egyesület« felel meg, bár egyesek jogi szempontból ezt kifogásolják és helyesebbnek tartják a »testület« elnevezést. Szerintünk e kettő közül kell választani, s minden más meghalározás nem fedi teljesen a gondolatot. Ugyancsak különbözően magyarázzák a közművelődési egyesületeknek rendeltetleg biztosított portómentességi jogot is. A közművelődési sajtó feladata tehát elsősorban a vitás kérdések rendezése és a törvény és rendeleteinek helyes magyarázata lesz. Egyelőre a rovat felállítására érdekben a galántai egyesület meglelte a további intézkedéseket.

A **körzeti polgári iskolákról** szóló törvény nehezen valósul meg. Ismeretes, hogy a képviselőház április 11.-én megszavazta a javaslatot, de a szenátus elé már nem került, a pénzügyminiszter ama kijelentése folytán, hogy a törvény végrehajtására nincs pénz. Tudvalevő, hogy a javaslat értelmében minden 6 kilométeres iskolai körzetben kell a körzeti polgári iskolát felállítani. A költségek fedezéséről szóló 16. §-t a képviselőház akként változtatta meg, hogy a már létező és a jövőben létesülő körzeti polgári iskolák anyagi terheit egy-egy harmadrészben az iskolai körzet (a község, községek), a járás és a tartomány viselik. — A törvény tehát egyelőre függőben marad, s egyesek remélik, hogy a képviselőház határozata alapján is életbe lép, ha az új szavazás az első összehívásától számított hat héten belül nem hozza meg döntését. — Az országos tanítóegyesületek kebelében a polgári iskolai tanítók szakosztálya élénk akcióba kezdett úgy a polgári iskolai törvény nehézségei valamint a polgári is-

kolai szakvizsga értékelése és egyéb kári követelések teljesítése ügyében.

Bradács miniszter a kötelező katonai előképzésről. A mezőgazdasági akadémikusok szövetségének legutóbbi gyűlésén B. Bradács honvédelmi miniszter is felszólalt. Kijelentette, hogy a mai nemzetközi helyzet olyan, hogy egész más szemmel kell néznünk a honvédelem feladatait, mint a megelőző 15 évben. A mai időben nagyon fontos, hogy bevezessük a két évig tartó katonai szolgálati időt és hogy lesznek elegendő számmal tartalékos tisztjeink. Meg kell fontolnunk, hogy a jövő háborújában nemesek a haderők, de a népek, nemzetek is részt vesznek és eszerint kell átorientálnunk a haderő feladatainak és a magunk kötelességeinek megítélésében. A miniszter rámutatott a modern harci eszközök költségességére, egyes ipari üzemek átszervezésének kérdésére és foglalkozott a katonai nevelés törvényével. Az a véleménye, hogy a kötelező katonai előképzést csak rendeleti úton lehet bevezetni.

Az **iskolai szünetek** kérdéséhez. A Prágai Magyar Hirlapban jelent meg a következő Nyíltlevél a szülőkhöz.

Azt tartja a közmondás: »Néma gyermeknek anyja sem érti a szavát.« Hogy kívánhatjuk, hogy minket megértsenek, ha nem fejezzük ki hangosan gondolatainkat. Széles körben nagy az elégedetlenség a husvétli szünettel megrovított legújabb iskolaügyi rendelet miatt, de mit ér az, ha csak egymásnak panaszkodják el a szülők.

Ezúton szólfom fel a tisztelt szülők, hogy a sajtó útján forduljanak az illetékes tényszerűkhöz az iskolásgyermekek vakációi ügyében.

Mi, szülők, azt kívánjuk, hogy hosszabb karácsonyi és husvétli szünetet kapjanak gyermekeink és ne zavarják őket apró, 2–3-napos szünettel, mely csak arra jó, hogy kiközkenjenek a tanulásból. A rövid szünetekkel különösen a távollakók nem tudnak mit kezdeni. A 6-napos husvétli szünet, ha abból 2 napot vonalon tölti a tanuló, 4-re olvad. Mit kezd vele?

De nemesek a gyermek érdeké a hosszabb karácsonyi és husvétli szünet, de a tanároknak és tanároknak is kellemesebb, ha pár napra elutazhatnak a városból, amiről a

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

realgymnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró

szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Műveltségügyi Minisztérium által kiadva

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatanyagát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem pótkönyvnek

egyetlen tantól sem. Tantól könyvtárak

minden példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára össze 59—

Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvtárakban és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Mitrán.

Modern bútorok

Legnagyobb cég a szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ěrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, Érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Közzeihívtam a fohérueműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Ünló R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (S. XII., 100.019/22-1./1.)

Vásárhelyi—Wells: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (3E. III., 34.146/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 19.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/22. 1./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 13.50 (19. II. 20.185/32. 1./1.)

Az cseméi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Ünló cégnek Praha küld be, az Ünló cég egy ingyenes példányt adományoz a szegényesorsú tanulók számára. — Járóhegyről tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Ünló cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Ünló-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-taneszközjeink eslovenszkoí lőmeghívtottjainál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO

XV. évf.

10. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)

és
a Podkárpatzska Ruszi Áll. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Lapfajtájában és kiadói a Szlovenszkói Áll. Magyar Tanító Egyesület.

Feladó szerkesztő: Boross Béla.

Szerkesztők: Gáspár János, Uhereczky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnó Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közzétett szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnó Sallby (Alsószell), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyelt (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyred — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabását:

Egyezri közlésnél:

1 egész oldal 80 Ké

1/2 " " " 40 " "

1/3 " " " 27 " "

1/4 " " " 18 " "

Évi hirdetésnél:

1 egész oldal 900 Ké

" " " 500 " "

" " " 320 " "

" " " 200 " "

Engedmények:

3x1 közlésnél 15 %

6x1 " " 20 %

12x1 " " 25 %

24x1 " " 30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként 40 fill.

Határozottan szedett szó 60 fill.

Az előfizetési díj a lap kiadásának és időtartamának megfelelően a Magyar Tanító kiadóhivatal címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Tavaszi munkaprogramm.

Lassan lezajlanak a választások és elcsendesednek a közélet fóruma. A politikai erők megmérkőzése után felállítják az eredmények mérlegét, s folytatódik az állam népeinek sorsát intéző parlamenti munka ott, ahol abbamaradt. Késztelen, hogy a tanítóság, — mely a választási küzdelemben általában mint passzív szereplő vesz részt — fokozódó figyelemmel fordul majd az új nemzetgyűlés törvényalkotó működése felé, mert attól a közeljövőben lényeges iskola-politikai és a tanítóság fizetési ügyeit érintő intézkedéseket vár. E tekintetben biztató jelnek lehetne számítani, hogy a képviselői és szenátori jelöltlistákon itt-ott szembetűnt egy-egy tanítói név, ha... szomorú tapasztalataink nem volnának arról, hogy a parlamenti munka műhelyében a pártérdekek sokszor semlegesítik, vagy éppen maguk alá gyúrik a pedagógiai, vagy kari szempontokat. A tanítóság tehát csak annyiban remélheti a törvényhozó testületek megértését az iskolaügyi és a saját ügye iránt, amennyiben a parlamentet alkotó pártok összeegyeztethetik ezt a két — nem egyszer bizony egymást keresztelő — tekintetet. A tanítóság »politikai« magatartása éppen abban nyilvánul meg legigazibb mivoltában, hogy a pedagógia és a pedagógiai munkásság kérdéseit az általános társadalmi problémák homlokterébe helyezi, s az emberi haladás és boldogulás tehát az állami jólét zálogául tünteti föl. A tanítói státus eredményes munkájának tulajdonítható, hogy ma már úgy a polgári, valamint a szocialista pártok tisztában vannak az iskolaügyi feladatok megoldásának nagy jelentőségével, s ha e téren eredményeket tudnak elérni, akkor az nem (sárga nemcsak) mint párt siker, de elsősorban mint a kultúra győzelme könyvelendő el.

A tanítói érdekvédelmi szervek: az egyesületek törekvése csak az lehet, hogy a műveltség előbbrejutását szolgáló iskolaügyeket, s a tanítói kar minden erkölcsi és anyagi problémáját kizárólag egyesületi úton és egyesületi eszközökkel vigye előbbre. Ilyenfelmán a Sz. A. M. T. E. is állandó késztettségben van és függetlenül a politikai mozgalmaktól, közjogi aktusoktól, rendületlenül halad a maga kijelölt útján. Nagy általánosságban megkörvonalazott célja és munkája kereteit az idő, s az események sódrában fölmerülő újabb és újabb tanügyi aktualitások, kulturális és szociálpedagógiai törekvések, nemkülönben a tanítóság létfenntartása érdekében vívott küzdelmek töltik ki. Az

Groszmann Sámuel tanító

Tornala.

Alulírott ezennel megrendelem „A családí nevelés és oktatás kézikönyve” c. paedagógiai szakmunkáját ..... példányban. Az érte járó 24 Ké-t a könyvhöz csatolandó befizetési lapon átutalom.

(Bár a könyv szülei számára fródtott, de a tanítói könyvtárak részére is igen alkalmas, mert minden fejezete egy-egy kész előadást tartalmaz szülői értekezletekhez. A Szerző igen kéri a tanítóságot hogy könyvére a szülei és községi könyvtárak figyelmét is szíveskednének felhívni.)

Ezen nyomtatványon rendelt példányok árából 6%-ot juttat a Szerző a „Magyar Tanítók Háza” javára.

Név: ..... lakhely: .....

utolsó posta: ..... jász: .....

utóbbi évek különösen bő alkalmat adtak arra, hogy az egyesület éljen a helyzeti adottságával és érvényesítse közbenjárását az egymást követő tanítói problémák megoldása terén.

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni egy fontos körülményt. Az egyesület csak akkor végezhet eredményes munkát, kifelé való képvisellete csak akkor lehet imponáló, s egyáltalában mint erkölcsi testület csak akkor léphet föl a maga tekintélyével és súlyával, ha nincsenek belső gondjai, ha erejét nem örlik fel a kicsinyes szervezeti egyenellenkedések, ha szabad mozgásában nem gátolják a százezres tagdíjhátralékok, vagyis, ha az egyesület belső élete nyugodt.

Itt van a tavaszi egyesületi gyűlések ideje. Az egyesület központi vezetősége négy olyan kérdéskomplexumot foglal egybe a gyűlések tárgyalási pontjaiként, amelyek biztosítják az egyesületi szervek tanácskozásainak színvonalas lefolyását. A magyar tanítóság továbbképzése, a közművelődés, a gyermektanulmányozás és a fiatal tanítógeneráció problémája egyenként is teljes és tartalmas napirendet alkothat egy tanítói gyűlésen. Mégis, szinte előre látjuk, hogy a gyűlések drága idejét kénytelen az elnök nagyrészt az egyesület belső sebeinek feltárására fordítani és figyelmeztetni az egyesületi szellemet a nép körében propagáló tanítókat, mint egyesületi tagokat arra, hogy teljesítsék a legelemibb egyesületi tagsági kötelezettségüket... A nagy és égető pedagógiai problémák vitájától elvonja az időt a tagdíjhátralékosok és az egyesületi fegyelmezetlenség fölötti meddő polémia és medítálás, s a továbbképzés ügyének kellő megtárgyalása helyett afölött kell szavazni, hogy a hátralékosok neve közzeleendő-e vagy sem...

És, ami legszomorúbb, ez a császárvágás lenne talán a legjobb operáció. Eltekintve egynéhány kivételes és nyomorúságában méltánylandó esettől, ez az érélyes lépés egy csapásra tiszta helyzetet teremtene. Nyilvánvaló lenne tüstént, kik azok, akik az egyesület irányítása, vezetése ellen lépten-nyomon kifogásokat emelnek, s kik azok, akik vállalt egyesületi kötelezettségeket pontosan teljesítik... Kiltúnne az a nem várt meglepetés, hogy akik rendszeren fizetik a tagdíjukat, azok helyeslői és csendes építői az egyesületi munkának, a gyűlésen és a gyűlésen kívül ápolják az egyesületi összetartozást, míg akiknek ezrekre menő tagdíjhátralékaik vannak, azok a lehangosabb »ellenzékiek«, azok a krlükusok, a gáncsokodók, a (szerintük) »jobb, helyesebb« irány felé mutatók. Holott ezeknek éppen hallgatás volna a dolguk.

Kíváncsú volna, hogy erről ne csak a központi vezetőség, de a járási és megyei egyesületek plénuma is meggyőződjenek. Akkor talán kezdelét venné egy letisztult és messzirenéző egyesületi munkafolyamat. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A modern pedagógia gyakorlati kérdései

Irta: Dr. Krammer Jenő.

Folyt. és vége.

A modern nevelés elvei szerint felépített iskolák száma ma még igen csekély, de az öntevékenység termékeny elvének minél lágabbkeretű érvényesítése a mai iskolán belül is lehetséges. A gyermek- és ifjú jellemző életritmusának tiszteletben tartása, a bontakozó lélekben szunnyadozó temérdek kezdeményező készség, ötlet, találékonyság érvényesítése, hogy így az iskolai munka alkotó folyamattá legyen, kisebb-nagyobb mértékben a mai iskolakeretben is megoldható kérdés: csak a tanítónak nem szabad kényelmesnek lennie. Ennek előfeltétele persze, hogy a tanító maga telve legyen kezdeményező kedvvel, örömeit lelje a gyermeklélek tarka megnyilatkozásaiban és állandóan továbbképezze magát, nyitott szemmel járjon a világban: **ihlető egyéniség legyen.** Ehhez járuljon a helyes és okos testnevelés, melynek ma már kitűnő metódusai vannak: a kollektív torna, játékok, ezeknek jellemnevelő ereje, valamint a helyes szociális fegyelemre szoktató hatása eléggé meg sem becsülhető.

Akármilyen intenzíve és lelkiismeretesen foglalkozik is a szülő gyermeke lelki fejlődésével, lesznek olyan fázisok, így a pubertás kor kezdetei, amikor fájdalmas, de csak átmeneti elidegenedést fog érte kapni. A gyermeket annyira leköti saját egyéni életrejtélye, hogy mogorván magábvonul és nem enged fel még a legmelegebb szeretetre sem. Ezt az időszakot át kell tudni élni: a szülő szerepe, hogy okosan ki tudja várni, míg e benső válság és erjedés lezajlik. **Mindenesetre legfőbb követelménye minden családi nevelésnek, hogy a szülők maguk is állandóan neveljék, tökéletesítsék magukat s így olyan légkörben éljen gyermekük, melynek talán megvannak a maga kisebb-nagyobb fogyatékos-ságai, de amelyben soha el nem apad a vágy egészebb, tökéletesebb emberség után.** Anyák, akiknek minden gondolata önmaguk külsejének »szépítése«, akik hosszan ülnek a tűkör előtt, hogy »kikészítsék« magukat, legfeljebb abból a hamis elvből adhatnak leckét gyermeküknek, hogy fő a látszat, a »máz«, de semmiestre sem hathatnak jellemnevelő befolyással reá. Nem célunk itt a modern kozmetika »vívmányaival« vitába szállni, nem vonjuk kétségbe, hogy a külső csín esztétikai izlésnevelést jelenthet, de a festettszájú, borotvált szemöldökű anyák típusát a családi eszmény egyik legnagyobb veszedelmének tartjuk és a jövő nemzedék érdekében mindig is küzdeni fogunk ellene. Amiképpen küzdenünk kell az olyan társadalmi légkör ellen is, mely tele van léhasággal, flörttel, könnyűfajsúlyú »laison-nokkal«, melynek minden gondolata társasági érvényesülés, kártya, sport-drukkerség és éppen a mai válságos időkben fokozottan hangsúlyozzuk, hogy a **nevelői szerep**, akár szülőre, hivatá-

sos nevelőre, tanítóra gondolunk, akár pedig a jövő nemzedék irányítására törekvő felnőttek világára, **mindenekelőtt megfelelő életpéldaadást követel:** így tehát, aki nevelni akar, annak önmagában kell megteremtenie a nevelési eszmény erkölcsi előfeltételeit: **a nevelési hivatás életreformot jelent, állandó fáradhatatlan törekvést az elérendő embereszmény felé.**

A családi keretnél sokkal komolyabb és mélyrehatóbb válságtüneteket mutat az európai társadalmi rend, amely, legalább is liberális polgári formájában, semmiképpen sem tekinthető nyugalmi helyzetben lévőnek... Már érintettük a világnézetekretőredczettség kérdését és rámutattunk arra, hogy a különböző világmegváltó és megújító törekvések gyakran megdőbbszent fanatizmussal elsősorban az ifjúságot igyekeznek megnyerni és mozgósítani. Ez az erős világnézeti beállítottság új középpontot adott a háborúutáni nevelési törekvéseknek. Olyan országok (mint pl. Szovjetország), melyeknek semmi érdekük sem fűződött a tradicionális európai iskolaügynék fenntartásához, merész újítások útjára léptek és új intézmények kiépítéséhez fogtak. A szociáldemokrata Bécs csak a gyermekkertek és elemi iskolák gyökeres reformjával dokumentálhatta az új nevelési szellem beköszöntését, mivel a középiskolák nagyobbára az állam igazgatása alatt állottak és bennük a szociáldemokrata elgondolás kevésbé érvényesülhetett. Ennek következtében az átmenet az elemi iskolákból, az ú. n. élményiskolákból a régi rendszerű középiskolába igen éles ellentétet jelentett, amivel a kis emberkék csak nehezen tudtak megbirkózni. Ezek az új utakon való kísérletezések azonban rengeteg tapasztalatot és tanulságot nyújtanak, melyeknek alapos mérlegelése európai pedagógiai munkánk lényeges feladata. A Németországban és Ausztriában bekövetkezett politikai változások hirtelen egész új helyzetet teremtettek ezekben az országokban pedagógiai léren is, melynek természetét és méreteit ma még korai lenne vázolnunk. Különösen ifjúság-lélektani szempontból mindenesetre rendkívül fontos az ilyen megrázkodásszerű változások hatását figyelni az ifjúságra. Kétségtelen az számunkra, hogy nyugtalan, kaotikus társadalmi légkörben folyik ma le a nevelés munkája s így sokrétű, tisztázásra szoruló kérdést jelent az a hajdan igen világos követelmény, hogy miképpen lehet az ifjúságot a társadalom hasznos tagjaivá nevelnünk. Annyival is inkább, mert a krónikussá váló gazdasági válság folytán mind kevesebb a lehetősége annak, hogy neveltjeinket tehetségük, hajlamuk és rátermettségük alapján el is tudjuk helyezni megfelelő életpályákon. Egész tragikusan hangzik fel Kemény Gábor tollából a kérdés és az alapos fejtegetés: Kell-e az ember? (Tanulmány egy új budapesti folyóirat: Gondolat első számában. Budapest, II. Zivatar-u. 5.) Pedig a tehetségvizsgálat és a vele kapcsolatos életpályatanulmányozás a háború óta hatalmas iramban fejlődött és a pszichológia új ágát képezi, melyet Münsterberg 1912-ben megjelent könyve nyomán **pszichotechnikának** nevezünk. A pszichotechnika egyrészt képesség- és tehet-

ségvizsgálattal, másrészt a különböző foglalkozási ágak lélektani követelményeivel foglalkozik. (Berufskunde.) Eredményei a legszembetűnőbbek mechanikai, gépvezetői pályákkal kapcsolatban (mozdonyvezető, soffőr, pilóta stb.), ahol egyes lelki képességek hiánya (koncentrált figyelem, lélekjelenlét) szemmel látható katasztrófákban nyilatkozhatik meg. Kevésbé mutató, de igen figyelemreméltó kutatási eredmények jellemzik a pszichotechnikai intézetek működését bonyolultabb telkiséget megkövetelő életpályák vizsgálatánál a rátermettség eldöntése irányában. E tudományág technikai természetéből folyik, hogy még a világháború alatt is fejlődhetett. Így Amerikában 2 millió katonát vetettek alá tehetségvizsgálatnak, hogy a hadseregben a legmegfelelőbb helyre irányítsák őket. Hasonló szempontokból az ország és társadalomépítés munkájában a szovjetek is bőségesen alkalmazták a pszichotechnikai kutatást. Bécsben a modern pszichológia egyik gyűjtőpontjában, mintaszerű pályaválasztási tanácsadók létesültek, melyeknek hovatovább csak egy hibája volt már: hogy tanácsainak megfogadását illuzorikussá tette a gazdasági helyzet. Ez a pszichotechnikai intézetek működésének megbénítója. Pedig országunkban is igen eredményesen szerveződtek a pszichotechnikai intézetek. (Pozsonyban a kitűnő fiatal cseh pszichológus, dr. Slavěl irányítja a munkát, helyiségük pályaválasztási tanácsadóval egyetemben a Vazov-utcai Tanonciskolában van.) Praktikus célkitűzéseiket az iskolai ifjúság képességvizsgálataival egészítik ki és az iskolai pszichológus intézményesítésének követeléséig töldják meg. A prágai pszichotechnikai intézet speciális vizsgálódási területe a gyermek és ifjúság érdeklődésének rendszeres tanulmányozása, olyan kérdés, mely a mi Nagy Lászlónkat is élénken foglalkoztatta és melynek eredményes megfejtése nagyban hozzájárulhat a nevelés és oktatás helyes kiépítéséhez. Mert hisz a nagyobb nevelői és különösen oktatási eredmény kétségtelenül a gyermek és ifjú spontán érdeklődési vonalain érhető majd el.

Mind ezeknek a gyakorlati törekvéseknek eredményes bekapcsolását a nevelői munkába tragikusan megakasztja az a súlyos gazdasági helyzet, mely a munkanélküliségen át dermesztően hat. Amikor a gyermek és ifjú társadalom százeczei szorulnak rá intézményes táplálásra és felruházásra, akkor a legégetőbb kötelesség az első segítségnyújtás, tekintet nélkül arra, vajjon pedagógiai szempontból helyeselhető-e vagy sem. Éhség és nyomor igen rossz nevelési keretet teremtenek: lerongyolódott kis csavargókat, munkakerülőket, társadalmon kívüli embereket termelnek ki, akiket nagyon nehéz a közösség törekvéscincik körébe visszakapcsolni. (Ismeretes Szovjetország küzdelme a bezsperiornik milliós légióinak a társadalmi keretbe való elhelyezéseért. Lásd regényalakban: Skid. Pantelejev és Bielych könyve, vagy Az út az életbe filmel.) Nálunk dr. Frantšek Štampach mutat rá erre a súlyos kérdésre igen alaposan kidolgozott könyvében (Dítě nad propastí, Nakladatelství Marie Lábkové Plzeň), melyben az állástalan tanárokból és tanítókból »pedagógiai

örszemek szervezését javasolja, akik a nyomor és éhség által lezüllyt ifjúság megmentését, felkarolását és a munkafolyamatba való bekapcsolását kísérelték meg. A »Demokrácia a gyermekért« mozgalom hasonló célkitűzéssel indult. Világító példa ilyen irányban Přemysl Pitter prágai szellemi harcos tette: ő tíz év alatt bátor kezdeményezéssel úgyszólván semmiből annyit gyűjtött össze, hogy otthont építhetett fel a žižkovi gyermekeknek: bútoros munkaszobák, előadóterem, színpad, kert a külső keretek: öntevékenység, szervezett munka és játék a benső tartalom. Az otthont apró szeretetadományok tartják fenn. (Csekkklapblokkok, melyek havi 5 Kč fizetésre szólítanak fel.) A ház tavaly épült fel és Milíč cseh emberbarát nevét viseli. (Milíčův dům, Praha, XI. U olšanského rybuška 1836.) A lelkesedés és odaadás ilyen teremtő ereje marad a nevelői munka legszebb biztosítéka.

Mindezzel jellemeztük a modern pedagógia gyakorlati feladatkorét napjainkban. Igazán konkrét összegezéshez csak úgy érkezhetünk el, ha egész pontosan megfogalmazzuk, milyen feladatok háramlanak mindebből a szlovenszki magyar pedagógusokra?

Gyakorlati pedagógiáról lévén szó, nem szabad kizárólag elméleti értékű megállapításokba vesznünk, hanem állandóan szem előtt kell tartanunk a megvalósítás lehetőségeit. Tudnunk kell, hogy gyakorlati pedagógusainknak megvan a maguk megszabott munkaköre, melynek becsületes teljesítése idejük és energiáik nagyrészt igénybeveszi. Tisztában kell lennünk azzal is, hogy szigorúan tudományos kutatás, kifejtés és rendszerezés nem praktikus pedagógusok feladata és ha mégis vállalják, az sajátos szlovenszki szellemi helyzetünk következménye, olyan kevés ugyanis az alkotó szellemi munkás élelkörünkben, hogy egy-egy ember több feladat megoldását is érezheti kötelességének. Nyilvánvaló azonban, hogy a szlovenszki tudományos irodalomban annyira meghonosult manifesztációs munkásságnak (feladatok vázolója, összegezője, hirdetője) helyet kell adnia a konkrét kutatásnak elméleti téren, a részletfeladatok megvalósításának gyakorlati téren.

Kívánatos és szükséges, hogy a gyakorlati nevelő tudatosítsa munkakörének természetét, feladatait és irányát. Jó nevelő csak az lesz, aki nemcsak a hivatalos órákban él munkakörének, hanem azon túl is, aki tudatosít, ellenőriz, jobbra, többre törekszik. Ezeknek a nevelőknek ösztönzést, erősítést és új lendületet adhat a vele egyívású tanítótársak tapasztalata, problémája, megoldási kísérlete és eredménye. Semmi kilátásunk nincs arra, hogy a szlovenszki magyar neveléstudomány (vagy a segéd-tudományok: lélektan, szociológia stb.) önálló alkotások révén gazdagítja a közeljövőben tudásunkat, de viszont figyelemmel kell kísérnünk a magyarországi és erdélyi tudományos munka eredményeit, valamint a csehszlovák kutatói és rendszerező munkásságot, s amennyiben nyelvismereteink megengedik, egyelőre nemzetek idevágó szellemi alkotásait. E célból minden folyó-

iratunknak (Magyar Tanító, Új Élet, Új Korszak, esetleg a Magyar Figyelő pedagógiai rovata) ki kellene osztani a feladatokat munkatársai között, hogy egy-egy szellemi szakaszon rendszeresen kísérvék figyelemmel a munkát és arról rendszeresen számoljanak be. E rendszeres szemle révén továbbképzésünk biztosítva lenne. Magának a szlovenszki magyar tanügynek legapróbb életmegnyilvánulásait szeizmográfként kellene jelezniük folyóiratainkban. (Örvendtes kezdeményezés az Új Életé, mely pedagógiai mellékletében immár a szlovenszki magyar középiskolákról, polgári- és elemi oktatásról, a ruszinszki iskolaügyről igen tanulságos beszámolókat közöl s ezen a téren úgy látszik céltudatos munkába kezdett.) Gazdag könyvszemle egészíthetné ki ezt a munkát.

De rendkívül fontos tényező a nevelői feladatok tudatosítására a gyakorlati nevelő élmény-világának közlése. A mindennapi munka közben jelentkeznek a problémák és a megoldási kísérletek nyomán teszünk szert a legértékesebb tapasztalatokra, olyan lélektani, didaktikai és metodikai felfedezésekre, melyekből az idevágó tudomány rendkívül gazdag ismeretanyagot, a gyakorlati pedagógus pedig ösztönzést, útmutatást és bátorítást nyerhet. A brünni Nové Školy igen életrevaló eszméjének bizonyult például a Volné pedagogické sdružení (Szabad pedagógiai szövetség) gondolata: levelező csoportok szervezése fiatal működő kartársak között, akik egyrészt egy-egy szakterületen tökéletesíteni akarják tudásukat, másrészt közlik egymással tapasztalataikat, megfigyeléseiket, problémáikat. E levelező csoportok létrejötte nálunk is igen kívánatos lenne. Persze nem eselgesen, ötletszerűen, hanem egy-egy érdeklődési kör konkrét kijelölésével. Engem például már évek óta foglalkoztat a gyermek, majd serdülő és ifjú csoportba-tömörülésének lélektana, az a kérdés, hogyan fejlődnek barátságok, játszókompániák, miképpen nyilatkozik meg egy-egy osztály sajátos szelleme, lelkilete, mi befolyásolja azt, mi erősíti, mi bontja meg? Ha ebben a kérdésben volnának társaim, akiket ez a jelenség érdekel, akik megfigyeléseket eszközölnének, azokat velem közölnék, viszont én is közölhetném velük saját tapasztalataimat, kialakulhatna egy kis levelező kör közöltünk. A mindennél tanulságosabb mindennapi tapasztalatból merítve, esetleg rendszeres megfigyelés és értékelés után, olyan megállapításokra juthatnánk, melyeknek közlése e lelki jelenségekről való ismereteinket nagyban gazdagítaná és a tudományos lélektannak is rendkívül értékes anyagot szolgáltathatna. De ami a legfontosabb: saját nevelői prakszisunk számára mennyi ösztönzést, felismerést s általa tökéletesedést hozhatna!* Ehhez hasonlóan más kérdés körül is fejlődhetnének levelező-csoportok és így minden tudományosságú folyóirat és társaság nélkül a gyermek- és ifjúságtanulmányozás olyan élénk, egészséges munkáját

* Akiknek e levelező-csoport megalakításához kedvük van, közzöljék velem: Nové Zámky, Námestic Slobody 8.

végezhető, mely például szolgálhatna. Kevesen vagyunk, kis életkört alkotunk, ennek megvan az az előnye, hogy bensőségebben és életközelségben dolgozhatnók fel kérdéseinket. A leosztást eredményeket, az összegezést azután közölnék folyóiratunk, nem egy-egy szerző, hanem egy-egy levelező csoport nevén, hogy az egyéni hiúságnak és tudásfittogatásnak még a látszatát is kerüljük. Nem irodalmi sikerek, hanem a nevelésügy szolgálata vezessen s ez legszebben egy kis dolgozó közösség (csoport — íme egy adalék a felnőttek csoportalakításának lélektanához!) munkásságában jut kifejezésre.

Ha csak néhány ilyen levelezőcsoport alakul és tényleg dolgozik, többet jelent az, mint a manifesztációs tudományosságunk kötetekre terjedő cikkgyűjteményei. (Nyugodtan illehetem ez utóbbit éles kritikával, mert magamat is sujtom vele, de az egészséges önkritika a fejlődés záloga.)

Természetesen, hasznos lenne szakok szerint tömörülő munkacsoportok létesítése, ehhez azonban nem szólhatok hozzá, mert írásom inkább tanítótársaim kezébe jut, akiknél egy-egy szak metodikai tapasztalatainak kicserélése helyett inkább általános didaktikai kérdések megvitatása lehetne a levelezés tárgya. Erre nézve a kezdeményezésnek tanító-kollégától kell kiindulnia.

Az országunkban rendezett minden pedagógiai kongresszuson, kurzuson való részvétel, lehetőség szerinti hospitálás kísérleti iskolákban, az országos pszichotechnikai intézetek munkájába való bekapcsolódás, általában jelenlét mindenütt, ahol valami történik a pedagógia tökéletesítése érdekében, szlovenszkói magyar nevelésügyünk fontos érdeke.

A távolabbi célkitűzések: anyák iskolája, szülők iskolája, pályaválasztási tanácsadók létesítése égetően időszerű kérdések s tizenkettedik órában mozdulna meg szlovenszkói magyar társadalmunk, hogy azokat megvalósítsa. Az előbbi kettő kezdetben az idevágó irodalom ismertetése és terjesztése által némileg pótolható. (Most kezdte a Káldor-kiadó Szülői gondok címen XX. kötetes füzet sorozat kiadását, melynek egy-egy száma 40—50 oldalon kéthetenként jelenik meg és 4 koronába kerül.) A Pályaválasztási Tanácsadó valóságos létkövetelmény: olyan kis néprészről, amilyen mi vagyunk Szlovenszkón, tulajdonképpen minden egyes felnövekedő gyermekről tudnunk kellene, minden elhelyezkedési lehetőséget számon kellene tartanunk és minden életbelépő ifjú sorsával kellene törődnünk. Hogy tizenöt év alatt ezen a téren majdnem semmi sem történt, a szlovenszkói magyar társadalomnak egyik legfájóbb mulasztása.

A gazdasági válság pusztító veszedelmei ellen gyermek- és ifjúságvédelem: mozgalom a szlovenszkói magyar gyermekért és ifjúért! Hol marad é lelkiismeretünk-diktálta feladatok teljesítése?

Mert, jól jegyezzük meg, a nevelői hivatás nemcsak a szülők és az alkalmazott nevelők ügye, ők csak öntudatos munkásai, hanem mindenkié, aki az emberiség sorsát szíven viseli.

Aki pedig a mai idők pesszimizmusával tér ki a feladatok vállalása elől, mondván, hogy úgylis nagyobb erők döntenek az ifjúság jövője fölött, annak az individualpszichológia ama ismert tételével felelünk, hogy egészséges lelkület csak a közösséget bátran megmozduló és cselekvő egyéni életből alakulhat ki. És hittel, lelkesedéssel cselekedni még akkor is öröm, lendület, értelmes, egészséges életbeosztás, ha egy-egy világhatalmasztrófa bármely pillanatban össze is rombolhatja alig megkezdett művünket.

Dolgozzunk, tanuljunk, éljünk tehát a korszerűbb, okos nevelésért és közoktatásért!

(Érsekujvár.)

Dr. Krammer Jenő.

FÓRUM

A polgári iskola.

Molnár János.

1. A mai polgári iskola.

A polgári iskola célját az iskola- és népművelésügyi minisztérium 1925. IX. 30.-án kelt 112.128—I. sz. rendelete így határozza meg: Minden polgári iskolának teljes mértékben meg kell felelnie azon célnak, melyet az elemi iskolák számára kitűztek, azonkívül pedig az elemi iskola anyagán túl olyan műveltséget kell nyújtania, ami azon iskolákba és intézetekbe való felvételhez szükséges, melyek nem kívánnak meg teljes középiskolai előképzettséget. A polgári iskola előkészítő munkájának emellett praktikusnak kell lennie, tekintetbe véve a lakosság személyi szükségleteit és gazdasági viszonyait.

Tehát a polgári iskolának kettős feladata van: általános műveltség nyújtása elemi nivón és középfokú iskolák felső tagozatára való előkészítés. Mivel a tanítási idő a polgárral kombinálva is éppenúgy 8 év, mint magában az elemi iskolában, a követelménybeli plusznak csak az iskolai munka racionálisabb megszervezésével tud eleget tenni. Ez jelenleg két tényben nyilvánul meg: osztott iskola és szaktanítás. Osztatlan elemi iskolákban a közvetlen foglalkozás harmad vagy negyedrésze csökken, tehát a heti 28 óra 7–10 óra közvetlen foglalkozást jelent, míg a polgári iskolában a heti 30–32 óra tényleg 30–32 órát jelent. A szaktanítás pedig azt jelenti, hogy ideálisan minden tantárgy olyan ember kezében van, aki annak a tanításában szakember és azt különös ambícióval végzi. Hiszen emberek vagyunk. Nagyon ritka az olyan tanító, aki az összes tantárgyakat egyforma szakértelemmel és ambícióval tanítja. Majd mindenkinek vannak »kedvenc« tárgyai, melyeket szívesebben tanít, jobban beledolgozza magát, így eredményesebb is a munkája. De azért a többi tárgyat is kell tanítania. Következésképpen

nem minden tantárgy taníttatik egyforma szakértelemmel. Sajnos, ma a polgári iskolákban is hiányok vannak e tekintetben. Közel 3000 szakképesítés nélküli tanító tanít a polgári iskolákban. Ezek között jelentékeny számban vannak olyanok is, akik nem is számláltak polgári iskolához jutni, nem is szándékoznak szakképesítést szerezni, de amikor elvégezték a képzőt, illetve tanítói érettségil szereztek, valahol el kellett helyezkedniök. Ha elemihez nem jutottak, elfogadták a polgárit is. Továbbá az eddigi vizsgarendszer sem nyújt a szakképzeltség szempontjából teljes garanciát.

A mai polgári iskolánál teljes mértékben kell érvényesülni a gyakorlatiasság elvének, tehát az elemi iskolával egyértelmű a feladata. Még azt a többletet is, ami a felsőbb iskolákba való felvételhez szükséges, a lehetőséghez képest gyakorlatias vonatkozásban kell adni. Ez a körülmény meglehetősen nehéz feladatot ró az iskolára. A tanuló leginkább megérzi a gimnáziumba való állépésnél. Eddig 8 éven ahhoz szokott, hogy minden iskolai munkának a valóság, a praktikum adják meg az értelmét, a gimnáziumban egyszerre azt érzi, hogy talajtalanul áll, az absztrakciók, elvont logikumok birodalmában bizonytalanul érzi magát. A hiba azonban — ma már tudjuk — nem az elemi és polgári iskolában van, hanem a gimnáziumokban, amelyek még ma is figyelmen kívül hagyják a valóságos életet.

A polgári iskola elvégzése után mehet a tanuló: 1. középiskolába (gimnázium, reálgimnázium, reformált reálgimnázium, reáliskola), 2. tanítóképzőbe, 3. kereskedelmi iskolába, 4. övönöképzőbe, 5. képzőművészeti iskolába, 6. iparművészeti iskolába, 7. zenekonzervatóriumra, 8. felső ipariskolába, 9. szakiskolákba és mellettük mesterképzőkbe, 10. felső gazdasági iskolába, 11. kertészeti szakiskolába, 12. erdészeti iskolába, 13. gyümölcsészeti és szőlőművelési iskolába, 14. földműves iskolába, 15. őrmesterképző iskolába.

2. A régi polgári iskolához való viszonya.

A mai és a régi polgári iskola között a leglényegesebb különbség a mai polgári kötelező volta. A többi különbség is ebből következik. Ez a különbség megváltoztatja az értelmét és célját. Bár papíron a régi polgárinak is hasonló céljai voltak, de a valóságban ez nem úgy nyilvánult meg, mint a maiban. A régi polgári a tanulóknak éppenúgy válogatott csoportját jelentette, mint a középiskola. A nagyobb kiadás, költségesebb iskolázás a szegényebb osztály gyermekeit leválasztotta, ezek közül csak a kiválóbb képességűek némelyike került fel támogatásokkal. A tanulókat a szülők önként adták a polgári iskolába, ma a zömét a tankötelezettség hajtja oda. Következésképpen a tanulók jobban el voltak látva taneszközökkel, a nívót magasabban lehetett tartani.

Mégis a kvantitatív követelmény nem kevesebb a mai polgáriiban, a kvalitatív követelmény pedig értékeesebb, mivel a reális élettel való közvetlen kontaktus minden részletében hang-

súlyoztatik. Hogy ezen a vonalon valóban szép eredményt érheszen el, a külső feltételeket kell biztosítani számára (megfelelő munkahelyek, kellő mennyiségű tanítási segédeszköz, a tanulók tanszerekkel való ellátása, kellő számú szaktanító).

A mai polgári iskola — kedvező feltételek között — a demokratikus államnak fontosabb iskolája, mint a régi, mert a népműveltség emelését a szülők anyagi helyzetétől függetlenül szolgálja. A mai polgári iskola valójában nem is folytatása a réginek, hanem új iskolatípus. Mássá teszi a kötelező látogatás.

3. Az elemi iskolához való viszonya.

Az elemi és polgári iskolák hivatalos elnevezése nálunk: náródná skola. Magyarul ennek legjobban a »népiskola« elnevezés felel meg. És valóban mind a kettő a »nép« iskolája, mind a kettő a »nép« számára kötelező. A polgári iskola megfelel az elemi iskola felső fokozatának, a munkabeosztás egy kis racionalizálásával azonban hely és alkalom adatik bizonyos többletre is.

A két iskola azonban összetartozik. Hiszen komoly törekvés van arra, hogy az elemi iskolák felső fokozata mindenütt átalakuljon polgári iskolává (körzeti polgári iskolák). Nincs köztük rendi különbség, mint volt azelőtt, hanem egyik a másiknak egyenes folytatása, vagy legalábbis megvan a határozott irányzat, hogy azzá legyen. Szlovenszón a polgári iskolák kötelezővé tétele a közeledést formálisan elősegítette, a tanítóság és az érdekeltek közönség azonban ebben egyszerű lefokozást látott. A valóság és tradíció szembekerülése átmeneti distanciát tart, ami azonban lassan megszűnik. A két iskola tanítóságának is fel kell ezt ismernie és mindkét iskolát a népiskola összetartozó testének kell tekintenie.

4. Egységes iskola.

Az elmúlt években különösen a csehszlovák tanítóság körében nagyon sokat foglalkoztak az egységes iskolával. Příkladna terve szerint 17 éves korig az iskolázásnak egységesnek kell lennie és az egységességen belül differenciáltnak. Ezt talán a mai viszonyok között maximális követelménynek kell tekintenünk. De a minimális követelmény demokratikus államunk természetese. Ez az, hogy legalább a tankötelezettség tartama alatt legyen egységes az iskola. Mert nem egyezik a demokrácia elveivel, hogy egyik gyermek előtt — mikor eleget tett a tankötelezettség előírásainak — minden kapu be van zárva a további iskolázás felé, a másiknak ugyanakkor 4 középiskolai osztálya van, aki előtt minden kapu nyitva áll. Az egyenlő tankötelezettség egyenlő jogokkal is járjon, a kötelező iskola ne legyen zsákutca.

5. Körzeti polgári iskola.

A törvényjavaslat régen kész. Márciusban Cseh- és Morvaországban politikai pártra és társadalmi osztályra való tekintet nélkül nagy, közös megmozdulás volt a körzeti polgári isko-

lák megvalósítása, illetőleg a meglévő törvényjavaslat törvényerőre való emelése érdekében. A képviselőház foglalkozott is vele, de a megszavazásig nem jutott el. A magyar közönség általában nem mutat érdeklődést ezen iskolatípus iránt. Nálunk az a társadalmi osztály, melynek az iskolája lenne, gazdaságilag és társadalmilag nem annyira fejlett, hogy szükségét érezné, vagy talán csak nem tudja a szavát hallatni. Pedig állást kell foglalnia, mert ha kötelesség, bizonyos, hogy nekünk is kijut belőle, ha jótétemény, nekünk is jogunk van hozzá. Általában a népiskolák ügyével több érdeklődéssel kellene a szlovenszói magyarságnak foglalkoznia, mert első sorban itt kell biztos talajt dolgoznia maga alá.

A körzeti polgári iskolák kiépítésével elvileg megszűnik az elemi iskola felső fokozata. Nagyobb községekben mindenütt, kisebb községeknek pedig egy központi helyen polgári iskolákat állítanak, hogy minden tanulónak módjában legyen polgári iskolát látogatni. Amennyiben az egységes iskola elvét is valóssággá érvényesítenék, megszűnne a középiskola alsó tagozata, illetve egybeolvadna a polgári iskolával. Aki tehát a tanköteles koron túl folytatni akarná az iskolázást, nyitva lenne előtte az út.

6. A polgári iskolák tanítósa.

Köztudomás szerint ma 3 éves tanítói működés kívántatik ahhoz, hogy egy teljesen képezett elemi iskolai tanító szakképesítést szerezhessen a polgári iskolákra. A vizsga általában középiskolai tárgykörben mozog, a vizsgáztató tanárnak a rövid, régies típusú vizsga után nem lehet biztos tájékozottsága, hogy a vizsgázó rendelkezik-e kellő szakismerettel, különösen pedig hogy van-e olyan pedagógiai tájékozottsága és gyakorlati tudása, hogy a választott tantárgyak tanításának szakembere lehet.

Bizonyos tekintetben szerencsésebb megoldásnak mutatkoznak az az eljárás, hogy az elemi iskolánál több év óta működő tanítók közül azokat, akik bizonyos tantárgyak tanításában kiválóak s azzal intenzíven foglalkoznak, ellátnák egy írással, mely szerint polgári iskoláknak definitív tanítói lehetnek. Ennek az eljárásnak igazságságos és szakszerű kezelése több garanciát nyújtana, mint egy rövid elméleti vizsga, ahol legtöbbször ugyanazon kérdésekre kell a jelöltnek felelnie, amikre már a tanítói érettségén is megfelelt.

Az új vizsgarend alaposabb, szélesebbkörű elmélyültebb, egyénileg megemésztett ismereteket, biztos pedagógiai kritikát kíván. Azonban ezek a határozatlan követelmények magukban még nem biztosítják a vizsga nagyobb értékűségét. Nagyon sok múlik azon, hogy gyakorlatilag milyen formát fog ölteni az új rend szerinti vizsga.

A tanítósa egy régi kívánságának, a főiskolai képzettségnek megvalósulása ezt a kérdést is rendezné. De van a dolognak más oldala is. Olyan anyagi díjazásra van szükség, amiért érdemesnek tartják a képzés megszerzését. Hogy ma olyan sokan vannak szakképzés nélkül polgári iskoláknál, annak egyik oka,

hogy nem látják az előzetes munkát, költséget és a későbbi nagyobb munkát kellőleg megfizetve. Mégcsak természetesen sem mondható, hogy erről első sorban a polgári iskolák tanítósaága beszéljen. Az elemi iskolák tanítósaága is a tanítói munka elégtelen értékelését látja benne. Az ilyen jelenségeket a társadalomnak is észre kell vennie, mert az alkotja a polgári iskolát bizonyosan azért, amiért létesítették, csak úgy tud megfelelni, ha kellőképpen méltányolják, értékelik és díjaznak az ott végzett munkát.

A magyar polgári iskolák tanítósaága 4 csoportba osztható: 1. régi képesítésűek (pedagógium), 2. itteni képesítésűek, 3. szakképesítés nélküli tanítók, akik azért mentek polgári iskolához, mert készülnek képesítést is szerezni, 4. szakképesítés nélküli szűkségből működnek polgári iskolánál.

Az utóbbi években több új osztály létesült állami és nem állami polgári iskoláknál egyaránt. Sem az állam nem tudott mindig szakképesített tanítót kinevezni, sem a nem állami iskola-fenntartó választani. Sok esetben kerültek az iskolához olyan tanítók, akik éppen letették a tanítói érettségét, de semmi gyakorlati tapasztalatuk nem volt. Ezek a körülmények nem alkalmasak arra, hogy az iskola a vele szemben támasztott követelményeknek megfeleljen.

A magyar közönségnek sem szabadna kimaradni abból a mozgálaból, amit a történelmi országokban folytatnak a polgári iskolákért. Ha a lakosság egyöntetűen kívánja ezen ügy kedvező rendezését, a pénzügyminiszter is meg fogja találni rá a fedezetet.

7. Magyar tannyelvű polgári iskolák.

Közismert dolog, hogy Szlovenszkon aránylag is sokkal kevesebb polgári iskola van, mint a történelmi országokban. A magyar tannyelvű polgári iskolák száma is kevés. A meglévő polgári iskoláknál egészségtelennek mondható az az állapot, hogy néhol 15—18 osztály is van egy igazgatás alatt. Az igazgató munkáját ez túlságosan és feleslegesen megnehezíti, az adminisztráció nagyon terhes. Néhol 28—30 óra is esik egy tanítóra, holott a kötelező óraszám 24. Ehhez jön 5—7 osztály havi dolgozata, ugyanannyi, vagy több napló. Ily nagy tanterületben sok olyan eset (szabadság, betegség stb.) adódik elő, ami nagy mértékben zavarja az iskolai munka rendes menetét, mert egy-egy tanító 5—7 osztályban is tanít, esetleg többben is. Már a törvény is kimondja, hogy ahol 300 tanuló van három éven át a vegyes polgári iskolában, ott lehet külön fiú- és leánypolgárit szervezni. Bizonyára azért, mert ez már sok egy igazgatás alá, illetve elég két iskolához. Annál inkább sok tehát 800—900 tanuló. Az ilyen módon létesített új iskolákkal nyerne a tanítósaaga, a tanulók és új igazgatói állások létesülnének, új embereknek adna foglalkozást.

Közelebről érinti ez a magyar tannyelvű polgári iskolákat. 10 állami iskolánál vannak magyar osztályok. Ezekből csak egy

lisztán magyar. A többi 9 iskola szétválasztása esetén 9 polgári iskolai igazgatói állás létesülne. A szétválasztást természetesen úgy gondoljuk, hogy külön igazgatás alá kerüljenek a szlovák és külön a magyar osztályok. Így 9 magyar tanító számára nyílnék hely.

Indokolt az ilyen szétválasztás több okból is. A nép iskolájáról van szó, ahol a gyermekek a nemzetük kultúrájában nevelkednek (ami mellett általános műveltséghez jutnak, megtanulják más nemzetek kultúráját becsülni és azt általános emberi értéknek tekinteni); a magyar tannyelvű iskolák fejlesztése, felvirágoztatása, a tantestület bizalma az iskola vezetőjében, mind olyan körülmények, melyek indokoltá teszik, hogy az ilyen sokosztályú iskolák tanítási nyelve szerint osztassanak ketté. Továbbá a magyar tanítóság is igényt tart olyan megbecsülésre, hogy iskolaigazgató lehessen.

8. Az Egyesület támogató beavatkozása.

Az Egyesületnek egyformán érdeke és kötelessége a polgári iskoláknak és azok tanítóságának az ügyét is szem előtt tartani, mivel azok is be vannak szervezve az általános egyesületbe. Természetesen ilyen kis egyesületek indokai nem oly nyomósak, mint a nagy, népes egyesületekéi, de hangot kell adni álláspontunknak és kívánságainknak, mert a nagy közönség is rajtunk keresztül tájékozódik iskoláink szervezetének, igazgatásának, beléletének jó vagy rossz oldalairól.

Ez a támogató beavatkozás jelenleg például kiterjedhetne ezekre: 1. az elemi és polgári iskolák együttműködésének erősítése, 2. amennyiben az egységes iskola és a körzeti polgári iskolák törvényesítésének ügye a tanítói egyesületek állásfoglalásával előbbrevihetőnek mutatkozik (ill. köztársaságunk nagy tanítóegyesületei ebben állást foglalnak), kifejezi az egyesület a maga javalló álláspontját, 3. hogy a polgári iskoláknál kellő számú szaktanító működhessek, csatlakozzék a csehszlovák és német tanítóság azon mozgalmához, mellyel a szaktanítók méltányos díjazását igyekeznek kiharcolni, 4. kérni az állami polgári iskolai magyar párhuzamos osztályoknak önálló iskolává való szervezését.

VYHNE

természetes meleg vasasfürdő és hegyi klimatikus gyógyhely idegbántalmakban, női bajokban és vérszegénységben szenvedők részére.

Teljes pensió, fürdőt és gyógydíjat is beleértve az előidényben . . . Ké 32—35
a főidényben . . . Ké 38—40

Fürdőigazgatóság.

EGYESÜLETI ÉLET

M. T. H.

Itt közöljük a Magyar Tanítók Háza részjegyzésének és az adományoknak kimutatását 1935. április 30.-i állapot szerint. Akik a kiküldött belépési nyilatkozatot kitöltve eddig nem küldték vissza, azok befizetését adománynak vettük. Természetesen még mindig elfogadjuk a nyilatkozatokat s ha azok beérkeznek, az adományokból átlesszük a részjegyzőkhöz.

Felhívjuk a hátralékosokat, hogy hátralékukat haladéktalanul egyenlítsék ki, mert a T. H. hamarosan készen lesz, de csak így remélhetjük, hogy azt szept. 1-ére meg is tudjuk nyitni.

A kimutatás esetleges hibáinak kigazítására vonatkozó fel-
szólamlásokat a közp. elnökhöz kell küldeni.

A már régebben befizetett részjegyek, valamint az adományok összegei után befolyt kamatokat az építési összeg törlesztésére használtuk fel.

A szükséges adatok összegyűjtése után közöljük a T. Házába való felvétel feltételeit, meg fog jelenni a jelentkezésre való felhívás.

Arra törekszünk, hogy lehetőleg minden jogos kívánság teljesítve legyen. Ez azonban csak akkor lesz lehetséges, ha a tanítószág egyeteme segítségünkre jön.

Már itt jelezzük, hogy a felvételnél a legfőbb szempontok lesznek: ki mennyiben tett eleget az Országos Egyesület, a Tanítók Háza és a T. Háza segélyezésére létesített Könyvesbolt iránti kötelezettségének és ki mily mértékben vette ki részét azok támogatásából.

A Magyar Tanítók Házára jegyzett részjegyek kimutatása:

	jegyzett	befizetett	hátralék
Almási Gyula Komárno, Nádor u. 31.	4.	800.—	—
Akúcs Árpád Ágrov, okr. Zelizovce	1.	200.—	—
Árcndás József Komárno, Kertész u. 14/a.	2.	200.—	200.—
Adámly Rezső Tardošked, okr. Nové-Zámky	1.	200.—	—
Botlka Gyula Malá Toroň, okr. Trebišov	1.	200.—	—
Bárdos Gyula Debraď, okr. Moldava n./Bodvou	2.	400.—	—
Bitvay Tódor Košice, Zriedlová u. 1.	1.	200.—	—
Bónitz Márton Beš, okr. Dun-Streda	1.	200.—	—
Ózv. Boda Domokosné Dolný Stál, okr. D.-Streda	1.	40.—	160.—
Bors Abrahám Ekeč, okr. Komárno	2.	400.—	—
Boczkó Kálmán Lučenec, Temlom-lér 201.	1.	200.—	—
Bászlet Jenőné Košice, Rákócziho 58.	1.	200.—	—
Bálint József Behynce, okr. Tornaľa	5.	1000.—	—
Boross Béla Dolnie Saliby, okr. Galanta	2.	400.—	—
Bocz Árpád Galanta	1.	200.—	—
Berényi Gyula Galanta	1.	200.—	—
Bartha Kálmán Farkašd, okr. Saľa	1.	200.—	—
Bartalos József Velký Fedýmeš, okr. Galanta	1.	200.—	—
Bartalos Miklós Nová Jelka, okr. Samorin	1.	200.—	—

Bán Géza Harmac, okr. Feledince	1.	200.—	—
Bőjthe János Iza, okr. Stará Dala	2.	400.—	—
Beluch Imre Ondrejovce, okr. Zelizovce	1.	200.—	—
Biró Béla Seldin, okr. Parkan	1.	—	200.—
Czinyéri Dezső Yieska nad. Blhom	1.	200.—	—
Csiba Mihály Vajka nad Dun., okr. Samorin	3.	600.—	—
Cseh Zoltán Mliečno, ok. Samorin	3.	600.—	—
Csutor Mária Hodejov, okr. Feledince	1.	200.—	—
Deme Lajos Nadabula, okr. Rožňava	1.	200.—	—
Dedinszky Tivadar Cata, okr. Zelizovce	1.	120.—	80.—
Dudás Ferenc Mostová Kert, okr. Galanta	1.	200.—	—
Dicskó József Eberhart, okr. Samorin	1.	200.—	—
Id. Dóbisz Károly Rim. Sobota, Koháry u. 19	1.	200.—	—
Dóka Sándor Levice, ref. tan.	1.	100.—	100.—
Erdélyi Lajos Klačany, okr. Veľ. Kapušany	1.	200.—	—
Erdélyi Pál Trenč, okr. Lučenec	1.	200.—	—
Farkas István Sahy, polg. isk. szaktanár	1.	200.—	—
Fekete Kornélia Sahy, Tüzoltó u. 14.	1.	200.—	—
Földes Egyed Sása, okr. Samorin	1.	200.—	—
Farkas Károly Mýtné Ludany, okr. Levice	1.	200.—	—
Fülöp Sándor Lučenec, Petőfi u. 14.	1.	200.—	—
Fecsó Gyula Turna nad Bodvou	1.	200.—	—
Györfi Lajos Madar, okr. Stará Dala	2.	200.—	200.—
Gáspár Janos Rimavská Seč, okr. Feledince	1.	200.—	—
Gajdár István Belá, okr. Parkan	1.	200.—	—
Gérec Lajos Bretka, okr. Tonala	1.	200.—	—
Heim Edéné Zs. Anna Zetűn, okr. Kr. Chl.	1.	200.—	—
Id. Hasák Lajos H. Salibý, okr. Galanta	1.	200.—	—
Ifj. Hasák Lajos H. Salibý, okr. Galanta	1.	200.—	—
Horváth Alajos Pered, okr. Sالا	3.	600.—	—
Huber János Komárno, Megyeresi u. 49.	2.	400.—	—
Hammermüller Karolin D. Stál, okr. Dun.-Streda	2.	400.—	—
Horváth József Cebovce, okr. Múdrý Kameň	2.	400.—	—
Hideghéthy Antal Gúta, okr. Komárno	5.	660.—	340.—
Hideghéthy Róza Velký Lég, okr. Samorin	1.	200.—	—
Hajdáné K. Margit Cata, okr. Zelizovce	1.	200.—	—
Hrotkó Sándor Čičov, okr. Komárno	1.	120.—	80.—
Hideghéthy Nándor és neje Fiš, okr. Komárno	2.	400.—	—
Horváth Imre Mostová Kert, okr. Galanta	2.	200.—	200.—
Horváth Karolin Kamoča, okr. Komárno	1.	200.—	—
Halász Odón Baloň, okr. Dun.-Streda	1.	200.—	—
Holop József Pered, okr. Sالا	1.	100.—	100.—
Heckmann István Levice	1.	—	200.—
Irgalmas Növérsek Velký Meder, okr. Komárno	1.	200.—	—
Iván Károly Ekeč, okr. Komárno	1.	200.—	—
Ivány Ferenc Diakovce, okr. Sالا	1.	200.—	—
Jászay József Bart, okr. Parkan	1.	200.—	—
Jurdik Aladár Cakov, okr. Feledince	5.	1000.—	—
Jónás Ferencné Poor Ilona N.-Zámky, Horvát u. 1.	1.	200.—	—
Köhely Stefánia Guta, okr. Komárno	6.	1200.—	—
Konratovich Jolán Rim. Sobota	1.	200.—	—
Kiss Jenő Draňov, okr. Michalovce	1.	200.—	—
Kuklay Zoltán Cop, okr. Kr. Chlumec	1.	200.—	—
Kövesi Géza Horné Saliby, okr. Galanta	1.	200.—	—
Kara Ferenc Cukarská Paka, okr. Samorin	5.	1000.—	—
Kiss Nándor Várkoň, okr. Dun.-Streda	2.	300.—	100.—

AZ IGAZGATÓ KARTARSAK FIGYELMÉBE.

Iskolai naplókát és osztálykönyveket, valamint az ösz-szes államnyomdai nyomtatványokat eredeti árakon szállítja könyvesboltunk.

Kropacssek Imre Tardošked, okr. Nové Zámky	1.	200.—	—	—
Kompan Károly Lučenec, Hus u. 16.	1.	200.—	—	—
Kovács Alajos Neded, okr. Šafa	10.	2000.—	—	—
Kaprinay Sándor CierneNekije, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Khin Ferencné Zenné, okr. Komárno	1.	40.—	160.—	—
Kollárovičs László Sahy, rik. tan.	1.	36.—	164.—	—
Kovács Zsigmond Ladmovec, okr. Kr. Chlunec	1.	200.—	—	—
Köplinger Béla Bodak, okr. Dun. Streda	1.	200.—	—	—
Kmetko József Bagota, okr. Stará Dala	2.	60.—	340.—	—
Kneif József Váhovec, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Kozma János Velký Diosek, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Kocsis Árpád Králov Brod, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Kalmár Gyula Filakovo, okr. Lučenec	1.	200.—	—	—
Kauzál József Nové Zámky, r. k. el. fiúiskola	5.	1000.—	—	—
Dr. Kulhy Géza Galanta	10.	—	2000.—	—
Kemény Rezső Nové Zámky, Zamenhof u.	1.	—	200.—	—
Lencz György Jágerseg, okr. Nitra	1.	200.—	—	—
Lóska Lajos Boľkovec, okr. Lučenec	5.	1000.—	—	—
Leporisz László Dražice, okr. Feledince	2.	400.—	—	—
Lengyel János ny. tan. Gúta	1.	200.—	—	—
Lukács Gyula Bulhary, okr. Lučenec	1.	200.—	—	—
Leitner Matild Talloš, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Littera József Horné Semerovec, okr. Sahy	2.	400.—	—	—
Mihály Bálint gimn. tanár Lučenec	1.	200.—	—	—
Mikuss Elek Talloš, okr. Galanta	5.	1000.—	—	—
Morvay János Košice, sv. Ladislava 6.	3.	600.—	—	—
Mehrlin K. Adél Gúta, okr. Komárno	1.	200.—	—	—
Martonné Uhlárik Margit Vizkelet, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Molnár László Tek. Sarluhy, okr. Zeliezovce	1.	120.—	80.—	—
Markos János Ozdany, okr. Rim. Sobota	2.	400.—	—	—
Majthényi János Dobrohoš, okr. Samorin	3.	600.—	—	—
Máry József Mohovec, okr. Vrable	1.	200.—	—	—
Mosonyi Ferenc Dolný Stál, okr. Dun.-Streda	1.	200.—	—	—
Muzslay László Bačfa, okr. Samorin	1.	200.—	—	—
Markó Leopoldina Jasov, okr. Moldava n/B.	1.	200.—	—	—
Molnár Géza Panitzké Drávce, okr. Lučenec	1.	200.—	—	—
Melessné Sárkány Mária Jelka, okr. Samorin	1.	200.—	—	—
Németh János Košice, Tabaková 7.	1.	200.—	—	—
Nagy Mihály Turna n/Bodvou, okr. Moldava n/B.	1.	200.—	—	—
Nagy Ferenc Jelka, okr. Samorin	1.	200.—	—	—
Nagy Béla Malý Kyr okr. Nové Zámky	1.	200.—	—	—
Niedermann Vilma Kamendin, okr. Parkan	1.	200.—	—	—
Nagy Antal Velký Lég, okr. Samorin	2.	250.—	150.—	—
Nagy Gáspár Cerný Arđov, podk. Rus.	1.	100.—	100.—	—
Nagy Gábor Dolný Stál, okr. Dun.-Streda	1.	200.—	—	—
Nagy István Senec, okr. Galanta	1.	200.—	—	—
Osovay Imre r. k. tan. Lučenec	1.	200.—	—	—
Orosz József Malý Gyreš, okr. Kr. Chlunec	1.	200.—	—	—
Oberländer János Arđovo, okr. Tornaľa	1.	200.—	—	—
özv. Oberth Kálmáné Sahy, Túzoltó u. 13.	1.	200.—	—	—
Oberth Kálmán Velký Kyr, okr. Nové Zámky	1.	100.—	100.—	—
Oszvald Lajos Veča n/Váhom	1.	200.—	—	—
Ollé Julia Gúta (Marosyné), okr. Komárno	1.	200.—	—	—
Palotay Anna Beš, okr. Dun.-Streda	1.	200.—	—	—
Polák Kálmán Galanta	1.	200.—	—	—
Pánczél Lajos Hodoš, okr. Dun.-Streda	1.	200.—	—	—
Pethó Sándor Komárno, Thali K. u. 12.	1.	50.—	150.—	—
Pap Lajos Bidovec, okr. Košice	1.	200.—	—	—
Pelthes Ilona Apáczaszakállas, okr. Komárno	2.	400.—	—	—

**Tanköteles gyermekek összeírásához nyomtatványok kaphatók:
Könyvesboltunkban, Galántán.**

Pethes Béla Apáczaszakállas, okr. Komárno	1.	200.—	—
Pálfi Dezső Tón, okr. Komárno	1.	200.—	—
Pataky Ferenc Nové Zámky, Kard u. 6.	1.	40.—	160.—
Ružička Sándor Kráľová Hornia, okr. Saľa	1.	200.—	—
Réthy Lajos Vozokaný n/Hronom, okr. Zelizovce	1.	200.—	—
Rác Lajos Kálna, okr. Levice	1.	20.—	180.—
Reisz Gyula Hodejovec, okr. Feledince	1.	200.—	—
Rummel Hugó Vozokaný, okr. Galanta	3.	600.—	—
Rózsa Bertalan Baračka, okr. Vráble	1.	200.—	—
Sándor Ferenc ny. tan. Horné Saliby, okr. Galanta	1.	200.—	—
Sexty Jenő Stárha, okr. Tornaľa	3.	600.—	—
Skríba Gyula Beš, okr. Dun.-Streda	2.	400.—	—
Somos Péter Jágerseg, okr. Nitra	1.	200.—	—
Silló Bálint Gest, okr. Nitra	2.	400.—	—
Stark Sándor Dolnie Saliby, okr. Galanta	2.	400.—	—
Somogyi István polg. tan. Komárno	1.	200.—	—
Szinger József Horné Turovce, o. Krupina	1.	20.—	180.—
Szövő Emilia Gúta, okr. Komárno	1.	200.—	—
Szemzőné Takáts Erzsébet Veča n/Váhom	2.	400.—	—
Szabó Lajos Komárno, Bercsényi u. 23.	2.	400.—	—
Szokoly Lajos és neje D. Obdokovce, okr. Nitra	2.	400.—	—
Szelecsényi Jenő Kostolná Bašta, okr. Feled	2.	400.—	—
Szepessy Gyula Moldava n/Bodvou	1.	20.—	180.—
Sztankó Gyula Pinciná, okr. Lučence	1.	200.—	—
Szelle Kálmán Velká Paka, okr. Samorin	1.	200.—	—
Takáts Margit Gúta	1.	200.—	—
Ter Sárdor Zádor, okr. Feledince	2.	400.—	—
Török József Košice, Moravská u. 11.	1.	200.—	—
Tóth István Nová Vieska, okr. Parkan	1.	200.—	—
Takáts Ilona Diakovce, okr. Saľa	2.	400.—	—
Telkes Mihály Komárno, Bercsényi u.	2.	80.—	320.—
Tyúkoss Béla Komárov, okr. Samorin	1.	20.—	180.—
Uherezcky Géza Komárno	5.	1000.—	—
Uhlárik Erzsébet Samorin, áll. polg. leányiskola	1.	200.—	—
Vörösné Táncoz Julis Gúta	2.	400.—	—
Varga István Pered, okr. Saľa	2.	400.—	—
Vigh János Salka, okr. Parkan	2.	400.—	—
Vízváry Vilmos Zlatná na Ostrove, okr. Komárno	3.	400.—	200.—
Varsányi István Plášťovce, okr. Krupina	1.	200.—	—
Wánkav László Komárno	1.	20.—	180.—
Vida János Hulvinky, okr. Zelizovce	1.	200.—	—
Vásárhelyi Károly Komárno, Br. Eötvös u. 33.	1.	200.—	—
Virsik János Bagota, okr. Stará Dala	1.	200.—	—
Wolfmayer Ilona Gúta, okr. Komárno	6.	1200.—	—
Willing Margit Tőkés, okr. Dun.-Streda	1.	200.—	—
Willand János Nové Zámky, Kórház u. 39.	1.	200.—	—
Zubonyai Mária Gúta, okr. Komárno	1.	200.—	—
Zsolnay Béla Komárno, Új u. 4.	1.	200.—	—
Böszörményi József Mokča Krišov, okr. V. Kap.	1.	200.—	—

Osszesen: 293. 51416 — 7184.

Iskolai nyomtatványok

(az államnyomda kiadásai)

megrendelhetők és kaphatók**a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán.**

Adományok a Magyar Tanítók Házára

	Ké
All. elemi iskola tantestülete Zlatná na Ostrove	510.50
All. elemi iskola tantestülete Filakovo	300.—
All. polg. leányiskola Komárno	200.—
Ag. ev. polg. leányiskola Košice	200.—
Almásy Gyula Komárno	104.—
Bratislavai III. tankörzet	3000.—
Bratislavai városi tanítótestület	1000.—
Bibliothéka Bratislava (Egner)	800.—
Beregszászi hangverseny jövedelméből	1000.—
Néh. Buzáth. Márton és néh. gyergyószentmiklósi Lukács E.	1000.—
Beluch Imre Ondrejovce gyűjtése	2318.50
Beluch Imre gyűjtése (1 drb. munkakölesön szelv.)	202.—
Branna József Velký Tarkan	200.—
Borka Anna Gúta	200.—
Bellus István Velký Kyr	200.—
Bedők Pál Levkeška	200.—
Brody Béla Velký Meder	350.—
Bencze Irén Nádsek	200.—
Béres Román Mehy	100.—
Czékus Miklós Mibályfalu	200.—
Czurkó György Vary Podk. Rus	480.—
Česká Grafická Unia Praha	500.—
Csallóközi könyvesbolt	700.—
Cservenka Franciska Cierne Nekiye	200.—
Dunaszerdahely és vidéke	1870.50
Dornhauzer Otilia Dun. Streda	114.—
Erdélyi Sándor Hlohovec	100.—
Erdős Ignác Levice	120.—
Fekésházy János Imbreg	100.—
Gönczy Sándor Velký Gyreš	280.—
Guna Gyula Prešov	200.—
Gyapay Mária Leles	200.—
Hídeghéty Nándor Tón	103.20
Huber János Zem Olča	100.—
Heringh Imre Töböréte	150.—
Haskó Anna Nádsek	200.—
Izsai műkedvelő ifjúság	2000.—
Járáskör: Gömör-Nógrád	10799.30
Járáskör: Galanta-Safa	2650.—
Járáskör: Nové Zámky	900.—
Járáskör: Pelsőc	789.—
Járáskör: Nagykapos	1470.—
Járáskör: Királyhelmecc	1840.—
Járáskör: Hernádmente	200.—
Járási bizottság: Lučenec	200.—
Járási hivatal: Safa	500.—
Járási hivatal: Galanta	200.—
Járási hivatal: Nové Zámky	200.—
Járási hivatal: Dun. Streda	5000.—
Járási hivatal: Parkan	500.—
Jezsó—Banai—Mitterholzer tananyagbesztás %-a	200.—
Jónás Ferenc Farkašd	6700.—
Komáromi közs. el. isk. tanítótestülete	1620.—
Komáromi tankerület tanítói köre	400.—
Közégsi polg. isk. tantestülete Gúta	3000.—
Kultúra könyvkiadó (Toll mesterei után)	110.—
Koszorúmegváltás Németh János Košice	100.—
Kowarik Mihály Bratislava	103.—
Kovács Alajos gyűjtése Radovecén	126.—
Kormos Gerő könyve után %	

Karsay Pál Samorin	200.—
Kőrös Imre Szentpéter	400.—
Kúr Klára Szentpéter	200.—
Kozma Margit Košuty	100.—
Kálmán József Košice	100.—
Kissné Markó Mária Diakovce	400.—
Kerekes Béla Búč	160.—
Kulhy Anna Velký Tarkan	200.—
Kertész Eleonora Biel	200.—
Kovács Gyula Simonovce	300.—
Kun Béla Sređa nad Bodrokom	100.—
Kellner Szeréna Košice	200.—
Knechtsberger Katalin Bratislava	200.—
Karikás Jolán Malý Gyřeš	200.—
Léva városa	500.—
Lemény János Nové Zámky	2000.—
Lévay K. és Erdős I. gyűjtése	100.—
Létray Béla Nekyje	100.—
Lehner Rudolf Malý Diosek	400.—
Lakalos Anna Jazerný Nárašď	200.—
Lehotay Károly Trnávka	540.—
Littkey György Tornaľa	200.—
Lakatos Károly Komárno	200.—
Marczell Borbála hagyatéka	8590.—
Monus Gyula könyve után %	376.—
Molitorisz Géza Gúta	200.—
Morvay Lajos Kert na Ostrove	120.—
Molnár János Lekeňa	100.—
Madarász Lajos Věč	160.—
Mátics Júlia Nová Stráž	200.—
Mohácsi Mária Galanta	200.—
Matusz Lajos Trhová Hradská	200.—
Müllner Mihály Bratislava	200.—
Novák Mihály Szadice	200.—
Nestorné Paula Doborgaz	200.—
Nagy Anna Lučenec	200.—
Nagy Vilmos és neje Horné Mýto	400.—
Négyessy János Velký Gyřeš	200.—
Nádassy Dénes Meliata	600.—
Nagyfalussy Antal Nové Zámky	1000.—
Nagy István Ekel	100.—
Oszvald Emil Lučenec	200.—
Onkéntes tűzoltó egyesület Benkepatoň	200.—
Posa Lajos szoborbizottság Radnovce	1000.—
Pásztor Ferenc Petrovce	480.—
Palotayné, Bencze Margit Nádsek	200.—
Róm. kath. népiskola tantestülete Senec	1200.—
Róm. kath. elemi fiú- és leányiskola Gúta	1420.—
Róm. kath. tantestület Horné Mýto	185.—

Új kiadás! 5 kgr. portómentesen!

STAMPAY KAT. ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

leszállított áron 8.—, 9.—, 12.— Ké, kereskedőknek 6.—, 7.—, 9.— Ké.
 320 énekkel és az összes ájtatossági imákkal, mint kis St. félvászonköt.:
 8.— Ké, egészvászonköt.: 9.— Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész
 évre szóló népies imákkal, amilyen még alig létezett, (120 old.) bővítve
 (400 old.), mint nagy St. 12.— Ké áron csakis utánvétellel kapható.
 (5 kgr. = kis St. 25, nagy: 20 drb.) Kotta: I., II. füzet: 5—5 Ké.

STAMPAY, KÖBOLKÖT.

Róm. kath. tantestület Nová Stráž	130.—
Róm. kath. tantestület Kékkő	200.—
Róm. kath. tantestület Mostová Kert	200.—
Róm. kath. népiskola Levice	160.—
Róm. kath. fiúiskola Levice	268.—
Róm. kath. tantestület Komáromszentpéter	100.—
Róm. kath. népiskola Jágersek	100.—
Róm. kath. népiskola Dolnie Saliby	200.—
Ref. Tantestület Túrisszakállas	160.—
Ref. népiskola Mytné Ludany	150.—
Ref. egyház Malá Máňa	200.—
Rózsa Lajos Jazerný Nárasd	100.—
Rajzák János Čičarovec	200.—
Rákay József Borzová	200.—
Seidl A. Sándor Bratislava	750.—
Stefanyák Róbert Tornaľa	200.—
Skerdiák András Jestice	200.—
Svarba Endre Levice	200.—
Soósné, Pap Eleka Zígárd	400.—
Stubendek Alajos Rimavská Seč	200.—
Stampay János Kőbölkút	200.—
Schulz János Bratislava	100.—
Starkbauer Margit Jasov	200.—
Szabó Pál Nové Zámky	200.—
Szelle Géza Horný Gellér	100.—
Székely Béla Dolná Seč	100.—
Tankerület Léva	800.—
Tantestület Gúta Pacsérok	225.90
Tantestület Král. Chlumec	100.—
Tanító Gyula Horný Pándorf	200.—
Tóthné Prickopa Adél Mad	200.—
Ujlaky József Bojánház	480.—
Vincze Árpád Račovec 2 drb. munkakölesön sz. nélkül.	384.—
Váry Endre Malý Tarkan	200.—
Vincze Ferenc Košice	200.—
Dr. Vargóczy János Košice	200.—
Vécseyné, Takáts Olga Martoš	200.—
Végh Ferenc Bratislava	200.—
Vargáné, Kőrös Ida Velký Meder	100.—
Willing Margit Tőkés	104.50
Zachara Pál Bratislava	500.—
Száz koronán aluli adományok összege	3824.80
Osszesen:	95.978.20

Országos magyar dalosünnepség Munkácson.

A Podkárpatzka Ruszi Orsz. Magyar Dalosszövetség f. é. június hó 10.-én, Pünkösöd második napján esti 8 órai kezdettel tartja III. országos dalosünnepségét. Az ünnepség a munkácsi sporttelepen fog lezajlani. A kebelbeli dalárdák közül a következő 12 dalárda jelentette be részvevését: 1. a »bátyui ref. vegyeskar«: Nyitrai Béla ref. lelkész-karnagy, orsz. dalosszöv. ügyvezető elnök vezénylete, 2. a »nagyपालádi ref. énekkar«: Zsúrki József, ref. lelkész, karnagy, 3. a »derceni ref. énekkar«: Füstli László ref. ig. tan., karnagy, 4. a »fornosi ref. énekkar«: Korláth Gyula ref. lelkész, karnagy, 5. az »ungvári magyar dalosgyesület«: Zádor Jenő r. k. kántor, karnagy, 6. a »nagybereg-i ref. énekkar«: Fóri József ref. ig. tan., karnagy, 7. a »bereg-szászi ref. dalárda«: Várad Barna ref. kántor-karnagy, 8. a

»munkácsi magy. dalosegyesület»: Knapp István r. k. kántor-karnagy, 9. a »halábori ref. énekkar»: Orosz Imre ref. lelkész, karnagy, 10. a »huszti magyar dalosegyesület»: Takács Gyula ref. ig. tanító, dalosszöv. orsz. karnagy, 11. a »szernyei ref. énekkar»: Balogh Sándor ref. ig. tanító, karnagy, 12. a »viski róm. kath. dalárda»: Csajkovich B. r. k. kántortanító-karnagy vezénylete alatt.

A jelentkezett dalárdák eddigi működése s különösen karnagyaik dicséretes buzgalma, ügyszeretete, s lelkesedése ígéretes biztatás a dalosünnepség úgy szellemi, mint anyagi sikerének. Különösen páratlan művészi teljesítménynek ígérkezik a jelentkezett 12 dalárdának több mint 600 dalost kiadó egyesített összkarának szereplése. Az ünnepség összkarral kezdődik s összkarral végződik. Megnyitó összkari darab: Dr. Száraz F. és Szupritz József: »Örök a dal« c. műve. Befejező összkari darab: Takács Gyulának, az egyesület orsz. karnagyának páratlan szépségű, különö hangszerelésű, kuruc dalokból összeállított, tárogató kísérettel előadandó: »Pro deo et libertate« c. darabja, mely a következő dalokat foglalja magában: »Rákóczi imája«, »Hallgassátok meg magyarim«, »Tanácsoljuk Felségednek«, »Elment az én uram idegen országba«, »Nagy Bercsényi Miklós«, »Őszi harmat után«, »Zöld erdő harmatát«, »Török bársony süvegem«, »Fakó lovam a Murza«, »Csinom Palkó«, »Sárgalábú kis kakas« és »Bécsi német így varr himet«. — Az összkarokkal vezényli Takács Gyula, a tárogató kíséretet: Balogh Sándor szolgáltatja.

Az előkészítés nagy munkáját a munkácsi dalosegyesület választmánya, élén Wald Leó rg. tanár, dalosegyesületi elnökkel végzi lankadatlan erővel, fokozódó lelkesedéssel, minden igényt kielégítő s a dalosünnepség sikerét biztosító minden körülményre figyelemmel levő óvatos, okos előrelátással. Az ünnepség iránt országszerte eddig nem tapasztalt nagy érdeklődés nyilvánul meg. Minden remény meg van arra, hogy Podkárpatcska Rusz magyar dalos ügyének a munkácsi orsz. dalosünnepség egyik nagyon fontos határköve lesz.

A dalosszövetség választmánya lépéseket tett az ünnepségnek a kassai rádióállomás útján való közreadására is.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Atutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szőlő árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

KRÓNIKA

A Szlovenszkói Magyar Tanítók Orsz. Énekkara

Léván történt megalakulásának örvendetes hírel röpitették világgá a napi- és szaklapok. A múlt hó 17.-én ismét összegyűltek azok a lelkes tanítótestvérek, akik már eddig is oly sokat áldoztak a tanítói név fényesebbtételére és a magyar zenekultúra érdekében. Hitel tettek ismét, hogy újabb áldozatot hozni újra készek, megfogadták, hogy a maguk elé küzöült nemes cél érdekében a jövőben sem nézik a fáradságot, sem a költséget, mindenütt ott lesznek, ahol a magyar dall ápolni, ezzel a magyar kultúrát előrevinni lehet és kell. Ha szétnézünk a nemes fogudástevők soráiban, az élemedell, tanítói érdekekért évtizedek óta oly sokat dolgozott harcosok egész sorát találjuk köztük, akikhez inkább a dolce far niente idillikus boldogsága illő, mint a tovább munkálkodás és fáradozás mindennapi pergőtüzes küzdelme. És e kipróbált éharcosok korukat meghazudtoló lelkesedéssel, hosszú pályafutásukból mellán következethetők fáradság nevelő megcáfolásával mutatnak példát a fiataloknak, a lévavázóknak, diktálnak iramot, lendületet a szépen kitervezett intézménynek. Minket, akiket valamiféle adottság visszatart attól a szerencsétől, hogy az Énekkar működő tagjai lehetünk, nagy örömmel tölt el az a tudat, hogy a megalakulás alkalmával ilyen kipróbált lelkes harcosok kerültek az Énekkar kormányrudjához, mert bennük biztos garanciáját látjuk, hogy vezetésük mellett elérhető és megvalósíthatók lesznek azok a nemes ideálok, melyeket tőle a szlovenszkói magyar tanítóság vár s melyeket elődje, az általános Egyesület kebelében működött Énekkar annak idején maga elé tűzött.

Mert ne feledjük el, Testvéreim, hogy ha az Énekkar ma már az egyesületen kívül álló önálló szervezetté lett is, célkültsései nem különbözhetnek lényegileg az elődjeitől. E pillanatban még nem ismerem az Énekkar jóváhagyására előkészítettséttel alapszabályait, de bizonyára kifejezésre jut abban az, hogy az énekkar a szlovenszkói magyar tanító-kollektívumé.*) A vezetőség tapintatára bizzuk, Testvéreim, hogy e deklarációt miképpen testesíti meg, a működő tagokon kívül esetleg pártoló tagok bevonása útján, mert mi, kívülállók, a történetek után is részt követelünk az Énekkar munkájából úgy, mint annak dicsőségéből. Szavaim nem kívánt félreértése volna, ha azokból a kotnyeleskedést, vagy a kívülről jövő felszorgatási szándékot olvasná ki valaki. Az Énekkar egyik célja a szlovenszkói magyar tanítói kollektívum életének élő és ható dokumentálása. Az a 40—50 dalos és esetleg a mögöttük álló pártoló tagok serege, a gyűléseken elhangzó szép beszédeken, lapjaink hasábjain megjelenő sokszor csengő összetartást hirdető cikkeken jelöl

*) Úgy van. (Szerk.)

élő valósága a kari szolidaritásnak és egy célért való lelkesedésnek. Ható ez a dokumentálás, azt mindenki tapasztalhatta, aki a régi énekar hangversenyén valaha megjelent. A közönség soráiban nemcsak a lelkes, Egyesületünkhöz hű, közelietünk felvirágoztatásáért áldozatra is kész tagokat láthattunk, de a közönyösöket, hidegeket, sőt az ellenséges indulatúakat is, s ilyen alkalommal hányan lettek Saulusból Paulussá?

És mindezek mellett még egy nevezetes missziót teljesít az Énekkar: a magyar zenekultúra művelését. Senki sem tagadhatja, hogy a zene is egyik összetevője népi kultúránknak. Az is igaz, hogy az elmúlt időkben meglehetősen mostohán kezelt, sőt tékozzal érték volt a népzene és népének. Nem állítja senki azt, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság már mindent megtejt a magyar városokat látogatva kultúrált előadóműdjával megismerteti a közönséggel a magyar karénekirodalom remekeit. Nem, ez csak egyik összetevője a szlovenszkói magyar nép kultúrkomplexumának s ez egyáltalában nem zárja ki azt, hogy ugyanacsak e kulturális értékállomány gyarapítására mások másféle erőfeszítést tegyenek. Sőt, e téren éppen a szlovenszkói magyar tanítóság jár elől a jalu különböző kulturális előadásainak rendezésével.

Jelentős lépés az Énekkar azon szándéka, hogy minden járáskörben meg akarja alakítani a járási tanítói Énekkart. Úgy képezem ezt, hogy minden járáskörből akad valószerűleg valaki, aki a központi Énekkarnak tagja, s ez az ott lelkesítő szent tűzből hoz világlító üszköt hozzánk ide, a távol vidékre is, hadd lobogjon az összetartás és énekkultúráért való lelkesültség lángja miközöttünk is, hátha érlel az idővel olyan gyümölcsöket, melyek mindnyájunk előhaladását, tisztességét eredményezik.

E sorok szerény krónikása szívem egész melegével kívánok az Énekkar vezetésének, minden egyes tagjának, szeretett Testvéreimnek sok erőt, jó egészséget, kitartást nemes munkájukhoz, kivüálláló testvéreim részéről pedig igaz megértést és nemes céljaik elérésében buzgó segítő támogatást.

A vidám iskola

lesz az a nevelő intézeti típus, amelynek megvalósítására a pedagógusok a jövőben törekedni fognak. A pedagógiának, mint tudományagnak, művelése kezdetén az oktató iskola megalkotása volt az ideálja. A gyermekeket tanították, velük ismereteket sa-
 gítottattak el annak a mérlegelése nélkül, vajjon a megszerzett tudásnak lesz-e értéke a való élet szempontjából. Mivel úgy a tananyag megválasztása, mint annak begyakorlása tanítólól, tanítványtól heroikus erőfeszítéseket kíván, ezt a "kort a pedagógia lovagkorának is nevezhetjük. Miként a történelem lovagkorának szereplői sokszor csak vélt értékekért szenvedtek és áldozták életüket, úgy a pedagógia e korában is százan és ezren küzdöttek és vérezték el oly tünékeny lelki kincsek megszerzése

és állandósítása érdekében, melyek a köz előtt teljesen használhatatlannak bizonyultak.

A pedagógia eme lovagkorszaka Bacon, Komenský és Rousseauval ér véget. E nem egy időben fellépő filozófusok munkálkodása után mintha elvesztette volna azt a zárt öncélúságot is, melyet eddig mutatott. Eszközeiben, módszereiben közeledni látszott az élethez, célkitűzései is szorosabb összhangba hozhatók a valósággal. S mert e kor pedagógiája már a gyermek veleszületett diszpozícióinak oly nagy jelentőséget tulajdonít, méltán nevezhetnők ezt a pedagógia romantikus korának. Morus Tamás Utópiájától Rousseau Emiljéig minden tanítói munka egy spekulatív kiagyallt regényalakhoz kapcsolódik, akit nem egyszer emberinek éppen nem mondható tulajdonjogokkal ruháznak fel. Az újkor hajnalhasadása a humanizmus diadalra jutásával együtt e pedagógiai eszmék olyan kitlejtésével hozta magával, melynek nyomán kialakulhatott végre a múlt század olyan pedagógiája, mely egyúttal a nevelői munka bekapcsolódást is magával hozta. Ebben a korszakban fejlődnek ki azok a tanító-nevelői iskolák, melyeknek padjaiban a most élő és éppen letűnni készülő nemzedék nevelkedett. Ekkor alakultak ki a mostani közép- és főiskola-típusok, melyeknek tanítási anyaga még ma is viseli magán az akkor érzett öncélúság csökevényeit. Praktikusán szólva, a pedagógiai romantícizmusnak e késői hajtása szorította agyunkba azt a rengeleg improduktív tudást, mely az európai embert még ma is oly gyámoltalanná teszi a praktikus műveltségű amerikai mellett. Lehetett az a pedagógia az akkori kultúra hordozója, az európai civilizáció terjesztője, de félek, hogy közel állok az igazsághoz azzal a megállapítással, hogy a világháború borzalmai, a válságok lengere annak a me-revségnek, megrögzöttségnek, gyakorlati érzék-hiánynak voltak az eredményei, melyekkel az elmúlt XIX. század pedagógiája tanította és nevelte az embereket.

A XX. század sok vajúds után leveletle magáról a hagyományok béklyóit, ki merete mondani, hogy a pedagógia éppen úgy nevel, mint tanít és semmiesetre sem öncélú. És e megállapítás nyomán kivirágzott a század negyedik évtizedében a pedagógiai naturalizmus: a cselekvő iskola. A ma iskolája egy darab élet. Semmi elmélet, semmi ballaszt, csak annyi az ismeretből, amennyi az önállóan szerzendő tudás eléréséhez feltétlenül szükséges. E pedagógiai princípiumok ma már a közép- és főiskolai oktatásba is utal nyertek s vélhetőleg jól is fognak gyümölcsözni.

Egyetlen kifogás merülhet még fel ezzel az iskolával szemben: túlságosan reális. Az életnek tényleg egy darabja, telideselele szociális, gazdasági és higiéniai bajokkal. A minden napok krónikus válságai — sajnos — nem maradnak az iskolaajtón kívül, hanem pusztító hideg lehetőleg végigsüvölt a padokban kucorgó kis tanítványok sora között. És mert az iskola csak azt adja, amit az élet, még a tanítás ideje alatt is érzi a gyermek, hogy ő szegény, árva, elnyomott, éhes, rongyos, öröm- és jálék-talan. Ezzel szemben boldog, kacagó, jóllakott, meglegedett,

tiszta és szereteti a szomszédja. Hát ha a pedagógusok megalkották a cselekvő iskolát, nem lehetne még egy lépéssel tovább menni s megalkotni a vidám iskolát? A pedagógusnak nem áll módjában, hogy tanítványait otthonban, ruhában, ellátásban, iskolán kívüli bánásmódban egyformává tegye, de azt megteheti, hogy az iskolai életet fűszerezze azzal a drága allikai sóval, a tréfával, vidámsággal, kedéllyel, mely elfeledtesse a külső élet súlyos gondjait, bánatmait, hogy azt az illúziót keltse, hogy benn, az iskolai padokban tényleg egyforma minden gyermek, mert egyesek lettek a nyújtott nevelési alkalmak szent szeretetvendégségében. Nem a komoly dolgok agyonhumorizálását gondolom, mikor a vidám iskolát kívánom, csak kevesebb nagyképűséget, a dolgok rendjének több kedéllyel való kezelését, a gyermeki léleknek szeretetteljesebb megértését, szóval több örömet, vidámságot, hogy azon a 4-5. iskolában eltöltött órán hadd feledje el a gyerek tényleg, hogy milyen szomorú, nehéz és keserves ez az élet. A kísérleti iskolákban — mint halálom — az a szokás, hogy a növendék a jól fűtött folyosón, vagy előszobában levelel a cipőjét s a nevével ellátott jökből kivessi papucsokjait, azt húzza fel s így lép be a tanterembe, nehogy bevigye oda az ucca sarát, porát. Micsoda boldogság is volna, ha a jövőendő vidám iskolába az élet sarát, porát vetné le a gyerek az előszobában, hogy azoktól megszabadulva, lélekben megújulva léphetne be a nevelő, mindig újabb élményeket, édes illúziókat kínáló tanterembe!

Ha azt mondjátok Testvéreim, hogy e cél eléréséhez sok mindenen kívül és felül jóképpen nálunk kevesebb gonddal küzdő, kiegyensúlyozottabb, anyagilag rendezettebb élől tanító-munkás kell: ebben is igazat adok Nektek!

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Gyermektanulmányi szemle.

Rovatvezető: Adler Ernő.

Az egyéniség fogalma és jellemzésének módjai. A személyi lapok (megfigyelési lapok) vezetése.

Lázár Károly — sárospalaki kiváló pedagógus, a magyar gyermektanulmányozás európai hírű tudósa szerint, kinek »A gyermektanulmány vázlata« c. munkáját a rovatunkban már ismerttettem, — a gyermek megismerése két irányban haladhat:

1. az egyéntől a tömeg felé, mikor az általános, minden gyermekre érvényes vonásokat keressük, vagy

2. a »tömegtől« az egyén felé, mikor az általános emberi lélekrajzon túlmenően az egyénre jel-

lemző sajátosságokból akarjuk egy gyermek egyéniség-rajzát összeállítani.

A tömeg felé, az egyén felé, az első különbséget a típusban mutatja: lesznek a tömegben egyes csoportok, amelyek egymás között valamilyen szempontból különbségeket mutatnak, de a csoport tagjai épen e vonásban meggyezést képviselnek. Ha pedig az egyéntől a tömeg felé haladunk, azt látjuk, hogy az egyének egy csoportja valamely sajátosságban egyezést mutat, az így képződött csoportok pedig ugyanabból a szempontból egymás között az eltérést képviselik. Mindkét esetben a típus-hoz jutottunk.

A típusokon belül, a típus tagjai (egyedei) között mutalkozó különbségek vezetnek az egyéniség fogalmára.

Minden egyén az általános emberi és típusos tulajdonságon, azaz másokkal megegyező vonásokon kívül igen sok olyan sajátosságot mutat, amelyek őt az emberek nagy sokaságában minden más egyéntől megkülönböztetik. Összes külső és belső tulajdonságaiban megegyező két egyén nincsen.

Minden egyén bizonyos önálló, csak őt jellemző vonások hordozója, mely vonások az alapvonásokkal együtt az ő egyéniségét alkotják. Az egyén teljesebb megismerése ennél fogva csak az egyéniség kutatása révén lehetséges. Az egyéniséggel foglalkozó tudományág a **karaktológia**.

Többek szerint az egyéniség lényegét nem merli ki az adottságok összessége, hanem az egyéniség lényeges jellemzője az a mód, ahogy az egyén, az én ezekkel az egyéni adottságokkal dolgozik, ahogyan azok az ő lénykedéseiben kifejezésre jutnak. Az egyéniségnek vannak tehát sztatikai és dinamikai elemei: amazok a nyugvó állapotot jelentik, ami mindig meg van, az utóbbiak pedig meghatározzák, hogy miképpen viselkedik az egyén belső indítékokra, míg az egyéniség harmadik tulajdonság-csoportja arra vonatkozik, hogy miképpen hat vissza az egyén külső hatásokra. Ezek a reakciós vonásai az egyéniségnek.

Ugy az adottságokat, mint a megnyilatkozások értékük szerint is vizsgálhatjuk s a megállapított értékes vonások együtt adják az egyéniség értékét.

A pedagógia feladata éppen az, hogy az egyéniségnek tartalmába és megnyilatkozásaiba minél több értékelemet juttasson, amit természetesen csak a már meglévő adottságoknak és megnyilatkozási módok-

nak, egyszóval magának az egyéniségnek ismeretével és figyelemből vételével végezhet.

Abány ember, annyiféle egyéniség. Az egyéni különbségek száma tehát végtelen. Ez pedig annyit jelent, hogy az egyéniség voltaképpen teljesen meg nem ismerhető, öröklött és szerzett adottsági maradvány nélkül ki nem kutatható. De erre nincs is szükség.

Az egyén sajátosságainak egy része általános emberi, majd faji, rasszbeli, továbbá a nemmel, korral, típusal együttjáró, abban a csoportban majdnem mindig megtalálható tulajdonság, ezért, ha ezeket ismerjük, akkor az egyéniség sok alapvonását már felderítettük. Legfontosabb ezek közül a korok és nemek sajátosságain kívül a típusok sajátosságainak kikutatása, majd annak megállapítása, hogy az egyén ezek közül melyikbe tartozik. Ezeknél a kutatásoknál már az egyén a vizsgálat tárgyja s a vizsgálatok eredményei is a vizsgált egyén nevelésében nyernek alkalmazást.

Ezeknek az egyéni vizsgálatoknak ma már eléggé elterjedt módja a **Jellemlapok-nak**, **Személyi** vagy **Egyéni lapok-nak**, mely más néven a **Törzslapok-nak**, vagy e sorok írója által összeállított **Megfigyelő lapok-nak** a vezetése. E **Megfigyelő lap** formája szerint hasonlít a kérdőívekhez, azonban benne nem egyes elkülönített, illetve kiválasztott jelenségeknek a tömegekben való megjelenésére akarunk statisztikai adatokat gyűjteni, hanem egy-egy egyéniség összes kikutatható örökletes, típusos és a környezet hatására kialakult tulajdonságait vizsgáljuk s feljegyezzük, hogy testi és lelki alkalmának milyen nyugvó (sztatikai) és munkáló (dinamikai), valamint reagáló adottságai vannak s amelyekből együtt kialakítható az egyéniségnek hozzávetőleges rajza, vagyis a gyermek pszichogramma.

(Folyt. köv.)

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Könyv nélküli tanulás. Tanulóink, nagyok és kicsinyek, nehezen mondják el szabatosan gondolataikat: hiányoznak nekik a szavak. Ha kérdezzük őket, ha azt akarjuk, hogy egy gondolatot precízen, egy teteit tudományosan fejlessenek ki, akadályosnak, hibáznak. Pedig gyakran ki-

vánjuk, hogy a rövid tartalmat, a tanultakat kívülről mondják el.

Csalódunk, ha azt erősítjük, hogy a gyermekek megtudnak valamit érteni tanultól számára abban áll, hogy a tanuló számára abban áll, hogy jól hallgatózson és biztosítsa, hogy a hallgatók befogadják magva-

rázatai. A valóság az, hogy a tanulóval szemléltethetünk valamely igazságot anélkül, hogy arról alapos ismerete lenne; sikerülhet neki valaminek a felfogása vagy például egy rajz anélkül, hogy ismerné pontosan annak tárgyát. Ismerni annyit tesz, mint lelkiismeretesen tudomást szerezni a gondolatokról, az érzelmekről, a kepekről. Nincs igazuk azoknak a tanítóknak, kik azt hiszik, hogy egy gondolat független a szavaktól, amelyek azt kifejezik, tíriik tanulóknál a határozatlan, hiányos, hibás feleletet, nem törekednek határozott kifejezésre. Szóbeli szegénység jelenik gyakran a szellemi szegénységet.

A szellemi érettségnek kiterjedt és biztos tudás kell, teljes bírása a nyelvnek, hogy adhasson a gondolatnak rövid foglalatot, tökéletes szabotosságot. A tanító dolga ez, nem a tanítványé. Az iskolában a gyermek tanulja ugyanazon időben a gondolatot és a szavakat; ezeket ismételnie kell és gyakran elmondania, hogy végül biztosan lársit-hassa emlékezetében. A régi módszerben, a »kivülről tanulásban« volt valami jó, de nagy szorgalmat és törekvést követelt. Innen ered rossz híre.

A tanítók rajzainak javítása. A rajzok javítása úgy történjék, hogy a tanuló véleményét meghagyja, őt csupán felhívja gondosabb munkára hogy mindent szebben, jobban, finomabban és tökéletesebben készítsen. A javítás rendszerint szóval történik, azután mozdulatokkal, hivatkozással a természetre (emlékezz csak vissza), magvarázatokkal a tárgyon, a modellen összehasonlításokkal, azután táblarajzzal és végül külön külön lapra rajzolt rajzzal. Mindenkor elkerülendő a tanuló rajzának direkt korrigálása, abba valaminek beherajzólása. Bizonyára adódnak esetek, mikor ez a leg egyszerűbb és legrövidebb módja lenne a javításnak, de az ilyen eseteknek csak ritka kivételeknek szabadna lenniök.

A rajztanítás terén is gyakorlolt tanító, aki már sok ezer ilyen tanulójaz keletkezését látta, sok ilyen hibának keletkezését előre megakadályozhatja. Neki módjában áll a rajz előkészítésekor a nagyobb hibákat már jóelőre lehetetlené tenni.

Ilyen hibák, melyek előre elkerülhetők, például a megadott formá-

nak, térnek meg nem figyelése. A tanuló egy nagy rajzlapon mindent olyan kicsinek rajzol meg, hogy a rajzlap legnagyobb része üres marad. Ezt meg lehet akadályozni, ha a tanító a munka megkezdése előtt megmondja, hogy pl. a virágok olyan nagyra rajzolandók, hogy fönt és lent a lap szélét ériék. Ezzel az egész rajz szabadabb, szélesebb, lazább lesz és részekben gazdagabb. Ennek a megadása már elegendő ahhoz, hogy egészen más és sokkal jobb munkát kapjunk, mintha ezt elhallgatjuk. Amit kicsiben néhány futólagos vonallal megrajzol, azt a tanuló a nagyobb formában már nem meri olyan hanyagsággal megtenni. Felismeri a nagyobb követelményt és óvatosabban dolgozik. A szárazakat például, melyeket a kicsi alakban csupán egy vonallal elintézt, már kétvonallal kell megjelölnia. A levelek, melyek a kicsi alakban egyáltalán nem lünnnek fel üreseknek, a nagyobb alakban már kitöltést kívánnak, esetleg a szélek csipkézést is. Eppúgy a virágok is gazdagabb kiállítás követelnek. Szóval az előirt alak mindenféle igényt támaszt, mely igények kielégítésre várnak. Üres helyek, lyukak a nagyobb alakban sokkal zavaróbban hatnak, mint kicsiben és a tanulónak is sokkal szembetűnőbbek, amit különben könnyen figyelmen kívül hagy.

Néhány rajz után majd tudja a tanuló, hogy nagy térbe nem szabad kis alakokat rajzolni, hogy az adott tért ki kell tölteni. Ez igen nagy előny, melyet csak az tud igazán megbecsülni, aki ezt a próbapéldát maga is megcsinálta.

A tér ilyen előírásával az egyes formák finomabb kivitele eszközölhető és így az utólagos javítás szükségessége telemesen csökken. Ez különösen a rajz tökéletességére vonatkozik. Kicsi rajz csakhamar tökéletesnek és késznek lünnik fel, akkor is, mikor még korántsem az. De ha a tanuló ugyanazt a formát nagyban rajzolja meg, akkor ő maga talál rajta hiányokat és tökéletlenségeket, üres helyeket, nem is várja, hogy a tanító mulasson rá hibáira. Így a tanuló megszokja, hogy figyelmezt az üres belső területekre koncentrálja, gondolkozzék, mit lehetne beherajzolni és emlékezzék, mit mutat a valóság.

(Pädagogischer Führer Wien.)

A Csehszlovák Grafikai Unió r.-t. Praha-Prešov

az elemi, polgári és különböző iskolák
részére az új tanterv szerint, olcsó, jó
és technikailag elsőrendűen kiállított
:: :: tankönyveket ad ki. :: ::

Kérjen részletes **könyvjegyzéket és mutatóvány-példányokat.**

A tankönyvekbe beragasztott 5 utalvány ellenében vagy megkeresésre, mint tavaly 4-re is, az Unió a szegény tanulók számára, közvetlenül az iskoláknak ingyenpéldányokat adományoz.

Új tankönyvek bevezetésénél az Unió jelenlegi készletéből a tankönyveket megfelelő arányban kicseréli.

Dacára annak, hogy az **Unió nem részesül adókedvezményekben vagy egyéb előnyökben** és teljesen alá van vetve az összes érvényes adóknak és illetékeseknek (évente az államnak több millió Kč egyenes adót fizet be), a szegény tanulók számára az **1934 évben 1,052.032.75 Kč** (1933-ban 700.817.40 Kč) értékű **tankönyvet adományozott.**

Ebből Szlovénzián 406.141.55 Kč (1933-ban 280.473.25 Kč) a cseh történelmi országokban 645.891.20 Kč (1933-ban 420.344.15 Kč) értékben.

Jóváhagyási eljárás címén az okmánybélyegeken kívül az Unió az iskolaügyi minisztériumnak 1934-ben **116.630.— Kč-t** (1933-ban 80.615.— Kč-t) fizetett ki.

A szlovák és magyar osztlályban az Unió szlovénziói hivatalnokokat, szedőket és gépmestereket foglalkoztat. A könyvek kötését szlovénziói könyvkötők Szlovénzián végzik. A papírost az Unió szlovénziói gyáráktól szerzi be.

Az Unió összes tankönyvei, valamint segédanyagokai beszerezhetők bármelyik könyvkereskedőnél vagy vezérképviselőknél a

Štehr-féle könyvkereskedésnél Prešov.

HIREK

»Mi érdekli a közalkalmazottakat?« Érdekesen számol be az Exekutíva felhívásának sorsáról, melyet a politikai pártokhoz intézett, hogy a jövő parlamentáris évadban hajlandók lesznek-e támogatni az állami alkalmazottak követelményeit. A kilüfött időpontig, április 15.-ig, egyetlen párt sem adott konkrét feleletet. Meg kell említenünk, hogy nemcsak a kormánypárti, hanem az ellenzéki pártokat is felszólította az Exekutíva. A választási gyűléseken egyenesen fel kell szólítani a jelölteket, hogy készségesek-e támogatni az állami és nyilvános alkalmazottak kívánságait. Kétfelny felül áll, hogy pozitív választ fognak adni. Az eddigi kormánypártok rovására kell felírni azt, hogy kitértek a határozott válasz elől, pedig nagyon fontos kérdésben kaptak felhívást.

A múlt napokban tartotta nagygyűlését Prágában a »Középiskolai Szövetség«, melyen a jövő munkaprogramját állították össze. Többek között programra tűzték a rendszeres, negyedévenkénti előlépést, a katonai szolgálatoknak az állami civil szolgálattal való egyenjoszítását, az előlépésbe és a nyugdíjba való teljes beszámítását, valamennyi fizetésleszállítási és takarékosági intézkedés megszüntetését. A II. szolgálati osztály számára automatikus előlépést követelnek a 4. fizetési fokozatig. — A »Felsőiskolai Szövetség« terveit, illetve követelményeit közül is vannak egészen újak. A negyedik fizetési fokozatig automatikus előlépést kívánnak, valamennyi állami alkalmazott részére ugyanazon fizetési alapon, a huszadik szolgálati évig két évenkénti, a húsztól harmincévűdig három évenkénti előlépést. Ezek szerint minden alkalmazottnak 13 előlépése lenne a 35 éves szolgálat ideje alatt 26 fizetési fokozatot ajánlanak. A középiskolai képzettséggel rendelkezők a 4. foknál kezdenék s a 20. fokig juthatnának, a főiskolaival bírók pedig a 8.-nál kezdenék s a 22.-ig juthatnának. A további fokozatok a legmagasabb hivatalnokok számára lennének. A működési pótlék felét számíták be a nyugdíjba, a nevelési

járadékot egyenlőképpen utalják minden gyermekre. A tervezet azt is ajánlja, hogy a vezető helyen lévők automatikusan egy fizetési fokkal többet kapjanak. Végül azt kívánják, hogy a kvalifikációnál csak három jegy legyen. — (Dust. Listy.)

A polg. iskolai tanítói szakvizsga költségeinek megtérítése ügyében a legfelsőbb közigazgatási bíróság 1934. nov. 23.-án kelt 21.867. sz. végzése fontos döntést hozott. Kimondta, hogy a polg. iskolai szakvizsgát két részletben tett tanító teljes vizsgái útiköltségei az iskola fenntartó által megtérítendő, ha az illető az előírt határidőn belül abszolválta a vizsgát. Nem állhat fenn tehát az, hogy miután a vizsgázó a vizsga első része után 14 napon belül nem terjesztette be költségszámliját, igénye elévül. Az 1922. ápr. 6.-i kormányhatározat értelmében ugyanis a közalkalmazottak vizsgái után járó útiköltségek diéta és szállásköltség a vizsga befejezése után 14 napon belül fizetendő ki. Miután az iskolaügyi minisztérium a szakvizsgát két részletben is engedélyezte, a kettősolt vizsga tárgyi szempontból egy egésznek tekintendő mely csak akkor mondható befejezettnek ha a jelölt a második részt is letette. A vizsga első részének letétele után viszont még nem bírhat igényjogsultsággal arra nézve, hogy a vizsga »befejezése után« őt megillető költségek megtérítését kérje.

A tanító és a pap a kérdőívekben. Az Új Élet áprilisi számában beszámolólt olvunk a főiskolás ifjúság által kibocsátott szociográfiai kérdőívekre érkezett válaszokról. Idézzük az érdekes közlemény egyes részeit: »Ezek közül három ível maga a nép fia töltött ki: a) az első egy hatvan éves bácsi, a másikat egy falusi fiatalember, a harmadikat pedig egy faluból származó egyetemista. Mindhárom az Ipolymentéről jött. 1. A tanító és a pap helyzete a faluban? a) A tanító és a pap helyzete jó, tisztelik, szeretik őket. b) A papot és tanítót többnyire tiszteltben tartják, de sajnos, az irigyek mindig csinálnak botrányt.

Nálunk az iskola ügyeit olyanok vezetik, akik az egyházzal ellenes egyesületekben vannak. 2. Mit tartanak róluk és mit várnak tőlük? a) Szellemi és lelki vezetőknél tartják őket: várják, hogy a néppel intenzívebben foglalkozzanak. b) A mai nehéz időkben a nép azt tartja, hogy könnyű nekik megélni, mert az államtól és a közsétől is kapják a fizetést. Nagyobb munkát kívánnak tőlük. c) Elvárják, hogy a községi vagy fogyasztási szervezetek közgazgatásban kivégyék részüket. Anyagi és egyéb segítséget várnak s kérnek is a hívek: pl. pénzadományt, kölcsönt, tanácsot. A paptól elvárják, hogy hivatásának éljen és tudjon önzetlenül dolgozni. A kántortól szívesen veszik az énekes megszervezését. 3. Az intelligencia viszonya a falusi néphez és viszont? a) Az intell. viszonya a néphez nem kielégítő. Egyesek, úgylátszik, lenézik a népet és egyáltalán nem foglalkoznak vele. b) Ok nem sokba nézik a parasztokat, viszont azok sem sokat törődnek velük. Különösen a munkással nem törődik senki. c) A tanítók nem kapcsolódnak bele valami nagyon a falu életébe. Még talán a legjobban a ref. tanítóság működik. A tanítóság általában zárkózott. Inkább egyéni szórakozásainak és hajlamainak él. (Festés, méhészet, virág- és gyümölcskertészet, zene és football...) 7. Ismernek-e valamit a magyar történelemből? a) Az öregek igen, a fiatalok nem sokat. b) Az idősebbek, amit az iskolában tanultak, a fiatalok semmit. c) »Az öregek igen, a fiatalok nem.« — (Ez utóbbi kérdéssel kapcsolatban mi azt is megtudakoltuk volna, hogy a magyar történelem mely fejezeteit ismerik. A különbség valószínűleg itt lesz. Szerk.)

A pozsonyi áll. magy. tanítóképzőintézet növendékeinek rajz- és kézimunka kiállítása. Az elmúlt napokban volt az áll. magyar tanítóképzőintézet növendékeinek rajz- és kézimunka kiállítása Pozsonyban.

A kiállítást a tanítóság körében is jólismert Jánoska Tivadar festőművész, az intézet rajztanára rendezte. Legnagyobb részt könyvcimlap-sík-, tértagolástervek és kézimunkák voltak kiállítva, a második és a harmadéves növendékek munkáiból. (Mi itt a rajzokkal és a tervekkel fogunk foglalkozni.)

Már mindjárt az első pillanatra feltűnt, hogy itt nem a megszokott iskolai kiállítással állunk szemben. Hanem egy egészen újszerű és újszerűen elrendezett kiállítással. Az ötleletnél-ötletelesebb és színesnél-színesebb tervek és rajzok nagyszerűen, szinte bravurosan voltak megoldva, igen szakszerű, izléses elrendezésben. De ennél egy fontosabb és nagyobb meglepetéssel is szolgált ez a kiállítás, ami a tanítókat különösképp érdekelné fogja az új rajzmetódus.

Vasárnap délelőttre vitára hívta meg Jánoska a pozsonyi tanítókat és rajztanárokat, hogy a kiállítással kapcsolatban eszmecsereért váltsanak a rajztanítás új metodusról. Jánoska (tekintettel arra, hogy a meghívott tanítók nagy része nem jelent meg) pár szóval rámutatott a régi rajztanítás hiányosságaira és hibáira. A régi rajzmetódus inkább másoltat és jobbra csak azzal az egy-két jó rajzóval foglalkozik, aki egy osztályban van. A többi közepes vagy rossz rajzóval keveset vagy éppen semmit sem törődik, úgy, hogy a legtöbb esetben emines tanulóknak csupán kegyelemből kell jó jegyet adni rajzból, hogy a bizonyítványát el ne rontsák. Ezeket a hibákat sikerült Jánoskának az új rajzmetódussal kiküszöbölni és elérte azt, hogy az intézet 25-30%-a jó, a többi megfelelő rajzoló. Alig akad egy-két anitalentum. Pl. az egyik szép könyvcimlap tervezője az első félévben megbukott, a második félévben jobban rajzolt, kezdte érdekelné a rajz és most: egyike a legjobb rajzóknak.

Tehát, amint látjuk, Jánoska pár év alatt kitűnő eredményt ért el az új rajzmetódusával, amit ez a kiállítás is nagyszerűen dokumentál.

Szlovenszko más városaitban is meg kell ezt a kiállítást rendezni az ottani iskolák bevonásával.

A pozsonyi iskolarádió májusi műsora. Május 21. (Alsó fok.) 10.15. Madarak és fák napja. a) Géza megjavul. Hangjáték. Irtó Varjú Kálmán VIII. o. el. isk. tanuló. b) Mese az erdő. Rádiófilm. Irtó Manga János. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája. — Május 28. (Felső fok.) 10.15: a) Közvetítés a csokoládégyárból. — Hogyan készül a csokoládé? b) Bogaras Pista.

Hangjáték. Irla M. Polónyi Bernarda. c) Mi újság a nagyvilágban? — Az iskolarádió postája.

Az Új Élet, a katolicizmus szociális és világnézeti folyóiratának áprilisi száma bő tartalommal jelent meg. A 68 oldal terjedelemben képmelléklet, s ezenkívül Sik Sándor

szavalókórus-partitúrája járul a pedagógiai szemlében a két elhunyt nagy magyar pedagógusról, Weszely Ödönről és Fináczy Ernőről közöl megemlékezést. A folyóiratnak 30 Ké az évi előfizetési ára. Megrendelhető: Roznáva--Rozsnyó, Masaryk-lér 4.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

B. A. Levelét áttettük a központi elnökhöz. — K. Z. Javastatodat, mint olvashattad, a mi elgondolá-sunkba beleillesztettük. Természetesen, csak a magunk keretei között maradhattunk. — P. P. »Tavaszi hangulat.« Van benne néhány szép gondolat, de a cikkből a már sokak által agyon-írt hangulat árad. Sokat ki kellene belőle hagyni, ez viszont az összefüggést megbontaná. Ezért nem közölhető. — Dr. K. J. A különlenyomat készül. A »levelező munkaközösség« megvalósulása szempontjából előnyösebb, ha ingyen ke-

rül a füzet a fiatalok kezébe. Ilyen értelemben intézkedtünk. Mihelyst a nyomda elkészül, az Ön címére küldi a kész munkát. — A. E. A szemle a következő számban jön. A »szakosztály«-nak — remélhetőleg — nincs panasza a közlemények hiánya miatt. — B. E. A cikk sorsa kerül. L. D., H. L., P. T. Befizetőlapot küldtünk. — H. J. Hídvég. Befizetéseit a közölt részletekben várjuk. — G. J. Ciffáre, H. J. Badíce, F. I. Košice. Levél ment. — N. Zs., U. Gy. Marcelova. Címet a kívánt módon javítottuk.

Internátussal egybekötött német tannyelvű polgári leányiskola és egyéves női kereskedelmi tanfolyam Spišská Nová Vesén, Iglón. Az internátus különösen alkalmas olyan leányoknak, kik a német és szlovák nyelvet akarják elsajátítani. Magánórákban a francia és angol nyelv is tanulható, a zeneiskolában zongora és hegedű. A város a Magas Tátra közelében fekszik és éghajlata különösen alkalmas fejlődésben levő leányoknak. Az internátusban a felügyelet és ellátás olcsósága dacára elsőrendű. Az ellátási díj havonta 250 korona. Felvétetnek leányok felekezeti különbség nélkül. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással mindenkor szívesen szolgál az evang. polg. leányiskola igazgatósága, Sp. Nová Ves.

A TANEV VÉGEN

esedékessé váló nyomtatvány stb. rendeléseit a gyors elintézés végett kérjük időben beküldeni.

Magyar tanítók szöv. könyvesboltja
Galánta.

TARTALOM :

Vezérecik: (bb) Tavasz munkaprogramm. — A pedagógia műhelyéből: Dr. Krammer Jenő: A modern pedagógia gyak. kérdései. (Bef.) — Fórum: Molnár János: A polgári iskola. — Egyesületi élet: M. T. H. — Országos magyar dalosünnep Munkácscon. — Krónika: A Szlovenszkoí Magyar Tanítók Orsz. Énekkara. — A vidám iskola... — Szemle: Gyermektanulmányi szemle. (Folytatásban.) — Bel- és külföldi folyóiratokból: Könyv nélküli tanulás. — A tanulók rajzainak javítása. — Hírek. — Szerkesztői- és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára fűzve Ké 59—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ěrsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, osztal-
talneműt és teljes menyasszonyi kelenyőit
csak jó minőségben és legolcsóbb árak
mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra dústartalmú mintagyűjteménye-
met díjtalanul és vételkötelezettség nélkül
bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (31. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Wells: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. 1./1.)

Somogyi: Természetrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. 1./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok
vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igaz-
gatója egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy
ingyenvéleményt adományoz a szegényországi tanulók számára. — Jóvá-
hagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az
Unió cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy
pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszki főmegbízottjainál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

XV. évf.

11. sz.

Egyesületi szellem.

A közmondások sokszor nemesak »mondások«, de mély életigazságok foglaltai. Népszerűségüknek köszönhetik azonban azt is, hogy majd mindegyiknek megvan a homlok-egyenest ellenkezője. A németekről mondják, hogy ha két német találkozik, azok nyomban egyesületet alakítanak. Ilyen vonatkozásban a magyarokról alighanem azt mondhatnók, hogy ahány magyar összetalálkozik, azok annyi-féle egyesületet szerveznek...

Tagadhatatlan, hogy a magyar nép lelki életében jellemző vonás az egyesületi szellem hiányossága, s ez a magyar hiba századokon át befolyásolta fajtánk történelmi szereplését. Zárkózottságuk főoka a magyar nép földhöz kötött életmódjában keresendő, mert a föld, mi több: az alföld mindenkor bőven megadta a rajta élő elkülönült egyedek mindennapi kenyerét. A magyar földműves önmagában is megbírkózott a természet erőivel.

A társadalmi élet fejlődése azonban a mi népünkre is szervezkedést parancsolt. Ezt a parancsot annál jobban megértette a föld fia, minél nagyobb volt az aránytalanság a természeti erők és a saját ereje között. Aki még ma is velebír a fizikai törvényekkel és ellenállással, az legkevésbé éri az egyesülésben rejlő erő fontosságát. De hol az az ember, aki anyagi és szellemi képességeit összemérhetné a körülötte zúgó életáradattal?...

A magyar tanítóság lelkében — bizonyára mostoha sorának köszönheti — régóta él az összetartozás érzete. Elmondhatjuk, hogy a társadalmi csoportok között a tanító-egyesületek fejtik ki a legteljesebb és a legélénkebb működést. A történelmi viharokkal szétjlesztett embernégyjában is a tanítók azok, akik leghamarabb egymásra találtnak. Az államfordulat után Szlovenszón a tanítók alakították meg a legelső társadalmi szervezeteiket. A szlovák tanítóság nagy része akkor a ZUS-ban tömörült, s a magyar tanítók szervezkedése sem késett sokáig. A magyar tanítóság fejlett egyesületi érzékének kell tulajdonítani, hogy a SZÁMTE komáromi zászlóbontása után szinte napok alatt egy táborba gyűlt a széles területen lakó és a sokféle iskolafaj szerint tagozódó tanítói sereg. S ez az első összefogás oly erős volt, hogy a többször próbálkozó homlasztó törekvések mindig esúfos kudarccal végződtek.

A szlovenszóni magyar tanítóság alaposan rácáfolt a közmondásra, s arra a tévhitre, hogy a magyar nép nem alkalmas az egyesületi életre. Van-e vajjon Csehszlovákiában magyar iskola, melynek tanítói közül egy sem tagja a magyar tanítók egyesületének? Van-e magyar község, mely-

nek póstahivatalában havonta kétszer nem fordul meg az egyesület jólismert lapja, a Magyar Tanító? Tudjuk-e kétfőleg értékelni ezt az erős egyesületi kapcsolatot? Megértjük-e, mit jelent az, ha Komáromban, Léván, Losoncon, Kassán, vagy Galántán és bárhol összehajol négy-öt vagy negyvenötven magyar tanító és érzik, hogy összetartoznak, tudják, miről kell beszélniök, tudják, hogy testvérek, akik csak testben nincsenek együtt, de lélekben szétválaszthatatlanul egyek!? Mily megható és fölemelő érzés, mikor egy-egy fölhangzó egyesületi hívó szóra a valóságban is összelelkeznek azok, akik tudnak egymásról, számontartják egymás gondolatait, tettelt, akik a nagy szlovenszói magyar tanítóközösség: a Tanítócsalád tagjai! Testvérek a munkában, a harcban, a hivatásban!

És mégis... Vannak, akiket ez a forró egyesületi szellem hidegen hagy. Akik nem hallják meg a hívó szót, akiknek nem kell testvéri ölelés, akiknek nem kell a tanítócsalád bensősége, a megértő szívdobbanás, a megértő hang... Talán el is jönnek az évi közgyűlésre, de félreülnek a hátsó sorokban, mintegy jelezvén, hogy idegenek, nem ödatartozók... Az egyesület nem szívügyük, a Magyar Tanító nem várva-várt újságjuk és sokszor hetekig aszlatukon hever fölbonthatatlanul, olvasatlanul. Ezek csak névleges magyar tanítók, kötelességből, kenyérkérdésből, megélhetési szükségességből nevelői a magyar falunak, mert... — óh, mily csodás véletlen! — azok, akiknek nem kell az egyesület, akik nem vállalnak közösséget az egyesületi szellemmel: azok rendszerint nem vállalnak részt az igazi tanítói munka szelleméből sem. Tanító-hivatalnokok csupán, akik négy órák bezárják az iskolát, s reggel nyolcig megszüntek tanítók lenni. Igazuk van ezeknek: az egyesületi szellemhez magasabb erkölcsi összetevők szükségesek: a tanítói lélek fényes kisugárzása. Az egyesületi munkában, s általában az egyesületi életben az igazi tanító mentalitása tükröződik.

Nemde, érdekes, hogy az egyesület ellenségei, a hátbatámadók, a gáncselők soha nem mutatkoznak a gyűlések nyílt színién, hanem csak álnevek és névtelen cikkek rejtekéből lövellik ki mérgezett nyilaikat?... Nincs elegendő erkölcsi erejük ahhoz, hogy szembenézzenek az egyesületi szellem mindent elsöprő luvalatával, nincs bátorságuk ahhoz, hogy nyilvánosságra vigyék a lelkük tartalmát, mely a tanítói lélek tulajdonaival össze nem egyeztethető.

Évről-évre gyarapodik a magyar tanítóság tábora. A régi, kipróbált sereg mellé új harcosok állnak. Gyertek, fiatalok, tietek a tanítóság és az egyesület jövője. De amit legelőször vesztek az öregektől, az ne a tisztsegek, a címek, a vezetői helyek mohó utódlása legyen, hanem az a mélygyökerű, tisztia egyesületi szellem, melynek talapzatán áll a szlovenszói magyar tanítók becsülete! (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A nevelés és az elemi-iskola.

Irta: Forgács Mihály.

Új utak után puhatolódzunk. Bizonyosság ez arra, hogy a tisztán intellektuális nevelés nem hozott kielégítő eredményt. A tantárgy-tanításnak feltétlen ki kell valamivel bővülnie, sőt, célkitűzéseinknek meg kell változniok.

Nevelésünk célja »a végső-értékeknek (eszményeknek) tet-teink által való határozott megközelítése«.*) Ez a megállapítás mindjárt mértékét is adja a nevelésbeni előbbrejutás megbecsü-lésének. A tanítás a tankönyvekbe fektette le a mértékül szolgáló tananyag mennyiségét. Ehhez hasonlítja a tanuló tudását. A nevelésnél zsinörmértékül az érvényesnek elfogadott »végső-értékek« szolgálnak. A végső értékek szummája a világnézet.

Kant szerint is »az erkölesi nevelés nem függ a fegyelemtől, hanem az elvektől« (maximáktól). A világnézet dönti el a nevelés értékét. Nem lehet senki előttl közömbös, milyen világnézetet vall az iskola, melybe gyermeke jár.

Tény, hogy iskoláinkban a nevelés nem az elsőrangú feladat dacára annak, hogy a tantervi utasítás ezt hangsúlyozza. Nem elsőrangú azért, mert a »rendszeresség« nem a nevelést szolgálja, hanem a tantárgyak anyagát. A hivatásuk magaslatán álló tanítóknak nehéz küzdelmükbe kerül az idő tantárgyakra-tagolt-sága miatt és a tantárgyak anyagmennyisége miatt a tanítás és nevelés között legalább egyenlő mértékét tartani.

A világnézet a nevelés determinánsa. A nevelés értékét a világnézet értéke adja meg. A világnézet kell, hogy hatásaiban nemesítő legyen. Az ember belső életében rosszindulatok tá-madnak. Ezek ellen, — mint ma már tudjuk, — elfojtással nem küzdhelünk. Ezeket a cselekvési energiákat transponálni kell más cselekvési területre s így levezetni azokat.

Legyen a világnézet örökérvényű, változatlan. Ilyen maxima pl. Mózes tíztörvénye, mely közel 6000 éves távlatát szinte el-veszli és mainak tetszik.

Herbart ezt mondja: »Habár a nevelő nem valósíthat meg mindent, amit kíván, törekvésének és buzgalmánának célját lehető magasan kell kitűznie«. A világnézet valóban irányelveiben, célkitűzéseiben legyen messzefekvő; Az ember számára legalább oly messze, mint egy élet-távolság. A vallásos világnézet irány-mutatói ennél jóval távolabb állanak, mert az élet-utáni örök-kévalóság végtelen utainak a végén tűnnek fel a rájuk-tekingők szemei előtt.

A nevelésnek világnézet nélkül nincs se lendítő ereje, se irányító célja. A világnézettel szemben pedig legyünk igényesek. Magában kell hordania e három tulajdonságot:

*) Dr. Franck A.: Lelki megújhodás.

nemesítő (transponáló),
örökérvényű (változatlan),
iránytadó (messzefekvő).

Az ókor a spártai nevelésben sok különlegesség tanúságát hagyta reánk. Pl. a spártai ifjakat minden esztendőben nyilvánosan megvesszőzték. Nem büntetés volt ez, hanem alkalom, mikor az ifjú férfiasságáról tett tanúságot a testi bántalom zokszó nélküli elviselésével. És Spárta mégis messzemaradt az erkölcsi ideáloktól. Mintha Kant fenti idézetében róluk szólna: Az erkölcsi nevelés nem függ a fegyelcmtől, hanem az elvektől.

E mondatból természetesen nem olvasható ki az, mintha az erkölcsi neveléshez nem kellene fegyelem. Ellenkezőleg! Az elvek mellett ez a nevelés elengedhetetlen kelléke.

A fegyelem az indító erő. Az a rendelkezés, mely a nevelőtől kezéből kivette a testi fenyítés lehetőségét, sokat ártott a nevelés ügyének. A szülő, aki pedig gyermeke legjobb akarója, nem mellőzi a fegyelmezés ezen eszközeit, hogyan kívánható ez a tanítótól, ki a szülő helyettese. Az az állami élet, mely a saját fegyelmi gyakorlatában az akasztófal várja a bűnözőt, az iskolából ne üzze ki a testi fenyítést. Amennyi visszaélés történt a testi fenyítéssel, ugyannyi visszaélés sujtja a nevelés ügyét annak eltörlésével. A középút itt is megvan.

A fegyelem mint indító erő, három, egymástól kvalitásban is elkülönülő formában működik a javunkra:

A parancs, — a lelkesítés, — a belátás.

A parancs kényszerítés. Minél általánosabb érvényű maximáról van szó, annál indokoltabb a parancs alkalmazása. Az ember alaptermésze kívánja a parancsot. A gyermek is csak azt a tanítóját tiszteli, kiben vezetőt lát. Akik a parancsok szükség-szerűségén kívül állanak, azok a lelkibetegek (tébolyodottak, maniakusok).

Míg a parancs mindig kívülálló tényezőtől jön, a lelkesítés fakadhat a cselekvő egyénből is (lelkisedés). A lelkisedés a parancsok sorai közé írt, nem általánosan kötelező feladatokat is meglát. Ez is volt és marad ezután is a nemesebb és tökélete-sebb eredményeink indítéka.

A belátás, mint indító erő, mindig a cselekvőtől jön; a parancsoló és cselekvő; a lelkesítő és cselekvő azonosak. Az egyén szemlélődő, kisebb-nagyobb horizontot lát aszerint, hogy alacsonyabb vagy magasabb szempontok síkjában mozog. Ha így nézünk a történések közé, az aprólékosságok eltűnnek, látásunk kontúrozással több kis egységet egyfoltba foglal.

Ha a felsorolt cselekvésre indító erők valamelyike cselekvést hozott létre, s ezt a cselekvést viszonyba hozzuk a világnézettel, a szolgálat fogalmához jutunk. Cselekvéseinknek szolgálatát kell válnok. Korunk az önszolgálat (önzés). A keresztény világnézet egyik alapító munkása, Pál apostol, így ír a rómaiakhoz: 'Tartozunk pedig mi, az erősek, hogy erőtlének erőtlenségeit hordozzuk és ne magunknak kedveskedjünk. Mindenikünk t. i. az ő feleberátjának kedveskedjék, annak javára és épülésére.'

Századunk ezen elvek megvalósítását szükségesnek érezte és erre két nagy kísérletet is tett. Egyik volt a kommunizmus (érdek- és vagyonszövetség). Hibázott ott, hogy vezérlő elvül az egyén is, az állam is a boldogulást, az anyagi (gazdasági) boldogulást választotta. Ez végső elemzésben az önzésből fakadt, mert ezen jelszó alatt mindenki a saját boldogságát érte és boldogulást úgy szerzett, hogy azt elvette másától.

A »minden cselekvésünk szolgálat« zászlaját lobogtatják cserkészzeink. A cserkészmozgalom nagy figyelmet érdemel, mert végső értékei megválasztásában nemesítő, örökérvényű és lendületet biztosító világnézetet vall. Mindaz, amit a múlt iskolájától jogosan — de hiába — vártunk, lett a cserkészmozgalom szülőanyja. Az iskola fejlődése is, ennek hatása alatt indult meg a helyes irány felé. Nem lehetetlen, hogy az oktató munka eme kettő osztása — iskola és cserkészzet — a legszerencsésebb megoldás. De akkor ennek az irányzatnak kell a cserkészethez lelkes és képzett vezetőket találnia. Ezzel állandul az ügy azon a zátonyon is, melyre azok kezében jutott, kik a cserkészzetet gyermeknyaralatlásnak tekintik, vagy benne a tanulásra ösztönzés kirándulásokkal, táborozással kecsegtető, ügyes eszközt keresik. Hogy pedig a cserkészzet falura is bevonulhasson, a Tíz óréről le kell húzni az angol upiformist, (nyomolvasás, kötél-forgatás, indiánosdi stb.) és oly vonatkozásokon kell cserkészzeink foglalkoztatását keresztülvetni, melyek — mint »játékok« — a mi életünkről legyenek mintázva. (A kis gazda. A kis galambtenyésztő. A kis méhészt stb.) Ennek a megvalósítását a cserkész ahol tud, segíti elv megvalósítását is jelentené, s lenne annak őszinte követése. Embertársaimon akkor segítők első-sorban, ha kéregető-persellyel nem szorulok rájuk.

A gyermek és a felnőtt is lelki-teszt energia készletének megfelelő intenzitással tevékeny. Ezek az energiák, akár kapnak irányítást, akár nem, cselekvésekben elégűnek ki. A cselekvéseinket irányítani kell. A parancsnál a kényszer, a lelkesedésnél a megismerés, a belátásnál az akarat irányít. Legértékesebb cselekedet az utóbbi lesz.

Meg kell ismernünk az akarat kontaktusait. J. Payot az »Akaratnevelés« c. munkájában fölismeri az érzelmek nagy szerepét s a belső folyamatok sorában közlesőnek találja az akarat-ébredéshez.

Keressük ezen belső lelki-folyamatok kezdetét, sorrendjét, vagy legalábbis összefüggéseit.

A bölcső az a kis csónak, mely a »valóságok« özönében azt az embert (csecsemőt) ringatja, ki tisztán »belső-valóságok« birtokosa. A csecsemő belső világa crökészleteiben gazdag. Amit mi az állatoknál faji őslönnnek nevezünk, (a kis kacsa azonnal a vízre szalad), azok az emberfiában is alkalomra lesőn ott vároznak. Ezek a veleszületett »belső valóságok« az embert a teremléis koronájává predesztinálják. Minden gyermek királyságra is született. Ez az uralkodásra törekvés végigkísér egy életen mindenkit. Nagy érték ez a »nívó-keresés« és az ember életében fontos tényező marad mindvégig. (Folyt. köv.)

Műhely-titkok.

Forgács Mihály kartársam e lap XV. évfolyamának 1. számában érdekesen fejtegeti a számok leolvasását. Cikkével kapcsolatban én a számok leírásáról szeretnék egyet-mást elmondani.

Alsóbb osztályokban tanuló kartársaim tudják, hogy a számok írásánál a nehézség a kétjegyű számoknál kezdődik. A tanulók hajlamosak a 11-et így írni: 101. Ezt a hibát kiküszöbölhetjük a számológép segítségével. A felső drótra kitolunk 10 golyót. Hány golyó van a felső dróton? Felelet: 10. Hány drót van tele? Egy. Hát a többi dróton van-e valami? Nincs semmi. Irjuk hát ezt le, hogy egy drót tele van és a többin még nincs semmi. Megvan a 10-es szám. Most a másik dróra is kerül 1, lesz tehát a szám 11. Hány drót van tele? Egy. Hát a másikon most sincs semmi? Most már ott is van 1. Irjuk hát, hogy 1 drót tele van és a másikon is van 1. Kész a 11-es szám. A tanuló zavarkeltés nélkül megérti, hogy most nem kell 0-át írnia, hiszen a második dróton is áll már szám. 24-nél tele lesz 2 drót és az utána következőn is lesz 4.

A háromjegyű számoknál eleinte két géppel dolgozom, amíg a gyerekek a helyes számírást el nem sajátítják. A 100-as írásánál megállapítjuk, hogy az egyik gépen 10 drót van tele és a másik gépen még nincs semmi. Leírjuk hát a 10-et és utána a nullát, kész van a 100-as szám. A 101-et, gyermek-logikával, már megint így akarnák írni: 1001. De miután megállapítjuk, hogy ennél a számnál 10 drót teli van, de a másik gépen is van most már 1, a 10 után már nem nullát, hanem 1-et fogunk írni. 116 esetében 11 drót lesz teli és utána következik 6. — 120-nál már ismét szerepelni fog a nulla, mert 12 drót lesz teli és a következő dróton ismét nem lesz semmi. Így vezetem rá tanulóimat a nulla helyes használatára.

Természetes, hogy ezt a fogást csak az alsó évfolyamban használhatjuk, ahol sem az alaki- és helyiértékkel, sem másféle magyarázattal (százaz, tizes, egyes) még nem hozakodhatunk elő. Itt egyedüli cél a számok helyes írása. Az alaki meg helyiértékkel majd meg fog ismerkedni a további fokon.

V....i kartársnőm levélben keresett fel és panaszkodott, hogy nagy nehézséggel megy az írás-tanítás. A második évfolyamot tanítja és ebben az évben tért át az új betű-formákra, meg az egyvonalas füzet használatára. Irja, hogy sehogyssem sikerül a kis- és nagybetűk írásánál a helyes arányt elérnie. Az egyik gyermek pld. a kis »a« betűt olyan nagyra írja, mint a másik a nagy »A« betűt. Azt pedig olyan nehéz megérteni, hogy a kisebb betűalakot a két vonalköz egyharmadába, a nagyobbat pedig kétharmadába kell írni.

Kedves Kartársnőm, abban a feltevésben, hogy másnál is előjöhethet ez a nehézség, itt válaszolom meg levelét:

Az egyvonalas füzetbe való írás eleinte nálam is keserve- sen ment, hiába igyekeztem írási-előgyakorlatokkal az egyharmad

meg kétharmad arányokat elérni. Egy ötlet aztán átsegített a bajon. Ma már úgy az írási-előgyakorlatoknál, mint később a be-
lételekénél ezt a két varázsige-t használom: »Nem egészen félig.«
»Nem egészen a felső vonalig.« Az elsőt a kisebb betűformák,
a másodikat pedig a nagyobbak írásánál. Így megkaptam a helyes
arányt, anélkül, hogy a harmad arányok érzékeltesére sok és
hiába való időt pazarolnék. A vonal alá való írásnál (g, j, p) pe-
dig azt mondom, hogy lehúzzuk, de nem egészen félig.

Mónus Gyula.

FÓRUM

Az öreg iskolamester.

(Korkép.)

...-ne hagyjon itt bennünket, kedves, jó tanító úr! Olyan
árvák lennénk nélküle. Az egész község apraja, nagyja siratni
fogja, ha körünkől eltávozik. Szelid szavai ill csengenek a lel-
künk mélyén. Jó tanácsai pedig feledhetetlenek számunkra. Oly
büszkék vagyunk Önre, hogy közlünk él. Tegyen boldoggá s büsz-
kévé bennünket továbbra is, hiszen annyira szeretjük mindnyá-
jan, mint a tulajdon édes apánkat. Maradjon hát kis falunkban!
Bár tudjuk, érezzük, hogy áldozatot hoz, ha itt marad s jól tud-
juk azt is, hogy nagy városban jobban érvényesíthetné drága
tehetségét. De a mi szívünk szeretete s örökké tartó hálánk
több a mulandó dicsőségnél s hírnévnél. Kérjük, könyörgünk: ne
hagyjon itt bennünket kedves, jó tanító Úr!

Ily szavakkal végezte a falu előkelő szónoka, a volt hálás
tanítvány, kérését a távozni készülő iskolamesterhez, kit a nagy
város, érdemeinek elismeréséül, tanítójának választott meg.

— Hát jól van!... itt maradok, — szólt a csaknem 30 év óta
egy helyen működő iskolamester, aki csakugyan élvezte a falu
minden egyes tagjának igaz becsülését s szeretetét.

— Nem megyek, mert nem tudok elmenni innen, ahol min-
den fűszál s minden rög ismerősöm. Minden polgár jóformán
tanítványom. Bár csábítóan izgat a nagy város kedves, hívó szava.
Szerettem volna míg ott — hol tágabb tér nyílik, — sokat dol-
gozni, alkotni, de ha ennyire ragaszkodtok hozzám, hát itt mara-
dok. Ideális ember vagyok s a szívem megszakadna, ha rágondo-
lok, hogy elmegyek innen, ahol annyira szeretnek. Nem, nem tu-
dok elmenni, ridegen, más emberek közé.

Hajh! — telt az idő. Az iskolamester haját nemsokára hó
lepte be. Az öregség napjai gyorsan peregtek. Lépteit lassúdtak.
Ajkának kedves szavai egyre halkultak. Gondolatainak ruganyos-
sága egyre alábbhagyott. Ő maga is érezte életének közeledő telét.
Az akarat erősen tüzelte ugyan még lelkét, de a test folyton
erőtlenedett.

A falu lakosainak egy része mindinkább ismételtette: mért

nem megy már nyugdíjba s mért nem jön helyette más... fiatalabb!

Az idősebb és hálásabb volt tanítványok hiába csitították a zúgolódó népet. »Hát nem emlékeztek, — mondogatták, — hogy mily büszkeségünk volt ő nekünk? Hálátlanság lölünk most így beszélni, nagy tehetségű, képzett s szorgalmas iskolamester volt ő, akinek tanítása és nevelése még sok-sok esztendőn keresztül meg fog látszani községünk arculatán.«

Lassankint a hálásabb tanítványok is elpártoltak tőle s ők is a zúgolódók táborát szaporították. »Fiatal, friss, új ember kell nekünk,« — így beszéltek.

S az ősz iskolamester lehorgasztott fővel, csalódott lélekkel egy könnyecseppet morzsolt szét, amely a becsületes, agyonmunkált, ráncos arcon alágördült.

»Nincs szomorúbb, mint ha valakit megúnnak. S őh én szerencsétlen, — ezt is megértem.« Így tünődött magában.

De legjobban fájt érzékeny lelkének az, amikor a község előkelő szónoka, aki azelőtt néhány évvel oly igen marasztolta, — most ily szókra fakadt: »ha csakugyan olyan tehetséges lett volna, ma városban élne s nem maradt volna mi közöttünk...«

Gáspár János.

Közvélemény és a tanító.

Meg kell már egyszer őszintén mondanunk, hogy az az érdeklődés, amellyel a kisebbségi magyar sajtó viseltetik a tanítói és iskolaügyi problémáinkkal szemben, távolról sem kielégítő. S hogy ez a kijelentésünk mennyiben felel meg az igazságnak, azt minden újságolvasó tanító már rég megállapította. Csak hasonlítsuk össze pl. a kitünő cseh N.-Osvobození-vel a mi lapjainkat s azt fogjuk látni, hogy míg nálunk fehérhollóként kell üdvözölnünk egy-egy bennünket érdeklő újságcikket, addig az említett cseh napilap, — mely bizonyára rendelkezik olyan igényes olvasóalábbal, mint a mi lapjaink — nem találja nivósüllyedésnek, ha a tanítói és nevelésügyi problémákat állandóan felszínen tartja. Igen, mi, mint a mesébeli kékmadarat, úgy keressük azt a magyar napilapot, amely az egyre torlódo tanítói problémáinknak állandó rovatot szentelne. De hiába! Akad ugyan évente egy-egy hírlapi cikk, mely lollhegyre szúrja azokat a gáncsvetéseket, melyekkel a fiatal tanítóság munkáját nehezítik, de ha késik közvéleményünk lelkiismeretének szüntelen éberségre intő szava? amely felrázna és figyelmeztetne, hogy a demokrácia és az igazi demokratikus nevelés farizeusai a tanítókat állásukat-féltő epinokká züllesztik.

Közvéleményünk hangosabb része ismeri ugyan a kisebbségi magyar tanítóság küzdelmét és vágyát, de ez a felismerés sokszor nem több egy jóakarató gesztusnál, amely gesztus egy kicsit okos, egy kicsit nagyképmű és végeredményében oktató szándékú. Am ez az oktatás sohasem a n. érdemű közönség felé fordul, hanem ép azok felé, akik munkájukban, törekvésükben és gátlásaikban is már régen ismerik az ilyen recepteket. Egyik

napilap nemrégiben a tanító függetlenségéről hozott vezércikket. A cikk írója minden bizonnyal jól ismerheti a tanítószágunk mai helyzetét, mert szokatlan hangú írásában olyan dolgokat sürget, melyeknek valóra válását a fiatal tanítószág óhajtja a legjobban. Mégis, mit ér egy ilyen egyszer kilőtt rakéta Szlovenszko egyre sötétülő kultúrhétköznapjaiban? Elsiklanak felette, mert napi szenzációnak tartják s a közöny aranyos középútján tovább halad az olvasó közönség, tovább, mert tömegeink nevelése és érdeklődési stílusa (melyért lapjaink a felelősek) minden egyéb iránt fogékonny, semhogy az egyre megújuló tanügyi és tanítói kérdéseket, sérelmeket a maga komolyságában tudomásul is venné.

Nekünk — úgy látszik — nagyon messze esik már az az idő, mikor a magyarnyelvű közoktatásunk veszélyben volt (centralizáció, Bachkorszak) ... akkor a politikai rezsim reakciója volt az, ami a szellemi és nevelési életünkben a teljes bénulást akarta keresztülvinni. Ma, — a szabad Csehszlovák köztársaságban, — a demokratikus alkotmány védelme alatt egyes személyek érhetetlen és mániákus presztizsértélemből keresnek csomót a tanító iskolai és iskolán kívüli munkáján. A csehszlovák sajtó és közvélemény még nem felejtette el azt az időt, mikor iskoláik függetlensége egyet jelentett a nemzet érdekeivel: a jövő új és erősebb megteremtésével. Csak figyeljük meg ma is a cseh polgárság rajongását és messzemenő érdeklődését minden olyan vonatkozásban, ami tanítói, pedagógiai kérdést rejt magában! Ott nincs nemtörődömség, mert a nehezen kivívott demokráciát nemcsak szeretni tudják, de megvédeni is akarják.

Meguntuk már azt a sokszor fülünkbe duruzsolt frázist, hogy a tanítószág munkája ilyen szép, meg olyan szép ... a tanítói szorgalom ezt meg ezt teremtette meg, — de hogy a sérelmeinket, amelyek már ülőnének minden személyi vonatkozásra és ami a demokrácia vallásunkban már reakcióként jelentkeznek, napirenden tartaná a magát közvéleménynek nevező szlovenszko magyar sajtó, azt még nem értük meg. Drasztikus lesz a hasonlatom, de sajnos így van — a csehszlovákiai magyar tanítószág olyan, mint egy piac, melyen mindent el lehet adni ... Számos esetből tudom, hogy ha nálunk egy új napilap, könyv, vagy folyóirat jelenik meg, a közvélemény urai legelőször így kalkulálnak: »Hány tanító is van Szlovenszkon? — Mert hát bizony még ma is a legjobb kultúra-fogyasztó: a tanító!

A tanítószág anyagi erejét igénybe veszi és veheti mindenki, aki üzleti szándékkal közeledik feléje, de tőle értékeket átvenni, sajátos intellektuel sorsukkal és akarásukkal állandó közösséget vállalni senki sem akar. Miért?? Azért, mert az agyon problémázott és differenciált kisebbségi életünkben minden előbbre való, mint az iskoláinkkal s annak munkásaival való együttműködés.

Nem tépjük fel a régi sebeket, csak egyet hangsúlyozunk: több megértést és figyelmet várunk a kisebbségi magyar sajtó vezetőtől.

Szógyén

Bátori E.

EGYESÜLETI ÉLET

M. T. H.

Szlovenszko magyar tanítóságának régi vágya teljesedésbe ment: felépült a T. H. és ez év szeptemberében megnyitja kapuját s az otthon melegével várja a családi fészekből idegenbe szakadt tanító-gyerekeket.

A T. H. épülete Bratislava IX.-ik kerületében a Hroboň utcában van a Hegyiliget löszomszedságában kies és egészséges helyen. A modern higiénia követelményeinek megfelelőleg el van látva villannyal, vízvezetékekkel, központi fűtéssel, mosdó- és zuhany-fürdő berendezéssel, folyosója csukoll, lágas négy ágyas szobái biztosítják a tanulók jó elhelyezését, kik szabad idejükkel a T. H. előtt elterülő Hegyiliget árnyas utain és pormentes pázsitos terein tölthetik.

A növendékek állandó felügyeletéről a T. H. igazgatósági elnöke, ruházatuk, ágyneműik rendben tartásáról a számadások vezetésével megbízott felügyelő, tanulásuk ellenőrzéséről a senior gondoskodik.

A növendékek ételmezését egyelőre az internátushoz 5 percnyre levő vendéglő látja el. Az ellátás áll: reggeliből, ebédből és vacsorából.

Napi étkezés.

Reggeli: kávé, vagy tej 2 süteménnyel.

Ebéd: leves, hús, főzelék, tészta vagy gyümölcs, 2 drb. kenyérral.

Vacsora: főzelék hússal, vagy gulyás, esetleg rántotta, vagy rizseshús, 2 drb. kenyérral.

Felvételi feltételek.

A T. H.-ba tanító-szülők jómagaviseletű, szorgalmas és egészséges fiúgyermekei vétetnek fel, kik közép-, vagy főiskolai tanulmányukat a bratislavai iskolákban végzik s kiknek szülői a T. H.-ba részjegyeik összegét hiánytalanul lefizették, illetve a jelentkezés alkalmával részjegyet jegyeznek és annak értékét befizetik.

Az alapítványi ágyak és szobák felett az alapító levélben megnevezett személy vagy testület határoz.

A tartásdíj havi 360.— Ké, melyet minden hónap 15.-ik napjáig kell a T. H. csekkszámlájára lefizetni. E díj fejében kap a növendék lakást, fűtést, világítást, napi háromszori étkezést s a Liečebny Fond bélyegdíjának lefizetése mellett orvosi kezelést és gyógyszerert.

Kórházi költségeket vagy szükség esetén operációt a tanuló szülője, illetve gyámja külön fizeti. Diétás vagy beteg-koszt különbözötét külön kell fizetni.

A T. H. internátusba felvett növendékek a legszigorúbban tartoznak betartani az általuk és szüleik által aláírt »Házi rendet«.

és nyilatkozatot.

Felvételre folyó évi július hó 2-ig kell jelentkezni Kovács Alajos igazgató-tanítónál Neded okres: Safa. Egyelőre minden levélbeli megkeresés is ide küldendő, 1 kor. válaszbélyeg mellékelésével.

A felvétellel jelentkezők kérdőívet kapnak, melyet tartoznak pontosan kitölteni.

A T. H. internátusi hely elfoglalása előtt az int. orvosával minden tanuló köteles magát a Lieč. Fond íve felmutatásával megvizsgáltatni.

A felvételtől minden szülő július 20-ig írásban kap értesítést.

Minden felvett növendék tartozik *július 25-ig egyhavi tartásdíj* (360.— Kč) előre befizetni, mely összeget az utolsó (június) havi tartásdíjnak számítunk be. Aki ezt nem teljesíti annak neve töröltetik a felvett növendékek sorából.

Visszalépés esetén, vagy ha a növendék évközben bármi okból kimarad, vagy lávoznia kell, az intézet sem a fenti összeget nem téríti vissza, sem a tartásdíjnak a lávozási hónap hátralevő napjaira eső részét.

Előre nem látható *közgazdasági változások* esetére az internátus vezetősége fenntartja magának a jogot, hogy a tartásdíjat a változott viszonyoknak megfelelően a tanév elején vagy évközben is újból állapítsa meg.

A felvett tanuló tartozik a rendszeres tanítást megelőző napon az internátus igazgatósági elnökénél a T. H.-ban megjelenni.

Minden tanuló hoz magával: Két öltözet ruhát, egy felöltőt, egy télikabátot, két pár cipőt, egy pár házicipőt (papucs), egy esernyőt vagy esőkabátot.

Hat nappali-, három hálóinget, hat lábravalót, 12 zsebkendőt, hat pár harisnyát, 4 törülközőt, egy vagy két párnát, paplant, vagy dunyhát két-két huzattal, két lepedőt, egy fehér (lehet egyszerű lepedő is) ágyterítőt. Mosdószerket (szappan, fog- és körömkefe), fésűt, ruhakefét, cipőtisztítókészüléket, két poharat (fogmosó és ivópohár), egy kreton tarisznyát a személyes gyűjtéséhez.

Az összes tárgyakat maradandó módon meg kell jelölni azzal a számmal, melyet a növendék a felvételnél kap.

Mosásról, cipő és ruhajavításról a növendékek maguk gondoskodnak. Mosodát, cipészt és szabót a növendékek kívánságára az intézetbe rendel a felügyelő. Erre a belépéskor 50.— korona előleget tesznek le, melyet a szükséghez képest havonta kiegészítenek.

Az esetleges károkért óvadékképpen 50.— Kč-t kell a felvételkor lefizetni minden növendéknek, mely összeget június végén 10.— Kč levonással, — ha kár nem történt — visszakap a növendék, mely 10.— Kč-t az internátus felszerelésének karbantartására, illetve pótlására fordít az igazgatóság.

1936. évtől a nyári nagyszünetidőben az internátus tanítócsaládok üdülőhelye lesz.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület folyó évi július hó 5.-én, délután 3 órakor Léván, a róm. kath. fiúiskola nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat lisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Jelentés a nagygyűlésről.
4. Jelentés a Tanítók Házáról.
5. Jelentés a Könyvesboltról.
6. Jelentés az Énekkarról.
7. Jelentés a Vésznik magyar fordításáról.
8. Szakosztályok jelentése.
9. Pénztári jelentés.
10. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

Negyed, 1935. május 21.

Vásárhelyi Károly
főtítkár.

Kovács Alajos
elnök.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület folyó évi július hó 6.-án, délelőtt 9 órai kezdettel Léván, a Városház dísztermében tartja

negyedik egyetemes nagygyűlését

a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítók továbbképzése.
4. A járási közművelődési egyesületek megszervezése.
5. Gyermektanulmányozás.
6. Az ifjabb tanítógeneráció törekvései.
7. Indítványok.

Az indítványokat a gyűlés előtt 15 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

Az elszállásoló-bizottság elnöke Bányai Ferenc ny. ig. tanító kartársunk Léván, a szállást igénylők levélben jelentkezzenek nála.

A nagygyűlésre egyesületünk minden tagját, a tanügyi és politikai hatóságokat, a tanítószolgálat és a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Negyed, 1935. május 21.

Vásárhelyi Károly
főtítkár.

Kovács Alajos
elnök.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület negyedik nagygyűlésének ügyrendje.

1. A Sz. Á. M. T. E. negyedik egyetemes nagygyűlését az alapszabályok 14. §-ának rendelkezései alapján 1935. évi július hó 6.-án Léván tartja.
2. Az egyetemes nagygyűlés tagja minden tanító, aki tagja a Sz. Á. M. T.-nek.
3. Az egyetemes nagygyűlést a központi tisztikar vezeti.
4. A nagygyűlés előadói határozati javaslataikat a gyűlést megelőzőleg legalább 10 nappal megküldik a közp. elnöknek. E határozati javaslatok képezik a tárgyalás alapját.
5. Az előadó legfeljebb 20 percig beszélhet, egy kérdéshez mindenki egyszer szólhat s 5 percnél tovább nem beszélhet. Az előadó zárszó jogán szintén 5 percig beszélhet.
6. A hozzászólókat az elnök hívja fel a jelentkezés sorrendjében úgy, hogy felváltva beszéljenek az ellene és mellette szólók.
7. Szólásra a kijelölt jegyzőnél kell előre jelentkezni.
8. Indítványt a vita berekesztése előtt írásban lehet beadni és mindig csak a tárgyhoz illőt.
9. Személyes ügyek a tárgyalásból ki vannak zárva.
10. A tárgytól eltérőket az elnök figyelmezteti, azután megintsi s ha ez sem használ, köteles tőlük a szót megvonni.
11. A letárgyalt tételt az elnök szavazás alá bocsájítja:
  - a) az előadó javaslata szerint,
  - b) a módosító indítvány szerint,
  - c) az ellenkező indítvány szerint.
12. A nagygyűlés határozatai az ÁMTE elnöksége hajtja végre.

JEGYZŐKÖNYV,

felvéve Léván, a »Léva—zselizi Magyar Tanítóegye« választmányának 1935. április 17.-én tartott gyűlése alkalmával.

Jelen vannak: *Beluch Imre* elnök vezetése alatt, *Molnár László* alelnök, *Pálinkás József* pénztárnok, *Rácz Lajos* ellenőr, *Tulassay Sándor* és *Böszörményi Zoltán* jegyzők, *Dóka Sándor* központi kiküldött, *Akucs István*, *Székely Béla*, *Bányai Ferenc*, *Szarka Zsigmond* választmányi tagok és több tanítótestvér, vendégek.

1. Elnök meleg szavakkal üdvözölte a megjelenteket, köszöntötte az újonnan megválasztott Molnár László alelnököt, *Bányai Ferenc* és *id. Heckmann István* tagokat, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Dóka Sándor és Bányai Ferenc kártársakat, a gyűlést megnyitja.

2. Az elnök *évi jelentést* ad a tanítóegyeünk életéről. Ecseteli azt a pedagógiai munkásságot és érdekeink felkarolását, amelyet tanítóegyeünk és keretében tagjai fejtettek ki, s amelyben Egyesületünk szaklapja, a »Magyar Tanító« oly kiválóan támogott minket. Segítést, irányítást kaptunk *Hruz Sámuel* tanfel-

ügyelőnek előadása során az új tanterv, új tanmenet bevezetésében. *Hulják Pál* kollégánk a pedagógia új irányairól, a munkaiskoláról nyújtott tájékozódást. Idé. Heckmann István kartársunk az énektanítás új kívánalmaival ismeretelt meg bennünket. Az előadónak a választmány nevében is mély köszönettel nyilvánít s Hulják Pál kartársnak készkiadásai fedezésére 100 Ké-t adni javasol.

Megemlíti, hogy a »Magy. Tanítók Szöv. Könyvesboltja«-nak a forgalmát emeltük, az »Orsz. Magy. Tanító Dalárdá«-t anyagiilag, erkölcsileg támogattuk, a »Magy. Tanítók Háza« tető alá hozására 1500 Ké-t adományoztunk a tanítómegyénk pénztárából. Egyes tagjaink is áldoztak a nemes célra, mint pl. *Kelecsényi János* családja ig. tanító 200.— Ké-s munkölcsöny kötvényt, az *endrédi gyűjtés* 2500.— Ké-t stb.

Örömmel emeli ki, hogy Léván a múlt év júniusában megrendezett *első gyermek-dalversenyen* tanítómegyénk tagjainak buzgólkodása folytán magyar iskoláink a szlovák iskolákkal karöltve oly szép számban és eredménnyel vettek részt. *Hruz Sámuel* tanfelügyelőnk szorgalmazta és lelkesítette, idé. *Heckmann István* kartársunk rendezte, irányította, pompás jeligét szerkesztett a magy. iskoláknak s úgy ő, mint *Szarka Zsigmond*, *Dedinszky Ti-vadar*, *Tóth Kálmán*, *Török M. Aurélia* irg. nővér, *Menyhár János*, *Schmögner Zoltán*, *Molnár István*, ifj. *Dudich László*, *Nemes Jenő* s ifj. *Heckmann István* gyönyörködtelve szerepeltették énekkarukat. Elismeréssel és büszkeséggel örökítjük meg nevüket választmányi jegyzőkönyvünkben is.

Nem hagyhatja szó nélkül az »Orsz. Magy. Tanító Dalárdá«-nak tanítómegyénk körzetében Nagysallóban, a környék nagy érdeklődésével kísért és szép anyagi és erkölcsi sikert elérő *hangversenyét*. Megrendezéséért *Kömley László*, *Molnár László*, *Vida János* és *Róth Armin* kartársaknak mond igaz testvéri köszönetet.

A választmány utólagos jóváhagyását kéri Pereszlényi Julia tanító-árva részére kiutalt 200.— Ké-ás karácsonyi segélyére vonatkozólag.

Közben megjelentek: *Kovács Alajos* Egyesületünk elnöke, *Boross Béla* a »Magyar Tanító« szerkesztője és több vidéki kartárs, kiket Beluch elnök szívből fakadó meleg szavakkal üdvözölt.

Utána *Tóth Kálmán* tag levelét tárgyalva, felhívja a választmányt, hogy a Központi Vezetőség hozzájárulása alapján — sajátállal vegye tudomásul az egyesület kebeléből való kilépését.

A tanítómegyénk szomorúságának, gyászának ad kifejezést *Janovits József* nyug. és *Csorba Győző* lévai kartársunk halála fölött. Özvegyeknek részvét-nyilvánítást javasol.

Jelenti, hogy *Kovács Alajos* országos elnökünket 60 éves évfordulója és *Vízváry Vilmost* — a »Magy. Tanítók Háza« buzgó apostolát 25 éves jubileuma alkalmából a tanítómegeye nevében köszöntötte, kik azt meleg érzések közt megköszönték.

Szól végül a felsőbb vezetőségünkben beállott változásokról. *Dr. Krémár János* egyetemi tanár vette át az iskolaügyi miniszter-

rium vezetését, az iskolaügyi Referátus élére a magyar tanítóbság iránt megértést tanúsító *Balló Gyula* főtanácsos lett kinevezve az orsz. főtanfelügyelői hivatalalt *dr. Hatlala István* volt főigazgató tölti be. Szakemberek, kiknek munkájukhoz sok reményt fűzhetünk. Adja Isten, hogy ne csak szaktudásukkal, hanem szívükkel is vigyék előbbre a magy. tanügy és tanítóbsága által is országunk kultúráját, érdekeinket.

Záró szavaiban felhívja a választmányt, hogy pedagógiai hivatásunk előbbre vitelében a »Magy. Tanítók Háza«, az »Orsz. Magy. Tanító Dalárda« az »Orsz. Magy. Tanítók Szöv. Könyvesboltja« ügyeit öleljék szívükre és hassanak oda, hogy minél több kartárs támogassa azokat. »Az Úr adja« — úgymond, — »hogy minél több buzgó tagja legyen tanítómegyénknek, akik a magyar kultúra minél magasabb kialakulását és ügyeinket szívvel-lélekkel vigyék előbbre.«

Kéri elnöki jelentését, javaslatait tudomásul venni, elfogadni.

A választmány a jelentést tudomásul véve, a javaslatokat egyhangúlag elfogadja.

3. Tárgyaltatott az 1934. évi zárszámadás *Pálinkás József* pénztárnok előterjesztése alapján:

Az összes bevétel	7482 Kor. 90 f.
Az összes kiadás	5335 Kor. 10 f.

Maradvány 1935-re: 2147 Kor. 80 f.,

mely összeg részben betétben, részben házikezelésben van.

Rácz Lajos ellenőr jelenti, hogy a pénztár állapotát tételről-tételre átnézte, az összes kiadásokat nyugtákkal igazolva találta és az összegek pontosságát teljesen rendben, kifogástalan összeállításban elfogadásra ajánlja.

A lekiismeretes és pontos számadásért s pénztári kezelésért az elnök a választmány és Tanítómegyénk nevében elismerést és hálás köszönetét fejezi ki a pénztárnoknak és az ellenőrnek.

4. Költségvetésre előterjesztési javaslatot tett *Pálinkás József* pénztáros. A költségvetési tervezet a választmány azon kiegészítésével fogadta el, hogy — az előre nem látható tételébe még 500 Kor. vétessék fel, mely összeget az elnök, *Székely Béla*, *Akúcs István*, *Dóka Sándor*, tagokból álló bizottság a választmány elhatározása szerint fog felhasználni.

5. Tárgyaltatott a tavaszi közgyűlés időpontjának és tárgyszorozatának megállapítása. Választmány a tavaszi közgyűlést *Léván 1935 június 19-én* tartandó időpontban állapítja meg. Tárgyszorozatára vonatkozólag pedig: a rajztanítást és az új tanmenet beosztásának megbeszélését, valamint az igazgatói díjak vajtató kérdésését tüzi ki. Ez okból felkéri a választmány az elnökséget, hogy ebben az ügyben lépjen érintkezésbe *Hruzs tanfelügyelő úrral*, valamint *Pataky kartárssal*.

6. Elnök jelenti, hogy a *Kersék János* »síremlék-bizottság«-tól kapott levél értelmében tanítómegyénk meghívást kapott a síremlék leleplezésére. Választmány köszönettel veszi a megtisztelő meghívást a síremlékre megszavaz 200 koronát és a leleplezési ünnepélyen képviselteti tanítómegyénket az elnök-

kel és két kartárssal, megbízván őket, hogy koszorút helyezzenek tanítómegeyénk nevében a felejthetellen író, költő és nagy magyar kultúrmunkás síremlékére.

7. Szarka Zsigmond indítványára a választmány megbizza a pénztárnokot, hogy tanítómegeyénk vagyoni állapotáról kimutatást készítsen, minden évvárás alkalmával. Elfogadja a választmány hozzá Bányai Ferenc azon javaslatát, hogy a választmány két tagja átnézve, a pénztárnok és ellenőr ezen munkájáról jelentést tesznek.

8. Az egyöntetű irkákra vonatkozólag megbizza az elnökséget a választmány, hogy idb. Heckmann István kartársunkkal megállapodva, indítványt terjesszen a közgyűlés elé.

Több tárgy nem lévén, elnök szívélyes köszönetét fejezi ki a megjelent tagoknak, s a gyűlést bezárja.

Kmf.

Böszörményi Zoltán
jegyző.

Beluch Imre
elnök.

Hitelesítők:

Bányai Ferenc és Dóka Sándor.

MEGHÍVÓ. A Sz. A. M. T. E. érsekújvári járásköre 1935. év június 6.-án, csütörtökön tartja évi rendes közgyűlését az érsekújvári róm. kath. fiúiskola tornatermében. Kezdeté fél 10 órakor. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Tanítók továbbképzése. Előadja Kemény Rezső. 3. Tanítók Háza. Előadja Willand János. 4. Fialat tanítók bekapcsolódása az egyleti életbe. Vitatétel. 5. Az új vezetőség választása.

Dubay Géza elnök.

A »Galánta-Sellyei Magyar Tanítómegeye« 1935. június 13.-án (csütörtökön) d. e. 9 órakor Galántán a Kolisch-féle vendéglő helyiségében rendes közgyűlést tart, amelyre a tankerület magyar tanítóit tisztelettel meghívom. A megjelenés kari köteleesség. Azon kartársak részére, akik csütörtökön tanítanak, a tanfelügyelő úr szabadságot engedélyezett azzal a feltétellel, hogy e napi mulasztást a lehetőség szerint pótolni fogják.

Napirend: 1. Elnöki megnyitó és beszámoló. 2. Pénztári és ellenőri jelentés. 3. Jelentések a tanítótság kulturális és jóléti intézményeiről. (Dalárda, Tanítók Háza, Tanítók Szöv. Könyvesboltja.) 4. Járási közművelődési egyesületek szervezése. Előadja Boross Béla. 5. A szlovenszkoói magyar tanítótság továbbképzése. Ismereteli: Csaplár István. 6. A gyermek-tanulmányi munkásság. Ismereteli: Szkladányi Károly. 7. Az ifjabb tanítógeneráció törekvései. Előadja: Janics István. 8. Indítványok.

Az indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökkel írásban közlendők. — Gyűlés után közebéd Kolisch vendéglőjében. Vegyünk ezen részt valamennyien! Kérem az ig. kartársakat, hogy a tantestületnek a közebében résztvevő tagjait június 10.-ig feltétlenül jelentsék be a galántai r. k. iskola igazgatóságánál. Vecse, 1935. május 4.

A választmány nevében Oswald Lajos egy. elnök.

Meghívó. Az AMTE kráfi-chlumecei Járasköre szokásos évi rendes közgyűlését június hó 13-án, csütörtökön, d. e. 9 1/2 órakor tartja Kráfi-Chlumeceen a magyar nyelvű állami elemi népiskola egyik tantermében, melyre a járaskör tagjait s a tanügy barátait ezúton tisztelettel meghívom.

Egyben felkérem igazgató kartársaimat arra, hogy ha volnának a vezetésük alatt álló tantestületekben olyan kartársak, akik az AMTE-nél mint tagok ninesenek bejelentve s így a hivatalos lapot nem olvashatják, közöljék czekkel ezt a meghívást személyesen és mondják meg nekik, hogy okvetlen jöjjenek el gyűlésünkre s hozzák magukkal érdeklődésüket is. Nem lesz rájuk nézve semmiféle kihatással, hogy ezideig nem bejelentett tagjai egyesületünknek, bárha ez első sorban nekik volna érdekük. Hihetetlen, hogy a ma és a jövőendő kultüremberének csak az anyagiakkal való ellátás biztosítása szempontjából volna szükséges az életpálya. A ma-fiatalemberének már az első lépésnél bizonyos szortirozott-világnézettel kell kezdeni, melyhez nagyon szükséges a helyzettel s a körülményekkel teljesen tisztában lévő s kiegyensúlyozott lelkiélet. Aki önimádóvá lesz s számára a pálya elnyerésével az élet minden problémája megoldatott, sokat fog csalódni és sok akadályon és zökkenőn kell keresztülvergődnie. Az életet ma kezdő ifjaknak nem lehet ott kezdeni, ahol atyáink... akikről oly találoán írja a költő:

Kinek nem messze van már az életkor halára.

Nem örömet tekint előre, csak hátra... Nem szabad tehát egy elavúlt, idejét-múltta világnézettel kezdeni, ez hiba volna, ezekben legfőljebb csak búvárkodni lehet. Nekik teljes terjedelmében és eredetében ismerniök kell a jelent, hogy megalapozhassák a jövőt, ezért mindig csak előre nézni, tanulni és tapasztalatokat gyűjteni. Hogy lehet érdeklődés nélkül élni? Meg kell ismerkedniök azokkal is, akikkel egy kenyérből, a »tanítók kenyérből« törnek — elvtestvéreikkel: meg kell ismerniök minden külső és belső vonatkozást, mely a tanító-nevet kedvessé és feltetté teszi.

A mi kis egyesületünk bár nem adhat egy életre való programot, de ha csak atomszemeit nyújtja is azoknak az irányelveknek, melyeknek követését mindenkinek a bölcs előrelátása kell, hogy ajánlja... már indokolt létezése.

A gyűlés programján szerepel — a pedagógiai, neveléstani előadások s az egyesület belügyi meentének átvizsgálása mellett — II. Rákóczi F. fejedelemről való megemlékezésünk is, mely alkalommal közreműködik Járaskörünk énekkara szép énekszámokkal, alkalmi előadás és szavalat keretében. Végleges műsor a gyűlés előtt lesz majd szétosztva. Eselleges indítványokat kérem a gyűlés előtt az elnökséggel is közölni.

Négyesy János járásk. elnök.

Meghívó. A Sz. A. M. T. E. ógyallai járásköre 1935. június 13-án (csütörtökön) d. e. 1/4 10 órakor Hetényben tartja rendes évi közgyűlését, melyre a tagokat és a tanügy barátait tisztelettel meghívja a Választmány. Targysorozat: 1. Elnöki meg-

nyitó. 2. Pénztári jelentés. 3. Rákóczi és a kisebbségi lélek. Előadja: Kossányi J. 4. A fiatal tanító-nemzedék bekapcsolódása az egyesületi munkába, a fiatalok törekvései. Előadja: Győri K. 5. Indítványok.

MEGHÍVÓ. A Podk. Ruszi AH. Magyar Tanítóegyesület 1935. évi június 11.-én 9 órai kezdettel, Beregszászon, a ref. egyház tanácstermében közgyűlést tart, melyre az egyesület minden tagját és a tanügy barátait szeretettel meghívja az Elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Főtitkári jelentés. 3. Pénztárnoki és ellenőri jelentés. 4. Tananyagbeosztás ügye: Szabó János. 5. Tanítók eladósodása: Balog József. 6. Tanítóképzésünk. 7. Bizalmi kérdés a vezetőséggel szemben. 8. Indítványok. (Gyűlés előtt írásban adandók át az elnökségnek). Közgyűlés előtt, 8 órai kezdettel, választmányi gyűlést tartunk, amelyre a tagok pontos megjelenését kérjük. (Választmányi tagok névsora a Magyar Tanító 1934. évi, júliusi számában, a 451. oldalon olvasható.)

Kormos Gerő
elnök.

Kerényi Sándor
főtitkár.

Meghívó. A Szl. Á. M. T. E. Gömör-Nógrád tanítómegyéje 1935. június hó 12.-én, Rimaszécsen tartja évi rendes közgyűlését, melyre a tanítómege igen tisztelt tagjait tisztelettel meghívja az Elnökség.

Figyelmeztetés. Az egyesület tagjai és a tanítómege területén működő magyar tanítók részére névreszóló meghívókat küld szét az Elnökség, melyen a részletes tárgysorozat is fel lesz tüntetve. A tárgysorozat fontosságára való tekintettel az egyesület minden tagja tartsa magyar tanítói kötelességének a gyűlésen való megjelenést.

MEGHÍVÓ. A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja 1935. évi június hó 15.-én 3 órakor a Róm. kath. iskola helyiségében Galánta községben, Galánta járásban évi rendes közgyűlést tart, melyre a t. tagokat az alapszabályok értelmében czen-nel meghívjuk. Ha a közgyűlésen nem jelenne meg elegendő tag, úgy a közgyűlést 1935. évi jún. hó 29.-én 3 órára ezúton újra összehívjuk, mely közgyűlés, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozatképes lesz.

Napirend: 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1934. évről. 2. Az 1934. évi zárszámadások jóváhagyása. 3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. 4. Indítvány a tiszta nyereség hova fordításáról. 5. Az ellenőri jelentés felolvasása. 6. Az igazgatóság és felügyelőbizottság kiegészítő választása. 7. Egyéb indítványok.

1934. évi december 31.-én a tagok száma 257, az üzletrészek száma pedig 372, az év folyamán belépett 41 tag 58 üzletrészel. A felügyelőbizottság által megvizsgált mérleg a szövetkezet üzlet-helyiségében megtekinthető.

Kelt Galánta, 1935. május hó 17.-én.

Kovács Alajos, az igazg. elnöke.

Az érsekújvári dalosünnep rendezősege serényen munkálkodik. Ersekújvár közönsége az országos eseménynek ígérkező kultúrünnep hatása alatt áll, de a vidéken is mindennapi beszéd téma a III. orsz. magyar dalosünnep ügye. Messzi falvakból készülnek az egyszerű paraszti emberek erre a péter-páli fesztiválra, s a résztvevő dalárdák tagjai körében páratlan lelkesedés nyilvánul meg.

Felhívás a tanítómegyék, járáskörök elnökeihez, az iskolák igazgatóihoz, valamint orsz. Egyesületünk minden tagjához.

A Tanítók Házában lesznek szoba-, illetve ágyalaptványok. Szobaalaptványt tehet az a tanítómegye, járáskör, iskola vagy orsz. Egyesületünk tagja, aki a T. H. javára 20.000 Ké-t lefizet. Ennek ellenében joga lesz a rendes fizetési feltételek mellett négy tanítógyereket elhelyezni a T. H.-ban.

Ágyalaptványt tehet az a tanítómegye, járáskör, iskola vagy orsz. Egyesületünk tagja, aki a T. H. javára 5.000 Ké-t lefizet. Ennek ellenében joga lesz a rendes fizetési feltételek mellett egy tanítógyereket elhelyezni a T. H.-ban.

Felhívom a tanítómegyék, járáskörök elnökeit, az iskolák igazgatóit, valamint összes Kartársaimat, hogy az alaptványi helyre vonatkozó igényeiket az első felvételhez f. évi július hó 3.-ig nálam okvetlen jelentsék, mert csak így tudja azt a T. H. igazgatósága a helyek betöltésénél figyelembe venni.

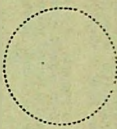
Kovács Alajos, a MTH. ig. elnöke.

Felkérjük a megyei, járási és körzeti pénztárosainkat, hogy a lélevi elszámoláshoz szükséges kimutatást két példányban június 20.-áig hozzánk beküldeni sziveskedjenek.

Központi pénztár.

Ertesítés. A T. H. alap és a segélyalapok befizetéseiről lapunk június 15.-iki számában névszerűen kimutatás fog megjelenni.

Országos Magyar Dalosünnepség Mankácson. Lapunk legutóbbi számában jelentettük, hogy a Podkarpatszka Ruszi Országos Dalosszövetség f. év június hó 10.-én, Pünkösöd második napján rendezi Mankácson III. orsz. dalosünnepségét. Ismertettük a megjelenő énekkarokat, valamint az előkészítés munkáját, amely szerint 12 énekkar 700 dalost kiadó tömeggel vesz részt az ünnepségen. Ujabbán ismét két dalárda jelentette be részvételét, nevezetesen a »nagyszőlősi magyar dalos-egyesület« Szabó Sándor ref. ig. tanító, karnagy, és a »viski ref. énekkar« Csík István ref. ig. tanító, karnagy vezénytele alatt. E két dalárda megjelenése újabb 100 dalost jelent. Így a dalosünnepségen összesen 11 dalárdának 800 dalossal való megjelenése — biztosítva van. E két dalárda távolmaradása érzékeny veszteség lett volna a dalosünnepségre nézve. Mind a kettő ezideig nagy érdemeket szerzett a magyar dal ápolása és fejlesztése körül. Különösen örvendetes a hírneves viski dalárda megjelenése. Ha összevetjük a két orsz. dalos ünnepségre, a szlovenszkóira és a podkarpatszka ruszira jelentkező dalárdák számát, s ha figyelembe vesszük azt a körülményt, hogy

podpis post. úrodinka

ŠKROVÝ VPLATNÝ

LISTOP. POŠTOVEJ SPORITELNE - POSTATAKARÉKÉNZ

TAH BEZ. LAPJA

Š. L. - 1m. - H. - 1986.

Sumu
Ország
hoy - szoval
Ké - h

pro šekrový ústai štíto - známé censtaxovnídno
nárov ústu
szómia címé
27491
Ké h

Szlovenszkól Altalános Magyar
Tanítógyesület, Központi pénztára
Komárnó

vlozili
befizelle

Sumu
Ország
Miesto pre bezplatnú oziromnie zúčtovacích dát
Az elszámolási adatok ingyenes közlésére számíthat
Ké - h

pro šekrový ústai štíto - známé censtaxovnídno
nárov ústu
szómia címé
27491
Ké h

Szlovenszkól Altalános Magyar
Tanítógyesület, Központi pénztára
Komárnó

vlozili
befizelle

Sumu
Ország
Ké - h

pro šekrový ústai štíto - známé censtaxovnídno
nárov ústu
szómia címé
27491
Ké h

Szlovenszkól Altalános Magyar
Tanítógyesület, Központi pénztára
Komárnó

vlozili
befizelle

Szlovenszkónak több a magyarsága, mint Podkarpatszka Rusznak összes lakossága minden nációt beleszámítva, s ha még számításba vesszük köztársaságunk hosszúsági méreteit, akkor teljesen indokoltnak látszik a Podkarpatszka Ruszi Orsz. Dalosegyesület megalakítása.

(Ez a megjegyzés — úgy látjuk — a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetségnek szól... Nagyon jól tudjuk, hogy a kárpátaljai magyar dalkultúra nem az egyesületi kereteinek köszönheti virágzását, mert ahol lelkesedés és munkakészség van; ott alapszabályok nélkül is van eredmény és siker. Példa erre a szlovenszkói magyar tanítói énekkar eddigi működése. S éppen azért nem tartottuk volna megoldhatatlannak, sőt a magyar dalosság egysége szempontjából éppen kívánatos lett volna, ha a kárpátaljai (III. Keleti) kerület respektálja a prágai belügyminisztérium által jóváhagyott alapszabályokat és megmarad a »Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség« kebelében. Mint e szövetség alkotó szerve, az országos keretek között is zavartalanul érvényesíthette volna szívesen hangoztatott »sajátságos« ruszinszkói dalkultúráját. Am, ha alakilag különvált is a kárpátaljai »Szövetség«, a magyar dal lelkének belső kapcsolai révén mi mégis a nagy Dalosszövetség egyik kiválóan működő »kerületének« tekintjük a keleti végekben élő dalostestvéreink egyesületi formáját. — Szerk.)

S megértheti minden magyar testvérünk, hogy a Podkarpatszka Ruszi Orsz. Dalosegyesület a magyar dalkultúrának igazi hívatott munkása. — 1933-ban a nagyszőlősi dalosünnepséget hét dalárdával rendeztük meg. A múlt évi beregszászi 11-el. S ime a munkácsira már 14 dalárda jelentkezett. Nagy volna az örömünk, ha a szlovenszkói testvér Dalosszövetség, valamint a szlovenszkói orsz. tanítói énekkar elküldene képviselőit az ünnepségre. Saját szemükkel győződjenek meg, saját fülükkel hallgassák meg, hogy nemes jeligéjükkel megértették: »Nem hal meg a magyar dal, míg nemcsak magyar tanító, — hanem egy magyar is van!« Jertek testvérek, lássátok meg, hogy énekel Rákóczi népe, hogy zeng a magyar dal az erdős kárpátok és Beszkidék alján, a Latorca partján.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Atutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételleknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

KRÓNIKA

A pályaválasztás súlyos kérdése

gyakran kerül szőnyegre az év ez utolsó heteiben az iskolában. A legfelsőbb osztályokban, még ha nem tartozik is szorosan a tárggyhoz, igyekszünk növendékeinket a jövő életben való elhelyezkedési szándékaik felől kifaggatni. És e kérdezősködés közben rá kell döbbernünk olyan jelenségekre, melyek a kérdés megvilágításával szemben érzett kötelelességeinket még súlyosabbakká teszik. Ha megkérdézzük a gyermeket, hogy iskolai elvégzése után mi szeretne lenni, a legtöbbször hallgat, vagy sunyin körülnéz. Eleinte nem értem ezt a viselkedést, türelmesen vártam, mit fog felelni, de rendszerint tovább hallgatott s ha azt kezdtem firtatni, milyen mesterséghez, vagy foglalkozáshoz volna kedve, erre is csak kitérő feleletet adott, vagy beburkolózott a »nem tudom« kényelmes odújába. A bizalom megnyerésért folytatott hosszú próbálkozások után végre megtudtam, hogy a gyermekek szigorú parancsot kaptak a szülőtől, nehogy a jövődében való elhelyezkedésüket egyikük is elárulja, mert »akkor tulsokan lesznek ezen a pályán.« Így mondta egy nyolcadik évfolyamú, 14. évét betöltött asztalos-tanulónak elszegődni kívánó növendékem. Hát itt tartunk, hogy a mai gyerek már tanonc korában fél a konkurenciától. És ha jól meggondoljuk, van is valamelyes igaza. Évekkel ezelőtt világszerte dühöngött az építkezési láz, mindenki javított, bővített, az is, akinek volt rávalója, az is, aki ezek folytán ma is keservesen nyög a nyakába zúdult súlyos adósságterhek alatt. Ez általános jelenségnek következménye lett, hogy az iskolából kikerült gyermekek nagy része kőműves-, ács-, asztalos-tanulónak állt be abban a hitben, hogy ez a konjunktúra állandósul. A több mint száz növendéket számláló iparostanonc iskolánkban 60 %-nál is több volt az építő iparostanoncok száma, míg csizmadia egyetlen egy árváskodott közöttük. Azonban az aranjezi szép napoknak rövideken vége lett és az időközben felszabadult építőmunkások között oly nagy a konkurrencia, hogy a nagy verseny miatt már csaknem ingyen dolgoznak, csak épp hogy dolgozhassanak. Talán ebből a keserű példából tanultak a most kilépő utódok, hogy oly kínosan titkolják leendő mesterségüket, de féképpen annak a mesternek a nevéét, aki őket tanonc-képpen fel akarja venni.

De azt is belátom, hogy ez aggodalmas titkolózásnak más célja is van. Bár a kerületi polgári iskolák mindlunk még nincsenek megszervezve, mivelénk máris feles számban vannak polgári iskolát végzett gyerekek, akiknek nagy része hozzá alkalmyelű iskolába járt. Az apja ugyan — valószínűleg — abban a hírszembn taníttatta őket, hogy mint intellektuelek fogják keresni kenyerüket, mert ha igaz, hogy minden buka a borjújában hordja a marsallbotot, mért ne lehetne az is igaz, hogy minden tanuló az iskolatáskájában hordja a miniszteri larcát?

S mikor fia tanítására a drága pénzét kiizzadta, vérmes álmokat álmodott, hogy mihelyt gyermeke elvégzi a harmadik polgári osztályt, nyomban feldílják számára valamely csendes irodában az uraságot, fixet, relatív gondtalanságot jelentő hivatalnoki íróasztalt. Az idők keserűre fordulása azonban meggyőzte a gondos apákat, anyákat, hogy hiába a telemes áldozatok, a gyönyörű ábrándképeket elérni nem lehet, hisz fiacskájuknál sokkalta, de sokkalta több képzeltséggel rendelkező diplomás emberek is állás nélkül lézengnek. De szegény szülők eközben annak is tudatalára ébrednek, hogy szép reményekkel kecsgeletelt ifjak kaszál, kapát forgatni nem fognak többé ez életben és valami ősi közhittől, mely ma már merő anakronizmus, jobbnak látják tehát őket iparos, vagy kereskedő-tanoncoknak adni, mely foglalkozási ágak a maguk sajátosságaival mégis csak több nyugalmat, kényelmet kínálnak, mint az annyi viszontagsággal tarkázott földművelő-élet. Az ilyenformán tanoncul jelentkezők hát tökéletes és szinte lebírhataltan konkurrenciát jelentenek az elemi iskolából kikerültekkel szemben. Mert a köztudatba még nem jutott el, hogy az elemi iskola 3 felső osztálya csaknem olyan, mint a polgári iskola megfelelő osztályai. Hiába, az iparos szívesebben alkalmaz olyan gyereket, akinek polgári iskolai végzettsége van, mert az ilyenről — ha egyebet nem — legalább csiszoltabb, udvariasabb modort tételvez fel, mint a tisztán elemi iskolából kikerült gyerekről. Ezt tudják a szülők, így a verseny sikerét részben azal igyekeznek biztosítani, hogy nem árulják el a számításba vett mester nevét.

A pályaválasztásról folyó diskussziók közben még egy fontos tapasztalatot tehetünk. Csodálatosan fénylő bizonyítékát kaphatjuk annak, hogy a mi népünk mennyire ragaszkodik az ősi földhöz s apái foglalkozásához. Eltekintve a fentebb említett, gyermekét minden áron iskoláztatni vágyó, mondhatnám ügyis: nagyra vágyó szülőitől, az ősi földművelés mellett megmaradni szándékosok vannak a legtöbben. Ezt a foglalkozást már csak akkor kívánják odahagyni, ha a birtok a testvérek száma miatt igen kicsi részekre szakadozik. Szinte megható azoknak a földműves gyermekeknek a vallomása. Mintegy magától értetődően jelentik ki, hogy az apjuk is földműves volt, egyebek ők sem kívánnak lenni. Sőt ha — egyiknél-másiknál valamilyen különösebb képességgel felfedezve — tanítója, vagy felkészte igyekszik másféle pályaválasztásra rábírni, ez a vállalkozás is rendszeren sikertelen marad, mert az ősi foglalkozást mindenekfelett valóznak és egyetlennek ismeri a mi népünk.

Testvéreim! a pályaválasztás idején a tanácsadás joga és kötelessége a miénk. Ha bizalmatlansággal találkozunk is eközben, kötelességünket annak ellenére is teljesítenünk kell, mert a tanítói felelősségnek ez a munka is egyik alkotója.

Manapság nemzeti kultúráról

írnak és beszélnek, ha a művelődés minőségéről van szó. Mintha süketen pendülő frázissá üresült volna a régi emberi és mondhat-

juk így is: nemzetközi kultúra-kifejezés. A XX. század negyedik évtizedének embere felismerte, hogy a kultúra igazi hordozója a nemzet, értelmezhetetlen az egy nyelvet beszélő, azonos tradíciójú, egyetlen ideológiai beállítottságú etnikumokat minden tekintet nélkül pololitikai, vagy impériumbeli hovatartozásukra. Egy állam kulturája feltétlenül az államtalhoz tartozó különböző nemzet-törzsek kultúrártékeinek eredője, melyet a nagy összességétől átvett, illetőleg, amelyet és amennyit a tagjai számára az új keretek között tudatosíthat.

A kultúra az általános és közzájon forgó meghatározás szerint »az a történelmi eredmény, amit az emberi munka és akarás az abszolútnak hirtetett értékekből: az igazságból, szépségből, jóságból felismert, kiválasztott és megvalósított.« És mert e rendíthetetlen értékek felbecsülője, megmérője és megválasztója a véges értelmű ember, őseinktől örökölt gyarlóságunknál fogva már számtalanszor minősítettünk olyat értéknek, amiről rövidesen kiderült, hogy talmi, ellenben részvéllenül és tudatlanul haladtunk el olyan gyöngyszemek mellett, melyek a nemzeti, vagy egyetemes kultúrformák kialakulását mélyrehatóan és alapjában befolyásolták volna. Mindezek ellenére úgy a nemzetek, mint ebből alakítva, az emberiség kultúrkincseinek tárházában végeredményben csak a valódi értékek maradtak meg s öröklődtek nemzedékről nemzedékre, mert a hamis csillogású fövőnyét a századok rohanásával maga az idő mosta ki a tiszta fényű drágakövek közül.

A maradandó értékek egységes tömeggé való kovácsolását, az emberiség történelmébe való beágyazását mindenkor a nemzetek végezték el. A nemzeteknek egy-egy hangya-dolgozó: az egyes emberek, erőfeszítéseikkel, alkotásaikkal mindenkor ezt a nemzeti kultúra-komplexumot gyarapították és azt hagyták utódaikra is. Nemzeti közösség támogatta mindenkor a tagok kultúr-törekvéseit, az adott annak formát és kifejezési módot: így mondhatjuk, hogy a nemzet volt a kultúra tényleges hordozója.

A nemzet testének azonban vannak — és ezek vannak többben — olyan tagjai, akik nem tudatos művelői, hanem csak élvezői az egységes kultúrártékeknek. Azért mondom, hogy nem tudatos, mert tudal alatt minden, köteleességét odaadással, szorgalommal és kitartással teljesítő ember igen is művelője a nemzeti kultúrának és szaporítója a nemzet általános kultúrkincseinek. Olyanná kell azonban alakítani a nemzeti kultúrát, hogy az mindenki számára elérhető, mindenkét egyként lelkesítő, átfogó legyen és az mindenki szellemi igényeit kielégítse. A kultúra a leghatékonyabban működő nemzetfenntartó erő. Ott, ahol az érdek- és politikai közösségek atomokra hullnak, az egygyelűség, a közös tradíció, de mindenek felett az egyetemes nemzeti kultúra egyben tartja és teljes erőfeszítésre serkenti az egyedeket.

Sajnos, a magyarságban a származás és a nyelv együgyűazonossága ellenére is hiányzott a kultúrának olyan kivirágzása, mely azt mindenki kincsévé, közössé tette volna. Ta-

gadhatatlan, hogy ebben nagy része van földrajzi helyzetünknek, tragikus történelmi kötelességeinknek. A minden szépségében kivirágzó nyugateurópai kultúra földrajzában éltük le az évszázadokat évszázadok után, miközben az egész világ bámulatára ösztündünk olyan értékekkel, melyek nem a magunkéi voltak s melyekből bennünket — sokszor mesterségesen — kirekesztettek. Népünk lelkében kihunytt az a turáni mezőkről hozott égi láng, keleti szomjúság, mely azt a régi kultúrkincsek konzerválására, újabbak felvételére lendítette volna. Ha a békés évtizedek hoztak is valamelyes felszínes civilizálódást, az nemzetlinek, általánosnak éppen nem volt nevezhető.

Ime, itt adódik aztán jövőnk feladatunk: nemzeti kultúránkat legyünk mindenki számára elérhetővé, felfoghatóvá és lehetővé kívánatosá. Neveljünk úgy, hogy minden tanítványunk érezze a saját nemzeti kultúrájában való részességét, de egyúttal annak kifejllesztésére irányuló kötelezettségét. Nemzeti kultúránk egyik darabja annak az általános kultúrkomplexumnak, mellyel az állam rendelkezik és részese egyúttal az általános és egyetemes emberi műveltségnek is. Ha nemzeti kultúránkat műveljük és munkáljuk, szaporítjuk annak a hazának is a kultúrértékállományát, melynek polgárai vagyunk, szolgáljuk annak a jobb, szebb, igazságosabb, politikai, gazdasági és társadalmi életnek kialakulását, melyet minden állam célul tűzött ki magára elé. Magyar tanítótestvéreim, töltsük be kötelességeinket!

Szepesi Gyula.

»Eladó egy 8 változatú huzalos, pedálos orgona új principál sipokkal. Cím: Róm. kat. templom Biña, okr. Parkan.«

Új kiadás! 5 kgr. portómentesen!

STAMPAY KAT. ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

leszállított áron 8.—, 9.—, 12.— Ké, kereskedőknek 6.—, 7.—, 9.— Ké. 320 énekkel és az összes ájtatossági imákkal, mint kis St. félvászonköt.: 8.— Ké, egészségvászonköt.: 9.— Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal, amilyen még alig létezett, (120 old.) bővítve (400 old.), mint nagy St. 12.— Ké áron csakis utánvétellel kapható. (5 kgr. = kis St. 25, nagy: 20 drb.) Kotta: I., II. füzet: 5—5. Ké.

STAMPAY, KOBÓLKÚT.

VYHNE

természetes meleg vasasfürdő és hegyi klimatikus gyógyhely idegbántalmakban, női bajokban és vérszegénységben szenvedők részére.

Teljes pensó, fürdőt és gyógydíjat is beleértve az előírányben . . . Ké 32—35
a földírányben . . . Ké 36—40

Fürdőigazgatóság.

SZEMLE

Gyermektanulmányi szemle.

Rovatvezető: Adler Ernő.

(Folytatás)

Mikor a pedagógiai tudományban és ágaiban a kísérletezés, adatgyűjtés, mérés és általában az úgynevezett objektív kutatás megindult és magának teret hódított, művelői nagy reményeket fűztek ezekhez a módszerekhez, mert a lélek teljes megismerését és ennek alapján a pedagógiai elmélet és gyakorlat gyökeres megújódását, átalakulását hirdették. Egyik sem következett be oly mértékben, ahogy azt várták. Különösen a gyakorlati nevelők számára jelentett csalódást az, hogy sokan a kísérleti gyermektanulmány által hirdetett és onnan átvett módszerek alkalmazásával nem jutottak el a régem sóvárgott eredményhez: a gyermeki lélek teljes megismeréséhez. Ma már tudjuk, hogy ez még a tudomány minden kellékével felszerelt tudós búvárok számára is majdnem elérhetetlen célkitűzés: laboratóriumi eszközökkel, mérésekkel és kísérletekkel, nagy körültekintéssel, szakértő munkatársak segítségével nyert vizsgálati adattömegek, statisztikai láblázatok és grafikonok nem tárják fel teljesen előttünk azt, amit kerestünk, a gyermek lelkét, mert ezek legfeljebb a lélek egy-két vonását, fizikai és anyagi hátterét mutatják meg, de mindez nem maga a lélek, mert az részletekből össze nem tehető, hanem csak egészében vizsgálható, csak a lélek szerkezetének megismeréséből érthető meg a részek működése és azok természete. Bár ezekben a vizsgálatokban is felhasználhatók az objektív lélektan és gyermektanulmányi kipróbált módszerei, melyek tehát a vizsgálatok egy részét a tudományos búvárlatok mezejére utalják, mégis a nevelő, a tanító, sőt a szülő is bátrabban kezdhet az így irányú vizsgálatokhoz s többet is várhat tőlük, mert ezeknek legalábbis egy jelentékeny részéhez nem annyira tudomány kell, mint érzék, beleérzés, magasabb fokán pedig tehetség, illetve művészet s mindezek mellett a gyermekek, növendékek iránt való jóakarati érdeklődés és szeretet.

ami azután nemcsak a gyermek megismeréséhez visz közelebb, hanem magához a gyermekhez. Pedig ez a fő cél.

Ennek a megismerésnek egyik módja a **Megfigyelő lap**-ok vezetése. Ezek a **Megfigyelő lap**-ok minden lényegre kiterjeszkednek, ami a gyermek megismerését, sőt igen sokszor ez alapon annak megértését segítheti elő. A megalakuló Szlovenszói Magyar Gyermektanulmányi Társaság, mint a Sz. A. M. T. E. ezidőszori tervezett alosztálya az alábbi **Megfigyelő lap** szerint dolgozik.

Szemponatok a gyermek tanulmányozására. Megfigyelő lap. Binet, Dr. Meumann, Dr. Lay, Ziehen és Dr. Weszely szerint összeállította: Adler Ernő. 193..../.... tanév. Iskola. Osztály. I. Személyi adatok: 1. A tanuló neve. 2. Szül. (év. hónap. nap. hely). 3. Hol és milyen iskolában jár eddig? II. Környezet-tanulmány: 1. Szülei (név és életkor). 2. Szülei (foglalkozás). 3. Vagyon viszonyok. 4. Ha nem a szüleinél lakik, akkor kinél? 5. Milyen lakásban? 6. Kikkel? 7. Milyen messze az iskolától? 8. Hogyan jár az iskolába (vasúton, gyalog, stb.). 9. Elelmezése és ruházata. 10: Hogyan bánik vele környezete? 11. Kinek van rá legnagyobb befolyása? III. Testi állapota: 1. Termete (korához képest). 2. Arca, érzékenyszevei. 3. Esetleges testi hibái. 4. Beszéde (dadogás, selyplés). 5. Furcsa szokásai. 6. Milyen sportot űz. IV. Lelki tulajdonságai. 1. Erdeklődése. 2. Figyelme. 3. Megfigyelőképessége. 4. Emlékezete. 5. Gondolkodása. 6. Itélőképessége. 7. Képelete. 8. Ertelmi foka (korához képest). 9. Kifejezőképessége (gazdag, szegényes). 10. Különös képességei (tehetségei). 11. Munkabírása. 12. A munka elvégzésének módja. 13. Onállósága. 14. Jellembeli tulajdonságai: a) Jöndulatú-e v. rossz indulatú. b) Kedélye. c) Magatartása. d) Kötelességűdása. e) Hatalmaskodó-e (zsarnok). f) Összeférhetősége (civődő. makacs). g) Szeret-e tanulni. h) Mivel szeret fog-

lalkozni. i.) Mi a kedvenc tantárgya. j.) Mi szeretne lenni. k.) Jó v. rossz cselekedetei. 15. Viselkedése, magatartására vonatkozó és egyéb megjegyzések. Kelt. tanító aláírása.

Eszerint, amint látjuk, a szülői származás, környezet, a testi állapot, a lelki állapot, a gyermek és az iskola, a gyermek és a társadalom, a gyermek-típus adatai, egészen egyéni vonásokról kapunk adatokat. Fontos itt annak belátása, hogy ezen **Megfigyelő lap** vezetésére nem a tudomány, hanem a nevelés gyakorlata, tehát a tanító tényleges munkája, közelebből a növendék és az ő nevelése számára van szükség. Ebből következik, hogy a **Megfigyelő lapok** vezetéséhez szükséges adatgyűjtés és annak minden eredménye lehetőleg maradjon meg az iskola keretei között s inkább maradjon el egyes adatok bevezetése, mintsem tapintatlan vagy kényes kérdésekkel zaklassuk a gyermeket, vagy környeztet. Különösen az anyagi, erkölcsi, egészségi, örökési viszonyoknak behatóbb kutatásától óvakodjunk, mert ez jogos érzékenységet sérthetne, miután ezidőszent az orvoson és az igazságszolgáltatáson kívül senkinek sem áll jogában a család belső viszonyainak a felkutatása, miért a szülő jogosan kifogást tehet az ilyen próbálkozások ellen. Ne feledjük el, hogy a lélek mindenkinek a sajátja, melynek leltárát elmulasztani nem, de legfeljebb használatra átvenni szabad a nevelőnek. Az is követelmény, hogy megállapításainkban legyünk megfontoltak, mert felületes, korai ítélkezésünkkel többet árthatunk, mint használunk. Természetesen, ha szükség van statisztikai adatok összeállítására, grafikonok szerkesztésére, abban az esetben kell, hogy az egyes iskolák a feldolgozott **Megfigyelő lap**-okat rövid időre tanulmányozás és adatmegállapítás végett kölcsön adják, vagy beszolgáltatassák.

Helyesen cselekszünk, ha a **Megfigyelő lap** összeállítását önmagunkon kezdjük. Az önmegismerés

és pedagógiai értékesítése a kezdéskor van. Bizonyos megmagyarázhatatlan idegenkedés tartja vissza a nevelőket attól, hogy önmagukkal foglalkozzanak, pedig nyilvánvaló, hogy a mások megismerésének képessége, csak önmagunk megismerésén át fejlődhetik ki.

De nemcsak saját önismeretünket, hanem nevelőjeink önismeretét és az erre való törekvéseket is felhasználhatjuk az egyéniségi vizsgálatokban. Az ifjúság önismeretének öntudatlan megnyilatkozásai a különböző alkotások, az öntudatosak közé pedig az ifjúsági naplók és önvallomások tartoznak. Ez utóbbiakat jellemzési céllal csak hozzáértő ifjúság-pszichológus használhatja eredményesen, míg a kezdő gyermektanulmányozó vezetés és ellenőrzés mellett próbálkoznai meg ilyen feladatokkal. A lélekkutatás irodalma már több történelmi személyiség lélektani jellemzését tudja felmutatni szakértő szerzők kezéből, nem is szólva a szép irodalmi munkákban található lélekelemzésekéről, sőt ma már más tudományok terén is otthonos a kiváló egyéniségek lélekrajzának bemutatása. A rövid, csak a legkiemelkedőbb vonásokra szorítkozó jellemzést szövegek szabad irodalmi jellemzésnek nevezzük.

Nagyon értékes megfigyelő lapokat állítottak össze: **Lobsien**, ki **Egyéni lap**-nak nevezte el adatgyűjtő lapját s melyet magyarul Wesszely Ödön közöl a Népiszkolai oktatásban (IV. kiad. 1917.), majd **Muchov-Quint Személyi lap**-ja, melynek eredetije a Néptanítók Lapjának 1926-iki évfolyamában jelent meg, majd Binet, Simon, Bobertag, Ziehen, dr. Meumann, dr. Wesszely Ödön állítottak össze ilyen megfigyelési lapokat.

A szlovenszkoí magyar gyermektanulmányozás munkájának elején van, az eddigi egy éves munkáról Szepesi Gyula, az előkészítő bizottság elnöke, most terjesztette fel a Sz. A. M. T. E. elnökségének jelenlétét az indítványokkal együtt, amelyek a nyári központi gyűlésen kerülnek tárgyalás alá.

A TANÉV VÉGÉN

esedékessé váló nyomtatvány stb. rendelkezései a gyors elintézés végett kérjük időben beküldeni.

Magyar tanítók szöv. könyvesboltja
Galánta.

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Az ifjúság köteles katonai előképzése. Jugoszláviában a fiatalság ezirányú kiképzését a Sokol tornaegylet végzi. Dr. Hadzsek miniszter azt a javaslatot terjesztette be, hogy a 14-20 éves korig a fiúk is, lányok is részesüljenek kötelező tornaoktatásban tekintet nélkül arra, hogy iskolások-e, vagy sem. Az instruktorok csak szakképzett emberek lehetnek, akik vagy végzett tornatanárok, vagy pedig a direkt erre a célra kinevezett vizsgáztató bizottság előtt vizsgát telt egyének. A községek kötelesek a gyakorlatra összerolni az ifjúságot, gyakorlóterülről és egyéb szükséges kellékekről gondoskodni.

Lettországban is kötelező az ifjúsági egyesületek számára a fiatalság katonai előképzése.

Magyarországban a kultuszminiszter felemelte a tornaórák heti számát 4-re. Már előbbi rendelet a középiskolák négy alsó osztályában heti két játékorát jelöl meg. Így tehát tulajdonképpen heti 6 óra a torna.

Németország már 1930-ban bevezette az ú. n. önkéntes munkaszemzert a középiskolai abituriensek részére. A különféle szükséges munkákon kívül mindenfajta gyakorlatokat végeznek, sőt kiskaliberű puskákkal löni is tanulnak. Ezen célból a tornatanítás képzését teljesen új, megfelelő alapokra helyezték.

Lengyelország a katonai előképzést ilyen cím alatt sürgeti: »A testnevelés és a katonai előkészítés.« A nevelés irányítását a hadügyminisztérium végzi. Az ú. n. iskolai csapatokban történik a képzés. Kétféle csapat van. Az elsőben az egyéni képzésre, a másodikban a csapatképzésre fektetik a súlyt. Mindegyik fokozat végén vizsgák vannak. A gyakorlatot a táborokban aktív katonaság mutatja be a tanulandó gyakorlatot. A főiskolákon tartalékos tiszteket képeznek az akadémiai légiközpontban. A nők számára is kötelező ez az előkészület. Őket különösen a szamaritánus szolgálatokra készíti elő de a puskaelövésben is gyakorolják őket.

Portugália is bevezette a fiatalság kötelező katonai előképzését.

Románia is bevezette 1934 októberi rendeletével a középiskolás fi-

atalság katonai előképzését. Minden középiskola tanárai közül kiválasztanak egyet, aki legalkalmasabbnak látszik erre a célra. Kurzuson kell az illetőnek résztvennie, ahol megkapja a szükséges erkölcsi és gyakorlati normákat, melyek szerint vezetnie kell a rábizott fiatalság előképzését.

Oroszország már az elemi iskolában képezi a gyermekeket katonai célokra. Nemesak sportolnak és tornásznak itt, hanem a célőlvést is gyakorolják. A 15-19 éves fiatalság ilyenirányú továbbképzését a kommunista ifjúság egyesülete (Komszomol) és a kommunista lövégegyesületek végzik.

Az Egyesült Államokban a főiskolai ifjúság képzésére fordítanak különös gondot. Külön osztályok vannak a tartalékos tisztek speciális kiképzésére. Itt aktív tisztek tanítják a vezénylést. Ezek az iskolák nagszerűen fel vannak szerelve a cél érdekében. Morális szempontból az önbizalom és a bátor vezetői szellem a fontosak. A lakosság képzésére szolgálnak a katonai táborok.

Spanyolországban is kötelező a fiatalság katonai szellemű előképzése.

Svájcban mindenféle-fokozatú iskolában végzik a fiatalság előképzését. Az ügyes lövőket külön képezik. A középiskolákban kadettkurzusok vannak.

Angliában és Franciaországban még eddig nincs kötelezően bevezetve a fiatalság katonai előképzése. Angolországban önkéntes az ifjúság jelentkezése a képzőkurzusokra. Az előkészítéssel foglalkozó organizációk munkáját azonban az állam ellenőrzi. — Franciaországban az önkéntes kiképzés a 16. évtől kezdődik és fokozatosan 3 évtappra oszlik. Az első csoportban az egyesek képzése a fő, a másodikban az aliszti képzés a fontos, a harmadik pedig a tisztek kiképzésével foglalkozik. A legtöbb iskolában folynak ezek az előkészítő munkálatok.

E. Lippert után.)

A Pedagógiai Véstankben Dr. Stejskal Cyrill írt egy cikket a diákok kiválasztásáról a középiskolák számára. Statisztikailag kimutatja, hogy a középiskolai összdiákság 8,7%-a megbukik. A »tanulói tanácsadók«

iparkodnak a bukásszázalékot kisebbíteni azzal, hogy a középiskolába iratkozni-akarókat intelligenciavizsgának vetik alá. Ha alkalmatlannak találják a magasabb tanulmányokra s ez a diagnózis egyezik a népiskolai személyi lap megállapításaival megkísérlik az illetőt lebeszélni, letanácsolni szándékáról. Előfordul azonban olyan eset is, midőn a diagnózis és a személyi lap nem fedik egymást. Ebben az esetben a tanító megállapítását veszik irányadónak. A kvalifikált gyerekeket figyelemmel kíséri a »tanulók tanácsadója« megállapítja, hogy a »gyengébb tehetségű diákokat az utóbbi években enyhébben klasszifikálják, könnyebben és általában jobb jegyekkel jutnak a III. osztályba, mint ezelőtt.« A tehetségesebb tanuló bukásának okát külső szociális feltételekben kell keresni, melyeknek majdnem semmi köze az intelligenciához. Vannak nagyon árthatmas, hátráltató eudogén hatások, melyek magában az egyéniségben termelődnek ki, továbbá fontos exogén befolyások, melyeknek forrásai a körülmények és a környezet. A cikk végén felhívja az író a kormány, illetőleg az iskolaügyi miniszter figyelmét a bukásokból származó erkölcsi és gazdasági veszteségre. »A középiskola eddig megelégedett azzal, hogy felvette mindazokat, akik jelentkeztek, ha nagyon gyenge előfeltételekkel rendelkeztek is a tanulmányok számára. Sok tehetséges szegény gyermek mégcsak nem is gondolható a továbbtanulásra az anyagi feltételek miatt. Ez által az állam nagyon megkárosodik. Oda kell hatnunk közös erővel és megértéssel, hogy a tehetségtelen elemel időben elminálják s helyükbe igazán tehetségesek kerüljenek. A szociális segítség, amelyet a nyilvánosság nyújt nekik, a legtekélyesebben és leggazdaságosabban elhelyezett nemzeti főke.«

A csillagos ég jelenségei 1935 június havában. Alkonyatkor északnyugaton Vénusz, délen és délnyugaton Jupiter és Mars, e kettő fölött Arkturusz, keleten Véga tűnik elő.

Este 10 órakor Antares közel van a deleléshez. Fölötte a déli eget a Kígyótarló, Kígyó, Herkules, Bootes és Északi Korona tölti be. A Herkules új csillaga, — amint az elő-

relátható volt — teljesen eltűnt az égről. Délkeleten fölkel a Nyilas; ebben éri el legmélyebb pontját az ekliptika. Láthatjuk, hogy e hónapban milyen alacsonyan delel a telehold: ilyen alacsonyan jár télen a Nap is. Keleten a jellemző nyári csillagképek: Hatlyú, Lant, Sas térülnek el. Északkeleten a Cassiopeia W alakja látható, fölötte a Cepheus; az északi horizonton felcsillan Capella. Nyugaton az Oroszlán készül lenyugodni. Délnyugaton a Szűz fényesebb csillagához, a Spikához a Mars egyre közelebb kerül. Spikától balra van Jupiter, e körül 3 halványabb csillag képezi a Mérleg kontúrijait. A letpont körül van Nagy-Medve és Sárkány.

A bolygók járása: Aki ismeri a helyét, az a hó elején a Merkürt fölfedezheti. 21.-én kerül első együttállásba. — Vénusz 30.-án éri el legnagyobb keleti kitérését; ettől kezdve közeledik a Naphoz és egyre korábban nyugszik le. — A Mars fénye állandóan csökken; a hó végén 2 óra tájban nyugszik. — Jupiter a hó végén 1 órakor megjelenik. — Saturnusz a hó végén 11 órakor délkeleten előtűnik. — Uránusz hajnalban a Nap előtt (a hó végén 3 órával) kel. — Neptun akkor nyugszik, mikor a Saturnuszkel.

A Hold 2.-án Merkur mellett és északnyugati horizont közelében), 4.-én Vénusz és Ikrek alatt, 10.-én Mars, 11.-én Spika, 13.-án Jupiter alatt vonul el.

A Nap jún. 22.-én 9 óra 38 perckor ikrek jegyéből Rák jegyébe lép: a nyár kezdete. A Nap »éjjeli iver« az északi szemhatár alatt alacsonyan jár s ezért a nyári éjszakák nem koromsötétek. (B. M.)

Szerkesztői üzenetek.

W—r. A hozzászólás tartalma önálló cikk alakjában — konkrét vonatkozás nélkül — kerülhet csak szöveggyere. Megjegyzései akaratlanul is sértők lehetnének. Elvégre 21 éves korában is lehet valakinek egy család megélhetését biztosító állása (kántorság), s ez esetben a nősülés már nem »elkiismeretlenség«, s erkölcsi szempontból semmiképpen nem az. A kérdés szociális nehézségeit nem a hibák megállapítása és elkerülése, de a sérelmek kiküszöbölése oldja meg. — Gy. L. A cikkek sorra kerülnek. Szíves türelmet kérünk.

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán

beszerezhetők az összes

iskolai nyomtatványok

(Az államnyomda kiadványai, melyeket eredeti áron szállítunk.)

Tankönyvek

(Az összes használatban levő elemi és polgári iskolai tankönyvek raktáron vannak.)

Iskola és irodaszerek-papírárak

(Elsőrendű minőségűek, melyeket mérsékelt áron szállítunk.)

Normalizált füzetek

(Saját kiadásúak.)

Szépirodalmi művek

közszégl tanítói és ifjúsági könyvtárak részére.

Ifjúsági népszínművek, vigjátékok.

Alkalmi színjátékok Anyák Napjára.

Bárhol megjelent könyvet és tanszert beszerzünk és szállítunk!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítótság közös vagyonát és lehetővé teszi a már fedél alatt levő »Tanítók Háza« minél előbbi berendezését.

HIREK

Kiadtam őt...

»Bizony a leckét nem tudod, Jani!
 »Apámmal kellett menni szántani.
 Az ökröt kellett hajtani, kisasszony,
 estig szántoltam a Latorca-parton.
 S hogy hazajöttünk, sötét volt nagyon.
 Lámpa nem égett benn az asztalon.
 Így hát a lecke reggelre maradt.
 De édesapám, hogy hajnal hasadt,
 felköltött már az ólakat söpörni.
 Ezért nem tudtam iskolába jönni,
 S mert ma délig a búzát voltunk vetni,
 Ezért nem tudtam semmit elvégezni!»

Kiadtam őt, mert így ment napról-napra.

Egy reggel aztán hozzám jött az apja.
 Szidta a törvényt, meg az iskolát:
 hogy nem akar ő papot, vagy tanárt
 a kis fiából. — Paraszt lesz az is,
 minek hát annak gömb és piramis,
 minek a nyelvtan, állítmány, alany,
 fia anélkül is lesz jó magyar.

De hát hiába: csak törvény a törvény.
 A nagy haragot szép szóval letörtém,
 S a büntetéssel a zsebében
 Az apa haza indul szépen,
 megígérve, hogy nagy fiúra
 gondja lesz — s küldi iskolába.

A lépcsőről utána nézek,
 tudom: minden szó csak ígéret,
 mit megtartani száz százalékban
 lehetetlen a falvainkban.
 Itt munka van, — kenyérért-élés,
 itt gond, — nyomor a lelkihibés.
 Ezért szó csak sok szép ígéret,
 mi valósággá sosem érhet,
 mert nem enged a föld, — az élet.

Rákos, 1935. május.

Becz Aranka.

Fizetésünk ügye. Még a választások előtti héten fogadta a kormányelnök az Exekútíva és a tizenkettes bizottság küldöttségét, melynek tagjai föl hívták a miniszterelnök figyelmét a fizetésleszállítások ügyében beadott memorandumra. Malypetr miniszterelnök kijelentette, hogy úgy

a politikai pártok, valamint a kormány is jóakarattal kezelik az ügyet, de döntés csak akkor hozható, ha ismeretesek lesznek az 1935. év első felének pénzügyi eredményei. A kormányelnök a fizetésleszállítások további fenntartásáról terjesztett hírek helytelen információk alapu-

lónak minősítette. Az öregnyugdíjasok IV. csoportjának sérelmét a miniszterelnök sürgős kérdésnek tekintti és reméli, hogy az a legelső sorban teljesítendő követelések sorába jut.

Ref. tanítók közgyűlése Ogyallán. A komáromi ref. egyházmegye Tanítóegyesülete I. hó 11-én tartotta meg Györffy Lajos madari ig. tanító elnöke mellett évi rendes közgyűlést, melyen tiszteletli elnökei: Soós Károly esperes, Dr. Kenessey Kálmán csillagász és Kovács Alajoson kívül megjelentek Galambos Zoltán em.-i tanügyi bizottsági elnök, komáromi, Dukon Béla perhetei, Nagy Sándor ogyallai és Tóth Zsigmond madi lelkészek, a helyi vezetőjegyző, a helyi áll. iskola képviselői, a járási tanítóegyesület képviselőiben Virsik János elnök s mintegy 80 ref. tanító és tanítónő.

Könnyekig megható volt, amikor a gyűlés napirendjének tárgyalása előtt az elnök Kovács Alajost, országos vezérünket üdvözölte. A meleg, szeretetből fakadó szavak könnyekig hatolták meg nemcsak az ősz Vezért, de a hallgatóságot is különösen akkor, amikor a ragaszkodás és hálás nagyrabecsülő szeretetének külső jele gyanánt a Tanítótestület nevében Györffy elnök az emléktárgyat átnyújtotta. Kovács Alajos könyves szemmel mondott újabbnál újabb hálára lekötő szent fogadalmat és köszönetet az ünneplésért.

Ezután a közgyűlés egy bizottság vezetésére felkérte Soós Károly esperes és Kovács Alajos tb. elnököket, mellyel autóbusszon Nagymenyre utaztak, hogy ott Vizváry Dező nyug. ig. tanító temetésén résztvegyenek s a komáromi ref. egyházmegyei tanítótestület nevében a legészintébb részvétel tolmácsolják.

A közgyűlés folyt tovább, melyen Alkárnyé Oszlányi Mária tartott kedves, lebilincselő felolvasást »Az iskola és az élet« címen, majd Dr. Kenessey Kálmán szabadelőadóját a legnagyobb lelki gyönyörűséggel hallgatta végig a tanítótestület, hogy aztán a bírálatbizottság nevében bírálatot írt elő. A bírálatban gyönyörködtek, amely a beérkezett pályamunkák közül kettőt ajánlott díjazásra: I. díjra Györffy Lajos, II. díjra Nemcsik Béla munkáját.

Ezután dr. Kenessey Kálmán ve-

zelésével s vig adomáival kísért előadásával a közgyűlés az obszervatóriumot tekintette meg.

Végezetül, a bankett előtt tisztújítás volt, amely a vezetőségbe változást nem hozott. A majdnem 70 lerítékes banketten kedves és vig pohárráköszöntőket mondtak dr. Kenessey Kálmán, Kovács Alajos, Tóth Zsigmond, a vezető jegyző és Györffy Lajos.

Paulovité József ipolyvári tanfelügyelő jubileuma. Május hó 25-én ünnepelte az ipolyvári tanterület tanítótestülete a tanfelügyelőjének tízéves hivatali működését. Jubileumnak talán kevés a tíz esztendő, de ha valaki felelős helyen tölti el tíz évet, az megérdemli, hogy megemlékezzenek róla s a ragaszkodást nyilvánosan is kimutassák. Paulovité József neve a szakirodalomban is közismert, úgy elméleti, mint gyakorlati pedagógusnak elsőrendű, s nevével a Magyar Tanító hasábjain is többször találkozhattunk. Ipolyvári tartózkodása idején mindig azon volt, hogy a meglehetősen elhanyagolt járás iskolaügyét minél jobban kifejléssze. Ez nagy mértékben sikerült is neki, és ma egész sereg új osztály neki köszönheti megszervezését. Mint előjáró és karitás mindenkiel szemben a legelőzékenyebben viselkedett, a magyar tanítók éppúgy megszerették őt, mint a szlovákok, s amikor most az évforduló a tanítótestület diszkréziójával ünnepelte, a város és a környék társadalmi s sok képviselőt küldött az ünnepségre. A nagy színházteremben lefolyt jubiléum ünnepsége során a magyar tanítók, iskolászekék, papok, nyugdíjasok köszöntötték őt. A magyar nyelvű ünnepi beszédet Kanyar István tismegyi igazgató-tanító tartotta, aki magasröplő gondolatokban a magyarság gerinceségét hozta összhangba a jó ember és a karitás tiszteletével. Bartalos József ipolyföldemesi plébános az ipolyvári esperesi kerület iskolászekéinek nevében beszélt közvetlenül és szép szavakkal. Új György a nyugdíjas magyar tanítók üdvözlését tolmácsolta, míg Keszler János egei igazgató-tanító a bási kerület éppen ülésező papságának írásbeli üdvözlését olvasta fel, egyúttal, mint a legidősebb működő magyar tanító, a maga nevében is szeretetteljes szavakkal adózott a jubiléumnak. A gyűlésen a járási

főnök, az ipolysági gimnázium igazgatója, az evangélikus esperesség, az evangélikus tanítók, a katolikus tanítók, iskolák stb. mind-mind csokorba fűzték a beszédjüket. A hálás és főnökéhez ragaszkodó tankegyület a jubilánst aranyórával és rengeteg virággal lepte meg. A díszközgyűlés után nagyszabású ünnepi ebéd volt a Wágner-féle kerthelyiségben, amelyen több pohárköszöntő hangzott el. A könnyekig meghatott, nemesszívű jubiláns hálaosan köszönte meg a spontán ünneplést, s válaszában fogadta, hogy ezentúl is csak a tanítóké lesz, és kétirányú munkásságát egyrészt a pedagógia, másrészt a csehszlovák-magyar testvéresülés szolgálatába állítja. Az ünneplők a késő esti órákig maradtak együtt vidám beszélgetésben, s minden résztvevő egy kedves, sokáig emlékezetben élő ünnepnapnak emlékével távozott. — Paulovic József Besztercebánya környékén született, s több évig sikeresen működött a besztercebányai jönevű polgári iskolában, míg tíz év előtt hivatalos felettese a felelősségteljes ipolysági tankerület élére állították. Kívánjuk, hogy szívebb családja és nagyobb családja: a kényelvtű tanítóság körében még sok munkás évtizedet tölthessen. Ad multos annos! (—s.)

Tűzoltónap Pádáron. A balogpádári Onk. Tűzoltó Egyesület husvét másodnapján ünnepélyes keretek között iktatta be új díszelnökét, Bánszky Jenő ig. tanító személyében. Erre az ünnepélyes alkalomra a község hídjánál elhelyezett díszkapu fogadta a környék vendégeit és a balogi tűzoltóságot. Az ünnepélyt a templom előtti téren nagy közönség és a tűzoltóság soraival előtt Hank Ferenc tűzoltóparancsnok nyitotta meg lelkesítő és buzdító szavakkal. Utána Bándy György ev. lelkész iktatta be magasan szárnyaló beszéd kíséretében az új díszelnökök. A beszéd után egy fehér ruhás kislány kedveskedett virágcsokorral az új díszelnöknek majd pedig a község nevében Sipka Sámuel községi bíró üdvözölte. Az üdvözlések után Bánszky Jenő a tűzoltóság díszelnöke meghatódotan köszönte meg a beléje helyezett bizalmat és ígerte, hogy a tűzoltóságnak mindenben vezére és támogatója lesz. Az új díszelnök szívből jövő szavait a tűzoltóság éljen-

zessel fogadta. Az ünnepély után a tűzoltóság díszfelvonulást rendezett, majd este szindarabbal egybekötött táncmulatságot rendezett nagy erkölcsi és anyagi sikerrel.

Műkedvelő előadás Aranyoson. Az aranyosi Ref. Énekkar műkedvelő csapata háromszor adta elő Fodor László és Lakatos László: »Helyet az ifjúságnak« című színművét. — Mind a három előadás szépen sikerült. A színműelőadást Vizváry Vilmos ig. tanító rendezte.

Anyák napja Aranyoson. Az aranyosi állami elemi iskola tantestülete a helybeli egyesületekkel és testületekkel karöltve, 1. hó 12.-én műsoros előadás keretében ünnepelte az édesanyákat. A műsor 21 pontból áll, melynek számai a következők: Bevezető beszéd. 1. Népdalegyveleg: cigányzene. 2. Szavaltatok: I. oszt. növendékek. 3. Népdalok: iskolai ifjúság énekkara. 4. Hóhéherke. Szindarab. 5. Népdalegyveleg: tűzoltószázad zenekara. 6. Szavaltatok: II. oszt. növendékek. 7. Népdalegyveleg: ref. ifjúsági vegyeskar. 8. Meglepetés (kis jelenet): II.—IV. oszt. növendékek. 9. Népdalegyveleg: cigányzene. 10. Szavaltatok: IV. oszt. növendékek. 11. Népdalegyveleg: r. kat. énekkar. 12. Két szavaltat: V. oszt. növendékek. 13. Népdalegyveleg: tűzoltószázad zenekara. 14. Anyák napja (kis szindarab): V.—VI. oszt. növendékek. 15. Népdalegyveleg: ref. férfikar. 16. Az édesanya: szavaltat. 17. Népdalegyveleg: cigányzene. 18. István öcsémhez: Szavaltat. 19. Népdalok: isk. ifj. énekkara. 20. Szegény asszony könyve. Szavaltat. 21. Induló: tűzoltószázad zenekara. Befejező beszéd. — A cigányzenét Veszprémi Zoltán zenekara szolgáltatta. A tűzoltó zenekart Szalai János vezette. Az énekkarokat Dezső Kálmán állami tanító, Bíró Odón községi főjegyző, Földes Lajos ref. lelkész és Vizváry Vilmos ig. tanító vezette. A szavaltatokat és szindarabokat Fabuss Aranka, Mikó Zsigmondné, Kemenczky Irma és Klácsánsky Gyuláné állami tanítónők tanították be. A rendezés körüli tevékeneket Mikó Zsigmond és Mácsik Gyula állami tanítók látták el. A két és félórás szabadtéri előadást feszült figyelemmel hallgatta végig az ezrekre menő tömeg. Az előadás nagy erkölcsi és igen szép anyagi sikerrel járt.

Az alsószeli ág. h. ev. népiskola tanestülete május 12-én délután rendezte meg az anyák napját az cv. kultúrházban. Az ünnepélyt egy gyermek prologja vezette be, majd Stark Sándor ig. tanító és Losonczy Vilma tanítónő mondottak beszédet. s a gyermekek sok szavalattal kedveskedtek az anyáknak. Több kétszólamú dall is énekeltek Stark Sándor vezetésével. Az anyák a termet színültig megtöltötték.

A pozsonyi magyar iskolarádió június havi műsora. Június 4. Alsófok. 10.15: a) Géza megjavul. Hangjáték. Irta: Varjú Kálmán, el. isk. tanuló. b) Nyári utazás a Magas Tátrában. Film. Irta: Lipinszky Katalin. c) Mi újság a nagyvilágban? (Az iskolarádió postája.) Június 18. Felsőfok: 10.15: a) Jókai Mór, a nagy magyar mesemondó szülővárosából. A komáromi közs. elemi népiskola vendég szereplése a pozsonyi iskolarádióban. b) Zene. c) Mi újság a nagyvilágban? (Az iskolarádió postája.) Június 25. Mindkét fok. 10.15: a) A sóki ref. elemi iskola zene- és énekkara magyar népdalokat ad elő. A sóki ref. elemi iskola vendég szereplése. b) Ill a vakáció! Zenés és énekes hangjáték. Közreműködnek az iskolarádió rendezői, vezetői és szereplői. (Az iskolarádió búcsúelőadása.)

A kassai magyar iskolarádió június havi műsora. Június 4-én. I. fokozat: 1. Hírek. 2. Törzsök István: A falu, meg a város. Film. II. fokozat: 1. Hírek. 2. Tóth Endre: Halászlélet a Tiszán. Film. Június 18. I. fokozat: 1. Hírek. 2. Szepesi Gyula: A piros harangocskák. Mikszáth Kálmán meséje dramatizálva. II. fokozat: 1. Hírek. 2. Erdős László: Cserkészélet. Film. Június 25. I. fokozat: 1. Hírek. 2. Goldbach Frigyes: Gyermek, a viszonzhalárra! Film. 3. Sz. Nagy Mici: Megkapjuk a bizonyítványt! Film. II. fokozat: 1. Hírek. 2. B. Palotai Boris: Melinda, a gépleány. Film.

A pozsonyi iskolarádió műsorához. A pozsonyi iskolarádió június havi műsorának három érdekessége lesz melyek tényleg azt a célt szolgálják, hogy az iskolarádió és hallgatói között minél szorosabb, minél testvéribb kapcsolat fejlődjék ki.

Június 4-én Varjú Géza VIII. o. csesői tanuló kis hangjátéka, »Géza megjavul« kerül bemutatásra. A

kis hangjáték hűen tükrözi vissza a gyermek lelkivilágát és a madarak iránti szeretetét. A gyermeki fantázia egy mesét költött, mert az ő erkölcsi felfogása szerint is bűnhődnie kellett pajtásának, aki elszedte a madáréjszket.

Június 18-án a komáromi községi elemi iskola tanestülete és tanuló szerepelnek az iskolarádióban. Műsorukban az iskolarádió hallgatóit akarják megismertetni a régi, híres Komárom városával, amely már annyi nagyságot adott a magyar nemzetnek. A komáromi iskola vendég szereplésének sikerét már előre garantálják a tanestület ismertető tagjai.

Június 25-én egy kis csapat jön fel az iskolarádióba, egy kis falucskából, ahol a fáradságos és áldozatokat nem ismerő, muzsikuskétkü tanító néhány hónap óta szerényen, elvonulva, feltűnés nélkül gyakorol tanítványival. — Műsoruk, amely ének- és zeneszámokból áll, a hallgatók szívéhez biztosan megtalálja az utat és a sóki gyermek zene- és énekkar szereplése felejthetetlen emlékekkel szerez majd a magyar gyermekeknek, a magyar tanítóságnak pedig dicsőséget és biztatást, hogy a munka elnyeri gyümölcsét.

Úgyancsak június 25-én tartja az iskolarádió búcsúelőadását egy hangjáték keretében, melynek a címe: »Ill a vakáció!« A hangjáték tele lesz énekekkel és zenével. Megszólalnak benne az iskolarádió összes ismeri szereplői, vezetői rendezői, akik külön-külön vesznek búcsút és kívánnak kellemes vakációt az iskolarádió hallgatóinak.

M. J. A magyarországi IX. egyetemes tanítógyűlés április 16-án folyt le Budapesten 2500 tanító részvételével. A kultuskormány képviselője bejelentette, hogy a nyolcosztályú népiskola megvalósítására már több helyen kísérletek folynak. De hogy az összes kérdéseket megoldhassák, ahhoz a pénzügyi helyzettel javulásra van szükség. A gyűlés határozati javaslatokat fogadott el a népoktatás magasabb színvonalú fejlesztéséről, továbbá arról, hogy a tanítók javadalmazás tekintetében egyenlő elbánásban részesüljenek a hasonló képzettségű állami, vármegyei, városi közigazgatási tisztviselőkkel, s a hadviselt tanítók nyugdíjigényének megállapításánál számítsák be a katonai szolgálatot.

az emberi kérdőjel alakját, benyomását teszi.

Hasonló káros hatással van a football a gyermekek lelki világára is. Már maga a rúgás is durva gesztus, mely szorosan összefügg a hirtelen harag érzelmével. Ezért fordulnak elő a gyakori összetűzések játék közben s így kemény, durva jelleget kap ez a sport. Ezek az okok arra indítanak bennünket, hogy a footballjátékokat megültsük az iskolás gyermekeknek. Az V. gyermekkutató kongresszus rezolúciójának követelményei szerint járunk el. ha megszüntetjük az iskolákban az a sportágat. »Egészségi és szociális indokok szólnak a mellett, hogy az egyoldalú és megerőltető sportok rendszeres és túlságba vitt üzését kerüljük az iskolákban.«

A football csak a felnőttek számára engedhető meg, mivel a fejlődésben lévő szervezetekre nagyon káros következményekkel jár. Az nem lehet komoly proindók, hogy a gyerekek nagyon megkedvelték. A fiatalok könnyen inkinál a football felé, mivel atavisztikus, barbár ösztöneit ezen játék közben szabadjára engedheti. (Casopis pro obč. nauku a vých.)

Folyóiratok. »Magyar Figyelő«. III. évt. 1. szám. Tartalmából kiemelendő J. A. Comenius: »A nemzet szerencséje« (Orbán Gábor fordítása), Györy Dezső tavaszi versciklusa és Neubauer Pál »Krisztus arca« c. novellája. Brogyányi Kálmán az új rajznevelésről ír Jánoska Tivadar növendékeinek rajzkiállításával kapcsolatban. Tartalmas könyvszemle és rövid krónika egészíti ki a folyóiratot. A krónikában hiába keressük a pedagógiai bizottság működéséről szóló jelentést. — »Magyar Család«. II. évt. május. Farkas István kartársunk folyóirata egyre növekszik nívóban és népszerűségben. Szép versek, novellák, a nagyon szükséges »Magunk között«-rovat, kultúrkrónika és más hasznos rovatok töltik ki a lapot. A pedagógiai és tanügyi kérdések is helyet kapnak benne. E számban az új tanítóképző-vizsgarendről olvasunk közleményt. — A Szivárvány májusi számát örömmel forgatták a gyermekek. Mesék, versek, mókák, ügyes rajzok és linometszetek tarkítják az egyetlen szlovenszói magyar képes gyermekfolyóiratot, mely elsősorban a magyar tanítóságtól kér pártfogást.

Kiadóhivatali üzenetek.

Dr. N. A. Lučenec. Tagsági száma 304. — L. L. Perbenik. Befizető lapokat küldtünk. — T. L. Somody, K. J.-né Andófi. Címüket a kért módon javítottuk. — B. B. Stredné-Turovec, M. L. Vel'ké-Dravec, D. I. Hucin. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — K. E.

Cebovec. Intézkedtünk, hogy a lapot pontosabban kapja. — J. I. Drahovec. Levele értelmében intéztük el az ügyet. — A. R. Rárósmulyad, B. B. Seldin, R. B. Baračka, H. J. Rožnava, D. G. Sväty-Kráľ. Levél ment. — S. J. Levice. Elintéztük.

TARTALOM:

Vezeircikk: (bb): Egyesületi szellem. — A pedagógiai műhelyéből: Forgács Mihály: A nevelés és az elemi iskola. (Folyt.) — Mónus Gyula: Műhelyítók. — Fórum: Gáspár János: Az öreg iskolamester. — Bátorvi E.: Közvélemény és a tanító. — Egyesületi élet: M. T. H. — Meghívó levei központi gyűlésre. — Meghívó negyedik egyetemes nagygyűlésre. — Jegyzőkönyv (Léva-Zseliz). — Meghívó (Érsekújvár). — Meghívó (Galánta-Vágsellye). — Meghívó (Királyhelmece). — Meghívó (Ogyalla). — Meghívó (Podkarp. Rusz). — Meghívó (Gömör-Nógrád). — Meghívó (Könyvesbóli). — Az érsekújvári dalosünnep. — Orsz. Magyar Dalosünnepség Munkácson. — Krónika: A pályaválasztás súlyos kérdése. — Manapság nemzeti kulturáról... — Szemle: Gyermektanulmányi szemle. — Bel- és külföldi folyóiratokból: Az ifjúság köteles katonai előképzése. — Ped. Vestnikben. — A csillagos ég jelenségei júniusban. — Hírek. — Folyóiratok. — Szerkesztői- és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közletársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára könyv KÉ 59—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvtárakadásban és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

A tanító urak és a tűristák szíves figyelmébe. Az ógyallai állami csillagvizsgáló és meteorológiai obszervatórium ezután is tudatja, hogy az obszervatórium helyiségeit, felszerelését csakis és kizárólag szerdán délelőtt 10—12 óra között mutathatja meg az intézet. Más időben érkező iskolák jelentkezését hivatalos okokból nem vehetik figyelembe. — A komáromi Jókai Egyesület közli, hogy múzeumát és gyűjteményeit csak abban az esetben mutathatja meg, ha az érdeklődő iskola előző napra értesítést küld a Jókai Egyesületnek, vagy titkárainak címére, hogy a múzeum helyiségeinek kinyitásátáról s vezetéséről gondoskodhassék az egyesület. Bejelentés nélkül érkező iskolák kalauzólása nehézségekbe ütközik.

Az üvegtoillakat több iskolában használják. Sokkal jobbak, mint az acéltollak. Az üvegtoillak írásközben tetszésszerűt forgalhatjuk, mégis egyöntetűen ír. Ez a körülmény különösen a kis gyermekek szempontjából előnyös, mivel az acéltoll helyes tartása okozta a legnagyobb nehézségeket. Az üvegtoill megkönnyíti a tanító munkáját is, mert a tolltartásra nem kell olyan szigorúan ügyelni. Az ez által nyert idő felhasználhatja a belük gyakorlására. Az üvegtoill gazdaságosabb is, mint az acél, ha a diákság jól megtanul manipulálni vele. — Előnyös tulajdonságai miatt általánossá kellene tenni az üvegtoillat.

(Slov. uő.)

Mac Donald a tanítói hivatásról. Mac Donald angol miniszterelnök a minap a skót nemzeti tanítószövetség ünnepi lakomáján beszédet mondott, amelynek során megemlékezett arról az időről, amikor mint tanítójelölt egy vasárnap iskolában működött. Akkor — úgymond — leghőbb vágyam az volt, hogy egyszer véglegesen alkalmazott tanító lehessen. Azóta sok víz folyt le a hidak alatt, de én változatlanul valom, hogy a tanító nem fizetett alkalmazott és hogy értékes szolgálatait csakis a szív valutájával lehet kiegyenlíteni.

Az Északamerikai Egyesült Államokban meghosszabbítják a kötelező iskolalátogatást, hogy a munkanélküliséget enyhítsék. A lépés nemzetgazdasági megindokolása a következő: A gyermekek a lakosság egy csoportját képezik, mely rész

csak fogyaszt, de nem produkál, nem gyárt. A születések kevesebbsége tehát a fogyasztók számának csökkenéséhez vezet a produktókkal szemben s így közvetve a munkanélküliséget emeli. Roosevelt 1933-as új munkatörvénye ezért szigorúan meg is tiltja a 16 éven aluli személyek foglalkoztatását. Ezen rendelkezés következtében tavaly és az idén 100.000 tizenégytől tizenhatéves növendék látogatta az iskolát.

(Slov. uő.)

Új kötelező tantárgy: a nevetés. Angliában rájöttek valamire: hogy a diákok felfogó képessége sokkal nagyobb, ha tanulás előtt legalább tíz percig jól, tisztaszívűl kinevetik magukat. Ezért elhatározták, hogy reggel, mielőtt a tanítást megkezdénék, a diákoknak kb. egy félórán keresztül nevető leckét adnának. (Tábortűz, május 1.)

A nemzetközi konszolidáció kérdése. A genfi nemzetközi pedagógiai intézet hivatalos lapja új nemzetközi tevékenységekről számol be. — 1932-ben Franciaországban megalakították a »Les Hirondelles de la Paix« (A béke lecskói) című egyesületet, melynek az a feladata, hogy a gyermekekben az iniciatívát, a testi ügyességet, erőt, a béke iránti megértést és a demokratikus szellemet fejlessze. Ebbe a szervezetbe 7—13 éves gyermekeket vesznek fel társadalmi és nemzetiségi különbség nélkül. Az organizáció célja az, hogy az egyesület tagjai között minél nagyobb mértékben terjedjék az erkölcsi és társadalmi értékeket. — Angolország Ipsuzich nevű városában »A nemzetközi megértés egyesületét« szervezték meg, mely nemzetközi összejöveteleket rendez az ifjúság számára abban a reményben, hogy a fiatalok között így barátságos, meleg kapcsolatokat teremtenek, amely kapcsolatoknak jó és eredményes hatása lesz a kölcsönös megértésre s a különböző országok lakói közötti türelmességre. Az egyesület megalakítása céljából közös munkára vállalkoztak az oltani iskolai hivatalok, tanárok, a középiskolai tanulók, a cserkészek és cserkésznökök, a keresztény ifjúsági egyesületek stb. 1933 folyamán kb. 400 fiú és leány töltött itt rövidebb-hosszabb időt. Ezek a vendégek majdnem mind idegen országokból valók voltak. A »Chantry« nevű szép

szállodában helyezték el őket, amelyeket a város bocsájított az akció rendelkezésére. A szálloda mellett van egy nagy, nyilvános park apró tavakkal s a közelben találták a tengerparti mesés homokstrandot is. 1934 áprilisában tíznapos nemzetközi tanító-összejövetelt rendeztek itt, júniusban angolnyelvi kurzust a 16–30 éves idegenek részére s ezzel kapcsolatosan kirándulásokat is tartottak az angolok vidéki életének megismeretése szempontjából. Július és augusztus hónapokban középiskolások csoportok népesítették be az egészséges szállodát. Természetes, angol és idegen csoportok vegyesen. Szeptember a főiskolásoké. (Obc. nauka a včeh.)

A footballozás megfelelő sport-e a gyermekek számára? Tudjuk jól, hogy némely sportfajlák (különösen a »támadó« és »versenyző«) károsak a fiatalságra. Különösen a foot-

ball az a sportág, melyet nem szabad az iskola testnevelő programjába bevenni. Nagyon rossz, szinte pusztító hatással van az ifjúság fizikumára. »A serdülő fiatalság fejlődő organizmusára a football rendszeres kultiválása azáltal káros, hogy a testet a játék technikája szerint alakítja. Deformálja az alsó végtagok csontozatát, izomzatának durva alakot ad. Különösen a hátgerincet fenyegeti nagy veszély. Közvetlen a nyak alatt ívszerűen előre hajlítja, melynek eredménye végül a görbe hát, becselt mell, görbe láb. Ezen organikus adaptáció oka a labda állandó figyelése, mely legtöbbszörre a földön gurul. A football irányának pontos követése kívánja, hogy a fejet majdnem állandóan lefelé fordítsák. Ez az örökös egyirányú koncentráció deformálja az alakot és a föld felé nyomja. Képletesen úgy mondhatnók, hogy

A Tanítói kar szíves figyelmébe!

Van szerencsém tudatni, hogy az alantli tankönyvek nálam kaphatók.

Dr. Magyar Győző:

Világtörténelem I. rész, a polgári iskolák I. oszt. tananyaga. Engedélyezve 1934. december 29-én 149.803/1—1. sz. a. Ára fűzve 16.— Ké, kötve 18.50 Ké.

Dr. Magyar Győző:

Világtörténelem II. rész, a polgári iskolák II. oszt. tananyaga. Engedélyezve 1935. április 26-án 51142. sz. a.

Dr. Magyar Győző:

Földrajz a népiskolák felső oszt. számára. Eng. szám 1929. november 5. 141.128. I. Ára fűzve 12.—, kötve 14.50 Ké.

Dr. Mészáros György:

Fizikai kézikönyv kérdésekben és feleletekben, középiskolai és tanítói érettségire készülők, valamint polg. isk. tanítói szakvizsgázók számára és maganhasználatra. Ára fűzve 25.— Ké.

Seidl Sándor:

Természettan I. a polgári iskolák I. oszt. számára. Új tanterv alapján. Engedélyezve 30.060/I—27. 1927. sz. alatt. Ára 14.— Ké.

Seidl Sándor:

Természettan II. a polgári iskolák II—III. oszt. számára. Engedélyezve 1925. dec. 15. 149.466/25. szám alatt. Ára 24.— Ké.

Bíró Lucián:

Magyar helyesírás. (Segédkönyv, második javított és bővített kiadás.) Ára 9 Ké.

Teljes tisztelettel Spitzer Sándor könyvkereskedő.
Komárom—Komárom.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislava
číslo 3006/III. 921. Príslušný podavací poštový úrad Komárno.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban
és minden árban. Ha bútorra van szüksé-
ge, érdekében áll egy látogatás. Tanítók
közismert szállítója.

Kézfelhímezett fehérneműt, ágyneműt, asz-
talmeműt és teljes menyasszonyi kelengyét
csakis jó minőségben és legolcsóbb árak
mellott szállít

Fried Sándor

Bratislava

Piešťany

Vadász-sor 8.

Másiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvöz fizetési feltételek.
Kívánatra dústartalmú mintagyűjteménye-
met díjtalanul és vételkötelezettség nélkül
bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (5. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 8.— Kč (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: Természetráajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok
vannak mellékelve. E ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igaz-
gatósága egyenesen az Unie cégnek Praha küld be, az Unie cég egy
ingyenspéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jövő-
benyűlt tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az
Unie cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unie-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy
pedig tankönyveink és regéd-tanesszközaink szlovenszói főmagboltjánál
a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno—Komárom, 1935.

MAGYAR TANITO

XV. évf.

12. sz.

N I E M O S

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
 a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
 és
 a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
 hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
 havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolná Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
 küldendők: Boross Béla tanító, Dolná Sallby (Alsószell), Galántai járás.
 A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
 József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intérik.
 (Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
 Nyeged. — Titkárság: Váasárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesik
 Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
 címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
 monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

I egész oldal	80 Ké
II	50 „
III	30 „
IV	15 „

Évi hirdetéseknel:

I évre I egész oldal	900 Ké
II	500 „
III	320 „
IV	200 „

Engedmények:

3x-i közlésnél	15 %
5x-i „	20 %
12x-i „	25 %
24x-i „	30 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Új otthon: — a Magyar Tanítók Háza.

Kerek tíz esztendeje annak, hogy az első lévai nagygyűlésen fölmerült a Magyar Tanítók Háza gondolata. Az egyesületi élet dús-televény földjében fogant a nemes eszme, mint az egyesületi alapszabályok 4. §. g) pontjának egyik ígéretes hajtása: »A tanítóság anyagi helyzetét előmozdító jótékony intézmény«... Ilyen jótékony intézmény létesítésének céltudatosságával indult el a szép gondolat hódító útjára, s tíz esztendei tervezgetés, nekilendülés, megtorpanás, elhallgatás, majd újabb, friss tempóvétel után, végre eljutott a megvalósulásig. Ma már áll a Magyar Tanítók Háza, áll a tanítógyermeknek új otthona, készen várja a nagy szlovenszkói magyar tanítócsalád minden tagját a közös munkával, közös lelkesedéssel fölépített szép épület Szlovenszko fővárosában.

A kezdeti elgondolás nagyon sokat változott. A kiindulás egyesületi alapon történt, mert a magyar tanítóság a társadalmi helyzetének és kari tekintélyének megfelelő eredményeket csakis az egyesületi munka fegyvereivel érhet el. Most, hogy a kitűzött célhoz jutottunk, kimondhatjuk, hogy az egyesület és az egyesületi szellem hatása nélkül a Magyar Tanítók Háza csupán álom volna a terv megvalósításának tizedik évfordulóján is. Az egyesület és lapja nélkül csak a pusztába kiálló szava lett volna az első szabályzat-tervezet, s ha az elnökség részjegyek jegyzése iránti felhívása nem zörgette volna állandóan a magyar tanítóság jobb belátását, ha nem tartotta volna felszínen az intézmény mielőbbi létrehozásának szükségességét: akkor ez az új otthon még ma is utópia és olyan elbukott szép idea lenne, mint annyi más, fölbukkanó és gyorsan elenyésző gondolat-hullócsillag kisebbségi sorsunk égboltozatán...

De az egyesületi lélek munkált mibennünk, s az a közel félezer részjegyző tanító és adományozó, akik a tanítói kenyéren meglakarított filléreiket odaadták a Ház téglaköveire: az évről-évre húzódó megvalósulást bízó tanítói lélekkel hitték, s mikor látták, hogy az egyesületi közgyűlések és értekezletek állhatatos tárgysorozati pontja a Tanítók Háza ügye, nem húzták gúnyos mosolyra a szájukat, hanem az áldozati oltár körül álló fanatikusok szívével előreéreztek az egyszer mégis tető alá kerülő intézmény fölavatásának ünnepi örömét. Az ügy tehát már le-

került a zöld asztalról: a tárgyalások tizedik évfordulóján a magyar tanítóság kilartása, az egyesületi élet ereje meghozta a döntést, — az eszme testté lett!

Nem hisszük, hogy van magyar tanító ebben az országban, akit nem tölt el a büszkeség, hogy íme, a magunk erejéből házat építettünk gyermekeinknek. Elhiszzük, vannak más testületek, szervezetek, amelyek szintén eldicselkedhetnek ehhez hasonlóval, s amelyek talán díszesebb palotát tudtak emelni, hatalmas internátusokat létesíteni, de amit a magyar tanítóság minden idegen támogatás, egyetlen fillér szubvenció és más testületek segítségével nélkül produkált, az még a kívülünk álló társadalmi rétegek körében is elismerést és bámulatot kelt. A magyar és az államnnyelvű sajtó ezt egyértelműleg megállapította és nem hallgatja el, hogy ezt a szép sikert a magyar tanítóság egészséges kari szellemének és szolidaritásának köszönheti.

Am jól tudjuk, hogy a célt még nem értük el teljesen. A nagy mű még nincs befejezve. Az intézmény, a megvalósuláshoz vezető utolsó lépés előtt, anyagi és adminisztrációs okokból az egyesületi bázisról szövetkezeti alapra helyezkedett. Ez azonban csak alaki változást jelent, mert hiszen az intézmény fenntartói: a részjegyzők ugyanazok maradnak, mint T. H. Szövetkezeti tagok is: magyar tanítók és az Egyesület tagjai. A szövetkezeti forma volt mégis az a biztosíték, melynek hóna alatt a Tanítók Háza utolsó szöge is a helyére kerülhetett, s amely lehetővé tette, hogy az intézmény, mint fiúinternátus, a most következő tanévvel megnyithatja kapuit a tanítógyermekek előtt.

A kapu tehát nyitva van. Az otthon készen várja a lakóit. A vezetőség kibocsátotta a felhívást, hogy elsősorban azok élvezhessék a Ház előnyeit, akik fáradtak érte, akik kitarítottak mellette, s akiknek a nevét az épület viseli. Magyar tanítók, akiknek gyermekei Pozsonyban tanulnak, íme, itt van az édes otthon, mely hivatva van arra, hogy pótolja a szülői házat! Igen, ezen van a hangsúly: a Magyar Tanítók Háza a tanítógyermekek második otthona lesz, ahol a gyermek nemcsak a homlokzaton látja meg a tanítói cégért, nemcsak az épület minden zugában ismeri meg a tanítói veríték szagát, hanem a szobák levegőjében, az intézet benső életében, a házirend szellemében rátalál az otthon hagyott édesapára, az édesanyai gondosságra, a tiszta erkölcs lehelletére: a tanítói lélek csókjára! Ez az, amit a magyar tanító gyermekének semmi más internátus, semmilyen diákmenza és magánlakás nem tud megadni, csak a Magyar Tanítók Háza.

Mikor a Tanítók Házáról beszélünk, lehetetlen, hogy nagy tisztelettel és őszinte szeretettel ne gondoljunk Kovács Alajosra, aki nem engedte, hogy a tízéven át papiroson fekvő intézményt a feledés pora elborítsa. Páratlan

önzetlenséggel, lelkesítő példával, szóval, harsalással, de mindig igazi tanítói szeretettel örködött e szívéhez nőtt célkitűzés sorsa fölött. Megható az a ragaszkodás, mely részéről megnyilvánul, midőn az iskolától, a tanítói munka műhelyétől való megválását úgy teszi elviselhetővé, hogy hozzászegődik a Tanítók Háza-internátushoz, mint az ottlakó ifjúság atyai felügyelője. Csak a Kovács Alajos idealizmusa lehet olyan nagy, hogy azzal ezt az újabb gondot és felelősséget vállalni tudja. De a Kovács Alajos apai szívének jelenléte legfőbb megnyugvás és biztosíték arra nézve, hogy a M. T. Háza igazi, édes otthon lesz! (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Az iskola és az élet.

Írta s a komáromi ref. egyházmegyei Tanítótestület közgyűlésén I. é. május hó 11.-én Ogyállán felolvasta Alkárnyé Osztény Mária.

Hogy rövid felolvasásomnak a fenti címet adtam, annak oka az, hogy nem régen szem- és füllanúja voltam egy olyan esetnek, amikor egy idősebb egyén egy fiatalabbat oktattott a jövőre nézve s oktatását így fejezte be egy kézlegyintéssel: »Majd az élet megtanít!«

Ha ezen a mondáson elmélkedünk és lényegébe belenézünk, belemélyedünk, kell, hogy gondolatokat ébresszen bennünk.

Most, hogy abba a helyzetbe kerültem, hogy itt kell ülnöm és értekezniem kell ezen a gyűlésen, célszerűnek tartom erről a túl egyszerűnek látszó szólás-mondásról egyet s más elmondani.

Tagadhatatlan, hogy amikor először hallottuk vagy halljuk ezt a mondást — »majd az élet megtanít«, — olyan érzés vesz rajtunk erőt, mint amikor valakinek okvetlen egy bizonyos cél felé kell mennie, de a nagy ködben tájékozódni nem tud. És mégis mennie kell. Igen, az életben haladunk előre, vagy csak hisszük, hogy előre, de a jövőndőt és a célt ködfátyol takarja előltünk. Mi csak megyünk, megyünk, de sokszor rettegünk, hogy vajjon a helyes úton vagyunk-e? Ha azután valaki, tapasztalatlansága vagy ismerethiánya miatt, kárt vall, gúnykacaj kíséri vagy megfeddik s még jóakaróknak nevezhetőek azok, akik más tanács híján azt mondják: »Majd az élet megtanít!«

Igaz az, hogy az élet csakugyan nagy tanítómester, de sokszor — látszólag — nem pontos egymásutánban és a mi gyarló belátásunk szerint nem következetesen osztogatja tanításait. Bizony gyakran megtörténik, hogy némely ember csak élete végén jut el oda, hogy okulhat, hogy rájön arra, amit kellett volna tudnia és hogyan kellett volna tennie, hogy az a sok kár ne érte volna, — de már késő.

Az ilyen értelemben sokat hangoztatott »életiskola« büntető

és végrehajtó hatalomnak látszik, mely nem is annyira tanít, mint vesszőz.

Ilyen értelemben az »életiskola« »kísérleti iskolának« látszik, hol a »jószerencse« a dilettáns preceptor.

Az élet pedig sokkal nagyobb, szentebb és nehezebb, mintsem kísérletezgetni lehessen vele. En, mint tanító, úgy érzem, hogy az életet már előre tanulni és tanítani kell, hogy ne legyen egy félelmetes ködtenger a nekiinduló ifjú nemzedék előtt. Vagy ne legyen olyan, mint a hirtelen mélyülő víz, amelyben a tapasztalatlan vesztébe rohan.

Mi, tanítók, Istentől rendelve, abban a magasztos és kiváltságos helyzetben vagyunk, hogy emberek, lelkek, életek sorsa bízott reánk, hogy alapot adjunk a reánk bízottak életében ahhoz, ami vértel, fegyver, kenyérkereső eszköz lesz a jövő generáció kezében abban a harcban, amelynek a neve: élet, — amely harc a földszínen, a vízen, a levegőben, a földalatt, mindenütt folyik a teremtet világban, ahová vagy a tudományiszomj, vagy a kenyérkeresés gondja, vagy egyéb kényszer juttatja az embert.

Ime, ez mégis csak másképpen hangzik, mint a felületesen odavetett — »majd az élet megtanít«.

Mi, tanítók érezzük legjobban ennek a mondásnak a tart-hatatlanságát. Nem lehetséges és nem szabad egy-egy ifjú lelket ilyen felületes mondással feltarisznyázni az életre! Ilyet csak olyan valaki mondhat, aki már megcsömörlött az élettől vagy saját tudatlansága és tapasztalatlansága folytán kárt vallott és most szeretné, — irigységből, — hogy más is folyton tuskébe lépjen az életulon.

Tanítótésvérek! Gondolkodtunk-e azon, hogy nekünk szent kötelességünk tanulni az életművészetet és mint tanítómestert, megelőzni és már előre figyelmeztetni a reánk bízott generációt: »Vigyázz, mert az élet csak utóbb tanít, de előbb út!«

Mi tehát a teendőnk?

Hogy erre felelhessünk, legelőbb is azt kell tisztáznunk, mi az élet?

Erre a kérdésre a feleletet, úgy sűríténém össze: »Az élet tudást kíván!«

Ha így áll a dolog, mi akkor a kötelességed, lelkiismereted tanító? Úgy-e ez: Megszerezni minden lehetőséget arra, hogy az életet szép összhangban, harmonikusan tudjuk leélni, sőt a szorgalommal szerzett tudományt és tapasztalatot közölni a reánk bízottakkal. Mert melyik tanító az, akinek nem kell egy kicsit orvosnak, mérnöknek, papnak, ügyvédnek sőt alkalmi szónoknak, színésznek stb. stb. lennie, ha a közjó úgy kívánja? Egyszóval, hadakozni, mindennap harcolni kell a szellem fegyverével az életet megrontó tudatlanság és sűrű sötétség ellen.

Onként adódik most már a kérdés, mi a helyes út, a jövőendő generációnak az »életre« nevelésénél? Nem kell sokat gondolkoznunk ezen a kérdésem. Neveljünk tagokat, de nem élősködő parazitákat, az emberiség, az egyetemes emberiség számára a

cselekvő iskola segítségével, ahol a kis gyermek, a serdülő tanuló nem csupán elvont, elméleti fejtegetéseket vagy hiányos mozaik-szerű képeket lát a világból, illetve életből, de megtestesítve látja mindennap magát a való életet a cselekvő iskola mindennapi életében.

Az intelligens, sokat olvasott és magát önművelő tanuló ebben a nehéz harcban is feltétlenül megtalálja a helyes és célravezető utat az összes iskolai tantárgyak keretében, ha nem akar a fellegek között járni, de tisztán látó szemekkel figyelni és nézi a mindennapi életet. Egyről azonban nem szabad megfeledkezni. Ezt a figyelemreméltó dolgot ebben találok: »Emberé a munka, Istené az áldás! Gyarló emberi törekvés lenne részünkről, ha lelket építő munkánk közben megfedkezünk a legfőbből: Istenről!

Nemcsak ész-, de szívebereket is kell nevelnünk a reánk-bizottakból, akik a hideg és számító ész mellett meleg és érző szívet is hordanak keblükben és Isten iránt törhetetlen hitet a mai hitetlen világban. A cselekvő iskola tehát dolgozzon valáserkölesi alapon! Ha ezl elmulasztanók, vagy készakarva elfeledkezünk az Egyedülvalóról, úgy bármennyire felvérteznők is a tudás vértjével a kezeink alól kikerülő ifjú nemzedéket, csak félemberek lehetnének, mert hiányoznék belőlük valami, a legfontosabb rész, a remény és megnyugvász érzele.

Lelkileg kiegyensúlyozott egyéneket kell nevelnünk a cselekvő iskolában. Olyan egyéneket, akik nem várják a szerencsésüket mint a sült galambot, de mindent megtesznek, küzdenek, fáradnak, mialatt igénybe veszik mindazt, amit a cselekvő iskola révén tanultak.

A lelki egyensúly aranyérmének ez az egyik oldala.

Az élet göröngyös útjain gyakran nehéz a járás. Sokszor kell verejtékező homlokunkat megtörölni egy-egy fárasztó munka után, de mindezt elfeledjük, ha fáradságunkat siker koronázza. De a siker is olyan, mint a fehér holló! Legtöbb esetben másként történik, mint ahogy kiterveztük. Sőt a csapást életünkben csapás érheti. Itt jön az érem másik oldala! Olyan egyéneket neveljünk a cselekvő iskolában, akik nem esnek kétségbe akkor, ha törekvésük meddő lenne is. Röviden össze-

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.
Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kérthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

BEKVY VPLATNÝ

LISTOK POŠTOVEJ SPORITELNE - POSTATAKANÉKPENZ

JÁN BEKIZ. LAPJA

§. L. - 1 m. - H. - 1935.

Suma _____ KČ _____ h
Osszeg _____ slovy - szövegi _____ h

KČ _____ h

pro fakový účet číslo — számló csekkizámlóra

néhány órára
számló címe

27491

Szlovenszkói Államias Magyar
Tanítóegyesület, Központi pénztára
Komárom

višeji
beležalo

Suma _____ KČ _____ h
Osszeg _____

Alattó pro bezplatné oznámenie zúčtovacích účtů.
Az elszámolási adatok ingyenes közlésére szent hely.

pro fakový účet číslo — számló csekkizámlóra

néhány órára
számló címe

27491

Szlovenszkói Államias Magyar
Tanítóegyesület, Központi pénztára
Komárom

višeji
beležalo

Suma _____ KČ _____ h
Osszeg _____

pro fakový účet číslo — számló csekkizámlóra

néhány órára
számló címe

27491

Szlovenszkói Államias Magyar
Tanítóegyesület, Központi pénztára
Komárom

višeji
beležalo

foglalva most már az elmondottakat:

Neveljünk céltudatosan, a mai életnek megfelelő, nem fellegjáró, de gyakorlati embereket, akik a mai rohanó élellükteésben sem szédülnek el, hanem meglátják a helyes életutat. A népiskolai tantárgyak között egy sincs olyan, amellyel ez az elv keresztülvihető nem lenne. Egyúttal neveljünk abban a tudatban, hogy a küzdés és fáradság sokszor eredménytelen — emberi számítás szerint. Ilyenkor végződjék a hideg számító ész munkája és kezdődjék az, amit a valláserkölcsei alapon működő iskola csepegtetett az emberpalánta lelkebe: »Bizalom Istenben még a csapások között is!«

Igy nevelünk mi, tanítók, cselekvő iskolánkban kétféle polgárt egy emberben: értékes, hű, odaadó, munkás, lelkiismeretes, melegszívű egyéneket a földi társadalomnak és lelkeket Isten országának!

A nevelés és az elemi-iskola.

(Folyt. és vége.)

Írta: Forgács Mihály.

Egy másik habitusunk, mely az állat fölé emel, az **öntudat**. Az a képességünk, hogy külsővel, sőt belsővel, — szembe tudjuk állítani az »én«-t. Ebből a magunkon kívül helyezésből fakad a »megismerés« és az »értékelés« (ítélkezés). A hívó-keresés és öntudat az **emlékezőképességben** nélkülözhetetlen emberi tulajdonsággal egészül ki. Az emlékezőtehetség, mint egy bank, fölgüyemlíti és megőrzi a már megszerzett tapasztalatokat. Emlékezés nélkül nem lenne haladás (gyarapodás).

Az ismeretek általában a tapasztalatok bankjegye mintájára tételnek az emlékezet fiókjába. Amik a fiókokban találhatóak, nem a valóság, hanem a valóságértékének megfelelő jegy: a fogalom. A valóságértékelés, mint minden értékelés, viszonyítás, viszonyítás a valóság és az én között (kínálat és kereslet = érdeklődés). Ez az összemérés adja meg az értéket (a fogalmak értékét).

Krammer Jenő értékes dolgozatában (»A modern pedagógia gyakorlati kérdései«) a külső valóságok oldaláról szemlélődve hasonló beállításhoz jut. Rájön a »légkör« létezésére, mit minden tudomány (ismeret) megteremt maga körül. (Ha eredményesen akarok nevelni, meg kell értenem az emberi fejlődés egyes fázisainak sajátosságos légkörét.) Ilyen sajátosságos légkört tart fenn magában a gyermek lelke is, mely környezetének a légköre. Az egyes családok bizonyos nívót biztosítanak a gyermeknek, a környezet meghatározott ismeretszerzési lehetőséget nyújt neki. Ez az a belső légkör, mely összefügg a gyermek »éredklődésével«. Vannak a tudománynak és a nevelésnek oly »ültetvényei, melyek a gyermek sajátosságos légkörét nem bírják, s ott elpusztulnak. Városban, hol azok az emberek vannak, akik a történelem, fizika stb. tudományoknak elsajátításával pozíciókra tették magukat értékessé, másképp ítélik meg ezeket.

a tudományokat gyermekeikkel szemben is, mint a falusi ember. A falu a maga egyszerűségével ítélteiben is őszinte. Ő a tudományok értékét az élettől nem kapta vissza s nem is hiszi el, hogy gyermekének is szüksége lenne rá. Ép ezért, ne csak a tudomány-ágak légkörét vessük latba, hanem mérlegeljük azt is, hogy a másé más környezetben (falu, város) felnőtt gyermekeket a sajátos belső légköre mire képesíti. Ez az élv a tudományok anyagának célszerűsített kiválogatását sürgeti, másszóval: A tudonyok eszközzé lételét a nevelésben.

A pszichológia a valóság szemléléséből nyert belső rajzot »képzetnek« nevezzi. Nem a nihilizmusba tévedés az, ha azt állítjuk, hogy amit látunk, az nem a valóság. Gondoljunk csak az éterben jelenlévő rádió-hullámokra, melyek jelenléte valóság, habár mi testünkkel nem érzékelhetjük. Vagy az atomelmélet. Az anyag a csillagrendszerhez hasonlóan apró elektrónok mozgása. Ennek a valóságnak felfogásához szemünk csekély eszköz, elégtelen. A valóságról alkotott képeink nem a valóság. Minél tökéletesebb az érzékelés, annál tökéletesebb a képzet. A valóság és a képzet abszcizsája és ordinátája a fogalomnak. A valóság és képzet összevetéséből regisztrálom vagy mélyítem a fogalom paszteljét. Akár a valóság, akár a képzet hiányozzék, hiányozni fog a megfelelő fogalom is.

Dimenzióális felfogásban a fogalmak egy síkot adnak. E sík két kiterjedését képviseli a valóság és képzet egymást metsző vonala. Megismerésünk harmadik dimenziója a gondolat. Ez a lörvényszerűség megismeréséhez segít. A gondolat a fogalmainkból alkotott épület; értékéskítése képzeteknek és felülkerekedés a valóságon. A képzetek szorgalmas gyűjtésével mintegy magunkba szívjuk a külső valóságot s fogalmaink összessége az általunk megismert, de tőlünk függetlenül létező valóságok megmínlázott mása. A bennünk létező »tudat« a gondolatokat illesztgeti, hasonlítja, »rendszerezi« s megszületnek a tudományok. Tudományaink értékörzői azoknak a zsákmányoknak, melyeket az emberiség a mai napig a valóságról, annak önmaga — rejtegetése dacára, — megállapíthatott. A valóság t. k. nem rejtegeti magát, sőt takaratlan fekszik előttünk, hanem nekünk van olyan szemünk, mely nem lát, s fülünk, mely nem hall. Egy csillagos égbolt, az anyag csodálatos belső világa, az elektromosság, a víz és az egyébminden, mely kevés jelentőséggel bírna számunkra, ha pusztán gyarló testi érzékszerveinkkel rendelkezniénk! De a műszerek és a tudós pontos fogalmainak világába merülése; a belső ember túl vitt bennünket mindig a szemmel látható, kézzel fogható valóságokon. Ez a belső ember a lélek. A lélek az, mely nivót keres, mely az öntudatban az értékelés mértékét és a megismerés lehetőségét hordja: A lélek az ember.

A léleknek a gondolat (szellem) csak része. Eötvös József mondja: »Az ember való becse nem eszének erejétől függ... s nincs szerencsétlenebb, sőt néha alábbvaló teremtés a világon, mint a nagy ész, melynek a jellem nem felel meg. Kétségtelen,

hogyan az intellektualizmus is termel bizonyos akaratot, csak hogy ez nem az eszmény irányában dolgozik, hanem egocentrikus világnézet formájában jut kifejezésre.

A nevelésnek fel kell ismernie a szellemi kiképzés elégtelenségét az emberformáláshoz; fel kell ismernie a pusztán szellemi kiképzésben rejlő befejezetlenséget s azt, hogy a szellemi kiképzés csak az alapok lerakása, melyek várják a falakat. Ezeket a falakat felépítette magában minden ember, tudva vagy tudatlanul. Ez az épület az élet értelmezése (a világnézet), mely ott-hont biztosít a léleknek. Aki ezt mostoha életviszonyai közt meg nem építhette és az életnek értelmezését elvesztette, öngyilkos lett.

A nevelő, a tanító hivatása-diktálta szükségéből is tudatosan munkálkodik jelleme épületén. Itt föl akarom hívni igazgatókارتársaim figyelmét, a szokásos osztályrendszer és felmenőrendszer közt lévő igazi különbségre. Ez a kérdés: Osztályrendszert, vagy felmenőrendszert? — nem a tanítótestvércink kválitásainak lebrálásával kell elintézettnek tekintenünk, hanem bátor választással a nevelés és tanítás között. Ha oktatásunkban a tanításnak itélünk előnyt, akkor az osztályrendszer maradjon, de ha a nevelés lesz a vezérlő elv, akkor a felmenő rendszert szentesítjük. Az osztályrendszer szerint működő kartársak gondoljanak csak az iskolai év első hónapjaira. Az előbbi osztályból hozott akár fegyelem, akár nevelési elv, de még a tudás is a gyermekekben, mennyi alakítást, sokszor lerombolást és újjáépítést kívánt, hogy közte és osztálya közt az egyensúly létrejöjjön. S amit az évvégéig fáradságos és örömteljes munkával felépített, azt a jövő esztendőben ugyanabban a gyermeki lélekben egy harmadik felfogás döntötte romba. Ne felejtjük el: Nem rossz az, aminél jobb is van, különösen, ha ez a jobb csak a szubjektív bíráló eredménye. A mi itéletünk amúgyis főképp a módszerességre támaszkodik. Ez pedig a tananyag átadását célozza.

Fentebb megállapítottuk, hogy az egész emberhez a gondolatok közlése elégtelen és a belső tevékenység nem fejeződik be. A gondolat kő, mely a tó tükrére esik. Amikor a gyermeknek elmondom Archimedes törvényét, az ő számára nem az a gondolat, mely bensőjében mozdulást okoz. Neki ez először értelmetlen és ha magyarázatom figyel, akkor számára az fogalomgyűjtés. Ha azonban nyáron fürdés közben felemlitem neki újból e törvényt, akkor mint »gondolat« támad ez fel benne és vágya ébred arra, hogy társait vagy a köveket megemelje a víz alatt. Csak a gyermek bensőjében támadt gondolatok felhasználása alkalmas nevelői behatások előkészítésére. Ha a közölt gondolat a másikban nem lett visszhangot, az illető a várt reakciókban is közömbös.

A cselekvő iskola a gyermeket a gondolat megszerzésében is aktívvá teszi. Ez föltétlen haladás, amit meg is kell valószínűsíteni. Bizonyosak lehetünk, hogy a nem bemagolt, hanem a szerzett gondolatok a nevelő kezében értékes eszközök lesznek.

Mit tegyünk a gondollattal? A választ Tóth Tihamér szavaival adom meg; érthetőbben és teljesebben ennél nem tudnám elmondani:

Vess el egy gondolatot; **vágyat** aratsz.
 Vess el egy vágyat; **lettel** aratsz.
 Vessd el a lettel; **szokást** aratsz.
 Vessd el a szokást; **jellemet** aratsz.
 Vessd el a jellemet; **és sorsodat** aratod belőle.

Hogy ebből mennyi az elemi iskola feladata?

Hrúz Sámuel, léva-kerületi tanfelügyelő forszírozta iskoláiban az udvarias érintkezési formák **begyakoroltatását** a gyermekek között. Begyakoroltatás — tettek elvetése — szokás! A jó és szükséges szokásokgyökereztetése nem lépi túl a népiskola kereteit és a feladat a tanító képességét. Ehhez azonban meg kell változnia a tanterv szellemének. Nem a tantárgyak kiűzéséről van szó, hisz a fenti okfejtések alapján a tantárgyak gondolatok értékes tárházai s a gondolat a láncnak egy szeme, az iskola számára pedig a foglalkoztatás készlete. A nevelő munkája azonban csak ezen túl kezdődik. Az öntevékenyen szerzett gondolatokon nyugvó jó szokások válhatnak emberpalántáink életmegnyilvánulásainak formáivá és a felnőtben jellemmé. »Nem az, kinek sok eszméje van, de akinek egy meggyőződése van, az válhatik nagy emberré.« (Eötvös J.)

Új kiadás! 5 kgr. portómentesen!

STAMPAY KAT. ENEK ÉS IMAKÖNYVE

Ieszállított áron 8.—, 9.—, 12.— Ké, kereskedőknek 6.—, 7.—, 9.— Ké. 320 énekkel és az összes ájtatossági imákkal, mint kis St. félévászonkót.: 8.— Ké, egészvászonkót.: 9.— Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évré szóló népies imákkal, amilyen még allg létezett, (120 old.) bővítve (400 old.), mint nagy St. 12.— Ké áron csakis utánvétellel kapható. (5 kgr. = kis St. 25, nagy: 20 drb.) Kotta: I., II. füzet: 5—5. Ké.

STAMPAY, KÖBÖLKÖT.

VIHNE

természetes meleg vasasfürdő és hegyi klimatikus gyógyhely idegbántalmakban, női bajokban és vérszegénységben szenvedők részére.

Teljes pensó, fürdőt és gyógydíjat is beleértve

az előtényben . . . Ké 32—35

a főtényben . . . Ké 36—40

Fürdőgazgatóság.

»Eladó egy 8 változatú huzalos, pedálos orgona új principál sípokkal. Cím: Róm. kat. templom Búna, okr. Parkan.«

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán

beszerezhetőek az összes

iskolai nyomtatványok

(Az államnyomda kiadványai, melyeket eredeti áron szállítunk.)

Tankönyvek

(Az összes használatban levő elemi és polgári iskolai tankönyvek raktáron vannak.)

Iskola és irodaszerek-papíráruk

(Elsőrendű minőségűek, melyeket mérsékelt áron szállítunk.)

Normalizált füzetek

(Saját kiadásúak.)

Szépirodalmi művek

községi tanítói és ifjúsági könyvtárak részére.

Ifjúsági népszinművek, vigjátékok.

Alkalmi színjátékok Anyák Napjára.

Bárhol megjelent könyvet és tanszert beszerzünk és szállítunk!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítótság közös vagyonát és lehetővé teszi a már fedél alatt levő »Tanítók Háza« minél előbbi berendezését.

FÓRUM

A magyar dal ünnepére.

(Az érsekújvári orsz. magyar dalosünnep elő.)

Sokféle ünnepe és kultúreseeménye volt már a kisebbségi magyarságnak. Az egyre jobban fejlődő kultúrélet a kifejezési formák mindig változatosabb módjait találja meg, melyekben a városok és falvak népe kiéli és kielégíti fokozódó kultúrígényeit. Péter-Pál napján Érsekújvárbán a magyar dal oltára körül gyülekezünk össze, hogy a magyar dalban rejlő kultúrértékek szent lángjánál összemelegítsük szívünket, s ezt az édes meleget lelkünkben hordozva, őrizve: erőt és önbizalmat nyerünk életünk szürke hétköznapijaiban.

Hát ha ilyen nagy becse és kereslete van a magyar dalnak, akkor miért kell neki programbeszédet, sőt mellette védőbeszédet tartanunk? Bizony, a magyar dal, a vérében szegényedő magyar nóta nagyon rászorul erre. Mindnyájan jól tudjuk, hogy milyen kedélyképző ereje, micsoda varázsa van a dalnak, s mégis, meg kell állapítanunk, hogy múltban van a dalos élet, kihalóban van a nótás világ! Az emberek, anyagi gondjaik, a megélhetés nehéz terhe alatti roskadozva, elfelejtik a dalt, ajkukon nem kél az öröm nótája, lehajtott fejjel járják a kimért utat tuskék és akadályok között. A lélek olyan, mint a virágtalan: mező, az emberi szív hasonlít a letarolt virágos kerthez. Dal-talan, örömtelen, szomorú a világ!...

Ó, pedig éppen ennek a gondokkal, bajokkal terhelt emberi szívnek van a legnagyobb szüksége a dal pompázó tavaszára. Az idő sebesen szárnyaló madara elröppen fölöttünk, életünk napja az évek bollozatján gyorsan lealkonyul, s mi még arra sem értünk rá, hogy egy-két kedves órára, vagy röpke percre üres, árva szívünkbe, szívünk arany kalitkájába zárjuk a búfelejtő magyar dal pacsírtáját!... Csak élünk, küzdünk, szenvedünk, harcolunk a kenyérért, gyermekeinkért, azok szebb jövőjéért, s éppen azt hagyjuk figyelmen kívül, ami ezt a szebb jövőt siettetné, ami a világ borús arcát derűre változtathatná: elmegyünk a magyar nóta színpompás virágai mellett, kikerüljük, vagy éppen eltapossuk a szépségüket, ahelyett, hogy leszakítva, szívünkbe tűzve gyönyörködneünk bennük, s velük másokat is gyönyörködtetnénk!...

A magyar dal megteremtett már régen, elárasztotta a világot, s mi bűnös gondatlanságból közönyösek vagyunk iránta, nem szeretjük, nem ápoljuk, nem szépítjük, nem csinostjuk, nem élünk vele, nem élvezzük ki minden adományát, félrefordítjuk fejünket nagyszerű lelki ajándéka elől...

Gondoljunk arra, hogy milyen nagy felelősséget veszünk ezzel magunkra! Gyermekkorunk legelső, legédesebb élményei azok a méla, elringató bölcsődalok, melyeket édesanyánk dúdolt

fölköttünk, s amelyek emberi, faji öntudatunk csírái voltak. A dajkadallal és az anyatejfel szívuk magunkba szülőföldünk szeretetét és az élet rózsás napsugarait... azokat a napsugarakat, melyeket most, felnőtt korunkban már sötéteknék látunk, mert elfelejtettük édesanyánk dalait, s az azokból dúsan kiáradó optimizmust, az élet szerelmét. Ma már nincs bölcső és nincs bölcsődal. A gyermek dal nélkül nő fel, mert szüleinek dalra termett szíve megkeményedett a súlyos életharcokban, s az örömök magvait rejtő dalszerlegek kiürítése nélkül, csak bőven ömlő könnyecik záporával akarnak szívárványt sirni fiaik jövő élete fölé. De hát ivelődik-e szépszínű szívárvány napsugár nélkül? Fényel, sugarat, ragyogást lövellünk gyermekeink lelkének tiszta egére, s ha föltornyosulnak is rajta a bánat fellegei: szívünk testamentuma: a dal jelezzen nekik biztatást, bátorítást, csüggedellen kitaratást, s minden körülmények között boldogság-ígéreteket a megvívott csaták után!

Nem, nem szabad elnémulnia a dajkadallnak, mert ez az első szerzemény, amit a fejlődő gyermeklelke magába fogad, s tudjuk jól, hogy az első szerzeményünk a legkedvesebb: készek vagyunk mindentől megválni, de aminek legelőször jutottunk birtokába, azt féltjük, becsüljük, azt csak a sír veszi el tőlünk. Ilyen szent, féltett szerzeménye, öröksége lesz a gyermeknek a dal, ha lelkébe, vérebe ivődik, s a leghivatottabb dalos, az édesanya veti el annak nemes magvait.

Némítsuk el a madarakat, ha a mi szívünk is néma, hallgatlassuk el az erdők, mezők, patokok, bérces tájak zenéjét, ha nem nyílik már többé nótára a mi szívünk ajtaja! Ezt érdemelné az ember a természetétől! Hadd tudja meg, mi a dal a rétnék, a nagy mindenségnek, s mi a dal a szívnek, ennek az emberi mindenségnek! Hiszen a fű kiszöldül, a mag kihajt, a virág kinyílik madárdal nélkül is... de élet ez? mozgás ez? tavasz ez?... Nemde, másképp megy a szántás, ha a szántóvelő érzi, tudja, hogy háta mögött, az eke nyomán kiforduló barázdában meg-megszóval csiszolatlan hangján a vetési varjú és feje fölött dalolva vág utat az égbe az Isten madárkája? Nemde, jobban vág a kasza az erdei tisztáson, ha föl-fölhangzik a kakuk távoli kiáltása, s a bokrok között gyönyörű szépen trilláz a csalogány ezüst csengetyűje? S az őszi munkák megelégedése milyen más színű, erőteljes és a téli pihenés utáni új reménységet gyűjt a föld emberének szívébe, mikor hallja a vándorló darvak és vadludak hangját, s tudja, hogy ez az egyhangú dallam a természet és az élet örök dalát, örök ritmusát zengi...

Nos, ha eltávolodtunk a természet örökszépségű zenéjétől, térjünk vissza hozzá és tanuljuk el tőle a szívünk muzsikáját. Ez a feladat elsősorban a magyar falu népének kötelessége. Azé a népé, melynek lelke-gyökere a termőföldből sarjad, s lelke-lombja a magasságos ég kárpitját verdesi. Mutassunk utat a világnak a dal fáklyájával a tisztultabb, megelégedettebb, boldogabb élet felé!

Hívjuk meg a világ bánatát a tornácos, vagy kisablakos falusi házakba, ahol édes láncot jár a reggeli munkájában sürgölődő tüzről pattant menyecske ajkán a tüzrőlpattant magyar dal! Hívjuk meg a világ szomorúságát a poros mezei utakra, mikor nyári estéken fölcsendül a hazatérő aratók éneke, akik elfeledve a perzselő nyári nap hevét, s a munka fáradtságát, szép magyar dalban adnak szívbeli kifejezést örömlüknek, hogy Isten jóvoltából ismét megtelik a csűr, a magtár, s lesz megint kenyér egy esztendeig gazdagnak, szegénynek egyaránt!... Hívjuk meg a világ kesergését az árvalányhaj-hullámos, széles legelőkre, ahol a gulya kolompja, meg a ménes vágató dobogása visszhangozza a felséges természet lelke lüktetését, a pusztai élet szívverését. Aztán egyszercsak elpihen a jószág s a csikós legény is leleszi csörgős botját, hogy babájára gondolva elkurjantsa a nagy éji csendbe szerelmes szíve forró vágyakozását!... Mily édes, andalító harangszó ez a beteg világnak!

Aztán, ha behordtak mindent a föld termő öléből és megnépesülnek a fosztó- és fonóházak: fordítsuk szívünket a világ reménytelensége felé, harsogjuk beléje a fonólányok és fosztók régi, kedves magyar népi dalait, melyek úgy csavarodnak az öreg, pipás bácsik boszorkányos meséi közé, mint a folyondár a kerítés közeibe... Lakodalmas házak és farsangi lánevigalmak nótás virtusa szálljon a világ ernyedő lelkébe és élessze föl benne az ősi, igazi, eredeti magyar népdalok szeretetének hamvadó zsarátnokát! Ez kell a világnak: a falu zenéje, a nép nótája, csengő dala, érző szíve! Nemes oltás kell az elvadult embertörzsbe, hogy kihajtsanak a reményteljes, vidám jövőendő szép zöld levelei!

S vajjon vannak-e kertészei, munkásai ennek a dalművelő, dalterjesztő, önzetlen, becsületos munkának? Vannak! Nézzétek meg őket, mikor késő este hazajönnek a mezőről és nem a jól megérdemelt pihenésre gondolnak, hanem úgy porosan, izzadtan, fáradtan, a vacsorát sietve elköltve: összejönnek, hogy tanulják, énekeljék, fejlesszék a magyar dalt, s dicsőséget szerzenek maguknak és a községnek, melynek érzéseit, gondolatait az ő áldozatos, dalos lelkük képviseli. Nézzétek meg őket, akik tisztos polgári foglalkozásuk napi betetőzésül elmennek a magyar dal oltárához, s azt körülállva, magasztos érzellemmel, fennkölt lélekkel szítják a kultúra lángját. Földműves a kapát, munkás, iparos a szerszámot letéve, a műhelyt elhagyva, megy a dal templomába, hogy imádkozzék a szép magyar dal ima-szavával.

Büszkeség és öröm tölti el szívünket, hogy a városok mellett a magyar falvak népében is megfogant a karéneklés összetartó, fegyvelmező, s a közös célért lelkesedni tudó erejének gondolata, az újvári ünnep újabb határkö ennek a fölismerésnek az útvonalán. Ez az út most már csak fölfelé vezethet, a magyar dal szépségeinek még sok örömet ígérő tájai felé.

A magyar falu dalkultúrájának fejlettségére mutat az, hogy

a III. országos dalosünnepen résztvevő 31 énekkar közül 11 a magyar falvakból jelentkezett. Ott, ahol a városi és falusi dalárdák dalosainak hangja összeölelkezik a magyar dal büvös harmóniájában: ott lesz nyilvánvalóvá, hogy a falvak és városok népe összefogással, együttes erővel képes csak legyőzni az élet nehézségeit is, s csak az egyakarat, a fegyelmezett összetartás hozhatja meg — nemcsak az egynyelvű, de a világban élő összes népek között is a béke harmóniáját! Majd ha 1200 magyar dalos szívéből fölcsendül az érsekújvári dobogón a lélek összetanult muzsikája: akkor a hallgatók soraiiban megmozdul a vágy: bárcsak minden ember olyan egyszerűvelékekkel tudná a szépség, a jóság, az igazság, az erkölcs és a tisztesség hatalmas összkaratát énekelni a nagy, örök karvezető: az Isten vezényletére!

Oh, édes magyar dal! A te sok-sok szépségeden fölül még ezt a megszívlelendő tanulságot is a lelkünk elé tárod! Megérdemled, hogy aki egyellen ígédet szólni tudja, egyellen rezdülését szívével megérzi, szeressen élete utolsó lehelletéig! Szeressük a magyar dalt, hiszen az ő végtelen szeretetéből mi csak parányit tudunk viszonzni! Adjunk neki örök hajlékot szívünkben s meglátjuk, ez lesz az életben leghűségesebb társunk, legigazabb barátunk. Azokat pedig, akik a magyar dal zászlaját magasra emelték életük nagy idealizmusával, akik a dalért fáradni, lelkesedni és másokat lelkesíteni akarnak, támogassuk, buzdítsuk és becsljük önzetlenségüket! Ez legyen a mi összefogásunk a magyar dal érdekében!

(Alsószeli.)

Boross Béla.

Pályázati hirdetés. A hornie-saliby (Felsőszeli-galántai járás) ág. h. ev. egyház a nyugdíjazás következtében megüresedett végleges kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

A tanítás nyelve magyar. Az állás helyi javadalma: 1. Háromszobás lakás, konyha, mellékhelyiségek és $\frac{1}{4}$ hold kert. 2. 226 Ké készpénz. 3. 50 pozsonyi mérő vegyes gabona, körülbelül 22 méter-mázs. 4. 5 magyar hold szántóföld. 5. 4 öl láglya és 150 kéve rőzse, 6. 2 kocsi széna és 2 kocsi szalma. 7. Stóla. 8. Offertórium; a többi törvényes államsegély.

Kötelessége: a rábízott osztályt tanítani, istentiszteleteken orgonálni és énekelni, temetéseket végezni és a lelkészt akadályoztatása esetén helyettesíteni.

Pályázati határidő 1935. június 29. Kántorpróba és választás június 30.-án.

Utiköltségek nem térítetnek meg.

Pályázhatnak kellő képesítéssel és állampolgársággal bíró ág. h. ev. férfitanítók.

A pályázatot az ág. hitv. evang. egyház címére: Hornie Saliby, okr. Galanta kell küldeni.

EGYESÜLETI ÉLET

M. T. H.

Szlovenszko magyar tanítóságának régi vágya teljességébe ment: felépült a T. H. és ez év szeptemberében megnyitja kapuját s az otthon melegével várja a családi fészekből idegenbe szakadt tanító-gyerekeket.

A T. H. épülete Bratislava IX.-ik kerületében a Hroboň utcában van a Hegyiliget lőszomszédságában kies és egészséges helyen. A modern higiénia követelményeinek megfelelőleg el van látva villannyal, vízvezetékekkel, központi fűtéssel, mosdó- és zuhany-fürdő berendezéssel, folyosója csukott, tágas négy ágyas szobái biztosítják a tanulók jó elhelyezését, kik szabad idejüket a T. H. előtt elterülő Hegyiliget árnyas utain és portentes pázsitos tercin tölthetik.

A növendékek állandó felügyeletéről a T. H. igazgatósági elnöke, ruházatuk, ágyneműik rendben tartásáról a számadások vezetésével megbízott felügyelő, tanulásuk ellenőrzéséről a senior gondoskodik.

A növendékek ételmezését egyelőre az internátushoz 5 percnnyire levő vendéglő látja el. Az ellátás áll: reggeliből, ebédből és vacsorából.

Napi étkezés.

Reggeli: kávé, vagy tej 2 süteménnyel.

Ebéd: leves, hús, főzelék, tészta vagy gyümölcs, 2 drb. kenyérral.

Vacsora: főzelék hússal, vagy gulyás, esetleg rántotta, vagy rizseshús, 2 drb. kenyérral.

Felvételi feltételek.

A T. H.-ba tanító-szülők jómagaviseletű, szorgalmas és egészséges fiúgyermekei vétetnek fel, kik közép-, vagy főiskolai tanulmányaikat a bratislavai iskolákban végzik s kiknek szülői a T. H.-ba részjegyeik összegét hiánytalanul lefizették, illetve a jelentkezés alkalmával részjegyet jegyeznek és annak értékét befizetik.

Az alapítványi ágyak és szobák felett az alapító levélben megnevezett személy vagy testület határoz.

A tartásdíj havi 360.— Ké, melyet minden hónap 15.-ik napjáig kell a T. H. csekkszámlijára lefizetni. E díj fejében kap a növendék lakást, fűtést, világlítást, napi háromszori étkezést s a Liečebny Fond bélyegdíjának lefizetése mellett orvosi kezelést és gyógyszerert.

Kórházi költségeket vagy szükség esetén operációt a tanuló szülője, illetve gyámja külön fizeti. Diétás vagy beteg-koszt különbözötét külön kell fizetni.

A T. H. internátusba felvett növendékek a legszigorúbban tartoznak betartani az általuk és szüleik által aláírt Házi rendet

és nyilatkozatot.

Felvételre folyó évi július hó 2-ig kell jelentkezni Kovács Alajos igazgató-tanítónál Neded okres: Safa. Egyelőre minden levélbeli megkeresés is ide küldendő, 1 kor. válaszbélyeg mellékelésével.

A felvételre jelentkezők kérdőívet kapnak, melyet tartoznak pontosan kitölteni.

A T. H. internátusi hely elfoglalása előtt az int. orvosával minden tanuló köteles magát a Lieč. Fond íve felmutatásával megvizsgáltatni.

A felvételtől minden szülő július 20-ig írásban kap értesítést.

Minden felvett növendék tartozik július 25-ig egyhavi tartásdíjat (360.— Kč) előre befizetni, mely összeget az utolsó (június) havi tartásdíjnak számítunk be. Aki ezt nem teljesíti annak neve töröltetik a felvett növendékek sorából.

Visszalépés esetén, vagy ha a növendék évközben bármi okból kimarad, vagy távoznia kell, az intézet sem a fenti összeget nem téríti vissza, sem a tartásdíjnak a távozási hónap hátralévő napjaira eső részét.

Előre nem látható közgazdasági változások esetére az internátus vezetősége fenntartja magának a jogot, hogy a tartásdíjat a változott viszonyoknak megfelelően a tanév elején vagy évközben is újból állapítsa meg.

A felvett tanuló tartozik a rendszeres tanítást megelőző napon az internátus igazgatósági elnökénél a T. H.-ban megjelenni.

Minden tanuló hoz magával: Két öltözet ruhát, egy felöltőt, egy télikabátot, két pár cipőt, egy pár házicipőt (papucs), egy esernyőt vagy esőkabátot.

Hat nappali-, három hálóinget, hat lábravalót, 12 zsebkenőt, hat pár harisnyát, 4 lőrülközőt, egy vagy két párnát, paplant, vagy dunyhát két-két huzattal, két lepedőt, egy fehér (lehet egyszerű lepedő is) ágyszerítőt. Mosdószerket (szappan, fog- és körömkefe), fésűt, ruhakefét, cipőliszttitőkészüléket, két poharat (fogmosó és ivópohár), egy kreton tarisznyát a szennyes gyűjtéséhez.

Az összes tárgyakat maradandó módon meg kell jelölni azzal a számmal, melyet a növendék a felvételnél kap.

Mosásról, cipő és ruhajavításról a növendékek maguk gondoskodnak. Mosodát, cipészt és szabót a növendékek kívánságára az intézetbe rendel a felügyelő. Erre a belépéskor 50.— korona előleget tesznek le, melyet a szükséghez képest havonta kiegészítenek.

Az esetleges károkért óvadékképpen 50.— Kč-t kell a felvételtkor lefizetni minden növendéknek, mely összeget június végén 10.— Kč levonással, — ha kár nem történt — visszakap a növendék, mely 10.— Kč-t az internátus felszerelésének karbantartására, illetve pótlására fordít az igazgatóság.

1936. évtől a nyári nagyszünetidőben az internátus tanítócsaládok üdülőhelye lesz.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület **folyó évi július hó 5-én, délután 3 órakor Léván, a róm. kath. fiúiskola nagytermében**

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Jelentés a nagygyűlésről.
4. Jelentés a Tanítók Házáról.
5. Jelentés a Könyvesbolttról.
6. Jelentés az Énekkarról.
7. Jelentés a Vésztők magyar fordításáról.
8. Szakosztályok jelentése.
9. Pénztári jelentés.
10. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

Negyed, 1935. május 21.

Vásárhelyi Károly
főtítkár.

Kovács Alajos
elnök.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület **folyó évi július hó 6-án, délelőtt 9 órai kezdettel Léván, a Városház dísztermében tartja**

negyedik egyetemes nagygyűlését

a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítók továbbképzése.
4. A járási közművelődési egyesületek megszervezése.
5. Gyermektanulmányozás.
6. Az ifjabb tanítógeneráció törekvései.
7. Indítványok.

Az indítványokat a gyűlés előtt 15 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

Az elszállásoló-bizottság elnöke Bányai Ferenc ny. ig. tanító kartársunk Léván, a szállást igénylők levélben jelentkezzenek nála.

A nagygyűlésre egyesületünk minden tagját, a tanügyi és politikai hatóságokat, a tanítóság és a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Negyed, 1935. május 21.

Vásárhelyi Károly
főtítkár.

Kovács Alajos
elnök.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület negyedik nagygyűlésének ügyrendje.

1. A Sz. Á. M. T. E. negyedik egyetemes nagygyűlését az alapszabályok 14. §-ának rendelkezései alapján 1935. évi július hó 6.-án Léván tartja.

2. Az egyetemes nagygyűlés tagja minden tanító, aki tagja a Sz. Á. M. T.-nek.

3. Az egyetemes nagygyűlést a központi tisztikar vezeti.

4. A nagygyűlés előadói határozati javaslataikat a gyűlést megelőzőleg legalább 10 nappal megküldik a közp. elnöknek. E határozati javaslatok képezik a tárgyalás alapját.

5. Az előadó legfeljebb 20 percig beszélhet, egy kérdéshez mindenki egyszer szólhat s 5 percnél tovább nem beszélhet. Az előadó zárszó jogán szintén 5 percig beszélhet.

6. A hozzászólókat az elnök hívja fel a jelentkezés sorrendjében úgy, hogy felváltva beszéljenek az ellene és mellette szólók.

7. Szólásra a kijelölt jegyzőnél kell előre jelentkezni.

8. Indítványt a vita berendezése előtt írásban lehet beadni és mindig csak a tárgyhoz illőt.

9. Személyes ügyek a tárgyalásból ki vannak zárva.

10. A tánytól eltérőket az elnök figyelmezteti, azután megintti s ha ez sem használ, köteles tőlük a szót megvonni.

11. A letárgyalt tételt az elnök szavazás alá bocsájtja:

a) az előadó javaslata szerint,

b) a módosító indítvány szerint,

c) az ellenkező indítvány szerint.

12. A nagygyűlés határozatai az ÁMTE elnöksége hajtja végre.

MEGHÍVÓ. A Sz. Á. M. T. E. nagykaposi járásköre 1935. év június hó 26.-án, (szerdán), d. u. 3 órakor Nagykaposon, az áll. el. iskolában tartja évi rendes közgyűlését, melyre a járáskör tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Szabadon választott tételtől értekeznek: Kovács Ferenc és Nagy István. 5. Az iskola egészségügyéről előadást tart: Dr. Tomaschoff M. járás-orvos. 6. Indítványok. Külön névre szóló meghívók nem lesznek kiküldve. Nagykapos, 1935. évi június hó 2.-án. **Szücs János** s. k., jk. elnök.

Meghívó. A magyar tanítók szövetségi könyvesboltja 1935. évi június hó 15.-én, délután 3 órakor a róm. kath. iskola helyiségében, Galánta községben (Galánta járásban) évi rendes közgyűlést tart, melyre a t. tagokat az alapszabályok értelmében ezennel meghívjuk. Ha a közgyűlésen nem jelenne meg. elegendő tag, úgy a közgyűlést 1935. június hó 29.-én, délután 3 órára szünetre újra összehívjuk, mely közgyűlés, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozatképes lesz.

Napirend: 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1934. évről. 2. Az 1934. évi zárszámadások jóváhagyása. 3.

Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. 4. Indítvány a tiszta nyereség hova fordításáról. 5. Az ellenőri jelentés felolvasása. 6. Az igazgatóság és felügyelőbizottság kiegészítő választása. 7. Egyéb indítványok.

1931. évi december 31.-én a tagok száma 257, az üzletrészek száma pedig 372; az év folyamán belépett 41 tag, 58 üzletrészszel. A felügyelőbizottság által megvizsgált mérleg a szövetkezet üzlethelyiségében megtekinthető.

Kelt Galánta, 1935. május hó 17.-én.

Kovács Alajos, az igazgatóság elnöke.

A Magyar Tanítók Háza építkezéséhez. A Magyar Tanító legutóbbi számában, a Tanítók Háza építkezésével kapcsolatban kimutatásra kerültek a jegyzett részvényekből befolyt összegek és önkéntes adományok, melyek segítségével került tető alá egyik várva-várt jóléti intézményünk, a Magyar Tanítók Háza.

A kimutatásban közölt adatok kiegészítésül közöljük, hogy az egyesület központi vezetősége által kötött szerződésekből, — mint a »Domov« Szlovákia biztosító intézet, az Academia könyvkiadó vállalat, a Könyvkereskedők Egyesülete jutalékaiból és ezek kamataiból, — mint a központi pénztárnál kezelt alapokból **118.760 Ké** és a központi pénztár által elért megtakarításokból **20.000 Ké** utaltattott át az építkezés céljaira. **Központi pénztár.**

Felhívás a tanítómegyék, járáskörök elnökeihez, az iskolák igazgatóihoz, valamint orsz. Egyesületünk minden tagjához.

A Tanítók Házában lesznek szoba-, illetve ágyalapítványok. Szobaalapítványt tehet az a tanítómegye, járáskör, iskola vagy orsz. Egyesületünk tagja, aki a T. H. javára 20.000 Ké-t lefizet. Ennek ellenében joga lesz a rendes fizetési feltételek mellett négy tanítógyereket elhelyezni a T. H.-ban.

Ágyalapítványt tehet az a tanítómegye, járáskör, iskola vagy orsz. Egyesületünk tagja, aki a T. H. javára 5.000 Ké-t lefizet. Ennek ellenében joga lesz a rendes fizetési feltételek mellett egy tanítógyereket elhelyezni a T. H.-ban.

Felhívom a tanítómegyék, járáskörök elnökeit, az iskolák igazgatóit, valamint összes Kartársaimat, hogy az alapítványi helyre vonatkozó igényeiket az első felvételhez f. évi július hó 3.-ig nálam okvetlen jelentsék, mert csak így tudja azt a T. H. igazgatósága a helyek betöltésénél figyelembe venni.

Kovács Alajos, a MTH. ig. elnöke.

Ertesítés. Mint már többször jeleztük, a komáromi iparostanonciskola szerkesztőbizottsága, a magyar tanításnyelvű tanonciskolák részére tankönyveket u. m. Polgári neveléstani, Nemzetgazdaságtant, Ipari levelezést, Ipari kalkulációt és könyvviteltant ad ki.

Ezúttal közöljük, hogy a Nemzetgazdaságtan nyomás alatt van, a többi könyv is rövidesen kiadásra kerül.

Az érdeklődőknek mutatványpéldányt küldünk.

Egy tanítói gyűlés margójára.

Annyi panasz, annyi jaj, sohasem hagyta el az ajkakat, mint ma. Annyi a bajunk, annyi a sérelmünk, hogy annak se szeri-se száma. Mégis, ha arról van szó, hogy segítsünk önmagunkon, akkor 60–70%-a nem veszi ki részét a váll-vetett közös munka által biztosított harcból. Várja sok, hogy a vezetőség kaparja ki a gesztenyét s majd az elfogyasztáshoz hozzául.

Az érsekujvári járáskör tanítóságának vezetősége június 6-ára gyűlést hívott össze. Hozzá van az ember ahhoz szokva, hogy a vidéki kartársak nem jönnek a megkezdéshez, mert a kommissió elintézése is fontos. De hogy egy 71 tagot számláló egyesület tagjai közül 22 jelenjen meg, ehhez már nagy nemtörődomségre van szükség, hogy megtörténjen. Hogy a 71 tanítóból 4 község iskolájának tanítói képviseljék a többit, ez nem lehet. Feltűnő távolmaradást mutattak a Kollégánk. Az elég szép számú nőkollégákból 1, mondd és olvasd — egy jelent meg! Ha egy családos, anyagi gondokkal küzdő apa nem teheti meg, hogy bejöjjön, azt megérti az ember, de azt, hogy egyedülálló kollégáink tüntetőleg távolmaradjanak, mintha csak összebeszéltek volna, az a lehetetlenséggel határos.

Tanító testvéreim! A Magyar Tanítót olvassátok. Azt hiszem, tudtok arról a sok elintézés előtt álló ügyről, ami szőnyegen van. Ha nélkülöttek történnék a határozatok, akkor a nektek nemtetsző határozatok miatt ütétek azokat, akik értettek dolgoznak. Akkor búnbaknak van odaállítva mindenki. Pedig ha érdeklődnél egy szemernyi csak a saját ügyed iránt, akkor soha, de soha békéltenség nem lenne! Mert azoknak a Te cselekedeted csak bomba és tüzelés az általuk megkezdett harchoz. Hogy érijünk el célt, ha Ti nem iparkodtok számotok arányával súlyt adni a vezetőségnek, hogy azok bemutatthassák az illetékeseknek: Ince ennyien vagyunk és ennyien kívánjuk ezt, vagy azt.

A közelgő nagygyűlés is, ha a Ti nem törődömségtek folytán ilyen lesz, akkor a vezetőségnek kár egy lépést is tenni.

Testvér, tedd a szívedre a kezedet s valld be, hogy igazam van!

De nemcsak erről szólok itt, hanem magáról a gyűlésről is. Sajnálhatja, aki itt nem volt, hogy nem hallhatta. Igaz, hogy nehezen indult meg. Az általános elkedvetlenedés látszott mindenkin. Az elnök arcán végigrandult egy kellemetlen érzés jele. Nem is csoda!

Az elnöki megnyitó felölelte a komáromi közp. gyűlés 1935. április 18.-iki anyagát, megemlékezett a két elhunyt kartársról, a kartársak felállással adóztak emléküknek. Az új vezetőség megválasztása is megtörtént alapszabályszerűen. Aki nincs jelen, annak joga sincs! Kemény kartárs a volt hangversenyről számolt el, Tatarik kolléga pedig a kiscserkészi mozgalmal méltatta a cserkészi megye-nappal kapcsolatosan, a kis cserkészek is bekapcsolódnak a tanítói munka iránti megbecsülés kihar-

colása céljából. Erre lett segély kérése elintézve.

Zsitnyan kolléga a június 28—30-ig tartandó országos dalos-ünnepély nagy jelentőségét méltalta.

Majd következett a lényeges tárgysorozat. Willand János érsekújvári kartárs a »Tanítók Háza«-ról tartott előadást, méltalta fontosságát. A szívek kulcsát kereste, mellyel az eddig hideg szíveket is lámogatóul kívánta megszerezni.

A tanítók továbbképzéséről Kemény Rezső érsekújvári kolléga értekezett s határozati javaslatot adott be a továbbképzés lehetővé tételének előmozdítását illetőleg. Valamint Willand kartárs is.

A javaslatok ezek:

1. Az állam saját költségén tartson a tanítók részére továbbképző tanfolyamot, valahányszor a tantervtől s az eddigi irányelvektől eltér és az azon résztvevő tanítóknak anyagi támogatást adjon. Ha pedig a tanítói egyesületek tartanak ilyen pedagógiai továbbképző kurzust, azt az állam a legmesszebbmenő anyagi lámogatásban részesítse.

2. A járáskör rendezzen továbbképző tanfolyamot a rajz-oktatásból. E rendezés költségeit az egyesület fedezze. A lakás, ételmezés és utiköltségek a tanítókat terhelnek. A kurzus 3 napos legyen és erre kéreessen fel Jánoska Tivadar tanképző int. rajztanár, ki már hasonló kurzust tartott. Egyben hívja fel az egyesület az ógyallai járáskört, hogy csatlakozzék, akkor a megyei pénztár terhére legyen a kurzus tartva.

A gyűlés esúcsponlja Drien Károly kollégának felolvasása volt a munkaiskola gyakorlati alapjáról. Szorgalmas tanulmányozás és kutató, fiatal erő nyilatkozott meg felolvasásában, mely mindvégig érdekes és lebilincselő volt.

Végül: a fiatal tanítók bekapcsolódása az egyesületi életbe, e vitatétel zárta be a gyűlést. Willand János szólt a dolgokhoz és Plichta János, akik az anyagiakban látják a távolmaradást, azért javasolják:

A központi gyűlés tegye határozatává a leszállítást a tagdíjat illetőleg. Határozza azt meg 50.— Ké összegben. Így elesik a sokat hangoztatott túl nagy összegű tagdíj. Ez azonban csak a kezdő fizetésűeknél, legtöbb ideig 5 évig tarthat. Egy kartárs fájján állapítja meg, hogy az abiturieneket lenézik. »susteroknak« nevezik. E félrcéltést a központ nevében Willand kartárs cioszlatta s kijelentette, hogy nem ismerünk mást, ifjú, öreg, hanem csak tanítót.

A nívós gyűlést mindvégig szünet nélkül hallgatták.

Testvér! Ugye megérte volna az eljövetelet? Én nem tehetek róla, kiöntöttem, ami a szívemen feküdt. Tedd a kötelességedet, mert ha jogokat élvezel és akarsz élvezni, akkor dolgoznok is kell. Ne mindig egy iskola tanfőságából dotálódjon az előadó. Gyere, tanulni kívánunk Tőled. Legyen egyszer elszakíthatatlan kéz-kézben a lánc, mulassuk meg erőnket, mert a végén is hiába lesz egy-kettőnek a munkája, erőtlenség folytán tönkremegyünk.

W. J.

A Tanítók Háza, mint a mi házunk!

Nem ismeretlen fogalom, amiről szólni kívánok. De úgy vagyunk vele, hogy állandó szőnyegen tartással, reménységünk hamarabb válik valósággá. Annyi minden szépet, jót mondtak róla, annyian bebizonyították ennek fontosságát, hogy ennek tárgyvalóságát nem tartom helyén valónak. Nem bizonyítani kívánok én, hanem keresni a kulcsát a szíveknek, amellyel megnyithatnám azokat a szíveket is még, amelyek eddig távol állottak a mi házunk, a **Tanítók Háza**-tól.

Egy nagyon kedves dal jut az eszembe, amikor a mi házunkra gondolok. A szövege a következő:

»A mi házunk csinos kis ház, a kapuja rácsos,
Két ablaka utcára néz, kicsiny, de világos.
Szalma fedi a tetejét, falai fehérek,
Nem is láttam szebb kis házat, amióta élek.
Ha így egyszer a király, látná ezt a házat,
Azt mondaná: »Elcserélem érte palotámat.«
Akkor biz én azt mondanám: Nem lehet királyom,
Nincs e háznál szebb palota ezen a világon!«

Kedves Testvéreim! Amikor e dal szövegét halljuk, lelki-szemeink elé tárul a mi kedves szülőházunk. Élénk tárul egyszerűségével, így és úgy a szívünkhöz szól, hogy nem cserélnök el a király palotájával sem. A mi házunk áll; de még nem teljesen a miénk. Még idegeneknek van hozzá joga. Amíg azoknak szeme is rajta lesz, amíg idegenek is benézhetnek annak rejtett zugaiiba, amelyet a szeretet emelt, addig a fenti dal nem lesz megvalósítva tökéletesen.

Pedig meg lehetne valósítani! Tudom, sokan vannak, akiknek cáfoló szava kitörni kíván. Tudom, vannak, akiknek ajkára ez a szó kívánczik: »Addig takarózzék mindenki, ameddig a takarója ér!« Igaz! De mi sokan vagyunk, a mi gyermekeink számához lett az mérve. A mi, esetleg árva gyermekeink jövőjét kívántuk biztosítani. Testvér, nem tudod, meddig élsz! Testvér, a Te napod is meg van robotteljes életedben számlálva! Ha lehunyod fáradt szemed, nem lesz a szegény özvegynek könnye elég, nem lesz az éjjelnek nappallá tétele elég arra, hogy az árvából ha nem is különb, de legalább olyan embert nevelhessen, mint az apa volt. Maj s különösen a mi pályánkon — keresni kell a jövőt. Keresni kell az alap letételének feltételeit. Ez pedig nem más, mint gondolni arra a holnapra is, amikor mi nem leszünk.

Gyermekeink jövője, azoknak sorsa első s legfontosabb teendők. Ki gondol gyermeked jövőjére, ha Te nem? Ki fog neki szegni egy falat kenyeret, mint árvának, ha Te nem gondoskodik róla? Testvér! jutott már az eszedbe, amikor a **Tanítók Háza**-ra gondoltál? Jutott eszedbe már az, hogy nemcsak magunkért élünk, hanem mindnyájunkért? Ha nem volna gyermeked erre reá szorulva, kell, hogy érezd, hogy Te magad nem magadért vagy! Te a köznek szentelted életed, oda adtad tudá-

sodat, oda adtad szíved melegét azért, hogy »szebb legyen a föld.«

Te vadócba rózsát oltasz, s a Te szívedben csak tövis terem? Nem. Aki a virágot szereti, az rossz ember nem lehet. Te pedig szereted. A lelkek virágát, a gyermekeket öleled kebledre, azt neveled, gondozod, akkor pedig a Te szíved jó, nemesen érző szív, aki együtt tud örülni az örvendezőkkel és sírni a síránkozókkaal. Akkor pedig Te nem mehatsz el minden nélkül a »**Tanítók Háza**« eszméjének megvalósítása mellett.

Tudom, velem együtt üres a zsebed! Tudom, velem együtt sok nyugtalan éjszakát szerez a mai megélhetés, de nincs az a csepp, melyből ha sok van, erőt ne adjon.

A legutóbb olvastam egy megszívlelendő dolgot. Párizs külvárosának lakói, hogy templomot építsenek, férfiak lemondtak a dohányzásról mindaddig, amíg a templom fel nem épült. Felépült. A lemondás a szebb, a jobbért olyan akaratot biztosított, mely győzelmet hozott. Azok a lelkek vágyták a templomot. Vágytak oda, hová megpihenni jár az ember akkor, ha lelke, teste fáj. Azt a házat vágyták, amelyre azt mondhatták; ez a mi házunk! Mi vezette ezeket cselekedetük keresztülvitelében? Semmi más, mint az akarat! Az akarat, mely előtt akadály nincs. Ha mindjárt nem sikerül, nem csügged el az ilyen. Az ilyenben még acélosabbá válik a lélek. Az ilyenben a szeretet tüze lobogva ég, s megolvasztja az ember lelkében a jeget, amely a szeretetlenség akarat hiányának a jele. Nekünk is van akaratunk! Hisz mi tanítjuk a gyenge gyermekeket az erős akaratra, mi oltjuk lelkébe az előre törést, mellyel egy szebb jövő reményességét erősítjük meg bennük.

A »**Tanítók Háza**« templom. A szeretet temploma. Az egyik Isten háza, a másik testvére annak. Az egyikben elmondjuk panaszainkat, a másikban a panasz meghallgatásával megvalósítjuk a kérelmet.

Testvér, a mi házunkra szükség van! Szükség van, mert sok imádkozó kéz emelkedik fel az Istenhez, hogy kérjen. A kérdésben pedig gyermekeinkről van szó.

Jöjjetek! Szeretettel egybe-forrva segítsük a saját sorsunkat előbbre vinni. Segítsük rendeltetésének a **Tanítók Háza**-t átadni. Örökké büszke öröm tölti el szívedet, ha reá gondolsz, hogy megvalósult a »Mi házunk!«

Nem hullott még gyümölcs
Összetett kézzel ülök kezébe!
Testvér! emeld magasra a szeretetzászlót,
Hogy légy azoknak segítsége,
'Akiiket a sors keze erősen botozott.
Légy ott, hol már sokan állnak
Kik alapkövét letették a **Tanítók Házának**.
Légy ott, segítsd, hogy öre legyen mindig
A véredből lett vérnek
Hogy ellen tudjon állni
A viharzó vésznek.

Willand János.

A Tanítók Házára adományozott összegek 1934. december 31-ig.			
»Azoforn Fekete Imre mérnök Praha	1800.—	Markó Leopoldina Jasov	120.—
Allami iskola Sajószárnya	50.—	Molnar János Lekeha	50.—
Allami iskola Cs.-Aranyos	400.—	Ké Matusz Lajos Vásárút	100.—
Allami iskola Sváti-Král Akadémia: Telkes ABC Akadémia: Kovács-Oszlényi Hittan	15.—	Novák Mihály Szadice	10.—
Allami népiskola Gálos	993.60	Nagy József Kicind	85.90
Bászel Jcnőné Košice	20.—	Németné K. Karolina Megyeres	20.—
Bocz Imre Kismácséd	60.—	Olvasókör Pozsonyucsákány	135.—
Berényi Gyula Galánta	66.—	1900.— Polgári iskolai önképzőkör Munkácsvo	71.—
Csatai tanítói körzet	72.—	993.60 Pecho Lajos Ladice	20.—
Cesk. Slov. Únic Praha	350.—	Papp Lajos Mogyorós	180.—
Danubia (Kömley L.)	500.—	66.— Róm. kath. népisk. G. Szl.	50.—
»Domov« bizt. intézet (1933. XII.-ig)	32.—	72.— Róm. kath. népisk.	
Dedínský Tivadarné és Hajna Pálné	6874.60	350.— Tardošked	200.—
Dóka Sándor Levice	100.—	500.— Róm. kath. népisk. Kotta	30.—
Eröss K.-né Kassa	100.—	32.— Róm. kath. népisk. Husina	150.—
Evang. népiskola Alsószeli	20.—	Róm. kath. népiskola	100.—
Ersekújvári tanítók: Járásköri szobaalap	1000.—	6874.60 Zehozovce	200.—
Fekesházy János Carnaho Földmives kölcsönös pénztár Komárno	100.—	Róm. kath. népisk. Velyká	200.—
Gerő Agoston Košice	60.—	Róm. kath. népisk. Balon	50.—
Gútai tanítótestület	2000.—	Róm. kath. népisk. Megyeres	50.—
Guta-Pacsérok tantestülete	20.—	Róm. kath. népisk. Ekel	100.—
Gyapay Mária Lelesz	184.—	Róm. kath. népisk. Vásárút	100.—
Hernádmenti fiókkör	1000.—	Róm. kath. népisk. Jablonov	25.—
Hagóvszky Béláné Košice	10.—	Róm. kath. népisk. Taksoň	200.—
Irg. Nővérek Nagymegyér	10.—	Róm. kath. népisk. Szunyogdi	80.—
Izr. tantestület Léva	76.20	Róm. kath. fiúisk. N.-Zámky	200.—
Izrealita iskola Gúta	15.—	Reform. népisk. Búes	250.—
Jancususkó Ludmilla Košice	30.—	Reform. népisk. Túrízakállas	100.—
Juhász Ferenc Bačka	20.—	Reform. népisk. K.-szentpéter	20.—
Jakab István Kr. Chlumeck Komáromi tankerület szoltanfolyamból	5216.10	184.— Reform. népisk. Boři	20.—
Komáromi tankerület rajz-tanfolyamból	1341.10	1000.— Reform. népisk. Negyed	40.—
Komáromi állami polg. leányiskola	420.—	10.— Reform. népisk. Levice	80.—
Komensky cég Bratislava	490.—	100.— Reform. népisk. Sürle	50.—
Komáromi községi ovoda	307.57	76.20 Reform. népisk. Felső Vály	50.—
Körös Imre K.-szentpéter Kultúra Bratislava	3600.—	15.— Reform. énekkar Tornaľa	80.—
Koos István és György I. Könyvkeres. Egyesülete	47328.—	30.— Rosszai Zoltán Leles	56.10
Kowarik Mihály Bratislava	100.—	20.— Stehr-könyvkereskedés	6137.40
Közs. népisk. P. Eperjes	70.—	50.— Schéda Lajos Galáboes	180.—
Királyhelmei járáskör	370.—	Spitzer Sándor Komárno	240.—
Košice-moldavai járáskör	2650.—	5216.10 Szokolné Margit Dolné Ob-dokovce	50.—
Kovács Alajos Negyed	50.—	1341.10 Szendrey István N.-Zámky	65.—
Lado Margit Košice	160.—	Terray István Kunova	100.—
Lévai Károly és Erdős Ignác Levice	40.—	Vinceze Ferenc Košice	137.—
Lillera József Horné Semerovce	18.—	490.— Váry Endre Kistárkán	100.—
		307.57 Vörös Vincéné Nagykeszi	200.—
		150.— Vajda Károly Vekľa Ida	24.60
		3600.— Segélyalapra adományozott összegek 1934. december 31-ig.	
		47328.— Akademia könyvkiadó Bra-tislava	4431.—
		70.— Allami el. isk. K. Toplica	50.—
		370.— Allami el. isk. V. Selmene	120.—
		2650.— Berényi Gyula Galánta	30.—
		50.— Balogh Julia Farnad	100.—
		160.— Barthalos József V. Födemes	250.—
		Bars-Honti tanítói kör (Akúcs Béla adománya)	160.—
		40.— Dr. Botta Pálné Feled	150.—
		18.— Bónicz Márton Bős	20.—

Bítvay Tódor Košice	50.—	Nemes József Košice	60.—
Csutor Mária Hodejovo	20.—	Nádasy Dénes Meliata	80.—
Csatai tanítói körzet	90.—	Nagy József Kicsind	85.90
Cziráký Etelka Sahv	50.—	Németh János Košice	50.—
Citó Irma Košice	97.90	Oberländer János Ardevó	50.—
„Domov“ biztosító	15080.91	Pásztor Ferenc Petrovce	60.—
Dunai Lászlóné Bős	10.—	Palik Júlia Perbete	100.—
Fekésházy János Carnahó	20.—	Puskás Lajos Naszvad	20.—
Fekete Kornélia Sahv	100.—	Puskás Lajosné Orós	50.—
Gutai tanítótestület	5000.—	Pethes Ilona Apácaszakállas	40.—
Galántai tanítótestület	100.—	Papp Lajos V. Kapušany	349.—
Hadnagy Gyula Farnad	80.—	Póltzi Irma Komárno	100.—
Horváth Imre Mostový Kert	100.—	Róm. kath. iskola Nagy-	
Hiltrich Józsefné Komárom	150.—	magyar	100.—
Hitoktató Nové Zámky	50.—	Róm. kath. tantestület Hidas-	
Háber Sándor Losonc	70.—	kürt	15.—
Hüttner József Pered	105.—	Róm. kath. iskola Nagyöved	33.50
Haas Elza Komárno	20.—	Róm. kath. iskola Levice	40.—
Jurdik Aladár Cakov	38.—	Róm. kath. népiskola Nové	
Kara Ferenc Málás	50.—	Zámky	50.—
Ozv. Kun Jánosné Samorin	55.—	Róm. kath. népiskola D. Ob-	
Kowarik Mihály Bratislava	60.—	dokovce	50.—
Komárom-Csallóközi tanító-		Róm. kath. népiskola Lot-	
járás	350.—	puszta	15.—
Komensky könyvkiadó	318.70	Róm. kath. népiskola Nagy-	
Kiss Jenő Drahňov	10.—	keszi	105.50
Kolozsnéma község	25.—	Ref. iskola Negyed	53.58
Községi iskola Gúta	100.—	Ravasz Istvánné Košice	70.—
Kelecsényi János Csata	200.—	Szehr könyvkereskedés %	10136.30
Kubinyi Margit	10.—	Skerdák András Jestice	20.—
Kádár Gyözö Komárno	50.—	Steinhübl Lajos Joles	10.—
Körös Imre Szentpéter	109.20	Scholl Gyula Bratislava	50.—
Komárom városi lakarék-		Schermann Rezső Keresovce	260.—
pénztár	200.—	Szokoly Lajos Pograncie	60.—
Lovesányiné György Jólán	40.—	Szolczanik Adél Košice	50.—
Lovesányiné György Jólán és		Szendrey István Nové Zámky	70.—
Koós István	50.—	Takács Gyula Hontvarsány	30.—
Leporisz László Dužava	30.—	Török József Košice	10.—
Legiobank Praha	500.—	Vizváry Vilmos Cs.-Araňos	62.40
Markó Ludmilla	100.—	Vánkay László Komárno	20.—
Marosfy Lajos Komárno	300.—	Vida János Hólvény	50.—
Mošonyi Ferenc Dun.-Sireda	200.—	Végh Ferenc Bratislava	20.—
Nagy Anna Lučenec	60.—	Velker Margit Seňa	100.—

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

N. V. A beküldött vers nem közölhető. A vakáció szokásos gyermekörömeinek költői szépségek nélkül való leírása. Nincs benne friss gondolat. A verstechnika szabályai ellen is vét.

Sch. L. V. Ludince, N. Gy. Coltovo. Levél ment. — B. P. Prešov. Címét kijavítottuk. — K. I. H.-Sa-

lby. Címét a kívánt módon javítottuk, tartozásáról kiértésítettük. — F. V. Ebed, T. L. Somody. Címüket a kívánt módon javítottuk ki. — Dr. N. A. Lučenec. Tagsági száma 301. — D. I. Huclin, K. E. Čebovce. Intézkedtünk, hogy a lap rendszeren járjon. — B. B. Stredné-Turovce, M. L. V. Dravce. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk.

AZ IGAZGATÓ KARTARSAK FIGYELMÉBE.

Iskolai naplókát és osztálykönyveket, valamint az összes államnyomdai nyomtatványokat eredeti áron szállítja könyvesboltunk.

Tanköteles gyermekek összeféréséhez nyomtatványok kaphatók: Könyvesboltunkban, Galántán.

KRÓNIKA

Az iskolarádió pedagógiai jelentőségéről

alig lehetne eleget írni. Minden leadás alkalmával egy-egy újabb tapasztalattal gazdagodhatunk.

Kedd délelőtt van. Az iskolaépület néptelen folyosóján e pillanatban zendül fel a tízórát jelző csengő éles berregése. Röviddel rá mindenütt nyílnak az osztályajtók, a vidáman beszélgető gyereksereg kitódul a tantermekből, hogy a tízenötperces szünetben kinyújtóztassák meggémberedett tagjaikat s egy kedvükrevalótló ugráljanak az iskolaudvaron. De a mai délelőtti mintha valami különös idegesség, feszült várakozás látszanék a gyermekek arcán. Alig egy-kettő kergelgőzik az épület körül, a nagyobb rész máris csoportokba verődik, gyorsan nyeldesik a tízórát vajjaskenyér falatjait, s be sem várva a szünet végét jelző csengetést, izgatottan beszélgetve párba állanak s a tanítónénik, tanítóbácsik máris vezeltetik osztályaikat a tanterembe: mert 10 óra 15 perckor rádióhallgatás lesz. Előbb a kicsinyek helyezkednek el a padokban s kerekre tágult szemmel nézik a középre kitett csodálatos masinát, amelyből már annyi szépét hallottak, ami már oly sok kellemes percel hozott nekik. Csakhamar felcsendül a kassai rádióállomás jól ismert jelződallama és a néma csendben megszólal Goldbach Frigyes bemozdó meleg baritonja: »Halló, halló Košice!« A tekintetek megélnékülnek, az arcok kipirulnak és az izgatottság tetőfokra hág, mikor a pósta felolvasására kerül a sor. Van-e boldogabb, irigyletebb annál a kis tanuló nál, aki leveléért, rajzáért elismerést, kérdéseire feleletet kapott? A hírek és rejtvények felolvasása közben ő nagyobbak papírost vesznek elő, szorgalmasan jegyzik az őket érintő eseményeket, a rejtvények helyes megfejtése meg egyenesen dicsőség-számba megy és hihetetlen tekintélyt ad a többi társak előtt. Majd pendül a gong, s a hangszóró öblös mélyéből fölcsendül a mese, az érdekfeszítő történet, mely olyannyira magával ragadja a kis hallgatókat. Odaviszi a történet színhelyére, szinte a szereplőkkel való együttes cselekvésre lendíti a gyerekközöniséget. A hallott csendben, a mélységes, lélekzetvisszafojtott figyelemben csak a szemek élnek, azok derülnek mosolyra, vagy borulnak strásra, amint a gyorsan gördülő hangjáték magával ragadja a kis hallgatókat, csak az arcok pirulnak, ha a szereplő hős győzelmet vesz az akadályokon, vagy sápadnak el, ha a mese alakjaiért remegni kell. Mikor azlán felhangzik a szebbnél-szebb magyar nőtlák csokra, még a közönyösök, a tűnyák is izgatottan lesik, nem akad-e közötté ismerős, melyet olyan élvezet a mikrofonnal együtt dúdolni. És végül szól a »gyerekek, a viszonthallásra!« bejejező bemozdás, a kis közönség élénk beszélgetések között oszlik a tantermekbe, még órák múlva is tárgyaltják, egymás elbeszéléseit sietve egészítgetik ki s alig-alig várják a következő kedd délelőtti. Otthon azlán a kis szalmafedeles házacskákban, este az asztal körül ülve, az egész család bámuló érdeklődéssel

hallgatja, hogy mit hallott Jóska, vagy Katica a rádióból? A hírek az apát érdeklik, ki el-elesdóváltja fejét egy-egy különös újdonság hallatára, az utazások az édesanyát, ki nem győz csodálkozni, hogy a rádióból még a kávétermelés helyéről is lehet hallani, a meséket, a tanulságos történeteket meg a testvéreké szerelik, a kis óccs még a kezében tartott vajaskenyér darabról is megfelleldezik a nagy figyelmében. Ha aztán tanítás közben kerül szőnyegre olyan kérdés, mellyel kapcsolatosan a rádióból hallott a gyereksereg, felderülő, érdeklődést sugárzó arcok igazolják, hogy kedd délelőlt 10 óra 15 perctől 11 óráig nem hiába töltöttük el az időt. Alig lehet a folytonos újabb és újabb rádióból szerzett tudásról, értesülésről beszámolni kívánók jelentkezéséből a tanítást tovább folytatni. És ha az esős, vagy túlmeleg napokon az érdeklődés lohad az iskolában, csak a rádióból hallott ismeretekkel kell összekapcsolni mondanivalóinkat, az osztály mintha villanyos útás érte volna, azonnal felélénkül, dolgozik, kullat. Az pedig a büntetések nelovábbja, ha valakit az osztály önkormányzati szerve a rádió hallgatásától eltlt. Kedden délelőlt csak a nagy belegek mulasztanak, mert a rádiót mindenki kívánja hallani. A télen megtörtént, hogy egy gyerek olyan csizmába jött kedden délelőlt az iskolába, melybe ott ment be a hólé, ahol akart. Inkább délután küldték el a lábbelit megcsinálni, csakhog délelőlt még társai között lehessen.

Igen, így van ez ott, ahol hallgattják, illetőleg hallgathatják az iskolarádió-leadásokat. Igen, ilyen jelentős pedagógiai hasznót könyvelhetnék el azok az iskolák, melyek ebben a felbecsülhetetlen tanítási segédeszközben tanítványaikat részeltethetik. Sajnos azonban, hogy szinte megdöbbenően kevés az a szerencés iskola, mely rendszeresen hallgathatja a rádiót. A kassai Radiojournal igazgatósága a körzetébe tartozó elemi- és pólári iskolák igazgatóságaitól fontos rádiótechnikai és pedagógiai kérdésekben felvilágosítást kért. Kiküldött 450 kérdőívet, ezek közül 214-re mind-ezideig nem érkezett válasz. A beérkezett jeleteket alkalmam volt átnézni. Sajnálattal állapítottam meg, hogy az egész körzetből, beleszámítva Kárpátoroszországot is, csupán 71 iskola hallgatja állandóan és 17 pedig időnként a magyar iskolarádió-leadásokat. tehát a körzetbe tartozó iskolák 18.4%-a, 7431 tanulóval. Mi ennek az oka? Semmi esetre sem az, hogy az iskolákban működő tanítótestvérek szabatólnak talán az előadásokat, vagy nem ismerték volna fel azok pedagógiai jelentőségét és hasznát. A kérdőívekben olvasható jelelelek teljes felvilágosítással szolgálnak: nincsenek az iskoláknak vevőkészülékeik. Saját készüléke csupán 4 iskolának van, 84 iskolában pedig a tanító kölcsönzi. Olyan jeleletet is olvastam több kérdőíven, hogy a tanító szívesen kölcsönöznén a készülékét, de a régt típusú s azon Kassa nem vehető. Ezen a bajon rövidesen segít az adóállomás energiájának a közeljövőben várható erősítése. A legtöbb helyen azonban a vevőkészülék beszerzésére az iskolafenntartó meg nem mérte, szűkkeblősége és indokolatlan garaszkodása miatt gondolni sem lehet. 12 iskola kilátásba helyezi, hogy a jövő tanévtől kezdve

szerez vevőkészüléket, hogy miből, azt ő tudja, 17 pedig erre a célra rendezendő színelőadások jövedelmét ajánlja fel.

Írásom elején bátor voltam vázolni, hogy milyen selbecsülhetetlen haszonnal jár az iskolai leadások hallgatása. Amidőn ehhez még azt fűzöm hozzá, hogy e leadások sokrészben pótolják szegényes kisebbségi ifjúsági irodalmunkat, azoknak mennél szélesebb körben való frekventálása nemzeti és kulturális érdekünk, melynek támogatására úgy az iskolafenntartóknak, mint a tanítótestvéreknek mindent meg kell tenniök. Biztosan hiszem, hogy a szlovenszói magyar tanítókollektívum, mint mindig, ez alkalommal is felismeri kötelességét s igyekszik annak módját találni, hogy tanítványait a magyar iskolarádió-hallgatás által teremtett kultur-közösségben részeltesse.

A kassai magyar iskolarádió műsorösszeállító-bizottsága május 22-én tartott értekezletén a kérdőívek statisztikájának ismeretése alapján, felismerve a rádió-hallgatás népszerűsödésének akadályait, hogy a vevőkészülék hiánya miatt nem hallgató iskolákon való segítést megkönnyítse, több üdvösnek látszó határozatot hozott.

1. Kérvény formájában megkereste a Radiojournal központi igazgatóságát, hogy a szlovák és ruszin iskolákhoz hasonlóan a legszegényebb sorsú magyar iskolák számára is ajándékozzon 15 db. vevőkészüléket. (Természetesen, ha még megkapjuk is ezeket, csak esőpp lesz a tengerben.)

2. Csatlakozásra hívta fel a köztársaságbeli összes iskolarádió műsorelőkészítő-bizottságokat, egy, az iskola- és népművelődési minisztériumhoz benyújtandó memorandumhoz, melyben kollektíve kérik a minisztériumot, hogy

a) deklarálja a vevőkészülékeket az iskolák nélkülözhetetlen taneszközévé, melynek folyamánnyaképpen minden iskola fenntartó a törvényes következmények terhe alatt kénytelen lesz vevőkészüléket vásárolni,

b) rendeletileg engedje meg, hogy az állami iskolák az általányaikon megtakarított összeget minden további nélkül vevőkészülék beszerzésére fordíthassák.

A magyar iskolarádió leadásainak eddig érezhető hiányossága volt a leadásra szánt idő (45 perc) túlságos rövidsége. Ennek következtében a beüldölt librettókat sokszor kellett megcsontítani, sőt egyes meghirdetett műsorszámokat egyszerűen kihagyni. Ez állapotok megszüntetése céljából a fent említett műsorelőkészítő-bizottság kérelemmel fordult a Radiojournal központi igazgatóságához, hogy az eddigi 45 perces leadási időt szeptember 1-től 60 percre emelje fel. A hallgatások előkészítése, ami a felsőbb fokozatú különös értékkel bír, továbbá a hallottak megrögzítése végett, miként a csehszlovák és német iskoláknak, a magyar iskolák számára is egy havonként megjelenő folyóirat kiadását kérte e bizottság, mely előre pontosan tájékoztatná az iskolákat az egész havi műsorról, magyarázatokkal és illusztrációkkal tartítva még intenzívebbé és hatékonyabbá tenné a rádió pedagógiai munkáját. A valószínűleg Iskolai Rádió címmel kiadandó folyó-

irat annyira olcsó lesz, hogy minden hallgató iskola könnyűszerrel beszerezheti.

A kérdésekre érkezett feleletek között egynéhány olyat is találtam, melyben a tanítótestvérek arról panaszkodnak, hogy a rádió-hallgatást nem tudják beilleszteni az órarendbe. Az érdeklődők figyelmét bátor vagyok felhívni az Iskolaügyi Referátus 1934 szeptember 4.-én kelt 78.240/34—1./P sz. rendeletére, mely — hivatkozva az iskola- és népművelődési miniszterium 1933 július 10.-én 67.311/33—1. szám alatt kiadott Tantervi Szabályzat III. Órarend című fejezetének I. bekezdésére (7. lap) — megengedi, hogy »a népiskolákban a tanítási nyelv helyi egy órája felhasználható az iskolarádió hallgatására«. Ugyancsak e referátusi rendelet utolsó kikezdése így szól: »Elvárom a tanítósgól, hogy tekintettel az iskolarádió-leadások nagy jelentőségére, ennek az ügynek fokozott figyelmet jog szentelni«.

Minden miniszteri és referátusi rendeleten kívül a szlovenszkei magyar tanítósg a rádió-hallgatás pedagógiai hasznát felismerve, bízva a beadott kérvények és telt javaslatok sikerében, remélve, hogy iskoláik vevőkészülékkel való ellátása a közeljövő ajándéka lesz, minden erejével és tehetségével munkálkodni fog a magyar iskolarádió minél tökéletesebb kifejlesztésén.

Szepesi Gyula.

A Tanítói kar szives figyelmébe!

Van szerencsém tudatni, hogy az alanti tankönyvek nálam kaphatók.

Dr. Magyar Győző:

Világtörténelem I. rész, a polgári iskolák I. oszt. tananyaga. Engedélyezve 1934. december 29.-én 149.803/1—1. sz. a. Ára füzve 16.— Ké, kötve 18.50 Ké.

Dr. Magyar Győző:

Világtörténelem II. rész, a polgári iskolák II. oszt. tananyaga. Engedélyezve 1935. április 26.-án 51142. sz. a.

Dr. Magyar Győző:

Földrajz a népiskolák felső oszt. számára. Eng. szám 1929. november 5. 141.128. I. Ára füzve 12.—, kötve 14.50 Ké.

Dr. Mészáros György:

Fizikai kézikönyv kérdésekben és feleletekben, középiskolai és tanítói érettségire készülők, valamint polg. isk. tanítói szakvizsgázók számára és maganhasználatra. Ára füzve 25.— Ké.

Seidl Sándor:

Természettan I. a polgári iskolák I. oszt. számára. Új tanterv alapján. Engedélyezve 30.060/1—27. 1927. sz. alatt. Ára 14.— Ké.

Seidl Sándor:

Természettan II. a polgári iskolák II—III. oszt. számára. Engedélyezve 1925. dec. 15. 149.466/25. szám alatt. Ára 24.— Ké.

Bíró Lucián:

Magyar helyesírás. (Segédkönyv, második javított és bővített kiadás.) Ára 9 Ké.

Teljes tisztelettel Spitzer Sándor könyvkereskedő.
Komárno—Komárom.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

»Magyar szülő.« Ezzel a címmel adta ki a SzMKE pozsonyi helyi-csoportja pedagógiai röpiratát, mely a magyar szülők figyelmét lelkes-hangú cikkeiben hívja föl a magyar iskola és a magyar gyermek megmentésére. A röpirat, a céljairól feladatairól írott cikkében — löbök közt — ezt írja: »Még mindig a felsőbb helyekről várjuk iskoláink sorsának kizárólagos intézését, holott már régen ráeszmélhettünk volna arra, hogy magyar iskoláink sorsa az itt élő magyarság sorsának alapja, ennél fogva a magyar iskola sorsa a magyar társadalom legszentebb ügye. Szerződéses és lörvények biztosítják közlérsaságunkban magyar iskolák létesítését. Tanerők képzése szünetlen biztosított. A veszedelem tehát nem afelett fenyeget, hogy iskoláink kapuit azért kell bezárni, mert nem lesz magyar tanító. A hiba másutt van. Iskoláink kapui majd azért zárulnak be, mert mind kevesebb és kevesebb lesz az odajáró gyermek.« Hosszabb cikk szól az anyanyelvi oktatás jelentőségéről, majd egy harmadik cikk statisztikák közlő a másannyelvű iskolákba járó magyar gyermekekről. Itt olvasuk az alábbi, figyelemreméltó sorokat is: »Sok magyar tanító szájából veszed ki a súlyos fáradtsággal verejtékesen megkeresett mindennapi kenyeret, amidőn gyermekedet másnyelvű iskolába iratod! Erkölcös dolog ez? Összeegyeztetheted-e magyarnak mondott lelkiismereteddel, hogy magyar testvéred kenyerét veszítse? Ítélezz magad felett.«

A természet és az iskola. Az embereknek csak kis része áll manapság a természettel harmonikus egyetértésben. Az én embere a gépek korszakában, a természet teremtményeit csak annyiban akarja túrni, amennyiben azokat saját céljaira tudja értékesíteni és személyneg meggazdagodására tudja felhasználni. Az állatok barátai tudják, hogy mennyire igazgatják az emberi kapzsiságot a díszlollak, nemes prémek stb. Számátalan élőlény halt meg ezekért kinos halállal. So-

kan közülök eltűntek a föld felszínéről vagy állnak éppen az elmulás előtt. Egyeseknél ideális természetvédők költséges erőlködésére van szükség, hogy távoli generációknak néhány maradványt életben tartsanak. A botanikus emlékszik rá, hogy a vad gummikéreg és más fák még idejében átvételtek a kultúrának, még mielőtt kiirtattak volna és ezáltal az emberiségnek pótolhatatlan veszteséget okoztak volna. Kultivált területek, ipartelepek és technikai szükségépületek kiérjesztése által az eredeti természeti kép mindjobban megváltozik a növények és állatok életközössége megszakad, a legtöbb élőlény elveszi a talajt. Először megpróbálkoznak áldomolni, mindig ritkábbakká válnak, végül teljesen eltűnnek. Ha a földnek néhány évszázad múlva biztosan beálló túlnépességére gondolunk, akkor igazat kell adnunk azoknak az embereknek, kik úgy vélekednek, hogy vadállatok és növények számára akkor már nem lesz hely. Aki ma órákhosszat utazik stúrén benépesített területeken, meg fogja érteni, miért tartanak fenn nagy költséggel előre:átó idealisták, talán spekulánsok is természetvédelmi területeket, erdőket, nemzeti parkokat. Egy darab érintetlen természetet akarnak, mint valami mesoországot arra az időre eltenni, melynek szántóföldek, ipartelepek, laktanyák, csatornák, autók stb. mjárt már nincsen helye virágzó rétek, idyllikus legelők és árnyas erdők számára. A jó öreg anyaföld még meg fog érni egyel-mást, ami ráncos arcát még fájdalommasabbá, kopott ruháját még szegényebbé fogja tenni.

Mily hatással lesznek majd az energiaközpontok vezetékeikkel, úthálózataikkal, munka- és lakóhelyekkel a növény és állatvilágra! Aki a jövő e zenéjén mosolyog, gondolja meg, hogy Goethe valamelyik kortársa mil szólt volna az autóhoz, rádióhoz vagy repülőgéphez.

Mi az emberiség előhaladását nem tudjuk és nem is akarjuk megállí-

tani. De ébredjünk tudatára ennek a hatalmas átalakulásnak. Láttassuk meg az ifjúsággal a természet csodáit, melyek még, hála Istennek, körülvesznek bennünket. Ne hagyjuk őket gépekké válni, kiket csak a sportüzés csal a szabadba. A test fejlesztése mellett a környezet iránti érzéseket is élesítsük. Kűszöböljünk ki minden holt anyagot a tanteremből! Rovargyűjtemények és herbariumok csak szükségből legyenek segítőink a tanításban. Élő állat és növény legyen a kiindulópont, mint ahogy jó filmnek az állatokat természetesen környezetükben és kényeszer nélküli mozgásokkal tüntetik fel. Élőhífi fényképek vagy azok reprodukciói könyvekben vagy folyóiratokban az iskoláknak értékesebb szolgálatokat tesznek, mint a meglévő ósdi képsorozatok.

Növények és állatok taglalásának, szétszedésének csak alkalmasszerűen, különös figyelemmel a tanulandókra és különös segítségként szabadna megőrlénnie, mert könyvben durva ösztönöket kelthet. Fehér fonáként húzódjék át a tanításon az az érzés, hogy mindennemű élet szent. Ez az érzés tartsa

vissza a kezdetben még értelmetlen gyermeket attól, hogy bármily élő lényt bántson.

Virágok ápolása leányoknál, állatok nevelése fiúknál az élőlények iránti örömet és értelmet elősegíti. A szabadból hozott állatokat elvöl csak rövid ideig szabad otthon ápolásban részesíteni. A gyermek kísérelje meg az állat elvesztett környezetét pótolni, őt helyesen táplálni. Jöleső érzését felismerni, kényelmen helyzetét megérteni. Ez helyes vezetés és praktikus tanácsok nélkül nem lehetséges, de nem egy gyermek, aki egy hélig szorgoskodott egy gyík körül vagy látta hernyónak lepkévé alakulását, látta, hogy a földben élő hagymából mint fejlődött illatos virág, vált egész életére a természet barátjává.

Sokszor a gyermek veleszületett gyűjtési hajlamát csak élettelen tárgyakra korlátozzuk, növények és kis állatok gyűjtésétől tereljük el. Olyan ifjúságot segítsünk nevelni, mely örömet és időlést talál a természetben, tanuljon látni, megfigyelni és megérteni.

(»Pädagogischer Führer« Wien.)

Zeneműismertetés.

Liber organi. VI. füzet. A 16. és 17. század német mesterei. Legutóbb ismertetem Ernst Kaller lenti gyűjteményének első öt füzétét. Jelen gyűjteményben a Bachot megelőző — főleg délnémet — orgonamesterek műveiből vannak szemelvények. A gyakorlatlóság miatt főleg korál feldolgozások, rövid és könnyű darabok léptek előtérbe. A szerzők között találjuk Christian Erbach, augsburgi dóm-orgonást (1570—1635), Samuel Scheidt, hallei orgonista és udv. karmestert (1587—1654), ki a 17. század legkimagaslóbb alakja Schütz és Schein mellett, továbbá a svéd származású Dietrich Buxtehude-t (1637—1707), a lübecki Mária templom orgonaművészeit. B. az északnémet protestáns iskolának egyik legkiválóbb mestere. Orgonafűgái többrészesek és széles tematikájuk a Bachéval rokon. Zenéjét, mely kétségkívül nagy mértékben hatott Bachra, szabadon szárnyaló, víziós fantázia, grandiózus és merész mozgalmasság, gazdag ornamentika és erővel

teljes, hajlékony tematika jellemzik.

Lieber organi. VII. füzet. »Ariadne musica«. I. K. F. Fischertől (1650—1746), ki az 1700-as évek egyik legértékesebb zongorakomponistája és aki munkái (Ariadne) révén nem egyszer közvetlenül inspirálta Bachot. (Vohl. Klavier.) »Ariadne musica« egy ciklusos mű, mely tartalmaz majdnem minden hangnembben írt prelúdiumot és fűgát preguans alakban. A mű zárt egészet alkot és az orgonista számára a fűgajátzás iskolójának tekinthető. Igen ajánlom e gyűjteményt.

Paul Müller Zürich. Preludium és fűga, op. 22. Modern kompozíció, mely alapos gyakorlatot igényel, de akkor hálás és hatásos koncert darabnak fog bizonyulni. Ajánlom! Utóbbi ára: 2 RM. Megjelentek: B. Schott s Söhne, Mainz és Leipzig.

Nové-Zámky. 1935. máj. 10.

Szendrei István
karnagy.

HIREK

Református tanítóképző Komáromban. Bejárta már a sajtót a hír, hogy a református egyetemes konvent határozata alapján ez év szeptember 1.-én Komáromban megnyílik a református tanítóképző. Ez az örvendetes hír legelső sorban talán a szlovenszkói magyar tanítóságot érdekli, mert hiszen a pozsonyi Orsolya-zárda tanítónőképzője mellett ez lesz a második önálló magyar tanítóképző Csehszlovákiában, s a felekezeti célzatú utánpótlás szempontján kívül az általános magyar tanítói szellem megőrzése tekintetében is fontos szerepe lesz. Mint minden állami támogatás, sőt ennek kilátása nélkül létesülő intézmény, a református közvélemény egységét és az egyháztagok áldozatkészségét dicséri, s ha ez a példás nekibuzdulás állandó marad, akkor a református tanítóképző élő dokumentuma lesz a kisebbségi magyarság, — mert református testvéreinkban a kisebbségi lélek ereje is segítette a nemes elhatározást, — élni akarásának és életképességének. Egyesületünk, mint a tanítóság szellemi színvonalának emeléséért harcban álló erkölcsi testület, számtalanszor leszögezte álláspontját a tanítóképzés nivójának emelése kérdésében. Nem titok, hogy a magyar tanítói kar is küzd a tanítóképzés akadémiai jellegű reformálásáért, közelebbről pedig a középiskolai érettségire épített kétféles tanítóképző főiskoláért, melyhez kellő előkészítést szolgáltatnának a középiskola V. osztályától kezdve bevezetett pedagógiai nemkötelező tárgyak (de kötelezők azoknak, akik a tanítói akadémiára akarnak beiratkozni). Az ügy jelenlegi állása, s az általános iskolaügyi helyzet mérlegelése mellett azonban nem kibélelhetjük szemmel sem a komáromi ref. tanítóképző megnyitásának jelentőségét és e történelmi tény értékét a magyar iskoláknak jó tanerőkkel való ellátása szempontjából. Jól tudjuk, hogy a ráteremtséget és a szakképzettséget nem az iskola cégtáblája, hanem a növendékek és a tanárok egyéni képességei determinálják. Ez a két összetevő az, amire különös figyelemmel kell lennie az elinduló fiatal intézménynek. Az igazgató-tanács feladata tehát, hogy a növendékek kiválasztásánál még a felekezeti körön belül is figyelemmel legyen az arravalóság és a tanítói hajlandóság, a tanítói lélek elsősorban számbajöhető »felvételi föltételeire.« A tanári kar megválasztása — Nagy Sándor felsőszecsei ref. ig. tanító volt pápai tanítóképzői tanár kartársunk igazgatói megbízatása után — nehezebb feladat lesz, mert politikai helyzetünk miatt a formai képzéssel bíró szakérők hiánya arra készteti az intézet vezetőségét, hogy az élet és a pedagógiai tapasztalat képzése alapján válogassa ki az ifjú tanítógeneráció méltó nevelőit. Meggyőződésünk, hogy mindezek a problémák közmegelegedésre oldódnak meg, s az új református tanítóképző valóban »bástya lesz Komáromban.« (boa.)

Az igazgatói pólék. Egy szlovák kartárs hitközségi iskolánál működik, melynek a politikai község a fenntartója. 4000 Ké igazgatói úszteleddjával tartozott már neki a község. A námesztói járási hivatal meg-

ítelte számára a 4000 Ké igazgatói pólékol. Ezt az ítéletet azonban a politikai község megfeleltette. Az Országos Hivatal a következő végzést hozta:

»A panasznak az igazgatói honorár-

riumra való igényjogosultságát a pol. községgel szemben el kellett ismer-
ni, hiszen a pol. község saját maga
elismeri, hogy az iskola fenntartásá-
val kapcsolatos dologi és személyi
terheket viseli. A község ellenvetésül
azt hozza fel, hogy a pol. község
az 1907. évi XXVII. t. c., illetőleg
az 1907. évi 76.000 sz. min. rend-
érltemében csak azokat a terheket
köteles viselni, melyek a javadalmi
jegyzőkönyvbe fel vannak véve. Az
Országos Hivatal ezt az ellenvetést
indokolatlannak tartja, mivel a tan-
ítói követelménye a tanítói törvény
15. §-nak világos normáin alapszik,
mely az iskolaigazgatókat feljogo-
sítja az igazgatói pótlékra úgy, hogy
ebben a tekintetben már nemcsak
egyedül a javadalmi jegyzőkönyv
megállapodásai az irányadók, tehát
az igazgatónak joga van a hono-
rariumra akkor is, ha ez az igaz-
gatói tiszleletdíj nincs a javadalmi
jegyzőkönyvbe felvéve, ami viszont
— tekintettel a törvény világos meg-
állapításaira — nem is szükséges...
— Ez a végzés felelhetetlen.

(Slov. ut.)

**II. Országos gyermekdalosünnep-
ség Podkarpatska Ruszban.** A pod-
karpatszka ruszi második orsz. gy-
dalosünnepség f. hó, azaz június
23.-án délután 3 órai kezdettel lesz
megtartva Tiszaújlakon. A dalos-
ünnepséget a tiszaújlaki magyar szü-
lőszövetség rendezi, élén dr. Burger
szülőszöv. elnök, Dohsa B. alelnök,
Szabó Antal ig. tanító és Szabó Gy.
városi főjegyzővel.

Sajnos az eredetileg jelentkezett
14 gyermekkar közül 6 távol mar-
radt anyagi okokból. Az ünnepség
tehát nyolc aprókar részvételével fo-
lyik le. Ez a nyolc kar is nívós és
sikeres ünnepséget biztosít. A meg-
jelenő Gyermekkarok a következők:
A múlt évi nagyszöllősi gy. d. ün-
nepségről jól ismeret és kitűnő si-
kerrel szerepelt nagyszöllősi r. k.
zártaiskola gy.-kara, list. Erna nő-
vér vezénylete alatt, a nagyszöllő-
si ref. isk. énekkara, Szabó Sándor,
a viski ref. isk. gy.-kara, Csík Ist-
ván, a rákosi ref. isk. gy.-kara.
Apai János és a dereceni ref. isk.
énekkara, Füst László vezénylete
alatt.

Az újonnan jelentkezett 3 gy.-kar
a következő: a tiszaújlaki áll. isk.
gy.-kara, Turzó László, a beregszá-

szai áll. isk. gy.-kara, Cabán Samu,
és a nagyberegi ref. isk. gy.-kara,
Husztli József vezénylete mellett. —
Az ünnepség dr. Kovách Béla »Ma-
gyar dal« c. prólógijával kezdődik.
A megnyitó beszéd után az egyes
karok adják elő gondosan és válto-
zatosan összeállított műsordarab-
jaikat. Az ünnepséget berekesztő be-
széd és összkar zárja be. A nyolc
kar 500 kis fülemilét kitévő egyesí-
tett kara: Petőfi S. — Szabadi I. »Be-
fordultam a konyhára« c. három
hangra letelt művét adja elő: Füst
László vezénylete mellett.

A rendező-bizottság egy igen ked-
ves meglepetést tartogat a kis da-
losok részére. Habár kifejezetten
gy. dalosünnepségről és nem verseny-
ről van szó, mégis a saját keltekből
zsúrit alkot és a legjobban szereplő
3 apró kart tiszaújlaki vonatkozású
emléktárggyal jutalmazza. Ez a gesztus
a rendező-bizottság ideális
lelkületének bizonyítéka. Az ün-
nepség iránt különösen Tiszaújla-
kon és környékén igen nagy ér-
deklődés nyilvánul meg.

A Magyar Tanítók Háza immár
valóság és a pozsonyi épület szept-
emberben megnyitja kapuit, hogy
olthont adjon az idegenben tanuló
tanító-gyermeknek. A hegyiliget
szomszédságában egészséges helyen
fekvő, minden modern higiéniaival
és kényelemmel berendezett inter-
nátusra a tanítósság, amely megle-
remtette, büszke lehet. Valóságos
nyaraló ez, mert a növendékek szab-
bad idejüket a hegyiligetben tölthe-
lik. Csak az élelmezés kérdése nem
talált egyelőre végleges megoldást
és az internátus lakóit ideiglenesen
egy közeli vendéglő fogja élelmezni.
Szeptemberben megtekintik ez az új
magyar intézmény jökevdű gyer-
mekekkel, vigyázzon a szlovenszki
magyar lársadalom, hogy az inter-
nátus anyagi gondjai ezt a szép
jökedvet soha el ne rontsák. (Ma-
gyar Ujság.)

**Tanítónőjelöltek bucsuztatása a
Szt. Orsolyarendi képzőben.** A po-
zsonyi Szt. Orsolyarendi tanítóképző
intézetben hagyományos szokás sze-
rint folyt le szépen sikerült házi ün-
nep keretében a végzett negyedéves
tanítónőjelöltek bucsuztatása. Az
ünnep összes szereplői a harmad-
évesekből kerültek ki, akik egyszer-
simind kedves emléktárggyal lepték

meg bucsuzó társaikat. Novák nyitánya után a »Reklámok« c., ötletekben kifogyhatatlan életképet adták elő, majd az »Orvények fölött« c. szimfónia, utána pedig a »Szökőkút« pompás láncjelenet következett Bérczyné betanításában, végül

pedig Csáky Szidónia megható bucsubeszéde után Kara Antónia végzett negyedéves felett közvellen szavakkal és egyszersmind megköszönte az intézet előljáróságának lára-dozását. (Hiradó.)

Zsigárd...

A magyar közvélemény szokincseit egy eddigelé ismeretlen mátyusföldi falu neve gazdagította. Azahogy... talán nem volt eddig sem ismeretlen ez a név, de egészen más jelentőség fűződött hozzá. Akik gyakran elméláztak a magyar nép tragikus sorsán, azok föl-földrítették lelkükben a zsigárdi temető emlékezetét, mellyel ez a kis falu hozzákapcsolódott a 48-as szabadságharc történetéhez. A szabadság-ünnepek szónokai előszeretettel hivatkoznak a zsigárdi temető közös sírgödőire, ahol magyar honvéd, szlovák honvéd ölelkező csontjai porladnak a szabadság édes álmában... Nos, az idei tavasz elvonta a közfigyelmet a zsigárdi temetőről és behelyettesítette az élet álmába, Petőfi halhatatlan lelke támadt föl a zsigárdi kismagyarokban, s a János vitéz innen is elindult diadalútjára. Nemcsak boszorkányt győzött le, nemcsak a Burkus király országában szerzett diadalmát, hanem déli szép jelenése és hős szíve olyan sikert ért el, amiről nemcsak ő, de nagy alkotója: Petőfi Sándor sem álmodott soha: — elismerést, diadalmat hozott a magyar tanítónak!... A zsigárdi »lónka néni« szívében egy ország magyar tanítóinak büszkesége örül, mert az a jóságos anyai kéz, az a szerető pedagógus-lélek 1500 szlovenszkói magyar tanító érzéseivel simogatott és szeretett, amikor a nagy nyilvánosság színpadára vitte a gyermekek kacagását-könnnyét: a tanítói hivatás hálás anyagát. Zsigárdon fölített a tanítói kéz, s falu társadalmában kicsiben megtörtént az, ami a nagy társadalomban nehezen valósul meg: a kultúr-erők összefogtak, hogy magasba lendítsék a tanítói munka érték-zászlaját. No persze, ez sem ment simán, irigység, rosszakarat nélkül... Könnyebb átmenni a tévének a tű fokán, mint a tanító munkáját 100 százalékban méltányolni és elismerni. De annál édesebb a megelégedés öröme, mert a kicsinyes csipkelődéseken túl, mégis csak megjött a nagy nyilvánosság kézszorítása, s a belülről jövő kitüntetés: a jól végzett munka szerény jutalma. — Vajjon mi merül feledésbe hamarabb: a zsigárdi temető, vagy a zsigárdi tanítói lélek »tisztá tava, melyből az élet vize támad«...? (ho.)

Felvétel a komáromi ref. magyartannyelvű tanítóképző-intézetbe. A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyház Komáromban egy magyartannyelvű tanítóképző-intézetet állít fel és azt f. évi szeptember 1-én megnyitja. Az intézetbe első-sorban ref. vallású tanulók vétetnek fel. A most megnyitó I. osztályba felvételtnek nemre való különbség

nélkül olyan 15. életévüket betöltött (6 hónapot meg nem haladó korengedély kérhető), egészséges szervezetű növendékek, akik a polgári iskolát, vagy valamelyik középiskola négy alsó osztályát elvégezték és a megkívánt felvételi vizsgát sikeresen kiállják. A felvételt a tanítóképző Igazgató Tanácsához kell folyamodni f. év július 1-i ha-

táridővel. A kellően felbélyegzett kérvényhez mellékelendő: 1. a jelentkező tanuló szül. anyakönyvi kivonata, 2. állampolgársági bizonyítványa, 3. az előképzettséget igazoló legutóbbi iskolai bizonyítványok (téli és évvégi), 4. hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a jelentkező a tanítói pályára testileg alkalmas, 5. egyházközségi vagy pol. hatósági bizonyítvány a szülők vagyoni helyzetéről, foglalkozásáról és családi állapotáról, 6. a helyi lelkesítési hivatal bizonyítványa a jelentkező vallásos életéről. 7. egyházi vagy hatósági erkölcsi bizonyítvány azon tanulókról részére, akik a f. évben iskolát nem látogattak. Az így felszerelt kérvények: »Ref. tanítóképző igazgatósága, Hornia Seé, p. Kálna« címre küldendők s esetleges egyéb felvilágosítások is itt szereshetők be válaszbélyeg csatolása mellett. Az évi tandíj ref. vallású tanulóknál 600 Ké, beirattási díj 50 Ké, gyógyalap 50 Ké, könyvtárra 20 Ké. A növendékek lakásáról és ellátásáról az igazgatóság gondoskodik. A felvételi vizsga idejéről és módjáról a jelentkezők külön értesítést kapnak.

Felhívás. A komáromi magyartanylelvű ref. tanítóképző-intézet keres egy református vallású magyar—szlovák, vagy szlovák—lörténelem—földrajz szakos okleveles középiskolai tanárt, vagy polgári iskolai szaktanfőt. Közlelbbi részletek nyerhetők az intézet igazgatóságánál. Cím: Hornia Seé, p. Kálna.

A Debreceni Nyári Egyetem. A debreceni Nyári Egyetem ideai, kilencedik tanfolyama iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg. A lengyelek, némelek és olaszok csoportosan jelentkeztek, de minden európai nemzet képviselve lesz. Az előadásokat kiváló magyar és külföldi tudósok tartják magyar, német, francia, olasz és angol nyelven d. e. 8—10 és d. u. 5—7-ig, hogy maradjon idő a fürdőzésre is. Kirándulások, nyelvelcék s hangversenyek egészítik ki a programmot. A hallgatóság a nagyerdei fürdőtelep közvetlen szomszédságában nyer elhelyezést. A beiratkozás megkezdődött. Tandíj 8 P, lakás és elsőrendű ellátás három hétre 50 P. A résztvevők vasuti és vízum kedvezményt

kapnak. Részletes felvilágosítást ad a debreceni Nyári Egyetem Titkír-sága, Debrecen 10.

Kérelem a népies növény- és állatnevek gyűjtésére. (Fölkérték lapunkat az alábbiak közlésére.) A magyarországi Országos Néptanulmányi Egyesület és a Magyar Nyelvőr megbízta Becke Odón ismert nyelvtudóst a magyar növény- és állatnevek etimológiai szótárának kidolgozásával, s ő már föl is dolgozta a régi és népies nyelvanyag nyomtalásban megjelent részét. — Munkaközben azonban kiderült, hogy sok területről egyáltalán nincs, vagy alig van megbízható anyaggyűjtés, azért szükségesnek tartjuk az egész nyelvterületre kiterjeszkedő gyűjtésnek a megindulását. Kérjük tehát, sziveskedjék följegyezni, hogy azon a vidéken, hogy nevezi a nép az egyes növényeket és állatokat. Minden név feljegyzése fontos, még a legközönségesebbeké is, így a kerti és mezei, valamint erdei növények, fák, cserjék, gombák, az állatok közül az emlősök, madarak, halak, bogarak stb. nevei. Mindenütt följegyzendő a falu, puszta (járás) és város neve és a kiejtés is megjelölendő. Nélkülözhetetlen az illető növény és állat tudományos meghatározása és amennyiben ez nehézségbe ütközik, szakembert kell erre vonatkozólag megkérdezni. Növényeket (szár, levél és virág) legjobb gyűjteni a névvel együtt, a meghatározást elvégzettük megfelelő szaktudósokkal. A neveken kívül érdemes följegyezni a növényekhez és állatokhoz fűződő néphitelt, babonákat, orvosi erőt, szokásokat, játékokat, mondókákat és versikéket, sőt a gyermekek adta neveket is, mert sokszor ezek fontos fölvilágosítást adnak a nevek eredetére nézve. A gyűjtés minél nagyobb mértékben való megindítása rendkívül fontos a nyelvtudományon kívül a néprajzra és a természettudományokra nézve. Az adatokat sziveskedjék a következő címre küldeni: dr. Becke Odón, reál-gimn. tanár Budapest. VII. Rottenbiller u. 35. IV/26.

A magyarországi Országos Néptanulmányi Egyesület és a Magyar Nyelvőr szerkesztésége.

Felhívás a szindarab-írókhoz. A szlovenszkói magyar falu színjátszását a SzMKE az egyes kelet-szlovenszkói városokban rendezendő színjátszó-versenyek keretében szünetkésként bemutatni. Ezeknek a nagy érdeklődésre számot tartó előadásoknak az lesz a célja, hogy a magyar falu színjátszó értékeit megismertesse a városi közönséggel, megindítsa a városi és falusi magyarság közötti kulturális érintkezés, értékkicserélődés, egymástsegítés folyamatát s hogy a faluszínjátszást is eredeti hivatására, a magyar népi kultúra ápolására visszavezesse. A csehszlovákiai magyar írókhoz, színpadi szerzőkhöz és tolforgató népnevelőkhöz fordul a SzMKE kelet-szlovenszkói titkársága avval a felhívással, hogy előadásra szánt egyfelvonásosaikat küldjék be. Különösképpen meg akarja szerezni a SzMKE a magyar falu színpadja számára a csehszlovákiai magyar falu népszokásait, táncait, dalait, húsvéti-, karácsonyi-, lakodalmas- stb. játékeit. Ilyenek gyűjtését, színpadi jelenetek keretébe foglalását, tehát színpadi feldolgozását, vezető cselekménnyel és főbb szereplőkkel való ellátását is kérjük. Ezen kívül azonban szükség van irodalmi értékű, etikai alapú, a falu életéből vett tárgyú, különben egészen szabad tárgyválasztású, a mai kisebbségi magyar falunak megfelelő szindarabokra. Előadásuk időtartama 30–40 perc legyen, hogy a színjátszó versenyek céljának is

megfelelhessenek. Az előadásra elfogadott darabok a faluszínjátszó versenyek programjában fognak szerepelni. Szerzőjük részére minden további előadásuk után is szerzői díjról gondoskodunk s ezeket esetről-esetre a szerzőknek megküldjük. Beküldési határidő: július 5., a következő címre: Darkó István, a SzMKE kelet-szlovenszkói titkára, Košice-Kassa, Stefanik u. 105. I. em.

Tanítók a képviselőházban. A legutóbbi parlamenti választásokon mandátumot nyert képviselőházi tagok statisztikája szerint a képviselők között 37 pedagógus van. Ezek közül 12 főiskolai, 9 középiskolai tanár, 16 elemi és polg. iskolai tanító.

Tátrai nyaraló kartársaink figyelmébe! Nagyon kedvező ajánlat érkezett lapunk szerkesztőségébe, mely lehetővé teszi kartársaink olcsó tátrai nyaralását. A »Penzió Filipe Dolný Smokovec (Alsó Tátrafüred)« szobával, négyzseri étkezéssel naponta 28.— Kéért nyújt kellemes nyaralást. Innen megtekinthetők a tátrai fürdőhelyek, a nagyobb túrák is tehetőek. Turisták és útutazók éjjeli szállást közös teremben 6.— Kéért (reggeli 3 Ké), kaphatnak. Szobák máris rendelkezhetőek. Érdeklődők írjanak a fenti címre.

TARTALOM :

Vezércikk: (bb): Új otthon: — a Magyar Tanítók Háza. — **A pedagógia műhelyéből:** Alkárnyé Osztlényi Mária: Az iskola és az élet. — Forgács Mihály: A nevelés és az elemi iskola. (Befejezés.) — **Fórum:** Boross Béla: A magyar dal ünnepe. — **Egyesületi élet:** M. T. II. — Meghívók, ügyrend. — Meghívó. (Nagykapos.) — Willand János két cikke. — **Krónika:** Szepesi Gyula: Az iskolarádió pedagógiai jelentőségéről. — **Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból:** »Magyar szülő.« — A természet és az iskola. — Zeneműismertetés. — **Hírek.** — Szerkesztői és kiadói hivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlárság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánál és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
jobb példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára félve K\$ 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ďersekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklőben áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

Kézszemművel leghérményűt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 21.70;
II. rész 22.70 Kč (3. XII., 100.019/32-1./1.)

Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötve, I. rész 23.70;
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-1.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvyakorló

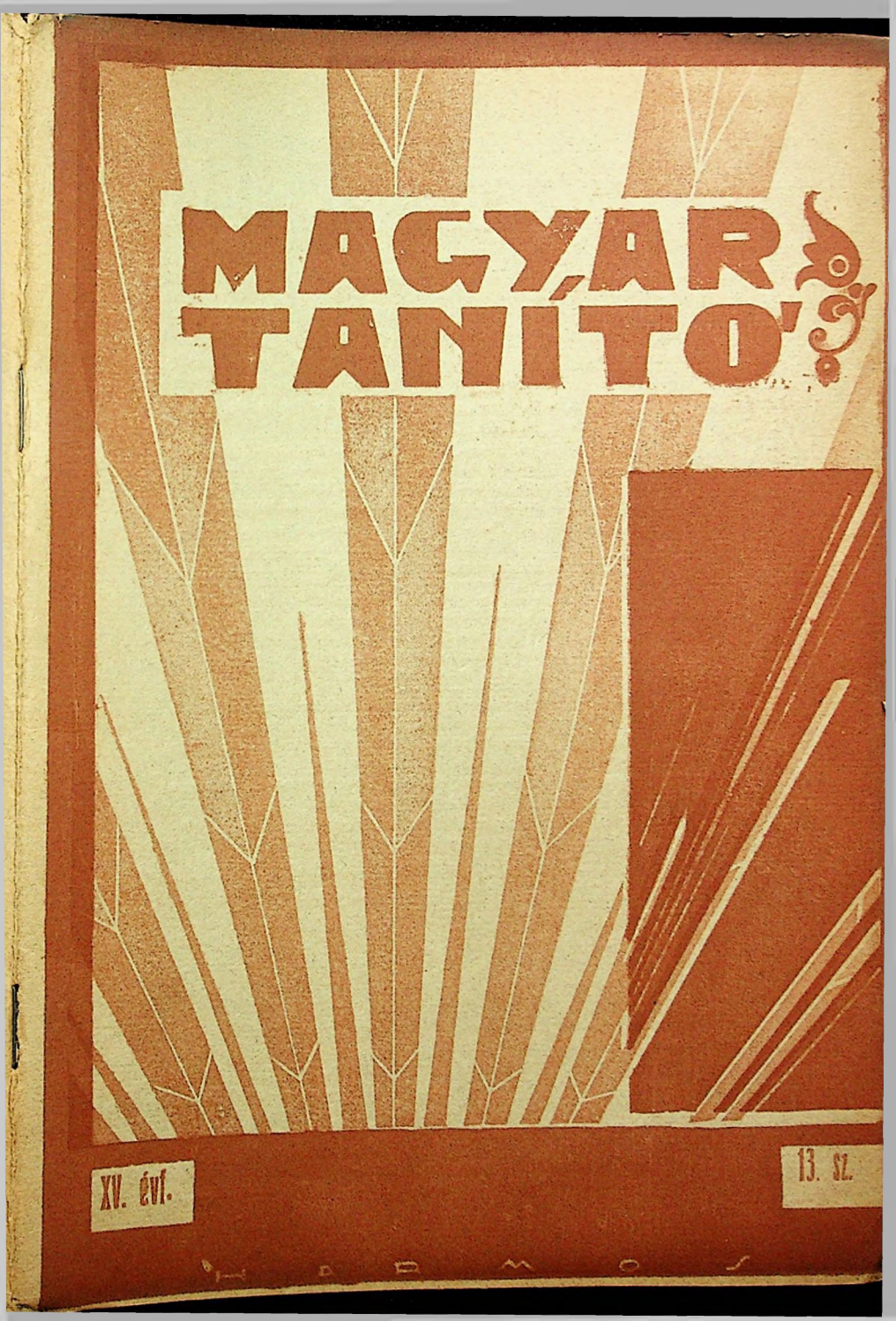
a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 5.— Kč (27. IX., 111.133/52. 1./1.)

Somogyi: Természetráaj

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötve
Kč 15.50 (19. II. 20.195/32. 1./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. Ha ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy ingyenespéldányt adományoz a szegénycsorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unió cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszkói főmegbizottijánál a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

XV. évf.

13. sz.

H E D M O S

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társ szerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolina Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 30.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendőek: Boross Béla tanító, Dolina Saliby (Alsószell), Galántal járási.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intéstik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Nagyed. — Titkárság: Váncshelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemcsik
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendőek. 10 levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

I	egész oldal	30 Ké
II	, 1/2	50 ,
III	, 1/3	80 ,
IV	, 1/4	15 ,

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
5x1 ,	20 %
12x1 ,	25 %
24x1 ,	30 %

Évi hirdetéseknel:

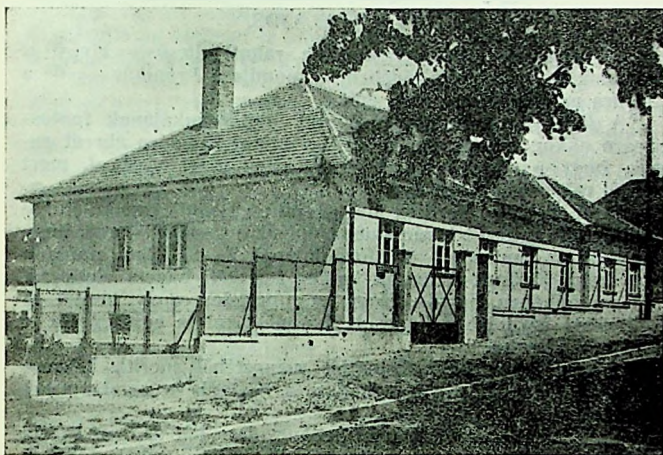
I	évre I egész oldal	900 Ké
II	, 1/2	500 ,
III	, 1/3	320 ,
IV	, 1/4	200 ,

Pályázati hirdetések:

Szavanként	30 fill.
Vastagabbban szedett szó	50 fill.

A hirdetések szövege, a terjedeleme és időtartama megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárom, községi elemi iskola, küldendőek.

A mi házunk.

Szlovenszko magyar tanítósa — egyesületi életének tizenötödik évében — házat épített. Amily egyszerűen hangzik ez, olyan nagy a jelentősége. A ház fogalma a lakás, az élet megnyilvánulás lehetőségeinek egyik legfontosabb biztosítékát képviseli, de a magyar tanítósa egyesületi mérlegén a Tanítók Háza ennél sokkal súlyosabb eredményt jelent. Jelenti azt, hogy a magyar tanítói család, mely legelső hajlékát a Sz. Á. M. T. E. formájában építette meg, itt, ebben az egyesületi épületben, mint különleges, kisebbségi magyar tanítói élete erős várában: megerősödött, lélekben eggyé forrt, a munkában összefogott, s a küzdelemben összetanult fegyverekkel vívta ki további élete és fejlődése legbiztosabb zálogát. Egy újonnan épült ház Szlovenszko fővárosában nem jelent sokat, — de sokat jelent nekünk, akik ezt a házat nemcsak kövekből, de hitünk és lelkesedésünk virágaiból, a megtiport igazunk romjain kipattanó új rügyekből építettük, s bejegyeztük a szívünk kataszterébe. Nekünk ez a ház nemcsak testi, de szellemi hajlék is: háza reményeinknek, a megvalósulás felé tartó álmainknak, igéretes hajléka a jobb tanítói sors palotájába vezető vágyainknak.

Nézzétek, ez a mi házunk! Szimbólum. Testet öltött alakja tizenöt éves egyesületi, kari jóléti törekvésainknak. A magyar tanítói erő és egység jelképe. Tegyétek ezt a képet dolgozó szobátok asztalára, amely mellett annyszor megöntöztétek könnyeitekkel a tanítói kenyeret! Legyen ez a kép címkepe tizenöt éves egyesületi krónikáinknak, s a nézése nyomán lelketekben kirajzolódó álmokép legyen rózsás reggele szebb tanítói jövőnknek!

(bb)

A szlovenszkói magyar tanítóság egyesületi munkája.*)

KOVACS ALAJOS.

»A pharaók által piramisokba rakott dicsőség elvész a századok és évezredek kódében — mondja a krónikás —, de a kultúra az öröklét számára épít.«

A kultúra pionnirjai, a tanítók építőmunkájának fontosságára akkor eszmélt az emberiség, mikor tudatára ébredt annak, hogy a régi görög és római világ azért mult el, mert tanítói rabszolgák voltak.

Ettől az időtől kezdtek megbecsülni a tanítók munkáját. De ettől az időtől kezdtek rácszmélni maguk a tanítók is arra, hogy tényezői az emberiség sorsfordulatának és a jelen munkája egy szebb jövőnek nemcsak boldog ígérletét, hanem életforrásait is méhében hordja. Hogy az a köteték, mely tanítót és tanítványt egymáshoz kapcsol, ha meglazul is egyszer, de el nem szakad soha.

A tanító munkája életerejét nemzetéből meríti. Részese azután jósorának, de meg kell vele osztania a sorscsapások keserveit is.

Ez a tudat s az élniakarás parancsszava lett úrrá az itt élő magyar tanítói lelkeken, mikor a világháború vérvíatarának elülése után magára eszmélt.

Minden fennhéjázás nélkül, de az öntudat felemelő érzésével hirdetjük, hogy az itteni magyar tanítóság volt az első, aki tisztán felismerte a helyzetet és elfoglalta azt a helyet, melyet a sors számára kijelölt.

Köztársaságunk kiépítésére letett fogadalmához híven, a magyarsághoz való tartozandóságának nemes érzésével elletlen folytatta tovább államépítő és nemzetfenntartó munkáját.

De két esztendőnek kellett eltelnie, míg újra megtalálta azt a kapcsolatot, melynek kiépítésével e munkáját siker koronázta s a kenyérgondokat pedig elviselhetővé tudta tenni.

1921. május 12.-e nevezetes dátum Köztársaságunk magyar tanítóságának életében.

A komáromi kultúrpalota díszterme zsúfolásig megtelt az akkori Pozsony-, Nyitra-, Esztergom-, Hont-, Bars-, Nógrád-, Gömör-, Abauj-, Zemplén- és Ung-megyék mintegy hétszáz kiküldöttével, kik a méreteiben nagyszabású, lefolyásában mellősságteljes alakulógyűlésre összejöttek Szlovenszko és Ruszinszko magyarlakta területéről.

Azt a szép tervünket, hogy Ruszinszkoval közösen alakítsuk meg az Egyesületet, politikai okokból nem lehetett megvalósítani. Az előkészítő ötös bizottság nevében mikor az alakulógyűlést megnyitoltam, az események hatása alatt talán a hangom elcsuklott, a szemem elhomályosult, hiszen a szívem han-

*) Felolvasásra került a pozsonyi rádió magyar óráján: folyó évi június hó 23-án.

gosan feldobogott rá, de a lelkemben újra kigyúlt az a láng, amit áthoztam a multból, mint tanítói örökséget. Már én akkor biztosítva láttam Egyesületünk jövőjét.

Igaz ügyért szálltunk síkra tiszta fegyverekkel: Az iskola és a tanítóság szellemi és anyagi javainak kiharcolásáért a tudás, a jószándék, a testvéri együttérzés és a józan ész fegyvereivel.

Megismétlem ez alkalommal köszönetemet a »ZUS« vezetőségének azért, mert ennél az első lépésnél ott állottak mellettünk.

Az idő rövidsége nem engedi, hogy a szervezés munkájában részes kartársaim nevét itt felsoroljam, de a Magyar Tanító eddigi száma, az a 15 vaskos kötet betükbe öntve, a hálás tanítói szívek pedig magukba zárva őrzik e neveket.

Am egy nevet mégis fel kell említenem: Ježo Márton komáromi állami tanfelügyelő nevét, ki mint a kormány képviselője vett részt az első gyűlésen s mint közvetlen szemlélője munkánknek, látta annak őszinteségét és tisztaságát, lehetővé tette hivatalos lapunk megindítását és megerősödését. Ha gáncs ért bennünket — oh igen! ilyenekben is volt részünk — fent is, lent is igazságot szolgáltatott.

Az ekként megindított egyesületi élet nemes lendületet nyert. Megalakultak a megyei és bennük a járási tanítóegyesületek, melyek a megyék megszűntével tanítómegyei egyesületekké alakultak át. Ez egyesületek szervezték meg a nostrifikációs vizsgákat, állítottak fel tanfolyamokat, míg az Orsz. Egyesület vezetősége az állampolgársággal nem bíró tanítók ügyét igyekezett rendeztetni.

A különféle egyéni sérelmek eliminálását tanügyi tanácsadója útján intézte el.

Megtelt mindent a tankönyvkérdés megoldása és a megfelelő tanterv elkészítése érdekében. Felvette programjába a szolgálati pragmatikát, kihangsúlyozta ennek legfontosabb részét: a fegyelmi ügyet, a tanítói kamarák fölállítását. Az egyenlő munka, egyenlő elbánás elve alapján követelte annak elismerését, hogy a tanító köztisztviselő.

Országos Egyesületünk első erőpróbája 1922. február 16.-án volt Zilinin, hol a ZUS-sal együtt tiltakoztunk a tanítói fizetések sérelmes leszállítására, valamint a nyugdíjas tanítók elszomorító és lealázó helyzete ellen.

A paritásos törvényen esett sérelmeket a tiltakozó gyűlés pontokba foglalta, a ZUS, az AMTE és a ČOU vezetősége azt személyesen adta át Lanában Masaryk köztársasági elnök úrnak.

A magyar tanítóság nevében a következőket mondtam: »Köztársasági Elnök úr! A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület nevében jelentünk itt meg, hogy legmélyebb tiszteletünket kifejezzük ön előtt.

Szlovenszkó magyar tannyelvű iskoláiban működő tanítók tudatában vannak annak, mit ígértek akkor, mikor a fogadalmat letették.

Amilyen egyetértéssel jelentünk itt meg a Köztársaság egész területén működő összes kartársaink képviselőivel javaink érde-

kében, éppen olyan egyetértéssel munkálkodunk azon, hogy a Köztársaság közoktatásügyének hasznos szolgálatot tegyünk. Engedje meg Elnök Úr, hogy megragadjam ezt az alkalmat és kérjem magas pártfogását az itt élő magyarság kulturális ügyének felkarolásához.

A szlovenszkoói magyarságnak kulturális előhaladásához nem csupán a kisebbségi, nem is egyedül az általános emberi jogok szempontjából van jussa, de különösen elsődrendű érdeke ez a Köztársaságnak, mert ez van hivatva megteremteni a kölcsönös megértést, melynek gyümölcse leend az általános megelégedés.

A legmélyebb tisztelettel és legteljesebb bizalommal megismételvén kérésünket, tanítótestvéreinket és azoknak igaz ügyét nagybecsű pártfogásába ajánljuk.

Masaryk köztársasági elnök úr válaszáat pár magyar szóval kezdte, majd így folytatta:

»Sem nekem, sem a Köztársaság kormányának nem áll a legtávolabbi szándékában sem a Köztársaság magyarságának elszlovákosítása és amennyiben sérelem érné a magyarok jogos kulturális érdekeit, konkrét esetek feltárásával mindenkor teljes bizalommal forduljanak orvoslás végett hozzám!«

El kellett ezt itt mondanom azért, mert a magyarság kulturális fejlődésének itt Szlovenszkon ez a magna chartája, egy Köztársaság első elnökének hozzánk és általunk az itt élő magyarsághoz intézett kijelentése, mely szerintünk felér a törvény súlyával.

1923. augusztus 13.-án másodszor is megjelentünk a Köztársasági Elnök úr előtt. Ez alkalommal Kistapolcsányban kerestük fel, kértük a 380/922. számú kormányrendelet hatályon kívül helyezését, az illetmények egyöntetű végleges rendezését, a hadifogságból visszatért tanítók elmaradt illetményeinek kiutalását. A kapott válasz a tanítóságot megnyugtatta.

1925. július 2.-án tartottuk Léván az első országos nagygyűlést, mely a magyar kultúra fejlesztésével foglalkozott. Itt öltött testet a Tanítók Háza gondolata. Ez év egyik eseménye volt a személyi államosítás kérdésének felvetése, melynek nyomán több kellemetlenség keletkezett, mint amennyi sikert hozott a mozgalom.

1928. október 24.-én tartottuk Léván a második egyetemes nagygyűlést, melyen leszögeztük álláspontunkat a tanítóképzés reformja mellett és megkezdte működését a Tanítói Dalárda.

1932. július 6.-án Léván tartottuk harmadik egyetemes nagygyűlésünket, melyen behatóan foglalkoztunk pedagógiai reformtervekkel.

Most készülünk a negyedik egyetemes nagygyűlésre, melyet július 6.-án tartunk Léván, mint földrajzilag is legalkalmasabb helyen.

Bejelentjük a Könyvesbolt felállítását, számot adunk működéséről, beszámolunk a Tanítói Dalárda újjászervezéséről, a Tanítók Háza felállításáról és jelentjük annak szeptemberben leendő megnyitását.

Tárgysorozatunkon szerepel a haladó kor követelményének megfelelőleg a tanítók továbbképzése, a közművelődési egyesületek megszervezése, a gyermektanulmányozás kérdése s mint egyik fontos tétel, az ifjabb tanító-generáció törekvéseinek megbeszélése oly célból, hogy őket az egyesületi életbe bekapcsoljuk, ezzel Országos Egyesületünk jövőjét biztosítsuk.

Meg fogjuk ujítani régi kívánságunkat, hogyha a népiskolát az állam nyolc osztályúvá fejlesztette, a tanító-képzést is emelje fel azzal, hogy a nyolc középiskola fölé állítandó két-éves akadémiai és egy-éves gyakorlati működéssel adja meg annak főiskolai jellegét. Anyagi helyzetünket illetőleg egyenlő elbánást kérünk a velünk egyenlő végzettségű állami tisztviselőkkel.

Es kérjük az államsegélyeknek minden hó 1-én leendő kifizetését. Azután megy a tanítócsaládok nagy tábora két hónapra — nem pihenésre! — erögyűjtésre az emberiség legnagyobb ellenségei: a tudatlanság, a szeretetlenség legyőzéséhez és szeptemberben visszatérnek megújult erővel munkahelyükre.

Visszatérnek!

De én erre a frontra már nem megyek velük...

En elmegyek Bratiszlavába, a Tanítók Háza tőzsomszédságába és onnan fogok 35 tanítógyerekre vigyázni, hogy rajtuk legyen a felöltő, ha a szomszéd Hegyiligetbe sétálni mennek, hogy meg legyen velve az ágyuk, ha pihenőre térnek, hogy ne háborgassa őket senki, ha szépet álmodnak!

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A szülői értekezlet.

Irta: Györfly Lajos.

Menenius Agrippáról feljegyezte a történelem, hogy a világ első sztrájkolói, a városból kivonult plebejusokat azzal térítette észre, hogy elmondta előttük a mesét a gyomorról és a kezekről s azt a tanulságot vonta le belőle, hogy sem a gyomor nem tud megenni a kezek nélkül, melyek neki a táplálékot adják és szerzik, sem pedig a kezek nem lehetnek meg gyomor nélkül, mert ha ez nem gyártja az erőtadó vért, akkor a kezek erőtlenné lesznek, dolgozni, élelmet szerezni nem tudnak.

Pál apostol az ő levelében igen sokszor említi azt, hogy mindannyian egy testnek vagyunk a tagjai s ebben a testben minden egyes tagnak, iznek meg van a maga nagyszerű hivatása; nem lehet az egész szem, mert akkor nem hallana a test semmit és nem lehet fül, mert akkor meg hol van a látás és a többi érzék? Nem lehet és nem szabad tehát egyik-másik szervnek működését lekicsinyelni, mert egyik a másikat egészíti ki egy teljes egészé!

Ilyen teljes egészé kell kifermálódnia nevelési rendsze-

rünknek, amikor az iskola és a család a legszorosabb nyexban egymást megértve és segítve végzi nevelői feladatát s olyan emberanyagot óhajt nevelni, amelyre bátran támaszkodhatik a jövőben az egyház, a társadalom és az állam!

Sajnos, ha a mai társadalmi életet tekintjük, azt kell tapasztalunk, mintha ebből az éltető lélek elszállt volna! Itt van tágas tere a szülői egyesületek működésének! Az egyes társadalmi osztályok egymással a legádázabb harcban állanak ahelyett, hogy egymáson segíteni igyekeznének! Városokban egyes felizgatott tömegek abban gyönyörködnek, ha védtelen és ártatlan kereskedők kirakatait, ablakait be- és széttörhetik, rombolhatják. Faluhelyeken a gazda félve és bizalmatlanul néz a földmunkásra, míg a munkás és zsellér a legtöbbször irigységtől eltelt vad gyűlölettel tekint a gazdára...

A társadalmi ellentétek annyira kiéleződtek, hogy a különböző »izmusokon« átszűrt és frázisok tömegével telített »ma« embere a legnagyobb elszigeteltségben, a legkomolyabb bizalmatlanságban gyűlölködve, egymást meg nem értve, hanem tépve éli le rövid életét a nagy emberi társadalomban. A diadalmas krisztusi eszmék helyett az »Aki bírja, marja!« jelszava él a szívekben, lelkekben! De éppen azért, mert ilyen a való élet, állítom, hogy miként a kohóba dobolt salak közül az maga gyönyörű szűz tisztaságában kerül ki a nemes vas, úgy az egymással éles harcban álló, ma még ellentétes, áthidalhatatlannak látszó irányokból születik meg rajtunk, tanítókon, nevelőkön és a velünk harmónikusan együttműködő szülői értekezleten keresztül a szétvált társadalmi osztályok középarányosa: a jövő emberibb embere!

Ennek a megteremtése tartozik az iskola feladatán kívül főleg a szülői értekezletekre!

Ha egy állam, vagy csak egy társadalom értékét akarjuk mérlegelni, először is meg kell tekintenünk az egyes családok életét, mert ahogyan az egyéni erényeknek, úgy a köz-erkölcsiségnek is ott van a forrása a családban, amely család tisztultan nemcsak éltetője, de a nemes elhatározások megtermékenyítője, — míg ez a forrás megzavarodva, elposványosodva megrontójává, megmérgezőjévé, halálává lehet a társadalomnak, egyháznak, államnak egyaránt!

A családtól kapott első benyomásokkal érkezik meg a gyermek az iskolába. Az iskola példásan ügyel a gyermekre, nevelve tanítgatja és tanítva nevelgeti a napnak legnagyobb részében, azonban esetfele uralmába veszi őt a család újra s ezzel máris a cselekvés mezejére lép. Ha az iskola és család között nincs meg a kellő harmónia, az egyetértés a nevelésben, akkor az összehangzó befolyások helyett, egy lehetetlenül egyenetlen küzdelem támad az iskola és család, illetve a tanító és szülő között, amely küzdelemben mindig a család, illetve a szülő szokott győzedelmeskedni nevelésügyünk legnagyobb rovására, legtöbbször határozott szegényére! Éppen emiatt, mivel a család hatása olyan nagyon, szinte, — hogy egy különös szóval éljek, — elne-

velhetetlenül bele van rágódva a gyermeki fogékony lélekbe és mivel ez a hatás annyira fontos, szükséges ennek hatását szabályozni, erkölcsösebbé, az iskolai neveléssel párhuzamossá, harmonikussá tenni! Itt van a főfeladata a szülői értekezletek tartásának!

Érthető, hogy milyen fontos, életbevágó feladata az iskolának a szülőket egyesületbe tömöríteni s velük a gyermek vagy iskola életébe, valamint a tanítás, leckék, nevelés körébe vágó dolgokat a szülői értekezleteken vita tárgyává tenni.

A szülői értekezletek tartásának áldásos hatásáról csak az nem győződött meg, aki ilyet még nem tartott és nem látott! Egyes vezető kezében az egyes családok megreformálódnak s a valláserkölcs és más erények valódi, nemes tárházává lesznek, amelyre hogy milyen nagy szüksége van ennek a mai társadalomnak, bizonyítja maga az élet!

A világháború lezüllesztő hatása nyomta rá bélyegét a mai korra, amely a maga rohanásával nem veszi észre, hogy milyen nagyon messzire tér ki a józan ész által kijelölt útról. Ennek a beteges tünetnek áldozatai a gyermekek is, úgy a tanulók, mint a serdültebbek. A gyermekek sem olyan gyermekesek, nem olyan »valódi gyermekek«, mint amilyeneknek kellene lenniök. Felvilágosultabbak olyanokban, amikről még tudniok sem volna szabad. Fejlettebbek, de csak erotikailag! Számos a baj, amit szülői értekezleten keresztül orvosolni kell. Ezek közül csak egy-néhányat említék meg, mint lelkileg bénító, lezüllesztő, testileg pedig, mint a fejlődés útjában álló gátat, akadályt, amelyeken a szülők egyelértéssel könnyű segíteni. Ilyenek: a gyermekek korezmázása, éjszakázása táncvigalmak alkalmával; az alkoholizmus: gyermekek versenysörözése, borozása családi örömmünnepeken, lakodalmon és keresztelőn; a dohányzásnak ijesztően gyors elterjedése és nagy szeretete; nagyobb helységeken a moziknak, színházaknak a gyermekek által való korlátlan látogatása és végül, különösen fatuhelyeken, a gyermekeknek a nehéz, nem nekik való munkával történő állandó foglalkoztatása.

Ezen soroknak nem lehet feladata részletesen felsorolni az említett bajokban rejlő veszélyeket a gyermek lelkére-testére nézve, azt azonban nem lehet elhallgatni, hanem mint tényt kell megállapítani, hogy a tanítóság ezen a téren való ovó, intő és védő jóakarata és erőlködése mindig ott tört meg, ahol a szűk látókörű szülőkkel a harmónikus együttműködés lehetetlenné vált, vagy ahol még ezen esetek eliminálására vonatkozólag a tanítóság nem keresett kapcsolatot a szülőkkel, az egyes családokkal. A szülői értekezletek ebben a kérdésben is nagy horderejű átalakító munkát tudnak végezni kellő irányítás mellett!

Kell, hogy a magyar család az erény iskolája legyen! Ezt pedig általában csak egy-egy szülői értekezet tanító-nevelő munkája után tudom elképzelni.

Egy-egy szülői értekezet alkalmával tudatába kell hoznom,

öntudatává kell tennem minden szülőnek, hogy nincsen széles e világon szorosabb és szentebb kötelek annál, mint ami a család egyes tagjait összeköti, de viszont nem létezik szigorúbb kötelesség annál, mint amely ebből a szent kötelekből származik!

A magyar család legyen az erények iskolája s abban is legyen a gyermek az, akire legelső sorban gondolunk! Arra kell tehát ügyelnünk, hogy a szülői értekezleteken keresztül a családokban mindaz pótolva legyen, amit az iskola nem adhatott meg kellőképpen! Törekedni kell arra, hogy minden szülőt át- és áthasson a gyermekéért való felelősség érzete! A helyes nevelésért való erkölcsi felelősség érzetét, a lelkiismeret hangján keresztül átszűrve, nem lesz nehéz egy pár illusztrációval a szülőknél felkelteni. A nemes érzelmek felkeltése pedig az érett embert lelkesültté teszi és hevíti a jónak, szépnek keresésére, tevésére s abból, mint aggnak is, fog maradni gyönyörködtetőül.

»A gyermek szeretettel majmolja kedveseit — jelenti ki Zeyk. A szülők a szülői értekezleten keresztül megtudják ezt az örök igazságot is és most már csak a vezetéstől függ, hogy a jó-vezetle szülőktől a gyermek csak szépet és jót lásson és halljon! A gyermek nem csupán akaratából, hanem ösztönénél fogva is utánoz és — ahogy jön — épp olyan örömmel teszi a rosszat, mint a jót! Természetesen, ezen ösztöne után, az utánzás által alakulhat át éppen úgy jóvá, nemessé, mint rosszá, gonosszá. A családi befolyás ezen elsőségi jogánál fogva igen nagy! Hat úgy az észre, mint az érzelmre egyaránt, mert a család minden tanítását maradandó példa alakjában nyújtja a gyermeknek. A szóbeli leckéje rövid, hatékony; a gyakorlati lecke állandó, folytonos. S ha néha, — ami gyakran előfordul kellő vezetés híján, — összeütközésbe kerülne a kettő, vagyis, ha a szülők jót beszélnek, de rosszat tesznek, akkor közbe kell lépniük, mert ennek hatása romboló lesz a gyermeknél: a rossz példát fogja utánozni! És ez természetes is! A gyermek megérti, hogy nagyon könnyű a jót beszélni, de nehezebb azt megtenni és könnyebb jó tanácsokat osztogatni, mint azok közül egyet is követelni! Csakhamar átlátja, hogy mi nem követelhetünk tőle annyit, mint egy felnőtt embertől.

A gyermek szeret és önmagát is szeretettnek érzi. A szeretet hatása viszi őt rá az utánzásra; a gyermek még a méltatlan szülőket is utánozza, még a gyűlöltté vált pajtásától is elles egy mozdulatot vagy mondást, szokást. A szülők élete néha heves jelenetekben nyilvánul, az egyszerűbbek között a gorombaság sem ritka dolog, ami a gyermeket bizonyos mértékben csalódottá teszi a szülei és elidegeníti egyiktől; mégis csak a családi körben érzik magukat a legjobban. Bármennyit szenvedjenek is a családi tűzhely perpatvarai alatt, ha a világ zajába, az ismeretlen tömeg közé kerülnek ki, érzik, tudják, hogy támaszt, menedéket csakis az otthonról várhatnak. Az otthon szeretete van legjobban belerögződve a gyermeki szívbe, s az

otthon kapott leckék azok, amelyeket késő vénségében is megemleget. Ezt az otthont kell nekünk megnyernünk együttműködésre, ezt az otthont kell szorosán hozzákapcsolnunk az iskolánkhoz a szülői értekezletek által!

A gyermek nagyon átérzi azt, hogy előtte az édesapja az első ember az emberek között. Tudja, hogy az apa tekintélye alá van ő rendelve, akinek tekintélye alá szívesen is helyezte magát, míg a többi feljebbvalóinak tekintélye alá nem szívesen hajlja magát, s ha meg is teszi, csak ideiglenesen. A tanító tekintélyét is az apa tekintélye őrzi és erősíti meg. Éppen ezért, mert a család: az apa, édesanya, valamint az idős testvérek befolyása a gyermekre olyan nagyon fontos és sokszor teljesen átfর্মáló, multhatatlanul szükségesek a szülői egyesületekkel való értekezéseink, mert a helyes nevelés csirái így jutnának el legbiztosabban és kétségtelen hatással és eredménnyel a mai fentebb már aposztrofált kor családainak a szentélyeibe!

A könyveknek, az államanak, a vallásnak szintén nagy a befolyása a nevelést illetőleg, de mindenesetre egyoldalú, mert erkölcsi befolyása főleg csakis az iskola által és csakis a gyermekre van, míg a felnőttekre nézve nagyon kevés, legfeljebb csak a vallásnak van a szószéki szolgálat által.

Helyezzük tehát minden reményünket a velünk kooperáló s a mi szakavatott vezetésünk alatt álló szülői egyesületekbe, vezessük ezekben úgy az értekezleteket, hogy maguk a szülők nevelődjenek, átfর্মálódjanak, hogy az értekezleteken keresztül a gyermekek valóban jóra nevelő szülőket kapjanak, akik már nem mocskolják be szájukat ócska, a gyermeki lelket megmérgező trágárságokkal, káromkodásokkal, hanem akiknek a beszédjük udvarias, illedelmes, akik mindenkihez szeretetreméltók, akiknek nyílt, őszinte tekintetük sugározza ki a belül lakó becsületes, nemes lelket, s meglátszik nemcsak beszédükön, de minden cselekedetükön is lelküknek fennkölsége, jósága s ha ennyire jutottunk, tapasztalni fogjuk, hogy a gyermekek iskolai nevelése már nem lesz probléma s a még zsúfolásig telt börtönök felszabadulva nyomorultak és koldúsok menedékhelyeivé válhatnak, mert a jövő emberisége között nem lesz gonosztevő!

Tartsuk a szülői értekezleten keresztül a gyermek testi nevelését összhangban a szellemivel, mert csak ép testben lakik

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazónak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

ép lélek. A betegségek ellen egyöntetűen védekezve edzett, erőteljes ifjúságot neveljünk, mert »Semmi sem ássa alá annyira a kedélyt, mint a betegség, vagy általában bármi testi fogyatkozás. Az épség, egészség nemes érzelmek forrása!« (Dr. Kiss A.)

A szülői értekezlet útján a szülők által is olyan példát szolgáltatunk, olyan követendő ideált állítunk oda a fogékony s utánczásra hajlamos gyermeki lélek elé, amely azt nemessé formálja. »Míg a gondos szülők a legnemesebb érzelmek alapvetői, addig a könnyelmű és ludatlan család megrontója lehet a gyermek kedélyvilágának. Az iskola éppen azért néha a legjobb igyekezet dacára sem képes a tanulóknál nemesebb érzelmeket meghonosítani, mert már korai kéreg fűdi a zsenge kedélyt.« (Paedag. encykl. 513 lap.) Nos, a szülői értekezlet útján vigyünk bele a szülők otthoni életébe egy kis kedélyt, egy csöppnyi önbizalmat, amely gyógyító balzsamként fog hatni a mai nehéz, gazdaságilag-anyagiilag olyan nagyon tönkrement életükre.

A helyes vallásoktatásnak is bő tere és alkalmá van a szülői értekezletek alkalmával. A mi felekezeti iskoláinkban kezdjük azokat imával-énekkel s hasonlóképpen fejezzük is azt be, meglátjuk, ha többet nem teszünk is, hogy ez maga mennyire felemelő a szülőre nézve, aki a kis imádság és buzgó énekítés után tudja, hogy ott van vele az Isten, aki irányítja tetteit, szavait, az értekezletet! Kicsiség az egész, de nagy horderejű! A szülő elmélyül a vallásos érzelmekben s ha eddig nem tette volna, otthon is előkerül az öreg kopottas imakönyv és zsolttár s a gyermek áhítattal hallgatja a szülő meséit az imakönyv történetéről s buzgó szívvel keresgél benne lelki vígás és táplálék után. Az említett encyklopédiában olvassuk: »Boldognak nevezhető azon gyermek, aki szülőitől tanulja meg szeretni és tisztelni az Istent, — mert szívében a legnemesebb érzelem, a vallásosság honosul meg!« Tovább pedig: »A szülők és nevelők a vallásos érzelem ápolásával a kedélyképzést helyesen eszközlik, mert ez átöleli az összes érzelmeket.«

A szülői értekezleteken kicsiszolt szülők nevelői befolyásától nagyon sokat várunk: a jövő emberiségének az **eltestvériesedését** s ezért kívánatos volna annyira képezni a szülőket, hogy gyermekeikből fokozottan jobb családfenntartókat tudjanak nevelni saját maguknál. Ez volt Hektor kívánsága is, amikor átölelve újszülött fiát, Astyanaxot, így kiáltott fel:

»Bár jobb lenne, mint én vagyok!«

Új kiadás! 5 kgr. portómentesen!

STAMPAY KAT. ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

Ieszállított áron 8.—, 9.—, 12.— Ké, kereskedőknek 6.—, 7.—, 9.— Ké. 320 énekkel és az összes ájtatossági imákkal, mint kis St. félévszonkót: 8.— Ké, egészvászonkót: 9.— Ké. A dr. Pécsi-féle »Hozanna« c. egész évre szóló népies imákkal, amilyen még alig létezett, (120 old.) bővíve (400 old.), mint nagy St. 12.— Ké áron csakis utánvétellel kapható. (5 kgr. = kis St. 25, nagy: 20 drb.) Kotta: I., II. füzet: 5—5. Ké.

STAMPAY, KÖBÖLKÖT.

FÓRUM

Beszéljünk magyarosan!

Minden népnek, minden nemzetnek legfőbb kincse, fennmaradásának legbiztosabb záloga — a nyelve. Nemzetünk nyelvén szóltak hozzánk a Petőfik, az Arany Jánosok, hogy ébrentartsák a magyar érzést és tudást mindnyájunkban. Ez a nyelv teszi élővalósággá számunkra a költő mondását: »Nyelvében él a nemzet!« Csakhogy ezt a nyelvet most veszély fenyegeti. Nyelvünk lassanként elsikkad, elvész az idegen szavak tömkelegében. Gyakran nem is tudjuk már magunkat az idegen szavak használata nélkül kifejezni, mert a megfelelő helyes magyar szót nem ismerjük vagy, mert az hirtelen nem jut az eszünkbe. Ez a helyzet ma már kikezdte nyelvünk tisztaságát és, mint a ragály és mételey, rohamlépésben tör előre és elvégzi iszonyatos munkáját zengzetes, szép nyelvünk egész területén. És sajnos, itt nincs kivétel. Megmételeyezte ez a ragály a felsőbb művelt osztály nyelvvezetét, az irodalom berkeiben is elvégezte romboló munkáját, sőt otthonra talált már a falusi portákon is, hogy tönkre tegye, megrontsa a nép zamatos, liszta nyelvvezetét. Az ember arcpiruválással hallja lépten-nyomon ezt a zagyva, romlott beszédet, mely mindenhez inkább hasonlít, mint apáink tisztá, magyaros beszédéhez.

De lássunk most felfelé egy ilyen beszélgetést a magyar konyha, a háztartás köréből. Ez a közlemény a »Magyarosan« című nyelvművelő folyóirat 1933. évi 1—2. egyesített számában jelent meg.

»Mari, a romlallan vidék, romlallan gyermeke, egy szép napon Pestre jön szolgálni: Első útja a **cupringer**-hez vezet. Innen egy naccságához kerül és háztartási alkalmazott lesz belőle. Új világ veszi körül: a pesti konyha birodalma, ahol minden titkos nyelven szól hozzá. Őrnője a **spájz**-ba küldi, ez a **lichthofra** néz; **kasztról**-okat kell belőle kihozni. Ezek a **spar**-ra kerülnek. De mit, csinál, Mari, nem rak a tűzre? Még egész hideg a **platni**! Persze, ha az embert mindig kiküldik a **gang**-ra a **prakker**-rel, hogy **klopfol**-jon. Pedig ő korán kelt, csengett is a **vekker**. **Früstök**re kávét kapott; már tudja, hogy **zaccos** volt nagyon. Ezt a **snelzider**-en kellett felmelcgíteni, mert a **gázrezo** elromlott. Aztán a **partvís**-sal összesepert, telehozta a szenes-**küblit**, megsúrolta a **hokkerli**-t. Utána egy, kis **pucolás**; **paszta** járja itt **svuksz** helyett. Van is egy csomó **bokszos** skatulya! Az **eszcajg**-ol **smirlz**-nie kellett. A **lavór**-t, **vájdling**-ot meg a sok **plék**-et is kitisztította már. Arravaló a sok **fecni**. Közben elszalasztották a **boltha**, **hülzni**-t hozott az úrnak, a **péktől** meg egy **vekni**-t. Vendég is érkezett, néhány **stampedli**-t vitt be a **likörhöz** meg a **keksz**-hez. Ezt a **kredenc**-ből szedte elő. Most Őrnője nagy munkában van: összcállítja a mai **menü**-t. Mi is legyen ebédre?

Levesnek talán ragú-leves vagy karfiol-krémleves lesz jó. Paszizott borsóleves is lehet, az úr szereti. Húsban nagy a választék: fasírozott marhahépcsenye, rántott krokett, snicli, felsál dinsztelve, hasírozott libamelle roseibni-val. Eh, inkább legyen borjúfilé. Garnirang is kell ám hozzá. Reszelt krumpli vagy gyenge karotni? Majd eldől. Csuszpájz ma nem lesz. Krumplinúdlí legyen-e, vagy talán ideje volna valami süteményt is sütni? Habos roló, indiáner csak cukrászdába való, itthon diós lincer, mogyorós koch, sósstangli járja. Pájjlit nem csinálunk, az ünnepeken úgys mindenkinek pájjli-mérgezése volt. Parfé csak vásárnap lesz. Vagy talán piskóta-lészta borsató-val? Megvan! Tarkedli (darkedli, dalkelli) lesz dzsem-mel. Almapiré vagy alma-kompót is lehet az ebéd végén.

Készül a lészta. Csak jól eltrájbolni! A mandulát ledarál-tad-e már? Ott a daráló a stelázi-ni! A prézli-t gyorsan a kaszni aljából! Eljön a terítés ideje. A szalvétákat (szervéta-kat) elő kell szedni. Hol a Misike partedlije? Hát az aufzacc az almával? Az abrosz persze piszkos, ráömlött a zaft meg a vermut. Spenótnyomok is vannak rajta: tegnap az volt ebédre. Érdekes, hogy minden szósz kiömlik, persze magától!

Este csak konzerv a vacsora vagy hideg felvágott aszpikkal. Ezt nem kell dunsztolni, panirozni, csupán szervirozni. Néhány szendvics és kész. Örül ennek a háziasszony, végre spórolt is ma valamit.

Mikor Mari a nyáron Erzsók néni előtt filogtatta a pesti tudományát, a vén anyó meg is jegyezte: »De mán mondom, édes lölköm, nem is magyar emberekné szógász te!« — Eddig az idézet.

És igaza volt az egyszerű falusi asszony természetes, józan megállapításának. Hiszen ez a beszéd, amelyben 81 idegen szó fordul elő, minden lehet, csak nem magyaros beszéd. Fel kell riadnunk, meg kell döbennünk ilyen lezüllés láttára. Hová lett, ami gyönyörű nyelvünk, a Petőfiek, az Arany Jánosok zengzetes nyelve? Fattyúhajtások burzánának föl, nyelvi hibák terjednek el és az idegen szók áradata borítja el köznapi és irodalmi nyelvünket egyaránt. A magyar szellemiség nagyságai végre a 12. órában elérkezettnek látták az időt a cselekvésre, nyelvünk megmentése érdekében. Megalakult a M. Tud. Akadémia nyelvtudományi bizottsága kebelében a nyelvművelő szakosztály. A szakosztálynak célja a nyelvművelő mozgalom irányítása. Ennek a szolgálatában áll a szakosztály által megindított »Magyarosan« című folyóirat. Ez a folyóirat pedig irányelveit és főre-kéveit az I. évfolyam január-február számában az alábbiakban terjeszti elő:

»Mit akarunk?

Akarjuk nyelvünk védelmét, az idegenszerűségek visszazszorítását, a fattyúhajtások irtását, a nyelvnek sajátos jelleme szerinti fejlesztését, a szó- és szóláskincs gyarapodásának magyarróságát, a szép magyar szó tiszteletének terjesztését, a beszéd-és írásmód izléses tisztaságát.«

»Felhívunk mindenkit, akinek nyelvünk ügye drága: a közönséget, a sajtót, a tudományt, az irodalmat, az iskolát — segítsen bennünket nagy célunk elérésében. Érdeklődjék közleményeink iránt, vegye fontolóra tanácsainkat, támogasson bennünket javaslataival, terjessze törekvéseinket, általában járuljon hozzá édes anyanyelvünk további diadalmas fejlődéséhez!«

Ehhez a felhíváshoz, amely a szívtől a szívhez szól, nem kell magyarázni. Csak kötelességet ismerhetünk vele szemben, de ezt azután szívós kitartással vállaljuk és becsületesen teljesítjük. A »Magyarosan« című nyelvművelő folyóiratot terjesztjük, támogassuk, ajánljuk ismerőseinknek és mindenkinek. Legyen ott ez a folyóirat minden magyar tanító, minden magyar iskola, könyvtár vagy más kultúrszervezet — asztalán. Egy évfolyam ára 8 Ké. Eddig megjelent már 3 teljes évfolyam. Megrendelhető a Tanítók Könyvesboltjában, Galántán. Kapcsolódjunk bele teljes erővel a »Magyarosan« című mozgalomba. Múltassunk jó példát azzal, hogy a gyomirtást a saját otthonunkban megkezdjük. Senkise lúrije háza táján a magyartalan beszédet, az idegen szavak használatát. Kezdjük el a nagytakarítást. Seperjük ki lakásunkból, konyhánkból az idegen szavak szeméjét. Tisztítsuk meg portánkat minden magyartalanságtól. Hiszen hacsak ennyit teszünk is nyelvünk érdekében, már nagy lépést tettünk a fejlődés, a haladás útján előre.

Magyarosan! — kiáltjuk tehát mi is oda minden magyar tanító testvérnek Reményik Sándor gyönyörű szavaival:

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhítattal ejtsétek a szót,
A nyelv ma néktek végső menedéktek,
A nyelv ma tündérvár és katalomba,
Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek!
E drága nyelvet porrá ne törjétek,
Ne nyúljon hozzá avatallanul
Senki; ne szaggassátok szirmai
A rózsafának, mely hóban virul,
Úgy beszéljen ma kiki magyarul,
Mint ha imádkozna,
Mint ha aranyat, tömjént, mirhát hozna!

Bocsk Árpád.

Paraszt szülők — paraszt fiúk.

(Kommentár egy szerkesztői üzenethez.)

Az »Ünnap« c. folyóirat II. évf. 25. számában a következő szerkesztői üzenet jelent meg: »B. Béláné (Nógrádmegye). Tépeldéseit nagyon megértem, a probléma, amit a sors felvetett, roppant kényes és kétélű. Arról van szó, hogy négy lánya közül a másodikat megkérte a szomszédbeli tanító. Ez elég rendes, becsületes fiú, de bizony a szülei egyszerű parasztok s Asszonyom sehogy sem bír megbarátkozni a gondolattal, hogy legközelebbi rokonságába parasztok kerüljenek. Az önök csa-

ládja régi úricsalád, régi földbirtokos-nemesség, akit csak a rossz idők sodortak **olyan mélyre**, hogy a probléma egyáltalán felvetődhetett. A négy lány nagy gond, elhelyezésük szinte reménytelen, mert pénz és alkalom hiányában csak igen hiányos nevelést kaptak ott a pusztán és önálló kenyérkeresetre nincs kilátásuk. Mit tegyen, hogy döntsön, milyen választ adjon a kérőknek? Mindenesetre olyant, ami elodázza a kérdést.

Csak eddig idézzük, de ez is elég arra, hogy belőle fogalmat alkossunk magunknak bizonyos körök irántunk táplált érzelmeiről és rólunk alkotott fogalmairól. Kijelentem, hogy én nem vagyok tanító, de az én szüleim is parasztok és végtelenül sérti önérzetelem az üzenetnek minden szava, ezért válaszolok rá az összes parasztfiúk nevében, legyenek azok tanítók, papok, vagy más hivatalosuk.

Én is üzenek Önnek, Asszonyom. Önnek is Szerkesztő Asszonyom. Lehet, hogy nem fogják meghallani, de meghalja az a sok parasztfiú, akik velem együtt a szegénységből küzdötték fel magukat. Önök, asszonyaim, szégyenlik a paraszt szülő rokonságot! Ez látszik ki az üzenetből, illetve levélből. A tanító még csak jó lenne vőnek, de a paraszt szülők már nem! Arra nem gondolnak, hogy azoknak a kérges kezű paraszt szülőknek mennyi áldozatba került az, míg a gyermeküket kitaníttatták, nem gondolnak arra, hogy azok a paraszt szülők talán százszor becsületesebbek, mint a gentry társadalomnak 90 százaléka! Nem gondolják meg, hogy azoknak az egyszerű, becsületes, józangondolkodású parasztszülőknek is van akkora szíve és benne annyi szeretet és megbocsájtás, mint bármelyik nyegle gentry szülőben, ki csak nagyolni tud. Nem gondolják meg, hogy az a parasztból lett tanító: nevet, úri rangot, biztos megélhetést, nyugodalmas és megbecsült életet, tisztességes és mindenek előtt egy szerelmes szívet akar letenni inádottja lábaihoz. Ezzel szemben mit kapna? Hozomány nincs, az elűszott az idők árján és talán a gentry torkokon és kártyán; műveltség nincs, bár feltételezzük, hogy a leányzó lovagolni, bridgezni, tenniszezni, divatozni, zsurozni, no meg cigarettázni bizonyosan tud, de arról halvány fogalma sincs, hogy hogyan kell egy tyúkot megületetni, egy levest megfőzni, egy tehenet megfejni. A rang eszerint meg lenne, de a mód hiányzik hozzá. És ez a módol volna hivatva pótolni a becsületes, de paraszti származású tanító fizetése! Asszonyaim! Ha az a tanító véletlenül léhűtő, mulató, kicsapongó vagy kártyás katonatiszt lenne, akkor is néznék paraszti származását! Úgy-e, akkor már nem! Lám, lám, ilyen a farizeusság! Ehhez ugyancsak nem sok tudomány kell, hogy az ember leleplezze. De nézzünk bele abba a sokat hangoztatott gentry-úri családba is. Nem ismerem az ősoket, azok viselt dolgait és nem is akarom megforgatni sírjokban. De előllok az én, a mi paraszti őscinkkel. Azt hiszem, Arany János és Petőfi említésekkor senkinek eszébe nem jut őket leértékelní azért, mert parasztok voltak; a tanító Gárdonyi még mindég tiszteletreméltóbb alakja a magyar életnek, mint »Pató Pál«; Czuczor Gergely, Bolyai

Farkas, Katona József, Berzsenyi, Móra, Móricz stb. parásztzülők gyermekei voltak és ezt soha eszükbe sem jutott letagadni és ma egy nemzet büszke rájuk, míg a gentry léhaság közmondásos.

Átk a magyar közéletnek, hogy a parasztban évszázadokon keresztül nem láttak mást, mint fejőstehencet, aki adjon katonát, adót, robotot és mindezért a jutalma: lenézés. Hála Isten! ma már kiveszőfélben van a homo sapiens gentry tagozata és egyáltalán nem fogjuk megsíratni az utolsó példányt. Azt üzenjük asszonyom, adja nyugodtan férjhez a lányát hozománytalanul, hiányos műveltséggel egy gentryhez, vagy katonatisztlhez, de ne legyen boldogtalanná egy egyszerű, küzdő, becsületes családot. Hiszen leánya mindég lenézéssel tekintene (ép' az Ön nevelési elvei következtében) nemcsak férjére, de annak egyszerű szüleire is. Hadd boldogíttson gentryt. Ott azután bridgezhez, cigarettázhat, strandolhat, flirtölhet, ha lesz rá mód.

Önök pedig, kedves tanító úr, azt üzenem, hogy válasszon magának olyant, akinek nem oly kényes a szimata, aki nem átálja megcsókolni az édesanyjának kerges-ráncos kezét, azt a kezet, mely abban a munkában lett ráncos és kerges, amely munka árán Önt kitanította.

Garamvölgyi Károly.

A Tanítói kar szives figyelmébe!

Van szerencsém tudatni, hogy az alanti tankönyvek nálam kaphatók.

Dr. Magyar Győző:

Világtörténelem I. rész, a polgári iskolák I. oszt. tananyaga. Engedélyezve 1934. december 29-én 149.803/1—1. sz. a. Ára füzve 16.— Ké, kötve 18.50 Ké.

Dr. Magyar Győző:

Világtörténelem II. rész, a polgári iskolák II. oszt. tananyaga. Engedélyezve 1935. április 26-án 51142. sz. a.

Dr. Magyar Győző:

Földrajz a népiskolák felső oszt. számára. Eng. szám 1929. november 5. 141.128. I. Ára füzve 12.—, kötve 14.50 Ké.

Dr. Mészáros György:

Fizikai kézikönyv kérdésekben és feleletekben, középiskolai és tanítói érettségire készülők, valamint polg. isk. tanítói szakvizsgázók számára és maganhasználatra. Ára füzve 25.— Ké.

Seidl Sándor:

Természettan I. a polgári iskolák I. oszt. számára. Új tanterv alapján. Engedélyezve 30.060/I—27. 1927. sz. alatt. Ára 14.— Ké.

Seidl Sándor:

Természettan II. a polgári iskolák II—III. oszt. számára. Engedélyezve 1925. dec. 15. 149.466/25. szám alatt. Ára 24.— Ké.

Bíró Lucián:

Magyar helyesírás. (Segédkönyv, második javított és bővített kiadás.) Ára 9 Ké.

Teljes tisztelettel Spitzer Sándor könyvkereskedő.
Komárno—Komárom.

EGYESÜLETI ÉLET

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület folyó évi július hó 5.-én, délután 3 órakor Léván, a róm. kath. fiúiskola nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Jelentés a nagygyűlésről.
4. Jelentés a Tanítók Házáról.
5. Jelentés a Könyvesboltról.
6. Jelentés az Énekkarról.
7. Jelentés a Vésznik magyar fordításáról.
8. Szakosztályok jelentése.
9. Pénztári jelentés.
10. Indítványok tárgyalása.

Az indítványokat a gyűlés előtt 8 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

Negyed, 1935. május 21.

Vásárhelyi Károly
főtitkár.

Kovács Alajos
elnök.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület folyó évi július hó 6.-án, délelőtt 9 órai kezdettel Léván, a Városház dísztermében tartja

negyedik egyetemes nagygyűlést

a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítók továbbképzése.
4. A járási közművelődési egyesületek megszervezése.
5. Gyermektanulmányozás.
6. Az ifjabb tanítógeneráció törekvései.
7. Indítványok.

Az indítványokat a gyűlés előtt 15 nappal a központi elnöknél írásban kell beadni.

Az elszállásoló-bizottság elnöke Bányai Ferenc ny. ig. tanító kartársunk Léván, a szállást igénylők levélben jelentkezzenek nála.

A nagygyűlésre egyesületünk minden tagját, a tanügyi

és politikai hatóságokat, a tanfőtség és a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Negyed, 1935. május 21.

Vásárhelyi Károly
főtitkár.

Kovács Alajos
elnök.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület negyedik nagygyűlésének ügyrendje.

1. A Sz. Á. M. T. E negyedik egyetemes nagygyűlését az alapszabályok 14. §-ának rendelkezései alapján 1935. évi július hó 6.-án Léván tartja.

2. Az egyetemes nagygyűlés tagja minden tanító, aki tagja a Sz. Á. M. T.-nek.

3. Az egyetemes nagygyűlést a központi tisztikar vezeti.

4. A nagygyűlés előadói határozati javaslatokat a gyűlést megelőzőleg legalább 10 nappal megküldik a közp. elnököknek. E határozati javaslatok képezik a tárgyalás alapját.

5. Az előadó legfeljebb 20 percig beszélhet, egy kérdéshez mindenki egyszer szólhat s 5 percnél tovább nem beszélhet. Az előadó zárszó jogán szintén 5 percig beszélhet.

6. A hozzászólókat az elnök hívja fel a jelentkezés sorrendjében úgy, hogy felváltva beszéljenek az ellene és mellette szólók.

7. Szólásra a kijelölt jegyzőnél kell előre jelentkezni.

8. Indítványt a vita berekesztése előtt írásban lehet beadni és mindig csak a tárgyhoz illőt.

9. Személyes ügyek a tárgyalásból ki vannak zárva.

10. A tárgytól eltérőket az elnök figyelmezteti, azután megint s ha ez sem használ, köteles fölük a szót megvonni.

11. A letárgyalt tételt az elnök szavazás alá bocsájtja:

- a) az előadó javaslata szerint,
- b) a módosító indítvány szerint,
- c) az ellenkező indítvány szerint.

12. A nagygyűlés határozatai az ÁMTE elnöksége hajtja végre.

ÉRTESÍTÉS. Tekintettel a középiskolai beiratások idejére, a Tanítók Házába való jelentkezés határidejét július 12-ig meghosszabbítjuk.

Ha e terminusig elegendő tanuló nem jelentkezik felvételre, ez évben nem lehet megnyitni a Tanítók Házát.

Ha nem jelentkezik 35 tanítógyermek, ez évre felveszünk nem tanítógyermekeket is.

Kérjük Kartársainkat, hogy a tanítáló szülőknél ajánlják a Tanítók Háza internátusát, melyben tanítók gyermekei havi 360.— koronáért, nem tanítók gyermekei havi 400.— koronáért kapnak a már ismertetett feltételek mellett elhelyezést.

A Tanítók Háza igazgatósága.

A Galánta—Vágselyei tanítóegyesület közgyűlésének jegyzőkönyve anyagtorlódás miatt lapunk legközelebbi számában jön.

KARTARSAINK FIGYELMÉBE!

A legutóbbi két lapszámunk egyesületi rovatában közölt felhívás a M. T. H.-ba való felvétel ügyében a jelentkezési határidőt június 2-ában állatpülja meg. Ezt a határidőt a középiskolai felvételi részgárda miatt július 15.-ig meghosszabbítjuk. A Tanácsok Házának internátusába felvételüket óhajtó diákok tehát eddig az időpontig jelentkezhetnek Kovács Alajos igazg. elnökénél, Negyed.

Az ógyallai ÁMTE.-járáskör jegyzőkönyve.

Felvéve Hetényben 1935. június 13.-án az ógyallai ÁMTE.-járáskör közgyűlésén.

Jelen vannak Virsik János elnökletével a Jelenlevők névjegyzékén található tagokon kívül Zsemlye Lajos, a hetényi ev. ref. gyülekezet lelkésze, Nagy Péter, az udvardi alesperesi kerület tanfelügyelő esperese, valamint a hetényi ev. ref. presbitérium két tagja.

Virsik János üdvözli a vendégeket s a megjelent tagokat, majd megnyitja a gyűlést.

Megnyitójában felemlíti, hogy a járásköri választmánynak ez évi tavaszi ülésén több probléma merült fel, amelynek demonstrálására, megoldására, vagy egyéb elintézésére a közgyűlés hívatott s azért azokat sorbavéve kéri a közgyűlést, hogy minden egyes pont után hozzon határozatot és az egyes már elintézett dolgokat szíves tudomásul vegye.

1. Fizetésügyünk sérelmei. — Mindnyáján érezzük fizetésünk lezártításának súlyát; a teher, amely anyagilag vállainkra nehezedik, még súlyosabbá vált fizetésünknek már két ízben való lezártításával. Igaz, hogy ez év április havától a levont összeg elengedési százalékát már visszakapjuk, de ez még mindig csak csépp a tengerben s azért a választmánynak idevonatkozó javaslatát az alábbiakban határozottá fogalmazva felolvassom:

„Az ógyallai járáskör közgyűlése egyhangúlag kimondja, hogy a tanítói fizetésnek — a még mindig súlyos gazdasági válság idején való százalékos levonásait sérelmesnek s a közoktatásügyre veszélyesnek találja s ezért kéri a központ vezetését, hogy a 104/1927. számú törvényben biztosított fizetések 100%-os mielőbbi visszaállítása és kifizetése iránt lépéseket tegyen az illetékes fórumoknál, annál is inkább, mert a jóakarát ez irányban a kormány részéről megnyilvánult, csak olyan lassú mederben folyik, hogy míg az teljesen kiegyenlítődik, sok tanítónak existenciája katasztrófalissá válik.»

A közgyűlés a határozatot elfogadja.

2. A második felvetett indítvány az iskolai szünetnapok módosítása. Tudjuk mindnyáján, hogy az idevonatkozó miniszteri rendelet szerint ez évtől kezdve a husvétii szünet csak nagyszünetként kezdődik és husvét utáni keddi bezárólag tart, a pün-

ködsi szünet azonban két nappal meghosszabbodott. Pedagógiai szempontból ez hátrányos és minden szakembernek megmagyarázhatatlan. Szolgáltathatja ez esetleg az állam finansziális érdekeit, de neveléstanítási szempontból, valamint a szülők érdekeiből kifolyólag is csak káros. Ennél a dolognál nemcsak a falusi iskolákat kell szem előtt tartani, de főként a városokban elhelyezett tanulókat s azoknak vidéken lakó szüleit. Minden szülő husvétkor iparkodik gyermekét hazahozni és szívesen hozza meg az utikötséggel járó áldozatot, ha a szünet olyan mérvű, hogy érdemes a költségre; pünkösdi táján azonban, különösen a közép- és szakiskolákba járó tanulóknál az idő már olyan drága, hogy a tanulók hazautazása befolyásolja tanulásuk eredményét. Csak elutaznak az időt, amíg a komoly munkát, amely tanév vége felé vár rájuk, hátrányosan befolyásolja. Erre vonatkozólag kérem az alábbi indítvány elfogadását:

»Forduljon a Központi vezetőség az isk. és nemzetmív. minisztériumhoz s kérje az eddigi szokásban volt szünnapok visszaállítását.»

Györy Kálmán ajánlja, hogy az elnök indítványát a következő módosított s kibővített alakban fogadja el a közgyűlés:

»Állítsák vissza az eddigi szokásos husvétli szünetet, szünnék meg a félévi és pünkösdi szünet (a pünkösdi ünnepeket kibővítő szünnepnapok) s helyettük fejeződjen be a tanév június 15.-én.»

A közgyűlés Györy Kálmán indítványát elfogadja és a szükséges lépések megtételére a központhoz felterjeszti.

Forgács Béla véleménye szerint nem elégséges egyszerűen csak a központi vezetőség útján az isk. és nemzetmív. minisztériumhoz fordulni, mert a kérelmet esetleg a tanítóság részéről »saját érdekében« megindított mozgalomnak tekinti és mint ilyennek tényleg nem is lesz foganatja. Ezért tanácsolja, hogy:

A tanév fenti terv alakjában történő megváltoztatásának szükségességét ki kell vinnünk a köztudatba. Tanácsolja, hogy erre a célra használjuk fel lehetőleg az összes legelterjedtebb szlovenszkói magyar és egyéb, országos és helyi lapok hasábjait, még pedig a lévai tanítói országos közgyűlés előtt, hogy a gyűlésen a megjelent cikkek nyomása alatt határozzanak.

A közgyűlés megállapítja, hogy miután Szlovenszko a történelmi országoktól, tehát: Cseh- és Morvaországtól elütően túlnyomólag agrár jellegű, a fennforgó esetben — országos viszonylatban — sajátos helyi, azaz: szlovenszkói esetről van szó, ami a tanügyi hatóságok részéről beismerést és külön figyelmet kíván, s a közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a fent szövegezett indítványt — az isk. és népművelődésügyi minisztériumban ez irányban megteendő lépések céljából — felterjeszti a központba. Az indítványra vonatkozó, valamint a köztudat megteremtését, illetve felébresztését s az egységes álláspont elfoglalására szükséges szervezési irányozó szakszerűen megindokolt sorok megírására és a »P. M. H., »M. U., »E. és Vidéke« és »Er. és Magyar Vidék« című hírlapokban való közlé-

tételére felkéri Kossányi József, Forgács Béla és Györy Kálmán kartársakat.

3. Az 1935. április 18-iki, Komáromban rendezett központi elnöki gyűlésen szó esett az »AMTE« tagsági díjainak leszállításáról. Tudjuk, hogy sokaknak, különösen a fiatal tanítóknak évi 80 Ké tagsági díj befizetése megterhelést jelent s ezért a központ maga vetette fel ezt a kérdést. Több alternatívát állítottak fel, de mindenképpen kitűnt, hogyha a tagsági díjakat leszállítjuk, a M. T. térfogatát is le kell szállítanunk. Egy esetben lehetne a tagsági díj leszállítását minden megrázkódtatás nélkül keresztül vinni; ha minden magyar tanító tagja lenne az egyesületnek és minden tag pontosan megfizetné a tagsági díját. Csak az ógyallai járáskör tagjai nagy összeggel szerepelnek a hátralékosok között. Ez az egész egyesületben százazrekre megy.

4. A »SzAMTE« Gyermektanulmányi alosztályának előkészítő bizottság a járáskörnek erre vonatkozó szándékát, véleményét, indítványát, avagy egyéb határozati javaslatát kéri.

Határozat: Az ógyallai járáskör tanítótsága csak akkor hajlandó a munkában résztvenni, ha a Gyermektanulmányozási alosztály vezetőségében csupán népiskolánál működő, avagy többéves népiskolai működéssel bíró tapasztalt és gyakorlott tanítószemélyek vesznek részt, akik a szlovenszkói magyar tanítótság és társadalom körében már eddig is közmegebecsülést vívtak ki ugyanazok és önmaguk számára, önzellen és lisztán magyar tanítói és társadalmi érdekeket szolgáló kitartó munkássággal, aminek eredményeképpen tapasztaltságuk és eme közmegebecsülés majd az együtt munkálkodó tanítók őszinte bizalmának szilárd alapját fogja képezni.

5. Az érsekújvári járáskör átiratában tudatja, és a költségek csökkentése érdekében együttműködésre szólítja fel járáskörünk tanítótságát, amennyiben: »az érsekújvári járáskör, 1935. június 6-i közgyűlésén, határozati javaslatot hozott, amelynek értelmében a közgyűlés a járás tanítótságának a nyár folyamán rajztanfolyamot rendez. E rendezés költségeit az egyesület fedezi; a tanítók csak a lakást, az élelmezést és utiköltséget fizetik. A tanfolyam, háromnapos volna s a bratislavai tan.-képző rajztanárát: Jánoska Tivadart — ki már több helyen is tartott eredményes tanfolyamot — hívja meg.

Határozati javaslat: Járáskörünk tanítótsága szívesen fogadja a rajztanfolyamot, de a tanfolyamon — amely a tanév alatt havonta egy, esetleg két csütörtököt venne igénybe — tanítson a közelben tanító erre legalkalmasabb elemi iskolai tanító. Az ógyallai járáskör tanítótsága erre a célra Simonyi Lajos naszvadi kartársat jelöli. Közgyűlés ez értelemben fel is kéri Simonyit, aki vállalja a tanfolyam előadói tisztségét. Közgyűlés kéri az elnökököt, hogy az érsekújvári körzet vezetőségét tudósítsa a fentiekről és kérje a mi határozati javaslatunk elfogadását.

6. Elnök jelenti, hogy központi elnökünk, Kovács Alajos,

most töltötte be 60-ik életévét. Ebből az alkalomból a járáskör üdvözlő táviratot küld szeretett központi elnökének.

7. Ugyancsak a közgyűlésnek tudomására adja, hogy a Magyar Tanítók Könyvesboltjának múlt évi forgalma cca 300000 koronát tett ki. Evvel kapcsolatban felmerül az indítvány, hogy a központi vezetőség a kételyek eloszlatása végett a M. T.-ban közölje azt a paragrafust, amely biztosítja, hogy a könyvesbolt tiszta jövedelme tisztán tanítói érdekeket fog szolgálni, s ebben az esetben a járáskör tanító-részvényesei lemondanak az osztalék-ról és minél többben részvényt fognak jegyezni.

8. Tatarik Emil érsekújvári tanító a vezetése alatt álló ottani fiúiskola kiscserkész mozgalmának támogatására anyagi segítségel kér.

Határozat: Járáskörünk falvaiban is alakulóban vannak a cserkészegyesületek — s mivelhogy ezek közelebb állanak hozzánk — szükség esetére — azok számára tartjuk fenn a segítyezést.

9. A Szabó-féle alapból, mint annak kamatját, azaz 765 Ké-t, ez évben Bohon Jánosné tanítóözvegynek ítélte oda s azt az egyesület pénztára terhére 800 Ké-ra egésszítette ki.

Elfogadva.

10. Kossányi Alajos komáromszentpéteri tanító március 1.-én nyugalomba vonult. 39 éves működése alatt igaz-veleg magyaros, izzó fajszeretettel, lendülettel és kitartással nevelte népét. Odaadó munkásságával, őszinte lelkiismeretességével a magyar tanítóságnak dicsőséget szerzett. Eljen még sokáig, hogy évtizedes fáradozásainak gyümölcsét még sokáig élvezhesse.

11. Az elnök az egyesület pénztárának átvizsgálását Fekete Győző és Osztyényi Benő kartársakra bízta s miután mindent rendben találtak, a közgyűlés a pénztárnoknak a fölmentvényt megadja.

12. Kossányi József tanító-költő »Rákóczi és a kisebbségi lélek« címmel fölolvastat rendez. A történelmi alapokon felépít és Kossányi tanító-költői lelkének művészi megnyilatkozására valló költői szárnyalású felolvasását a jelenlevők önkénytelenül és mély figyelemmel hallgatták és — bár Kossányi a mű időszerrütlenségére, elkésésére hivatkozik — a közgyűlés a M. T.-ban való leközlésére való beleegyezését egyenesen kikényszeríti Kossányitól.

13. Györy Kálmán »A fiatal tanító nemzedék bekapcsolódása az egyesületi munkába, a fiatalok törekvései« cím alatt röviden vázolja a fiatalok problémájának keletkezését, majd rámutat arra, hogy: bár az első hibát a fiatalok részéről követték el, de az idősebb generáció előítéletlől fűtött meg nem mértése mélyítette ki a szakadékot, amely a magyar tanítóságot a fiatalok és öregek táborába bontotta. Sajnálattal mutat rá azokra a bizonyítékokra, (?) amelyek amellelt szólnak, hogy az idősebb nemzedék egy része és pedig a központi vezetőség és a M. T. szerkesztősége még ma sem tudta megváltoztatni régi hibás nézetét. Statisztikával igazolja, hogy a fiatalok már évek óta dolgoznak

az egyesületi munka oly területein, amelyeket el nem zártak előlünk és minden törekvésünk oda irányul, hogy 100%-osan bekapcsolódjanak az egyesületi munka minden ágába. Ez azonban csak akkor következhet be, ha megszűnik a »gyorstalpaló« és »hajótörölt« megkülönböztető jelző és nem lesz különbség fiatal és öreg, externista és képzőt végzett tanító között, hanem mindnyájan egyenrangú kartársaknak tekintjük egymást.

Az egyesületi életbe való teljes bekapcsolódás lehetőségét a következő hét pontba foglalja össze:

1. Legyen a járási és megyei tisztikarokban és választmányokban munkájuknak és számarányuknak megfelelő számú fiatal.
2. Legyen minden központi kiküldöttel bíró egyesületnek legalább egy központi kiküldöttje fiatal.
3. Legyen a központi tisztikarban legalább három fiatal. (Több is van! Szerk.)
4. Legyen a M. T. szerkesztői között legalább egy fiatal.
5. Emeljék fel a M. T. évi átlagos oldalszámát 240 oldalra s ez csak pedagógiai cikkek közlésére szánt hely legyen.
6. Részesüljön mindenki munkája a M. T.-nál egyenlő elbánsásban s a beküldött cikkeket időben hozzák le.
7. Legyenek a központi tisztikari választások valóban demokratikusak, amennyiben a jelöléseket az egyes járások közgyűlései ejtsék meg s kiküldötteikből álljon a központi jelölő bizottság, amely a járások által óhajtott 3—3 jelöltet jelöli az egyes tisztségekre.

Nemesik Béla indítványozza, hogy a lévai nagygyűlésen terjesszék elő még a következő határozati javaslatot: Ne határozzon a központ semmi fontosabb kérdésben mindaddig, míg azl a járások közgyűlései le nem tárgyalták s központi kiküldötteiket utasítással el nem látták.

Közgyűlés elfogadja és hozzácsatolatja Györy indítványaihoz, amelynek a lévai tanítói nagygyűlésen való előterjesztésére Kovács Alajos központi elnök megbízásából, Virsik János elnök fel is kéri Györy Kálmánt.

A közgyűlés részéről jövő kérdésre, hogy miért van még ma is a központi tisztviselőkarnak a régi tiszteletdíja, elnök bejelenti, hogy a központi tisztikar IV. 18. gyűlésén elhatározta a központi tisztikar és szerkesztőség tiszteletdíjának a csökkentését.

Elfogadva.

Végül is a közgyűlés kéri a járásköri vezetőséget, hogy: Hassanak oda, hogy a Magyar Tanító szerkesztése ne legyen kisajátított terep; ne legyen személyeskedő. Minden a mértéket megütő tanügyre vonatkozó cikket közöljön; vezércikket ne csak a főszerkesztő írasson, mert hisz' van elég írója a M. T.-nak, csak engedjék őket szóhoz jutni. (Majd a kp. gyűlésen beszélgetünk erről. Szerk.)

Közgyűlés kéri az elnököt, az iméntiek felterjesztésére, majd

Forgács Béla és társai alábbi határozati javaslata kerül sorra, amely szósz szerint így hangzik:

A Kat. Tanügyi Tanács 20/35 és 25/35 sz. (Tanügyek 4—5. száma) körrrendeletével megszünteti az ideiglenesen megválasztott tanító mindaddig bevezetelt, bevált és jóváhagyott jogi helyzetét. Az eddigi joggyakorlat volt, hogy az ideiglenes tannerő az egyik tanév letelte után a következőre is teljes joggal megmaradt állásában és annak véglegesítése után maga is automatikusan véglegessé vált.

Ennek helyébe kimondja a nevezett körrrendelet, hogy az iskolaszéknek jogában áll a tanév elmúltával az ideiglenes tanneről többé nem alkalmazni még akkor is, ha ellene semmiféle fegyelmi kifogás nem emelhető — és helyét egy jobban tetsző emberrel tölteni be.

1. Indítványozom, hogy az ógyallai tanítói járás jelentse ki a Kat. Tanügyi Tanács 20/35. és 25/35. számú rendeletét a tanítóságra nézve sérelmesnek.

2. Jelentse ki járáskörünk különösen sérelmesnek az idézett rendelet (25/35.) következő mondatait: »Az ideiglenes tannerők azonban figyelmeztetni kell arra, hogy az iskolaszék őt a következő tanévben már nem alkalmazza, bár ezen figyelmeztetésre nem kötelezi őt sem törvény, sem rendelet.« Ha ez így van, akkor ezen rendelet sem kötelezi az iskolaszéket semmire, úgy, hogy a figyelmeztetés híján állás és kenyér nélkül maradt tannerő nem élhet a fellebbezés jogával.

3. Indítványozom, hogy apelláljon járáskörünk tanítósága a Kat. Tanügyi Tanács papi és keresztényi mivoltára, leszögezve, hogy az idézett körrrendelet tekintet nélküli végrehajtásával a kat. tanítóifjúság elveszíti anyagi biztonságát — (olyan emberek kerülnek bele ismét a kenyérharcba, esetleg végleges nyomorba, akik már révbe érkeztek, vagy révbe érkezettnek gondolták magukat) — és erkölcsi bázisát egyaránt (hogyan értékelje magát az, akinek állását 10 hónap után felmondják?) — és kérje a fenti érvek alapján a körrrendelet módosítását.

4. A kívánt módosítás elérése érdekében indítványozom, hogy járáskörünk vezetősége bízta meg a lévai nagygyűlésre kiküldött hivatalos képviselőit, hogy az itt elhangzott indítványt ismertessék és keresztülvigyék az A. M. T. E. előtt is. Az A. M. T. E. vezetősége azután az összes szlovenszkói katolikus és nem katolikus tanítói egyesületekkel egyetértésben (nemzeti különbség nélkül) kérelmezze a trnavai egyházi főhatóságot sérelmes rendeletének hatályon kívül való helyezésére és a régi joggyakorlat újbóli bevezetésére.

A közgyűlés Forgács indítványát elfogadta s ezzel a közgyűlés véget ért.

Kmf.

Simonyi Lajos jkv. vezető.

Virsik János körz. elnök.

Nyilatkozat. (Lapunk felelős szerkesztőjét fölkhérték az alábbi sorok közlésére): Kedves Barátom! A Komáromi Tankerület Magyar Tanítói Köre a június 6.-án tartott közgyűlésén az al-

elnöki tisztségre jelölt, melynek eredménye az lett, hogy meg is választottak. Mivel az eredményt csak június 22.-én tudtam meg — 16 napig számolták össze, tehát nem valami jó számolók — előbb nem lehettem meg azt, amit most megteszek. Szeretettel kérlek, hogy a Magyar Tanítóban légy szíves leközölni, hogy ezen tisztséget nem fogadom el. Komárom, 1935. június 22. Szeretettel Tóth Imre.

KRÓNIKA

A jobb- és balkéznek egyforma használatával és kiművelésével próbálkoztak Franciaországban. A kísérletek anyagát sok-sok feljegyzés, tesztelés után feldolgozták, s arra az eredményre jutottak, hogy az egyformán ügyes kétkézű gyermekek lelkitartalma, morális ereje, emlékezőlehetősége, szorgalma és felelősségérzete gyorsabban és erősebben fejlődött. Ezzel szemben lohadt verekedő és támadó kedvük.

Közludomású, hogy az ember nem volt mindig jobbkezes. A kőkorszak fegyvereiből arra kell következtelnünk, hogy az akkori ember feltétlenül a balkezét használta támadó és védelmi célokra. A jobb kezét csak akkor kezdte ügyesíteni, mikor már több fegyvere volt, s azokat nemcsak a vadállatokkal való harcában, de embertársaival szemben is alkalmazásba kellett vennie. Hosszas próbálkozás után, valószínűleg sok sebesülés és haláleset tanúságából jött aztán arra, hogy a balkéz, mely a lük-tető szívéhez oly közel van, sokkal alkalmasabb a védelem céljaira, míg a jobb kéz való inkább a támadásra. Évezredek keresztlát maradt meg e munkamegosztás mellett, s a jobb kéz erejét, ügyességét a munka csak öregbítette. Baldwin angol tudós szerint a gyermek már a jobb kéz használatának ösztönével születik, míg a bal mai napság egész életünkben a Hamupipőke szerepét játssza. Legfeljebb a mostani kor esztétikusnak nevezett evésmódja közben használjuk, hogy milyen kínosan, azt egy nyilvános étteremben széttekintve könnyen megállapíthatjuk.

Hogy a jobb kéz ma milyen ügyessé fejlődött, abban sok része van a munka általánosulásának, mely az emberiség élet-drámáját mind színesebbé, érdekesebbé tette. Munka közben ugyanannak a mozdulatnak ugyanazzal a kézzel való végzése az emberi munkát értékesebbé, élénkebb ritmusúvá változtatta, s ez a szükségletek szaporodása miatt követelt gyorsabb ütemű termelést is lehetővé tette. Most azonban a mai munka gyorsítására édes-kevéssé befolyása van az emberi kéznek, mivel annak szerepét csaknem egészen a gépek vették át: a megmerevedett akkord mozdulatok elvégzésére mindkét kéz egyformán alkalmasnak látszik: érdemes volna arról gondolkodni, hogy a nevelés alkalmával a gyermek mindkét kezét egyforma ügyessé műveljük ki. Ha igaz az, amit a franciaországi kísérletezők álltanak, hogy a kétkézi tanulók szellemileg előrehaladottabbak, morális erejük, felelősségérzetük jobban fejlett, akkor a kétkéz

ügyességének kifejlesztéséből nagy hasznot láthatna a pedagógia. Az így nevelt nemzedék egész mássá lehetne, mint a mostani. Hát ha még fontolóra vesszük a franciaországi megjegyzés ama érdekességét, hogy a kétkézi ember kevésbé támadó és verekedő, kicsoda egyszerű perspektíva tárul elénk ennek a meggondolására! A ma annyira túltengő fegyverkezési lázal, folytonos kardcsörgetést nem lehetne-e legyőzni ezzel a két kézzel ügyeskedő nemzedékkel, nem lehetne-e általuk megalapítani egy olyan új világot, melyben a testi kultúra helyét az erkölcsösebb, igazságosabb, emberiesebb szellemi kultúra foglalja el? ...
Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

A gyermekek alvásáról. Giddings G. 361 éjszakan keresztül végzett megfigyeléseket 28 gyermekben. Fiúk és lányok egyesen szerepeltek a kísérletnél. 8—14 éves korig. Megfigyelésének eredményeit a következőkben foglalja össze: A gyermekeknek jellegzetes alvási módja van, amely ritkán változik meg. A betegség és egyéb rendellenességek kivételét elterés okoznak. Egy kispohár langyos tej ivása lefekvés előtt a normális gyermeknek nyugodt alvást hoz. Másfajta italokkal is kísérletezett, melyek közül azonban egyiknek sem volt tarlósabb hatása az alvás nyugodt, vagy nyugtalan voltára. Megállapította, hogy 0.04 g Koffein semmivel sem okoz nyugtalanabb álmot ugyanazon mennyiségű narancslénél. A nagyobb mennyiségű vacsora — még ha egészséges táplálék volt is az — mindig nyugtalan alvást idézett elő. Sok esetben egész éjszakan keresztül tartott ez a nyugtalan állapot. A hideg- vagy melegfürdő lefekvés előtt majdnem semmi hatással sincs az alvási a normális gyerekeknél. Hűvös időjárás esetén nyugodtabban alszik a gyerek, mint hőségben.

(Child Development Abs. and Bibl.)

Az utcai biztonságra való nevelés. Anglia energikus forgalmi minisztere, Belisha Hoare, — aki híressé tette nevét nevelési akciójának sikerével, mely akció a londoni utcák járókelőinek biztonságát célozta, — statisztikát készített az egyes angol grófságokban arról, hogy mennyi a motoros járművek okozta sebesülés.

Midőn megállapították, hogy Sunderlandban volt relative a legkevésbé halálos sérülés a forgalmi eszközök által, mivel itt már években keresztül rendszeresen kiiktatják az iskolák a gyermekeket a forgalmi szerencsétlenségekről, a járókelők helyes viselkedéséről, elhatárolták, hogy valamennyi elemi- és középiskolába kötelezőleg bevezetik az utcai biztonságra való nevelést. Az elemi iskolásoknak versbe foglalják a forgalmi szabályokat és figyelmezteléseket. Az iskolaktornatermeiben praktikus gyakorlatokat végeznek a diákok, melyeken különösen arra vigyáznak, hogy a forgalmas helyeken szabályszerűen közlekedjenek.

A gyermekek és a felnőttek. Az ember megalkotása — ami tárgyva minden nevelésnek — az iskolában kezdődik. De úgy nevelik-e a gyermekeket, ahogy nevelik a felnőtteket, lehet-e náluk ugyanazokat a módszereket, ugyanazon szabályokat alkalmazni? Ez olyan probléma, melyet szükséges tanulmányozni. Régente nem is sejtették e probléma nagy fontosságát. A régi nevelés nyilvánvalóan nem ismerte igazán a gyermekeket. Nem látta be sem mást mint egy ember kicsinyített alakját, kinek tehetségei is kicsinyek voltak. Rendesen úgy bántak a gyermekkel, mintha már felnőtt volna, alárendelték minden társadalmi osztályban a felszerülteknek. Szinte elkerülhetetlen volt, hogy be ne álljon a reakció. Ma tudjuk, hogy vannak a gyermektanulmányozásnak saját szabályai, nem szabad félreis-

merni, hogy a gyermek emberi lény, melyen megnyilvánul saját alakban kora, megkülönböztetett jelleme az emberi fainak. Van gyermekpsychológia, mely eredetileg nem különönmű a serdültek psychológiájától. Tudományos munka megállapítani a kettő között az összefüggést. Tudjuk, hogy a XVIII. század ideológusai milyen önző őszinteséggel fogadták el a »természet embere« myt-hosát, mely az embert az ártatlanság államában mutatta be, megtisztítva a civilizáció minden bűnétől.

A physiologusok és psychológusok munkái megállapították, hogy a gyermekek, ezek a kis lények, már születésükkor nem angyalai a tisztaságnak, amit ugyan a szülők vak gyöngédsége szívesen gondol. Sokan jönnek a világra öröklött terhelt-séggel, melyet a nevelésnek sok-szor nagy fáradságába kerül jóvá-jenni. Rosszul értelmezik sokszor az azelőtti túlzott szigorúságot is. Bizonyára szükséges volt hajlandóvá tenni a családot arra, hogy megismerje egy bizonyos oldalról a gyermekeket, hogy szülők és nevelők elő-készítsék a gyermeknél a személyes erkölcsi alapot. Vannak a gyermekekben, miut a serdültekben is, bizonyos öszlönök, melyeket ápolni, és vannak olyanok, melyeket mér-sékelni. lékezni kell.

Mindenki elismeri, hogy a gyermekekben az igazságérzet még nincs kialakulva. Csak ígéret, melyet a teljesülésig elő kell készíteni, csi-

ra, melyet kísérni kell a virágzá-sig és gyümölcsözésig. A gyermek még nem felnőt, mégis az a reu-delleltése, hogy azzá legyen. Ha az igazságérzet nála még ingadozó, azt nevelni kell sok gyakorlattal. A tanító tekintélyének kísérnie kell a gyermeket; tanítóiik értelmes és dis-crét irányítása mellett a gyermekek megtanulják önmagukat kormányoz-ni. Elméletileg az emberek igazsá-gos lények. Elérve nagykorúságuk-csak önmaguktól függnek. Gyermek-ek és serdültek hivatva vannak ke-reszni az igazságot. Nehéz és hosz-szú dolog, de ez erkölcsi kötelessége az embereknek. Ne neveljünk korá-érett gyermekeket és serdülteket, de törekedjünk arra, hogy találatkonyak és fegyelmekkel legyenek.

(Journal des instituteurs et des institutrices.)

A finn tanítóképzés új terveze-te.

A finn iskolaügyi miniszter felli-vására az iskolák főigazgatósága ki-dolgozta a pedagógiai főiskola ter-vezetét. A mostani ötéves tanítói szeminárium helyett — melynek fel-vételi vizsgájára az is jelentkezhet-tett, aki a hatévfolyamú elemi is-kolát végigjárta — kétléves peda-gógiai főiskolát szerveznek — termé-szetes, egyetemi nivóval. Ez az is-kola lesz egyszernind a pedagógiai kutatások intézete is. Az előkészüle-teket is megtették már, hogy az iskolát megnyithassák, mihelyst a parlament megszavazza a szükséges költségeket.

(Ped. vész.)

Könyvek:

»Szlovenszkói Magyar Pedagógiai Könyvtár.« Röviden jelentellük már, hogy »Cselekvő Iskola« címmel egy általános pedagógiai vezérkönyv je-jelenik meg a közeljövőben. E vezér-könyv első kötele lesz a »Szlo-venszkói Magyar Pedagógiai Könyv-tár«-nak, melynek szerkesztésére egy, tisztán gyakorlati pedagógu-sokból álló bizottság vállalkozott. A bizottság egyes tagjai egy-egy fe-jezetet dolgoznak ki a készülő »Cse-lekvő Iskola« című vezérkönyvben. E fejezetek elméleti része az illető tantárgy tanításának módszerét, a tananyag földolgozásában a tan-terv érvényesülésének módjait tar-talmazza, míg a gyakorlati rész a tantárgy keretéből kiválasztott taní-tási egység részletes kidolgozását

(minta-tanítás) foglalja magában a modern pedagógiai elvek és eszkö-zök alkalmazásával. A szerkesztő bizottság tagjai a vezérkönyv any-a-gát a következőképpen osztották föl: Polgári ismeretek és állampolgári nevelés: (középfok): Oswald Lajos, (felsőfok): Molnár János. Magyar nyelv: a) olvasás, (alsó-, közép-, felsőfokok): Boross Béla, b) fogal-mazás, c) nyelvtan, helyesírás: Ko-vács Alajos, Osztényi József. Szlo-vák nyelv: Szabó József. Ruszin nyelv: Kormos Gerő. Alapismeretek: Kónya József. Honismeret: Mónus Gyula. Földrajz: Szepesi Gyula. Tör-ténelem: Szepesi Gyula. Természet-rajz: Hortoványi Jolán. Természet-tan: Zsolnai Béla. Számtan-mértan: a) alsófok: Ox Tamás, b) közép-

fok: Zsolnai Béla, felsőfok: Molnár János. Rajz: Iványi Ferenc. Írás: Simonyi Lajos. Enek: Heckmann István. Testnevelés: a) alsófok: Kónya József, b) középfok: Csosvay Imre. Fiú kézimunka: Mikuss Elek. Női kézimunka és háztartás-tan: Takáts Ilona. Szabadóra: Kónya József. — E névsorból is látható, hogy úgy a vezérkönyv, valamint a »Szlovenszkie Magyar Pedagógiai Könyvtár«-sorozat további kiadványai a tanítószáz iskolai munkájának biztos kalauza lesz, amire a modern pedagógiai követelmények korszakában minden tanítónak szüksége van. A könyv a kétszázat meghaladó oldalterjedelmű lesz, kiállítása is elsőrendű. A szöveget számos rajz és kép teszi szemléletessé. A könyv szerzői kizárólag a munkaiskola alapján állnak, s a módszer tekintetében különös figyelmet szentelnek a teszteszámok, s a munkaiskola egyéb metodusainak. A könyv összel kerül ki a nyomdából, s ára kb. 25–30 korona lesz. Előjegyzések az alábbi címre küldendők: Kónya József íg. tan., Kamenné Darmoty (Kőhidgyarmat, párkányi járás).

Fokozatos rajzsorozat az elemi iskolák 3. 4. 5. 6. 7. 8. -ik évfolyamai számára. Ára évfolyamonként 40 mintával 16.— Ké.

Egytanórós Osztatlan iskolák 3–8 haladó évfolyamainak fokozatos rajzsorozata. (80 ábra, ebből 20 színes.) Ára: 30 Ké.

Összeállították: Zinsmeister R., Lidmila B., Lukachich P. és Matis Gyula galántai tanfelügyelő. A Csehszlovák Grafikai Unió r. t. Praha-Présöv kiadása.

Az elemi iskolai rajztanítás kísérleti szakosztálya az új, 1933. július 10.-én kelt 67311/33—I. sz. min. tantervi szabályzat értelmében Strnad-Zinsmeister módszere alapján még a múlt tanévben fokozatos rajzsorozatot adott ki az egyes évfolyamok részére csehszlovák nyelven.

E gyakorlati célokat szolgáló rajzsorozatokat most magyarul is nyelven, Matis Gyula galántai állami tanfelügyelő fordításában, — aki egyébként összeállításukban is közreműködött, — adja ki a Grafikai Unió. A mű többévi kísérlet eredménye, melyet mintegy 2000 tanító végzett különböző típusú iskolákon, nálunk Szlovenszkiekén is. A kísérletek ered-

ményét a legkiválóbb szakérők dolgozták fel s állították össze belőlük a rajzsorozatokat.

Az új tanterv új feladatok elé állította a rajzoktatás terén a szlovenszkiei magyar tanítószázot is, akik számára, — különösen akik az államnyelvet nem bírják tökéletesen, — egyenesen nélkülözhetetlenek a rajzsorozatok. Annál is inkább, mert ilyen tömegkísérletek eredményei megbízható alapot képeznek a sikeres munkához.

Az ábralapok a Grafikai Unió ki-fogástalan kivitelében készülnek s minden egyes darab kizárólag tanuló munkájának a reprodukciója, ami értékét nagymértékben emeli. Nem másolásra szánt mintalapok, hanem módszeres haladást mutató ábrák, melyekkel a standardizálást sikerült megvalósítani. Az alapvető s fontos: begyakorolni az elemi iskolában a rajzolás alapelemeit. Műszere a legkisebb fáradság mellett is fellélen eredményes, még az osztatlan iskolákban is. Tekintetbe veszi a technikai begyakorlást, összeköve kifejező kompozitciókkal. A mű tekintettel van a kézimunkára, mint a rajzot megelőző tevékenységre s a kellő mértékben értéklí a geometriai alakok rajzolásának szükségességét, — tekintettel technikai nevelésre.

Felöleli a tanulók fejlettségéhez s képességeihez mérten a tárgyrajzolat is, de mindig csak a technikai begyakorlás után. Irányelve: az egyszerűség, a tisztaság a vonalvezetésben.

A rajzsorozatokat az elemi iskolai rajzoktatás minimális mértékét képezik s kifizetőt céljukat: gyakorlati útmutatásul szolgálni a tanítószázak, — hiánytalanul elérik.

A rajzfeladatok módszertani utasításokat nem tartalmaznak. Ezen utasításokat Strnad—Zinsmeister, »Kreslenie na srednom stupni« c. könyve tartalmazza. Igen kívánatos volna, ha ez a mű is minél előbb kiadásra kerülne magyarul.

A magyar kiadású rajzsorozatokat már rövidesen bolti forgalomba kerülnek s így a magyar tanítószázak módjában lesz még az új tanév kezdete előtt beszerezni s át tanulmányozni ezt a nélkülözhetetlen művet.

Tallós, 1935. június 17.-én.

Mikuss Elek, tanító.

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán

beszerezhetőek az összes

iskolai nyomtatványok

(Az államnyomda kiadványai, melyeket eredeti áron szállítunk.)

Tankönyvek

(Az összes használatban levő elemi és polgári iskolai tankönyvek raktáron vannak.)

Iskola és irodaszerek-papíráruk

(Elsőrendű minőségűek, melyeket mérsékelt áron szállítunk.)

Normalizált füzetek

(Saját kiadásúak.)

Szépirodalmi művek

községi tanítói és ifjúsági könyvtárak részére.

Ifjúsági népszinművek, vigjátékok.

Alkalmi színjátékok Anyák Napjára.

Bárhol megjelent könyvet és tanszert beszerzünk és szállítunk!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítóság közös vagyonát és lehetővé teszi a már fedél alatt levő »Tanítók Háza« minél előbbi berendezését.

HIREK

(Részlet Boros Béla Jún. 23-i pozsonyi rádióelőadásából.)

Pár nap mulva bezárulnak az iskolák, s a nyári szünidő örömeibe kiroppenő gyermekcsereg félreleszi a könyvet, hogy tízhónapi komoly munka, szorgalmas tanulás után átadhassa testét-lelkét a pihenés boldog megnyugvásának. Magyar falvainkban ez a pihenés természetesen nem lesz egészen gondtól mentes a földmíves nép gyermekeinek, mert a lhbák, tehenek őrzése, a könnyebb mezei munkákban való segédkezés, ebédhordás és sok más, nemkevésbé »komoly« foglalkozás bizony jócskán elvonja a gyermeket a két nyári hónapra kilátásba helyezett szórakozások, játékok szabad élvezetétől. Bárhogy legyen is: a vakáció az iskolai munka után szabadság, föllélegzés a gyermeknépnek.

De fölsóhajtának a nagyok is: milyen jó dolguk van a tanítóknak! Két hónapi szabadságuk van, s ez idő alatt feléje sem néznek az iskolának... Nincs is boldogabb ember a tanítónál!

Evről-évre halljuk a közvélemény ilyen és ehhez hasonló megnyilatkozásait, melyekben néha csak a nem komolyan értelmezett, barátságos, tréfás hang, de nagyon sokszor félreérthetetlen gúny rejlik. Valami hagyományos rossz szokása a társadalomnak, hogy a tanítóságot csak nyáron veszi észre, mikor az látszólag fölszabadul iskolája és hivatala munkaköréből. Pedig a nagyszünidő a tanító szempontjából egyrészt a végzett munka eredményeiről való mérlegképzítés ideje, másrészt előkészület a további kultúr munkára.

A magyar falvak életjelenségei nem alkalmazkodnak a tanévhez és semmiféle más időbeosztáshoz: a kultúr szükséglet úgy tör elő, mint a láva a tűzhányók torkából, a kultúr megnyilatkozás úgy buzog föl a nép lelke talaján, mint a réti források vize. Akkor kell ráfigyelni, mikor legnagyobb az erupció ereje, s a néplélekből fölbuggyanó ősi virtus és tiszta erkölcs drága nedűjét akkor kell fölfogni a kultúra serlegeibe, mikor bőségesen árad.

A kultúrális tevékenység alkalmait az élet adja, az erő és a szelédlem a nép lelkéből ömlik, a munka mértékét és értékét a tanító rátermettsége és fölkészültsége határozza meg.

A tanító, mikor hivatala rögzös útjára lép, számot vet önmagával, mert tudja, hogy emberi erőt, lelki diszpozícióját össze kell mérnie a rá váró feladatok súlyával és felelősségével. Valamely mű becséből, szépségéből, értékes voltából annak alkotója, létrehozója lelki tulajdonságaira következtetünk. Talán kissé merész, de mindenesetre jogos következtetés, ha falvaink kultúr nívóját a tanítóság kultúr munkájának hatékonyságával állítjuk párhuzamba. Ez a megállapításunk általános vonatkozásban föltétlenül igazságos. Joggal mondhatjuk tehát, hogy a magyarság szellemi életének mai színvonala a tanítói kar becsületes és sikeres kultúr munkájának az eredménye.

... Június 23-án búcsút mond az iskolának két hónapra a zajos gyermekhad, a szülők is búcsút mondanak rövid időre a gyermekeik iskolabajlásával kapcsolatos gondjainak. Am a tanító nem mond búcsút sem az iskolának, sem pedig annak a nagysugarú munkakörnek,

melynek középpontjában ugyan az iskola áll, de széles síkja a magyar kultúra megtartásának ezer újabb leckéjét írja elő. A tanító életét, jövőjét nemcsak az iskolához, de a népnevelői munka millió feladatához kötötte. A kultúrmunka pajzs a tanító kezében, mellyel elindult az élet csatájába, s szívében állandóan dobogni hallja a Sorsa elbocsátó szavait — mint a harcba induló spártai ifjú anya intését — *»Iam, ezzel, vagy ezzel! Nos, a magyar tanítóság kitart hivatása parancsa mellett és nem hagyja el a magyar kultúra pajzsát, sem zászlaját!*

LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA augusztus 1.-én jelenik meg. Ez lesz a rendes nyári összevont szám. Főlkérjük lapunk munkatársait és hírdetőit, hogy cikkeiket, hírdetéseiket ehhez az időponthoz alkalmazva küldjék be a szerkesztőségbe, illetőleg a kiadóhivatalba.

Tanévzárás a pozsonyi magyar rádióban. Június 23.-án, a pozsonyi rádió magyar órája keretében a szlovenszói magyar iskolának volt küldése. Bevezetőül Gašparik Ignác tanfelügyelő méltatta a magyar tanítóság pedagógiai munkáját és ismertette a közírtásügyi magyar iskolaügy fejlődését. Kovács Alajos, egyesületünk központi elnöke a magyar tanítóság egyesületi munkájáról számolt be. Előadását lapunk vezető helyén közöljük. Végül Boross Béla a magyar tanítóság kulturális tevékenységéről olvasott föl, kiemelve a magyar falvakban kifejtett tanítói kultúrmunka jelentőségét. Az egyes előadások között a ligetfalusi áll. magyartannyelvű népiskola tanulói jóízű magyar népdalokat daloltak, Manga János karfarsunk vezetésével. Június 18.-án a magyar iskolarádió keretében a komáromi községi elemi iskola műsorát, június 25.-én pedig a sóki református népiskola gyer-

mekzenekarát hallottuk. Mindkét előadás sikeres befejezése volt a pozsonyi iskolarádió tanévének.

Lezajlott a munkácsi orsz. dalosünnepség. Lezajlott forró siker jegyében, átütő erővel mámoros lelkesedéssel, egy felejthetetlen kedves est örökké visszatérő emlékével.

Az egész ünnepség programszerűen, a kitűnő előkészülés minden zökkenését kizáró ügyes rendezésében folyt le. Az agilis rendezőbizottság iskola-példáját szolgáltatva egy ilyen hatalmas méretű ünnepség mindenre figyelemre lévő, előrelátó, minden igényt megérző és kielégítő megrendezésének. A felvonuló dalárdák is példás fegyelemről, okos, érett megtartóztatásról, s a magyar dalos becsület átérezéséről tettek fényes tanubizonyosságot.

Az ünnepség részletes leírását, s az egyes dalárdák működését bírálni — e helyen — nem célozom. Elvégezték azt a napi lapok, de a rádió hullámain keresztül is értesülhetett róla a nagyközönség.

Állalánosságban meg kell állapítanom, hogy a kárpátaljai magyar dalosügy s az egyes dalárdák nivója, előadóképesége határozottan kitűnő irányban fejlődik, s a multhoz

Olcson nyaralás Vyhne-fürdőn

8—14 éves gyermekek számára. A penzió szép modern villában van, a fürdőhely gyönyörű fenyveserdők közt közepmagas hegységben fekszik. Elsőrendű ellátás napi ötszöri étkezéssel, állandó orvosi és pedagógiai felügyelet, szükség esetén előkészítés pótvizsgákra mindhárom nyelven. Vérszegényeknek a fürdő meleg vasas gyógyvize igen hatásos.

Ugyanott néhány tanítónő is olcson nyaralhat és a szlovák nyelv gyakorlására jó alkalmuk lehet. Közlelőit: Margótsy mérnök, Bratislava, Grössling utca 35. I.

képest nagy javulást mutat.

Az egészen új alakulatú szűzadalárdák is remekül estek át az előadó emelvény lámpalázaán, a magyar dal első tűzkeresztségén.

Impozáns látvány volt a dalárdák felvonulása. Szimpompás magyar viseletek, árvalányhajás kalapok, fekete-színóros, csizmias magyar ruhák, egyszerű polgári tisztas feketével vegyítve.

Az egyes dalárdák felvonulásánál, dobogóra-lépésénél és szereplésénél a mintegy 5000 főre tehető közönség dörgő lapsu, viharos tetszésnyilvánítása kísérte.

Korfestés szempontjából, de tanulságból is, hogy mire is kell gondolni a jövőben egy ilyen ünnepség rendező-bizottságának s hogy a magyar dalosságunk milyen lüszúrásokkal kell elszenvednie, ide kell frönn azon kis közbetvetést, amelyről azonban szerencsére a nagy közönség sorából csak egypáran értesültek: a kirendelt hatósági közeg este 10 órakor be akarta szüntetni az ünnepséget — arra való hivatkozással, hogy este 10 óra után a szabadban való éneklés — **csendháborítás!** Csak a jelenlévő egyik fővédnöknek, Kárpátalja újonnan ki nevezett gubernátorának személyes intervenciójára és felelősségére állt el szándékától a túlbuzgó törvénytudó hajdú, a magyar kultúrán felnövő s magát százszerűsítő magyaroknak tartó tisztviselő.

Az ünnepség végre is zavartalanul lefolyt s utána a dalosok a munkácsi iparoskör helyiségeiben reggelig tartó kedves ismerkedés mellett, a vendéglátó munkások kedvességétől elhalmozva együtt maradtak, s rózsás kedvben osztalt szét.

Lapunk legutóbbi számában megjelent s ide vonatkozó cikkemben lévő egyik kitétele, amely őszintén megvallva, csakugyan a Csehszlovákiai Orsz. Dalosszövetségnek szólt. — szerkesztő uralma maga, de úgy érzem a Szövetség nevében is, — mintegy leszögezve a Szövetség e tekintetben elfoglalt a kialakult végfelfogását, — zárójelben reflektált s kiemelte őszintén, magyaros nyíltsággal, hogy Kárpátalját csak a Szövetség keleti kerületének tekintik. Teljes tisztelettel a Csehszlovákiai Orsz. Dalosszövetség és szerkesztő uralmának is oly kedves és drága személye iránt, — s tiszteletben tart-

va mindenkinek meggyőződését, legyen szabad kijelentem, hogy röfönk kialakult felfogásuk nagyon elméleti jellegű s a gyakorlatban semminemű érvényesüléssel nem rendelkezik. Mi teljesen önálló Szövetség vagyunk! S a testvér szlovenszói szövetséggel csak lélekben, s a magyar dalosság szent testvériségében s annak diadalra juttatásában, lankadatlan munkálásában vagyunk egycsok! (Bravó! Én is ezt mondtam. S ha ez valóban így van, ha a magyar dalos lélek így összefog bennünkkel, akkor miért kellett ezt az együvértartozást, hacsak papíron is, megbontani? »Kerület?« »Szövetség?« Munka és lelkesedés nélkül holt keretek lennének csupán. Hála Istennek, nem így van. De — bocsánat! — Kárpátalja különválása a »Csehszlovákiai« keretből: — papír-ron is furcsa... Szerk.)

Kath. Kántorszövetség. A Kántorszövetség szükségessége megindította a nagy munkát, aminek első eredménye Szendrei István karnagy vezetésével Ersekujvárott jun. 6-án másodikban összejövő érdekeltek találkozója — mint előkészítő bizottság. Jólesett ez alkalommal tapasztalni a Főt. Papság megértő és támogató közreműködését, mely biztató jel a Szövetségbe való aktív bekapcsolódásra. Az előértekezlet egyedül tárgya az alapszabályok részletes és kimerítő megtárgyalása, illetve megalkotása. Az így már ideiglenesen letárgyalt alapszabály — egy előre jelezendő — későbbi időpontban tartandó alakuló gyűlésen kerül ismertetésre. Mint örömmel tapasztalt ténytet vetem tollra azt a megértő, — sajnos, ma már mind ritkább — testvéri érzést, mely a jelenváltak lelket áthatotta és vezette, belekapcsolódva a fiatalabb generáció biztató ereje, ami kell, hogy mindannyiunk szívét átjárja és hevítse a szent és nemes cél érdekében. Ez alkalommal ismételtén kérlek benneteket Testvérek, jöjjetek a kibontásra kerülő zászló alá, ne álljatok nemtörődömséggel átitatott lélekkel félre, hiszen hivatások követeli a Szövetségben való tömörülést. Egyházunk előbbre vitele a mi lelkünket is nyomja, a vezetésre hivatottak pedig vegyék vállukra a magasztos céllal indulni akaró Szövetség diadalmas keresztjét!

Grüber József.

Magyar Család. Nemcsak nevében, de szellemében is teljesen a magyar családok lapja, Farkas István kartársunk folyóirata. S ami legfőbb érdeme: befészkelte magát a magyar társadalom minden rétegébe. Egyszerű falusi földművesek, iparosok asztalán is ott látjuk jólismert világoskék borítékjában, s cikkeit, problémáit megtárgyalják úgy a kaszinókban, valamint a falusi kultúrkörökben. A júniusi számban különösen értékes írás Sziklay László, a fiatal nyiregyházi tanár »Marka« című novellája, s a szerkesztő »Magunk között« rovata. De a többi közlemény is mind nívós, hasznos és szórakoztató. Minden tanítócsaládnak jószívvvel ajánlhatjuk ezt a szép jövő előtt álló, családias, tisztaszellemű társadalmi, irodalmi és közművelődési havi folyóiratot. Ara egy évre 20 korona. Megrendelhető a szerkesztő címén Ipolyságon.

Karjáték Alsógyőrödön és Csiffáron. Ritka- és lelket felemelő élményben volt részünk az alsógyőri és csiffári híveknek Pünkösdvásár-

napján, illetve Őrnapiján, mely napokon Heckmann Zoltán alsógyőri diákortanfőbetanításában templomi előadásra került P. Félix Duwak: Krisztus győzedelmeskedik e hangjátéka. Kettős volt az erkölcsi siker, mert oly ifjak és hajadonok közreműködésével hallhatuk a kiváló előadást, akik eddig soha kariéneken még részt nem vettek, így a betanítójuk felkészült skatudása kívánkozik előtérbe, mely biztató jelenség a jövőre nézve, hogy kitarító erővel az egyházi zene- és ének terén bámulatos eredményt lehet elérni. Gratulálunk! Grüber József.

»Szívárvány.« A szlovenszkoói magyar iskolásgyermekek képes folyóirata VI. évfolyamát fejezte be a júniusi számával. A címlapon II. Rákóczi arcképét látjuk lelkes kommentárral, majd mesék és versek következnek, valamennyi ügyes képekkel, linometszetekkel. Valóságos gyermek-költöket nevel ez a lapocská, melyet továbbra is melegen ajánlunk kartársaink szeretetébe és pártfogásába.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

»Ave Caesar...« Ennyire személyes természetű megnyilatkozásokat lapunkban nem közölhetünk. Ha megtennők, — sajnos! — garmadával érkeznének hasonló írások. A személyes sérelmek »személyesen hamarabb orvosolhatók. Szellőztetésük olaj a tűzre, s emellett káros hatásuk van az össztanításra is. Mi a békére nevelünk: neveljük egymást is. Tűréssel, komoly méltósággal, a rosszank jóval való visszafizetésével. Nemde, így tanítjuk?

M.-né O. S. Farkasd. A részlet-

fizetést tudomásul vettük. — K. L. Petrovo, L. M. Bratislava. Levél ment. — W. M. Bratislava, P. L. Bidovec. Tudomásul vettük. — L.-né P. I. M.-Diósek. Kívánsága szerint intézkedtünk. — R. B. Baracska. A kért számokat elküldtük. — K. M. Tornala. Válasz ment. — M. A. H.-Ohej, Sch. L. Nagyöved. Tudomásul vettük. — G. Sz. Bratislava, V. J. Bagota, H. J. Rožnava. Levél ment. — N. Gy. Coltovo. A küldött 80.50 Ké-val tagdíja 1935. július 1.-ig van rendezve.

TARTALOM:

Vezércikk: A mi házunk. (Képpel.) — Kovács Alajos: A szlovenszkoói magyar tanítószeg egyesületi munkája. — **A pedagógia műhelyéből:** Györfly Lajos: A szülői értekezlet. — **Fórum:** Bocz Árpád: Beszéljünk magyarosan! — Garamvölgyi Károly: Paraszt szülők — paraszt fiúk. — **Egyesületi élet:** Meghívók. — **Ügyrend.** — kartársaink figyelmébe! — Az ógyallai AMTE járáskör jegyzőkönyve. — Nyilatkozat. — **Krónika:** A jobb- és balkéznek egyforma használata. — **Szemle.** Bel- és külföldi folyóiratokból: Magyar Pedagógiai Könyvtár. — **Hírek.** — Szerkesztői- és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismeri szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Köztársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatánál és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyetlen tanuló sem. Tanulói könyvtárak
jobb példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára félre KE 50—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás.
Kertheiyiség tekopályával. Szolid árak. Pontos kiszol-
gálás. Tanuló urnaknak ételleknél és szobáknál 10%-os
kedvezmény!

Készletben van többféle, égyenemű, szar-
tainomű és teljes mennyiségű halogyál
csak 14 rinosághoz és fogelsőbb árak
mellől állít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanuló urnaknak és beszerzési áraknak kedvező áron
Kiváratra órástartalmú mintagyűjteménye-
met díjtalanul és résztvevőtelenség nélkül
bárhely konzultans.

A Csehszlovák Grafikai Únió R. T. Praha

Parkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, 1. rész 22.70,
II. rész 22.70 Ké. III. 22.90/22.70.

Vásárheyl—Weser: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, 1. rész 22.70,
II. rész 22.70 Ké. III. 22.90/22.70.

Weser: Magyar nyelvtan és nyelvyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 2.— Ké. III. 22.90/22.70.

Somogyi: Természetrajz

a népközt. 5.—2. oszt. számára, 1. rész
Ké. 12.50 (10. Ké. 22.90/22.70.)

Am órák és polgári iskolák számára készült tankönyvekben részvevők
vannak mellékelve. E könyv készítése, melyet az iskolák igaz-
gatóságai egyetemesen az Unió részéről Praha kérdés, az Unió egy egy
tanterv alapján előkészít és megfigyelés alatt tartja. — Jelen-
leg a tankönyvekkel kapcsolatban a postafordulattól kezdve és
Unio egy Praha. Kérje egyéni közpénzkezelését is.

Az Unio-tanítványok megvondalhatók minden könyvkereskedésben, vagy
pedig beutazásuk és segéd-kezelésükkel részvevőkkel kapcsolatban.

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

A decorative flourish consisting of a stylized flame or leaf shape at the top, with a curved line and a small circle below it, positioned to the right of the title.

XV. évf.

14-15. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

Utalános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkarpátszka Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hé I-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Lapfőigazgató és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Feladv. szerkesztő: Boross Béla.

Szerkesztők: Szepesi Gyula, Uherezky Géza, Willand Sándor.

Kötészszerkesztő: Gáspár János.

Művelődési munkatársak: Kormos Gerő, Mócsy Gyula.

Szerkesztőség: Debrecen Salgó-Ált. Magyar.

Kiadóhivatal: Komárom-Komáromi községi elemi iskola.

Előfizetés és áru ár: — Ké. Egyes szám ára 2 — Ké.

az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 20.— Ké.

A közzétartásnak közzétartók (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címűen
küldendők: Boross Béla tanító, Debrecen Salgó (Ált. Magyar), Galántai János.
A kiadóhivatal egyéni előfizetéseket, hirdetéseket, reklamációkat Aranyos
János központi pénztáros és Tolkes Mihály központi elemi iskola
Komáromi községi elemi iskola.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi iskola,
Nagyed. — Titkárság: Vándorhegyi Károly titkárság: Komáromi Nemzeti
Béla titkárság, Hatány. — Jogügyi tanácsot kérés levelük a központi elemi
iskolára küldendők. A levelekben körölni hall a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egy évre 20 Ké, fél évre 10 Ké, negyed évre 5 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetés díjszabása:

Egyszeri közlésnél:

A egész oldallal 20 Ké

1/2 " " 10 " "

1/3 " " 7 " "

1/4 " " 5 " "

Ismeretlen közlésnél:

Az első oldallal 20 Ké

10 " " 10 " "

10 " " 7 " "

10 " " 5 " "

Engedmények:

3-d közlésnél 13 %

5-d " " 20 %

12-d " " 33 %

18-d " " 50 %

Pályázati hirdetések:

Szavanként 10 Ké

Vastagabbian szavalt azó 20 Ké

Az előfizetés a terjedelem és időtartam megjelölésével a Debrecen Salgó kiadóhivatala címére Komárom,
Komáromi községi elemi iskola küldendők

Üdv az Aratónak!

Somogyi István kp. alelnök beszéde
Kovács Alajoshoz, a lévai nagygyűlésen.

Mielőtt a nagygyűlés gazdag programjának tárgyalásába kezdenénk, engedje meg a M. T. Nagygyűlés, hogy napirend előtt megálljunk egy férfiú előtt, aki 60 év nehéz küzdelmével vállain és 40 évi hivatalos nevelői szolgálat gazdag eredményeinek dicsőségével, mint vezér ül itt közöttünk és köszöntsük őt a pálya végén azzal a szeretetteljes köszöntéssel, mellyel oly büszkén üdvözli őt minden magyar hivatalos nevelő a szöke Dunától a kanyargó Bodrogig: »Isten áldjon, kedves Lajos bátyánk!«

Szeretettel szorítjuk meg munkában elfáradt jobbodat, mely még talán most is reszket attól az örömeteljes, de mégis fájtó érzelemtől, mellyel az alig múlt napokban az utolsó bizonyítványra beírtad a kalkulásokat.

Szeretettel tekintünk örömtől csillogó szemeidbe, melyekből még most is visszatükröződik a tanítványaid felé bocsátott jóságos mosoly.

Negyven évvel ezelőtt indultál el az aranykalászos alföldi mezőkről, szívedhez szorítva a tanítói oklevelet s a Körös mellől szívárványos lélekkel és délibábos reménységgel vágta neki az életútnak, melyen 40 évig lankadatlan energiával, hűséggel jártál.

Aratás volt akkor is s az első termés volt számodra a tanítói oklevél, mely jogcímet adott arra, hogy a tanítói pályán munkára kész, erős akarattal, az Istenbe vetett szent hittel, a magyar jövőt építő munkádat megkezdhesd.

Először tehát köszöntöm azt a 40 évvel ezelőtti pelyhedző állú ifjút, a tavaszt, a szent ígéretet, mely ma már mint beteljesülés, gazdag valóság áll előttünk. A tanítói pálya eredményeit anyagi mérőeszközökkel felmérni nem lehet. Mi a halhatatlanság mezejének vagyunk a szántóvetőtől, a ma és holnap részletmunkái csak a jövő generációban és ezek utódaiban, az idők végtelenségéig mutatkoznak. A Te munkád eredménye a gazdag aranykalászos mátyusföldi róna, ahol tagbaszakadt hálás férfiak áldanak, kaszáttól kérges tenyerüket összetéve, áldanak a vas-tag rendelke felgyűjtő piros-pozsgás asszonyok, a magyar anyák és áldanak az utca porából alig kinőtt apróságok, akiknek haját még a közeli napokban is szeretettel megsímogattad.

Önzellen munkáért jutalmat soha sem kértél, mert csak a magyar iskolának, a magyar ifjúságnak, a magyar jövőnek akartál élni s azt tartottad, amit a költő mondott:

»Boldog az, ki sose lakomázott, kiknek eső paskolta fejüket, hozzájuk dülnek mind az aratások, s ezerszeresen fizet a szüret.«

Elmult a tavaszi jázmin illat, a lenge szellő, a szívárványok, a tarka színű délibábok s jött az őszi fohász, a férfikor. A Te 40 évéd második fele s ebből a mi 15 évünk. Ez a 15 eszlendő nem volt a Tiéd, ez a mienk volt, a Sz. Á. M. T. E. tagjaié. Az államfordulat kétségei, a »ki merre, hova tartson« bizonytalan kérdései között tévelyegtünk. Lesz-e kenyér, lesz-e aratás és szüret a mi számunkra is? S múltak a hetek, a hónapok és nem volt iránymutató számunkra. Egyszer csak feltűnt a szlovenszkói magyar tanítószakszövetség országútján egy kis csapat, akik a világháború véres foltjait még alig hogy letörölték napsütötte arcukról, s a vezérrel az élen kezdeményezni, szervezni és szervezkedni merészelték. S a vezér Te voltál. A kezdeményezés tettekre kész és bátor akaratot, az irányválasztás szilárd alapú erkölcsi öntudatot, a cél elérése elszánt munkát és csüggedést nem ismerő kitartást kívánt az új utak vándoraitól. S ezek a vándorok nem csüggedő lelkesedéssel ma is mellettek állanak, mint hű munkatársaid, a közp. tisztikar. A Te és az ő lelkiükből fakadt ez az egyesület, a Te és az ő lelkesedésük, akaraterejük, ép munkakészségük és küzdelmükből nőtt ki az a hatalmas óriás tölgy, melynek árnyékában mintegy 1500 magyar tanító pihenhet meg, találhat otthont és mondhatja magáénak. A munka nem volt könnyű, de az úttörők tudták, hogy az úttörés nehéz és felelősségteljes vállalkozás. Az egyesületi eszme, mint a fába vésett betű terjedt és növekedett tovább. Hacsak egy lélekvesztőt bíztak volna rájuk, ők akkor is teljesítik kötelességüket.

Ez a kötelességteljesítés Veleddel együtt folyt és folyik ma is.

A munka jó és alapos volt. Tornyt építettél és hozzá méltó erős alapot. S ezért most elsősorban a legközelebbi munkatársaid, a központi tisztikar nevében fogadd forró köszönetünket.

De kedves Lajos Bátyám, bármily tartós és hosszú legyen is a nap, egyszer mégis csak estére harangoznak. Beszokodnak a virágkelyhek, elmúlik a jázmin illat, a körösi akácfavirágok lehullanak, a mátyusföld aranykalásai learatva, eltűnnek a szívárványok, szertefoszlanak a tarka színű délibábok, s vergődő lelkünk nem ismeri a tavaszt, itt az őszi fohász, vágyakozó búcsúzkodás és édes könnyekkel elhal a hangom.

Aldjon meg az Isten új otthonodban, legyen életed további folyása is boldog, ne legyen rajta se sár, se seb, se könny, se bánat és enyészet, hanem csak dal, derű, mosoly, illat és virág és maradj még sok-sok hosszú évet át a mi kedves Lajos Bátyánk!

EGYESÜLETI ÉLET

Központi gyűlés Léván

—1935. július 5.

... Peng az aratók kaszája a széles mátyusföldi rónán, s a levágott termést dús marokba szedik a napsütötte arcú, daloskedvű lányok. Itt-ott már fölbúg a cséplőgépek egyhangú muzsikája, s valami boldog vajúdás hullámszik a nyári levegőben: kenyer születik...

E nyári hangulat forrósága tölti meg a lévai évi számadásra induló magyar tanítók lelkét, mert érzik, hogy a kisebbségi magyar tanítóság munkamezején is aratás lesz: a tizenötödiki egyesületi eszlendő minden termésének marokbaszedése.

Gyéren gyülekeznek. Pozsony felől csak *Bauer Ferenc*, a felsőcsallóköziek fáradhatatlan elnöke érkezik és buzgón integet a tömött vasúti kocsiból. Csodálkozik, hogy csak ketten szállunk föl Galántán. De léved, mert *Berényi*vel jön a Könyvesbolt, mégpedig emelt fővel, büszkén!... Vágsellyén hangos örömmel szorítunk helyet *Kovács Alajosnak*, a Vezérnek, akinek örökké derűs homlokára csak mi irtuk rá tapintatlanul a 60 évet, mert alig foglal helyet a szűk ülésen, máris kibuggyan ifjú szívéből a jókedv üdülő, tisztá forrása, s tengerré dagad, mire elérkezünk Ersekújvárho, ahol már a Lajos Bátyánk lelkétől illatos légkör és néhány megürült ülőhely fogadja a jólismert komáromi csapatot. *Somogyi István* alelnök, *Vásárhelyi Károly* főtitkár, *Arendás* és *Telkes*, a pénztár őrei régi, kipróbált harcosok az egyesületi élet harszónalában, de itt van velük *Wánkay*, az új komáromi elnök, aki komoly érdeklődéssel figyeli az »öregek« beszédét. No és nem hiányozhatik *Nemcsik* sem, aki nélkül még nem volt magyar tanítógyűlés ebben az országban.

A megnagyobbodott család összehajol a közös sors boltíve alatt, s amint közeledünk Léva felé, mindinkább csak állva tudjuk elfogni a Lajos Bátyánk hangját, aki a sziporkázó adomák közé ügyesen elvegyít egy-egy frissen termett tanítói keservet is. Lassacskán ezek jutnak túlsúlyba, s íme, már meg is alapoztuk lelkünket a tanítói gyűléshez...

A garami kanyarban élesen csikorognak a vonat kerekei, s cihelődik a tanítói család, hogy az állomáson a lelkes lévai testvérek karjaiba hulljon. *Heckmann István* formás üdvözlő beszéddel áll az Elnök elé, s *Randik Aranka* virágcsokrot ad át neki. *Kovács* viszonzozza az üdvözlés csókját s úgy megyünk be Lévára, mintha haza mennénk...

A Denk-szállóban elrendezkedvén, terített asztal vár ránk lent az étteremben. És még valami. A »Bar« június 30-i száma, mely, mint szellemi étel: első fogásként ott fekszik minden lányér mellett. Egész oldalas vezetőcikk üdvözlí illt a magyar

tanítóság lévai találkozóját. A cím alatt a lap szerkesztőségének rövid magyarázata:

»Felkértük *Kriek Jenő* ny. tanítóképzőintézeti igazgatót, a magyar népnevelés és a népnevelők nagy barátját, akit régi, kedves kapcsok fűznek a tanítósághoz, hogy a Bars hasábjain méltassa a lévai tanítói napok kultúrjelentőségét. Szívesen teljesítette kérésünket és az alábbi írását küldötte be hozzánk.«

Snki sem nyúl a leveshez addig, amíg az ünnepi írást az utolsó sorig is elolvasta. Mindenki érzi, hogy ezzel tartozik önmagának, hogy lelkét mintegy előkészítse az elkövetkező események befogadására. Nem tehetek róla, az volt a benyomásom, hogy a magyar tanítók csoportja imádkozik ott, az asztal körül, a *Kriek Jenő* szavaival... Idézzünk mi is ezekből az aranyigékből:

»A magyar tanítók *Negyedik Kongresszusához*.« »... Léva ősi kultikus szellemében köszöntjük népünk nevelésének Apostolait. Szíves Istenhozottal kívánjuk, hogy a falaink közt ünnepi formában s tradíciós ismétlődésekkel munkáló fáradatlan energiájuk ezúttal is teremje meg gyümölcsét, úgy az egyetemes hazai kultúra, mint a Kisebbségi magyarlélek erőgyarapodásának javára. Nekünk úgy tünelkezik, mintha valami ösztönös érzés lenne az, ami a derék pedagógiai harcosokat közenk, Lévába jönni készíti... Tisztelettel hajtjuk meg a »kultúra fejlődésének« szükségét hirdető zászlót magyar tanítóságunknak az új államban végzett tizenöt évi munkája előtt is. Hálásan kell emlékezni, hogy mindjárt, a nehéz idők elején felocsudtak hivatásuk jelentőségére, mint a kisebbségi sorsra összehárult tanítói lakoknak régi megalkói. Ők alakították meg az új házában legelsőül magyar Egyesületünket... Kemény munka volt, egészen új alapon indulni kényszerülő, az organikus összefüggésében — tartásában annyifelé bomlott világszemlélet, erkölcs, érdekek zűrzavarában. De világnézeti s egyéb elválasztó, retardáns kilengések letompítása, leküzdése után fokoként betereleik sáncaik közé a szlovák és ruszin vidék java magyar tanítóit. Egy Péterfy Sándor-lelkű, a Tanítók Atyját képviselt és mindmáig képviselő Elnök vezetésében kezdeti homokszemekből építik föl erősségeiket ügyük és maguk javára.«

»Csak néhány mondatba sűrítve adhatjuk ilt képét az ősi törzsről leszakadtan mindent előlről kezdeni kényszerült új tanítói honfoglalási munkának s eredményeinek. Az Egyesület lapját, a »Magyar Tanítót« e lap olvasói is jól ismerik az általa is gyakrabban ismertetett szüleéredklő, nevelő cikkeiből. Tizenöt évfolyamában fokoként elsőrendű szakfolyóirattá tudták azt kifejleszteni. Megalakították azután az autárkia okos alkalmazásában »Szövetkezeti Könyvesbolt«-jukat. Fiaik-leányaik részére pedig most, rövid hetek múltán fogják megnyitni »az én váram — az én házam« jelmondatban a »Tanítók Háza« pozsonyi internátusukat. A magyar dalkulturának terjesztése érdekében — »Dolgozzál és dalolj!« — megszervezték a sok-tíz-kilométeres távolságban lakó fáradatlan dalostestvérből a diadalmas évi kör-

útakat levő »Tanítói Dalárdát«, s azt folyó napjainkban — s ez is Léván esett — kerületi, tanítómegyei csoportok hálózatos rendszerébe tömörülve önálló egyesületté fejlesztették ki.

De ezekkel a háború előtti nyugodt években évtizedeket is elkívánt munkával még nem zárult a komáromi központukból irányított munkakörük. Az össztanítótságot illető ilyen egyesületi tevékenység mellett a folyóiratukban nyilvánított tanácsadással és segítő kézzel az egyes kartársaknak, — sőt az Egyleten kívül álló tanítóknak ügyes-bajos dolgait is igaz Tanító-testvéri közbenjárással tudták intézni, úgy a közbelső, mint a legfelsőbb fórumokon. Amely férfias bátorságért sok tanítócsalád hátlája kíséri az egyesület Vezetőségének munkáját, a negyedi, központi elnöki tanítóilakból sugárzó melegséget.

»Mindezekből egyjelentőségünk tartandó az a teljeslőképesség, melyet az illusztris egyesület lapjában és a különböző gyűléseken — Tanítómegyeiek, Központiak, Kongresszusiak — szaktudományuk, a Pedagógia művelése terén végzett. Büszkék lehetnek rá, hogy elméleti — és praktikus elgondolásaik nem egyedül az állam tanügyi hatóságai is országos szervezeti döntvényekben és rendeletekben érvényesítve honorálták.

(Most bőven foglalkozik az illusztris cikkíró a nagygyűlés három fontos tárgyalási anyagával, — továbbképzés, közművelődés, gyermektanulmányozás — s azokhoz hasznos megjegyzéseket fűz, majd így fejezi be mondanivalóit):

»Mily távlat a társadalom nemesítésének horizontján! Mily halmaza a vállalt köteleességeknek a Nemzetnevelés birodalmában! S mindezek oroszlátrészig a tanítók vállain. A bölcseségnek és lelkeségnek mennyi kalórikus értéke, hivatás-, gyermek- és népszerűség kívántalika a beteljesítésükkel! Milyen feszültségi fokra, ember- és népevelői fanatizmusra van szükség a tanítói lakokban és lelkekben! Magyar képviselőiket, jóismerősöket jószívvel köszöntjük és várjuk az ezévi IV. Percementi Nagygyűlésükre.

Ilyen szívbőljövő, atyai szeretettel teljes, vérbeli tanítói fogadtatás köszöntött felénk a Bars hasábjairól, ahol máskor is a magyar tanítói munka megértésével és méltó értékelésével ta-

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekújvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklőben áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

lálkozunk. E szerény hetilap e tekintetben követendő például szolgálhat nem egy napilapunknak, ahol a magyar tanítóság erőfeszítéseit, a magyar kultúra és magyar pedagógia megtartásáért vívott harcában a világnézeti és politikai szemlélet torz üvegén át vizsgálgatják!

A KÖZPONTI GYÜLÉS.

Délután 3 órakor benépesült a róm. kat. fiúiskola emeleti tanterme. A központi gyűlés alkotó tagjainak névjegyzékét az alábbi kartársak írták alá: Kovács Alajos kp. elnök, Dinnyés Károly, Oswald Emil és Somogyi István kp. alelnökök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Uhereczky Géza titkár és szerkesztő, Árendás József kp. pénztáros, Telkes Mihály kp. ellenőr, Boross Béla, Szepesi Gyula és Willand János szerkesztők, Bauer Ferenc Magyarbél, Antal Árpád Benkepatony, Ox Tamás Szemet, Wánkay László Komárom, Bottló Vince Nagymegyer, Vaszilcsin György Gúta, Pálly Dezső Tany, Benkő Béla Kamocsa, Oswald Lajos Vecse, Berényi Gyula Galánta, Dubay Géza, Plichta János, Lemény János Ersekujvár, Gruber József Tild, Hideghéty Antal Gúta, Virsik János Bagota, Nemcsik Béla Hetény, Beluch Imre Endréd, Heckmann István, Pekarik Vilmos, Dóka Sándor, Erdős Ignác, Tulassay Sándor, Bányai Ferenc Léva, Rácz Lajos Kálna, Székely Béla Alsózece, Molnár László Nagysalló, Böszörményi Zoltán Tergenye, Pálincás Tibor Besenyő, Farkas Károly Vámosladány, Bíró Béla, Bátori Emil Szőgyén, Kónya József Köhídyarmat, Ocsovay Imre Losonc, Négyesy János Nagygeres. Az ovónői szakosztály képviselőjében Hejtyelné Nagy Júlia titkár (Losonc), a kárpátaljai Ált. Magyar Tanítóegyesület képviselőjében Kormos Gerő elnök (Ungvár) jelent meg.

Kovács Alajos elnök szeretettel üdvözli a kp. gyűlés alkotó tagjait, s a gyűlést megnyitja. Kijelenti, hogy a gyűlés összehívása az alapszabályoknak megfelelő módon történt, megállapítja, hogy az alkotó tagok határozatképes számmal vannak jelen. A jegyzőkönyv vezetésére *Bauer Ferenc* kp. jegyzőt, hitelesítésére *Oswald Lajos* és *Virsik János* kartársakat kéri föl.

Ezután kegyeletes szavakkal emlékezik meg a tanítóság halottairól, elsősorban *Pisecký Ferdinand* kormánytanácsosról, a referátus volt vezetőjéről és az elmúlt évben elhunyt kartársainkról: *Molitorisz Géza* Gúta, *Csabay József* Radnót, *Csorba Győző* Léva, *Fleischer Simon* Pered, *Blumenthal Lipót* Pozsony, *Ujlaky Ernő* Bény. A jelenlévők felállással adóznak az elhunytak emlékének.

Elnök meleg szavakkal üdvözli *Kormos Gerőt*, mint a kárpátaljai testvéregyesület elnökét és kívánja, hogy a szlovenszkoí magyar tanítóság képviselői körében jól érezze magát. Egyben kéri, tolmácsolja a testvéregyesületnek a mi forró kézszerításunkat és testvéri ölelésünket.

Ugyancsak üdvözli a lévai járási hivatal kiküldöttjét, *Leskó Ignác* közíg. referenst.

Bejelenti, hogy a kp. gyűlésről való elmaradásukat igazolták:

Gáspár János kollaszterkesztő Rimaszécs és Kowarik Mihály Pozsony.

Őszinte köszönetét nyilvánítja a lelépő tisztikar minden egyes tagjának, odaadó munkásságáért, hasonló meleg köszönettel adózik a tanítómegyék és járáskörök minden dícséretre érdemes vezetőinek: az elnököknek, a tisztikarok és a választmányok minden tagjának. Szeretettel köszönti a mai napon tisztségébe lépő újonnan választott központi tisztikart és kéri, hogy buzgó tevékenységével jöjjön segítségül a tanítóság előttünk szent és mindenekfölött igazságos ügyeinek előbbreviteléhez.

Javaslatára kp. gyűlés jegyzőkönyvi kőszönetel szavaz a galántai Hanza szövetkezeti úrúközpont vezetőségének, a Könyvesboltunk érdekében tanúsított készséges támogatásáért; elismerésél nyilvánítja a jelenlévő Lemény János nyug. kartársnak, aki a Tanítók Háza javára 5000 koronás adományát ajánlotta föl: ugyancsak elismerő köszönetét nyilvánítja a gútai tantestületnek testvéri megnyilatkozásáért.

TITKÁRI JELENTÉS.

Elnök felkérésére Vásárhelyi Károly főtitkár az alábbiakban terjeszti elő titkári jelentését:

Mélyen tisztelt Központi- és Egyetemes Nagygyűlés!

Egyesületünk megalapítása óta immár negyedszer gyűlünk egybe e vendégszerelő, ősi város falai között, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság egyeteme előtt számot adjunk a letűnt három év munkásságáról s főként e munkásságunkat vezérlő irányelvekről.

Feladatokat megkönnyíti az a körülmény, hogy az egyesület központi szerveinek minden egyes tagja, de főként a megyei és járási egyesületek vezetőségeinek és tagjainak agilis munkássága és önzetlen kari-szolidaritástól áthatott buzgalma a letűnt három év alatt is annyira eleven volt, hogy csupán az események száraz regisztrálása is felemelően tanúsítaná azt, hogy a kisebbségi magyar kultúra hivatalos munkásai átérezték azt a nemes és felelősségteljes missziót, melyre egyesületünk alapítói vállalkoztak akkor, midőn egyrészt a magyar tanítóság anyagi és erkölcsi érdekvédelme, de másrészt a magyar kultúra örökös intézményeként ezt az egyesületet életre hívták. A munka, amit a letűnt három év alatt végeztünk, hasonló volt az előbbi esztendőkhöz kitartó és szorgos munkájához. Mint minden határozott célra törekvő, állandó munka, a mienk is előbbre vitte Egyesületünket a virágzás terén úgy külső, mint belső vonatkozásokban.

E nagygyűlésünk alkalmával megtartandó titkári beszámolómnak nem lehet célja az, hogy a legapróbb részletekbe menően felsorolja az elmúlt három év egyesületi eseményeit. Túl-ságosan és feleslegesen venném igénybe ezzel az itt megjelent kedves vendégeink és kartársaink türelmét. Munkásságunk mindenkor nyitott könyv volt, melynek lapjai a Magyar Tanító hasábjain mindenki számára mindenkor nyitva voltak, s ahol

előterjesztése alapján konkrét határozatot lesz hivatva hozni.

Mint rendkívül kiemelkedő eseményről meg kell emlékeznem egyesületünknek szerepéről azon lélekemelő és országos arányokat öllő ünnepségén a szlovenszki magyar tanítói karnak, amelyen Bodon Lajos nemesradnói kartársunk kezdeményezésére és fáradságtalan buzgósága gyümölcseként felállított *Pósa-szobor* nyert felavatást.

A szobor felavatási ünnepélyén Kovács Alajos elnökünk mondotta az avató-beszédet, mely költői szépségekben bővelkedő tartalmával óriási sikert és frenetikus hatást váltott ki a jelenlevők ezreiből. Boross Béla hiv. lapunk főszerkesztője a leleplezési ünnepélyre írt magasszárnyalású alkalmi ódáját szavalta el a tőle megszokott kiváló előadóművészelével. Vásárhelyi Károly főtltkár beszéd kísérelében tette le az egyesület babárkoszorúját a magyar gyermekek költőfejedelmének szobor alapzatára.

Egyesületünk ének-kara a letűnt három év alatt rendkívül nagy sikerrel rendezte meg hangversenyeit. Így legutóbb a múlt év nyarán a Mátyus-földjén rendezett hangversenykörútján óriási sikert és elismerést aratott mindenütt.

A letűnt ciklus folyamán alakult meg Galántán a *Tanítók Könyvesboltja* is, mely rövid fennállása alatt is eredményes munkásságot fejtett ki s nagyon kívánatos volna, ha a magyar tanítószág eme altruisztikus intézményünket minél intenzívebb támogatásában részesítené s meggyőződésé válnék minden egyes kartársunkban az, hogy elsőrendű kötelessége megrendeléseit elsősorban a Tanítók Könyvesboltjában eszközölni.

Meg kell emlékeznünk arról is, hogy a fizetések általános leszállítása által sújtott tanítóársadalmat a levonások némi csökkentésével a jobb jövő reménye kezdi eltölteni. Egyesületünk állandó érintkezést tart fenn e tárgyban a többi társegyesületekkel s főként a Prágában székelő központi exekutívával, melyet szolidáris érzésektől áthatott közreműködésével iparkodik az ösztisztviselői kar érdekeit szolgáló munkájában támogatni.

Kötelességemnek tartom e nagygyűlésünkön ismét szóvá tenni azt a nagy sérelmet, mely a *nem állami óvónők* rendezetlen fizetés és nyugdíjúgyét még mindig napirenden tartja. Egyesületünk minden lehelőt elkövetett szerecsétlen kartársaink érdekében s hiszen e nagygyűlés messzehangzó pódiumáról intézem kérészavaimat a legmagasabb intézőkörökhöz, hogy ne halasszák tovább e súlyos kérdés megoldását, hanem könyörüljenek meg e jobb sorsra érdemes kartársainknak s az egyenlő elbánás elve alapján adják meg nekik a becsületes munkájuk alapján őket is joggal megillető fizetést és nyugdíjat.

Ezekben bátorkodtam csak röviden vázolni kartársaim előtt azt a munkásságot, melyet egyesületünk vezetősége a kartársak és a szlovenszki magyar oktatásügy előbbvitale érdekében legjobb tudással és becsületes önzetlenséggel kifejtett. Kérem ezen jelentésem tudomásul vételét.

A tiltkári jelentést a kp. gyűlés tudomásul vette.

Ügyszintén tudomásul vette az elnök bejelentését a holt napi nagygyűlés tárgysorozatáról.

TANITÓK HÁZA.

Kovács Alajos örömmel jelenti, hogy a Tanítók Háza áll. A T. H. igazgatósága megszerkesztette és közzétette a felvételekre való jelentkezési fölhívást és elhatározta, hogy ezév szeptember 1-én megnyitja a T. H. kapuit a tanítógyermeknek előtt. Fájdalom, a mai napig mindössze 12 gyermek jelentkezett, s ha ez a szám nem éri el a 35-öt, akkor le kell mondani arról, hogy a Tanítók Háza szeptemberben megnyíljen. Kéri a kp. gyűlés jelenlévő tagjait, fejtsek ki a legnagyobb propagandát a T. H. érdekében, hogy ha közös erővel felépítettük a Házat, legyen biztosíték arra, hogy az fennmarad és betölti azt a hivatását, melynek érdekében a tanítószázadosok éveken át agitáltak, küzdöttek, sőt nélkülözöttek. Ismételtelen fölshóllítja a tanítószázadosokat, hogy a még hiányzó összeg előteremtéséhez jöjjen segítségül részjegyzék jegyzésével, s különösen azoktól kéri ezt a segítséget, akik mindezekig még hiányoznak a T. H. részjegyzőinek sorából. Az épület már teljesen készen van, csupán a bútorok hiányoznak még, s e belső berendezés megrendelését a jelentkező növendékek számától teszi függővé.

Nemcsik Béla fölveli a kérdést: helyes volt-e, hogy az egyesület T. H. alapokból álló vagyona átment a T. H. mint szövetkezet tulajdonába. Kéri ennek a kérdésnek a nagygyűlés elé való utalását.

Kovács: a részjegyzők pénzüket a Tanítók Házára adták, tehát ezt a vagyont más célra nem lehet fordítani, mint Tanítók Házára.

Osváld Lajos: A tavalyi losonci központi gyűlés, illetőleg a galántai rendkívüli kp. gyűlés kimondotta, hogy az egyesület által kezelt T. H.-alapok a T. H. mint szövetkezet nevére irásanak, ennél fogva ez a határozat jogérvényes, s az alapok a szövetkezeti vagyont egy részét képezik.

Heckmann István: Az adományok közadakozásból folytatja a T. H. javára. Ellene van, hogy a nagygyűlés ezt az ügyet előlrol tárgyalja.

Ocsóváry: A T. H. mint szövetkezet alapszabályaiban biztosítva van az egyesület vagyona, tehát semmiféle aggodalom nem állhat fenn.

Vásárhelyi Károly nem osztja az elnök aggodalmát azért, hogy eddig kevés a jelentkező. A T. H. jövőjét biztosítva látja.

Beluch Imre: Hasonlóképpen optimisztikusan itéli meg a helyzetet és azt jósolja, hogy a T. H.-ba özőnlenni fognak a diákok, különösen a főiskolások, akik főként lakás céljából fogják fölkeresni az internátust.

Kónya: A rossz hírek terjesztőinek ne üljön föl. Ha a tanítószázados látja, hogy a felvétel körül nincs semmiféle protekció (mint ahogy ez teljesen kizárt dolog), akkor gyermekeit bizalommal fogja küldeni a »mi házukba.«

Árendás: Reménykedve induljunk el a T. H. megnyitásának évében. Ne szabjunk szigorú feltételeket, adjunk lehetőséget a tanítóság egyetemének, hogy a legszelebb körben jelentkezhesenek a tanítógyermekek felvételre.

Oszwald Emil: Van a T. H. szövetkezetnek igazgatósága, bízunk rá a továbbiakot, s megnyugodhatunk abban, hogy az igazgatóság a legjobb belátása szerint fogja intézni a teendőket.

Uherezky: Kívánatosnak tartja, hogy az igazgatóság úgy hirdesse meg az internátust, hogy az csak lakást és reggelit ad lakóinak, s ha az ifjúság kívánja, az igazgatóság közbejár az ebéd és vacsora kicszközlésében is.

Kovács Alajos elnök leszögezi a kp. gyűlés határozatát:

A T. H. igazgatósága új hirdetést tesz közzé a Magyar Tanítóban és a napilapokban, mely szerint a T. H.-ba felvétel nyervehetnek olyan ifjak is, akik csupán lakást és reggelit óhajtanak. A szülők kívánságára azonban az igazgatóság elnöke kicszközli, hogy a diákok ebédet és vacsorát is kapjanak. A Tanítók Háza szeptember 1-én megnyílik. A lakás és reggeli díja havonta tanítógyermekeknek 150.—, nem tanítók gyermekeinek 160.— Ké.

SZÖVETKEZETI KÖNYVESBOLT.

Berényi Gyula, a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja ügyvezető igazgatója az alábbi beszámolóját olvassa föl:

Kedves Testvérek!

A M. T. Sz. K. igazgatósága nevében szeretettel köszöntelek benneteket és úgy ennek, mint a M. T. H. érdekében egy-két percnyi türelmet és meghallgatást kérek.

Elsősorban is hálás köszönet mindazoknak, akik könyvesboltunkat támogatták, életképességét elősegítették és ezzel a kari fajsúlyunkat növelték.

Megnyugvással jelentem, hogy a kezdeti nehézségeken túl vagyunk. A további fejlődéshez kérek fokozottabb támogatást, őszinte jóindulatú tanácsot, és tárgyilagos bírálatot. Az eddigi eredményekről az alábbi számadatok adnak némi képet:

	1933 aug.	1934 jan.	1935 jan.	1935 júl.	Osszes.
Jegy. Üzletrésztőke:	11800 Ké	31400 Ké	37700 Ké	38500 Ké	
Befizetett üzletrésztőke:	19681 Ké	31590 Ké	33820 Ké		
Eladott áru:	180555 Ké	333908 Ké	53080 Ké	= 567543 Ké	
Befolyt pénz:	160778 Ké	288677 Ké	53267 Ké	= 502719 Ké	
Árukészlet:	61544 Ké	130698 Ké	128000 Ké		
Áruért tartoztunk:	44163 Ké	39307 Ké	27988 Ké		
Hitelek: magán és bank:		74900 Ké	64285 Ké		
Adót fizettünk:	5884 Ké	10778 Ké	3800 Ké	= 20462 Ké	
Szoc. bizt.:	460 Ké	1331 Ké	1705 Ké	= 3496 Ké	
Fizetések:	8914 Ké	25597 Ké	10120 Ké	= 44631 Ké	
Tiszta jöved. eredm.:	5003 Ké	4855 Ké			
Mérleg előtt a tart. csatolva:		3500 Ké		= 13358 Ké	

1934 jan. 1935 jan. 1935 júl.

Tartalék alap:	11883 Ké		
Tanítók házára kifizetve:		3892 Ké	
Folyószámla tartozások:	19777 Ké	45231 Ké	35625 Ké
Könyvelési tétel:	724	1747	880 = 3351 tétel.
Levélnyoml., könyv. küld.:	2165	2802	1145 drb. = 6112 drb.
Csomagok			1400 drb.

Amint látjuk, dolgoztunk, fejlődünk. De itt megállani nem szabad. A természetes fejlődési területünknek csak egy részét hódítottuk meg eddig. Ha megtudja tőlünk minden tényező követelni, hogy mindenirányú munkából a részünket kivegyük, kívánjuk meg mi is, hogy a mi intézményünket is támogassák annál is inkább, mert ezt minden néven nevezendő áldozat nélkül kérjük.

Itt vannak például a *községi könyvtárak*. Ugyanazon feltétellel tudjuk őket ellátni, mint bárki más. Már most, ha kezelni, cenzurálni és a felelősséget vállalni a legtöbb esetben nekünk kell, úgy a beszerzésnél is követeljük a részeseidésünket. Ott vannak azután az ifjúsági, iskolai, tanítói, társasköri, iparos.- kath. köri és egyéb olvasókörök könyvtárai, melyek a munkánál sohase felejtene ki bennünket, hát itt is vegyenek bennünket észre. Minden, bárhol megjelent és a cenzurán átment tudományos és irodalmi művet meg tudunk szerezni.

Nagyon sok magánkönyvtár-tulajdonos is akad ismerőseink között. Ne szegélyeljék ezek figyelmét ránk terelni. Minden áldozat nélküli támogatásról van itt szó, melynek egész jövedelme a T. H. fenntartására megy. Innét kell annak a segélyforrásnak előkerülni, amely a majd otllakó tanítógyerekek minél olcsóbb ellátását fogja lehelővé tenni és esetleg egyéb jóléti intézmények létesítésére alapot teremteni. Vessük le egyrészt annak a közhellyé vált alázatos szerénységnek és kaparjunk valamit magunknak is. A régi időben kevesebb szükség volt erre, mert a gyermek-tanítatás gondjaiból a sok segélyes hely és ösztöndíj jócskán könnyített a gondokon.

A fentebb hallott számokat figyelemmel kísérve, fel kellett tűnnie annak, hogy az egész üzem aránytalanul kicsi saját lőkével rendelkezik.

Azt a forgalmat ezzel az erővel lebonyolítani: túlságosan igénybe veszi idegeinket, a tartalékolás pedig, miután alapszabályaink szerint az egész jövedelem a T. H. céljaira fordítandó, amelyre már eddig le is fizettünk 3892.— Ké-t, igen lassan megy. Ezért kérek benneteket, jegyezze le mindenki legalább az egy üzletrészét, mely nem ajándék, nem elvesztett pénz. Érték-tőke marad, amely után évi 5%-os osztalék jár, amelyet már az idén ki is fizettünk minden, a mult év elején lefizetett üzletrész után. vagy a rendeléseknél kívánságra az illető számlája javára írjuk.

Nem várhatunk másoktól kellő megbecsülést, ha a magunk ügyeiben nem járunk jó példával és nem vesszük ki részünket létszámunkhoz mérten. De megköveteli ezt a nemes cél, fejlődés-képességünk, a kari tekintélyünk és fajsúlyunk is.

Könyvesboltunk a fentjelzett szép forgalmat a múlt ősztől kezdve már három emberrel bonyolítja le és pedig az emberileg legjobb igyekezettel. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, nem esett még olyan hiba, amelyért minékünk kellett volna mosakodnunk. Kérem a támogató rendelőinket, hogy különösen az olyan helyről, ahol többféle iskola van, vagy a pósta és a vasút nem helyben van, a pénz feladásánál kissé gondosabbak legyenek, mivel nekünk sok munkát és költséget kímélnék meg. Legfeljebb a mi általunk kiküldött befizetési lapon küldjék a pénzt azon a címen, amelyre a számla volt kiállítva. Rettenő gond néha egy összegnek a rendeltetését megállapítani, amikor hiányzik az aláírás és más helyen lett feladva.

Hogy kezelésünk gyors, pontos és jó, erről nagyobb vásárlóinktól elég elismerést kaptunk, másrészt bizonyítja az is, hogy a távol kelet is igen szépen kapcsolódik be hozzánk. A legértékesebb elismerések egyike, hogy pozsonyi iskoláktól is volt elég szép rendelésünk.

Elítélő bírálatot csak egy-két, üzletrészt nem jegyző, és nem nálunk vásárló, a tanítói egyetemességért harcolni képtelen, vagy egyéni céljait rajtunk keresztül érvényesíteni nem tudó egyén gyakorolt. Ezek azok, akik az egyesületet is állandóan támadják. Hogy miért, ők is, de mi is tudjuk. Mint a Kp. pénztár egyik számvizsgáló biztosa, alkalmam volt egy kis betekintést szerezni. Mondhatom, szomorú kép, amit láttam. Az állandóan elégedetlenkedők, a vezetést kifogásolók a legrosszabb tagdíjfizetők. Szinle érthetetlen az a szerénytelenség, hogy mindennemű kötelezettség megtagadása ellenére a leghangosabb jogkövetelők. És az ilyen környezetben élő fiatalok túlnyomó része tudomást sem hajlandó venni az egyesületről, holott ennek eredményes munkássága gyümölcsét élvezzi.

Aki jogot követel, annak előbb a kötelezettségek teljesítéséből kell a részét kivennie. Ahol pedig peresítésre értelt megyei vezetők mutatnak példát, ott az ifjúság nem jó irányítást lát.

Egyet el ne felejtünk, annyi jogunk van, amennyit kiharcolunk, ezt pedig csak egy egységes általános egyesületben vívhajjuk meg. Mi még emlékszünk azokra a régi egyesület-paródiákra, amelyeket a sorainkon kívül álló született elnökök vezettek le, amely szégyenletes állapotból nagyon kemény harc árán tudunk csak kikerülni.

Ma pedig ismét egy erős jobbrahajló világáramlat fúj, mely már nálunk is jelentkezik. Vigyázzon mindenki és jól gondolja meg, amikor az egyesületünk ellen segít hangot adni akár politikai, akár felekezeti kérdésnek a belevetésével.

És itt engedjék meg, hogy egy kis kitérést tegyek az ifjúság térkövetelésére, velünk, öregekkel szemben. Az erről szóló, néha nyílt, néha alattomos-sugalmazótt hangok a legutóbb Galántán végre őszinte kifejezésre jutottak. Nagy örömmel hallgattuk, s a gondolatmenet nagy részét magunkévá tettük, — kivéve a kifejezés modorának egy-két kitételét, ami az ifjú hévnek tudható be. Mi, mint régi harcosok, megértjük ezt a hevességet, az ezzel

járó hibákba annakidején mi is beleestünk. Nem az ifjak szerepe a higgadt, megfontolt mérséklet és nem a mi szerepünk a túlzott hév. Ők még nem tudják, mi a felelősség, mi meg már lassan elfelejtjük a régi eszményi virtust. Mindenha úgy volt, hogy a szélsőségek kiegyenlítik egymást. Egyik a másik cselekvőképességére serkentőleg hat. A fiatalok belekiáltották a világba, hogy részt követelnek, — nem kérnek, — az egyesület vezetése és irányításában.

Helyes!!! Gyerünk, várunk benneteket!

Mi, kidüllo őrök, már figyelünk ide is-oda is, hogy hol találjuk azokat a *felelősséget átvenni képes ifjakat*, akik minket felválthatnának, akiknek a kezébe szerepkörünket *nyugodt lelkiismerettel adhatnók*. De nem ám úgy, ahogy egy-két, élettapasztalat híján levő ifjú elképzeli. No, — félre minden öreggel! Mától kezdve teret kap a szélsőséges felfogás, hozzuk a megosztás gondolatát, vezérelvvé tesszük az egyéni érvényesülést, melyet az eddigi higgadt és tapasztaltabb felfogás korlátozott. Ők még nem tudják, vagy nem akarják tudni, hogy itt több a tüske, mint a róza. Még nem néztek őszintén bele. A becsületes törekvéseknek az őrök sohasem voltak kerékkölvői. Jelentős szerepet kapott a fiatalság eddig is egyesületünkben. Példa rá Boross Béla, aki igazán fiatalon került a mi hívásunkra a legfontosabb helyre. Legutóbb pedig Szepesi, Ocsovay, Vánkay és Kónya. Ismerlem 25 éves járásköri elnököt is. De ezeket úgy kellett beöcsésgelni.

Igenis jöjjenek, jelentkezzenek, de elsősorban egyesületi tagnak és mutassák meg körzetükben, hogy tudnak és akarnak rendes tagsági kötelezettségüknek eleget tenni, vegyék ki részüket a kari érdekekért való munkavállalásból.

Aztán, *mikor az ő érdekükben megcsinált intézmények fenntartása és fejlesztése érdekében jönnek a váltólejáratok*, amikor a T. H.-ra pénz kell, amikor a K. B.-nak hitel kell, — kiméletlenül lökjenek félre az útból és ott követelják azt a jogot, hogy a lejáró 60—70 ezer Kc-s váltót pedig mától kezdve ők írják alá és ha kell még 3—4-szer annyit is. Majd ők megmutatják, hogy lesz itt sokkal különb egyesületi élet, lesz itt eszményi egység, lesznek jóléti intézmények! Az egyesek ügyesbajos dolgát különben fogják elintézni, minden felettes hatóságnál ingyen. A kormánynál a tisztviselők Kp.-ti egyesülete útján sokkal nagyobb lesz a fajsúlyunk, nyomatékosabb a hangunk. Majd megmutatják, hogy nem lesz egy fillér hátralékos tagdíj, keresztülviszik, hogy minden egyes iskola az összes szükségletét csak a K. B. útján szerzi be. Nem lesz senkinek panasza a lapra, amely háromszoros terjedelemben hetenként fog sokkal értékesebb tartalommal ingyen járni. Szóval minden igény maradéktalanul kielégítést nyer. De nem ám úgy, hogy a *lehangosabb körzetből csak 12-en fizetnek tagsági díjat, a többi pedig a rendesen fizető körzet rovására élvezi az egyesület elönyeit, lapját és hátából állandó bomlasztó tevékenységet fejt ki!*

Nem így, kedves fiatalok. Ne tagoldjunk, mert úgy járunk, mint oldott kéve. *Semmiféle felekezeti, politikai vagy világné-*

zeli *felfogásnak ill nem szabad kiütközni*, mert akkor önmagától szétesik egyesületünk, *aminek sokan örülnének*, mi pedig egyetemesen éreznénk jövetelelten kárát. Egyedül a tanítói egyetemes és kisebbségi magyar ügynek van ill helye.

Tegyük, amit szereltt Kp.-ti elnökünkől látnak, Ó hozza a legnagyobb anyagi áldozatot, végzi egész családjával a legtöbb munkát értünk, meg amit mi csinálunk, hogy nyugalom helyett gondot, felelősséget és hálállan munkát vállalunk, nyugtalan éjszakákat szerzünk másokért, míg azok izgatnak és meggondolatlanul gyanúsítanak, mert hasonló teljesítményekre képtelenek.

Berényi tartalmas és lelkes előadását a kp. gyűlés általános helyesléssel fogadta s a könyvesbolt biztató fejlődését, — amiben a munka országnrészre előadói illeti — nagy meglepédelel vette tudomásul.

Lemény János kijelenti, hogy a könyvesbolt tiszta jövedelméből ráeső osztalékról lemond a Tanítók Háza javára.

Nemcsik Béla az ógyallai közgyűléssel egyértelműleg felvilágosítást kér arravonalkozólag, ven-e a Könyvesbolt-szövetkezet alapszabályaiban paragrafus, mely biztosítja azt, hogy minden tiszta jövedelem a tanítóság javára fordítatik. Szükségesnek tartja ezen ügy tisztázását már csak azért is, mert a könyvkereskedők szervezete valamikor az egyesületnek 80.000 koronát fizetett ki a tankönyvek után járó százalékok címén.

Vásárhelyi főtitkár fölolvassa a kérdéses paragrafust (40), mely szerint »A fölőslegel a Magyar Tanítók Háza fenntartására és a magyar tanítóság jóléti intézményei javára kell fordítani.« (Magyar Tanító 1933.—309. old.)

Nemcsik: megnyugszik.

Beluch: Tegye közhírré az egyesület, hogy egy lévai könyvesbolt, melynél a léva-vidéki tanítók megrendeléseiket eszközlik, százalékot ad a tanítói intézmények javára.

Kovács: Konkurens cégnek ne hirdessünk! *Mindent a tanítói könyvesboltban rendeljünk!*

Arendás felvilágosítást kér Nemcsiktől, miből hozta össze azt a bizonyos 80.000 koronát, melyet állítólag a könyvkereskedők az egyesületnek fizettek. Ó ugyanis ezen összegnek csak a felét tudja kimutatni, s *különben is* a könyvkereskedők már jóval a tanítói könyvesbolt megalakulása előtt beszüntették a magukra nézve kötelezőnek elismert százalékos járulékok befizetését.

Elnök a vitát lezárván, Berényi Gyulának, mint a könyvesbolt agilis és eredményes ügyvezetőjének, az egyesület hálás köszönetét tolmácsolja.

ENEKKAR.

Elnök fölkérésére *Heckmann István* karnagy a következő jelentést terjeszti a kp. gyűlés elé:

Tisztelt Központi Gyűlés!

A Sz. Á. M. Tanítóegyesület Országos Énekkaráról van szerencsém a következőket jelenteni:

Az 1934. év augusztus 13-án boldog örömmel gyülekeztek dalosaink Léván, hogy a magyar dalkultúra terén vállalt derék munkásságunkat két évi szünet után folytassák. A hosszú hallgatás egy cseppel sem lohasztotta a régi lángot, sőt ha lehetett, még fokozta is a munkakedvet. Nagy és roppant megerőltető volt a feladat, amelyet magunk elé tűztünk, de a mindenen felülemelkedő, önzellen akarás és kitartás győzedelmeskedett.

Augusztus hó 13—13-ig tartott Léván a gyakorklasi idő, közben azonban aug. 15-én már hangversenyt adtunk Szőgyénben, majd 18-án Nagysallóban. Mindkét hangverseny kiváló sikerrel végződött. Még kell azonban emlékezni arról, hogy Nagysallóba utaztunkban megállottunk Barsendréden, abban a községben, amelynek lakói, élükön a mi szeretett dalos alelnökünkkel, Beluch Imrével és a község nemeslelkű bírájával, Weisz Árpáddal, az első cipót juttatták a Tanítók Háza első lakóinak. Tanítószivünk háláját néhány dal eléneklésével igyekeztünk némileg kifejezésre juttatni.

Augusztus 19-én Érsekújvárbán 18 óra 10 perctől háromnegyedórás műsort adtunk, amelyet a pozsonyi rádió a helyszínről közvetített. Ma is büszkén gondolunk a hangversenyünkre, amelyet — a hely alkalmatlansága miatt — rendkívül hosszú és testet, lelket kimerítő beállítási próba előzött meg. A fáradtságnak azonban a legkisebb jele sem mutatkozott dalosainkon, amikor másfél óra múlva a zsűfólásig megtelt terem színpadán állottak, hogy a lélekemelő fogadtatásnak, a virágokkal és ezüstserleggel történt kitüntetésnek és a dal nyomán fakadt forró sikernek részesei legyenek.

Augusztus 21-én Gútán, 22-én pedig Farkasdon adtunk hangversenyt, mindkét helyen teljes sikerrel. Dalosainknak végtelen öröme szolgált, hogy őszintén szeretett elnökünket, Kovács Alajost negyedi otthonában üdvözölhették, ragaszkodásunkról biztosítottuk és szívből jövő dállal köszönhetjük.

Jóleső érzéssel emlékezünk meg arról a diadalútról is, amelyben a lelkes farkasdi rendezőség és közönség részesítette Enekarunkat. Feledhetetlenül szép volt!

Amidőn a múlt évi hangversenykörútunk rövid ismertetését befejezem, nem mulaszthatom el, hogy őszinte köszönetünket és hálánkat kifejezzem mindazoknak a lelkes kartársaknak és jóakaróinak, akik a rendezés, elszállásolás, étkelés stb. terén meglev szívvel és őszinte szeretettel közreműködni szívesek voltak.

Jelentésem befejezéseként végtelen sajnálattal kell a Tisztelet Központi Gyűlés tudomására hoznom, hogy az Orsz. Tanítói Enekkar a Sz. A. M. T. E. kebelében megszűnt hivatását teljesíteni, mert erre az egyesület alapszabályai nem adnak módot, ezért kénytelenek voltunk ezirányú tanítói kulturmunkánk biztosítása céljából önálló egyesületté alakulni. Az a szeretlet, amely dalosainkat Tanítóegyesületünkhöz fűzte, biztosíték a jövőre, hogy egyesületünkkel szemben odaadó ragaszkodással fogunk mindenkor viselkedni és kérjük tanítótestvéreinket, hogy az Enekk-

karral szemben minden esetben megnyilvánult szeretetüket a jövőben is fönnlartani szíveskedjenek.

Az egyesületben megszervezett énekkar a megalakulásától számított 5 év alatt összesen 28 hangversenyt adott és Szlovénzskón, vagy Ruszinszskón jártában mindig az lebegett a szemé előtt, hogy a magyar dalkultúra és a tanítói név megbecsülésének ügyét önzellenül szolgálja.

Ezekben volt szerencsém jelentésemet megtenni és zárom azt jelígnékkal:

»Nem hal meg a magyar dal, mfg magyar tanító van!«

Dinnyés Károly felvilágosítást kér az elnöktől, miért szűnt meg az énekkar, mint az egyesület egyik szakosztálya.

Kovács Alajos előadja, hogy a múlt évi hangversenykörút alkalmából az egyik — műsoron kívüli — szónok olyan kifejezésekre ragadtatta magát, melyek alkalmat adtak arra, hogy a hatóságok eljárását indítsanak az énekkar ellen. Bekérték az egyesület alapszabályait, s a vizsgálat vége az lett, hogy az énekkartól megvonták az önálló szereplésre vonatkozó engedélyt, mert az egyesület alapszabályában nincs kimondottan lefektetve, hogy a magyar kultúra megtartását é n e k k a r útján is« szolgálja. Azért kellett az énekkart, mint különálló egyesületet megalakítani, hogy a hivatalos előírásoknak is megfelelően, végezhesse nemes misszióját.

Boross Béla fölkéri a jelenlévő tanítómegeyi és járási elnököket, mozdítsák elő és támogassák az országos tanítói énekkar járási csoportjainak halozatos kiépítését, hogy az alapszabályok jóváhagyása után akadálytalanul működésbe léphessen ez a nagy, országos, tanítói dalos-szervezet.

Központi gyűlés Heckmann karnagy jelentését tudomásul veszi, s kimondja, hogy úgy az országos énekkar, valamint kerületi csoportjainak munkáját minden eszközzel támogatni fogja.

A VESTNIK FORDITASA.

Kovács Alajos rövid jelentést tesz a hivatalos tanügyi lap (Vestnik) magyar fordításáról, illetve e lap kiadásával kapcsolatos elszámolásáról.

Az 1935. évi előfizetők száma: 354.

A múlt évi pénztári maradvány . . . . . 8160 Kč 25 f

Bevétel 1935. VI. 30-ig . . . . . 6007 Kč 60 f

Osszesen: 14167 Kč 85 f

Kiadás . . . . . 6989 Kč 85 f

ebből a T. H. kapott . . . . . 3579 Kč 50 f

Csekkszámlán van . . . . . 7178 Kč — f

Hátralék az előző évekről . . . . . 5270 Kč

Hátralék a folyó évről . . . . . 7260 Kč

Osszesen: 12530 Kč

Központi gyűlés a jelentést tudomásul veszi és a maga részéről is fölszólítja az igazgató kartársakat, hogy hátralékaikat fizessék be. A jelentésből az is nyilvánvaló, hogy a magyar iskolák-

nak még a fele sem járhatja a hivatalos lap magyar fordítását, mely amellett, hogy könnyűvé teszi a reideletek és miniszteri hirdetmények megértését, évenkénti anyagi erőforrásokkal a Tanítók Házát is támogatja. Fölvívja a magyar iskolák figyelmét e kiadványra, s azoknak, akik a fordítás és a kiadás dolgaiban közreműködnek, elismerését és köszönetét nyilvánítja.

SZAKOSZTÁLYOK.

A szakosztályok jelentése során *Somogyi István*, az egyesület polgári iskolai alelnöke bejelenti a kp. gyűlésnek, hogy a polgári iskolai szakosztály újjászervezése folyamatban van. A szakosztály hosszú szünet után ismét működésbe lép. A régi tisztikar lemondásával, részint pedig elhalálozások folytán stagnáció állt be a szakosztály életében, de a polgári iskolának az elemi iskolával való — mondhatni — organikus összefüggése, s az életbeléptetés előtt álló törvény a kerületi polgári iskolákról egyre jobban sürgetik, hogy a polgári iskolai tanítószék az egyesületi munka terén is új lendületet vegyen. Az újjászervezés munkájának szálai az ő kezébe futnak össze, s reméli, hogy a legközelebbi kp. gyűlésen már a polgári iskolai szakosztály egészséges és eredményes egyesületi munkájáról fog beszámolni. — *Somogyi István* jelentését kp. gyűlés örömmel veszi tudomásul.

Beluch: A polgári iskolai kartársak kapcsolódjanak be jobban a tanítómegegyi gyűlések életébe. Léván például azon a címen váltak ki a polgári iskolai kartársak az aktív egyesületi munkából, hogy az igazgató nem engedélyez számukra szabadságot a gyűlések idejére. Kéri az egyesület vezetőségét, hasson oda, hogy ez a lehetetlen állapot megszűnjék.

Vásárhelyi főtitkár kijelenti, hogy a polgári iskolai kartársaknak a gyűléseken való megjelenése elé semmiféle akadály sem gördülhet, s hivatkozik Komáromra, ahol az egyesület minden gyűlésén megjelennek a polgári iskolai tanítók is. Ajánlja, hogy ahol ebből kifolyólag sérelmek fordulnak elő, ott a megyei és járási elnökök is forduljanak orvoslásért az illetékes tanfelügyelőséghez.

PÉNZTARI JELENTÉS.

Arendás József kp. pénztáros jelenti, hogy a július 1-ével záruló pénztári évről nincs módjában előterjeszteni a zárszámadásokat, csupán a jövő évi költségvetést ismertetni.

Kovács elnök szükségesnek tartja, hogy a T. H. segélyezésére a már eddig megszavazott évi 10.000 Ké továbbra is vélessék föl a költségvetésbe. Ennek javára az elnöki segédmunkás 1000 koronáról lemond a részére megállapított tiszteletdíjából.

Vásárhelyi főtitkár ugyancsak lemond a tiszteletdíjának egyharmadáról. (1000 Ké.)

Arendás pénztáros általános meghökkenés közepette jelenti be, hogy a tagsági hátralékok behajása miatt 600 pör van folyamatban, s kijelenti, hogy a pénztár csak abban az esetben tud eleget tenni a költségelőirányzatban foglalt fizetési kötelezelt-

seégeinek, ha a kartársak rendszeresen, pontosan fizetik a tagsági díjakat, s a hátralékosok is belátják, hogy semmiből, illetőleg hátralékokból nem lehet az egyesületet fenntartani.

Beluch Imre az orsz. tanítói énekkar támogatására évi 2000 Ké főlvételét kéri a költségvetésbe.

Nemcsik: A hátralékosok elleni pör megindítása előtt először az egyesület szólítsa föl a nemfizető tagot, s csak aztán folyamodjék ügyvédhez, ha a tag a fizetést megtagadta. Főlemlíti azokat az eseteket, amikor a pörös eljárás következtében a hátralékokat a referátus levonja, s a levonásokat még akkor sem szünteti be, amikor a hátralékok kiegyenlítése megtörtént.

Kovács: Ilyen esetben kérvényezze az illető tanító a levonások visszatérítését, s kérelmét föltétlenül teljesítik.

Szepesi Gyula: Sokszor előfordul, hogy a kp. pénztár és kiadó olyan tagokat is nyilvántart, akik évek óta nem tartózkodnak abban a községben, sőt teljesen ismeretlenek! A Kassa-szepszi járásban új katasztert fektettek föl, s nagyon sok tévedés került napvilágra. Bocssáson ki a kp. pénztár körleveleket, s a befutó feleletek alapján állapítsa meg, ki hová tartozik. Fölhossa a nyugdíjasok példáját, akik közül sokan nem hajlandók fizetni a teljes tagsági díjat.

Kovács: Megrójjuk azokat a nyugdíjasokat, akik az egyesületet cserben hagyják a tagsági díj miatt. Azt az egyesületet, melynek nagy része van abban, hogy a nyugdíjas kartársaink a jól megérdemelt méltányos, teljes nyugdíjat élvezhetik.

Somogyi: Szenteljünk több figyelmet a tagdíjhátralékoknak! A járáások nem tesznek meg mindent e téren. Mi, vezetők vagyunk a felelősek azért, hogy évről-évre megisméllődnek a horribilis tagdíjhátralékok. A járáások belső életében, belső, meggyőző munkával, szorgalommal, kitartással, jóakarattal kell a hátralékosokat kötelezettségük teljesítésére bírni.

Kónya: Az egyesület számadásait sohse látjuk. Költségvetést igen. Szeretnénk már egyszer számadást is látni! — Felvilágosítást kér a kp. gyűléstől: össze lehet-e vonni egyes egyesületi tisztségeket, mint ahogy azt a legutóbbi losonci kp. gyűlés tette a tükör és az I. társszerkesztő jelölésénél. — Az ifjú kollégák tagsági díjait két évi működésig egy gyűlés 40 koronában állapította meg: miért változtatta ezt meg a losonci gyűlés? — A hátralékok behajtására nézve azt a javaslatot teszi, hogy a fölszólítás után számlított 12 havi részletben törleszthessék a hátralékosok tartozásukat. A 25 százalékos visszatérítés sok: állítsa vissza az egyesület a 10 százalékos részesedést a befizetett tagdíjak után. — Jó törlesztési mód volna az is, ha a referátus — a gyógyalapi járulékok mintájára — havonként levonná a részösszegeket.

Vársik János: A referátus nem vállalja a tagsági díjak levonását a kiulalt fizetésből.

Kovács: A referátus ezt nem vállalja.

Ocsovay: A tagok nyilvántartására vonatkozó kataszter felállítására ügyében a galántai kp. gyűlés már elfogadta egyszer a gömör-nógrádi megye javaslatát. Elő kell csak venni és végre-

hajtani! — Gömör-Nógrád a legutóbbi közgyűlésén drákói szigorúságú határozatokat hozott a tagdíjfelvétel ügyében.

Telkes: A fizelési meghagyások kiküldése házilag jobb. Ha a tag megtagadja a fizetést, akkor kerül az ügy ügyvéd kezébe. A tagok nyilvántartása megvan a központi pénztárnak, de a változások bejegyzése, s általában a tagnyilvántartás aprólékos vezetése csak a járási egyesületek feladata lehet. A járási elnökök vagy pénztárosok évről-évre kérik ki a tanfelügyelőségektől a magyar iskolákban működő tanítók névsorát, s annak alapján eszközölik a változásokat, valamint az új tagbejelentéseket. Ez az egyedüli mód e kérdés hiánytalan megoldására.

Willand János: Az iskolák igazgatói jelentsek be a tantestületben előforduló változásokat.

Pály Dezső: Mi kötelezi a fiatal tanikat arra, hogy az egyesület tagjai legyenek?

Vásárhelyi: Az alapszabályok 6. §-a kimondja, hogy »az egyesület tagja minden magyar iskolánál működő tanító...« stb., tehát a magyar iskolánál való működés lényeg egyúttal az egyesületbe való belépés kötelezettségével jár.

Bíró Béla: 2000 tanító közül 1600 nem tudja, hova kell fizetni a tagsági díjat. (Derűtlenség.) Ne legyen 80 korona a tagsági díj. Számoljunk a nehéz gazdasági helyzettel!

Kovács elnök: az elhangzottakra válaszolva kijelenti, hogy egyes felszólalások indítványok formájában sorra fognak kerülni, némelyek pedig már végre is hajtottak.

Az egyes tisztségeknek a jövőben törtéendő összevonása tekintetében *Osvald Lajos* Könyvével szemben ellenjavaslattal él, és indítványozza, hogyha a jelölt bizottság takarékosági okokból ezt szükségesnek véli, akkor az összevonást foganatosíthatja.

Ocsovay: Erre vonatkozólag meg kell kérdezni a járásokat.

A javaslat fölött az elnök szavazást rendel el. A kp. gyűlés 24 szavazattal 4 ellenében határozattá emeli, hogy a *mindenkori járási elnökökből álló jelölt bizottság* esetről-esetire összevonhat egyes tisztségeket, ha ez — mint a legutóbbi esetben — nem ütközik az alapszabályokba. Egyben úgy határoz, hogy a jelölt bizottság mindenkor a kp. elnök elnöksége alatt ülészik.

Kimondja a kp. gyűlés, hogy a pénztári év mindig a polgári esztendővel záruljon. A járáások tagdíjvisszatérítése az eddigi 25% marad. A lefolyt vita alapján kp. gyűlés az alábbi költségvetést fogadja el:

Költségvetési előirányzat 1935. VII. 1.—1936. VII. 1.

Szükséglet:	Javaslat:	Határozat:
1. Tagdíjából 1350×80—20%	86400 Ké	
2. Előfizetési díjából 200×10—10%	7200 Ké	
3. Hírdetési díjából	3000 Ké	
4. Tanácsadó alapra	200 Ké	
5. Zsebnaptárból	12000 Ké	
6. Zsebnaptár-hírdetésből	2000 Ké	
7. Egyéb címen	5750 Ké	
	Összesen: 116550 Ké	

Fedezel:	Javaslat:	Határozat:
1. Magyar Tanító előállítása	38000	38000 Ké
2. % visszatérítésre	17500	17500 Ké
3. Adminisztrációra:		
a) elnöki segédmunkás	4000	3000 Ké
b) főtitkár	2000	2000 Ké
c) főszerkesztő	4000	4000 Ké
d) I. segédszerkesztő és titkár	2000	2000 Ké
e) II. segédszerkesztő	500	500 Ké
f) kollátszerkesztő	450	450 Ké
g) főpénztáros	3000	3000 Ké
h) kiadó	3000	3000 Ké
i) pénztári kisegítő munkacserő	1800	1800 Ké
j) dalárda	—	2000 Ké
k) jegyző	200	200 Ké
4. A befolyt tagdíjak 1/8-a T. H.-ra	10000	10000 Ké
5. Napidíj-utiszámla	7000	7000 Ké
6. Posta	2000	2000 Ké
7. Naptár előállítása	9500	9500 Ké
8. Nyomtatványok, írószer	1500	1500 Ké
9. Irői tiszt. díjakra	5000	5000 Ké
10. Kottamelléklet	2000	2000 Ké
11. Szolga	600	600 Ké
12. Beszerzett leltári tárgyak	500	500 Ké
13. Egyéb címen	2000	2000 Ké
	Összesen: 116550	116550 Ké

Léván, 1935. VII. hó 5.-én.

Kovács Lajos elnök, Dinnyés Károly alelnök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Telkes Mihály ellenőr, Arendás József pénztáros.

INDITVANYOK.

1. Nagy József nánai kartárs levelében azt írja, hogy, mint tanító-házastárs, ez év január 1.-től csak egy példányt fogad el a Magyar Tanítóból, mert nem tartja méltányosnak, hogy egy családba két ugyanazon újság járjon. Kéri az egyik házastársnak a fél-tagdíj alóli fölmentését.

Bíró Béla javasolja, hogy a házastárs-tanítók egy tagdíjat fizessenek és csak egy példányt kapjanak a lapból.

Telkes: a pénztár ragaszkodik ahhoz, hogy mindenki egyformán vállalja a tagsági kötelezettségét. Két fizetés: két tagdíj. Ha a javaslatot a gyűlés elfogadná, akkor a költségvetés egyensúlya fölborulna.

Heckmann és Ocsovay kartársak az egy tagdíj és egy lap javaslatához csatakoznak.

Lemény János (nyug. kartárs): Nem fogadjuk el a kedvezményt. Teljes fizető és teljesjogú tagjai akarunk lenni az egyesületnek! (Éljenzés.)

Nemcsik: Ne adjunk kedvezményt senkinek, mert akkor mindenki kívánhatja, hogy könnyítéseket adjon az egyesület a tagdíj-fizetés terén.

Központi gyűlés az elnök kérdésére nagy többséggel elutasítja Nagy József indítványát, s kimondja, hogy mindenki egyformán tartozik fizetni a tagsági díjat. Ez vonatkozik a kezdő kartársakra is.

2. A *Domov* és a *Slovákia* biztosító intézeteknek a tanító szavatossági biztosítására vonatkozó előterjeszlését a gyűlés tudomásul veszi.

3. *Rakovszky Dániel* nyug. tanító egy *önsegélyző egyesület* alapszabálytervezetét nyújtotta be az egyesület vezetőségéhez. Kp. gyűlés a tervezetet a Galánta-vágsellyei tanítómegyének adja ki áttekintés és javaslattevés céljából.

4. A *Gömör-nógrádi* tanítómege indítványát *Ocsovay Imre* elnök terjeszti elő, melynek értelmében mindazok, akik 30 napon belül nem rendezik tagsági díjait, elvesztik aktív és passzív választási jogukat.

Ugyanilyen értelmű indítványt terjeszt elő *Galánta-Vágsellye*, kimondván, hogy az egyesület központi és megyei, valamint járási tisztikarainak nem lehetnek tagjai azok, akik tagsági hátralékban vannak.

Központi gyűlés mindkét indítványt határozattá emeli.

5. Az *érsékujvári járáskör* javasolja, hogy:

a) valahányszor az állam új tantervi utasítást ad ki, új tanulmányot (tantárgyat) ír elő, s újabb módszerek alkalmazását tartja kívánatosnak, mindig rendezzen a saját költségén tanfolyamokat a tanítóság számára;

b) a járáskörök rendezzenek rajztanfolyamokat *Jánoska Tivadar* rajztanár, mint előadó meghívásával. Az érsékujvári járáskör elhatározta, hogy a közeljövőben az ógyallai járáskörrel karöltve tart ilyen 3 napos kurzust.

Tudomásul.

6. *Galánta-vágsellyei* tanítómege sérelmesnek tartja, hogy a tanfelügyelőségek kizárólag szlováknyelvű körleveleket bocsátanak ki a magyar iskolákhoz. Javasolja, hogy a vezetőség forduljon az isk. referátushoz a magyarnyelvű körlevelek kieszközése tárgyában.

Ocsovay Imre hozzászólván a tárghyhoz, bejelenti, hogy hasonló lépéseket már ő is tett illetékes helyen, s azt a választ kapta, hogy a régi magyar törvények alapján a tanfelügyelők államnyelven tartoznak levelezni.

Központi gyűlés mindamellelt, a nyelvtörvényre való hivatkozással, érvényt kíván szerezni a javaslatnak.

7. *Uherczky Géza* javaslatára a gyűlés kimondja, hogy amely járási vagy megyei egyesületek a kp. gyűlésekre nem küldik ki delegáltjaikat, azok esznek a 10%-os visszatérítéstől.

8. Kp. elnök indítványára elhatározza a kp. gyűlés, hogy az egyesület könyvtárát, melyet eddig a főtitkár őrzött, a Tanítók Házában helyezze el.

9. *Böszörményi András* és *Réthy Lajos* fölhívja az egyesület figyelmét arra, hogy járjon közbe az abiturienus kurzusnak az externista vizsgákkal szemben való további engedélyezése ügyében.

Dubay Géza: Elsősorban tanítók gyermekeit vegyék föl úgy az akadémiai kurzusra, valamint a tanítóképzőkhöz!

Beluch Imre és Biró Béla megnyugtadják Dubayt, hogy jelenleg a tanítók gyermekei előnyben részesülnek.

Kp. gyűlés a javaslatot elfogadja.

10. *Groszmann Sámuel* tornaljai karlárs »A családi nevelés és oktatás kézikönyve« c. műve pártfogását kéri (megrendelhető a galántai könyvesboltban.) Tudomásul.

11. *Beluch Imre* a *Léva-zselízi* tanítómegeye indítványait terjeszti elő:

a) A Gyermektanulmányozási alosztály az egyesület kebelében alakuljon meg; a gyermektanulmányozás állandó tárgya legyen a tanítóság továbbképzésének, mint a tanítói érettségi vizsgának;

b) tagdíjhátralékkal senki sem lehet az egyesület tisztviselője;

c) az *igazgatói díj* ügyét az egyesület tartsa állandóan napirenden. Fölemlíti a napilapokból is ismert szódoói esetet, ahol a legfelsőbb közigazgatási bíróság jóváhagyta a községi iskolaszék fellebbezését az igazgatói tiszteletdíj kifizetése ellen azon indoklással, hogy az egytanerős községi iskola igazgatójának nem volt megbízása az igazgatói teendők végzésére.

Uherezky: Az igazgatói tiszteletdíj jár mindenkinek, akit az iskolaszék megbízott az iskola igazgatásával. Községi iskoláknál ezt a megbízást az illetékes tanfelügyelő hagyja jóvá.

Osvald Lajos: Járjon közbe az egyesület illetékes helyen, hogy a magyar tannyelvű állami iskolák igazgatói magyar nemzetiségű kartársak legyenek.

Biró Béla egy kartárs vagyondézsma ügyét hozza föl, melyben a tanító igazsága mellett a hatóságok marasztaló ítélete jut érvényre. Le fogja fordítani ezt az ügyet és beküldi a Magyar Tanítóknak közlés végett. Kéri, hogy az igazgatói díj ügyében a tanítóságra nézve kedvező döntvényeket a M. T. esetről-esetre közölje.

Kp. gyűlés utasítja az egyesület vezetőségét, hogy kérje az iskolai referátust az egytanerős községi iskolák igazgatói megbízása ügyében a közs. iskolaszékeknek és a tanfelügyelőségeknek szóló utasítások sürgős kiadása iránt. A Magyar Tanító — mint eddig is — közzé teszi az e tárgyba hozott, s az úgy szempontjából kedvező bírósági végzéseket.

A szódoói ügygel kapcsolatos költségeket felerészben a tanítómegeye, felerészben a kp. pénztár viseli.

A Léva-zselízi megeye többi indítványait a kp. gyűlés elfogadja.

12. *Vízváry Vilmos* levelében a fiának a tanítóképzőbe való felvétele körüli személyes sérelmét ismerteti, s kéri az egyesületet, orvosolja azt. Kp. elnökség az ügyet a legközelebbi referátusi ülésének elintézendő ügyei közé sorozza.

13. *Ox Tamás* a *hadifogoly-tanítók* panaszát ismerteti, s kéri az egyesületet, hogy azok elmaradt illetményei ügyében járjon el.

Ugyszintén tudja meg, vajjon a más nemzetiségű hadifogoly-tanítók ügyét miképpen intézték el.

Uherezky Géza: az egyesület már több beadványt nyújtott be erre vonatkozólag, melyet a referátus kedvezően véleményezett. E beadványok sorsát kell megtudni.

Kp. gyűlés a javaslatot elfogadja, s kéri az elnökséget, hogy ez évek óta húzódó kérdésben, — akár pro vagy kontra — a minisztérium határozatát eszközölje ki.

14. Tiltakozik az egyesület a tanítói gyakornokok intézményének bevezetése ellen, mely ellenkezik az 1926. évi 104. számú törvénnyel. E tekintetben csatlakozik a szlovenszói tanítóegyesületek, valamint a csehországi tanítóegyesületek szövetségéhez tiltakozó mozgalmához.

15. Kimondja a kp. gyűlés, hogy szigorúan ragaszkodik a politikai pártok tizenkettes bizottságából és az exekutiva képviselőiből alakult munkaközösség munkaprogramjához, mely követeli 1. az öregnyugdíjasok egyenjogúsítását, 2. a katonai szolgálat beszámíltatását minden esetben, 3. az elcsúszt, mint fizetési nap visszaállítást, s 4. a fizetésleszállítások megszüntetését!

16. Megkeresi az egyesület az iskolai referátust azirán, hogy a magyarországi sajtótermékek megbírálatát a beengedhetőség szempontjából bízta egyesületünkre.

17. Az *ógyallai járás* indítványa:

Forduljon a kp. vezetőség az isk. és nemzelműv. minisztériumhoz, s kérje az eddig szokásban volt *szünnapok visszaállítását*. A téleli és pünkösdi szünet helyett fejeződjék be a tanév június 15.-én.

Bíró Béla: legalább a gazdasági vidékeken.

Határozat: kp. egyesület megkeresi az egyházi hatóságokat, hogy ily értelemben forduljanak az állami iskolai hatósághoz.

18. *Boross Béla* szerkesztő felvilágosítást kér a jelenlévő *Virsik János ógyallai elnöktől az ógyallai jegyzőkönyvnek* (közölve a M. T. f. évi 410—415. oldalán), a M. T. szerkesztésére a cikkek közlésére stb. vonatkozó határozataira nézve. Konkrét adatok felsorakoztatását kéri a »szerkesztőség régi hibás nézete« a fiatalok elől »elzárt munkaterület«, a cikkekkel szembeni »egyenlőtlen elbánás«, a szerkesztésnek »kisajátított terep« és »személyeskedő« aposztrofálása tekintetében.

Virsik elnök kijelenti, hogy az említett kitételek csak az előadók előadásában és javaslataiban fordultak elő, de azok

A MAGAS TÁTRABAN,

Alsó Tátrafüred gyönyörű fekvésű helyén, 800 m. magasan a tenger színétől, a villamos megállótól 10 percrenyire, az összes tátrai fürdőhelyek közvetlen közelségében, egy újonnan épült villában szoba, nagyon jó és bőséges étkezéssel naponta 28 Ké-ért kapható. A villa fenyvessel van körülvéve. Augusztus hónapra bármennyi vendéget szívesen elhelyezünk.

PENSIO FILIPI E. I., Dolný Smokovec (Alsó Tátrafüred).

nem határozatok, annak ellenére, hogy a jegyzőkönyvben így szerepelnek.

Kónya: Ha választottunk szerkesztőt, akkor meg is bízunk benne, s hagyjuk rá a szerkesztést. — Sértőnek találja az ógyallai jegyzőkönyv 4. pontját a gyermektanulmányozási alosztály előkészítő bizottságára nézve.

Virsik: ez nem lehet sértő, mert a közgyűlésen a határozatban »alosztályról« vagy »bizottságról« szó sem volt.

Kovács Alajos helyteleníti egyes jegyzőkönyvvezetők eljárását, s kéri az elnököket, szigorúan ellenőrizzék a megfogalmazott határozatokat.

19. Párkányi indítványok:

a) A párkányi járáskör tanítósa a kieszközölt 5000 Ké-s adományból származó jogát tanulóárvaik elhelyezésével kívánja a Tanítók Házában érvényesíteni. — Tudomásul.

b) A gyermektanulmányozás ügyében a Kónya József javaslatát elfogadni kéri. (Lásd a nagygyűlés beszámolóját.)

c) Mondja ki a kp. gyűlés hogy egymásután csak kétszer lehet egyazon személyt ugyanazon kp. tisztségre jelölni.

Kónya az indítványt személyesen is megindokolja.

Heckmann nem azonosítja magát a javaslattal.

Antal Árpád: Több kimételet az öregekkel szemben! Az indítványt nem fogadja el. **Bauer Ferenc** is hasonló értelemben szólal föl.

A megejelt szavazás eredményéhez képest kp. gyűlés az indítvány 2 szavazattal ellenében nagy szótöbbséggel elvetette.

d) Mondja ki a kp. gyűlés, hogy az alapszabályok 10. §-ában az a), b), c) pontok alatt jelzett kerületi vagy járási, megyei és központi vezetőségben ugyanazon személy több tisztviseleti pozíciót nem tölthet be.

Elfogadva.

e) **Bátori Emil** indítványai: 1. Követelje az egyesület a tanítói akadémiái kurzus visszaállítását, illetve annak 2 vagy 3 éves tanítói akadémiaivá való kiépítését. Elfogadva. — 2. Vegyen részt az AMTE a csehszlovák tanítószövetség ideai prágai nagygyűlésén, ahol tiltakozzék a fizetésügyi sérelmek ellen memorandummal. Elfogadva. — 3. Tűzzön ki az egyesület pályadíjakat ped. művekre, valamint ifjúsági irodalmi munkák jutalmazására. Határozat: ha a tagsági díjak hiánytalanul befolynak, akkor lehet erről szó. — 4. Szállítsa le a központ a tagsági díjakat 80-ról

Családi nevelés és oktatás kézikönyve

(Szerk.: Groszmann S.)

Tanítói és községi könyvtárak részére igen alkalmas, mivel tartalma felhasználható népművelődési előadásokra, valamint szülői értekezletekre.

ÁRA 24.— Ké.

Kapható és megrendelhető: Könyvesboltunkban, Galántán.

50 Kő-ra. Elutasítva. — 5. A M. T. szerkesztését szerkesztőbizottság vegye át. 6. A lap jelenjen meg havonta egyszer. 7. Teremtse az egyesület kapcsolatát a tanítóság minden ideológiai rétegével. 8. A kp. tisztikar tevékenysége a tiszteletdíjak mellőzésével, csupán a készkiadások és napidíjak megtérítésével honoráltassék. — Az utóbbi négy javaslat fölött a kp. gyűlés napirendre tért.

f) *Btró Béla*: járásköre meghatalmazása folytán köszönti Kovács Alajos elnököt 60 éves kora alkalmából, s tolmácsolja a párkányi tanítóság bizalmát és ragaszkodását.

20. *Kormos Gerő*, a kárpátaljai AMTE elnöke felolvassa a testvéregyesület memorandumát (lásd a kárpátaljai beszámolóban), melyhez kp. gyűlés helyeslőleg csatlakozik.

21. *Kovács* elnök jelenti, hogy a pozsonyi radiojournal magyar referensei a holnapi nagygyűlésen ismertető előadást fognak tartani a magyar iskolarádióról. — Tudomásul.

22. *Orbán Gábor*, a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság elnöke, levélben kereste meg egyesületünket, hogy lapjában fejtsen ki propagandát a népies növény- és állatnevek gyűjtése érdekében. — Tudomásul.

23. *Boross Béla* tolmácsolja a galántai járási magyar közművelődési testület kérelmét aziránt, hogy engedélyezzen az egyesület a Magyar Tanítóban egy *közművelődési rovatot*, mely a már megszervezett és ezután megszervezendő közművelődési egyesületek összekötő kapcsa lenne.

Kp. gyűlés, *Telkes Mihály* kiadó hozzászólása után készséggel teljesíti a kérelmet, ha a közművelődési egyesületek a rovat nyomdai költségeit — oldalanként 50 Kő — megtérítik.

24. Végül *Kónya József* felolvassa a gyermektanulmányozás ügyében elkészített javaslatait, melyeket kp. gyűlés (tudomásul vesz és a nagygyűlésnek Kónya Józsefet ajánlja megválasztásra a gyermektanulmányozási alosztály elnökéül.

Kovács Alajos elnök ezután köszönetet mond a lévai rk. egyház előjáróságának a terem átengedéséért, a tanítómezeyi és helybeli kartársaknak a gyűlés megrendezéséért, az alkotó tagoknak a megjelenésért, s este 9 órakor a gyűlést bezárta.

A gyűlést a Denk étteremben vacsora követte, mely az ország minden részéből egybesereglett tanítótestvéreket a késő éjjeli órákig tartotta együtt meleg baráti és testvéri hangulatban.

(bb)

ISKOLAI NAPLÓKAT és OSZTÁLYKÖNYVEKET

valamint az összes államnyomdai nyom-
tatványokat eredeti áron szállítja

Könyvesboltunk Galánta.

Negyedik egyetemes nagygyűlés.

Egyesületünk most töltötte be működésének tizenötödik évét. A fáradhatatlan munkában, a jobb jövő előkészítésében lepergetett hosszú évek sok boldog napot sodrottak utunkba, a tell erőfeszítések becsülettel kiérdemelt gyümölcseit érlelték számunkra, de nem egyszer állfoltak meg bennünket oly váratlan akadályok, szinte áthághatatlannak és legyőzhetetlennek hitt nehézségek, melyek előtt megdőbbsenve dobbantunk vissza. Csak az önmagunkra ébredés, az egymáshoz feszült vállakra lámaszkodó segítőkészség, vezetőink vilán felül álló önzetlen ügybuzgalma, fáradságot nem ismerő munkája és a beléjük vetett rendíthetetlen bizalom vezethette át töretlenül Egyesületünk sajkáját a háborgó vizeken, az elnyelést fenyegető örvényekben. Miképp Páris városa, mi is magunkénak vallhatjuk a büszke jelszót: *Fluctuat, nec mergitur!* Hányódunk, de még sem süllyedünk el!

A küzdelmekkel tarkázott hosszú évek közé azonban örömapok is sorolhatók. Ezek közé számíthatjuk az idei lévai IV. Egyetemes nagygyűlésünket. Az impozáns, csaknem 400 résztvevőből álló tanítói parlament ez alkalommal is kifejezésre juttatta élniakarását, hivalásába vetett komoly hitét, szép, jó iránt érzett lelkesedését. Léva városa és közönsége, de a számos vendéggel képviselt messze környék is, bizonyoságot szerezhettek, hogy országunk magyar gyermekeinek elemi oktatása olyan tanítóság kezében van, mely hivatásához, ideáljaihoz való ragaszkodását változatlan hűséggel őrzi, munkaterületein keresztyéni és magyar nemzetiségi pedagógiáját a divatossá váll állértékelési mozgalmak ellenére is homálytalanul gyakorolja.

A lévai IV. Egyetemes nagygyűlésünket mindezen eszményekben mutatott szilárdságunk mellett és azon kívül az Egyesület belső erejének előretörése és érvényesülést keresése is kiemeli az eddigi ünnepnapok közül. Csak a tagokon múlik, hogy a kongresszuson résztvevők fogadásait a hétköznapi derék, szorgalmas munkájával életteljessé tegyék. Az a határkö, melyet egy-egy egyesületi év mesgyéjén állítottunk, melyet tanító-életünk egy-egy kimagasló iskolánkívül elért eredménye, — mint a radnóti Pósa szobor felállítására — külön koszorúval díszített, ezidén is kiérdemelte az elismerés és dicsőség újabb szalagját: az érsekújvári Dalosünnepély által. Nem lehet elsiklani annak megállapítása nélkül, hogy az érsekújvári ünnepélyek sokak által bámult, még többek által irigyelt sikerében a szlovákországi magyar tanítóságnak oroszlanrésze van. A Dalos-zövetség mindenre figyelő főtitkára, Boross Béla, továbbá Heckmann István orsz. alkarnagy, Énekkarunk karnagya, kinek lévai vegyeskara olyan hatást ért el, hogy a hallgatók azt kérdezték: »Hát így is lehet énekelni?«, a többi énekkarok tanító-karnagyai kivétel nélkül egy-egy virággal gyarapították a szlo-

vákországi magyar tanítóság érdemeinek elismerésére font bábékoszorút. A lévai kongresszuson résztvevők e diadalból is erőt merítettek, eljöttek, hogy mécseskéjükkel a nagy közösség tüzenél felgyújtásuk és elvigyék haza, hadd világítson az minden szlovákországi magyar tanítónak, hadd adjon minden becsületet magyar nevelőmunkásnak hitet, bizodalmat, reményt, hadd enyhítse a fáradságot, szárítsa fel a megnemértés, mellőzés arcunkon végiggördülő keserű könnyeit.

Kellemes nyári reggel virradt Léva városára **1. évi július 6.-án**. Kilenc óra előtt fekelén hullámozó sokaság állta körül a Városháza főbejáratát s az ismerősök összeölelkezve, véleményt cserélgetve, jókedvű csoportokban csak lassan töltötték meg a Városháza történelmi képekkel díszített impozáns termét. A Garam-melléki tanítótestvérek tisztelretreméltó sokasága mellett országunk legkeletibb és legnyugatibb részei is képviseltették magukat, sőt az ünneplők sorában a Kárpátoroszországi Magyar Tanítóegyesület képviselőjél, **Kormos Gerő** ungvári igazgató-tanítót, is ott láttuk. Röviddel 9 óra után vonult be a kp. vezetőség, élén a tanítóság köztisztelőben és általános szeretetében álló Nagyasszonyával, **Kovács Alajosnéval**. Négyszázra becsültük a megjelentek számát, mikor Dinnyés Károly alelnök csengetyűjére mindenki elfoglalta a helyét. Alig csendült el a zaj, a jobb oldalt elhelyezkedett **Enekkar** ajkán felzendül a Boross Béla szövegére Heckmann István szerzette s általa is vezényelt **Üdvözlő**, mely a Vezért, **Kovács Alajos** kp. elnököt 60 éves születésnapja alkalmából köszöntölte, sikert, megértést, áldást, boldogságot, hosszú életet, sok örömet kívánván további életére. A gyönyörű dal pontos előadása, szépségének teljes mértékű kidomborítása könnyekig megindította a hallgatóságot, mely az ének elcsendülése után is még percekig állva ünnepelte a kp. elnököt.

Az Enekkar szereplése után **Somogyi István**, az egyesület polg. isk. alelnöke, a központi egyesület nevében üdvözölte Kovács Alajost. (Költői lendületű beszédét lapunk vezető helyén közöljük.)

Somogyi István magas szárnyalású köszöntését a hallgatóság lelkes tapssal fogadja és az ünneplésre készületlen Kovács Alajos könnyekig meghatva öleli meg Somogyi Istvánt.

Utána **Beluch Imre**, a léva-zselizi tanítóegyece nevében üdvözli a 60 éves elnököt, ki édvő szeptemberében nyugalomba vonul. »Mikép a zsidónépnek Mózeset és Gedeont adta az Úr, úgy adta nekünk Kovács Alajost, aki a szlov. magyar tanítóságot a hullámozó vizeken átvezette!« A munka nagyrésztét itt, Léván, a léva-zselizi tanítóegyece területén, végezte. Az Egyetemes gyűléseket mindenkor itt tartottuk, itt határozták el a Tanítók Háza és az Enekkar megalkotását: épp ezért tartja kötelességének, hogy megéje nevében köszöntse a Vezért s a tanítóság Nagyasszonyának, Kovács Alajosnénak, virágcsokrot nyujtson át. A virágnak tövisei is vannak, de büszkén jelentheti ki, hogy

czek közül e megye eggyel sem sebezte meg Kovács Alajos nemes lelkét. Hogy megyéje a Vezér iránti ragaszkodásnak, hálának és hűségének kifejezést adjon, a lévai határban bányászott, itt csiszolt és készített aragonit kőből készült gyönyörű emléktárgyat nyújt át neki, melyet Kovács Alajos meghatottan fogad.

A szünni nem akaró taps elhangzása után **Ocsovay Imre** a gömör-nógrádi tanítómege tudós elnöke emelkedik szólásra. Egy olasz balladában azt olvasta, hogy egy gonosz fiú elvete-műltségében kivágta az édesanyja szívét. Mikor szörnyű bűnétől megborzadva, kezében a véres szívvvel elrohant gonosztette helyéről, egy kőhen megbottolt és elvágódott. A kezében pihegő anyai szív aggodalmasan kérdezte: »Nem ütölte meg magad, fiám?» Ilyen szeretetteljes a mi Lajos bátyánk is, akil ha a bántalom, a megnemértés szűrő tövissei érik is tanítótestvérei részéről, első kérdése: »Nem sebzted-e meg te magadal, édes fiám?» Ezt a nagyszerű embert tartsa meg az Isten mindnyájunk örömére még sok éven át. A gömör-nógrádi tanítómege megemlékezésül egy gyönyörű emléktárgyat ajándékoz az Elnöknek.

Az érsekújvári tanítómege nevében **Dinnyés Károly** elnök köszönti Kovács Alajost. Micsoda értéket lát ő abban a férfiban, aki valóban atyja a kisebbségi sorshán élő magyar tanítósnágnak? Láthattuk őt gondjainkkal megrakott tarsolyával, láttuk őt végtelen szeretetével elsimítani a nehéz helyzeteket. Voltak idők, mikor világnézeti, politikai és szociális kérdések ostromolták a magyar tanítótság egységét, de volt egy kéz, mely a töröket kivette, a bombákat elhárította: és ez a Kovács Alajos keze volt. S most itt állunk, mindezekért őt ünnepegni. Szeretnők, ha értékes tulajdonságaiból örökség maradna reánk. Ha élvezni fogjuk az ő fáradságának gyümölcseit, ráemlékezünk, ha jobb jövő köszönt reánk, érezzük, hogy az ő áldó szemei gyönyörködve sugároznak reánk. Hogy ezek a felbecsülhetetlen értékek továbbra is fennmaradjanak, kérjük, hogy maradjon ő továbbra is élünkön, símogasson bennünkét az ő áldó, jóságos tekintete. Isten tartsa meg őt sokáig feleségével együtt.

A terem minden zugából felmorajló tetszészaj után **Kormos Gerő**, a Kárpátoroszországi Magyar Tanítóegyesület elnöke, emelkedik szólásra. Egyesülete nevében kedves kötelességet teljesít, midőn a szlov. magyar tanítótság atyját, Kovács Alajos egyes. elnököt, 60 éves jubileuma és nyugdíjbalépése alkalmából üdvözlí és számára Istentől erőt, egészséget és boldogságot kér.

Utána **Bíró Béla**, a párkányi tanítói járáskör elnöke, szólal fel. Ha mestere volna a beszédnek, akkor szebb szavakkal fejezné ki a Vezér iránti ragaszkodását. De egyszerű szavai mögül is a szív meleg érzései sugároznak elő. Eötvös mondta, hogy nincs a földnek nagyobb értéke, mint az a szeretet, melyet magunk körül árasztunk. Ilyen szeretetet sugároz felénk a mi Lajos bátyánk is. Szerető szívének kincseit szórja mind-

nyájunkra, bölcs kormányzásával megmutatta számunkra azt a középutat, melyen az állam és egyház között járnunk kell. Kedves Lajos bátyánk, Te győzted meg arról a közvéleményt, hogy a népek pedagógiájának e kettőn kívül még egy számottevő koeficiense van: a tanítóság. Te tanítottad meg a hatalmasokat arra, hogy e tényezővel számoljanak. Isten áldjon meg érte, édes Lajos bátyánk!

Az elhangzott szép szavak után **Négyesy János**, a király-helmeci járás elnöke tolmácsolta a keleti végek üdvözlését. Hosszú, nehéz út vezetett Lévára. Még is vállalta a fáradságot, hogy a keletiek háláját kifejezze az Elnök iránt, hogy új erőt, szent tüzet vigyen innen haza tanítótestvérei közé, melyből a nehéz napokban lelkesedést, kitartást, bátorságot meríthessenek. Hogy egyesületi életünk szentelt lángja változatlan fényességgel lobog: azt a mi szeretett Vezérünknek, Kovács Alajosnak, köszönhetjük, kit a jó Isten még számos évvel ajándékozzon meg, adjon neki erőt, egészséget, kitartást, hogy még sok évig vezethessen bennünket.

Az általános tetszészajban a mindenki által tisztelt lelkes tanítóbarát, az ősz **Kriek Jenő** nyug. tanítóképezdei igazgató emelkedik szólásra. Az előtte szólók a jelennel foglalkoztak, amidőn az ünnepektől legteljesebb és legértékesebb életmunkáját fejtegették. A szónok felett elfutott évek megtanították őt arra, hogy a jelen munkaeredményei a múltak vezetéséből fakadnak. Ő tehát úgy üdvözli Kovács Alajost, mint a régi magyar tanítóképzés büszkeségét, akinek képességei olt, a múltban csiszolódtak olyanokká, hogy egy egész ország magyar tanítóóságának küzdelmeit diadalra vihette.

A felzúduló tetszészaj közepette Kovács Alajos emelkedik szólásra. Jó volna, ha tudna felelni a szép szavakra. De a meghatottság miatt ez csaknem lehetetlen. Úgy érzi, hogy amit képességei megengedtek, mindent megtett a tanítóság érdekében. Numa Pompilius házában egy fényesre csiszolt halálfejkeretű acéltükör állt ezzel a felirattal: »Ez a tükör nem csal.« Adja Isten, hogy ez az ünneplés, mely olyan, mint a múltak tükör, szintén ezt verje vissza, ezt bizonyítsa. »Azt a képet, amelyet tanítótestvéreimről, rólatok itt kaptam, hadd vigyem magammal a sírba is. Köszönöm, hogy velem harcoltatok a szeretetlenség és butaság ellen, köszönöm tisztársain, hogy el nem hagytatok, hogy a szlov. magyar tanítóság javára folyó munkában hűltenek nem voltatok. Régebben azt mondták, hogy akiket az istenek gyűlölték, azokat tanítókká tették. Bár felidézhetném a bölcsesket és megbizonyíthatnám nekik, hogy ez

AZ ÚJ ISKOLAEVBEN

szükséges nyomtatványok, tan-
és írószerszám, valamint könyvek
megrendelésekor

NE KEROLJOK KI A MI KÖNYVESBOLTUNKAT. GALANTA.

nem igaz. Az átok súlya alól felszabadított bennünket az egymásba vetett hit, a közös munka édessége, az összetartás. Sátoros ünnep volt mindíg, mikor együtt lehetünk, ahol eszmék teremtek, és az eltemetettek feltámadtak. És e napon hadd mondjam a költővel:

*Most megálltam s felülöm a sátram,
Hogy eljár az idő, arról nem tehelek,
De ha jönnek fiatalok, bátrak,
Kiket csábít csúcs és meredek:
Ill lennek az önként vállalt poszton,
Mint hűséges Szent Bernát-ebet,
S mit ütközben szedtem, mind elosztom:
Bölcsességet, hitet, melegel...»*

Az elnök szavaira lelkes tapsvihar tör ki, melynek előlével az Énekkar köszöntője zendül fel, melyet a kongresszus felállva hallgat végig.

1. Azután az elnök a gyűlést ünnepélyesen megnyitja. Megállapítja, hogy a kongresszusra való meghívás az alapszabályoknak megfelelőleg történt, továbbá az alkotó tagok megfelelő számban vannak jelen. A jegyzőkönyv vezetésére **Bauer Ferenc** kp. jegyzőt, hitelesítésére **Vizváry Vilmost** és **Beluch Imrét** kéri fel.

2. Nagygyűlés egyhangúlag elhatározza, hogy **Masaryk G. Tamás** közlársasági elnök, dr. **Krémmár** isk.-ügyi miniszter, az országos elnök, **Ballo Gyula** isk.-ügyi főtanácsos, dr. **Hattala István** isk.-ügyi tanácsos urakat táviratilag üdvözi. Tudomásul veszi **Ballo Gyula** isk.-ügyi főtanácsos levelét, melyben a gyűlésről való távolmaradását hivatalos elfoglaltságával menti ki.

3. Központi elnök szívélyes hangon üdvözi a megjelent vendégeket: **Hrúz Sámuel** lévai tanfelügyelőt, **Bándy Endre** ág. ev. főesperest, **Kormos Gerő** ungvári ig. tanítót, mint a Kárpát-országi Magyar Tanítóegyesület kiküldöttjét, **Leško Ignác** köz. titkár, mint a járási hivatal kiküldöttjét, **Boros Béla** helybeli városbíró-helyettes, **Tóth Antal** városi jegyző-titkár, **Zachar Antal** lekéri plébánost, **Zsemlye Lajos** hetényi ref. lelkesítő, **Kriek Jenő** nyug. tanítóképző igazgatót, **Tilkovsky Bélát** és **Manga Jánost**, mint a pozsonyi Radiojournal kiküldöttjeit, **Bárczy Oszkárt**, mint a Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség, **Fizély Imre**, mint a pozsonyi Szülői Szövetség kiküldöttjeit, **Akúcs Ernőt**, **Kopernický Kornélt** és dr. **Strasszer Elemért**, mint a sajtó képviselőit. Bejelenti, hogy **Mischák István** szentszéki tanácsos, helybeli plébános a családjában történt szolgálati következtében kénytelen volt elutazni, emiatt távolmaradásukat **Gáspár János** és **Kowarik Mihály** alkotó tagok. **Vásárhelyi** főtitkár felolvassa a **Csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság** távirati üdvözlését, majd a helybeli **Rokkantegyesület** szíves köszöntését. Ez utóbbira elnökünk meleg hangon válaszol. Ha rokkantat lát, egy kép jut eszébe, melyen tépett zászlók, tört legye-

rek, fetrengő sebesültek mellett oldalt, a kép sarkában, a fáj-dalmas tekintetű Megváltó áll. A kép felírása ez: »Nem így gondoltam!« A tanítóknak kötelessége a figyelmet felhívni a rokkantak szenvedéseire, hogy ez a szenvedés megszűnjék a világon, hogy ilyen szerencsétlenek többé ne vádolják az életbenmaradt, boldogságravagáló emberiséget. Ennek a feladatnak a tanítóság meg is fog felelni.

4. a) **Bárczy Oszkár** a Sz. M. T. S. nevében üdvözli az Egyetemes gyűlést és munkájához sikert kíván.

b) **Fizély Imre** mérnök, a magyar szülőtlársadalom nevében köszönti a gyűlést és kéri a magyar tanítóságot, hogy segítsen az iskola és szülőtlársadalom közötti ür betöltésében.

c) **Boros Béla**, helyettes városbíró, midőn a IV. Egyetemes gyűlést városa falai között üdvözli, megállapítja, hogy nem a véletlen műve az, hogy a szlov. magyar tanítóság már negyedikben gyülekezett Lévára. A város nemes hagyományai hozzák magukkal ezt a választást. Léva városa mindenkor ápolója volt a kultúrának, hisz azért nevezték széles körben Perec-parti Athénnek. Az Egyetemes gyűlésnek eredményes munkát kíván.

d) **Hrúz Sámuel** lévai tanfelügyelő beszédében szintén megállapítja, hogy az Egyesület számos jelentős cselekedete fakadt Léván. Oszintén barátja a tanítóságnak, Mac Donalddel vallja, hogy a tanító munkája nem értékelhető sablonosan. A tanító tevékenysége az iskolán kívül is élő és ható, épp ezért a tanító munkája közben ne mulassa el az ablakon is kitékinteni, hogy munkaeredményeit összhangba hozhassa a külvilággal. De azt se engedje meg, hogy munkájának gyümölcsseit más szüretelje le. Ehhez pedig egyedül fokozott egyesületi tevékenységgel juthat el. Az Egyetemes gyűlésnek sikert kíván, a kp. elnököt szívélyesen üdvözli és kéri, hogy azt a tapintatosságot, szorgalmat és bölcsességet, mellyel eddig vezette az Egyesületet, a jövőben se vonja meg tanítótestvéreitől.

Elnök feleletében kifejezi, hogy a nemes tradíciókn kívül a Hrúz tanfelügyelő személye kötötte főkép az Egyesületet Lévához és boldogan köszöni meg, hogy a tanítóság e nemeslelkű barátja támogatását a jövőben is kilátásba helyezi.

e) **Heckmann István** helybeli rk. isk. igazgató a lévai tanítótestületek nevében köszönti a gyűlést és kívánja, hogy oly testvéri szeretettel emlékezzenek vissza a lévai vendégzseretetre, mint amilyen szeretettel azt ők tanítótestvéreiknek ajánlják.

5. Elnök felszólítására **Vásárhelyi Károly** egyes. főtitkár felolvassa **titkári jelentését**, melyet lapunk más helyén teljes egészében közlünk. A főtitkári jelentést nagygyűlés helyeslőleg tudomásul vette.

6. Utána **Ocsovay Imre** gömör-nógrádi elnök tartja meg előadását a **tanítók továbbképzéséről**. Ez előadást is teljes terjedelmében közöljük. Ezzel kapcsolatosan előadó a köv. határozati javaslatot terjeszti elő:

1. A tanítók akadémiai kiképzése intézményesen oldandó meg.
 2. Az Egyesület kebelében Kultúrbizottság szervezendő.
 3. A tanítók intézményes továbbképzéséhez a Csehszlov. Magyar Tudományos Társaság, a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség és a Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség közreműködését kéri fel.

4. A továbbképzés anyagi és erkölcsi támogatására kérje fel az Egyesület az államot és az egyházakat.

5. A Kultúrbizottságba meghívja a 3. pontban felsorolt intézmények, az állam és az egyházak kiküldötteit.

6. Az év szeptemberében kezdődő hathatós előkészítés után a továbbképzés 1936 nyarán feltétlenül megkezdődjék.

7. A Kultúrbizottságba kiküldöttek költségeit felc-felérészben viseljük a kp. és járásköri pénztárak.

8. Az anyagiak biztosítására kp. pénztár mellett Kultúralap teremtenőd, melyben a kp. pénztár hozzájárulásán kívül minden, e célra érkezett adományok kezellessenek.

9. A Kultúralap segélyezésére felhívja a tartományt, a járásokat és a falvak vezetőségeit.

10. A Kultúrtañác elnöke mellé előadó megválasztását javasolja.

a) Az előadáshoz először Bárczy Oszkár szól és a Sz. M. T. Sz. nevében szívesen felajánlja a támogatást. A bizottságban Holop Imre és ő maga kíván részt venni.

b) Nemcsik Béla őszinte örömmel üdvözli a tervet. Ezzel is azt bizonyítjuk, hogy a szlov. magyar tanítóság minden megmozdulását az összetartás és szeretet jellemzi. Előadónak Ocsovayt ajánlja.

c) Heckmann István bejelenti, hogy a munkálatokban való részvételre a Dalosszövetség dr. Bicsovszky Kázmér alelnököt, Boross Béla főtitkárt és őt küldötte ki. Megállapítja, hogy a Dalosszövetség lörekvése sokban párhuzamos a tanítók továbbképzésével, mert szakavatott karvezérek képzését ezen az úton reméli.

d) Dr. Strasszer Elemér, a Lévai Ujság főszerkesztője, szeretettel és megértéssel üdvözli a továbbképzést, de aggodalmának ad kifejezést, hogy bár munka is, anyag is, talán anyagi erő is akad, de hiányozni fog a munkás. Ajánlja, hogy állítsa össze a magyar tanítóság a magyar szellemi munkások munkakataszterét. Irja össze, hogy ki, mennyit és hol kíván dolgozni?

e) Ocsovay Imre válaszában megnyugtatja, hogy a gómőrnógrádi tanítóegye e gondolatla már foglalkozott és ennek megvalósítására meg is teszi a szükséges lépéseket. Ugyanezt jelenti be Beluch Imre is a léva-zselizi járáskör nevében.

Elnök a szélesen megíárgyall kérdést és határozati javastalot egyhangúlag elfogadottnak jelenti ki.

7. Boross Béla, a Magyar Tanító főszerkesztője, tartja meg ezulán előadását a járási közművelődési egyesületek megszervezéséről. Ez általános figyelmet érdemlő, nagy tudásról és körültreintésről tanuságot tevő előadást lapunkban közölni fog-

jük. Az előadó határozati javaslatjai a következők:

1. Keresse meg egyesületünk központi vezetősége a szlovenszkói tartományi hivatalt a közművelődési alaptörvény szigorú végrehajtása tárgyában. Szólítsa föl az országos hivatalt a szlovenszkói járási hivatalokat, hogy amennyiben járásukban még nem működnének a magyar kisebbségek közművelődési testületei, záros határidőn belül alakítsák meg azokat a vonatkozó végrehajtási utasítás szellemében. A járási testületek pedig azonnal lássanak hozzá a községi közművelődési bizottságok megalakításához.

2. Keresse meg az egyesület az iskolaügyi minisztérium pozsonyi referátusát, mint a szlovenszkói közművelődési testületek felügyeletével megbízott hivatalos fórumot avégből, hogy az iskolaügyi minisztérium adjon ki egységes utasítást a magyar kisebbségi közművelődési testületek és bizottságok elnevezése, ügykezelése tekintetében, s hasson oda, hogy az önkormányzatok maradéktalanul teljesítsék a közművelődési törvényből eredő kötelezettségeiket a népmvelői munka anyagi támogatása szempontjából.

3. Mondja ki az egyesület, hogy a közművelődési ügy állandó nyilvántartása az egyesületi munka alkotó része, s valahányszor e téren anomáliák merülnek föl, az egyesület elnöksége automatikusan közbelép az illetékes hatóságoknál és a sérelmekre orvoslást kér.

a) Az előadáshoz legelőbb is **Dinyés Károly** szól hozzá. Úgy érzi, hogy itt konfúzió van a Sz. M. K. E.-vel. Mert a közművelődés számára van keret: a Sz. M. K. E. Elskatulyzás nem vezethet eredményre. Félős, hogy a hatóságilag szabályozott munka nem hoz kívánt eredményt. Pontosan ki kell fejezni azt is, hogy a két közművelődést munkáló intézmény egymást ne keresztezze. Nekünk a liszta magyar kultúrta rajon kell állani s ha arról a törvénnyel alkotott bizottság letér, menten óvást kell ellene emelni. A Sz. M. K. E.-től senki ne riadjon vissza, az ott folyó munka mindenben egyezik a törvény betűivel, de a cél érdekében ki kell használni a nyújtott anyagi és egyéb előnyöket anélkül, hogy a törvényes járási közművelődési egyesületek a Sz. M. K. E. beolvasztására igyekeznének.

b) **Györy Kálmán** Boross Béla előadásának a Magyar Tanítóban való szó szerinti leközlését kéri, mivel az a törvényeknek és rendeleteknek oly pontos összegezését adja, mely megkímél minket az e téren való tévedésektől, melyeknek a múltakban a törvények nem ismerése következtében ki voltunk téve.

c) **Biró Béla** szerint a törvényadta kereteket feltétlenül ki kell tölteni, de az eselleges hibákat nyomban a forrásnál reparáltatni kell.

d) **Vizváry Vilmos** felemlíti, hogy miként a Sz. M. T. E. alapítása egy szlovák nemzetiségű férfiú segítségével történt, úgy reméljük, hogy a magyar járási közművelődési egyesületek szervezésében is számíthatunk a szlovák kartársak és intézők támogatására.

Boross Béla a zárszó jogán jelenti, hogy a Sz. M. K. E.-vel előzőleg tárgyalásokat folytatott és közöttük semmiféle véleménykülönbség nincs. Amit az egyik nem tud megtenni, elvégezheti a másik, így egymást kölcsönösen kiegészíthetik. A törvényadta jog igénybevételenek elmulasztása bűn volna. Bejelenti, hogy a kp. gyűlés jóváhagyása folytán a közművelődés céljaira a Magyar Tanítóban, illő ellenértékért, rovatot nyit.

Egyetemes gyűlés a nyert felvilágosításokat és terveket nagy tetszéssel fogadja, s az előadó javaslatait egyhangúlag határozattá emeli.

8. Kónya József az Egyesület **gyermektanulmányozási alosztálya** előkészítő bizottságának eddigi működéséről számol be. Referációját lapunkban teljes egészében közöljük. Az Egyetemes gyűlés elé a következő határozati javaslatot terjeszti:

Az Sz. A. M. T. E. Egyetemes gyűlése kimondja, hogy

1. a Sz. A. M. T. E. keretein belül gyermektanulmányi alosztályt alakít;

2. megválasztja az alosztály elnökét és választmányát;

3. a megválasztott tisztikart megbízza, hogy az alosztály számára pontos ügyrendi szabályzatot dolgozzék ki és azt jóváhagyás végett terjessze a legközelebbi kp. gyűlés elé;

4. az alosztály tisztikarát utasítja, hogy a gyermektanulmányozás céljának, mikéntjének megismertetése végett a Magyar Tanítóban állandó rovatot nyisson, melyben a megválasztott szerkesztőbizottság indítsa széleskörű propagandát, járasköri és tanítómezei gyűléseken rendezzen előadásokat, hogy ezáltal az eszmének a tanítótestvérek körében minél nagyobb népszerűséget szerezhessen. Keressen továbbá kapcsolatot a kp. elnökséggel és a Magyar Tanító szerkesztőségével a Magyar Tanítóban nyilandó rovat szerkesztését és terjedelmét illetőleg.

a) **Dinyés Károly** helyesli a kérdés felvetődését s örömmel gondol arra, hogy a kicsiny magból idővel egy széles gyökérezetből táplálkozó terebélyes fa nő ki. Javasolja, hogy az alosztály keresse meg annak is a módját, hogy az igen magas színvonalú **magyarországi gyermektanulmányi munkák** is akadálytalanul beszerezhetők legyenek.

b) **Kriek Jenő** szakavatott hozzászólásában felemlíti, hogy a régi magyarországi Gyermektanulmányi Társaság megalakulása előtt is felvetődött az a kérdés, hogy a munka honnan induljon ki: alulról-e, vagy pedig azt egy megszervezett társaság felülről irányítsa. Tapasztalatból mondhatja, hogy a megyei, vagy járási tanítóegyesületekből kezdeményezett munka sokkal értékesebb eredményeket hoz, s ez eszmét szélesebb körben népszerűsíti.

Egyetemes gyűlés az elnök felszólítására a határozati javaslatot elfogadja s Szepesi Gyula ajántatára az alosztály elnökéül **Kónya Józsefet**, a választmányba pedig **Adler Ernőt, Beluch Kónya Józsefet, Drien Károlyt, Farkas Károlyt, Hortoványi Jolánt, Lászlóit, Ocsovay Imrét, Ox Tamást, Pálinkás Tibort, Molnár Jánost, Ocsovay Imrét, Ox Tamást, Pálinkás Tibort, Szabó Emilt és Szepesi Gyulát** választja be.

9. Az ifjabb tanítógeneráció lörekvései címmel ifj. Janics István tartja meg előadását. Szerinte az ifjú tanítógeneráció érett arra, hogy az Egyesület és szerveinek vezetésében részt követeljen. Nem szándéka az ifjú tanítóknak, hogy az öregeket kiszorítsák, de új lendületet, vérkeringést igyekeznek belevinni az Egyesület útereibe, hogy ennek nyomán új eredmények legyenek elérhetőek. Híve a természetes evolúciónak és a generációk természetes kicserélődésének.

b) Ugyancsak c tárgyról értekezik **Bátori Emil** szögyéni testvérünk. Felfogása szerint fiatal tanítógeneráció-probléma nincs, mert vagy közösséget érzünk az egyetemes tanügyi kérdésekkel, vagy csak Fejbólingató Jánosok vagyunk. Mindkét fajtából fősök számban vannak az öregek soraiban éppúgy, mint a fiatalok láborában. A fiatalság érvényesülési vágya nem jelent aknamunkát, nem veszclyezteli az Egyesület eddigi eredményeit, hanem jelenti azt a telítettséget, melyből mindenfelé juttatni akar. Az Egyesület megérett az átszervezésre. »A fiatal tanítógeneráció problémáját nem az a valami tölti meg tartalommal, amit fiataliságnak nevezünk, hanem az a valóságlátás, mely a múlt likvidálásán, a jelen kritikáján és a jövő rendszeresebb kiépítésén alapszik.« Panaszai vannak, hogy a Magyar Tanító szerkesztője önkényesen jár el a fiatal kartársak munkáival szemben, a szerkesztést bizottságra kívánja bízni. A túlmagas tagdíjhátralékot — szerinte — két dolog magyarázza: a Magyar Tanító tartalmi gyöngesége s az előfizetési és tagdíjak magasága

c) Az ifjabb tanítógenerációról értekezik **Györy Kálmán** naszvadi testvérünk is. Hogy az idősebb és ifjabb tanítóság között ily mély a szakadék, annak főoka az az észrenemvadás, felülrölkezelés, mellyel az idősebbek a fiatalisággal szemben viseltetnek. Pedig az ifjúság örömmel kapcsolódnék be az egyesületi életbe, de képtelen, mert a kp. kiküldöttek kivétel nélkül öregek. Adatokkal igyekszik igazolni, hogy az ifjúság a megyei és járásköri gyűléseken eredményesen munkálkodik. A fiataliság érvényesülésének nagy akadályja a Magyar Tanító főszerkesztőjének érthetetlen elzárkózása az ifjúság írásainak leközlése elől. Fáj a fiataliságnak, hogy öket gyorstalpalás útján képzettek és hajótöröttek csoportjába oszlják. Pedig e téren nem szabad általánosítani, s a fiataliságot a tanítóképzés mai formája miatt kárhozhatni sem lehet. Szeretletet és nem vizsgabeli megkülönböztetést kér az ifjúság számára. Végül határozati javaslatot terjeszt elő:

1. Adjunk helyet az ifjúságnak a járási és megyei tisztikarokban.
2. Minden járásnak legyen egy fiatal kp. kiküldöttje.
3. Legyen a kp. tisztikarban, — ha nem is vezető helyen — legalább 3 fiatal kartárs, akik lendületet vigyenek az egyesületi vérkeringésébe.
4. A Magyar Tanító szerkesztőségében is legyen egy fiatal.
5. Bővítsék ki a Magyar Tanítót évi 240 oldalal.

6. A Magyar Tanító szerkesztősége az összes beküldött cikkekkel szemben egyenlő mértékkel gyakoroljon.

7. A kp. tiszlikar demokratikus módon választassék meg úgy, hogy a jelölés a járási közgyűléseken történjék és minden tisztségre 3 jelöltet állítson a járási kiküldöttekből alakult kp. jelölő bizottság.

8. A kp. gyűlés semmiféle komoly tárgyban ne hozzon addig határozatot, míg azt a járások és tanítómegeyek le nem tárgyalják.

Kovács Alajos elnök Győry Kálmán előadását félbeszakítja és figyelmezteti, hogy az alapszabályok rendelkezéseit nem tartotta be, minthogy az előadást és határozati javaslatát elmulasztotta legalább 15 nappal a közgyűlés előtt beterjeszteni a központi elnökségnek. Mindezek ellenére csak folytassa előadását, nehogy valaki azt állíthassa, mintha az Egyetemes gyűlés elnöksége valakinek a szólásszabadságát korlátozta volna.

d) **Nemesik Béla** kérdezi, hogy hol is vannak hát azok a fiatalok? Ott, ahol dolgozni kellene, csak ritkán találhatók. Meglévő kereteket gáncsolni, bírálgni, arra mindig készek, de elfeledkeznek arról, hogy milyen nehézségekbe került ez intézményeknek életrekkeltése, melyeket ők könnyelműen leki-csinyelnek. Mindaddig, míg komoly munkát, az eddigi egyesületi eredmények megbecsülését nem tapasztalja a fiatalság részéről, erről a kérdéstről, különösen ilyen modorban, tárgyalni nem akar. Javasolja, hogy az Egyetemes gyűlés úgy a kérdést, mint a határozati javaslatot vegye le napirendjéről.

e) **Plichta János** szeretettel hívja fel a fiatalságot arra, hogy mindenek előtt mindnyájan teljesítsék az Egyesülettel szemben való köteleességeiket, munkával úgy, mint a tagdíjak pontos fizetésével, akkor aztán jogokról is lehet beszélni.

f) **Hideghéty Nándor** szerint minden belépőnek kötelessége tiszteletben tartani azokat a szokásokat, melyeket az illető szervezetben az évtizedes gyakorlattal szentesített. Sajnálattal állapítja meg, hogy a három előadó ennek a kötelességnek sem alakilag, sem tartalmilag nem felelt meg.

g) **Boross Béla** a legnagyobb határozottsággal utasítja vissza azokat a vádakait, melyeket ellene, mint a Magyar Tanító szerkesztője ellen, a három előadó támasztott. Soha különbséget nem tett »beérkezett« és kezdő munkatárs írása között, minden beküldött cikket, ha az személyes, vagy politikai kérdést nem érintett, feltétlenül lekötött. Nyilvános jelentkezésre szolgált fel az a tanítótestvér, akinek az írását a közlésnél mellőzte. Nyomatékosan hangsúlyozza, hogy ő egyúttal felelősszerkesztő is, aki a Magyar Tanítóért úgy az Egyesülettel szemben, mint a kifelé egyaránt szavatossággal tartozik. A vád igazságtalan. A Magyar Tanító különben is olyan, amilyen cikkek a szerkesztőség rendelkezésére állanak. Azt is kereken visszautasítja, hogy az ógyallaiai jegyzőkönyve szerint a vezércikkek írását magának az ógyallaiai jegyzőkönyve szerint a vezércikkek írását magának sajátította volna ki. Azért írja ő, mert más nem küld megfelelőt. Nem kíván személyeskedni, de kénytelen szembefordulni

azzal az áramlattal, mely magát progresszívnek nevezi, de e köntös alatt egészen mást akar: megbontani az Egyesület alapjait. Most is vallja, amit a Magyar Tanító júni. 1-i vezércikkében üzent a fiataloknak, hogy a tisztségek, címek, vezető helyek mohó utódálása helyett igyekezzenek inkább az öregektől azt a mély gyökerű, tiszta egyesületi szellemet átvenni, melynek talapzatán áll a szlov. magyar tanítók becsülete!

Boross Béla lelkes felszólalását szünni nem akaró tetszésnyilvánítás követte.

h) **Kömley László** testvérünk röviden csak azt kérdezi, hogy hol voltak az Egyesület megalakítása idején azok, akik ma gáncsolják és rágalmazzák?

i) **Györfly Lajos** készségesen bizouyítja, amit Boross Béla a közlésre beküldött cikkekre vonatkozólag mondott. Nehogy a Magyar Tanító kisajátításának lássék, cikkeit 3 éven keresztül háromféle álnév alatt küldte a szerkesztőségbe, s az mindeniket leköszölte. S ha a fiatalok és öregek problémájáról van szó, mi legyen akkor a magaforma középidejűekkel? A fiatal karlársak kívánságaiban bizonyos logikátlanóság is mutatkozik. Egyfelől az öregek alyáskodása ellen panaszkodnak, a másik helyen meg azt nehezményezik, hogy nem nyúlnak eléggé a hónuk alá.

j) **Heckmann István** őszintén sajnálja, hogy szeretett kp. elnökünk, Kovács Alajos, ünneplésébe ily disszonáns hangok keveredtek. A kívánságok, sőt követelőzések ilyen formája előtt értelmellenül áll meg, mert az a jellemvonás, amelyből e kérdések fakadtak, a magyar tanító lelkiségéből mindig hiányozt. A magyar tanító mindig szerény volt, nem tisztségeket várt, de dolgozni kívánt. Munkájának eredményét mulatja az Egyesület, melyet mostani vezetősége annyi vészben, viharon vezetett keresztül, s amelyet, mint meleg fészket, készen kapott a mai fiatal tanítóság. Nehogy azonban azzal vádoljanak a fiatalok, hogy az öregek lehengerelték őket, ajánlja nekik, hogy megfelelő formában, kellőleg alátámasztott kívánságaikat terjesszék a járáskörök elé, hogy azoknak lelárgyall és letompított javaslatai képezhessék egy későbbi kp. gyűlés tárgyalási anyagát.

k) **Bíró Béla** megérti a fiatalokat, mert hisz ő is volt fiatal. De a fiatalok nem értik meg az öregeket, mert ők még nem voltak öregek. Hogy ilyen generációs szakadékok mélyülnek a tanítóság sorai között, annak okát a tanítóképzés különféleségében látja. Ha a tanítóképzés egységes volna, nyoma sem volna az eféle bajoknak. Hogy a tanítógenerációkban egységes szellem alakuljon ki, felhívja tanítótestvérei figyelmét, hogy lakóhelyeiken igyekezzenek befolyást szerezni a jövendő tanítógeneráció kiválasztódásába, hogy csak a legmegfelelőbbek kerüljenek bele a képzőkbe. »Legyünk hűek ahhoz a zászlóhoz, melyet Kovács Alajos tűzött ki!«

l) **Beluch Imre** szerint a fiatalság mindenkor nagy erejét jelentette az Egyesületnek. Ők hozzák a lendületet, az öregek adják a tapasztalatot s e két összetevőből ered az egységes program.

m) **Vízváry Vilmos** nem érti, hogy micsoda panaszai lehetnek a fiatalságnak, hisz Egyesületünk demokratikus választási gyakorlata szerint minden kötelességét teljesítő egyesületi tag választható. A választások előtt senkitől sem kérnek keresztlevelet és senki sem emelhet óvást, ha a legexponáltabb vezető állásra egy húszéves fiatal tanítótestvért választanának is meg.

n) **Telkes Mihály** felidéri ifjúkorát, mikor meleg szeretettel és bizalommal fordult az idősebb kartárshoz, aki az ő »Kolléga úr« megszólítására azt felelte, hogy sok kenyeret kell addig még megennie, míg kollégaként szólíthatja az öregebbet. És ő ezt a leintést természetesnek is találta, mert a kolléga nevezetehoz nem elég ám az iskolában szerzett bizonyítvány, ahhoz még sok tapasztalat, szorgalmas munka kell. Így hát szorgalmasan ette a kenyeret és reméli, hogy elérte azt a fokot, hogy az idősebbek kollégának tartják. Ezt az utat a fiatalságnak is meg kell járni, habár ma már nem fogadja az idősebb generáció oly visszaütéssel őket, mint az elmúlt időkben.

Elnök felhívja az előadókat, hogy a zárszó jogán kívánnak-e valamit mondani?

Ifj. Janics és Batori nem kívánnak a zárszó jogával élni.

o) Győry Kálmán azt kérdi, hogy ha a közvélemény szerint nincs idős és fiatal tanítógeneráció, akkor milyen célt szolgált az ő előadása?

Kovács elnök félbeszakítja, hogy nagyon is eredményes volt a kérdés itteni letárgyalása. Ez az ügy egy fájdalmas kelevény volt. Ezt most kifakasztottuk s reméljük, hogy a seb örökre kitisztult s rövidesen be is heged.

Győry folytatja, hogy soha egyikük sem képzelte a vezetőség kiszorítását, sőt azzal szemben teljes bizalommal viseltettek, de óhajtják, hogy a jövőben a tisztségek a természetes kiválasztódás és felváltódás szerint töltsenek be.

Elnök felhívására az Egyetemes gyűlés a Nemcsik indítványát fogadja el és a kérdést leveszi a napirendről, kijelentvén, hogy nem ismer fiatal és öreget, hanem kizárólag: tanítót!

10. Az indítványok során Korimos Gerő Kárpátoroszországi Magyar Tanítóegyesületi kiküldött, dr. Orbán Gábor a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság elnöke, Rakovszky Dániel nyug. tanító, a gömör-nógrádi, galánta-vágsellyei, léva-zselizi tanítómegyék, a kp. elnökségnek az abiturienus kurzus megszüntetésének sérelme, a külföldi pedagógiai műveknek cenzurázási ügyét célzó indítványait lásd a kp. gyűlésről szóló tudósításban.

11. **Tilkovsky Béla**, a pozsonyi Radiojournal magyar irodalmi referense az iskola rádióhasznáról, fejlődéseiről és eredményeiről beszél. Az iskolarádió a tanítás segédeszköze. Nemcsak civilizációt, de egyúttal kultúrát is terjeszt. Hogy annyiféle előnyét teljesen kihasználni nem tudjuk, annak oka gazdasági: nem rendelkeznek az iskolák kellő számú vevőkészülékkel.

Hogy az iskolarádió kulturális eredményeit minél jobban kifejleszthesse, a magyar tanítóság segítségét kéri.

a) **Szepesi Gyula**, mint a kassai Radiojournalnál rendszerezített magyar iskolarádió műsorelőkészítő bizottságának tagja, az előadó szavaihoz hozzáfűzi, hogy az iskolarádió nemcsak tanítani, oktatni, de gyönyörködtetni is kíván. Lehetőleg azt akarja nyújtani, amit az iskolai tanítás nem adhat. Hivatása közé sorolja a szegényes kisebbségi magyar ifjúsági irodalmunk pótlását. Az iskolarádió céljainak eléréséhez a tanítóság teljes segítségét kéri. Egészséges terveket, tárgyilagos bírálatokat vár a tanítótestvérektől, melyeknek figyelembevétele mellett történék a műsorok összeállítása. Vétkes könnyelműség volna az adott alkalmat kihasználatlanul hagyni, mindent meg kell tenni, hogy a magyar iskolai rádióleadások minél tökéletesebbekké fejlődjenek. »A magyar iskolarádió a miénk, olyan lesz, amilyenné azt fejlesztjük, így felelősségünk is elvithatatlan!«

b) **Manga János**, a pozsonyi Radiojournal kiküldöttje a pozsonyi iskolarádió múlt évi munkájáról tart előadást. Szomorodott szívvel állapítja meg, hogy a tanítótestvérek nem kezelik elég megértéssel ezt az ügyet. A Radiojournal kiküldött kérdőíveinek alig egy negyedrészére érkezett felelet, holott az adott feleletek szabták volna meg az iskolarádió további fejlődését. Felolvassa a következő félévi műsort és a tanítóság támogatását kéri.

12. Elnök bejelenti, hogy az előző napi kp. gyűlés határozata értelmében a **Tanítók Házába** felveendő tanulóokra nézve a Magyar Tanítóban és a napilapokban új hirdetést tesz közé, mely szerint a Tanítók Házába főiskolás hallgatók tisztán lakásra is felvehetők.

13. Elnök hálás köszönetet mond Léva városának a vendéglátásért, a gyűlés termének átengedéséért, a lévai tanítótestvéreknek a rendezés mintaszerűségéért, az előadóknak fáradozásukért, a megjelenteknek szíves türelmükért és a IV. Egyetemes gyűlést berekeszti.

A komoly kérdéseket fejtegelő, mindig nívós IV. Egyetemes gyűlést közös ebéd követte a Denk étteremben, hol számos szellemes pohárköszöntő hangzott el. **Szepesi Gyula.**

A negyedik egyetemes nagygyűlés résztvevői. A lévai nagygyűlés résztvevőiről — sajnos — nem sikerült teljes névsort összeállítanunk. A jelen voltak egy részét azonban mégis főljegyeztük. Ezek a következők: Kovács Alajos Negyed, Bauer Ferenc Magyarbél, Vásárhelyi Károly Komárom, Somogyi István Komárom, Hruz Sámuel Léva, Bíró Béla Szőgyén, Dinyés Károly Udvard, Oszvald Emil Losonc, Ocsovay Imre Losonc, Batori Emil Szőgyén, Györy Kálmán Naszvad, Janics István Deáki, Virsik János Bagota, Wittenberger Károly Bratislava, Berényi Gyula Galánta, Randik Aranka Léva, Kovács Alajosné Negyed, Kormos Gerő Ungvár, Uherezky Géza Komárom,

Telkes Mihály Komárom, Árendás József Komárom, Négyesy János Nagygéres, Palcsik Jenő Farkasd, Beluch Imre Endréd, Pataky Ferenc Érsekújvár, Molnár László Nagysalló, Farkas Márton Jánosi, Willand János Érsekújvár, Heckmann István Léva, Dubay Géza, Kauzál József Érsekújvár, dr. Zander Berlin, dr. Zanderné sz. Kriek Ica Berlin, Kriek Jenő Léva, ifj. Heckmann István Nirovce, Varga István Pered, Székely Béla Alsószecsse, Farkas Károly Vámosladány, Hideghéty Antal Gúta, Janics Alajos Vágkirályfa, Ivány Ferenc Deáki, Pálffy Dezső Tany, Wánkay László Komárom, Szelle Géza Gellér, Gruber József Tild, Nemcsik Béla Hetény, Utó Irén Bátorkeszi, Szőke Margit Léva, Pál Elemér Szőgyén, Szabó Helén Lők, Beluch Zoltán, Tóth István Kisujfalú, Hinovszky A., Jászai József, Jászai Józsefné Bart, Bőszörményi Zoltán Tergenye, Szepesi Gyula Szepesi, Boross Béla Alsószeli, Zagy Gyula Sajókirályi, Tóth István Léva, Farkasné Siposs Erzsike Léva, Miklóssy Béla, Hideghéty Nándor Komáromfűss, Szabó István, Szabó Sándor N. Zámky, Zsemlye Lajos Hetény, Zsemlye Lajosné, Kacz László Bori, Rácz Lajos Nagykálna, Vizváry Vilmos Aranyos, Galambos Béla Kissáró, Dudich László Lekér, Szalókay Béla Lekér, Papp Béláné Iza, Essősy Margit Teldince, Papp Béla Iza, Sebő János nyugd. tan. Léva, Pankó Sándor Nagymácséd, Prohászka Margit, Pankóné Lukovich Lenke Nagymácséd, Kőnya József, Kőnya Józsefné Kőhidgyarmat, Bernát Anna Parkan, Alkárnyé Osztyényi Mária Negyed, Szokolyné Dobrovits Margit Dol. Obdokovce, Szokolay Lajos Dol. Obd., Sztankó Gyula Pincinál, Lemény János Érsekújvár, Kömley László Nagysalló, Kelecsényi János Csata, Dely István Zseliz, Beluch László Bény, Mcnyhár János Pásztó, Muc. Eugen Schulch, Surányi Gyuláné, Surányi Gyula Nagyöved, Bodó Sándor Farnad, Blaskovics József Vásárút, Várady Károly Szódó, Dobrovits Károly Lők, Tóth Gáspár Garamszentgyörgy, Szecső Sándor Nagysalló, Dinnyés B., Vértés Ilus, Juhász Béla Szalatnya, Farkas István Ipolyság, Szobi Endre Zalaba, Tilkovszky Béla, Manga János Pozsony, Járdánházi, Vida János, Vida Róza Léva, Gérecz Lajos Beretke, Gérecz István Naprágy, Csapó Lajos Felsővárad, Pekarik Vilmos Léva, Czinner László Nagyod, Akúcs István Tőre, Szabó Ede V. Pešek, Heckmann Zoltán Alsó Győröd, Lohner József Jóká, Czírok Matild Darmotky, Burkó Irén, Szabó Zsigmondné Szódó, Szabó Erzsébet Pozba, Littera József Felső Szemeréd, Vida József Tardoskedd, Pálincás Tibor Besenyő, Drien Károly, Bresztovszky Lajos Érsekújvár, Kropacsek Imre Tardoskedd, Ujvári József Érsekújvár, Mária József Mochovce, Bodzássy Mátyás Rašice, Holop József Pered, Dóka Sándor Léva, Dedinszky Tivadar Csata, Csepiga Gyula Sár-Léva, Halász Júlia Sók, Boros Béla Léva, Csepiga Gyula Sárkányfalva, dr. Strasszer Léva, Szarka Zsigmondné, Szarka Zsigmond, dr. Osvald Lajos Vecse, Bottló Vince Nagymegyer, Plichla János Érsekújvár, Antal Árpád Benkepatony, Kopericzky Kornél, Molnár János Gúta stb.

A kárpátaljai ÁMTE közgyűlésének jegyzőkönyve.

Felvetetett Berehováon (Beregszászon) 1935. év június hó 11-én a Podkarpatska-ruszi Általános Magyar Tanítói Egyesület évi rendes közgyűlésén.

Jelen vannak a »jelenlévők névjegyzékén« feltüntetett tagok. Elnök üdvözli a szép számmal megjelent tagokat, a gyűlést megnyitja. Ecseteli az egyesület múltévi munkáját. A jegyzőkönyv hitelesítésére Kájel Mihályné és Délécegh Sándor karársakal kéri fel.

Elnök jelenti, hogy Husznay Gyula, járási tanfelügyelő úr, hozzájuttatott levelében arról értesíti az elnökséget, hogy legnagyobb sajnálatára az egyesület mai gyűlésén nem jelenhet meg, mert ez összeesik a mai napon Užhorodon tartandó tanfelügyelői értekezlettel. Levelében szeretettel üdvözli a járás tanító-sága nevében közgyűlésünkkel és kívánja, hogy kedves vendégeink jól érezzék magukat Beregszászon. Egyben a közgyűlésnek sok sikert kíván. — Tudomásul.

Elnök felkéri *Kerényi Sándor* főtitkárt a titkári jelentés megtételére.

FŐTITKÁRI JELENTÉS.

Mt. Hölgyeim és Uraim! Igentisztelt közgyűlés!

Az elmúlt évi közgyűlésünk óta tulajdonképpen semmi olyan nevezetes esemény nem történt egyesületi életünkben, amelyre különösképpen fel kellene hívnom becses figyelmüket; azonban szokás az elnöki megnyitó után titkári jelentést is felolvasni, így hát kérem, miután meghallgatták az Elnököt, szenteljenek néhány percet az én mondanivalómnak is.

Méltóztatnak tudni, hogy milyen fájó sebe tanító-ságunk egyetemének a minisztériumnak velünk szemben elfoglalt azon álláspontja, hogy externista tanító-vizsgáztató bizottságnak Podk. Ruszba való kinevezését ismételten elutasította, holott mi nem is egy önálló bizottságnak, csak az itt egyébként is működő ilyenmű ruszán bizottságnak megfelelő magyar erővel való kibővítését sürgetjük.

Ezen elutasítás után ismételten memorandumot szerkesztettünk, de az úgy épp úgy járta végig a fórumokat, mint az előbb s ugyanazon indokolással érkezett vissza, hogy sem elegendő vizsgáztató, sem elegendő magyar tanár nincsen. tehát az úgy tárgyaltam.

Nem óhajtok a Minisztérium illetékes köreivel e helyen vitába szállni, mert mint tanítók, neveltetésünkben fogva, mint állampolgárok lojalitásuk szellemében, tiszteljük felettes hatóságunk intézkedéseit; azonban ezen intézkedésbe szolgálilag belenyugodni már nem állampolgári kötelességünk. Ellenkezőleg, kötelességünk az esetleges tévesen informálódott személyek felvilágosítását ismételten megkísérlni. Ezért Kormos kollégával elhatároztuk az ügynek újból való megmozgatását olyanformán,

hogy memorandumot készítünk s ezen memorandum segítségével fogjuk felvilágosítani azokat, kik ez ügyben nem látnak tisztán.

Mi ugyan nem vagyunk politikai alakulat, de utóbb azon meggyőződésre jutottam, hogy csak úgy lehet kérelmünkkel a kétségnek s részvéltlenségnek tengeréből partra vérgődni, ha valamelyik politikai pártot kérjük fel protektorul. Tervemmel az Elnök testvér elé álltam s jóváhagyása után hozzáfogtam az előkészítéshez. Ma ott állunk, hogy egy képviselői meghallgatás után, ahol az ügyet referáltuk s memorandumot nyújtottunk át, nem sokkal haladt előre az ügy, remélem azonban, hogy szeptemberre sikerül valamit elérnünk, amennyiben az illető képviselő megígérte, hogy egy alapos s számadatokkal megfelelően ellátott, a tanügyi hatósághoz benyújtott kérelmünk ügyében, ha arra ismétellen figyelmezteljük, interveniálni fog.

Legutóbbi, tehát tavalyi jelentésemben fájó szívvel említettem fel, a podk. ruszi magyar tanítószág egy részének testvértelen magatartását az egyesülettel szemben. Sajnos, akkor elhangzott beszédem a puszta kiáltó szó volt. Javulást nem hozott, soraink évről-évre ritkulnak s ha így haladunk, megfogjuk érní egyesületünk végóráját.

Ujabbán elhagyták sorainkat Plank Antal, Kelemen József, Párkányiné és Keresztúri Berla, tehát létszámunk 123-ra esett, ugyanakkor, amikor 111 magyar tannyelvű elemi iskolában 309 magyar tanító működik. (1934. VII. 1. adat.) Vajjon az a 186 magyar tanító nem tagja egyesületünknek? Talán mi nem az egyetemes tanügyi kultúra eszméit tűztük zászlónkra, talán mi holmi földalatt-bujkáló s nem az állam törvényei alapján álló és működő egyesület vagyunk? Talán mi már valamikor szegyet hoztunk működésünkkel a magyarságra? Vagy talán azt a néhány koronát sajnálják, amely létalapja egyesületünk hivatalos lapjának s életének. Mutassanak ezek a szűkkeblűek egyesületet a Föld hátán, mely tagjaitól tagdíjat nem szed!

S mit gondolnak ezek, mit szól ehhez az a felettes hatóság, amely hivatva van az egyesületek életét figyelni? Mit szól ahhoz az, aki nekünk módot adott arra, hogy kisebbségi tanítói életünket egyesületbe tömörülve élhessük? Vajjon milyen ítélet fogamzik meg az illetőnek lelkében annak a kisebbségi nemzetnek népnevelőiről, akik a nekik adott jogot félrevelik, akiknek egyszerűen nem kell a magyar tanítóegyesület?

Egyetértés a kishorderejű dolgokat is megnöveli, a viszály vagy közöny a legnagyobbat is tönkreteszi. Bármilyen kishorderejű egy egyesülés, ha tömegek állanak mögötte, számolnak

**Komáromban nyugalmazott tanító, vagy jegyzőnek megfelelő
családi ház eladó,**

mely áll 3 szoba (parkettázott), konyha, fürdőszoba, mosókonyha és szép udvarból. Bővebbet: Wojtowicz fényképésznél.

vele, míg ha elvértelenedik, tagjaiban meggyengül — súlya sincs, szava sincs.

Kérünk azért benneteket Testvérek, öleljétek szívetekre ezen tanítóegyesületet, lámogassátok szellemi s anyagi erőtökkel oly mértékben, hogy az Köztársaságunk tanító egyesületei között megállhassa helyét.

Tartsa minden Kolléga kötelességének egyesületünknek új tagokat szerezni. Különösen ajánlom ezt a pedagógiai körök elnökeinek figyelmébe.

Sajnos, jelen alkalommal semmi más jelenteni valóm nincsen, remélem azonban, hogy mikor újból összejevünk, gazdagabb s vidámabb jelentést tehetek.

Ellenőri jelentés. (Felolvassa: Jahnér Endre ellenőr.)

Tagsági díjából befolyt	3177.— Ké
Pénztár állása a múlt évi 2.242.85 Ké egyenleg- gel együtt	5.419,85 Ké
Kiadás a mai napig	2.797.10 Ké
Egyenleg a mai napon	2.622.75 Ké

Ellenőr a pénztárkönyvet felülvizsgálta és a fenti eredmény-nyel azt a legnagyobb rendben találta.

Közgyűlés Jakner Endre ellenőrnek köszönetét fejezi ki és a felmentvényt neki megadja. — Tudomásul.

Pénztárnoki jelentés. (Felolvassa Stichleutner Kálmán pénztárnok, áll. tanító Beregszász.)

Bevétel 1934-ben. Tagsági díjak 1934. XII. 31.-ig az 1933. évi egyenleggel együtt	10.028,55 Ké
Kiadás 1934. XII. 31.-ig	7.785,70 Ké
Egyenleg 1934. XII. 31.	2.242,85 Ké
Bevétel 1935-ben a mai napig. Tagsági díjából a múlt évi 2.242.85 Ké egyenleggel együtt	5.419,85 Ké
Kiadás a mai napig	2.797.10 Ké
Egyenleg a mai napon	2.622.75 Ké

Tagdíjából hátralék a mai napig 11.647 Ké.
Közgyűlés Stichleutner Kálmán pénztárnoknak hálás köszönetét fejezi ki eddigi munkájáért és neki a felmentvényt megadja. — Tudomásul.

Elnök felkéri a közgyűlést, határozzon a hátralékos tagdíj-fizetők ügyében, egyben sajnálattal állapítja meg azon tényt, hogy a nyugalomba vonuló kartársak legtöbbször nem tartják többé fontosnak, hogy egyesületünk tagjai legyenek.

Jakner Endre: »Ajánlom, hogy a nyugalombavonuló öreg kartársak évi tagsági díját 40.— Ké-ban állapítsák meg. Ez olyan minimális összeg, melyet minden nyugalombavonuló kartárs, minden különösebb megterhelés nélkül is megfizethet, annál is inkább, mert sokszor fordulnak az egyesülethez ügyesbajos dolgaikban még nyugdíjas idejükben is.«

Ugyancsak Jakner Endre kartárs azt indítványozza, hogy mindazon tagok, akik 200 Ké-nál nagyobb tagsági díjjal tartoznak és még jóakarattal dacára sem tudnak fizetni, szállíttas-

snak fel az elnökség által arra, hogy adjanak be egy kérvényt, amelyben vázolják azokat az okokat, amelyek miatt fizetni nem tudnak és kériék a hátralékuk felének elengedését, ha a másik felét azonnal befizelik.

Közgyűlés az indítványt elfogadja és határozattá emeli.

Elnök jelenti, hogy a tavalyi közgyűlésünk határozata szerint a »Norinál tantervet« egyesületünknek kellett volna kiadnia és ezen ügyben ugyanazon közgyűlés egy bizottságot választott. A bizottság a fenti ügyben nem ült össze idejében, a tanterv-ügy pedig felsőbb utasításra sürgős volt, így Földes Adolf a tananyagbecslést a beregszászvidéki kartársak bevonásával készítette el. A jelenlévő Földes Adolf kartárs igéri, hogy a várható hasznot egyesületünknek fogja átadni. — Tudomásul.

Balog József kartárs »A tanítók eladósodása« c. felolvasása.

A felolvasásért közgyűlés Balog József kartársnak hálás köszönetét fejezi ki és elhatározza, hogy az elnökség érintkezésbe lép a ruszin testvér-egyesületekkel is, hogy az ügyet azok is magukévá tegyék és így ez ügyben egységesen léphessünk fel.

Joanovics Aurél: »A felolvasásban foglalt sérelmekkel már a nagy tanítói egyesületek is foglalkoztak. Ne felejtjük el kedves kartársaim azt, hogy nálunk Podkarpatska Ruszban a helyzet még súlyosabb, mint a történelmi országokban, így lelkesen üdvözlöm a határozati javaslatot.« — Tudomásul.

Ilku Pál kartárs »A tanítóképzés« c. felolvasása.

Tisztelt Közgyűlés!

A probléma, amiről itt szó lesz, súlyos, tanítóképzésünk problémája. Erről a kérdéstről két szempontból lehet beszélni:

1. általános szempontból, mint általában a tanítóképzés kérdéséről, aminek helyes megoldásától minden nép életében sok sok függ kulturális téren, annyira, hogy a népek, általános népkulturális színvonala az illető nép tanítóképzésének színvonalától függ;

2. speciális szempontból beszélhetünk erről a kérdéstről, mert a csehszlovákiai magyar kisebbség tanítóképzése speciális szempontból is megvilágítást érdemel.

Két inlézet van ma, amelyik a magyar tanítószágot képezi, egyik a pozsonyi Orsolya-rend róm. kath. tanítónő képzője, a másik a pozsonyi állami magyar koedukációs tanítóképző intézet. Itt kizárólag csak a pozsonyi magyar tanítóképzővel fogunk foglalkozni, de mielőtt ezt megtennők, azt kell megvizsgálunk, hogy egyáltalán miért fontos a tanítóképzés és speciálisan kisebbségünk életében, miért kell még nagyobb súlyt fektetnünk tanítóképzésünkre? Az az ideális állapot, amikor a tanító falujának igazi vezetője, irányítója, erkölcsi fóruma, gazdasági tudományi, politikai kérdésekben igazi útmutató.

A tanítónak nemcsak jó oktálónak és nevelőnek kell lennie, hanem minden olyan kérdéshez értenie kell, ami a falu életében felmerülhet. Amikor a fiatal tanító kikerül a faura, már kész embernek kell lennie, határozott egyéniségnek, akinek

minden tette egy egységes és határozott cél érdekében történik. Fiatal ember azonban magától, nevelés, még pedig céltudatos nevelés nélkül, ilyen határozottá, befejezetté nem válhatik, a tanítóképzőnek kell azzá fejlesztenie. Ez a feladat meg is határozza a leglényegesebben a tanítóképzők kötelező, korparancsolla karakterét, egyetlenegy intézetnek, iskolának sem kell olyan teljes értelemben az életre, a mindennapi életre nevelnie, mint a tanítóképzőnek. Az a tanítóképző, amelyből kikerülő fiatalok pedagógiai, didaktikai, tudományos és világnézeti szempontból meg-alapozatlanul kerül ki, az nem teljesíti feladatát és az ilyet meg kell reformálni. Ez áll általánosságban minden tanítóképzőre.

Most pedig nézzük meg, hogy miért kell különös súlyt fektetnünk a mi tanítóképzésünkre, mennyiben kell, hogy speciális legyen a 'mi tanítóképzésünk a fentebb elmondott általános szempontokon kívül.

Minden kisebbség nem fegyverekkel, nem hatalmi eszközökkel, biztosíthatja legeredményebben fennmaradását és fejlődését, hanem kizárólag kulturális eszközökkel a kultúra síkján. A kultúra azonban, amely kizárólag biztosíthatja a kisebbség fennmaradását, ne az intellektuál kultúrája legyen csak, hanem elsősorban nép-kultúra. Nép-kultúra, mert csakis ez adja meg egy kisebbség minden egyes egvedének a kritikai tisztálátást ahhoz, hogy világosan megláthassa a helyzetet, módot, eszközöket, amelyekkel a legeredményesebben biztosíthatja a kisebbségi, kulturális és politikai súlyát. Ha valahol fontos tehát a kultúra, akkor egy kisebbség, így a mi kisebbségünk életében is mérhetetlenül fontos, annyira, hogy azt is mondhatnám, hogy a kisebbség létfenntartásának eszköze és útja a nép-kultúra. De ki adja és ki fejleszti a nép-kultúrát, ha nem a tanító? Hogyan fejlesztheti a tanító a nép-kultúrát, ha a tanítóképzőben nem tanulja meg azokat az eszközöket, a módokat, amelyekkel a nép-kultúra emelését elérheti? Problémák ezek, amikkel foglalkozni kell. Most pedig nézzük meg, hogy a felhozott általános és speciális szempontokból mennyire felel meg hivatásának a pozsonyi magyar állami tanítóképző. Mindenekelőtt azt kell kijelentennem, hogy ismerem jól az intézetet, mert mint abiturienus egy évig látogattam, de később is kapcsolatban voltam vele, sőt a múlt évben az intézet szellemére, fölszerelésére vonatkozóan személyesen is megkérdeztük az igazgató urat.

Első követelményünk a tanítóval szemben, hogy az didaktikai, pedagógiai, tudományos szempontból képzett legyen. Sajnos azt kell mondani, hogy a pozsonyi tanítóképző nem képezheti a fentebbi kívánalmaknak megfelelően, kifogásatlanul a növendékeket. Először is nincs elegendő számú tanterme. Tudni kell, hogy a szlovák gimnázium épületében van elhelyezve az intézet, a növendékek óráról-órára, teremről-teremre vándorolnak, állandóan a bizonytalanság, a mozgás és hogy ez mit jelent az előmenetel szempontjából, azt nem nehéz kiszámítani. Hiányoznak továbbá a legszükségesebb tanszerek, gondolunk elsősorban könyvtárra, fizikai, kémiai, sőt földrajzi tanszerek-

zőkre. Az igazgató úr pl. maga mondta, hogy a legszükségesebb térképek is hiányoznak. Hogy milyen tudományos eredményeket lehet ott elérni, ahol nemcsak a helyszűke zavarja a tanítást, hanem a legfontosabb taneszközök is hiányoznak, azt el lehet képzelni. Azonban nemcsak tudományos, de pedagógiai képzés szempontjából is nagyon kifogásolható az intézet. A növendékek a r. k. iskolába járnak gyakorlati tanítást hallgatni és gyakorolni. A legnagyobb baj, hogy a gyakorló iskolának nincs egységes szelleme, az egyik tanító pl. a testi fenyték ellen van, a másik pedig kimondott híve, sőt propagátora a testi fenytéknek. Kérdem, milyen határozott pedagógiai elvet hozhat magával a tanítójelölt, ha nem lát egységes és egészséges pedagógiai szellemet a gyakorló iskolában. De menjünk tovább. A tanítóképző minden egyes tanára gimnáziumi tanár. Ezzel azt akarom mondani, hogy a tanárok gimnáziumi oktatásra vannak képesítve és nem arra, hogy az elemi iskolai oktatás elméletét és gyakorlatát tanítsák. A tudományosságra és pedagógiai oktatásra vonatkozó megjegyzésünket ki kell még egészítenünk az intézet belső szellemiségéről mondottakkal. Azonban, hogy az esetleges félreértéseket elkerüljük, mondanom kell valamit. Társadalompolitikai meggyőződésem az igazi demokratikus és az igaz szociális elven épül föl. Meggyőződésem, hogy csakis ezen a két elven épülhet föl a haladó és igazságos társadalmi élet, hogy kisebbségi szellemiségünknek is ezen a két elven kell fölépülnie, de ez a meggyőződésem mentesít engem nemzeti elfogultságtól. Éppen ezért el kell ítélni azt a szlovák nacionalista szellemet, ami a pozsonyi magyar tanítóképzőbe egyes tanárok révén bekerült. Demokratikus tanítóíjúságot akarunk, akik a kölcsönös megértés szellemében kell, hogy neveljék a kisebbséget, de kérdés, hogy nevelődhet-e demokratikus tanítóíjúság ott, ahol nacionalista megjegyzéseknek van kitéve a diák, ami sérti a diák lelkét és reakcióként nemzeti elfogultságot eredményezhet.

Elmondtam a tanítóképző hibáit, kell, hogy mindenki belássa, hogy ezen segíteni kell. Kérdés, hogy mi itten a segítés módja? Csak egy van: az egész kisebbségi magyar tanítóságnak egységesen kell ebben a problémában állást foglalnia, egységesen és határozottan és kérni kell a minisztériumot, hogy tüntesse el a hibákat, mert ezt kívánja a demokratikus nevelés gondolata és ezt kívánja kisebbségünk eredményes nevelésének érdeke, ezért a következőkben egy határozati javaslatot terjesztek a t. közgyűlés elé azzal, hogy azt elfogadni szíveskedjenek és elhatározni, hogy ezt a javaslatot megküldjük a szlovenszkoí le testvéregyesületeknek is azzal, hogy javaslatunkat tárgyalják le a lévai nagygyűlésen és fogadják el azt, hogy közösen juttathas-

MAGAS TATRABAN

gyönyörű fenyvesben fekvő privat villában szoba úri ellátással napi 30 Ké.

Cfm: BODA BELANÉ, Dolný Smokovec, villa č. 114.

suk el a miniszteriumba, mint a kisebbségi magyarság egyetemének közös kiváságát.

E célból a podk. ruszi általános magyar tanítóegyesület indítványozza, hogy a lévai egyetemes nagygyűlés küldjön ki egy háromtagú bizottságot, akik az alábbi határozati javaslatot személyesen vigyék föl Prágába és személyesen adják át az elnök úrnak, a miniszterelnök és népművelődésügyi miniszter uraknak s világosítsák föl ezeket a faktorokat a köztársaságbeli magyarság tanítóképzésének mai tarthatatlan állapotáról. Ebben a munkában kérjük föl támogatásra a szlovenszkói és ruszinszkói magyar képviselőket és szenátorokat, — pártállásra való tekintet nélkül, — akik a küldöttség ezen kihallgatásánál személyesen is résztvegyenek s támogassák a magyar tanítószágot a demokratikus magyar népkultúra fölvirágoztatására irányuló kérelmének elintézésénél.

Határozati javaslat:

1. adassék elegendő helyiség a pozsonyi magyar koedukációs tanítóképző intézet részére;

2. szereltesék föl a tanítóképző szertárakkal, taneszközökkel, legyen a képzőnek megfelelő könyvtára, ahonnan megszerezhetik a növendékek a szükséges pedagógiai könyveket. Általában azt kívánjuk, hogy fordítottassék nagy figyelem a tanítójelöltek tudományos és pedagógiai kiművelésére;

3. szerveztesék egységes vezetés mellett egy igazi gyakorló minta-iskola, ahol a tanítójelölt megvalósítja látja a legszebb pedagógiai eszméket;

4. szigorúan ügyeltesék föl arra, hogy a tanítójelölt ifjúság demokratikus szellemenben neveltesék és demokratikus érzületét ne bolygassa meg semmi;

5. adjon a népművelődésügyi miniszter úr alkalmat és engedélyt arra, hogy a csehszlovákiai magyar tanítószágot legkiválóbbjai évenként több előadást tartsanak a tanítóképzőben az ifjúságnak olyan kérdésekről, amikről az intézetben nem hallhatnak, de amiknek az ismerete már az ifjú tanító életbelépésekor nagyon fontos;

6. szüntesse be a népművelődésügyi miniszter úr az externista rendszert, mert ez lezüllesztja a népiskola nívóját;

7. meggyőződésünk a tanítóképzés dolgában az, hogy az intenzív népnevelés érdekében legmegfelelőbb lenne középiskolai érettségire épített 2—3 évi akadémiai képzés. Amíg azonban ez megfelelően kérhet, kérjük a népm. miniszter urat, hagyja meg az abiturienst kurzust, annál is inkább, mert a tanítóképző nem képes annyi fiatal tanerőt nevelni, amennyit az utánpótlás és a népiskola természetes fejlődése igényel.

KITŐL KÉRJEN TAMOGATAST KÖNYVESBOLTUNK?

Csak a magyar tanítószágtól,
mivel a mi jóléti intézményeink szolgálatában áll.

Könyv, papír, írószer szükségletünket azért csak itt szerezzük be.

Tisztelt Elnök úr, (miniszterelnök úr, miniszter úr)! meg vagyunk győződve arról, hogy kívánságunk mindenben nemcsak jogos, de az általános, demokratikus népkultúra emelésének szempontjából fontos is, mert csakis a fentebb említett szellem- és alaposan képzett tanítótól várhatjuk a demokratikus népkultúrának emelését, ami egyben köztársaságunknak egyik erőssége is, ezért ismétellen kérjük elnök urat (miniszterelnök urat, miniszter urat), lássa át kívánságunk halaszthatatlan fontosságát s éppen ezért arra kérjük, hogy mielőbb teljesítse azt.

Joanovics Aurél: »A mai képzőkből gyenge képzésű és nem egységesen nevelt fiatal gárda kerül ki. A régi képzés össze sem hasonlítható a maival, mert akkor megvolt az egység. Ilku Pál kartársunk olyan ügyvel foglalkozott, amellyel a tanítói egyesületeknek foglalkozniok elsődrendű kötelessége. A tanárképzés is hiányos, mert az sem egészséges. Ennek tulajdonítható pl. az, hogy a vizsgákon elsődrendű koncepciójú jelöltek buktak el, mondjuk azért, mert esetleg nem tudnak zajzolni, pedig a rajz-tanításhoz szükséges elemi tudással egész biztosan megbirkóznának ezek a jelöltek és így egyszerű tanítók lehetnének. A felolvasásban említett nacionális túltengés is fennáll, ami semmi körülmények közt sem egyeztethető össze a demokratikus állameszmével. Az a jelölt, akit esetleg magyar nemzetisége miatt gyűlölnék, ellengyűlöletet hord a lelkében és egész életén keresztül kísérteni fogja ez a gondolat. Ez ellen tiltakoznunk kell az egyetemes igazságérzet és humanizmus érdekében is.

A tanítóképzéssel összefüggésben az lenne a helyes, ha minden jelöltet úgy tesztileg, mint lelkileg, de különösen idegrendszerezileg alapos orvosi vizsgálat alá vennének, mielőtt erre a tövisekkel teleszórt pályára lépne. Ez Németországban és más nyugati államokban már évtizedek óta így van. — Kéri az Ilku Pál kartárs által felolvasolt határozati javaslat egyhangú elfogadását.

Szabó János: »Nem tartom egyáltalán utópisztikus gondolatnak a podk. ruszi magyar tanítóképző-intézet felállításának gondolatát, mondjuk Beregszászon. Először azért nem, mert nem vagyunk képviselve Bratislavában a paritás elvének alapján sem, mert nálunk kurzistákkal kell egy csomó iskolában még ma is taníttatni, ami feltétlenül azt bizonyítja, hogy tanítóhiány van. Másodsor: Helyünk is lenne rá az itt felépült magyar internátus fölösleges helyiségeiben. Jól képzött tanáraink is vannak.«

Németh József: »A bratislavai képzőben egyáltalában nem tanítanak ruszin nyelvet. Az externista vizsgákra feltétlenül ott kellene, hogy legyen egy ruszin tanár, aki az ittenieket ebből a nyelvből levizsgáztatná és képesítené a szlovák nyelv helyett, annál is inkább, mert Podk. Ruszban a ruszin nyelvre van szükségünk.«

Mónus Gyula: »Mindenben osztja a Szabó János kartárs véleményét, azonban addig is kérnünk kell, hogy akár az uzhorodi gh., akár a munkaöveői áll. képzőben állítsanak fel paralell

magyar osztályt, mint ahogy a csl. osztályt is felállították. A képzőkbe feltétlenül tanítóból lett tanárt alkalmazzanak, mert a faluképzéshez csak az ilyen tanítóemberekből lett tanárok értenek, akik a falu talajából nőttek ki. Így a falura kikerülendő fiatal kartársaknál nem állanak elő lelki defektusok. A kisebbségi sors nem a városon, hanem a falun dől el.»

Ilku Pál: »Fontos lenne, hogy képzett falunevelő tanítók tartanak időnkint előadásokat a jelölteknek a faluképzésről, mert erre van szükség ma és ehhez csak a tanító ért.«

Cabán Álmos: »A magyar tanítóegyesületnek tiltakoznia kell az ellen, hogy nem magyar tannyelvű képzőből (Užhorod), nem magyar anyanyelvű tanítójelölt magyar tannyelvű tanításra is képesítést szerezhessen.«

Kormos Gerő elnök: »Az olyan kettős képesítésnél, amelyről Cabán kartárs beszél, olyan gyenge magyar képzésű tanító kerül ki, aki a magyar helyesírásnak a legegyszerűbb követelményeivel sincs tisztában. Feltétlenül követelni fogjuk, hogy az ilyen kettős vizsgákon a magyar tanítóság reprezentánsa jelen legyen.«

A fenti hozzászólások után Ilku Pál határozati javaslatát a közgyűlés elfogadja és magáévá tesz. Egyúttal egy olyan bizottságot választ, amely állandóan »a tanítóképzés« ügyeivel fog foglalkozni. Ezen bizottságba egyhangúlag a következő kartársakat választja be: Kormos Gerő elnök Užhorod, Mónus Gyula Beňa, Délcegh Sándor Berehovo, Nagy Gáspár Čern. Ardiv, Ilku Pál Guda és Szabó János Berehovo.

Elhatározza továbbá a közgyűlés azt is, hogy az Ilku Pál által benyújtott és elfogadott határozati javaslattal a S. A. M. T. E. júl. hó 5.-én Léván tartandó közgyűlése is foglalkozzék, amelyet az oda delegált Kormos Gerő elnök olvasson fel. — Tudomásul.

A régi tisztikart a közgyűlés egyhangúlag biztosítja bizalmáról és kéri, hogy tisztségét továbbra is tartsa meg. Köszönetet szavaz eddigi munkásságáért. — Tudomásul.

A közgyűlés elhatározza, hogy megalakítja a podk. ruszi tanítói énekkart. Az alapszabályok kidolgozására felkéri Takács Gyula országos daloskört elnököt, Nagy Gáspár (Čern. Ardiv) és Főry József (Berehy) kartársakat. Az alapszabály után betervezi az elnökségnek, hogy intézkedhessék annak jóváhagyásáról. — Tudomásul.

K. m. f.

Kormos Gerő elnök.

Koczka Andor jegyző:

Hitelesítők: Kájel Mihályné áll. tan.-nő és Délcegh Sándor.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Kč, Hozammával (400 old.) mint nagy St. 12 Kč árakban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményvel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Kč térti és szállítólevéldíj felszámításával portómentesen kapható Kőbölkülön Stampaynál.

A Magyar Tanítók Szövetségei Könyvesboltja II. évi rendes közgyűlése. F. évi június hó 15-én tartotta könyvesboltunk II. évi rendes közgyűlését Galántán. Miután megállapított, hogy a közgyűlésen az alapszabályok előírása szerint elegendő tag jelent meg, Kovács Alajos, az igazgatóság elnöke, a közgyűlést megnyitja. A felolvasott zárszámadás szerint a tiszta nyereség 4855.80 Ké. A közgyűlés határozata szerint ezen összegből az 1933. december 31-ig teljes összegében befizetett üzletrészek után 5%-ot fizet ki könyvesboltunk mindazoknak, akik azt kívánják, vagy kívánságukra azt számlájuk javára könyveli. A fentmaradt összeget a Magyar Tanítók Háza javára fizeltük ki. Könyvesboltunknak 1934 december 31-én 257 tagja volt 372 üzletrésszel. Az igazgatóságból és felügyelőbizottságból kisorsolt tagokat a közgyűlés újraválasztotta.

Mérlegszámla: Vagyon. Pénzlájkészlet 223.30 Ké, üzletrészjegyek 400.— Ké, berendezés 3564.— Ké, követelések 75,956.90 Ké, árukészlet 98,024.— Ké, átmeneti követelések 92.40 Ké, összesen 178,260.60 Ké — Teher: tagsági üzletrészek 37,700.— Ké, tartalékalap 11,883.61 Ké, tartozások 123,821.11 Ké, nyereség 1934-ben 4855.88 Ké, összesen 178,260.60 Ké.

Üzleteredmény számla: Veszteség: Leírás berendezésből 396.17 Ké, személyi kiadások, dologi kiadások, házbér, kamatok, illetékek (345.10 Ké), adók (10,433.70 Ké) 50,809.51 Ké, mérleg előtti dotálás 3500.— Ké, szoc. járulékok 1331.70 Ké, nyereség 1934: 4855.88 Ké, összesen 60,893.26 Ké. — Nyereség: nyersfelesleg árun 60,282.21 Ké, kamatjövedelem 610.85 Ké, forgalmi adó lútfiz. — 20 Ké, összesen 60,893.26 Ké. — Könyvesboltunk összforgalma 1934 évben: 333,908.58 Ké volt.

Könyvesboltunk együttműködése a Szt. Ágoston Társulattal.

Kisebbségi életünkben egyre jobban hódít az a gondolat, hogy a létező gazdasági és kulturális intézmények között a leg-szorosabb együttműködést, sőt fúziót kell kiépíteni. Az erők összefogásának elve éppen egy nemzeti kisebbség szempontjából bír komoly jelentőséggel. Ez a gondolat vezérelte a galántai Hanza Szövetkezeti Áruközpont elnökét, dr. Kuthy Gézát, amikor a Hanza és a köréje csoportosult, vagy támogatást élvező intézmények fölé egy többtagú intézőbizottságot alakított. A bizottságba a Hanza, a Hanza Hitelszövetkezet, a Nyugatszlovenszki Gazdasági Egyesület és a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja küldte be delegáltjait.

A bizottság működésének első jelentős eredménye, hogy a Tanítói Könyvesbolt és a Szt. Ágoston Társulat vezetői között kooperációt hozott létre. Az intézőbizottság f. évi július 13-án tartott értekezletén, ahol a Szt. Ágoston Társulatot Letocha József galántai plébános, a Társulat igazgatója és Bognár Gergely gútai plébános, a Tanítói Könyvesboltot pedig Kovács Alajos

elnök és Nagy István ig. tag képviselték — elvben megállapodtak a két rokon-intézmény együttműködésének lehetőségeiben.

Ugyanaznap délután a Könyvesbolt igazgatósága joglatkolt az ügygel és egyhangúlag kimondotta, hogy helyesli a Könyvesbolt és a Szt. Agoston Társulat közös üzleti alapra felállításának elvi határozalát, amennyiben ez nem ellenkezik a Könyvesbolt alapszabályaival. Az együttműködés részleteit egy — az alapszabályokkal összhangban lévő — ügyrend fogja szabályozni. Kiköti az igazgatóság, hogy a kooperáció intézmények, valamint a fent megnevezett testületek fölé állított intézőbizottság működése semmiben sem korlátozhatja a Könyvesbolt igazgatóságának és felügyelőbizottságának a jogkörét.

Az együttműködés alapfeltétele a kölcsönös bizalom, ami viszont a két intézmény rokon-céljainak szolgálatából táplálkozik. Egyelőre csak elvi megállapodásról van szó, de a részletek megoldása, s a tényleges közös üzleti alapon álló működés végrehajtása tekintetében már megindult a két intézmény vezetői közt a tárgyalás. Minden remény megvan arra, hogy a szép elgondolást a szép és hasznos tettek fogják követni.

Amidőn erről örömmel értesítjük kartársainkat, egyben kérjük is, hogy a Hanza vezetőségéből kiindult egységesítő, összefogó, a kisebbségi magyarság produktív erőinek a közös boldogulás nagy eredőjébe irányuló terv érdekében ki-ki fejtse ki a legnagyobb propagandát.

Felhívás Gömör-Nógrád tanítómegeye tagjaihoz. Tanítómegeyénk tagjainak szíves figyelmét — közgyűlésünk vonatkozó határozata értelmében — ezúton is felhívom közgyűlésünknek a tagdíjhátralékosokkal kapcsolatban hozott mindennemű határozatára. (Lásd hivatalos lapunkban a közgyűlésről közölt beszámolót.)

Ugyanakkor pedig magyar tanító-testvéri szeretettel felszólítom tagsági díjjal hátralékban levő tagjait egyesületünknek, hogy hátralékaikat jelen felhívás tudomásul vételétől (augusztus 5.-től bezárólag) számított 30 napon belül rendezni szíveskedjenek, nehogy bárkivel szemben is kénytelen legyen vezetőség alapszabályaink és közgyűlési határozat alapján és értelmében eljárni.

Bizva tanítómegeyénk minden tagjának köteleességtudásában és az egyesület iránt érzett szeretetében, vagyok tanítótestvéri üdvözléssel

Losonc, 1935. augusztus 1.-én.

Ocsovay Imre, egyesületi elnök.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik felejthetetlen, drága halottunk temetésén megjelenésükkel és őszinte részvételükkel tájdmunkat enyhítették, ezúton mondunk igaz köszönetet Nászegen, 1935 július 23.

Bencze-család.

Beszámoló Gömör-Nógrád Tanítómege évi rendes közgyűléséről. Gömör-Nógrád tanítómege f. évi július hó 12-én Ocsovay Imre elnökletével igen látogatott és gazdag tárgysorozatú közgyűlést tartott Rimaszécsen. A gyűlésen a központi elnökséget Oszwald Emil kp. alelnök vezette. Megjelentek a gyűlésen Mázik László esperes-plébános, kerületi tanfelügyelő, Lovas Sándor főjegyző, Csiszár Imre református lelkész, Hegedűs N. és Majoros János plébánosok. Farkas István ipolyvási polg. isk. kartársunk a »Mi Munkánk« Vöröskereszt-íj. lap szerkesztője, a Cssl. Vöröskereszt Sarjadék kiküldöttként vett részt a gyűlésen.

Elnök megnyitójában a számonkérés és célkitűzés napjának határozta meg a közgyűlést, de amikor is — úgymond — nemcsak az egyesület vezetőt tartoznak számot adni arról, hogy az elmúlt évben milyen mértékben teljesítették köteleességüket vállalt tiszttükkel és egyesületükkel szemben, hanem ezzen napon minden magyar tanítónak önönlekkébe merülve kell számot vetni önmagával, hogy vajjon az elmúlt egyesületi évben való élete valóban magyar tanítói élet volt-e, avagy a közösség munkáját is önös érdekeinek szolgálatába állítva, de attól a legesckélyebb erkölcsi, szellemi és anyagi támogatást is megvonva, élte ezideig önző, önmaga hálványának áldozó életét. Ennek a számonkérésnek nyomán kell, hogy fakadjon aztán a célkitűzés. Akinek eddigi élete valóban magyar tanítói élet volt, úgy haladjon az eddig járt úton, az előttünk már már hosszú évek óta fénylőn világító célok felé. Az ellenben, aki önönlekkébe merülve eddigi életének magyar népcsevelési és tanítói szempontból való sívárságára döbbsenne rá, célul nem tűzhet másit önmaga elé, mint ha kell, anyagi áldozatok árán is bekapcsolódni Csehszlovákia magyar tanítóságát reprezentáló egyesületünk életébe.

Ezt követőleg az elnök üdvözölte a közgyűlés résztvevőit és vendégeit. Majd köszönetet mondott az állami tanfelügyelőségeknek az egyesület iránti szíves és megértő magatartásukért. Uram János rimaszombati, Sekey Mihály losonci és Plesko Mihály rócei tanfelügyelők,

valamint Czékus Miklós nyugalmazott kartársunk levélben, illetőleg táviratban üdvözölték a közgyűlést és kívántak sikerekkben dús munkát. Központ üdvözetét Oszwald Emil központi alelnök tolmácsolta meleg szavakkal, kívén ugyanakkor az egyesület tagjait az egyesületi tagsággal és a magyar tanítói hivatással együttjáró köteleességeik teljesítésére.

Közgyűlés Balló Gyula isk. főtanácsost, a Referátus vezetőjét és Kovács Alajos központi elnököt táviratilag üdvözölte.

A legutóbbi közgyűlés jegyzőkönyvét Benyik Béla főjegyző olvasta fel. A jegyzőkönyvet közgyűlés hitelesítette.

Boross Miklós nagy gondnal összeállított litkári jelentésében az egyesületi élet minden részletét felölöl pompás képet rajzolt közgyűlés résztvevői elé.

Az egyesület vagyoni helyzetéről Simon Gábor pénztáros és Ocsovay Imre elnök számoltak be, majd Sexty Jenő ellenőr tette meg jelentését. A beszámoló eredményeként megállapítható, hogy bár a tanítómege tagjai nem teljesítették teljes mértékben tagdíjfizetési köteleességeiket, a tanítómege vagyoni helyzete megnyugtató.

Elnök tartotta meg ezután beszámolóját az egyesületi élet aktuális kérdéseiről, mint amilyenek: a) A továbbképzés. b) A gyermektanulmányozás. c) Az ifjú tanítógeneráció helye egyesületünkben. d) Országos és kerületi tanító-énekkarok. e) Tanítók Háza. f) Szövetkezeti Könyvesbolt. g) Tagdíjhátralékok és az egyesület.

Beszámolt továbbá a legutóbbi komáromi elnöki gyűlés határozatairól és ott szerzett tapasztalatairól. Külön fölhevta közgyűlés figyelmét: f. évi nagygyűlésére országos egyesületünknek és kérte a tagokat, hogy azon minél nagyobb számban jelenjenek meg, hogy egyetemes nagygyűlésünk valóban az egész ország tanítóságának legyen találkozója.

Oszwald Emil közp. alelnök kérdésére válaszulva bejelenté, hogy tanítómegevének méltó módon óhajta üdvözölni szeretett közp. elnökünket Kovács Alajost, 60. születésnapja alkalmából. Erre vonatkozólag javaslatot nyújtott be, melyet közgyűlés egyhangúlag és nagy lelkes-

déssel elfogadott.

Grosszmann Sámuel, Gérecz Lajos és Vince Árpádé egyesített indítványait elfogadva, határozatilag kimondta közgyűlés, hogy megkeresi központot oly irányban, hogy az államvasutak nyújtotta utazási kedvezménynek egyszeri utazásra való megadását, az igazolvány kiállítási díjának olcsóbbá tételét és a kedvezménynek a nyugdíjas tanítókra való kiterjesztését kérje központ illetékes helyen.

A közalkalmazottak »Gyógyalapja« által nyújtott kórházi és fogkezelési, gyógyítási kedvezmények tárgyában Bartal Dezső és Fűkőh József kartársak nyújtottak be oly értelemű indítványt, hogy kérjen központi egyesületünk a kórházba utaltak részére II. osztályt, míg a foggyógyászatot tegye valóban kedvezményessé »Gyógyalap«, mivel az érvényben lévő szabályok értelmében a »Gyógyalap« kedvezményének igénybevétele alig jelent kedvezményt a fogászatokkal kapcsolatban.

Elnök közbevetéi indítványára úgy határozott közgyűlés, hogy központot az összes »érdekeltek« szervezetek e tárgyban való megkeresésére kéri fel, nem sok sikert várván elszigetelt lépéséig egyesületünknek.

Az igazgatói pótlek tárgyában benyújtott indítványf. kapcsolatban elnök rámutat arra, hogy ez a kérdés a központban állandóan felszínre van tartva, miért is nem látja célját újabb és a már megelőzőleg e tárgyban benyújtott indítványokkal egyező indítvány újolag való benyújtásának. Elnök bejelentését közgyűlés tudomásul vette.

Ezzel a közgyűlés első része véget ért.

A közgyűlés újra való megnyitása után elnök meleg szavakkal üdvözölte Gáspár János rimaszécsi kartársunkat, a Magyar Tanító kollamellékletének szerkesztőjét, a zene-és dalköltészet sikerdús munkását, mindannyiunk büszkeségét és igaz tanítótestvérét 30 éves szolgálati jubileuma alkalmából.

A közgyűlés résztvevői őszinte szeretetüknek adtak kifejezést, amikor percekig tartó ovációban részesítették Jubilánst, aki meghatott hangon mondott köszönőtet az ünneplésért, amikor is ígéretet tett, hogy a jövőben sem szűnik meg a magyar dalról és a közös tanítói érdekek-

ért legjobb tudása szerint munkálkodni. Kérte a kartársakat, hogy tartsák meg továbbra is szeretetükben és munkájában munkáját a legmagasság őt magyar tanító testvérei.

Adler Ernő »Gyermektanulmányozás a gyakorlatban« című előadása az előadó másirányú elfoglaltsága miatt elmaradt. A tárgysorozatban illetően módon támadt úrt Farkas István polg. isk. szaktanítónak a Vöröskereszt Sarjadékről tartott költői lendületű és a Vöröskereszt Sarjadék munkája iránt való őszinte szeretet és lelkesedés diktálta előadása töltötte ki pompásan. Farkas István fényes tanulejt adta, hogy nemcsak mint pedagógus és író, hanem mint előadó is a legelsőik közé tartozik. Nagy és őszinte sikere volt. Mindenkor szives örömmel látjuk viszont és hallgatjuk meg Farkas István tanítótestvérünket közgyűléseinken.

A közgyűlés másik előadója Gérecz István volt, aki II. Rákóczi Ferencről tartott nagy gondal megírt megemlékező felolvasást. Őbenne is igen jó és szimpatikus előadót ismert meg a közgyűlés és őszinte örömmel üdvözölte személyében a munkára kész, egyesületi életet élni akaró, törekvő fiatal magyar tanítót. Példája bizonyítja, hogy törekvő, a közösség érdekeit szolgáló öhajító, komoly munkára kész fiatal magyar tanító előtt nem probléma az egyesületi életbe való bekapcsolódás és munkavállalás mikéntje.

A tárgysorozat III. részét kizárólag a tisztújító választások előkészítése töltötte ki. Az egyesület választmánya az egyesületi élet különféle megnyilvánulásait figyelembe véve, a tisztújító választások lefolytatására vonatkozó nagyhorderejű javaslatokkal lépett közgyűlés elé. A javaslatok időszerű voltát mi sem bizonyítja fényesebben. mint az, hogy azokat közgyűlés egyhangúlag magáévá tette. A tisztújításra vonatkozó és közgyűlés által egyhangúlag elfogadott határozati javaslatok a következők:

Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy:

1. a tisztújítás minden tekintetben országos egyesületünk alapszabályainak megfelelően kell, hogy történjék (Lásd. II. 8-1. A vezetőség választása.);
2. jelölő és szavazatszedő bizott-

ságba ne delegáltassanak a mostani tisztikarból és választmányból, nehogy annak tisztaságát bárki is kétségbe vonhassa:

3. jelölő és szavazatszedő bizottságoknak nem lehetnek tagjai tagdíjhátralékosok sem, mivel azokat az egyesülettel szemben való legelőlembb kötelezettségeiknek sem tesz nek elegend, nem gyakorolhatnak irányító befolyást egyesületi életünkre;

4. az egyesület tisztikarába és a választmányba nem jelölhetők és nem választhatók azok, akik egy újabb felhívástól számított 30 napon belül nem rendezik központi pénztárral tagdíjhátralékaikat. Ludokolás, mint 3 pontnál.

5. a tagdíjhátralékosok alapszabályaink 8-ának c) pontja értelmében mindaddig nem gyakorolhatják szavazati jogukat, míg kötelezettségüknek elegend nem tettek. Ennek ellenőrzését az alapszabályok utasításainak megfelelően az egyesület vezetősége, szavazatszedő bizottsággal együtt tartozik elvégezni:

6. közgyűlés a jelölő és szavazatszedő bizottságba fentiek alapján a következőket delegálja: 1. Gérecz István Naprágy, 2. Bodzássy Mátvás Rašice, 3. Némethy Gyula Csoltó, 4. Papp Dániel Martinovec, 5. Jurdik Aladár Cakovo, 6. Csutor Mária Várgede, 7. Bartha József Füleksávolgy, 8. Kakas István Terbeléd, 9. Oszvald Emil Losonc, 10. Vincze Árpádné

Ragyolc.

Ugyanakkor felhatalmazza az egyesület vezetőségét arra, hogy a delegáltakból az 5—5 tagból álló jelölő és szavazatszedő bizottságot összeállítsa;

7. közgyűlés felhatalmazza elnököt a választáshoz szükséges nyomtatványok elkészítésére és utasítja megyei pénztárt az e célra szükséges pénzüsszeg kiutalására;

8. közgyűlés utasítja elnököt, hogy közgyűlés fenti határozatait hivatalos lapunkban nyitvánosságra hozza és ugyanakkor, ugyanott szólítsa fel a tanfőmegye tagdíjhátralékosai hátralékaiknak 30 napon belül való rendezésére.

Kimondotta még közgyűlés azt is, hogy a tanfőmegye területén működő magyar tanítók hiteles névjegyzékének összeállítása után széleskörű akciót kezd a még be nem szervezett tanítók beszerzésére. Az ezzel kapcsolatos előmunkálatok elvégzésére tisztikari és választmányi utasítja.

A minden tekintetben eredményes és magas színvonalon álló közgyűlést fényesen sikerült társas-ebéd fejezte be, ahol is sok értékes pohárköszöntő hangzott el.

Közgyűlésünk valóban a magyar tanítóság egységének, életörösségének másokból tisztelgetel kiváltó, ön-bizalmunkat felfokozó megnyilatkozása volt!

Halálozás. Újlaki Ernő nyug. ig. kántortanító június 18-án, életének 76., boldog házasságának 41. évében, 50 éves buzgó tanítói működés után visszaadta nemes lélkét Teremtőjének. Temetése június 20-án, Úrnapiján volt Bényben, a község lakóinak és a környékbeli kollégák osztatlan részvéte mellett. A temetési szertartást Kuti Pál bényi, dr. Prenner Béla köhidyarmati, Rák Péter kisgyarmati plebánosok és a bényi egyházenékkar férfikara végezte. A sírnál Kuti Pál plebános az egyház és a hitközség, Horváth Dezső ig. tan. a bényi tantestület, Bíró Béla a párkányjárás Sz. A. M. T. E. elnöke a tanító egyesület nevében, 52 éves volt tanítványa és egy iskolásfiú a volt tanítványok nevében búcsúztak el a munkában megöregedett, megöszült tanítótól. A község osztatlan részvéte és szeretete az elhunyt igazgatójuk iránt enyhítette a gyászamerült család mély fájdalomát. Az eltávozott kártárs pedig győzedelmi pálmaként vihette magával az örök békesség honába. Béke porairal!

† **Bencze Kálmán.** Július 20-án, 80 éves korában csendes elhunyt Bencze Kálmán nyug. ig. kántortanító Nádszegen. Született 1855-ben Gyórrévfaluban. Tanítói oklevelét a győri

kir. kat. tanítóképzőben szerezte. Működött Nagybarát, Néma, Dunaszerdahely, Rábaszentmiklós községekben, majd 1881-ben a Galánta-járású Nádszegen került, ahol 1930. szeptember 1.-én történt nyugdíjbavonulásáig működött. Egész életét az iskolának és a templomnak szentelte. A pedagógiának csendes, föltűnés nélküli munkása, közkalonája volt. Adomái, — melyekben kifogyhatatlan volt — szájról-szájra jártak és mosolyt csaltak a gondterhes arcokra. A harag ismeretlen fogalom volt előtte. A természetet rajongásig szerelte. — Temetése július 22.-én volt Nádszegen. Koporsóját — szép családján kívül — körülállták a nagy község lakói, akiknek Bencze Kálmán egytől-egyig tanítójuk volt. Megjelent a galánta-vágsellyei tanítómegegye tanítószáma is szép számban, élén Kovács Alajos orsz. elnökkel. A temetési szertartást Janics Ferenc királyfai esperes, egyh. tanfelügyelő végezte nagy papi segédlettel, ugyancsak ő mondott a temetőben gyászbeszédet. A tanítómegegye koszorúját Boross Béla tette le részvélteljes búcsúszavak kíséretében. Végül Ambruskó Lajos nádszegi plébános mondott utolsó Istenhozzádat. Bencze Kálmánt özvegye, négy tanító-gyermeke és egy jegyző-fia gyászolja. Emlékét kegyelettel megőrizték.

† **Matthey Ferenc.** (1858—1935.) Amíg a mezei munkások csontos kezeikkel learatják az életet fenntartó életet, az érés teljébe hajló gabona aranykalászeit, addig a halál egy darab értékes életet vágott le kaszájával. A tanítók nesztorál, Matthey Ferenc Perbete nagyközség róm. kat. kántortanítóját döntötte ki az élők sorából, aki a régi idők talajából nőtt, annak a társadalomnak zsenge ifjúságát oktatta, nevelte, szeretetével magához ölelte, szívének és lelkének jóságával és hivatottságával a maga énjére formálta, akik megtanultak tőle tűrni, szenvedni, dolgozni, de megtanultak tőle örülni is a verejtékes munka sikerének. Atyjukat, vezérüket, tanácsadójukat s legjobb tanítójukat vesztették el benne a perbeteiek, akinek veleszületett tanítói és kántori zsenije a környékbeli tanítószámnak is mintaképül szolgált, aki így nemcsak Perbetének volt büszkesége, hanem a tanítószámnak is. A legnagyobb dologidő ellenére az a több ezerre menő gyászoló közönség, amely folyó hó 22.-én sírházhoz kísérte őt, méltán siratta kántortanítóját, a tanítószámnak és papságnak nagyszámú képviselője méltán hullatta könnyeit a legjobb harcos sírja felett, akiben nemcsak a legjelesebb tanító-ideált, hanem a régi időknek szimbólumát hantolták el. Hiszen elévülhetetlen tanítói és nevelői érdemein kívül az ő nevéhez fűződik a perbetei hitelszövetkezet megalapítása, az új modern iskola felépítése, amely mintául szolgálhat minden vidéki községnek, a modern gazdálkodás, amelynek minden ágában nemcsak úttörő volt, hanem népet is arra nevelte s állata, ha nem is szüntette, de legalább is enyhítette a nyomort. Hosszú, 51 évi tanítói pályafutása alatt, amelyből az iglói tanképesítése után úgyvallai első állomása felmondásával 46 évet töltött Perbetén. A vezetése alatti álló tantestületben mindig a megértés szelleme

uralkodott, miértis úgy annak, mint feljebbvalóinak tiszteletét és nagybecsülését, népének pedig bizalmát és szeretetét vivta ki. Mint kántor is, a vidéknek egyik legjelesebb zenésze és énekese volt. Ugyszólván minden egyes interpretálása egy-egy zenemű volt, s nagy kár, hogy azok megörökítést nem nyertek. A templomban felállított ravatala felett saját papja parentálta el szívbemarkoló szavakkal, míg a sírnál Dinnyés Károly, a Szlovenszkői Alt. Magyar Tanítóegyesületnek alelnöke mondott felette nagyhatású beszédet, amelyet mindenki mély megillelődéssel hallgatott. A nagy tanítóhoz való ragaszkodásnak és hálának legeklátásabb kifejezője volt egy tanítvány rögtönzött és nagyon sikerült szívbőljövő beszéde, amellyel a tanítványok seregének sűrű könnyeit váltotta ki. Áldott legyen Matthey Ferenc emléke. Áldott legyen a hant, amely testét takarja.

(Egy jelenvolt.)

1935/36. évi zsebnaptárunk most van nyomás alatt és változatos, bő tartalommal, csinos bőrkötésben, könnyen kezelhető formában még augusztus hó első felében szélküldésre kerül. Zsebnaptárunkat egy tanító sem nélkülözheti és semmiféle más kiadás sem pótolhatja. Akinek az előző évi zsebnaptárból nem jutott és igényt tart arra, azonnal jelentse be ezen igényét, mert — tekintettel a magas előállítási költségekre — naptárunk korlátozott számban fog megjelenni.

HIREK

Új jelentkezés a Tanítók Házába!

A T. H. igazgatósága elhatározta, hogy az állandó és rendszeres kosztosokon kívül olyan közép- és főiskolás ifjakat is fölvesz, akik csak lakásra és reggelire tartanak igényt. Ily föltételek mellett tanítógyermek havi 150.—, nemtanítók gyermekei 160.— koronát fizetnek. A Tanítók Háza szeptember 1-én megnyílik! Jelentkezni lehet Kovács Alajos igazgatótól elnöknel: Bratislava, IX. Hroboň u. 15.

Kovács Alajos, egyesületünk országos elnöke augusztus elsején Nyegydről Pozsonyba költözött. Új címe: Bratislava, IX. Hroboň u. 15.

Értesítjük kartársainkat, hogy a Magyar Tanítók Háza fölavatása augusztus 28.-án, délelőtt 10 órakor fog megtörténni ünnepélyes keretek között. Erre a szép és egyesületünk, valamint a csehszlovákiai magyar tanítóság életében történelmi jelentőségű házfelavató ünnepségre ezúton is meghívjuk tanítótestvéreinket és a tanítóság barátait. A Magyar Tanítók Háza címe: Pozsony, IX. Hroboň u. 11. (A Palugyay-féle háztól autóbuszjárat a Lamacsi úton.)

Lapunk legközelebbi száma — 16—17. kettős szám alakjában — szeptember 1-én jelenik meg, melyben sorra kerülnek a most anyagtörődés miatt kimaradt közlemények.

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán

beszerezhetők az összes

iskolai nyomtatványok

(Az államnyomda kiadványai, melyeket eredeti áron szállítunk.)

Tankönyvek

(Az összes használatban levő elemi és polgári iskolai tankönyvek raktáron vannak.)

Iskola és irodaszerek-papíráruk

(Elsőrendű minőségűek, melyeket mérsékelt áron szállítunk.)

Normalizált füzetek

(Saját kiadásúak.)

Szépirodalmi művek

községi tanítói és ifjúsági könyvtárak részére.

Ifjúsági népszinművek, vigjátékok.

Alkalmi színjátékok Anyák Napjára.

Bárhol megjelent könyvet és tanszert beszerzünk és szállítunk!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítóság közös vagyonát és lehetővé teszi a már fedél alatt levő »Tanítók Háza« minél előbbi berendezését.

Kovács Alajost a papság is ünnepli. A Ref. Egyház és Iskola július 13-i száma közli a vágyvidéki lelkészi értekezlet beszámolóját. E beszámolóban olvassuk Boross Kálmán kamocsai lelkész, értekezleti elnök megnyitó beszédének alábbi részét: ... Régi és új hazánkban minden magyar kultürember előtt ismeretes Kovács Alajosnak és Negyednek neve, a két név szinte összeforrt. Egyik mintegy bearanyozta cselekedetével a másikat. Tőlünk, emberektől, az idő rohan, vagy jobban mondva, az időben végzett cselekedetek által az idő marad, de mi, porból teremtettt emberek rohanunk el az időtől. Így történt Kovács Alajos negyedi ref. kántortanító barátunkkal is. Negyed és az ő cselekedeteinek emléke megmarad, de neki nyugalomba kell menni. Nem búcsúbeszédet óhajtok hozzá intézni. Szerencsésebb ő sok százaknál és ezreknél, mert élete alkonya felé közelgetve nem megy el elhagyottan, családalanul, hanem azok körébe megy, akiket, mint tanítók apja, Negyeden szívéhez forrasztott, megy a Tanítók Háza kezdő lépéseinek őrizésére. Hogy további, istenes, kultúrális működéséhez Istentől áldást kérjünk, azért is hívtam jelen lelkészértekezletünket Negyedre.

A magyar tanítóság a sajtóban. Lévai gyűléscinkkel kapcsolatban újszólván valamennyi csehszlovákiai magyar napi- és hetilap hosszabb cikkekből foglalkozott a magyar tanítóság problémáival. Némely lapok vezércikkeket szenteltek ügyünknek, s pártállásuknak megfelelőleg kommentálták a »tanítóparlamentek« ülésezéseit. Első helyen kell megemlítenünk a lévai »Bars« vezércikkét, melyet Kriek Jenő írt, s amelyet bő kivonatban ismertetünk a kp. gyűlésről írt beszámolóinkban. Megállapíthatjuk, hogy ez a cikk áll legközelebb mihozzánk, mert hiszen olyan személyiség írta, aki szintén közel áll hozzánk, jól ismeri megmozdulásainkat, panaszainkat, s ezért sikereinket. Tárnyilagossága tehát vitán felül áll. — A Komáromi Lapok július 13-i száma ugyancsak vezércikket szentel a tanítókérdésnek »Tanítóparlamentek« címmel. Többek közt ezt írja: »Lefolyásában, nivójában általában emelkedett szellemű gyűlés volt a magyar tanítóság lévai

nagygyűlése, ahol fontos közoktatásügyi problémák kerültek a tárgyalások zöld asztalára. A magyar tanítóság és vezérkara régi, kipróbált erőkből áll, akik tisztában vannak azzal, hogy a világ nem áll mozdulatlanul, hanem halad előre és éppen ezért ebbe a haladásba korszerűen beleilleszkednek ők is. Nem akarnak elmaradni, nem is maradhatnak el a versenytől ők sem, ha csak kockára tenni nem akarják eddigi szép eredményeiket.« Majd polemizál a baloldali sajtóval, mely a vallásérköcsös szellemű tanítókat reakciósnak nevezi. Védekezést hirdet a lélekrombolás ellen, s befejezésül így ír: »A fiatal magyar tanítóság is ezt az álláspontot vallja. De a haladás jelszava alatt olyan hangú folyóiratokat kiadni, amelyhez a kikötői csapszék hangja erkölcsnemesítő fuvolás: ez aláfer az idézőjeles »haladás« köpönyege alá. A magyar tanítóság nagy erkölcsi ereje tudatában és birtokában le tudja rázni magáról ezeket a kísérleteket és halad előre az erkölcs kimeríthetetlen haladó szellemétől kisérve a nemzeti közmívelődés gondviselészerű utain.« — A Magyar Ujság július 10-i »Fiatal tanítók« című vezércikkében ezt olvassuk: »Szép és bátor a fiatal tanítók kiállása, reménykeltő, hogy már a tanítóság körében is megjelentek az új idők katonái. De ezt nem is szabad elfeledniök: katonák ők, akiknek úgy a társadalom küzdőterein, mint az ő külön harcterükön: a pedagógia fórumain csakis teljes és jó fegyverzettel szabad megjelenniök. A tanítónak, aki jó tanító, a kisebbségi magyarság anyagi és szellemi jövőjét építő tanító akar lenni, széleskörű és alapos tudással, pontos, céltudatos tervvel, tiszta látással és egyenes, kemény beszéddel kell magát felszerelnie... A fiatal tanítók helye kétségtelenül ott van az első arcvonalban, de a jó tanítónak és a jó harcosnak sokat kell tanulnia, hogy biztos talaj legyen a lába alatt.«

Öszinte szó. Míg a párt-sajtó főleg a politikai vallása szerint mérlegeli a magyar tanítók munkásságát, a pártokon felülálló »Magyar Család« e folyóirat őszinte, igaz megértéssel regisztrálja kultúrmisszióikat. Július 13-i számának »Magunk között« cí-

mű rovatából idézzük a következő sorokat: »A magyar tanítóság nyári pihenőre tér. Soha megérdemeltebb pihenő nem jut senkinek, mint éppen az ezerfelé elfoglalt falusi és városi tanítónak. Amikor tíz hónapon át tanított, nevelt, szövetkezett vezetett, tűzoltókat tanított, méhéskedelt, ültetett, magot hintett a munkából és a tudásból, akkor a két hónap új erőt gyűjt, látszólagos pihenésére tér. Pedig a kisebbségi magyar tanító még ezen szünidejében sem pihen, mert az arató földműves verejtékezéséhez hasonló munkásságával építi a jövő terveit. Kutat, keres, ad, áldoz, hogy a jövő neizdedék készen találjon mindent. A napi sajtó rövid búcsúzással küldi őket a pihenésre, mi a rövid búcsúzás mellé meleg kézzorítást is küldünk, nem elismerést, hanem köszönő szeretettel. Egy túlművelt és az idegen kifejezések útvesztőjében tévelygő műbíró barátom mondta nemrég, hogy: »Jó, jó, csakugyan vannak értékes tanítók, de végeredményében mégis csak kultúrátlan emberek! Mit értenek azok a művészet ezer kérdéséhez, a szociológiához és egyéb tudományokhoz! Azért hát kesztűs kézzel kell velük bánni, mert többnek képzelik magukat, mint amennyit valójában érnek.« A kisebbségi magyar tanító nem érezheti magát többnek, mint amennyit ér, mert a legtöbbet ér a nemzetépítő munkások közül. Ha a cschszlovákiai magyar tanítóság szabotálna s megmutálná, hogy nem hajlandó többet »jófiúskodni«, abban a pillanatban megállna a magyar építő munka, mert el lehet-e képzelni falut a tanító munkássága nélkül? Probászkiás főiskolások és jószándékú, de eddig nem élt kispapok szép szavakkal meg-megjelenhetnek egy ünnepdelutánra, de ha nem a tanítói találják ott, vagy hagyják a hátuk mögött, akkor egyszer megjelenésük csak nekik tetsző kirándulás volt, de nyomtalanul múlt el a falu életében. A magyar tanító szenved és küzd a magyar néppel és népért, vele oszlják meg keserűségüket, fájalmukat, rajta töltik ki haragjukat, őt bosszulják meg nemsikerült álmokért, s a tanító glóriás türelemmel tűr mindent, mert amikor rögös pályáját megválasztotta, előre számolt egész életével. A magyar élet ezen mártir-

jainak és első építőmunkásainak kellemes és megérdemelt pihenést kívánunk! — Ezeket a sorokat a magyar családok száza olvasták, s az ehhez hasonló szintre közlemények is nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a közvélemény ma már igazi képet tud alkotni a tanítóság munkájáról.

Az érsekújvári dalosünnep a magyar dalkultúra szép fejlődésének fontos állomása volt. A június 29-i díszhangversenyen szereplő 31 énekar egyes műsorszámait, valamint a kis- és nagy összkarok a hallgatók tömegének felejthetetlen élményt jelentettek. Különösen nagy tetszést keltett a falusi dalárdák fegyelmezett és fokozatos fejlődéséről tanúszkodó éneklése. Ennek érdeme elsősorban a magyar tanítókat, mint karvezetőket illeti, akik a magyar népi öserőt a magyar kardalok eszközével hozzák felszínre a néplelék mélységeiből. A városi énekkarok dalosai közt is számos karlárunk foglalt helyet, s így elmondhatjuk, hogy a III. országos magyar dalosünnep egyben a tanítóság e téren kifejtett kultúrmunkájának is ünnepe volt. A Dalosszövetség másnapi közgyűlése kellőleg méltányolta is a magyar tanítók ezirányú tevékenységét, ami különösen az elmúlt esztendőben vett nagy lendületet. Egy év alatt tizenkét új falusi énekkar jelentette a Dalosszövetségbe való belépését, s ebben a szervezési munkában a szövetség továbbra is kéri a magyar tanítóság határozott támogatását.

A ref. tanítóképző felállítására Komáromban. Szeptember 1-én megnyílik Komáromban a református tanítóképző intézet, mely ideiglenes elhelyezést a ref. gyülekezet tulajdonát képező Széchenyi-utcai régi püspöki lakásban fog nyerni. A tanítóképző-intézet igazgatótanácsa július 5-én Komáromban Soós Károly komáromi egyházmegyei esperes elnöke mellett ülést tartott, amelyen a helyiség-kérdését beszélték meg. A bizottság a helyszínén a mérnöki vélemény alapján megálapította a szükséges épület-átalakításra vonatkozó tervet, mely szerint az épület egyik szárnyát akként fogják átalakítani, hogy egy tanterem, egy ruhatár, zeneterem és szertár fog az iskola rendelkezésére szolgálni. Ugyanebben az épületben lesz

az igazgató lakása is. A tanítóképzőbe a jelentkezés határideje június 30-án járt le. Mint értesülünk, a pályázók száma megközelítette a 150-et. Az első évfolyamra 30 fős és 10 leányövendéket vesznek föl. (Komáromi Lapok.)

A II. országos gyermek-dalosünnepség Podkárpatška Ruszban. Lapunkban jeleztük a Podkárp. Ruszi II. országos gyermek-dalosünnepséget. Az ünnepség, mely program-szerűen folyt le folyó hó 23-án Tiszaiújlakon, felejthetetlen kedves emlékü napja nemcsak Tiszaiújlak lakosságának, hanem fontos eseménye Podkárp. Rusz magyar daloskultúrájának, s ígéretes biztatás a reményteljes fejlődésű jövőre nézve. Az ünnepség délután 3 órai kezdettel — a város tulajdonát képező — s a szőke Tisza partján fekvő mintegy 20 kat. holdat kilevő díszkertben tartott nagyszámú, díszes helybeli és környékbeli közönség jelenlétében. A közönség soraiban láttuk: Husznai I. tanfelügyelőt, v. képviselőt, Bari Gy. ref. esperest, Hókky K. szenátort stb. A kedvező időjárás mellett színpompás, szemekbe könnyeket csaló bájos volt a kis fülemile karok felvonulása. Dercen, Rákos, Visk magyarruhás árvalányhajás csoportjait lelkesen fogadja a közönség. Jönnek Bereg feketeruhás, komolyképi, a magyar jelent őntudatosan átérző, de bizakodó jövőt remélő — kis dalosai. Utánuk Beregszász, Királyháza, Újlak, Szöllös városi polgári viselői csoportjai tűzzel, lelkesedéssel szemökben, őntudattal az arcukon. Érzik, tudják a kis dalosok, hogy ünnepségük nem vásári látványosság, nem dekoratív üres külsőség, hanem értékmelés, rögtönzés a boldogabb jövő felé, s a népek között lévő testvériesülés munkálása.

Az ünnepséget dr. Burger, szülőszöv. elnök nyitotta meg lelkes szavak kíséretében. Üdvözölte Újlak város nevében a falai közé sereglett apró dalosokat, karvezetőket és vendégeket. Az üdvözlést Füstli L. köszönte meg.

Kovács Béla dr. ünnepi prólogjának Puskás Margit, derceni kis-lány által történt elszavalása után kezdetét vette az egyes dalárdák sorshúzás szerinti szereplése.

Elsőnek a viski ref. isk. 80 tagú

gyermekkara lép dobogóra Csík István vezénylete alatt. Előadták a következő darabokat: 1. Vallásos dal: Távoli fényvilágot. 2. Népdalcsokor. Darumadár, Ki tauyája, Kérdi lel-kem, Vetetem én kis kertembe, Csendes már a falu. 3. Vig dalok. Hol jártál violám. 4. Juhász nőták. Régi Gárda, biztos vezetés, biztos tudás, gyönyörű kidolgozás, őntudatos előadás. Minden szám után tapsorkán honorálja az előadottakat.

Következett a nagyberegi 40 tagú ref. gyermekkar Huszti József vezetése alatt. Gondos előkészítés, biztos előadás mellett elsőosztályú teljesítményt produkáltak. Közönség melegen ünnepli őket. Előadott darabjaik címe: Beszegődtem Tarnócára, Az alispán kalapomhoz... Nyolcan vannak a mi Judaink, Becserelt a rózsám, Nem tudok én csak szántani, Piros alma piros kláris, Új a eszámán.

Harmadikul a szöllői ref. gyermekkar Szabó Sándor vezetése alatt lépett deszkára. Darabjaik: Kitétték a holttestet az udvarra, Az egri ménes, Ritka búza, Felleg borult, Török bársony süvegem, Szállj, szállj, szállj. Előadásukkal részlegáltak a közönség meleg tapsára.

Negyediknek a királyházi ref. gyermekkar lépett fel Sárkány Lajos dr. ref. lelkész vezetése alatt. A közönségnek nemvárt, kellemes meglepetésben volt része. Kötő hanganyag, biztos tudás, kiforrott technika — jól választott darabok: nagy hatás, taps, elismerés rengeteg. Előadott darabjaik címe: Oh mily édes a magyar szó, Felszántottam kertem alatt a meggyét, Tündérország rózsás kertje, Tudom, az én megváltón él, Minden gondotokat ő reá vessétek.

Utánuk a derceni ref. isk. gyermekkara következett Füstli László vezetése alatt. Előadtak Kodály—Bartók—Geszler gyűjtéséből 4 régi magyar dalt: Láttad-e te babám azt a száraz nyárfát?, A Nád Jancsi csardába van, Végig mentem a tár-kányi sej-haj nagy uccán, Ucca, ucca, ég az ucca. Majd két Fráter-dalt: Rozmaringos ablakodból és Ott ahol a Maros vize. Dankó P.: El-törött a hegedűm, Szentgály: Átal mennék én a Tiszán, és egy népdalt:

Veszek neki csizmát pirosat. A rendkívül nehéz technikájú régi dalok előadását kitűnően oldotta meg a kar. Népünk búsongó természetét kifejező: Látlad-e te babám és a Nád Jancsi-t követő, minden átmenet nélkül viharos jökedvbe átszökkenő — vonását jellemző zenei hajtásokat főlényes tudással, precíz kidolgozásban hozták. Frenetikus hatás. Ujrázás. Meleg, bensőséges ünneplés, üdvözlés.

Következett a rákosi ref. gyermekkar Apai János vezetése alatt. Előadták: Beh szép az a magyar nőta, Megüzentem a rózsámnak, Mikor én még kicsi gyerek voltam, Száll a hegyre barna felhő, Piros alma, piros kláris, Ereszkedik le a felhő, Pírosodik szépen az ég alja, Jaj de búsan harangoznak, A kis harang, s a svéd négyes c. darabokat. A hatalmas anyagot pontos betanításban, a zenei szépségek kidomborításával, árnyalati jelek pontos alkalmazásával adták elő. Böven hullott a taps és elismerés.

Következett a beregszászi áll. isk. gyermekkara Czabán Samu vezetése alatt. Itt Samu bátyánk, mint biztos kezű karmester mutatkozott be. Anyaga kitűnő, a dalok összeválogatása kitűnő, előadás kitűnő. Ünneplte, tapsolta, újrázta is a közönség. Darabjaik címe a következő: Fogadjuk meg a mai szent napon. Két gyöngyc volt a falunak, Vadszülő indája, Ej van, csend és nyugalomnak éje, Jaj de fáj, jaj de fáj, Magasan repül a daru, Ez a legény nyalka is..., Húzzad, húzzad..., Hogyha a kis lánynak az jutna eszébe.

Utolsóának a vendéglátó ujlaki áll. isk. gyermekkara lépett deszkára Turzó László vezénylete alatt. Meglepően finom kidolgozás, biztos tudás, hatásos előadás jellemzik a kart. Darabjaik címe: Felleg horult az erdőre, Esik eső, majd lesz merő, Kis kertemnek kedves bokrétiája, Száll a felhő észak felől. Aki engem megszeret, Jó estél kívánok Mojzes.

Ezután műsoron kívüli két betétszám következett. Énekduett dr. Sárkány L. harmonium kísérete mellett. Előadta a királyházi kar két hájós fehér ruhás leánykája nagy hatással. Majd a viski gyermekkar 12 magyar ruhás leánykája a magyar szóelőt táncolta el harmonika kísérel

mellett tomboló lelkesedést, viharos tetszést és tapsot aratva.

Befejezésül következett a megjelent karok több mint 400 dalost kitevő egyesített karának összkari darabja Füstí László vezénylete alatt. Előadva Petőfi—Szabadi: »Befordultam a konyhába«, c. darabját. A közönség szünni nemakaró tappsal jutalmazta a szép és biztos előadást, sőt a közkívánat elől kitérni sem lehetett, meg kellett ujrázni, ismét fokozódó ünneplés árá fejeben.

A szülőszövetség kebeléből alakult zsűrinek, melynek tagjai voltak dr. Burger elnöklete alatt: Husznai tanfelügyelő, Pap S. g. k. lelkész, Szabó Gy. főjegyző és Szabó A. igazgató — nehéz dolga volt dönteni az egyes dalárdák minősítéséről és sorozása tárgyában. Általánosságban megállapították, hogy minden kar dicserétesen szerepelt és méltó az elismerő oklevélre. Mégis a zsűri egyhangúlag az I. sz. nagy elismerő oklevelet a deceni karnak ítélte oda. Szavazatlóbbsséggel nagy elismerő oklevelet kapott még Visk. Bereg és Királyháza. Elismerő oklevelet kapott továbbá: Rákos, Beregszász, Szöllös és Ujlak. Az ünnepség az elismerő oklevelek kiosztásával, dr. Burger és Füstí L. zárszavaival végződött. A kis dalosok ezután cigánymuzsika hangjainál táncra perdültek. Majd uzsonna, s utána hazautazás. Megemlítésre méltó és eléggé nem méltányolható a rákosi és deceni magyarok példája, akik a magyar dal felkes ápolása végett magyaros lelkesedéssel a Rákostól Ujlakig oda és vissza vezető 128 km. és Dercentől Ujlakig oda és visszalévő 86 km. útát székéren tették meg. Kora hajnalban indultak, hogy másnap pily-mallatkor egész éjszaka szekerézve — de frissen és jókedvvel térjenek haza. Amelyik népnek ilyen vasidőzetű, lelkes, áldozatos fiait és leányait, dalosait vannak, annak a jövője nem lehet bizonytalan és homályos. A rendezés nagy munkáját általános megalégedésre az ujlaki szülőszövetség és áll. tantesztület végezte. Köszönet nekik és Tiszaujlak lelkes közönségének ezért a felejtethetlen szép napért.

»Hidaskürt, a második Zsigárd«. Így aposztrofálták a napilapok Hidaskürt községet, a július elején »Kirándulás a Mesck Birodalnába«

címmel rendezett gyermekelőadások alkalmából. A Híradó lelkes cikkben emlékezik meg az előadásról. »Itt is tanítócsalád távozott a kis művészek betanításán, mint Zsigárdon, — írja többek közt. — Horváth Imréné és Horváth Imre igazgatótanító hónapok óta tanították a hirdasküri iskolásgyermekeket. De a sok munkának, fáradozásnak meg volt az eredménye. Máris meghívák őket Galántára őszi vendégszeplésre. — A magyar műkedvelés tehát új fejlődési lehetőség előtt áll: a falu ifjúsága után a falu gyermekai lépnek a »világot jelentő deszkákra«, hogy onnan is hirdessék a tanítói munka eredményeit és kifogyhatatlanságát.

Polgári- vagy középiskola? Ezzel a címmel ír megszívlelésre érdekes cikket a pozsonyi Szemke újból kiadott »Magyar Szülő« röpirata. A cikk világosan kimutatja, hogy a középiskolába beiratkozók nagy része nem tesz érettségét, tehát céltalan volt a középiskolához való ragaszkodásuk. Másrészt azt a tévhitet cáfolja meg, mintha a polgári iskola alacsonyabbrendű volna a gimnáziumnál... »Szülő! Ne keress gyermekednek valamit ott, ahol mit sem kínálnak. Ne kapkodj chimérák, utópikák és illúziók után! Adj kenyeret gyermeked kezébe és ne értéktelen papírost. Tanítsd meg dolgozni és ne engedd meg, hogy balgán az elérhetetlen után vágyakozzék.« Ilyen felvilágosító munkára valóban nagy szükség van, s örömmel vehetjük tudomásul, hogy a »Magyar Szülő« szeptembertől kezdve havonta igéri megjelenését.

Tátrai nyaralás. A Pensio Filipi (Dolný Smokovec) tulajdonosa arról értesíti lapunkat, hogy kedvezményes tátrai nyaralási ajánlatát a tanítók részére augusztusban is fenn tartja. Napi pensio (szoba, négy-szeri étkezés) 28.— Ké.

Előzetes értesítés! Szeptember 1-re megjelenik a párkányjárás

AMTE. Tanítómengye pályázatán 500 Ké jutalmat nyert rajzoktatási pályamű: »**Illusztráló rajzolás**« címen. Írta: Bakonyi István polg. isk. szaktanító. Ára: 15.— Ké lesz. Mint az öntevékenység iskolájának nélkülözhetetlen élettársa lesz ez a szak-könyv a néptanítóság kezében, mely pszichológiai illusztrálással könyvnyit a szabadkézi rajzoktatáson. Megrendeléseket az egyesület nevében Nagy József nánaí rk. ig. tan. intézi el. Cím: N. J. Nána, okres: Párkán.

A tanító és tanulóinak otthona. Egy amerikai városban, Clevelendban, az ottani iskolai inspektor bevezette, hogy a tanítók kötelesek rendszeresen látogatni diákjaik családját. Negyedévenként kell ezeket a hivatalos látogatásokat tenni. Látogatás után egy nyomtatott formulát kell kitölteni a következő rovatokkal: a látogatás kelle, a családtagok, akikkel a tanító beszélt; a szülők viselkedése s végül a tanító megjegyzései, melyeket fontosaknak tart a gyermek és környezete jobb megértése szempontjából. Ezeket a jegyzeteket megőrzi, hogy az osztálytanító bármikor meríthessen belőlük szükséges tájékoztatókat.

A középiskolák magasabb osztályiban megállapították ezen látogatások értékét. A diákokat kioktatták, hogy munkájukat nem fogják osztályozni s hogy mindegyikük őszinte véleményét írjon. 127 véleménynyilvánítás közül 121 nagyon kedvezően hangzott el ezekről a látogatásokról. A tanítók és inspektorok nézete és tapasztalata szerint a népi iskolában könnyebb a szülőkkel való kooperációt megteremteni, mint a középiskolákban. A tanítók ezen látogatási alkalmakat felhasználják arra is, hogy a szülők figyelmét felhívják az iskolák nagyböfokü anyagi támogatására.

(The Journal of the Nat. Gd. Ass.)

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

»Beszélni vagy hallgatni?« Hogy miért nem vágjuk vissza az »új korszak« üléseit és miért nem mutatunk rá szándékosan elferdített és tendenciózusan beállított »hírszolgálatuk« rosszhiszeműségére: annak

csupán az az oka, hogy ezt az olesó fegyvert igénybe venni mi lapunk méltóságán alulinak tartjuk. Aki nyitott szemmel jár, az úgyis tudja, hol az igazság. Tény, hogy az új korszak nagyon szívesen venné, ha

mi számról-számra megsértődneknék lehetetlen állításain, neveléses »vadászain«, hiszen ezért írta nekünk szerkesztője: »Üssetek, vágjatok, szidjatok, csak írjatek rólunk.« Nos, mi nem csináljuk meg neki ezt a reklámot. Elismerjük, valótlanságaik egyes hiszékenyebb fiataljainkat könnyen félrevezelhették, mint pl. az a hajánál fogva előráncigált érv, hogy a kárpátaljai műsorból a szerkesztő törölte az »ilku pát«, mint előadó nevét. De — mit gondolsz — elhinné talán az ilyen rágalmazás, hogy az illető név a beküldött kéziratban sem szerepelt? Úgy-e, nem. Mert akkor jönne valami más. Eppen úgy, mint a farkas és a bárány meséjében. Vagy kiolvastad-e másvalaki az újkorszakon kívül annak a június 1-i vezércikknek utolsó mondatából azt, hogy írója »félti azt a jó kis koncot, melyet neki az egyesület nyújt...?! Ki mint él, úgy ítél, — mondja a közmondás. Megérténé-e az újkorszak azt a lelkes taptost, melyet a lévai nagygyűlés egyik ifjú előadója kapott, mikor előadásában éppen azokat a vezércikkbeli szavakat idézte? Igaza van egyik napilapunknak: nem a fiatalok és öregek problémájáról van itt szó. De nem is szociális kérdésről, hanem: egyesületi gondolkodásról és — enyhén szólva — kari összeférhetetlenségről. Ha valamely család tagja rossz útra tért, ügyebár nem beszélnek róla. Tegyük

így mi is: szlovenszkoí magyar tanítócsalád.

F. V. Dolný Stál. T. L. Sodomý, B. P. Prešov, L. G. Orehová-Potoň, H. L. Komárno, K. G. Samoryn, K. I. Hornle-Soliby. Címüket a kívánt módon javítottuk. Lapot az új címre küldjük. — **Cz. M. Vért-pusztá, K. M. Naszvad, M. T. Izsa, S. A. Perbete, B. B. Stredné Túrovec, M. L. V. Darovec, M. S. Mužla, M. V. Petržalka, K. F. Palló, N. I. Bés, Gy. I. V. Selmenec, F. D. Andóti, Gy. M. Radvány, Gy. M., Gy. I., K. M. és L. E. Kurtakeszi.** Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — **Cz. M. G. Mihalovec.** A küldött összeget megkaptuk. — **Dr. N. A. Lučencec.** Törzskönyvi száma 304. — **D. J. Hucin.** Intézkedtünk, hogy a lapot rendszeresen kapja. — **K. E. Čebovec.** Elintéztük. — **L. B. Trnovec n/V.** Kijavítottuk. — **S. K. és S. I. Berehovo.** Előfizetőink sorába felvettük. Lapunkat megindítottuk. **Sz. S. V. Sarluhy.** A hibás címet a kívánt módon javítottuk. — **P. I. Vizkelet.** A katonai szolgálat kezdésével kívánságára a lapot megszüntettük. Kérelmére most újból megindítottuk. — **S. I. Jägersek.** Lapja 1596/935. szám alatt iktatva irattárunkban. — **M. D.-né Vajka n/D.** A lapot az iskola címére küldjük. — **N. L. Cs.-Radvány, H. L. Ludmover, P. B. Ap.-Sakálaš, B. B. Szögyén.** Levél ment. — **S. J. Levicec.** Levélét áttettük Kovács elnökhoz.

Ifjúsági- és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági-

és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

TARTALOM:

Vezércikk: Somogyi István Údv az Aratónak! — **Egyesületi élet:** Központi gyűlés Léván. — Negyedik Egyetemes Nagygyűlés. — A nagygyűlés résztvevői. — A kárpátaljai AMTE közgyűlésének jegyzőkönyve. — A Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltja II. évi rendes közgyűlése. — Könyvesboltunk együttműködése a Szt. Ágoston Társulattal. — Felhívás Gömör-Nógrád tanfőmege tagjaihoz. — Beszámoló Gömör-Nógrád tanfőmege évi rendes közgyűléséről. — Halálozás. — Az 1935/36. évi zsebnaptárunk. — **Hírek.** — Szerkesztői és kiadóhivatall üzenetek.

A LEGTELJESBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

reáliskolai tanár, ismeri szlovák nyelvet
és helyőrvét
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL**

A Könyvtárig kerülés 4/2 az az

első szlovák nyelvtan,

amely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondati
szervezését, és a szlovák nyelv
és helyőrvét történetét.

TARTALMAZA

A SZLOV. MATEKA MEGÁLLAPÍTOTTÁ
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem példányban
szedve tanító sem. Tanítói könyvtárak
jobb példányban rendeljék meg.

A teljes, két kötetes mű ára fizetési ké.
Egy kötetben, erős vászonkötésben.

KAPHATÓ

minden könyvtárakban és a Magyar
Huskár István könyvtárában, Buda.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Atutazónak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10% -os kedvezmény!

Kézzelkötött kötetben, 64 nyelvi, angolul és teljes mennyiségű kalendáriummal és jó minőségű és legelőbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäslarska 11.

Tanító uraknak és beosztottjuknak kedvező áron lehet foglaltatni. Kívánatra díjazásuk mintagyjteményeket díjazással és vételekkel rendelkezőknek lehet beosztatni.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. lek. számára, kötet, I. rész 24.00
K. rész 22.70 Ké. (24. 22. 24.10/22.1.1.)

Vásárhelyi--Wesze: Olvasókönyv

a polg. lek. számára, kötet, I. rész 24.00
K. rész 24.70 Ké. (24. 22. 24.10/22.1.1.)

Wesze: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. lek. számára, I. rész 12.00 — II. rész 8.00 — Ké. (24. 22. 24.10/22.1.1.)

Somogyi: Természetrajz

a népközlők 6-9 oszt. számára, kötet
Ké. 12.00 (24. 22. 24.10/22.1.1.)

Ami a című és polg. lek. számára szóló tankönyvvel kapcsolatban érdeklődő olvasóknak mellékelve a jelen táblázat előzetesen, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Unió cégnek küldhet, az Unió cég az ügyintézését követően a megfolyozott tanulóknak számára. — Irodalmi tankönyvekből mintázásnyelvet postaküldéssel lehet az Unió cég Praha. Kérje egyáltalán könyvjegyzékünket is.

Ami a Unió-tankönyvek megvásárlásához minden könyvtárosokhoz, vagy pedig tankönyvtárak és pedagógusokhoz eljuttatni kívánjuk.

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO'

A decorative flourish consisting of a stylized flame or leaf shape at the top, with a series of curved, scroll-like lines extending downwards and to the left.

XV. évf.

16-17. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi All. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói All. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla,

Társzerkesztők: Szepesi Gyula, Uberczky Géza, Wiland János.

Koltaszerkesztő: Gáspár János.

Kárpátaljai munkatársak: Komos Gerő, Kócsa Gyula.

Szerkesztőség: Dolina Saliby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, központi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes száma ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 20.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő címére
küldendő: Boross Béla tanító, Dolina Saliby (Alsószell), Galufal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések reklamációk) Arondás
lúszel központi pénztáros és Talke Mihály központi ellenőr látják.
(Komárno, központi elemi isk.)

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemesi
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendő. E leveleken közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:
egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:
Egyszeri közlésnél:

1. egész oldal 80 Ké
1/2 " 50 "
1/4 " 30 "
1/8 " 15 "

Engedmények:

2x1 közlésnél 15 %
3x1 " 20 %
4x1 " 25 %
5x1 " 30 %

Evi hirdetéseknel:

1 évre 1. egész oldal 300 Ké
1 " 1/2 " 500 "
1 " 1/4 " 520 "
1 " 1/8 " 600 "

Pályázati hirdetések:

Szavanként . . . . . 30 fill.
Vastagabban szedett szó 60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, központi elemi iskola, küldendő.

Veni sancte a pozsonyi Hegyiliget fővében . . .

Csodálatosan tiszta, derűs, napsugaras nyárvégi nap volt augusztus 28-a. Mintha a természet is ünnepi díszet öltött volna, hogy illő keretet adjon a magyar tanítók ünnepének. A pozsonyi Hegyiliget faóriásai suttogó lombátórukkal fölfogták a főváros zaját, s megölelkezve a regényes északi völgyek lehelletével: csendes harangszó áhítatában hívogatták az érkezőket a szlovenszkói magyar tanítók új templomába. »Veni sancte«-ra...

A Tanítók Háza széles udvarán, világos, tágas szobáiban tanítók gyülekeztek, hogy résztvegyenek a Ház ünnepi fölavatásán. Boldogság, öröm sugárzik le az arcokról. A szemek tükréből úgy látszik, mintha mindenki kézenfogva vezetné gyermekét és mutogatná neki az új hajlék, az új otthon szépségét és mintha mondaná: látod fiam, ezt a házat neked építettük, hogy második szülői otthonod legyen... s mintha hallanók a láthatatlanul jelenlévő gyermekesereg köszöntő szövegét, hálás szívük csengő kacagását...

S amikor ott bent, az »olvasóteremben« száz magyar tanító előrelöveste, előimádkozta az odakerülő ifjúság lelkéjé: a kisebbségi magyar jövő feladatait államunk demokratikus életformái keretében, akkor a szülő reményteljes öröme éreztük, mellyel útrabocsátja gyermekét az első szeptember kapujában. Odakint még pár lépése volt az időnek a tanévnyitás hónapjáig, de bent, a szívekben már fölvirradt a »veni sancte« napja. Köztársaságunk tizenhetedik szeptemberének álmai boltozódnak immár fölöttünk, de sohasem álltunk alattuk annyi várankozással, annyi vágyakozással és annyi önbizalommal, mint most, mikor tanítói jóléti törekvéseinknek fontos állomásához, a Tanítók Házához érkezünk.

Augusztus 28. napja új fejezetet nyit a szlovenszkói magyar tanítóság életének könyvében, s akik munkájukkal, szolidaritásukkal, tanítói vérükkel írói ennek a fejezetnek, tudatában vannak a jelentőségnek és a felelősségnek. Mert a tanítói történet lapjait ettől a naptól kezdve nemcsak az apák, de a fiúk is forgatják!

A Ház fölavatása.

Dél előtt 10 órakor benépesült már a széles folyosó, megjelentek a meghívott vendégek, a tanítóság barátai és a tanítók közelből és távolról egyaránt. A tágas olvasóterem szűknek bizonyult a kb. százfőnyi ünnepi közönség befogadására. Az iskolaügyi minisztérium bratislavai referátusának képviselőjében Ballo Gyula főtanácsos és Kutlik Igor

igazgató jelentek meg, s a jelenlévők névsorában a következő nevek szerepeltek: Dr. Balogh Elemér ref. püspök, Dr. Zibrita Lajos, az áll. tanítóképző igazgatója, Kontsek György tartománygyűlési képviselő, Dr. Kuthy Géza Galánta, a Hanza elnöke, Rehorovszky Jenő és Környei Elek a sajtó képviselői, Kovács Alajos, Kovács Alajosné, Fritsche Paula, Kowarik Mihály, Kowarik Mihályné, Manga János, Schöll Gyula, Schöll Sándor Pozsony, Somogyi István, Árendás József, Wankay László, Weisz Kornélia, Weisz Mariska, Huber János Komárom, Csiba Mihály Vajka, Kardos Odón, Lelovics Sándor Taksony, Nagy István, Nagy Istvánné, Heringes Lajos, Ritter Antal, Ritter Antalné, Ledényi Ernő, Ledényi Ernőné Szenc, Patassy Elek, Gergő Emil Kiskoszmály, Szabó Henrik, Horváth Imre Hidaskürt, Berényi Gyula, Bocz Árpád, Polák Kálmán Galánta, Boross Béla Alsószeli, Oswald Lajos Vecse, Bauer Ferenc Magyarbél, Dubay Géza, Kauzál József, Dr. Krammer Jenő, Kemény Rezső, Plichta János Érsekujvár, Hideghéthy Nándor Füss, Vanisek Elek, Szelle Kálmán Nagypaka, Vizváry Vilmos, Fabuss Aranka, Kemenczky Irma Aranyos, Ivány Ferenc Deáki, Lohner József Józka, Bodon Lajos Radnót, Lippert Gritsch Margit, Belluch Imre Endréd, Vajda Károly Nagy-Ida, Barthalós József Nagyfödémes, Tridomszky Károly, Tridomszky Károlyné Gúta, Varga István Pered, Dóka Sándor Léva, Kónya József Kőhidgyarmat, Virsik János Bagota, Azonkívül több kartárs volt még jelen, akik később érkeztek.

Kovács Alajos, a T. H. igazgatóságának elnöke magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt. Szívében az édesapa öröme érzé, aki gyermekéért nagy áldozatot hozott. Valamikor az áldozatos apák gyermeküket is késznek voltak föláldozni Istennek, — mi pedig gyermekeink javára áldozzuk munkás verejtékünk gyümölcsét, ezt az épületet. A magyar tanítóság szemében ünnepi esztendő a mostani, mert szent hajlékot építettünk vágyva-vágyott céljainknak. Az első alkalommal, mikor e Ház igazgatósága egybegyűlt az épület átvételére, összetettük a kezünket és hálát adtunk Istennek az ő megsegítő kegyelméért: most szívünket tegyük össze és örüljünk, ünnepeljünk dicsérő és áldó magasztalással.

A nagyhatású megnyitó után Ballo Gyula az iskolai referátus főnöke üdvözölte a magyar tanítóság nemes törekvéseit. Ritka ünnepe ez — úgy mond — a tanítóságnak. A magyar tanítók bizonyosságát adták áldozatkészségüknek és szociális érzületüknek, amikor ezt a házat a tanítószülők gondjainak nyíltá, egyben a gyermekek jó nevelésének biztosítása érdekében megépítették. Meg kell hajolni a magyar tanítóság szép elgondolása előtt. A referátus képviselőiben én is meghajlok e nagy tanítói áldozatkészség előtt. Isten éltesse az alapítókat!

Harsány éljenzés fogadta ezt a hivatalos helyről jövő

elismerést, majd Vízváry Vilmos mondotta el általános figyelem közepette lendületes beszédét, melyet az alábbiakban teljes egészében közlünk:

A T. H. CÉLJA.

Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Tanítótestvérek!

Szövetkezetünk igazgatóságának megbízásából nekem jutott az a nagy szerencse, hogy ebben az ünnepélyes órában rövid előadás keretében ismertethetem a T. H. célját. Nem a szövetkezetről szólok. Annak céljai az alapszabályokban vannak lefektetve. Erről az épületről emlékezem meg, melynek felavatására ily szép számmal összegyülekeztünk. Kérem szives figyelmüket!

I. AZ ÉLET ÚJRA KEZDŐDIK.

H. G. Wells: A világtörténet alapvonalai című könyvében hétszáz és egynéhány oldalon tárgyalja az élet fejlődését és az emberiség történetét. A vastos kötet végén arra a következtetésre jut, hogy: »Az élet örökké újra kezdődik.« Nép-pek, nemzetek egy-egy fölfelé ívelő kört futnak meg. Az egyik kisebbet, a másik nagyobbat, és amikor a pályát megfutották, akkor megkezdődik az átcsoportosítás, megindul az új élet.

Mi, akik tanúi voltunk a nagy világégésnek, saját szemünkkel láttuk, miként zárul egy-egy pálya, és hogyan keletkezik az új élet?

A régi világ pusztulásával — személy szerint — a mi kis lelkivilágunk is összeomlott. Az átcsoportosítás alkalmával új állam keretei közé kerültünk. És itt új emberek társaságában új munka várakozott reánk.

Leromlott anyagi viszonyok között indultunk neki az új életnek. Szárnyaszegetten róltuk az élet utait. Munkánk lélek nélküli robot-munka volt. És az alatt, amíg mi lélek nélkül robotoltunk, köztársaságunkban megindult az új élet. Az alatt, míg mi önös egyéni érdekeinket személyenként védelmeztük, a cseh, morva és szlovák tanítótestvéreink hatalmas egyesületekbe tömörültek és állami támogatással jóléti intézményeket alkottak.

A kedvező alkalmat már-már elszalasztottuk, mikor Kovács Alajos bátyánk kiadta a jelszót: »Magyar tanítótestvérek! Szívvel, lélekkel kapcsolódjunk be az államépítő munkába, mert új élet kezdődött, s az új életben új feladatok várakoznak reánk!«

A magyar tanítóság megértette a vezér szöszalát. Megalakította a Sz. Á. M. T. E.-et, és mint szervezett egység kapcsolódott be az államépítő munkába.

II. EGYESÜLESBEN AZ ERŐ.

A munka nem volt könnyű! Egyfelől az intéző körök előtt kellett megbizonyítani a jószándékunk tisztaságát, másfelől a

tanítóság anyagi helyzetének javítása adott sok gondot és dolgot a vezetőségnek. Tanfolyamokat és tanulmányi kirándulásokat rendeztünk a szellemi nivónk emelése végett. Gyűléseztünk és memorandumoztunk az anyagi helyzetünk javítása érdekében.

Iskolai felsőbb hatóságunk hamarosan átlátta a konzolidáció terén végzett munkánk fontosságát. Az állami tanítók fizetés- és nyugdíj-viszonyait rendezte; ugyanakkor tételes törvénnyel biztosította, hogy a nem állami tanítók javadalma sem lehet kevesebb, mint a hasonló fokon működő államiaké.

Az anyagi helyzetünk szemlátomást javult. Azonban a házon kívül taníttató szülők gondjait ez az újabb fizetés-rendezés sem oszlatta el. Évenként szaporodott a taníttató szülők száma. Némelyek 2-3 gyermeket taníttattak a házon kívül. Ezeknek a szülőknek havonként tetemes összeget kellett áldozniok gyermekeik neveltetésére abból a fizetésből, mely eredetileg csakis a családi tűzhely melegítésére volt szánva.

Amily mértékben nőtt a taníttató szülők gondja, azon mód szaporodott a sóhaj, a panasz, a segélyl-kérő szó. Gyűlésekben és társas összejövetelek alkalmával tárgyalgattuk az ügyet. Valahányszor szóba jött, mindannyiszor a T. H. létesítésének szükségessége voltát hangoztattuk.

Végre is a központi vezetőségünk tette magáévá az ügyet. Egyik gyűléséből bizottságot küldött ki a T. H. tervének kidolgozására. Később megindította a gyűjtést és a részjegyzést. A sok évi fáradozás eredménye ez a kis ház, de egyúttal beszédes bizonyossága annak, hogy: »Egyesülésben van az erő.«

III. A CÉL FELE.

Megházasodtunk! Közönséges értelemben a házasodás a célhozjutást jelent. De mi korántsem mondhatjuk el, hogy a célnál vagyunk. Csak a cél felé törekszünk! Mert voltaképp mi is a célunk?

Célunk, hogy a taníttató szülők gondjait megosszuk. A tanulói ifjúság részére kellemes és kényelmes otthon létesítsünk; olyan otthon, mely minden tekintetben pótolja a szülői ház gondoskodását és melegét. És nem utolsó sorban célunk az is, hogy gyermekeink a saját portánkon nőjjenek fel.

A taníttató szülők gondját most még csak részben oszthatjuk meg. A házon néhány ezer korona adósság van, így kénytelenek vagyunk a lakás minimális bérértékét megfizettetni a szülőkkel. De viszont a felől nyugodtak lehetnek a szülők, hogy az az összeg, melyet a T. H. pénzlárába befizetnek, teljes egészében a gyermekeik jólétét szolgálja.

A kellemes és kényelmes otthon ime készen várja az ifjakat. A kies fekvés, a modern berendezés, mind azt célozza, hogy itt a gyermekeink jól érezzék magukat. Szívvel-lélekkel láthatóan hozzá a tanuláshoz. Távól a város zajától nyugodtan készülhessenek elő az élethivatásukra.

A saját-portának állampolgári nevelés szempontjából van nagy jelentősége. Bizonyos fokú felemelő érzés lölti el a keb-

lét annak az embernek, aki a saját földjén állva először néz szét a világban és a saját portájáról tekinthet fel a magas égébe. Itt szívja magába a gyermek az anyaföld szeretetével együtt a Tiaza szeretetét. Itt ébred tudatára közjogi helyzetének az ifjú. Itt kapcsolódik be abba a polgári társadalomba, melynek tagjává lett. Itt tanulja meg, hogy neki az állammal szemben nemcsak jogai, de kötelességei is vannak.

Nevelésünk egyik fő célja az állampolgárnevelés. Ezért tulajdonított nagy fontosságot a saját-portának.

De van ezekenél közelebbi és távolabbi célunk is! Közelebbi célunk, hogy e házat benépesítsük. Köztartási segélyeket nyújt-hassunk. Azok számára pedig, akik más városokban tanulnak, szabadaszkatokat létesíthessünk és segélyeket oszthassunk ki.

Távolabbi célunk, hogy a rángkötvetkező nagyszünetidőben üdülő-telepeket rendezzünk be itt, az üdülni vágyó kartársak részére.

Sajnos, hogy anyagiak hiányában épp a legközelebbi célunk elérése a legnehezebb. De én hiszem, hogy ha a kilátásba-helyezett államsegélyt kézhezkapjuk, ezt a célunkat is elérjük.

IV. A KITARTÓ ÉS CELTUDATOS MUNKA GYÜMÖLCSE.

All a ház! Nemsokára megkezdődik benne az új élet és az új étellel új reménység költözik szívünkbe. Adja a Mindenható, hogy mindazok a remények, melyeket ennek a jóléti intézményünknek a működéséhez fűzünk, beteljesüljenek. Legyen tanúja ez az épület a magyar tanítók szolidaritásának. Hangos szóval hirdesse a kitartó és céltudatos munka diadalát.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után az egyes tanító-megyék és járáskörök elnökeinek felszólalása következett. O s v a l d L a j o s a Galánta—vágsellyei tanítómegeje nevében mondott beszédet. Többek között rámutatott arra, hogy a magyar tanítótság nyugodtan tekinthet a jövőbe, mert az élet tudományait tanuló gyermeke jó helyen lesz itt, ebben a családiás szellemű otthonban, s nevelése a szélsőséges világnézetektől mentes, egészséges, erkölcsös irányban fog történni. A T. H. gondnoka példaképe lesz az ifjúságnak, ami egymagában is nagy biztosítóka e hajlék tiszta pedagógiájának. Büszkén tekinthetünk ez épületre, mert nemcsak a cement tartja össze annak falait, de annál sokkal hatalmasabb összetartó erő: a magyar tanítótság önbizalma!

Bauer Ferenc a Bratislava III. tankerületi magyar tanítómegeje üdvözlését tolmácsolta:

»Küzdelmek állandó tárgya, sziveink legfőbb vágya, reménységünk magas fellegrára im előttünk áll. Ez a mi kis házunk, amely százszor is megáldott. Nem az egység, nem a tied, nem az övé testvérem, hanem a mienk, mint az a kicsi falusi templomocska, ahonnan mindennapi fohászainkat küldjük a Mindenhatóhoz. Bratislava III. nevében üdvözlöm és mondok hálás köszönetet mindazoknak, akik bármely módon hozzájárultak ahhoz, hogy ez a mai ünnep itt

létrejöhett. Minden szlovenszkói magyar tanítónak pedig azt üzenem, hogy tekintse e hajlékot búcsújáróhelynek, amelyet ha a valóságban nem is, de gondolatban felkeresni mindennapi kötelessége mindaddig, míg a magyar tanítóság rászoruló gyermekeinek itt ingyenes, nyugodt, boldog otthon nem teremtünk. Ha mi a cél előtt kidőlünk, jöjjenek az utódok, mindaddig míg ezen álmunk teljesedést nem nyer és e hajlékban esténként áldó imádság mellett, emlegetik neveinket.»

Wánkay László a Komárom—Csallóközi tanítómege köszöntését adta elő a komoly méltóság, s a tanítótestvéri együttérzés keresetlen szavaival.

Beluch Imre a Léva—Zselizi tanítómege nevében mondott üdvözlő beszédet. E fölavatás ünnepe a hála kifejezése azok iránt, akik talán a szájuktól vonták el a falatot, csak hogy valóra váljon ez a magyar tanítói álmom. Kiáltasuk oda a kishitűeknek: jöjjetek, lássatok! Győződjetek meg róla, mire képes az egy akarat, a közös cél felé való kitartó törekvés! Kivánja, hogy ez az alkotás fejlődjék, viruljon a magyar tanítóság, valamint a ház őrzőangyalai: Kovács Alajos Bátyánk és felesége, a magyar tanítók édesapja és édesanyja örömére!

Bíró Béla a maga és a párkányi tanítómege nevében fejezi ki örömét és tolmácsolja megyéje tanítójának üdvözlését, akik hálával gondolnak mindazokra, aki e ház megvalósításában fáradoztak. Őszinte óhajtása az, hogy akik e ház lakói lesznek, olyan nevelésben részesüljenek, hogy a demokratikus eszme minta-polgáraivá legyenek. Szolgálja ezen intézmény az igazságot, a demokratikus gondolkodás diadalát, mely boldoggá teszi a kisebbségi magyart!

Balogh Elemér püspök üdvözlő beszédében három tanítója emlékét újítja meg. Az egyik a nemes fák és virágok barátja volt. A másik (Győre Dániel), aki Baksay Sándor mellett működött, a zeneművészetet imádta. A harmadik: Borsos István, olyan nagy szeretettel nevelte a rábízott gyermekeket, hogy azok még a kényszervakációban is visszazöktek hozzá, csak hogy szavát, tanítását hallhassák. Ilyen egyéniségeket neveljen a Tanítók Háza! Beszéde végén megemlékezik Dr. Kúthy Gézaról, a Hanza elnökéről, aki a vezetése alatt álló Hitelszövetkezet anyagi segítségével járult hozzá a T. H. teljes fölépüléséhez.

Vajda Károly a Kassa-vidéki tanítóság nevében beszélt. »Legmesszebről jöttem. Mi ott keleten nagyon távol vagyunk a magyar tanítóság zömétől, de hisszük, hogy a Tanítók Háza erős kapocs lesz köztünk, mely közelebb hoz bennünket egymáshoz. A meghatódás érzése fog el, mikor e Ház fölavatásán jelen vagyok, s midőn eszembe jut, hogy annakidején a budapesti Tanítók Háza fölavatásán is résztvettem; kívánom, hogy ez az intézmény is hasonlóképpen fölvirágozzék!«

Ezután Boross Béla fölolvassa Ocsovay Imre, a Gömör—nógrádi tanítómegeye elnökének sürgönyét: »Tanítómegeyénk minden tagja lelkeben ünnepet ül e napon és az Úr áldását kéri áldozatos tanítótestvéreire és munkájuk gyümölcsére, a Magyar Tanítók Házára!«

Ugyancsak fölolvasta Négyessy Jánosnak, a királyhalmeci járáskör elnökének üdvözlő levelét. A levél — egyebek közt — így hangzik: »Üdvözlöm úgy a magam, mint járáskörünk tanítótsága nevében a »Magyar Tanítók Házát«, mint a szlovenszkói magyar tanítótság élniakarásának hatalmas dokumentumát, az összetartozandóság, az önbecsülés, önbizalom fejlesztésének és ébrentartásának élő szimbólumát, a fajszeretet ápolásának hathatós eszközét. Kérjük az Istent, hogy áldja meg ezt a Házát, hogy a hozzáfűzött remények maradék nélkül mind beteljesüljenek. Kérjük a Mindenhatót, hogy mindannyiunknak a tovább támogatásban való kitartásra és egységre, a sáfárkodóknak a vigyázásra adjon erős szívet és akaratot, hogy méltó példái lehessünk az utódoknak s az elkövetkezőeknek!«

(Később, az ebéd alatt még számos üdvözlő levél és távirat érkezett.)

Majd Bodon Lajos a gömöri ref. tanítóegyesület üdvözlését adta át azzal a kivánsággal, hogy a magyar tanítótság most fölépült Sionára, őrtornyára küldje el az Isten az ő bőséges áldását!

Az üdvözlések elhangzása után Boross Béla emelkedett szólásra és az alábbi beszédét mondotta el:

Pontosan tíz esztendő telt el azóta, hogy az első lévai magyar tanítói nagygyűlésen konkrét javaslat alakjában megfogant a Tanítók Háza gondolata. A tíz év leforgása alatt sok más, politikai, társadalmi jellegű terv, elgondolás, sok célkitűzés született és — halt meg... mert a talaj, melybe a gondolat magvát elhintették, nem volt alkalmas a csírázásra, a gyökerezetésre s maguk a felszínes tervek szülői sem hitték bennük. De a Tanítók Háza gondolata nem halt meg az első nehézségek után. A gondolat gyökérszála nem fejlődött vissza a közöny és a gáncs keletény kövei között; a zsenge palántát nem tették tönkre a korai fagyok! Mert a föld, melybe a gondolat megva hullott: termő televény volt: a magyar tanítói lélek harcok ekéjével megszántott, nemes hagyományok napsugarával megtermékenyített, s a szebb jövő hitének eszéjével megöntözött drága földje!

Igen, a Tanítók Háza fölavatásának ünnepi pillanataiban a magyar tanítói lélek e hármasszakramentuma ragyog föl a szellemi értékek tégláiból fölépített szlovenszkói magyar tanítói Jelen oronzatán: a harc, a munka és a szebb jövő hite. Ez a köből épített Ház, a maga történetével, alkotóinak: nemzetünk és államunk érték-megtartóinak harcos, munkás és bizó hittel teljes másfél évtizedét szimbóliázja. Ez a Ház nemcsak az ifjú nemzedék, nemcsak a jövő védő hajléka, — de emlékműve,

örzője, hirdetője egy mozgalmas tizenöt éves múltnak: a szlovenszkói magyar tanítói történelem hőskorának! Amidőn tehát e tanítói fillérekből tanítói munkával emelt épületet átadjuk az utóknak: áttestáljuk vele és benne a hivatásunk, sorsunk küzdelmeinek, a szívünk vágyainak, a lelkünk álmainak szent örökségét is...

Mint a Galánta—vágsellyei tanítómegeje tagja, büszke örömmel hivatkozhatom arra, hogy ez újonnan épült Ház gondnokságát ama férfiú vállalta magára, aki a Ház eszméjének is legfőbb gondnoka, kertésze, támogatója, s végül is megvalósítója volt, s aki az országos magyar tanítói tábor vezért minőségében a Galánta—vágsellyei tanítócsalád testvér-közkeatonója. Kovács Alajos volt az, aki az ő erős hitével, tanítói lelke szivós akaratával megvetette a szlovenszkói magyar tanítói história fundumentumát. Ő az, aki nagy szívének szeretsugárzó szeretetével, szeretetlének szélszakíthatatlan szálaival összefogta egy érzelmi közösségbe sorstársai minden sóhajtasát! Joggal mondhaljuk, hogy nem az építmunkások szerszáma, nem a holl anyag eszköze, de a Kovács Alajos szívének győző hatalma ácsolla össze a Tanítók Háza gerendáit!...

Nyilván ez a megyőződés sugalmazta Ivány Ferenc deáki testvérünknek, hogy az isteni ajándéku! nyert művészi ihletével testi alakját is megöröklte ennek a nagy tanítói szellemnek, mint tisztelb hódolata jelképét, mint a tanítói szeretetért vizsontul járó áldozati adót, s itt adja át neki a magasabb eszményi gondolatok tartalmát hordozó Tanítók Háza oltárán. Hadd álljon itt, a magyar ifjúság előtt, követendő példaképe a faját, államát, hitét és álma! szerelb jellemes férfiúnak, akinek élete útja a másokért való élés jegyében indult, s aki örökségül sem hagyhat más!t, mint azt a példát, hogy embertársainkért tenni, cselekedni, a mások keresztjét fölvenni: szép és gyönyörűség... Hulljon le a lepel, mely takarja e Ház első lakóját, aki ez új épület minden legkisebb zugát beoltotta már a szive dobánásával: a mély vallásosság, a tiszta erkölcs, a fajszeretet, az államhűség és a testvériség magasztos érzelmeivel!

Mikor a művész ecsetje alatt kialakult ennek a jószágos arcnak minden vonása, színe, s a kéz, mely oly biztosan tudja magában tartani a vezéri lobogót, akkor a festő ezerötszáz magyar tanító szemével és szívével figyelte a vonalak irányját, s e munka közben testi valósággá lett az a benső viszony, mely az ország tanító! a Kovács Alajos egyéniségéhez fűzi. A festő lelkét ezerötszáz testvér-lelek tüze hálvtelte, kezét ezerötszáz testvér-kéz támogatta, hogy egyetlen szemsugár, a Vezér köré dicsőült egyetlen gondolat se maradjon kifejezetlenül. A vonalak és színek csodája lehetővé teszi, hogy a Kovács Alajos lelke a földi elmúláson túl is élő valósággá rajzolódjék azok szívében, akik az ő mulatása mellett küzdő mai tanítónemzedéknek utódai lesznek.

A népek legnagyobb tanítója, Krisztus, mikor missziós útján betért valahova, így köszöntölte a ház népét: Békesség nektek! Aki e Házba lép, azt a Kovács Alajos arcképen át fogadja

ez a krisztusi üdvözlés. Békesség nektek! Békesség Testvéreim, békesség Fiaim! A Kovács Alajos tekintete maga a békesség édes csókja. Kezevonása a békesség szelíd üzenete. Kézfogása a béke ölelése, pecsétje. Szava a békesség köszöntése. »Békesség nektek, akik pályámon gáncsoltatok, békesség, akik harcokban keserítelletek, békesség nektek, akik támadatok és támadtok és békesség nektek, akik szerettek!...«

Ivány Ferenc ajándékként ezeröttszáz testvérszív koszorúja foglalja mellő aranykeretbe, s ez ünnepi percben ezt a lelki adományt is lelesszük a kép mellé. Felirata pedig ez legyen:

*Munkád és bizó hited élő vára magasba
Vonta remény-lobogónk, s rajta letört igazunk.
All már harcban dús-teli ételed álmai Háza,
S áll a magyar tanító-szívbén örök palotád!*

A beszéd közben lehullt a lepel Kovács Alajos portréjáról, mely ülő helyzetben ábrázolja a szlovenszkoói magyar tanítóóság vezérét. Egyik kezében a »Magyar Tanító« egy kötetét, jobbjában az új munkakörnek választott gondnokságot jelképező irónt tartja, a háttérben pedig a megvalósult álom: a Tanítók Háza kontúrjai láthatók. A hatalmas olajfestmény Ivány Ferenc kartársunk remeke, s a széles, faragott aranykeret Golla Ferenc pozsonyi műkeretező mesteri munkája. Az impozáns méretű kép a T. H. olvasótermének legnagyobb falát díszíti. Vele szemben a falon látható a másik művésztestvér: Iván Károly ekcesi kartársunk ajándéka: a T. H. fölépülését ábrázoló allegorikus kép. Az előtérben néhány munkás faragja T. H. gendáit, középett a Tanítók Háza betűit cipelik a szorgos tanító-napszámosok, a fölépült ház oromzatán az örök szépséget jelképező virágbokor szirmai között két, megelégedett tanítógyermek szívja magába a tudomány fennkölt illatát, s a háttérben egy modern, többemeletes épület: a jövő Tanítók Háza...

Az olvasóterem főfalán, az ajtóval szemben függ a közársasági elnök képe.

Az elhangzott beszédek és a terem méltó dekorációja valóban ünneppé varázsolták a fölavatás aktusát, s Kovács Alajos, mikor az ünnepély végén meghatottan, könnyezve mondta el forró köszönetét, akkor már lélekben teljesen egygyőrrt az ünneplő gyülekezet. A hallgatóság könnyes szemekkel, szívében tülesordulól érzelemmel követte a Kovács Alajos szavait, mint a hívek a pap imádságát... S ebben az áhítatos csendben, mint fenséges kinyilatkoztatás, hangzott a Kovács Alajos fogadalma: ... ünnepelesen fogadom, hogy fajomhoz, köztársaságomhoz és hozzátok hű leszek!

Befejezésül hálás köszönetet mondott a tanügyi hatóság jelenlévő képviselőinek, Balló Gyula főtanácsosnak és Kutlik Igor igazgatónak, akik meggyőződhetek róla, hogy a közársaság magyar tanítói milyen szellemben mun-

Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát. Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát. Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát.

Köszönetet mond Balogh Elemér püspöknek és Dr. Zsibrita Lajos igazgatónak a megismerés megjelölésért, a jelenlévő szépségművészek munkásságának a felismeréséért, a jelenlévő színházi művészek munkásságának a felismeréséért. Köszönetet mond az Irtóy testvéreknek a művészi munkásságukért. A betegség miatt távollévő Károlynak méltóbb megemlékezést kívánok. A jelenlévő Károlynak méltóbb megemlékezést kívánok. A jelenlévő Károlynak méltóbb megemlékezést kívánok. A jelenlévő Károlynak méltóbb megemlékezést kívánok.

Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát. Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát. Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát.

Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát. Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát. Köszönetet mond a Magyar Nemzeti Színház vezetésének és a művészeinek, hogy a jelenlegi körülmények között is meg tudták tartani a színjátszást és a művészi munkát.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A gyermektanulmányozás.*)

Mélyen Tisztelt Nagygyűlés, Kedves Kartársaim!

A tavalyi losonci nagygyűlés elhatározta, hogy a gyermektanulmányozás tudományos művelésére alosztályt alakít és az előmunkálatokkal megbízta Szepesi Gyula érdemes kartársunk elnöketével Adler, Farkas, Pálinkás, Ocsovay és Oszficsin kartársaimal, míg az előadói tisztet csekélységre ruházta. Ilyen minőségben vagyok kénytelen a mélyen tisztelt Nagygyűlés türelmét próbára lenni, foglalkozva a gyermektanulmányozás céljával, eszközeivel, multjával, a magyarság eddigi munkateljesítményével, az előmunkálatok hogyanállásával és bátor leszek határozati javaslatokat előterjeszteni, melyeket Önök vannak hivatva szentesíteni.

Ha egyesületünk tudományos munkásságát vesszük bírálat alá, a M. T.-ban közölt szakcikkekken kívül, melyeknek terjedelmét mindenkor sajnálatosan befolyásolták harmatgyenge anyagi adottságaink, hivatalos lapunk egyéb céljai, mint kari becsületünk védelme, anyagi ellátottságaink javítása, sérelmeink feltárása, stb. azt kell bevallanunk, hogy tudományos munkásságunk hiányos és rendszertelen.

Ki hibája, ne kutassuk! Nem tetemrehívás a céloom, hanem alleluja öröm hozott az előadói dobogóra, mert a losonci határozat és célkitűzés őszinte örömet kell, hogy keltsen minden szl. magyar tanítóban, aki nincs megelégedve mostani tudományos munkálkodásunkkal.

Talán úgy hangzik utolsó mondatom, mintha azzal az önbeismeréssel hozakodnék elő, mintha a szl. magyar tanítóság eddig tudományosan nem munkálkodott volna. Sietek helyreigazítani. Sorainkban sok-sok értékes tudományosan munkálkodni képes pedagógus van, de érvényesülési lehetőségeink silánysága miatt nyilvánosság elé ennek eredményei ezrelékekben kifejezve sem jutottak. Így tudományos munkásságunk eredményei az asztalfiókokban, sublót alján, jobb esetekben az íróasztal mélyén pihennek. Szent a meggyőződésem, hogy egészséges előfeltételek mellett boszorkányos gyorsasággal kerülnének napvilágra értékesnél-értékesebb tanulmányok, melyeknek a szl. magyar tanítóság és ezzel a ránk bízott gyermeknyáj venné hasznát.

Minden munkásnak, igen tisztelt Nagygyűlés, tisztában kellene lennie az anyaggal, amivel dolgozik. Ez foglalkozásonként többé-kevésbé sikerül is, de mi tanítók nem dicsekedhetünk azzal, hogy a gyermeket túlságosan ismerjük. Ez az őszinte vallomás nem önbecsmérlés, ha tekintetbe vesszük, hogy a gyermeki lélek utai tekervényesek, nehezen járhatók. Minden

*) Kónya József előadása a lévai egyetemes nagygyűlésen.

gyermek lelke egy-egy mimoszavirág, mely röglön összecukódik, ha nem a kellő pillanatban és kellő hozzáértéssel akarunk hozzányulni. A hozzáértés alatt azt az alkalmazkodó képességet értem, mellyel le tudunk alacsonyodni a gyermekhez és gondolat- vagy érzésvilágába élni tudjuk magunkat.

Minden tanító igyekszik behatolni a gyermek lelkébe, de ilyen kirándulások alatt csak annyi fogalma lehet a gyermek belső életéről, mint annak a turistának, aki éjjel, olajmécses világitása mellett akarja megismerni pl. a Tátra szépségeit. Pislákoló mécsese meg fog világitani egy fát, bokrot vagy sziklát, esetleg ezeket felületes megvizsgálásra medvének vagy farkasnak nézheti, de a gyönyörű egészről ezeregy éjszaka bolyongásai alatt, illetve után sem lesz tiszta képe.

Hiszen dolgozunk mi. Szemléltetésül idézem egyik kartársam panaszait: — Évek óta komoly tanulmányokat végeztem arra vonatkozólag, hogy mennyiben befolyásolják a gyermek felfogó képességét a légnyomás és az ezzel járó légköri viszonyok. Kísérleti anyagomat már feldolgoztam, az iskolámban külön eredménnyel hasznosítottam is, de a nyilvánosság elé nem léphetek vele, pedig tudom, hogy hasznára válnék kartársaimnak. A M. T. sokoldalú lefoglaltsága miatt nehezen tudná ezt az ú. n. német alapossággal megírt és táblázatokkal tarkított 30—40 oldalnyi tanulmányomat leközozni úgy, hogy az olvasók figyelmét lekösem vele, hiszen látom, hogy sokkal rövidebb lélekzetű munkákat is annyira felaprózni kénytelen, a folytatások között hónapokra terjedő szünetet kénytelen tartani a közben halasztást nem tűrő aktuális cikkek közlése miatt, hogy magam sem tudom a cikkíró gondolatai közötti kapcsolatot felvenni.

Jogos ez a panasz? Alig hinném, mert vajjon érdemes-e egy ember kutatásaira 30—40 oldalt vesztegetni? Hátha a kutatás közben a bokrot medvének nézte és az egyéni felfogásának szemüvege tarkított vagy torzított.

Jómagam is végeztem és végez gyermektanulmányi kutatásokat. Az egyhuzamba való tanításnál pl. kimutattam, hogy az egyhuzamba való tanításnál sokkal eredményesebbnek kelteke tanításunknak lennie, mert a délelőtti 5. órán még mindig 21%-kal frissebb a gyermek felfogó képessége, mint a délutáni tanítás első óráján. De vajjon nem tévedtem-e? Igaz, hogy 140.000 egységgel folytattam le kísérleteimet és a legnagyobb lelkiismeretességgel végeztem, de abszolút biztos megállapításhoz az egységek billióira van szükség, amit kizárólag irányított és a tanulók tömegével végzett kollektív munkával lehet csak elérni, mert, ugyebár, a szlovenszkoí magyar tanítótság 2000 kutatólámpása 2000-szer nagyobb területet világít be, mint az én egyetlen árva mécsesem.

A losonci központi gyűlés ismert határozatával tudományos működésünknek keretet kívánt adni és ennek a keretnek kiépítésével voltunk mi megbízva. A bizottság jóakarató munkát végzett és hogy csak egy esztendő múlva jöhettünk elő tervünkkel, legyen szabad ezzel a bizottság tagjai között levő nagy földrajzi távol-

ságnak számláját megterhelni, ha emiatt valaki klasszifikál bennünket. Lassú volt a munkánk azért is, mert hirtelenkedésünkkel nem akartunk olyan keretet létesíteni, melyben alaphibák miatt nem végezhetnők tudományosan, rendszeresen a gyermektanulmányozást. Harmadszor fel kellett fektetnünk minőség-i táblázatunkat. Akarásunkat úgy anyagi, mint szellemi értelemben harmóniába kellett hoznunk adottságainkkal és képességeinkkel.

Szellemi kataszterünk felfektetésénél meglepetés ért bennünket; az, hogy — az újjainkon megszámlálható kivételeken kívül — általában nagyon homályos fogalmaink vannak a gyermektanulmányozásról és így mielőlt tudományosan óhajtanánk foglalkozni a gyermektanulmányozással, egy gárdát kell nevelnünk akár egymásra gyakorolt jólékony pedagógiai hatással, akár a sorainkon kívül álló gyermektanulmányozással foglalkozó szaktudósok meghívása útján.

Ne nehezeltjen senki őszinte beismerésemért és magam lennék a legboldogabb, ha felzúdulna és elítélne megnyilalkozásomért kartársaim tömege, ha ez a megrovás őszinte autokritika utáni jogos önértetből fakadna. Mivel azonban a bizottságot senki sem kereste fel sem a szervezésre, sem a gyermektanulmányozásunk gyakorlati kivitelezésénél legkevésbé tudományos mivélésének módjára vonatkozó életrevaló javaslatokkal sőt a járáskörök előadói sem hatoltak mélyen e kérdésbe, beismerésünk az okos ember őszinte beismerése, akarásunk pedig komoly akarás, mely nélkülöz minden nagyképszerűsködést.

Ha elővesszük a magyar gyermektanulmányozási Társaság megsárgult folyóiratának az államfordulatig kiadott évfolyamait, csodálattal kell adóznunk azoknak az apostoloknak, akik a magyar pedagógia berkeiben szent fanatizmussal terjesztették az eszmét. Nem céлом a gyermektanulmányozás multjával behatóbban foglalkozni, mert erre itt most idő nincsen, de nem mulasztatom el annak megállapítását, hogy mi, magyarok, ebben a tudományágban is eredményesen munkálkodtunk, amit boldog emlékü Nagy László apostolkodásának, munkabfrásának, úgyszeretetének, lelkesedésének köszönhetünk. Ki előtt volna

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulca 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

ismeretlen pl. dr. Ranschburg Pál neve, aki világhírnevet szerzett magának tudományos kísérleteivel, akihez a művelt nemzetek gyermektanulmányozói nem állottak eljáráni — tanulni. Pekry Károly, dr. Berkes János, Szász Irén, Vértes József dr., mind olyan nevek, melyeket szívesen említenek és idéznek a külföldi gyermektanulmányozók is. A magyar gyermektanulmányozók hosszú és előkelő névsorát állíthatnám össze, de mi célja üres neveket emlegetni, ha munkálkodásukat az idő rövidsége miatt érinteni is képtelenség.

Ők dolgoznak tovább is lankadatlan szorgalommal, hiszen dr. Krammer érsekujvári tanár munkáját is a Nagy László nevét viselő gyermektanulmányozási könyvtár kiadványaként fogják megjelentetni, az újságok híradásai szerint. Mi azonban ebben a munkában az államfordulat óta nem vehettünk részt és így adódott elő az a szomorú helyzet, hogy a gyermektanulmányozás terra inkognita előttünk, annak céljait, eszközeit nem ismerjük úgy, mint illenék és szívesen tévesztjük össze a gyermektanulmányozást a tesztezéssel. Hiszen nem mondom, hogy a tesztezés nem gyermektanulmányozás. Az, de ennek csak egy része, ha nem is utolsó jelentőségű része.

Hát mi is a gyermektanulmányozás célja?

Megismerni a gyermeket. A mi gyermektanulmányozásunk célja pedig megismerni a szl. magyar gyermeket. Ezért fel kell karolnunk a gyermektanulmányozás ügyét, mert a gyermek megismerése nélkül nevelői munkánk nem lehet a szó ideális értelmében eredményes; a gyermektanulmányozást tudományosan kell művelnünk, mert csak rendszeres irányított vezetéssel és államunk, de a művelt világ minden nemzetének hasonló célú egyesületeivel való kooperációnk által válhatik munkánk elismerítő és gyümölcsöztesztetővé. E tanulmányok eredményeit értékesítenünk kell a faji, valláserkölcsös és honpolgári nevelés, de a gyermekvédelem, a fiatalok igazságszolgáltatása és a gyógyító nevelés számára is. Munkálkodásunk célját kell, hogy képezze az, hogy a gyermekszereket minden körben általánossá tegyük és mélyítsük, az egyesek és a társadalom érdeklődését a gyermek életmegnyilvánulásai iránt felkeltsük és öbren tartjuk. Vizsgálódásainkat ki kell terjesztenünk a rendes és rendellenes fejlődésű gyermekek mind testi, mind lelki életére.

S mik lennének az eszközök?

Céljaink elérése érdekében szakosztályokat óhajtnak létesíteni, mert a gyermektanulmányozás kérdéskomplexumában elengedhetetlenül szükséges, a helyes differenciálás és munkamegosztás, tanfelügyelői körzetenként fiókköröket szervezünk, esetleg helyi csoportokat alakítunk, nyilvános előadásokat, értekezleteket, időnként országos vagy nemzetközi kongresszusokat tartunk, egyeseket és testületeket a gyermektanulmányozásra ösztönzünk, az ilyen irányú törekvéseket erkölcsileg, esetleg anyagilag támogatjuk, megizmosodásunk esetén a M. T.-ből ki-
válva a gyermekek tanulmányozásának módjait és eredményeit ismertető tolyóiratot jelentetünk meg, esetleg gyermektanulmá-

nyozással foglalkozó önálló műveket adunk ki, a gyermektanulmányozás elősegítésére könyvtárral, múzeumot, laboratóriumot létesítünk, esetleg iskolát tartunk fenn az állam támogatásával, kiállításokat rendezünk, tanfolyamokat szervezünk, stb.

Eszközaink felsorolása azt a benyomást keltheti igen tisztelt Hallgatóimban, hogy az előkészítő bizottság elvesztette lába alól a talajt és a fellegekbe szállott. Ezért sietek kijelenteni, hogy a gyermektanulmányozás céljainak és eszközeinek megismerése még nem jelenti azt, hogy ezeket maradéktalanul máról-holnapra megvalósíthatónak tartjuk, sőt inkább hangsúlyozzuk, hogy ezek megvalósítása csak lassú és természetes evolúció eredménye lehet.

Hogy mennyire tisztában vagyunk a nehézségekkel, eszközzeink közül kiragadom a szakosztályok szervezésének nehézségeit.

Mi nem vagyunk önzők és féltékenyek. Nem akarjuk a szlovenszkói magyar tanítószakszámára kisajátítani a gyermektanulmányozást és nem írjuk ki ajtónkra, hogy — Idegeneknek tilos a bemenet. Szívesen fogadunk mindenkit, aki szereti a gyermeket, aki előtt a gyermek jövője fontos és aki céljaink elérése érdekében munkálkodni tud és akar. Nem nézzük senkinek a keresztlevelét, nemesi oklevelét, eddigi munkálkodását, hiszen ha a magyar gyermektanulmányozási társaság folyóiratát, a Gyermeket állapozzuk, találunk ott állomásfőnököket, adóhivatali tisztviselőt, újságírókat és minden rendű-rangú embert, mert a gyermektanulmányozásnál csak a gyermek szeretete, megismerése a fontos és az teljesen mellékes, hogy ki az, aki a gyermeki lélek rejtelmeibe bevezet.

Nem hogy kisajátítanók a gyermektanulmányozást, de eredményt sem fogunk tudni elérni, ha a szlovenszkói magyar társadalom fagyos közönnyel fogadja akarásunkat. A pedagógiai szakosztályt nem tudom elképzelni tanítók nélkül, de csak nyereségünk lehet, ha polgárinál működő kartársaink és középiskolai tanárok vállalva munkálkodnak benne. Az adatgyűjtő szakosztály feltétlenül számít minden iskolafaj közreműködésére az ovodától az érettségiig. A jogi szakosztály jogászok, ügyvédek, bírák közreműködése nélkül létre sem jöhet, illetve annak megállapításánál, hogy mennyiben felelős a fiatalokú bíncselekményéért, büntetőjogi szempontból mi nem mondhatunk teljes véleményt. A gyermekvédelmi és szociális szakosztályunknak feltétlenül kapcsolatot kell keresnie az ilyen irányban működő egyesekkel és alakulatokkal, különösen a patronázs-egyesületekkel. A gyógyító nevelés előbbrevitelét célzó pszihopatológiai és gyermekegészségügyi szakosztályunk eredményeit a gyógypedagógusaink, gyermekorvosaink, pszichiátereink segítségével tudjuk csak beállítani, de szükségünk van mindenkire, akinek a szlovenszkói magyar gyermek jövője fontos. Mikor bizakodó kijelentéseket, gyönyörű szóvirágokat hallok a szlovenszkói magyarság jövőjéről; mindig a gyermekeinkre gondolok és ezért van közöttünk a helye minden szlovenszkói magyar intellektuálnak.

Az ilyen nagyszabású beszervezés nem történhetik egyesületünk keretein belül és felvetődött a bizottság tagjai között egy önálló Gyermektanulmányozó társaság eszméje. Azonban azon közmondás megszívvelésével, hogy aki sokat harap, nem bír nyelni, lefokozzuk étvágyunkat és kisebb keretek között óhajtunk megindulni. Először csak a tanítókat óhajljuk beszervezni, csupán a pedagógiai, adalgyűjtő, esetleg kísérleti szakosztályainkat kívánjuk megalakítani és ha munkánkat siker koronázza, akkor hálátlan kakuk módjára elhagyjuk egyesületünk meleg életet adó fészket és önálló társasággá alakulunk át. Erről csak évtized, vagy évtizedek múlva lehet szó, mert a magyar gyermektanulmányozó társaság fejlődéséből arra következtethetünk, ahol évtizedes kitartó munkásságra volt szüksége Nagy Lászlónak és társainak, míg a társadalmat is mobilizálni tudták, hogy munkánk természeténél fogva nem lehet gyors ütemű.

Az előkészítő bizottság nevében kérem az igen tisztelt Nagygyűlést, hogy határozati javaslatainkat határozattá emelni szíveskedjék, hogy a csendes, de annál nehezebb és fáradságosabb munkát az arra hivatottak megkezdhessék.

Öregdiákok Újvárott . . .

(Az első magyar könyvtárostanfolyam.)

Negyvennégyen voltak. Fiatalok és öregek. Nők és férfiak. Nagyrészt tanítók, akik megszakították a nyári pihenőt, a megérdemelt szabadságot és visszaültek néhány napra az iskolapadokba, hogy ezúttal ne ők kérdezzenek, hanem őket feleltessék, hogy ne ők osztogassák a nemes tudományokat, hanem ezúttal már kissé fáradtabb fejfel ők szerezzenek újabb tudást, hogy ezt aztán ismét szerteadják a magyar falu népének, fiataljának és öregjének egyaránt.

A magyar falu könyvtárosai gyűltek itt össze három hétre, hogy résztvegyenek az első magyarnyelvű állami könyvtárosi tanfolyamon, hogy itt ismeretekkel szerezzenek a könyvtár szakszerű vezetésére.

Ennek az első állami magyar könyvtárosi tanfolyamnak negyvennégy hallgatója volt, kiknek négy előadó tartott szakszerű előadást a könyvtárvezetés technikájáról, a könyvtártörténevről, a magyar, cseh-szlovák és világirodalom legkiválóbb alkotásairól, melyeknek nem szabad egyetlenegy magyar falu könyvtárából sem hiányozniok.

Az első előadó dr. Schenk Erzsébet, a prágai német vándorkönyvtár vezetője, ki a könyvvezetés technikai részét adta elő fáradthatatlan buzgalommal és igyekezettel. És az öreg diákok újra tanultak. . . Megtanulták azt, hogy mi a könyvtár, mi annak tulajdonképpeni célja és rendeltetése. Mert valljuk be, vannak olyan könyvtárosaink is, akik nagyon örülnek annak, ha a könyvtár tele van mindenféle lim-lommal, detektív- és

ponyvaregényekkel, akik nem nézik a könyvnek a belső értékét, hanem a mennyiséget, az oldal-, a kötettszámot. Nem. Itt Újvárbán megtanulták és megfogadták az új magyar könyvtárosok, hogy csak liszta értéket, igazi nevelő, irodalmi és erkölcsi értékekkel bíró könyveket vesznek majd bele, csak ezeket fogják a magyar falu népének és jövőendő reménységének — az ifjúságnak — kezébe adni. mert csak ezekkel az igazi benső értékkel bíró könyvekkel lehet a magyar népet nevelni. Emellett aztán az öreg diákok nagyon szépen megtanulták a könyvtár katalógusba szedését is, ami szintén elkerülhetetlenül fontos. Dr. Schenk Erzsébet előadónőnek munkáját és fáradozását biztos siker koronázza majd.

Ezután **Cvengroő Béla**, a bratislavai állami magyar reál-gimnáziumi tanára a könyvtártörvényeket ismertette meg a tanfolyam részvevőivel. Rámutatott azokra az intézkedésekre, kormány- és miniszteri rendeletekre, melyek a csehszlovákiai magyar kisebbségek kulturális jogait minden községben biztosítják, sőt még államségélyt is adnak, ha azt megfelelő módon kérvényezik a törvény, illetve a rendeletekben előírt határidő betartásával. Nem az iskola- és nemzetművelődésügyi minisztériumon múlott, hogy nagyon sok magyar falu nem kapott segélyt községi könyvtára számára. Valljuk meg őszintén, hogy ez nagyrészt a könyvtár tanácsok és könyvtárosok hibája és bűne, mert nem érdeklődtek, nem jártak utána és ezáltal megfelelő alkalmakról nem szereztek tudomást. Cvengroő Béla tanár beható előadásai után a kisebbségi magyar könyvtáros azon lesz, hogy községe számára az összes törvény- és rendeletbiztosította jogokat teljes egészükben kiaknázza és népe javára fordítsa.

Majd **dr. Borka Géza**, a komáromi bencés gimnázium irodalom-tanára ismertette a magyar és világirodalom legkiválóbb alkotásait, melyeknek egy magyar könyvtárból sem szabad hiányozniok. Mindvégig lenyűgöző és érdekes előadásában rámutatott a magyar társadalmi és történelmi regény fejlődésére a legrégibb időktől a mai napig. Jósikán, Jókain, Herczeg Ferencen, Gárdonyin, Mikszáthon, Móra Ferencen át egészen Móricz Zsigmondig, Szabó Dezsőig és az erdélyi magyar írók örökbecsű művéig jutott el. Az idő rövidege nem engedte meg, hogy túlságosan aprólékosan foglalkozzék az anyagával. Mindazonáltal elérte azt, hogy a távozó magyar könyvtárosok mindenképpen a magyar és a világirodalom színe-javát fogák majd az olvasóik kezébe adni.

Dr. Bartos Ede az újvári rg. igazgatója két órás előadásban a csehszlovák irodalom legkiválóbb reprezentánsaival foglalkozott kimerítő módon.

Morvay Endre ig. tanító a tanfolyam adminisztratív ügyeit látta el és szerető kedvességgel gondoskodott a vidéki hallgatók elszállásolásáról.

Három héttig tartott a tanfolyam. Augusztus 24-én útnak indultak az államvizsga sikeres letétele után a községi magyar könyvtárosok, hogy az iskola kapuinak néhány nap múlva való

megnyitással könyvtáraikba is új és helyes irányt vigyenek be. Negyvennégyen voltak. Fiatalok és öregek. Nők és férfiak. Nagyobbára tanítók, akikre a falu kultúrájának sorsa van rábízva. A falué, a kisebbségi magyar falué, melynek most már a szakszerű vezetés alatt minden eszközt meg kell ragadnia és felhasználnia, hogy emelkedettebb, derűsebb szellemi tájakra fusson.

A magyar tanítókra és a magyar könyvtárosokra hárul a nehéz feladat, hogy ezt elérjék. Reméljük és hisszük, hogy minden beléjük helyezett bizalomnak megfelelően és a kisebbségi magyar falu, — minden akadályon és gáncson keresztül, — elvezetlik oda, ahova sorsa predesztinálja.

K. I.

FÓRUM

A csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzése.

Ocsovay Imre előadása a Szl. A. M. T. E. lévai nagygyűlésén.

Mélyen tisztelt Nagygyűlés!

A csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzésének kérdése mai állapotában mindannyiunk előtt ismert. A kérdés minél alaposabb és minden részletére kiterjedő megoldását célzó írásbeli ankét és az azt megelőző eszmecserek sok oldalról megvilágították a kérdést. A továbbképzés, mint szükségesség, vitán felül áll és részben kijelölt az út, amelyen haladnunk kell a kérdés végleges megoldása és rendezése felé. A múltban a tanítóság önképzésének súlyos hibájaként említették azt a tényt, hogy a tanítóság önművelése igen sok irányban terjeszkedvén, felapózott és így rendszertelen. A törekvő és tehetséges tanító valószínűségi polihisztor, ugyanakkor az, akiben nincs meg a tudományok lömege iránt való érdeklődés készsége és tehetsége, felkészültségben az egész vonalon elmarad, elvész a tudományok lömegében s azt vallván, hogy mivel minden tudományal, melyre mint tanítónak szüksége lenne, nem foglalkozhat, egyikkel sem foglalkozik érdemlegesen.

Nekünk kisebbségi helyzetünk meghatározza továbbképzésünk útját és mérvét. Nekünk igenis polihisztor tanítókra van szükségünk, viszont kötelességünk, hogy a polihisztorokra képtelen kartársaink továbbképzését bizonyos irányba terelve, a tudomány egy-egy területén kiváló elméleti felkészültségű, de különösen gyakorlati tudású tanítót képezzünk ki népünk és tanítótársadalmunk javára, boldogulására és megbecsülésére, Istenünk fennmaradásának biztosítására.

Ezeknek a gondolatoknak jegyében és az e kérdésben rendezett írásbeli ankét, valamint minden tekintetben való adotti-

ságaink figyelembe vételével és tapasztalatai alapján készítettem el a tanítói továbbképzés akadémiai szímvonalon álló és intézményesen megszervezett megoldását célzó keret-tervevet, melyet a Komáromban tartott elnöki értekezletnek már bemutattam, most pedig az igen tisztelt nagygyűlés elé terjesztek. Meggyőződéssel vallom, hogy amennyiben előterjesztésre kerülő tervezetem a megvalósulás stádiumába lép, kiválóan fogja szolgálni egyrészt a csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzését, másrészt Csehszlovákia különböző kultúr- és gazdasági tényezőit, intézményeit a kérdés megoldásába kapcsolva, biztosítani fogja népünk művelődésének, kultúránk ápolásának és fejlesztésének egyetemes és egységes irányítását, melyet ezidőszertint, sajnos, nélkülözni vagyunk kénytelenek.

A továbbképzés kérdésével foglalkozó első cikkemnek (1932-ben) van egy része, mely az olvasók figyelmét elkerülte. Ezt abból a tényből állapítom meg, hogy az ankét résztvevőinek figyelmét is elkerülte s így ebben az irányban nem is foglalkoztak a kérdéssel. Ennek lehet oka az, hogy a hivatkozott rész megfogalmazása nem eléggé világos. Akkori cikkemnek hivatkozott részében azt tartom szükségesnek, hogy a továbbképzést szolgáló tanfolyamok ne csak szakirányúak, hanem általános jellegűek is legyenek, másszóval és világosabban kifejezve, a tanítónak ne csak, mint iskolai nevelőnek, hanem mint iskolán kívüli népnevelőnek művelődési szükségleteit is kielégítsék. Csehszlovákia magyar tanítóságának ugyanis fokozott mértékben szüksége van az iskolán kívüli népnevelést szolgáló tudományok minél alaposabb ismeretére, hogy népünk szellemi műveltségét és anyagi erejét ne csak megtartsa, hanem fokozni is tudja.

Mindezek figyelembe vételével a továbbképzést két nagy csoportra osztom, mint amelyekbe aztán a különböző tudományok beilleszthetők.

Az első csoportba a legkülönbözőbb szaktudományokat sorozom, melyekre a tanítónak, mint iskolai nevelőnek van szüksége.

A második csoportba viszont azokat a tudományokat osztom be, amelyekre a tanítónak, mint iskolán kívüli népnevelőnek van szüksége.

Az I. csoportba sorozott tudományok és tudományágak tanfolyamainak megrendezését elsősorban a Csehszl. Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság-ra bízni javasoltam és javasolom, mint amely intézményünk, megfelelő módon biztosíthatja ezen tanfolyamoknak minden tekintetben való tökéletes megszervezését. De átvállalhatnák ennek a munkának egy részét tanítóképző intézeteink — itt elsősorban a bratislavai áll. tanítóképző intézet magyar tagozatára gondolok — is, mint olyan kultúr-intézményei az ittlévő magyarságnak, melyek első sorban kellene, hogy a csehszlovákiai magyar tanítóság szakirányú továbbképzéséről gondoskodjanak.

Ezzel a csoporttal egyébként, mint mindannyiunk előtt ismerttel általánosságban sem foglalkozom, a részletkérdésekkel

padig ma nem céloom és hivallásom foglalkozni.

A II. csoportra vonatkozólag nagy általánosságban a következőket tartom szükségesnek elgondolásomból ismertetni:

A tanfítóságnak a különböző tudományok közül a következőkkel kell intenzíven foglalkoznia, mint iskolai és iskolánkívüli, esetleg csak iskolánkívüli népművelési eszközökkel:

1. Ének és zene. (Világi és egyházi.)

2. Testnevelés. (A testnevelés minden ágát és a cserkészéletet is idesorozva.)

3. Gazdaságtan.

4. Szövetkezetek és ezek segédtudományai.

5. Szociológia.

6. Hitéleti tudományok.

Ezek közül az 1. sz. alatti tudományokban való továbbképzést a Csehszl. Magyar Dalosszövetség vállalhatná, rendezvén karvezetői tanfolyamokat, mely tanfolyamok felöllelhetnék természetszerűleg az ének és zenelmélet intenzív tanítását a gyakorlati ismeretek kivül.

A 2. sz. alatt feltüntetett tudományok és tudományágakban való továbbképzést viszont a Csehszl. Magyar Testnevelési Szövetség vehetné kezébe, rendezvén a testnevelés különféle ágait felöllelő továbbképző tanfolyamokat, melyeken a gyakorlati ismeretek kivül megfelelő elméleti kiképzésben részesülne a tanfítóság a testnevelés és segédtudományaiból.

A 3. sz. alatt jelzett tudomány továbbképző tanfolyamait a komáromi alsófokú gazdasági iskolákkal karöltve rendezhetné meg egyesületünk.

A 4. sz. alatt ismertetett szövetkezeti továbbképző tanfolyamokat, mint arra legalkalmasabb és mondhatni egyedülálló magyar gazdasági szervünk, a »HANZA« Szövetkezeti Áruközpont rendezhetné meg.

Az 5. pontban szereplő szociológiát viszont a II. csoportból kikapcsolva bc lehet sorozni szaktudományaink közé és a magyar tanfítóság ezirányú továbbképzését az I. csoportnál megnevezett intézményekre bízni.

Amennyiben pedig egyházi Főhatóságaink a magyar tanfítókántorok és egyházi karnagyok továbbképzését az egyházi zenében és énekekben, valamint melléktudományaiban szükségesnek látják és ismerik el, és ezen el- és felismerés alapján és következtében a továbbképzés megoldását akár saját hatáskörükben, akár általános magyar tanfítóegyesületünk meghallgatásával és közreműködésével késznek mutatkoznak a továbbképzés megoldását céiul maguk elé tűzni, úgy a kántor- és egyházi karnagy továbbképzés megoldottnak lesz tekinthető.

Az általam megelőzőleg elmondottak vonatkoznak egyébként a magyar tanfítóságnak a hitéleti tudományok tekintetében való továbbképzésére is.

Fent ismertetett keret-tervem alapján létesítendő továbbképző tanfolyamok megrendezése természetsszerűleg jelentékeny pénzösszege: igényel. Eppen azért a tanfítói továbbképző tanfo-

lyamok céljaira szükséges pénzösszegek biztosítására vonatkozólag is tervvel szolgálók, amikor az igénybe vehető forrásokat megnevezem. Ezek:

1. Az állam.
2. A magyar tanítóság.
3. Tudományos és kultúr-intézményeink.
4. A csehszlovákiai magyar társadalom.
5. Magyar többségű vagy jelentékeny %-ban magyar lakosságú községeink, városaink, járásaink és az országos hivatal.

Mint előljáróban bejelentettem, most ismertetett tervezetemet egyesületünk központi, megyei, járási és szakosztályi elnökeinek Komáromban tartott értekezlete egyhangúlag elfogadta és megbízott azzal, hogy a tervezetben szereplő kultúr- és gazdasági intézményeink illetékes lényezőivel a továbbképzés tárgyában az információk kapcsolatokat fölvegyem. Ezen megbízatásomnak, mint a továbbképzés kérdésének előadója, megfelelttem s annak eredményéről a következőkben leszek bátor tájékoztatni az igen tisztelt nagygyűlést.

A továbbképzés tárgyában a kérdés lényegét és jelenlegi állását tárgyaló, jelen tervezetemet ismertető beadvánnyal fordultam a Csehszl. Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, a Csehszl. Magyar Dalosszövetség, a Csehszl. Magyar Testnevelő Szövetség és a »HIANZA« Szövetkezeti Áruközpont elnökségeihez, illetőleg igazgatóságához. Beadványomban arra kértem fentnevezett kultúr- és gazdasági intézményeink elnökségeit, illetőleg igazgatóságát, hogy a csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzésének kérdésével foglalkozni s az e tárgyban elfoglalt álláspontjukról engem tájékoztatni szíveskedjenek, különös tekintettel a továbbképzés intézményes és akadémiai színvonalon álló megszervezését célzó fent vázolt tervezetemre. Arra vonatkozó szíves értesítését kértem továbbá vezetőségeknek, hogy egy, a Szl. Állalános Magyar Tanítóegyesület keretén belül alakítandó **kultúr bizottságba**, melynek egyedüli célja és munkaköre a tanítói továbbképzés intézményes megszervezése, kiépítése és vezetése lenne, szükségét látnák-e és hajlandók lennének-e képviselőket bendelegálni?

Összinte öröm tölti el lelkemet, mikor beadványaim teljes sikeréről számolhatok be az igen tisztelt nagygyűlésnek, amennyiben megkeresett kultúr- és gazdasági intézményeink mindegyike a legnagyobb megértéssel fogadla kezdeményesésünket és anyagi áldozatra is készen nemcsak részt óhajt venni, hanem kifejezetten részt kér a csehszlovákiai magyar tanítóság akadémiai színvonalon álló továbbképzésének intézményes megszervezését szolgáló munkálataiból egyesületünknek. Kedves kötelességemet teljesítem egyébként, amikor fentnevezett kultúr- és gazdasági intézményeinknek beadványomra érkezett válaszait bátor leszek nagygyűlés elé terjeszteni.

(Előadó a beérkezett válaszeveleket felolvasta.)

Mindezek után és alapján a következő határozati javaslatot terjesztem az igen tisztelt nagygyűlés elé, a csehszlovákiai ma-

gyar tanítóság továbbképzése tárgyában:

1. Mondja ki a nagygyűlés, hogy Csehszlovákia magyar tanítóságának továbbképzését akadémiai színvonalon és intézményesen megoldani szükségesnek tartja.

2. Ennek a célnak érdekében a losonci központi gyűlés határozata értelmében haladéktalanul kultúrbizottság szervezendő, — központi elnökség irányításával.

3. Mondja ki nagygyűlés, hogy a csehszlovákiai magyar tanítóság továbbképzésének intézményes megszervezését és biztosítását állami és egyházi tanügyi hatóságaink támogatását kérve és a csehszlovákiai magyar kultúrintézményeink, nevezetesen a Csehszl. Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, a Csehszl. Magyar Dalosszövetség, a Csehszl. Magyar Testnevelő szövetség, az állami magyar tanítóképző intézet, a komáromi alsófokú gazdasági iskola és mint egyedül erre a célra alkalmas gazdasági szervünkkel, a »HANZA« Szövetkezeti Áruközponttal karöltve tartja célravezetőnek megoldani.

4. Miért is utasítja a nagygyűlés a központi elnökséget, hogy az állami és tanügyi hatóságokkal a továbbképzés kérdésében kapcsolatot keressen és tőlük a magyar tanítóság továbbképzésének biztosítására irányuló törekvéseinek erkölcsi és anyagi támogatását kérje.

5. A Szl. Általános Magyar Tanítóegyesület keretén belül alakítandó kultúrbizottságba hívja meg a központi elnökség e határozati javaslat 3. pontjában felsorolt kultúr- és gazdasági intézményeink kiküldötteit.

6. A kultúrbizottság a továbbképzés intézményes megszervezését célzó munkálatait legkésőbb szeptember hó folyamán tartozik megkezdeni és olyan tempóban elvégezni, hogy 1936. nyarán az első akadémiai nívón álló továbbképző tanfolyamok megrendeztessenek.

7. Mondja ki nagygyűlés, hogy a kultúrbizottság egyesületi (Sz. Á. M. T. E.) tagjainak költségeit a központi pénztár, valamint a tanítómegyék, járáskörök és szakosztályok felerészben viselik.

8. Az anyagiak biztosítása érdekében a kívülről várható támogatástól függetlenül alapíttassék a központi pénztár mellett egy **kultúr-alap**, melybe a központ hozzájárulásán kívül minden e célra érkező adományok kezellessenek.

9. Forduljon a Sz. Á. M. T. E. vezetősége Csehszlovákia magyar társadalmához, magyar többségű, avagy jelentékeny százalékban magyar lakosságú falvaihoz, városaihoz, járásaihoz és az országos hivatalhoz a magyar tanítóság továbbképzését szolgáló anyagi támogatásért.

10. Mondja ki nagygyűlés, hogy mindazideig, míg a kultúrbizottság megalakul és működését megkezdheti, az ügyek vitelét nagygyűlés központi elnökség mellett előadóra bizza.

Végezetül kérem az igen tisztelt nagygyűlést, hogy határozati javaslatomat eljjes egészében elfogadni méltóztassék.

Kántorképzés, kántorszövetség.

(A Párkány Járási M. T. E. gyűlésén jkvi. dicséretben részesült előadás.)

Tartotta: **Horváth Dezső** bényi ig. kántortanító.

Előadásomnak tárgya: a kántorképzés-továbbképzés és a kántorszövetség. A Magyar Tanítóból már értesülhettek kántársaim, hogy kántorszövetség van alakulóban. Két értekezlet volt ebben az ügyben Érsekújvárbán, amelyek célja a katolikus kántorszövetség megalakulásának előkészítése és az alapszabályok kidolgozása volt. Járási elnökünk felkért, hogy ismertessem a megalakítandó kántorszövetség programját járásköri gyűlésünkön.

Ismertetésemnek célja nem a hevenyészelt viták kiprovo-kálása, hanem az egyházi zenénknek, a szlovenszkói magyar Musica Sacranak, kántorságunk erkölcsi súlyának és anyagi helyzetének objektív regisztrálása által a kántorszövetség hiány-érzetét keltetni kedves kántársainban. Azt hiszem, ideális vezér-eszmétől vezetve, a dolgok objektív vizsgálatával, sikerülni is fog.

Vessünk egy kis visszapillantást a 40 év előtti egyházi zenénkrc. Kórusaink kótalettárát — már ahol voltak — a követ-kező énektárak, kántorkönyvek alkották: Kovács Márk: Énekes-könyv, Zsasskovszki: Egyházi énekek, Kapossy Eneklár, Bogi-sich: Óseink Buzgósa, Fekete: Utmutató kántorkönyv, Csima: Gyászelemek és még több más kisebb gyűjtemény. Ezeket használták elődeink és ezek alapján állították össze azt a sok, mondhatni spórák útján szaporodó, ima- és énekes könyvet. A fenti énektáraknak és kántorkönyveknek ideális céljuk az volt, hogy biztossítsák egyházi énekeink fennmaradását. Ezért egyes kán-torok összegyűjtötték a nép és kántorok ajkáról hangzó éne-keket, néhány sajtószerezeményű dallammal és szöveggel gaz-dagítva énektár, kántorkönyv alakjában kiadták. Természetes, hogy a gyűjtésnél nem volt és nem is lehetett cél, hogy csupán az értékes dallamokat jegyezze fel a gyűjtő. Ezért általánosság-ban mint egyházzenei irodalmi dokumentumok és forrásmunkák szerepelnek.

Tekintve a XVIII. században erősödő német hatást egyházi zenénkre és különösen Haydn hatását, az idegen természetű dallamok felburjánzásával ősi magyar egyházi zenénk virágai nagyrészt kiszorultak a templomokból és csak szerényen búj-nak meg itt-ott énektárainkban, kántorkönyveinkben. Ugyanaz történik egyházi zenénkben, mint a világi zenénkben: kivész a nemzeti sajtáság, a magyar lélek. Egyháziának és magyarának gondolt opera, operett és idegen természetű dallamok válnak népünk közkinccsév, párosulva a hangyasokaságú és sokféleségű ének- és imakönyv irodalmunkkal, amik lehetlenné tették a magyar egyházi zene művelését és fejlődését, valamint két falu-nak, sőt egy falunak egységes éneklését. Az Isten házat pedig

színházteremmé alacsonyította le, magát a szent cselekményt scénavá profanizálta.

E bajokon segíteni akarva jött létre a boldogult Kersch Ferenc Sursum Cordája, mely azonban az egyház intézményes lánogatása nélkül, a kántorság szervezetlensége és a világháború következtében célját el nem érhette.

Ez az örökségünk, ez apáink hagyatéka. Ezen nőttünk fel és ezen tengődünk most gyöker nélkül.

Megemlítem még, hogy az egyház, illetve a pápa javítási, reform törekvései nálunk süket fülekre találtak, kivéve Prohászka püspököt, kinek ambíciója és apostoli lelkülete felfedezte bennük az új jövőt, az új reneszánszot formáló erőt, az akció katolika egyik talpkövet.

A való ez: istentiszteletünk kísérő énekei beteges szentimentalizmussal kevert idegen természetű, lélektelen melódiák, gyatra verselés, melyek megölik a lélek leboruló áhitatát; beteges érzélgősséggel lealacsonyítják a legmagasztosabb áldozat méltóságát. Pedig: amit Istennek adunk, az legyen a legjobb, a legszébb és a legtisztább. Ma, a rádió korszakában, már az egyszerű ember is elítélő kritikát mond róla.

Hogy egyházi zenénk ide jutott, annak másik oka, hogy elhanyagolták a papság és kántorság egyházzenei kiképzését, kivéve tán az esztergomi szemináriumot és csáktornyai képzőt, hol a kiképzők, Kersch és Bátor, lelkesedése enyhítették a nemtörődömséget.

Erről kár sokat beszélni. Idősebb kollégáink mind tudják, mennyi időt fordítottak régente, mi fiatalabbak meg tudjuk, hogy mennyit ma, az ének, különösen az egyházi ének és zene-tanítására az akkori és mostani tantervek. Kiben privát szorgalom és tehetség volt, az fejlődött, oly irányba, amelybe ifjúi ízlése, szerencsés ismeretség folytán, környezete, vezette. A 90%, talán még több is megfelelő alap nélkül, vagy azzal, kikerült az egyházzene szántatlan ugarára, ahol még ma is fakkéval küszködik a dudvával, mert vaskét beszerezni nem volt és nincs mód, nem volt és nincs pénz.

A mai egyházzenei kiképzésről nem is lehet beszélni nálunk. Ilyen nincs. Sem a szemináriumokban, sem a tanítóképzőben. A Musica Sacra előtt úgy állunk, mint a tűzföldi állna Cheops piramisa előtt, mondván: hegy ez, vagy nem hegy?

Régente még voltak — elég gyéren — kántortanfolyamok, amelyeken az anyagiakkal bővebben rendelkező ambíciózusabb kántorok felrészíthették tudásukat, ambíciót növelve megkezdhettek valamelyes egyházzenei reform-munkásságot működési helyükön. De mit ér az, ha valaki két emberre szóló ebédet akar elfogyasztani? Elrontja a gyomrát, étvágyát veszíti. Megszűnik a munkakedv, ha a plebános és a kántor vállvetve nem segítik egymást a beteg konzervatívizmus nyesegetésében. Pedig sokszor, legtöbbször nem a plebános vagy a kántor hibája, hanem annak a hiányos egyházzenei kiképzésnek, amelyben a szemináriumokban, illetve képzőkben részesült, hol nem tanulta meg,

az egyházi zene szeretetét, hol nem vésték törvényül lelkébe az egyházi zenéért teljesítendő misszióját. Pedig az egyházi zene és ének a szent cselekményhez kapcsolt fontos rész, amelynek szentségéért, tisztaságáért elsősorban a lelkész és a kántor felelősek Isten és ember előtt.

Ami a kántorság erkölcsi tekintélyét illeti, csorbítják a fentebb említett hiányok és az a körülmény, amit mint fájdalmas lényt az externista vizsgáknál is tapasztaltunk, hogy kántori oklevelet kapnak olyanok is, kiknek megfelelő előképzettségük nincs. Erre bizonyíték a háború előtt is létező kassai kántorvizsgáztató bizottság és a tavalyi évben vidékünkön kóborló cserkészruhás kollégánk.

Ugyancsak a tekintély rovására megy a kántorválasztások eddigi módja. Erről felesleges beszélni, mindnyájunk fájó emléke. Továbbá a kántori javadalmak rendezetlen, éhbér-volta és szolgáltatási módja. Bz már felosztásom harmadik részébe tartozik.

Az egyik állás rogyásig munkával ér 500—600 Ké-t, a másik az előbbi munkájának lízedrészével ér 6000—8000Ké-t. A harmadik tanítói fizetésért végzi a kántori teendőket és ebből a farkasveremből nem tud szabadulni, mert családja van, lakás kell, pénz és hely nincs. Egyenesen ráfizel a negyedik, mert a javadalom nem fut be, az értékelés magas és így kegydíjat fizet a községnek a kegyért, hogy elvégezheti a kántori teendőket. Fizetett misém nincs, évek óta ingyen temetek és a stólam 1000 Ké-ra van értékelve — mondja az ötödik. A hatodik meckát szedni nem mer, mert fél, hogy kihordják mindenestül a falu határára. Különben is az előző éven meckaszedés közben lábát törte egy gabonás zsák, amely a súlyemeléshez nem szokott kezéből a lábára esett. (Ha még a vállára esett volna, elért volna a többi teherrel!). Ismét más, kinek amúgy is olcsón voltak bérbeadva földjei, az új haszonbér-törvény biztosítás nélküli állandó jégverésnek számít.

Mondjam tovább, Testvér? Szégyenlem, mert a 40 órás munkahét, a 3 belső fizetett szabadság, a munka megbecsülésének »mondott« korszakában élünk.

Ezek voltak az okok, amelyek bennünket összehoztak összehoztak Szendrei István érsekújvári székesegyh. karnagy vezetés alatt Érsekújvárbán, hogy létrehozzuk ez okok megszüntetésé: szolgáló intézményt: a **kántorszövetséget**.

Elsősorban az a cél vezetett bennünket, hogy a Musica Sacrá, a szent egyházi zenét, X. Pius pápa »Motu proprioja« és XI. Pius »Apostoli constitutioja« szellemében ápolva, a papsággal karöltve, tudásunkat, kántori tekintélyünket növeljük, hogy a papság és kántorság egyházzenei kiképzésének és továbbképzésének intézményes rendezését sürgetéssel kivívjuk, hogy elérjük végre a kántorválasztásokkal és képesítésekkel járó vizsaszasságok megszüntetését és a becsületesen megszolgált illetményeink egységes rendezését.

Mindezek kifejezésre jutnak a szövetség alapszabályának

4 §-ában, amely így szól: Céljainak megvalósítása végett sűrgeti a növendékpapok egyházi ének és zenei kiképzését, a kántorképzés és továbbképzés intézményes rendezését, továbbá egyházzenei tanfolyamok és hangversenyek rendezésével tagjainak tudását, képzettségét emeli. Sűrgeti a kántori javadalmak egységes rendezését és biztosítását, a kántorválasztások megreformálását, különféle intézmények alapításával tagjainak anyagi megélhetését megkönnyíteni igyekszik. Pályadíjakat tűz ki, egyházzenei műveket ad ki: az egyházi hatóságokkal egyetértően működve azok illetékes szerveinek segítségét megnyerni iparkodik.*

Ezeknek a dolgoknak a rendezését nem várhatjuk, nem szabad várunk másoktól, ezeket nekünk kell kiharcolnunk. Minél hamarább!

A szeptember 19-én Érsekújvárbán tartandó alakuló gyűlés fogja megmutatni, hogy a kántorság és tanítószövetség akar-e segíteni magán. A szövetség tagjai: hivatalból a plébánosok, kántorok, karnagyok, kántortanítók; rendesek: az egyházi szolgálatban működő lelkészek, tanítók, orgonisták, egyházi énekesek. Ha részvéltenségbe fullad ügyünk, úgy magunkra vessünk. Amelyik juhász nem törődik nyájával, annak vagyonát széjjel hordják a farkasok.

Nem is volnánk magyarok, ha egy akaraton tudnánk lenni.

(Néhány szó az alakulóban levő kath. magyar kántorszövetséggel kapcsolatban.)

A Kath. Kántor* c. szaklap régebbi évfolyamain lapozgatva, a fenti cím alatt közölt cikket tán szóról-szóra közre adhatnók.

A cím után így folytatódik a cikk: »A széthúzás jellemez leginkább bennünket, erről ismerhetnek ránk. Sajnos, a kath. kántorság kebelébe is be tudta magát rágni a széthúzás férgje. Pedig mindegyikünk egy célért áll sorompóba! És mégis!... és így tovább.

A fenti cikk a Magyarországi Kath. Magyar Kántortanács megalakulási mozgalmával kapcsolatban fródott, — mikor is két helyre invitálták a kath. kántorságot: Budapestre és Szegedre. Szerencsére azonban b. e. Hajabács László szegedbelvárosi főkántor, az Országos Szövetség elnökében volt annyi önmérséklet és önzetlenség, hogy a kezdeményező budapesti gyűlés határozataihoz alkalmazkodott a köréje csoportosult alföldi kántorsággal együtt. Onkéntelenül is e fenti esetre kellett gondoljak az alakulóban levő Szlovenszki Kath. Magyar Kántorszövetség ügyével kapcsolatban. Köztudomású, hogy az egyházi zene és zenészek ügyei körül tapasztalható visszás dolgok kiküszöbölésének lelkes propagátora Szendrei István érsekújvári karnagy, — ki már évekket ezelőtt meg akarta alakítani a szlovenszki kath. ma-

gyar Cecilia egyesületet, (a cél érdekében aláírási íveket körözletelt, melyek legnagyobb része sohasem került vissz hozzám) — most a Szlovenszkói Kath. Magyar Kántorszövetség létesítésén fáradozik, a kántorság és a papság bevonásával. Azonban az ügy — mint a jelek mutatják — kisebb akadályokkal fog találkozni; — nem ugyan az illetékes hatóságok részéről, — hanem ama bizonyos ismert magyar jellembeli adottságból folyólag, amit úgy hívnak, — »széltűzás«.

Összehasonlítva a magyarországi és a szlovenszkói kath. magyar kántorság számbeli különbségét, gondolkodóba ejtenek, e most még lappangó, az összetartást, központosítást negligáló mozgalom és eddig ismeretlen okai.

Bárki legyen is e széltűzási mozgalom megindítója, — egyet el kell ismerjen: — Tömörülésben van az erő és csak az egység bír kifelé ható erővel.

Fő, hogy az egyesület meglgyen! Az egyesület céljai és megvalósulásuk mikéntjére vonatkozólag minden egyesületi tagnak lehet és van beleszólása. Nem tételezhető fel, hogy életrevaló indítvány elutasításban részesüljön.

Minden eselleges személyi érdeket, hecsvágyat szorítson hátrébe a közérdek, amelyért való munkálkodásnak bő teret nemcsak biztosít, de kíván is az alakulóban levő egyesület.

Amily elismerésre méltó a fenti egyesület megalakítása érdekében való munkálkodás, éppoly elitélendő az erő esetleges szélforgácsolását eredményező minden lépés és szó. Az összetartás szükségének felismerése vezessen annak idején, minden kath. magyar kántort és kántortanítót az egyesület alakuló gyűlésére.

Falusi kántortanító.

AJANLOM

KORMOS GERŐ:

Számtan, Szám- és Mértan

az új tanterv alapján készült tankönyveit, melyeket már csaknem minden magyar tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

ARA: osztott iskolák	2-ik osztálya részére	Ké 6.—
»	» 3—4-ik »	» Ké 6.—
»	» 5—8-ik »	» Ké 10.—
osztatlan iskolák	2-ik csoportja részére	Ké 6.—
»	» 3-ik »	» Ké 6.—
»	» 4-ik »	» Ké 10.—

Közvetlen hozzám küldött megrendelésnél minden 5 drb. után egy ingyen példányt küldök. Ezen felül a bruttó ár 5%-át a Tanítók Háza javára fordítom.

A könyvkereskedők rendes engedményén kívül a megrendelés bruttó összegéből szintén 5%-ot juttatok a Tanítók Háza javára.

Kaphat minden könyvkereskedésben és **FÖLDESI GYULA** kiadó könyvnyomdájában, Užhorodon.

EGYESÜLETI ÉLET

A tavaszi galántai közgyűlés jegyzőkönyve.

Felvételett Galántán, a Galánta—Vágsellyei magyar tanító-megye tanítószolgálatának 1935. évi június hó 13-án tartott rendes tavaszi közgyűléséről. Jelen voltak: *Kovács Alajos*, orsz. elnök, *Farkas István* ipolysági kartárs, mint a Vöröskereszt magyar frakciójának delegáltja és a tanítómegye tanítószolgálatának túlnyomó többségben. A közgyűlés *Osvald Lajos* elnök megszokott tartalmas és lendületes megnyitójával 9 órakor kezdődött, aki szeretettel üdvözölte úgy a vendégeket, mint a szép számban megjelent járásköri tanítószolgálatot. Miután mindkét jegyző akadályoztatva volt a gyűlésen való részvételben, felkéri *Varga István* rendes tagot a jegyzőkönyv vezetésére. Mielőtt a programszerű tárgyalás kezdetét venné, a kartársi szeretet és részvétel meleg hangján emlékezik meg járáskörünk két elhunytjáról, névszerint *Fleischer Simon* és *Blumenthal Lipótról*, kívánva az eltávozottaknak csendes, békés örök nyugalommal.

Ezek után áttér az évi beszámolóra s közli, hogy az életstandard újból aránytalan viszonyban áll a még mindig leszállított köztisztviselői fizetésekkel, ami a tanítói családoknál is gondterhes napoknak és nem egyszer álmatlan éjszakáknak okozója. Amidőn a társadalmi élet lázas tülekedésében különösen a tanítószolgálat minden jólékonysági és kulturális megmozdulásában a legintenzívebben veszi ki részét a munkából, elvárná sorsának és anyagi helyzetének intező köreitől, hogy legalább is a fizikai szakmunkások anyagi helyzetével párhuzamosan megélhetési forrásbiztosítottak számára. Tanítómegyénk tanító s általában a tanítószolgálatot sem a hivatalos, sem az iskolán kívüli munkájában vád és gáncs nem érheti, elég rámutatni egyes kartársaink részéről elért és országos hírűvé vált kultúrmunkára, de én tudom, — mond az elnök, — hogy velem együtt minden magyar tanító becsülettel áll a posztján. Ezért őt nem a végzett munka értékét lebecsülő fizetésredukció, hanem a gondtalan megélhetés biztosítása illetné, hogy értékes munkában töltött idejéből családjának neveltetési és megélhetési gondjai, mint munkát gátló momentumok kiküszöböltesse. A tanító türelmes, mert hivatásával jár a mérhetetlen türelem és az önfegyelmelés, reméljük és várjuk azonban, hogy a már-már szállóigévé vált gazdasági miséria nyomán nem mindig a tisztviselői fizetések levonásában tartásával fogják helyrebillenteni a mérleg erőkarját. Ebbeli reményünkben bízva, rendületlen kietartással munkálkodunk továbbra is a szebb jövő kiépítésén. Közli továbbá, hogy a tervbe vett rajz- és fiúkézimunka-tanfolyamok megrendezése a tanügyi hatóságok anyagi segítsége nélkül és az e célra engedélye-

zendő heti szüneten kívüli idő nem engedélyezése miatt maradt el. Helyesnek véli a Tanfelügyelő úr közvetítő javaslatát, hogy a jövő tanévben kötelezővé teendő tanítói szeminariumok keretében a régi óhaj is valóra váltható legyen. Bejelenti azt is, hogy a katolikus klérus és tanítók közös tankönyv- és egyházi irodalmi bizottságnak alakítására a Szt. Ágoston Társulattól felhívás érkezett a jelölés és a választás megejtésére. Ő annak idején eljár az ügyben s a II. 27-én felbontott 136 szavazat eredményeként a bizottság tagjai lettek a sellyci kerületből: *Janics Ferenc* esperes-plébános, *Kristóf Árpád* negyedi plébános a klérus részéről és *Csaplár István*, *Kocsis Árpád* tanítók, rendes tagokul küldettek ki. A galántai esperesség részéről: *Vörös János* ifjúsági moderátor, *Galambos Béla* plébános, *Barthalos József* és *Szűcs Lajos* kartársak választáltak be. Kéri ennek tudomásulvételét annál is inkább, mivel a bizottság a tankönyv- és irodalmi bírálaton kívül hivatva lesz az esetleg felmerülő *vitás ügyeket is eliminálni és éppen ebben rejlik a bizottság fontossága*. A közgyűlés tagjai általános helyesléssel fogadják az elnöki beszámolót.

A tanítómege pénztárosa jelenti, hogy a múlt pénztári rovatolás szerint a maradvány volt 127450 Ké; 2624 Ké mint bevétel s 1440 Ké kiadás, a jelenlegi állomány tehát 1183 Ké. Kéri annak felülvizsgálását és annak alapján a felmentvény megadását. Felemeli egyszersmind panaszos szavát az ellen, hogy az indolens hátralékos tagok száma nemhogy apadó, hanem inkább emelkedő tendenciát mutat s kéri az illetékeseket, hogy a legkomolyabban tegyenek eleget kötelezettségüknek. Mint idevágó indítványt kéri az elnök *Stark Sándor* alsószelei kartárs beadványát is letárgyalni e pont alatt. *Stark* kartárs indítványozza, miszerint az évről-évre szaporodó tagdíjhátralékok behajtását szigorúan hajtsa végre a központi vezetőség, sőt ha »horribile dictu« benn üllnek és napidíjat szednek fel hátralékban levő funkcionáriusok is a vezetők között, ilyenek a választásoknál mindég ellenőriztessenek, s ha véletlenül bekerülnének, mandátumuktól fosztassanak meg. Ez irányban keresse meg járaskörünk úgy a központ, mint a járaskörök vezetőségét az indítvány magáévátétele céljából. Az indítvány osztatlan tetszéssel elfogadtatott.

Az országos elnök rámutat azon alaptalan és sokszor elhangzó vádra, hogy a tagdíj magas. A 80 koronából 40 korona a lap, 20 korona a központi és 20 korona a járasköri költségek fedezésére fordítatik.

Jelentés hangzik el a járasköri és egyéb kulturális intézmények helyzetéről is, így elsősorban a járasköri dalárda pénz-

FESTŐI SZEP VIDEKEN (Jasov, ezelőtt Jászó)

nyugdíjasoknak, gyermektelen házásoknak 2 szoba konyha és kamrából álló lakás kis kerttel október 1-től olcsón kiadó. Felvilágosítás az ovónőnél Jasov, z. XX.

tárnoka szomorú szívvel jelenti be, hogy a járáskör e kedves kultúrbiimbója anyagi forrásainak elapadása folytán elhervad, mert a pénztári maradvány mindössze 985 Ké. S bevételre, miután úgy a járási, mint a községi bizottságok hozzájárulásai elmaradtak, számítani nem lehet.

Boross Béla szól e kérdéshez. Megvilágítván a helyzetet, mely átmenetileg nehéz, de ha az országos dalárda újból lefektetett alapszabályaival aktivitásba lép, mint ker. csoportjainak, sikerülni fog valami úton-módon a járásköri dalárdák részére is időt és anyagi forrást biztosítani.

Ezután Kovács Alajos orsz. elnök számol be lendületes szavakkal a Tanítók Háza ügyéről. Örömmel jelenti, hogy most, amikor felemeli szavát e helyen, s felhívja elsősorban a közvetlen közelben lakó tanítótestvéreinek figyelmét, szerelgetik a T. H.-ba az ágyakat, melyekbe a jövő lanévben szeretettel várjuk gyermekeiteket, hogy megvelhessük nekik azokat, elsimíthatassuk párnáikat s örködhessünk fölöttük, hogy oly szép legyen az álmuk, mint amikor az édesanya daloló ajakkal vagy imát rebegő sóhajjal altatta el őket. Jelentsétek be hát bátran oda gyermekeiteket! Mély megilletődést vált ki az elnök e felhívó szava.

Berényi Gyula a könyvesboltról számol be a következőket mondván: Sajnálja, hogy a könyvesbolt közgyűlése nem ma, hanem szombaton lesz, ez tisztán a szabályzati megkötöttség miatt s a jövőben elő nem fordulhat. Mi sem bizonyítja a könyvesbolt életrealóságát, mint az a tény, hogy 21 ezer Ké alaptöke bázisán állva 291 ezer Ké értékű árút helyezett el vásárlóinál és 64 ezer Ké értékű árúkészletével szemben a tartozás alig számbavehető, az is javarészt folyószámla tartozás. Köszönet és hála illeti a megértő támogatást és kéri a kartársakat, hogy a hatáskörükben kövessenek el mindent, hogy úgy a községi közkönyvtárak, mint az ifjúsági és tanítói könyvtárak szükségletüket a könyvesbolt útján szerezzék be. Jelenti továbbá, hogy e jóléti intézménynek az első termőgyümölcsként a T. Házánál még fennálló 10.000 Ké kamatot a könyvesbolt finanszíálta. Fel tehát kedves tanító testvéreim! S a jövő tanévre szükséges dolgok megrendelésével újabb fillérekkel gyarapodunk. Bűnös tanítói kéz az, amely nem csepegtet reá, avagy leveri róla a harmatot. Általános ováció, s lelkesedés fakad Berényi szavai nyomán.

Boross Béla olvassa fel ezután a »Járási közm. egyesületek megszervezéséről« szóló értekezését, amelyben az erre vonatkozó törv. rendelkezéseken kívül részletes felvilágosítással szolgál a megszervezés lehetőségeiről. A közgyűlés kifejezetten kéri annak

Komáromban nyugalmazott tanító-, vagy jegyzőnek megfelelő családi ház eladó,

mely áll 3 szoba (parkettázott), konyha, fürdőszoba, mosókonyha és szép udvarból. Bővebbet: Wojtowicz fényképésznél.

a M. T.-ban való teljes közlését s a központi gyűlésen való előterjesztését.

Csaplár István a magyar tanítóság továbbképzéséről tart felolvasást, melyben Ocsovay Imre javaslatára hívja fel a figyelmet. Kiegészítésképpen ajánlja a főiskolai végzettséghez kötött tanítóképzés bevezetését, a továbbképző tanfolyamok beszervezését, a gyakori gyűlések tartását, melyekben a fiatalabb kartársak adjanak elő megvitatásra szánt pedagógiai tételeket. A szaklapban pedagógiai tárgyú cikkek szerepeljenek, valamint a járásköri és iskolai tanítói könyvtárak pedagógiai munkákkal bővítsenek olyformán, hogy abba csak kiváló és gyakorlati értékű vallás-erkölcsös munkák kerülhessenek be, mégpedig lelkiismeretes bírálat alapján. Alakíttassék meg a kulturális bizottság, mint Ocsovay ajánlotta és oda politikamentes vallás-erkölcsös egyének választsanak be, kik hivatva lesznek arra, hogy a tehetséges kartársak sokszor veszendőbe menő pedagógiai gondolat-gyöngyszemeit felszínre hozva, közkinccsé tegyék. Az állam is nyúljon a tanítóság hóna alá az anyagi nehézségek elhárítását illetően, hiszen a műveltség előretörése nemcsak a polgárok, hanem az államnak is eminens érdeke, mert »művelt polgárok összessége a művelt állam«. A gondolatteljes kis tanulmányért köszönetet mond az elnök. A járásköri tanítói könyvtár elhelyezése a felvetett indítvány nyomán a tanítók könyvesboltjában nyer elhelyezést, hogy így bármikor hozzáférhetővé váljék.

Az elnök 10 perces szünetet rendel el. Az újból megnyitott közgyűlés kezdeten üdvözlő a megjelent tanfelügyelő urat, majd kéri a pénztári ellenőri jelentés előterjesztését, melynek elhangzása után a közgyűlés a pénztárnoknak a felmentést megadja. A tárgysorozat következő pontjaként *Szkladányi Károly* olvasza fel Gyermektanulmány tudományos alapon c. munkáját, hangoztatva, hogy a tesztelés kötelező legyen az egész vonalon. Kiosztásra ajánlja az e célra készült nyomtatványokat és ajánlja egy bizottság megalakítását, mely hivatva volna irányítani és felülbírálni a tanítók ezirányú munkáját. *Boross Béla* ismerteti a Sz. Á. M. T. E. ezirányban már megtett lépéseit. Ugyanis Losoncon megalakította Szepesi Gyula vezetésével a gyermektanulmányozási alosztály előkészítő bizottságát, amely az ezirányban történt kísérleteket összegyűjtve, azt hasznosítani fogja. Ajánlja, hogy egyeztessék össze Szkladányi indítványát Kónya kartárs tervezetével. Matis tanfelügyelő úr ez értelemben szól a tárgyhöz. Mondván: tesztelni és kötelezővé tenni a tesztelést csak formai munka volna, amíg annak leegyszerűsít-

AZ ÚJ ISKOLAEVBEN

szükséges nyomtatványok, tan-
és írószer, valamint könyvek
megrendelésekor

NE KERÜLJÖK KI A MI KÖNYVESBOLTUNKAT. GALANTA.

tett és igazán a célt szolgáló metodusa ki nem forr. A közgyűlés és maga az indítványozó is elfogadja az áthidaló indítványt, mely szerint kapcsolódjunk be az orsz. bizottságba, s aki csak teheti, munkásságával járuljon hozzá az ügy előbbreviteléhez.

Janics István kolléga előadása »Az ifjabb tanítógeneráció törekvései« címen hitvallása volt az eddigi csendes szemlélő álláspontot elfoglalt fiatal generációnak, amely megmutatta a kiutat az öregek és fiatalok közötti eddigi útvesztőből. Szerinte három kategóriába osztható fel az éllebe lépett ifjú tanítóság: 1. progresszív és labilis talajon járók, 2. a szemmeltevők, vagy a minden-mindegy-irányt képviselők, 3. a dolgozni, építeni akarók csoportjára. Nem a magam, hanem legtöbb fiatal társam nevében jelentem ki, hogy az első két kategória nem a mi zsáncrünk. Azzal megtagadunk minden közösséget, hanem igenis kívánjuk, hogy idősebb kartársaink kezeljenek bennünket atyai jóindulattal, neveljenek bennünket arra, hogy az ő eredményes munkájuk leteleményeseivé lehessünk. Eppen ezért kívánjuk: 1. az akadémiai képzést a tanítók szellemi névjának és hivataluk tekintélyének emelése végett. 2. Az országos egyesület tartalma felszínre és tegye hozzáférhetővé a legújabb pedagógiai irányzatok megismerését. 3. Már a képzőkben igyekezzenek megnyerni a tanítónövendékeket a tanítói jóléti intézmények megbecsülésére és támogatására. 4. Azzal a céllal léptünk az életbe, hogy a szlovenszkoói magyar tanítóság kebeléből el a felekezeti elsőbrendűség kérdésével, mert tudatában vagyunk annak, hogy fajunk iránti szent kötelességünk a felekezeti megosztást nem tűrő intenzív munka. E cél érdekében mi valláserkölcösös alapon akarjuk felajánlani ifjú erőnket az öregekkel szolidáris, tőlük és általuk irányított biztos talajon nyugvó munka szolgálatára s ezért helyet kérünk az egyesületi élet vezetésében.

A fiatalok részéről eddig nem hallott új megnyilatkozásra *Kovács* elnök lelkes örömmel válaszol. Régen vártuk már a megnyilatkozást. Jertek édes fiatal barátaim, örömmel várunk soraink közé, hisz nemcsak magunknak, hanem nektek csináltuk az egyesületet. *Boros Béla* is lelkesedéssel teli szavakat mond az ifjúság illetén megnyilatkozásáért. Ajánlja úgy az országos elnök, mint a közgyűlés, hogy *Janics* érlekezése az országos nagygyűlésen is felolvastassék. Az elnök munkára hívó szavaiernt *Kneif József* vágai ifjú kolléga mond köszönetet és felháborodással utasítja vissza egyes, a »haladás« jelszavát kitesajtító fiatalok föllépését. Ezekkel az akarnokokkal az ifjú tanítónemzedék nem ért egyet. A komoly, dolgozni akaró fiatal-

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Ké, Hozannával (400 old.) mint nagy St. 12 Ké árákban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Ké térti és szállítólévéldíj felszámításával portómentesen kapható Kőbölkülton Stampaynál.

ság apái útján kíván jární, mert látja, milyen eredményeket értek el a kigúnyolt »öregesek« a tanítóság szociális és kari életében. Nincs itt »fiatal-probléma« s kéri a közgyűlést, térjen napirendre e kérdés fölé.

Az indítványok kapcsán *Farkas István* a Vöröskereszt Egyesület magyar sarjadékának megbízottja hívja fel a járáskör tanítóságát az egyesület támogatására. Ez az egyesület a szennvedő emberiség véréből sarjad, annak pártolása nem lehet közömbös az ideális lelkületű magyar tanítóra nézve.

Végül a tanítómegeve tanfelügyelője ad instrukciókat: a tananyag revidéálása, a minősítési eljárás fokai, és osztályozás felől. Úgyszintén dicsérettel emlékszik meg a zsigárdi tantestület országos hírvé vált kultúrunkájáról, mely őt külön örömmel tölti el. Egyéb indítvány hijján a tartalmas gyűlés az elnök záró szavaival végetér.

Varga István.

Jegyzőkönyv,

felvéve 1935. június 22-én Szőgyénben, a **párkányjárás**i AMTE. Tanítómegeve tanítóságának rendes közgyűlésén.

Jelen vannak **Bíró Béla** elnök, **Fisz. Medlen István** rk. ker. esperes-tanfelügyelő, **Gajdár István**, **Bukovszky Gyula** alelnökök; **Szabó Emil**, **Laczi József** jegyzők; **Bellus Gyula** pénztáros; **Drobný József** ellenőr; **Tóth István** könyvtáros; **Tury Sándor**, **Kónya József**, **Kanozsay István**, **Helényi Antal**, **Kanozsay József**, **Kerekes Béla**, **Csepreghy Kálmán**, **Nagy Lajos**, **Nagy József** választmányi tagok; **Pintér Gyula**, **Heinlein Edit**, **Pál Elemér**, **Pajor János**, **Gajdár Böske**, **Torma József**, **Szabóné R. Rózi**, **Mokoss Margit**, **Prohászka I.**, **Balácsi Géza**, **Tóth Sarolta**, **Tátrik Erzsébet**, **Beluch László**, **Révész János**, **Horváth Dezső**, **Krekó Imre és neje**, **Bíróné Gy. Ilona**, **Vígh János**, **Jászai József**, **Jászainé Mária**, **Hinora J.**, **Tóth Gábor**, **Krekesné Karolin**, **(Szabó István, Csiba László, ujságírók.)** **Bátori Emil**, **Bátoriné Mária**, **Varga Magdolna**, **Molnár Margit**, **Zoltán Amália**, **Szekér Erzsébet**, **Balácsi V.**, **Bernáth Anna**, **Surányi Gyula és neje**, **Bodó Sándor és neje**, **Bednár M.**, **Ferlich Gyula**, **Szlovák I.**, **Beluha Ilona**, **Ochaba Anna**, **Kuchta József** jegyző, **Dudics László**, **Kaucsár J.**, **Rác S.**, **Eröss Imre**, **Erössné Berta**, **Balla Irén**, **Brigan Dezső**, **Forgách J.**, **Drobnyné Júlia**, **Eröss Gábor**, **Polákné Anna**, **Polák István** jegyző, **Feisthannel Valéria**, **Kiss József**, **Kissné Mária**, **Ribai István**, **Lakatosné Mária**, **Kanozsai Józsefné**, **Zillich A.**, **Balácsiné Margit**, **Ószi Margit**, **Hadnagy Gyula**, **Merli Stefike**, **Schmera Lajos**, **Ülő M.**, stb. vendégek és tagok öszszesen 102-en.

Távolmaradásukat igazolták: **Bitter Béla**, **Jónás József**, **Papné S. Edit**, **Kovács Alajos**.

Bíró Béla egyesületi elnök pont fél 10 órakor nyitja meg a gyűlést. A jegyzőkönyv vezetésére **Szabó Emil** egyesületi jegy-

zót, annak hitelesítésére pedig Zoltán Amália és Krekes Béla kartársakat kéri fel.

Megnyitó beszédének lényege a következő: A szlovenszkoí magyar tanítóság kellő időben való egyesületbe tömörülésével bizonyítékát szolgáltatotta annak, hogy tudatában volt és van az egyesülés nagy társadalomhatalmi jelentőségével. Köztársaságunk fennállása óta eltelt évek során a szlov. magyar tanítóság megmutatta, hogy mind a pedagógia, mind a tanítóegyesületi munkában derekasan megállja helyét. Mindenfelé elismerést s tekintélyt vívott ezzel ki a tanítóság magának. Aminek viszont okszerű következménye az lett, hogy szava a mérvadó körökben ma már súllyal bír. Éppen ezért itt van az ideje annak, hogy a tanítóság régi sérelmeivel újból előálljon. Ezen, a régiebb időkből származó, sérelmek legfőbbike az, hogy az iskolaügyek vezetésében a tanítóság sohasem kapta meg eddig a neki, mint erre a leghivatottabbnak, járó vezérszerepelt.

Most, amikor újabb nagy iskolai reformok előestéjén állunk, igazán szükséges, hogy a tanítóság résen legyen, s ott és akkor hallassa szavát, ahol és amikor kell; nehogy azután a nagy megegyezés létrejötte után, melynek az iskolák egységesítését illetőleg az egyházak és az állam között feltétlenül létre kell jönnie, e két nagy iskolai faktor érdekeltégeinek tekintetbe vételén kívül más érdekeltségek, a harmadik nagy nevelésügyi faktornak a nevelés ügyét a legőszintebben szolgáló tanítóságnak érdekeltégei tekintetbe ne jöjjenek. A döntést ez ügyben csupán a szülőkre, azok szűkmarkúságára bízni merő képtelenség lenne, mert hiszen a gyermeknevelés ügye nemcsak a szülőre, hanem még inkább az államra tartozik. Azért helyesli, hogy az állam és egyház most is beleményülhet az iskolaügybe, a nevelésügybe és alkalmas törvényekkel előmozdítja annak sikerét. A tanítóság egyetemessége kívánja azonban azt, hogy ezen új alkalmasabb törvények ne csak a takarékoság elvének hangoztatásával a tanítói állások és fizetések redukálásában, hanem a tanítói jogok és a megélhetési lehetőségek megtartásában érvényesüljenek. A tanítói érdekvédelemnél és az iskolaügy felvirágoztatásánál a lelkiismereti szabadság az állam és egyház

ÚJ TANONCISKOLAI TANKÖNYVEK:

A magyar tanításhelyi tanonciskolák tankönyvei közül nyomás alatt vannak a következők:

1. Nemzetgazdaságtan.
2. Polgári nevelés és egészségügy.

A könyvekből kívánatra mutalványpéldányt küld a komárnói iparos-tanonciskola igazgatósága. // Még a f. tanévben megjelennek a következő könyvek:

1. Ipari számtan és kalkuláció.
2. Ipari levelezés és könyvvezetés.
3. Nevelő oktatás.

Az összes könyvek az új tanterv alapján készültek.

jogának ebben a kombinálásában látja azt a középutat, melyen mindazok a faktorok haladhatnak, akik köztársaságunkban tradicionális joguknál fogva a népnevelést szolgálják. Elnöki tiszt-sége utóbbi 3 és eddigi 6 éve után **köszöni** kedves kartársainak azt a megértést és bizalmat, mellyel egyesületi munkája iránt viseltettek s őt e megnyitóban vallott állam-egyház közös meg-értő munkájában segítették. Őszinte szívvel és meleg szeretettel köszönti a körünkben megjelent egyházi tanfelügyelőt Flsz. Medlen István esperest, a távollevő állami tanfelügyelőt Vofísek Ferencet, akik megértő támogatásukkal az egyesületnek fen-tiekben vázolt programját szintén támogatták.

Kovács Alajos központi elnök levelének felolvasása után közgyűlés Kovács Alajos elnököt 60 éves kora és tanítói érdem-dús működése alkalmából melegen üdvözlí, mely üdv. és bizalom s ragaszkodásának tolmácsolásával megbízta Bfró jár. elnököt, majd az elnök jelenti az egyesületnek, hogy régi tagja, Ujlaki Ernő bényi nyugalmazott igazgatótanító f. é. jún. 18-án az Úrban csendesen elhunyt. Temetésén az egyesület elnöke több kartárssal együtt résztvett és ravatalára az egyesület nevében koszorút helyezett el. A járáskör felállással adózott az elhunyt idős kartárs emlékének.

Az elnök méltatja a napokban nyugdíjba vonuló **Stampay János** köbölküti tanító érdemeit s fájjalja, hogy Stampay János nem jelenhetett meg személyesen tanítótalcskévei között azon a napon, amelyiken — már mint közgyűlésünk napján — legin-kább alkalma lett volna a járáskör tanítóságának, hogy iránta való tiszteletét és szeretetét kimutassa s neki szerető kézzor-ítással a boldog nyugalom sok-sok évét kívánhassa. A járáskör Stampay János nyugdíjba vonulását tudomásul vette.

Ezen megemlékezések után elnök a következő előterjeszté-eket tette a közgyűlésnek.

Általános Magyar Tanító Egyesületünk hatalmas erőforrása lehet a szlovenszkói magyar nevelésügynek, de ennek az első feltétele, hogy mindenkinek helyet biztosítsunk, aki tehetségé-vel, rátermettségével és kezdeményező elgondolásaival 100%-os tanító, nevelésügyi politikát akar folytatni.

Családi nevelés és oktatás kézikönyve

(Szerk.: Groszmann S.)

Tanítói és községi könyvtárak részére igen alkalmas, mivel tartalma felhasználható népművelődési előadásokra, valamint szülői értekezletekre.

ARA 24.— Kč.

Kapható és megrendelhető: Könyvesboltunkban, Galántán.

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági- és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

Nem érthetek egyet azokkal, akik a fiatalságot azzal vádolják, hogy akmunkájukkal veszélyeztetik az egyesületi munkát, tevékenységet. Ezt én járásunkban sem tapasztaltam és azt hiszem, máshol is csak a túlbuzgóság szüleménye az ilyen beállítás. Mi azonban nem is tapasztalhatunk ilyet, mert az a tapintat és támogatás, melyben fiataljaink úgy erkölcsi, mint jogi szempontból részesültek, járásunknak csak becsületére válhat. Személyeket scrolhatnak fel, akiknek járási egyesületünk elnöksége igazán nagy segítséget nyújtott. Hálás leveleket tudnék felolvasni, de most csupán köszönetem tolmácsolom járásunk tanítóóságának, hogy mint elnökének, módomban állt a hozzám fordulóknak segítséget nyújtani.

Járásunk tanítóóságának vezetősége 5000 Ké-t eszközölt ki a Tanítók Háza javára, mégis azt kell látnunk, hogy viszontszolgáltatásképpen semmit sem kapunk. Indítványozom a közgyűlésnek, hozzon határozatot, hogy milyen módon kíván élni ama joggal, mely ilyen adcmány után nyilván meg is illethetné járásunkat.

Elnöki tisztségen második nagy feladatát az a terv képezte, hogy járásunk, beteg és szegénysorsú ifjúsága részére szünidei üdülő telepet létesítsek. Ez az elgondolásom sikerült is, mert a járási képviselőtestület megértő támogatásával 30.000 Ké-t sikerült e célra kieszközölnünk. Bár ez az intézmény a járás polit. önkormányzati szervének hatáskörében marad, mégis ez az üdülőtelep ott, a selmeci fenyekek alatt, a szociális gondoskodás pedagógiáját fogja hirdetni.

Ezzel kapcsolatban felhívom járásunk tanítóóságát, hogy az ifjúság gondozó egyesületet és a csl. vöröskereszt intézményét a továbbiakban is szívesen támogassa.

Munkaprogramunk további során élni akarunk az 1919. II. 7-én kelt 67. sz.-ú törvényben megadott jogainkkal. Helyet kérünk és akarunk a járási közművelődési egyesületben. Meg kell ragadnunk minden lehetőséget, hogy mint önálló járási egyesület folytathassuk kultúrtevékenységeinket a kisebbségi magyarság érdekében. Legyünk mindenütt őrtállóí a magyar haladásnak és ne kisebbsítsek, ne gátoljuk tanítóttestvéreink ilyen szándékú munkáját. Alljanak is azok bármilyen elvi és politikai meggyőződés síkján.

Követelnünk kell fizetéseinknek minden hónap elsején való kiutalását és az iskolán kívüli munkánkknak a többi tisztviselőhöz hasonlóan való díjazását. Hogy csak egy példát is említsek, a közelmúltban lezajlott választásoknál a tanítóóság két drága pihenőnapja, vasárnapja, munkában telt el, amelyért még köszönetet sem kapott, holott fizetés járt volna érte.

E felelősségteljes helyről kijelentem kartársaimnak, hogy a fizetésleszállítás ügyében bennünket ért sérelem helyreigazításánál a jogorvoslat minden lehetőségét ki akarom aknázni, hogy megtarthassuk mindazt, amit a keservesen kivívott 104/1926. számú törvény megadott.

Közgyűlésünk folytatólagos nagy feladatát képezze a gyer-

mektanulmányozás ügye. Indítványozom, hogy járásunk határozati javaslattal lépjen fel ez ügyben a lévő nagy kongresszuson.

Végül e közgyűlésünk feladatát képezze az a határozathozatal is, melyben leszögezzük álláspontunkat a Magyar Tanítóban hanngoztatott radikális, úgynevezett: »császármetszéses« tagdíjhátralékok behajtási módja ellen. Kartársaim! Mindenki a maga anyagi helyzetét ismeri s járásunk vezetősége el tudja azt is bírálni, hogy sok esetben tagjai a legjobb jóakarattal mellett sem képesek a horribilis tagsági díjakat fizetni. Ezekről antidemokratikus elv lett volna és ma is a legnagyobb igazságtalanság lenne az egyesületi jog gyakorlásának megvonása, ami egyet jelentene a szabad vélemény és kritika gúzzsbakölésével. Ezeket segíteni kell és nem elhallgattatni őket!

A tisztújítással kapcsolatosan csak annyi az elnöki megjegyzésem, hogy úgy a jelölésnél, mint a szavazásnál érvényesüljön a többség akarata s a demokratikus elv alapján legyen az hármás jelölés oly értelemben, hogy minden tisztségre jelölt egyének olyanok legyenek, akik az egyesületi élet aktív munkásai és adjunk lehetőséget arra is, hogy az új tisztikarban számarányához és munkaképességéhez való arányban a fiatalság is képviselve legyen.

Az elnöki megnyitót és beszámolást a közgyűlés nagy tetszéssel és helyesléssel tudomásul vette és elfogadta.

A múlt közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése és a pénz-

Az első évfolyam tanítóinak figyelméb e Ingyen Vezérkönyv

a fonomimikai és betűszemélyesítő módszer szerinti

olvasástanításhoz

annak, aki a Boross—Osztényi-féle

Füzetes ábécé

és Olvasókönyvet

osztályába bevezeli. — A módszer alapos ismertetése, fonomimikai mesék, gyakorlati tanítások, részletes tananyagbeosztás!

Kiadja a Csehszlovák Grafikai Unió Praha-Prešov.

tári jelentések után, amelyeket a választmány már előzőleg le-
tárgyalt, közgyűlés a funkcionáriusoknak szokásos felmentvényt
megadta és áttért a mai közgyűlés további tárgysorozatára.

Beluch László bényi tanító a múlt év őszi közgyűlésén meg-
kezdett felolvasását »Reform iskola« címmel felolvassa.

Az igazán hatalmas és rendszeres feldolgozású előadásért a
közgyűlés Beluch László kartársunknak jegyzőkönyvi köszö-
netet szavaz meg.

Bátori Emil szögyéni tanító a fiatal tanítótság problémája
címen tart felolvasást. Felolvasásában helyteleníti a manapság
annyira kihangsúlyozott különbséget a fiatal és öreg tanítók
között. Az egyesület kéri a vezetőséget, hogy Bátori Emil felolva-
sását a Magyar Tanítóban közöltesse le, de előbb azon a meg-
felelő símtásokat eszközölje, nehogy a cikkel a járáskör az
országos egyesületi életnek ártson.

Medlen István párkányi rk. esperes a közgyűléshez tartal-
mas s a nevelési ügygel összefüggő beszédet intéz. Beszédének
alap gondolata ez: »A tanítás munkáját bárki elvégezheti, de a
neveléssel összekötött tanítást már csak kevesek képesek elvé-
gezni, mert az ilyen tanítói munkára rátermeltség kell.« A köz-
gyűlés a fenti beszédet szerető lelkesedéssel fogadta.

Horváth Dezső bényi k. tanító a kántorszövetségről ad elő.
A kántorszövetséget különösen az egyházi zene ápolása céljá-
ból tartja roppat szükségesnek, de szükséges az a kántortanítók
jogi helyzetének megvédése szempontjából is. Előadásához Nagy
Lajos ref. rektor-tanító is hozzászól és kéri a közgyűlést, hogy
ezen kántorszövetség megalakulását — különösen a kántori
jogviszonyok és természetbeni járandóságok erkölcsi és anyagi
közös ügyeinek előbbrevitele érdekében terjesszék ki az összes
keresztény felekezetek kántortanítóinak befogadására is.

Horváth Dezső előadását a közgyűlés szeretettel és meg-
értéssel fogadta és felkérte az előadót, hogy a kántorszövetség
kiszélesítésére vonatkozó Nagy Lajos-féle indítványt terjessze
be a kántorszövetség előkészítő bizottságának, mint a párkány-
járású ÁMTE. Tanítómegeye közgyűlésének olyan határozatát,
amellyel ez ügyet országos szervezésre ajánlja a kántortanítók
közös anyagi és erkölcsi érdekeinek megvédelmezésére, anél-
kül, hogy az egyes felekezetek külön zenekultuszába és litur-
gikájába beavalkozna.

A rajztanítási útmutatás során a közgyűlés határozatilag
utasítja a vezetőséget, hogy Bakonyi István szaktanító pálya-
nyertes munkáját adja ki és egy-egy példányát az egyesület
minden tagjának kötelező átvétel mellett küldje meg.

KITŐL KÉRJEN TÁMOGATÁST KÖNYVESBOLTUNK?

Csak a magyar tanítótságtól,
mivel a mi jóléti intézmé-
nyeink szolgálatában áll.

Könyv, papír, írószer, szükségletünket azért csak itt szerezzük be-

Tisztújítás során a közgyűlés Bellus Gyula javaslatára jelölőbizottságot küldött ki, akik az őszi közgyűlésig úgy a jelölést, mint a választást keresztülvezetni kötelesek.

Indítványok során a következő határozatokat hozta a közgyűlés.

I. Járásunk tanítóságának vezetősége 5000 Ké-t eszközölt ki a Tanítók Háza javára, mégis azt kell látnunk, hogy viszontszolgálatképpen semmit sem kapunk.

Határozat: «A járáskör tanítósa a fenti adományból származó jogát tanító árvainak a Tanítók Házába való elhelyezésével kívánja a Tanítók Háza idevágó szabályzati pontja értelmében érvényesíteni.

II. A gyermektanulmányozással kapcsolatban a következő határozat hozott:

«A közgyűlés megbizta Kónya Józsefet, ki a gyermektanulmányozás ügyében már bizonyos jártasságra tett szert, hogy az elnöki indítvány értelmében a lévai nagygyűlésen lépjen elő határozati javaslataival.»

III. Kónya József köhídyarmati ig. tanító felolvassa a most megalakulóban levő gyermektanulmányozási társaság részére kidolgozott, s már egyszer egyesületünk központi vezetősége elé terjesztett alapszabály-tervezetét. Indítványozza, hogy a lévai nagygyűlés ezzel a tervezettel, mint a járáskör tanítósa-gának megbízottja állhasson elő.

Határozat: «A közgyűlés Kónya József indítványához csak abban az esetben hajlandó hozzájárulni, ha Kónya József alapszabálytervezetét, valamint egyéb indítványait is, mik a gyermektanulmányozási társaságra vonatkoznak, — kiküldött tagjaival áttanulmányoztatva, azokat a kiküldött tagok egybehangzó jelentése szerint helytállóknak s a tanítósa egyetemes érdekeit s a nevelés ügyét igazán őszintén szolgálóknak tekinti. Kónya József alapszabálytervezetének s indítványainak átvizsgálására kiküldi a járáskör Gajdár István és Horváth Dezső tanítókat.

IV. Kónya József indítványozza a következőket:

«A közgyűlés utasítsa a járási elnökséget, hogy javaslattal forduljon a kongresszushoz, hogy ha kell, az alapszabályok megváltoztatása árán is, — mondja ki, hogy egymásután csak kétszer lehet ugyanazt a személyt ugyanazon központi tiszt-ségre megválasztani. Az ugyanazon tisztségre kétszer megválasztott egyént a választók megválaszthatják ugyan harmadszor is, de hivatalosan a jelölő bizottság által jelölni nem szabad.»

Kónya indítványát a közgyűlés határozatra emelte.

V. Bíró Béla indítványára a közgyűlés még a következő határozatokat hozta, melyeknek felterjesztését szintén elhatározta.

«1. A párkányjárású AMTE. Tanítómege tanítósa a tiltakozik azon eljárás ellen, hogy a központi vezetőség a kongresszus előzetes hozzájárulása nélkül oly alapszabálymódosítást eszközölt, amellyel az alapszabályok 10. §-ban jelzett titkári állást leépítette, ill. azt más tisztséggel összevonta csak azért,

hogy ezen tisztségre a jövőben se jelölmi se választani ne lehessen senkit.»

»2. A párkányi járáskör tanítószágának közgyűlése indítványozza a f. é. július havában Léván megtartandó kongresszusnak, hogy csatlakozzék, ill. hagyja jóvá azt a határozatát, mely szerint az alapszabályok 10. §-ban a., b., c., pont alatt jelzett kerületi, vagy járási, megyei és központi vezetőségben ugyanazon személy több tisztséget nem vállalhat. Ha azonban valakit két, vagy több tisztségre mégis megválasztanának, az tisztségei közül csak egyet tarthat meg.«

VI. Bátori Emil a következőket indítványozza:

»Előadásom szellemében kívánom a következő konkrét indítványoknak a lévai nagygyűlés elé való terjesztését.

1. A párkányjárás AMTE. Tanítómege terjessze a szlov. AMTE. lévai nagygyűlése elé azt a sérelmet, amely az abt. kurzus megszüntetésével (és az externista vizsgák meghagyásával) a szlov. magyar tanítószágot érte s köztársasági Elnök Urunk intenciói szerint követelje annak visszaállítását, illetve kiszélesítését 2, vagy 3 éves tanítói akadémiává.

2. Vegyen részt az AMTE. a csl. tanítószág idei prágai nagygyűlésén, ahol csatlakozzék fizetésünk leszállítása és 10-ére történt kitolása ellen tiltakozó memorandummal.

3. Évről-évre pályadíjakat tűzzön ki az Ált. Egyesület a legjobb szlov. önálló és fordítási szakművekre, valamint gyermek- és ifjúsági irodalmi munkák jutalmazására.

4. Szállítsa le a központ az előfizetési ill. tagdíjakat 80 Kč-ről 50 Kč-ra.

5. A Magyar Tanító vezetését szerkesztőbizottság vegye át, amelynek kötelességévé tétetik olyan kéziratok megszerzése és elbírálása, melyek a lap színvonalát emeljék.

6. A lap jelenjen meg havonta egyszer.

7. Kapcsolatot teremteni a tanítószág minden ideológiai rétegével, mert ez az első előfeltétele, hogy a M. T. szigorúan tudományos, elfogulatlan és általános érdekű lehessen.

8. A központi tisztikar tevékenysége csupán a készkiadások és a tisztességes napidíjak megtérítésével honoráltassék. Maradjanak el a 2—3—4 ezer Kč-és tiszteletdíjak, mert ezen összegeket az egyesület elismert szakférfiak kéziratainak megvásárlására is fordíthatja.

A fenti indítványokat a közgyűlés elfogadta és a lévai nagygyűlés elé kívánja terjeszteni.

A rendkívüli érdeklődés mellett megtartott magas színvonalú közgyűlés után a járás tanítósgája több mint 100 terítékes közös ebédre jött össze, melyen sok szép felköszöntő hangzott el és a tanítószágot a vendégekkel együtt késő esti órákig a leglelkebb és legbarátságos hangulatban tartotta össze.

K. m. f.

Szabó Emil s. k.
jegyző.

Kerekes Béla s. k.
Zoltán Amália s. k.
hitelesítők.

Bíró Béla s. k.
elnök.

Ki tartozik a kántori földek tagosítási költségeit viselni?

Bíró Béla párkányjárás elnök a lévai kp. gyűlésen — az igazgatói díjak sérelmes ügyéhez hozzászólván — az alábbi bírósági végzések alapján ismertette egy kartársunk sérelmét a kántori földek tagosítási járulékainak kifizetését illetőleg. Az ügy égető sérelem, s az alakulóban lévő Kat. Kántorszövetség figyelmébe ajánljuk!

Co. 535/34—21. A közlársaság nevében! A komárnói kerületi bíróság X. Y. ügyvéd által képviselt X. Y. nyug. igazgató tanító, ... lakos felperesnek X. Y. ...-i ügyvéd által képviselt Róm. Kath. Egyház képv. dr. Jantausch Pál apostoli vikárius Trnava, alperes elleni 4051 Ké tőke és jár. iránti, a zselízi Járásbíróság 1934. évi június 19-én kelt C. 115/34—12. számú ítéletével elbírált perben, felperesnek 1934. évi június hó 25-én C. 115/34—13. szám alatt és alperesnek 1934. évi szeptember 4-én C. 115/34—14. szám alatt beadott felebbezéseik folytán az 1934. évi december 21-én megtartott szóbeli tárgyalás alapján alulírott napon a következő ítéletet hirdette ki:

Ítélet: A felebbezési bíróság a megtámadott ítéletet részben — megváltoztatja, a keresetet egész terjedelmében elutasítja és felperest arra kötelezi, hogy alperesnek illetve jogi képviselőjének a kezéhez 696 Ké 10 f. felebbezési költségeket fizessen meg 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett. Egyébként az elsőfokú ítéletet helyben hagyja. Pertárgy értéke 2965 Ké.

Indokok: Az első bírói ítélet ellen mindkét fél felebbezést adott be. Felperes kérte az ítéletnek akként való megváltoztatását, hogy a felajánlott bizonyítást lefolytatása után, a keresetnek hely adassék és alperes elmarasztaltassék az összes per- és felebbezési költségekben.

Alperes ezzel szemben kérte az első bírói ítéletet oly képen megváltoztatni, hogy a kereset teljes egészében utasítottassék el és felperes köteleztessék a felebbezési költségek megfizetésére.

A felebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között a Pp. 498. §-a alapján a kerületi bíróság a pert újból tárgyalta.

A felebbezési eljárás során a tényállás pótolva és kiegészítve lett oly irányban, hogy felperes leszállította keresetét, az írásbeli keresetében 2. tétel alatt keresetbe helyezett felfolyamodási költségek címén felszámított 684 Ké-ra, továbbá a 3. alatt érvényesített és vagyondézma megtérítés címén kért 2281 Ké összegre és végül a kereseti kamatokra és költségekre.

A felfolyamodási költségeket illetőleg felperes az ellen élt felfolyamodással, mert tagosítási járulékok fizetésére volt kötelezve, felhozván, hogy a kántori földek tagosítás alól ki voltak véve és így a kántori földeket ilyen (tagosítási) járulékok nem terhelik és különben is a járulékokat a föld tulajdonosának kell viselnie, nem pedig felperesnek, mint a földek haszonélvezőjének.

A tagosítási iratokból a bíróság megállapította, hogy a m. kir. földmívelési minisztériumnak 1912. évi június 29-én kelt 62. 111/III/3. számú rendelete I. bekezdésének 3. pontja alapján a tagosítási eljárásba nem vonalnak be a 20/1909. I. m. számú rendelet 17. §-ának

2. bekezdése értelmében a róm. kath. plebánia ingatlanai 120 k. h. kiterjedésben, mint majorsági birtok gazdasági állandó épületekkel.

Az 1030. évi június hó 10-én kelt Nc. I. 53/27—24. számú érdemleges tagosítási ítélet I. részének 2. bekezdése értelmében nem esnek a területbe a 30/1909. I. M. sz. rendelet 149. §-a értelmében az »átalak« és »nagy-megyei« dűlőben (Pap major) 1946—1950 hrszámok alatt foglalt ingatlanok azaz a templomi, kántori és harangozóí földek és pécig a 3. számú bekezdés indokolása szerint azért, mert a szakértők véleménye szerint ezeket, eredeti helyükön kell meghagyni, amennyiben a »régí tagosításkor egy darabban voltak és egy dűlőben voltak kiadva« és kiterjedésüket tekintve sem julhatnának a »nagy-lüvellő« dűlőbe.

A miniszteri rendelet értelmében ily módon a tagosítás alól csak a plebániái földek lettek kivéve, a kántori földek tagosítás alá vonat-
tak ugyan, de kicserélés alá nem estek és ezért a 30/1909 I. M. számú rendelet 19 §-ának 1. bekezdése alapján a tagosítási érdektségbe esvén, a járulékok helyesen lettek kivetve; — ennek folytán azon ellen-
vetés alaptalan, hogy a tagosítási járulékok helytelenül voltak kivetve.

Ami a fizetési kötelezettséget illeti, az úrbéri kántori eredetű beneficumok, javadalom jellegével bírnak, így a javadalmast illeti a javadalom tiszta jövedelme és nemcsak a használat joga.

Az ilyen beneficiumok nem tulajdonai az egyházi avagy politikai községeknek, még ha telekkönyvileg nevükön állanak is, — amennyiben ez a vagyon nem felel a telekkönyvi tulajdonos tartozásaiért, sőt az eselleges időközi (intercaláris) jövedelmekkel sem rendelkezik a tulajdonos.

Igy a javadalom nyers jövedelme elsősorban a javadalom állagának a fentartására szolgál és csak az ezt meghaladó jövedelem áll rendelkezésére a javadalmasnak. Így tehát felpores volt köteles a javadalom jövedelmeiből kifizetni a tagosítási járulékokat és ezért ez a kifogás is helyt nem áll. Éppen ezért, alperest nem terhelhetik a felfolyamodás költségei és úgy a keresetnek ezen részét is el kellett utasítani, a megtámadott ítélet részbeni megváltoztatása mellett.

Ezen követelés összecszerúsége nem vitás.

A vagyondézmát illetőleg a javadalom jövedelmeit ugyanazon felelősség terheli, miként ez a tagosítási járulékoknál áll fenn.

Ezenkívül, az adóelőírások értelmében, ha az ingatlan haszonélvezője nem annak a telekkönyvi tulajdonosa, tehát ettől harmadik (eltérő) személy és a jövedelem elegendő a vagyondézsma fedezetére, úgy ezen vagyondézmát közvetlenül a haszonélvezőre is kivetik.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy a javadalom telekkönyvi tulajdonosa annak nem tényleges tulajdonosa.

ISKOLAI NAPLÓKAT és OSZTALYKÖNYVEKET

**valamint az összes államnyomdai nyom-
tatványokat eredeti áron szállítja**

Könyvesboltunk Galánta.

A befizetett vagyondézsma összecszerúsége nem vitás.

Végül megjegyeztetik, hogy a 3. szám alatt bemellékelt levél — nem vitás tartalma szerint — felperes maga sem minősítette ezen követeléseket alperessel szemben fennállóknak.

Ennek folytán a megtámadott ítélet ezen része helyben hagyandó volt.

A költségek viselésének kérdésében a fentiekben kívül, figyelembe kellett venni, a kereset 1. tétele alatt az igazgatói tiszteletdíj címén keresetbe helyezett 1050 Ké-t.

E tekintelben a megtámadott ítélet megállapítása helyes és a felelbeszési bíróság csak annyit fűz hozzá, hogy felperesnek csak a szükséges okiratok kiállítása és kiadása iránti követeléséhez volt joga, de nem a közvetlenül fizetéshez, amíg nem igazolta, hogy az okirat kiállításának és kiadásának megtagadása folytán a tiszteletdíj kiutalásához való jogát elvesztette, vagy ebből kifolyóan más kár érte. Éppen ezért, a megtámadott ítéletet a költségek tekintetében is helyben kellett hagyni.

A felelbeszési költségek tekintetében az ítélet Pp. 508. §-ára támaszkodik.

Ezen ítélet a kerületi bíróság 1934. év december hó 21-én a peres felek jogi képviselőinek a jelenlétében hirdettetelt ki.

Kerületi bíróság Komárnóban, II. osztály.

1934. év december 21-én.

Dr. Markovics, v. r.

Co. 686/34—14. A köztársaság nevében! A komárnói kerületi bíróság X. Y. nyug. igazgató kántorlanító ...-i lakos felperesnek — képviseli X. Y. ügyvéd — X. Y. ...-i ügyvéd által képviselt ...-i róm. kath. egyház alperes elleni 3359 Ké 16 fill. tőke s jár. iránti és a zselízi járásbíróság 1934. évi október 23-án kelt C. 97/34—11. számú ítéletével elbírált perében, — alperesnek 1934. évi október 24-én beadott C. 97/34—12. számú felelbeszése folytán az 1935. évi január hó 3-án befejezett szóbeli tárgyaláson alulírott napon a következő ítéletet hozta meg:

Ítélet: A kerületi bíróság, mint első fokú felelbeszési bíróság az első fokú ítéletet megváltoztatja, felperes keresetét elutasítja és arra kötelezi, hogy alperesnek 462 Ké per és 365 Ké felelbeszési költséget fizessen meg 8 napon belül végrehajtás terhe mellett. Pertárgy értéke 3179 Ké.

Indokolás: Az első bírói ítélet ellen alperes élt felelbeszéssel, és kérte, hogy a felajánlott bizonyítás lefolytatása után a megtámadott ítélet oly módon legyen megváltoztatva, hogy a kereset el legyen utasítva és az ellenfél köteleztessék a per- és a felelbeszési költségek megfizetésére.

Felperes ezzel szemben kérte az első bírói ítélet helybenhagyását és alperes felelbesző félnek a felelbeszési költségekben való elmarasztalását.

A kerületi bíróság a Pp. 498. §-a alapján a felelbeszési kérelem és ellenkérelem keretei között a pert újra letárgyalta.

A tényállás a felelbeszési eljárás során nem változott.

Nem vitás, hogy alperes azon 3000 Ké-t tartotta vissza — azon ideig, amíg a felperes nem fizette ki a kántori földek után járó és kivetett illetékeket, — mely felperesnek a kántori földek bemunkálása és vetőmag fejében járt.

Igaz, hogy a C) alatt mellékelt jegyzőkönyv szerint a róm. kath. iskolaszék kötelezte felperest a tagosítási járulékok megfizetésére, de ezen határozat részint még nem jogerős, mert felperes ez ellen felebbezést adott be, — részint a bíróság részére nem irányadó, — mert azon kérdés eldöntése, hogy ki fizeti (ki tartozik viselni) a tagosítási járulékokat, nem tartozik a róm. kath. iskolaszék hatáskörébe.

Az első bíróság hivatkozik a komárnoi kerületi bíróságnak 1930. június 10-iki Nc. I. 53/27—24. számú ítéletére és ennek tartalmából megállapította, hogy a kántori földek a tagosítás alól ki voltak véve.

Ez a megállapítás azonban helytelen, mert az ítélet csak azt mondotta ki, hogy a kántori földek nem tárgyai a cserének, kiosztásnak, ami azt jelenti, hogy tagosítás tárgyát képezik ugyan, de nem lesznek más helyen kiosztva, hanem a jelenlegi helyükön hagyatnak meg.

Ezen perben az egyedüli kérdés csak az, hogy ki tartozik viselni a kántori földek után a tagosítási járulékokat; vajjon az ingatlan telekkönyvi tulajdonosa, avagy pedig annak a haszonélvezője.

A felebbezési bíróság álláspontja szerint ezeket az ingatlan haszonélvezőjének kell viselnie.

A kántori földek ugyanis a kántor haszonélvezetére vannak hivatal és ezek tiszta jövedelme az ő javadalmát képezik.

A tiszta jövedelem gyanánt azonban csak azt a tiszta nyereséget (maradványt) lehet tekinteni, amely az ingatlan állagának fentartásához szükséges összegből megmarad. Nem lehet vitás, hogy az ingatlan állagának fentartására szükséges az is, hogy az ingatlant terhelő tagosítási járulék ki legyen fizetve és így a felebbezési bíróság álláspontja szerint ezen összeg a kántori földek jövedelméből fizetendő ki. Miután a tagosítási járulékok esedékessége idején a jövedelmeket felperes élvezte, az ő kötelessége ezeknek kifizetése.

Miután nem vitás, hogy felperes ezen kötelezettségének eleget nem tett és alperes joggal félti ezen tagosítási járulékok beszedését, mint a földek tulajdonosa, jogosan tartotta vissza a vitás összeget biztosíték gyanánt.

Miután így felperes keresete alaptalan, a bíróságnak el kellett a keresetet utasítania.

Mivel az első bírói ítéletnek azon része, mely szerint a 179 Ké lőke és jár. összeg ügyében nem döntött, felebbezéssel megtámadva nem volt, a felebbezési bíróság sem döntött és dönthetett az ítélet ezen része felett.

A felebbezési költségek viselése kérdésében az ítélet a Pp. 508. §-ára támaszkodik.

Ezen ítélet a kerületi bíróság a peres felek képviselőinek jelenlétében 1935 évi január hó 3-án hirdettetett ki.

Komárnoi kerületi bíróság II. osztálya.
1935 évi január hó 3-án.

Dr. Markovics s. k., tanácselnök.

A Gömöri Ref. Tanítóegyesület 1934—35. évi rendes közgyűlését 1935. július 11-én a tornaljai ref. iskolában tartotta meg.

A gyűlés a Gömöri Ref. Tanítói Énekhar »Mindig velem Uram« című négyzólamú énekével vette kezdetét, majd **Kovács Gyula**, az egyesület nagyrabecsült és bátor elnöke üdvözölte a szép számban megjelent tagokat, valamint **Litkey Gyuri** Bátyánkat, mint kedves vendégünket s Isten áldását kérve munkánkra, a gyűlést megnyitotta. Megnyitó szavai bizonyosságai voltak az ő kartársi szeretlettől áthatott nemes lelkének. Legyen az, ő számára elismerés és hála kartársainak az az egyhangú megnyilatkozása, amely lemondása során újra kifejezésre jutott.

Bodon István főjegyző ismertette az egyesület lefolyt iskolai évi működését. Érintette az újabb pedagógiai törekvéseket és a tanítóságot érdeklő aktuális fizetési kérdéseket. Jelentésével kapcsolatosan vesz búcsút az egyesület **Sztankovics Lajos** sajtórecskét nyugalomba készülő és **Boross Miklós** csizai, a nagyidai áll. iskolához látózó kartársunktól. Isten áldása kísérje őket további útjukon.

Farkas Márton pénztárnok jelentése annak a bizonyossága, hogy az egyesület vagyona jó kezekben van.

A tárgysorosat további pontjai közül élénk vitát váltott ki az Egyházmegye világi elnöke részéről a tanítóságot ért megintés sérelme, amely ellen a közgyűlés írásban tiltakozik. Sajnálatos körülmény az, hogy az Egyházmegye az igazgatói pótlékok rendezése elől oly mereven elzárkózik, amikor újabb, meg újabb semmitmondó határozatokkal igyekszik elodázni a kívánatos, békés elintézését.

»A tanítóság továbbképzése« cím alatt beérkezett jelíigés pályamunkát **Bán Géza** és **Papp Dániel** kartársak bírálták. Közgyűlés úgy az írónak, mint a bírálóknak elismerő köszönetét nyilvánította.

Több egyesületi ügy letárgyalása után a gyűlés 1 óraker ért véget. Utána az Ipartestület kerthelyiségében közebed volt, amelyen több pohárköszöntő hangzott el.

Sirchichné Takách Ida

Súlyos veszteség érte az ipoly-sági állami magyar polgári iskolát. **Sirchichné Takács Ida**, az intézetnek huszonhét éven át volt tanárnője július 31-én Budapesten, ahová súlyos betegségét ment gyógykezeltetni, váratlanul elhunyt. A boldogult igazi mintaképe volt a régi magyar nagyasszonyoknak. Páratlan türelemmel, végtelen szeretettel nevelte évtizedeken át a rábizott gyermekeket, megértő és mindenki örömeiben-bánatában osztozni tudó kartárs volt, akit mindenki tisztelt és szeretett. Temetésén a tanítványok százai siratták, megható látvány volt, amikor a tanítványok, kis szívük sugallatára hallgatva, teleszórták sírját a nyár pompázó virrágaival. Nemesak Ipoly-ság, hanem az egész Ipolyvölgy közönsége osztatlan részvétellel állott a sír fölött. A boldogult Veszprémben született, ahol édesatyja dukai Takách Ádám a megye árvaszéki elnöke volt. A

híres dukai Takách familia purilán, munkás szellemében nevelkedve került a budapesti Erzsébet Női Főiskolára, ahonnan kikerülve Székelyudvarhelyen tanított, majd huszonhét évvel ezelőtt került az akkor megveszerte jónevű ipolysági leányiskolához. Munkakedvére, páratlan szorgalmára jellemző, hogy minden előljárója csak tisztelni tudta. Mindvégig elsőrendű tanárnő volt, akinek minősítése is mintaszerű volt. Karlársaival a lehető legszivebb viszonyban volt, tanítványainak valóságos édesanyja, aki, ha kellett, páratlan szigorúsággal, ha kellett végtelen szeretettel nevelte az ifjúságot. Az alattomos kór váratlanul hatalmasodott el rajta, s mire elejét vehették volna, már el is szakította tőlünk. Emlékét nemcsak férje, Sirchich Elemér ny. pénzügyi tanácsos és rajongásig szeretett egyetlen fia, Sirchich László jogszigorló őrzik, hanem velük együtt mindannyian, akik közelében éltek és akik csupa szívét, emberfölkötti türelmét ismerték. Legyen áldott az emléke és fejfája útmutatás a ma türelmetlen szellemi munkásainak. (—s.)

Janics István emlékére.

Janics István deáki r. k. tanító augusztus 10-én tragikus véletlen következtében váratlanul elhunyt. Azon a napon érkezett haza az önképzés céljából végzett szlovák tanulmányútról. Felkereste igazgatóját, hogy szerény tanítói fizetését átvegye. Vele együtt kedélyesen uzsonnázott, s mikor igazgatója marasztalta, azzal mentette magát, hogy lakására megy még s onnan siet haza szüleihez Vágkirályfára.

MEGJELENT

a magyar nyelvűtan és helyesírás biztossikerű tanításához igen alkalmas Vezérkönyv, mely 1155 kérdésben tárgyalja a II—VIII. évfolyamok orsz. tanterv szerinti maximális tananyagát!

Felelet nincs, de nem is kell, mert a helyes feleletet a logikus kérdések biztosítják! Kis tanítási minta minden tételhez! Az előszó mindent megmagyaráz! Sok, sok alkalmas példa és gyakorlat után önmagától kialakul a szabály.

Elemi és polg. isk. tanítók, tanítónövendékek, magántanulók még szülők is sikerrel használhatják.

Több szakember átvizsgálta és jónak találta!

A szépnyomású, mintegy 60 oldalas izléses kiállítású könyv ára postaköltséggel együtt 8 Ké. Megrendelésre portómentesen azonnal küldi:

OSZTÉNYI JÓZSEF ig. tan.
Farkašd, okr.: Šafa.

A lehető legrövidebb időn belül hasonló feldolgozásban jelennek meg:

1. Polg. neveléstan + Honismeret.
2. Földrajz + Történelem.
3. Természetrész + Természettan.
4. Számítan + Mértan.

Lakásán ablak-függönyének szerkezetével lehetett valami baja, mit az ablakban talált lompá, nyitott zsebkésével akart megigazítani, megcsúszott, megsebezte magát s nem lévén senki jelen, belső elvérzés következtében meghalt. Szívburok sérülése volt, hol a kicsiny seb is végzetlenség lett.

Fialal, sokat ígérő kartársunk temetése óriási részvétel mellett augusztus 13-án, délután ment végbe Vágkirályfán. A temetésen Matis Gyula járási tanfelügyelő és a környék papsága mellett mintegy 60 tanító, a tantestület vezetésével tanítványai, a vágkirályfai iskolások, a deáki iskolaszék testületileg, a Caritas ifjúsága, a sellyei Cecília énekkar — melynek szintén tagja volt —, az összes vágkirályfai testületek és rengeteg résztvevő a környék népeiből vett részt, hogy utolsó búcsút vegyen a szeretett kartárs, az igazi néptanítótól, kit oly korán elszólított Krisztus Urunk, a legnagyobb tanító, talán hogy érdemeiért a mennyei glóriával jutalmazza hű katonáját. A kedves halottat a temetőben az espercsi kerület nevében **Kristóf A. József** negyedi plébános, a Galánta—Vágsellyei Magyar Tanítóegye nevében **Osváld Lajos** elnök, osztálytársai nevében **Beluch Imre** tanító, mint kartársat **Somogyi László** igazgató, egy tanítványa mint szeretett tanítóját, Csaplár István pedig mint »prohászkiást« és a feledhetetlen barátot köszöntötték utoljára. A búcsú beszédek annyira a szívből és a szívekhez szóltak, hogy a jelenlevők között szem nem maradt szárazon.

Kedves Halottunk, Isten Veled, emléked örökké élni fog közöttünk, példád pedig a munkában marad vezérünk!

(Cs. I.)

KÖRLEVÉL

az összes református tanító testvérekhez.

Az egyetemes református konvent lelkészi elnökének 342/1935. számú rendeletére közlésszük, hogy a f. évi konventi gyűlés határozata alapján a **Pálóczy—Czinke-féle vallástani könyveket** ezentúl egyedül és kizárólag a beretkei ref. árvaház küldi szét.

Raktáron vannak a következő könyvek:

1. Ker. hit és ker. élet	á Kő 4.—
2. Idvezítés története	á Kő 6.—
3. Krisztus anyaszentegyháza	á Kő 3.—
4. Imádságok, vallástételek	á Kő 3.—
5. Konfirmációs káté	á Kő 2.—
6. Vallástani tervezet	á Kő 5.—

Ezentúl tehát a rendeléseket ne a konventi irodához, hanem egyenesen a **beretkei ref. árvaház igazgatóságához Bretna, pp. Gemerská Panita**, sziveskedjenek küldeni. A könyvek csakis utánvétellel és a postaköltség felszámításával szállíthatók.

Beretke, 1935. július 22.

Atyafiságos szeretettel
a beretkei ref. árvaház
igazgatósága.

KRÓNIKA

A mai ifjúság szociális és gazdasági problémáival

alig lehet elég sokat foglalkozni. Pedig azt vehetjük észre, hogy a közönség lassan-lassan kezdi megünni azt, hogy akár-milyen irányú, vagy célzatú ujságot is vesz a kezébe, mind-egyikben talál az ifjúság jövőjével foglalkozó eszmefuttatásokat. Az is bizonyos, hogy alig akad kulturális, vagy társadalmi célzatú gyűlés, ahol az ifjúság szörnyű helyzete szőnyegre nem kerülne, sőt a politikai tárgyú összejövetelek is szívesen veszik fel ezt a kérdést programpontjaik közé. Mindezek kétséget kizárólag igazolják, hogy minden tiltakozásunk és az ellen-kezőnek hangos állítása ellenére is: a probléma ma is égető, megoldatlan, s hova-tovább mind többünket érdekli. Mert ha nyitott szemmel járjuk a világot, arról is meggyőződhetünk, hogy ma már számosan foglalkoznak ezzel olyanok is, akik évekkkel ezelőtt az egészet bagatell dolognak tartották s a meg-oldást önmagától adódónak vélték. Ne vegyék azért kedves Testvéreim rossz néven tőlem, ha ez örökké sajtó, mind mélyebbre marjúló sebünket e sorró ugorkaszezon idején ismét tollamra veszem, higgyétek el, nem úntató ez, különösen ana-k, aki élességét a saját bőrén érzi.

Az ifjúság szociális és gazdasági problémája csaknem egyet jelent az ifjúság jövőben várható elhelyezkedési lehetőségeinek felkutatásával. Ha a kérdést ebből a szempontból vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy ebben a tekintetben az intelligens, tanult középosztályú ifjúság sorsa és jövője a legsanyarúbb. A gaz-datársadalom, bár tagadhatatlanul nehezen küzd a mindennapi kenyérgondokkal, a különböző erbszakoll közgazdasági intéz-kedések és próbálkozások között csak kinosan találja meg azt a szilárd bázist, melyen gazdálkodását rentábilissé fejlessze, de legalább a mindennapja megvan s nem annyira jövőtlen, mint más társadalmi réteg ifjú. A kisiparosifjúság élete már sokkal súlyosabb akadályok között gördül. A gyáripar előreszökkenése, az országok autarkióra való berendezkedése, egymástól való hermetikusság gazdasági és politikai elzárkózottsága e pályán is hihetetlen nehézzé teszi a boldogulást, de a várható gazdasági fellendülés, az életformák kiszélesedése által kiáltott nagyobb fogyasztás, az iparostársadalomnak önmagára való találásából jolyó bizonyos belső, kölcsönös segítség a kisiparos- és kiskeres-kedőifjúság problémáját — ha nem is rövidesen — előbb-utóbb enyhíteni fogja. Ezekkel szemben az intelligens, tanult ifjúság elhelyezkedési lehetőségei az évek suhanásával mind katasztró-fálisabb formát mutatnak.

A lateiner ifjúság súlyos gondjai már az iskoláztatás ideje alatt kezdődnek, bár e gondok ez időben még a szűlt terhelik. Álmatlan éjszakák előzik meg a gyermek számára legmegfelelőbb iskola kiválasztását, azokról az ősz hajszúlaokról meg már nem is

beszélék, amelyek a költségek kiteremtése közben szürkülnek meg a gondos apák fején. És e téren a probléma egy másik, szintén válságba jutott előfeltétel függvénye lesz: az anyagi javaké. Mert a tanult, intelligens emberré való kiválasztást ma már nem a rátermeltség determinálja, de az anyagi erőik birtokolása. Ennek folytán odajutottunk, hogy középiskoláink, tanintézetek: el vannak árasztva olyan tanulókkal, akik az anyagi feltételek birtokában ugyan valami kiürthalatlan jófelé kapaszkodási vágytól hajlatva, de sokszor minden tehetség nélkül kinlódnak, kínozzák a tanárt, rongják az iskola átlagos tanítási credményét, alanyai a napirenden levő diáktragédiáknak, okozói annak a már-már általánosuló averzióknak, mely a közönség körében a középiskolákkal szemben az utóbbi időben lábrakapott. Ezzel szemben az anyagi szegénység leszorítja a pályáról a valóban predestináltakat, az ambiciózusokat, a valódi értékeket. A másik csoportból csenevész torzók lesznek, akik képtelenek a köz olyan szolgálatára, mely a jobb jövőt előkészítse, az utóbbiak egész életén csendes rezignációként cseng végig, hogy méltatlanul állította őket a mostoha sors az alacsonyabb helyre.

Aztán azok számára, akik úgy-ahogy elvégzik az iskoláikat, jön az elhelyezkedés keresése. A mai különleges viszonyok általánosságban arra kényszerítik az ifjúságot, hogy — ha talán kisebb darab kenyérért is — magát az állam szolgálatának ajánlja fel. Igen, mert az biztos fix-szel jár, míg a szabadpályákon való megélhetés teljesen bizonytalan. Ha már idáig jutottunk, képtelen vagyok tollam alól elhessegetni, hogy minden lehetőleg meg kell tenni annak a gondolatnak a népszerűsítésére, hogy ifjúságunk minél tökéletesebben sajátítsa el az államnyelvet. Állami hivatalokban enélkül boldogulni nem lehet, ha ezt a készséget ifjúságunk meg nem szerzi, hivatalt nem kap még azokon a helyeken sem, ahol szolgálatának ellátásához ez nem feltétlenül szükséges: teszem fel, a magyar tanítói pályán. Az államnyelvi tökéletes ismerete nélkül e téren is kiszorítják magyar ifjúságunkat a magyarul is beszélő államnyelvi pályázók. Állításom igazolására tisztelettel utalok a középiskolák tanszemélyzetének nemzetiségi megoszlására.

Hogy ifjúságunk, apáikat is megelőzve, e kérdés nagy fontosságát mennyire felismerte, hogy szaktított azzal a tragikumunkká súlyosbult merevségünkkel, mellyel az idegen nyelvek tanulásával szemben a múltban viseltettünk, igazolja az a sok magyar középiskolából kikérült, de államnyelvi főiskolát végzett magyar ifjú, kiknek célhoz jutásáról így, az iskolai év végén olvashatunk, kiknek nem egyike tanulmányait idegen nyelven kitüntetéssel végezte el. Hogy ez az ifjúság aztán méltó versenytársa lesz szerencsésebb csehszlovák anyanyelvű pályatársának, az kétségtelen. E téren tehát feltétlenül meg kell szerezni az ifjúságnak azt az eszközt, amely őt versenyképessé teszi.

Sajnos azonban, az intelligens ifjúság elhelyezkedési problémája nem kizárólag a kisebbségi magyar ifjúságot érinti. Az

...állásához jutása ma min-
...generális problémája. Bármily
...az állam igazgatása, bármily nagy
...a mai államkormányzás, az intelli-
...a mennyiségel is túlhaladja.
...szaporulatul mi lesz, arra
...A bármennyire ság és jelenlegi
...minősített lépés is,
...és égető volta miatt biz-
...a duplakenyér le-
...egy ország kezdje el, a többi nyom-
...Hogy aztán e kérdés ilyen megoldása
...a felidézője lesz,
...az elégedetlenség tövisét,
...de akikkel illet, jó, ha előre
...intézkedésre.

...a fentebb említett könnyebbnek
...szemben sajnálatosan kell
...az iskolából kikerülve, két-
...életének betöltése után
...szellemi, sem testi fej-
...szülő felügyelete is
...a munkahelyen eltöltött idő-
...rendkívül sok
...Valamit kell tenni, hogy
...Az így, gyors módjára fel-
...életbevdg problémák
...a kamaszkorban lévő
...épp ebben
...valamiről, mely
...komoly erő-
...a jalu
...kamaszokkal,
...minden fejvelemtől fel-
...keretek közé szorí-
...és érhe-
...ahol termé-
...kielhesse magát,
...szükségleteire, lelki
...az ifjúság,
...és számi-
...eset-
...a ifjúság

az erkölcsiség lazukását hozzu magával. E munkából tehát a lelkipásztoroknak is ki kell venniök a részüket, ha a gondjaikra bizott nyáj érdekei valóban szem előtt tartják. A falusi ifjúság összeharításának, nevelésének munkájában a legkomolyabb szerep a közülök felnövekedett intelligens ifjúságra vár. Az utat, mely a falusi ifjúság lelkéhez vezet, nekik kell a legjobban ismerni, a hangol, mely szívöket egy közös célért való dobogásra serkentse, a közülök származott tanult fiataloknak kell elsősorban ellátálni. De nem a minden áron tanítani, oktatni akarás felülről kezelésével, nem a nagyhangú tudálékus szavalással, de az egyforma származásból eredő testvéri, szeretetteljes egyfélértéssel, beszélgetésekkel, játékokkal, az egységes tradíció és közös jövőndöbe vetett hit, egymást megbecsülés. aktiv együttműködés nemes akarásával. A nép csak akkor lehet igazán hordozója a nemzeti gondolatnak és kultúrának, ha ez értékeknek ténylegesen birtokosa is. E javak birtokosává pedig csak úgy teheljük, ha felnövekvő ifjú nemzedékünkkel nem hagyjuk magára. Fogjanak hát össze mindazok a tényezők, akik e téren képességgel rendelkeznek, s ott, ahol erre tér kándkózik, minél előbb fekdjenek bele a komoly munkába. Az üres szónoklásnak ideje már elmúlt, felejtsük el a világgal, hogy szónokló nemzel vagyunk, mutassuk meg, hogy aktiv munkát is tudunk végezni, jussanak eszünkbe Széchenyi szavai: »... a nyelvnek pengése korántsem dobogása még a szívnél...«

Szepesi Gyula.

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással, az írva-olvasás tanítását fonomimikai alapon játékszerüvé teszi.

Fali olvasótáblák!

Ingyen vezérkönyv!

Telkes Módszeres Számológönyv és Mértan 2—3. évfolyam,
3—4. évfolyam.

Telkes—Novák Módszeres Számtan és Mértan 6—8. évfolyam.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag, módszeres feldolgozásban. Több mint 2000 gyakorlati példa. Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve. A könyvek kaphatók az Unie könyvkiadóvállalatnál Praha. Ingyen mutalványpéldány. A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galánta és az összes könyvkereskedésekben.

6% a Magyar Tanítók Háza fenntartásához.

5 példány után 1 ingyen példány.

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán

beszerezhetők az összes

iskolai nyomtatványok

(Az államnyomda kiadványai, melyeket eredeti áron szállítunk.)

Tankönyvek

(Az összes használatban levő elemi és polgári iskolai tankönyvek raktáron vannak.)

Iskola és irodaszerek-papíráruk

(Elsőrendű minőségűek, melyeket mérsékelt áron szállítunk.)

Normalizált füzetek

(Saját kiadásúak.)

Szépirodalmi művek-Hangjegyek

közsegi, tanítói, ifjúsági és magánkönyvtárak részére.

Ifjúsági népszinművek, vigjátékok.

Alkalmi színjátékok Anyák Napjára.

Bárhol megjelent könyvet és tanszert beszerzünk és szállítunk!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítótság közös vagyonát és lehetővé teszi, hogy a felépült »Tanítók Házában« elhelyezett tanító gyerekek a legkisebb díjazás mellett otthont nyerjenek.

SZEMLE

Komenský kiállítás Uherský-Brodban.

Mire e sorok napvilágot látnak, véget ér az a nagyszabású kiállítás, melyet Masaryk G. Tamás köztársasági elnök úr és az iskola- és népművelődésügyi minisztérium védnöksége alatt rendezett Uh. Brod városi tanácsa a Morvai Szlovák Múzeum Társasággal karöltve nagy fiának, a népek tanítómesterének, Komenský A. Jánosnak emlékére. A kiállítás 1935 június 23-ától aug. 31-ig tartott. Ez volt a Csehszlovák köztársaságban a második Komenský kiállítás. Az első 1920-ban Prágában tartatott meg. E mostani kiállítás úgy méreteiben, mint anyagában felülmúlta az elsőt. 713 számot tartalmazott a kiállítási jegyzék, de a megnyitás óta naponta érkeztek újabb és újabb küldemények, melyek e jegyzékből hiányoztak. Komenský közel 150 művéből, az általa kiadottakból, 93 mű található volt a kiállítási csarnokban. A magyarokat 8 mű képviselte e kiállításon. Legnagyobb értékét képviseli hat eredeti Komenský kézirat, melyből hármat a Pórosz Állami Könyvtár Berlinből kölcsönzött a kiállítás tartamára.

A kiállítás a városi múzeum egy nagy termében talált alkalmas helyet. A megnyitás óta nagy látogatottságnak örvendett. Különösen idegenek és turisták keresték fel, kik közül nagy számmal voltak németek, franciák, olaszok, hollandok és angolok. Még egy bagdadi látogató is akadt. Hogy magyarok voltak-e és milyen számban, nem emlékezett a kiállítás ügyvivője, O. Malý, a cssl. egyház lelkésze. Előzékeny és udvarias volt a végtelenségig a látogatókhoz. Mikor megtudta magyar voltomat, üdvözlésemre érdekes csehes kiejtéssel szavalt a magyarul a Falu végén kurta kocsmát.

Legelső, ami szemünkbe ötlött a kiállítási csarnokban, a köztársasági elnök úrnak 1892-ben elhangzott mondása: „Komenský kell, hogy több legyen nekünk, mint eddig volt.” Az összes iratok chronologikus sorrendben voltak elrendezve évszázkok szerint. Az első rész 1592—1604. Uherský Brod. Az itt található iratokból kilűnik, hogy elődei Komnából származtak. Ugyancsak az itt kiállított könyvekből kétségkívül megállapítható, hogy Komenský Uherský Brodban született. Szülei itt vannak eltemetve, amit sajátkezűleg jegyzett fel „Janua linguarum...“ könyvének margójára. Eszerint a temetőben középen, a kápolnánál van eltemetve Comenský Márton, kihez hozzá van temetve Anna felesége, Ludmilla és Zsuzsanna leánya.

Ezen csoportban található az életéről és munkásságáról szóló művek. Az 5. számú dr. Iványi Ede: Comenius Amos János élete — Budapest 1906. című mű. Érdekes képet nyújt leszármazási táblája, mely szerint van egy élő egyenes leszármazottja: Gertrud Viktória, ki jelenleg 20 éves és tanítónő Praha mellett Koširen.

1604—1605 Strážnice, 1605—1607 Nivnice, 1607—1611 Přerov, 1611—1614. Tanuló éveiből. Eredeti rajzainak és írásainak kópiáit láttuk ezen csoportban. Itt voltak az 1613—1614 évi heidelbergi egyetem anyakönyv-venek kópiái, melyek szerint ott járt és nem szülőföldje, hanem lakóhelye után iratta be magát Johannes Amos Nivanus Moraviens néven. 1614—1618. Přerov. 1616-ban Zeravicén pappá szentelték. 1618—1621. Fulnek. Itt volt egy sajátkezűleg rajzolt térképe délnyugati Moráról. 1622—1626. Brandýs nad Orlicí. Házassági szerződésének kópiái voltak itt második házasságából. Itt írta „Labyrinth svéta“ c. művét, melyből 37 kiadás különféle nyelveken volt kiállítva. Ezek közül legrégibbi kiadás ismeretlen helyen kiadva, 1634-ben „Labyrinth Světa a Lusthauz Srde“. Van két magyar kiadás is e művek között. Az egyik „Világ Labirintusa és szív paradicsoma. Magyarra fordította Rimány István Lissai ref. predikátor Csehországban. Pozsonyban Weber Simon Péter betűlivel 1805-ben“. A másik „Világ útvesztője és szív paradicsoma, átdolgozta Stromp László theol. akad. tanár Pozsonyban 1906.“

állandó, gyors tökéletesítésére s ezáltal is azt bizonyította, hogy a dinamizmus a modern civilizáció alapjelensége, mely szükségszerűen behatol az iskolába is. A sztalikus iskola alapelvénél fogva mechanikus és uniformizált volt, a dinamikus ellenben a tanuló organikus és differenciált funkcióira támaszkodik. Nagyon fontosnak tartja dr. Příhoda a didaktikában a tanítás belső motivációját. A tradíciók iskolájában a tanító iparkodik érdekessé tenni a tárgyat, az új iskolában maga a probléma tudata kelti az érdeklődést. vagyis a diáknak egyenes, közvetlen kapcsolata van a tanítás tárgyával. Negyedik alapelvként a globalizációt említette dr. Příhoda. A totalitás, az egész, az egységesség azok a fogalmak, melyek a jelen filozófiai, politikai és pedagógiai törekvéseit affogják. A német pedagógia absztrakciójával, mely ismét a mechanizáció felé süllyeszti a törekvéseket, helyesen állította szembe a globalizációt, mely nem zárja ki az analízist és a differenciálást mihielyl átél esetek adódnak. Dr. Příhoda rámutatott arra is, hogy a globalizáció tulajdonképpen az egész XIX. századon keresztül fejlődött a herbartistáknál — természetesen eredetileg szintetikus alapokból, a tanítás koncentrációjának fogalmában. Végül röviden vázolta a tanításnak azt az elvét mely szerint az egyes diákokhoz kell applikálnia az individualizált munkaiskola törekvései értelmében. Előadásában a modern didaktika alapirányzatait ismertette, ezért a hallgatóság élénk érdeklődéssel figyelte. Dr. Příhoda előadása után praktikus referátumok következtek. Szó volt a kísérleti polgári iskola prakszisáról, az elemi iskolák reformjának fejlődéséről, a polgári iskolákon történő differenciálásról, a klasszifikációkról stb.

A reform-iskola barátainak első összejövele arról tanúszkodott, hogy a reformátorok nehéz, önfeláldozó, de kitartó, lelkes munkát végeznek. Összeiöttek a széjjelszört kísérletezők, hogy elmélyítsék munkájukat, új erőt gyűjtsenek és szilárd frontba tömörüljenek a reform-iskola érdekében. Elénk vita után a következő rezolúcióban állapodtak meg:

»A didaktikus reformok a szlovák nemzeti iskolákban helyeseknek és szükségesséeknek bizonyulnak. Szüksé-

ges, hogy tervszerűen szervezzék és segíeyezék ezeket a törekvéseket. A reformiskolák célszerű hálózatát kell kiépíteni Szlovenszón. Követeljük, hogy a reformokat illető viták tárgyilagosaak legyenek. Azt kívánjuk, hogy a helyesfrás egyszerűsítése érdekében lépéseket legyenek az illetékesek.« (Naša Sk.)

A kísérleti iskolák tanítóóságának VI. konferenciája. Prágában tartották ezt a gyűlést május 30—június 2-ig, 200 pedagógusnál több vett részt az összejövetelen, ami azt bizonyítja, hogy a reform-munka lassan ugyan, de állandóan terjed, erősödik. Május 30-án nyitották meg a konferenciát. Az irodalmi és zenei szekcióban az ifjúsági irodalmi, színházi és zenei neveléséről tárgyaltak. A gyűlésen az iskolai megbízottakon kívül jelen volt az iskolaügyi minisztérium képviselője is. Legszámtovább volt a brünni tanítóóság delegációja, melyet dr. Kriebel tanfelügyelő vezetett. A bevezető előadást dr. Příhoda tartotta »A modern didaktika problémái« címmel. A legfontosabb tanítási elvekről értekezett dr. Příhoda: a természetes szituáció, a természetes reakció, a tanítás dinamizmusa, a tanítás belső motivációja, a globalizáció, a tanításnak a diákhöz való alkalmazása. Az iskolaiügyi minisztérium megbízottja, dr. Klimcs miniszteri tanácsos azt hangsúlyozta, hogy nem lehet az iskolát reformálni revolúció állal sem felülről, sem alulról, hanem kölcsönös segítséggel és megértéssel. Szükséges, hogy a tanítóóság reformtörekvéseit a centrális iskolai hivatal megértően támogassa. — Ezek után elmentek a jelenlevők a kísérleti polgári iskola munkahelyiségeibe, hogy a praktikus tanítást végignézzék és hallgassák. — Jó gondolat volt ez, bemutatni az iskolai reformot praksziban. A hospitálás befejezése után vita kezdődött. A diákság írásbeli megnyilatkozásának kérdése volt előtérben továbbá a dolgozó és sztalikus metódusok használatának viszonya. A tanuló írásbeli megnyilatkozása bizonyítotték és egyúttal ellenőrzés arra nézve hogy aktív-e a munkában. A metódusok használatának lehetőségét nehéz pontosan megállapítani, mert a módszer alkalmazása több mindentől függ: így a tananyagtól, a diáktól, a ta-

nitási segédeszközöktől. Általában konstataáltak, hogy a munkamétódusok lényegesen hozzájárulnak a diákság előmenetelének javításához. — Délután Zofkáné igazgatónő tartott előadást »Munka módszerek és kutatások a tanítási nyelvnl« címmel. Rámulatott az előadónő arra, hogy milyen fontos a tanítási nyelv valamennyi tantárgy számára. A tanítási nyelvnl is bevezethetjük a dolgozó módszereket. Feltétlenül szükséges azonban, hogy a tanulók tudjanak kifogástalanul írni és olvasni, továbbá, hogy a tanító jól elő legyen készülve a tanításra. Nagy munkát végez (kb. félmillió írásbeli munkát vizsgál át!) annak megállapítása érdekében, hogy a tanulók hol hibáznak leginkább (az ú. n. »obojetné spoluhlásky«-nál, azaz az olyan mássalhangzóknál, melyek után előfordulhat lágy és kemény »i« is, továbbá a melléknevek végződéséinél...) s éppen ezért hol kell különösen vigyáznunk, hogy kiküszöbölhessük ezeket a hibákat. — Disman kolléga »Az iskolai reformmunka organizációja« c. előadásában a számlani szekció munkájával ismertette meg a résztvevőket. Felhívja a figyelmet arra, hogy »a tesztek standardizálni kell a jövőben. A tanítási nyelv és számtan tanításának kérdéseit azután az illető szekciók ülésein behatóan megvitatták. — A következő napon dr. Nykl J. tartott előadást »A tanuló munkájának technikájá«-ról. Azelőtt a diák a tanító tanítási technikájától függött. Ma azt akarjuk, hogy a tanuló függetlenül, a tanító vezetése nélkül haladjon s a nehézségeket győzze le saját maga. Lelki öntevékenységgel kell elérnünk a lelki önállóságot. Az önállóan dolgozó munkamódszerek ezt a célt szolgálják. — A házi feladatok kérdése még mindig megoldatlan probléma. A tanuló munkájának teljes, tökéletes ellenőrzése lehetetlen a diákok kölcsönös segítségével nélkül. Nem szabad megfeledkezni az ismélésről! A munkatechnika sikeres kiéltése számtalan követelményhez, feltételhez fűződik: a tanulók kisebb létszámához (osztályonként 35), a munkatermek tökéletesebb felszereléséhez, megfelelő tankönyvekhez, munkafüzetekhez, a tanulóknak mindenféle szükséges dologgal való ellátásához. A diszkusszió folyamán a tanuló önellenőrzé-

sének fontosságát hangsúlyozták, valamint a diákoknak munkaegyesületekbe való csoportosítását.

A konferencia megmutatta, hogy mennyi megoldatlan iskolai reformprobléma van még s micsoda munka vár a kísérleti iskolákra. A résztvevők azzal a megelégedett tudattal távoztak, hogy a reformok eleni támadások s a rossz gazdasági viszonyok ellenére is állandóan halad előre a reform gondolata és szinte váratlanul szép eredményeket produkál. (Naša Sk.)

Európa tanítóképzése.

Egész Európában folynak a reform-kísérletek, melyek a tanítóképzést hivatottak a mai élet követelményeinek nivójára emelni. Különböző irányok és elvek harcolnak. Erdek és tanulságos végigtekinteni a nagy reformháborún, melyből Európa minden országa kiveszi részét.

Három irány küzd egymással. A radikális, mely szakít minden réggel és teljesen új — egyetlen — alapra fekteti a tanítóképzést. A konzervatív álláspont meghagyja ugyan a képzőket, de korszerű változtatásokat eszközöl rajtuk. A harmadik elv a progresszív kompromisszum, mely a tanító számára önálló pedagógiai főiskolát kíván.

Németország vezet ebben a reformháborúban. Mind a három irány képvisel ve náluk. Szászország teljesen a radikális álláspont híve. Az itteni tanítótság az egyetemekre jár és itt szerzi meg oklevelét. Bajorország és Württemberg eleinte tökéletesen konzervatív volt. A képzőket hazafias középiskoláknak nevezték (Deutsche Oberschule), melyekben az anyanyelv és a honismeretre fektették a főszűlyt. Ma már azonban ezekben az államokban is pedagógiai főiskolák működnek. A középiskola adja a szükséges általános műveltséget, a két éves főiskola pedig a szakképzést. A pályaválasztás kérdését is sikeresen kilótták ezzel a módszerrel. Három pedagógiai főiskola van Bajorországban. A múlt tavasszal nyitották meg az első éviolyamokat. (Németországban t. i. húsvétkor kezdődik az iskolai év.) Az első évben csak 200 férfi vettek fel, mert a tanítónők száma aránytalanul nagy. A felvétele azok jelentkezhetnek, akiknek középiskolai érettsé-

gíjuk van, 23 évesnél fiatalabbak. Enekből, hegedű- vagy zongorajáték-ból kell vizsgát tenniük. — Poroszországban viszont a progresszív kompromisszum győzött. Pedagógiai akadémiák képesítik a tanítósgot. Erdeke harc hozta ki ezt a típust. A konzervatívok és radikálisok táborába kemény küzdelmet vívott s végre is kompromissziós alapon kellett megegyezniök. A konzervatívizmust a papság képviselte azzal a sötét elvvel, hogy a tanítók műveltségét felesleges továbbfejleszteni. A mai politikai rezsim is belenyúlt itt a tanítóképzésbe s iparkodik azt szolgálatába állítani. Az akadémiák jó részét a határszéleken állították fel mely intézkedés határozottan tendenciózus. — Ez a kompromisszumos típus elég közkedvelt Németországban úgy, hogy ezt tekintetjük a birodalom jövő tanítóképző-típusának. A konzervatív tábor középkeri nézetét hamarosan végkép likvidálják a radikálisok pedig már közelednek ezen megoldás felé.

Franciaország nagyon rezerváltan viselkedik a tanítóképzés ügyében. Képzői vannak (écoles normales), melyeket a háború után némileg megreformáltak. Az utóbbi időben a tanítósg anyagi helyzete nagyon megrosszabbodott. Sok iskolát megszüntettek, a tanítókat nyugdíjazták, az új erőket pedig csak kiegészítőül alkalmazták. Ezért a mai francia tanítógeneráció nagyon kommunista és antimilitarista szellemű. A felettes hatóságok e miatt ellenszenveznek velük s így gyakoriak az éles konfliktusok még az iskolaügyi miniszteriummal is.

Ausztriában a katolikus reakció megállított minden radikalista, sőt még progresszív törekvést is. Glöckel hatalmasindületű reformja rövid idő alatt megbénult. A filozófiát és a zene szigorítását vitték be reformképpen a képzőkbe.

Magyarország is a konzervatív álláspontot fogadta el. Újításként 5 évfolyamosra szélesítette ki a képzőket. 22 tantárgy szerepel a képzőkben; a német, mint kötelező idegen nyelv.

A svájci kantonok a tanítósg főiskolai képzése mellett állanak egyöntetűen, sőt a genfi kanton arra gondol, hogy a teljes középiskola után 3 éves főiskolát szervez. Az első évfolyamot várományosnak, a másodikat teoretikusnak, a harma-

dikat pedig praktikusnak tervezik. **Belgiumban** állanak ugyan még a képzők, de a magasabb szakműveltség kedvéért két egyetemen pedagógiai fakultás is van, ahol pedagógiai doktorátust lehet szerezni. Ecole de pedagogie.)

Hollandia a képzők szélesítése mellett döntött. Neki olyan intézményre volt szüksége, amelyben sok tanítót képezhet, mivel igen kevés a tanítója.

Dániában Kopenhága a tanítóképzés centruma. Itt van a pedagógiai főiskola. Kuriózumképpen érdemes említeni, hogy Dániában a tanítók tavaly — a krízis telőpontjánál — fizetésemelést kaptak. A nőtlenek 8%-ot, a nősek 26%-ot.

Svédországban már évek óta küzd a tanítósg a dánminitájú főiskoláért.

Norvégia háromévfolyamos tanítóképzőit négyre szélesítette ki. Ők is Dániát akarják követni a pedagógiai főiskolában.

Angliában a tanítók jó része főiskolai műveltséghez jut. Különösen a nagyobb városokban van erre alkalmuk. — Az egyelemek mellett ugyanis főiskolai nívójú kurzusokat rendeznek, melyekre a tanítók úgy járnak mintha köteleességük volna. Ezeket a kurzusokat általánosítási akarják, hogy így automatikusan létesítsenek pedagógiai főiskolát.

Irországban a belfasti egyetemhez csatolták a pedagógiai főiskolát s így a tanítók egyenesen az egyetemen hallgatják az előadásokat.

Portugáliában az elemi iskolai tanítók részére 2—3 osztályos képzők vannak mindenféle tantárggyal agyonterhelve.

Az új spanyol képviselőház ki-mondotta, hogy a normális koedukációs képzőintézetekbe csak középiskolai érettségivel lehet belépni.

Az olasz fasiszta kormány egy 7 évfolyamú, speciális koedukációs középiskolát szervezett tanítóképzőül. Különlegességük az, hogy a latin nyelv kötelező bennük. A tanítósg a fasiszmus szolgálatában áll. A felső osztályosokat csak férfiak taníthatják, mivel a nők gyengék a szigorú fasiszta fegyelem keresztülvételére. A nemzetvédelmi minisztérium rendelete értelmében a tanfelügyelőknek, igazgatóknak és férfi tanítóknak iskolai munkájuk közben a fasiszta katonaság tisztí uniformitását kell viselniök, a tanfőnököknek

pedig a Balilla szervezet vezetőségi egyenruháját.

Jugoszlávia is kiszélesítette a képzőket 5 évfolyanosokra s redukálta számukat, mert csak a nagy városokban (Belgrád, Zágráb) hagyta meg őket. Jugoszláviában van két ped. főiskola (Belgrád, Zágráb). Ezekbe azonban csak a polg. isk. szaktanítók, az inspektorok és a tanítóképzőintézeti tanárok járhatnak. A polgári iskolai szaktanítók főiskolája kétéves, a tanfelügyelőké és tanítóképző-intézeti tanároké három.

Bulgáriában is képzők működnek. A 3 első évfolyam általános középiskolai jellegű. A két utolsó adja a szakképzést.

Törökországban a vidéki tanítók igen hiányos képzést kapnak a 3 évfolyamú képzőkben. A városi tanítók és az igazgatók képzője 5 évfolyamos. Külön szakiskola áll a felső elemi iskolák tanítóit szolgálalában.

Görögország tanítóképzése teljesen olyan, mint Bulgáriáé. Itt is, meg Bulgáriában is azt tervezik, hogy a teljes középiskola után 3 éves szakfőiskolát nyitnak a tanítóóság számára.

A balti államokban még megvan a képzők jó része, de akadémiák is állanak már. Különösen Finnország fordít nagy gondot a tanítóképzés reformjára. Többféle képző működik melyek mellett rövidesen állni fog a kétéves tanító akadémia. Észtóniában van pár képző és abiturienus kurzus. Megkezdtek már az akadémia szervezést is. A radikalisták 4 éves egyetemi képzést követelnek Dorpatban.

Litvániában négyéves képzők vannak, az érettségizettek számára pedig különbözeti vizsgák, mint nálunk. (De ott csak maturaizáltak jelentkezhetnek erre az externista vizsgára.)

Lengyelország nagy gondokkal küszködött. Az új államnak új, igazi lengyel-mentálitású tanítóóságot kellett nevelnie. Már 1919-ben a mellett döntött a lengyel tanítóóság, hogy a középiskolai érettségi fölé 2 éves szakfőiskolát állítsanak. A pénzhány azonban megsemmisítette ezt a tervet. Ötéves képzőket állítottak, melyekbe csak a szegényebbek és tehetségtelenebbek jelentkeznek. Itt-ott abiturienus kurzusok is működnek. 1928-ban három helyen kétéves koedukációs pedagógiumot állítottak

lak a maturánsok számára. Ezeknek szelleme nagyon rokon a porosz akadémiákéval. Az 1932-es legújabb törvény szerint az övönök részére 4 éves képzők vannak, melyekbe 13 éven felüliek léphetnek. A lengyeleknél a tanítóérettségivel egyetemesre lehet menni. (Kiküszöböltek a sokat emlegetett vak utcát.) Sok szép és érdekes reformot tervez a kormány, az anyagi lehetőség azonban nagyon minimális.

Oroszországban nagy gondot fordítanak ma a tanítóképzésre. A cári uralom ideje alatt nagyon kevés volt a nevelő. A szovjet politikailag is felhasználja a tanítóóságot. Pedagógiai technikai szakiskolák vannak. Praktikus ügyességet nyújtanak ezek a szellemi műveltség és szakteoretizálás helyett. Négyévesek s a hétévfolyamú elemi alapszaknak. Európai viszonylatban igen alacsony műveltségűek itt a tanítók. Most akarják a nivót emelni. Anyagilag rosszul dotálják őket, ezért nem kedvelik a tanítói pályát. A nagy városokban állandó kurzusok szolgálnak a továbbhaladni akarók számára. (Moszkva, Leningrád, Perm.) A kurzusok színesek. Technikai, esztétikai és praktikus szempontú értekesek. A hallgatók internátusokban vannak elhelyezve államlakoltságon.

Igy fest az európai tanítóképzés reformja. Azokban az államokban, melyek műveltségi nivója magasra emelkedett, az az irányzat, hogy a tanító is kapja meg a főiskolai műveltséget. Nem szabad elmaradnia a papok és orvosok mögött, mert legelső sorban az ő alaposságától és felkészültségétől függ a nemzeti műveltség alapja. A haladószellemű német olasz kormány iparkodik a tanítóóságot kiművelni, mert politikailag fel akarja használni őket. Jól figyelik a népművelőket, hogy lelkes munkásai legyenek a rezsimnek. Jól tudják, hogy a tanító műveltségének emelése a népműveltség emelését jelenti.

Nálunk, Csehszlovákiában, a tanítóóság túlnyomó része képzőkben szerzi meg a szakműveltséget. Négy pedagógiai akadémia is működik, melyek közül három csehszlovák és egy német. Ez utóbbit az állam nemrég konfiskálta, mivel nem tördtek eléggé nivójával. A pedagógusok jó része a képzők kiszélesíté-

tése mellett foglal állást, hogy így teljes középiskolai képzést és tökéletesebb szakképzést kapjanak a tanítójelöltek. Ez a terv azonban nem reformjelleget mert ismét kényszeríti a diákokat a nagyon korai pályaválasztásra, amikor még lehetetlen megmondani, alkalmas-e az illető. A pedagógusok nagy része a teljes középiskolai anyag nyújtása s a szakképzés tökéletesítése mellett áll azért kívánja a képzők kiszélesítését. Ha azonban a képzők alsó évfolyamai a középiskola anyagát ad-

ják, feleslegesek. A tanítóság majdnem egyöntetűen a középiskola és a pedagógiai akadémia mellett tör pácát. Nálunk is a politika útvesztőire tévedt a tanítói továbbképzés ügye. A radikális pártok megértik a kor követelését s ezért teljes erejükkel támogatják továbbképzési mozgalmunkat, a konzervatívok pedig — melyek különben sem szeretik látni a tanítóság emelkedését — határozottan ellene vannak minden ilyenirányú törekvésünknek.

Süröss Jenő.

HIREK

Herman Ottó.

1835—1935.

Ez év június 27-én múlt 100 éve annak, hogy megszületett a magyar természettudomány egyik legnagyobb és legnépszerűbb tudósa, Herman Ottó. Szándékosan írjuk: »magyar« természettudomány, mert az ő természetvizsgáló elméje azokat a természeti kincseket tárta föl, melyek a magyar föld, a magyar nép otthonának jellegzetes tulajdonai. Mai nyelven Herman Ottót a »honismeret« első tudósal közé kell soroznunk, mert írásai, könyvei a természetet és lakóit, tehát a hont ismeretlik a tudomány módszerével.

Herman Ottó nem lett természettudóssá: ő annak született. S ezt a megállapításunkat — bár annak Herman vérségi kötelekei látszólag ellentmondanak — faji értelmezésben is megismételjük: magyar tudósnak született... Éppúgy, mint Petőfi Sándor magyar költőnek! »Idegen, névtelen szülők ajándéka és lélekben mégis a magyarság pompás kivirágása.« (Dr. Szilády Zoltán.)

Nem volt tanári katedrája: de Herman Ottó nevelte föl a tanítványok legnagyobb seregét: a mai magyar nemzedéket. És neveli ma is. Népkönyvtárainknak legsűrűbben forgatott kötetei közé tartoznak a Herman Ottó népszerű tudományos munkái, köztük is első helyen: »A madarak hasznáról és káráról« írt páratlan népszerűségnek örvendő műve. Megható, s egyben megnyugtató, mikor az elemista parasztyerek, — az úngyinak szóló regények mellé — »rándásul« kikerül még a könyvtárból a — »madárkönyvet«, s a könyvtáros-tanító úr azt válaszolja, hogy az nincs benn a szekrényben, mert egész télen kézről-kézre jár... S ez a közkedveltség, mint az örök hála és elismerés glóriája övezi a többi Herman-alkotást is. Írásainak népszerűsége egyéniségének varázsából és tudásának tekintélyéből sarjad. »Magyarország pók-faunája«, »A magyar halászat könyve«, »Az északi hadárhegyek tájáról«, »A magyar nép arca és jellete« — nemcsak a tudomány, de a szépirodalom ékességel is.

Herman Ottó emlékének fennmaradását érnél, könél jobban biztosítja az általa nagy-nagy szeretettel alkotott műemlék: a természet szépségeinek élő szobra, kifaragva a zengzetes magyar nyelv gyémánt- és őjével...

(boa.)

Pósa Lajos szobrának megkoszorzása Radnóton. Megkapóan lélekemelő ünnepély volt Radnóton aug. 11-én délután Pósa Bácsi emlékművénel. A hanvai ref. ifj. kör tagjai, fiúk és lányok Kapczy Tamás ref. s. lelkész és Haluska István tanító vezetésével elfjöttek a balogmenti kis faluba, hogy lerójják kegyeletük adóját és elhozzák Tompa Mihály működési helyének háláját a gyermekek dicső költője, Pósa Lajos halhatatlan szellemének. Egyházi közének éneklése után Pósa Ferenc üdvözölte a hanvai vendégeket, majd a radnóti énekkar egy népdalegyveleget adott elő. Ezután Kapczy Tamás hanvai ref. s. lelkész mondta el remekbe szabott gyönyörű beszédét, kiemelve a szeretetet, amelynek úgy Tompa Mihály, mint Pósa Lajos egyaránt hűséges apostolai voltak, egyik a nagyok, a másik a kicsinyek között. Hangsúlyozta beszédében, hogy egyedüli marandó értékes és legdrágább kincsünk a szeretet, továbbá csak annyit érünk, amennyire meg tudjuk becsülni dicső és nagy elődeinket. Meghatva hallgatta a mintegy 700 főnyi közönség a mindvégig gyönyörködötő, de tanulságos beszédet és élénk tapszal, éljenzéssel jutalmazta a szónokot. Meunyen lakó én Istenem» éneklése következett a hanvai egyeskar által. Ennek elhangzása után a lányok lelettek virágaikat a szobor talapzatára, majd több Pósa-dalt adtak elő Haluska István ref. tanító vezetésével. Ugy az ének, mint a dalok a legjeljesebb elismerést és tetszést nyerték meg s a szabatosan előadott darabok a tanító odaadó (iskolán kívüli) munkálkodását és az ifjak elismerésre méltó lelkesedését dicsérik. A darabokat Gáspár János rima-szécsi okl. zenetanár összhangosította a tőle megszokott zenei művészetével. Pósa Lajos helybeli ref. lelkész lendületes beszédében köszönte meg a hanvai ref. ifj. kör vezetőknek és az ifjúságnak nemes és megtisztelő háláját. Ugybuzgó fáradozását buzdította őket a nagyok és kiválóak iránti tiszteletre és szeretetre, végül megígérte, hogy a jövőben a radnóti ifj. kör vezetők a nagy költő-pap: Tompa Mihály sírjánál a kegyelet és hála adóját. Az egyszerű, de szívreható megemlékezés azzal a titokzatos érzéssel töl-tette el a hallgatóság keblét, mintha

Tompa Mihály üzent volna a szomszédos Sajó-völgyéről, a vadvirágos Balogpartra Pósa Lajosnak, a valóban nemeseen megemlékezni tudó hanvai ref. ifj. kör által. Boris, csős idő volt, csupán addig nem esett, míg a nemeseen egyszerű megemlékezés tartott, azután nyomban finoman szitáló eső permetezett... Tompa és Pósa örömkönyvei hullottak, melyeket mohón nyelt el a kiszáradt, szomjas föld. A közművelődést leghatásosabban előmozdító, eredményes összejövetel volt ez, ünnepélyes keretek között, ahonnan mindenki lelki és szellemi ajándékkal eltelve térhetett haza csendes otthonába. (H-S)

Kovács Alajos Negyedti. Kovács Alajos, mint negyedi igazgató-kántortanító, július 28-án vett búcsút Negyeden az egyházközsegtől, ahol 39 évig működött. Dél-előtt az istenitisztelet keretében búcsúzott a hívektől. Szavai könnyekbe fúltak, s a templom közönsége a tanítványok apraja és nagyja sírva hallgatta aranyzajú rektorát. Az istenitisztelet végzével egyenként is könnyes búcsút vett a távozó »Lajos bácsi« a negyedi gyülekezet tagjaitól. Este a mindenki által forrón szeretett és tisztelt Kovács Alajos tiszteletére 150 teritékes búcsúvacsorát rendeztek Izsák Lajos vendéglőjében. Itt egy-mást követték a szebbnél-szebb felkösöntők. Sándor Benő ref. lelkész az iskolaszék és az egyházközség nevében gyönyörű gondolatokkal telt toasztot. Kristóf A. József negyedi plébános, mint a távozó testi-lelki jóbarátja mondott baráti búcsúzó. Oszlányi Leander a ref. Munka Lajos a helybeli rk. tanító-testület részéről mondatok testvéri búcsúszavakat. Györfly Lajos, mint ulód, köszöntötte szívveljívő beszéddel nagynevű elődjét. Mészáros József, a negyedi parasztköltőnek ez alkalomra irt költeményét Józsa István szaválta el igaz átérzéssel. Beszéltek még: az ifjúság nevében Mészáros Lajos, Jobbágy Kálmán, a dalárda nevében Izsák József, végül a dalárda élénkelte az »Itt hagyom a falutokat...« és a »Bal-lag már a vén diák...« kezdetű, mélyérezsű dalokat. Kovács Alajos könnyekig meghatva mondott köszönetet a szeretet, a hála és a ragaszkodás ilyen páratlan és spon-

tán megnyilatkozásáért. A szépszámbu társaság a reggeli órákig valóban »sírva-vigadó« hangulatban volt együtt. Az eltávozó »negyedi rektor« lelkében pedig a megérdemelt pihenő kezdeten is megbizonyosodhatott már a példaszó igazsága: a jól végzett munka után édes a nyugalom...

Pedagógiai hét. A RSUMS (A polgári iskolai tanfőtség országos szövetsége) gazdag programú pedagógiai hetet rendezett július 12—17-én Besztercebányán, melyen kb. 700 polgári iskolai tanító vett részt a köztársaság minden részéből. Célja volt a polgári iskola fejlesztése, eszméjének propagálása, a polgári iskolával kapcsolatos igazgatási, pedagógiai, szervezeti, szolgálati, fizetési kérdések megbeszélése, Szlovenszko megismerése.

A program pontjai: A polgári iskolák feladata és küldetése Szlovenszkon (Balló Gyula, a bratislavai referátus elnöke). A polgári iskolák kifejlődése és főkérdései. A tanfőtség főiskolai képzése. (Lichner, főtitkár, Klačanský, tanfelügyelő.) A körzeti polgári iskolákról szóló törvény (Buzek, miniszteri tanácsos Ježo, tanfelügyelő). A polgári iskola és tanfőtségének jogi viszonyai; fizetésügy (Plachý, tanfelügyelő, Symon, szaktanító). A fiatal szaktanítók helyzete (Blažek, szaktanító). A globalitás fogalma (Dr. Tvrdý, egyetemi tanár). A munkaiskola ideája (Dr. Ryšavý, Smekal, igazgató). Iskolareform Szlovenszkon a gyakorlatban (Lizner, kísérleti polg. iskolai igazgató). A polgári iskolák új tanterve (Topinka, igazgató Koubek, Blažek, Ruzička, szaktanítók). Az iskolai film (Novotný, szaktanító). Új fizikai tanítási segédeszközök kísérletek bemutatásával (Pastejřík, igazgató). A rádiótelefon és televízió princípiuma demonstrációkkal (Pastejřík). A jelenlegi cseh és szlovák irodalom (Brán és Gótz). Gyermekeirodalom (Stefánik).

A gyűlés több határozatot hozott, melyekben kívánja a körzeti polgári iskolák mielőbbi kiépítését, az expositúrák önállósítását, külön polgári iskolai törvény hozását, az állépési különbözetnek, számfelletti óradíjnak a felemelését, a főiskolai képzést, a kísérleti iskolák hálózatának Szlovenszkozra való kiterjesztését stb.

A pedagógiai hét befejezése után a résztvevők társas kirándulásokat szerveztek Szlovenszko különböző vidékeire. (Molnár.)

Nemzetközi tanítói értekezlet a debreceni »Nyári Egyetemi Tanfolyam« alkalmával. Augusztus 1—19-ig volt a debreceni nyári egyetemi tanfolyam, amelyen 14 nemzet fiataljai vettek részt. Az előadásokat neves magyar és külföldi tudósok tartották az irodalom, nyelvészet, filozófia, pedagógia, egészségügy, közigazgatás köréből. A tanfolyamon részt vett a sorok riója is és a véletlen folytán abban a ritka szerencsében részesült, hogy 9 különböző nemzet tanítóival ismerkedhetett meg és folytathatott eszmecserét. Augusztus 8-án a hirdető táblán egy cédula kellett figyelmet: »Lehrerabend, Soirée des pédagogues, um 8 Uhr in Angolkirálynő«. Előző napokban az erdélyiek, olaszok tartottak kedélyes összejöveteleket s így abban a hiszemben, hogy hasonló ismerkedési estről van szó — mit sem sejtve — elmentem a Lehrerabend—Soirée des pédagogues színhelyére, az Angol királynőhöz címzett étterembe. Az egybegyűlt — mintegy 25 — tanítót dr. Hankiss János egyetemi tanár üdvözölte francia, német és magyar nyelven, majd átadta a szót egy lengyel tanárnőnek, aki közel egyórás francia beszédben ismertette a lengyel közkutatásügyet. Kihangsúlyozta, hogy felszabadult államunk pár év alatt milyen nagyarányú fejlődést tett a tanügy terén. Utána egy német tanító beszélt a mai német nevelésről, melynek célja — a Führer kijelentése szerint — nem annyira az értelem fejlesztése, hanem a jellemnevelés. A felsőbb iskolákon alaposan megrostálják a tanulókat s csak az igazán kiválókat engedik diplomához jutni. Ezzel elejét veszik a szellemi proletáriátus kifejlődésének. Szólt még az ú. n. Hitler-Jugend intézményéről, ahol a fiatalság — minden nevelői beavatkozás nélkül — önmagát nevei. Ezután egy francia kártárs beszélt a francia nevelésről, melynek célja az eszményi (latin) ideál elérése, amely ideál öröktől fogva megvan s amelynek átadása a következő generáció számára a nevelő feladata. Majd egy finn tanító beszélt németül. Büszkén említette, hogy hazájában az analfabétiz-

mus ismeretlen fogalom. Ugyancsak német nyelven beszélt egy eszt tanítónő az eszt iskolágyról, mely ebben az önállóságot visszanyerl kis országban oly lazus tempóban fejlődik. Vannak szép számmal tanítók, akik 16-szor is megjárták Párist és Magyarországra is gyakran ellátogatnak. Megemlítette, hogy vannak náluk egyszerű pászlőemberek, akik önművelődéssel a doktori címet is megszerzik, mivel ott egységes iskola van s az ú. n. népiskola elvégzése nem jeant sorompót a további előhaladásban, hanem nyitvahagyja az utat a felsőbb iskola, a népegyetem felé. Hivatkozott a kultúraulonómia, amit ez a kis ország — az egész világot megelőző — saját kisebbségeinek megadott. Legérdekesebb pontja volt a tanítói értekezletnek az az angolnyelvű expozé, amit egy sötétbörű jávai maláj kartárs tartott. A jávai közoktatás fejlődésében 3 korszakot különböztet meg. Első az ősrégi, mithikus kor, amikor a tanítók még varázslók voltak, s a tanítás anyagát a varázslatok elsajátítása képezte. A második korszak a holland gyarmatosítással kezdődik, amikor az európai iskolarendszerek honosodnak meg. A harmadik korszak a saját nemzeti iskolák kialakulásának kora, amely a világháború utáni nemzeti öntudatraébredés mozgalmának Jávába is elható következménye. Az elnöklést időközben átvevő lengyel tanárnő most fölkeri a csehszlovákiai kartársat, hogy házája nevelésügyét ismeresse. Meglepett e felszólítás, bár amint az egyes nemzetek képviselői sorban előterjesztették iskolaügyi expozéikat — amelyet írásban előre elkészítettek — éitem a gyanúperrel, hogy itt én sem kerülhelem ki sorommal. Fölállt tehát e sorok írója, hogy e díszes hallgatóság előtt a csehszlovákiai tanügyi viszonyokat ismeresse. Az eszt tanítónő fejtegetéseiből indultam ki és rámulattam arra, hogy az elmúlt másfél évtized alatt a csehszlovák tanügy is mily óriási mértékben fejlődött. Mily nagy a különbség a régi és az új iskola között. Beszéltem az új tantervről, mely hivatalosan is a munkaiskolát jelöli meg a nevelői munka irányául. Az iskola falai közé behatolt az élet, a munka. Megemlítettem kísérleti iskoláinkat is. S végül beszéltem a szlovenszkói

magyar tanítóságról. Elmondottam, hogy van egy általános magyar tanító egyesületünk, amelynek tagja minden szlovenszkói magyar tanító és tanár. Van egy országos magyar tanítói dalárdánk, amely Szlovenszkó magyarlakta helyein hirdeti a magyar dalt. Búszkeséggel mutatlam rá, hogy ez intézményünkkel a magyarországi tanítóságot is megelőztük. Beszélt még egy romániai, egy magyarországi és egy bolgár tanító. Az expozékat élénk eszmecserére követte. (6)

Öregek és fiatalok. A nemzetközi diákkongresszus ezévi prágai és pozsonyi ülésései alkalmából a Prágai Magyar Hírlap augusztus 4-i számában Darvas János találon jelmezte a »generációs« problémát. Egyes megállapításait érdemes tanítói szemmel is elolvasni: »A generációs ellentétnek komoly és természetes lélektani okai is voltak. A főok az volt, hogy a világháború utáni első évtized egyetemi ifjúsága a történelmi események legzavarosabb éveiben kapta meg műveltségének alapjait. Tehát a pedagógia legszűkebb viszonyai között. A háború utáni években a kisebbségi sorba került magyar középiskolák nem adhattak neki magyar történelmszemléletet. A szlovák iskolákban nevelkedő magyar ifjak csehszlovák nemzeti szellemű, a magyar iskolákban tanuló ifjak pedig erősen marxista fű, nemzetietlen irányú nevelést kaptak. E nevelés a magyar ifjúság nagy részét az osztályharc vágányaira lerelte. Ez a fiatal nemzedék elsajátította a marxista dialektikát, mindent a marxista tételek mércéjére »értékelt át«, s nemcsak azt értékelt le, ami apáinál rossz és leértékelendő volt, hanem azt is, ami jó. Internacionalizmusában annyira ment, hogy apát nacionalizmusuk miatt azzal vádolta meg, hogy a fától nem látják az erdőt. Ez az ifjúság viszont az erdőből nem látta meg a fát, — saját nemzetét. Így azután a legkitűnőbb tanítványa volt a marxizmusnak a mozgalmosszervezés terén, s annak osztályjelszavait magára az ifjúságra mint osztályra alkalmazta. A szervezkedési láz öncélúvá vált nála. Így jött létre a legbizarrabb »osztályharc«: a fiatalok osztályszervezkedése az idősebb nemzedék ellen. Az ifjak osztályharcra az öregek

ellen ma már a múlté, mert ezt a félresiklott egyetemi nemzedéket már azok az évjáratok váltották fel, akik ismét békevilágban, ismét konszolidáltabb pedagógiai viszonyok közt kapták alsó- és középfokú műveltségüket. Ez a második ifjú nemzedék ugyan szintén keresi az új eszméket, keresi az új világnézetet, az új megoldásokat, de nyelve már nem a háborúaláni első nemzedék marxista frazeológiája. Újából látja a nemzeti problémát és ismét közös nyelve van apáival. Elődje az erdtől nem látta a fát, a mai nemzedék az erdtől is látja és a fát sem lévszti el szem elől. Ez az ifjúság tud harcolni a nemzetéért s ezért az ifjúságért mi is harcolni fogunk.*

Tanítói gyakoronok. A hivatalos tanügyi lap legújabb száma közli az iskolaiügyi minisztérium rendeletét a tanítói gyakoronokokról (a rendelet magyar fordítását lásd az egyesületünk által kiadott »Cseh-szlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteményének« augusztusi számában). A rendelet kimondja, hogy az ideiglenes tanítók alkalmazására jogosult hatóságok (tehát az iskolaszékek is) a tanítójelöltek (tan. érettségivel rendelkezők) sorából az 1935-36. tanévben tanítói gyakoronokat hívhatnak be. A rendelet ismerteti a tanítói gyakoronok szolgálati viszonyát, alkalmaztalásuk módját, munkakörét és díjazását.

Beszámoló az iskolarádió 1934-35. iskolai működéséről. A bratislavai magyar iskolarádió működésének második évfolyamát 1934 szeptember 7-én kezdte meg ünnepélyes keretek között. A tanévben az utolsó küldés 1935 június 25-én volt. A tanév ideje alatt összesen 40 küldés volt, melyből 37 rendszeres, 3 ünnepi műsorból állt. A műsor pedagógiai szempontból való összeállítását a Radiojournalal egyetértve egy 12 tagú műsorbizottság végezte, amelyet egy tanárból és tanítókból álló konferencia Hattala István dr. országos főtanfelügyelő elnöke alatt választott. Az iskolarádió a hallgatókkal való kapcsolatot »Az iskolarádió postája« című rovaltal tartotta fenn. Erdemes megemlíteni, hogy a magyar iskolarádió hallgatói nemcsak passzív, hanem ak-

tív munkát is végeznek. A kis hallgatók az elmúlt tanévben több mint kétszáz jól sikerült verset írtak az iskolarádió részére, melynek körülbelül a fele fel is lett olvasva a mikrofon előtt. A magyar iskolarádió népszerűsítése érdekében számtalan cikk jelent meg úgy a napilapokban, mint a pedagógiai szaklapokban. Ezenkívül minden tanítói gyűlésnek programpontja volt. Az iskolarádió népszerűsítését és terjedését két ok akadályozza: az egyik az, hogy még mindig nagyon sok iskola nem rendelkezik vevőkészülékkel, a másik pedig az, hogy egyelőre nincsen olyan rádióújság, amely az iskolarádió műsorát közzélné és azt kellőképpen előkészítené. (Manga János.)

Állásváltások. A nyár folyamán a következő állásváltások jutottak tudomásunkra. Kovács Alajos nyugdíjbavonulása folytán a negyedik ref. kántortanítói állásra Györfly Lajos volt madari kartársunkat hívták meg. — Stampay János közbőlküli ig. kántortanító utóda Hetényi Antal ugyancsak közbőlküli kartársunk lett. — A felsőszeli ág. h. ev. kántortanítói állást — id. Hasák Lajos nyugalombavonulása következtében — Bánszky Jenő pádári kartársunkkal töltötték be. — Boross Miklós csizi ref. előkönyörgő kántortanítót az iskolaiügyi minisztérium a nagyidi állami iskolához nevezte ki. — A komáromi községi polgári fiúiskolánál megüresedett definitív állásra Szlepcsényi Gyulát választották meg.

A pozsonyi és kassai magyar iskolarádió — mint értesülünk — a most kezdődő tanévben közös műsorokat fog közvetíteni.

Hibaigazítás. Lapunk legutóbbi számának 485. oldalán a Podk. ruszi II. orsz. gyermekdalosünnepségről írt tudósítás 39. sorában »rögtönzés« helyett helyesen »rögörés« olvasandó. — A július 1-i számban közölt munkácsi dalosünnepségi beszámolóban a 423. oldal első hasábjának 35-38. sora helyesen így hangzik: »... a túlbuzgó, — hajdan magát 100%-osan magyarnak nevező, s a magyar kullúrán felüött — tisztviselő.«

Magyarország püspöki karának határozata a tanító- és kántorválasztásokról. A tanító- és kántorválasztások körül tapasztalható visszélések kiküszöbölésére a magyar püspöki kar ezidei tavaszi gyűlésén azt a határozatot hozta, hogy a jövőben a tanító- és kántorválasztások csak az egyházmegyei hatóság hármas jelölése alapján történhetnek. Ahol tehát háromnál több pályázó van, a pályázati kérvényeket — a pályázat eredményének nyilvánosságra jutása előtt — a plébános és kerületi tanfelügyelő minősítő véleményének kíséretében kell a főpásztorhoz fölterjeszteni. A hármas jelölés bevezetésével egyidejűen hatálytalannítja a püspöki kar azt a régebbi rendelkezést, amely lehetővé teszi a tanítói állás betöltését pályázat mellőzésével is és minden esetben megkívánja a pályázat meghirdetését. A kántorválasztásokat illetően most már akként rendelkeznek az egyes főpásztorok, hogy korteskedés etetés, itatás, a többi

pályázó lekicsinylése ne történhesék a pályázók részéről és az e fölött való örökösödést a plébános kötelességévé teszik. (?) Az állás üresedése alatt a pályázni szándékozónak hangulatkelte szereplése nem engedhető meg. Erre egyébként a pályázók azzal figyelmeztetendők, hogy e föltételek megsértése a választás megsemmisítését vonja maga után. A választás előtti nyolc napon belül a pályázóknak megengedik a próbaéneklést és harmontumjátékol, ha ez utóbbira más alkalmas hely nincsen, a templomban is, de csak kivételesen és az egyházi főhatóság előzetesen kikért engedélye alapján, akkor is istentiszteleten kívül. E bemutató próbán csak a választásra jogosultak lehetnek jelen és az egyházmegyei hatóság által kiküldött egyházzenei szakfelügyelő. A megtartott próbáról jegyzőkönyvet kell fölvenni, amelybe a szakértői vélemény is belekerül. (Kath. Lelkipásztor. Július—augusztus.)

Szerkesztői üzenetek.

F. L. A sajtóhibáknak, legalább 50%-ban, rendszerint az olvasatlan kézírás az oka. — K. I.,

Cs. I. A küldeményekért köszönet. — B. J., T. I., S. J. Szíves türelmet kérünk!

A MAGAS TATRABAN, saját fenyesben fekvő magán villában, ligező terasszal, szoba, kitűnő ellátással napi 32 Kő-ért kapható. Hízáló kúra. Basedovosoknak és vérszegényeknek diétás étkezés. Cím: Dolný Smokovec, č. 114.

TARTALOM :

Vezércikk: Veni sancte a pozsonyi Hegyiliget tövében... — A pedagógia műhelyéből: Kónya József: A gyermektanulmányozás. — K. I. Öregdiákok Újvárott. — Fórum: Ocsovay Imre: A csehszlovákiai magyar tanítószóváros továbbképzése. — Horváth Dezső: Kántorképzés — Kántorakaratlan tudnánk lenni... — Egyesületi élet: A tavaszi galántai közgyűlés jegyzőkönyve. — Jegyzőkönyv (Párkány). — Ki tartozik a kántori földek tagosítási költségeit viselni? — A Gömöri Ref. Tanítóegyesület. — † Sirchichné Takách Ida. — Janics István emlékére. — Krónika: Szepesi Gyula: A mai ifjúság szociális és gazdasági problémáival... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek.

A LEGTELEJESÉBB SZLOVÁK NYELVTAN

PAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvtörő
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL**

A Kéziratok tételezése 63 sz. az.

első szlovák nyelvtan,
mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem pótlható
egyetlen tanító sem. Tanító könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára 10,- Ké 5,-
Egy kötetben, erős vászonkötésben .

KAPHATÓ

minden könyvtáreszközben és a Kéziratok
Huszár István könyvtáreszközében, Nitrán.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás.
Kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszor-
gálás. Tanuló araknak átlaknál és szobáknál 10%-os
kedvezmény!

Készültetésű, leghíresebb, égyezési, as-
talnemesű és teljes mennyiségű kolonyú
csak a jó minőségben és legelőrebb árak
szűkített szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász sor 6.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító araknak és beszer. anyagjainak kedvesen Kattolai feltöltés.

Kiváratra díszletelésű műanyagjainak
mai díjlatosul és retaköltésűleg kettől
bárhol kszulatoz.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Farkas: Olvasókönyv

a polg. lak. számára, kétra, I. rész 21.70g
II. rész 22.70 Ké 63. XII. 100.000/22-1/1

Vásárhelyi: Weisz: Olvasókönyv

a polg. lak. számára, kétra, I. rész 22.70g
II. rész 22.70 Ké 63. XII. 100.000/22-1/1

Weisz: Magyar nyelvű és nyelvgyakorló

a polg. lak. számára, I. rész 17.—, II.
rész 1.— Ké (XII. 100.000/22-1/1)

Somogyi: Természetrész

a népi iskolák I.—II. oszt. számára, kétra
Ké 18.50 (XII. 100.000/22-1/1)

En elonk és polgári iskolák számára szóló tankönyvekben utóbbiak
vannak mellékelve. E könyv utóbbiak előadás; melyet az iskolák igye-
kezetébe egyenesen az Unió elének Praha küld be, az Unió egy egy
megyei iskolák utóbbiak a megköszönés kérésük számára. — Jár-
betegűti tankönyvekből megköszönésüket postaküldetésével küld az
Unio cég Praha. Kérje egyáltalán könyvgyártókat is.

En Unio-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy
polg. iskolákban és egyéb-tervezőknek utóbbiakból megköszönésük

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

MAGYAR TANITO!

XV. évf.

18. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi Ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Szepesi Gyula, Uhreczky Géza, Willand János.

Kötészerkesztő: Gáspár János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Sallby—Alsószell.

Kiadóhivatal: Komárno—Komáromi községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.), a felelős szerkesztő chuére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Sallby (Alsószell), Galántal járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Aréndás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök,
Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom. Nemoróth
Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök
címére küldendők. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:
egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásait:
Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/4	30
1/8	15

Engedmények:

3x1 közlésnél	15 %
6x1	20 %
12x1	25 %
24x1	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1	500
1	320
1	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola. küldendők

Új munka kezdetén.

A pedagógia iskola-műhelyeiben új munka kezdődött. Friss szellő járja át a levegőt, mely a nyári hónapokban megülte a tantermeket. A pihenés csendjét a szeptemberi munka életes zsbongása váltotta föl. Az új tanév földjén egymásután zöldülnek a tudás, az ismeret üde hajtásai. Kint, a »hervadó ligetek« táján már lehullt az első falevél, a múltó napok gyorslábú táltosán vágatva érkezik az ős: — bent, az iskolában virágos tavasz van...

Az iskolai munka mindíg tavaszi munka: szántás és magvetés. S amint a tanító-szántóvető előtt sorra megnyílnak az ifjú lelkek barázdái, ebben a nyitott könyvben, mint a jövő tükrében, megvillan a pedagógiai munka nagy felelőssége. A szlovenszkói magyar tanító nyugodtan tekinthet ebbe a tükörbe, mert készülsége, lelkiismeretessége, felelősségérzete az a szilárd alap, melyen a szlovenszkói magyar pedagógia biztonságosan áll. Jelen tanévvel a végleges tanterv második hivatalos munka-esztendejébe léptünk, de a kisebbségi magyar tanító tanterve — államunk tízenhétéves fennállása óta — a kisebbségi sorsparancs előírásaival is bővül. A tanterv szelleme az új elvek és módszerek alkalmazása következtében egyre jobban otthonossá válik iskoláinkban, de ez csak a magyar tanító munkájának egyik fele. A munka másik, nem kevésbbé fontos része évről-évre megújuló követelésekkel áll a tanítóság elé, s újabb és újabb feladatokat ír elő. Lassan kialakul a kisebbségi magyar tanítóság teljes munkaköre, azaz hovatovább nyilvánvaló lesz, mily nagy az a terület, melynek munkaeredményei a magyar tanítóság elhivatottságáról tanúskodnak.

A szeptemberi munkakezdés nemcsak az iskolai pedagógia szempontjából jelent új elindulást, hanem kapukat nyit a tanítói szellem számtalan lehetőségének is. Ezek a kapuk évről-évre jobban kitarulnak, s mögöttük szinte a földből nőnek ki a népnevelési misszió újabb leckéi. A társadalom úgyszólván máról-holnapra észrevette a tanítót, aki eddig észrevétlenül dolgozott érette. Valami különös szemdörzsöléssel kellett meglátania, hogy ahol kisebbségi magyar megmozdulás, a magyar tömegek kultúrmeignyilatkozása történt: ott mindenütt a magyar tanító neve szerepelt az első helyen. Túl vagyunk már azon a naivitáson, hogy a társadalom elismerő szavait vállvergetésnek tekintsük, s dicséretét a további munkálkodásra való biztatásnak vegyük, s éppen azért tartjuk nagyfontosságúnak a társadalmi elismerés első jeleit, mert kitarító munkánkkal bizonyítékát adtuk annak, hogy a magyar tanító a mások dicséző tekintete nélkül is elvégzi a társadalmi és kultúr munkásságát, mert ezt hivatása és kisebbségi öntudatának belső parancsa így írja elő!

Nem kergetünk hiú ábrándokat, de az az érzésünk, hogy

a »gyöngyösbokréták« és »kalárisok«, a dalos- és egyébjellegű népünnepélyek egy-egy zöld babérággal övezik a sokáig észre nem vett, a legszorgalmasabb és legmértöbb kultúrmunkás: a tanító homlokát. A negyedik egyetemes tanítói nagygyűlés után, Léván hangzott el a történelmi súlyú kijelentés: »a magyar tanítóság főléje nőtt a magyar társadalomnak«. Mi nem a kijelentés retorikai hatását értékeljük, hanem a fölismerést, mely ebben a mondatban a tanítói munka felelősségét kisebb-ségi vonatkozásban (tehát nemzetibb és emberibb értelemben) minden más társadalmi réteg munka-értékénél nagyobb mértékkel méri. A magyar tanítóság nem a szónoki jutalmakért dolgozik, de ahol ilyen kijelentések elhangzanak, ott már átalakult a lélek is, melynek nem dicsérnie, magasztalnia, de meg-értetnie kell a tanítói munkát.

Az új tanévvel új lendületet vesz a szlovenszkói magyar tanítóság egyesületi munkássága is. Egyesületi törekvéseinknek diadalmas állomásához érkezünk a Tanítók Háza megvalósulásával. A társadalom erre az eredményre is fölfigyelt, s azt példaképpül állította önmagának a jobb jövőt célzó vágyakozásában. A Tanítók Háza, mint jóléti intézmény, az általa közvetlen szolgált célon túl a szlovenszkói magyar tanítói összefogás, az egyesült erővel való előrejutás fényes dokumentuma, s hordereje az internátusi pedagógia erkölcsi jelentőségén kívül abban van, hogy távlatot nyit az egyesületi élet további sikerei felé. Azért, akik a Sz. Á. M. T. E. építő munkájának pozsonyi Házát — csúnya irigységből vagy rosszindulatú kritikából — lekicsinylik, nem kicsinyelhetik le azt az egyesületi szolidaritást, a kitűzött eszme valóra váltása érdekében tanúsított tanítói összetartást, mely rengeteg akadályon át, ime, a semmiből alkotni tudott!

A lévai kongresszus a magyar tanítói munka ünnepe volt. A nagy nyilvánosság azonban nem tud arról, milyen heroikus küzdelmet vív a tanítóság, s annak egyesülete, hogy az ilyen tanítói napok a társadalom szemében is eseményt jelentsenek. Ne is tudja meg a szlovenszkói magyarság, hogy tanítói, a fűnséges, eszényl céllok, nemes gondolatok apostolai a maguk egyesületében kicsinyes gondokkal: tagdíjhátralékokkal küzdenek, hogy az egyesület központi pénztára emberfeletti erőfeszítéssel tudja csak egyensúlyban tartani a nagy erkölcsi pozitívumokat produkáló tanítói szervezet anyagi helyzetét! De annál inkább vegyük tudomásul ezt a szomorú valóságot mi, akik hittal hirdetjük, hogy az állampolgári jogok ellenében mindenkinek tartozó kötelességek vannak. Akik azt tanítjuk, hogy a közterhekből mindenki egyformán vegye ki részét! Akik nemcsak szociális igazságtalanságnak, de egyenesen erkölcszetelenségnek minősítjük, ha valaki ugyanazokat az előnyöket és jogokat élvezzi a kötelességeknek hasonló arányban való teljesítése nélkül! A ránk bízott gyermekekből hasznos polgárokat kell nevelnünk a köznek; — vajjon miképpen vagyunk hasznára a tanítói közösségnek, ha vele szemben legelembb

kötelezettségünknek sem teszünk eleget? — Csak véletlenül jutott nyilvánosságra, de mint a kés, úgy hasított bele a lévai előtanácskozások folyamán a tanítói közvéleménybe, hogy van az egyesületnek olyan »tagja« is, aki az egyesület fennállása óta egyetlen fillér tagsági díjat sem fizetett, ellenben »ennek fejében« lelkiismeretfurdalás nélkül tizenöt év óta elfogadja a Magyar Tanítót és a tanítói gyűléseken is gyakorolja tagsági »jogait«... S ugyanakkor még szemrehányásokkal illetik a kötelességét végző központi pénztárt azért, hogy a tagdíjhátralékokat követelni »meri«, s nem »öleli keblére« az egyesületet és az egyesületi erkölcsöt fölrúgó tanítófestvéreket...

Hát nem kell igazat adnunk annak a kartársunknak, aki fölháborodván az ilyen »testvéri« eljárás fölött, olyan kijelentésekre ragadtatta magát, hogy nem hajlandó tovább viselni a szűgyent és a terhel, amit ezen »tagtársakkal« való közösség jelent... Valóban, lehet-e pirulás nélkül gondolni arra, hogy vannak tanítók, akik a mások filléreivel fizettetik meg a szlovencskői magyar tanítói egyletemességbe való tartozásukat: azt az illuziót, hogy magukat a magyar tanítói lélek atomjának nevezik?!

A tanítószág egyesületi programja a múltban és a jelenben is a jogainkért folytatott harcban csúcsosodik ki. Amde milyen jogcimen küzdhetünk az igazságért, s annak érvényesüléséért, ha a jogtalanságra és igazságtalanságra mi magunk szolgálunk kiáltó példákkal?! Avagy fecséreljük el a külső harcokra tartalékolat energiánkat a magunk hibáinak ostorozására? Ennél hitványabb »egyesületi tevékenységre« nem kényszeríthetne már az új munkaév...

Ha nem tudnók, hogy ezeknek a tagdíjfizetési mizériáknak oka főképpen a kényelemszeretet, a könnyenvevés, akkor kétségbe is eshetnénk egyesületünk jövőjén. De éppen azért, mert a nemfizetésnek ilyen felszínes, mondhatni »adminisztratív« okai vannak, ébredjünk tudatára, hogy eme könnyelműségünk végzetes következményekkel járhat. Elvégre a hátralék mindenképpen teher: akár rosszakarát, akár »ártatlan« könnyelműség hozta létre. Magyarázatokkal, mentegelőzésekkel nem lehet számlát egyenlíteni.

...Új munkát kezdünk. Tavasz hangulat csak az iskolapadok között uralkodik. Anyagi ellátásunk horizontja fölött nyoma sincs a kikelet derűjének. A növekvő drágaság sötét felhői komor ősz borulatot idéznek elő existenciánk egén. Az új munkaév tehát új küzdelmeket, új és nehéz harcokat ígér. A fizetéslevonások sorsa bizonytalanabb, mint valaha volt. Azért minden erőnk összegyűjtésére van szükség, hogy egyesületünk küzdőképességét megőrizhessük, sőt növelhessük. De szellemi erőink egybekarolása mellett fontos az anyagi eszközök összerakása is. A háborúhoz — jól tudjuk — pénz kell. Mi pedig a munka háborújába indulunk! (bb)

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági- és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

A „Szülői Szövetség” eredete és célja

Irla és a kassai magyar polgári szülői értekezletén előadta: **Albert Györgyné**, a Szülők Szövetségének elnöke.

Legtöbb dolgot csak azért nem értékelünk, mert vagy egyáltalán nem ismerjük, vagy csak alig ismerjük. A »Szülők Szövetsége« újkeletű, így nem csoda, ha sokan nem tudják, miért szükséges ez. Honnan ered és mi a célja? Az »Új Élet« című folyóirat hosszú cikket írt a »Szülők Szövetségéről«. Előadásom alapját onnan vettem. Hallott előadásokból és saját tapasztalataimból szeretném azt néhány gondolattal kibővíteni.

»Már a háború előtt találkozunk olyan kísérletekkel, — különösen Amerikában, — amelyeknek az a céljuk, hogy a szülőket belevonják az iskolai életbe. Így az Egyesült Államokban már a 90-es években megalakult a »Szülők és tanítók egyesülete«, amelynek idővel több millió tagja lett s igen széleskörű munkát végzett az iskolai és családi nevelés megjavítása, tökéletesítése érdekében. A háború után igen sok államban (Belgium, Hollandia stb.) az iskolák mellett szülői tanácsok alakultak, amelyek segítségére voltak az iskolai igazgatásnak. Németországban és Ausztriában hivatalosan elrendelték a Szülői Szövetségek megszervezését. Ugyancsak bevezették ezt a szervezetet a szláv államok is, mint pl. Lengyelország és Bulgária. Emelkedik a jelentőségük Angliában és Franciaországban. Igen szép tevékenységet fejt ki a Szülők Szövetsége Magyarországon. Mindebből látjuk, hogy az itt-ott megindult szerény kezdeményezés ma már egy valóságos világmozgalommá nőtte ki magát s a nemzeti életben mindenütt fontos szerepet tölt be. Módot ad a szülőknek, hogy aktíve részt vegyenek az iskolai életben és pótolják azokat a hiányokat, amelyekről nem gondoskodik az állam és az iskola többi fenntartója. A szülők mozgalma egyes államokban még tovább megy ennél a célnál és olyan irányú szervezeteket is létesít, amelyekben magukat a szülők nevelik és oktatják arra, hogy miképp gondozzák gyermekeiket, milyen legyen a helyes családi élet és mi a szülők legfőbb feladata a gyermeknevelésben és az iskolai életben. Ebben az irányban ismét az Egyesült Államok vezetnek. Angliában anyák részére művelődési tanfolyamokat rendeznek. A Magyar Szülők Szövetsége Budapesten külön tanfolyamokat rendez »Szülők Iskolája« elnevezés alatt. Csehszlovákiában mindjárt az államfordulat utáni első években nagy érdeklődés nyilvánult meg a szülők ezen mozgalma iránt. Az első kezdeményezések 1924-ből valók. Ekkor alapítják meg Csehországban »Az Iskola Barátai« címmel az első szülői egyesületet, amelyet Morvaországban is követnek hasonló egyesületek. Ezek a jól megindult kezdeményezések arra indították az iskolaügyi minisztériumot, hogy kiadta 1930 április 19-én a Szülői Szövetség-

gek megalakításáról szóló rendeletét. Ennek a rendeletnek a visszhangja sokkal nagyobb volt, mint gondolták, amennyiben alig egy fél év alatt 5.300 Szülői Szövetség alakult meg, az alsó és középfokú iskolákban. (Új Élet, III. évf. 10.)

Mi a célja a Szülői Szövetségnek? 1. Hogy megértő viszony létesüljön a szülők, tanítók és diákok között. 2. Megtárgyalni a szülőkkel bizonyos kérdéseket.

Ez a miniszteri rendelet a legősibb emberi követelménynek a megvalósítása. Az ember t. i. lársas lény, egymásra van utalva. Mert pld. hogyan lenne ruhám, ha valaki azt nem szőné meg nekem? Az élet mindenféle megnyilvánulásában segítőre van szükségünk s az élet legfontosabb munkájában — a gyermeknevelésben nem volt meg eddig az együttműködés. Ezután is csak úgy lehet ez a munka eredményes, ha meg lesz a szülők és tanítók között a kölesönös bizalom. A szülőnek nem szabad eltitolni, letagadni gyermeke egyik-másik hibáját, hanem bizalmasan el kell mondania azt a gyermek tanítójának. Mert hogy lehet gyógyítani pl. egy sebet, ha azt szőgyeljük megmutatni az orvosnak? El kell mondani a tanítónak bizonyos öröklött vagy betegség által szerzett bajokat is. Így a gyermek helyzete is könnyebbül s a nevelés is helyes irányba mehet. A tanító tekintettel lesz a gyermek bajaira, s ismerve a tanuló hibáját, tudja, hol kell a gyermeket javítani. Amíg ez a bizalom szülő és tanító között nem lesz meg, aligha lehet a Szülők Szövetsége mellett is előbbre vinni a család és az iskola együttműködését. Azt hiszem, mi szülők nagyon is tökéleteseknek tartjuk gyermekeinket, s azért egy kis tanítói dorgálást nagyon a szívünkre veszünk, s ezzel nemhogy az együttműködést mozdítanánk elő, de a szétszakadást. Erre egy példa. Egy gyermek komor arccal jön haza az iskolából. Szomorúan néz a mamára, majd karjaiba veti magát és sír. A mama sok kérdésre végre elmondja, hogy a tanító bácsi őt nem szereti, folyton vele van baja, stb. A mama elmegy az iskolába és nagy indulatosan elmondja panaszát. A tanító eleinte igekezelt megnyugtani a mamát, hogy hát ő nagyon is szereti a gyermekét, vele foglalkozik a legtöbbet, oktatja, neveli. A mama

Modern bútorok

Legnagyobb cég a szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Ersekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklődjön az egy látogatás. Tanítók ködismert szállója.

erre azt mondja, hogy ő ebből a szeretetből nem kér. A tanító erre részvételteljesen tudtára adta a mamának, hogy biztosan beleg. Azután az apa ment el a tanítóhoz. Ők megértették egymást. A mama csak most lett igazán szerencsés, mert azt hitte, a férje is ellene van. Ne legyünk ilyen elvakultak a gyermekeinkkel szemben, mert a gyermek lelkileg elpuhult lesz és az élet kemény harcaiban nem lesz képes megállni. Ha a gyermek hasonló panaszokkal áll eléünk, igyekezzünk nyugodt hangon, egyszerű szavakkal megértetni vele, hogy nem a tanítóban, de az ő személyében rejlik a hiba. Esetleg kérdezzük ki a kérdésszerű leckét, ezzel legkönnyebben eléje állíthatjuk, hogy ő a hibás. Vagy egy ilyen panasz után látogassuk meg a tanítót, érdeklődjünk, mi történt az iskolában. A gyermek látva azt, hogy úgy szavai, mint tanulása ellenőrzés alá kerülnek, nem fog annyit panaszkodni és jobban fog tanulni. Ha ezt így fogjuk csinálni, a Szülői Szövetség célját a legtökéletesebben teljesítjük.

Ne várjunk mindent az iskolától. Ne gondoljuk, hogy a neveléshez elég az, hogy a gyermeket iskolába adjuk. Az iskolai tanítás a nevelésnek csak kiegészítő része kéne hogy legyen. Az iskolában 60—80 gyermekkel a legszükségesebb iskolai anyagot megismertetni, emberfeletti munka. A gyermek életének kiindulása az apa és az anya, ők kötelesek a gyermek testi-lelki fejlődéséről gondoskodni. Egy híres belga pedagógus kiszámította, hogy a gyermek, gyermekéveiben átlagosan 2000 órát tölt a templomban, 8000 órát az iskolában és 100.000 órát a családban.

100.000 óra áll a család rendelkezésére, hogy a gyermeki lélekben a későbbi ember jellemének alapját megvesse. És az emberek 90%-a a legnagyobb tudatlansággal mer vállalkozni arra a legszentebb munkára, amit gyermeknevelésnek nevezünk. Ma már a falvakban is mindenféle szakszerű előadásokat tartanak a baromfityénysztésről, állattenyésztésről, s a gyermeknevelés megy a maga sötét, bizonytalan útjain. Nagyon helyes, hogy nagyobb városokban, mint pld. Budapesten tanfolyamokat rendeznek »Szülők Iskolája« elnevezés alatt. Erre nemcsak Budapesten, de mindenütt nagy szükség lenne.

Mik a lélektani előfeltételei annak, hogy nevelni tudjunk? Egy állatszelidítő naplójába azt írta: az állatokat jószággal szelidít és ha kell, eréllyel, szigorúsággal. Ha az állat vezetésénél szükséges a jóakarát, mennyivel fontosabb ez az embernél, illetve a gyermeknél. Első feltétel tehát a föltétlen jóakarát azzal szemben, akit nevelünk. Második feltétel, hogy csak olyant kívánjunk a gyermektől, amit kívánhatunk. Harmadik feltétel, hogy azt, amit kívántunk, amit kívánni feladatunk, azt föltétlen határozottsággal tegyük. Ezt a határozottságot ne tévesszük össze a durvasággal. Ezzel a jóakarattal megnyerjük magunknak a neveléshez a legszükségesebbet: a szeretetet és a bizalmat. Meg kell nyerni a szeretet által a gyermek szívéét, kiérdemelni tőle a bizalmát, hogy azután ezt a bizalmat felhasználhassuk

az ő vezetésében. Hogy a gyermek bizalmát kiérdemelhessük, arra valóban méltókká kell lennünk. Egyszer valahol azt lóttam, hogy a gyermek a legszigorúbb bírója a szülőnek. Ha az a gyermek tudja — mert nagyon is hamar megtudja — hogy pld. a szülő hazudik, hogy azt, amit mond, úgysem tartja meg, vagy hogy éppen csak azért csalja ki a bizalmát, hogy jobban megbüntethesse, ez a bizalom nem lesz tartós és hatásos, sőt inkább konokká, elkeseredetté teszi a gyermeket.

A legfontosabb jellemformáló az igazság szeretete. A hazugság a gyermek lelkivilágát megmérgezi, amorálissá teszi, amit úgy lehetne bővebben megmagyarázni, hogy képtelen lesz a gyermek a helyest a helytelenről, az igazat a valótlanról megkülönböztetni. A gyermek számára, aki megszokja a hazugságot, nincs jó, vagy rossz, helyes, vagy helytelen, csak bevallható és bevallhatatlan. Mert a gyermek legtöbbször félelemből hazudik. Előre tudja, ha megmondja az igazat, olyan büntetést kap, hogy az beillene a pogány kor kegyetlenségibe. Ezzel a durvasággal pedig nem javítjuk a hibát, csak azt érzük el, hogy egy keményszívű, durva embert adunk a köznek, az emberiségnek. Mert hogy várhatjuk azt, hogy egy gyermek, ki durvaságok között nőtt fel, gyöngédlekkü, irgalmasszívú, embertársával szemben elnéző legyen? Néha nem is tudjuk, hogy mennyit vétünk nemcsak a gyermekkel szemben, hanem általa az emberiséggel szemben is. Ezzel nem azt akartam mondani, hogy ne büntessük a gyermeket. Büntessük, de emberhez méltó módon. Egy híres nevelő úgy tudta vezetni a rá bízott ifjakat, hogy azok maguk szabták meg magukra a büntetést. Előfordul, hogy a gyermek hazudozása túlságosan élénk fantáziából ered. Az ilyen gyermek annyira benne él a kitalált, költött kalandjainak a világában, hogy teljesen meg van győződve azok valóságáról. Még megszégyenítés vagy büntetés esetén is kitartí vélt igaza mellett. Az ilyen hazudozás senkinek sem árt, mégis le kell a gyermeket szoktatni róla, mert különben egész életére hazudozóvá válik. Büntetés, verés itt nem sok eredménnyre vezet. Sokkal többet várhatunk attól, hogy szeretetteljes szavakkal rávezetjük a gyermeket lévedésére. Nem szabad a gyermekről sem mindent kikérdezni, mert akkor is hazudozó lesz. Hagyjuk meg a gyermeknek ebben az ő egyéni szabadságát. Hazudni nem szabad, de mindent megmondani sem a gyermeknek, sem a felnőtlnek nem muszáj.

Nagyon vigyázzunk arra, hogy mit tiltunk meg a gyermeknek! Amit egyszer megtiltunk, azt soha többet ne engedjük meg. Ezért a tilalmakkal nagyon óvatosan bánjunk. A gyermek növekedésével adjuk meg a neki járó szabadságot. A szabadság vágya ősi ösztön. Oly mélyen gyökerezik, hogy nem is emberi, hanem általános életkövetelmény: minden egészséges élőlényben megvan. Ha nézzük a történelmet, a benne lezajló eseményeket, láthatjuk, hogy az nem más, mint több szabadság követelése. Azonban ne feledjük, hogy a gyermek számára nem az jelenti a szabadságot, hogy az utcán csavarogjon, hogy

mindent megtegyen, amit gyermekesze elgondol. Azért vagyunk a gyermek nevelői, hogy ezt a rosszra hajló szabadság-vágyat fékezzük, kineveljük a gyermekből.

Nem kell a gyermeket folyton rendreutasítani, ne csináld ezt, semmihez ne nyúlj, hallgass és főképpen ne mondjuk soha, hogy te semmit sem tudsz, belőled nem lesz semmi, mert a gyermek később maga is elhiszi, hogy tényleg nem tud semmit, elkeseredik és nem lesz képes a tanulásra, sőt előfordulhat, hogy lelkibeteggé válik. Inkább arra kell törekedni, hogy a gyermek minél fesztelenebbül érezze magát, hogy kedélye derűs legyen s ami a fő, hogy önállóan cselekedjék. Nem tudhatjuk, hogy a folytonos rendreutasítással, leintéssel milyen értékeket öltünk meg benne. Gondoljunk arra, hogy a jó Isten is szereti az elevenséget, életrevalóságot, ügyességet; hogy a jó Isten is azt hajlandó segíteni, aki nem sokat tervez, hanem jókedvvel munkába áll s leleményességgel az új idők járását is a maga számára tudja befogni, kamatoztatni. Vegyük a gyermeket komolyan. A leghetetlenebb kérdéseit is hallgassuk meg. Ne keressük el magunktól azzal, hogy: most nincs időm stb., mert félénk természetű, zárkózott gyermekké válik. A gyermek kis dolgai az ő számára éppen olyan fontosak vagy tragikusak, mint a felnőtt embernek a nagy dolgok. Ha türelmesen meghallgatjuk a gyermeket, elérjük azt, hogy barátunkká válik, hogy lesz bátorsága kényes és nehéz dolgokkal is hozánk jönni, nem pedig egy vele egykorú baráthoz, ki talán olyan választ adhat kérdéseire, mely egész életére végzetes lehet. Minden szülőnek arra kellene törekednie, hogy gyermeke legjobb barátja ő legyen.

Befejezésül összefoglalásnak csak annyit: a mai kor az ő fejlett kultúrájával, technikájával olyan bonyolulttá tesz az életet, hogy ez által a gyermek lelke is komplikáltabb, bonyolultabb, mint a mienk volt. Értsük meg tehát, hogy a mindenen észrevehető változás a gyermeknevelés terén is változást követel. Szükség van a Szülői Szövetségre, hogy a szülő és tanító együtt nevelhessék a gyermeket, a jövő emberét. Igazi, lelki, szívbeli műveltséget, nemesedést és finomodást csak a helyes, a szülő és tanító karöltött nevelése adhat. Szeressük a gyermeket, törődjünk vele, de tartsunk ebben közeputat. Szeretetünkkel ne kényeztessük el a gyermeket, ne tegyük őt puha bábbá, üvegházi virággá, szeretetlenségünkkel pedig ne durvítsuk el, ne ölünk ki belőle minden önbizalmat, életrevalóságot. Legyünk a nevelésben, ha kell, kemények, mint a gyémánt és ha kell, gyöngédek, mint az anyai szeretet.

KITŐL KÉRJEN TÁMOGATÁST KÖNYVESBOLTUNK?

Csak a magyar tanítóságtól,
mivel a mi jóléti intézmény-
cink szolgálatában áll.

Könyv, papír, írószer, szükségletünket azért csak itt szerezzük be.

Kárpátaljai Magyar Gyöngyösbokréta: „A Kaláris“.

„Mese-mese mátká — aranyos kosárba“.

A szernyei ref. énekkar, agilis karnagyának: Balogh Sándor ig. tanítónak kezdeményezésére, s betanítása mellett, augusztus 11-én gyöngyösbokréta szerű »Kaláris« ünnepélyt rendeztek. Kárpátalján az utóbbi időben már történtek kísérletezések »Gyöngyösbokréta« szerű előadásokkal. Ezen a téren az első, komoly, méreteiben nagyszabású, s hatásaiban igazi értéket nyújtó volt az augusztus 11-i. »Kaláris« ünnepség, amely a Kalárisból egy gyönyörű gyöngyszemet mutatott be: a magyar arató ünnepet.

A mozgalom tehát gyöngyösbokréta jellegű, — de nem száraz lekopirozása a magyarhoni bokrétának. Ez kifejezetten a kárpátaljai népi életnek, ósszokásoknak megmentése, feledésbe ment népi művészi értékeknek felújítása — s a ma számára való átmentése, a jövőbe való elültetése.

A kárpátaljai mozgalom neve tehát »Kaláris«. Megkülönböztetésül a »Bokrétától« —, hogy mindenki első látásra tudja — ez kárpátaljai magyar néprajzi mozgalom. Kalárisba akarja szedni az itteni mozgalom a magyar népi élet gyöngyszemeit, amelyek részben vagy egészben már feledésbe mentek, — vagy amelyek még élnek a nép között, — feledésbe ne menjenek. Ilyen Kalárisba való gyöngyszemek: eredeti régi magyar dalok, népi táncok, lakodalmi szokások, arató ünnepélyek, a pásztorélet, fonóka, fonálmosság, néprajzi viseletek, stb.

Ennek a nagyszabású mozgalomnak első fecskéje: a szernyei aratóünnep. Itt lett elvetve az a csiraképes mag, amelyből a »Kaláris« terebélyes fájának kell kinőnie. Ez volt megindítója az országos »Kaláris« munkának, — amely hivatva van a »Kaláris« többi gyöngyszemeit kihalászni a népélet tengeréből.

Kárpátalja területe alkalmas is, méltó is erre a mozgalomra, akár irodalomtörténeti, akár száraz történelmi szempontból bíráljuk el vagy nézzük is az itteni helyzetet. A kárpátaljai »Tiszahálon« szól legzengzetesebben a magyar szó, s itt cseng legszebben a magyar dal. A mai kárpátaljai magyar 90%-ban ma is a tiszta irodalmi magyar nyelvet beszéli. A mai általánosan elfogadott, tiszta, akadémikus irodalmi nyelvnek itt ringott a bölcsője. Kazinczy Ferenc, a magyar irodalmi nyelv atyja, a tiszaháti nyelvjárásból csinálta meg az irodalmi magyar nyelvet.

Kárpátalja magyarságának túlnyomó zöme: református. A lecsapolt Szernye-mocsár partján épült 10 község közül 8 tiszta magyar és református. Ezek: Beregújfalu, Nagybereg, Kigyós, Ardó, Jánosi, Gát, Dercen, Tornoc. Itt van a magyar nyelvhatár. Régebben azonban nem itt volt, sokkal messzebbre, mondhatni a gránicig magyar nyelv uralkodott. Ha a Porzsova mentén utazunk föl Dolháig, a legjelentősebb községek, mint pl. Remete, Komlós, Ilosva, Bilke, Dolha — hajdan majdnem egészben ma-

gyar és kálvinista községek voltak. De így volt Munkács vára környékén is. Az ott fekvő, ma már teljesen ruszin falvak a reformációt követő időkben, a Bethlenek, Rákócziak idejében szüntesztla magyar községek, virágzó ref. egyházakkal. A szernye parti községek megmaradtak magyarnak, s megtarthaták eredeti faji szokásaikat dalaikat, s jellegzetes néprajzi viseletüket, úgyannyira, hogy sok községben még ma sincs félcipő, testszínű harisnya, hosszú kabát. A Szernye mocsár lecsapolásáig, ami 35—40 évvel ezelőtt kezdődött — a lakosság a régi ős foglalkozást, a vadászatot és pákászatot űzte. Herman Ottó kélizben is járt Dercenben a pákászeletet eredetiben tanulmányozni. Bartók Béla is teljes két napig tartózkodott itt dalgyűjtő körútján. S az ezer éves magyar múltnak mennyi dicsőséges, s mennyi könnyel, vérrel áztatott helye Kárpátalja földje. A honfoglalás kora, a vereckei hágó, Munkács vára, az Árpádházi királyok itteni tartózkodása, a tatárjárás, később a Petrovicsok, Hunyadiak, Bocskai, Bethlenek, Rákócziak kora, szabadságharcain, az 1848-as önvédelmi harc, s a lezajlott világháború eseményei egy ezredévének nagy vonásokban felvázolt képei.

Van tehát mód és alkalom Kárpátalján a Kalárisnak tisztla gyöngyszemekből való összefűzésére. Csak lelkes emberek, hiválásukat átérző, népüket szerető papok, tanítók: Balogh Sándorok kelleneek. Ez a lelkes, derék kálvinista tanító, tagadhatatlanul a túloldali gyönyösbokréta hatása alatt elhatározta, hogy apostola lesz a kárpátalji »Kaláris« mozgalomnak. Saját erejéből, Istentől nyert képességeivel, saját maga egy oly gyönyörű gyöngyszemmel kezdte meg a »Kalárist«, hogy szemünk, szánk elállott a nagy bámulástól, a nagy gyönyörűségtől. Azt hittük, meseországban járunk, s önkéntelenül mondogattuk: »Mese, mese, mátká«. De nem mese volt a szernyei aratóünnep, hanem valóság: mesés valóság.

Az ünnepség vasárnap délután 1 órakor kezdődött arató felvonulással. A menetet harsonások, kürtösök nyitották meg. Ezután jött a búzakoszorús, virágos bandérium, élén a főrendező: Balogh Sándorral, kalapján búzakalásszal; oly délcegen, odanöve űlle meg ficánkoló lovát, mint 33 emberöltővel ezelőtt turáni ősapja, Árpád apánk, daliái között. Hozzá hasonló volt a többi bandérista is. A bandérium után jött díszes fogaton a gazda-feleségével. Szekér után a kis csikó. A gazda fogata után következett az aratók díszes csoportja, felvirágozott, pánlikás arató szerszámaikkal, cigánybanda kísérettel. Az aratók élén egy magyar ruhás pár, legény és leány vitték a hatalmas, rúdra tűzött búzakoszorút.

Következett az aratást jelképező négy ökrös fogat búzakévkkel megrakva. Utána ballagtak a bakter és a csász. Következtek a különböző iparágak jelképes fogatai: a kovácsok, kerékgyártók, asztalosok, ácsok, cipészek, szabók, szatócsok, kocsmárosok, — mindannyian mesterségüket jelképező szerszámokkal. Nem hiányzott a falusi bába sem, karján babával. Majd jött a kanász puli kutyával; s bezárták a menetet a csikós és gulyás

lőháton.

Az arató felvonulás után délután 5 órakor a szernyei Vigadó udvarán felállított színpadon ezekre menő vidéki és helybeli díszes közönség jelenlétében kezdődött a műsoros est a következő műsorral:

1. Szupritz J.: Örök a dal. Ref. Énekkar. 2. Megnyitó beszéd. Nyitray Béla ref. lelkész, dalosszöv. ügyv. elnök. 3. Magyar szőlőtánc. Balogh Évi, Barta Mariska, Balogh Ernő. 4. Takács Gyula: Kuruc dalszokor tárogató kísérettel. Ref. Énekkar. 5. Páros daljelenet: Kovács Irén és Balog István. 6. Szász Károly: Magyar zene. (Szavalt.) Orbán Péter. 7. Tárogató szőlő: Balogh Sándor ig. tanító. »Repülj madár, repülj, — Nem messze van Kolozsvártól Beregszász. — Ej haj gyöngyvirág. — Messze van a nyíregyházi kaszárnya.« 8. Lányi ernő: Dalszokor. Ref. Énekkar. 9. Dalos arató ünnep 45 szereplővel. Eredeti búzás népdalok, népviseletek, mondókák, köszöntők, hangulatos jelenetek. Gazda: Kis Péter. Kepés arató: Barkasi János. A dalos arató-ünnep rendje: A gazda és felesége előtt elvonult az összes szereplő csoport. Magyarruhás csoport, leányok, legények vitték a hatalmas búzakoszorút. A lányok pruszlikban, pártával, a legények árvalányhajas kalappal, borjúsájú ingben, ráncos gatyában, búzásdalokat énekelve. Majd ismét leányok és legények eredeti, ősi szernyei viseletben. Mcnyecskék és fiatalemberek szintén ősi viseletben, piros rózsás kázmás keszkenővel, a férfiak pörge kalap, zsinóros lajbi, fekete nyakravalóval. Idősebbek csoportja ősi viseletben: Az asszonyokon fekete, rózsás kendő. Búzakalász minden kalap mellett. Búzásdalok éneklése. A színpadon végül csak a gazda és felesége maradt, előtte sorban vonultak el dalban, rigmushan előadott köszöntőkkel, mondókáikkal az aratók, iparosok, cselédek a következő rendben: kovács, kerékgyártó, asztalos, ács, csizmadia, szabó, szatós, kocsmáros, béres, bakter, bába, postás, csósz, csikós, gulyás, kanász, cigány.

Köszönlők refrénje: »mert a gazda aratott, abból nekünk is adott.«

A gulyás így köszöntötte dalban a gazdát:

•Gulyás bojtár vagyok én,	Szüret után bekötünk,
Künn a gyepen hálók én.	Szentgyörgy napig heverünk:
Csillagos ég a dunnám.	•Mert a gazda aratott,
Tilosban jár a gulyám. —	Abból nekünk is adott.«

A kanász köszöntője így hangzik:

•Falu végén a kanász,	Delel a nyáj, túr a kan,
A botjával hadonász,	A tarisznyám tele van:
Puli kulya barátja,	•Mert a gazda aratott,
Simogatja, ha látja.	Abból nekünk is adott.«

Lássunk egy eredeti szernyei búzásdalt is:

•A más éjjel de rosszat álmodtam,	Edes anyám azért haragszik rám
Kis pej lovam a tilosba hagytam.	Hogy a babám szeretem igazán,
Rám becstültek három kereszt búzát,	Edes anyám ne haragudj rája:
Gyere babám fizess meg az árát. —	Az este vót nálunk utójára. —

Végezetre ismét az összes szereplők csoportja vonult a gazda elé, s a képés arató a következőképpen köszöntötte a gazdát:

•Adjon Isten gazduram,
Vóna kendhez egy szavam.
Az Isten meghallgatott
Es megértük e napot.
Megértük az áldott nyárt,
Learattuk a határt.

Es amit Isten adott,
Raktunk asztagot, nagyot,
Amit Isten ránk kimért,
Megdolgoztunk a bérért. —
Kérges lett a tenyerünk,
De áldott a kenyérünk.

Részletek a gazda verses rigmusából:

•A jó Isten szeretett,
Es a célhoz vezetett.
Jó kedvvel ment a munka,

Laci se ült nyakunkba.
Vigan teltek a napok.
Mert egyet akartatok.

Akármit is akarnak,
Maradjon meg magyarnak
Kinek anyja magyar vót,
Ne maradjon rajtunk folt.

A szegény és az árva
Se maradjon magára. —
Egy marék liszt semmibe,
Ne búsúljon senki se. —

Te meg anyjuk nosza hát,
A fűtőrt a macskát

Hajlsd el gyorsan, szaporán:
Rakjon tüzet a kis lány. —

A köszöntők elhangzása után a szereplők páros, majd csoportos tánc-jeleneteket mutattak be. Végül pedig egy zajos, hej-hujos ropogós csárdásban végződött ez a lelkes, magyaros, kitűnően megrendezett és előadott »Kaláris« ünnepség.

Meg kell még említenünk, hogy a munkácsi »Magyar Dalos Egyesület« Wald Leó elnök és Knapp István karnagy vezetése alatt teljes számban megjelent az ünnepélyen. Wald elnök szívélyes szavakkal üdvözölte a testvér énekkart kiváló teljesítményéért, s daltestvéri szeretetüknek és a dalos összetartás jeléül egy pár szép énekkari darabot adtak elő, ezzel is emelve az ünnepély fényét és jelentőségét.

Végezetre rövid összefoglalást kellene tennem: mi is hát a »Kaláris«, mi ennek a mozgalomnak célja és jelentősége? Ez fölösleges; mert a legrövidebb összefoglalás is, csak ismétlése lenne az elmondottaknak. Mindenki megérthette a fentiekből a »Kaláris« mozgalom célját és jelentőségét; megérthette, hogy a mai kuplós, tangós világban ez a mozgalom van hivatva kioperálni a népet immár megfertőző, talán csengő-bongó, de legtöbbször értéktelen és silány, tartalom nélküli zenei szörnyszülötteket. Ezeknek az előadásoknak szuggesztív erejével rávezetni népünket az igazi magyar értékek ápolására és megmen-tésére.

Füstli László.

Róm. kath. iskolák figyelmébe.

Galambszárnyon

olvasókönyvek elemi iskolák II. III.
osztályai számára kaphatók és meg-
rendelhetők
könyvesboltunkban Galántán.

FÓRUM

„A tanítóságért“!

A „Sajó Vidék, Az Újság“ című hetilapban a fenti címmel egy igen érdekes és feltűnést keltő cikk jelent meg f. é. 32. számában. Nem lesz érdektelen, ha a tanítóság általában megismerkedik vele.

Feltűnést keltő, mert tudni kell, hogy a fent idézett újság — hogy úgy mondjam — a rozsnyói kath. egyházmegye olyan félhivatalosa. Ismerteti a lap, hogy a francia tanítóság nyíltan állást foglalt a vörös front mellett, ami megdöbbentő és gondolkodóba kell, hogy ejtse az embert, hogy mi lehet az oka annak, egy katolikus ország tanítósága egyház-, sőt Isten ellenes. Felszólítja a társadalmat, tegyen meg mindent és örködjön, hogy a nevelő maradjon független ember, akil csak az erkölcs és az igazság örök törvényei irányítanak.

A továbbiakban szóról-szóra ezeket írja: »Mit kell értenünk ez alatt, hogy mindent megtenni! Azt, hogy nem elég szép szavakkal, kegyes kijelentésekkel elintézni a kérdést. Nem elég hangoztatni, hogy a tanító a nemzet napszámosa, akinek a vállain a társadalom jövője nyugszik. Ezeket a napszámosokat erősekké kell tenni, hogy tényleg elbírhják azt a terhet, ami a vállaikon van. Anyagi függetlenséget, megélhetést kell biztosítani a tanítóink számára, hogy egyrészt maguk ne sodródjanak olyan anyagi helyzetbe, amiből elkeseredés és bolsevizmus fakad, másrészt, hogy a társadalomnak is meglegyen a jogi megkövetelni tanítóitól, hogy a keresztény társadalom védője legyen. Egy antiszociális berendezkedésben könnyen balra fordul a tanító is. Ha nem kapja meg a maga járandóságát, akkor kiltartásról, hősiességről prédikálni neki — farizeizmus.«

»Hála Isten — folytatja tovább — a másik elkeserítő tényező és ok ma már a mi társadalmunkban eltűnőfélben van. Valamikor ugyanis a tanító társadalmi helyzete is szomorú volt. A magasabb társadalmi osztályok lenézték. Az urak között így utolsó volt, a parasztság pedig nem tudta befogadni, mert parasztnak túlságosan »úri« volt. Lebecgett tehát a tanító a parasztság és a felsőbb osztályok között. Ma már ez a helyzet tűnőfélben van s a tanítóság súlya, tekintélye egyre növekedik. Ez az út, amin tovább kell haladni ebben a kérdésben, alátámasztva azt legalább relatív jóléttel. Ezen az úton haladni kell, mert a francia és a mexikói tanítóság szerepe megmutatta, hová vezet az elégedetlen s elkeseredett, baloldallal kacérkodó tanítóság.« Fejezi be a cikket a fenti újság.

Nagyon szép és elismerésre méltó ez a tanítóság jogos kívánságainak az elismerése, méltánylása egy katolikus félhivatalos sajtó részéről. Csakhogy a valóságban a dolog hogyan áll? Csak egy-két példa a helyzet megvilágítására. A fent irt egyházmegye egyik reprezentánsa: a plébános, egy őszi napon

összehívja az iskolaszéket a költségvetés összeállítására végett. A többi között a kántor fizetéséhez érve, azt a javaslatot teszi, hogy az szállítassék le a háború előtti minimumra, mert a felemelt összeg a kántort nem illeti meg stb., stb. A kántor felsorakoztatva ellenérveit, tiltakozott ez ellen a jogtalan leszállítás ellen. Végre az iskolaszékben a jobb belátás győzött és elvetették a plébános indítványát, aki bejelentette, hogy az ügyet az egyházmegyéhez terjeszti föl döntés végett. Eddig az ügyben semmi sem történt, hála az iskolaszéknek. Van minden a régiiben.

A másik — ugyanazon községben történt — eset az a bizonyos igazgatói tiszteletdíj, amitől a plébánosok nagyrésze — tisztelet a kivételnek — nagyon fázik. Az iskolaszék X. Y. tanítót megválasztja egyhangúlag az iskola igazgatójává és részére az igazgatói tiszteletdíjat negyedévi részletekben előre fizeti. Ez a jegyzőkönyv rövid tartalma. Az egész fölmegy az Egyházmegyéhez jóváhagyás végett. Az visszaküldi az egészét és megkérdezi, hogy oly gazdag a hitközség s csak úgy dobálózik a 900 koronákkal? De itt sem történt semmi, hanem vagy egy hónap múlva megérkezik a kinevezési okirata a következő záradékkal: »Mint hogy a ...i r. k. hitközség az 1907. évi XXVII. tvc. 12. §-a értelmében az eddigi személyi járandóságaihoz is államsegélyt élvez helyi jövedelmeinek a törvényes fizetés mérvéig való kiegészítése céljából, azért az igazgatói tiszteletdíj nevezett hitközséget nem terheli«. Ennek dacára az iskolaszék rendesen fizette, mint arra magát a jegyzőkönyvben kötelezte. Az 1933. év végén a tanítónak cca 2000 Ké követelése volt az iskolaszékkel szemben. Erre a plébános visszamenőleges elszámolásra szólította föl a tanítót. Az elszámolás vége az lett, hogy nemcsak követelése nem lett a tanítónak, hanem cca 1300 Ké-vel többet vett föl, mint a járandósága. De ezt az összeget — volt oly kegyes a plébános úr és betudta négy és egynegyed évig végzett igazgatói munkálatokért. A többi követelésre vonatkozólag megígérte, hogy alkalomadtán kárpótolni fogja. De ezt az ígérte egy év múlva visszavonta. A helyzet most az, hogy jog szerint tartoznak a tanítónak, de a »feljebbvaló« szerint nem.

Még egy harmadik eset: Ugyan abban a községben történt. Tudnivaló dolog, hogy a beiratási díjak az ifjúsági könyvtár kibővítésére fordítandók. Mivel az ifjúsági könyvtár a szóban

Október 28.-i állami ünnepre

állami lobogók

elsőrendű kivételben kaphatók

könyvesboltunkban Galántán.

forgó iskolában a prevrat óta maximum 10—15 darab könyvvel lett bővítve, az igazgató a beiratási díjak terhére, három éves törlesztésre, nagyobb megrendelést csinált az ifjúsági könyvtár részére. A könyvek megérkeztek. Amikor fizetésre került volna a dolog, az iskolaszék elnöke, a plébános, a megrendelést nem fogadta el, azt a beiratási díjból kifizetni nem engedte, hanem kötelezte az igazgatót, hogy a beszedett összegel az iskolagondnok kezébe fizesse be. Ez megtörtént. A könyvek a tanító nyakában maradtak, míg az ifjúsági könyvtár azt lehet mondani könyv nélkül van és az amúgyis szűkös anyagi körülmények között élő tanító itt is könnyebb lett 800 koronával, mivel az igazgató a plébános beleegyezése nélkül nem intézkedhet.

Lehetne még sok-sok dolgot felsorolni, de minek. Így is elég éles a viszony az egyház és a tanítótság között. Ezt is csak azért jegyzem meg, hogy rámutassak, ki a farizeus, hogy lásson tisztán a 'Sajóvidék' cikkirója és igyekezzék a »főt« jobb belátásra bírni, hisz a lársadalom nagy része megértéssel viseltetik a tanítótság iránt, méltányolja annak népnevelői munkáját és tőle telhetőleg honorálja is, de — sajnos — vannak kerékkötők, akik azt hangoztatják, hogy vissza a régi középkorba, amikor butaságban, tunyaságban élt a nép; akkor diadalmaskodott az egyház.

Ami a tanítótság lársadalmi helyzetét illeti, nagyon sokat lehetne róla írni, de azzal majd egy későbbi cikkben fogok foglalkozni.

s.

Az első évfolyam tanítóinak figyelmébe! Ingyen Vezérkönyv

a fonomimikai és belüszemélyesítő módszer szerinti

olvasástanításhoz

annak, aki a Boross—Osztyéni-féle

Füzetes ábécé

és Olvasókönyvet

osztályába bevezeti. — A módszer alapos ismertetése, fonomimikai mesék, gyakorlati tanítások, részletes tananyagbeosztás!

Kiadja a Csehszlovák Grafikai Unió Praha-Prešov.

EGYESÜLETI ÉLET

Az ifjabb tanítónemzedék törekvései.

(A tragikus módon elhunyt ifjú kartársunk: **Janics István** előadása a lévai nagygyűlésen.)

Az utóbbi időben a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesületben nézeteltérések merültek fel az idősebb és fiatalabb tanítógeneráció között. Ezen helyzet indította a tanítómegyeék vezetőségét arra, hogy felszínre hozzák a fiatalok feladatainak tárgyalását. Ilyen módon kívánják a vitás kérdések elintézését megoldani, mert az egyesületi szellem megkívánja a teljes egyetértést, közös munkát és egymás megbecsülését.

A jelen szerény előadás szintén e célt szeretné szolgálni; nem egészen egyéni kigondolás formájában, hanem mint általános véleménye néhány járható útat kereső fiatal tanítónak.

Mindenekelőtt vizsgáljuk meg az általános egyesület célját, munkaprogramját. E végett vessünk egy pillantást az egyesület alapszabályaiba. Annak 4. pontja kimondja, hogy az egyesület célja: »Szlovenszkón a tisztán magyar tannyelvű iskolákban vagy párhuzamos osztályokban működő összes tanerők egyesítése, hogy az összes magyar iskolák tanerőiben az összetartozandóság érzése tudatossá váljék. A magyar kultúra megtartása, valláserkölcsei alapon való továbbfejlesztése és a tagok pedagógiai műveltségének emelése. A tanítóság anyagi helyzetének javítását minden rendelkezésre álló eszközzel előmozdítja; egyesek vagy az összesség jogos panaszait az illetékes hatóságok előtt képviseli s az esetleges igazságtalan támadásokkal szemben védelmet nyújt.«

E néhány sor elégséges arra, hogy tisztában legyünk az egyesület nagy jelentőségével. Sok megpróbáltatáson keresztülmenve az egyesület ma is fennáll, működésben van s célkitűzéseit a jelen viszonyok mellett megvalósítani igyekszik. Azonban az idő rohan és az idősek lassan-lassan távoznak sorainkból. Új erőkre, új munkásokra van szüksége az egyesületnek. Ezen jelenséggel kapcsolatban bizonyosfokú bizalmatlanságot látunk a mai vezető körökben, melynek oka a fiatal tanítóság egyesületi életre való rátermettségének kétségbevonásában gyökerezik. Az a felfogás, hogy a fiatal tanítóság nem értékeli kellőképp az egyesület jelentőségét, nem teljesen alaptalan, de egyúttal azt is meg kell állapítanunk, hogy a fennemlített állásfoglalás csak bizonyos csoportra nézve lehet igaz, nem érintheti teljes egészében a fiatal tanítónemzedék valamennyi tagját.

Ugyanis a fiataloknál — jobbanmondva nálunk — az egyesületi életre vonatkozó vélemények terén nagy elkülönülés mutatkozik. Általában háromféle irányzatról szólhatunk: az első

csoportba sorakoztatom a »progresszív« irány képviselőit. Ennek hívei »merészen haladó« újítási kísérletekkel akarnak dolgozni. Céljuk az egyesület szellemének teljes átalakítása saját nézeteik szerint. Hirdetik ugyan az egyetértést az elvi különbségek tekintetbevétele nélkül, azonban éppen ez adja meg az ütközőpontot velünk szemben. Szélsőséges elveik ingatag utakon járnak, s távolról sem közelítik meg a helyes megoldást az egyesületi kérdésekben. Kíméletlen kritikájuk a fennálló helyzet ellen sajtótermékeikben jelentkezik. Egyik főszempont a valláserkölcsi alap szétzüllesztése, mely már rombolásnak minősíthető és veszélyezteti a tanítótársadalom előrehaladását, békéjét és morális egységét.

A második csoport a semmittevők osztályát képezi. Képviselői teljesen visszahúzódnak az egyesületi élettől. Az események folyását világnézeti állásfoglalás nélkül tudomásul veszik. Talán jobb időket várnak, midőn megfelelőbb légkörben érvényesülhetnek. Eme felelőtlen semmittevést teljes egészében elítéljük, mert ha mindnyájan így gondolkodnánk, akkor akár ma feloszlathatnák az egyesületet valamennyi intézményével együtt.

Végezetül van a harmadik tábor iránya, melyről voltaképpen szólanı akarok. Ezzel egyúttal a mi véleményünk rendszerbefoglalását próbálom megadni.

Képviselői azok, akik egyrészt nem akarnak aknamunkát végezni, elrontani a meglévőt s helyébe még olyat sem adni, másrészt nem akarnak visszahúzódni a közös munkától, hanem képességeik szerint folytatni a megkezdett építményt az adott lehetőségek igénybevétele mellett.

Alapelveink lefektetésében hangsúlyozottan kiemeljük, hogy a lényeg az, mi is a valláserkölcsi alap megtartásában látjuk. Erre kötelez bennünket az alapszabály is. Ezen az alapon akarunk nevelői hivatásunknak teljes mértékben megfelelni, valamint az egyesület kiépítésében osztályrészünket kivenni. Tisztlában vagyunk azzal, hogy csakis ezen állásfoglalás biztosítja a munkasiker lehetőségét. Célunk egyszóval: egységes, dolgozó magyar tanítói kar megteremtése egyesületi életünkben.

Ha akadnak is teljesülést váró kívánságaink az egyesület mai ténykedésében, azért nem vethetjük el az országos egyesület munkaprogramját és annak módszereit. Új rendszert, átszervezést nem kívánunk, mert — őszintén szólva — nincs tapasztalatunk ilyenféle szervezés megvalósításában.

Elismerjük az idősebbek elkövetését, a higgadt megfontolás terén, de azért a magunk számára is megfelelő helyet kívánunk az egyesületben, hogy majd ha ráuk kerül a sor, mi is sikerrel megálhassuk a helyünket.

Folytatni akarjuk az egyesület megkezdett munkáját. Ismerjük a haladást; tudjuk, hogy kell tökéletesedni s ezt elsősorban magunkon kell kezdeni. Tudjuk azt is, hogy mielőtt másokat vezetnénk, a magunk irányítását kell megtanulnunk. Bírálgatni csak akkor van jogunk, ha magunk is cselekszünk valamit.

Előbb meg kell ismerni az idősb nemzedéket és értékelni annak jószándékú munkáját. Elveljük azt az álláspontot, mely robbantani akar és messzemenő, kétes értékű újításokat kíván. Mi egységet akarunk! Hirdetjük a felekezetek közt fennálló ellentétek válaszfalainak ledöntését éppen azért, hogy erőink ne forgácsolódjanak szét.

Sokszor eszembejül az a felirat, amelyet mint kis gimnazista betűzttem ki a pozsonyi Mihály-torony homlokzatán: »Omne regnum in sé ipsum divisum desolábitur!« Magyarul körülbelül így hangzik: »Minden magában meghasonlott intézmény elpusztul«. Ha ezen szavakat nem akarjuk látni beteljesülve rajtunk, be kell látni végre mindenkinek, hogy valamennyi tanítóra szüksége van az egyesületnek a magyar kultúra fenntartása érdekében.

Sajnos, az egységes tanítói szellem bomlását már a képzőben volt alkalmam tapasztalni. Meg kell vallanom, hogy az egyetértés éppenséggel nem hatotta át osztályunkat. Ennek oka a sokféle vélemény, a közös érdekekkel való nemtörődöm-ség, valamint újszerű eszmeáramlatok berögzítése a tanítójelöltekbe, aminek hatását sok példában van alkalmunk tapasztalni. Nem is csodálkoztam azon, hogy fiatal társaim egy része ellen-zéki tábor köré csoportosult, ahol mindenki üt-vág, kritizál, bizonyít, félrevágva a megbecsülést, tisztelést s egy megváltó korszak eljövetelét látja közelegni.

Hirdelik a haladást s ugyanakkor réges-régen elavult és tudományosan megcáfolt elméletekkel kísérleteznek (pl. materializmus, darvinizmus, monizmus) és próbálják meghazudtolni a modern természet- és társadalomtudományt.

Ha a »progresszívek« velünk akarnak haladni, akkor rú-zák le magukról a régműlt idők pókhálót és módszereit. Addig azonban, míg jelenlegi módszereiket és hamis ludákoskodásukat le nem vetkezik, egy lépést sem leszünk feljűk, mert nem vagyunk hajlandók magyar népűnk lelűketét kétes értékű rom-boló szellemiségűkkel megfertőzni.

A tanítóképzés főiskolai fokra való emelése megsűntetné azokat az ellentéteket, amelyek a tanító és a társadalom között fennállnak s a tanítóok anyagi helyzetének végleges rendezése őnmagától oldódna meg.

Mivel a mi céljaink az egyesület fennvázolt célkilűzéseivel megegyeznek, állást kell foglalnunk mellette szerény kívánsá-gaink felsorakoztatásával.

1. Kívánjuk, hogy legyen részűnk a vezetűsbűn. Ezt egy-részt úgy szeretűnk elérni, hogy a tanítómegeyei tisztűjtűtasok al-kalmával gondoljanak ránk is úgy a válaszműnyban, mint

STAMPAY ENEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Kű, Hozannával (400 old.) mint nagy St. 12 Kű árakban, viszontelárűsítűknak a legutűbbi ked-vezeműnyvel, 5 kgr.-tűl kezdve az 1.70 Kű terti és szállítűleveldűj felszámítűsával portűmentesen kaphatű Kűbűlkűton Stampaynál.

a tisztségek betöltésénél. Akik kiválóak, majd bekerülnek a központba.

2. Az országos egyesület tartsa felszínen a legújabb pedagógiai irányzatok rendszeres ismertetését, hogy ezáltal mindnyájan megismerkedhessünk a legújabb gondolatok lényegével.

3. Az országos egyesület már a képzőben igyekezék megnyerni a tanítónemzedéket az egyesület és jóléti intézményeinek támogatására.

4. Ohajtjuk, hogy az idősebb tanítónemzedék atyai jóindulattal kezelje a fiatalság mindennemű megmozdulását és ha kifogásolni valója van, ne ledorongolással kezelje, hanem megértéssel, hogy amit a fiatalság elsiel, azt az öregek tapasztalata terelje helyes útra.

5. Azzal a céllal jöttünk ki az életbe, hogy a magyar tanítótság között a felekezeti különbségek miatt fennálló ellentétek tűnjenek el akkor, amidőn közös munkáról, becsületes tanítói érdekről van szó. Ezt olyan fontos pontnak tartjuk, hogy már nem is kérés, hanem követelés.

Tudatában vagyunk annak, hogy mindent a jövő számára építünk közösen. Munkásságunkat alkalmas időben felhívásra, vagy anélkül a tanítói közélet javára bármikor felajánljuk.

Mercem állítani, hogy az ifjú tanítógárda rendjei közt a legnagyobb rész a józan utat választja többé-kevésbé abban a formában, amelyet vázoltam. E néhány sor csak útmutatás szeretne lenni, melynek alapján elindulhatunk elődeink nyomdokain.

Aki lizslában van azzal az örökérvényű mondással, hogy az ifjúság a jövő, hogy az idő kerekeit megállítani nem lehet, az nem fog megdöbbenni akkor, amikor a fiatal tanítónemzedék helyet követel magának az őket is érintő egyesületi kérdések megvitalásában és elintézésében. Annyi józan belátás bennünk is van, hogy sokkal jobb egy lassú, biztos fejlődési folyamat, mint egy elhamarkodott ballépés, erőszakos izgatás, mely esetleg romlásba vihet.

Az idősebbek önzellen munkáját megbecsüljük és szükségesnek tartjuk, de ugyanakkor felkérjük idősebb kartársainkat, hogy engedjenek a fiatal nemzedéktől való félelmükből. Nyújtsanak érvényesülési lehetőséget a mi számunkra is az egyesületi élet intézésében, mert csak a magyar tanítótság különböző rétegeinek kölcsönös egyetértése biztosíthatja a magyar nép jövőjét és kulturális fejlődését.

Pályázat.

A padarovcei (Balogpádár) ág. h. ev. iskolaszék pályázatot hirdet, megüresedett **kántor-tanítói állásra**. Jövedelem: kényelmes lakás, 3 kora, 7 kat. hold föld, 24 m fa, 13 kg. búza, 13 kg. rozs, 6 kg. zab stb., mely 2004 Ké-ra van értékelve — és az államszegély. Tan- és isentisztleteli nyelv: magyar. Jelentkezések **1935. szept. 29-ig** küldendők a következő címre: Ág. h. ev. lelkészi hivatal, Padarovce, p. Vyš. Blh, okr.: R. Sobota.

KRÓNIKA

„Miért olyan mély a szakadék az iskola és a szülőház között,“

— kérdezik a szülők a szülői értekezletek alkalmával. Ezt a kérdést talán minden tanítótestvéremnek feladták már, tudom, hogy az adandó felelet nem is könnyű, fontosságát lekintve nem is lehet felelet könnyelműen elsiklani, vagy mellékvágányra átváltódni. További nevelési munkánk hitelének megerősítése végzett becsületesen kell felelnünk; éppezért próbáljunk szembenézni e problémával.

Közhellyé vált ma már az a feladat, hogy a szülők kevés megértést mutatnak az iskolai munkával szemben, mert az az iskola, melyet ők annak idején látogattak, másféle történetek színhelye volt és másféle életkövetelményekre nevelt. Mindez igaz, de nem teljes és tökéletes felelet a feladott kérdésre. Mert miért másféle a mai iskola? Miért nevel a régiektől eltérő célkitűzéssel? Mert a külső élet is más, annak életigenlése is különbözik a régibtől. Ilyenformán ez a különbség maga a szülő érezte meg a legelőbb, a maga lárgyi életével, nem meglepetés tehát számára, ha az iskola másféle szellemi életet kíván tőle. Úgy látszik, hogy más helyen kell keresni a kérdésre adandó feleletet.

Figyeljük meg, hogy a városi iskola és szülői ház közötti szakadék nem olyan mély, mint a vidéken. Talán, ha ezt a körülményt szemügyre vesszük, itt találjuk meg a feleletet. Alapodjunk meg először is annál az igazságnál, hogy az iskola sohasem lehet öncélú sem lárgyi, sem nevelési szempontból. Lehetetlen azt kívánni, hogy a szülői házak konglomerátuma alkalmazkodjék az egyetlen iskolához, már az is fényes eredménynek számítható erről a részből, ha a kettő közötti távolságból csak néhány lépést megtesz. Az iskola felvilágosító munkájának, az életkörülményekhez való rugalmasságának kell vezetni a szakadék teljes betöltéséhez, konkrétan szólva az iskolának, tanítószemélyzetnek kell alkalmazkodni a szülői házak állagos életritmusához. Aki gyakorlati pedagógiával foglalkozik, aki a nép között él, kénytelen azonban beismerni, hogy ez rendkívül nehéz feladat. Miért? Nem félek kijelenteni, hogy azért, mert nem ismerjük a gondjainkra bízott gyermekek szüleit, nem ismerjük a népet. De nemcsak mi, tanítók, de nem ismerik általában mindazok, akik akár hivatalból, akár jószándékból annak lelki tökéletesedésén, vagy anyagi boldogulásán munkálkodnak. Ez a körülmény hiúsítja meg aztán azt a sok-sok nemes akarást, dicséretreméltó ügybuzgalmat, melyet népünkért akár más berkekben, akár mi, tanítók végzünk.

Az államhatalom útján inaugurált demokrácia, az általános társadalmi fejlődés, eltüntette a régi néprétegek között fennálló határokat. Úgy idegződött belénk, hogy azelőtt általában

és nagyjában három társadalmi réteget különböztethetünk meg: az alapréteget vagy népet, (földművesek, iparosok, munkások, kereskedők), intelligenciáját (tudományos állami, vagy szabad pályán működőket) és felső réteget (nagybirtokosok, nagyvállalkozók, születési arisztokrácia). A világégésen és a forradalmak vérfürdőjén keresztülesett, össze-visszakúszált tömegek azonban a demokrácia éles fényében egészen más képet mutatnak. A felsőréteg teljesen eltűnt s szinte a földön maradt, örült, ha a második rétegbe, az intelligens középosztályba felvették és ott feloldódva, tradícióinak nagyrészt feladva, tovább tengődhetik. A középosztály, melyet szokás lateiner osztálynak is nevezni, szintén elhagyta háborútelőtti körülbástyázottságát, a nyomorúság ill is, ott is belémari, az iramból lemaradókat, vagy másképp versenyképtelenné süllyedteket elvesztette, kik aztán az alapréteg nem szívesen tárl, örökké kintzelt tagjaivá lettek. Pedig milyen szigorúan öröködött minden osztály a maga határain! Dehogy is engedte volna a fajaknak elhagyni az apák által kitaposott ösvényt! Aki erről letért, ha lálán sikereket ért is el az alatta levő rétegben, ha vagyon, hatalom birtokosává lett is, elveszett embernek számított. Hogy megrázott mindnyájunkat a Zilahy Lajos »Sül a nap« c. színművének papkisasszonya, aki gazdalegényhez akart férjhez menni. Az általános megboltránkozásnak fényes leírását adja Török Sándor: »Bankell a kék szarvasban« c. regényében, mikor a fiú nem akar apja nyomdokain haladva feljebbvalóival szemben kritikánélküli irodakuccá lenni, hanem szabad levegőre és érvényesülésre vágyva, kész odahagyni szülőföldjét is.

Az alsó réteg, a nép, így állandóan bővült, anélkül azonban, hogy akár életstílusában, akár elveiben mássá lett volna. Azok az erkölcsi, értelmi és gyakorlati igazságok, melyeket számára mi, nevelők, juttatni akarunk, alig alkalmazkodnak a nép igényeihez, hagyományaihoz, így csaknem hatástalanok. A nép lelke a közekerült úrral hivatalos, vagy hivatalos vezetőjével szemben teljesen elzárkózott, szinte talányos. Még az sem segít, ha a nép érdekében működők közülről származtak. Az iskola, melyben tanulmányaikat végezték, elidegenítte őket, az otthoni szokások, hagyományok neveltségessé, lenézetté, vagy különlegessé lesznek az ilyen nevelők előtt, míg másrésztől a nép is érzi rajtuk, hogy kiestek a soraik közül, mássá, úrrá lettek, akikkel szemben a bizalmatlanság ősi tradíció.

Szinte megdöbbentő, hogy mennyire tehetetlennek érezzük magunkat e téren. Be kell ismernünk, hogy minden idealizmus, buzgóság és szorgalom ellenére is, csak felszínét súroljuk a népi léleknek, annak titokzatos mélységei teljesen ismeretlenek előttünk. Ennek a hiányosságnak folyamánya aztán, hogy e téren annyit tévedünk, annyszor vétünk a nép érdekei ellen és számtalanszor állapítjuk meg nagy szomorúan, hogy a gondjainkra bízott néplélek magárahagyatottságában idegen célok szolgálataiba vezértördött.

Hogy népi pedagógiánkat, iskolai munkánkat lökéletesebbé

tehessük, a szó igaz értelmében meg kell ismerkednünk a néppel. Nemcsak az egynyelvűség, közös kultúrális alap, de az egyetlen hagyomány is jellemzője egy nép lelkiségének. Ezeket a hagyományokat kell tehát felkutatni, gyűjteni és értékelni. Az a tudomány, mely ezzel foglalkozik, a földrajz egyik ága: a néprajz. Mindaddig, míg kellő néprajzi ismeretekkel nem rendelkezünk, aligha várhatunk mélyreható sikert a nép nevelése és tanítása terén. A jövő tanítóképzőjének egyik legfontosabb tárgya a néprajz legyen. Nem elég az iskolai pedagógia, mert a szülői házzal való harmónia nélkül papirosszagú doktrínává silányul. Képesíteni kell a fiatal tanítót arra, hogy nevelői munkájának támogatására ismerkedjék meg a szülők nevelési felfogásával, életnézetével, kutassa ki a gyermekek családi és társadalmi körülményeit, jó és rossz szokásait, játékait.

Egyik erdélyi tanítóestvérünk, Magyar Tamás, a néprajzi kutatás fontosságát felismerve, egy útmutatást állított össze, melyet — kiváló érdekessége miatt — teljes terjedelmében közlök:

Kutatási útmutatás
a néprajzi megfigyelésekhez.

I. Népköltészet.

a) Milyen lírai fajok ismeretesek? Népdalok, táncrigmusok, lakodalmi kurjantások, találós kérdések, régi bakterversek, kol-dúsénekek, halotti siratók, népi imádságok, népénekek, gyermek-játékok szövegei stb.

b) Milyen epikai fajok ismeretesek? Balladák, belyántörténetek, mesék, mondák és legendák Jézusról, Máriáról, Szent Péterről és a szentekről, a természetről és a csillagokról. Templomokhoz, templomi tárgyakhoz, képekhez és kegyeszerekhez, búcsújáráshelyekhez, útszéli keresztetekhez szűződő mondák, hiedelmek és hagyományok. Család- és ragadványnevek (csúfnevek) népi magyarázata. Példabeszédek, szólásmagyarázatok, áldások és átkok.

c) Milyen drámai fajok ismeretesek? Bellehemezés, kántálás, karácsonyi, farsangi, nagybőjti, húsvéti, pünkösdi játékok és szokások.

II. Néphil és népszokások.

a) Születések. Keresztelési szokások és babonák. Védekezés a rontás és szemverés ellen. A keresztelési lakoma. A koraszülöttel, keresztellelenül meghalt gyermeket illető hiedelmek stb.

b) Szerelem, jegyesség, házasság, lakodalom. Szerelmi babonák. Dál, vasárnapi és egyéb mulatozás. Leánykérés, kézfogás. Esküvői és lakodalmi szokások és babonák. A lakodalom ételei. A lakodalom muzsikásai (cigányok, vagy nem, hányan vannak, mit húznak?) és táncai. A lakzinezők jogai.

c) Betegség, halál. A betegségek népies gyógyítása, ráimádkozás, ráolvasás, egyéb natv eljárások. Állati, növényi orvosságok, melyeknek a nép gyógyító erőt tulajdonít. A halál előjelei: születéskor, esküvőkor. Szokások és babonák a haldokláskor, a halál beálltakor, koporsóbalélet, ravatalozás, elhantolás idején.

A koporsóba tett tárgyak. Halotti tor. A temetőre, másvilági életre, hazajáró lélekre, kísértetekre, akasztottakra vonatkozó hiedelmek és történetek.

III. Mindennapi élet.

a) Táplálkozás. Mit szoktak enni nyáron, télen, hétköznap, ünnepnap, böjtös napokon? Hányszor esznek napjában? Különlleges helyi ételek. Milyen az ivóvíz? A szeszes italok élvezete kiterjed-e a nőkre és gyermekekre?

b) Lakás. Anyagu, alakja, elrendezése megfelel-e az egészség követelményeinek? A háztájék berendezése és díszítése. Egy-egy házban, szobában hány család lakik? Ismerik-e még a házközösséget? A kert veteményei és virágai.

c) Ruházkodás. A férfi- és női viselet mutat-e valami jellegzetességet? A viselet télen, nyáron, köznap, ünnepnap. Fialatok és öregek viselete.

d) Egészségügyi viszonyok. Csecsemőhalandóság, egyke, túldús, alkoholizmus, káros szokások, helyi betegségek, valószínű okok jelölésével.

e) Foglalkozások. A földműves helyi jellegzetességei: kisbirtok, középbirtok van-e túlsúlyban, s ezeknek hatásai a község életére. Van-e valamilyen speciális terményük, valamilyen különleges eljárási módjuk a föld művelésében? Az értékesítés formái és lehetőségei: maguk, vagy közvelletők viszik-e piacra az eladnivalókat? A szövetkezeti gondolat milyen alakban vert gyökereket? A helyi, házi és kisipar részletes jellemzése, főképpen a specialitások kiemelésével. A város közelsége milyen hatással van az iparüzés sorsára? A népfőnökség hol és hogyan talál megélhetést? A városba- és a kívándorlás részletezése. Fenn tartják-e és milyen formában az otthonmaradottakkal a kapcsolatot? Hazáról nősülnek-e, öregségükre visszajönnek-e? A földreform hatásai. Öröklési viszonyok, hogyan osztoznak a testvérek, milyen helyi szokások vannak e téren?

IV. A nép jelleme.

a) Magatartás, Sajátmagának, családjának, osztályának, falujának értékelése. Velekedés, viselkedés és érintkezési mód: 1. feleségével, gyermekeivel, szüleivel, testvéreivel szemben; 2. fajtajabeliékekkel és más népekkel, gazdagabbakkal és szegényebekkel, bérésekkel és napszámosokkal szemben; 3. mesteremberrel, boltossal, kereskedővel szemben; 4. »urakkal«: pappal, tanítóval, jegyzővel szemben és ezeknek magatartása vele szemben. Rokonsági és szomszédsági kapcsolatok. Házasságkötés (szerelem, anyagiasság, történik-e házasság más falubelivel, más valósúval, más nemzetiségűvel. És ha igen, mik a következményei?). Gyermekek (szívesen taníttatják-e őket, törődnek-e jövőjükkel, szívesen eresztik-e el hazáról leánygyermekeiket?).

b) Társadalmi tudat. Hazáról való spontán felfogás, úrtisztelet és ürgyűlölet, (esetleg konkrét okaival) parasztlégy. Az iskola általános hatása, eredményessége, esetleges hibái és hiányai. Népkörök, olvasókörök, ifjúsági egyesületek, szövetkezetek befolyása. Mi volna itt a teendő? Az eddigi hibákat hogyan le-

hetne eltüntetni? Jogérzék, jogismeret, jellegzetes jogszokások. Törvényről való felfogás. Idegenekről, más nemzetekről, zsidókról való vélekedés. A népi sorból kiemelkedettek (iskolázott emberek pályája: ragaszkodnak-e apáik hagyományaihoz? Akarnak-e segíteni, hogyan vélekednek az idősebbek az ilyen kiszakadottakról? Miben különbözik egy-egy falu, vagy táj jellege a világháború előtti lélekállapottól a legélesebben? A modern civilizáció hatása (ujság, rádió, villany, autó stb.) miben nyilatkozik meg? Mit szeretnek olvasni? Mi lenne a népművelés célszerűbbé tételében a legfontosabb tennivaló?

V. Szellemi és vallásos élet.

a) Erköletesi felfogás. Szótartás, őszinteség, nyugodtság, hallgatóság, meggondoltság, bátorság, tisztességtudás, józanság stb., illetve ezeknek ellentétjei. Fővényesség, ridegség, anyagiasság, mulatozás, verekedés, káromkodás stb. A nem érköles: szigorúak-e, vagy szabadosak ebben a tekintetben? Lopásról, rablásról, háborúról való felfogás. Mit tekintenek a legnagyobb sértésnek, szegénynek, bántalomnak, gyalázatnak, hogyan torolják meg? Hogyan viselkednek elaggott szüleikkel, szegény rokonnokkal, falu árvaival, koldúsokkal szemben?

b) Vallásos érzés. Istenről, létekről, hitről, életéről, halálról való felfogás. Templombajjárás, szentségek felvétele általánosnak mondható-e? Ha nem, miben van a legnagyobb akadály? Férfiak, asszonyok, lányok vallásossága. Fiatalok, öregek hitélete. Hídiányok és teendőik. Inkább józanság, vagy pedig misztikumok felé hajlik-e a falu népe? Mik a legszebb és legáltalánosabb erények? Mik a legnagyobb hibák és bűnök? Hogyan lehetne ez utóbbiakat eltüntetni? A faluban milyen jámbor társulatok és ájtatosságok virágzanak? A szektábpártolásnak mi az oka? Mit lehetne tenni e téren? Hogyan lehetne a felnőtt fiatalság vallásos nevelését előmozdítani?

c) Népies liturgia. Az egyházi év neves napjaival: Szent András, Luca, Karácsony, Aprószentek, Szilveszter, Újév, Vízkereszt, Pálfordulás, Gyertyaszentelő, Balázs, Mátyás, Gergely, Gyümölcsoltó, György, Márk, Fagyosszentek, Orbán, Medárd, Antal, Iván, Péter és Pál, Sarlós Boldogasszony, Jakab, Anna, Havi Boldogasszony, Lőrinc, Nagyboldogasszony, Kisasszony, Mihály, Simon, Juddás, Halottak hete, Márton, Katalin napjával; a utóbbi ünnepek között: farsang három napja, hamvazó szerda, nagyböjt, csonkavasárnap, virágvasárnap, virághét, nagyhét, húsvét, pünkösd ünnepével, továbbá búcsúnappal kapcsolatos szokások, játékok, babonák, hiedelmek. Processziók, búcsújárások. Keresztiszentelés.

d) A népi áhítat formái. Népies imádságfélék. Jézus kínszenvedéséről, Szűz Máriáról, Szentekről, csodálatos eseményekről. Népképek, főképpen Szűz Máriáról. Ismert énekek helyi szöveg és dallamváltozatai. Énekes emberek, énekes (siraló) asszonyok. A falu régi papjai és tanítói hogyan élnek a nép emlékeztelésében? Milyen helybeli kultusz van? A templom véd-szentjéről milyen népies ismereteik vannak? A magán (házi)

ájtatosság helyi jellegzetességei. A gyermek otthon részese-e legalább némi vallásos képzésben, nevelésben? Milyen a család vallásos szelleme? Hogyan nyilvánul meg tudatlanul a vallásosság a jalu életében?

Gyakorlati útmutatások a néprajzi gyűjtéshez.

1. Néprajzi megfigyeléseinket úgy végezzük, hogy a nép ne vegye észre. Egészen érdektelen szemléltető módjára vegyüljünk a nép közé. Ez biztostlékok nyújt arra, hogy a népi jelenségeket a maguk zavartalanságában ismerheljük meg. Különösen alkalmasak az első megfigyelésre a lakodalom, temetés, beszélgetés az istentisztelet után a templom előtt, továbbá a gyermekjátékok. A második, a harmadik alkalommal már néhány emberrel barátságot kötünk, bizalmukat megnyerjük. Meggyőzzük őket arról, hogy igaz érdeklődésből kérdezősködünk és nem akarjuk érzékenységünket megbántani, tiszteljük hagyományait, szokásait, felfogásukat kicsúfolni.

2. Ha valami magyarázatra, felvilágosításra szükségünk van, kérdéseinket óvatosan és szűkszavúan fogalmazzuk meg, nehogy kérdéseinkkel a várható feleletet sugalmazzuk.

3. Lehetőleg a népet beszéltesük, a lejegyzésben az ő szavai használjuk, mi ne toldjunk hozzá, ne színezzük ki a magunk ízlése szerint, ne stilizáljuk át, mert azzal a néprajzi tényeket meghamisítjuk.

4. A szellemi hagyományok gyűjtése szempontjából különösen az idősebb asszonyok (énekes, olvasó asszonyok stb.) jöhetnek számításba. Ezek nyilatkoznak meg előttünk legszívesebben, az ő emlékezetük szokott lenni rendszerint a legjobb, az ő bizalmukat tudjuk kellő tapintattal leghamarabb megnyerni, kivált, ha nagy tudásukra hivatkozunk.

5. Megfigyeléseinkben a legszigorúbb tárgyilagosságra törekedünk. A jelenségekről adjunk részletes leírást, alapos ismeretést. Óvakodjunk az általánosságoktól és a hiányos, felületes, önkényes megállapításoktól. Csak a tényeket írjuk le.

6. Olyan szövegek lejegyzésében, melyeknek dallamuk is van, törekedjünk a dallam megmentésére is. (Erdélyi Iskola f. évi 5—6 szám.)

Testvéreim! Ne mosolyogjálak le az én szerény megjegyzéseimet. Magunknak használunk, ha a fenti, inkább mulatságszámba menő munkát vállaljuk. Míg nevelésünk a nép lelkével összhangba nem kerül, addig komoly eredményeket aligha érhetünk el, addig mindig meglesz az úr a szülőiház és az iskola között.

Szepesi Gyula.

Komáromban nyugalmazott tanító, vagy jegyzőnek megfelelő

családi ház eladó,

mely áll 3 szoba (parkettázott), konyha, fürdőszoba, mosókonyha és szép udvarból. Bővebbet: Wojtowicz fényképésznél.

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán

beszerezhetők az összes

iskolai nyomtatványok

(Az államnyomda kiadványai, melyeket eredeti áron szállítunk.)

Tankönyvek

(Az összes használatban levő elemi és polgári iskolai tankönyvek raktáron vannak.)

Iskola és irodaszerek-papíráruk

(Elsőrendű minőségűek, melyeket mérsékelt áron szállítunk.)

Normalizált füzetek

(Saját kiadásúak.)

Szépirodalmi művek-Hangjegyek

közszéki, tanítói, ifjúsági és magánkönyvtárak részére.

Ifjúsági népszinművek, vigjátékok.

Alkalmi színjátékok Anyák Napjára.

Bárhol megjelent könyvet és tanszert beszerzünk és szállítunk!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelés gyarapítja a magyar tanítótság közös vagyonát és lehetővé teszi, hogy a felépült »Tanítók Házában« elhelyezett tanító gyerekek a legkisebb díjazás mellett otthon nyerjenek.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Bajorországban beszüntették a tanítóképzőket. A bajor iskolaügyi miniszter 1935 febr. 13-án adta ki azt a rendeletet, amely szerint az 1934—35. iskolai év végén megszűnnek a tanítóképzők, csak a 4. és 5. évfolyamú növendékek fejezhetik be tanulmányukat fokozatosan. A passzauai férfi tanítóképző 4. és 5. évfolyamait a müncheni tanítónőképzőhöz kapcsolják. A tanítóképző három első évfolyamát átmenetileg középiskolai II., III. és IV. osztályokká változtatják. Az 1935—36. iskolai év elején új tanítói főiskola nyílik meg Passzauban. A következő évben két új főiskola létesül Bayreuban és Würzburgban. Ezekbe az új állami tanítói főiskolákba (staatliche Hochschulen für Lehrerbildung) csak a kilencosztályos középiskolák abszolvenseit veszik fel. Négyeszeszterek lesznek. (Ped. vész.)

Spanyolország tanítói hallgathatnak egyetemet. A spanyol iskolaügyi miniszter 1934. december 22-i rendelete értelmében az elemi iskolai tanítók beirakozhatnak a madridi egyetem filozófiai és irodalmi fakultására, ha leteszik az egyetemre lépéshez szükséges felvételi vizsgát. Ezt a felvételit nemcsak a tanítóknak, hanem minden középiskolai abszolvensnek le kell tennie. 15 tanító kap évenként hivatalos szabadságot az egyetem hallgatására. kiket az állam választ ki a felvételi vizsgák sikere szerint. 4 esztendőig kaphatják a hivatalos szabadságot. (Ped. vész.)

Pedagógiai múzeum. Az amerikai St. Louisban a városi iskolai tanács pedagógiai múzeumot tart fenn, ahol szemléltető eszközöket és segéd-eszközöket gyűjtenek s innen kölcsönzik ki azokat megállapított sorrendben az egyes iskoláknak. Két épületben van a múzeum elhelyezve, melyek azelőtt iskolák voltak. Ú. sz. manipuláló irodák is vannak itt, melyeknek egyike a vándorkönyvtár ügyét intézi. Több apró könyvtár helyett egy nagyot tartanak, melyben kb. 100.000 szakkönyv van.

(School Life.)
A régi és a mai módszerek. A tanítási módszerek az utóbbi években

alapjukban megváltoztak. Az idősebb emberek között még vannak olyanok, akik mindent könyvből tanulnak meg. Addig tanulták, míg csak szóról-szóra el nem tudták recitálni. A vizsgáknál az kapta a legjobb jegyet, aki az egyes tantárgyak anyagát a legjobban el tudta mondani emlékezetből — természetesen a könyvből. A bolanikát úgy tanították, hogy egyetlen virágot növényt sem mutattak be természet után. A földrajz is teljesen mechanikus munka volt. Szóról-szóra tanulás s a térképen való mulgatás. A tanító előadott, tanított, — a diák reprodukált. — Láthatjuk, hogy lehetetlenség az olyan univerzális módszer, mely minden körülmények között, mindig a legjobban megfeleljön. A tanítónak kell döntenie és módszert választania. érejt megfontolás után. A tanító számára lehetetlenség határozott módszert előírni. — Az bizonyos, hogy a művelt, ügyes tanító könyvnyelben és tökéletesebben választ, mint az informálatlan. Szükséges tehát, hogy minden tanítónak legyen alapos szakműveltsége, hogy minél több jó módszert ismerjen, mert csak így képes adott esetben a legalkalmasabb módszert kiválasztani. A legtöbb esetben néhány alkalmasnak, megfelelőnek látszó módszer igérkezik, melyek közül már igazán nehéz a legjobbat, a körülményekhez legsimábban alkalmazkodót megtalálni. Ilyen esetekben van szüksége a tanítónak a készséges, határozott szakértői ítéletre, melyhez a biztonságot a tökéletes szak-tájékozottság adja meg. (Ped. vész.)

Az eszt iskolaügy. Esztországban 7—16. évig kötelező az iskolalátogatás. Az elemi iskola hatosztályos. Ha ezt elvégezte a gyermek, vagy középiskolába megy, vagy pedig a hároméves továbbképzőbe. A középiskolák ötévesek. Vagy általános műveltséget nyújtanak, vagy speciális képzést adnak. Az előbbieket a gimnáziumok, melyek maturára s így a főiskolákra készítik elő. Az utóbbiak speciális irányokban működnek, tehát a praktikus életre nevelnek (keresk. kertészkedés); vagy

igazi szakiskolák, melyek határozott hivatásra készülnek.

Mivel a középiskolai diákság száma állandóan nagyon magas — bár az utóbbi években némileg csappant a szakiskolák javára — s mivel sok diák nem fejezi be tanulmányait, a középiskolák megreformálásával foglalkoznak. Az első terv azt ajánlja, hogy maradjanak meg az eddigi ötévfolyamú gimnáziumok, melyek az egyetemre készülénekek elő. Paralell középiskolaként szolgálja a háromévfolyamú reál, mely a technikai tantárgyakra fektetné a főszűrt. Az elemi teljes elvégzése után lehetne ebben folytatni a tanulást. Ezt a reáliskolát egy kiegészítő osztállyal bővítenék ki, amely teljesen praktikus jellegű volna. Ezt a tervezetet a kritika — különösen a pedagógiai köröké — elutasította.

Nagyobb jövője van a másik tervnek, mely az eddigi középiskolákat két különálló csoportba osztja. Hároméves reáliskolákra, melyek a teljes elemire épülnek, továbbá a két- vagy hároméves gimnáziumokra, melyek viszont a reál után következénekek. Ilyen módon szándékoznak létkéletesebben kiválogatni a diákokat egyetemi tanulmányokra.

A nyilvános szakiskolák tautervét modern szempontok szerint dolgozták át. Az eddigi három kötelező idegen nyelv helyett kettőt vezettek be. A szakitanítás számára is új vizsgarendet írtak elő minden fokozaton.

(Annuaire International...)

Lustaság és tetzlustaság. A legfontosabb körülmény, mely a pedagógus törekvéseivel leglőbbször szemben áll, a tanulónál a »lustaság«-nak jelölt állapot. Tanítói körökben általában az a meggyőződés, hogy a tanulónak karakterologikus tulajdonságáról van szó és ehhez képest vannak megszabva a pedagógus rendszabályai: figyelmeztetések, utasítások és végül mindezféle neme a bűntetésnek.

A lustaság problémájának ez általános felfogásával különböző tények állanak szemben, melyek felteszik a kérdést: vajjon mindaz, amit mi »lustaságnak« nevezünk, valóban lustaságnak nevezhető-e, vagy egy részének biológiai alapja van és így másképpen itelendő és kezelendő?

Alapos vizsgálódás után valóban nem csekély százalékát találjuk az

ügynevezett »lusta« tanulóknak, kik semmiképpen sem akaratgyengéségekől lusták, hanem akik testi tulajdonságaiknál és még inkább életfeltételeiknél fogva kellik látszatát a lustaságnak, pedig a mondott viszonyok között csupán kevesebbire képesek, kíradtak és bágyadtak és az iskola követelményeinek meg nem tudnak felelni. A tapasztalatlan, fiatalabb pedagógus azonnal a »lusta« kifejezést használja, pedig tulajdonképpen »íradt«-at kellene mondania és törekvéseit ennek a »íradságnak a megszüntetésére kellene irányítania, tehát biológiai és orvosi problémává kellene alakítania.

Egynehány nem is olyan ritka tapasztalat hebizonyítja a mondottakat. Szülők, nevelők és orvosok gyakran tesznek olyan megfigyeléseket, hogy gyermekek, kik azelőtt »lusták« voltak, hely- és éghajlatváltozás következtében egyszerre különben tanulnak és éppenséggel mintatanulókká lépnek elő. A »lustaságnak« nyoma nincs! Ugyanazon tanuló, kik azelőtt nem tudtak elég szidást kapni, hogy ne legyenek oly »lusták«!

Az ilyen változások okait természetesen különböző körülményekben keresik, melyek alapjában nem is igen jönnek számításba: »Más tanítók, kiknél több a megértés, más, jobb tanulókörnyezet, vagy könnyebb és céltudatosabb tanterv« stb. — többnyire tisztán pedagógiai és pszichológiai momentumokat tesznek a változásért felelőssé.

Minden további nélkül kimondhatjuk, hogy mindezen körülmények a tanuló »lustaságára« javított hatást gyakorolhatnak. De ez a bámulatos változás és a »lustaság« eltűnése, ahajlása szorgalomra és eredményre teljesen nincs megmagyarázva. Gyakran megcsik, hogy az iskola-változtatás dacára meglátjuk a »lustaság« vigasztalan képét a gyermekeken, úgy mint azelőtt. A váró általakulásból semmi sem észlelhető. Mégis biológiai faktoroknak kell lenniök, melyek ezt az átváltozást okozzák. Természetesen, ezek nem mindig a hely- és éghajlatváltozásban keresendők, hanem inkább az élet-és táplálkozás módú változásaiban. Ezek azon biológiai tényezők, melyek a szervezetet erősítik és a testivel együtt a szellemi változást is jobban eszközik. A »lusta« szó sok esetben és számos gyermeknél nem indokolt

és a gyermek nem lehet érte felelős.

Vannak esetek, amikor a lustaság és fáradtság nehezen választhatók szét; hol a határok nem könnyen állapíthatók meg. Ilyen esetekben is meg kell kísérelni nem csupán pedagógus-pszichológikusan eljarni, hanem biológiai okokat keresni. És nem ritkán, esetleg egy gyakorlott orvos bevonásával, okokat fogunk felfedezni, melyek testiekben rejlenek, illetve az életmóddal okolhatók meg. Az ilyen változásoknál a tanítók, szülők és gyakran az orvos együttműködése szükséges, mert gyakran kezdődő betegségek előjele a lustaság.

(Pädagogischer Führer
Wien.)

Nevelés. Egy pedagógus körülbelül ezt a kijelentést tette: »Tanítottam negyven évig és jól ismertem a reformokat. Jelenlegi nevelésünk szabadelvű cselekvő, konkrét, vonzó. Én ezt nem kárhoztatom, távol legyen tőlem. De tartunk méltétel.

Azt mondják: szabadelvű nevelés. Mégis, minden nevelés szükségszerűen a gyermek szabadságának korlátozásával kezdődik; megállapítja a feladatokat, törekszik mérsékelni a kívánságokat, az önkényességet. A nevelő — a mi iskoláinkban a tanító — tudja előre, mit kell a gyermeknek tennie, tudja a célt, melyet el kell érnie, kijelöli a munkát, melyet be kell végeznie, kiméri a követendő utat. Hogy a siker meglegyen, a

tanító használhatja a tekintélyt, kényszeríthet, vagy ellenkezőleg hivalkozhatik a tanulók jóakarataira, ösztönözheti őket. A tapasztalat azt mutatja, hogy a tanulóknban ritkán van meg az a teljes jóakarata, mely biztosítja a sikert. Innen a veszedelme egy túlságosan szabad igazgatásnak. Az iskolák, melyekben hiányzik a tekintély, csak a rendtelenséget és anarchiát ismerik. Minden nevelés a tekintélyt követeli alapul.

Azt is mondják: vonzó nevelés. Helyes. Az óvodák kicsinyeivel helyeselem a nevetést és a játékokat. Az első gyermekkor a szabadságnak ideje, kell, hogy a kisdetek szorakozzanak és átadják magukat a játékuknak. De az a pillanat, mikor tanulásról van szó, az már más dolog. Az elemi iskola az a hely, ahol dolgozni kell még akkor is, ha a munkához hiányzik a hajlandóság. A képek, a mesék, a különböző találmányok, melyeknek célja »palástolni« a gyermekeknek a törekvést arra, hogy valamit produkáljanak, nekem sokkal ártalmasabbnak tűnik, mint hasznosnak. A hajlandóság nem lakozik magában a munkában, hanem úgy születik lassankint a törekvésből és az eredményekből. A vonzó nevelés nem férfias nevelés. Az én időmben sokkal szigorúbbak voltak. — Ebből a pedagógusból nem hiányzott a bölcsesség.

(Journal des Instituteurs et
des Institutrices.)

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással, az írva-olvasás tanítását fononimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasótáblák!

Ingyen vezérkönyv!

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2—3. évfolyam,
3—4. évfolyam.

Telkes—Novák Módszeres Számítan és Mértan 6—8. évfolyam.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag, módszeres feldolgozásban.

Több mint 2000 gyakorlati példa. Az összes könyvek a Róm. Kath.

Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve. A könyvek kaphatók az **Unió könyvkiadóvállalatnál**

Praha. Ingyen mutatványpéldány. A Magyar Tanítók Szövetkezeti

Könyvesboltjában Galánta és az összes könyvkereskedésekben.

6% a Magyar Tanítók Háza fenntartásához.

5 példány után 1 ingyen példány.

HIREK

— A községi és közkönyvtárak figyelmébe. A Magyar Minerva kiadóhivatala (Pozsony, Kertész-utca 1.) az ősi kulturális munka kezdetén azzal a kéréssel fordul a községi és közkönyvtárak vezetőihez, hogy a szlovenszkói és ruszinszkói írók érvényesüléséért immár 6. éve harcoló szépirodalmi és tudományos folyóirat előfizetésükkel felkarolni sziveskedjenek. A kiadóhivatal hívtársára készséggel küld mutatványszámot, sőt kivételesen az ezévi szeptember—október—november—decemberi számokat is ingyen bocsátja megismerés céljából az érdekelt könyvtárak rendelkezésére.

Tanulmányok a lévai Gyöngyösbokrétából. A Komáromi Lapok szept. 4-i számából vesszük az alábbi figyelemreméltó sorokat a lévai Gyöngyösbokréta-ünnepéről való beszámolóval kapcsolatban:

Értekes tanulmányokat vonhatunk le a lévai sikerből. Azt elsősorban, hogy a fegyelmzett rendezés engedelmesség mindennek alfa. Lévan azért sikerül minden, mert az egyesületek engedik egymást dolgozni, a vetélkedés a minőségben van! Nem egyszerre, hanem egymás után rendezik a rendeznivalókat s ha valamelyik egyesület rendez, a többi segít neki s nem kontrakarizozza lázas buzgalommal a már meglévő tervet. Valami háltartalan önzetlenség s úzbuzgalom fojta el Lévat ilvenkor: senki sem akar kitűnni, külön-külön hírvirágot gyűjteni, hanem beáll a sorba közoktanának s az ügyet nézi, az eszmét, a célt, nem az egyéni sikert. Mint egyetlen ember emelkedett a szlovenszkói embertípus fölé most Léva. A város apraja-nagyja beállott a munkába s megható példáját mutatta a lelkes, önzetlen magyar munkának. Voltak taxisoffőrök, akik egész délután ingyen fuvaroztak, akadtak villanyszerelők, munkások, akik a magyar kultúrcél érdekében napokig lelkesen s minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül működtek közre. Léva város magyar társadalmának elitje éppenúgy közreműködött, mint a társadalom alsóbb létráján elhelyezkedett egyszerű ember.

Az egész lévai Gyöngyösbokréta valami meglepő társadalmi fegyel-

mezettségről ügyszeretetről s lelkesedéstről tett tanuságot. Nemcsak a falusi emberek mutatkoztak be jó oldalairól, hanem a városi közönsége is, amely oly lelkesen szolgálta a bokréta ügyét, hogy ebből csak a valódi, legnagyobb, maradéktalan siker következhetett el. Ennek a lévai szellemnek kellene uralkodnia az egész Szlovenszkón, mert ez a termékenyítő s ez az alkotó szellem. Vajha minden rendezés úgy sikerülne s a rendezők oly szépen működnének együtt, mint most Lévan történt. A kicsinyes, viaskodó, személyiélű szlovenszkói közszellem nagyon sokat tanult a lévai példából. Egy kis türelemet, ügybuzgalmat, önzetlenséget, lelkiismeretséget, harmóniát a hivatalok és közönség között, rendezési szisztémát s egyesületek békéjét. S a lévai közönség is jól viselkedik. Lévan a magyar rendezésre mindenki el mer jönni, félelem és megfontolás nélkül. Kevés ott az álmagyar!

A csehszlovákiai magyarság népnevelési kérdései. Ily című cikksorozat jelent meg Baráth József tollából a Magyar Újság f. évi aug. 2. 10., 14. és 17. számaiban. A cikkíró ismerteti Csehszlovákia népnevelésügyét az államfordulattól kezdve napjainkig, tekintettel a magyar népnevelésügyre és a tanítói mozgalmakra. Megállapítja, hogy a magyar tanítósg gyorsan reagált az új viszonyokra: szervezkedett, lapot indított, majd biztosította új gazdáját lojalitása felől. Idézi a Magyar Tanító első számait és rámutat a nehézségekre, melyek a magyar iskola ele torlódtak az új pedagógiai áramlatok befogadását illetően a csehszlováknyelvű iskolákkal szemben. Hivatkozik a M. T. ankéltára, melyet a tanítósg továbbképzése tárgyában tavaly rendezett, s arra a megállapításra jut, hogy a csehszlovákiai magyarság népnevelési kérdései nemcsak a magyar tanítósg, hanem a kisebbségi magyar nemzettest kérdései. Fejteti a népiskola külső és belső fejlesztésének szükségességét, s megjegyzi, hogy az iskolának ilyen értelemben (pedagógiai korszerűség) való fejlesztése nálunk is tervbe volt véve, de a gazdasági válság a

megvalósítását kitolta bizonytalan időre, illetve az egész kérdést a tanítóság magánügyévé sorvasztotta. Ir a tanítóképzés reformtörekvéseiről s ismereti a főiskolai tanítóképzés törvényjavaslatát: »Az illetékes minisztérium mellett működő reformbizottság 1921 november 11-i törvényjavaslata akarta rendezni a tanítóképzést középiskolai végzettségűek számára létesített pedagógiai akadémiákkal... A népiskolai tanítók számára a stúdium kétszemeszteres lett volna, amelyet elméleti vizsga követ. A gyakorlati jellegű érettségi vizsga egyéves praxis után jönne... A polgári iskolákra egy további évfolyam készítené elő a tanítóságot... A javaslat 1925-ben nyomtatásban került a nyilvánosság elé, de a törvényhozó körökig nem jutott el... Voltak, akik a tanítóképző megmaradása és öt osztályra való bővítése mellett agítottak. Kubálek tanítóképző intézeli tanár elveti a tanítóképzőt és középiskolai érettségit kíván. A tanítóság mind a két kompromisszumos javaslatot elveti és megmarad régi követelésénél: a főiskolai képzés mellett, de mindmáig hiába.« A cikksorozat IV. része — miután — cikkíró szerint — »a tanítóság főiskolai képzése egyelőre kilátástalan« — a tanítóképző megreformálásával foglalkozik. Hivatkozik Ilku Pálnak lapunk legutóbbi számában közölt előadására, s főként a társadalomtudomány és a modern pszichológia bevezetését sürgeti a tanítóképző tantárgyainak sorába. Baráth József így fejezi be szemléjét: »Ha a modern követelményeknek megfelelő iskolát akarunk, akkor először is követelmünk kell: 1. A magyar tanítóságnak megkönnyíteni a modern pedagógiai áramlatok megismerését és azoknak állandó szemmel tartását. 2. Az új iskola tárgyi és szellemi feltételeinek a megiremlésére egységes megoldást.«

Hogyan küzdenek Kínában az analfabétizmus ellen? A kínai hatóságok megállapították, hogy a lakosságnak mintegy fele nem tud olvasni-írni. Hogy ezen segítsenek, eredeti intézkedéshez folyamodtak: a jövő év májusától kezdve ugyanis a rendőrök az utcán bárkit felszólíthatnak, hogy egy, az állam által erre a célra szerkesztett könyvecskéből néhány mondatot olvassanak el. Aki e próbán nem felel meg,

7½ cent (kb. 1 Ké) bírságot tartozik fizetni.

Az iskolai szünidő új szabályozása Németországban. Rusl, a tudományok, oktatás- és nevelésügyi birodalmi minisztere, a következőképpen szabályozta az elemi, közép- és középfokú iskolák szünidejét: I. Az iskolai év, úgy mint eddig, tavasszal kezdődik és zárul. II. Az iskolai év három részre tagozódik: áprilistól júniusig vagy júliusig terjed az első, augusztustól vagy szeptembertől decembeig a második és januártól márciusig a harmadik évszak. III. A szünidők, miként eddig, összesen 85 napra terjednek. Felosztásuk a következő: 1. A nyári nagyszünidőre 40 nap esik: június 25-től augusztus 3-ig Szászországban és Poroszország keleti tartományában; július 8-tól augusztus 17-ig Oldenburgban, Mecklenburgban, Brunswickban, Lippében, Schaumburgban, Anhaltban, Thüringiában, Hessen-Darmstadtban, valamint a Hansa-városokban (Hamburg, Bréma, Lübeck), és Poroszország központi fekvésű tartományaiban; július 22-től augusztus 31-ig: Dél-Németország államaiban, Szárban, Poroszország nyugati tartományaiban és a Hohenzollernben. 2. 15 napi vakáció jár karácsonyra, december 23-tól január 6-ig. 3. 18 napi szünet van husvélkor akként, hogy az ünnepnapok beleessenek a szünetidőbe. 4. A még fennmaradó 12 szünnap pünkösdre s az őszre osztandó fel. IV. Az előző pontban felsorolt határnapokat az egyes országok közoktatásügyi kormányai a szükséghez képest enyhén módosíthatják. V. Tökintettel az aratási munkákra, amelyekkel a falusi népiskolákknak számolniuk kell, ezen iskoláknak nyári és őszi szünidejét az egyes országok iskolai hatóságai állapítják meg. (A genfi Nemzetközi Nevelésügyi Iroda közlése.)

A tankötelezettség meghosszabbítása Belgiumban. A belga minisztertanács rendelete értelmében városokban és ipari központokban az iskolakötelezettség az eddigi 14. életévtől a 16. évig fölemelendő. Ez az intézkedés a munkanélküliség csökkentését is célozza.

Olvasok és tárogassuk a »Magyarosanc« című nyelvüvelő folyóiratot! Minden öntudatos magyar kötelessége terjeszteni a nyelvünk tisztaságáért és egészségés fejlődésének

biztosításáért küzdő »Magyarosan« című nyelvművelő folyóiratot, amely immár 9000 példányban lát számonkint napvilágot. Az I., II. és III. teljes évfolyam 132, 128, illetve 168 oldal terjedelemben megrendelhető Walla Frigyes Magyar Könyvesboltjában (Pozsony, Ventur-utca 9.) és Szövetkezeti Könyvesboltunkban Galántán. Ara évfolyamonként 8 korona. Ugyanott előjegyezhető az 1935. évi IV. évfolyam is.

Kérdésgyűjtemény az elemi iskola magyar nyelvi anyagából. A »Tantervi szabályzat« előírásai szerint. Vezérfkönyv gyakorló tanítók tanítónövendékek tanulók és szülők részére. Az orsz. tanterv és saját kézikönyve alapján szerkesztette Osztyényi József. Átnézték és jónak találták Matis Gyula áll. tanf., Bocz Árpád és Ivány Ferenc igazgatótanítók. A könyvecske előszavából kitérnek annak célja és az, hogy a tanítóság sikerrel használhatja. Ime, az előszó: »Itt van 1155 kérdés, mely a 2. évfolyamtól kezdve, kimerítően, logikus sorrendben végigtárgyalja a népiskolai magyar nyelvtanítás maximális anyagát!

Melyek az előnyei? 1. Kérdéseidben nem korlátoz, sőt újakhoz, talán jobbakhoz vezet. 2. A magyar nyelv tanítására szánt legrövidebb idő is hasznosan értékesíthető. Sorban kérdezed. Amit tudnak: rendben van, amit nem értenek: megtanítod. 3. Előtted az egész anyag. 4. Időt nyersz a készüléknél és a rend-

szeres munka biztosítva. 5. Felesleges kérdésekkel nem bajlódsz. 6. Gyorsan megtudod, hogy előződd mit tanított meg. 7. Ismétlésnél ellenőrződ a munkádat, számot vehetsz önmagaddal. 8. Az állandóan foglalkoztató kérdések biztosítják a figyelmet, megteremtik a legyelmet. 9. Előkészület a napi munkához; kibővíthető és szűkíthető. 10. Alapvető fontos kérdések osztályonként előfordulnak. 11. Minden kérdés logikusan kapcsolódik az előzőekkel. Közben szükséges magyarázatok is vannak; ezek a következő kérdések támpontjai. 12. A helyesírásra vonatkozó kérdések legelől vannak, hogy kéznél legyenek. A helyesírás tanítása állandó. Tapasztalat szerint mégis csak akkor foglalkoznak vele, amikor nyelvtanítás vagy olvasás közben erre alkalom kínálkozik. Így bármelyik kérdést adod is fel, mindig értékes és fontos, az egész pedig együtt a népiskolai tanítás részére teljes.« — A helyes magyar beszéd és írás sikeres tanítása érdekében mindenkinek melegen ajánljuk e könyvecsket.

Helyreigazítás. A »Magyar Tanító« 16–17. számában az 542. oldalon »Komenský kiállítás Uherský Brodban« című közlemény utolsó előtti szakaszában »ki újra csak Petőfi verssel« helyett helyesen: ki Kisfaludy versével. — valamint ugyan ezen szakaszban »filotelisták« helyett: »filatelisták« értendő.

Tanonciskolák figyelmébe.

A NEMZETGAZDASÁGTAN című tankönyv pár napon belül megjelenik.

A POLGÁRI NEVELÉSTAN ÉS EGÉSZSÉGTAN című tankönyv október hó elején jelenik meg.

Szerkesztőbizottság: Iparostanonciskola Komárno.

TARTALOM:

Vezércikk: (bb): Új munka kezdetén. — A pedagógia műhelyéből: Albert Györgyné: A Szülői Szövetség eredete és célja. — Füstí László: Kárpátjai Magyar Gyöngyösbokréta: a Kaláris. — Fórum: -s: A tanító ságért! — Egyesületi élet: Janics István: Az ifjabb tanítónemzedék törekvései. — Krónika: Szepesi Gyula: Miért oly mély a szakadék... — Szemle: Bel- és külföldi folyóiratokból. — Hírek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

regimentárius tanár, ameri szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL**

A Közlönyügyi Irodának ősi és az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében lefedi a
szlovák nyelv tanulását és a nyelvtan
részleteiben megadja az első szlovák nyelv
és írásmódjának történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATEKA BEÁLLAPÍTOTTÁ
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nemcsak az
egyetlen tanító számára, hanem a tanuló
is több példányban rendelhet.

A teljes, két kötetes művet a Magyar
Egyetemen, első kiadásában, 1910.

KAPHATÓ

minden könyvtárban és a Magyar

Huszár István könyvkereskedésében, Budapest.

Použitím těchto známek povoleno výnosem řád. pošt a telegrafov v Bratislava číslo 8008/III. 921. Příslušný podávací poštový úřad Komárno.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. Kérthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Fanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Közelihezűtt fehéreműt, úgyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét azals jó minőségben és legolesőbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Fantó uraknak és bacsos családjuknak kedvező üzleti feltételek.

Kívánatra díjtartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A Csehszlovák Grafikai Unió R. T., Praha

Parkas: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötet, I. rész 21.70,
II. rész 22.70 Kč (6. XII., 100.019/34-I./I.)

Vásárhelyi—Wels: Olvasókönyv

a polg. isk. számára, kötet, I. rész 23.70,
II. rész 24.70 Kč (31. III., 34.145/32-I.)

Wessely: Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló

a polg. isk. számára, I. rész 10.—, II.
rész 6.— Kč (57. IX., 111.183/22. I/1.)

Somogyi: Természettrajz

a népiskolák 6—8. oszt. számára, kötet
Kč 15.80 (18. II. 20.103/22. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyvinkhez utalványok vannak mellékelve. Ha ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatója egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy ingyenes példányt adományoz a szegényesre tanulóknak számára. — Jótud. hagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unió cég Praha. Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanarközeink szlovenszói fömeghíntijában

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno—Komárom, 1935.

MAGYAR TANITO'

XV. évf.

19. sz.

Szavak és tettek.

Az őszi kultúrevadot — szokás szerint — néhány kultúrgyűlés és szónoklat vezette be a kisebbségi magyar művelődés küzdőterén. Mintha szüksége volna a kultúr munkásoknak arra, hogy hangos szirénákkal adjanak jelt a hívásból és szükségérzetből végzendő munka megkezdésére...

Még augusztusban olvastunk a Prohászka-körök losonei kongresszusáról, ahol számos előadó emelt szót a magyar, főleg a népi kultúr munka érdekében. Megbeszélések és viták hangzottak itt el, s elméletben valóban sokat tettek a kulturális értékek felszínre hozásáért. A Prohászka-körök ifjúsága kétségtelenül jól látja a kisebbségi magyarság kulturális helyzetét, annak »felmérését« is józan szemmel végzi, de — hogy ennél a meglátásnál sokkal többet lenne: arról az augusztus utáni munkás hónapok — sajnos — nem tanúskodnak. Az ifjúság, a maga tudományos eszközeivel konstatálni tudja a kultúrélet szükségleteit, élénk kritikai ösztönével és veleszületett hajlamaival meg is állapítja a hiányokat, a hibákat, de ennél tovább aligha jut. Az ifjúság leszúri a maga szép teóriáját az élet gyakorlatából, melynek — a kultúr munka szempontjából — inkább csak távoli szemlélője, mint aktív részese.

»Szükség van...« — így kezdődik a »Szlovenszko társadalmi helyzete« című ifjúsági előadás nyomán kialakult ifjúsági álláspont mindegyik bekezdése. S ha végigfutunk ezen »szükségletek« felsorolásán, önkénytelenül elmosolyodunk, mert nem találunk köztük olyat, melyek nem vágnának bele a magyar tanítóság általános és speciális munkakörébe. A magyar kultúra elterjesztése minden magyarig..., belső népi erőink megkeresése, kiművelése..., olyan intelligencia kialakítása, mely minőségileg alkalmas a kisebbségi magyar nép anyagi és kulturális vezetésére..., gazdasági, kulturális, állampolgári, népegészségügyi és általános ismeretek terjesztése..., gazdasági és kulturális intézményeink fokozatos kiépítése s a páripolitikától való függetlenítése..., a kultúregyesületek rendszeres népművelő tevékenysége..., a magyar sajtó és könyv sorsának a biztosítása..., helytörténel, nemzetiség, szociográfia..., népművészet, színészet, könyvtárak... szóul-szóra mind beletartozik a kisebbségi magyar néptanító életprogramjába! S az összefoglaló kijelentés: »kulturális híd kívánunk lenni...« a magyar tanítóság fogalmazásában jelent meg először a kisebbségi feladatok nagytábláján... Nincs, nincs az ifjak kongresszusának határozatai között egyetlenegy sem, amely ismeretlen volna azok előtt, akik nem határozatok, de tettek alakjában formálják itt a magyar kisebbség jövőjét.

A szavak terén mindenesetre övök a dicsőség. Nem is irigyeljük ezt tőlük. Csupán szerényen megjegyezzük, hogy amiképpen annakidején a Sarló is hiába akart »rögtörést« végezni a magyar falu kultúr-mezején, akképpen a Prohászka- és Széchenyi-körök, Makk- és Makk-szervezetek kultúrhadserége sem talál majd nagy ellenállásra a magyar kultúra élő munkafrontján... ha ugyan egyáltalában lesz kedvük és ambíciójuk nekigyürkőzni a barázdáknak... Nem egy példával tudunk ugyanis szolgálni arravonatkozólag, hogy a főiskolai végzettségű pap, orvos és más intellektuell udvariasan, de határozottan visszautasította a közművelődési testület fölkérését a községi közművelődési munkában való közreműködést illetőleg. A főiskolások szervezeteiben még megvan az ifjúi hév, a hangulat és a — dicsvágy a kultúr munka irányában, de azontúl: az életben, a faluban, — az oly szépen fölmért kulturális helyzetben már nincs pozitív helye, lábnyoma a »minőségileg« alkalmassá képzett akadémikus intellektuellnek... Az elméletek fellegvéraiban otthonosak tudnak lenni »kor- és sorsfelelős« ifjaink, de az élet porában, a falu robotos szürkeségében eltűnnek és készséggel átengedik a... dicsőséget a nemzet napszamosainak...

Talán vannak kivételek, de általánosságban bizony ez a helyzet.

Érdemes ideiktatni egyik napilapunk háromhasábos címét a kárpátaljai Széchenyi-mozgalom közelmúlti megnyilvánulásáról: »Reális célkitűzések, bátor felelősségvállalás, nagyszabású kultúrprogram — a kárpátaljai magyar akadémikusok kultúrhetének eredménye.« — Hát ha ezt »eredménynek« lehet nevezni, akkor vajjon minek minősíthető a kisebbségi magyar tanítóság kultúr-másfélvétizede, mely ugyan célkitűzésekben, nagyszabású programokban szegény, de annál dúsabb zajtalan, istenhátamögötti munkában, szavak, frázisok nélküli kultúr tettekben. Mennyire értékelni vajjon a szlovenszkói és kárpátaljai magyar tanítóság kultúr munkáját az, aki szerint a Széchenyi-mozgalom egyik legfontosabb feladata, hogy »széles alapokra helyezett magyar kultúr munka vegye kezdetét«? Hát te, magyar tanító, mit csináltál tizenhét éven át, hogy a köteletségedet képező kultúr munka csak most fogja kezdetét venni...?

Nem úgy, kedves fiatal barátaink! A magyar tanítóság már lerázta magát az az időt, amikor elnéztek a feje fölé, amikor a közélet törtetői ráléptek a tyúkszemére és azt kívánták, hogy még ő kérjen bocsánatot. Ahol magyar kultúr munka folyik, ahol a tettek beszélnek, ott a tanító eredményeit beszélk: illő tehát, hogy a szavak pódiumán — ha nem is az asztalfőn — helyet kapjon ez a fogalom: »tanító«. Egyébként a színes szavakat meghagyjuk a kongresszusoknak; — a mi felelősségvállalásunk: csendesen, hittel cselekedni!

(bb)

FÓRUM

Magunknak és mindenkinek.

A béke pedagógiáját hirdetni kisebbségi sorsfeladatunk és kötelességünk. Tanítói munkánk ezerrőltségét át kell hogy hassa az a gondolat: mi nemcsak a máért dolgozunk, hanem a jövőért is. Mi vállaltuk a munkát, de elvárjuk a kisebbségi magyar társadalom maradéktalan támogatását is. Nyitott szemmel járunk. Jól tudjuk, hogy a csehszlovákiai magyar irodalom-, művészi és politikai berkekben sajnálatos differenciák vannak, s ha e tekintetben összehasonlítást kívánnánk tenni az erdélyi és a mi kisebbségi életünk között, meglepődve vennénk észre olyan dolgokat, amelyek már talán nem is tartoznak a mi vágányainkra. Mégis, ha megemlíjtük, tesszük csupán azért, mert az elkövetkezendő munkánk számításából nem hagyhatjuk ki a kisebbségi sors egyik erőtenyezőjét sem. Számot kell vetnünk mindenkivel, aki munkánkban mellettünk lesz, de nyilván tartjuk azokat is, akik merevségükben érzéketlenek, feltételeknek a kisebbségi nevelés újszerűségei iránt.

Bár egyénileg nem vagyunk és nem is lehetünk közömbösek a különböző politikai és irodalmi irányzatok iránt, annál is inkább nem, mert a nagy eszme és politikai áramlatok sohasem maradtak hatás nélkül az egyes korok pedagógiájára, azonban — a szubjektív véleménynyilvánítás tiszteletben tartása mellett — ki kell jelentenünk, hogy általános egyesületünk sohasem alacsonyodhat le annyira, hogy egyesek ugródeszkája legyen. Meg kell ezt mondanunk főleg azoknak, akik az érdemszerzés útját abban látják, ha a más véleményen járókat meghallgatás nélkül elítélhetik. Az ilyen felfogás csupán arra alkalmas, hogy még mélyebbre és szélesebbre lágítsuk az ellentéteket. Mi nem azért vagyunk Szlovénzkón, hogy a kisebbségi magyar tanítói törekvések közé elvi szakadékokat húzzunk, hanem azért, hogy a nevelői erő kollektívumában minél termékenyebb és demokratikusabb generációt nevelhessünk.

Az a jellegzetes kortűnet, amely annyira erőszakossá és túrelmetlenné teszi napjainkat, szomorú fényt derít a mai társadalomra, hatásában pedig a kisebbségi élet aktivizmusára. Észre kellett már vennünk Léván, hogy a fiatal tanítóság előadói mily károsan tudják egymást vádolni akkor, midőn elvi kérdésekről van szó.

E sorok írójának jelen pillanatban nem feladata védelmébe venni azokat, kik erre őt fel sem kérték, csupán az egyesületi és tanítói szellem nevében képtelenségnek tartja, hogy a tanítóság progresszív irányzata vallás- és erkölcszülesztő legyen, mert az a tanító (legyen fiatal vagy öreg), aki bár a szigorúan tudományos felfogás hívévé is szegődött, nem mellőzheti azokat az etikai törvényeket, amelyek az erkölcsös és lelkiismeret-

tes élet követelményei. **Demokratikus köztársaságban élünk, ahol a szabad véleménynyilvánítás határát nem csak a törvény szabja meg, hanem a lelkiismereti tisztaság is.** Általános egyesületünk 15 éves fejlődésében Léván esett meg először, hogy a fiatalok a saját helyes és képzelt differenciáikat a nyilvánosság elé hozhatták, — hogy mégis Kovács Alajos orsz. elnökünk az egyik előadót azzal csöngette le: »ez nem problémafejtetés, vagy azt jelenti, hogy a fiatalos hev túlmént a törvény határain, vagy pedig, hogy elvesztette tisztaságát.

Harcolni az igazságért, de nem azért, hogy egymást dorongoljunk, mindnyájunk költettségére. Am a tanítói munka a maga szépségében épp annyira erkölcsös, mint vallásos is. Tegyük tehát félre a kényszerproblémákat. Lássuk meg egymást mindig és ne vegye senki rosszúvenen az egyetemes tanítóságtól, hogy egyesülete még él s tovább fejlődni is akar.

A tanítói gyűléseken nincs és nem lehet helye az elvi, világnézeti vádaskodásoknak. Országos egyesületünk személyenként lehet katolikus, református és zsidó is, de kollektívumában fölül kell emelkednie minden elfogultságon és érdekeken, mert csak így biztosíthatja általános jellegét. **Bátori Emil.**

Látogatás a beretkei református árvaházban

»Aki az ilyen gyermekek közül egyet befogad az én nevében, — engem fogad be.« (Márk ev. IX. 37.)

A Legnagyobb Tanítómester: Jézus Krisztus szava muzsikált bennem, amikor az árvaház kapuján beléptem. A Legnagyobb Tanítómester, aki kezünkbe adja a fehér gyermeklelket, az beszél ennek az épületnek minden kövőből szeretetről, megértésről, isteni gondviselésről. Olyan jó így: belepillantani az égi szeretet titkaiba és látni, hogy aki felruházza a mezők liljomát, aki gondot visel az égi madárra, aki úttan bújdosók lábnyomát igazgatja, édes atyaként örködik azok felett, akik rajta kívül már senkinek nem mondhatják ezt az egyetlen, drága szót: »Atyám!«

Tulajdonképpen nem is tudom, hogyan kerültem Beretkérc. Régi, kedves emlékek daloltak bennem, amint sok év után újra ott jártam a Tornallyay-kastély felé vezető köves úton és amikor beléptem az iskola kapuján, úgy üdvözöltek az iskolaudvar nyíló rózsái, mint a hazatérő vándort az estéli harangszó.

Hívtak, hogy írjak róluk valamit. Mit írjak? Adatokat halmozok? Mondjam, hogy Tornallyay Margit úrasszony áldott gondolata, bőkezűsége és melegen érző szíve adott itt otthont harminc kis árva emberpalántának? — Mondjam, hogy a ref. egyház híveinek áldozatkészsége tette lehetővé mai napig az árvaház fenntartását? Mondjam, hogy olyan kezekre, gyermekekhez értő tanítókévre van a gyermekek nevelése bízva, hogy már az biztosíték a gyermeki lélek egészséges fejlődése mellett? — Mondjam, hogy az árvaházi bizottság Tornallyay Zoltán

főgondnok úrral az élen milyen körültekintéssel, hozzáértéssel és mennyi áldozatkészséggel vezeti az árvaház ügyeit?

Nem! — Főlöszleges ott a szó, ahol minden nap harminc egészségesen mosolygó, vidám gyerekszáj ad hátát Istennek azért, hogy megadta nekik a mindennapi kenyeret és harminc gyermekszem ragyogja bele a világba, hogy Isten jósága ott él az érettek dolgozó, rájuk vigyázó, lelki fejlődésük felett örökös, rájuk gondoló emberi szívekben.

Harminc gyermek. Harminc fejlődő lélek, — harminc egyedüljáró, árvánhagyott élet, akik felett ott örökös és ott kell, hogy örökösök egy egész ország református híveinek szeme, mert hiszen az a harminc kicsi lélek a miénk! Rajtuk keresztül is épül a jövőnk, rajtuk keresztül is erősödnünk kell!

Református Tanítótestvérek! Az a hegyen épített vár ott Beretkén, a mi várunk! Mindnyájan tudjuk, hogy a mai nehéz idők mennyire megnehezültek még az olyan gyermekek jövője boldogulásáról is, akik mögött ott állnak a szülők. Ezerszeresen fel kell hát karolnunk az olyan intézményeket, amelyek kenyeret akarnak adni azoknak a gyermekeknek a kezébe, akik szüleik elhalálása után gondviselők nélkül az utcára kerülnek. Lélekmentésről, jövőépítésről van itt szó, Tanítótestvérek. A mi helyünk is ott van ezek között a lélekmentők között. Segítőkezünk nyujtsuk feléjük, — testvérkéz vár ott bennünket és úgy erős közszorításban egyesült erővel legyünk a kis árvák segítségére.

Hogy ez a segítő munka milyen irányban haladjon, ahhoz ismerem kellene mindenkinek a körülményeit. A tény az, hogy a legkisebb adomány is sokat jelent. »Sok kicsi sokra megy!« Az én osztályomban minden éven megrendezzük a gyűjtést október végén az árvák részére. 10 fillérenként hozzák a gyermekek össze a pár koronát, amit az árvaháznak beküldhetünk. A gyermekek örömmel hozzák, — örömmel adják és boldogok, hogy ők is segíteni tudnak. Vajjon, ha sok iskola sok osztálya összegyűjtené jószívvel adott 10 filléreit, nem telnék-e ki belőle a kis árvák egy-két hónapi koszlja? Már ez is segítség, — még pedig nagy. Próbáljuk meg! — Vagy ha ezt nem lehet, találjuk ki a segítés más módját.

Tanítótestvérek! A kis árvák halásan csillogó szeme köszönetet fog mondani a munkánkért, de ott fog felettünk csengni a Nagy Tanítómaster szava is: »Jertek, én Atyámnak áldottai és örököljétek az országot, amely számotokra készíttetett, — mert amennyiben jót cselekedtetek eggyel az én legkisebb alyámfiái közül, élvezem cselekedtetek meg!« (Máté, XXVI. 130—40.)

—ez —a.

**Komáromban nyugalmazott tanító-, vagy jegyzőnek megfelelő
családi ház eladó,**

mely áll 3 szoba (parkettázott), konyha, fürdőszoba, mosó-
konyha és szép udvarból. Bővebbet: Wojtowicz fényképésznél.

EGYESÜLETI ÉLET

Tagnyilvántartási lapok.

A Galánta—Vágsellyei Tanítómege szeptember 19-i választmányi gyűlésében elhatározta, hogy az egyesületi tagnyilvántartási lapok bevezetése ügyében megteszi a szükséges lépéseket. A tanítómege elnöke, Oswald Lajos érintkezésbe lép Ocsovay Imre Gömör—nógrádi elnökkel, a tagnyilvántartás indítványozójával, akinek e tárgyban előterjesztett javaslatait a központi gyűlés elfogadta. A két tanítómege vezetői közösen kidolgozzák a tagnyilvántartási lap rovatait és az egységes lapok tömeges nyomdai megrendelésére fölkérik az egyesület központi pénztárát. A nyilvántartási lapokat a tanítómegek és járások majd innen szerezzék be.

Pályázat. Járáskörünk választmánya, a közgyűlés 1935. június 15-iki határozata alapján, 500 Ké-ás pályadíjat tűz ki egy »Honismeret a 3—4—5. évfolyamok részére« című tankönyvre. A könyv megírásánál teljes mértékben alkalmazkodni kell a járáskörben használt Kucharik M. tanfelügyelő-féle tantervhez. A megírt pályamű benyújtandó a járáskör elnökségéhez (Négyesy János, Velky Győző) jelígy levél kíséretében 1936. január 15-ig. A pályázatban csak azon járásköri tagok vehetnek részt, kik a Szl. A. M. T. E. központjánál is mint nyilvántartott tagok szerepelnek.

Zsebnaptárunk. Az egyesületünk kiadásában megjelenő tanítói zsebnaptár évről-évre újabb meglepetéseket hoz. Zsebnaptárunk idei, XIII. évfolyama a tanítói és iskolai adminisztrációnak gazdag tárháza. A naptári és osztályozási rész után kimutatás van a beiratkozott tanulók statisztikájának összeállítására, majd kékszínű papiroson találjuk a részletes »Határidő naptár«, a fontosabb iskolaügyi rendeleteket, s az iskolai szünnapok kimutatását. Élénk sárga oldalakon közli a zsebnaptár a pozsonyi iskolai referátus személyzetének hivatali beosztását, egyesületünk központi, tanítómegei és járási, valamint szakosztályi tisztikarát, s a tanítói illetményekre vonatkozó szükséges tudnivalókat. A rózsaszínű lapokon a postai díjszabások, bélyegilletékek, továbbá Köztársaságunk, valamint Európa és a többi földrészek államainak népszámlálási statisztikájából közölt adatok, hőmérsékleti átszámítások, a villamosság egységei, a táplálóanyagok jegyzéke, utasítások a gyermek táplálására, folttisztítás és más hasznos közlemények találhatóak. Ebben a részben külön kiemelendő az ezideig megjelent zsebnaptárak tartalomjegyzéke, Farkas Károly összeállításában: A halványsárgaszínű lapokon kérvény- és beadványminták vannak az iskolai adminisztráció köréből és rovatozott oldalak pénztári följegyzések számára. A zsebkönyv végén elegendő számú üres oldal áll a különféle jegyzetek rendelkezésére. Az egészben véve csinos kiállítású és hasznos tartalmú zsebnaptár ügyes összeállítása.

Uheroczky Géza szerkesztőnk érdeme, aki széleskörű szakismeretét, a tanügyi rendelkezések terén szerzett lágékozott-ságát évről-évre a szlovenszkói magyar tanítóság javára hasznosítja, s munkájának anyagi jövedelme az egyesület központi segélyalapját gyarapítja.

Szabó Sándor Temetünk! Be van fejezve egy élet! Egy munkás élet! Az utolsó simításokat végezzük rajta. Betakarítjuk a Mennyei Atya csűrébe. Ó adta, Ó visszavette, Jegyen áldott szent neve.

Temeljük Szabó Sándor kiskövesdi ref. kántor-tanítót, az áldott jószívű tanító bácsit, akinek lakását senki nem hagyhatta el, hogy az ő vendégszerető jószívéről tudomást ne szerezzen, akinek mindig teli volt a keze és nem késlekedett ott, ahol segílésre volt szükség. Nagyon sokan tehetnek tanubizonyosságot az ő felebarátszerető jószívéről.

Mindíg jókedvű és humoros volt, pedig az élet bizony sok próba és kísértés elé állította. Ó problémákat nem ismert, legfeljebb csak a másokét. Az élet könnyebb s nehezebb kérdéseit azonnal és rövid záradékkal intézte el, mondván: „jól van no”.

Hosszú 39 esztendőkn keresztül működött, mint kántor-tanító, nevelve, oktatva embertestvéreinek légióit az istenes és erkölcsös életre. Az embereket megbecsülte, pályáját és tanítótestvéreit szerelte. Működésének utolsó 3 éve nyugdíjaztatásának intézésével lett el, amire nagyon rászolgált. Nem sikerült. Ó bizonyosan erre is azt mondta: jól van no, — mert érezte s látta, hogy a vég gyors léptekkel közeledik: súlyos beteg volt. A bürokratizmus nem engedte, hogy jól megérdemelt nyugalmát itt e földön élvezhesse, — majd nyugszik eleget a más világon... s úgy lett.

Szeszélyes a végzet, a sors... érthetetlenül szól bele néme-lyeknek az életébe. Miért élünk, mi a jutalmunk ezen a küzdelem- és szenvedésteljes világon? Elhúnyt testvérünk sokat szenvedett, többet, mint más ezen a világon. Mások szenvedése a halállal véget ér. Ó még csak azt sem érdemelte ki itt e földön, hogy halotti beszéd formájában jó ajánló levelet kapjon ahhoz a túlvilági másik élthez. Az emberi szeretetlenség és

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

könyörtelenség nem adta ezt meg neki. Ő nem szolgált meg annyit, hogy vele szemben is érvényesíthessék a bölcs intése: »halottról vagy jót, vagy semmit.« De majd az Ur ítél, majd ő megfizet kinek-kinek érdeme szerint. Testvérünk, itt maradt testvéreid érted is élnek... őszinte fájdalommal és részvétellel kísérik utolsó utadon. Nyugodj békével!

Temetésre! Édes jó Istenem, bizonyosan nem én vagyok az első és egyetlen, aki arra a kérdésre vár feleletet: miért van az, hogy egyik-másik gyermekeket túltuntúl, erején felül látogatod meg megpróbáltatásaid özönével, míg némelyek az életet csak a napsütéses oldaláról ismerik... Hitünk arra tanít bennünket, hogy mind a jó, mind a rossz Tőled származik, egy szóval minden jól van, amit Te cselekszel és hogy mindent a mi javunkra cselekszel. Édes jó Atyánk, ajkunkon a kérdés, hogy ez a Te mostani szent akaratod melyik tettet volt?

Ajkunkon a kérdés, hogy ezt a sok megpróbáltatást, szenvedést elszenvető családot nem büntethetted volna-e másképpen, mint csak úgy, hogy elvetted tőle, aki neki a legkedvesebb, aki neki az ígéret volt, megmutattad neki az ígéretet, de vissza is vetted azt tőle.

Mint kábúlt fej, meginog a mi hitünk és kitör keblünkéből a Titok jajkiáltása: miért is, miért is, miért is? Örök probléma marad ez számunkra.

De ha feleletet is adnál ezekre a kérdésekre, édes jó Atyánk, a csapás oly súlyos, az emberi értelmet annyira túlszárnyaló, hogy bocsáss meg, nem bíránk megnyugodni.

Bocsánat, bocsánat, bocsánat!

Eletet adtál nekünk Istenünk, de mit csináljunk ezzel a mi »életünkkel«, ha fáj!

Mit csináljunk, amikor a fájdalomtól s a szenvedéstől »lüzes daganat« a szívünk. Térdre hullva kérünk a nagy költő szavaival:

»Csókolj egy csókot a szívemre,
Hogy egy kicsit lohadjon.«

Még tegnap piros rózsza voltál, s ma halott vagy, szép fehér halott, Pityukánk — így mondta a Plébános úr — s mi mindnyájan sírtunk!

Meghalt a kis Pribus Pityu. Elragadta szerelmese, a Bodrog! Pribus István tanító testvérünk 21 éves fia, másodéves jogász, mindig kitüntetett tanuló, a mindenki által nagyon szeretett gyerekes-gyerekek egy napon — mint sok száz más — fűrödni ment a Bodrogra, s élve nem jött többé vissza.

21 évi Pompás virágba pattant életbimbó. Csoda, hogy nem reped szét a szülői szív a fájdalom-súly alatt. Kedves testvérünk, mélységes gyászodban testvéreid osztatlan részvétele kísér.

Négyesy János.

KRÓNIKA

A lévai Gyöngyösbokréta

mellett a mi kedves Magyar Tanítónk sem mehet el szó nélkül. Nálam hivatalosabbak állapították meg, hogy szlovákországi magyar népkultúránk valóságos kiállítására volt ez az ünnepély, mely — mint mondani szokás — várakozáson felüli bombasikert aratott. Arról is olvastunk már, hogy a Sz. M. K. E., amely a Gyöngyösbokrétát rendezte, a szlovákországi magyarság igazi és természetes hangját mutatta ill be s csak ezen a nyomon kell haladni tovább, akkor, míg egyrészt a nemzeti hagyományokat őrizzük, értékeket halmozunk, másrészt megérteljük a városi polgársággal és irástudókkal is, hogy a falusi ember, a nép egészen más, mint aminek ők az írászlat mellett kiagyal népszínművekből eddig ismerték. Mondom, mindezeket szakavatottabban megállapították már, nem is erről kívánok ill szólni. A lévai Gyöngyösbokrétát azért választottam szerény krónikám tárgyául, mert afeletti jóérzésem kívül, hogy az ünnepély oly osztatlan lestszt, szinte várakozáson felüli sikert aratott, annak az általános megállapításnak ideiktatását is felette szükségesnek itélem, hogy a falu e kulturális vizsgálattele körül szintén a magyar tanítók munkálkodtak a legfőbbel. A tudósítás szövegében azt olvashatjuk, hogy Komáromszentpéter község volt a megindítója a gyöngyösbokréta-mozgalomnak és hogy az innen származó küldöttség vezetője ismert költő-tanítótestvérünk, Kossányi József volt. Boldog volnék, ha tollam erőfien vorásai mögött élő lelkem rezdülései eltalálnának e testvérünkhöz, hogy azokból kiérezné forró hálámát, vagy nem lúzlak talán akkor sem, ha a szlovákországi magyar népkollektívum egybehangzó köszönetéről beszélek, azért a felbecsülhetetlen szolgálatért, mellyel a népművészet e csodás kifejezési módját nálunk is megindította. Ha tovább olvassuk a tudósítást, a vezetők között ott találjuk Horváth Dezső, Lencz György, Osztyényi Benő és Veszely István tanítótestvéreinket, mindmegannyi népművészeivel falujának gyönyörű, valóban bokrétába illő szokásait gyakorolta és mutatta be az ámuló közönségnek.

Távol legyen tőlem, hogy a lévai Gyöngyösbokréta ünnepély sikerét kizárólag a magyar tanítók számára óhajtanám kisajátítani. Erre már csak azért sincs szükség, mert a mai komor és közönyös világban ilyen sikerben a nézőknek és érdeklődőknek csaknem olyan részük van, mint a szereplőknek; szóval az eredmény nem az egyes embert, vagy csoportot illeti, de az egész szlovákországi magyarságot. Mondhatjuk, hogy szeptember elsején Léván nemcsak a szereplők, rendezők, nézők és telkesedők arattak sikert, hanem az egész szlovákországi magyarság, mely megmulatta, hogy magárahagyatottsága, gazdasági és egyéb bajai ellenére is megtartotta ősi kincseit, szent hagyományait; megőrizte a szép és nemes iránti lelkesedését. Ezekben pedig a

tanítóság érdemeinek kihangsúlyozása felesleges és szükségtelen. Mégis, hogy trüszomban a tanítótestvérek munkásságára hivatkozom, annak főképpen az az oka, hogy ezuttal is beigazolva látom a tanító faluvezelői elhivatottságát. A lévai Gyöngyösbokrétá után, azt hiszem, mindenki előtt vitán felül áll, hogy a falu legszorgálatkészebb kultúrvezelője a tanító. Az az ismeretlen Kultúrkatona, aki a zsűpfedeles iskolák katedráiról hintegeti a jószág, igazság és szépség magvait, a közös életsorsból származó bizalmassággal legkönnyebben hozzáférhet a népi létekezéshez, annak mimóza-érzékenységu redői előtt nyílnak meg a legteljesebben, hogy megvillantsák az évszázadok hagyományával elraktározott népművészeti kincseket. Vannak kellene lennie a vikágnak, ha ezek után fel nem ismerné a magyar tanító helyzetét a kultúra-ápoló energiáját. Bűnösöknek kellene nevezni azokat a kulturális iránytmutató köröket, melyek a magyar tanítóság e vezetésre hivatottságát, jószándékát, munkakészségét, figyelmen kívül hagyják, vagy »kedves tanító úr« állveregetéssel lekicsinyelik. Köz hely, de még sem lehet eleget hangsúlyozni, hogy egy nemzet fennmaradása kizárólag nyelvéhez és kultúrájához való ragaszkodásával biztosítható. A kultúra pedig csak akkor értékes, ha az általános, népi. Ennek letéteményese és hordozója a falusi lakósság, mely azt eredeti sajátosságában, minden hatástól mentesen konzerválja, szemben a gazdaságilag jüggöbbs és így oppor-tunításabb városi lakóssággal. Ennek folytán a népi kultúra meg-örzése a földön. A falusi tanítóság teljes felelősséggel érzi e téren való köteleességét, s mint a lévai példa mutatja, a tennivü-lőktől nem is húzódozik.

A másik ok, ami miatt e néhány sort papírosra vetettem, annak a megállapítása, hogy népi szokások és népművészek

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással, az írva-olvasás
lanflását fononimikai alapon játékszerüvé teszi.

Fali olvasótáblák!

Ingyen vezérkönyv!

Telkes Módszeres Számológönyv és Mértan 2—3. évfolyam,
3—4. évfolyam.

Telkes—Novák Módszeres Számítan és Mértan 6—8. évfolyam.

Az új tanterv szerinti teljes tananyag, módszeres feldolgozásban.

Több mint 2000 gyakorlati példa. Az összes könyvek a Róm. Kath.

Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve.

A könyvek kaphatók az Unie könyvkiadóvállalatnál

Praha. Ingyen mutatványpéldány. A Magyar Tanítók Szövetkezeti

Könyvesboltjában Galánta és az összes könyvkereskedésekben.

6% a Magyar Tanítók Háza fenntartásához.

5 példány után 1 ingyen példány.

nemcsak Léva környékén vannak, de másutt is. Vajha a lévai siker más vidékek lakósságát is fellelkesítené. Vajha a szerény sorok felkeltenék a testvérek lelkesedését, hogy a felsorolt vezetőkhöz hasonlóan minél többen mutalnák be a népi kultúráért tett fáradozásuk eredményét, s ezzel egyúttal mind fényesebbé és fényesebbé csiszolnák a Jalu Ismeretlen Kultúrkatonájának, a szlovákországi magyar tanítónak, nevét.

Az igazság és a hazafias elfogultság kelt harcra

nem régen az angol parlamentben. Egy tizennégyéves diákleány. Mason Maud, ugyanis azt írta az írásbeli dolgozatában, hogy Anglia a föld legszebb és legegészségesebb országa. Az iskolát látogató tanfelügyelő ezt a megállapítást, mint az igazsággal teljesen és homlokegyenesen ellenkezőt, annyira helytelenítette, hogy a szegény kislánynak rossz osztályzatot ítélte. A világ legbiztosabbnak tartott parlamentjének tagjai, midőn ez esetről tudomást szereztek, két pártra szakadva teljes hévvel fekdtek bele annak a vitálásába, hogy mire neveljen inkább az iskola: az igazság megismerésére-e, vagy hazafias önértelre és felbuzdulásra, miközben még a valótlanság állítása sem mehel büntetésbe. Voltak napok, mikor a manchesteri Mason Maud tizennégyéves kislány esete fontosabb kérdése volt a parlamentnek, mint a Kék Nilus forrásvidéke hovátartozandóságának biztosítása. Aztán csak szépen napirendre tértek felette az embe-
rek, a tisztes parlamenti képviselők éppúgy, mint az angol újságírók szorgalmas szerkesztői elannyira, hogy a mai közép-európai újságainkban annak a hírt is hiába kerestük, vajjon kik is kerütek ki győztesként a vitából? A tanfelügyelőt marasztalták-e el az igazság túlzott uzoválásáért, vagy a kislány tanítóját, aki a hazafias nevelés közben az igazságon is erőszakot vett?

Az igazat megvallva, a mostani rettegő várakozásba lapult közép-európai embert nem is túlságosan érdekli e kérdés eldölte. S hogy most, e világok sorsát eldöntő pillanatokban tollamra vettem e kis epizódot, arra inkább a bámulat ragadtott. Igen, csodálnom kell elsősorban azt a tanítót, akinek állampolgári nevelése olyan hatóságos, aki a honismeret tanítása közben olyan eredményeket ér el, a tanítványok lelkét olyan lelkesedéssel, készséges ragaszkodással, szinte ekszaltikus rajongással tölti el a sajátunk, a hazánk, a szülőföldünk iránt, hogy a gyermeki lélek mintegy kivonja magát az igazság szuggeszciója alól, szinte sua sponte vallja, írja, hogy a világ legszebb országa az övé, a legegészségesebb levegő az ő szülőföldjére borul. Biztosan állíthatjuk, hogy az ilyen nevelésnek csodálatos eredménye csak úgy fejlődhetett ki, ha maga a nevelő is át volt hatva a hon- és szülőföld-szeretlet ily csodálatraméltó mélységétől. És valahogy úgy érzem, hogy »az én házam, az én váram« kifejezés az angol-szász gögje illt, ennél a lélektani előkészítésnél nyeri el alapjait. Az ilyen állampolgári nevelés eredménye, hogy a hatalmas világbirodalom minden egyes polgára oly biztos

öntudatosággal áll háza küszöbén abban a törhetetlen meggyőződésben, hogy az a hajlék, melyhez oly tántoríthatatlan hűséggel ragaszkodik, egyáltalán darabja annak a hazának is, melyet oly forrón, oly üdözalkészen szeret, de a melytől ő szintén kötelességek teljesítését várja: a gondatlanabb jelen, boldogabb jövő biztosítását. Hol van a középeurópai polgár hazafias érzülete ehhez az öntudatosághoz képest? A mi nagy szavaltásokban kimerül, másokélt lenéz, kisebbít, szülőföld- és hazaszeretetre, vagy átvitt értelemben sajátunkhoz, nemzetünkhöz való ragaszkodásra nevelésünk milyen szánalmasan felszínes az angol példához hasonlítva! Ennek igazolására nem szándéksom kizárólag a menchesteri kislány írásheli dolgozatát felhasználni, sőt azt is megengedem, hogy az csak egy könnyen hevülő lélek valamely befolyásra való rezonálás, de hogy a lakosság általános nevelése ilyen színvételű ma úgy, mint régen, csak iradalmunkra kell utalnunk. Olvassuk el Galsworthy, Wells és mások, vagy ha úgy tetszik a régiek közül Dickens, Thackeray műveit, milyen mély hazaszeretet tündöklök ki azokból, ami még frazeológiájában sem hasonlítható a mi görögültes középeurópai hazafiságunkhoz.

De nem kisebb a bámulatom az illető tanfelügyelővel szemben sem. Minél inkább tisztába jövünk az angolszász nép szülőföldje iránti ragaszkodásával, annál nagyobbá kell lenni annak a csodálatnak, mellyel a tanfelügyelővel szemben adózunk, aki elég merész volt a közhangulattal szembehegyezkedve kizárólag az igazság pártjára állani. Bátor volt hitel vallani az igazság mellett, kijelenteni, hogy a pedagógia elsősorban az igazsághoz vezessen. Nem félt kifejezni azt a véleményét, hogy a tanító — bár legyen lelkes hazafi — de ebben is tarisza be a mértéket. Tanítványai inkább való lényeket tudjanak, mint szépen csiszolt hazafias frázisokat daráljanak. Pedig tudta, hogy a közvélemény ezért »feszítsd meg«-et kiált reá. El volt arru is készülvé, hogy hivatali felettesei is megbotránkozzanak az eljárásán. De viszont azt is tudta, hogy a különvéleményt honfitársai tisztelik a legjobban. És ez a tudat kölcsönözte számára azt a biztosságot, mellyel a rázúduló lámadások között rendíthetetlenül megállt. Oh, de sok keserű könnyűnek vetnének gátat ezen a világon, ha e tanfelügyelő példáját követnék, s a szépen pendülő szofizmák helyett az igazság keresésére fordítanak a fűsúlyt és nem a közvélemény tetszéséhez szabva.

Végül egy csöppel sem kisebb csodálatom az angol parlamenttel és újságolvasó közönséggel szemben, hogy ezekben a sorsdöntő napokban, mikor a háború vérszomjas hiéndjál csak a legnehézebb küzdelem árán lehet jéken tartani, mikor a saját érdekeiknek veszélybekerülése szinte a végsőkig feszített hidegvért és gondosságot igényli: marad ideje ilyen dolgok elintézésére is, mert hisz ezt is fontos és lélelérdekében állónak itéli. Sok-sok leckét kell nekünk e nagy néptől megtanulni, míg a nyomába léphetünk.

Szepesi Gyula.

KÖZMŰVELŐDES.

Ebben a rovatban időről-ídre — lehetőleg havonként — ismertetni fogjuk a közművelődési munka irányelveit, módszereit, az idevonatkozó rendeleteket, előírásokat. Tesszük ezt a lévai nagygyűlés határozata értelmében (Lásd a rovat végén), s azon tudatban, hogy a magyar tanítóság révén lehet csak népszerűsíteni és föllendíteni a népművelői munka ezen — eléggé elhanyagolt — ágazatát. Új rovatunkkal kortársaink megértő szeretetébe ajánljuk.

A közművelődési törvény és végrehajtása.

Boross Béla előadása a lévai nagygyűlésen.

»... Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely, ha elvész, Róma ledől s rabigába görbed! — mondja a költő. A tiszta erkölcs tehát a fundamentum, melyen az országok, népek jósorsa, boldog jövője bizton fölépül. Ennél többet egy állam sem akarhat, s ha ezt a föld minden politikai szerve eléri, akkor valósággá válik a nagy ideál: a boldog emberiség.

Világos, hogy minden társadalmi alakulat, minden népközösség, tehát minden állam legfőbb igyekezetét képezi, hogy a földrajzi keretei között élő polgárok javát előmozdítsa. E célra való tekintettel alkotmányos alapra helyezkedik, s törvényeket hoz. A törvény hatalom, de az állam ezt a hatalmat a nép érdekében gyakorolja. A törvény csak eszköz, mely az állam kebelében élő nemzetek és nemzetségek érdekeit szolgálja.

A tiszta erkölcsiség talpkövének legszilárdabb összekötő anyagát, kohézióját a kultúra szolgáltatja. A nép legszélesebb rétegeire kiterjesztett kultúrmunka eredményeitől függ tehát a nagy társadalom, az emberiség általános jóléte. Ebből következik, hogy az egyes államok beligazgatásában fontos szerepük van a jó közművelődési törvényeknek.

A közművelődés legelső intézményei az iskolák. Az általános tankötelezettség törvénye ma már minden kultúrállamban polgárjogot nyert, s amely államok — különféle okok miatt — elmaradtak e téren, azok sietve pótolják az elmulasztottakat. Az iskolai kultúrmunka végzi el a fejlődő emberiség lelkében az rögtörést, a szántást, előkészíti a lélek talaját a tudomány és az élet magvainak a befogadására. A mai iskola, tudományos pedagógiai munkája közben az élet módszereit alkalmazza, miáltal az élet és a tudomány között szoros kapcsolatot létesít. A szántás után az iskola ilyformán magvetést is végez, s ezzel be is tetőzi a megkezdett kultúrmunkát.

Az emberiség jelenlegi életmódja, különösen pedig az egyes államok sajtóságos földrajzi és gazdasági helyzete megkívánja, hogy az iskola mellett a közművelődésnek más eszközei is

legyenek. A nem iskolai szabályzaton alapuló és nem a hivatalos pedagógia módszereivel végzett közművelődési tevékenységet általában iskolán kívüli kultúr munkásságnak szoktuk nevezni. Ez az iskolán kívüli népművelés ma már csaknem minden országban meghonosodott, és az iskolai, intézményes népnevelés mellett mindenütt fontos szerepet tölt be. Feladata az iskolai munka kiegészítése, folytatása, esetleg pótlása, s a nép szellemi színvonalának a kor követelményei, s a belső, lelki szükség-érzet szerint való magasbantartása.

Köztársaságunkban a népnevelési munka alapját három fontos közművelődési törvény alkotja. 1. Az állampolgári nevelés céljából szervezendő népszerű tanfolyamokról szóló, 1919. évi február 7-én kelt 67. sz. törvény. 2. A községi közkönyvtárak létesítéséről szóló 1919. július 22-én hozott 430. sz. törvény. 3. Az 1920. január 30-án kelt 80. sz. törvény a községi emlékkönyvekről. A népművelő munka legnagyobb területét az állampolgári nevelés ügyében hozott törvény öleli föl. Jelen értekezésünk tárgya e törvény és végrehajtási utasításainak ismeretése lesz.

Maga a törvény szó szerinti fordításban a következőképpen hangzik:

1. §.

A Csehszlovák köztársaság egész területén az állampolgári nevelés céljából ingyenes tanfolyamok rendezendők, melyek minden állampolgárnak szakszerű, népies fölvilágosítást nyújtsanak az állam szervezetéről, annak hatásköréről működésének minden ágában, valamint az állampolgárok jogairól és köteleseégeiről.

2. §.

E célból minden városban, mely az eddigi járási képviselő székhelye, vagy megyeszékhely, a politikai pártok megfelelő tekintetbevétele mellett, szakképzett egyénekből, valamint a helyi és vidéki művelődési egyesületek és körök kiküldötteiből álló külön testületeket (sbory) kell szervezni. Ezen testületek körzetük minden községében kötelesek ilyen kurzusokat rendezni és jogosítva vannak arra, hogy helyi csoportjaikat az egyes helységekben felállítsák.

3. §.

A tanfolyamok rendezésének költségeit a városok, községek, valamint a járási és megyei önkormányzatok hozzájárulása, s állami szubvenciók által fedezik. A községek kötelesek megfelelő helyiségekről gondoskodni (kocsinák kizárva!) és a dologi kiadásokat fedezni.

4. §.

A tanfolyamok szervezése és igazgatása, valamint a felügyelet az iskola- és népművelésügyi minisztérium illetékes ügyosztályának a feladata.

5. §.

Ezen törvény a kihirdetése napján lép érvénybe.

6. §.

A törvény végrehajtásával az iskola- és népművelődésügyi miniszter bízalék meg.

A törvény tehát azt tartja szem előtt, hogy az állam minden polgára a legrövidebb úton birtokába jusson mindazon ismereteknek, melyek az államberendezés minden ágazatába való szabad mozgását, a konszolidált államéletbe való beilleszkedését, boldogulását lehetővé teszik. E feladat szellemi részét szakképzett egyénekre, tehát a hivatásos tanítókra, nevelőkre bizza, az anyagi terhek viselését pedig az önkormányzatoktól követeli meg, részben pedig az állam maga vállalja. Ami azonban legfontosabb, a törvény nemcsak a népnevelő tanfolyamok rendezésének lehetőségét biztosítja, hanem határozottan kimondja, hogy ezeket a tanfolyamokat **meg kell szervezni**. E törvény alapján álló népművelő munka tehát kötelező, s minden további intézkedés, mely e törvény szelleméből ered, a végrehajtó szervekre törvényes kötelezettségeket ró.

A törvény végrehajtási utasítása az 1919. év április 22-én jelent meg 13.878. szám alatt, melyet az ugyanazon évi május 15.-én kell 7621/19. sz. kormányrendelet hagyott jóvá. Ez az utasítás azonban, utolsó pontjában megjegyzi, hogy a Szlovensz-kón rendezendő állampolgári nevelési tanfolyamok megszervezését egy külön rendelet fogja szabályozni.

A Szlovenszkóra vonatkozó utasítások az iskola- és népművelődésügyi minisztérium **1920. július 14-én kell 28.480.** számú rendeletében jelentek meg. Ezen utasítás 2. pontja az állampolgári nevelési tanfolyamok feladatát így részletezi:

a) állampolgári neveléstani magyarázatok az állami berendezésekről, a közhivatalokról, az állampolgári jogokról és kötelezettségekről, tekintettel mindig a monarchia és a republika kö-

Megjelent

a magyar nyelvű és helyesírás biztossikerű tanításához igen alkalmas Vezérkönyv, mely 1155 kérdésben tárgyalja a II—VIII. évfolyamok orsz. tanterv szerinti maximális tananyagát!

Felelet nincs, de nem is kell, mert a helyes feleletet a logikus kérdések biztosítják! Az előző mindent megmagyaráz! Sok, sok alkalmas példa és gyakorlat után önmagától kialakul a szabály.

Elemi és polg. isk. tanítók, tanítónővendékek, magántanulók még szülők is sikerrel használhatják.

Több szakember átvizsgálta és jónak találta!

A szépnyomású, 46 oldalas, izléses kiállítású könyv ára postaköltséggel együtt 8 Ké. Megrendelésre portómentesen azonnal küldi:

OSZTÉNYI JÓZSEF ig. tan.
Farkasd, okr.: Sála.

Kapható a könyvesboltban is, Galántán.

zölli különbségekre;

b) nemzetgazdasági magyarázatok: az állam, a községek és más közintézmények háztartásáról, s azokról az időszakos gazdasági kérdésekről, melyek az állam minden polgárát érintik;

c) történelmi magyarázatok: a csehszlovák önállóság kialakulásáról, történelmünk fontos eseményeiről és tüneteiről, különösen az utolsó évszázadban, a világtörténelem jelentős korszakairól;

d) magyarázatok a demokrácia kérdéseiről és jelentőségéről;

e) magyarázatok az állami élet szociális alapjairól és föltételeiről;

f) magyarázatok az állam, s különösen a demokratikus köztársaság erkölcsi alapelveiről, a társadalmi kölcsönösségről, a polgári erényekről és kötelezésekről, objektív magyarázatok a politikai pártok programjáról;

g) magyarázatok a szociális egészségügyről és a testnevelésről;

h) másnemű magyarázatok és olvasmányok, amennyiben azok emelik a polgárság kulturális színvonalát.

Az utasítás 3. pontja ezt a fontos kijelentést tartalmazza a tanfolyamok szervezéséről: A cél az, hogy minden járásban meg legyen szervezve az önálló közművelődési testület. A 1. pont meghagyja a járási főnököknek, hogy a járás székhelyére azonnal hívja össze a közművelődési testület alakuló gyűlését, melyre meghívandók:

a) a járási válaszmány kiküldöttje;

b) a helyi közép- és polgári iskolák tantestülete által választott 1—1 kiküldött és az elemi iskolai tanítószág képviselője, akit az illetékes tanfelügyelő nevez ki;

c) az általános népművelő tevékenységet kifejtő legjelentősebb egyesületek egy-egy képviselője;

d) szükség szerint választhatók a népnevelői munka szakképzett egyénei.

Az alakuló gyűlés néhány tagú tanácskozó bizottságot választ, mely bizottság vezeli a folyó ügyeket, a testületnek tartozó felelősség mellett. Ez a tanácskozó bizottság (az egyesületi életben ennek a »választmány« felel meg) a saját kebeléből elnököt, titkárt és pénztárost választ. A titkár ebben a minőségében az iskolaügyi minisztérium kerületi bizalmi embere.

Az utasítás 10. pontja az egyes községekben megalakítandó helyi közművelődési bizottságok megszervezésének módját állapítja meg. Ez ügyben az iskolaügyi minisztériumnak külön rendelete jelent meg 1926. június 26-án 22.287. szám alatt. E rendelet, hivatkozva a már ismertetett törvényre és vonatkozó végrehajtási utasításaira, elrendeli, hogy az illetékes járási közművelődési testület minden községben, egyetértve a községi képviselőtestülettel, helyi közművelődési bizottságot alakít, melynek 500 lakóságig 3, 500—2000 lakóságig 5, és 2000—10.000 lakóságig 7 tagja van. E bizottsági tagok számának felét mindig a járási

testület nevezi ki, másik felét pedig a községi képviselőtestület, s emellett tekintettel kell lenni arra, hogy a tanítótság a bizottságban képviselve legyen. A bizottság párhuzamos számú tagja a község könyvtárosa. A 10.000-nél több lakosú községekben a helyi közművelődési bizottság funkcióját a városi közművelődési testület látja el, melyre a járási közművelődési testület előírásai érvényesek. Ha a községi képviselőtestület nem él a bizottsági tagok megválasztásának jogával a járási közművelődési testület felhívásától számított két hónapon belül, akkor a bizottsági tagok másik felét is ez a testület nevezi ki.

A végrehajtási utasítás 13. pontja felsorolja a járási közművelődési testület munkaprogramját, éspe dig: **a)** előkészíti az állampolgári nevelési tanfolyamokat, **b)** összeállítja a szónokok névsorát, **c)** tanfolyamokat rendez az előadók számára, **d)** a szónokok és a hallgatók számára kézikönyvek gyűjtéményét létesíti, **e)** gondoskodik a helyi közművelődési bizottságok megalakításáról, **f)** közvetít az egyes községeknek előadókat és segéd-eszközöket, **g)** városokban és a falvakban a nép kultúrnívóját emelő előadásokat rendez, **h)** áttekintő jelentést küld az iskolaügyi minisztériumnak (a pozsonyi iskolai referátusnak) a járási testület évi működéséről, **i)** gondoskodik a tanfolyamok finansziális ellátásáról. — A helyi közművelődési bizottságok feladatköre ehhez hasonló, a község és a járási testület viszonyában.

A járási közművelődési egyesület megszervezésének feltétele valamely nemzeti kisebbség, tehát a mi esetünkben a magyarság szempontjából az, hogy a járásban **legalább 2000, ugyanahhoz a nemzetiséghez tartozó lakos éljen**. Ha ezt a létszámot a járás nem éri el: több szomszédos járás alkothat egy testületet. A községi kisebbségi közművelődési bizottság megalakításához **legalább 200 kisebbségi lakos** szükséges. A végrehajtási rendelet 26. paragrafusára félreérthetetlenül leszögezi, hogy a városi, járási közművelődési testületek, valamint a helyi közművelődési bizottságok tagjai **kizárólag az illető nemzeti kisebbség tagjai lehetnek**.

Íme, a törvény és a végrehajtási utasítás megadja a módot arra, hogy a magyar kisebbség az ország minden részében rendszeres kultúr munkát fejthessen ki szellemi nívójának megtartása érdekében. Igaz, hogy ez a kulturális felszínemmaradás egy fölülről jövő intézkedés paragrafusaira támaszkodik, de

VEZÉRKÖNYV az elemi iskola felső osztályainak SZAMTANTANÍTÁSÁHOZ.

Valamint a tanítóképesítő számlauvizsgájának tananyagára.

Megjelenik október hó elején Hamvai Ede tanár szerkesztésében.

Előjegyezhető és megrendelhető könyvesboltunkban Galántán.

Ára 24 Kt és a portó.

maga a nép is kifejltheti benső erőit, kiéltheti a maga vágyait és kinyilváníthatja kultúrszükségeit. Nincs az a törvény, nincs az a paragrafus, mely nem volna hajlítható, alkalmazható az élet konkrét adataihoz, körülményeihez. Az említett működési programmagábanvéve is olyan tág keret, hogy azt a magyar falvak népe bőven kitöltheti a saját, speciális kultúrtörökvéseivel, szellemi megnyilvánulásainak az élet- és a föld-diktálta kifejezési formáival. De a törvény és az annak alapján kiadott rendeletek bizonyos **kulturális és anyagi kedvezményeket** is biztosítanak e népi tanfolyamok hallgatóinak és e tanfolyamokkal együttműködő egyéb kultúregyesületeknek.

Igy például a járási és helyi közművelődési testületek, illetve bizottságok által a saját hatáskörükben rendezett népnevelői előadások (zenei, énekkari hangversenyek, belépődíjjal) engedélyezése iránti beadványok **hélyeg- és illetékmentességet élveznek a pénzügyminisztérium 1925. május 23-án kelt 71.483—24—V—16. sz. rendelete alapján**, sőt, ha valamely más kultúregyesület a közművelődési bizottsággal karöltve rendez műkedvelői, vagy bármily népnevelő-célzatú előadást, s ha ennek engedélyezését maga a közművelődési bizottság kéri, akkor ez a beadvány is helyeg- és illetékmentes.

A közművelődési testületek és bizottságok megalakítása és működésük intenzívvé tétele ebből a szempontból is elodázhatatlanul szükséges. Ki kell használnunk minden előnyt, melyet a törvény számunkra biztosít. Hiszen ez az előny-nyújtás nagyon is igazságos, mert az állami igazgatásnak nem lehet célja, hogy adminisztratív és bürokratikus gátlásokkal, anyagi terhekkel megnehezítse a népi kultúra fejlesztésének, előbbrevitelének munkáját. Ha a törvény gondoskodott a népnevelő tevékenység sima lebonyolításáról, gondoskodnia kellett arról is, hogy e munka eredményei akadálytalanul jussanak érvényre, s ezáltal a nyilvánosság bíráló fóruma elé.

Őszintén meg kell mondanunk, hogy a csehszlovákiai magyarság mindezeideig nem aknáta ki ezeket a törvényadta lehetőségeket és törvénybiztosította jogokat. A leghivatottabb kultúr-munkások, a tanítók emberfőlöttli erőfeszítéssel dolgoztak a magyar falvak kultúr-műhelyében, éveken keresztül anélkül, hogy a már 1920-ban megjelent végrehajtási utasítás szellemében megalkotott közművelődési szervek adminisztrációs könnyítéseit igénybe vehették volna. Csak 1926-ban lett valóság a törvény betűjéből, mikor megalakult a Galánta—vágsellyei közös járási közművelődési szervezet, s 1932-ben, a legutolsó községi választások után követte ezt a példát itt-ott egy-egy magyar többségű járás. Sajnos, még ma is van nem egy járási önkormányzat, melynek hatáskörében nem működik a törvényben kötelezőleg előírt kisebbségi közművelődési testület, nem is szólva arról, hogy e járásokba tartozó községek mind nélkülözik a helyi közművelődési bizottságok népnevelő kultúr-munkáját. Bizonyos ugyan, hogy e községek magyar tanítósa köteletségének tudatában teljesíti a hivatásából és meggyőződéséből

folyó kultúrmissziót, de meg kell ragadni a törvény segítő karját, hogy ez a regisztrálatlan és így a hivatalos tényezők által is kellőképpen nem méltányolt kultúr munka megkapja a törvényes védjegyet és az őt megillető helyet a közművelődési munka érték-fokozatain.

Egyetemessé, átfogóvá kell tenni a közművelődési törvény szellemét, kiterjeszteni a munka hálózatát, s egységsíteni az egymástól elkülönült munkamódszereket. Mindenekelőtt pedig szorgalmazni kell, hogy ott, ahol még nem alakították meg a közművelődési testületeket és bizottságokat, ezt a mulasztást, a törvényre való hivatkozással mielőbb pótolják. Evégből az alábbi határozati javaslatot terjesztem egyesületünk közgyűlése elé:

1. Keresse meg egyesületünk központi vezetősége a szlovenszkói tartományi hivatalt a közművelődési alaptörvény szigorú végrehajtása tárgyában. Szólítsa föl az országos hivatalt a szlovenszkói járási hivatalokat, hogy amennyiben járásukban még nem működnének a magyar kisebbségek közművelődési testületei, záros határidőn belül alakítsák meg azokat a vonatkozó végrehajtási utasítás szellemében. A járási testületek pedig azonnal lássanak hozzá a községi közművelődési bizottságok megalakításához.

2. Keresse meg az egyesület az iskolaügyi minisztérium pozsonyi referátusát, mint a szlovenszkói közművelődési testületek felügyeletével megbízott hivatalos fórumot avégből, hogy az iskolaügyi minisztérium adjon ki egységes utasítást a magyar kisebbségi közművelődési testületek és bizottságok elnevezése, ügykezelése tekintetében, s hasson oda, hogy az önkormányzatok maradéktalanul teljesítsék a közművelődési törvényből eredő kötelezettségeiket a népnevelői munka anyagi támogatása tekintetében.

3. Mondja ki az egyesület, hogy a közművelődési ügy állandó nyilvántartása az egyesületi munka alkotó része, s valahányszor e téren anomáliák merülnek föl, az egyesület elnöksége automatikusan közbelép az illetékes hatóságoknál és a sérelmekre orvoslást kér.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Ké, Hozzánával (400 old.) mint nagy St. 12 Ké árakban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Ké térti és szállítólevéldíj felszámításával portómentesen kapható Kőbölkúton Stampaynál. A könyvek a M. T. Könyvesboltban Galántán is kaphatók.

PALYAZAT. A komárnoi községi iskolaszék a fiú-népiskolánál egy kisegítő tanítói állásra pályázatot hirdet az 1935/36. tanévre. Fizetés törvényes. Tanítási nyelv magyar. Az állás azonnal elfoglalandó. Szabályszerűen felszerelt kérvények *folgó év okt. hó 12-ig* adandók be Dr. Szíjj Ferenc isksz. elnökhöz. (Komárno, Deák F. u.)

ISKOLAK FIGYELMÉBE!

Szemléltetőképek nagy választékban kaphatók könyvesboltunkban Galántán. Azon esetben, ha az alant felsorolt képek egy-egy példányára legalább 30 rendelés érkezik be hozzánk, akkor azokat mind magyar magyarázó szöveggel és címfeliratokkal tudjuk szállítani.

Színes meseképek 70×100 cm nagyságban felvonva, a 26 Ké.

A holló és a róka
Hüvelyk Matyi
Egércsalád
A törbeacsalt róka
Hogy kapla a tengelice színes tollait?
Mese a nagy répáról

Színes szemléltetőképek 70×100 cm nagyságban felvonva, a 25 Ké.

A nagyváros és járművei
A vidék és szállítóeszközei
Tengeri kikötő és szállító eszközzei
A folyamok szállítóeszközei
A tchervonat

Unger: Szemléltetőképek az őskor ember-, növény- és állatvilágából: 70×100 cm színes képek felvonva, a 25 Ké.

Júrakorszak állatvilága
A neandervölgyi ősember élete
A krétakorszak állatvilága
A harmadkorszak állatvilága
A diluviális korszak állatvilága
A triász korszak állatvilága
A diluviális korszak ősemberének szerszámai és művésze

Szemléltető képek 70×100 cm nagyságban, a 25 Ké.

A mi családunk
Házállataink

Égésügyi tanítóképek felvonva, a 15 Ké.

Kötések alkalmazása baleseteknél

Unger: Figyelmeztető képek. A teljes sorozat (9 kép) ára 30 Ké.

Ne játszá! a lőfegyverrel!
Vigyázal, a kerekéknek fogaik vannak!
Ne kapaszkodj föl a kocsira!
Óvalosan bánj a tüzelőanyagokkal!
Ne dobá! az autókat!
Ne tégy kárt más vagyonában!
Az utca nem játszótér!
Vihar alkalmával ne tartózkodj fa alatt!
Az érelen gyümölcs betegséget okoz!

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági- és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

SZEMLE

Könyvek, folyóiratok:

Illusztráló rajzolás. Gyakorlati vezérkönyv a modern rajztanításhoz. Irta Bakonyi István. (A párkányi tanítónegyec pályázatán 500 Ké jutalomdíjjal nyert pályamunka) Ez a vezérkönyv ahhoz a rajzolás-tanításhoz ad kellő útbaigazítást, amely modern módszereivel a mai népiiskola minden fokán uralomra jutott. A cselekvő iskola — a maga általános elvi követelményein, általános didaktikai reformjain túl — a rajztanítás eddigi módszereivel szemben különleges kívánalmakkal lépett fel. A gyermekek cselekedtetése éppen a rajzmal érvényesülhet fokozott mértékben, s a tanító rajztanítási eljárása elsősorban itt fog a munkálatát iskola gyakorlatához igazodni. Azaz: új rajztanítási módszerünkkel nagyban hozzájárunk ahhoz, hogy iskolánkban a munkatanítás szelleme meghonosodjék.

Bakonyi kartársunk munkája főként ebből a szempontból jelent nyereséget a magyar pedagógiai irodalomban, annak is csehszlovákiai terepében, mert hisz a modern rajztanítás elméleti és gyakorlati célzatával alig van számunkra hozzáférhető magyarnyelvű kiadvány. Az »Illusztráló rajzolás«, mint a címe is jelzi, az alakokkal, ábrákkal való kifejezés gyakorlati könyve. Bakonyi — nagyon helyesen — az illusztrálást pszichológiai folyamatnak nevezi, tehát magát az ábrázolást, a rajzolást a gyermek lelkében végrehemő lelki munka technikái kifejezőjének, eszközként tekint. Ilyen felfogásban nyeregig pedagógiai jelentőséget a rajz, mint tantárgy, mert a kéz ügyességét a nevelés szolgálatába állítja. Az illusztrációk fejlesztik a gyermek képzelését, s mint a gyermeki lélek spontán megnyilatkozásait, a gyermeki psziché megfigyelésére is kiválóan alkalmasak. Természetesen illusztrálni nem lehet fantáziával, lelki elképzeléssel, anélkül, hogy a lélekben kialakult »illusztrációt« a rajzolási művelési technikai eszközeivel meg ne rögzítenék. Visszont ehhez a művelethez a rajzo-

lási elemek ismerete és begyakorlása szükséges. Aki ezek nélkül akar illusztrálni, az — mint Bakonyi írja — »kétségbeesítő eredményt« ér el...

A lelki és technikai készség összefogásából születik meg a modern iskola rajztanítási módszere. Egyik a másik nélkül nem vezet eredményre. Utánozni, másolni lehet csupán ügyes ceruzavezetéssel is, de ez a »munka« nem jelent semmit a cselekvő tanítás szempontjából: a kéz mozdulatai révén produkált rajz talán gyönyörködtetni is tud, de ez a lelki élvezet nem belülről jövő, nem a gyermeki lélek teremtő erejéből sarjad. Az ilyen »rajzolás« szüleményei azok a (legfőbbször hibás technikával is készült) »műszerrel« értéktelen másolatok, melyek az »ügyes rajzoló« lakásának falát »díszítik«.

Bakonyi István könyve a technikai készség ama elemeit ismerteti könnyen érthető magyarázatokkal és rajzokkal, melyeknek elsajátítása révén rájön a gyermek is arra, hogy a két-három vonalból álló önálló illusztráció értékesebb a milliós példányszámban gyártott lenyomatoknál. A »Miniatűr illusztrálás« című fejezet játékos módszerrel szinte analómiailag ismereteket nyújt, az emberi test arányait és mozgását egyszerű vonalakkal tünteti föl. A »Sematikus illusztrálás« emberi alakok és csoportok pontos megfigyelésére és hű ábrázolására ad illusztrált utasításokat, s a közép- és felsőfok tanulóinak rajzkészségét a formák arányainak és a látval alap-elemek megértésével fejleszti. A következő fejezet a színes illusztrációk készítését magyarázza, melyeket okszerűen megelőznek a színes papírosból kivágott és felragasztott tájképek stb. E fejezet fontos utasításokat ad a festés technikájára, ecset- és színkezelésre nézve. Néhány sikerült példa szemlélteti a színkeverés módjait is. Végül a plasztikus illusztrálás módjait is ismerteti a szerző, s mindazt, amit jónak helyesnek ítélt, szakszerűen megindokolja.

A párkányi tanítómegeye bölcseken cselekedett, mikor a vezérkönyv kiadását lehetővé tette, s nagyon kívánatos volna, ha a pénzfőlösiséggel rendelkező többi tanítómegeye is pályázatot hirdetnének modern pedagógiai munkákra. Az »Illusztráló rajzolás« nyomdai előállítását tetszetős formában, tartós kivitelben a párkányi Gondos Könyvkiadóvállalat nyomdájára végezte. (boa)

Nótafa. Magyar népdalgyűjtemény. Összegyűjtötte M a n g a J á n o s. — Csodálatos véletlen: éppen vasárnap délutáni »törökmukszakaszó« szűrődött be az ablakon mikor az elkésett posta Manga János »Nótafa« című dalgyűjteményét kézbesítette. S amint sorra vettem az egyes, édesen, búsan kanyargó dallamokat, lelkemben megszólt a magyar falu vasárnap délutánja, telis-tele pirosposzsgás hajadonok és árvalányhajas legények elnyujtott, majd pattogó kurjantásával. Széles, tágas puszták tilinkóir. Árnyas-dombos vidékek hangulata aradt ki a vaskos fűzéből, s szinte kézzelfoghatóan éreztem a lelki közösséget az egyseges magyar népi kultúrával, népköltészettel, melynek szellemét — mint a gyűjtemény előszava mond-

ja — »őseink hozták magukkal ázsiai hazájukból«...

Valami ősmotívumot hajtott a szobába az augusztusi szellő abból a kézi harmonikából, mikor tovább olvastam a gyűjtemény prózáját: »Ezekből az ősmotívumokból fölépült népdalokból, ezekből a csillogó gyöngyszemekből szedtem össze hatvan kilristályosodott dallamot, melyeknek legnagyobb része még itt él a szlovenszkiei magyar falu lelkében. A gyűjtemény célja, hogy megtartsa továbbra is ezeket a kincseket, átadja a szlovenszkiei magyar tanítóságának, akik az iskolán keresztül szószólói annak a dalnak, amely évszázados tradíciókat őrzött meg nemzetünknek és amely Bartók Béla, a magyar népzene fontosságának első felismerője szerint a magyar parasztság önállóságának és művészi erejének legjobb bizonyítéka.« E szép és valóban méltó ajánlás után — csak úgy fűttszóval — eldudorásztam az »Anyám, anyám...« kezdetű első dalt, s miután a dallam átérzésében, átélésében nem korlátozott tempóbeli, metrikai vagy egyéb »előírás«, szabad előadásban élveztem és gyönyörködtem a bájos,

FOKOZOTT FIGYELMET SZENTELJUNK

A SZLOVÁK NYELV TANÍTÁSÁRA!

Az Allami Kiadóhivatal a magyar tannyelvű népkölkolák alsó fokain szlovák nyelvet előadó tanítók számára segédkönyvet adott ki. A könyv címe:

Szlovák nyelvkönyv

a magyar tannyelvű elemi iskolák alsó fokán.

Irta: Rákos József. 192 oldal. Ára 19 Ké.

A segédkönyvet bőven tartkítják rajzok, versek, énekek és játékok. Az anyag koncentrációját a lehetőségig adja. Ez alapos munkát a tanítóság szíves figyelmébe ajánljuk, mint amelynek segítségével a szlovák nyelv tanításában a legkönnyebben és leggyorsabban érhető el eredmény.

Megrendelhető bármely könyvkereskedőnél, vagy közvetlenül az

Allami Kiadóhivatal-nál,
Bratislavában.

elégikus, majd tragikussá hajló szöveget és a hajszálnyira alkalmazkodó nótavezetést. Pillanatra sem feledhetem, hogy vasárnap délután van, sőt úgy találtam, hogy nem az íróasztal mellett ülök, hanem valahol kint, egy abauji vadregényes völgy ölében hanyattfekve nézem a bárányfelhőket és hallgatom a falu lányainak távoli, vasárnapdélutáni szórakozását... Amint ez az ősi dalam a vers utolsó sorával feloldja a három megelőző mondat bizakodó, rátorló és kemény tónusát valami lehatalatlan lemondásba, szomorúságba, fájdalomba: azt csak egy ilyen csendes, magányos ünnepi órában, s a természet, a föld felkénnek meghiúsult társaságában lehet megérezni. A szó, a ritmus, a rím, s ezek összessége: a gondolat, mind kevés volna ehhez a megérzéshez; a dallam az, mely szépséget varázsol a szövegbe, s a lélekben hangulatot teremt. S ott van utána mindjárt a 2. dal: A **rától legények**... A hangulat, a kedv nő, humorba száll: a népi dalam ugyan ölelkezik a népi nyelvezettel. És a harmadik! »**Az alvégen, a felvégen**...« Ismerős, kedves, régi dallam párosul itt egy eredeti vadvirág-szöveggel. Ezért egymagában érdemes volt megkötni a gyűjtemény bokrétaját! S a többi, mind-mind egy-egy igazi művészi gyöngyszem: költői és zenei műemlek: gyarló rímekkel, zenei szabályokra sokszor fittyelhányó virtussal, — de az élet esztétikájával, az örökérték dinamikájával, modulációival...! — Népdalok, a kifejezés őszinte, becsületes értelmében.

Szinte lehetetlen kiemelni a halvan közül egyet-egyet, melyben több a szépség, a derű, az élteő levegő. Olyanok ezek a népdalok, mint a rétvirágai: mindegyiknek megvan a maga saját szépsége, bája, harmata. Együtt is szépek, külön-külön is. Mégis megemlíttük a **Csillagok, csillagok** patinás becsét, az **Edesanyám rózsafája** mélabus liráját, az **Ejfel-nappal ögyelgek** komor, magamegadó búsongását, a **Guta maga** egy város jellemző humorát, a **Hu éhes vagyok** meglepődését, a **Hullottatok** már hírít pompás szövegét, a **Házunk előtt folyik el** kedves hullámszását, a **Hej halaszok** jókedvét, a **Hol jártál rózsácskám** táncszerű rengését, a **János bácsi** játékos hangulatát, a **Kár, kár, kár** ér-

dekes szöveg-variációját, a **Kihajtom a libám** kurjantós, könnyed röppenését, a **Lement a nap a maga járásán** eredeti, földköz, réli-levegős h-moll-melódiaját, a **Pereszelyi robogós híd alatt** sarkantyús ritmusát, a **Van Zsubrinak** szerelmes erotikáját, a **Virágéknál** ez a világ képletes értelmét, az **A vízbe esett a szappan** jótízű humorát, s a befejező **Üld erdőben de magas** andalgó muzsikáját.

Mire a kötet végére értem, egész gyerekcsoport állt az ablak alatt... Nagyon: belejöttem a nótazásba. Megnyugtattam a gyerekeket, hogy ezek közül ők is megtanulnak majd jónéhányat. Hát még a dalard! Hiszen ezek a dalok a nép fiának lelkében születtek, ismerősök mind és továbbra is azok maradnak. Hej, micsoda tapsvihar fogadta volna ezeket a vasárnapdélutáni falusi nótaikat az újvári dalosünnepen! Szinte kíváncznak ezek a szállongó melódiák a férfi- és vegyeskarok színes csokrába, hogy a nép szemében értéktelen és elkallódó népdalok a művészet törvényes védjegyét kapják a karének csiszolásával. De nem a kromatika: és az ellentpont »művészi« és tömör feldolgozásban, hanem a párosastajosi könnyed dallamos szépség oltásával!

A tanító, mint gyűjtő, jó munkát végzett: jöjjenek most a zenekomponista-tanítók! Az iskolában elkezdődik a vetés az ősi népdalok magvainak elhintésével, de a népének-karok vannak hivatva arra, hogy a kikélt dalnővényzetet forró nyári aralásba: termésbe növeljék. Manga János »Nótafája« messzire jelző, iránymutató cél-jegyenye a dalpedagógia ugarán. (boa)

Regelő Romok. Mintha a régi, daliás idők regőse pengetné hurjait s énekelne hősi éneket, úgy tűnik fel az olvasónak, amikor Diénes Adorján most megjelent győnyörű művét lapozgatja. Megelvényedik a mult, mohos sirjükből felkelnek a hősök s szellemük körüli lebegi a vándorl, aki ősi lakhelyük Dévényig valamennyi vár romjainak hősi regét elmeséli a nagy-kövesdi vár tövében lobogó lelki tüzeket gyújtogató nemes regős, s 82 vár emléke elevenedik fel tollán. 512 oldalas könyv a »Regelő Romok«. Zamatos, lebilincselő stílus, érdekfeszítő történetek, nagy törté-

neti tudás jellemzi íróját. Dienes Adorján munkái számos magyar családnak szereztek eddig is igaz lelki gyönyörűséget. Ez a műve koronája az addigieknek. Ekessége lesz minden könyvtárnak, lelkesítő, nemesítő olvasmánya minden magyar embernek. A könyv kiállítás-a valóságos műretek. Finom japán kréta papíron, izléses betűkkel, képekkel díszítve, elsőrangú díszkötésben adta ki a Sajó-Vidék rozsnói könyvkiadóvállalat. A mű ára 40 korona.

Szent vagy Uram! Ima- és énekeskönyv a tanulóifjúság számára. Összeállította az érsekújvári r. kat. iskolaszék megbízásából Harmat-Sík: »Szent vagy Uram« alapján Szendrei István okl. szék. egyh. karnagy Érsekújvár. Értékes imakönyvhöz jutott Érsekújvár és környékének — s talán egész Szlovenszókónak — magyar tanulóifjúsága. Ima- és énekeskönyvhöz jutott, amely megindítója a szlovenszókói magyar egyházi zene és ének reformjának és megteremtője majd az egységes népénekésnek. Egyházi zenénk és énekünk reformra szorul, mert őseink magyar egyházi zenéjét, énekét elhanyagoltuk, s engedjük, hogy idegen népek idegen lelkű zenéje és éneke, dilettáns szerzők beteges dallamai, ügyetlen verselése legyenek úrrá rajta. Ezeknek a behatásoknak köszönhető, hogy ma egyházi énekeink túlnyomó része áhítatot gyilkoló, szentimentális, néha dubajkodó; verselése pedig sokszor nem ül meg patenterozott fűzlapoétáink verselését sem. Hiányzik énekeinkből a komoly áhítal, az alázatos könyörgés, a méltó istendicsérés hangja.

Pedig volt és ma már van komoly, értékes, magyar egyházi zenénk, és vannak egyházi énekeink. Megtalálhatjuk ezeket Harmat-Sík: Szent vagy Uram című énektárában, amelynek alapján állította össze a szerző a fenti kis ima- és énekeskönyvet. Harmat-Sík: Szent vagy Uramjának célja hogy kiűzze templomainkból az idegen szellemet, hogy megteremtse az egységes népénekést, értéktelen lim-lom helyett értékes, művészi, magyart adjon. Harmat-Sík-Kodály oly nevek, amelyek előtt mindenkinek meg kell hajolnia.

Csak dicséret és köszönet illet-

heli az ifjúsági ima- és énekeskönyv összeállítását, hogy Harmat-Sík: Szent vagy Uramja alapján állította össze könyvét és kihagyta a »ma Gasbara Gadja«, »2 poko Lénem lehet« stb. törökös, uróli dalmű énekeinket.

Az ima- és énekeskönyvet előző vezeli be, amely az ifjúsághoz, »jóvölk reményeihez« szól, akiken keresztül kell megindulnia az egyházi zene és ének megújulásának. Majd a helyes éneklés aranyzabályai, tízparancsolata következnek. Az imarész a könyv negyedrészét foglalja el, különféle alkalmi imákkal és misztifikációval. A többi részét az egyházi év sorrendjében rendezték 151 ének. Az egyház minden ünnepére találunk énekeket, amelyeket néhány latin ének egészít ki. A kis könyv nemcsak tartalmával, hanem olesőségével is szolgálja az egyházi zene és ének reformját, mert a 200 oldalas könyv mindössze 3 Ké. A szeretettel és művészi ízléssel összeállított könyv biztosan megnyeri rövid időn belül nemcsak a tanulóifjúság, hanem a szlovenszókói katolikus magyarság szeretetét is.

Horváth Dezső íg. kántortan.

Magyar Dalunk címmel október hónapban jelenik meg a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség hivatalos lapja. A lap, mint kézirat, évekként czelőtt kézi sokszorosítás útján jelent meg, hogy a Dalosszövetség híreit és a magyar dalosság híreit közleményeket elvigye az ország minden részében működő dalegyletekhez. A Dalosszövetség nyári érsekújvári közgyűlése elhatározta, hogy a lapot újra megjeleníteli, s szerkesztését az alapszabályok értelmében Boross Béla főtákkára bizza. Ezúton is föl hívjuk kártársaink, mint a magyar dalkultúra hivatott művelőinek figyelmét a folyóiratra, mert tudjuk, hogy — miként a magyar kardal fölvirágzása — a »Magyar Dalunk« elterjedése, fejlődése, jövője elsősorban a magyar tanulóifjúságtól függ.

A »Magyar Család« szeptemberi száma újból bizonyítja, hogy a folyóiratban a »családi« szellemmel mindjobban megölelkezik a tanítói szellem. Kossányi József, Sziklay László, Marek Antal, Manga János, Szalainai Rezső, Bátorai Emil, Kanyar István, akik a lapot versekkel, novellákkal és egyéb írásokkal ellát-

lák, valamennyien tanítóemberek. Nem is beszélve Farkas Istvánról, a szerkesztőről, akinek »Magunk között« című rovata a kisebbségi kiadványok közéleti és jelentőségével hal. A kisebbségi magyarság egységéről írott fejtegetésében — többek között — ilyen nyíltan és találóan ír: »Hányszor kell szomorúan látnunk, hogy minden egységre törekvő akaratot eszírójában elgáncsolnak? Hányszor kell újból és újból megtudnunk, hogy magyar emberek névtelenül jelentkezik fel egymást a hivataloknál, hányszor kell látnunk, hogy magyar emberek köszönés, meleg testvéri szó nélkül mennek el egymás mellett csak azért, mert valakinek érdekében állott egymásra uszítani őket? Vagy hányszor látjuk, hogyha a mai szomorú világban egy-egy magyar ember már tudása, ereje, akaratja által mégis érvényesülne, akkor éppen magyar testvére áll útjába, s ő irigyeli anyagi vagy szellemi emelkedését!« — A Magyar Család megérdemli, hogy bátor szökimondásáért elsősorban a magyar tanítóság támogatása és publikáltsága kisebbségi magyar fórummá emelje.

Szivárvány. A szlovenszkoí magyar iskolásgyermekek kedvelt havi folyóirata ismét megjelent. VII. évfolyamát, mint a csehszlovákiai magyar iskolarádió hivatalos lapja kezdi. A szokásos meséken, elbeszéléseken, versikéken és az ezeket illusztráló linometszeteken kívül »Mi újság a nagyvilágban« című hírvovattal is bővült a lap, melynek kifejlesztése az olvasók kedvére lesz. Az iskolarádió közleményeinek beköszöntőjét Kovács Alajos, a Sz. Ált. Magyar Tanítóegyesület országos elnöke írta a rádiótól hallgató magyar gyerme-

keknek, a szülőkhöz és a tanítókhöz. Cikke befejező részéből idézzük: »Minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy iskoláink el legyenek látva rádióval. S hogy e munkánk tökéletes legyen, a Szivárvány, mint a csehszlovákiai magyar iskolarádió hivatalos lapja, legyen ott minden iskola és minden lehetősebb szülő asztalán.« (Itt említjük meg, hogy az iskolarádió-közvetítések újabb időpontja — 8.30 — nem felel meg sem a pedagógiai követelményeknek, sem az egyes iskolák háziarendjének. Legtöbb helyen az iskolarádió beállításra, bekapcsolására bizonyos előmunkálatokkal jár, amelyek a fizikai szűnethetben könnyebben voltak elvégezhetőek. A hallgatást is zavarja, hogy két tanítási óra munkarendjébe kell főbontani a már előzőleg beállított szabadóra új beosztásával. Az iskolarádió tavai órárendje jobb volt!) — A Szivárvány közli a két kapcsolattal állomások következő hónapjának részletes műsorát és az egyes relációk tartalmi kivonatát. A kibővült folyóirat ára változatlanul ötösd maradt: számonként 60 fillér. Kartársaink pártfőosztásába ajánljuk az egyetlen csehszlovákiai magyar gyermeklapot.

»A Mi Munkánk« a csehszlovákiai Vöröskereszt magyarnyelvű kiadványa IV. évfolyamába lépett. Vezető cikkében ismerteti a Vöröskereszt Sarjadék idei programját, egy pályafolyóertes dolgozat pompásan leírja a Vöröskereszt-sarjadék iskolai tevékenységét. Kézi gyógyterápia rendezésére és gyümölcsajándékozásra vonatkozó cikkeik vannak még a lapban, s a szerkesztő felhívása a magyar iskolákhoz és gyermekekhez, akikől a lapocskák egyedüli támogatást vár.

Kiadóhivatali üzenetek.

L. T. St-Bašta, A. J. Kőbőkút, P. E. Malé-Kosmolovec, J. J. Lichce, H. S. Mederč, H. E. Gest, J. I. Botyán. Tagjaink sorába felvettük, la-
tján. Tagjaink sorába felvettük, la-
pukat és a zsebnaplárt megküld-
tük. — L. B. Tarnovec, Gy. L.
Nedec, S. B. Sur, B. M. V. Ida, B.
L. Fantkovo, V. né K. E. Galánta,
F. G. Cifáry, E. P. Kečovo, G. I. Ge-
mer, M. S. V. Lög, B. K. Rožbava,

F. K. M. Ludany, N. J. M. Ludany,
L. G. Černy-Potok, S. J. Saly, S. né
G. E. Sahy, B. J. H. Sallby J. A.
Krasnahorské Podhradie, P. F.
Nová-Stráž, Gy. K. Nové-Zámky,
K. J. Berenovo, B. I. Bliha, T. D.
Vrbovec. Címüket a kívánt módon
javítottuk, lapukat az új címre
küldjük. — Többeknek. A zsebnap-
tár már kifogyott.

HIREK

LISZT FERENC.

A nagy virtuózt s zeneköltőt születése 125. s halálának 50. évfordulója alkalmából az egész zenevilág ünnepli.

Született 1811. október 22-én Dohorjún nevű faluban, közel Sopron városához. Atyja Liszt Adám, mint Eszterházy uradalmi tiszteje, maga is szenvedélyes zenész volt. A kis Ferenc már 9 éves korában nyilvánosan fellépett Sopronban, Pozsonyban s mindenkit bámulatba ejtett jütékával. Mágns családok évi segélypénzt biztosítottak az apának, hogy flát a zenében képeztesse.

A sikereken gazdag ifjú reménytelen szerelem s más csalódások miatt vallásos contemplátlókba mélyedt. De Paganini mesés diadalai felvillanyozták s visszaadták őt a művészetnek. Majd Hugó Viktossal s Berliozsal lépett szorosabb szellemi viszonyba. Beutazta egész Európát s mindenütt a legnagyobb kitüntetésekben volt része. 1848-ig, vagyis 10 éven át élete a diadalok sorozata volt. Azután 1862-ig Weimarban működött, mint karnagy. E 14 év a legnevezetesebb életében, mert gyúpontja lett az akkori új zenei mozgalmaknak. Wagner reformjainak nagy apostola lett.

1862-ben Rómába lette át lakását, hol zeneköltéssel foglalkozott. 1875-ben a budapesti orsz. m. kir. zeneakadémia elnökévé nevezték ki, ahol maga vezette a legfelsőbb zongora kiművelési osztályt.

Művészi lettekben és dicsőségben gazdag életét — mint a közigazgatási egyetem díszdoktora és számos külüntetés, érdemrend tulajdonosa — Bayreuthban fejezte be 1886. júl. 31-én, leányánál. (Wagner R. özvegyénél.) Egyszerű sírholtjához odazarándokolnak az elhunyt »zongorakirály« hívei a világ minden tájáról.

Mint zongoravirtuóz, zárókövét képezi a XIX. sz. zongoravirtuózításának. A szenvedély és költészet minden hangján tudott szólni hallgatóihoz. Bach, Händel ellenpontozatos remekét, fűgáit, preludiumait mint első, honosította meg a hangversenytermekben. Hogy a zongora ma oly nem is álmódolt magas színvonalán áll a technikai szerkezetnek: ez is főleg az ő rendkívüli virtuózításának köszönhető, mert a legelső európai és amerikai zongoragyárak vetélkedtek egymással, hogy az ő szokatlan erejű és kifejezésű játékanak megfelelő zongorákat készítsenek.

Mint zeneköltőnek, kiterjedt működése a zene minden irányára és válljára, kivéven az operát és a kamarai zenét. Zenekari művel: Dante, Tasso, Orpheus, Mazeppa, Faust, Hamlet, Hungaria, Prometheus, Ideale, Les préludes, Héroide funébre. Liszt új formát teremtett a programzenének a symphoniai költeménnyel. Ez nem mozog határozott formában s szerkezetét mindig a költemény motívumai állapítják meg. Azaz nem bizonyos témához, hanem az eseményekhez fűződnek a zenei motívumok. Pl. a dallomban először az A téma lép föl, azután ezt követi a B téma, majd visszatér az A téma. Ellenben a symphoniai költeményben a tartalom új meg új eseményei váltják ki az újabb és újabb zenei motívumokat. Tegyük föl, hogy valamely

költemény lefesti a háború borzalmait, örvendez a szerzett békén és reméli a jobb jövőt. Zongora művei: Concertok, egy sonáta s a magyar rapszódliák, melyek nem hiányoznak egyetlen zongorajátzó asztaláról sem.

Zeneköltői reformjainak súlypontját azonban főleg az egyházi zene terén kell keresnünk. Ő elérte a legmagasabb célt: a művészet hatalmának általános befolyását a speciális vallásos érzület érvényesítésével hozni kapcsolatba. (Abrányi.) Ilyen művei: Esztergomi és koronázási miséje. Hasonlók oratóriumai: Szent Erzsébet legendája s Krisztus című stb.

Lisztől ered a harmonizálás új módja, mely abban áll, hogy az egymásután következő akkordoknak nem szükséges közelebbi rokonságban lenniök (nem a hangnemhez való tartozás) elég, ha az akkord a hangnem főakkordjával, a tonikával tartja a rokonságot. (Liszt-féle tonalitási elmélet.)

Liszt nemcsak mint művész, hanem mint fennkölt szellemű és érzésű ember és egyike a század legkimagaslóbb egyéniségeinek. Több százezerre megy az az összeg, melyet életében a jótekonyság, az ember-szeretet, a művészet s a közművelődés oltárára letett.

Összes irodalmi művei 7 kötetet, levelei (Wagner, Bülow stb.) eddig 10-et töltenek meg. G.

Felhívás! Kérem mindazokat a Kartársakat, kiknek a tanítói vagy kántortanítói javadalmukat képező földek után vagyondézsámát kellett fizetniök, részben vagy egészben, egyösszegben vagy részletekben, avagy még csak most kényszerítik őket a földek után járó vagyondézsma megfizetésére, hogy haladéktalanul jelentkezzenek **Martinkovics Alajos**, nyugalmazott igaztanítónál. Lakik: **Tekovské Šarluty**.

Az Országos Magyar Könyvtár-Szövetség.

A magyar kultúra szempontjából egyik legértékesebb törvényünk az, amelyet 1919. évben hoztak, s amely 430. szám alatt jelent meg a törvénygyűjteményben. A törvény nemcsak módot ad, de kötelezi is a magyar községeket, hogy a lakosság önművelésének fokozására könyvtárakat létesítsenek. Míg a történelmi országokban a csehszlovák és német községek könyvtárainak az alapítása már 1920-ban megkezdődött, s e könyvtárak az elmúlt 15 év alatt bámulatos fejlődést értek el. Szlovénkőn és Podk. Ruszban a magyar könyvtárak létesítése csak 1925–26-ban indult meg, s még ma is számos község nélkülözi e fontos kultúrintézményt.

A magyar községi könyvtárak legnagyobb részét egy könyvterjesztő vállalat rendezte be. Bár a könyvterjesztő vállalat a községi magyar

könyvtárak könyvanyagának összeállításával és elhelyezésével tagadhatatlanul elismerésre érdemes tevékenységet fejtett ki, könyvtáraink további fejlesztése, s ezzel közel 40.000 magyar olvasó enemű kultúrigényeinek kielégítése, kultúr szempontú irányítása most már magukra a könyvtárakra, illetve ezek tanácsaira és a könyvtárosokra hárítanak köteleességeket. Nemzeti művelődésügyünk javára és magyar nélpunk hasznára ma már 834 községi könyvtár működik, ezek azonban mindaddig egymással semmiféle kapcsolatban nem állottak, s mindvalamennyi magára hagyva, egymásról mit sem tudva, nem végezhetik el azt az egységes irányú kultúr munkát, mely egyedül tudná biztosítani az iskolán kívüli népnevelés helyes irányát. Ezt a hiányt kívánná pótolni egy országos Könyvtárszövetség,

mely a könyvtártanácsok valamennyi tagját, a könyvtárosokat és az olvasók ezreit tartaná össze s teremtené meg a magyar könyv barátainak egységszervezetét.

A Szövetség célja a többek között:

Új könyvtárak alapításánál, a már működők kultúrmunkájánál szakaszerű tanácsal, tájékoztatással való támogatás. A könyvbeszerzés egységesítése. Népünk fontos foglalkozási ágaira való figyelemmel alkalmas, népszerű szak- és oktatókönyvek kiadásának szorgalmazása. Alapvetően a magyar belföldi írók műveinek terjesztése, propagálása, a testvérnépek életét ismertető, oktató és szórakoztató művek magyar fordításának és a könyvtárakban elhelyezésének propagálása. Könyvismertető előadások rendezése és könyvnapok tartása. Könyvesértek szervezése. A felállítandó központi kölcsönkönyvtár útján a kisebb, anyagiakban szegény könyvtárak olvasói részére jó könyvek kikölcsönzése. Időszaki Könyvtár-Szemleje útján a törvény szellemében kívánatos tervszerű népoktatásnak legjobban megfelelő könyvek tartalmi ismertetésével, könyvtárújságokról szóló cikkekkel, a törvényes rendelkezések, utasítások közlésével, szakaszerű tanácsadással a könyvtár-tanácsok, a könyvtárosok és olvasók tájékoztatása. Támogatása a statisztikai adatgyűjtésnek. Szorgalmazása a községi könyvtárilletekkel folyósításának, eljárás a könyvtárak részére állami, országos, járási, vagy helyi segélyek ügyében. A könyvtárosok illő honoráltatásának szorgalmazása, könyvtárak és könyvtárosok, valamint olvasók részére évente könyvjutalmak kiosztása. Támogatni kívánja a Szövetség a járási és helyi közművelődési testületeket kultúrmunkájukban s velük szoros kapcsolatot fenntartásával megvalósításhoz segíteni azokat a célokat, melyek az iskolán kívüli népművelés előmozdítására vonatkozó törvényekben le vannak fektetve. Fontos feladatának tekinti a Szövetség, hogy a testvérnépek azonos irányú kultúrintézményeivel a legszorosabb kapcsolatot tartsa fenn és kimélyítse az állam egyetemes érdekeit szolgáló megértést tanító szolidaritást. Feladatának tekinti a Szövetség, hogy minden létezően kultúrtevékenység-

gel kifejtő magyar kultúrtevékenységét munkaközösségbe lépjen.

E hézagpótló szervezet — amely teljesen lávol minden politikától — tisztán kultúrmunkát akar kifejejteni, testvérszervezete lenne az ugyanily célú csehszlovák és német egységszervezeteknek, melyek évek óta már lennállanak és végzik példás fáradhatatlansággal népük javára a műveltségterjesztés feladatait.

A Szövetség szervezésének előmunkálatai máris folyanak, s eddig is számos községi könyvtár jelentette be csatlakozását. A Szövetség ügyében az előkészítő bizottság tagjaihoz lehet fordulni. Kiknek nevével s címét itt közöljük: Iványi Géza, Komárom Kapitány u. 5., Kanyar István tanító, Könyvtáros Tesmák, u. p. Sahy, Krupina járás, Kronacsok Imre tanító, Könyvtáros, Tarčobred, Nové-Zámky járás, ifj. Néder János vár. Könyvtáros, Nové-Zámky, Németh Erasmus tanító, Könyvtáros Andó, Nové Zámky járás, Levente Zsigmond Kassa, Korvin u. 13. és Belian Ferenc vár. s. Könyvtáros Berchovo, Podkarpatszka Rusz.

A Könyvtár Szövetség támogatása, mely fillérvnyi áldozatot kér csak, magyar kötelesség, s reméljük, hogy a Szövetség előkészítő bizottsága által rövidesen minden könyvtárhoz szétküldendő felhívás a magyar kultúra szeretetét és ápolását bizonyító tömeges csatlakozást fog eredményezni. — A szervezetben való segédkezés elsősorban a tanítóság kötelessége, s a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk kartársaink figyelmébe a Könyvtár-Szövetség előkészítő bizottságának nemcsak kezdeményezését.

Pedagógiai szemináriumok Galánán. Az új tanterv modern pedagógiai törekvéseinek, s a cselekvő iskola módszeres célkitűzéseinek szem előtt tartásával, M a l i s G y u l a galántai állami tanfelügyelő, a tankerületébe tartozó tanítóság számára szlovák és magyar nyelvű pedagógiai szemináriumi előadás-ciklus szervezett. A szemináriumok szeptembertől — decemberig minden esütőriökön délután félkétókor kezdődnek, s az előadók a kerület tanítói közül kerülnek ki, akik az elemi és polgári iskola egyes tantárgyainak köréből, azok tanítási módszeréről, s az újabb pedagógiai elvek érvényesüléséről

tarlanak előadásokat. Az első előadó Mikus Elek József, a galántai polg. iskola igazgatója volt, aki Modern pedagógiai elvek a tantervben címmel ismertette a tanterv célkitűzéseit. Ugyanakkor Kučera János a tanfelügyelőséghez beosztott tanító az iskolai adminisztrációról adott elő. — Szeptember 19-én Mikus Elek tallói ig. tanító a nevelő közimunkáról tartott hatalmas érdeklődéssel kísért, tartalmas és színvonalas előadást. A polg. iskola tanterme szűknek bizonyult a kb. 150 tanító befogadására, akik mindvégig a legnagyobb figyelemmel hallgatták a háromórás előadást. Mikus Elek előadásában nagy szakfelismerő teletartású és remek csak szavakkal, de tettekkel: az előadótérben kiállított pompás agyag- és papírmunka-kollekcióval bizonyította be, hogy milyen bámulatos eredményt lehet elérni a szeretettel teljes szülőjdtanítással. Az előadó érdekesen és élvezetesen fejtegette a szülőjdtanítás célját, módszerét és eszközeit, majd részletesen és szemléletesen mutatta be a tanítási eljárást. Ismertette az agyag-, papír-, fa-, karton-, gally- stb. munkák készítési módját, a linómetszést, könyvkötést és a munkákhoz használt eszközök, szerszámok kezelését. Bámulatos a nevelő közimunka természetes kapcsolataira az egyes tantárgyakkal s azokra a pedagógiai eredményekre, melyek a szülőjdtanítás révén közvetve és közvetlenül elérhetők. Az előadás végeztével a szeminarium hallgatói megtekintették a tallói gyermekek agyagmunkáit, akik szinte iparművészi alkotásokat produkálnak lelkes és alapos készült-ségű tanítójuk keze alatt. A több százra menő, szebbnél-szebb agyagmunkákat egytől-egyig szelkaphatók a tankerület tanítói s ez magábanvé is legszebb dokumentuma az előadás nagy sikerének. Kivánatos volna, ha Mikus kártárs könyvtárlakban is megjelenetné szülőjdtanítási eljárásának elméleti és gyakorlati anyagát, melyből Galántán izeltőt adott (s amely eredetileg, saját bevallása szerint, kétnapos tanfolyamnak készült), mert a szlovén-szói magyar pedagógia nagy hiányát éri egy alapos, mindenre kiterjedő, mikusai hozzájárítással és szeretettel megírt szülőjdtanítókönyvnek. — A szept. 26-iki szeminariumon Fischer János a művészi ne-

velésről. Neftiak Ágoston a honvédelmi nevelésről tartanak előadást. — A szeminarium további programja: október 3: Szkladányi Károly: A mezőgazdaság fontossága a népiszkolában. Okt. 10: Sughó II.: A mértan tanítása. Kalmár Erzsébet: A család és a társadalmi viszonyok hatása a gyermekekre. Okt. 17: Ivány Ferenc: A népiszkolai rajztanításról tart előadást. Okt. 21: Semmann A.: Az élőnyelvek tanítási módszereiről. Paszék J.: Az alkotó nevelés. Okt. 31: Neumann Izabella: Kirándulások a földrajztanítás szolgálatában. Frög Béla: Rajztanítás a polgári iskolában. Nov. 7: Mikus J.: Az anyanyelv tanítása. Vilna Belleka: Női közimunka. Nov. 11: Garai Anna: A természet megszereltetése a természetrajz keretében. Nov. 28: Jankó Erzsébet: A természet megismerésének fontossága. Boross Béla: Enek az elemi iskolában. Dec. 12: Alt Paula: A stílusfejlesztés útjai.

Órsújfalu hármass ünnepe. Ritka szép, hármass ünnepségben volt része 1935. szept. 15-én, búcsú napján, Órsújfalu község hívóinak. E napon búcsúztatta el a község lakossága Ivanits Andor igazgató-kántortanítóját, aki a faluban 31 éven át soha nem lankadó, becsületes és lelkes, eredményekben gazdag tanítói és nevelői működés után betegsége miatt szept. 1-ével megérdemelt nyugdíjba vonult. E napon volt ugyancsak a templom fennállásának 25 éves jubileuma is, mely templom felépítése nagyrészt szintén Ivanits Andor nevéhez fűződik. Az ünnepség a templomban folyt le. ahol dr. Majer Imre praelátus apát az ünnepi szl. mise előtt búcsúbeszédet intézett a nyugdíjba vonult kártárhoz. Beszédéből kiragadjuk a következő szavakat: „Ivanits Andor ig. kántortanító volt az, akinek szívében úgy gyúlt ki a gyermekek- és a falu népe iránti szeretete, mint északon fény a hőmezők felett, s aki egy egész életet adott oda azért, hogy a község apraja és nagja növekedjék isteni félelemben, hazaszeretettel és a fajához való ragaszkodásában. És mai most előled, szeretett Ivanits Andor, volt ig. kántortanítóunk, igaz bizonyosságot teszünk arról, hogy nem hiába fáradoztál. Nézz körül és lásd meg, hogy a Te munkás kezéd nyomában

támadt többek között ez a templom is, melyben immár 25. éve dicserhetjük az Egek Urát. Nézz körül és lásd meg, hogy miként a lutó-róza álfonja simogató karjaival a százados bástyát: úgy fon és ölel át Téged is a hívők szeretele és a barátok tisztelete. Fájó szívvel monddunk búcsút neked és kívánjuk, hogy a megérdemelt nyugdíjadat sokáig élvezhessed. Isten éltesen sokáig! A gyönyörű beszéd elhangzása után szem nem maradt szárazon a templomot teljesen megtöltő hívek körében. Utána, az állásra egyhangulag meghívott Pataky Ferenc ig. kántortanító tette le a szokásos ünnepélyes fogadalmat dr. Majer Imre praelátus apát, isksz. elnök kezébe, mellyel az ünnepség véget ért.

Állásváltozások. Ivanils Andor örs-úifalusi volt ig. kántortanító nyugdíjbavonulása következtében az ol-tani rk. iskola ig. kántortanítói állására Pataky Ferenc kartársunkat, az érsekujvári rk. népiskola tanítóját, jeles énekarvezetőt hívták meg. — Söröss Jenő volt szímői rk. tanítót, lapunk munkatársát, és feleségét az iskolaügyi minisztérium az ipolysági állami polgári iskolához nevezte ki.

A modern pedagógia műhelyéből. Ezen összefoglaló cím keretében közvettette a pozsonyi rádió magyar-órája szeptember 23-án Drien Károly, Krammer Jenő és Lempert Miklós előadásait a munkaiskoláról. Drien Károly érsekujvári tanító a gyakorlati munkaiskolát mutatta be néhány iskolai munkamozzanat alakjában, kidomborítva a gyermekek öntevékenységet a gondolkodásban és cselekvésben. Dr. Krammer Jenő gimnáziumi tanár előadásában a középiskola munkájára alkalmazta a cselekvő iskola elveit és hangsúlyozta, hogy a középiskolai és elemi iskolai pedagógusoknak meg kell találniuk a közös munka módszereit. Lempert Miklós somorjai tanító a gyermekszinjátszásról beszélt, a munkaiskola eleven és a való élethez kapcsolódó gyakorlata alapján. Az egyes előadásokat Szalotnai Rezső tanár konferálta be. — Nemrégiben a budapesti rádió is közvettelt egy értékes modern pedagógiai előadást: »A cselekvő gyermek« címen.

Garamvölgyi nótapályázat. A Lévai Újság garamvölgyi nótapályázatot

írt ki, melynek eredménye a tanítói névnek hozott újabb sikert. A bíráló bizottság 16 dall tünnetelt ki a díjakkal, s a díjnyertes dalokat hangverseny keretében mutatták be a közönségnek. Az első díjat Tóth István nyug. lévai kántortanító kartársunk, a Magyar Tanítónak is régi munkatársa nyerte el. A további díjnyertesek között is több tanító nevét olvashatjuk: Patassy Elek, Korontsy Sándor. A Lévai Újság példáját a többi lapok is követhetnék.

Nyitraegerszeg. Ez a község szép sikerrel szerepelt a lévai gyöngyös-bokréta-ünnepen, s a bokrétaások vezetője, Lencz György kartársunk a Bars című lévai helilap szept. 22-iki számában érdekes és figyelemreméltó cikket írt Nyitraegerszegről. Színesen, hangulatosan festette meg a kedves nyitrai község külső képét és derék magyar lakóit, akiknek visellete és szokásai valóban érdemesek arra, hogy a nagy nyilvánosság is megcsodálja. A szépen megírt cikk születe az iskolák olvasókönyvébe kívánkozik, hogy a magyar gyermekek legalább lélekben gyönyörködjenek a nyitraegerszegi népviseletben. A valóságban ez úgyis mind-mind ritkább élvezetté válik, amit Lencz György kartársunk leírásának beferező sorai is igazolni látszanak: »Nagy bátortalanul vetődik fel bennem a kérdés: Száz év múlva lesz-e még mit megcsodálni?! Erre feleljétek, egerszegi magyar testvéreim!»

»Tanítói szemle«. A »Földműves« (a republikánus földműves és kisgazdapárti közlönye) ily című rovatot vezetett be. Örömmel tölt el bennünket, ha politikai és társadalmi lapokban is olvasunk a tanítóság ügyeiről, törekvéseiről, de azt nem tartjuk elengedhetetlenül szükségesnek, hogy e rovatok feltétlenül az AMTE kritizálásával kezdjék pályafutásukat. Azt is fölösleges erőlködésnek tartjuk, hogy a »Tanítói szemleben« mindenáron el akarják különíteni a magyar tanítóság egyetemétől a fiatal tanítóság »kaszját«. Elismerjük, vannak »fiatal tanítók«, de csak olyan értelemben, mint ahogy vannak fiatal mérnökök, fiatal papok, fiatal munkások stb. Ebből a szempontból pedig nem mindig a »fiatalok« a »rebellisek«. Dolgozni akaró, s nem csak éveiben, de izmaiban is ifjú tanítóság nem csak

politikai lapok rovataiban »jelentkezéck«, hanem ott is, ahol a kar-társai együttérzés és a tanítói munka tradícióinak megbecsülése jut ki-fejezésre.

Megjelent az »Ifjúságunk« szeptem-beri száma. A földműves- és munkás-ifjúság nagy közkedveltség-nek örvendő »Ifjúságunk« szeptem-beri száma most jelent meg 12 ol-dal változatos tartalommal, képekkel illusztrálva. A Kovács Gyula torna-görgői plébános szerkesztésében

A »Krisztus Királysága« szeptem-beri száma elhagyta a sajtót. A ka-tolikus akció lapjának mostani, szeptemberi száma is igen bő tar-talommal jelent meg s 40 fillérért minden katolikus plébánián besze-rezhető. Évi előfizetési díja csak 6 Ké. — Szerkeszti Dr. Privitzky Gyula rozsnyói plébános.

Az ifjúsági könyvtárak kiegészítésére használja fel az alant felsorolt műveket, melyek könyvesboltunkban megrendelhetők. Galánta.

De Amicis: A szív	16.80 Ké
Andersen: A csúf kis kacska és más mesék	9.— »
» Legszébb meséi	9.— »
Busch: Tréfás terefere	24.— »
Cooper: A méhavadász	7.20 »
Dickens: Urunk élete	20.40 »
Ezópus meséi	19.20 »
Ezeregy éjszaka meséi	19.20 »
La Fontaine összes meséi	48.— »
Forgó bácsi könyve	14.40 »
Gaál M.: Ifansom Tamás a repülő	12.— »
Gail: Utazás a holdrakétán	16.— »
Gárdonyi G.: Egri csillagok I/II.	54.— »
» » Láthatatlan ember	30.— »
» » Nagyapó 100 tréfája	18.— »
Girard: Zsuzsika és a jó modor	18.— »
Guliver utazásai	18.— »
Hanstein: Elektropolis a csodák városa	16.— »
Páloczy Horváth I.: Isten veletek hobók	12.— »
Huld 44 nap alatt a föld körül	24.— »
Johnson: A kannibálok szigetén	17.40 »
Kästner: Másus 35.-e	18.— »
» Gyurka és a detektívek	14.40 »
Komlós: Római kaland	18.— »
Mayne: A skalpvadászok	14.40 »
Marlitt: A vén kisasszony titka	18.— »
Mikszáth: Tavaszi rügyek	14.40 »
» A két koldusdiák	14.40 »
Molnár: Pál utcai fiúk	18.— »
Móra F.: Mindenki Jánoskája kvc.	15.— »
» Az ezüstsavú harang	32.— »
Ohlc: Az ismeretlen Szaharában	17.40 »
Ossendowsky: Egy csimpáz kisasszony naplója	31.20 »
Pajeken: A vörös kém	14.40 »
Rákosi: Bobby és Csiba	14.40 »
Kexholmi Mária	16.80 »
Ring: Peik egy kis fiú története	14.40 »
Sienkiewicz: Sivatagban őserdőben	30.— »
Strasser: Fizikai tréfák	18.— »
Twain: Koldus és a királyfi	14.40 »
» Tamás úrfi mint detektív	15.60 »
Wassermann: Bula Matari (Stanlet)	17.40 »
Van Loon: Az emberiség története	26.40 »

A kassai rádióállomás magyar iskolai közvetítéseinek műsora az 1935-36. tanév első felében:

- Október 8.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Palotai Boris: Felhő Bandi és Nap Gyuri családja. Hangjáték. c) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Keller Szerén: Kis gyerekek versei. Előadják a Hunyady-utcai iskola növendékei. c) Tóth Endre: Dalibor. Történelmi hangjáték. d) Cigányzene. e) Iskolai pósta.
- Október 15.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Szepeziné Nagy Mici: Fáy András, a nagy szlovenszkói mesemondó dramatizált meséje. c) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Somvársky J.: Mindennapi ellenségeink. Beszélgetés a falusi megvárosi emberrel, valamint az orvossal. c) Leonhardt Vilmos: Hogyan készül az üveg? Hangjáték. d) Zene. e) Iskolai pósta.

- Október 29.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Pósa Lajos: Szeresd a hazát. Előadják a Hunyady-utcai iskola növendékei. c) Törzsök István: Mi a haza? Hangjáték. d) Smetana zenéje. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Goldbach Frigyes: Október 28. jelentősége. Hangjáték. c) Himnusz.
- November 12.** Alsófok: a) Kis hírek. b) K. J. Erben: Arva leány ágyacskája. Vers. Fordította Farkas István. Előadják elemi iskolai gyerekek Kellner Szerén tanítónő be tanításában. c) Szepesi Gyula: Jóska először ül vonaton. Hangjáték. d) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Hogyan születik a magyar nő? Zenés hangjáték. Irta: Erdős László. c) Iskolai pósta.

- November 26.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Palotai Boris: Krumpfli úrű házassága. Hangjáték. c) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Somvársky J. előadása: Mi a szlovák Matica? c) Hegyesy Gyula: Békő vár ura. Hangjáték. d) Cigányzene. e) Iskolai pósta.

- December 10.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Törzsök István: Mértékletes Péter, Torkos Pál. Hangjáték. c) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Előadás szlovák karácsonyi népszokásokról. c) Szepesi Gyula: Tatárjárás Moldaván. Hangjáték. d) Zene. e) Iskolai pósta.

- Január 7.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Előadás a Vöröskereszt nagyjairól (pld. Nansen stb.). c) Tóth Endre: Az esztendő képekben. Hangjáték. d) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Csizy Kálmán: Kirándulás a domical cseppkőbarlangba. Hangjáték. c) Cigányzene. d) Iskolai pósta.

- Január 21.** Alsófok: a) Kis hírek. b) Szepeziné Nagy Mici: A favágók. Hangjáték Martin Rázus elbeszéléséből. c) Cigányzene. — Felsőfok: a) Kis hírek. b) Hviezdoslav költeményeiből szavainak elemista gyerekek. c) Szepesi Gyula: Somodiban mezilláb mosnak a patakban. d) Cigányzene. e) Iskolai pósta. — Az iskolarádió-közvetítések minden hét kedden 8 óra 30 perctől 9 óra 30 percig történnek, még pedig úgy, hogy egyik héten a pozsonyi, másik héten a kassai állomás adja a műsort, melyet aztán kölcsönösen átvesznek.

KITŐL KÉRJEN TAMOGATÁST KÖNYVESBOLTUNK?

Csak a magyar tanítóságtól,
mivel a mi jóléti intézményeink
szolgálatában áll.

Könyv, papír, írószer, szükségletünket azért csak itt szerezzük be.

TARTALOM:

Vezércikk: (bb): Szavak és teltek. — **Fórum:** Bátori Emil: Magunknak és mindenkinek. — —cz —a: Látogatás a beretkei árvaházban. — **Egyesületi élet:** Tagnyilvántartási lapok. — Pályázat. — Zsebnaptárunk. — † Szabó Sándor. — Temetésre! — **Krónika:** Szepesi Gyula: A lévai Gyöngyösbokrétá... — Az igazság és a hazafias elfogultság... — **Közművelődés:** Boross Béla: A közművelődési törvény és végrehajtása. — **Szemle:** Könyvek, folyóiratok. — **Hírek.** — **Kiadóhivatall** üzenetek.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislave č. 3006/III. 921. Príslušný podavač poš. úrad Komárno.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Átutazóknak kedves oltihona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. kerthelyiség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyszonyi kelengyét esakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

==== Fried Sándor ====

Bratislava _____ Piešťany

Vadász-sor 8.

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és beces családjudnak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A CSEHSZLOVAK GRAFIKAI ÖNIO R. T., PRAHA

Farkas: **Olvasókönyv**

a polgári iskolák számára, kötve, I. rész 21'70;
II. rész 22'70 Ké. (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi--Weiss: **Olvasókönyv**

a polgári iskolák számára, kötve, I. rész 23'70;
II. rész 21'70 (31. III., 31.145/32-I.); III. rész
25'70 Ké (1933. VI./9. 16.532-I.-33.).

Wessely: **Magyar nyelvtan és nyelgyakorló**

a polgári iskolák számára, I. rész 10'—; II.
rész 8'— Ké. (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: **Természetrajz**

a népiskolák 6—8. osztályai számára, kötve
Ké 15'50. (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy ingyempéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unió cég Praha. — Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközjeink szlovenszkoí főmegbizottjánál

a STEHR-féle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno, 1935.

MAGYAR TANÍTÓ

A decorative flourish consisting of a stylized flame or leaf shape with a central stem and two curved, pointed ends, positioned to the right of the word 'TANÍTÓ'.

XV. évf.

20. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkői Állalános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzka Ruszi ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkői Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Szepesi Gyula, Uherezky Géza, Willand János.

Kötészerkesztő: Gáspár János.

Kárpátaljai munkalársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40— Ké. Egyes szám ára 2— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.) a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos, központi elnök,
Bratislava, IX. Hrboň-u. 15. — Titkárság: Vásárhelyi Károly, főtitkár,
Uherezky Géza, titkár, Komárno. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a
közp. elnök címére küldendők. E levelekben közölni kell a tags. számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:
Egyszeri közlésnél:

1. egész oldal	80 Ké
1/2	» 50 »
1/4	» 30 »
1/8	» 15 »

Engedmények:

3×i közlésnél	15 %
6×i »	20 %
12×i »	25 %
24×i »	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 » 1/2 »	500 »
1 » 1/4 »	320 »
1 » 1/8 »	200 »

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Harc a békéért.

A napilapok az utóbbi időben vezető oldalait az afrikai harctérről érkező haditudósítások számára tartják fenn. A vezércikkek, s a lapok belsejében olvasható nagyobb közlemények is Abessziniáról és a vele összefüggő genfi eseményekről szólnak. A máskor őszi kultúrmozgalmakról, az irodalom és művészet évadnyitó szenzációiról beszámoló hasábkok az egyedüli nagy szenzáció, a háború még el nem felejtett szólamiit hirdetik, az újságíró-tollat a harcászati frazeológia követelményei szerint hegyezték meg. A békés polgár bizonyos fölényes mosollyal figyelte ezt a színváltozást és valahogy nem tart rokonságot ezzel a nekihevíveléssel. S amíg odalent messze buzgóan dörögnek az ágyúk, robbannak a bombák, a béke harcával elfoglalt kisember hagyja, hogy ezt a harci lármát elfogja előle a sivatagok homokja, mert ő ennél fontosabb munkát végez.

Amikor polgárról és kisemberről beszélünk, elsősorban magunkra, tanítókra gondolunk, akik igazán nem érünk rá arra, hogy fölhorranjunk, meghökkenjünk, majd föllélegezzünk a távolról — sokszor ellentétesen — rezdülő hangokra. A tanítóság, elzárkózva csendes műhelyébe, lakadaltalanul munkálkodik a béke nagy művén, s munkáját szent hittel folytatja, mert a lelke és hivatása közti harmónia erejével meggyőződésévé érlette, hogy a gyűlölet csatazaját mindenkor túlharsogja a szeretet lágy, édes szava.

A honvédelmi nevelés tárgyában nemrégien kiadott miniszteri rendelet mottója a hazaszeretet. Tévedés volna e rendelkezést úgy értelmezni, hogy az iskolára és a tanítóra bízott gyermekszereget rá kell szoktatni a háború borzalmaira, s a gyermekekből mintegy kinevelni a háborúszínházis kellekeit. Köztársaságunk elnöke mondotta volt egy alkalommal az ifjúsághoz intézett beszédében, hogy a saját fajunk, népünk szeretete ne jelentse egyúttal a más népek gyűlöletét. Úgy szeressük tehát magunkat, hazánkat, hogy ezzel másoknak ne ártsunk. A honvédelmi nevelés különleges követelményei nem azt célozzák, hogy a hadsereg és intézményeinek argumentumával az embertestvéreink elleni támadás lehetőségét bizonyítsuk, hanem ezen intézményeknek a pedagógiai hatás területére való bevonásával kifejleszteni segítsük az öntudatos, a maga erejében bízó és arra támaszkodó állampolgárt, aki tisztában van azzal, milyen eszközök állanak az állam rendelkezésére a békés élet védelme szempontjából. A honvédelmi nevelés nem

lehet más, mint békére való nevelés, s a tanítóság, így értelmezve a rendelet utasításait, azt »az ifjúság egészséges demokratikus és köztársasági szellemben való nevelésére« alkalmazza.

A béke harcához kell számítanunk a köztársaság tisztviselői karának ama heroikus küzdelmét, melyet a jövőévi állami költségvetés összeállítására előtt, illetékes helyeken, a fizetésleszállítások hatálytalanítása érdekében kifejt. Olvasunk erről a szívós harcról egy-egy szürke tudósítást, mely rendszerint semmit sem mond, s nyilvánvaló az a tendencia, mely egyik oldalra sem akar kedvezőtlen színben mutatkozni. Az egyik oldal tudniillik a közalkalmazottak nagy tábora, a másik pedig az állam háztartás tehertétele. Csupán ott van a tévedés, hogy a közalkalmazottak érdekeit nem azonosítják az állami gazdálkodás érdekeivel. Számos cikk és szónoklat bebizonyította már, hogy a fizetésleszállítások szomorú ténye egyenes arányban áll a tisztviselő-társadalom vásárlóképességével, s végeredményében a gazdasági élet tempójával. Ha tehát a legjobb vásárló és fogyasztó réteg: a tisztviselői státus életképességét fokozzuk, ezzel egyidejűleg föllendül a gazdasági prosperitás fokát jelző ipar és kereskedelem is. Ezt a tételünket a sorozatos fizetésleszállítások negatív értelemben sajnos igazolják; államunk érdekében követelnünk kell, hogy a fizetéscsökkentések egyszersmindenkori törlésével a hivatalnok kar anyagi lábrakapása pozitív eredményeit dokumentálhassa.

A jobb sorsunkért folyó zajtalan küzdelmünknek egy jelentős állomásához érkeztünk a napokban a jóléti szövetkezés terén. Mint már régebben hírt adtunk róla, a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja eszmei együttműködést vállalt a Szt. Ágoston Társulattal a Hanza átfogó koncepciójában. Ennek az eszmei elgondolásnak a gyakorlatba való átvitele kezdődött meg a minap, amikor a két intézmény vezetői megállapodtak a közös üzleti munka összeegyeztetése dolgában. A tárgyalások folyamán mindjobban kidomborodott annak a szükségessége, hogy az egymáshoz célkitűzés tekintetében közelálló intézményeink összefogódzzanak a kisebbségi életsors ösvényén, s hogy erre immár élő példát éppen a hivatásban is rokon papunkra és tanítóinkra szolgáltatt, ez kétszeres örömet jelent számunkra. Mert vezetőink egységét, együttműködését látván, talán magára ébred a széthúzás átkát nyögő népünk is!

Íme, ez a mi jelentésünk a béke harci frontjáról. Nem választjuk ki a szedőszekrényből hozzá a győzelmes előnyomulások öles betűit: — hiszen győzelmünk még messze van. De harcolunk érte, s fegyverünk a munka: a béke fegyvere.

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Mi hasznunk van az osztályozásból?

Kónya József.

A nagyközönség általában nem szívesen foglalkozik pedagógiai problémákkal, de ha az osztályozásról van szó, mindenkinek van véleménye és ezekből az apró megnyilatkozásokból összetett közvéleményből folytonos vád hangzik az iskola felé, mely ezt a középkori eszközt még ma is a maga ősválóságában használja.

Es van is benne valami igazság. Az iskola minden tekintetben rohamlépésben modernizálódik, de az osztályozásnál, a legutóbbi reformokat leszámítva, mereven konzervatív. Miért? Erre meggyőző feleletet adni vajmi nehéz. Leginkább az osztályozás ambíciófejlesztő hatását említik, mint olyant, amit mással helyettesíteni körülményes lenne. Sajnos azonban, hogy ezzel a romboló hatások egész raja is érvényre jut, mert ezeket lehetetlen elválasztani az egyetlen jótulajdonságtól.

A napisajtó mostanában talán túlsokat is foglalkozik ezzel a problémával, tehát nem lesz ártalmas, ha mi is kissé mélyebben boncolgatjuk ezt a kérdést. Az osztályozás elleni panaszok ugyan nem érintenek annyira minket, elemi iskolai tanítókat, mert az elemi iskola bizonyítványa még nincs olyan kihatással a tanuló életére, mint a középszkolai, de az igazságot keresnünk kell magáért az igazságért is.

Aki kénytelen megelégedni elemi iskolai műveltséggel, rendszerint nem is sokat törődik a bizonyítvánnyal. Az én tanulóim 90%-a szalonnát csomagol a bizonyítványába és a benne levő jegyekkel a szülők sem törődnek valami sokat, mert azt tartják, hogy nem lesz a gyerekekből — püspök. Fizikai munkásnak — szerintiük — pedig nem jeles bizonyítványra, hanem egészséges szervezetre és erős izmokra van szüksége. Az iskolát és ezzel a tudományokat nem sokba veszik és a gyermeket csak a bünteléstől való félelemükben küldik iskolába, különösen a 7—8. évfolyamban. Népvünk — sajnos — még nem jutott el annak beismeréséig, hogy az okos ember az eke szarvánál is jobban érvényesül, mint az analfabéta.

Ha ilyen szempontból nézzük az osztályozás problémáját, igazán kár lenne e kérdés békájából ökröt fújni, de vannak kivételek és lelkiismeretes ember magababodbben az olyan nagy mentetőknél, mint a kis Martinek Jaromír szörnnyű tragédiája. noha az ő végétét egy végtelenül szenzibilis anya pszihopatólogikus eltévelyedése okozta. (L.: M. T, XV. 146.)

Isméllék: keressük az igazságot magáért az igazságért és hogy az osztályozás problémakomplexumában valami rendet tartsunk, tagoljuk részekre a kérdést és csoportosítsuk közelebbi rokonságuk szerint az e tárgykörbe tartozó parányokat. Adjunk feleletet arra, hogy lehetséges-e az igazságos osztályo-

zás, helyes-e a notesz használata, észszerű-e az évközi bizonyítványok kiadása, mit foglaljon magában az évvégi és végbizonyítvány, megszabadulna-e az iskola az »osztályozás« gyűjtőnév alatti vádaktól ennek eltörlésével és mivel helyettesíthetjük az osztályozást, illetve ennek ambíciófejlesztő hatását?

1. Lehetséges-e az igazságos osztályozás?

Vitán felül áll, hogy az osztályozásnak csak akkor van értelme, ha tökéletesen igazságos, mert enélkül fabatkát sem ér. Tehát legyünk igazságosak! Könnyű ezt mondani, de annál nehezebb a gyakorlati kivitelezés. Ha abszolút igazságot keresek, elég megdönteni a hitemet ezzel a kérdéssel:

— Milyen tudás szükséges ahhoz, hogy a tanuló pl. állampolgári neveléstanból hármast kapjon az elemi negyedik osztályában?

Szeretném látni azt a pedagógust, aki erre a kérdésre megnyugtató feleletet tudna adni! A klasszifikálásnál nincs olyan pontos készülékünk, mint pl. a gabona osztályozásánál, ahol a magot akár tűzféle minőségűre is szétválaszthatjuk. Talán az olvasásnál mérni tudnók a gyorsaságot stopperórával, de már az elvétéseket hiba volna csak kvantum szerint elbírálni, mert ezek között olyan nagyok a minőségi eltérések, hogy lehetetlen normát felállítani.

Rengeteg példát lehetne felhozni szemléltetésül arra, hogy az elvétésekért nem mindenkor a tanuló felelős, ezért csak az alábbiakat okadatuljuk. Hányszor megtörténik, hogy a tanuló önhibáján kívül, nem tudatos, ezt mondja: $3 + 7 = 4$, moha a kérdésünk ez volt: mennyi $3 + 4$? Ebben az esetben a rokonhangzás számlájára is írhatjuk az elvétést, de valószínűbb, hogy az eredményre koncentrált a tanuló minden figyelmét és a nagy igyekezetben a második összeadandó helyén feltört tudattalanul a túlerősen appercipiált eredmény.

Még szemléltetőbb a következő eset. Előzőleg gombócokkal számoltunk, ami a tanulóknak igen tetszett. Ezt megünvünva, más tárgyat vettem elő és egyik nebulóm közderültséget keltve kivágja, hogy ha 20 alma van a fán és leesik róla 7, marad rajta 13 gombóc. Ebben az esetben is megállapítható az elvétés oka, de az elvétések ezreinél nem mutatható ez ki, illetve nincs időnk minden eset okának tudományos kifürkészésére. Ha pedig nem tudjuk megállapítani, hogy a tanuló mennyiben felelős a hibáért, nem is ítélni tudunk igazságosan.

Mikor osztályozni akarunk és az igazságos bíró szerepében szeretnénk tetszelegni, gondoljuk meg, hogy emberfeletti feladatra vállalkoztunk, mert ki tudja felmérni és számjegyek közé szorítani azt a lelki hatást, amit tanításunk a tanuló lelkében kivált? A modern iskola ugyan igyekszik a tanuló minden lehető formában vallomásra bírni, de így is csak gyertyavilággal járunk a gyermek sötétbe burkolt lelkiségének síkján; hol egy fára, hol egy sziklára esik pislákoló mécsesünk, — az egészet bevilágítani képtelenek vagyunk.

A sok közül azért hoztam fel azt, hogy melyik tanuló érdemel negyedikben áll. polgári neveléstanból hármast, mert tavaly félévkor egy vásolt, lusta tanulómnak hármásra javítottam a jegyét, mert olyan figyelemmel, lelkesedéssel hallgatta az éhező madarokról tartott előadásomat, kivételesen a feladott verset hiba nélkül elmondta, ő volt az első, aki madáretetőt készített és a madarakat etette, hogy komolyan hinni kezdtem pálfordulásában. S miért volt ez a nagy igyekezet? A madáretetőbe csalogatott madarakat lészórhurokkal összefogdosta, mint később értesültem. Bizonyos, hogy már az iskolában rájött arra, hogy az ilyen madáretető kitűnően használható madárfogdosásra és ezért árult el a tárgy iránt olyan lelkesedést. Kérem, tessék itt osztályozni!

Más, biztosabb mérőeszköz hiányában az osztályozásnál csak a tanító lelkiismeretére támaszkodhatunk. Az emberek között — sajnos — sok a lelkiismeretlen és ki merné állítani, hogy minden tanító lelkiismeretes ember? A lelkiismeretességnek fokai vannak és nem osztályozhat ugyanúgy a hajszálhasogatón lelkiismeretes, mint a lág lelkiismeretű tanító.

Tegyük fel, hogy minden tanító lelkiismeretét valami ördögös medecsnával egyenlővé lehetne tenni, s ekkor elérnők az abszolút igazságot? Bajosan. Azért vagyok Tamás, mert ember objektív véleményt mondani képtelen. Mindenki a saját énjén keresztül nézi a világot és szemüvegének kicsinyítése, nagyítása, tarkítása, torzítása szerint mond ítéletet és véleménynyilvánítások a saját énjéből adott körítéssel tájálja mindenki a menüt. A mellékes és apró behatások raja dolgozik azon, hogy tévedésbe essünk. Ezek között hatalmi szerepet játszanak az érzelmi motívumok. Előtte pl. nincs közömbös ember. (S ki előtt van?) Ha valakivel csak egyszer is beszéltem vagy láttam, vagy rokon- vagy ellenszenves előtte. Az illető modora, fellépése, társadalmi állása, szépsége-rútsága, hozzám való viszonya. stb. stb. mind befolyásolják a róla alkotott véleményemet. Ez az első benyomás aztán nehezen formálódik, mert leggyakrabban tudatalattivá válik és későbbben nem is tudjuk okát adni annak, hogy miért éppen ilyen a véleményünk. S ki ne ismerné

Modern bútorok

Legnagyobb cég a szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4.

Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

el hogy az ilyen rokon- vagy ellenszenv lehet igazságtalan is? Ugyanis az érzelmi életünknek vajmi kevés köze van a logikához. Nos! Minden tanulónkhoz ilyen érzelmi kapcsolat fűz. Igazsághajszolásunkban, persze, igyekszünk a tudatos tévedéseket kiküszöbölni, de a tudatalattiakkal nem vehetjük fel a harcot, mert nem ismerjük azokat.

Sokszor még a tudatos mellékkörülményekkel is baj van. Pl. számtanból kell osztályoznom két egyenlő tudású tanulót. Az egyik rút külsejű, rongyos, piszkos, modortalan, rossz viseletű, tehetséges, de lusta, az apja koldus, aki módos gazda volt, de a vagyonát elítta; a másik viszont gyermekszerűség, csinosan öltözött, tiszta, udvarias, példás viseletű, gyenge tehetségű, de végfelenül szorgalmas, az apja uradalmi intéző, aki tarokpartnerem. Tessék itt megkeresni az igazságot!

Az éns egyéni mértékem szerint nyers tudás szerint mindkettő hármast érdemel, de vajjon helyesen cselekszem-e, ha ilyen két, merőben ellenkező egyéniséget egy skatulyába szorítok? Ha erősen szociális beállítotágú ember vagyok, akkor az elsőt fogom kedvezőbben elbírálni, ha esztéta vagyok, a másodikat. Az élsőnél szomorú családi körülményeit enyhítő körülménynek vehetem, de helyesen teszem-e, ha a második hangya-szorgalmát jutalmazatlanul hagyom? Nagy lelki tusa után elhatározom, hogy az egyik is, másik is hármast fog kapni, de közben eszembe jut, hogy a másodiknak éppen ez a bizonyítvány dönti el a gimnáziumi felvételnél a sorsát. Mit csináljak? Pont én vágjam el a nyakát?

Igen, kedves Kartársaim, így van ez. Hiába, igazságosan osztályozni képtelenek vagyunk.

S aztán bizonyos értelemben mindnyájan perccemberkék vagyunk. Ki ne tapasztalta volna, hogy néha a leggyengébb tanulónk is talpraesett feleletet ad, máskor pedig a legértelmesebbtől sem tudunk elfogadható választ kapni. Ilyenkor keresünk a hibát mindenkiben, csak magunkig nem jutunk el, pedig az első esetben kitűnő hangulatban léptük át az iskola küszöbét, másodsor talán azon gondolkoztunk, hogy melyik lyukat tömjük be a fizetésből megmaradt 95 Ké-val. A bizonyítvány kitöltésénél is lehetünk optimisztikus vagy pesszimiztikus hangulatban, ami a bizonyítvány igazságosságát erősen befolyásolhatja.

Minden tanító lelkében kirajzolódik a tanuló-ideál: Az egyik tanító kevesebb tudással is megelégszik, a másik viszont csikótudósokat akar nevelni, s eszerint az iskola nívója jobb vagy rosszabb. Könnyen megtörténhetik, hogy a nívósabb iskola négyes tanulója többet tud, mint a másik eminense. Hol van itt az igazság?

A tanító egyéniségén kívül nagy hatással van az osztályozásra az osztály tanuló-anyaga. Kitűnő anyag között a közepes hármast fog kapni, gyenge osztályban pedig ő lesz az osztály esze.

Egyik rokonom rovót kapott. Tanárjával jó viszonyban voltam. Protekció kellett. Elmentem hozzá, mert tragédiától

félt a família. Miért? — Mert azt akartam, hogy szorgalmasabban tanuljon a fiú, — jelenti ki a tanár. És mekkorát tévedett! Ha nem mondtam volna el a tanár intencióját, év végén biztosan elbukott volna, mert kishitű lett. (Egy gyenge tehetségű, de végtelen szorgalmas tanulóról van szó.) Nem mindig éri el a tanító azt a pszichológiai hatást, amire céloz. A kitünő elkapa-
lotta válhatik az elismerő jeggyel, míg a szorgalmas, de gyenge tanuló kedvét, önbizalmát veszítheti.

Megvilágíthatnám más oldalról is ezt a kérdést, de bárhol keressünk fix pontot, sehol sem találunk. Igazságos osztályozás a jelző ideális értelmében abszurdum.

Es ha igazságosan nem tudunk osztályozni, akkor az igazság szempontjából mi hasznunk van az osztályozásból?

(Folyt. köv.)

Az első évfolyam tanítóinak figyelmébe!

Ingyen Vezérkönyv

a fonomimikai és belüszemélyesítő módszer szerinti

olvasástanításhoz

annak, aki a Boross—Osztyéni-féle

Füzetes ábécé

és Olvasókönyvet

osztályába bevezeti. — A módszer alapos ismertetése, fonomimikai mesék, gyakorlati tanítások, részletes tananyagbeosztás!

Kiadja a Csehszlovák Grafikai Unió Praha-Prešov.

Október 28.-i állami ünnepre

állami lobogók

elsőrendű kivitelben kaphatók

könyvesboltunkban Galántán.

FÓRUM

KÖVESKUTI JENŐ

A Léván megjelenő »Bars« c. közművelődési és társadalmi hetilap október 6-i számában jelent meg az alábbi nekrológ, melyet teljes terjedelmében közlünk.

A budapesti rádió a hét elején ismételt jelentéssel adta a hírt, hogy a volt magyar tanítóképzőnket az államfordulatkor elhagyni kényszerült igazgatónk, Köveskuti Jenő, az élők sorából is eltávozott. Legutóbb, a múlt évi rokonlátogatás szerint volt itt-tartózkodásakor még teli életkedvvel beszélt az újratemetette szép családi környezetében kialakult munkásságáról, Petőfi dalairól s az Arany-balladák zeneileg új beállítású feldolgozásáról. Eletkorát meghazudtoló forró művészi lelkesedés áradt szavaiból. Egy új zenei stílus jelentkezésének joga és szüksége, amint azzal Petőfi Cipruslombok és Felhők-jének megzenésítésében s a drámai dal zenei feltámasztásában próbálkozott meg. Nem csodálkozott, hogy a rádió stúdiója félve nyúl a megtépt-lelkű Őstökösünk gondolattá jegecedett hangulatának, a harmóniás szavakba öntött kemény értelemnek zenébe... az »öntudatlan matematikába« foglalt kifejezéséhez.

Kevesen tudták nálunk Köveskútiról, hogy pedagógiai szervező munkásságán túl milyen muzsikalitás is élt benne. Vagy ha tudták, csak a zenepedagógust és az egyházi zenészt látták benne meg. Pedig sokirányban teremtő művészlélek volt, mint maga az élete is. Egyik pedagógiai ideáljának, a francia Montaigné életfolyása lebegett előtte, aki életútjait, thimián és baldriánokkal, kakukfü- és pacsirtacsészszárnyakkal tudta beszegni. Köveskuti is a tanítóképzős magyar pedagógusok Alkibiádese volt. Ha úgyhozta, hadvezér is. De a szép, a nemes, a kellemes vonását hordozta. Mikor intézetét, a mi tanítóképzői palotánkat a már új direktornak átadta s néhány hétig mindketten lakták még az igazgatói helyiségeket: a magáénak legelőkelőbb részét. bocsátotta a nézete szerint jogtalan utód, de a messziről került kartárs rendelkezésére. Simák igazgató Követkútit mindig, mint a nemes magyar példaképét emlegette.

Ma már néhai emléke meg fogja engedni, ha váratlan elhunytá alkalmán — nyílt sírjára szánt néhány hant lévai rögként — életéből, életművéről s ebben lévai tartózkodásáról e sorokat tesszük papírra... milyeneket évtizeden: túl ő szántott be az öreg képezde, majd az új tanítóképző palotájának — úgy választotta — szűk, de mindig, bizalmas, késő estéig világító szobájában, lelkiismeretesség szerint megtöltve a lapokat értékes tanítói és művészi gondolatokkal. A magyar kultúra értéktalajába jó rendet vágott munkája e helyen, Léva annálszeiben, ahhoz képest vár helyet, mert a munkást a város lelke, mégpedig a betelepülése után, úgy tudta megfogni, hogy rövid-

sen a régtől vesztglő tanítóképző új házának felépítését, később pedig a Reviczky Társaság s zeneművelő tartozékának megalapítását végezte el.

Köveskúti tanügyi vándorlásának lévai stációján azoknak az idegenből jötteknek példáját követte, akik rövidesen szinte »gyökerekké« tudtak átalakulni s a város lelkeségét felszított hivatali és közéleti munkásságukkal a község városiasodását s közművelődését kiválóan szolgálták. Hosszú soruk van ilyeneknek úgy a közigazgatási, mint egyéb területeknek vonalán s nem utolsó sorban a tanügyéén. Az utóbbi félszázadból fényes nevei Lévának Mácsay Lukács, Mailáth István, idb. Leidenfrost László, Lakner László, a három orvosdoktor: Brach Ferenc, Pólya József, Frommer Ignác, tanügyi téren: Frank Ferenc, dr. Tóth György, Malonyai István a gimnáziumtól, Szabó Lajos, Holló Sándor, Láng Mihály a tanítóképzőnél. Mind idegenszüléslésű jó polgára a városnak. Ezt az utóbbi értékes sort bővíti a most magyar mátyusföldi tuskulánumbában 70 éves korával szeptember 30-án elhunyt Köveskúti Jenő, a magyar tanítóképzőknek sorszerinti utolsó igazgatója.

Dunántúl született. Az ország azon részén, mely nemcsak történelmi sorrend szerint szerepel legelső tájegységként a közeplő Duna mentében, de ezeréve óta a magyar élet is ott szülte nem egy színvörös, nemzelfentartó intézményét és férfiát. Csak a keresztyénségre Pannonhalmával, azután viszonylag újabb lusztrumokban a »haza hőlesére« — a vihar- és az orgonaszavú Berzsenyi- és Vörösmartyra, az iskolaalapító Feszeticsre akarunk gondolni. Talán ilyenekből vette az egyszerű tanító fia is azt az erős történelmi, tanügyi, irodalmi, művészi, társadalmi, szociális érzést és érdeklődést, melyet lelke katedrín, tankönyveiben, lírájában mint elbeszélő műveiben, 58 opuszszámos zeneműveiben — egyháziakban és a magyar népi és műzenciekben — nyilatkozlatott meg. Bizonyára az sem véletlen, hogy pályája hivatali futtában szülőtája egyik legerősebb iskola-városában, Pápán is találkozni vele, s oda a későbbi lévai stációról elbeszéléseink egy kötetét szánta, a »Túl a Dunán«-t.

Tanári működését itt, a Kárpátok közt, Znióvárálján kezdte meg, hogy azután mindvég a legdemokratikusabb intézmény, a népiskolához kapcsolódó tanítóképzésnél maradjon. A Tátra egyszer zord fenyvesei, máskor enyhe völgyei egyként foglalták le lelkét a költészet részére a kies városkában. Az intézetet befogadott egykori zárdaépület pedig hatással volt az ifjú tanár későbbi egyházzenei munkásságára. Itt találta meg »a lánykát« is, ki azután — mint első feleség — soká betöltte lelkét, egész világát. A túróci kis gyöngyhelyet később, első felesége halála után is gyakran felkereste, hogy a két gyermekkel magánoskodó voltában s az idegbontó hivatalos évi munka után pihentetőben itt szerezzen újabb inspirációkat első szerelme megéneklésére. A vallomásokkal teljes »Arnyak«-at egyik művészlelkű ifjú tanítvány, Z. Szalay Pál rajzaival illusztráltatja is.

Valaki lebben Itt a közelben,
Mellettem támad, Rezdül az árnyad.
Jerünk a mélybe, Vadon ölébe!...
Ne bánatson téged, Hogy ránk sötéltelt!
... Maradj mellettem, Éjjáró szellem!
Csókolj örömmel... Jaj merre tűnsz el?...

(Vallomás.)

Rémes-suhogón fekelélve a felhő
Züg-büg, recseg és nyög az erdő.
Zokogón sír a szél a hegyek peremén.
Búcsú ez, búcsúdál, hiszen én, tudom én...
Pirkád e komor hegyek és ködein túl
Bércek birodalma... hű dalnokod én.

(Vihar.)

Hozzánk 1906-ban már a természet ilyen bűbájával eltelve érkezett, melyet t. i. az előző pápai és a megelőbbi dévai tartózkodások ébren tudtak tartani. Lévai első éveci a líráé voltak, aminek sötétté vált hangjait az egykori »lányka« halála okozta. Még ezelőtt Erdély történelmi levegője eredeti s a tanári studiuma szerint való tudományos érdeklődését erősítette, irányította. Onnét hozta az éppen divatrafajzott széppróza szerint a »mizera plebs contribuens iránt fejlett szociális gondolkodását is«. Epikája mindjobban ezek felé fordult. Hosszas előtanulmány után egy tatárjárás-kori regényt is ír s őriz fiókjában. »A Nép. Tíz rajz« című könyve, s részben a »Szomorúak és Vidámak«. Újabb elbeszélései már a társadalomtudományra vonatkozott tanulmányaira alapozódtak.

Utóbbi tárgykörbeli felfogását — az akkor még kevésbbé szalonképes témát, melyet Kenedy Géza is csak kesztyűs kézzel taglalt a pedagógusok részéről mohón olvasott Szociológiai nyomozásaiban — 1910 — gimnáziumunk szabad-licceumi előadásain sorozatosan ismertette... Mindjobban táguló társadalmi vilákat váltva velük ki a vidéki városka gondolkozó főiben, szerzetes tanártársaiban. Legjobb barátai a világot a szobája ablakából néző tudósnek nevezték, aki a betüktől nem látja azt... azt, mely sztatikai helyzetéből — rövidesen a »magántudós«-nak adva igazat — szociológiai beállítottságán lúl is nagyot robbanva változott meg! Azt, mely mint friss, új sztatikai erő a legértékesebb kollektivumokat, a nemzeti és vallásos öntudatot szocializálja. Köveskúti iskolai tanításait, már a szocializmusnak politikai térfoglalását megelőzve, teljesen a társadalmi élet jelenségeinek megfigyeléséből leszúrt törvényszerűségek jellemezték, amit azután a tanításnak többi ágaira is igyekezett átvinni — főleg intézete szaktudományára, a pedagógiára, mint szociális-pedagógiára. Azzal az új idők jelszavával teljes ifjú tanárgárdájával, melyet mint igazgató, maga köré gyűjtött.

Az iskola külső-belső rendjének kialakításával, abban a Léván addig szokatlan »bentlakás« intézményének az ifjúság, természetes, lelkiileg is egészséges kívánalmait, tapintatos, figyelembevett rendszabályaival, intézetét az ország egyik vezető

tanítóképzőjévé formálta ki. A koronát ugyancsak országos, de európai vonatkozásban is úgy gondolta feltenni az épületre, ahogy felvetette a problémát »A tanítók akadémiai képzése« c. fulófüzetében fejtette ki. Mint pedagógiai reformátor közeledett ebben ahhoz a szociológiai dimenzióhoz, ami ezt a kérdést ma is determinálja s ahogyan a tisztára szocialista világfelfogás a modern tanítóképzést már teljesen a főiskolára, az egyetemekre akarja bízni. E kérdésben való nézetével a magyarországi tanítók és tanárok legutóbbi kongresszusán régi tanártársaival differenciái is voltak, amit a fővárosi tanítószó — köztük sok tanítvány — is zajosan támogatott. Mint nekünk utóbb mondotta, utólag be kell látnia, hogy a tanítóképzés kerekének a maga nagyhorderejű fejlődésében nem szabad olyan gyorsan forognia — éppen a nép érdekei miatt. — Mégha a tanítók társadalmi érdekei azt követelnék is, — amiket más úton kell biztosítani. Tudományos kiképzetésük érdekeit a tanítóképzőkre — dícsérte a mi ittenvaló tanítói érettséginket! — felépített akadémiai befejezésű évfolyamokon is biztosítani lehet és kell... úgy, amint brosúrájában kifejtette.

A bölcs megnyugvása! Az a harmónia, mely érző lelkéből a Muzsákkal társalgásban fejtett s nyiladozott. Ebből született »48 Egyháziének, férfikarra« c. gyorsan elterjedt gyűjteménye, ezzel akarta »Az énektanítás vezérkönyve« c. praktikus pedagógiájának útján a népiskola ezen vadvirág-szerű tárgyát az öt megillető polcra emelni. Mindmegannyi a tanítók tanítójához illő pedagógiai beteljesülés bizonyítékai: az itt nem is érintett nyelv-irodalmi tankönyveivel együtt s a meggyőződése szerint jó ügyekért vívott harcaival.

De ezen elkényszeredve gyorsmunkás s a hű kartárs halálán érzett lelki depresszióval írt nekrológ nem volna várostörténelmi nézőpontból kielégítő, ha nem mutatna rá Köveskutinknak arra a városbajövelelével egyidős lörekvésére is, aminek eredménye a »Reviczky Társaság« megalapítása lett. Hogy a kiváló embernek erre a Léva-munkájára nem volt-e ösztökéje az a másik alkotás, melyet levékeny termékenységgel Pápán a Jókai-körben hagyott ott? — arról sohasem szólt. Annál inkább arról, hogy Léva olyan talaj, amelyből számottevő irodalmi értékek fakadtak már a multban is. Kikapcsolva a kérdésből az itt is működött átvándorló tanároknak, valamint a Lévából elszármazott, főleg pedagógus fiaknak másvidéken kifejtett tudományos munkásságát, a városban lusztrumokon át rendezett felolvasó esték, s a gyökérből sarjadt Reviczky és Kersék jel és biztosíték arról, hogy a városban meglehet alakitani a rendes alapszabályok szerint működő Irodalmi Társaságot is. Hasznos munkatársakra találva, nem csalódott, de nem is térhetett ki az elnökség elfogadása elől. A minden reménységgel indult meleg otthonát a literaturának a háború nehéz évei alatt még egy zene- és nyelvviskolával is kibővítette, mint a város közszükségleti kultúrfészkeivel. Jelélül annak, hogy Léva mindenkori kultúrtörekvéseit és mindíg visszatérő önművelő-

dési szomját még a háború évei sem tudták teljesen leszerelni. Történelmi roppanás kellett ahhoz... ami azután az Alkotót is létbiztosító hivatali minőségében is, lelki szükségleteket jelentő benntermett költői és művészi adottságaival más tájakra kényszerítette, vitte. Nem itt a helye kérdezni, hogy az időközben kifejtett mai kisebbségi irodalmunk mit és mennyit vesztett Köveskúti Jenőnek tőlünk volt eltávozásával?!

Budapest főváros tanügyi és irodalmi körei csak személy szerint nem ismerték Köveskútit. A vagonlakásos forradalmak lezajlása után azonban hozzájutottak ehhez is s megismervén a jövevényt, a Petőfi-társaság Koroda Pál ajánlására csakhamar tagjai közé választja, a legújabbban alakult Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság pedig ügyvezető alelnöki székébe ülteti. Aki Köveskúti lelkét mélyben ismerte, azt nem lepte meg, hogy az új életviszonyai új fészekrakásra is vezették. Közben t. i. a vallás- és közoktatási minisztérium a fővároskörnyéki népiskolák szakfelügyeletével is megbízta a gyermekeit iskolázató apát. Új feleségében ezek édesanyját, maga a lelkét megértő nőt nyerte. Mindkét gyermekét a tanügyi pályának szánta. Jenő fia, doktori diploma alapján a pécsi egyetem bakteorológiai intézeténél nyert alkalmazást. Az apai szív örömébe cseppent az öröm, amikor a reményteljes ifjú rövid betegség után elhunyt. Az édesanyja szlovák szelídségét örökölt s háborúvég után is még egyideig Léván gondosan nevelt Adélka polgári iskolai tanári vizsgával várja a maga értéke és a már néhai atyjának a népnevelés terén elért érdemei alapján leendő alkalmaztatását.

A gyászlevél a »jók legjobbjának« nevezti megboldogult barátunkat. A nekem dedikált »Felhőkön« és az »Elfeledett dalok«-on (opus 46 és 43) »boldog együttműködés«-ről emlékezett: az öreg barát. Mindkét nyilatkozat találó helytállás, eltávoztál Ifjú-öreg barát: emberi és kartársi eminenter elsőrangú s most sírbavitt, de Lévának mindig hálás emlékezetül megmaradó értékeidről. Egészen odáig, hogy váratlanul jött hírtelem halállal szeretteidet és a Téged szeretteket mintha csak megakartad volna kímélni egy utolsó, költőien finom érzéssel a válás nehéz óráinak fájdalmaitól. Avagy Istened bölcs-végzése volt ez? Kinek — igaz — a legjobb jóságát és a minden értékével is gyarlandó ember javára menő együttműködését a legkisebb templomban is himnuszos hangokon kívántad dicséretelni... végbúcsúzatlanul távozott, de anélkül is bizonyára megdicsőült, Barátunk!

Kriek Jenő.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Ké, Hozannával (400 old.) mint nagy St. 12 Ké árakban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Ké téríti és szállítólevéldíj felszámításával portómentesen kapható Kőbölkúton Stampaynál. A könyvek a M. T. Könyvesboltban. Galántán is kaphatók.

ISKOLAK FIGYELMÉBE!

Szemléltetőképek nagy választékban kaphatók könyvesboltunkban Galántán. Azon esetben, ha az alant felsorolt képek egy-egy példányára legalább 30 rendelés érkezik be hozzánk, akkor azokat mind magyar magyarázó szöveggel és címfeliratokkal tudjuk szállítani.

Színes meseképek 70×100 cm nagyságban felvonva, a 26 Ké.

A holló és a róka
Hüvelyk Matyi
Egércsalád
A lörbecsált róka
Hogy kapta a tengelice színes tollait?
Mese a nagy répáról

Színes szemléltetőképek 70×100 cm nagyságban felvonva, a 25 Ké.

A nagyváros és járművei
A vidék és szállítóeszközei
Tengeri kikötő és szállító eszközei
A folyamok szállítóeszközei
A tehervonat

Unger: Szemléltetőképek az őskor ember-, növény- és állatvilágából: 70×100 cm színes képek felvonva, a 25 Ké.

Júrakorszak állatvilága
A neandervölgyi ősember élete
A krétakorszaki állatvilága
A harmadkorszak állatvilága
A diluviális korszak állatvilága
A triász-korszak állatvilága
A diluviális korszak ősemberének szerszámai és művészete

Szemléltető képek 70×100 cm nagyságban, a 25 Ké.

A mi családjunk
Házállataink

Egészségtani faliképek felvonva, a 15 Ké.

Kötések alkalmazása baleseteknél

Unger: Figyelmeztető képek. A teljes sorozat (9 kép) ára 30 Ké.

Ne játszáj a lőfegyverrel!
Vigyázat, a kerekeknek fogai vannak!
Ne kapaszkodj föl a kocsira!
Ovatosan bánj a tüzelőanyagokkal!
Ne dobáld az autót!
Ne tégy kárt más vagyónában!
Az utca nem játszótér!
Vihar alkalmával ne tartózkodj fa alatt!
Az éretlen gyümölcs beleszűzést okoz!

SZINDARABOK

nagy választékban kaphatók könyvesboltunkban.
Kívánatra árjegyzéket küldünk.

EGYESÜLETI ÉLET

A bratislavai felsőbbíróság Martinkovics Alajos nyugalmazott igazgató-tanító-kántor, volt nagysallói, jelenleg mezőkis-sallói lakosnak adott igazgat a vagyondézsma-ügyben.

Ezeknek az ítéleteknek az össztanítóság szempontjából ör-vendünk, mert sérelmes és igazságtalan dolog volt az, hogy a vagyondézsma és a tagosítási költségeket a tanítói karral fizet-tették meg sokhelyen. Ezen igazságtalanságot hozták helyre a bratislavai felsőbbíróság ítéletei. Az ítéleteket alább kivonatosan közöljük:

I.

Martinkovics Alajos a zselízi-zeliezovcei járásbíróóság előtt, képviselve: dr. Gyapay Ede zselízi ügyvéd által, pert tett folya-matba C 97/34 szám alatt 3359 Ké 15 fill. tőke és jár. erejéig — a nagysallói róm. kath. iskolaszék alperes ellen, képviselve: dr. Kmoskó Béla lévai ügyvéd által, mert alperes a földek megműveléséért és vetőmagért járó 3000 Ké, azaz háromezer koronányi összegel — a nagysallói róm. kath. kántori földek tagosítási költségeinek a kiegyenlítésére fordította, továbbá os-lyasításért, misepénzért, miscalapítványokért közigazgatási vég-rehajtás kérelméért és felszólításokért járó költségek megtéri-lése iránt.

Időközben alperes részletfizetést teljesítvén, a kereset csakis az önhatalmúlag visszatartott és tagosítási költségek fedezésére fordított 3000 Ké összegre lett leszállítva.

A zeliezovcei járásbíróóság C 97/34/11. számú ítéletével fel-peres keresetének helyt adott és alperest arra kötelezte, hogy köteles felperesnek 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett 3000 Ké tőkét és ezen tőke után 1933. évi január hó 1-től járó 5% kamatot és 371 Ké ügyvédi költséget megfizetni, jogi képviselője dr. Gyapay Ede zselízi ügyvéd kezéhez.

Ezen ítélet ellen alperes: a nagysallói róm. kath. egyház felebbezéssel élt és a komárnói kerületi bíróság, mint felebbezési bíróság Komárnóban 1935. évi január hó 3-án kihirdetett Co 686/34/17. számú ítéletével az első bírói ítéletet megváltoztatta, felperest keresetével egészen elutasította és arra kötelezte, hogy köteles alperesnek ennek jogi képviselője, dr. Kmoskó Béla lévai ügyvéd kezéhez 462 Ké első bírói és 365 Ké felebbezési költséget megfizetni.

Ezen felebbezési bíróság II. fokú ítélete ellen felperes Mar-tinkovics Alajos felülvizsgálati kérelemmel élt.

Alperes időközben ismét törlesztést eszközölvén, felperes

keresetét 2580 Ké 10 f. tőkére, kamatokra és költségekre szállította le.

A bratislavai felsőbbíróság, mint felülvizsgálati bíróság — Rv. 307/35/20. számú ítéletével — a komárnói kerületi bíróság mint felebbezési bíróságnak az ítéletét megváltoztatta, az I. bírói ítéletet helybenhagyta és **felperes leszállított keresetének teljes egészében helyt adott**, kötelezván alperest arra, hogy köteles felperes részére ügyvédje és jogi képviselője, dr. Gyapay Ede zselízi ügyvéd kezeihez 2580 Ké 10 f. tőkét, ezen tőke után 1933. év január hó 1-től járó 5% kamatokat 871 Ké első bírói, 340 Ké felebbezési, 484 Ké felülvizsgálati költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével megfizetni.

A bratislavai felsőbbíróság, mint felülvizsgálati bíróság, indoklásában kimondotta, hogy a birtokrendezési és így a tagosítási költségeket is nem a haszonélvezőnek, hanem a tulajdonosnak, a jelen esetben a nagysallói róm. kath. iskola-vagyonnak kell viselnie.

II.

Martinkovics Alajos a želiezovcei-zselízi járásbíróság előtt képviselve: dr. Gyapay Ede zselízi ügyvéd által, pert tett folyamatba C 115/34. szám alatt a nagysallói róm. kath. iskolaszék alperes ellen, képviselve: dr. Kmoskó Béla lévai ügyvéd által:

1. 1933. évre járó ig.-tanítói tiszteletdíj	1050 Ké,
2. Tagosítási összeg hozzájárulása, szabálytalan kirovása ellen kétszeri felebbezés költségeinek megtérítése iránt	680 Ké,
3. Az 1928. évben kifizetett vagyondézsma megtérítése iránt	2281 Ké,
4. Felszólítási költségéért	36 Ké.
Osszesen	<u>4051 Ké.</u>

tőke és jár. erejéig.

A zselízi járásbíróság C 115/34. számú ítéletével felperes keresetének részben helyt adott, kötelezván alperest arra, hogy felperesnek 684 Ké rész tőkét és ezen tőke után 1934. március 13-tól járó 5% kamatokat fizessen meg, de az ezt meghaladó keresetével felperest elutasította és arra kötelezte felperest, hogy köteles 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett 1265 Ké perköltséget alperes részére ügyvédje, dr. Kmoskó Béla lévai ügyvéd kezeihez megfizetni.

Ezen I. bírói ítélet ellen úgy a felperes, valamint az alperes felebbezéssel élt és a komárnói kerületi bíróság, mint felebbezési bíróság Komárnóban, 1934. december hó 21-én kelt, Co 535/34/21. szám alatt kihirdetett ítéletével, felperest leszállított keresetével — mert időközben alperes az 1050 Ké igazg. tiszteletdíjat és felszólítási költségeket rendezte, 2965 Ké leszállított keresetével, elutasította és arra kötelezte, hogy köteles alperesnek 696 Ké 10 fill. felebbezési költséget megfizetni - jogi képviselője, dr. Kmoskó Béla lévai ügyvéd kezeihez 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett.

A komárnói ker. bíróságnak, mint felebbezési bíróságnak ezen elutasító Co 535/34/21. számú ítélete ellen Martinkovics Alajos felperes jogi képviselője, dr. Gyapay Ede zselízi ügyvéd útján: **felülvizsgálati kérelmet adott be.**

A bratislavai felsőbbíróság Bratislavában 1935. év szeptember hó 26-án meghozott és kihirdetett Rv 306/35/24. számú ítéletével az elsőfokban eljáró želiezovcei járásbíróság 115/34. sz. és a komárnói kerületi bíróság, mint felebbezési bíróságnak Co 535/34/21. számú ítéletét megváltoztatta, a tagosítási hozzájárulási összeg szabálytalan kirovása ellen 2 ízben beadott felebbezési költségek címén keresetbe helyezett, 684 Kč-ly ugyan nem állapította meg, ezen elutasítást a saját érdekét védte s így ezen felebbezéssel felmerült költségeket a felperesnek magának kell viselnie, ellenben a **vagyondezsma címén keresetbe helyezett**, s felperes által kifizetett összeget éspedig 2281 Kč tőkét, ezen tőke után 1934. év február 26-tól járó 5% kamatokat felperes részére megítélte és alperest arra kötelezte, hogy köteles felperesnek, felperes jogi képviselőjének, dr. Gyapay Ede zselízi ügyvédnek a kezéhez 15 nap alatt végrehajtás terhével 2281 Kč tőkét, ezen tőke után 1934. február hó 26-tól járó 5% kamatokat és 2688 Kč rész-perköltséget megfizetni.

A bratislavai felsőbbíróság mint felülvizsgálati bíróság indoklásában kimondotta, hogy a kántortanító a kántori földeknek csak ideiglenes haszonélvezője, azoknak sem nem javadalmasa, sem nem tulajdonosa.

A vagyondezsma mindenkor a vagyondezsma-törvény rendelkezése és szelleme szerint — annak a tulajdonosa, jelen esetben a nagysallói róm. kath. iskola, illetve e helyett az iskolaszék köteles viselni és fizetni, nem pedig a földet felülképpen — ideiglenesen haszonélvező kántortanító.

Az iskola-törvény rendelkezései szerint, ha a vagyondezsma kifizetésére az iskolaszék folyó pénzzel nem rendelkezik, joga van iskolai pótdátot e célból kivetni.

Vagyondezsma ügyben a tanítószágot a bratislavai felsőbbíróságnak mint felülvizsgálati bíróságnak Rv. 306/3524. számú ítélete érdekli és érinti, mert hiszen a vagyondezsma fizetése tekintetben — a tanítószág — nem látott tisztán.

Mindazok a kántortanító társaim, akik vagyondezsma-tartozatlanul fizettek, forduljanak jogi képviselőm, dr. Gyapay Ede želiezovcei-zselízi ügyvédhez, aki e tekintetben kellő felvilágosítással fog szolgálni. Ha hozzá fordulnak, vigyék magukkal:

1. a vagyondezsma fizetésére vonatkozó iskolaszéki, avagy iskolaszéki elnöki felhívást, ha ilyet írásban kézhezvettek.

2. A vagyondezsma fizetésére vonatkozó állami adóhivatali fizetési meghagyást.

3. A vagyondezsma kifizetését igazoló csekk-utalványt.

Martinkovics Alajos ezen végérvényesen megnyert pere volt a jégtörő per, az első tavaszi fecske.

A bratislavai felsőbbíróságnak, mint felülvizsgálati bíróság-
nak Rv. 306/35/24. számú igazságos ítélete az össztanítóságra
nézve megnyugtató ítélel, mért véget vetett az e feren uralkodó
bizonytalanságnak, és többféle felfogásnak.

Tek. Sarluzky-Mezőkissalló, 1935. szeptember 29-én.

Martinkóvics Alajos
ny. ig. tan.

Jelölő lista.

A »Párkányjárasi A. M. T. E. tanítómege« tisztikarának 3
évre szóló megválasztására a »Jelölő Bizottság« 1935. június
22-én Szölgényben tartott értekezletén a következő tagokat je-
lölte: Elnök: Bíró Béla, Horváth Dezső, Kónya József. Alelnök
I.: Gajdár István, Tóth István, Lacy József. Alelnök II.: Tury
Sándor, Kerekes Béla, Szabó Emil. Titkár: Beluch László,
Forgács Mihály, Pajor János. Jegyző I.: Szabó Emil, Drobny
József. Jegyző II.: Bátor Emil, Pál Elemér. Pénztáros: Bellus
Gyula, Endrődi Lajos. Ellenőr: Hetényi Antal, Pintér Gyula.
Könyvtáros: Tóth Gábor, Nagy József. Választmányi tagok:
1. Horváth Dezső, Lacy József. 2. Kónya József, Forgács Mihály.
3. Tóth István, Nagy József. 4. Nagy Lajos, Heinlein Edit. 5.
Kerekes Béla, Feiszhammel Valéria. 6. Bernáth Anna, Kaucsár
Agnes M. 7. Bátor Emil, Gajdár Erzsébet.

A szavazatok október 15-ig Bellus Gyula tanító Párkány
címére küldendők. A szavazatok az őszi közgyűlés alkalmá-
val a »Jelölő Bizottság« fogja felbontani és kihirdetni. Központi
kiküldöttek külön jelölve nincsenek, ezeket az új tisztikar vá-
lasztja meg a saját kebeléből.

Kérjük az Igazgató urakat a szavazatok szétosztására, össze-
gyűjtésére és közös beküldésére. — A jelölés nem kötelező.
Szavazni mindenkire lehet.

Párkány, 1935. szeptember 1.

Jelölő Bizottság.

A Szlovenszkoí Katolikus Kántor-
szövetség megalakulása. Szeptem-
ber 19-én Ersekujvárott megalakult
a szlovenszkoí katolikus kántorok
szövetsége. — Ez a nap a Musica
Sacra művelésének nagy örömnep-
nepe volt. A katolikus kántorok és
az egyházzene más ápolói főlébred-
tek tízenhatéves letargiájukból, s
tudatára ébredtek annak, hogy a
mai nehéz időkben, amikor az em-
beriségnek annyira szüksége van a
vallásos áhitatra, szervezett mun-
kával kell előbbre vinni az áhitatot
annyira előmozdító egyházi zene
ügyét azzal, hogy közös munkára,
szövetségbe tömörüljenek, mert csak
ezáltal biztosítanak maguknak na-
gyobb erkölcsi súlyt és biztosítják
anyagi érdekeik védelmét. Mintegy
ötven pap és kántor jelent meg az

alakuló közgyűlést bevezető isten-
tiszteleten az ersekujvári plébánia-
templomban. A Simor-intézet há-
romszáz növendékének éneke kérte
Isten áldását az új munkavállalásra.
A »Szent vagy Uram« kezdetű ősi
magyar ének előadásával az őske-
resztény istentisztelet egyszerű bé-
kességét és lényét varázsolta a je-
lenlévők szívébe. A gyűlésen Ersek-
ujvár katolikusága nevében Scepék
ersekujvári plébános üdvözölte a
messze földről összesereglett papsá-
got és kántori kart. Örömének adott
kifejezést azért, hogy a megújho-
dás munkájának kiinduló pontjál
éppen Ersekujvart választották. Majd
Szendrei István, az ersekujvári plé-
bániatemplom karnagyja, az ismert
zeneszerző s egyben a szlovenszkoí

katolikus magyar liturgikus reformmozgalomnak megindítója és a kántorszövetség kezdeményezője mondott terjedelmes beszédet, valamint a munkafőadatokat és kiemelte a szervezkedés jelentőségét. Az alakuló gyűlés vezetője, dr. Prenner Béla közhidgyarmati plébános volt, aki a Musica Sacra színvonalának emelését célzó mozgalom egyik leglelkesebb munkása. A magas szintű hangulatú, magas színvonalú

alakuló közgyűlés nagyigéretű nyitánya volt az Istent dicsőítő munkának, melyet az új szervezet ünnepelesen magára vállalt. (P. M. H.) (Mint értesülünk, az alakuló gyűlésen az alapszabálytervezeten lényegbe vágó változtatásokat eszközöltek, s ezeknek jóváhagyását pótilággal kérelmezték az egyházi főhatóságtól, — a szabályszerű megalakulás későbbi időpontra halasztódott.)

A Párkányi Tanítóegye 1935. november 7-én Párkányban tartja az évi őszi közgyűlését, a külön meghívó szerinti műsorral. Elnökség.

Karácsonyi József

Ismét kevesebben vagyunk, ismét egy sír zárult be magyar tanítótestvér fölé. Meghalt Karácsonyi József kartársunk, szentistvánpusztai tanító 40 évi áldásos működése után, 60 éves korában.

Vezér volt ő közöttünk: szellemi képességei, rátermettsége az ógyallai járáskör elnöki tisztére emelték, mely tisztét hosszú éveken át szakértelemmel, lelki képességekkel viselte. Sokat dolgozott Egyesületünk érdekében s egyesek érdekeit is szívén viselte, de már évek előtt betegség lepte meg, ami vezetői tisztéről való lemondásra kényszerítette. Attól fogva inkább csak iskolájának és családjának élt. Tanítványai rajongó szeretettel vették körül; meggyengült egészsége dacára is utolsó idejéig híven dolgozott iskolájában.

36 évi házassága gyermektelen maradt. Nemes szíve ezt a csapást úgy hárította el, hogy örökre fogadta Parma Jenőt, s mint saját gyermekét, atyai szeretettel körülvéve, emberré tette. Kollégánk lett ő is.

Szerető hitese meglörve viseli a csapást s mindnyájunk részvétele feléje irányul.

Tanítótragédia az ő halála. Nyugdíjba kíváncszott, hogy 40 évi önzetlen, becsüleles munka után élvezhesse a megérdemelt pihenést.

Nem úgy lett! De hitünk azért nem rendül meg a jó Isten végzésein s a csapást, mely egy-egy magyar tanító elhunytával ér mindnyájunkat, alázatos szívvel fogadjuk, mert biztosan tudjuk, hogy az az isteni kéz, mely sokszor keményen sújt ránk, ismét fel fog emelni!

Szeretett Kartársunk! Isten veled! porhüvelyedet a sírba tettük, de lelked közöttünk szárnyal, emléked minden magyar tanító szívében tovább él!

Virsik János, jkőri elnök.

Erdélyi Magyar Tanító. A Nagyváradon megjelenő, szerény külsejű tanítói újság szeptember 15-i száma (III. évf. 1.) sürgeti a tanítószövetség megalakulását. »Az alapszabályokba be kell venni — írja —, hogy az alakulat nem egyházi és hogy a szövetség egyedüli célja a tanítószövetség és ezen keresztül az iskolák érdekeinek megvédése... A tanítók felekezeti közti szövetség

ségének megalakítása és működése az idők, a jelenlegi körülmények és viszonyok által megkívánt tanítói alakulat. Az erdélyi magyar tanítóság nyugdíjügyéről — többek közt — ezt olvassuk a lapban: »A tanítói lelkek összeroppanásának egyik legfőbb oka a nyugdíj ügyek rendezetlensége. A felekezeti tanítók e kérdést 15 éven át még politikai faktorok igénybe vételével sem tudták a mélységből felszínre hozni. Ennek oka: a) a szervezetlenségünkben eredő erőlen megnyilatkozás, b) az a túlfűtött és elfogult áramlat, mely a vízbefűlőnek segítségért könyörgő hangjában, kinyujtott karjában egyfelől irredentát, másfelől kommunistát fedez fel.« — Ezekből a rövid idézetekből is nyilvánvaló, hogy az erdélyi tanítótestvéreink helyzete nagyon mostoha. Sóvárognak egy összefogó szerv, az egyesület után, mert minden bajuk okát a szervezetlenségben látják. Tanuljunk az ő panaszaiából! Becsüljük meg a mi várunkat: egyesületünket!

Iványi Károly ünneplése.

Ivány Károly ekeesi ref. ig. tanítónak október 9-én volt 25 éves tanítói jubileuma, melyet nagyszerű ünnepség keretében rendeztek meg az ekeesi ref. templomban. Az ünnepségen nagyon sokan vettek részt úgy az egyházi, mint a világi tisztelők közül. A közel 3 órán át tartó ünnepélyen szebbnél-szebb szónoklatok hangzottak el, melyekben az ünnepelt érdemeit méltatták. Ivány Károly a polihisztor-tanító mintaképe. Ha kell, műtervező és asztalos, mérnök, építész, festő stb. (Tudvalevő, hogy a Tanítók Házának is egy szép, alegórikus képet festett.) Gyönyörű rádiót, fényképezőgépet készített maga. Mindene sokoldalú tudása mellett végtelenül szerény, mert... tanító! Mint igazi hűséges, odaadó nevelőt, a jubileum alkalmával szívből ünnepelte közséje. A méltó ünnepséget a ref. presbitérium rendezte, élén Beke Kálmán lelkésszel és Koroknay Emília tanítónővel. A jubiláns tanítónak az egyház és a nőegylet értékes ajándéktárgyakat adott át. — A szép és a tanítót megtisztelő ünnepség műsora a következő volt: Az istentisztelet sorrendje: felálló ének: 113. dics. 1. vers. Gyülekezeti ének: XXV. zs. 1—2. Egyházi heszéd. Galambos Zoltán ref. lelkész. — A jubileumi műsor rendjén a jubiláns tanítót a következő szónokok köszöntötték: Az egyházmegye nevében Nagy Nándor e. m. főgondnok. A presbitérium és egyházközösség nevében: Beke Kálmán ref. lelkész. Egyh. megyei ref. tanítóegyesület és a Sz. Á. M. T. E. nevében: Kovács Alajos elnök. A Komáromi Járási Tankerület nevében: Waukay László elnök. Kis tanulók nevében: László Lenke 3. évf. tanuló. A róm. kat. tantestület és iskolaszék nevében: Bors Ábrahám tanító. A tanítványok nevében: Szabó Emília 8. évf. tan. Ref. Nőegylet nevében: Koroknay Emília tanítónő. Legöregebb tanítványok nevében: Tóth Mihály. Apáczaszakállasi Ref. tantestület nevében: Pethes Béla tanító. Kultúregylet nevében: Kiss Sándor nyug. jegyző. Szülőfalu nevében: Oszlányi József ig. tanító, Farkasd. A szülők nevében és mint testvér: Ivány Ferenc. — Az üdvözlések sorát a »Csak tovább!« kezdetű ének és a 91. dicséret fejezte be. — A megható ünnepség után társasbéd volt az ünnepelt tisztelőre.

KARTÁRSAINK FIGYELMEBE!

Értesítjük Kartársainkat, hogy a lapunkban hirdetett, vagy ismertetett tankönyvek, szépirodalmi és egyéb művek, segéd-könyvek stb. Szövetkezeti Könyvesboltunkban Galántán is beszerezhetők. Kartársaink tehát szolidáris kötelességet teljesítenek akkor, ha azokat Könyvesboltunkban szerzik be.

Értesítés.

Ezúton értesítjük a tanonciskolák tek. Igazgatóságait, hogy szerkesztésünkben és kiadásunkban már megjelent a tanonciskolák számára írt

Nemzetgazdaságtan.

Rövid időn belül a »Polgári neveléstan és Egészségtan« is megjelenik.

A tankönyvek, ha azokat minden tanuló kezébe adjuk, elősegítik a tanterv szerinti tananyag gyorsabb és eredményesebb feldolgozását és kiküszöbölik az eddigi fásasztó és időpazarló, jó eredményre nem vezethető diktálást.

Tekintettel a magyar tanításnyelvű tanonciskolák és azok tanulójának csekély létszámára, a magyar tanonciskolák csak úgy láthatók el magyar tankönyvekkel, ha az iskolák igazgatóságai azokat tankönyvekkül bevezetve, minden tanuló részére beszerzik, ellenkező esetben az előállítási költség sem térülhet meg. Szerkesztőbizottságunk kéri az iskolák igazgatóságait, hogy a tanulók létszáma szerinti példányszámot (Iparostanonciskola Igazgatósága Komárno) megrendelni szíveskedjenek. A könyv ára 5 Ké, mely összeg az eddig használt jegyzetfüzetek árából is megtakarítható.

A tanonciskolák felügyelőségétől nyert értesülés szerint az Országos Hivatal segélye a tankönyvek beszerzésére fordítható.

A fentiekre való tekintettel, a tankönyvek mindaddig könyvkereskedői forgalomba nem kerülhetnek, míg azok előállítási költsége meg nem térül.

Szerkesztőbizottság.

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással, az írva-olvasás tanítását fonemimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasó táblák!

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan **Ingyen vezérkönyv!**
2—3. évfolyam,
3—4. évfolyam.

Telkes—Novák Módszeres Számítan és Mértan 6—8. évfolyam.
Az új tanterv szerinti teljes tananyag, módszeres feldolgozásban.
Több mint 2000 gyakorlati példa. Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve. A könyvek kaphatók az Unie könyvkiadóvállalatnál Praha. Ingyen mutalványpéldány. A Magyar Tanítók Szövetkeztől könyvesboltjában Galánta és az összes könyvkereskedésekben.
6% a Magyar Tanítók Háza fenntartásához.

5 példány után 1 ingyen példány.

KRÓNKA

Nézzünk szét egy kicsit a saját házunk tájékán!

Nem régen azt állapították meg rólunk, hogy a szlovákországi magyar tanítószázad fölfeje nőtt a magyar társadalomnak. — ebből az alkalomból — úgy vélem — időszerű volna egy kis önmagunkba mélyedés, belső önvizsgálat. Mert azt bizonyára mindnyájan érezzük, hogy annak a nyilván jóindulatú bírálónak a megállapítását csak azok érdemelték ki, akik mesterségbeli munkakörükön felülemelkedve, népi, általános kultúrát érintő olyan eredményeket mutattak fel, melyekkel az egész szlovákországi magyar társadalom kultúr-értékállományát gyarapították. A kivülállóknak is be kell ismerniök azonban, hogy soraink között igen számosan található az ilyen testvérek, sőt büszkén állíthatjuk, hogy a nagy állag ilyen gondolkodású és munkakészségű, de a telkesek dicsőségébe igazságtalanság volna belefoglalni a lanykákat, nemtörődömöket, közönyösöket. S mikor e kissé éles kifejezéseket papírra rovom, ki kell azt is jelentenem, hogy ez lávólról sem érinti a szlovákországi magyar tanítótestvérek pedagógiai, tehát mesterségbeli levékenységeit. Az e téren folyó munkásságunk mindenkor és általánosan kifogástalan és fényes eredményeket felmutató volt. Lehet, hogy a gyatra felszerelésű szlovákországi magyar iskolákban, melyeknek ifjúsági könyvtárai hovatovább csak üres polcokkal fognak a tanulószereget jéle állítani, nem találjuk meg a legújabb tanítási metódusok alkalmazását, lehet az is, hogy a globalizálás mihozzánk csak egy éltized múlva ér el, ennek ellenére nyugodt lelkiismerettel állíthatom, hogy a kopott iskolaajtókon bármely pillanatban benyitó vizsgáló közeg talál olyan tudást a szlovákországi magyar iskolák szalmafedelei alatt, mint a legmodernebben felszerelt és támogatott kísérleti iskolákban. Hogy ehhez az eredményhez hogyan jutottunk el, az a mi titkunk, de el is árulhatjuk: elődeinktől örökölt ügybuzgalommal és kitartással. Lehet, hogy maradiak vagyunk, kísérletezni nincs alkalmunk, pénzünk, de a régi, kitaposott ösvény, ha talán túlságosan sok görönggyel tarkázott is, sohasem vezetett ingoványra bennünket, ezen haladva mindig elértük járadásgunk eredményét. Egy kicsit dicsekvés-számba mennek ezek a szavak, egy kicsit meglegetőzők is, de teljes jellelősséggel állíthatom, hogy aligha cáfolhatók meg.

Mikor tehát az önmagunk revizióját hirdetem, mindenkor az iskolán kívüli köteleességteljesítésre gondolok. Itt első sorban a saját szervezeteinknek, Egyesületeinknek, gazdasági érdekvédelmünknek, intézményeinknek minél odaadóbb támogatásáról kell beszélnünk. Pirulva kell megemlékeznünk arról, hogy még most is akadnak szlovákországi magyar tanítók, akik nem tagjai az Egyesületnek. Ha az ilyen testvérünknek neki szegezzük a kérdést: miért húzódozik az Egyesülettől, a leggyakrabban ötölhatol, anyagi okokat hoz fel: »kevés a fizetés, magas a tagdíj, majd jövőre, ha előlépek stb.« Hát mit feleljünk ezekre a ne-

vetséges érvelésekre? Mondjuk azt, hogy 80 korona tagdíj negyedevenként csak 20 korona terhel jelent, kérdezzük meg, hogy honnan gyarapítja mesterségbeli ismereteit, hogyan értesül a tanügyi berkekben történelekről, hogyan szerez tudomást az újabbkori szakvitományokról? Hát minek ezt kérdezni, hisz úgy is tudjuk, hogy a legtöbb a rendes egyesületi tagtól kölcsönzi ki a Magyar Tanítót, mert hisz »nem élhet úgy, mint az erdőben.« A másik tőlünk visszahúzódó meg egyenesen a támaddson kezd: »mert ilyen, vagy olyan az Egyesület, csak a klikkek érvényesülnek, túlmagasak a tiszteletdíjak, kiöregedtek a vezetők, nem eléggé rugalmasak az élet követelményeivel szemben stb.« Az ilyen vehemens testvérrel szemben már egyszerűbb a feleletünk. Csak azt kérdezni tőle, hogy honnan tudja mindezeket, holott nem tagja az Egyesületnek? Vagy a Magyar Tanító szöványos elolvasása, »ezt mondták, azt mondták« után van bátorsága így itélkezni? De legveszedelmesebb a cinikusak csoportja, akik azt kérdik, hogy mit ad nekik az Egyesület vagy a Magyar Tanító? Vajjon több lesz-e a fizetés, ha belép az Egyesületbe? Hát e csoport előtt igazán meg kell némulnunk. Ezekkel szemben igazán nincs ellenvelésünk, akik nem érzik, hogy a szlovákországi magyar tanítóság számára mit jelent a Sz. Á. M. T. E. és mit ad a Magyar Tanító. Az ilyen testvéreknek igazán semmit.

Azért hát, midőn elkönyveljük a társadalom elismerését, gondoljunk arra is, hogy mennyivel spontánabb, mélyebb és teljesebb lehetne ez, ha annál a szervezetnél, mely a szlovákországi magyar tanítóság munkáját, célkitűzéseit egységbe foglalja, rendezi mindnyájan hilet vallanánk.

De új lendületet kíván az a kultúrális munka is, mely éppen a tanítóságtól várja a legtöbbet. Az itteni köteleességünk a múltban abból, annyiból állt, hogy megtanítottuk a népet ollani, kertészkedni, egy-két szindarabra, énekkarl, ifjúsági egyesületet szerveztünk stb. És ez akkor elégnek is bizonyult. Eközben folyton megmaradtunk »tanító úrnak«, mely kifejezéssel azt kívánom szemléltetni, hogy sem mi nem közeledtünk a néphez, sem gz nem engedelt a bizalmatlanságából, maradtunk egymás számára idegenek, mert a fajiságból folyó testvériesség, az egyszintűség csak egy helyen volt elérhető: a korcsmában, ami aztán az összes nehezen kiküzdött szép eredményekkel halomra döntötte.

A mai élet követelményei egészen mások, különösen egészen mások a mi kisebbségi magyar életünk követelményei. Az a szigorú kasztszerűség, hermetikuss elzárkózottság egyenesen átka a mi kisebbségi közéletünknek, s ez fagyasztja el a legszebben meginduló kisebbségi kultúrmunkát, ez a gátja a szlovákországi sajátos, erdélyi méretű kultúrellet kialakulásának. A társadalmi osztálysorompók ledöntése a legfontosabb és legégetőbb kérdése a mai életnek. De távolról sem úgy, hogy a műveltebb, tradícióinál fogva pallérozottabb osztály süllyedjen le az alsóbb rétegekbe, hanem fordítva. A néplanító feladata az, hogy e demokratikus osztálykeveredést előkészítse, hogy így megvesse alapját egy egyöntetű és egyábrázatú kisebbségi magyar kollek-

livumnak. Csak azon az úton kell haladnunk, melyen elődeink, de a népi értékeket is észre kell vennünk, hogy a kifejlődő egységes magyarság azokat is abszorbeálja. Nekünk kell felvetni az irányvonalát annak a munkának, melybe úgy a felsőbb, mint az alsóbb társadalmi osztályok feloldódnának. Nem lesz állni, de fel kell emelkedni. Eközben éber figyelemmel kell ügyelnünk magunkra, nehogy lehúzzon bennünket a jalu sara. Az egyedülállóság, az önmagunkra utaltság, az unalom annyira hatalmába keríti a falusi tanítószágot, hogy minden neveltsége, kultúrszeretele ellenére is hány válik közülete kicsinyessé, hányan veszítik el magasztosabb, a szebb inánli érzéküket?! A falunak e destruáló, észrevétlenül őrlő hatásán kell erőteljennünk legfőbbképpen. A rádió és kultúrával összekötő vasút, autó korszakában biz' ez nem is olyan nehéz, mint régen volt, mikor a falusi tanító az ellen egyedül a lókalsó vagy bujdosó pohár medcináját tartotta hatásosnak. De főképpen megvéd ettől a tipró ellenségtől a kari öntudat. A nagy közösséghez való tartozás érzése, a mesterség iránti érdeklődés biztosít bennünket ez elsekélyedéstől, tehetségünknek a falun való elkallódásától. Keresünk és találunk örömet abban, hogy részt veszünk a saját Egyesületünk életében, hogy eddig véka alatt tartott értékeinket, szellemi kincseinket a nyilvánosság elé vigyük, hadd fényljenek az másoknak is, miként a hegyen épült város.

Igy sepregezzünk, Testvéreim, a saját házunk: táján, hogy kötelességeinket általánosabban, lókéletesebben teljesíthessük.

A túlnépesedett Olaszország,

ahogy e sorokat írom, még lényeg túlnépes. Legfeljebb a tropikus időjárás viszontagságaitól elpusztult 200 emberrel kevesbedett azoknak száma, akik elhelyezkedést, kényeret várnak Mussolininél és politikájától. Lehet azonban, hogy mire e sorok a nyomdászabla fekete köntöst felöltik, Abessziniában »részeg a föld a legrágább illattól, az embervértől.« A háború vérszomjas senevadja még e pillanatokban lánctraverve, lesen várja a szörnyű munka kezdetét, de lehet, hogy mikor e szerény sorokon végig fut a nyájias olvasó tekintete, már özvegyek, árvák joró könnye öntözi a veszteséglislák gyászos belül, lehet, hogy emberi boldogságok felgyújtott hajlékainak lángja, jüstje trja az égre a mementőt. Lehet, hogy e csendes őseleji pillanatokban, amint e sorokat írom, még csak a lőszergyárok bűgő gépei onlják az emberpusztítás mesteri szerszámait, de mire a sárgára érell falevelek peregni kezdenek, az acélburkolatba rejtett Asmodi szabadon bocskáva rombolja mindazt, amit ember eddig alkotott, szépnek, nemesnek ítelt.

Micsoda ellentmondás ülközük ki azokban az okfejtésekben, melyek a háború pusztító anyagát szabadjára kívánják engedni. Azt állítják, hogy a túlnépesedett ország képtelen életleheltségeket nyujtani. Új területekről kell gondoskodni, ahol az ember-

anyag elhelyezhető legyen. Ugyanakkor prémiumot kapnak a sokgyermekes családapák. És ha a borzalmas emberpusztító gépek elkezdik munkájukat, a túlnépesedésből egyszerre népirtkulás lesz. Kinek kellene aztán a megszerzett területek? Az ismeretlen földben porladozó hősi halottaknak bizonyára nem. És ezt éri a világ, azért fontolgatja oly sokáig, mit is legyen, azért utastlja irtózva vissza a Mussolini kínálgatását: »... Véres bor koponya pohárban, Hajtsd fel Világ, add ki fenékiig, Idd ki hősiesen és bátran!«

Csodálatos tragikuma az életnek, hogy csak a halál nyomán keletkezik. »Ha a földbe esett gabonaszem el nem hal, csak egy-maga marad, ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem«, — mondja János apostol. A múltak dicsőséges kultúráinak, az emberi tudás csodálatos emlékjeleinek rommá kell előbb omlnia, hogy nyomain új élet, új boldogság fakadjon. Vérrel kell öntözni a földet, hősi halottakból kell előbb hekatombákat emelni, hogy e drága áldozat utat nyisson egy tisztább, jobb jövő felé. Az emberiség, népek boldogulásáért, életeket, tömegek életét kell áldozatul vélni, hogy jobb, elnézőbb, megbocsátóbb legyen az ember. »Be meg fog szépülni az ember, Ha vérben jól megmosdik egyszer S be megjavul!«... — mondja a halál és élet rokonságának istendáldotta vátesze: Ady Endre.

De ha ez így van, az élet eme tragikuma ilyen mindenki által ismert, mire való azt elkendőzni? Minek beszélnek népek felszabadításról, emberi kultúrákban való részvételéről, minek szavalnak népjogokról, országoknak egymás iránti kötelességéről? Minek hirdetik a pacifizmust, nemzetek örök békéjét, az országok jó szomszédságát? Nem volna-e becsületesebb kijelenteni, hogy amely országnak túlsok a polgára s ennek következtében megirtkul a mindennapi kenyér, az háborút kezd! Vagy elveszti s akkor kevesebb népnek elegendő lesz az ország, vagy megnyeri s akkor új elhelyezkedési területekhez jut. A háború rombol, pusztít, de ezzel szemben munkát ad. Romjain új világ épül, régi boldogságokat nyomorúságokkal takarja, de ezen új örömök, gyönyörűségek nyílnak. A rothadásból kél ki az új mag.

Ugy-e borzadazol, nyájas olvasó, e cinikus szavaktól? Menynyire lávól esik ez az emberi lélek tisztá, nemes érzéseitől! Mennyivel emberibb ennél a béke gondolata! Mennyivel könynyebb, emberesebb hozzácsatlakozni a megegyezés, a kölcsönös megbecsülés és segítés eszméjéhez! És ha érezzük is életünk tragikumát, hogy az élet a halál nyomán fakad, bízzuk a pusztítást a kiszámíthatatlan természeti erőkre. Emberi ész, szava inkább az életek megtartására, épségben való megőrzésére törekedjék, mint a rombolásra, háborúra. Mert — sajnos — mi már megértük, hogy az ember — a költő szerint — jól megmosdott a vérben. S vajjon megjavult-e?...

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

T. G. Masaryk: Hogyan olvassunk? Masaryk gondolatai nemcsak a filozófia, politika, vallás és gazdasági élet egészséges, természetes és újszerű elveinek a forrása, hanem a mai pedagógiáé is. Megtaláljuk nála a pontosan kitűzött célt, amely felé a csehszlovák iskola nevelési szellemének haladnia kell. Írásaiban már 35 évvel ezelőtt megformázta mindazokat a princípiumokat, amelyek a mai nevelés és tanítás reformja alapszik. — Az olvasásról, mely számára az ismeretszerzés igen fontos forrása, a következőket mondja: „Folytatosan olvassunk, hogy az íróknak minden gondolatát helyesen értelmezzük. A figyelmes olvasás odaszigit bennünket, hogy az író metódusát megismerjük, azaz, hogy az író agyának, lelkének működési módját elsajátítsuk s ezáltal magunk odagondolhassuk, kiegészíthessük azt, amit a szerző elhallgat vagy csak futólagosan említ. Aki jól olvas, sokat olvas a sorok között is. Aki képtelen a sorok között olvasni, gondolatokat találni, egyáltalán nem érti a könyvet. Az olvasásából ismerjük meg az embert. Az igazi olvasás, ha él előttünk, bennünk a könyv.

Apróbb tanácsok: csináljunk magunknak jegyzeteket, kivonatokat. Fordítson mindegyikünk legalább egy jó szerzőtől könyvet s törekedjünk az író eredeti gondolatait, nézeteit, elgondolásait, megfogni. Ajánlatos a könyvhöz indexet csinálni. Iparkodjunk, hogy minden fő gondolatot észrevegyünk. Az ilyen olvasás az agyvelő higiéniája — agygyakorlat. — Úgy gondolom, előnyös

dolog, ha a könyvben a fontos részeket színes ceruzával, a kevésbé fontosakat pedig közönséggessel megjelöljük. Nekem sohasem voltak íszta, jelölés nélküli könyveim. Ezek során a saját különleges jelek egész ábécéje fejlődött ki. — Ma már egészen másként olvasok, mint azelőtt. A különbség az, hogy a szerző már inkább figyelmeztet, mint tanítom. (Jak pracovat, str. 42—43.) (Tvor. šk.)

Masaryk már 1898-ban cselekvő iskolát sürgetett. A cseh néppárt kulturális és iskolai programjában, — mely a Český učitel c. pedagógiai folyóiratban jelent meg — olvassuk azokat a szavakat, melyeket Masaryk már majdnem félszázada hangoztatott. Azt kívánja, hogy nescak az emlékező-ehetséget fejlesszék és tömjék tele a hasznos tudnivalókkal, hanem köszörüljék az ész, élesítsék az ítélőképességet és tanítsák meg a fiatalságot dolgozni a szó szoros értelmében. Az iskola — különösen az elemi — legyen mintaserű műhely, a munka magtára. A tanulás legyen öntanulás, önképzés; a teória természetes következményként fejlődjék ki a tényleges munkából, a praksziból! A szemléltetés és az öntevékenység vezessen oda, hogy az iskolai munka színhelyét a természetre is kiterjeszthessük lehetőség szerint. Az iskola hasson nagyobb mértékben oda, hogy nemesedjék a gyerek szíve, hogy frissüljön az akarat! — Az iskolai nevelés mai módjának nagy hibája a helytelenül jellegoldali formai és emlékezeti jelleg. (Tvor. šk.)

Könyvek, zeneművek:

Örömiradó. (Bólya Lajos versei.) Négyévvél ezelőtt, mikor Bólya Lajos első „Erő” című versesfüzete megjelent, ezt írtuk róla: „Bólya Lajos lelke vulkáni erővel tört ki. S hisszük, hogy nem fog kialudni. Hát ez a lélek-vulkán most örömiradót önt ki magából, valóságos vulkáni, elemi erővel. Az optimizmus kitörése ez az újabb versfüzet, s így leírva: „örömiradó”, — nem is érzékelteti kellőleg a ver-

sek lüktető, lávaszerű hömpölygését. Három ciklusba sűrítve sistere, harsog, riad a fiatal költő lírája, aki — hogy a hasonlatnál maradunk, — érdes köedényekbe: kemény szavakba szögletes, éles kifejezésekbe hajlandó fölfogni lelke zuhatagát. Bólya Lajos világgá riadózza, hogy költői énje fellegrárbán, senki csordájába nem tartozik, szervei jók, ... irigy, vénült piszkolódást kibírnak... Hát nagy

optimizmusához bizony erre is szüksége van. Bólya Lajos meg van elégedve az étellel, s márcsak ezért is megérdemli, hogy igazi költőnek tekintsük. Minden kérdésre meg tud felelni. Mégpedig alaposan. »Rímeket faragjak, míg súlyos mondatok feszítenek?« Mondjam, hogy jó vagy rossz vagyok, mikor ember vagyok?« (Új dalok ágya.) Etikai szempontból ez ugyan nem egészen mindegy, de határozottan imponáló ez a nemes őszinteség és közvetelt rámutatás a világ relatív erkölcsére. Bólya javíthatatlan optimista és »az embernek az ember végtelen nagyságát hirdeti, »szent az öröm joga, s parancs csak egy van: öröm«. Kellemes és jóleső ezt az életakarást látni, érezni a költői ihlet buzogásából, mikor titon-üftölen sötét színeket fest az égbe maga — az élet... Kinek higgyünk? Szeretnénk »pompás fiúk és ringó lányok« lenni, akiket a réten »forró dalra tanít« a költő, s »piros labdáját bontja elő, feljűk dobva«. Szeretnők magunkat rábíznunk erre az »áradó erejű« »óriásra« aki a »törvényt maga csinálja magának«, aki »Telhetetlen a végtelennel«, nem fél a vihartól, »tagad minden jajt«, »halottankból átvesszi az erőt, izmot, vért«, — de aztán megtorpanunk, mert íme, »jajdúti is néha«, (igaz, hogy csak Kosdút, Freiwaldau, Glasgow és Newyork csendőrgolyóitól), s bár szíve »millió szívben dobog«, — verseinek hite nem tud bennünk mély hitte dobanni... Az örömríadó eloszlik a szavak szelével, zúg, zeng bennünk egy ideig, s aztán, az erupció végével, lecsendesül a lelkünk lava, melynek vizét — mi tagadás — az »Örömríadó« mégis mozgásba hozta. Ha ez elég (vajjon kívánhatunk-e többet a költésztől?...), akkor eredményel tesszük le a füzetet s várjuk Bólya Lajos örömtanításának újabb riadóját. (A füzet

a Puzsér Testvérek komáromi nyomdájából került ki.) (boa)

Mihola Gyuszi nótáskönyve. Kisebbségi életünk szellemi kertjének gyér bokrai között új nótafa teréblyesedett ki. Mihola Gyuszi dr. költői lelkének szépséges virágai díszítik ezt a nótafát. Most jelent meg régebbi és újabb dalainak összefoglaló gyűjteménye, amely gazdag csokrot mutat be a színpompás nótafáról. Harminc szebbnél-szebb dal egy füzetben: ez pazarlás a költőtől is, a kiadótól is.

Mihola Gyuszi dr. nótái nem népdalok a szónak Kodály és Bartók értelmében, hanem szövegben is, zenében is, komplikáltabb és differenciáltabb műdalok. Az a típus, amelyet Anyos Laci, Farkas Imre, Sándor Jenő és Balázs Árpád tettek a magyar szívek közkincsévé. Nem vadrózsa, hanem finomabb, kényesebb tearóza. Magyar sanzon. A középosztály népdala. Sok bennük a népies íz, de lényegükben nem primitívek, hanem a művelt lélek összetett érzéseit fejezi ki. Ennek a dalfajtának történelmi és közérzésformáló jelentőségét nem lehet még a parasztdal reneszánszának idején sem lekicsinyelni. A magyar népdalok mellett ez is nagy érték, magyar érték.

A kisebbségi tanfőlságnak a legmelegebben ajánljuk: téli kultürestéken biztosan a legsikerültebb műsorszám lesz egy-egy Mihola-dal. A Magyar Tanító minden példányában szélküldünk most egy megrendelő-lapot, amelyen meg lehet rendelni a gazdag füzetet. Ára 20 Ké, tanfőlnak 18 Ké, a pénz előleges beküldése mellett portómentes küldéssel. A dalok hegedű, ének és zongora letélben vannak megírva. A tetszetős kiállítású füzet a szerző arcképével van ellátva.

Sok öröme lesz, ha megrendeli Mihola Gyuszi dr. nótáit. hg.

Makkai Sándor

híres történelmi regényei

megrendelhetők könyvesboltunkban Galántán.

Táltoskirály ára 30 — Ké.

(a tatárjárás előtti idők)

Asárgavihar III. köt. ára 60 — Ké.

(a tatárjárás)

Az ifjúsági könyvtárak kiegészítésére használja fel az alant felsorolt műveket, melyek könyvesboltunkban megrendelhetők. Galánta.

De Amicis: A szív	16.80 Kč
Andersen: A csúf kis kacsa és más mesék	9.—
Legszebb meséi	9.—
Busch: Tréfás terefere	24.—
Cooper: A méh vadász	7.20
Dickens: Urunk élete	20.40
Ezópus meséi	19.20
Ezeregy éjszaka meséi	19.20
La Fontaine összes meséi	48.—
Forgó bácsi könyve	14.40
Gaal M.: Hansom Tamás a repülő	12.—
Gail: Utazás a holdrakétán	16.—
Gárdonyi G.: Egri csillagok/I.	54.—
Láthatatlan ember	30.—
Nagyapó 100 tréfája	18.—
Girand: Zsuzsika és a jó modor	18.—
Guliver utazásai	18.—
Hfanstein: Elektropolis a csodák városa	16.—
Páloczv Horváth I.: Isten veletek hobók	12.—
Huld 44 nap alatt a föld körül	24.—
Johnson: A kannibálok szigetén	17.40
Kästner: Másus 35-e	18.—
Gyurka és a detektívek	14.40
Komlós: Római kaland	18.—
Mayne: A skalpvadászok	14.40
Marlitt: A vén kisasszony titka	18.—
Mikszáth: Tavaszri rügyek	14.40
A két koldusdiák	14.40
Molnár: Pál utcai fiúk	18.—
Móra F.: Mindenki Jánoskája kve.	15.—
Az ezüstszávu harang	32.—
Ohle: Az ismeretlen Szaharában	17.40
Ossendowsky: Egy csimpáz kisasszony naplója	31.20
Pajeken: A vörös kém	14.40
Rákosi: Bobby és Csiba	14.40
Kexholmi Mária	16.80
Ring: Peik egy kis fiú története	14.40
Sienkiewicz: Sivatagban őserdőben	30.—
Strasser: Fizikai tréfák	18.—
Twain: Koldus és a királyfi	14.40
Tamás úrfi mint detektív	15.60
Wassermann: Bula Matari (Stanlei)	17.40
Van Loón: Az emberiség története	26.40

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági-
és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

TANSZEREKET ÉS SZEMLÉLTETŐKÉPEKET
könyvesboltunkban rendeljünk Galántán.

Megjelent

a magyar nyelvtan és helyesírás biztossikerű tanításához igen alkalmas Vezérkönyv, mely 1135 kérdésben tárgyalja a II—VIII. évfolyamok orsz. tanterv szerinti maximális tananyagát!

Felelet nincs, de nem is kell, mert a helyes feleletet a logikus kérdések biztosítják! Az előszó mindent megmagyaráz! Sok, sok alkalmas példa és gyakorlat után önmagától kialakul a szabály.

Elemi és polg. isk. tanítók, tanítónővendékek, magántanulók még szülők is sikerrel használhatják.

Több szakember átvizsgálta és jónak találta!

A szépnymású, 46 oldalas, izléses kiállítású könyv ára postaköltséggel együtt 8 Ké. Megrendelésre portómentesen azonnal küldi:

OSZTENYI JÓZSEF ig. tan.

Farkasd, okr.: Safa.

Kapható a könyvesboltban is, Galántán.

Ajánlom KORMOS GERŐ:**Számтан, Szám- és Mértan**

az új tanterv alapján készült tan-könyveit, melyeket már csaknem minden magyar tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

ÁRA: osztott iskolák 2-ik osztálya részére Ké 6.—
osztott iskolák 3—4-ik osztálya részére Ké 6.—
osztott iskolák 5—8-ik osztálya részére Ké 10.—
osztatlan iskolák 2-ik csoportja részére Ké 6.—
osztatlan iskolák 3-ik csoportja részére Ké 6.—
osztatlan iskolák 4-ik csoportja részére Ké 10.—

Közvetlen hozzám küldött megrendelésnél minden 5 drb. után egy ingyen példányt küldök. Ezen felül a bruttó ár 5%-át a Tanítók Háza javára fordítom

A könyvkereskedők rendes engedményén kívül a megrendelés bruttó összegéből szintén 5%-ot juttatok a Tanítók Háza javára.

Kapható minden könyvkereskedésben és FÖLDESI GYULA kiadó könyvnyomdájában, Užhorodon.

A könyvek a galántai Könyvesboltban is kaphatók.

VEZÉRKÖNYV az elemi iskola felső osztályainak SZÁMTANTANÍTÁSÁHOZ.

Valamint a tanítóképesítő számtanvizsgájának tananyaga.

Megjelenik október hó elején Hamvai Ede tanár szerkesztésében.

Előjegyezhető és megrendelhető könyvesboltunkban Galántán.

Ára 24 Ké és a portó.

HIREK

Az újoncok között.

Már reggel 7 óra táján gyülekezik az apró népség. Egy része az udvaron játszik, a másik — a kisebbik állhatatosan ácsorog a folyosóajtók előtt és türelmesen várja a bebocsájtatást. Fél nyolckor Póda bácsi — az öreg pedellus — is elfoglalja posztját a folyosói ajtók között. Rendben tartja a zajos népet és főleg a lisztaság érdekében szemlélteti a már sok port és sarat megtaposott lábbelket és erősen oktatja a tulajdonosokat a lábtörölő gyakorlati használatára. Ha minden rendben találatott, pont $\frac{3}{8}$ -kor megsörrennek a kulcscsomók és megnyílnak a folyosók ajtai.

Hogy milyen nagy tekintélynek örvend Póda bácsi, az az alábbi lefolyt beszélgetésből is kiténik.

Beszélgetési óra az I. osztályban. Anyaga: az iskola. Felvetődik az a kérdés, hogy kié az iskola? Aki akartuk kihozni a fenti kérdés nyomán, hogy község, a községé, azért a neve is községi iskola. A szabad véleménynyilvánítás jogán a picike Miklós is jelentkezik. Ki is vágja szent meggyőződéssel: a Póda bácsié! E véleményen többen osztottak.

*

Szombat reggel. Egy apró emberke jön kisírt szemmel. A helyére ül és szomorkásan szemlélődik. Pár perc múlva nyílik az ajtó és egy öreg, töpörödött nőnike bátortalankodik befelé. Mindjárt mondja is, hogy ő Miklós nagymamája és csak azért jött, hogy megtudja, hogy itt van-e a kis unoka? Mert — magyarázza — nem akart iskolába jönni, csak úgy, ha előbb templomba mehet.

Megnyugtattam a nagymamát:

— Miklós már ma volt templomban, mert aki annyira vágyik odamenni, az mindig ott van. Az iskolában is.

*

Beszélgetés anyaga a család, a munka. Kiindulunk a család reggeli megmozdulásából. Ki kel fel elsőnek a családban? Mit csinál azután az anya? Ki marad otthon a családtagok között és miért? És itt a vélemények erősen megoszlottak. Kitént, hogy több helyen a papa főzi az ebédet és a mama keresi a rávalót.

Hogy magyarázzuk meg itt, hogy ki a családfele?

*

Fegyelmi ügyek is akadnak. Karban vallják, hogy Zoli verekedett. Szinte hihetetlen, mert ki sem nézné belőle az ember, hogy ilyen harcias. Az első padban ül, de az állá nem sokkal éri fel a pad írólapját. De ne tamaskodjunk, majd elvállik.

— Igaz, hogy te verekedtél? — votem föl a kérdést. — Igaz — volt a meglepően őszinte válasz. Hát mivel verekedtél? — A Ferkóval. — (Egy jóval nagyobb fiú.) És miért verekedtél? — faggatom tovább. — Azért, mert visszarágott!

Van itt jól érzék bőven!

*

A Karcsi gyerek nem süket, hisz mindent ért és parancsra cselekszik, csak nem beszél. Nem mintha nem akarna, de nem tud. Hangját még senki nem hallotta. Ő még soha nem mondta édes szülőjének: édesanyám! Az iskolát csodamódon szereti. Ha balkezebe kaphatja a ceruzát, teleírná a könyvesbolt minden irkáját. A mesét is kedveli, mert szemének megvillanásából és arcmozdulataiból látni, hogy ért is valamit belőle.

Hát éppen a torkos gyerekről folyt a szó, aki a forró lábasha dugta az ujját, de miután igen megégette, gyorsan ki is kapta és így kiáltott fel: I!

Karcsi is kikapta az ujját és kiáltott is hangosan: I!

Hát ez előljáróban elég lesz. Kiált ő már többet is!

Arendás József.

Hatala István országos főtanfelügyelő előléptetése. A köztársaság elnöke dr. Hatala Istvánt, Szlovénkö országos főtanfelügyelőjét iskolaiügyi főtanácsossá nevezte ki.

A körzeti polgári iskolák törvényjavaslata ismét időszerű. Tudvalevő, hogy a javaslatot még a tavaszi választások előtt elfogadta a képviselőház „s most a szenátuson a sor, hogy jóváhagyja. A lapok abbéli véleményüknek adnak kifejezést, hogy a javaslat minden bizonnyal törvényerőre emelkedik. A törvényjavaslatot a Prágai Magyar Hírlap folytatásokban ismerteti. A javaslat legelőbb vitatott része a körzeti polgári iskola felállítási és fenntartási költségeinek mikénti fedezéséről szól. A javaslat erre vonatkozólag kimondja, hogy e költségeket a teljesen vagy részben az iskolakörzethez csatolt községek egyharmad részben viselik az egyes országokban az elemi iskolák fenntartási költségeiről szóló előírások hasonló alkalmazása szerint, a költségek második harmadát az a járás viseli, melyben az iskola van, ha a javaslat tárgyalásával egyidejűleg intézkedés történne a polgári iskolai szaktanítók fizetésének megfelelő szabályozása tekintetében is, mert a jelenleg érvényben lévő csekély fizetési különbözet nem csábítja az elemi iskolai tanítósgót a szakvizsgák megszerzésére. E kérdés sürgős és kedvező megoldása egyaránt fontos szociális és pedagógiai érdek.

A kőszegi Radiojournal Gáspár János kollatzszerkesztő kartársunk „Az ének és zene legrégebb története” c. felolvasását műsorába 1935. október 25-én, 17 óra 50 p.—18 óráig illesztette be, melyre felhívjuk rádióhall-

gató kartársaink szíves figyelmét. A mezőgazdasági ismeretek fontossága a népiskolákban. Ezen címmel tartott Szkladányi Károly kismácsi tanító tanulságos előadást a galántai pedagógiai szemináriumok során október 23-án. Az előadó — a tanterv idevágó utasításainak személtartása mellett — a mezőgazdasággal foglalkozó magyar falusi nép gazdasági ismereteinek bővítését, s az okszerű gazdálkodásra való ránevelését hangsúlyozta. A természetrajz körébe illeszthető tananyagot áttekinthető tanmenetben dolgozta föl, a szlovénköi földművelés, növénykultúra és állattenyésztés szükségletei szerint. A kérdés felszíneltartása és a pedagógiai gyakorlatban való érvényesítése életbevágó fontosságú népünk gazdasági előhaladása szempontjából, s a magyar tanítósnak szinte faji kötelessége, hogy a tanterv által nyújtott alkalmakat kihasználva, már az iskolában célravezető újját jelölje ki az ézszerű gazdálkodásnak.

Egy tanító, egyben szövetkezeti funkcionárius írja: Takarékosági napot tartottunk. Minden iskola kapott egy takarékperselyt. Megalakítottuk a gyermekszövetkezetet. Az iskolásgyermekek választottak maguk közül egy pénztárost és két ellenőrt. A pénztáros vezeti a gyermekek névsorát. Mindenkinél külön lapja van s erre írja be a betéteket. Az egyik revizor pénztárnaplót vezet, a másik ellenőrzi. Mihelyt valaki 10 Ké-t összespórolt, külön betétkönyvecskét kap (ingyen) a hitel-szövetkezettől. A többiek betéteit közös könyvben vezeti a hitelszövetkezet.

1934 október elseje óta 1925-65.

Két raktak össze iskolásgyermekaink. Ebből 500 Ké a gyermekelőadás jövedelme. 56 diák közül már 36-nak van saját betétkönyve, köztük igen szegény gyermekeknek is. Főleg az I. osztályosoktól (8 év alatt) igen sokat várok. Az iskola bejáratalán ki van írva, szembeütően a megspórolt összeg. Alatta nagy betűkkel: Kitarthat!

A hatás már most is meglepő: az ifjúság, az iskola, a helybeli kultúrgyűletek versenyt spórolnak és hitelszövetkezetünket állandóan el-látják apróbb betétekkel. A szülők is jobban spórolnak! Megfordított világ: gyermekeik tanítják őket a spórolásra!

Mondják, hogy nincs miből spórolni. Pusztá előítélet! Mindig a meglevőből kell spórolni s valami mindig van, akad, jut; a gyermekeknek is, ha 5 fillér is, és ezt is lehet félretenni, gyarapítani. (Gazdasági Szemle.)

Tanítói gyakornokok Csehországbau. A Cseky Üctel szeptember 26-i számában olvassuk az alábbi közleményt: »A gyakornokok nagyobb része kinevezést nyert. Meglepő, hogy sokan visszautasították a gyakornoki állás elfogadását. Bizonyára senki sem oktatta ki őket, hogy ezzel elzárják maguk előtt az ajtót a kisegítő tanítói kinevezéshez. A mostohább szociális körülmények közt élő gyakornokok, akik bizonytalannal sokan vannak, folyamodjanak segítők nyújtásáért. Kartársainkat arra kérjük, hogy a gyakornokokat fogadják szívvelyesen és barátságosan. Legyenek segítségükre olesó étkezés és lakás szerzésében. Az öregbektől függ, milyen tanítókat és egyesületi tagokat nevelnek belőlük. Nyilvánvaló, hogy a gyakornoki rendelet mégis egy kis szociális könnyítés munkanélküli ifjúságunk számára, amely különben teljes lételenségre lenne kárthatatlan. Ma már bizonyos, hogy legalább az 1934. évi abiturientsek kisegítő- és gyakornok-tanítói állást nyernek és lehetséges, hogy gyakornoki állás-hoz jutnak néhányan az 1935. évben érettségizett jelöltek közül is. Az egyesületeknek és a járási iskolatanácsok képviselőinek újból meg-hagyjuk, hogy gondosan örködjenek azon, hogy a gyakornoki ren-delet minél kevésbé sértse a kisegítő tanítókat.»

A csehszlovák tanítóképzőkben az

idén 2500 tanítójelölt érettségizett; az állami tanítóképző akadémiákat 400 absolvens hagyta el; a termé-szettudományi és filozófiai fakul-tások 1000 hallgatót bocsájítottak ki. (Cseky Üctel.)

»Az új Európa könyvesháza.« A pozsonyi Eugen Prager könyvkiadó-cég — amely nemrégiben az ötköle-tes magyar Masaryk áldozatkész ki-adásával tett nagy szolgálatot az egyetemes magyar szellemi életnek — új könyvsorozatát indít »Az új Európa könyvesháza« címen, amely a csehszlovákiai magyar írók mun-káin kívül a legkiválóbb idegenyel-vű írók tolmácsolását tüzte ki fel-adatául. Ez a könyvsorozat meg fogja ismertetni a magyar olvasót a csehszlovák, román és jugoszláv irodalom vezető alkotásaival, a né-met, francia, olasz, spanyol stb. könyvpiac félmjelzett értékeivel.

»Az új Európa könyvesháza« Kar-el Capek, a világhírű cseh író, Verdaguer spanyol író, Ivan Ol-bracht, Egon Erwin Kisch és Leon-hard Frank, a világhírű német író regényeit adja ki a közeljövőben.

»Vasárnap i könyv«. Tyukoss Ev. János, pozsonypüspöki esperes-ple-bános ezzel a címmel adta ki né-pies vasárnapi elmélkedéseit a kó-máromi magyar szeminárium alap-jának javára. A 250 oldalas gyönyör-ű kötet minden sora megragadja az olvasót. Érdekes meglátások, irap-pás megjegyzések s megkapó gon-dolatok gazdag láncolata minden egyes vasárnapra szánt lelki táplá-lék. A léleknek is kell kenyér s ezt adja, ezt a szükségletet elégíti ki Tyukoss János munkája. A valóban házagpótló munkát a Sajó-Vidék rosznyói nyomdávalallat adta ki. A kötet fehér papírra nyomva, 128 fe-jezetből áll.

A bereczkai-irány. Ezen a címen dr. Takács Gyula tollából hangulatos új regény közzététel kezdő meg a Ma-gyar Minerva most megjelent szept-temberi számában. A szinte detektív gyorsaságú cselekményével és érde-kes környezetrajzával kitűnő regé-nyen kívül még a következő írások-at emeljük ki a 36 oldalas folyó-irat tartalmából: dr. Reményi Józ-sef arcképe. Farkas Gejza: Fran-ciaország őszinte története. — Ma-gyarosan! — Kristály István: Ma-tókné a Mennyországban. — Dr. Reményi József: Karom, szívem, szemem. — Min dolgoznak írónk?

(Farkas István. Sipos Győző, Tamás Mihály és Zsadányi Mária nyilatkozatai a Magyar Minerva körkérdésére.) — Nagy Méda: Szelíd szemrehányás. — Farkas István: Kis tragédia. — Virsik Mária: Egy öngyilkos sírkövére. — Dr. Beth Károly — Vizi Károly: A nyégus országa. — Charles Seignobos: A galantéria eredete. — Weöres Sándor és W. Wimmer Anna könyvkritikái. — A Magyar Minerva előfizetési ára fél évre 15 korona, 1 évre 30 korona. A kiadóhivatal (Pozsony, Kertész u. 1.) kívánságra az 1. számtól kezdve küldi meg a folyóiratot és készséggel szolgál csekklappal is. Új egész éves előfizetők könyvjutalmat kapnak.

Amikor a sas leereszkedik. Egyik angol lapban igen érdekes és a lelkiéletre is tanulságos vadászka-landot beszélt el egy utazó. Észak-amerikában tett nagyobb utat az elbeszélő. Egyik pihenőnapján horgászni ment. Gyönyörű vidéken ült zajló patak partján. A patak másik oldalán szemétdomb volt, ahova a közeli községből a szemetet hordták. A magasban egy sas kerin-

gett fölülte és néhány remek ív után leszállt pont a szemétdombra. A horgászó utazó érdeklődve nézte a gyönyörű nagy madarat. De nem nézhette sokáig, mert alig egy percnyi földreszállás után újra kiboutolta szárnyait és a magasba röppent. Ámde ötven méterre sem jutott föl, amikor hirtelen összecsukta szárnyait és lezuhant a horgász elé. A hatalmas madár néhányat vonaglott és vége volt. A horgász letette horgát és odament megnézni a levegő elpusztult királyát. Borzadva vette észre, hogy a sas lába körül kicsiny, mérges kígyó tekerődött. A levegő hatalmas madara, amely természete szerint a szikla-csúcsokon szokott megpihenni, csak egyetlen percre szállt le a szemétdombra és e rövid idő alatt lábaira tekerődött már a mérges kígyó. Röptében fölvitte onnét e veszedelmes jószágot, de az becharapott combjába belecollolta mérgét és a nagy madár lezuhant s néhány pillanat alatt elpusztult. (Kath. Lelkipásztor.)

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Ebed. A beszámoló jelen számunkba későn érkezett. Legközelebb köljük.

Sz. M. Surty pri Cope, Ifj. B. J. Velky-Tarkán, T. J. Urovské-Paulata M. A. Zarnov. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — **F. M. Leled, D. I. Fedýmeš, R. E. Kolanda, L. B. Trnovce, S. B. Hruby-Súr, B. M. V-Ida, B. L. Fan-**

čihovo. Címüket a kívánt módon javítottuk. — **C. D. Vieška, B. Gy-né Rim-Sobota, M. P. Moldava n/B., K. L. Szutor.** Lapjukban közölteket tudomásul vettük. Intézkedtünk. — **B. A. Karesa, Sz. L. R.-Sobota, F. I. Lucenee, T. G. Borša, E. A. Košice, K. J-né V.-Šlarovce, A. S. Šahy, Sz. Gy. Rapovce, H. J. Rožňava.** Levél ment.

TARTALOM:

Vezércikk: (bb): Harc a békéért. — A pedagógia műhelyéből: Kónya József: Mi hasznunk van az osztályozásból? (Folyt. köv.) — **Fórum:** Kriek Jenő: † Köveskúti Jenő. — **Egyesületi élet:** A bratislavai felsőbíróság Martinkovics Alajos nyugalmazott igazgatótanító-kántor volt nagysallói, jelenleg mezőkissallói lakosnak adott igazat a vagyondézsma-ügyben. — **Jelölő lista.** — A Szlovenszkói Katolikus Kántorszövetség megalakulása. — A párkányi tanítómegeyo... — **Virsik János:** † Karácsonyi József. — **Erdélyi Magyar Tanító.** — **Ivány Károly** ünneplése. — **Kartársaink** figyelmébe! — **Krónika:** Szepesi Gyula: Nézzünk szét egy kicsit a saját házunk táján! A túlnépesedett Olaszország... — **Szemle:** **Bel- és külföldi folyóiratokból:** T. G. M.: Hogyan olvassunk? Masaryk már 1899-ben... — **Könyvek, zene művek.** — **Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.**

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

realgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tanfelügyelő
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlérség Irindása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv kinyitását és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődését történeti.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATEKA MEGÁLLAPÍTOTTA

új helyesírás szabályait.

A nyelvő kétfelvető nem pótlakozhat

szlovák nyelvő nem. Tanulmányok

és példányban rendelők meg.

A teljes két kötetes mű ára mára Ké 59—

Egy kötetben, erős vászonlejtésben „ 66—

KAPHATÓ

minden könyvkereskedésben és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésben, Nitrán.

Používanie novinových známok povolené výnosom riad. poš. a telegrafov v Bratislave č. 300G/III. 921. Príslušný podavací poš. úrad Komárno.

Vasuti vendéglő és szálloda Komáromban

Tulajdonos: Kovács Mihály.

Atutazóknak kedves otthona.

Jó konyha. Magyar borok. Naponta friss csapolás. kertbelviség tekepályával. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Tanító uraknak ételeknél és szobáknál 10%-os kedvezmény!

Kézshímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyszonyi kelengyét eskis jó minőségben és legolesőbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava _____ Piešťany

Vadász-sor 8.

Mäsiarska 11.

Tanító uraknak és beces családjuknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vétekkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

A CSEHSZLOVAK GRAFIKAI ÖNIO R. T., PRAHA

Farkas: **Olvasókönyv**

a polgári iskolák számára, kötve, I. rész 21'70; II. rész 22'70 Ké. (5. XII., 100.019/32-I./1.)

Vásárhelyi-Weiss: **Olvasókönyv**

a polgári iskolák számára, kötve, I. rész 23'70; II. rész 24'70 (31. III., 34.145/32-I.); III. rész 25'70 Ké (1933. VI./9. 16.532.-I.-33.).

Wessely: **Magyar nyelvtan és nyelvgyakorló**

a polgári iskolák számára, I. rész 10'—; II. rész 8— Ké. (27. IX., 111.133/32. I./1.)

Somogyi: **Természetráaj**

a népiskolák 6—8. osztályai számára, kötve Ké 15'50. (19. II. 20.195/32. I./1.)

Az elemi és polgári iskolák részére szóló tankönyveinkhez utalványok vannak mellékelve. 5 ilyen utalvány ellenében, melyet az iskola igazgatósága egyenesen az Unió cégnek Praha küld be, az Unió cég egy ingvenpéldányt adományoz a szegénysorsú tanulók számára. — Jóváhagyott tankönyvekből mutatványpéldányt postafordultával küld az Unió cég Praha. — Kérje egyúttal könyvjegyzékünket is.

Az Unió-tankönyvek megrendelhetők minden könyvkereskedésben, vagy pedig tankönyveink és segéd-tanesszközaink szlovenszkói főmegbízottjánál

a STEIR-téle könyvkereskedésben Prešov.

Nyomatott Spitzer Sándor könyvnyomdájában, Komárno, 1935.

MAGYAR TANITO

XV. évf.

21. sz.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és

a Podkárpatzska Ruszi ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Szepesi Gyula, Uherezky Géza, Willand János.

Kötészerkesztő: Gáspár János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40— Ké. Egyes szám ára 2— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.) a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos, központi elnök,
Bratislava, IX. Hrboň-u. 15. — Titkárság: Vásárhelyi Károly, főtitkár,
Uherezky Géza, titkár, Komárno. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a
közp. elnök címére küldendők. E levelekben közölni kell a tags. számol.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/4	30
1/8	15

Engedmények:

3×i közlésnél	15 %
6×i	20 %
12×i	25 %
24×i	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1	500
1	320
1	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Szociális feladataink.

A polgári neveléstan számára kiadott folyóirat októberi számának vezetőcikkében O. J. Novotný az október 28-i államünnepel kapcsolatban szociális feladatokat ír elő. A társadalmi segítség gondolatát — nagyon helyesen — a szabadság ünnepének nagy nyilvánossága előtt teszi szóvá, hogy az ünnepi érzések közé beágyazza az emberbaráti cselekedetek termő magvait. »Ma jobban mint bármikor — írja — szükséges mérlegelni a nélkülözö gyermekek nyomorát, s nemcsak otthon és a napskolában, hanem a különböző segítő és védő intézményekben, gondolni kell az intézeti gyermekekre, a gyermekgondozók szükségleteire, — röviden: nehéz idöket élünk és a külsö veszedelmekkel szemben a nép ellenállása annál nagyobb, minnél kevesebb a nép nélkülözö gyermekeinek a száma.« Majd fölhívja a cikkíró a figyelmet arra, hogy a gyűjtések, adományozások mindig egy belsö, spontán indításból történjenek, s az államünnep alkalma legyen propagálója és mélyítője e nemes segítő szándéknak. Hangsúlyozza, hogy a szabadságból mindenkit egyenlő rész illet, s a szabadságot legjobban értékeli azok, akik hazafilasságukat a nélkülözö gyermekek támogatásával bizonyítják be.

A szabadság dicsöítése és a szociális gondoskodás problémájának fölvetése nagyon együvé tartozik. Szinte intézményesíteni lehetne a társadalmi jólékonyság évről-évre megújuló gyakorlatát, megnyitö akcióját a szabadság ünnepi megnyilvánulásainak égíse alatt, hogy az eszmei rokonságból és idöbeli összetartozásból nyert helyzeti energiával gazdag eredményekre lendüljön. A szegénység, a nyomor a tél közeledtével mindjobban kiülközök rongyából, s a hosszú tél kétszeresen hosszú annak, aki éhezve, fázva várja a tavasz sovány ígéreteit!

A tanítóság, hivatásánál fogva, legközelebbi szemlélöje ennek a társadalmi nyavalyának, de lelkével is hamar megérzi, hol sír a panasz, hol jajgat a kétségbeesett nélkülözés. A tanítóság lelkülete nagyon érzékeny és fogékony a szegénység bajai iránt, hiszen maga is járta és járja még ma is a lemondás, az igények mérséklésének, sokszor bizony a nélkülözésnek tövleses útját. A szociális gondoskodás, a nyomorenyhítés feladata elsösorban a tanítóság vállára nehezedik, s a Sors gondoskodott róla, hogy a tanítóság ezt a terhes munkát megértéssel, átérzéssel, igazi szamaritánusi igyekezettel végezze. A tanítóság kiadós szemléltetö oktatást kapott a szegénységből, kitanulta annak minden keservét, megélte gyötrelmét, megismerte széles skáláját. Nem okoz tehát semmi nehézséget, hogyan teljesítse az inség leküzdése céljából neki böségesen kijutö kötelessé-

geket. Évek óta folyik már ez a nemes szociális tevékenység: a tanítóság egész kulturális munkálkodása, úgyszólván mindennemű iskolán kívüli működése a Szociális mentés szolgálatában áll. A tanítóság már régen megértelte a szabadság ünnepének tanultságát és a szabadságot úgy akarja mindenki tulajdonává tenni, hogy munkájának, idejének, tehetségének a feláldozásával kenyeret juttat az éhezőknek, ruhát a ruhátlanoknak. A nyomorgók életébe új reményt visz, mellyel megláttatja a jobb jövő, a megélhetés, a gondok bilincseitől mentes szabadság napsugarát!

Az élet válságai nemcsak a test, de a lélek fényűzéseire elé is gátal állítanak. A társadalmi betegségek elleni harc találkozásjában letompulnak az ellentétek, lecsiszolódnak a válaszfalak és közös erővel, egyakarattal tör elő a segítő készség. De még mindig vannak jelenségek, melyekből az emberi önzés, a magunk érdekének az egyetemesség szempontja fölé helyezése káros »vivmányai« születnek. Nehezen tud fölemelkedni az emberiség abba a magasságba, ahonnan — alacsony célok kikerülésével — beláthatná a közös boldogulás tágas horizontját. Nagyon találó volt dr. Hatala István országos főtanfelügyelő, iskolai főtanácsos október 26-i iskolai rádiószószala, melynek különösen egy mondata megrázta lelkünket: »Tanuljunk parancsolni sovíniszta szomjunknak!« Kiket illet ez a kijelentés? Azokat, akik a rosszul értelmezett önszeretet ürügyével kikapcsolódnak az emberi közösség, a felebaráti együttérzés szent kötelezettségeiből és magatartásukkal nem a leszivárgás, de az elhidegülés eszközeivé válnak. A rongyosok és éhezők jajkiáltása legyen memento: emberek, levetkőzzél a gőg, az önzés átkait: találkozni kell a szociális feladatok teljesítésének nemes versenyében!

Mikor szociális feladatokról szólunk, mi, köztársaságunk magyar tanítói, az általános népi jótékonyossági akción túl, gondoljunk a magunk két jóléti intézményére: a Könyvesboltra és a Tanítók Házára is. Lebegjen példaképpül előttünk a Bratislava III. tanítómege szép tette, melyről e lapokon közölt közgyűlési jegyzőkönyvük számolt be. Nincs is áldozatosabb cselekedet, mint kötelezettséget vállalni a legszebb emberi erény: a jótékonyosság javára. Szavazat, hogy a tél folyamán legalább egyszer emlékezzünk meg a Tanítók Házáról a rendezésükből gyűlt koronákkal: amily szép elgondolásból származott, annyira megszívlelendő! Aki pedig a Könyvesboltot támogatja, az kétszer ad, mert a két intézmény nemcsak eszmei célokban, de anyagi eszközökben is közel van egymáshoz.

Fel tehát a munkára! Hív a szociális munkáskezzeink!

(bb)

TELKES ABC pár napon belül mindenütt újból kapható.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Mi hasznunk van az osztályozásból?

Kónya József.

2. A notesz.

(Notesz kifejezés alatt legtöbbször nem a noteszt, hanem az állandó osztályozást értem.)

Mi a notesz? Egy lelkiismeretmegnyugtató kényelmi eszköz, mely által mentesülve érezzük magunkat azon kötelességünk alól, hogy a tanulót igazán megismerjük. Az elemi iskolai tanítók legtöbbször nem használ noteszt és ezt igazán okosan teszi. Az igazi pedagógus nem a noteszba jegyzett négy-öt szám után mond ítéletet a tanulóról, hanem igyekszik behatolni a tanuló lelkébe és az így szerzett értesülések-tapasztalatok után mond ítéletet a tanuló tudásáról.

Engedtessek meg nekem, hogy ezt a fejezetet ne mint működő gyakorlati szakember, hanem mint visszaemlékező diák mondhassam el. (És ha megállapításaim érintik a középiskolát, ahol nem kell minden tanulót megtanítani az előírt ismeretekre, mert a tehetségteleneket ki lehet rostálni, mennyire inkább vonatkoznak az elemire, ahol meg kell tanítanunk mindenkit az előírt ismeretekre, tekintet nélkül arra, hogy zseni vagy kretin.) Tudom, hogy élményeim már lehalkultak, de bizonyos, hogy meg is tisztultak. Tévedés elkerülése végett meg kell jegyeznem, hogy általában az igyekvőbbek közé tartoztam és éppen az osztályozás jóvoltából ösztöndíjakat és államsegélyeket élveztem. Már kisdíák koromban tudtam, hogy a tanár úrral semmiféle lelki kapcsolatban sem vagyunk, mert az csak a noteszen keresztül lát bennünket, pedig lelki kontaktus nélkül tanár és diák között egészséges, munkás légkör ki nem alakulhat.

Hogy mi ez az egészséges, munkás légkör? Szemléltetek. A kisfiam rajzolgat, a rajznak gondolt krikxkraxokat bizalmasan megmutatja nekem és bírálatot vár; közömbös ember előtt nyugodtan rajzol tovább, a tanítója viszont amiatt panaszkodott, hogy a fiú eldugja előle a rajzait és nem akarja neki megmutatni. (Magyarázattal szolgálók.) Fiam és közöttem lelki kapcsolat van. Komolyan veszem a fiút. Egy felismerhetetlen torzrajzot mutat és kijelenti, hogy ez ló. Analizálok. — Hol is van a feje? Ez? Stümmt. Hát a farka? Ez? Rendben van. Hát a lábai? Kis komám, hány lába van a lónak? Négy? Én csak hármat látok ezen a rajzon. Ez a ló a döglérbe való, mert olyan ló, amelyiknek egyik lába eltörött, futni nem tud. Hát máskor négy lábú lovakat rajzolj! — Az ám, a kiskésit, elfelejtettem negyedik lábát rajzolni! — és nagy igyekezettel még egy nagy pókos lábat rajzol a ló hasa alá. Közömbös ember előtt nyugodtan rajzol tovább, mert sem dicsekedni nem kíván előtte, és a bírálatát sem veszi sokba, de ha a tanítója belépett a szobába, rögtön összecsapta

geket. Ezek óta folyik már ez a nemes szociális tevékenység: a tanítószág egész kulturális munkálkodása, úgyszólván mindennemű iskolánkívüli működése a szociális mentés szolgálatában áll. A tanítószág már régen megértette a szabadság ünnepének tanúlságát és a szabadságot úgy akarja mindenki tulajdonává tenni, hogy munkájának, idejének, tehetségének a feláldozásával kenyeret juttat az éhezőknek, ruhát a ruhátlanoknak. A nyomorgók életébe új reményt visz, mellyel meglátatja a jobb jövő, a megélhetés, a gondok bilincseitől mentes szabadság napsugarát!

Az élet válságai nemcsak a test, de a lélek fényűzéseit elé is gátat állítanak. A társadalmi betegségek elleni harc találkozásában letompulnak az ellentétek, lecsiszolódnak a válaszfalak és közös erővel, egyakarattal tör elő a segítő készség. De még mindig vannak jelenségek, melyekből az emberi önzés, a magunk érdekének az egyetemesség szempontja fölé helyezése káros »vívmányai« születnek. Nehezen tud fölemelkedni az emberiség abba a magasságba, ahonnan — alacsony célok kikerülésével — beláthatná a közös boldogulás tágas horizontját. Nagyon találó volt dr. Hatala István országos főtanfelügyelő, iskolai főtanácsos október 26-i iskolai rádiószózata, melynek különösen egy mondata megrázta lelkünket: »Tanuljunk parancsolni sovíniszta szomjunknak!« Kiket illet ez a kijelentés? Azokat, akik a rosszul értelmezett önszeretet ürügyével kikapcsolódnak az emberi közösség, a felebaráti együttérzés szent kötelezettségeiből és magatartásukkal nem a testvériesülés, de az elhidegülés eszközeivé válnak. A rongyosok és éhezők jankiáltása legyen memento: emberek, levelközve a góg, az önzés átkait: találkoznunk kell a szociális feladatok teljesítésének nemes versenyében!

Mikor szociális feladatokról szolunk, mi, köztársaságunk magyar tanítói, az általános népi jótékonyosági akción túl, gondoljunk a magunk két jóléti intézményére: a Könyvesbolttra és a Tanítók Házára is. Lebegjen példaképpül előttünk a Bratislava III. tanítómege szép tette, melyről e lapokon közölt közgyűlési jegyzőkönyvük számol be. Nincs is áldozatosabb cselekedet, mint kötelezettséget vállalni a legjobb emberi erőny: a jótékonyoság javára. S az a javaslat, hogy a tél folyamán legalább egyszer emlékezzünk meg a Tanítók Házáról a rendezésünkben gyűll koronákkal: amily szép elgondolásból származott, annyira megszívlelendő! Aki pedig a Könyvesboltot támogatja, az kétszer ad, mert a két intézmény nemcsak eszmei célokban, de anyagi eszközökben is közel van egymáshoz.

Fel tehát a munkára! Hív a szociális munkaszegzon!

(bb)

TELKES ABC pár napon belül mindenüft
újából kapható.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Mi hasznunk van az osztályozásból?

Kónya József.

2. A notesz.

(Notesz kifejezés alatt legtöbbször nem a noteszt, hanem az állandó osztályozást értem.)

Mi a notesz? Egy lelkiismeretmegnyugtató kényelmi eszköz, mely által mentesítve érezzük magunkat azon kötelességünk alól, hogy a tanulót igazán megismerjük. Az elemi iskolai tanítók legtöbbje nem használ noteszt és ezt igazán okosan teszi. Az igazi pedagógus nem a noteszba jegyzelt négy-öt szám után mond ítéletet a tanulóról, hanem igyekszik behatolni a tanuló lelkébe és az így szerzett értesülések-tapasztalatok után mond ítéletet a tanuló tudásáról.

Engedtések meg nekem, hogy ezt a fejezetet ne mint működő gyakorlati szakember, hanem mint visszaemlékező diák mondhassam el. (És ha megállapításaim érintik a középiskolát, ahol nem kell minden tanulót megtanítani az előírt ismeretekre, mert a tehetségteleneket ki lehet rostálni, mennyire inkább vonatkoznak az elemire, ahol meg kell tanítanunk mindenkit az előírt ismeretekre, tekintet nélkül arra, hogy zseni vagy kretin.) Tudom, hogy élményeim már lehalkultak, de bizonyos, hogy meg is tisztultak. Tévedés elkerülése végett meg kell jegyeznem, hogy általában az igyekvőbbek közé tartoztam és éppen az osztályozás jóvoltából ösztöndíjakat és államsegélyeket élveztem. Már kisdiák koromban tudtam, hogy a tanár úrral semmiféle lelki kapcsolatban sem vagyunk, mert az csak a noteszen keresztül lát bennünket, pedig lelki kontaktus nélkül tanár és diák között egészséges, munkás légkör ki nem alakulhat.

Hogy mi ez az egészséges, munkás légkör? Szemléltetek. A kisfiam rajzolat, a rajznak gondolt krikxkraxokat bizalmasan megmutatja nekem és bírálatot vár; közömbös ember előtt nyugodtan rajzol tovább, a tanítója viszont amiatt panaszkodott, hogy a fiú eldugja előle a rajzait és nem akarja neki megmutatni. (Magyarázattal szolgállok.) Fiam és közöttem lelki kapcsolat van. Komolyan veszem a fiút. Egy felismerhetetlen torzrajzot mutat és kijelenti, hogy ez ló. Analizálok. — Hol is van a feje? Ez? Stímt. Hát a farka? Ez? Rendben van. Hát a lábai? Kis komám, hány lába van a lónak? Négy? Én csak hármat látok ezen a rajzon. Ez a ló a dögterbe való, mert olyan ló, amelyiknek egyik lába eltörött, futni nem tud. Hát máskor négy lábú lovakat rajzolj! — Az ám, a kiskésit, elfelejtettem negyedik lábát rajzolni! — és nagy igyekezettel még egy nagy pókos lábat rajzol a ló hasa alá. Közömbös ember előtt nyugodtan rajzol tovább, mert sem dicsekedni nem kíván előtte, és a bírálatát sem veszi sokba, de ha a tanítója belépett a szobába, rögtön összecsapta

fűzetét és angolosan meglépett. Miért? Mert a tanítója nem férgőzött bizalmába; nem pszichológiai, hanem formális szempontból bírálta el rajzait és talán egyszer túlszigorú véleményét mondott.

Az iskolában sokszor megtörténik, hogy egyik-másik tanuló ilyen bizalmatlanságot árul el velünk szemben. Ilyenkor hatalmi intézkedéssel nem érünk célt, a gátló okot kell kiküszöbölnünk és a gyermek bizalmát kell megszereznünk.

Ennek a bizalmas légkörnek legnagyobb ellensége a notesz. Féltünk is tőle, mint az ördög a tömjéntől. Nem azért feleltünk, hogy megmutassuk a tanárnak, hogy derekasan készültünk, hanem a notesznak feleltünk és tudtuk, hogy el vagyunk veszve, ha egy rossz jegy (azért használom ezt a kifejezést, mert nemcsak a szekunda rossz; ez általában rossz, de a vastagbetűsnek már a kettes is az) került a noteszba, ez hatását fogja éreztetni nemcsak abban a tanévben, hanem esetleg egész tanulmányi időnk alatt. Az átkozott középarányos kiszámításánál, már nem tudhatta a tanár úr, hogy milyen körülmények között került a rossz jegy a noteszba, mert fájhatott a fejünk vagy más okból indiszponáltak lehettünk (az ilyesmi ugyan következetesen diáklurfangnak minősítetett), az már itt nem számított.

Ma is borzongva gondolok arra az egyszerű tényre, mikor a tanár úr elővette a noteszt és lapozgatva gondolkozott, hogy kit hívjon fel felelni. Az osztályban halotti csend, csak a notesz lapjai pallogtak. Ha a tanár úr kettőt-hármat fordított, mi, A-K-betűsek megkönnyebbülten sóhajtottunk fel. Elmúlt a veszedelem. Mert ugyan derekasan készültünk, de hát mindenkit érhet baleset, különösen olyan tanárnál, akinél egy szóért is be lehetett szekundázni. S ki tudhatta, hogy a tanár úr ma melyik lábával kelt fel? Volt olyan tanárom, akinél csak azt figyeltük, hogy fel van-e borzolódva a haja. Ha igen, biztos volt a szekunda-eső. Tudtuk, hogy ez akkor történt, mikor este mulatott, utolsó percben ugrott ki az ágyból és nem volt ideje rendbe szedni magát. Notesz nélkül nem féltünk volna tőle, mert akkor is kiszekírozott volna ugyan bennünket, de később belátta volna, hogy ő volt a hibás. Így azonban nem tudhatta, hogy ki kapott a saját hibájából szekundát és ki az ő ideges állapota miatt — a középarányos kiszámításánál. El kell ismernünk, hogy a notesz a legalkalmasabb eszköz a diák állandó sakkban tartására és bármelyik diák huszonötöt engedne magára veretni, semhogy egy szekundát fogjon, de azt is el kell ismernie mindenkinek, hogy a félelemérzés felkeltése nem modern didaktikai eszköz. Az iskolának arra kell törekednie, hogy a tudásvágy magából a diákból induljon ki és ennek indítókoka a tanár iránti szeretet kell, hogy legyen.

Azt mondják, hogy az idegesség úri betegség. Csoda ez? Hiszen maga az iskola tartja állandó ideg feszültségben 6 éves korától tanulmányai végéig a tanulót.

Pedagógiai érzékkel bíró tanárnál hagyján az osztályozás, de vannak sajnálatos vadkinővések is. Melyik osztállyal ne történt volna meg, hogy a tanár hiányos magyarázata miatt nem

tudta elkészíteni a házi feladatot? Velünk is megtörtént. Az osztály csekélységemet szemelte ki arra a kellemetlen feladatra. Hogy ezt a tanár tudomására adjam. S mi lett az eredmény? Fejenként egy szekunda, a szónoknak kettő. Mikor a tanár új anyagot kezdett magyarázni, megkértem őt, hogy az előzőt is magyarázza el újból, mert dacára a beírt szekundának, most sem tudók megcsinálni a házi példákat. S mi lett az eredmény? Impertinens viselkedésért beírt az osztálykönyvbe. S ha nincs megértő osztályfőnökünk, igaza lett volna a tanárnak, hogy sohasem kapok diplomát, mert a halálnemek között kezdem válogatni. Így a tanáriban »csuda zrí« volt és a tanár kijelentette, hogy a beírt szekundák nem »gilt«. Hogy ilyen esetek fejlesztenek az ambíciót? Tagadom.

Egyik boldogult tanáromnak volt egy specialitása; a piros kilencos. Ha valaki ilyenl fogott, mehetett a Dunának. Most tessék elképzelni annak a diáknak a lelkiállapotát, akinek már szeptemberben sikerült egy ilyenl fognia, mert a tanár úr ennek bejegyzését éppen nem tiltotta. Ambíciófejlesztés!!...

Diák jobban meg tudja ítélni a diákot, mint a tanár. Tudtuk, hogy némelyikünk érdemen alul van osztályozva, de hiába iparkodott szegény, el nem ismerték a tudását. Hármias tanulónak volt elkönyvelve, hármias is maradt. A tanár úrnál így volt beírva és mondhatott bármilyen okosat, csak hármias volt a jutalom. S aztán, ha a vastagbetűs akármilyen bődületes csacsiságot mondott, a tanárnak mindig volt hozzá kiegészítő kérdése, ha nem jutott hirtelenében észébe valami kifogás, a tanár igyekezett igazolni készültségét, ha azonban a rossznak elkönyvelt tanuló vételt el egy szót, rögtön megjelent a gúnyos mosoly: — Persze, ki tudna hülyeségeket mondani, ha te nem. Leülhetsz. A rossz diáknak felküzdenie magát nagyon nehéz volt és Jerikó falait kellett volna ledöntenie, hogy felligveljenek rá. Ha ugyan nem fogták rá, hogy maguktól omlottak össze a falak.

Az elmondottakra kézzelfoghatólag jöttem rá. Másodikos képzős koromban történelemből háromszor feleltem év elején keltesre. Karácsonykor berendeltek a nevelők irodái munkára a tanári szobába. Minden diák álma, hogy az osztályzatát lássa

Modern bútorok

Legnagyobb cég a szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekújvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükséged, érdekedben áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

— és előttem feküdt az osztályozó könyv. Isten bocsássa meg bűnömöt, az első írásbeli munkám az egész osztály jegyeinek lemásolása volt. Aztán gondoltam egy merészet és a curuzával beírt történelem-keltéseimet kijavítottam egyesekre. Ezt annál inkább is megtehettem, mert a tanár nem hordott magával noteszt és csak alkalmi papírszeletekre írta fel a jegyeket. S mi történt? Mikor legközelebb újból belepislanlhaltam az osztályozó könyvbe, legnagyobb meglepetésemre már hét egyest láltam benne. A magyarázat igen egyszerű. Minél több volt az egyesem, a tanár nem akarta elrontani a jegyeimet egy kettessel.

Az állandó osztályozásnak van még egy »ambíciófejlesztő» hatása. A tanár egy feleletből nem osztályozhat és azon igyekszik, hogy minden tanulót lehelőleg ugyanannyiszor feleltessen bizonyítványoszlásig. Nos, kénytelen a felcitetéseknél bizonyos rendet tartani és a diák, aki állandó harcban áll a noteszsal, hamarosan kitapasztalhatja a tanár törvényszerűségét és akkor készül, mikor felelésre áll. Ezután elhanyagolja ezt a tárgyat és abból készül, amiből valószínűleg felelni fog. Hát nem Potemkin-munka ez? Persze, ha elszámítja magát, beüt a kis menüykő és könnyelműségét bizonyítványoszláskor megsiratja.

Logikus következtetés, hogy készüljön a tanuló minden alkalomra lelkiismeretesen. Nem védem a diákokat, de ez sokszor lehetetlen. Középsiskolákban oly sokat kívánnak a szegény diáktól, annyira kifárasztják és megterhelik a memóriáját, különösen, ha szóserintli szöveget megkivánó tanárokkal van megáldva, hogy megundorodik a folytonos biflázástól. S aztán gondoljunk az ú. n. nehéz napokra! Egy napra összejött pedagógia, számtan, történelem, irodalomtörténet, kémia. Hát tessék az ilyen adagolással lelkiismeretesen készülni. A világháború tartamára csett a tanulmányi időm. Még ma is borzadva gondolok vissza a stearin mécsesekre és az utcai lámpa alatti tanulásra, minek következménye köldhártyagyulladás, szemüveg, három dioptriás rövidlátás lett. Azok ugyan rendkívüli idők voltak, de ma is tanul sok diák szomorú szociális körülmények között. Gondoljunk a vonaton és biciklin bejáró diákokra!

Ha a középiskola megkísérelné megközelíteni a mai modern elemi munkamódszerét, csak nyerne vele. Miért? Mert a cselekvő tanításnál minkenkinek jut valami szerep, valamit minden tanuló ad minden óránkon és éppen ez az alkotó parány mutatja meg a tanuló igazi énjét; egy elejtett szavából következtethetek a tárgyban elért jártasságára, jellemére, stb. Az ilyen őszinte, gátlás nélküli és folytonosan megnyilvánított munkaparányokból sokkal jobban meg lehet ismerni a tanulót, mint négy-öt kalkulusból.

Ezek a megnyilatkozások őszinték lesznek, de a néha-néha nyert feleletek nem adják hű tükkrét a tanuló tudásának. Számoljunk! Egy tanítási óra 50 perc, miből 30 kell az új anyag leadására, tehát marad 20 percünk a számonkérésre. Ha lelkiismeretesen meg akarok győződni a tanuló készségéről, legalább

öt percet kell foglalkoznom vele, tehát egy órán 4 tanuló felelhet. (Persze összedűl a számításom, ha egy szóért is be lehet dacizni.) Heti két órával számítva a földrajzot, a tanuló 80-szor készül. de ha az osztályban 50 tanuló van, csak 6–7-szer felelhet egész éven át. Most képzeljük el a tanár ítélőszéke elé hívott tanuló lelkiállapotát. Hiába készült tízszer lelkiismeretesen, mert senki sem volt kíváncsi a tudására, míg ha most nem sikerül a felelés, akkor egy kitorúllhatetlen marasztaló ítélet kerül a noteszba. A pillanat komolysága, hordereje, esetleg túlértékelése felfokozott lelkiállapotba hozza, amit lámpaláznak is nevezhetünk. Ilyen állapotban pedig megzavarodik, hebeg, kapkod a gyermek és nem az igazi énjét adja.

Erre vonatkozólag kísérletet végeztem. Az elemi második osztályában félévi bizonyítványosztás előtt komolyan figyelmeztettem a tanulókat, hogy négy kérdést adok fel mindenkinek számtanból; aki mindegyikre megfelel: **egyest**, aki egyet élvél, **kettesl**, stb. kap. Ismerem a tanulóimat, tudásukat, szorgalmukat, lelkiségüket és mégis elbámultam azon a zürzavaron, ami az iskolában úrrá lett. Volt olyan tehetséges tanulóim, akit ezzel az »igazságos« módszerrel nyugodtan elbuktathattam volna. S ha kicsiny elemislákat, akik a bizonyítványt nem is értéklik, szüleiik érte meg sem szidják, így ki lehet hozni a sodrúkból a »feleltetéssel«, mennyire fokozódhat fel a helyzet komolyságát érzékelni tudó nagydiák lelkiállapota?

Nem hozok fel újabb érveket az állandó osztályozás ellen (Isten látja lelkeimet, mellelte nincsenek érveim), hanem leszögezem a véleményemet: — Az állandó osztályozás zavarja az igazi értelemben vett iskolai munkát. Profán hasonlattal élek. Tudom bizony, hogy a feleségem elrontaná az ebédet, ha folytonosan betekolyognék a dolgába: — Nem lesz sok a zöldség a levesbe? Tegyen fel több vizet, mert arra is kell számítani, hogy elforr! Én úgy láttam, hogy az édesanyám lehabozza a levest. Jogosan mondaná, hogy (dehogy mondaná: kidobna a konyhából) — végén csaltan az ostor és akkor beszéljek, ha megebédeltem. Mi nem várhatnánk ítélthozatalunkkal a tanév végéig? Addig pedig hagynánk nyugodtan munkálkodni a tanulókat.

Ellenérvül azt lehetne felhozni, hogy könnyű az elemi tanfolyónak, mert neki csak 60–70 tanulóit kell megismernie, de mit csinálna a középiskolai tanár 200–300 tanulóval! Ez sem lehetetlenség. Először ne dobálják a tanárokat rövid időközönben egyik helyről a másikra, mert az egyik évben Ipolyságon, a másikban Komáromban csakugyan lehetetlen megismerni a tanulóereget, de ha egy helyen működik, akkor gondot igazán csak az első osztály ad. Ha pedig nem bízik a tanár a memóriájában, fektesse fel minden tanuló törzslapját és otthon jegyezze bele észrevetelöit. Ennek több hasznát fogja látni, mint a rideg számoknak, melyekkel lelkiismeretet meg lehet ugyan nyugtatni (el lehet inkább altatni), de nem lehet vele a tanulóit megismerni.

És ha a notesz kalkulussai nem alkalmasak a tanuló igazi megismerésére, mi hasznunk van a használatából? (Folyt. köv.)

FÓRUM

A tanítóság és a tanítói szervezetek figyelmébe.

A gazdasági válság terhének viselése nem jelentéktelen mértékben hárult a hivatalnokokra és közalkalmazottakra, mikor csekély fizetésünket leszállították. Európai példák mutatják, hogy ez az osztály is figyelemre méltó tényezővé válhat, ha összetart, ha egységesen lép fel jogainak kiharcolása érdekében. Szétszórtan bár, de számszerűleg sokan vagyunk. Hogy jogaink kiharcolása és a meglévők megvédése sikeresebb legyen, támogatnunk kell mindazon mozgalmakat, melyeket köztársaságunkban folytatniak egyes szervezetek sorsunk jobbrafordulása érdekében.

Preininger tanfelügyelő a Skola měšťanská-ban összefoglalta azon kívánalmakat, melyek megvalósításáért ma a havidíjasok, az osztálytanítóság és külön a polgári iskolai tanítóság küzd. A minket is érdeklő pontokat alább felsorolom, hogy a magyar tanítóság is állást foglalhasson, hogy egyöntetű leheszen a fellépésünk.

I. A havidíjasok kívánalmai. 1. Az eddigi takarékosági levonások megszüntetése. 2. Az összes nyugdíjasok egyenjogúsítása. 3. A kifizetés idejének a hónap 1-re való visszahelyezése. 4. Az 1926-os fizetési törvény végleges keresztülvitele. 5. A tényleges katonai szolgálati idő teljes beszámítása mindonkinél. 6. Új fizetési törvény hozása, melyben érvényesüljenek ezek az elvek: a fiatalok törzsfizetésének emelése (nősülés!), a nevelési pótlék elismerése minden gyermek után a 2100 Kc, a feleség után családi pótlék 2400 Kc, a működési pótlék D-csoportjának a megszüntetése, a többi csoportban a működési pótlék emelése A = 7200, B = 6120, C = 5040 Kc és a működési pótlék felét számítsák be a nyugdíjba. 7. A régi előírások hatálytalanítása és egységes, az új időknek és a demokratikus rendszernek megfelelő jogi, fizetési törvény hozása, új szolgálati pragmatika. 8. Önálló kamarák szervezése az alkalmazottak részére. 9. Biztosítani a kormány és a Nemzetgyűlés és a havidíjasok szervezetei között a szükséges együttműködést. 10. Az alkalmazottak egységes frontjának a megszervezése az egész államban és járasonként.

II. Az osztálytanítóság kívánalmai. 1. A hivatalnokok és a tanítóság jogi és fizetési paritása. 2. A tanítói fizetési törvény egyes paragrafusainak a végrehajtása. 32. § nyugdíjügyi előírások kiadásáról, 37. § a szolgálati kiadások megtérítéséről, 26. § a természetbeni járandóságok értékeléséről, 23. § különböző szolgálati idők beszámításáról, 21. § kifizetés a hó 1-én, 18. § a tanítói címekről. 3. A tanítók személyi járandóságainak az államossítása. 4. Az igazgató számára mindenkor biztosíttassék

természetbeni lakás, sohasem lakbér. 5. Az igazgatói pótlék emelése a háború előtti arányban. 6. Ezt azon személynek fizessék ki, aki az igazgatói teendőket végzi. 7. Az igazgatói pótlékot ne a községgel (egyházzal) fizetessék meg. 8. A hatvan évesek önkéntes nyugdíjazása, sőt a fiatalabbaké is, ha van 35 szolgálati évük. Amennyiben ezek nem lettek igazgatók, az igazgatói pótlék helyett bizonyos összeg számíttassék be a nyugdíjukba. 9. Egységes törvény kiadása az iskolák igazgatásáról; benne rendezzessék az I. és II. fokú iskolai hatóságok demokratizálása. 10. A tantestületek autonómiájának kiterjesztése, választás a fegyelmi és minősítési bizottságba, a járási és országos konferenciák újbóli bevezetése. 11. Az iskolai előírások egységesítése, csehszlovákiai törvény hozása az elemi és polgári iskolákról. 12. Teljesen önálló tanítói kamarák. 13. Az iskolai adminisztráció egységesítése. 14. Az iskolai nyomtatványok revíziója, egyszerűbb nyomtatványok kiadása. 15. A tanítói szervezetek egységes védelmi frontjának a megszervezése. 16. Az iskolai hivatalok és a tanítói szervezetek együttműködése a járásban, országrészben és az egész államban. 17. A hivatalnokok és a tanítók paritásának a visszaállítása (gyógyalapon, vasúti igazolványban és másokban).

III. A polg. iskolai szaktanítók külön kívánalmai. 1. Az átlépési különbség 3600 Ké-ra való emelése, mely három évenként 480 Ké-val emelkedik. Az igazgatói pótlék alapösszege 2250 Ké legyen, amelyhez osztályonként 300 Ké adandó. A számfelletti és nem kötelező órákért évi 480 Ké óradíj. Annak a kiáltó igazságtalanságnak a megszüntetése, hogy a fiatal szaktanítók a levonás miatt kevesebbet kapnak, mintha elemi iskolánál működnének. Az átlépési különbözet ne essék levonás alá. 2. A kötelező óraszám csökkentése heti 20 órára, az öregeknél 18 órára. A heti óraszámba számíttassék be a dolgozatok javítása, a szerlárósság, könyvtárósság, osztályfőnökség, mint az a középiskoláknál van. 3. A körzeti polgári iskolákról szóló törvény mielőbbi végrehajtása. 4. A nagy polgári iskolák osztassanak két részre külön igazgatósággal. 5. Főiskolai képzés. 6. Önálló törvény a polgári iskolákról.

Mi még hozzátehetjük, hogy a szlovák polgári iskolák mellett szervezett magyar párhuzamos osztályok szerveztessenek önálló magyar tanyelvű polgári iskolákká külön igazgatás alatt.

Molnár János.

VEZÉRKÖNYV az elemi iskola felső osztályainak SZÁMTANTANÍTÁSÁHOZ.

Valamint a tanítóképesítő számtanvizsgájának tananyaga.

Megjelenik október hó elején Hanvai Ede tanár szerkesztésében.

Előjegyezhető és megrendelhető könyvesboltunkban Galántán.

Ára 24 Ké és a portó.

EGYESÜLETI ÉLET

Martsa György

1856—1935.

A magyar népoktatásnak egyik érdemes Nesztora, az Általános Magyar Tanító Egyesület díszelnöke, hunyta le örök álmra szemeit. Martsa György, a komáromi községi elemi iskola nyug. igazgató-tanítója, a kiváló pedagógus s a magyar kultúra fáradszomjas magvetője, életének 80-ik évében hosszas betegeskedés után október 13-án reggel elhunyt.

Negyvennyolc évig volt tanító, ebből 39 évet töltött el a komáromi községi elemi iskolánál és ez a közel öt évtized szakadatlan nevelő munkában folyt le, melynek áldásában azok a generációk részesültek, amelyek keze alól kikerültek s a társadalomnak hasznos tagjaivá lettek. Azok közül a tanítók közül való volt, aki nem elégedett meg a hivatásából folyó kötelességek teljesítésével, hanem állandóan képezte magát, fejlesztette tudását, amiáltal teljes felkészültséggel állta meg helyét pályáján. Ezt elismerték kartársai is, akik egyik vezérüket tisztelték benne, de elismerték a felsőbb közoktatási hatóságok is, valamint a magyar kultuskormány is, amely a tanügy terén szerzett nagy érdemei elismeréseképpen a Wodiáner-féle nagy ösztöndíjalapítvány kamataiban részesítette.

Martsa György 1856-ban született s 1878-ban a Gyertyánffy István vezetése alatt álló állami tanítóképzőintézetben nyert oklevelet. Előbb Nemesócsán, Császáron, Hodoson, Hetényen, Izsán működött és 1887-ben választotta meg a községi iskolaszék a komáromi elemi iskola rendes tanítójává, mely állásában 1926-ban bekövetkezett nyugdíjaztatásáig végezte sikerrel az oktatás munkáját. 1892-ben Szépe Pál helyébe megválasztották az iskola igazgatójává, mely tisztét két cikluson át viselte. Az egykori női ipariskolában szervezett középiskolai tanfolyamnak, melyből a mai állami polgári leányiskola fejlődött ki, egyik lelkes előadója volt.

Az 1904. évben behívták Budapestre a pedagógiai szaktanácsba, amely az ország legkiválóbb pedagógusait egyesítette magában. Tagja volt a magyar tankönyvbíráló bizottságnak, a Komárommegyei Általános Tanítótestületnek előbb jegyzője, majd több éven át elnöke volt, a Szlovenszkyó Általános Magyar Tanító Egyesület díszelnökét tisztelte benne.

A községi iskola 60 éves jubileuma alkalmával meleg ünnepségekben részesítették kartársai és volt tanítványai. Az 1929. évben tartott jubileumi díszközgyűlésen Lakatos Károly ny. igazgatóval és Vitek Róza tanítónővel együtt ovációban részesült, amikor a három kiváló tanítónak érdemeit megörökítették. Ekkor leplezték le Martsa György bronzplakettjét is, amely az iskola tan-

testületi termét díszíti.

Nyugdíjbavonulása után a közeleti tevékenységtől teljesen visszavonult és szerető családjá körében töltötte el a megérdemelt nyugalom csendes, verőfényes éveit. Alkonyodó életét beáranyozta családjának rajongó szeretete, amely élete végéig ollhatatlan melegséggel vette őt körül.

Martsa György hosszabb idő óta betegeskedett, s bár a gondos orvosi kezelés mellett családjá önfeláldozó módon ápolta, az előrehaladott életkorban levő beteg legyengült szervezetét legyőzte a nehéz kór és vasárnap reggel csendesen elszenderült. Elhunylát hitvese, szül. Martsa Karolin úrnő és gyermekei, Martsa Dénes dr. szombathelyi ker. tanfelügyelő, Martsa Ilona és Martsa Sándor, ezeknek családjá és a kiterjedt rokonság gyászolja.

Kihűlt porréseit október 15-én, kedden délután helyezték a komáromi református temető ravatalozójából igen nagy részvét mellett örök nyugalomra.

Temetésén a komáromi ref. egyház és az izsai ref. leányegyház presbitériuma küldöttségileg képviseltette magát, a komáromi közs. elemi iskola és polg. fiúiskola tanítói kara testületileg jelent meg, a Szent Benedek-rendi gimnázium, a közs. iskolaszék, a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület küldöttségileg volt képviselve. A koporsónál Galambos Zoltán ref. lelkész mondott emelkedett szellemű gyászbeszédet és szárnyaló imát, a sírnál pedig Pethő Sándor igazgató a községi iskolák tantestülete, Kovács Alajos ny. igazgató, tanítóegyesületi orsz. elnök, a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület nevében búcsúzták meglehangú beszédekben a magyar tanítóság feledhetetlen emlékü érdemes vezető tagjától s a szeretett kartárstól.

F. Zs.

TELKES SZINES ÁBÉCÉ

az új egységes írással, az írva-olvasás tanítását fonomimikai alapon játékszerűvé teszi.

Fali olvasóablák! **Ingyen vezérkönyv!**
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2—3. évfolyam,
3—4. évfolyam.

Telkes—Novák Módszeres Számtan és Mértan 6—8. évfolyam.
Az új tanterv szerinti teljes tananyag, módszeres feldolgozásban.
Több mint 2000 gyakorlati példa. Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák részére engedélyezve. A könyvek kaphatók az Unie könyvkiadóvállalatnál Praha. Ingyen mutatópéldány. A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galánta és az összes könyvkereskedésekben.
6% a Magyar Tanítók Háza fenntartásához.

5 példány után 1 ingyen példány.

A Felsőcsallóközi Tanítóegyesület közgyűlése.

A Sz. A. M. T. E. Bratislava III. tanf. körzet magyar tanítói kőre I. é. szeptember 25-én tartotta évi rendes közgyűlést Bratislavában, melyen a tanítóság teljes számban jelent meg. Ott voltak még a nyugdíjas kartársak és kartársnők is.

Bauer Ferenc elnök üdvözlö a jelenlevő Gašparik Ignác tanfelügyelőt és Kovács Alajos közp. elnököt, valamint az egyesület megjelent tagjait, az ülést megnyitja.

Majd Uxa László ig. tanítóról emlékezik meg, aki a hosszú és fáradságos munka után most hűnyt el.

Végül búcsúzik a főnöki tisztségétől, kéri a kartársakat, hogy továbbra is tartsák meg emlékezetükben.

Kovács Alajos központi elnök örömmel üdvözlö a gyűlésen megjelenteket, összetartásra s az egyesület melletti kitarlásra, valamint a »Tanítók Házával« szembeni áldozatkészségre buzdítja a jelenlevőket. A könyvesbolt párlfogsát, a »Vestník«-fordítás megrendelését és pontos előfizetését kéri, mert azzal is csak a mi ügyünket szolgáljuk, mivel már eddig is 10.000 Kč-t jövedelmezett a Magyar Tanítók Házának. Az Iskolarádiót és a Szivárványt, mint a rádió hivatalos lapját, ajánlja. Végül kéri a megjelenteket, hogy a Tanítók Házába küldjenek gyermekket, mert még hely elegendő van.

Gašparik tanfelügyelő soron kívül szólal fel, mert hivatalos elfoglaltsága van. Felhívja a figyelmet a Szencen tartandó koncertre és köszönetét fejezi ki a lőgérpatonyi iskolára adott 2.000 Kč segélyért.

Titkári jelentés: Hubalik Károly titkár humorral, de annál nagyobb igazsággal jelenti, hogy a I. é. június 15-i választmányi gyűlés határozata folytán szétküldött másfél száz körlevélre csak 12 választ kapott. »Vagy tán nincsenek bajaink, megvitadni valóink«, úgymond, »hát mi vagyunk a társadalom legboldogabb s legkiegyensúlyozottabb tagjai!« »Dehogyan vagyunk, hiszen a 12 válaszban 4-nek a fizetési-, szolgálati-, jogi- és társadalmi-helyzet megvitatása a témája. Tehát a bajok egész sorozata egy mondatban. Es ezt csak négyen érzik, négyen tudják? A többi száz-egynéhány azt gondolja, kár erről beszélni, vagy ott a vezeklőség, azért választottuk. Pedig egy-két agilis ember nem elég ilyen munkára, ahhoz dolgozó tömeg kell, mert olyan időket élünk, amikor csak a tömegek megmozdulásai imponálnak.« A többi levelekben a legújabb pedagógiai elvek és módszerek iránt érdeklődnek s vannak olyanok is, akik az agyonidicsért falusi élet hátrányairól és árnyoldalairól írnak.

Végül a két vándor békáról szóló mesével fejezi be jelentését, mely szerint csak a sűrű rugdalódzás ment meg; ha elcsüggedünk, még a »tejfelbe« is belefulladhatunk. »Tessék tehát rugdalódzni, de okosan.«

Pénztári jelentés. Bevétel: 4.439-91 Kč. Kiadás: 1.024-80 Kč.

Maradvány: 3.415 11 Ké. Ebből 3.076-60 Ké betétben, készpénz tehát 338-51 Ké.

Körös István: »A tanító és a falu sportja«, felolvasta: Antal Árpád.

Indítványok: 1. Bauer Ferenc elnök indítványozza, hogy a Magyar Tanítók Házának felügyelőbizottságát és igazgatóságát a kör saját kebeléből válassza, akkor a napidíjak és készkiadások a kör pénztárából volnának fedezhetők. Elfogadva.

2. Antal Árpád indítványai: a) Feltétlen felállítani a tanító-ság kataszterét megyénkben. Tudni akarjuk pontosan, hogy hányan vagyunk, kik vannak mellettünk s kik ellenünk. Elfogadva.

b) Tekintettel, hogy a »Tanítók Háza« anyagiakkal küzd, minden tantestület a jövő tanévben feltétlen rendezzen a Tanítók Háza javára akár felnőttekkel, akár a felsőbb évfolyambeliekkel színelőadást, vagy kabarét, vagy nótaestet, s a tantestület tagjai után 50—50 Ké-t, mint minimumot az előadás jövedelméből beküldeni a pénztárunknak. Elfogadva azzal, hogy nem 50—50 Ké, hanem az előadás tiszta jövedelme küldendő be.

c) A farsangban egy családi összejövetelt rendezzünk. Elfogadva.

3. Nagy Antal indítványa: Szavazzon meg a gyűlés a pénzlári maradványból 1000 Ké-t a Magyar Tanítók Házának. Elfogadva azzal a módosítással, hogy ezen megszavazott összeg 5 éven át fizetlenségbe, egy 5000 Ké-s ágyalap létesítésére.

Hanus Gyula, a ref. kiküldötte köszönetet mond a »Písecký«-fond létesítéséért.

Tisztikar választása. Elnök: Hubalik Károly, Egyházkarcsa; alelnök: Hantos Adám, Nagymagyar; Dicskó József, Eberhard; titkár: Regéczy Aladár, Somorja; Jegyző: Tyukoss Béla, Szűnyogdi; pénzláros: Szele Kálmán, Nagypaka; ellenőr: Ritter Antal, Szenc; könyvtáros: Jászai Teréz, Vereckye; megyei választmány: Bauer Ferenc, M. Bél, Rédl István, Fél, Nagy Jenő, Jóka, Ox Tamás, Szemet, Cseh Zoltán, Tejfalu, Dicskó József, Eberhard; központi kiküldött: Tyukoss Béla, Szűnyogdi, Régly János, Püspöki, Nagy István, Szenc, Bauer Károly, Szenc, Nagy Béla, Béke, Szele Kálmán, Paka; központi választmány: Bittó Dezső, Nagyszarva, Rédl István, Fél, Bauer Ferenc, M. Bél.

Bauer Ferenc megegyezően köszönetét fejezi ki s egyúttal üdvözlí az új elnököt s a tisztikart, jó és szerencsés munkát kívánva. Az új elnök az egész tisztikar nevében köszönetet mond a választóknak s a gyűlést 2 órakor bezárja.

Tyukoss Béla s. k. jegyző.

Bauer Ferenc s. k. v. elnök.

Karácsonyi szindarabok nagy választókban kaphatók

KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALANTÁN.

Kívánatra kiválasztásra is küldünk.

Keresek egy iskolai harmóniumot

használt állapotban, de jókarban, megvételre. Ajánlatokat kérem: László Lajos áll. tanító, Perbenik (Szlovenszkó)

Az Á. M. T. E. királyhelmei járásköre

I. évi június hó 15-én tartotta évi rendes közgyűlését Csapon, az áll. magyar iskola egyik tantermében. Négyesy János elnök mély és értékes gondolatokban bővelkedő beszéddel nyitotta meg a gyűlést, üdvözölte a járás csaknem teljes számban megjelent magyar tanítóit, az áll. tanfelügyelőt és a szomszédos nagykaposi járás magyar tanítóit, mint jelenlevő vendégeket. Kuchárik Mihály tanfelügyelő meleg szavakkal köszöntötte meg az üdvözlést. Keresztesy Ferenc a titkári jelentését olvasta fel, melyben ismertette egyesületünk évi fontosabb eseményeit. Majd nagy elfoglaltságára való tekintettel lemond tisztségéről. A közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mond kifejtett munkásságáért. Köszönetet és bizalmat szavaztak a központnak is.

Négyesy Jánosné: A szülői szövetségek céljairól tartott ügyes és részleteiben mindenre kiterjedő előadást, melyért a figyelmes hallgatóklól hatalmas eljenzést, lapsot és jegyzőkönyvi köszönetet nyert s felkérték annak lapunkban való leközlésére is. Keresztesy Ferenc iskolai kirándulásait ismertette. A pénztárnoki és könyvtárnoki jelentések tudomásul vétele után műkedvelői gárda megszervezését határozta el Krausz Zsigmond vezetésével. Kimondta a közgyűlés, hogy rajz- és torna-tanfolyamot rendez és azok előadójául ifj. Branna József és Madarász György kartársakal kérték fel. A kirándulási osztály vezetésével Keresztesy Ferencet bízták meg. Szepesi Gyula gyermektanulmányügyi átirata tárgyalásánál kimondták a közreműködést. Honismereti tankönyvre 500 Ké pályadíjat tűztek ki. A megüresedett jegyzői tisztségre Kuklay Zoltán csapi rk. íg. tanítót választották meg.

Szünet után ifj. Branna József lelket emelő gyönyörű előadással áldozott Rákóczi, a Nagyságos Fejedelem dicső emlékének. Az egyesület énekkara Négyesy János vezetésével szebbnél-szebb kuruc dalokkal szölte tele az előadást. A magával ragadó beszéd, a melodramaszerűen hozzásimuló dal könynyekig meghatotta a hallgatóságot. A műsor kimerítésével a gyűlés véget ért.

Kuklay Zoltán, jegyző.

Négyesy János, elnök.

MEGHÍVÓ. Az Érsekújvár Vidéki Tanítóegye 1935 nov. 14-én délelőtt 9 óraker tartja évi rendes közgyűlését Udvardon, az új Kultúrházban. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentések. 3. Irástanítás módszere: Simonyi Lajos. 4. Dr. Kramer Jenő ped. értekezése.

A gyűlésre a kollégákat minél nagyobb számmal várjuk.

Kossányi József s. k. jegyző. Dinnyés Károly s. k. elnök.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldalal mint kis St. 8—9 Ké, Hozannával (400 old.) mint nagy St. 12 Ké árakban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Ké térti és szállítólevéldíj felszámításával portómentesen kapható Kőbölkülton Stampaynál. A könyvek a M. T. Könyvesboltban Galántán is kaphatók.

Ebed község búcsúja Bukovszky Gyula igazgató tanítótól.

Szeptember 29-én Ebed község nagy ünnepet ült. Nem egyszerű vasárnap volt ez, hanem sátoros ünnep. Igen, sátoros ünnep, nemcsak azért, mert sátorban ünnepelt a község apraja-nagyja, az egész vidék előkelősége és Szlovenszko magyar tanítósa, hanem azért is, mert évtizedekre szóló jellege volt a napnak. E napon virágos mezbe öltözött az ebedi róm. kath. elemi népiskola. Zöld galyakkal díszített, virágcsokrokkal és koszorúkkal övezett sátoros udvar, díszes szalagokkal szegélyezett falak, ünnepi lakomához előkészített termek várták a vendégek seregeit.

Vajjon kinek készíthette Ebed község ezt a pompásnak ígérkező ünnepséget? Annak, aki ezt legjobban megérdemelte. Bukovszky Gyula, az ebedi róm. kath. népiskola alyja, igazgatója búcsúzott e napon szeretett fiaitól, kartársaitól és kedves iskolájától, melynek küszöbél 36 évvel ezelőtt lépte át először.

Tekintsünk csak vissza, hogyan is volt 36 évvel ezelőtt? Ebed község szederfasoros országútján a tavasz és verőfényes nyár még csicseregő, de már léli hazájukba költözni készülő fecskemadarainak üdvözlő dalától kísérve, ruganyos léptű, életcrőtől duzzadó, fekete hajjú, ideális lelkű ifjú haladt, közeledve a barátságosan hívogató templomtorony felé, melynek keresztjén, a szenvedés és győzelem jelén miszlikus megvilágításban játszadoztak az őszelésbe induló Nap lágy sugarai. És ezek a sugarak, ezek a fényrezgések hangrezgéssé alakulva bizonyára azt sugdosták a jövővény felé: alfa és omega!

Lelkében égelt a nemes munka örömfakasztó szent lángja: tanítani, nevelni. Ez a cél hozta őt ide, ezen célnak rabbiin-cse kötötte ide s tartotta fogva és ennek szentelte egész nemes életét.

Mikor elfoglalta állását, előtte lebegett a nagy Gárdonyinak a kezdő tanítóhoz intézett örökbecsű költeménye:

»Mikor először lépsz az iskolába,
Legyen arcodon Jézus nyájassága.
Szólítsd közéd a kis gyermekeket
És simogasd meg kis kezecskéiket.
S ha látsz köztük rútat, rongyosat,
Gyermeki szívvel búbánatosat,
Ismerd meg benne a korán szenvedőt,
Óleld magadhoz és csókold meg őt!«

Előtte bármelyik diákja egyformán kedves volt, mindegyik egyformán fűrödhettett szeretetének verőfényes napsugarában, mert lelkében visszhangra találtak a költő szavai:

»En tükre vagyok minden mosolyoknak,
Én azért élek, hogy visszamosolyogjak
... szegényekre, gazdagokra,
szenvedésre, vidámságra, jó napokra, rossz napokra,
rózsafára, keresztfára, visszamosolyogjak mindenre,
visszamosolyogjak: az Istenre!«

36 esztendő telt el azóta nemes munka között, irtással, oltással a vadóc gyermekszívekben és ezen 36 esztendő alatt egész generációk kerültek ki áldott keze alól: gyermekek, apák, nagyapák, diplomás emberek: papok, orvosok, tanárok, tanítók, állami tisztviselők, középiskolákban és főiskolákban kiváló eredménnyel végző emberek...

36 évvel ezelőtt dehogyan is értette meg az idevezető úton csicsergő fecsenyelvek jóvendómondását: A Te búcsúd is eljő! A Te búcsúd is eljő!...

Valóban átfutotta már a göröngyös utat. A 36. esztendő szeptemberének 29-ik délutánján 4 órakor ott ült a díszpáholyban közöttünk az ezüstözött hajú ünnepelt Mester és várta, miként fog az egykor »Ave Magister«-t kiáltó tömeg most Isten Hozzádot kiáltani feléje.

Az az ünnepély, amelyben ezen délután része volt Bukovszky Gyula igazgató tanítónak a gyermeki szeretet, a hála és ragaszkodás leghívebb kifejezője volt. Az ünnepély megrendezésében az oroszlanrész Tury Sándor igazgató tanítóé, továbbá nagy rész jutott ki ebből az előkészítésből a tantestület többi tagjának: Polákné Puskás Anna, Feisthammel Valéria tanítónőknek és Brigán Dezső tanítónak.

Ünnepi fényben ragyogott minden, amidőn a szónoki emelvényre fellépett Tóth J. Zoltán ebéd adminisztrátor és gyönyörűen felépített ünnepi beszédben közvetlen szavakkal adott kifejezést annak a felbecsülhetetlen tanítói munkának, melyet Bukovszky Gyula 3 és fél évtized alatt Ebeden végzett. Medlen István esperes, egyházkerületi tanfelügyelő, a tanítóság nagy barátja, keresetlen szavakban róta le az egyházkerület elismerését. Továbbiakban az iskolásgyermekek egész sora hatotta meg a díszpáholyban ülőt kedves verseikkel, énekszámáikkal, különösen pedig az ezen alkalomra írt kedves jelenettel, melyet Brigán Dezső tanítónak leleményes találékonysága szült. Worišek állami tanfelügyelő átnyújtotta az iskolaügyi miniszter elismerő okiratát, és szlovák, majd magyarnyelvű beszédében kifejtette, hogy mit jelent az, ha a minisztérium valakinek a kitüntetését küldi. — Az ünnepély legkimagaslóbb számát Tury Sándor jelenlegi kántortanító és igazgató fellépése jelentette.

Makkai Sándor

híres történelmi regényei

megrendelhetők könyvesboltunkban Galántán.

Táltoskirály ára 30.— Ké.

(a tatárjárás előtti idők)

Asárgavihar I/II. köt. ára 60.— Ké.

(a tatárjárás)

Ördögszekér ára 30.—Ké.

Monumentális beszédében a fiatal Bukovszky Gyula élettörténete költőien szép kidolgozásban tündökölt, tanítói működése, érdemeinek egész sorozata stilisztikai és retorikai szépségekkel fűszerezett gondolatokban volt kifejezve. Ebed község halála és szeretete egy örökértékű albumban jutott kifejezésre, mely a búcsúzó igazgató fiának művészkézétől, dr. Bukovszky Lászlótól ered. Ez a jelenet könnyekig hatotta az idős kartársat, de nem is csoda, hisz oly magasztosan szép beszéd volt, amilyent csak Tury Sándortól várhattunk. Szabó Emil muzslai tanító őszinte szeretetlől átitatott szavakkal mondott Isten Hozzádot volt tanítójának. Góra Ernő az idős tanítványok búcsúját tolmácsolta kedves beszédével, melyből a hála, szeretet és ragaszkodás hangjai csendültek ki. Góra János a fiatalság nevében szólt. Bíró Béla szögyéni igazgató tanító a kartársak nevében búcsúzott és ezek szeretetének jeléül átnyújtott az ünnepeltnek egy ezüst szelencét.

Brigán Dezső, az új ebdi tanító és volt tanítvány nagyon eltalálta a hangot, melyen szólni kellett és megtalálta az utat, mely »Buki bátyánk« szívéhez vezetett és a szeretet fény sugával a potyogó könnyeket könnyzáporrá változtatta. Leghatásosabb jelenete volt az ünnepélynek, mikor Zsitva András maturás lépett az emelvényre és az ünnepelt fiának dr. Bukovszky Lászlónak búcsúversét szavalta el szavalóművészi tehetségével.

És vajjon kellenek-e vigasztalóbb szavak, mint voltak azok:

»Apám! A búcsúsázoknál ott lebeg a háttér:

Az elmúlás.

Elmúlik minden.

Örök a vér!

Örök az élet!!

Örök a Cél!!!

...Az örökvér örökéletbe vezet.

S csak forog-forog az életgépezet és a Cél előttünk mindjobban kigyúl

S a Cél, amiért él a Minden:

Az Isten!

PALYAZAT. A fertősalmási református egyház presbitériuma pályázatot hirdet orgonista kántortanítói állásra. — Tanítói javadalom: 1. 2000 Ké készpénz. 2. 15 q búza. 3. 16 m² fa beszállítva. 4. 6 q szemes tengeri, mely javadalom 4908 Ké-ra van értékelve. Külön kántori javadalom: 1. Lakás 2 szoba, konyha és melléképületek. 2. 6 magyar hold szántóföld. 3. Stóla. Pályázati határidő november hó 15-ig. Földek adóját az egyház fizeti. Allamsegély kérvényezve lesz, az eddigi tanító is kapta.

Pályázhatnak legalább tanítói érettségivel, állampolgársággal bíró, orgonázni tudó ref. tanerők, szükség esetén az állás ilyenek hiányában ág. ev. vallású tanerővel, vagy oklevélnélküliekkel is betöltetik. Tanítási nyelv magyar.

Pályázatok a fertősalmási ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Fertősalmás, p. Veliky Palád, okres Sevluš, Podk. Rus.

Reflexiók a kat. kántorszövetség megalakulásával kapcsolatban.

Kelt levelem Jeruzsálemben. Ama nap után.

Kedves Tamásom!

Azt mondtad: nem hiszek, amíg saját szememmel nem látom — azaz, azok is megcsalhatnak. — amíg ujjamat nem mélyesztem a sebek helyébe.

Kedves Tamásom! Én sem hittem. Az én szememmel is megvakította az élet durva igazságtalansága az emberek csalárdsága s hívó jelkemet ellopított a kételkedés érdes köve és a túlzott önrítékelésből, önbecsülésből súlyosodó büszkeség. Nem hittem. De Emausz után hinnen kell. Láttam az Urat, velem volt Ő, megtörte kenyereim és felém nyújtotta.

Igen Tamásom, Ő volt, az Úr, az Igazság, az Önzetlenség, a Kartársi szeretet, a szent Munkavállalás ott, a jeruzsálemi asztalnál, a kántorszövetség alakuló gyűlésén Erekujvárbán. Ha ott lettél volna, hinned Te is. Hinned az önzetlenségben, a kartársi szeretetben; hinned a katolicizmus összelatoló erejében, az akció szentségében; az egyházi zene és ének-megújodás pusztai tűzszlopában.

De Te Tamás vagy! Megszállott vagy! Ráült lelkedre a kételkedés ördöge, s nem bír lelkedből felfakadni a hit, a bizalom, a remény és szeretet huzogó forrása — az Élet vize —, ami lelkednek egére derül, napfényt, elhagyatott pusztaságára viruló rónat, dalt élettel hozna.

Nézd, édes Tamásom! Az egyházi zene és ének megújodásán együtt kell dolgoznia papnak, kántornak és tanítónak. Minden katolikus embernek! El tudod Te képzelni, hogy magad, saját erődből, minden segítség nélkül keresztül tudsz vinni valamely reformot városod, falud? En nem. Eredményes munkát csak az arra hivatalok összetartása tud produkálni. Kétféle támogatás kell hozzá: erkölcsi és anyagi. Az erkölcsi támogatásra szüksége van azoknak, akikkel dolgozol, de Neked egyenesen nélkülözhetetlen: életszükséglet. Anyagi támogatás. — Tamásom, erről nem is beszélek, tudom, hogy Te is szegény ördög vagy.

Tudom azért, hogy mi bánt Téged. Félsz attól, hogy a sok helyen dühöngő harmónia nyakát szegi minden munkának. Ne félj ettől, Tamásom! E dühöngő harmónia oka a büszkeség, a szeretetlenség, a türelmetlenség az egyik vagy a másik részről. Mit gondolsz: nem jobb, ha van mögöttelek egy erkölcsi testület, amelyik ment az ilyen kicsinyességektől és objektíven felülvizsgálja a munkátok teljesítésével kapcsolatos ellentéteket és ha szükséges, feleml Benneteket arra az erkölcsi magaslatra, amelyen állnotok kellene? Vagy azt hiszed, csak az egyik szakmában működnek igazságos és jó emberek, a másikban nem? Epp ezért alakultunk meg így, mert tudjuk, hogy a csadkisszonancia elpusztítja a hallást, a lelket bizonytalanná, a Rössz forrásává teszi. Epp ezért nem tudsz Te sem hinni, Tamásom.

Kétkedő lelked zavarosban halászó csáklója megakad egy közlemény egyetlen mondatában, amely így szól: nyúljon hónunk alá a fti. papság és emeljen fel bennünket. Ebből azt magyarázod, hogy annyira mélyen vagyunk, hogy saját erőnkől nem vagyunk képesek felemelkedni. Ebben részben igazad van. Saját erőnkől nem is fogunk tudni magaslatára, mert Tamásom, szegény ördögök vagyunk. Nincs anyagi erőnk, nincs képzési lehetőségünk. Ezek megteremtéséhez, igenis, szükségünk van segítségre! Es a megújodás munkájában nincs szükségünk segítségre: erkölcsi és anyagi támogatásra? Ne értékeld túl magadat, mert lábad a büszkeség, a góg hínárjába akad és iszapba húz! Vagy félsz egyáltalán működni? Ezt nem tételezhetem fel, hisz a fentiékből inkább a túlértékelés látszik, mint az önbizalom hiánya. Az igaz, hogy vetelkednünk kell majd a munkavállalásban, a szeretetben, a megértésben, az önmérsékletben, az Opus Dei szent cél érdekében. Ehhez érez nagyobb erőt Tamásom és akkor a hónunk alá nyulást másképp fogod értelmezni.

Nem érzed Tamásom, hogy a mai időkben mindenkinek hívő, hűségese Tanítványának kell éreznie magát? Eppen ezért mindnyájunknak egyesülni kell a szent célban. A lelkipásztornak az élen, mert a felelősség elsősorban az övé Istennel, egyházzal, velünk munkatársaival és a hívőkkel szemben. De ugyanúgy felelősök vagyunk mindannyian, akik az Úr útját járjuk és életét élni akarjuk. Egyesülnünk kellett mindannyiunknak, akik felelősök vagyunk az egyh. zene és ének szentségéért, akik az egyh. zene és ének művelésével irányító munkát végzünk.

Tamásom! Még most sem hiszel? Jer, jöjj közénk és mélyeszd hitetlen ujjaidat lelkünk lángoló lelkesedésébe és kigyúl lelkedben a hitnek lobogó lángoszlopa.

En hiszek, Tamásom, mert Emauszban velem volt az Úr a Szeretet lángolásában, a Munkakereszti szelíd vállalásában, az Igazság égő csipkebokránban, a katolikus Lélek feltámadásában. Ott volt az Úr, megtörite kenyerünk és felénk nyújtotta. — Higgy Tamásom és fogadd el. — **Katolikus szívvel köszönt az Emauszi.**

Elnöki szám: 86/1935.

Gömör-Nógrád Tanítómegeye hivatalos jelöltjeinek névsora.

Gömör-Nógrád Tanítómegeye közgyűlése (1935. VI. 12. Rimaszécs) által választott jelölőbizottság 1935. X. hó 17-én Várgedén az esedékes tisztújítással kapcsolatban jelölő munkáját elvégezte. A jelölés eredményét, alapszabályaink 11. §-a értelmében tanítómegeyénk tagjaival 2 hónappal a választások megejtése (1936. január 1—15-ig) előtt a következőkben közöljük:

A jelöltek névsora:

- Elnök: Ocsovay Imre (Losonc)
 I. alelnök: Bartha József (Füleksávoły).
 Papp Dániel (Martinovce).
 II. alelnök: Farkas Márton (Jánosi).
 Sztankó Gyula (Pinc).
 Titkár: Benyik Béla (Losonc).
 Gérecz Lajos (Beretke).
 Jegyzők: I. Gérecz István (Sajógmör).
 II. Bencsik Sándor (Várgede).
 III. Bodzássy Jolán (Beretke).
 Pénztárnok: Simon Gábor (Tornalja).
 Ellenőr: Sexty Jenő (Sajószárnya).
 Könyvtáros: Csutor Mária (Várgede).

Választmány betűrendben:

Argay Rezső (Rárosmulyad), Bán Géza (Harmac), Bálint József (Bechynce), Bodon Lajos (Radnót), Gáspár János (Rimaszécs), Jánosdeák László (Darnya), Jurdik Aladár (Cakova), Kakas István (Terbeléd), Kovács Gyula (Rimaszombat), Oszwald Emil (Losonc), Stubendek Alajos (Rimaszécs), Vincze Árpád (Ragyolc).

A kettős jelölés folytán tisztikarba nem került jelölteket (lásd alelnöki és titkári jelölést) jelölő bizottság központi kiküldöttek. — Jelölő bizottság a jelölést a tagok eddigi egyesületi életét, munkásságát, valamint jövőben várható munkakészségét és az egyesülettel szemben való tagdíjfizetési kötele-

zelségét figyelembe véve ejtette meg.

Alapszabályaink 10. §-a értelmében tanítóegyesületünk választmányára több mint 200 egyesületi tag után 8 tagból áll (100 tag után 5, minden megkezdett 50 tag után 1). A választmányba a legfőbb szavazatot elért jelöltek fognak bekerülni.

Losonc, 1935. október hó 20-án.

Jelölő-bizottság nevében
Oswald Emil,
 a jelölő-bizottság elnöke.

KRÓNIKA

A tisztviselőtársadalom nyomasztó anyagi helyzetéről

köteteket lehetne írni. Ha úgy tizedike táján egyszerre állatszökké válnának a tisztviselőtakások falai, Maxim Gorkij tollára való jelenetek kerülnének nyilvánosságra. A fiatal, nőltlen, kezdő tisztviselő, tisztviselőnő tiz újját a hajába túrva rohan fel s alá a szobában, hogy 7—800 korona fizetéséből hogyan fizessen lakbért, kosztpénzt, hogyan egyenltsse ki részlet kötelezettségeit a szabónál, a Pro ratánál? Hogyan lehet abból a csekély fizetésből legalább még egy félszer annyit kijelgetni? A másik helyen az idősebb, több fizetést élvező(?) hivatalnok feleségével együtt mély gondokba merülve görnyed a hosszú liszta felett, melyen véget nem érő sorban van feljegyezve, hogy miért is és mennyit kell fizetni e hónapban? A gondos feleség hol ezt, hol azt juttatja férje eszébe, a liszta nő, s mikor már minden fel van véve: lakás, fűszeres, mészáros, tej, villany, Jánoska, Katica kosztpénze, ruha-, cipő-, könyv- és rádió-részlet, életbiztosítás (haj, ezeket még a jobb időkben vállaltuk), akkor jön az összeadás s csudák-csudája, a végösszeg nem is sokkal, csak vagy 3—400 koronával lépi túl a családapa keservesen megszolgált, szűvszorogva várt fizetését. Es e szomorú megállapításra két búsan égő szempár összenéz és... a hosszú lisztából itt is, ott is »lőről a cenzura«. Előbb csak az édesapa meleg szweetterjére, hivatali ruhájának kifordítására felvett összegre kerül sor, de biz' ez sem tette elég alacsonyvá, vagy legalább is aktívá a költségvetést, pedig a mamának csak most jut eszébe, hogy a javógó kijelgetését is elsejére ígérték meg, káposzta is kell, meg »tudod, apusom, Nagyjék mesélték, hogy ők tudnak olcsóbban is keríteni szemet, csak készpénzzel fizessünk«. A súlyos gondoktól ráncos homlokú Tisztességes Lajos, állami hivatalnok, erre lekapja korán öszülő halántéka mellől a ceruzát, gyors kézzel jut keresztül a lételesorokon, itt is, ott is kivégrez egy-egy sort, melynek végére írt koronákat mennyire, de mennyire várhatja valamelyik hasonló gondokkal szorongatott családapa! De hát Tisztességes Lajos úgy gondolja, hogy erre a címre keltőtt a múlt hónapban, az adósság ott már nem is olyan sok, hátán csak elvár a jövő elsejéig, vagy mit is mondok, tizedikéig!

»Inkább küldök annak a másik cégnek, az nem kapott a múlt hónapban.« A ceruza vandál főnboldásának aztán ű mamuska elbírányozott szükségletei is áldozatul esnek, a gyerekek része is meg-megcsorbúl, így aztán egyensúlyba kerül valamely nagy-nehezen a kis család költségvetése, az igaz, hogy a hosszú hónapra úgynevezett előre nem látott kiadásokra, csak egy vörösbarna, árva ölvenkoronás lapul a lárcsa fenekén. »Csak megóv a jó Isten bennünket minden bajtól, belegségtől a hó folyamán s akkor elég lesz« — sóhajt az édesanya. Pedig jól tudja maga is, hogy nem lesz elég, még ha mindent a boltból, könyvre vásárról is, műtálat kb. 25 százalékkal fizet többel, mintha közvetlenül a termelőtől vásárolna. Apa is, anya is előre látja, tudja, hogy e hónapban is meg kell tenni a hősies lépést, valahol kölcsönt kell felhajtani a jövő hó elsejéig, hogy adóssággal tömjék be az adósságot, lyukkal a lyukat, mellyel aztán előre megássák a strajt a jövő hónap aktív mérlegének.

»De lesz ez még rosszabbul is«, — legyint az apa. Hát igen, kedves tisztviselőársaim, szerle az országban kulizó tisztességstajosok, lesz még rosszabbul is. Mert elsősorban mi fizetjük meg annak a díját, hogy Olaszországnak kevés a Tigris, vagy az Ogaden kerület, hogy a Tana tó vidékére is vágják, mert azóta szoktál a rizs, kávé, tea ára, a hentes is gömbölyű számokat ír a húskönyvbe, de meg most olvastam az újságban, hogy dr. Svoboda megállapítása szerint a tejtermelési költsége literenkint 1.20 Ké-t lesz ki, azon községekben is, ahol a takarmányhiány nem öltött nagyobb méreteket. A takarmányhiányban szenvedő körzetekben a tejtermelési rezsije még ennél is több. Szóval a tej drágulásával is számolhatunk, s mert drágább lett a kávé is, a kenyér is, a költségvetési egyensúly helyreállítására le kell mondani az áldott meleg tejeskávé tisztviselő-vacsoráról is, pedig olyan jó volt azzal elütni a nevelésünkkel belénk oltott harmadik napi étkezést, a mamának kényelmes volt, az apának meg nem okozott gyomortherhelést. Át kell térni a köznép vacsorájára, a krumplilevesre, mely egy nekem igen kedves valaki megállapítása szerint, »olyan jó álmotló«. Kicsit travesztálva had mondjuk el Aesoppussal: »Duplex libelli dos est«... Az egyik haszna, hogy úgy-ahogy megtölti a gyomrocskát, a másik, hogy álomba ringat, nem fogy sem a világító, sem a tűző anyag és Morpheus karjaiban hátha szépeket is álmodunk...

De minek is pengetem itt ez ismerős szövegeket előttek, kedves testvéreim, hisz több-kevesebb eltéréssel, cifrázva, vagy egyszerűen, már akinek milyen a temperamentuma, largo, vagy vivace, így folyik le a tízedike édes mindnyájunknál. Közben minden alkalommal lessük, várjuk, hogy mit is végez az az Exekutiva? Az sokat végez, tagadhatatlanul, kilincsel, statisztikát állít össze, diagrammokat, grafikonokat szerkeszt a tisztviselő-adósságok Rocky Mountains hegyéről, közben meg is hallgatják a miniszter urak, bólingatnak, mindent el is hisznek, de ezzel szemben a kenyér, a hús árának emelését fundálják ki. Hogy

valamit nekünk is vessenek, azt mondják, hogy az elsejei fizetések visszaállítását csak adminisztrációs okok, a postatakarékpénztár munkájának összetörődása késlelteti. De a kutyafejét annak a postatakarékpénztárnak, ha olyan sok dolga van az elsejei fizetések utalásával, kezdje el azt még tizedikén, mint régen, s akkor az ország háromszázezer Tiszteletjes Lajosa tíz nappal előbb kap fizetést. Tetszik tudni, mit jelent ez? Azt, hogy a következő hónap tíz nappal rövidebb lesz, egyharmaddal kisebbek lesznek a számlák, talán még a költségvetést is egyszerűbbé lehet hozni anélkül, hogy abból a cenzura törölne. Vagy az uraknak, ott a magas postatakarékpénztárnál, mindegy, hogy mikor kapnak fizetést? Mert nekünk nem!

Igen, tegyenek már értünk is valamit, ha az — megállapításuk szerint — csak egy kis munkatöbbletbe kerül, próbálják meg a segítséget, mert ha nem jön gyorsan valami csoda, akkor rövidesen az álmostó krumplileves falatja is kiesik a szánkából.
Szepesi Gyula.

KÖRLEVEL

az összes református tanító testvérekhez.

Az egyetemes református konvent lelkészi elnökének 342/1935. számú rendeletére közlésszük, hogy a f. évi konventi gyűlés határozata alapján a Pálóczi—Czinke-féle vallástani könyveket ezentúl egyedül és kizárólag a beretkei ref. árvaház küldi szét.

Raktáron vannak a következő könyvek:

1. Ker. hit és ker. élet	à Kč 4.—
2. Idvezítés története	à Kč 6.—
3. Krisztus anyaszentegyháza	à Kč 3.—
4. Imádságok, vallástételek	à Kč 3.—
5. Konfirmációs káté	à Kč 2.—
6. Vallástani tervezet	à Kč 5.—

Ezentúl tehát a rendelkezéseket ne a konventi irodához, hanem egyenesen a beretkei ref. árvaház igazgatóságához Bretka, pp. Gemerská Panita, sziveskedjenek küldeni. A könyvek csakis utánvétellel és a postaköltség felszámításával szállíthatók.

Beretke, 1935. július 22.

Atyafiságos szeretettel
a beretkei ref. árvaház
igazgatósága.

KARTÁRSAINK FIGYELMÉBE!

Értesítjük Kartársainkat, hogy a lapunkban hirdetett, vagy ismertetett tankönyvek, szépirodalmi és egyéb művek, segédkönyvek stb. Szövetkezeti Könyvesboltunkban Galántán is beszerezhetők. Kartársaink tehát szolidaritás kötelességet teljesítenek akkor, ha azokat Könyvesboltunkban szerzik be.

NEMZETGAZDASÁGTAN

új tanterv alapján írt tanonciskolai magyar tankönyv,
ára 5 Kč.

Megrendelhető: TANONCISKOLAK IGAZGATÓSÁGA, Komárno.

KÖZMŰVELŐDES.

A községi könyvtárakról szóló törvény és a megjelent rendeletek.

Irta: Szkladányi Károly, járási könyvtári előadó.

Az 1919. július 22-én kelt 430. számú törvény végre rendezte a falu, általában a lakosság könyvvel való ellátását. Ugyanis ez a törvény kimondotta, hogy minden helységben könyvtár létesítendő. Ebből a nyilvános könyvtárból a lakosok díjtalanul válhatnak ki könyveket.

A nemzeti kisebbségekkel bíró politikai községekben a kisebbségek részére is fel kell állítani könyvtárat, ha az illető kisebbség az utolsó népszámlálás alkalmával legalább 400 személyt tud kimutatni, illetve, ha a községben hasonló nyelvű kisebbségi iskola van. Ha ezek a feltételek nincsenek meg, de a kisebbség az összlakosság 10%-át eléri, akkor több község részére kell felállítani egy közös könyvtárat, amelynek költségeit a községek aránylagosan viselik.

A törvény 3. §-a szerint egy teljesen berendezett könyvtár. költsönkönyvtárból, kézikönyvtárból és olvasóteremből áll.

A közkönyvtár létesítésének és fenntartásának költségeit az 5. § értelmében a politikai község tartozik viselni. Az az összeg, amit a politikai község évente a könyvtár fenntartására tartozik fordítani, lakásonként 30 fillértől 1 Ké-ig terjed.

A 7. § kimondja, hogy a könyvtárat 4—8 tagú könyvtár-tanács igazgatja. A tanács felét a községi képviselő a községi választók közül nevezi ki, ehhez jön még a közművelődési bizottság helyi ügyvezetője (elnöke), a többit az olvasók jelölik ki maguk közül. A könyvtár-tanács tisztsége díjtalan és két évig tart. Ha valamely tag mandátuma lejárt előtt meghal, vagy kilép, úgy új tag állítandó be. A kisebbségi könyvtárak számára külön tanácsot kell alakítani.

A 8. § megállapítja a könyvtár-tanács jogait és kötelességeit, amelyek a következők: a) a könyvtáros és a segédek kinevezése; b) a **könyvtár pénzügyi igazgatása** (tehát nem lehetséges az, hogy a politikai község rendelkezze a könyvtár céljaira a költségvetésbe felvett összeggel, hanem ezt az összeget tartozik a község a könyvtár-tanácsnak kiutalni, amely aztán gazdálkodik a pénzzel); c) könyvek vétele és kiselejtezése; d) a könyvek kikölcsönzési rendjének megállapítása; e) írásbeli jelentések készítése.

A 9. § szerint a könyvtár ügyeinek vezetésével külön könyvtáros bízatik meg, **akinek fizetésre igénye van.** A fizetés nagyságát a megállapodás határozza meg.

Röviden ezeket tartalmazza a 430. sz. törvény. Most nézzük meg az 1919. nov. 5-én kelt 607. sz. kormányrendeletet, amely a 430. sz. törvény alapján született meg. Ebből a kormányrendeletből csak azokat tárgyalom, amiket az előbb ismertetett tör-

vény még nem mondott ki, vagy pedig nem részletezett eléggé.

A 607. sz. kormányrendelet 3. cikke megállapítja azt, hogy csak művészileg és tartalmilag értékes, erkölcsös könyveket szabad a könyvtárba helyezni. Nem lehet megtűrtni olyan könyvet a könyvtárban, amely a Csehszlovák állam léte és sérthetlensége ellen irányul. A könyvtárból kiselejlezendő könyvek (tartalmi okból) jegyzékét a tanügyi kormány állapítja meg.

A 18. cikk foglalkozik a kikölcsönzési idővel. Észertint a kisebb községekben évente legalább 30 héten keresztül kell kiadni könyveket. Az 5000-nél több lakossal bíró községben pedig évi 40 hét a kikölcsönzés ideje. A 2000 lakosnál kisebb községben hetenként egyszer, 2000—5000 lakosú községben pedig kétszer kell hetenként könyvet kiadni.

A kikölcsönzési órákat úgy kell megállapítani, hogy a lakosok könnyen tudjanak könyvet váltani. (Leghelyesebb vasárnap délelőtt.) A könyvtárak jegyzékeket tartoznak felvenni a könyvállományról és azt könnyen hozzáférhetővé tenni. (Célszerű a jegyzéket kinyomatni, nem kerül sokba, néhány könyvtárnál már meg is van ez.)

A kikölcsönzés díjtalan. (20. cikk.) Ahol kölcsönzési díjat akarnak bevezetni, úgy ezt kérni kell az illetékes járási közművelődési bizottságtól. Ezen engedély elnyerése nélkül illetéket szedni tilos.

A 26. cikk megállapítja azt az összeget, amit a politikai község tartozik évenként a könyvtárra fordítani. Az összegek a következő fokozat szerint állapítandók meg:

- a) 5000 lakosig legalább 50 fillér lakosonként;
  - b) 5000—10000 lakosú községben fejenként legalább 60 fillér.
- A legmagasabb díj lakosonként 1 Ké lehet.

A 36. cikk a könyvtáratanáccsal foglalkozik és a következőket állapítja meg:

- a) legfeljebb 2000 lakos számára való könyvtárat 4 tagú;
- b) 2000—10000 lakos számára való könyvtárat 6 tagú;
- c) a több mint 10000 lakos számára való könyvtárat 8 tagú könyvtáratanács igazgatja. A könyvtáratanács a tagjai közül maga választja meg az elnököt, pénztárost és ügyvezetőt.

A 48. cikk leszögezi, hogy a könyvtáros munkájáért fizetést kívánhat és azt nem is lehet tőle megtagadni, ha ténykedése 30 héten át legalább heti 3 órát tesz ki a könyvtárban. Oly könyvtárban, amely több, mint 5000 lakos céljait szolgálja, az évi díjazásnak nem szabad kevesebbnek lennie 500 Ké-nél.

A könyvtáros a tanácsban tanácskozási joggal rendelkezik.

A könyvtárak felügyelete az iskola és népművelődési minisztériumra tartozik. Ezen felügyeletet a 2000 lakosú községekben kerületi felügyelőkkel végzi. A 2000 lakosnál több lakóval bíró községek az állami szakoktatókhoz tartoznak. (Ez a szerv nincs megszervezve.) A kerületi felügyelőkről (más szóval: járási könyvtári előadó) még később lesz szó.

Tehát a 607. sz. kormányrendelet ezeket tartalmazza dióhéjba foglalva. Ezután ismertetni fogom az egyes megjelent miniszteri és egyéb rendeleteket, amelyek a könyvtárakat érintik.

(Folyt. köv.)

A közművelődési munka föllendülése. Utóbbi időben egyre gyakrabban olvassunk híreket a közművelődési törvény alapján szervezett kultúrunka megnyilvánulásairól. Örömmel regisztráljuk ezt az előhaladást, s úgy könyveljük el, mint az egyesületünk által ezévből megindított közművelődési mozgalom eredményét. A galántai járás közművelődési testület felhívására több járási közművelődési szerv jelentkezett az egységes, közös munka módszereinek és eszközeinek az igénybevételére, s a Magyar Tanítóban havonta megjelenő közművelődési rovat nagy érdeklődéssel találkozott. Sajnos, a rovat megfelelő kiépítésére hiányoznak a szükséges anyagok, de a SzÁMTE elnöksége, — tudatában az egyesület hivatásának a magyar közművelődés előmozdítása tekintetében, — a tanítói nyilvánosságot is érdeklő ilyenmű közlemények közzétételére a szerkesztőnek — bizonyos határok közt — felhatalmazást adott. E rovatban számolunk minden jelentősebb közművelődésügyi eseményről, s különös érdeklődéssel kísérjük a még sok helyen első lépésként jelentkező szervezési tevékenységet. — Nagy jelentőségűnek tartjuk, hogy Kassa város képviselőtestülete előtt is szóba került a városi magyar közművelődési választmány ügye, s itt bejelentették annak közeli megalakítását. Komáromban újrászervezték a járási közművelődési testületet, s annak elnökévé Dr. Borka Géza tanárt, könyvtári előadójául Iványi Gézát, a neves kultúrmunkást vá-

lasztották meg. A komáromi hír hangsúlyozza a SzMKE-vel való együttműködést, mely az érvényes közművelődési előírások, rendeletek értelmében — akárcsak egyéb művelődési egyesületekkel való karöltött ténykedés — nagyon lehetséges. Sőt kívánatos. A közművelődési munka vezetőit fölkerjük, hogy közérdekű híreket küldjék be lapunk szerkesztőségébe, e rovatban leendő közlés végett.

Kulturális törvényeink és rendeleteink új kiadása. A közel jövőben jelenik meg a Csehszlovák Köztársaság Népművelési Törvényei és Rendeletei c. füzet, mely magába foglalja a járási művelődési választmányok és községi bizottságok, valamint a községi közönyvtárak ügyére vonatkozó összes ma érvényben levő törvényeket és rendeleteket. Tisztázzák e rendeletek azt a kérdést is, hogy a magyar kultúregyesületek miként kapcsolódhatnak be a közigazgatási apparátusba tartozó kisebbségi kultúrmunkába. Így a füzetre mindenkinek szüksége van, aki a kisebbségi magyar kultúrélemben aktíve részt vesz, vagy aki a jövőben akar ebbe bekapcsolódní. A mintegy négy ivnyi füzet (64 oldal) megrendelhető a füzet kiadójánál, Dr. Szikla y Fer encné, Košice, Stefánik u. 103. I. em. portóköltéssel együtt 5 Ké-ás árban, melynek befizetésére a megrendelt füzetek szétküldésekor mellékeltek csekklapok fognak szolgálni. Tanítók a füzetet a galántai könyvesbolt útján rendeljék meg!

Ifjúsági és közönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági- és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

TANSZEREKET ÉS SZEMLÉLTETŐKÉPEKET könyvesboltunkban rendeljünk Galántán

ABESSZINIA

részletes térképe kapható
KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALANTÁN.

Csehnyelvű kiadás 10 Ké. — Németnyelvű kiadás 9 Ké.

ÚJDONSÁG!

Schrenzel: Abesszinia Afrika Kánaánja, ára 30.— Ké
Montreid: Rejtelmes Abesszinia ára 25.20 Ké

Kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Glöckel Ottó f. Glöckel Ottó, az osztrák iskolaügy legnagyobb modern reformátora, ez év nyarán meghall. 1925–30 között fejlette ki legnagyobb tevékenységét, mellyel az egész világ pedagógusai előtt nagy tekintélyt vívott ki magának. Az osztrák iskolaügy reformációja az ő kezdeményezésére indult meg, elvei szerint haladt s az ő vezetése alatt virágzott ki. Megreformálta a nép- és középiskolákat, a vezetése alatt álló szociális intézményeket, a tanfőképzőket. A reform — természetesen — az osztrák centrumban, Bécsben, csúcsozott ki. Glöckel, mint iskolaügyi miniszter, később pedig mint a bécsi iskolatanács alelnöke, tökéletesen megvalóította az osztrák nevelés és oktatás szervezetét, módszereit és technikáját. Kiselejtett minden régi, monarchisztikus szellemű metódust. Aki ismerte a háborúelőtti osztrák iskola tendenciáját és praksisát s látta Glöckel modern munkáját, meg kellett csodálnia ezt az alkotó merészséget s ennek a volt tanfőnök értékes képességeit, személyiségét. Glöckel reformja a háborúutáni Ausztria demokratikus rezsimjében találta meg talaját. Az osztrák demokrácia bukása után Glöckel, aki annyit fáradozott az új nemzedék jobb jövője érdekében, elfogták és a koncentrációs táborba vitték, ahol súlyosan megbetegedett. Nem is élte sokkal túl munkájának végzetét. A gondolatok azonban, melyekre művét alapozta, megsemmisíthetetlenek. Élnek virágoznak tovább s gyümölcsük az egész kultúrvilág számára érik.

Önmagunk nevelése. A művelt ember elmélikedik és értelmi törekvései inkább ügyes emberré, mint tudóssá alakítják. De ez nem jelenti semmi esetre azt, hogy elhanyagolja a megszerzését terjedelmes, különböző változatos ismereteknek. Tudja, hogy mély és világos tudás nélkül nincs valóságos, általános műveltség. Azonkívül meg van róla győződve, hogy a tudomány nem árt az érznek.

A fiatal nemzedék, mely el akarja érni ezt az általános műveltséget, mindig emlékeztetében tartja Saint-Denisnek ezt a tanácsát: »Variál-

játok szünet nélkül tanulmányaitokat, kultiváljátok minden értelemben értelemeket, nyissátok meg neki a látóhatárt. Ezek a szavak azt jelentik, hogy a műveltség kell, hogy arányban legyen a tehetséggel, a hajlammal és mindenkinek a foglalkozásával; legyen művészi, tudományos és tudós. Nem kell, hogy ez a műveltség művészi alkotással, vagy tudományos kutatóssá fejlődjék. Csúpan arról van szó, hogy kielégítsük, megépítsük az általános tudakozódás államát. — Bizonyos egyenlenség, található az oktatás helyiségeiben, a tudományok és hűtlük között is, pedig a valóságban a művészetek, a tudományok és hűtlük között nincs egyenlenség, hanem szolidaritás. Különböző nemci az értelmi cselekvéseknek megvilágítják és erősítik egymást.

A művészetek. Az általános műveltség nem nélkülözheti a művészetet. Ez virága és díszítőmánya a civilizációnak. Sokan vannak, akiknek számára a műveltség hajlam és gyakorlat bizonyos művészetben, mint: zenében, festészetben, szobrászatban. A fiatal ember buzgalommal neveli magában a szép iránti érzéket. Nem építész, nem festő. Sem szobrász, nem is mindig zenész, de csodálja a szobrokat és a nevezetes vidékeket látogatja a múzeumokat és a festő- és szobrászmunkák kiállításait, látogatja a hangversenyeket, színházakat stb. Ez a lelkesedés a szép dolgok iránt kialakítja az izlést, a lélek fogékonyságát, ébreszti a művészetet, mely szunnyad minden emberi lélekben.

Nem szükségtelen tehát a nevelőnek jártasnak lenni a plasztikai művészetekben és lenni bizonyos mértékben mintázó, aquarellista, pastellista, szobrász stb. A zenében manapság mindenki kényelmesen megismerheti magányában a zeneirodalom csodáit, s jó, ha van a nevelőnek gyakorlata bizonyos zeneszerszámon, mint zongorán, hegedűn stb. hogy helyesen ismerje és ítélje a hangokat és jelentésüket. Manapság könnyű a szemeknek szünet nélkül látni anélkül, hogy elhagynók szobánkat. Bemutatása nagy művészi

munkáknak (a legnagyobbak mindig a legegyszerűbbek, a legmegindítóbbak és legnevelőbbek) kitűnően művelő hatású.

A tudományok. Semmi sem követel annyi izlést és véleményt az általános műveltségtől, mint a tudományok értékelése. A tudatlanság jobb, százszor jobb, mint a hamis tudomány. A mi fiatal nevelőink gyakran kénytelenek megelégedni kész tudománnyal, vagy másodkézből kapott, »könyvtudománnyal.

Meg kell elégedniök azokkal a könyvekkel, melyek a »tudományok népszerűsítésének« és a »szórakoztatva oktatás« ürügye alatt terjesztik a tudományos fogalmakat. A beavatás a tudományok csodáiba manapság könnyen megtörténhet. Manapság könyvtárak, melyek a nagy tömegnek a tudományos munkákat hozzáférhetőkké teszik.

(Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Könyvek, zeneművek:

Elemi és polgári iskolai tankönyvek.

Banai Tóth Pál—Dr. Pálesch Ervin: **Virradat**, magyar olvasókönyv az elemi iskolák 4—5. évfolyama számára. Harmadik kiadás. Átdolgozva a II. leges tanterv alapján. A Virradat olvasókönyv eléggé ismeretes és népszerű olvasókönyv volt már eddig is iskoláinkban. Ezt az is bizonyítja, hogy aránylag rövid idő alatt immár harmadik kiadását érte meg. Itt fekszik előttünk új köntösből, szép nyomdai kiállításban az új tanterv kívánalmai szerint átdolgozott (s hozzáférhető: alaposan átdolgozott) kiadás. Öröm kézbe venni. Ami első pillantásra föltűnik, kifaradtak az előbbi kiadásokban sűrűn előforduló, hosszú lere csesztett ú. n. »morális« és hosszabb »ismeretterjesztő« olvasmányok, melyek ma már nem felelhetnek meg a tanterv, de az élet követelményeinek sem, hogy t. i. ezen a fokon az értelmes és helyesen hangsúlyozott olvasásra szoktassák a tanulót. Valamely hosszú és unalmas cikk elolvasása még az újságolvasó felnőttnak is többé-kevésbé nehezebbé esik, s meggondolja, vajjon elolvassa-e vagy ne. All ez a gyermek esetében is. A rövidebb és a gyermek érdeklődésével mindig számoló olvasmányok sokkal nagyobb kedveltségnek örvendenek, különösen akkor, ha az olvasmány végén nem kell azon tünődni, vajjon az ott kifejtett »morális hatás« nem lött-e túl a célon, mint pl. »Az árulkodás jutalma« c. elbeszélésben, a régi Virradatban. Az új kiadású Virradat olvasó úgy tartalmával, mint nyomdatechnikájával (úgy van, ez nagyon fontos!) szinte sarkalja a tanulót az értelmes, hang-

súlyos olvasásra. Az egyes olvasmányok témaköre a 10—11 éves gyermek érdekközpontjaihoz alkalmazkodik, a fölveti költemények is szépen adhatók elő, s van egy-két, főleg honismereti vonatkozású hosszabb olvasmány is, hogy a tanulók az előírt »esendes olvasásban« is gyakorolják magukat. Látszik a törekvés arra is, hogy a könyvben minél több legyen az irodalmi nagyságaink által írt irodalmi értékű olvasmány, a sok, legtöbbször gyarló kézzel átültetett fordítás helyett.

Az olvasmányok elrendezése az általános időszaki és pedagógiai koncentráció elve alapján történt, de az előbbi kiadásokkal szemben előnyére van a könyvnek, hogy bent, az olvasmányok között nincs föltüntetve tipográfiailag az évszokok szerinti elosztás. Így a tanító keze szabadabb a részletes tananyagbeosztás elkészítésénél. A tartalomjegyzékben viszont könnyen áttekinthető az olvasmányok időrendi sorrendje is. A könyvet számos fénykép- és rajz-klisé díszíti, a betűk szép nagyok, a nyomás tiszta. Általában sikerültek mondhatjuk a Virradat átdolgozását.

»Család — Haza — Természet«. Olvasókönyv a magyar tanításhelyű elemi iskolák 6—8. évfolyamai számára. Az új tanterv alapján szerkesztette Banai Tóth Pál. (Ára kötve 18 Ké.) — Az olvasókönyvek tulajdonképpeni célja megszerettetni a gyermekkel magát az olvasást. Ez a cél különösen a felsőfokon domborodik ki, ahol már az egyes olvasmányok nem fontos kiegészítő a honismereti anyagnak, hanem utaralók az iskolát elhagyó serdülő ifjúság további életére. A tanterv ezt így fejezi ki: »Utmutatás a megfelelő olvasmányok kiválasztására az

iskola elhagyása után. Ezen a fokon a tanterv a szép olvasást hangsúlyozza, előírja az olvasmányok alaki és tartalmi tárgyalását, sűt helyez az irodalmi értékű művekre, s azok megértésére, előadására. Ezek a szempontok vezérték Bánai Tóth Pált is, a népiskolák I. és II. fokozata részére írt olvasókönyve összeállításában. Az olvasmányok tárgya a 6-8. évfolyam történelmi és földrajzi ismereteire is támaszkodik, de a könyv egészben véve az irodalom, s első sorban a magyar irodalom megkedvelésére nevel. Nagy íróink közül különösen Arany János van képviselve számos költeménnyel, mellette Petőfi Sándor, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály költői művei teszik a könyv költészeti tartalmának fő-részét. A prózaírók közül Jókai Mór, Móra Ferenc, Mikszáth Kálmán elbeszélései jelentik a magyar nyelv és stílus szépségét a könyvben. De Fáy András tanító meséi is alkalmasan szolgálják a tantervi célt: a tartalom elmondását, az olvasmányok átalakítását, a tanulók élményeinek a szép stílus szerint való kifejezését. Különös értéke a könyvnek Herman Ottó számos természetudományi leírása, melyek nemcsak a természeti, de a szépirodalmi ismeretek bővítésére tárházai. Sajátságos irodalmi ízt és zamatot jelent Benedek Elek néhány prózai írása. A nagy meséíró örökségét alkotásai régóta vádolják az olvasókönyvek szerkesztőit, érthetetlen mellőztetésükért. Jó szolgálatot tesznek az olvasmányok alatti jegyzetek, melyek elősegítik az írásművek szépségeinek, értékeinek fölfogását, megértését, úgy, ahogy azt a tanterv kívánja. A könyv végén rövid életrajzi ismertetés van a könyvben szereplő nevezetes írókról és költőkről, akiknek arcképei a szövegi részben sorakoznak. Több jólsikerült természeti felvétel is díszíti a tetszetős külsejű könyvet. Mindkét olvasókönyv a Csehszl. Grafikai Unió rt. kiadása.

Földrajz a magyar lannyelvű polgári fiú- és leányiskolák számára. A legújabb miniszteri tanterv alapján írták: Sebestyén Árpád, Dr. Magyar Győző és König Vilmos. I. rész (első osztály), II. rész (második osztály számára). — Az első osztály számára írt tankönyv bevezetésű általános földrajzi ismereteket nyújt.

Megfigyelésből kiindulva származtatja a földrajzi környezet megismerésére rávezető alapismereteket, a természettani földrajz legszükségesebb és legzenhetlenebb jelenségeit. A II. rész dióhéjban ad áttekintést Európa és a többi világrészekről. A III. rész a Csehszlovák közlérsaság részletes földrajzát adja. Általános, összefoglaló áttekintés után következik az egyes országrészek természeti tájainak leírása. Tömören, a leíró módszer hízonságával, a folyóvölgyek és hegyvidékek rendszerezésében vezeti a könyv a tanulót végig az országon, kiemelve mindenütt a lényegét, s elhallgatva az amúgy is feledésbe menő részleteket. Ebben a törekvésben támogatja a könyvet annak nyomdai kivitele, beosztása, szabatos stílusa és sok, eredeti illusztrációja. E könyv alapján a tanuló valóban megismeri és megszereli hazáját.

A második osztály számára készült második rész (könyv) a csillagászati földrajz elemeivel ismerteti meg a tanulót röviden, szakszerűen, teljesen kielégítő mértékben. A további részek az Európán kívüli földrészek általános és részletes leírásával foglalkoznak. Az általános leírásban a földrajzi fekvés, partkifejződés, felszín vízrajz, éghajlat, növény-, állat- és ásványvilág és a lakosság (vallás, nyelv, foglalkozási ágak) szempontjai részleteződnék, a részletes leírásban az egyes politikai államok ismertetése következik, mindig az illető földrajzi terület sajátos jellemzésével. Az egyes részek befejezéséül a szerzők összefoglaló áttekintést illesztettek be, hogy az átvett anyag a gyermek lelkében az élettel szoros kapcsolatban lévő szempontok szerint elraktározódjék. Ezek az áttekintő összefoglalások képezik a polgári iskolát elvégzett ifjúság, majd fölnövő polgárság legbiztosabb, legmaradandóbb földrajzi tudását. A könyv VI. és VII. része a Déli Sarkvidék, illetőleg az Óceánok jellegzetességeit tárgyalja. Ebben a könyvben is bőven vannak illusztrációk, melyek az anyagrészeket élénk szemléltetik.

Mindkét könyv az Unió kiadásában jelent meg.

Magyar Cantuale. Szerkesztette Bárdos Lajos, Kertész Gyula és Koudela Géza. Tartalmaz 1, 2, 3 és 4 szólamú egy-neműkarra (férfi-, női-

vagy gyermekkarra) írt műveket. Akik figyelemmel kísérik az új magyar zeneirodalmat — úgy az egyházi, mint a világi — és jelen művet kézbeveszik, elcsodálkoznak azon a nagy energián, amely lét-rehozta. A három szerzőn kívül nincs jelentős magyar egyházi zenesz, aki ne szerepelne a műben. Nagy-szerű haladó irány! Friss, úde le-vegő! Természetes szólamvezetés, amely ment minden nehézkes kroma-tikakától! Semmi erőltettség, a szó-lainok kényelmes hangmagasságban — amelyben legjobban érvényesül-nek! Az egész egyháziúvre reneteg anyag áll rendelkezésre nemcsak hűlő, de kezdő főrekvő énekkar számára. A 350 énekből csak 62 gregorián, a többi minl pompás át-írás, illetőleg eredeti szerzemény. Találunk azonban klasszikus szerze-ményeket is a XVI. század nagy mestereitől, amelyek a mű értékét

nagyban emelik. Kiállítás a izléses, papírminőség jó. Oldalterjedelme 512 Hajlékony, egész vászonba kötve dí-sze a kalh. kántor könyvszekrényé-nek. Igen ajánlom! A Magyar Kó-rus kiadása.

K. Roeseling: Óstinato Grave. Szantén orgonára írt mű, melynek szélesen meginduló »Introduktion-ja csupa disszonancia. Bátorra a modern orgonairodalom remekeinek ne-vezhetjük a két utóbbi művet. Két manuális, jó orgonát kívánunk, mely-nek pedálja fel-fe-ig van kitépve. Ha ez meg van és az orgonistának is különöz- és lábtéchnikája van akkor a jelen-modern poliphoniát lehelő két orgona darabbal kol-lósszállis hatást érhet el. Igen aján-lom! Megjelentek Mainzban a Schott testvérek kiadásában.

Nové-Zámky, 1935. okt. 5-én.

Szendrei István
okl. szék. egyh. karn.

HIREK

Szövétnék vagyok... (Csizy Kálmán)

Szövétnék vagyok, csak
Halovány, pislogó...
Könlösöm egyszerű,
Nem fényes, csillogó.
Nem járok paloták
Szivtelen termeln,
Nincsenek hódító,
Egyerő terveim...
Közleték járok csak
Egyszerű emberek.
Amim van, szívesen
Osztom meg veletek.
Világító, mert kell,
Ez a rendelésem...
Mint parányi csillag
A végtelen égen,
Mely kíséző lársa
Oulan bujdosónak

Elszakadt testvérenek,
Sírva-vigadóznak...
S ha csak egy percig is
Követed a fényem:
Meglásd, új hitet nyersz,
Drága jó testvérem...!
Meggfodom a kezed,
Mint apa fiának.
Hátat fordítunk e
Cudar, rút világnak...
Elvezettek oda,
Hol tündérl fényben
Lángpallossal trónol
Istenünk az égen;
S ezer év kódéből
Felhangzik a zsoltár:
»En népem, maradj meg
Annak, aki voltál...!«

Mi lesz a fizetésleszállítások meg-szűntetésével? Jólinformált prágai körökből származó értesülésünk sze-rint a jövő évi költségvetés számol-ni fog a fizetésesök-kentéseknek leg-alább részben való hatálytalanításá-val. Elsősorban is biztosra lehet-venni az öregnyugdíjasok egyenjogu-sltását. Szó van arról, hogy a fize-tések kiutalását (azaz a kifizetés napját) a hónapban néhány nappal előbbre helyezik. Van remény a szá-zalékos fizetésesök-kentések mérsé-

kelt enyhítésére is. Húsz százalékos enyhítésről beszélnek, emellett azon-ban a különleges takarékosági in-tézkedések — pl. a más keresettel bíró nyugdíjasok jövedelmének kor-látozása, a házastárs-alkalmazottak-ra vonatkozó megállapítások — to-vábbra is megmaradnának. A koalí-ció munkaközösség szilárdan ki-tart amellett, hogy a 252/33. számú kormányrendelet végleg hatályon kí-vül helyezték.

Az országos szlovák tanítói egyesület rezolúciói. A szlovák kollégák országos, egyesületének, a KUS-nak, (Krajinský Učiteľský Spolok — ez előtt ZUS) központi bizottsága folyó évi augusztus 19. és 20. napján ülést tartott Trencsénfalpiceen. A gyűlésen a következő, általános érdekű rezolúciókat hozták: »Követeljük, hogy a felekezeti iskoláknál szisztematizált igazgatói helyeket szervezzenek és hogy az igazgatói honoráriumot rendszeresen fizessék, mint az állami iskoláknál. A tanítók fizetéséből a bejegyeztetett győgyalpra csak 1/2 %-ot vonjanak le. Az anyasági szabadság a felekezeti iskoláknál is 3 hónapig tartson az eddigi 6 hét helyett. Az ú. n. háborús féléveket a nem állami tanítóknál is számítják be a nyugdíjba. A tényleges katonai szolgálatot mindenkinek teljes mértékben számítsák be. Szüntessék meg a fizetés-levonásokat, vagy szállítsák le az élelmiszerek és egyéb szükségleti cikkek árát. A fizetést a hónap 1-én adják, ne tizedikén.«

Az aug. 21-én tartott főgyűlésen a rezolúciókat pontokba foglalták: Kivánjuk: »1. az 1926/104. sz. törvény 45. §-nak novellizálását abban az értelemben, hogy a tanítói fizetésekkel járó kiadást az állam kötelelőszzerűen hordozza s ne előlegképpen adja; 2. Országos Iskolai Tanács szervezését Szlovénzskón; felekezeti iskolák eddigi jogainak meghagyásával; 3. a fokozódó drágulásra való tekintettel a takarékoságot célzó fizetés-levonások megszüntetését, vagy az élelmszükségletek árának megfelelő leszállítását; 4. az egész tényleges katonai szolgálati idő beszámítását valamennyi tanítónál; 5. a családi pótléknek a család valamennyi tagjára való elismerését; 6. valamennyi nyilvános iskola tanítóinak nyugdíjra vonatkozó előírásait egységesíteni (pl. a háborús féléveket a nem állami iskolák tanítóinak is beszámítani); 7. a nyugdíjasok IV. étapjának ügyét véglegesen likvidálni; 8. tekintettel arra, hogy a munkanélküli fiatal tanítógeneráció száma állandóan emelkedik s ezáltal csökken az elhelyezkedési lehetőség, a nyugdíjazási korhatár leszállítását; 9. hogy a fiatal szlovák tanítógeneráció ne legyen egzisztenciájában veszélyeztetve, azt követeljük, elsősorban szlovák erőket alkalmazzanak az iskolai részort tanítói és egyéb állomásaira, tehát a tanfelügyelői állá-

sokban, az iskolaügyi referátusban; 10. Szlovénzskón a tanítóképző intézetekben és a pedagógiai akadémián csak abban az esetben alkalmazzanak a történelmi országrészekből jelölteteket, ha nem volna szlovák pályázó; (A történelmi országok jelöltjeinek alkalmazása állal a szlovák pályázókat eddig kiszorították s ez által a szlovákok előtt bezárták ebben az irányban az érvényesülés kapuját.) 11. a három hónapos anyasági szabadságot az állami iskolák tanítói pragmatikájának analógiájára alkalmazzák a felekezeti iskolákra is; 12. az egyházi hatóságok törődjenek a felekezeti tanítóság helyettesítésének pótlásáról; 13. a szlovénzskói nem állami tanítók kvalifikálási módjának meváltoztatását abban az irányban, hogy igazságtalan kvalifikáció esetében rendszeresen lehessen fellebbezni; 14. kívánjuk, hogy az iskolafenntartóra eső győgyalap-járulékot ne vonják le a tanítóság fizetéséből; 15. a járandóságok kifizetését (a szlovénzskói tanítók fizetésének állami járulékat arra az időre, míg a háború után fogságban voltak) azok számára, akik ezt mind-ézeideig nem kapták meg; 16. a fizetésnek a hónap első napján való kiutalását; 17. az állami iskolák állásainak betöltésére pontosan körvonalazott normák kiadását; 18. az egészségügyi szolgálat bevezetését az iskolákba; 19. a gyermekgondozók számának emelését; 20. a nem állami óvónők fizetésének rendezését; 21. hogy fegyelmi eljárás nélkül ne lehessen megszüntetni egy tanítónak sem a fizetését, mint ahogyan az eddig Szlovénzskón többször megtörtént. Azon tanítóknál, kiknél disciplináris eljárás nélkül megszüntették be a fizetésutalást, rehabilitálják az illető kárt szenvedett kollégát anagram tekintetben is; 22. valamennyi nyilvános iskola tanítójának és nyugdíjasának ugyanazon feltételek mellett adják ki a kedvezményes vasúti igazolványokat, mint az állami alkalmazottaknak; 23. követeljük, hogy a Referátus minden ideiglenes osztályt véglegesítsen, amely 3 esztendőig fennállott már, tekintet nélkül arra, van-e állandó tanterme, vagy nincs; 24. hogy az iskolaügyi Referátus engedje meg a szlovénzskói országos tanítói egyesületnek az információs előadások tartását a tanítóképzők IV. évfolyamában minden iskolai év befejezése előtt.

(Slov. Ut.)

A galántal pedagógiai szemináriumok során október 27-én Ivány Ferenc déáni ig. tanító, a művészi képességgel megáldott rektor tartott szabadelőadást az elemi iskolai rajz-tanításról. Elméleti bevezetője a rajzolás általános jelentőségéről és a rajztanítási módszernek a mai színvonalig történeti fejlődéséről szólt. Nagy érdeklődés közepette beszélt a spontán (kedvtelő, szórakoztató) rajzolásról, mely már a két-hároméves gyermek foglalkozásai közé tartozik, s az iskolába lépő tanulónak egyik fontos kifejezési eszköze. A tanítás középfokán a szemlélet utáni rajz lép előtérbe, amely már bizonyos technikai tudást föltételez. A természet után való rajzolás már rajzolásbeli ügyességet, jó megfigyelőképességet, megbízható arányérzékkel kíván a rajzolóitól. Itt már költve van a fantázia, s éppen ezért a technikai készségnek fejletlenek, a rajz »nyelvének« szabatosnak kell lennie. Az előadó részletesen foglalkozott a perspektíva (vonallávlal, árnyékperspektíva, tükör-, színperspektíva) szabályaival, a fény és árnyék ábrázolási módjaival, majd bő ismeretést adott a színekről, azok fajtáiról, kezelési módjairól. Sor került a rajzolásal kapcsolatos nyomda-technikai műveletekre is (litográfia, színyomás, cinkográfia), melyeknek lényegét könnyed formában tette érthetővé a hallgatóság előtt. Ugyszintén bepillantást engedett a kulisszatézés titkaiba, melyekből az ilyesmivel is foglalkozó kartársak hasznos tudnivalókat szereztek. Végül bemutatta az elemi iskola teljes rajzanyagát rajzlapokon, minden évfolyamban, a részletes tananyagbeosztás szerint földolgozva. Ezekben a rajzokban nemcsak a hozzáférő, vezető kéz, de a művész lelkének a nyoma is meglátszott, s az előadás résztvevői valódi műélvezettel szemléltek ezt az elemi iskolai rajzbemutatót. S mindezek teletjébe a saját képeiből is bemutatott néhányat, s a több órán át tartó előadás folyamában teljes pedagógiai fölkészültségében és ráteremtségében nyilatkozott meg Ivány Ferenc, a tanító és a művész. Az a nagyfokú érdeklődés, mely ezt az előadást megelőzte és végig kísérte (az iskola folyosóján szorongtak a kollégák, sokan pedig már oda sem fértek bel) bizonyította annak, hogy a tanítóságnak igazán szakszerű és a tanítói gyakorlatból

merített rajzpedagógiai útmutatásban csak ritkán van része. Amit Ivány Ferenc mondott, az mind aranyigazság a rajztanítás terén, s ha a magyar tanítóságnak nagy szolgálatot akar tenni, akkor könyv-alakban is ki adja értékes tapasztalatait, technikai és módszeres utasításait, azokkal a bővítetéssel, melyeknek közlésére az eredetileg háromnapos tanfolyamnak tervezett, félnaposá zsngorodott szemináriumi tanfolyam nem hagyott időt. A szlovenszkói és kárpátaljai magyar tanítóság hálás lesz érte!

Montessorri iskola készül Komáromban. Magántanítás 3—5 éves gyermekek részére. Reggel 9—12-ig, délután 3—5-ig. Tervszerű játékok számolgatásra, hallásfejlesztésre, ritmikus mozgásokra, taktus és zene kísérettel. — Montessorri Mária római pedagógus módszere ez. A gyermekek apró kis asztalok mellett ülnek, különböző korok szerint. Külön fogas és külön fiók, kis törülköző, a gyermek mindenben önálló. Az új magániskola nagy súlyt helyez — mint értesülünk — a szlovák és német nyelvekre is. Naponta fél óra séta. Így nyilatkozott nekünk a Montessorri iskola leendő tanítója, Ehrenthal Rózi. (Komáromi Lapok.)

Orgonaszentelés az ekecsi ref. templomban. Október 13-án volt az ekecsi református templom új orgonájának ünnepélyes felavatója. A zsufolásig meglelt templomban a felavató beszédet Soós Károly bucsi esperes mondotta. A református énekkar és az iskolásgyermekek kórusa Iván Károly vezetése mellett énekelt. Az orgonát Tattinger Ferenc érsökújvári orgonakészítő építette.

A SZIKE pozsonyi helyi csoportja felhívást bocsátott ki a magyar szülőkhöz, hogy ahol még nem volna: sürgessék a szülői társulatok megalakítását. A felhívás ismerteti a szülői szövetségről szóló miniszteri rendeletet és hangsúlyozza azokat a pedagógiai és szociális célokat, melyeknek érdekében az iskola és szülői társadalom közösgégének munkálkodnia kell.

Gyermeknap Sókón. A sóki ref. el. népskola tanulói 1935. nov. 10-én este 7 órai kezdettel a fogv. szöv. nagytermében Gyermeknapot rendeznek. Műsor: A gyermekvédelem célja és feladatai; Rác Elemér ref. lelkész. Három árva: dramatizált

vers, eldadják a tanulók. Virágot ültettem... 2 szólamú gyermekkar. A megfagyott gyermek... 2 szólamú gyermekkar. Szondi két apródja... ísk. daljáték ének- és zenekarra. Szünet. Janesi és Juliska 3 felvonásos színdarab. Népdalok. 2 és 3 szólamú dalok ének- és zenekarra (a rádióban lejátszott műsor). A dalokat a ref. el. népiskola gyermek-ének- és zenekara adja elő.

A **tanfolyambírálatok** és engedélyezések ügyével foglalkozik a Magyar Család októberi számának »Magunk között» című társadalmi cikke. Elesen elítéli az e téren előforduló visszásságokat, s a sérelemre or-

voslást is ajánl: »Nemcsak a magyarságnak, hanem az állam lakosságának egyöntetűen azt kell kívánnia, hogy minden tankönyv bírálata az illetékes tanítási nyelven nyilvánosan is jelenjen meg a hivatalos lapban, a tankönyv szerzője a nyilvánosság előtt tehesse meg észrevételeit.» — Megjegyezzük, hogy a tankönyvek jóváhagyásáról szóló miniszteri rendelet előírja, hogy a tankönyvbírálok névsorát a hivatalos lapban közzé kell tenni, ami már egy lépés volna a nyilvános felelősségvállalás felé. Sajnos, a rendeletnek ez a része mindezt ideig végrehajtatlan maradt.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

K. E. Mint olvashatta, a beszámolóval valaki már megelőzte. A másik hírt most közöljük. — F. I. A regény kiadására vonatkozólag a könyvesbolt ügyvezetője közvetlenül tudna irányadó válaszal szolgálni. A cikkel a kívánt módon jártunk el. — C. I. és L. J. A beszámolókat érdeklődéssel várjuk, különösen a gyakorlati részből. Folyóiratot ismételtelen küldtünk, de fordítás még egy sem érkezett. — B. J. Közreműködését szívesen vesszük, de az éppen nem aktuális cikkeik közlésének időpontja néha-néha kitolódik. Ezért elnézést kérünk. — Cs. K. Az egyik versben van élet-szín: ezt közöljük. Az »Azt álmodtam« túlságosan álomszerű és naív. Ilyen lap közölné. A prózai írás sokszor megírt eseményt rajzol meg; nem volna kellő hatása. Az ilyenfajta hangulatképek főkélléke a lómör és fordultatos stílus. A részletek nagyítása szélhúzza az élményt. Mászt kérünk! — K. G., B. E., Sz. I. A beküldött közleményeknek sorát ejtjük. Türelmet kérünk! — Erdélyi Magyar Tanítók, Nagyvárad. A cserepéldányt mi is megindítottuk, talán a pósta a hibás.

M. Gy. Rachov. Múltványyszámot küldtünk. — W-né, K. E. Galánta, F. G. Csiffári, E. P. Kečovo, G. I. Sajógömör, M. S. Muzsla, B. K. Rožňava, P. F. Nová-Stráž, B. J. II. Salibý, J. A. K. Podhradie, M. F. Bajka, K. J. M. Krůny, B. I. Biňa, D. I. Val. Mezerici. Címüket a kívánt módon ígylottuk. — H. E. Gest, J. I. Botány. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — L. M. Kőšce. G. K. Sentes, O. J. Nagygyéres. M-né, T. O. Pastuchov, P. D. Martonovce. F. M. Leleč, K. I. Smolník, R. M. Galša, F. K. M.-Ludany, E. I-né Hladaskürt, R. P. Zeliezovce. Cs. I. Takšoň, R. B. V. Čalomja, K. I. Hladaskürt, Sz. E. Cs. Patas, B. A. Királyfiakaresa, Qu. J. Galánta. Levél ment. — M. L. Vereknve. Lapunkat újból küldjük. — O. T. Lelesz. Tudomásul veltük. — K. N. Várkony. Várunk. — K. I. Tardoskedi. A kért lapszámokat megküldtük. — S. J. Mikula. Naptárt küldtünk bejelentését tudomásul veltük. — II. J. Pogrény. A reklamált számokat elküldtük. — E. P. Kečovo. Naptár ment.

TARTALOM:

Vezércikk: (hb): Szociális feladataink. — A pedagógia műhelyéből: Kónya József: Mi hasznunk van az osztályozásból? (Folyt.) — Fórum: Molnár János: A tanítóság és a tanítói szervezetek figyelmebe. — Egyesületi élet: Nekrológ Martsa Györgyről. — A Felsőcsallókői Tanítóegyesület közgyűlése. — A SzAMTE királyhalmeci járásköre... — Meghívó. — Ebed község búcsúja Bukovszky Gyúla ig. tanftólól. — Reflexiók a kat. kántorszövetség megalakulásával kapcsolatban. — Krónika: Szepesi Gyúla: A tisztviselőtársadalom nyomasztó helyzetéről... — Közművelődés: Szkladányi Károly: A községi könyvtárakról szóló törvény és a megjelent rendeletek. (Folyt. köv.) — A közművelődési munka föllendülése. — Kultúráis törvényeink és rendeleteink új kiadása. — Szemle: Bel- és külföldi folyóiratokból. — Könyvek, kintművek. — Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgyakorlatos tanár, szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közléscsászár fenáltáa éja az az

első szlovák nyelvten,

mely egész tartodalmében felbllli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatiandít és
részletesebb magyaráta ha a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATECA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A nyelvészeti magyaráta az az nyelvészeti
szavak magyaráta az az. Tanár Könyvtárak
ébb példányban rendelik meg.**

**A teljes, két kötetes má ára Hárve Kt 50—
Egy kötetben, erős vászonkötésben . 60—**

KAPHATÓ

minden könyvtárakészedésben és a kiadó
Huszár István könyvtárakészedésében, Nitrán.

vés, eladják a tanulók. Virágot ültettem... 2 szolamú gyermekkar. A megfagyolt gyermek... 2 szolamú gyermekkar. Szondi két apródja... Isk. daljáték ének- és zenekarra. Szünet. Janesi és Juliska 3 felvonásos szindarab. Népdalok. 2 és 3 szolamú dalok ének- és zenekarra (a rádióban lejátszott műsor). A dalokat a ref. el. népiskola gyermek-ének- és zenekara adja elő.

A tankönyvbírálatok és engedélyezések ügyével foglalkozik a Magyar Család októberi számának „Magunk között” című társadalmi cikke. Elemen elítéli a e téren előforduló visszasságokat, s a sérelemre or-

voslást is ajánl: „Nemesak a magyarságnak, hanem az állam lakosságának egyöntetűen azt kell kívánnia, hogy minden tankönyv bírálata az illetékes tanítási nyelven nyilvánosan is jelenjen meg a hivatalos lapban, a tankönyv szerzője a nyilvánosság előtt tehesse meg észrevételeit. — Megjegyezzük, hogy a tankönyvek jóváhagyásáról szóló miniszteri rendelet előírja, hogy a tankönyvbírálok névsorát a hivatalos lapban közzé kell tenni, ami már egy lépés volna a nyilvános felelősségvállalás felé. Sajnos, a rendeletnek ez a része mindezeideig végrehajthatlan maradt.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

K. E. Mint olvashatta, a beszámolóval valaki már megelőzte. A másik hirt most közöljük. — F. I. A regény kiadására vonatkozólag a könyvesbolt ügyvezetője közvetlenül tudna irányadó választással szolgálni. A cikket a kívánt módon juttunk el. — C. I. és L. J. A beszámolókat érdeklődéssel várjuk, különösen a gyakorlati részből. Folyóiratot ismételtelen küldtünk, de fordítás még egy sem érkezett. — B. J. Közreműködését ziversen vesszük, de az éppen nem aktuális cikkek közlésének időpontja néha-néha kitolódik. Ezért elnézést kérünk. — Cs. K. Az egyik versben van élet-szín: ezt közöljük. Az „Azt álmodtam” túlságosan álomszerű és naiv. Ilyen lap közölné. A prózai írás sokszor megírt eseményt rajzol meg, nem volna kellő hatása. Az ilyenfajta hangulatképek főkélléke a tömör és fordulatos stílus. A részletek nagyfátása széthúzza az élményt. Mászt kérünk! — K. G., B. E., Sz. I. A beküldött közleményeknek sorát ejtjük. Türelemet kérünk! — Erdélyi Magyar Tanító, Nagyvárad. A cserepéldányt mi is megindítottuk, talán a posta a hibás.

M. Gy. Rachov. Múltványszámot küldtünk. — W-né, K. E. Galánta, F. G. Csiffári, E. P. Kečovo, G. L. Sajógyömör, M. S. Muzsla, B. K. Rožňava, P. F. Nová-Stráž, B. J. H-Sallby, J. A. K-Podhradie, M. F. Bajka, K. J. M-Krtiny, B. I. Biša, D. I. Val. Mezeriei. Címüket a kívánt módon igyvitottuk. — H. E. Gest, J. I. Botány. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — L. M. Košice, G. K. Sentes, O. J. Nagygéres. M-né, T. O. Pastuchov, P. D. Martonovce, F. M. Leled, K. I. Smotná, R. M. Galša, F. K. M-Ludany, F. I-né Hidaskürt, R. P. Zelizovce, Cs. I. Takšoň, R. B. V-Calomja, K. I. Hidaskürt, Sz. E. Cs-Patas, B. A. Királyfiakarcsa, Qu. J. Galánta. Levél ment. — M. L. Vereknve. Lapunkat újból küldtük. — O. T. Lesz. Tudomásul vettük. — K. N. Várkony. Várunk. — K. I. Tardos-kezd. A kért lapszámokot megküldtük. — S. J. Mikula. Naptárt küldtünk bejelentését tudomásul vettük. — H. J. Pogrény. A reklamált számokat elküldtük. — E. P. Kečovo. Naptár ment.

TARTALOM:

Vezércikk: (hb): Szociális feladataink. — A pedagógia műhelyéből: Kónya József: Mi hasznunk van az osztályozásból? (Folyt.) — Fórum: Molnár János: A tanítóság és a tanítói szervezetek figyelmébe. — Egyesületi élet: Nekrológ Martsa Györgyről. — A Felsőcsallókózi Tanítóegyesület közgyűlése. — A SZÁMTE királyhelmetc járásköre... — Meghívó. — Ebéd község búcsúja Bukovszky Gyula ig. tanítótól. — Reflexiók a kat. kántorszövetség megalakulásával kapcsolatban. — Krónika: Szepesi Gyula: A tisztviselőtársadalom nyomasztó helyzetéről... — Közművelődés: Szkladányi Károly: A közsegi könyvtárakról szóló törvény és a megjelent rendeletek. (Folyt. köv.) — A közművelődési munka főhüddése. — Kulturális törvényeink és rendeleteink új kiadása. — Székhely. — Bel- és külföldi folyóiratokból. — Könyvek, zeneművek. — Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgyakorlatos tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlársaság fenntartása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondati és
részleteiben ismerteti és a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A könyv két kötetben nem pótlható
egyetlen kötetben sem. Tanulmányok
és példányban rendelék meg!

A teljes két kötetes mű ára Hárva K 53—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvtárakban és a kiadónál
Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)

és
a Podkárpatzszka Ruszl ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.

Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társzszerkesztők: Szepesi Gyula, Uhereczky Géza, Willand János.

Kötétszerkesztő: Gáspár János.

Kárpátaljal munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi Iskola.

Előfizetési ár: évente 40.— Ké. Egyes szám ára 2.— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80.— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.) a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Arendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos, központi elnök,
Bratislava, IX. Hrboň-u. 13. — Titkárság: Vásárhelyi Károly, főtítkár,
Uhereczky Géza, titkár, Komárno. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a
közp. elnök címére küldendők. E levelekben közölni kell a tags. számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal 80 Ké

1/2 „ „ 50 „

1/4 „ „ 30 „

1/8 „ „ 15 „

Engedmények:

3x1 közlésnél 15 %

6x1 „ „ 20 %

12x1 „ „ 25 %

24x1 „ „ 30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal 900 Ké

1 „ „ 1/2 „ 500 „

1 „ „ 1/4 „ 320 „

1 „ „ 1/8 „ 200 „

Pályázati hirdetések:

Szavanként 40 fill.

Vastagabban szedett szó 60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelö-
lésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno,
községi elemi iskola, küldendők.

Kovács Alajos nyilatkozata a pozsonyi rádió ankétján.

A pozsonyi rádió október 28-i ünnepi ankétján megszólaltak a csehszlovákiai magyarság szellemi vezetői. A nyilatkozatok beszámoltak az államfordulat előtti helyzetről és a Köztársaság fennállása óta történt fejlődésről a társadalmi és szellemi élet egyes ágazataiban. Megszólalt a földművesnép, a munkásság, az irodalom, a papság, a politika stb. képviselője. A magyar tanítószó nevében Kovács Alajos, egyesületünk országos elnöke nyilatkozott és a következőket mondta:

1. Milyen volt a magyar tanító helyzete 1918 előtt?

Az államfordulat előtt a magyar iskoláknak nem volt egységes tantervük, a magyar tanítóknak nem volt egyenlő fizetésük és a nem állami tanítóknak nem volt szolgálati pragmatikájuk.

A tantervet — természetesen a törvények figyelembevételével — a különböző iskolai hatóságok állították össze; a fizetést az 1907. évi XXVII. és 1913. évi XVI. törvények, a nyugdíjjal az 1875. évi XXXII. és az 1891. évi XLIII. törvények §-ai állapították meg. Szolgálati pragmatikája csak az állami és fővárosi tanítószóknak volt.

Maga a tanítószó az iskolafenntartók szerint kisebb-nagyobb egyesületeket alkotott, melyeknek kiküldöttei, vezetői az ú. n. Országos Bizottságban tömörültek s az egységes tantervet, egyenlő fizetést és egyenlő elbánást kértek, követelték minden vonalon.

Hét egyetemes tanítógyűlést tartott az államfordulat előtt a magyar tanítószó.

Az elsőt 1848-ban, a másodikat 1870-ben, a harmadikat 1874-ben, a negyediket 1878-ban, az ötödiket 1890-ben, a hatodikat 1904-ben, a hetediket 1912-ben.

Ez utóbbin a többek között követelte az egységes tantervet, a népiskola 8 osztályúvá fejlesztését, a tanítóknak »köztisztviselői« elismerését, a betegségélyzői intézmény megteremtését és az egységes szolgálati pragmatika életbelepítését.

Ez utóbbi pont előadója én voltam s előadásomat azzal végeztem: »az a célunk, hogy a tanító úr legyen a maga portáján.«

2. Miben változott a helyzet a Csehszlovák Köztársaság fennállása óta?

Köztársaságunk megalakítása után a magyarság sorában a tanítószó volt az első, aki a változott viszonyok között magára talált.

Annak tudatában, hogy egyrésztől hazája: a Köztársaság iránt, másrésztől faja: a magyarság iránt tartozó kötelességét 100%-osan azzal rója le, ha emberszereteten épít tovább, egyesületbe tömörült, s az iskolában a haladó kor követelményeinek számbavételével, egyesületi életében a testvériség alapján folytatta ott, ahol a VII. egyetemes gyűlés elhagyta.

E tiszta szándékú törekvésnek s az itt tartott 4 egyetemes gyűlés nemes munkájának lett eredménye az egységes fizetés, a betegsegélyző intézmény felállítása, az igazgató-tanítói állások minden vonalon való rendszeresítése.

Fájdalom, az egységes szolgálati pragmatika még ma is jámbor óhajlás! Pedig nagyon szeretném beteljesülve látni régi vágyam, hogy a tanító úr legyen a maga portáján!

3. Miben mutatkozik a fejlődés?

A haladó kor életelő levegője járta át az iskolák termeit.

Megvan a 8 osztályos népiskola, az egységes tanterv, a tankötelezettség szigorú végrehajtása, a legmagasabb létszám megállapítása. A hatóságok jóakarata sem hiányzik a szegénységgel küzdő iskolafenntartók megsegítésénél. Modern iskolaépületek emelkednek ott, hol népünkben is megvan az áldozatkészség derék polgárokat nevelni a társadalomnak.

Maga a tanítóság hatványozott mértékben vesz részt a közművelődési és népjóléti intézmények létesítésére és felvirágoztatására irányuló minden törekvésben.

Kérdésgyűjtemény a magyar nyelvtan tanításához.

Szerkesztette: Osztényi József, ig.-tanító.

Vezérkönyv, mely magába foglalja a II—VIII. osztály tananyagát.

Megkönyvli a tanító munkáját, mivel az anyag a tanterv szerint csoportosítva van.

Az elemi iskola felsőbb osztályainak tanulói részére is alkalmas segédkönyv.

Leszállított 7.— és 6.— Ké-s árakban

kizárólag könyvesboltunkban kapható, Galántán.

KARACSONYI ZENEALBUM

(Bárd, Rózsavölgyi kiadása) 1935—36 évi kiadás már megjelent és kapható könyvesboltunkban, Galántán.

Tartalma:

Magyar nóták, operett számok, hangosfilmek sláger dalai, új modern tánczenék.

Ara 36 Ké.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Az ének és zene legrégibb története.*)

Irta: Gáspár János.

Az embernek van beszélő és zenélő organuma. (Hangszerve.) Darwin és Spencer megállapították, hogy az ember hogyan jött rá éneklő orgánumára. E tudósok szerint az ember ugyanis észrevette, hogy egyes lelki állapotok, pl. az öröm, a fájdalom, harag, félelem egészen más hangokat váltanak ki hangszervéből, mint aminőket rendes beszédben használ.

Ekkor azonban még nem tudta, hogy ezt az éneklő szervet a »szép« szolgálatára is fölhasználhatja, erre csak később jött rá. Amikor erre is rájött, tudatosan kezdte használni hangját a saját gyönyörűségére. Ebben a fejlődésben 3 fokozatot állapíthatunk meg: 1. Az ember észreveszi, hogy éneklő hangszerve van. 2. Azt saját gyönyörűségére tudatosan használja. 3. Arra törekszik, hogy ezt az éneklő szervet utánozza. Az emberi hang színezete oly viszonyban van az egyes hangszerek színezetével, mint a természet-adta színek a festett képek színeivel. A hangszerek tehát tulajdonképpen az emberi hangot utánozzák. Így aztán az ember idővel kiküszöböli azokat a hangszereket, amelyekben kevésbé találja fel saját hangjának mását és olyanokat alkot, amelyek az emberi hangot jobban megközelítik. A mai hangszerek tehát tökéletesebbek, mint a régiek.

Az emberi hang színezete egyénekenként különböző. Két teljesen egyforma hang nincs. Az emberi hangot terjedelem szerint osztályozzuk. Van férfi-, női- és gyermekhang. Általában egész zenénk az énekhang terjedelmében mozog. A dallamot ebben a keretben írja a zeneszerző. Fordulnak ugyan elő magasabb és mélyebb hangok is, de nem a dallam szólamában. Ennek a magyarázatát egy Müller nevű tudós így adja: ha az ember egy dallamot hall, akkor hangszerve öntudatlanul is bizonyos mozgásokat végez. Oly mozgásokat, aminőket akkor végezne, ha a hallott dallamot kellene énekelnie. Ebből folyik, hogy csak az a dallam nyeri meg rögtön tetszésünket, amelyet mi is elő tudnánk adni, vagyis melynél a hangszerv a vele járó mozgásokat könnyen, erőltetés nélkül tudná végezni. Ezen körülmény szerint áll hozzánk közelebb vagy távolabb valamely dallam.

Milyen volt a régi népek zenéje?

E kérdésre nagyon nehéz megfelelni, mert olyan emlékeink — amelyekre biztosan támaszkodhatnánk, — nincsenek. Ha kutatni akarjuk az ősember zenéjét, azon mai népek zenéjét kell kutatás tárgyává tennünk, kik még e tekintetben ma is kezdetleges állapotban élnek. Így kutatnunk kell az eszkimó, néger, indián stb. népek zenéjét. Ezeket vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy a zene nem áll közel az emberi beszédhez, nincs benne semmi,

*) Felolvasatott a kassai rádióban okt. 25-én.

ami az emberi beszédhez hasonlítaná. Azt azonban meg lehet állapítani, hogy a dallamok csak hangismétlődések.

Hogy hogyan keletkezett az énekhang? — e kérdéssel igen behatóan foglalkozott Köhler Lajos zenetudósunk, aki megállapította, hogy beszédünk bizonyos emelkedésekkel, eséseket, hullámvázait, erőlt, légyságot tüntet föl. Más a hangunk, ha örömet, más, ha bánatot, haragot, szeretetet, kérést, parancsot akarunk kifejezni. Köhler az emberi beszéd hullámvázait lekottázta s azt tapasztalta, hogy az, különösen, ha az indulat befolyásolja, igen széles hangterjedelemben mozog. Így pl. az izgatott beszéd 7—9—11 hangot is ugrik. A primitív, vagyis kezdetleges állapotban élő népek zenéje pedig egész kis hangterjedelemben (2—3 hang) mozog s így lényegesen eltér a beszédétől. Hogy ezt jobban megvilágíthassuk, ama népek történetét kell kutatnunk, melyeknél a zene bizonyos nyomait találjuk. A keleti népeknél találunk ilyeneket. Ez is, mint minden műveltség, keletről jön. Keletnek legműveltebb népe volt az egyiptomi, melynek már 6000 év előtt (Kr. e. 4000) volt bizonyos zenéje. Régi paloták kőbe vésett emlékei, oltárok, sírok adnak felvilágosítást a 6000 év előtti zenei kultúráról.

Azokon az emlékeken, melyeknek tárgyát zenei esemény képezi, látunk hangszereket, éneklő alakot, ki táncszertű mozdulatot végez. Ebből látjuk, hogy a zene nem volt önálló, hanem a művészt szolgálataiban állott. Tisztán hangszerzenét az ó-kor nem is ismer. A legáltalánosabb szokás az volt, hogy ugyanaz a személy zenélt, táncolt és énekelt. Valószínű, hogy a művészt, aki csak zenélt, nem vették volna komolyan, sőt kinevelték volna. Kezdetben tehát a művészetek közül a zene, ének és tánc együtt volt.

Milyen alkalmakkor énekelték az egyiptomiak?

Az egyiptomiak énekei mindig valamely vallási, vagy állami szertartás fényét emelték, annak kiegészítő részét képezték. Igen fontosak az ú. n. munka-dalok, pl. búzacséplés, evezés, vízmerítés alkalmával a végzett mozdulatokat énekkel kísérték. Énekeikből egy hangjegy sem maradt meg, mert mint más is, hieroglíphákban (képjelírás) maradt ránk, s ezeket nem lehet hangjegyekre átteni. Értékes emlék egy falfestményen ábrázolt cséplés. Az ökrök tiporják a búzát s e munkához az ökrökhajtók a következőt éneklék: Csak csépeljetelek ti barmok, az jó lesz a ti gazdátoknak, s ami jó a gazdátoknak, az jó nektek is. Dallama nem maradt fenn. Általában 5—6 dallamuk volt, s ez megmaradt emlékezetükben és hallás útján terjedt. Ezeket azáltal az alkalmi szöveghez énekelték. Új dallamot alkotni nem volt szabad, mert a zene szent volt és törvény védte az újítás ellen, s így az a néhány dallam évszázadokon, sőt évezredekken át változatlan maradt. A munkadalokat azért tartjuk a legfontosabbnak, mert ezekből keletkezett a rythmus. (Szabályos lejtés.) Ugyanis az egyes mozdulatok szabályszerű időközökben ismétlődtek.

A zenét csak a legelőkelőbbek művelték, mert a zene félté-

kenyén őrzött, nagyrebecsült foglalkozás volt, isteni eredete miatt. A régiek ugyanis mindent az istenekre vezettek vissza. Ha egy árnyas fa alatt jól kipihenték magukat, hálát adtak a hűs árnyék Istenének.

A rythmust tapssal, vagy dobantással erősítették. Az egyiptomiak kultúráját később a rómaiak vették át.

Az ó-kor művelt népe volt a kínai is, melynek már 5000 év előtt fejlett zenéi kultúrája volt. A kínai zene nagyon zárkózott, hideg, fanyar, aminek okát egyrészt hanglétrájuk dallamtalanságában találjuk. Hanglétrájuk ugyanis csupa egész hangokból áll. Később ők is átérték a dallamos hanglétrára. Zenei tehetsége általában nincs a kínainak, a művészetből tudományt csinált. Amiót nevű hittérítő a 18. században a pekingi könyvtárban 482 db. zenéről szóló elméleti könyvet talált. A kínai lármás zenével igyekszik hatást kelteni. Úgy a zene, mint a költészet terén ma is alig vannak löbbre, mint voltak évszázadokkal ezelőtt. Egyes rémdrámáik (színmű), melyekben gyönyörködnek, évszázadokon keresztül változatlanul megmaradtak. A kínaiaknak voltak húros, továbbá falécekből és sípokból összeállított hangszerek.

A szelíd és nagyműveltségű hindu nép már a szelídebb zenét kedveli s érzelmeket is visz bele, bár még kezdetleges állapotban. A zenét a hindu is, mint minden keleti nép általában, isteni eredetűnek tartotta.

(Forrás: Dr. Molnár G. előadásai.)

Mi hasznunk van az osztályozásból?

Kónya József.

3. Az évközi bizonyítványok.

Bizonyítványosztások előtt kulminál a »drukk«, ez az irtózatos lelkiállapot. A diákok latolgatják az eshetőségeket és vérmérséklet szerinti heteken keresztül vagy az idegen légióról vagy a la Lecián diákokból alakítandó rablóbandáról, Dunábaugrásról, szelídebb esetekben a beigért korcsolyázásról és síruháról álmodik a diák. Bizonyítványosztás után pedig az ujságok elbuj-

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekújvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

dosott és öngyilkos diákokról adnak hírt, akik nem mindig a saját hibájukból hagytak ott csapat-papot. És ha csak a bukott diákról lenne szó, hagyjáu, de a Martinek Jaromír-eset a mutatja, hogy sokszor a jobb sorsra érdemes ifjú is elkeseredhet a relatíve jobb osztályzat miatt, ami számára bukást jelent.

Negyedikés gimnazista koromban a mértani rajzot én készítettem el az osztály »burzsujainak« is. Ez kemény 4—5 koronát hozott a konyhámra esetenként, békebeli aranykoronákban. Nos, az orvos, ügyvéd, földbirtokos fia egyest kapott a rajzaimra, én kettest. Természetesen ez nagyon elkeserített. Szüleim, akik látták, hogy éjszakákkal dolgoztam a rajzokkal, vizsgálatni próbálták: — Azért csak tanulj szorgalmasan! Nem a tanár jegye, hanem aszerint fogsz boldogulni az életben, hogy mit raktároztlál el a kobakodban. Szegény embernek nehéz boldogulnia. Stb.

Hát nem abszurdum az, hogy egy laikusnak kell nagy életbölcességgel gyógyítania az iskolaütötte sebeket? Az iskola Szentírásnak, büntető és jutalmazó eszköznek kívánja fellüntetni a bizonyítványt, a szülő pedig hogy gyermeke lelki egyensúlyát helyrebillentse, kénytelen a bizonyítványt kellő értékére leszállítani és figyelmeztetni arra, hogy az iskola eminensei az életben gyakran csúfosan megbuknak, mert ilt nemcsak jó memóriára, de sok más, testi-lelki jótulajdonságra is szükség van.

Ha már év végén nem kerülhetjük el az osztályozást (de elkerülhetjük), helyes-e évközben feleltágníni fölöslegesen a diák idegeit, megzavarni a nyudodt iskolai munkát, mert bizonyítványosztás előtt napokkal, sőt hetekkel drukkol a diák, utána pedig hetekig rágódik az igazságtalan vagy annak vélt kalkulúszkon.

S aztán az évközi bizonyítvány csakugyan kiváltja-e azt a pszichológiai halást, amit céloz? Az én madárfogdosó Lajosomnak hiába javítottam, nem javult meg tőle, a rovóval megajándékozott rokon-fiú pedig elkeseredett a rovótól, pedig a tanár az ambícióját kívánla fejleszteni vele. Egyikünk sem ért céll. Márciusban az egyik napilapban olvastam, hogy a bratiszlavai képzőben majdnem minden negyedik negyedéves elbukott. Nem véglegesen ugyan, de már elilétettek. Más szempontból ne vegyük bírálat alá ezt a szomorú eseményt, de nem vált-e kicsinyhitűvé közülük sok? Nem demoralizálódtak-e? Nem tört-e le az ambíciójukat éppen a javító szándékú bizonyítvány?

Más szempontból bírálv a dolgot, hogyan mondhatok ítéletet olyan dolog felett, ami még nem kész? Mikor e sorokat írom, a szemközti telken pincét építenek. A gödör már ki van ásva, de ki tudná megmondani, hogy ez a pince jó lesz, avagy rossz? Szerintem az évközi bizonyítvány illogikátlan dolog. Az elemi első negyedévében csak egy jeggyel osztályoztunk és — hányszor tévedtünk! Némelyik tanuló csupa ígéret, de később nem bírja az iramot és letörik, viszont a másokban nincs semmi bizodal-munk és hallatlan szorgalommal éppen ez küzdí fel magát az első helyre.

Talán azt lehetne felhozni az évközi bizonyítványok mellett, hogy év végén meglepetések fordulhatnak elő és a szülot.

derült égből érné a villámcsapás. A szülőknél talán előfordulna az ilyen eset, de a diáknál nem, mert minden diák tudja, hogy kb. hogyan áll a szénája. De ezen is lehetne segíteni. Évközi bizonyítványok helyett megbeszéléseket kellene rendszeresíteni. A tanár — mondjuk — negyedévenként magához rendelné a diákok és négyszemközt elmondaná a róla való véleményét és jóakarató tanácsokat adna a hibák kijavításának módjára. Az ilyen megbeszélések, mikor a diák látná, hogy a tanár nemcsak szigorú bírálója, de jóságos lelki barátja is, nagy pszichológiai és didaktikai fontossággal bírnának. Természetes előfeltétel a tanár részéről a megérett lélek és a pedagógiai rátermettség.

Ezeket a megbeszéléseket rendszeresíteni kellene a szülőkkel is. A szülői értekezletek erre alkalmasok, mert nem köszönne meg a szülő, ha gyermekének szennyest a tanító vagy tanár nyilvánosan kiteregetné. Hiszen a bizonyítványok dacára is a szülők felkeresik a tanítókat, tanárokat és érdeklődnek a gyermekük haladásáról, csak az a baj, hogy némelyik tanár ezt molesztálásnak veszi. Végül, ha a tanárnak annyi a tanulója, hogy fizikailag képtelen ezt a munkát becsülettel vállalni, egy tanár posztjára állítsanak be kettőt, fiatalságunk úgysem tud elhelyezkedni.

4. Osztályozzunk-e az évvégi bizonyítványban?

A tanuló vagy tud annyit, hogy felsőbb évfolyamba léphet, vagy nem. Ha tud, felengedjük, ha nem, ismétlet. Így leegyszerűsítve a problémát, igazán nincs értelme az osztályozásnak és az évvégi klasszifikálásnak.

A hivatalos körök is érzik, hogy az osztályozás körül nincs valami rendjén. Febr. 22-én az iskolai és nemzetművelésügyi minisztériumban összeült bizottság könnyítéseket is hozott ezen a téren, de nem hallgathatjuk el, hogy a bizottság csak részletmunkát végzett, noha az általuk hozott reformokat örömmel kell, hogy üdvözölje minden haladó pedagógus. (Lásd a Vésztük szeptemberi számát.)

Mik is ezek a könnyítések?

Evenként csak egy évközi bizonyítványt fogunk a jövőben adni. Az elmondottak alapján ez is fölösleges.

Szorgalomjegy nem lesz. Hát ezt igazán szívesen vesszük, mert sokszor zavarban voltunk ennél a kalkulusnál. Az általános gyakorlat az volt, hogy először bejegyeztük a tangyargyak jegyeit és ezekből állapítottuk meg a szorgalomjegyet. Kezde tanító koromban egyik érdemes kollégám jóakaróulag figyelmeztetett, hogy ne csináljak többé olyan baklövéseket, hogy négyes bizonyítványhoz egyes szorgalomjegyet adjak. Még ma sem tudom, hogy kienek volt igaza. A kislány harmatgyenge tehetségű, de nagyon szorgalmas volt. Erről külön tanulmányt lehetne írni pszichológiai, didaktikai, etikai, sőt szociális szempontból, de hál' Istennek, ez ma már nem probléma.

Magaviseletből csak a harmadik osztálytól adunk jegyet. Észszerű intézkedés, mert annyi bizonyos, hogy a 6—8 éves gyer-

mek még nem tudatosan rossz.

Szépírásból a tanulók harmadiktól külön jegyet kapnak. Míg osztályozunk, kénytelenek vagyunk vele.

Polgáriban a tanulók iskolán kívüli viselkedésére is fel kell ügyelni. Helyes.

Vita tárgyát képezi, hogy az elbocsátó bizonyítványba adjunk-e jegyet. Szerény véleményem szerint — ne. Miért? Ezt a bizonyítványt a tanulók legtöbbször magával viszi az életbe és az élet csúnya és gonosz. Miért legyen a bizonyítvány valakinek kerékkötője, ha boldogulni akar. A bizonyítvány egy ember, a tanító véleménye, és az elmondottak alapján ez a vélemény téves is lehet. Miért hordozza a tanuló teherként az esetleges téves kvalifikáció terhét egy életen át? A bizonyítványnak általában több jelentőséget tulajdonítanak az emberek, mint megérdemli. Az iskola úgyszólván csak a memóriát osztályozza, az életben pedig ezen kívül sok más jótulajdonságra van szükség, amit az iskola osztályozni képtelen. Az iskola legfeljebb azt mondja meg, hogy mit tudott a tanuló az életbeinduláskor. Ez pedig kevés. A legjobb tanuló is elhanyagolhatja magát, míg az osztály szégyene tudás tekintetében lefőzheti a legjobbat is, ha tovább képezi magát. Leghelyesebb lenne, ha a bizonyítvány csak annak megállapítására szorítkoznék, hogy az illető elvégezte az iskolát és megjegyzné, hogy miben volt kiváló. Ezzel mintegy útmutatást adna a pályaválasztásra.

Ugyan ki érzi hátrányát annak, hogy a tanítói oklevélben nincsenek jegyek? A tanításra képesnek nyilvánították és — ki kíváncsi többre? Általában diákkifogásnak minősítik, ha a diák azzal védekezik, hogy a tanár »pikkelt« rá, pedig vannak lelkiismeretlen tanárok, akik igenis utaznak egyes diákokra és kiszekírozzák. Ha már az iskolában ilyen ellenszenvvel kell küzdeniök is, miért kell ennek az igazságtalanságnak terhét egy életen át magukkal hurcolniok? Ennek fordítottja a vastagbelfűs, a tiszta jeles. Ha az életben szétnézünk, azt látjuk, hogy évszázadonként tűnik fel egy-egy univerzálzseni, viszont, ha egyik-másik gimnázium értesítőjét nézzük át, csak úgy hemzsegnek benne a tiszta jelesek. De hát hol vannak ezek az életben? Az iskola zsenikké avatta őket, az élet pedig elbuktatja cudarul az iskola által elkapatott ifjút. § ki itt a hibás? Az iskola.

Bárhogy forgatjuk az osztályozás kérdését, az osztályozásból nincs sem az iskolának, sem a tanulónak haszna és hitem szerint a jövő iskolája nem is fog osztályozni.

3. Milyen lenne az osztályozás nélküli iskola?

Képzelnék magunkat abba az ideális helyzetbe, hogy többé nem osztályozunk. Vajjon megszabadulna-e az iskola a most »osztályozás« gyűjtőnév alatti vádaktól? Nem. A kis Martinek Jaromír esetéből indulok ki. Az ő édesanyját a magaviseletből kapott hármast keserítette el és ragadtatta arra az eléggé el nem ítéltől szörnyűségre. Feltételezem, hogy a fiú megérdemelte a hármast. Ha osztályozás helyett az általam rendszeres négy-

szemközi megbeszélés alkalmával adta volna tudtára az érzékeny anyának a tanító a gyermek bűnét, de pedagógiai érzék nélkül, akkor is bekövetkezett volna a tragédia.

Hogy mit értek pedagógiai érzék alatt? Újból szemléltetek. Nem volt pedagógiai érzéke, Isten nyugosztalja, annak a tanáromnak, aki beleverte fejünket a táblába és imígyen »fejlesztette« az ambícióinkat: — Te tinó. Ma vásár van a városban. Mondd meg az apádnak, hogy vigyen ki a vásárba, mert ekkora marháért sok pénzt adnak ám. — Viszont még ma is szeretettel gondolok arra a tanáromra, aki egyik nem sikerült feleletem után elcsípett az iskolaudvaron és így dorgált meg: — Ejnye, ejnye fiam, szégyenlettem magamat, hogy azt a csacsiságot te mondtad. — Mondanom sem kell, hogy ezentúl gőzerővel tanultam a tárgyat, mert akartam bizonyítani, miszerint tőlem külön felelet is kitelik. Tanultuk ugyan az első tanár tantárgyát is, de el kell ismernünk, hogy a szeretet mégis csak jobb didaktikai eszköz, mint a félelem.

A gyermekre katasztrófális hatással van a durva beszéd, de a gyerek bűneinek leplezetlen feltárása, sötét színekkel való kontúrozása, a szülőre nézve is demoralizáló hatással van és előidézheli a Martinek-féle katasztrófákat.

Mi lehetett a fiú bűne? Súlyosan engedetlen volt, trágár kiszólásai voltak, lopott?... Minden tanítónak vannak »esetei«, de ezeket az osztályozással orvosolni nem lehet. A rossz jegy annyit jelent, hogy minden szaktudásom csődöt mondott a tanulóval szemben és jómagam minden szekunda beírásánál úgy érzem, hogy magamat klasszifikáltam elítélőleg.

A tanító kötelessége egyénenként elbírálni a tanulót, behatolni a lelkébe, noha a gyermeki lélek rejtett ösvényein járni fáradságos. Egyik elsősöm holmi istállós őrmestert megszegényített volna zsíros kiszólásaival. Hiába volt nála a komoly intellektus, szelíd figyelmeztetés, hiába tanácskoztam a szüleivel, nem használt. Próbáltam vele fűt-fát, míg végre egy »rettenetes« fegyverrel, a dudlival, leszoktattam e csúnya szokásról. Ha káromkodott, dudlil dugtam a szájába. Nála pont ez használt.

Az osztályozás hívei csupán az ambíciófejlesztő hatást hozzahatják fel mint komoly érvel. Az ambíció jegyeknélküli bizonyítványban sem romolhat le, mert a diák felett mindig ott lebeg a Damoklesz kardja: — Tanulj, mert nem mehetsz tovább!

A feljebb lépéshez szükséges tudáson belül pedig az ambíció fejleszteljük a tudásvágy fokozottabb felébresztésével, de külső jelekkel is. Ezek a külső jelek az elemi alsó fokán persze, a felnőt szemében nevelésgesek. Osztályomban a legjobb tanuló tartja rendben a katedrát. Ez a kitüntetés felér holmi grófsággal. Az olvasásnál helyekért küzdenek; az első pad szélén ül a legjobban olvasó, mellette a második, stb. Mindenkinek joga van versenylvasáskor bárkit kiütni a helyéről s így egymást tartják sakkban. A legszebb rajz a következő rajzorig keretben hirdeti a falon gazdája ügyességét. Ilyen és hasonló intézkedésekkel, apró ravaszkodásokkal fejlesztem a szorgalmukat és minden fokon

meg kell találnunk, mert meg lehet, azt az utat, amelyiken haladva osztályozás nélkül is célt érhetünk. Az osztályozás nélküli iskola csak a cselekvő iskola lehet.

Az osztályozás eltörlése még nem orvosolja a bajokat. Hiába lenne minden reform, ha nem igyekeznék minden tanító — jobb tanító lenni. S mivel érhetjük ezt el? Szeressük fokozottabban a hivatásunkat, legyünk szigorú bírái magunknak és képezzük tovább magunkat, mert a jövő iskolája ilyen tanítókat kíván.

A globális módszer és a magyar tanítóság.

I.

Az a lény, hogy a népiskola alsó foka úgy tárgyi, mint módszertani szempontból folytonos változásokon megy keresztül, azt bizonyítja, hogy itt nincsenek kiforrott utaink: a modern pedagógiai irányzatok még mindig találunk kivétlenül ezen a területen, hogy helyet csináljanak más módszernek és anyagnak. A gyermeklélektan új területeket fed fel, új megvilágításba kerülnek a régi módszerek; ami sokáig helyes volt, más értelmezést kap, vagy teljesen új módszernek adja át a helyét. Mindez helyes. Természetesen, az új irányok térhódítása sokmindentől függ, elsősorban is a tanítóságtól.

Mikor a cseh és szlovák tanítóság és vezetőik óvatosan nyúltak a globális módszer bevezetésének a kérdéséhez, helyesen jártak el. Bohumil Pluhař, akkori országos inspektor, írja: »Az 1927. évtől nagy érdeklődés nyilvánul meg az olvasás tanításánál a globális módszer iránt. Az lényegtelen, hogy egyesek apriori elvetették. Mellettük voltak viszont mások, akik értékeltek ugyan, de azt kívánták, hogy menjen át a gyakorlat próbatüzén. A második csoporthoz tartoztam. (Poznámký k pokusům s globální metodou.) Addig is, míg a kísérletek befejeződtek, mérlegelte a globális módszer lehetőségeit nálunk. Ő és sokan mások (Szlovénzkón főleg Fraňo Musil tanfelügyelő) már a kísérletek előtt elméletben megvitták a csatát az összes ellenvetésekkel. (A gyermekek csak az exponált szavakat tanulják meg olvasni. A sok szó memorizálása megterheli a tanulókat. A globális módszer jó az angol nyelv számára, de nem felel meg fonetikus és ragozott nyelvek számára, — hogy csak a fontosabb ellenvetéseket említsen.) Természetesen, ezek az ellenvetések olyanok részéről történtek, akik vagy nem ismerték a globális módszert, vagy ha elméletben ismerték is, a gyakorlatban nem próbálták ki. Azért mondta ezekre Pluhař, hogy nem számítanak.

Ha megnézzük a globális módszer irodalmát, akkor azt látjuk, hogy annak nagy része a háború előtti időkre esik, eltekintve attól, hogy egyes pedagógusok már 400 évvel ezelőtt

felvetették a globális olvasás kérdését. A fent említett kifogások közül az elsőt elhagyhatjuk, egyszerűen azért, mert el kell hinnünk, hogy a gyermek néhány száz szó ismerete után elsajátítja az olvasást, vagyis minden szöveget fog tudni olvasni, hisz Amerikában vagy Angliában néhány évtizedes tapasztalat bizonyítja ezeket. Ezzel elesik a második vád is: a gyermek túlterhelése. Marad az utolsó: a globális módszer megfeleltethető az angol nyelv sajátosságainak, de nem válik be a fonetikus és ragozott nyelvű iskolákban. Eltekintve attól, hogy Európa több országában (Svájc, Bulgária stb.) sikeresen alkalmazták a módszert, mindenkinek tudnia kell, aki a globális módszert ismeri, hogy az egyes szavak ragozott, tehát különböző formái, igen előnyösen befolyásolják az analízist, amint azt a cseh és szlovák kísérletek igazolják. Ezek után magától adódik a kérdés, hogy a magyar tanítóóság egy része miért vetette el a módszert, még mielőtt gyakorlatban kipróbálta volna, illetve miért nem vezették be azok, akik helyesnek tartották?

Először is a történelmi országrészekből jövő hírek a globális módszer ellenségeinek a szócsövén a módszer haltyúdálavá váltak és hamarosan eltemették az egész módszert nemcsak itt, hanem mindenütt, még mielőtt megismerték volna közelebbről: a gyakorlatban. És a temetés után... tovább tanítanak a módszerrel mindazok, akik a gyakorlatban is meggyőződtek a helyességéről. Másodsorban azok a kompromisszumnak látszó változtatások, amelyek a módszer keretén belül történtek, nem a módszer hiányosságából, vagy kiforratlanságából eredtek, hanem a módszer keretén belül lehetséges és — a cseh, illetve a szlovák nyelv számára — a legalkalmasabb módszertani vonal megállapítása érdekében történtek. Harmadsorban nem mondhatjuk azt, hogy a módszerrel elért eredményeket helyes nézőpontból értékelték volna, mert önkénytelenül vagy tudatosan a szintetikus módszerek által elérhető eredmény volt a bírálók zsinórmértéke. (Az első év végén elért eredményt vették irányadónak, a globálisan olvasott szöveg tartalmának a megértését, vagyis a helyes olvasási mód elsajátítását — a módszer által elérhető legfontosabb eredményt — nem értékelték stb.)

Az első gyökereket, melyeket az új módszer csehszlovák talajba eresztett, a csehországi és moravai kísérleti iskolák és a bratislavai gyakorlóiskola jelentette. A módszer meghonosítását elősegítették az 1929. és 30-ban megjelent cseh és szlovák nyelvű olvasókönyvek, Musilová—Přihoda—Musil szerzőktől, továbbá az 1933. évi tantervi szabályzat, amely a módszer bevezetése elé nem gördít akadályokat, sőt módszertani utasításai csak a globális módszer mellett meríthetők ki teljesen. (Ez tévedés! — Szerk.) Tehát a módszer már néhány éves speciális tapasztalattal rendelkezik Csehszlovák földön, csehszlovák iskolákban. A magyar tanítóóság számára presztizskérdés az állásfoglalás ezen »új« olvasási módszerrel szemben, mégpedig komoly kísérleteken alapuló állásfoglalás formájában, amiről mindaddig nem beszélhetünk.

Lami József.

FÓRUM

Az új értékelés felé.*)

Hogy a világot bölcsék kormányozzák, ahhoz elengedhetetlen előfeltétel — a protekció megszüntetése. Az új értékelés, mint pedagógiai törekvés, valóban ezt a célt szolgálja akkor, midőn az iskolai kiválasztás — szelekció — kérdését a kollektív pedagógia megvalósítandó feladatává emelte.

Mi indította el útjára a szelektálás eszméjét? Mik voltak azok a dinamikus erők, amelyek a valóság felé kényszerítik az élet elgáncsolt fejlődését? A kérdés hátterében gyászos okozatként társadalmi életfejlődésünk áll. Társadalmi rendszerünk sajátos kialakulása és ezzel kapcsolatban a gazdasági helyzetünk lezülése az, ami az új értékelést sürgeti.

Mit kell újra értékelnünk, kiválasztanunk? A felelet csupán ennyi lehet: a munkát és az egyént. Társadalom-történetünket szemlélve, meg kell állapítanunk, hogy a múlt szelekciója nemcsak egyoldalú, de elfogult is volt. Csak a legutolsó évszázadokat vizsgálva is, azt kell látnunk, hogy a nemesi földbirtokos osztály volt az, amely az állami élet irányításában elsősorban és kizárólag szerepet vitt. Az adottságokat figyelembe véve ezt természetesen is tekinthetjük. Hisz az iskoláztatás, a nevelés már akkor is anyagi áldozatokat kívánt. S erre akkor csak a vagyonosak voltak képesek. A rendi és osztályállamban ez annál természetesebb is volt, mert a jobbágyosság és a köznépi erejével senki sem számolt. A felszivárgás, a proletári erőnek kisugárzása csak a 19. század elején kezdődik. Az iskoláztatás kiterjesztése, sőt kötelezővé tétele egész sor új tehetségnek adja meg a kibontakozási lehetőséget. Mig nyugaton a materialista forradalom (l. az 1789.-i nagy francia forradalmat) a szellemi erők felszabadításán kívül a proletári élet javítását is célul tűzte ki, addig Kelet- és Középeurópában ez csupán a nemzeti (értsd: nemesi) ujjaéledés korszakát jelenti. Ez a nemzeti ujjaéledés pedig kizárólag csak a nemesi osztály romantikus lázadása volt.

A népi erő felhúzódása összecsik a zajtalan forradalommal, amelyet a technika fejlődése okozott. A nagyipar, a gyárak létesítése és a vasútépítés új szint ad a kollektív életnek. A 19. század technikai és iparosodási lendülete az eddigi jobbágy-sorban levő falusi tömeg egy részét a maga szolgálatába állítja. A jobbágyból munkás lett. A fejlődés hajrája egyszerre köszöntött be, anélkül azonban, hogy az alap elő lett volna készítve. Osztálykultúránk volt. Hiányzott a szakműveltség, de hiányzott a jóakarát is, mely pótolni akarta volna a mulasztásokat. Az iparosodás, a másult mezőgazdálkodás, valamint a jobbágy-ság helyváltozása és értékreemelése nem maradt hatás nélkül.

*E cikk egyes megállapításaiival nem értünk egyet, de vannak helyes meglátásai is.

a nemesi osztály felé. Az a réteg, mely nem is oly régen még a történelmet csinálta, kezd szegényedni. Kábult érzéssel s idegenkedéssel fogadta a változást. Kellett tehát nekik is találni valami módot, hogy osztályfeleslegüket — a rokoni kapcsolatok révén — új, de mégis úriás megélhetéshez juttassák.

A kisebbségi vidékek fiai, akik szintén a nemzeti kérdésekben akartak maguknak szabadabb légkört teremteni, maguk előtt találták az erősödő nacionalizmus vadhajlását: a sovinizmust. A politika csak determinálta a helyzetet.

A szakemberek hiánya, az ipartól és kereskedelemtől való irtózás sajátos helyzetet teremtett. Az élet gyakorlati hasznosításától sohasem irtózó zsidóság ekkor kezdi kiépíteni a maga bázisait. Ők jól számítottak. S hogy ezután a kátyuba jutott nemesi felfogás a különböző neonizmusok leple alatt az egyoldalúlag értelmezett fajvédelemben keresett érdekvédelmet, csak a csüd kezdetét jelentette. Így nézett ki a századforduló.

A világháborút követő gazdasági és erkölcsi romlás százszázalékosan beigazolta az új értékelés szükségét. Ime, tehát egy világháború kellett ahhoz, hogy a társadalom ráébredjen arra a gondolatra, hogy az iskola az övé, hogy gyermekeit nem szabad az ő meggyőződésé, vagy jogos érdekei ellen nevelni. A szociális gondolkodás pedagógusai a népoktatás kiterjesztése mellett az iskolai kiválasztást is sürgetik. (Nagy László.) Az iskolai értékelés, kiválasztás az individual-pszichológia, pszichoanalízis és a modern gyermektanulmányozás alapján történik. A régi rend felfogása a maga szolgálatába állította az iskolai nevelést. Az előre kijelölt tananyag és világnézet elfogadtatásáról volt szó, tekintet nélkül az egyén hajlamára és sajátos társadalmi helyzetére. Pedig a fejlődő élet — minden csoportérdekektől mentesen — a tehetségek érvényesülését kívánja. Kinek a feladata megvalósítani az új értékelést és kiválasztást? Természetesen az iskoláé, a cselekvő iskoláé, melyet azonban csak az öntevékenység, tehát a cselekedtető módszer alapján tudunk elképzelni. Ehhez segítséget magának a társadalomnak, az államnak kell nyújtani. Le kell szoktatnunk az embereket arról az oleszó okoskodásról, amely mindig az iskolát gáncsolta és gáncsolja, ha fonákságait látja. Holott, ha a neveléssel baj van, azért elsősorban maga a szocietász a felelős.

Az iskolai kiválasztás kérdésében általában két iránnyal találkozunk — a pozitív és a negatív szelekció elvével. Míg az első minél több gyermeket akar bekapcsolni a neki való munkába, addig a második felfogás a távollatást hirdeti (numerus klauzus). Az új értékelés gondolata nem új, de hogy lépten-nyomon találkozunk e törekvéssel, annak oka az a gazdasági és erkölcsi mélypont, melyet a négyéves világháború hagyott ránk örökségül. Határozott tanulási iszonnal állunk szemben. A dekadencia ilyen formája azonban igen valóságos

TELKES ABC régi tartalommal, új, csinos kiállításban, mindenütt kapható.

talajon mozog. Már a falusi iskolák gyermekei is bizonyos unottsággal hallgatják tanítóik magyarázatát. Miért? Talán nem tanítunk eléggé szemléltetően? Vagy mert előadásunk nem elég költői? Nem. Nem itt van az ok. Az a nyugtalanság, melyet még a legjobban megalapozott otthonban is, — mint valami finom kis szeizmograf — felérez a gyermek; nyugtalanná teszi őt. S ha hozzávesszük még azt az adottságot, hogy korunk a rádió és az ujság kora; a rohanásé, akkor könnyen érthetővé válik a gyermek unottsága. A meggyorsított életforma, a felzaklatott életosztón már a gyermektől is új izgalmakat és próbát követel. A közömbösség nem a tanulás végső szüksége ellen fordul, hanem csupán a módszerében nem talál inspiráló gyönyörűséget.

Egy esetet említék. Egy ötödikus elemistát nagy munkában találtam. — Mit csinálsz, fiam, — kérdeztem tőle, — mit babrálsz azzal a villanyelemmel, miért nem tanulsz inkább a földrajzot? — A fiúcska sértett fölénnyel nézett fel rám: — Prágát minden kalauz tudja, hogy hol van és ez az ő dolga, de a villanyescengőt nem mindenki ismeri.*)

A feleletet a tudatalatti önszelekció diktálta, mely már határozott élel helyezkedett szembe a kényszerrel.

A mult és a jelen nevelési rendszere — tekintet nélkül a gyermek hajlamaira — mindent tanít, de nem cselekedtet. A megmozduló intellektust agyontömjük minden olyan tudománnyal, ami eselleg nem is érdekli.

Az új értékelés és kiválasztás, mint egy hatalmas szándék — otthonra talált a pedagógiában, az irodalomban és mindenütt, ahol az emberi szándék igazságot keres. Ezt célozzák jól-rosszul a különböző világnézeti elvek is, a diktatórikus rendszerek s ebben lesz nagyszerű XI. Pius Quadragessimio Anno-ja is.

Kodolányi János Feketevíz c. regényében is ezt a szükséglet hirdeli: — A gyermeki lélek feszíti a korlátokat. A városból falura szakadt kispolgári fiú megütözik a tradícióval. »Én paraszt akarok lenni, szántani szeretnék.« A nyugtalanság, egy

*) Ez nem logikus okoskodás, mert amiképp Prágát minden kalauz: a villamoscengőt is ismeri minden — mechanikus. — Szerk.

Vezérkönyv a számtantanításhoz

az elemi iskola felsőbb osztályainak tananyaga, valamint a

Tanítóképesítő számtanvizsgájának tananyaga.

Megjelent és kizárólag csak könyvesboltunkban kapható Galántán.

ARA 24 KÉ ÉS A PORTÓ.

lársadalmi osztály atavisztikus vágya döbben fel e gyermek akarásában. Felvetődik a helyesre gondolata, az úr, ha bajba jut, legyen paraszt belőle.

A mai értékelésünk hibáját nem kell részleteznünk. Az osztályozás mai formája épp annyira egészségtelen, mint igazságtalan is. Kónya kartársamnak szinte önvallomásként ható írása (Mi hasznunk van az osztályozásból?) pedig csak tudatosítja bennünk a kérdés fontosságát. Az osztályozás a régi iskola csökevénye, azonban az átmenetet mégis innen kell megkezdennünk. Az osztályozó tanítónak egyszemélyben szociális beállítással és esztétikával is kell lennie. Az osztályozást ma sem determinálhatják a mellékes személyi körülmények. A tehetség és képesség nem a szociális helyzet függvénye, hanem a lélek alkotni-vágyó ereje. A gyermektanulmányozási alapon dolgozó modern cselekvő iskolák (Montessori iskolák és az orosz szovjet iskolái) nem a kalkulusok hideg görbéjével törik ki a gyermek nyakát, hanem a munkájukról önmaguknak adott jellemképek serkentik a további kutatásra — tanulásra. »Az eredmények elérésében a pontok megszerzésében szerepe van a tanár, tanító ellenőrző munkájának, de semmi szerepe nincs az egyéni érzésének.« (Kemény Gábor: Iskolai értékelés, kiválasztás.) Csak a tényleges munka számít s nem a tanuló jó svádája. Ma még a lecke hibátlan recitálása dönti el a tanuló sorsát, azzal szemben, akinek ugyan gyenge az előadóképessége a villanycsengőről, de megtudja csinálni. Ma még a dialektikát szeretjük s megelégedünk arról, hogy a kifejezőképesség nem jelenti a gyakorlati tevékenységet.

Mindnyájan érezzük az új értékelés szükségét, mindnyájunk tudatában ott dereng egy jobb, őszintébb kor hajnala. Meglódult gazdasági és erkölcsi életünk csak az önzést tenyészti. A múlt protekciós osztályozását fel kell váltania az új értékelésnek, mely megtanít »egymásért élni, egymásért szeretni és egymásért építeni«. Éhesek vagyunk nemcsak kenyérre, de az igazságra is; a művészekre és minden jóra, amit csak az élet teremthet. Új értékelés: új ember, új munka.

Bátori Emília.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Ké, Hozannával (400 old.) mint nagy St. 12 Ké árakban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményrel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Ké térti és szállítólevéldíj felszámításával portómentesen kapható Köbölkúton Stampaynál. A könyvek a M. T. Könyvesboltban Galántán is kaphatók.

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági- és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

TANSZEREKET ÉS SZEMLELTETŐKÉPEKET

könyvesboltunkban rendeljünk Galántán.

EGYESÜLETI ÉLET

Őszi közgyűlés Léván.

Jegyzőkönyv, felvéve Léván, a »Léva—Zselizi Magyar Tanítómegeye« 1. évi október hó 9-én tartott közgyűlése alkalmával.

Jelen vannak: *Beluch Imre* elnöklétével *Hruz Sámuel* tanfelügyelő, *Jánoska Tivadar*, a bratislavai tanítóképző intézet tanára, *Kriek Jenő* nyug. tan. képz. int. igazgató, Akúcs Ernő, mint a »Lévai Ujság« szerkesztője, több szlovák és vidéki kartárs és a tanítómegeye 92 tagja.

Elnök szívélyes szavakkal köszöntötte *Jánoska Tivadar* tanárt, aki fáradságot és időt nem kímélve meghívásunkra eljött, hogy egy napi rajzkurzust tartson, továbbá meleg hangon köszöntötte szellemi vezérünket *Hruz Sámuel* tanfelügyelőt, a szlovák és vidéki kartársakat, a »jó öreg Kriek bácsinkat«, az új tagokat, az érdeklődőket, valamint az összes megjelent tagokat, a jegyzőkönyv vezetésére felkérte *Böszörményi Zoltánt*, hitelesítésére *Szarka Zsigmond* és *Dudich László* kartársakat, a gyűlést megnyitja.

1. *Elnöki megnyitó és jelentés.* Elnök *Arany János* szavaival mondja: »Minden ember annyit ér, ahogy hivatását betölti.« Eppen ez sarkalja a mi munkásságunkat is. Rohamosan halad a szociális, erkölcsi, gazdasági élet, így mi sem nézhetünk ölbetett kezekkel, hanem gondosan kell kiválasztanunk a haladásból nekünk, mint nevelőknek azt az anyagot, amely a kor nivójára emeli a boldogulás felé viszi társadalmunkat és ezen anyagnak közlésével rá kell vezetnünk népünket arra, hogy praktikusabbá, szebbé, jobbá tegye életét e földön s közelebb jusson az Istenhez. Új tantervünk is ezt az irányt mutatja és ezt a céll szolgálják gyűléseink is. Ezen cél elérésére Isten áldását kéri tanítómegyéink minden egyes tagjára és munkájára. — *Bejeleni Kovács Alajos* országos elnökünk elmaradását a gyűlésről, mivel *Iván Károly* tanítótestvérünk 25 éves tanítói jubileumán már előbbi ígérete szerint vesz részt ebben az időpontban. Megemlíti, hogy az *Ivány* testvérek egy-egy saját maguk által készített (*Kovács Alajos* portréja és a T. H.-át jelképező allegorikus képpel ajándékozták meg a Magyar Tanítók Házát. Köszönetét fejezi ki a közgyűlés helyeslésével az önzetlen tanítótestvéreknek. Felolvassa *Kovács Alajos* leveleit, melyekben hálaát nyilváníttja a 60 éves jubileumára a Léva—Zselizi Magyar Tanítómegeye által ajándékozott értékes emléktárgyért, a *Siklóshely* aragonit kővéből készült tálcáért; köszönetet mond mindazoknak, akik az ünnepség és a kongresszus lefolyásának megrendezésében résztvettek s ezek sorában főképpen *Léva* magyar tanítószághának s az élen fáradozó *Bányai Ferencnek*. Jelenti, hogy *Kersék János* író és költő síremlékének leleplezési ünnepélyen tanítómegyéink nevében egy koszorút helyeztek az em-

lékműre. — Tudomással szolgál.

A Magyar Tanítók Háza felavató ünnepélyén egyesületünket képviselték és kéri a közgyűlés utólagos jóváhagyását. — Közgyűlés helyeslő véleményével találkozik.

Sajnálattal említi, hogy a tagdíjhátralékok horribilis összegiek, kéri a hátralékos kartársakat tagdíjaik mielőbbi rendezésére. Felkéri az igazgató kartársakat, hogy úgy az új tagokat, valamint a nyugdíjba vonulókat nyilvántartás végett hozzá jeltessék be. Bejelenti, hogy Kostyál Jánosné, szül. Király Gizella sárói kartársnő nyugalomba vonult. A gondviselő Isten áldása kísérje további életében is. Jelenti, hogy Várady Károly kartárs résztvett a Bratislavában tartott testnevelési kurzuson és az ott tapasztaltakról a tavaszi közgyűlés keretében testnevelési mintatanítást fog tartani. Évégéből indítványozza e tárggyal kapcsolatosan a tavaszi közgyűlés Zselizen való tartását. — Elfogadva.

Megemlíti, hogy az érsekújvári országos daloshangversenyen több kartárs vett részt énekkarával és ezúlon is tolmácsolja összeségünk nevében köszönetét az önzetlen munkásoknak. Megemlékezik a ref. tanítóknak a múlt tanév végén történt rajz- és kézimunkakiállításairól, javasolja tanítómegyénk részéről is egy ilyen rajz- és kézimunkakiállítás rendezését. Közgyűlés az indítványt magáévá tesz és annak végleges megállapodásait a tavaszi közgyűlés keretében fogja elintézni. Megemlíti, hogy a lévai kultúregyesület rendezésében a népszokások Györgyösbokréta-ünnepségét nagyjából a kartársak fáradhatatlan ügybuzgalma hozta létre és tette oly magas színvonalúvá. Elismerés éri mindazokat, akik ily magaszlos példával kitűnhetetlen áldozatot hoznak a magyar kultúránkért. Említi, hogy a jelenlevő Akúcs Ernő tanítóvér, a »Lévai Ujság« szerkesztője egy nemes céll lüzött feladatául: a falu és a város közönségének minden téren való együttműködésének összehozatalát. Kéri e cél érdekében is a kartársaknak segítségét. Megemlékezik a volt lévai tanítóképző intézet igazgatójának, Köveskúti Jenőnek elhunytáról. Közgyűlés a nagy humánust, írólt és pedagógust egy percig állva csendes részvénytílvánflással zárta emlékébe. Javaslatként kérdést tesz a közgyűléshez a további rajzkurzusok mikéntli megrendezése tárgyában. Közgyűlés Kriek Jenő, Rác Lajos és Akúcs István javaslatának egybevelése után elhatározza, hogy megkeresi a Központot, miszerint járjon el a Referátusnál egy rajzpedagógus tanár állandó szabadságotlaltása tárgyában, aki aztán tankerületenként állandó kurzusokat tartana. Javasolja, hogy Balló Gyula főtanácsost és Kovács Alajos orsz. elnököt a közgyűlés üdvözléssel köszönte. Elfogadva, Bószörményi Zoltán kartárs azon kiegészítő javaslatával, hogy a jelen közgyűlés ideje alatt Iván kartársunknál levő elnökünkkel egyetemben Ivánt is üdvözlőjük 25 éves tanítói jubileumán, az Isten áldását kérve reájuk.

2. Rác Lajos »Reflexiók a Kongresszusról« című előadásában tartalmas, jó hangulatú, élénk képekkel vázolta a legutóbbi lévai nagygyűlés eseményeit. Szinte újra átéltek a központi

gyűlés kimerítő, gazdag vitáit, Kovács Alajos lélekemelő, meghaló ünneplését, az értékes egyetemes nagygyűlést. Minden mozzanatra kiterjed figyelme. Felemel, buzdít, bírál, ítél, ostromoz, tanulságokat von le tanítómegyénk szemszögén át. Összefoglaló nagy munkájáért a közgyűlés egyhangúlag nagy köszönetét nyilvánítja.

3. *Jánoska Tivadar* tanítóképző intézeti tanár, a kiváló rajzpedagógus és neves festőművész tartotta meg kurzusát az *elképzelés utáni rajzolásról*. A mindvégig figyelemmel kísért előadás mély utai a mindinkább előtérbe helyezkedő pedagógiai irányzatnak, a cselekvő iskolának. Sok kérdés vár még feleletre, melyet, ha ez új irányzatot megértő tanügyi felettes hatóságaink is minden téren felkarolnak, úgy reméljük, még lesz alkalmunk hallgatni ily jeles rajzpedagógust, mint Jánoska Tivadar tanár. A rajzelőadás csak a késő délutáni órákban ért véget, amikor még egy pár gyakorlati kérdésre adott felvilágosító magyarázatot az előadó.

Végül az elnök a tanítómegye hálás köszönetét fejezte ki Jánoska Tivadar tanár úrnak értékes előadásáért és fáradságáért, a kartársaknak szíves türelmükért, s a gyűlést bezárta.

K. m. I.

Böszörményi Zoltán jegyző.

Beluch Imre elnök.

Hitelesítők:

Dudich László, Szarka Zsigmond.

A **kézimunka és háztartástan** intenzívebb tanítása érdekében orsz. Egyesületünk vezetősége felterjesztést intézett az iskolaügyi Referátushoz. E felterjesztésben kérte, hogy a bratiszlavai állami magyar tanítóképző mellett létesítsen a kormány kézimunka és háztartástan szakszerű tanítására alkalmas tanító-nőket képező tanfolyamot.

A kiképzés egy évig tartana. Azon elsősorban okleveles tanítónők, ha ilyenek kellő számban nem jelentkeznének, a polgári iskola továbbképző osztályát legalább jó eredménnyel végzett lányok vehetnének részt megfelelő felvételi vizsga letétele után. A korhatár 19—30 év lenne.

Főöslegesenek tartjuk itt annak fejtegetését, mennyi haszna lenne ebből a növendékeknek, ha úgy a fiúkat, mint a leányokat szakitanítónők tanítanák e két tantárgyra. Különösen nyerne vele az iskolából kikerült fiatalok, kik az ifjúsági egyesületek keretében további szakszerű tanácsokkal és gyakorlati útmutatásokkal lennének ellátva. De sokat nyerne vele a szülők értekezlete és szövetsége is.

Reményünk van, hogy az iskolaügyi kormány kérésünket teljesíteni fogja.

HOLGYEK FIGYELMÉBE! Legjobb szabású, legszebb kivitelű princess fűzől, csípő szorítót (orvosi rendeletre is) és melltartót, jutányos árban mérték után készíft

ELBERTNÉ fűzőszalónja

Komárno, Masaryk utca 19, vagy Kis Csapó utca 8.

Meghívó! A Sz. A. M. T. E. král. chlumecki — királyhelmecci — járásköre lavaszi közgyűlése határozata alapján ősszel is tart gyűlést. Járáskörünk ezt a gyűlést november hó 21-én Král. Chlumeccen a magyar tanítvány áll. iskolában, d. e. fél 10 órai kezdettel fogja megtartani, melyre a járásban működő minden magyar tanítót, minden pedagógust és tanügybarátot ezúton meghívunk. A gyűlés tárgysorozatán szerepelnek: adminisztrációs és pedagógiai előadások, gyakorlati tanítások énekből és tornából. A megjelenést minden kartárs első osztályú kötelességének tartsa.

Négyesy János, járásk. elnök.

Paulovič tanfelügyelő búcsúja az ipolysági tankerülettől

Kedves Kartársnők, kedves Kartársak!

Családi okokból a ružomberki (rózsahegyi) tanfelügyelői állást pályáztam meg, ahová ki is lettem nevezve. Azért most gondolatban jobbjukat melegen szorítva búcsúzom Önöktől, szívembe zárva viszszaemlékezésemel Önökre és a közös munkánkra.

Szószólójuk nemrégén a tanfelügyelőségünk iskolaügyének felmentését nekem tudta be, amit akkor — könnyezik meghatva — elfelejtettem kiegészíteni azzal, hogy a szerény munkámat magaslatló üdvözlő-óda egyúttal a lelkes, lelkiismeretes, kitartó tanítót munkájuknak dicshimnusz, amely munka öntudatos közlársasági érzelmű polgárokat, jellemes embereket, politikailag művelt és szociális érzéstől áthatott embereket kell, hogy neveljen. Ehhez még hangsúlyoznom kell, hogy a szép tanítói hivatáshoz való szeretetüket a jövő sebb, igazibb és jobb élet meghonosításához tartsák meg és terjesszék, alapozzák meg és védjék a néppuralmat, demokráciát, amely egyedül tudja értékelni a jól végzett tanítói munka gyümölcsét. Kedves kollégáim, kollegák, közlársasági elnök urunk mondja: »A tanító nemcsak az jelen-ti, tanítani, hanem tanulni is.« Ha az új iskolában új generációt akarunk nevelni, kell, hogy továbbra is valljuk és magunkévá legyünk nagy elnökünk-tanítónk ezen intő tanácsát.

És még valamit! Orizzék meg továbbra is ismert optimizmusukal. örömeiket a jól sikerült munkából, felelősségteljes, nehéz, de a legideálisabb nevelői hivatásukat teljesítsék továbbra is a legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint, pártatlanul, hogy a volt tanítványainknak kelleme megemlékezéseik legyenek az iskolában eltöltött időre.

Ahhoz kívánok Önöknek jó kedvet, egészséget és sok szerencsét. Az Isten áldását kérem munkájukra. Isten Önökkel. Egyben tisztelettel és hálával fejezem ki mindazon iskolaszéki elnök uraknak, akik bármilyen módon támogattak az iskolák felépítésében és szervezésében, hogy így közösen szebb és jobb jövőt biztosítsunk az új generációnknak. Szerelő barátjuk és kollégájuk

Sahy, 1935. október 24.

Paulovič, s. k.

A »Galánta-Sellyei Magyar Tanítómege« Galántán 1935. november 21-én (csütörtökön) d. e. 10 órakor a Kath. Körben az 1933—35. években nyugalomba vonult tagjai tiszteletére *ütsz-közgyűlést* tart, melyre az egyesület összes tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A nyugdíjas kartársak üdvözlése. 3. Indítványok. Az indítványok 8 nappal a gyűlés előtt az elnökkel írásban közlendők. A díszközgyűlés után társasabéd. A kartársi szellem ápolása és egymás megismerésének szükségessége kötelességünké teszi, hogy

keressük az egymással való minél gyakoribb együttlételet. Ezért vegyünk részt teljes számban a gyűlésen, a gyűlés után pedig maradjunk együtt a fehér asztalnál is. Erre kérem az egyesület összes tagjait. A megfelelő étkezés biztosítása érdekében azonban szükséges, hogy idejében jelentkezünk a kőzshédre. A meghívó vétele után nyomban küldje el mindenki az ebédre való jelentkezését a galántai róm. kath. isk. igazgatósága címére, mert az ebédnél csak névvel ellátott terítékek lesznek. Vágvece, 1935. október 30. *Osvald Lajos* egy. elnök.

KRÓNIKA

„Boldog, kinek nem kell szánni Elvesztett idejét

s bánni Megbecsülhetetlen óráit. Kinek hív emlékezeti Elébe nem helyezteli Helyrehozhatatlan hibáit, jutott eszembe a minap Szentgyörgyi József örökszép dicsérete. Egy szegény asszony hozta a fiacskáját beiratni, s könnyeivel ilatott történetét okulásul hadd iktassam ide. Úgy történt, hogy egy más faluban, ahol akkor laktak, június végén a gyereket szabályszerűen beíratta, de közben átköltöztek hozzánk, s okmányjaival nálam jelentkezett. Az anya is, a gyerek is jó megjelenésű. Izs-ta, rendes ruházatú volt. A hivatalos rovatok kitöltése közben kérdezem, hogy melyik utcában, mely házszám alatt laknak, mi az apa foglalkozása? Az első kérdésre megkapom nyomban a listta, világos feleletet, de a foglalkozást illetőleg semmi válasz. Megismételtem a kérdést, közben jellekintek, s meglepetten látom, hogy az anya szeme könnytől csillog, szája szögletén ott bíjkál a sírás. Nem értem, miért keseredett el ez az asszony, mikor az ura foglalkozását kérdeztem? Talán özvegy? Nem lehet, hisz' a bemutatott okmányokból világosan megállapítottam az apa nevét. Vagy talán itt hagyta a férje? No, az meglehet, mi nálunk nem is ritkaság, hogy a férfiak — kevésbbé bírván a nyomorúságot — itthagyják az asszonyt sokszor 3—4 kisgyermekkel. Talán ez lesz az elkeseredés oka. Nem is firtatom tovább, majd kiderül más helyről, s akkor sem lesz késő kitölteni a megfelelő rovatot. Közben az asszony kissé erőt vett magán, alig hallhatólag rebegette: »Az uram (egy nagy sóhaj) napszámos«. Most már igazán értelmellenül néztem az asszonyra. »Sohogy sem tudtam elgondolni, hogy mi az a tragikum, ami miatt így el kell keseredni? A napszámos sorsa — igaz — nem valami rózsás, de a folyó esztendőn olyan kielégtlő aratás volt, a krumpli is jól megtermelt, egy kis építkezés, favágás is akad, így a mindennapi mégse olyan súlyos gond, mint más éveken volt. Vagy talán a munkaidő alatt beteg volt a férje? Eppen valami vigasztalón gondolkoztam, mikor megszólal az asszony: »Bizony, ma napszámos, de valamikor... vonatkisérő volt, biztos fizetéssel, nyugdíjjal. (Strás.) Rendesen keresett, meg is tudtunk takarí-

tani, volt egy kis házacskánk. A kertecskénk gyermekkacagástól volt hangos, mert hatan vannak ám a lelkeim. Bezzeg, nem kacsagnak most. Bérell szobácskában, konyhácskában lakunk, s bizony kenyér sem jut minden nap az asztalunkra.» »Hát hogyan cseppentek ki ennyi jóból, — kérdeztem, mert igaz részvételel éreztem a szegény, meglőrt, boldogabb napokat siratólő anya iránt. »Nagy sora van annak, tanító úr. Szegény férjem — tetszik tudni — az egyik lépését elhibázta, s ennek a levét isszuk most mindnyájan.» »Hogyan?» »Hát — tetszik tudni — a forradalomkor, mikor a mostani urak vették át a vasútat, mitndjárt kihirdették, hogy a szolgálatban mindenki megmaradhat, csak a fogadalmat tegye le. Az én uram éppen útról jött, a többiek ott várták az állomáson, hogy mit csináljunk, János? Hát én tudjam, kérdezte tőlük a lelkem. Hisz' ti voltatok ilthon. Igen, felelték, de a régi főnök ural nem akarják átvenni s ő azt mondta nekünk, hogy akkor mi se tegyük le a fogadalmat. No azt egy kicsit meg kell gondolni, mert ha mi kiállunk a szolgálatból, bizony többé senki sem fog visszahívni bennünket, hisz' egy-egy megüresedett helyre tizen is jelentkeznek. De a többiek csak lehurrogták, hogy mit kívíkol, mint a bagoly, inkább jöjjen a korcsmába, ott vannak a póstások is, majd közösen beszélnek meg, hogy mit tegyenek? Az én lelkem uram sohasem járt azelőtt a korcsmába, azt is tudta, hogy én minden úlja után aggodva várom haza, hogy nem történt-e valami baja az úton, hát húzódozoll. Meg az igazat megvallva, minálunk a háznál is nagyon ritkán fordult elő bor, vagy pálinka, így az én uram nem is bírta ám az italt. Emiatt sem ment szívesen a kollégáival, de — tetszik tudni — hogyan szokták rávenni a húzódozó férjre: felsz az asszonytól? Szóval az én lelkem uram elment. Hogy mi és hogy történt, azt én már nem tudom, csak mikor már nagy nyugtalanságomban késő este a keresésére indultam, a korcsmáros diványán találtam meg teljesen elgyalázva az italtól, egyedül, barátai nélkül. Az öcsém segítségével aztán hazavezettük, lefektettem, tudtam, hogy a szolgálata csak másnap délben kezdődik, meg is nyugodtam. Reggel nagy röstelkedéssel adta elő a történeteket, felöltözött, hogy bemegy megnézni a szolgálati táblát, de nem sok idő múlva halotthalványan jön vissza, alig bírja elrebegni, hogy a szolgálatból el van bocsátva. Míg részegen feküdt, a kollégái kivétel nélkül letették a fogadalmat, s őt, mint aki annak letévésére nem jelentkezett, azonnali hatállyal elbocsátották. Képzelteti tanító úr, ezt a csapást. Előltünk a tél, a háborúban lerongyolódtunk, minden segítség nélkül maradtunk. A főnök úr, áldja meg az Isten minden lépését, mindent megtett, hogy visszavegyék az uramat. Kért, könyörgött, telejónált, táviratozott, küldözte az uramat az egyik úrtól a másikhoz, már-már úgy látszott, hogy a sok kilincselés sikerrel jár... minden hiába. Mint mikor a dongó az ablaküvegen keresztül látja az Isten szép világát s keresi a nyílást, amelyen odarepüljön, közben százszor is odaütközik a hideg, kegyetlen üveghez: így jártunk mi ajtóról, ajtóra. Ismertek bennünket már minden hivatalban,

tudták ügyünket, bajunkat, akartak is rajta segíteni, de törvényes módjuk nem volt hozzá. Közben enni kellett, járni, világtani szintén, a ruha is kopott, avúlt, az uram mesterséget nem tanult, a vasútnál kereste mindig a kenyerét, próbálkozni sem mert semmivel, nehogy azt mondják, hogy már belenyugodott az elbocsátásába, s így lassan elúszott a házacska, kertecske, a férjem is, én is munka után néztünk, s egy szomorú napon jött aztán a nagy pecsétetes levél, hogy kérésünket végleg elutasították. Azóta én mosok, a férjem pedig napszámos. A gyerekek is felnőttek, elszéledtek, csak ez a legkisebb maradt velünk, annyit már csak megkeresünk, ami három kisélkü embernek elég. Este aztán el-clemlerjük a letűnt szép napokat, ma már azt is csak ritkán. A múltat lassan elfeledjük. Csak néha-néha, mint most is, mikor azt tetszett kérdezni, hogy mi a férjem foglalkozása, érzem, mintha valami éles fájdalom hasítana bennem végig. Mert azt felelni, hogy napszámos, még most is keserves.»

Hogy így volt-e, nem-e, nem tudom. Nekem így mondta el az asszony. Hogy engem lelkem legmélyéig meghatott, nem tagadom. Különösen meglepett a harag, gyűlölködés és irigység nélküli előadás, sőt a kárvallott ember szokásos átkozódása helyett egyenesen azt ismerte be, hogy az intézőkörök a legnagyobb jóindulattal kezelték ügyüket, nem hibáztatott hát senkit, egyedül a saját helyrehozhatatlan hibájának tulajdonított mindent.

És milyen igazat és találót mondott, mikor a bajbaesett embert az ablaküvegen vergődő dongóhoz hasonlította!...

A kerületi polgári iskolák régen vajudó ügye

— remélhetőleg — rövidesen megoldást nyer. Szlovákország iskolaügye ezzel jelentős lépést tesz a fejlődés útján. Amint a lapokban közölt törvénytervezetből látszik, a cél a lakosság igényeinek minél szélesebb körű kielégítése, a mindennapi élet számára való, nevelés, s ezzel az iskola egyik legfontosabb feladatának betöltése. Arról is értesültünk, hogy a tervezetet a nemzetgyűlés egyik háza, a képviselőház, már el is fogadta, reméljük, hogy azt a legközelebbi időben a szenátus is letárgyalja, s így a törvény végrehajtásának mi sem fog útjában állani. Ezt a törvényt ugyan sokan junktimba hozzák a Dérer-féle iskolajavaslattal, azt állítják, hogy a kerületi polgári iskolák felállítása csak abban az esetben lehetséges, ha előbb a Dérer javaslatot hozzák telő alá. E nézet támogatására a tervezetben semmit sem lehet találni, így a kerületi polgári iskolák megvalósítását a Dérer-féle törvény nélkül is el tudjuk képzelni.

Nem lesz érdemtelen foglalkozni egynéhány sorban azokkal az eredményekkel, melyek a kerületi polgári iskolák felállítása nyomán a lakosság számára várhatók. Számolnunk kell legelső-

ABESSZINIA

részletes térképe kapható
KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALANTAN.

Csehnyelvű kiadás 10 Ké. — Németnyelvű kiadás 9 Ké.

sorban azzal, hogy ez intézetek megszerzése és azok látogatásának kötelező bevezetése egy megrögzött felfogást, egy agyaglabú bábványt fog rombadönteni. A polgári iskolát népünk ugyanis szerette középkiskolának tekinteni, melynek elvégzése után eselleg elhelyezkedési lehetőség is kínálkozott, vagy ha ez nem is, ugródeszka-számba volt vehető egy magasabb, szakirányú iskolához. Arról kell a szülőket elsősorban meggyőzni, hogy a polgári iskola nem piskola, csak nevében és egyes célkitűzéseiben különbözik az elemi iskolától. A szülőket arra kell nevelni, arról kell őket felvilágosítani, hogy ez iskola kötelező elvégzése korántsem adja a tanuló kezébe a kenyérnek bolját, egyedül és kizárólag az általános műveltségi színvonal emelését szolgálja azáltal, hogy az egyes tudományágakat, tantárgyakat szakszerű pedagógiai vezetéssel, szakemberek nevelési és tanítási eljárásával vezeteti a növendékek lelkébe. De a felsőbbrendű szakiskolák számára is csak annyiban számítható ugródeszkául, amennyiben a polgári iskolát végzett növendék tudása sikeresen mérkőzhet a névben és szellemben lényeg középkiskolának számító klasszikus gimnázium, vagy reál-gimnázium hasonló korú és osztálybeli növendékeinek ismereteivel. Hogy ez a meggyőzés rövid egy pár esztendő alatt aligha fog sikerülni, azzal az intézőkörök is tisztában vannak. Annak az általános felfogásnak leküzdése, hogy a polgári iskola elvégzése utat nyit a hivatalokba, különös nehézséggel fog járni, mert hisz a ma folyó mindennapi élet számtalan példát állít a szülőiársadalom elé ebbeli feltevésének igazolására.

Hát ha nem jelent kényeret a polgári iskola elvégzése, akkor célja egyedül csak az lehet, hogy a köznépi általános műveltségi színvonalát minél magasabbra emelje, hogy azt a mindennapi élet feladatainak minél tökéletesebb megoldására képessítse. Ha pedig ez így van, akkor nálunk, Szlovákiában, mégis csak szükséges, hogy oktatásán, tantárgyain bizonyos sajátos szakszerűségi bélyeg lássék. Szlovákország, specialiter magyar vidékének, lakóssága magas százalékban földművelő. Magától értelődőnek vélném azt, hogy a polgári iskola különös gondot fordítson a földműveléssel kapcsolatos tárgyak tanítására, mert csak ezen az úton lehető az intézet igazán népoktató intézetté. Hivatalosak és hivatlanok, hozzátértők és elméleti gondolkodók fejesőválna állapítják meg, hogy mily csekély a magyar nép mezőgazdasági szaktudása. A nyáron olvastam a Gabonaiársaság egyik [ö]-[ö]korifeusának, a kormányhoz közelálló politikusnak a cikkét, aki sajnálkozva állapítja meg, hogy az istenáldotta Mátyusföldön, a Tiszaháton mennyiségileg és minőségileg aránylag milyen selejtes gabona terem, míg ezzel szemben a Haná, melynek időjárási viszonyai, talajminősége messze mögötte áll a szlovákországi Csallóköznek, kicsoda mezőgazdasági eredményeket produkál. Cikkének végén oda lyukad ki, hogy mindennek az oka a szlovákországi lakosság mezőgazdasági ismeretekben való elmaradottsága. »Hic Rhodus, hic salta«, mondjuk Aesopusszal. Ha valaha volt alkalmam e bajon való segítségre, akkor íme, itt van. Tessék a kerületi polgári iskolák tantervét olyan

tárgyakkal kiegészíteni, amelyek a szlovákországi lakosság csekély mezőgazdasági ismereteit bővítsék. Precedensre is hivatkozhatunk. A múltban is voltak gazdasági szakirányzatú alacsonyabb fokú iskolák, melyeket felsőbb népiskoláknak neveztek. Ezeknek főtanára az elméleti és gyakorlati mezőgazdaságtan volt, de ezeken kívül általános műveltséget nyújtó tárgyakat is tanított, sőt előiskolája volt bizonyos szakiskoláknak, mint például a tanítóképzőnek. A mai kerületi polgári iskolánál ilyen intézetre nem gondolunk. A mi lakosságunk, még a termékeny stkságokon sem olyan egyöntetű, ott is akad fölösszámban iparos és kereskedő. És ha a mezőgazdák tudományos előképzeltségük elégtelensége, gazdasági elmaradottságuk miatt panaszkodnak, ez a panasz a kisiparos és kereskedő-osztály részéről sem kevésbé indokolt. Ezeknek szakszerűbb előképzése épp oly életben szükséges, mint amazoké. Úgy vélem, hogy okkal-móddal mindkettőjük kívánságát közös nevezőre lehetne hozni, s akkor a kerületi polgári iskolák igazán áldásai lennének a jövőendő nemzedéknek. Csak a legfontosabb, hogy a polgári iskola igazi népiskola legyen, vagyis a nép szellemi rezervuárjának akkumulálója és semmiesetre se váljék belőle szellemi proletariátust. elégedetlen félművelt embereket kitermelő intézet.

Még egy más célnak a megvalósítását is várunk kell a kerületi polgári iskoláktól, s ez az államnyelv fokozott elsajátítása. Abból a körülményből, hogy a polgári iskolák szaktanárokkal tanítanak, sokkal nagyobb eredményeket várhatunk az államnyelv elsajátításra terén, mint amilyet a túlon túl elfoglalt, erre szakszerűleg alig képzett, sokszor maga is a nyelvvél küzdő elemi iskolai tanítótestvéreinktől nyertünk. Meg kell szüntetni a magyar gyermeknek az egynyelvűségéből származó alacsonyabbrendűségi érzését. Végét kell vetni a felnövekedő nemzedéknek azt az elhagyatottságát és kiszolgáltatottságát, mellyel a hivatalos írásra úgy tekint, mint az az adomabeli, németül nem tudó zászlóalj-segédatiszt, aki így iktatta a Kriegsministerium rendeleteit, hogy »német írás Bécsből!« Végét kell vetni annak a gyámollalanságnak, hogy a magyar ember még egy vasúti szerencsétlenséget sem tudna elhárítani, mert nem találja a »Vészfék« felírását!

Néhány odavetett vonás csak, melybe a kerületi polgári iskolákkal szemben érzett várakozásunkat felkarcoltuk. Bizonyos vagyok, hogy tanítótestvéreim a kívánságok egész sorát tudnák még ehhez kapcsolni. Abban azonban mindnyájan megegyezünk, hogy a kerületi polgári iskola akkor töltené be a nép nevelése körül vállalt szerepét, ha az lényeges gyakorlati célokat valósítana meg. Akkor lesz igazán munkálója a népműveltség kiterjesztésének, és az általános népi kulturális színvonalat igazán csak így emelheti.

Szepesi Gyula.

Karácsonyi szindarabok nagy választékban kaphatók
KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALANTÁN.
Kívánatra kiválasztásra is küldünk.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Filmkérdés a nevelésben. Arról, hogy a film milyen hatással van a különbözőkorú gyermekekre, egy angol bizottság iparkodott a lehető legnagyobb pontossággal beszámolni tudományos kutatások, kísérletezések alapján. A bizottság egyetemi pszichológusokból, szociológusokból és nevelőkből állott. Kutatásuk eredménye 10 angol tanulmány.

A kutatások alapját képező kérdések a következők voltak: Milyen terjedelmű ismeretet szerez a különfélekorú gyermek a moziban s milyen ismeret-típusokat sajátít így el akár helyes, akár helytelen irányban különös tekintettel a szexuális életre. — Pszichikai tekintetben milyen befolyást gyakorol a film a gyerekekre. — A mozi hatása a gyerekek egészségére. — A bizottság továbbá megállapította, hogyan hat a mozi a gyermekbetegségekre; helyes vagy helytelen irányban-e? —

Analizálták néhány száz film tartalmát s felosztották őket aszerint, hogy melyiket milyenkorú gyermekek látogatját leginkább. — Végül arra terjedt ki figyelmük, mit kellene tenni, hogy a gyerekek különbséget tudjanak tenni jó és rossz film között.

Az a fontos körülmény sem kerülte el a bizottság figyelmét, hogy a filmen kívül az otthon, az iskola, az egyház és a sajtó is nagy hatással van a gyerekekre. Természetesen, annak is tudatában volt, hogy a mai kutató technikákkal lehetetlen ezen faktorok pontos fokozatát összeállítani hatásuk kvantitása szerint. A bizottság két csoportban dolgozott: az egyik a mozinak a gyerekekre való hatását kutatta, a másik a jelen filmek tartalmát tanulmányozta s a gyerekek mozi-látogatását. Az így nyert anyag alapján a mozi hatását ezen szempontok szerint dolgozták fel: oktatás, emóció, egészség, viselkedés.

Ami a film oktató oldalát illeti, bebizonyult, hogy az ismeretszerzésre jelentős befolyással van. Természetesen, ez a hatás a gyermek kora és intelligenciája szerint változik. A 8—9 évesek csak a felét látják annak, amit mutattak nekik. A 11—12 esztendősek kétharmad ré-

szét, a 15—16 éves ifjúság negyötödét. Ami a filmre való emlékezést illeti, érdekes, hogy a nagyon fiatal gyerekek 50—60%-át tudják annak a filmnek, melyet láttak. A harmadik érdekes, nevelőjelentőségű faktum az, hogy majdnem minden gyermek igaznak tartja azt, amit a moziban lát. Az is érdekes, hogy milyen típusú eseményekre emlékeznek leginkább a gyerekek. Elsősorban a sport körébe tartozókra, továbbá a napi eseményekre, a gonosz tettekre, a különféle küzdelmekre, mérkőzésekre. Ami a megjegyzelt anyag terjedelmét illeti, e tekintetben nincs lényeges különbség a lányok és fiúk között.

A mozinak a gyermeki emóciókra tett hatása tekintetében megállapították, hogy nagy intenzitással folyik be a gyermek-individuum adott emóciójára (pl. félelem, bánat, szeretel, sajnálat). Impulzusait, fantáziáját vehemensen működteti úgy, hogy bizonyos időre teljesen kikapadja normális állapotából s teljességgel az illető impulzusok hatalmába dobja. Némely film nagyon megzavarja a gyerekek alvását, mely egyrészt külső nyugtalanságban, másrészt belső reakciók formájában jelentkezik. Ha az ilyen filmeket többször megnézik, egészségüknek és fejlődésüknek is kárára válik.

Milyen hatással van a film a gyermek viselkedésére? A viselkedés több faktor eredője. Ezen faktorok egyik legfontosabbika az ismeret. Tudásunk, ismeretünk szerint cselekszünk. Fontos az is, milyen belső álláspontot foglal el a gyermek a különféle szociális megnyilatkozásokkal szemben. Megállapították azt is, hogy azok a tapasztalatok, melyek heves emóciók kísérték, nagyobb befolyással voltak a viselkedésre, mint a nyugodtabb emóciójú, érdektelenebb események. A nyugtalan alvás által előidézett fáradtság is nagy hatással van a gyermeki viselkedésre. A kutatások azt igazolták, hogy mindezekre a faktorokra lényegesen hat a mozi s így nagy mértékben determinálja a különféle típusú viselkedéseknél. Ez a determináló befolyás nagyon jelen-

tós.

Ami a filmek tartalmát és azt az irányítást illeti, amellyel a gyermek belső énjére és külső viselkedésére befolyik, megállapították, hogy a mai filmek tartalma nagyon káros. Szerfelett sok bennük a szexuális, gonoszlelt és szerelem. Tönkreteszi a gyermek belső egyensúlyát. Erről az oldalról a legveszedelmesebb a film hatása.

A gyermek egyéniségének kialakításában a filmen kívül lényeges tényezők a családi élet, az iskola, az egyház, az utca, a barátok, a társadalmi szokások stb. A bizottság csak a filmeknek a gyermekekre tett hatásának kutatására specializálta magát. Munkájuk eredményes és értékes, különösen a gyermek pszichológusok és a pedagógusok számára.

(Vésl. ped.)

Növénytan a népiskolában. A virágok szeretése és a növények ismerete már az elemi iskolából induljon ki. Ahol a körülmények megengedik, az osztály egyik sarkában ott álljon a virágasztal. Az alsóbb évfolyamokban a növénytan munkája csak a növények szeretetteljes szemlélésére korlátozódik. Mily kedves, mikor a tavasz első napjaiban örömmel jelentik a kicsinyek, hogy a fák virágoznak. Az iskola közelében levő bokrokat és fákat szemléltethetjük legelőbb. Kezdetben nem használjuk a növények neveit vagy csak keveset, de hogy a különböző fáknek különböző leveleik vannak, hogy különböző gyümölcsöket hoznak, a társalkotás, a lombhullás: tárgyat képezheti vidám beszélgetéseknek. Már a legkisebb korban kell a növények ismerete iránti érzelmet feléleszteni. A jó növényismerő már kicsi korában tudja, hogy az erdőben síma és repedezett kergű fák vannak. A fák és bokrok pompás gyümölcsei mindenkor magukra vonják a gyermekek figyelmét, feltevé, hogy jó tanító ezekre a dolgokra irányítja. A III. évfolyamban már néhány növény neve is szerepelhet. Ezen a fokon szó lehet növényápolásról, cserépvirágokat gondoznak a gyermekek. A IV. évfolyam tanulóit már tovább vezetik, látóköriük új anyaggal bővül, most már mindent megnevezhetünk, amit azelőtt csupán szemléltettünk, de ez a megnevezés csak a gyermekek kérdészködésére történjék.

Lássunk néhány alapszabályt a növénytan tanításánál a népiskolában.

1. Minden szemlélet a lehető legalaposabban történjék. A kevés sokoldalú kezeléssel nagyon hasznos lehet, a sok: felületesen szemlélve, megölhet minden örömet. Nem szabad elfelejteni, hogy pl. a fánál mi mindent kell megfigyelni, kezdve a kéreg milyenségétől a legfelső gallyacskaig. Azelőtt csupán a virágok megfigyelésére helyeztek súlyt, az új iskolának okvetlenül az érzékelhető kell előlérbe helyeznie Természetesen ez mind alapos növényismerettel követe a tanítótól.

2. A növénytan tanítása inkább mint bármely más tantárgy. megköveteli, hogy a gyermekekkel lehetőleg sokat beszéljünk szabadon.

3. A vidéki tanítónak alapos tanulmányokat kell először végeznie, hogy annak a vidéknek az elnevezéseit, ahol működik, megismerje.

4. Minden növény számára csak egy bizonyos név választható. Tévűlra vezető nevek, melyek többféle fajt jelölnek, kerülendők. Ha a tanító valamely növény nevével abszolút biztonsággal nem tudja, ne adjon neki nevet, mert csak abszolút biztosat mondjon valamely növényről, vagy semmit.

5. A tanulmányi kirándulások alkalmával ügyeljünk a természetvédelemre. Mily csunya látvány, mikor a gyermekek hazatérőben egész halmaz virágot, ágakat, levelet cipelnek!

6. Sok gyermek — és pedig gyakran a legjobbak közül — herbariumot akar szerezni és a növények préseléséhez fog. Óvatosan leintjük őket, azt mondjuk, hogy szépségben semmi sem mulja felül a világon a virágzó növényeket, minék hát lehetnek eme csodáit idejekorán összeznüni? Csak a ludós kényszerűt arra, hogy növényeket gyűjtsön.

Minél több kincsét ismerik meg a gyermekek a hazának, annál mélyebb gyökereket ver szívükben a hazaszeretet, minél inkább ragadják meg őket a virágcsodák, annál közelebb jutnak a Termelőhöz.

(Pädagogische Führer, Wien.)

A tanulás módja. A tanulók sokan, nagyok és kicsinyek, nem tudják, nem értik a tanulás módját vagy úgy tesznek, mintha nem értenék. Hiányzik a sikerhez a szorgalom.

Tanulni, kívülről tanulni annyi, mint mindenek előtt figyelni, összpontosítani minden figyelmet és minden erőt arra a leckére, melyet a tanuló tudni akar, nem pedig átengedni magát az álmoságnak vagy a szórazóknak. A szorgalmas tanuló feje a kezek között, melyek betakarják füleit, a test ráhajol a könyvre vagy fözetre, a szemek átjárják a szöveget, az ajkak minden szót és minden mondatot értelmeznek, szóval minden jelenti a test és lélek összpontosítását arra a leckére, melyet meg kell tanulni.

A régi tanítóknak igazuk volt, midőn tanulóiktól törekvést, szorgalmat követeltek, ami fárasztó; ez megmagyarázza a gyermekek idegenkedését a tanulástól. Szigorúan véve, a szorgalom fölment a megértéstől. A szorgalmas tanuló megtud tanulni hibátlanul bármely leckét még ak-

kor is, ha nem ért belőle egy szót sem.

Kétségtelen, hogy a felfogó tehetőség nagyon segíti az emlékező tehetőség és könnyíti a tanulást. Ezért tanítjuk a gyermekeket arra, hogy megértsék mindenekelőtt a tanulandó leckét, észrevegyék abban a rendet és a tervet, megkülönböztessék a fontosabb részleteket és kapcsolódásokat, felfedezzék a fellünobb formákat, melyek értelmet és elevenységet adnak a gondolatnak. Innen van az ismeretes szabály: a tanuláshoz elsősorban szükséges a megértés. Alapjában a tanulás módja ezen a két dolgon nyugszik: »szorgalom és megértés«. Az észszerű mód a szorgalmat az ész szolgálatába állítja.

(Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Zeneművek :

Új magyar muzsika! Az alábbi művekre felhívom mindazoknak a figyelmét, akik énekkart vezetnek.

1. Kodály Zoltán: Katonadal (könynyű). Első darabja a szerző új kórus-sorozatának, amivel az elhunagott magyar dalárda-irodalomnak új, magyar és művészi hanggal siet segítségére. Bánatos-hús, majd helykére forduló gyönyörű dalam. (Arról alul kéken béborult az ég...) 3 szolamú feldolgozása, meglepő hatású trombita és dob kísérettel. Az Orsz. Magy. Dalosszövetség 1935. évi kerületi versenyeinek kötelező össz kara. Partitúra ára: —.50 P. szólampartitúra —.10 P.

2. Kodály Zoltán: Kit kéne elvenni (könynyű-közép-nehéz). Tréfás férfikar. Ebben a műfajban az első ez a pompás humorú, a szöveg minden fordulatát mulatságosan kifejező darab, amit az új magyar kórus-irodalom fel tud mutatni. Kodály ezzel egész új hangot, új színt adott az énekesrend dalárdáinak. Partitúra —.50. szólampartitúra —.10.

3. Kodály Zoltán: Karádi nóták (könynyű-közép-nehéz). A somogyi-egyei Karád nagyközség 800 éves jubileumára készült ez a — javarészt 3 szolamú — remek népdalegyveleg, éppen a karádi népdalgűjtés ősi zamatú dallamaiból. »Rubato« stílusú ballada és ropogós táncnóta van sokszámban illt férfikarra alkalmazva. Partitúra ára 1.— pengő, szólampartitúra —.20.

4. Bárdos Lajos: Megűtik a dobot (könynyű). Panaszos búcsúének és pattogó, tüzes toborzó. Az Orsz. M. Dalosszövetség 1935. évi kerületi versenyein a »könynyű férfikar« csoport kötelező versenytarabja. Partitúra ára —.60, szólam —.08.

5. Bárdos Lajos: Huszárnóta (könynyű). Három szolamra. »Jól van dolga a mostani huszárnak...« kezdetű népdal, rendkívül dallamos és önálló bariton és basszus szolammal. Az előbbi mű folytatásakép is vehető, »a« helyett »b« hangon kezdve. Partitúra ára —.20, szólampartitúra —.05.

6. Halmos László: Paraszti nóták (egész könynyű). Dalárda-szervezés sokszor mondott már csodót amiatt, hogy nem lévén megfelelő könynyű és mégis értékes mű, a nehézségektől elkedvetlenedve abbamaradt a próbalkozás. Most Halmos végre ad olyan egész könynyű férfikarokat, melyeket egy kezdő dalárda is gyorsan és sikerrel tud megtanulni. Ilyen ez a 6 régi magyar népdalból álló egyveleg is. A partitúra ára — előadási és 1 énekkar részére való szolamanyag sokszorosítási joggal együtt — 1.20 pengő.

7. Halmos László: 7 magyar parasztdal (egész könynyű). Két régi erdélyi népdal, 4 bakanóta és egy szegedvidéki vidám dal a fenti szolalomban férfikarra alkalmazva. Külön is, sorozatban is előadhatók. A sorozat könnyűségére jellemző, hogy

a szanyi parasztdalárda karnagy nélkül adta elő az 1931. évi szent-istváni Gyöngyösbokrétában. A partitúra ára — előadási és 1 ének-kar részére való szolnokszorostási joggal együtt — 2 pengő.

8. Regnart (16. század): Bujdosó ének (könyvű). Háromszólamú férfikar, Kerényi György fordítása. Balassa Bálintnak versét használja fel (»Siralmas nékem...«), így a szöveg az egykorú zenével természetes kapcsolatba kerül. Legmagasabb hang «es, tehát 1–2 hanggal magasabban is vehető. Partitúra ára

—20, szólampartitúra —05.

9. Schubert: Az elhagyott (középnéhez-néhez). Ötszólamú férfikar, Nádasy Kálmán fordításával. Goethe örökéletű verse: Nur wer die Sehnsucht kennt, Schubertnek, a dal fejedelmének örökéletű muzsikájával. Nagyobb, gyakorlottabb férfikarúsainak hálás hangversenydarabhoz jutnak e klasszikus remekművel. Partitúra —50, szólampartitúra —10. Az itt felsorolt férfikari műveket kivétel nélkül ajánlom!

Novó-Zámky, 1935. okt. 22-én.

Szendrei István karnagy.

HIREK

Zoli olvas.

Nagy és verejtékes munka ez, kérem! Különösen az eladulás körülményes. De ezt is embere válogatja! Józsi fel se veszi. Tibor meg egyenesen szenvedéllyel csinálja, míg Zoli izzadva adja ki kevés tudományát.

Nagyfejű, tömzsi kislegény Zoltán. Ha verekedésről van szó, ott ő az első, a felelésnél meg kiveri a verejték. Pedig igen barátságos formák között történi.

Az állványon lóg egy nagy papírtábla, tell-stele írva ismeretlen veszedelmekkel. Előtte áll Zoli és keressük a táblán az ismerős alakokat. Találunk is egynehányat. Nagy ilyenkor az öröm és feszül a mell. Egyszer csak az »ó« betűre kerül a sor.

Kis emberkém magának — de úgy, hogy én is halljam, — mondogatja:

— Két seme van, két seme van.

Közben nézeget rám és várja a biztatást.

Helyeslőleg bólintok. Erre az öreg bátran kivágja: O!

Tagadólag intek. Ismét biztatja magát:

— Két seme van, két seme van.

Fojemmel intek és helyeslem a megállapítást.

Látszik kiltáguult pupilláin, hogy nagyon dolgozik a kis agy. De egyéb külső jelei is vannak: folyik a gömbölyű ábrázaton az izzadság és az állról csepeg alá.

Megsajnálom. Felteszem a kisegítő kérdést:

Ki döntötte fel a tintásüveget?

»Ó« — volt a boldog válasz. Utána egy felszakadt, mély sóhajlás.

Mi, felnöttek csak akkor sóhajunk fel így, ha valami igen nagy tartozásunktól szabadultunk.

Hát nem nehéz munka ez?!

Miklós, mint természettudós.

Beszélgései óra. Ezt úgy is érthetnénk, hogy a gyermekek beszélnek és én hallgatom. Mert itt, különösen a kezdetnél, úgy van az,

hogy mind beszélni akar és a tanító nem jut szóhoz. De az élelmes ember megragadja az alkalmat és ő is szót kér.

A madarak vándorlásáról volt szó és kíváncsi voltam, hogy mi erről a véleményük?

Kaptam is talpraesett választ. Miklós azt mondta, hogy a kis-madarak elrepülnek messzire: átrepülnek a Dunát.

Róbert kijavította: — a tengert.

Most azt szerettem volna tudni, mit tudnak arról, hogy milyen madárfajták költöznek el?

Miklós jelentkezett erősen s hogy valaki meg ne előzhesse, kérdés nélkül kívágtta:

— Elköltözik a varjú, gólya, meg a palacsinta.

Haugos nevelés viharzott fel. A tudósabbak kijavították.

— A pacsirta költözik el.

Lehet, hogy Miklóst, a folyosón kóválygó palacsintákkal inspirálta az adott feleletre, mert dél felé járt az idő és a gyomor kövérelődött.

Nem lehet biztosan tudni semmit, mert ki tudna teljesen belelátni ezekbe a tell koponyákba és ezekbe az üres gyomrokba?!

Arendás József.

Megszűnnek-e a takarékosági intézkedések? Erre a kérdésre senki sem tud határozott feleletet adni. A jólinformált „Cesky Újtel” november 7-i száma több cikkben is foglalkozik e kérdéssel és nagyon szkeptikusan ítéli meg a helyzetet. A lap megállapítja, hogy Trapl pénzügyminiszter a fenti kérdésre négyszeres „nem”-mel válaszol (lekintettel a négy alapvető követelésre). Pešek, a csehországi tanítóegyesületek szövetségének elnöke erőlyesen követeli, hogy a közalkalmazottak képviselői a kilátástalan helyzet ellenére is harcoljanak a régi fizetési viszonyok visszaállításáért, szerezzenek vissza azt, amivel a tisztviselők igazságtalanul szegényebbé lettek, amit meg lehetne akadályozni, ha az „állandó elhalasztás” politikája helyett a céltudatos munka útja érvényesülne, s amit „a leggyengébb politikai ellenállás útján való haladás” ismert taktikája ért el. Karacsony elől egy héttel — írja Pešek — sürgős lesz a megoldás, melynek eredménye lesz a tisztviselők „feketé decembere”, amelyet már 5 év óta hoz nekünk a Jézuska. Ilyen kilátásaink vannak a takarékosági intézkedések megszüntelésére. Oka ennek a politikai pártok bürokráciája, a kormány halasztási rendszere és a teltrekesz férfiak teljes hiánya. — Mondja a csehországi tanítóegyesületek vezetője.

„Puskaporos probléma.” Ennek nevezi a Ref. Egyház és Iskola november 2-i számának cikkírója (Sztiles Lajos) — többek között — az igazgató-tanítói kinevezés és díjazás ügyét. Ez az ügy azért lett újabban aktuális, — írja — mert több konkrét esetben az erre vonatkozó igényt a legfelsőbb közigazgatási bíróság elutasította.(?) Egyházi fórumaink pedig már évekkel ezelőtt elismerték ezt az igényt. Nagyon sok kis egyházunk nem tudja megfizetni, mégha akarja sem. Azonban kényszerítve van a fizetésre, mégpedig egyházi hatóságaink részéről. Elgondolhatja mindenki, hogy milyen elkeseredést robbant ki ilyen helyeken ez az ügy, ami teljes mértékben indokolt is, hiszen egyeseket anyagi romlásba dönthet. Ma már megállapíthatjuk, hogy egyházi testületeink ilyen állásfoglalása kissé korai volt, be kellett volna várni a legfelsőbb közigazgatási bíróság döntését. Ki vállalja majd ezek után a felelősséget azért, ha a szegény egyházközönség egész sora az anyagi tönk szélére jut, s ha bennük a béke felborul? Ezt a kérdést egyetemes konventünknek revízió alá kell venni és harmóniába kell hozni a legfelsőbb bíróság idevonatkozó döntéseivel. Igaz, hogy ez nem kényelmes ügy, de ne felejtjük el, hogy még a békeesség kedvéért sem szabad egyházaink

egész sorát feláldozni. — Így ír a R. E. és Isk. cikkírója és ugyesen a »szegény egyházak« pajzsa mögül nyílnak az igazgatói fizetésekre. Nincs igaza. A legfelsőbb közgazgatási bíróság egyellenegy esetben sem utasította el a megválasztott vagy kinevezett igazgató tanító jogos követelését, s hogy a ref. egyház konventje szintén elismerte az igazgatói díj jogosságát, ez bölcseségre és az igazgatói munka értékének elismerésére vall. Nem feltételezhető, hogy egy »Deus ex machina«-ként jelenkező és nyilvánvaló tévedésen alapuló »probléma«-fölvetés ezt a méltányos és humánus, mindenekföltt pedig keresztényi állásfoglalást megváltoztathatná. Még nem tudunk esetet, hogy valamely egyház az »anyagi tönk szélére« jutott volna az igazgatói díj kifizetése miatt, ellenben van tudomásunk olyan »épületes« és a lelki életre valóban »kedvező« hatású jelenségekről, melyek a hosszú igazgatói díj-viták következményei, s amelyek a »békességet« követelték áldozatul, anélkül, hogy ennek ára anyagi felvirágzás lett volna. Cikkíró különben elentmondásba keveredik, amennyiben egy helyütt félti a szegény egyházakat a »béke felborulásáért«, végül pedig arra figyelmeztel, hogy »még a békesség kedvéért sem szabad egyházaink egész sorát feláldozni«. Hol itt a logika? — Megnyugtató azonban, hogy az egyetemes konvent álláspontja igenis szép összhangban van a legfelsőbb bíróság idevonatkozó döntésével.

Nemzetközi dal- és tánczenemű pályázatok. A Verlag der spezial Weltbücher könyvkiadóvállalat zene-műosztálya a népszöveltség kulturális főbizottsága megkeresésére nemzetközi zenemű versenypályázatokat írt ki, melyeknek az volt a végcélja, hogy egy kiadásra elgondol, magyarán »Nemzetközi dalosalbum« komplexum számára megfelelő reprezentatív értékű anyagot gyűjtsön egybe.

Az Európa-verseny magyar nyelvterület részének központja Budapest volt. E központhoz voltak beosztva Magyarország és a környező államok magyarlakta részei. A kiadó-vállalat mintegy 16 misszióscélú akciót folytatott le. Az utolsó pályázat 1935. szept. 5. határidővel járt le, amelyen már csak az előbbi dí-

jat nyert szerzők pályázhattak.

Az Európa-verseny központi vezetősége műzenei és könnyű zenei dolgozóiban hirdetett pályázatot bármely nyelvű szövegre komponált áriára, műdalra, koncertszerűen megépített salon-, vagy modern tánczenére, népdalra, szonóra, zongorára, zenekarra stb.

A vezetőség arany, ezüst, bronz-érmeket és okleveleket osztott ki a díjnyertes szerzőknek. Az aranyérmes műveket kiadta s az éremdíjasokat pedig hangversenyeken bemutatta. Most pedig Albumban adja közre az éremdíjas műveket. A nemzetközi Album fényképekkel, életrajzokkal és éremdíjas zeneművekkel mintegy 50–60 oldalnyi terjedelemben, már sajtó alatt van. Ára kb. 12 P. (60 Ké) lesz. A pompás mű nemcsak érdekes emlékül fog szolgálni, de igen értékes és tanulságos gyűjtemény is lesz azoknak, akik nyitják az áldozatot annak beszerzésére.

Gáspár János zenei szerk. karársunk is részt vett néhány pályázaton. S »Leveleink megörültem« c. dalával oklevelet, (e dall kottamellékletünkön is közöljük legközelebb), »A vándorélet« c. műdalával kiuntető oklevelet nyert. E dall 1934. nov. 3-án be is mutatták a Zeneakadémiában rendezett nagy hangversenyen. Enekelte: Lenhardt Gizella művésznő. A »Fénylő csillagok« c. műdala pedig bronzérmel nyert. Előadták 1935. jan. 26-án. E dall a nemzetközi albumba is belekerül. A »Hogyha elszáll« c. csárdás szintén bronzérmel nyert az 1935. szept. 5-én lefart legutóbbi pályázaton. Amidőn díjnyertes karársunknak szívből gratulálunk egyúttal kívánunk neki ezután is több-több sikert.

Dunant Henri, a Vöröskereszt intézmény megalapítója, 25 évvel ezelőt halt meg. Iskoláinkban megemlékeztünk róla. Az iskolai Vöröskereszt nem igen szokta emlegetni a háborús Vöröskereszt munkáját, de ez az évforduló az Olasz-Abesszin háború aktualitásával kapcsolatban ilyen irányba terelte figyelmet. A gyermekek büszkén viselik a Vöröskereszt-jelvényt és a sarjadék-munkából bizony nem is gondolhattak arra, hogy a béke jelszavát hordozó intézmény solferinói, doberdói és makalei csaták visszhangjában nyer újabb és újabb jelentőséget és létjogosultsá-

got. De a történelem mindig gondoskodik róla, hogy se a Vöröskereszt, se pedig megalapítója nevét az emberiség soha el ne felejtse...

Befejező osztályok. A tanítói szak-szervezetek az utóbbi időben az úgynevezett befejező osztályok kérdésével is foglalkoznak. Ezek az osztályok hivatva lennének arra, hogy befejezett tudást nyújtsanak azoknak a tanulóknak, akik nem járhatják ki a polgárnak legalább két osztályát és az elemiben sem maradhatnak. Ilyen esetek akkor fordulnak elő, ha a tanuló kétszer bukik meg, de harmadszor felsőbb osztályba léphet, csakhogy ekkor már betöltötte a tanúkételes kort, s tudása hiányos marad. Vítás, hogy a polgári, vagy az elemi iskolánál szervezessék-e az ilyen befejező osztály. Vannak, akik azt kívánják, hogy a befejező osztály önálló intézmény legyen külön tantervvel, s vannak, akik mint az elemi iskola (ötosztályos) hatodik osztályát javasolják megszervezni.

Az iskolai reformok támogatására egyesület alakult Prágában. Feladata lesz az összes fokozatú kísérleti iskolák, a pedagógiai akadémiák stb. támogatása, de célja a tanítóképzés reformjának a keresztülvitele is.

Tizenkettőmillió magyar él a világon. V. Nagy István „Ot világrész magyarsága” c. könyvében a lehetséges pontos statisztikai adatok alapján számol be a világon élő magyarság számáról. A magyarországi 8 millió és az utódállamokbeli 3 millió 400 ezer magyaron kívül Európa többi államaiban 90 ezer magyar él. Legtöbb Franciaországban: 40.000, legkevesebb Albániában: 8. Ausztriában 35.000, Németországban 16.000, Belgiumban 6000, Bolgáriában 6000, Olaszországban 5000, Angliában 2000, Svájcban 1500, Görögországban 300, Svédországban 38, Finnországban 45, Észtországban 20 a magyarok száma. A többi világrészek közül Észak-Amerika vezet. Az Unióban a magyarok számát 538.000-re becsüli. Északamerikának nincs egyetlen olyan állama sem, ahol a népszámlálás magyarokat fel nem mutatna; még Hawai szigetén is él 34 magyar. A kanadai magyarok száma meghaladja az 50.000-et. Ugyancsak ennyi magyar él Dél- és Közép-Amerikában is. Afrikában 3000-re tehető a magyarok száma. Ezek közül a legtöbb — kb. 1000 —

Egyiptomban, a többi elszórtan, a különféle gyarmatokon él. Addis-Abeában 20 magyar tartózkodik, akik között van szállótulajdonos, fényképész, banktisztviselő, karoszeriagyáros, sőt magyar ember az egyik udvari orvos is. Ázsiában 2650, Ausztráliában 350 a magyarok száma. Az összegyűjtött statisztikai adatokból megállapítható, hogy a világon élő magyarok száma több, mint 12 millió. (Ref. Világzemle.)

Egy napihír a sok közül: Horváth Anna 21 éves pozsonyperjesi leány a napokban öngyilkossági szándékából mérget ivott, s ma reggel a pozsonyi állami kórházban meghalt. Horváth Anna egy pozsonyperjesi nyugalmazott kántortanító leánya volt. Edesatyjának azonban mindössze 180 korában szabták meg a nyugdíját, amiből a szegény család nem tudott megélni. A leányt eszelédnek adták Pozsonyba, de a kiállott izgalmak és különféle megáláztatások annyira megőrölték idejét, hogy önmaga vált meg az életől. — Eddig a napilapok tudósítása. Az olvasók tömege átsiklik fölötté, de miennünk mély nyomot hagy ez a tragédia s a nagy kérdés, mely az annak jelzett okára vonatkozik...

Mi akar lenni a mai gyerek? Erdélyes kísérletet végeztek Prágában. Megkérdeztek 500 tízéves fiút és 500 tízéves kislányt, milyen foglalkozást választanának legszívesebben maguknak. A kérdésre azonnal válaszolniok kellett a gyerekeknek. Az 500 megkérdezett fiú közül 38 kijelentette, hogy pilóta lenne a legszívesebben. Gépész 32, hentes 30, kereskedő 26, tanító ugyancsak 26, cukrász 22, gazda 21, mérnök szintén 21, erdész 18, soffőr 14, asztalos 13, orvos 11, zenész, katona és tengerész 10—10, tiszl, közműves, festő, borbély 9—9, kertész, pincér, kéményseprő 8—8, pék és tisztviselő 7—7, tanár 6, pap, nyomdász, kovács, ügyvéd, vasutas és lakatos 5—5 fiú szeretne lenni. A megkérdezett gyerekeken intelligenciavizsgálatot is végeztek és kiderült, hogy az alkalmasság 70 százalékban megegyezik a gyerekek kívánságával. A kislányok pályaválasztása sokkal kevésbé változatos, mint a fiuké. Negyven százalékuk a varrónői foglalkozást választotta, 20 százalékuk tanítónő szeretne lenni. Ezek után a szakácsnői, hivatalnoknői, fodrásznői, cukrászi.

orvosi foglalkozásra esett a legtöbb szavazat.

Carl Ellis: Neuere Orgeldispositionen. Első és második füzet. Különbös figyelmébe ajánlom ezt a két füzetet azoknak, akik orgonaépítés, helyesebben orgonarendelés gondolatával foglalkoznak. A legnagyobb visszaélések történhetnek ezen a téren, mert teljesen járátlan, hozzá nem értő emberek diszponálnak és kívánnak az orgonaépítőktől sokszor olyasmit, ami lehetetlen, ami égbekiáltó vétek a komoly zenéve szemben. A háború után közvetlen megváltozott az orgona hangideáljáról szóló felfogásunk. Az eddigi orgona, mely technikailag a legnagyobb tökéletességet érte el, kézzel játszható zenekarrá lett, mely a zenekar minden hangszínél képes visszaadni és állanatanyi dinamikai árnyalatokra, változásokra a legmesszebbmenő határokig alkalmas, egyszerre nem

elégít már ki, mert igazi orgonazene visszaadásához hangadásának tisztasága elveszett. Több helyen elfordultak tőle, mint elfajult orgonától és az igazi orgonát, amely részére a klasszikus orgonadarabok íródtak, az előbbi századok megmaradt műveiben keresik. Az első füzetben 84 Orgonadispozíció van, főleg kis orgonákról — amelvek különösen nálunk értékesek, míg a másodikban 98. Az elsöben 40 változatnál nagyobb orgonaterv nincs; a másodikban már van 46 regisztrésről is tervezet. Érdekes, hogy még a legkevesebb változtatú orgona is két manuálás! Kár, hogy az orgonaépítők nem hívják fel nyomatékosan a figyelmet a két manuálás orgonáral! Hiába, ezen a téren is sok munka vár a „kántorszövetésre”, ha a korral lépést akarunk tartani. Ajánlom! Megjelent Kasselben, Bärenreiter kiadásában!

ÚJDONSÁG!

Schrenzel: Abesszinia Afrika Kánaánja, ára 30.— Ké
Monfreid: Rejtelmes Abesszinia ára 25.20 Ké

Kaphatók Könyvesboltunkban, Galántán.

Kiadóhivatali üzenetek.

Qu. J. Galánta, B. I-né Nitra. Tudomásul vettük. — G. K. Sentes, B. S. Tornala, A. L. Bratislava, K. Gy. Csicsó, Özv. W. Gy-né Lučenec, Zs. G. Streda n/B., P-né P. A. Ebed, F. M. Leléd. Levél ment. — M. Gy. Rachov. Mutatványszámot küldtünk. — V. J. V.-Kövesd. Tudomásul vettük, naptár ment. — T. D. Vrbovec. Címét kijavítottuk, naptár ment. — V. J-né Bratislava. A kért számot elküldtük. — Cz. M. Michalovec. Az elveszett számot elküldtük. — N. J. V.-Gyres, Ifj. B. J. V.-Tarkaň. Tagjaink sorába vettük, lapunkat megindítottuk. — D. S. Kamendin. Tudomásul vettük.

TARTALOM:

Vezérelkek: Kovács Alajos nyilatkozata a pozsonyi rádió anketáján. — **A pedagógia műhelyéből:** Gáspár János: Az ének és zene legrégebb története. — Kónya József: Mi hasznunk van az osztályozásból? (Befejezés.) — Lami József: A globális módszer és a magyar tanítótság. — **Fórum:** Bátorfi Emil: Az új értékelés felé. — **Egyesületi élet:** Őszi közgyűlés Léván. — A kézimunka és a háztartástan... — Meghívó. — A Galánta-Sellyei magyar tanfelmegye. — Paulovič tanfelügyelő búcsúja. — **Krónika:** Szepesi Gyula: Boldog kinek nem kell szánni Elvesztett idejét... A kerületi polg. isk. — **Szemle:** Bel- és külföldi folyóiratokból. — **Zene-művek.** — **Hírek.** — **Kiadóhivatali üzenetek.**

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

realgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tanfolyvívő
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlársaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és nyelvtanát és
részletesen tárgyalja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATEKA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem pótolható
emelésben hasznó sem. Tanfolyvívők
ésbb példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára **1000 Kt** —
Egy kötetben, erős vászonkötésben **800** —

KAPHATÓ

minden könyvtársaságban és a kiadónál
Huszár István könyvtároskereskedésében, Miskolc.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)
és
a Podkárpatzska Ruszi ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.
Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Szepesi Gyula, Uherezky Géza, Willand János.
Kottaszerkesztő: Gáspár János.

Kárpataljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.

Előfizetési ár: évente 40— Ké. Egyes szám ára 2— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.

A tagsági díj évi 80— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.) a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos, központi elnök,
Bratislava, IX. Hrboň-u. 15. — Titkárság: Vásárhelyi Károly, főtítkár,
Uherezky Géza, titkár, Komárno. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a
közp. elnök címére küldendők. E levelékben közölni kell a tags. számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	30 Ké
1/2	50 »
1/4	30 »
1/8	15 »

Engedmények:

3x közlésnél	15 %
6x »	20 %
12x »	25 %
24x »	30 %

Évi hirdeléseknél:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké
1 » 1/2	500 »
1 » 1/4	320 »
1 » 1/8	200 »

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a »Magyar Tanító« kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Családi ünnep...

A Galánta—vágsellyei tanítómege-
dlszgyvűlést rendezett nyugalombavo-
nuló tagjai tiszteletére, melyen Ko-
vács Alajost, egyesületünk országos
elnökét Boross Béla az alábbi be-
széddel üdvözölte.

A tanító, hivatása területén, sokféle ünnepnek a megrende-
zésében vesz részt: gyakran megfordul ünneplő emberek kö-
zött. Elmondhatjuk magunkról, hogy ismerjük az ünnepek és a
köréjük csoportosuló események lélektanát. Elmondhatjuk azt
is, hogy a legigazibbak, legűszintébbek, legbensőségesebbek a
családi ünnepek. Itt külső fény, pompa, ragyogás nélkül, csak
a szív aranya csillog, a vérség szálai fonják össze az ünneplő-
ket, s a közös érzelem esőkjai ölelik egybe a rokonlelkeket.
Az ilyen ünnep közel áll a tanító lelkületéhez, aki maga is az
egyszerű örömöök, a szívhéli megnyilatkozások, az igaz könnyek,
a csudes érzelmek embere. Ilyen családi ünnep hozott össze
bennünket most is, amikor a szlovenszkói magyar tanítói csa-
lád egyik ága ünnepli a lelke szerinti atyját, vezérét, egyesületi
nyelven országos elnökét, a szív nyelvén: jó Lajos bácsiját...

Hogy a szlovenszkói magyar tanítóság fogalmához annyira
odanőlt a tanítói család fogalma, az legnagyobb részben Kovács
Alajosnak köszönhető. Mi, akik az egyesület megalakulása idején
a komáromi központtól távol lestük a magyar tanítói lélek
megmozdulásait, akik az ország keleti síkjain figyeltük a nyu-
gati síkon fölszálló eszmetűz fényvillanásait: mi tudjuk legjob-
ban, mit jelentett a magyar tanítói egyetemesség szempontjából
a negyedi rektor messzehangzó baritonja a komáromi kultúr-
palotában! S amikor, 15 hosszú hónap elteltével, a Magyar
Tanító II. évfolyamának szeptember 15-i számában olvastuk a
Vezér szózatát: »Tanító Testvéreim! Szememben az öröm köny-
nyűje csillog, szívem erősebb dobogása megremegteti kezem-
ben a tollat«, mert »a szlovenszkói magyar tanítóság szabadság-
levele itt fekszik előltem« — akkor a mi szemünk is megtelt a
közös öröm drága könnyével, s a mi szívünk erősebb dobogása
is megremegtette kezünkben a rózsaszínű Magyar Tanítói, mely-
ben a tanítócsalád feje azt írta, hogy az alapszabályaink jóvá-
hagyása megtörtént.

Magam előlt láttam a testileg még nem látott elnököt,
amiatt a tollal, mint harci karddal vágja a tanítói sors barázdáit,
s az egy töről szakadt lelkünk fizikailag is érzékeltette az ünnepi
gondolatot, olvasván a bibliai csengésű szavakat: »Úgy érzem
magamat, mint a pusztá úttan bűjdosója, ki biztos nyomra
találva, célhoz ért és úgy tekintek ezekre az összehajtogatott
fehér lapokra, mint a hívő egy szent ereklyére... Vajjon
tudta-e, megérezte-e, hogy azt a magasztos érzést övele sok-sok
testvére együttérzi, s a nyomtatásban közölt alapszabályokat

olyan áhitattal olvassa, mint az evangéliumot?... Hogy tudta és érezte, erről akkor és azóta mindig a kifizűött cél felé haladó biztos léptei, cselekedetei tanúskodnak. De ami legjobban belénkhatolt akkor a Kovács Alajos lelkéből, az a kinyilatkoztatás-szerű kijelentése, hogy »nem az egész kultúra még, ha az ember a technika csodáival fölszáll az anyagi világ magasságaiba, hanem az lesz az igazi kultúra, ha az, kinek gyermekálmai a tiszaparti füzesek alatt szövődtek, összetalálkozik az élet széles országútján azzal, kinek bölcsőjét a Nagy Kriván fenyűjéből faragták s — bár egymás szavát meg nem értik — egy kéz-szorítás melegében átérzik a testvériség magasztos eszméjét. Akkor valami benső hang azt súgta nekünk, hogy EZ az igazi alapszabály, mely alatt nincs ugyan hivatalos pecsét, csak egy egyszerű tanító neve, de amely beiródik minden magyar tanító szívébe és megalapozza a szlovenszkói magyar tanítói család jövőjét!

És a vezéri szó, mint melengető napsugár, érlette az egyesületi összetartás gondolatát. A család szaporodott, creje, tekintélye nőltön-nőt, s ma, amikor bölcs vezetője valóban elmondhatja, hogy »célhoz ért, mi, a hozzá legközelebb állók: teljes hűséggel és ragaszkodással, de erőltlen szavakkal, gyarló eszközökkel méltatjuk nagyhorderejű munkásságát. De ő megbocsátja nekünk a mi gyarlóságunkat és méltatlanságunkat, hiszen a családban nem a külsőség, hanem a lélek halk rezdülése, a meleg testvéri szó jelenti az ünnepet.

A Gondviselés jóvoltából abba a kiváltságos helyzetbe jutottam, hogy a messziről küldött lélek-üzenet után földrajzilag is közelről szemlélhettem az egyesületi vezér harcait. Láttam őt a hétköznapi munka műhelyében, s láttam ünnepi alkalmak díszes pódiumán. Láttam őt, mint első az egyenlők között, s láttam más társadalmi osztályok zöld és fehér asztala mellett. De bárhol jelent meg, mindig a tanítói volta sugárzott lényéből: szavában, tetteiben, minden mozdulatában a tanítói vér nyilatkozott meg. A Kovács Alajos neve tiszteletet parancsol mindenütt; ahol megjelenik, ott vele van a tanítói jog és igazság szelleme: szavát, megnyilatkozásait ez a szellem tölti meg erővel, színnel, tartalommal. Akik nemcsak tisztelői, de az egyesületi munkában tanítványai is vagyunk: tárt lélekkel fogadjuk ezt a Kovácsalajosi mentalitást, hogy beoltódjunk vele és átíassuk vére sejtjeivel az egyesület szervezetét.

Ez a véletlen ünnepi alkalom is részben az ő nemes egyesületi missziójából adódott. Búcsút mondott az iskolának, hogy szíve másik szerelmét jobban szerethesse. Egyik válláról letette a terhet, de fölvetett helyette egy másikat, annál nehezebbet, hiszen amit csaknem negyven évig hordozott, az tartozéka volt életének, s amit most vállalt, ahhoz új nekilendülés, új hit és új erő. S ez az, amiből Kovács Alajos soha ki nem fogy. A szlovenszkói magyar tanítóság áldhatja Istenét, hogy hitben, erőben és lendületben gazdag, lélekifjú elnököt adott neki, aki négy évtizedes terhes tanítói pályája végeztével szilárd és bátor

léptekkel tör az egyesületi munka újabb meredekei felé.

Tanítói erőnyeiben benne csillognak az emberi jóság csillámai. Ezeknek összeragyogása szikrázza a Kovács Alajos igazi vezetői egyéniségét. Szlovenszkoí magyar tanítónak, s azok vezérének lenni: több, mint amit egy kisebbségi magyar élete jelent. Aki ismeri egyesületünk tizenöt esztendejét, az ebből megismeri a Kovács Alajos jellemét is.

Mindíg valami tiszta érzés lett úrrá rajtam, mikor a negyedi kálvinista rektor és a negyedi katolikus plébános meghitt barátságáról hallottam. Szinte legendává szépülnek előttem ennek a két igaz férfúnak a beszélgetései; s a kicsinyes súrlódások, emberi gyöngeségből eredő visszasságok átkos hagyománya fölött mint üdítő, friss szellő lágy fuvallatát: érzem a tanítóvezér szimbólikus barátságát a katolikus pappal. Ami sok helyen a mai élet apostolai között csak elvben létezik, azt ez ország első tanító-apostola a maga példáján gyakorlatilag bizonyítja be és ezen a példán keresztül igazolja, hogy a tanítói lélek — minden gátlások, csalódások, keserűségek ellenére — érzékeny és fogékony a társadalmi összhang: e ritka zenei tünemény iránt. Mert ha az előljáró harcos, a tanítói küzdelmekben a legtöbb sebből vérző vezér rátalált a munkamegbecsülés, megértés, sőt a testvéri szeretet édes balzsamára a hivatalában kenyeres, (talán csak ferde tradíciókban és mesterségesen szított ellentétekben idegen) papi férfiú szívében, akkor kell, hogy azok, akik a vezér nyomdokain járnak, s tőle szellemben nem, legfőljebb vérmérsékletben és külső körülményekben különböznek, kivétel nélkül megtalálják a maguk negyedi plébánosát! Ez nem egyéni tanítói érdek, hanem a kisebbségi magyar iskola és a magyar társadalom létevérdéke!

De ebben a Kovács—Kristóf barátságban még egy más tanulság is rejlik. Mikor ott Komáromban kibontották az általános tanítóegyesület zászlaját, senki sem tartotta fontosnak a felekezeti kérdés fölvetését. Mint egy természetes társadalmi folyamat, úgy jelentkezett a tanítói tábor egységbe tömörülése. Mindenki magától értetődőnek, sőt szükségesnek ismerte föl, hogy ebben a szétzilált társadalmi tömkelegben legalább a tanítók lesznek azok, akik egy templomban imádják az Istent. Akkor nem fájtsenki, hogy a tanítók mind összebújhatnak a közös érdekek fedele alatt, melyen — ismertető jelként — a vallásérkölcsei irányzat fehér árboca leng. Ma már vannak jelenségek, amelyek, amelyek, általánosabb érdekek egységét képviselő egyesületünk elleni burkolt támadások következményei, s főképpen abban nyilvánulnak, hogy más célok előtérbe állításával közönyösíteni akarják a tanítószolgálatot a közös érdekek intenzív szolgálata: az önzellen, nyílt és becsületlen egyesületi munka iránt. Azért minél gyakrabban föl kell idéznünk a negyedi rektor és a negyedi pap barátságának példáját, mely

Női felsőruhát csináltassunk

Zalezsák Mariskánál Komárno, Masaryk u. 28. (Nádor u.)

Izléses, pontos kiszolgálás, szolid árak.

szemléletesen bizonyítja a külön úton járó, de valójában egy közös Cél-eredőben találkozó kultúrmunkások harmónikus együttműködését.

Lajos Bátyánk, a Te aktív tanítói életed tükrében mi csak barátságot, békességes megférést, élet-harmóniát látunk és boldogok vagyunk, hogy erre oly büszkén hivatkozhatunk! De hivatkozunk még egy nagyobb barátságodra is. Lajos Bátyánk, te a pályatársaiddal, papi munka-testvéreiddel, a felebarátaidal való békességes, baráti viszonyon fölül szent barátságban vagy az ISTENNEL, s ennek a legönzettelebb barátságodnak a nyoma nemcsak a Te derűs lelkedben, nemcsak megelégedett családi körödben, hanem a vezetésed alatt álló egyesületekben is meglátszik. Kisebbségi életsorsunkban sok megpróbáltatás jutott ki nekünk — hiszen nemzeti kultúránk megtartásának ítélt szigetén a kis szelek is nagy viharok — de a Te vezéri bölcsességed, mely az Istennel kötött szövetség forrásaiból táplálkozott, minket is megvédett és megmentett a veszedeimektől. S amikor, a tanítótestvéreiddel való gyakori érintkezéseid alkalmával nem titkoltad el szíved legmélyebb vallásos érzelmét, akkor mintegy parancsot adtál nekünk, hogy az Isten nevét mindnyájan egyesületi munkánk mottójává tegyük. Ó az egyetlen szövetséges, akiben nem csalódhatunk! Egy-egy ilyen vallomásod egyben fogadalom is és ígéret, melyet megszegni nem lehet, s melynek jellemzésére legszebb szavú költőnk, Vörösmarty Mihály »Szép Honkájának: királyi vadászát idézzük: »Éljen hát a hős vezér magzatja, Addig éljen, míg a honnak él, De szakadjon élte pillanatja, Melyben attól elpártolni kél!...« Mintha ezeket a halhatatlan ígéret hallanók a Kovács Alajos egyesületi küldetésének változatában, amint önmagára emeli az önzellen tanítótestvéri szolgálat dicsőségének poharát: »Éljen hát a hős tanítóvezérek magzatja, addig éljen, míg jólétünk és boldogulásunk harcainak él!...« És ha élte pillanatja csak akkor szakad, ha elpártol az egyesületi gondolatától, akkor Kovács Alajos örökké élni fog! S ez a reális élet hangján sem frázis, mert Kovács Alajos nevét és emlékét magyar tanító soha sem feledheti el!

Édes Lajos Bátyám! Pár nappal ezelőtt, válaszulván egy levelemre, ezt írtad: »Dehogy is szakadtam el tőletek! Ha szükség van rám, csak intetek és én örömmel megyek...« Köszönjük ezeket a sorokat. Mert nagy szükség van Rád és mi sokszor fogunk inteni Neked. Intünk a Te vezéri jobbodnak, s különösen a mindeneket legyőző, jóságos szívednek. Szükségünk van rá, hogy lássuk piros lángját, halljuk ismerős dobbanásait, érezzük megnyugtató közelségét! S ha porát a negyedi temetőnek ígérted: add nekünk bőséges tartalmát, ki nem fogyó szeretetét!

Köszönjük, Lajos Bátyánk, hisz tudjuk, hogy ezt már régen ránk testáltad!...

Egyszerű, de őszinte családi ünnepünkön igaz szívből köszöntünk és áldunk, Apánk, Vezérünk! Tartson meg az Isten sokáig nekünk!

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Milyennek kell lennie a jövő embertípusának?

Irta: Willand János.

A heroikus küzdelemben élő ember törekszik a tudomány minden ágában olyan produktumokat biztosítani, amelyekkel a jövő generáció életét könnyebbé, elviselhetőbbé teheti. Ha ezen óriási munkát, törekvést látjuk, önkénytelenül arra a gondolatra jutunk, milyen legyen ennek a jövőnek az emberideálja? Mert nem mindegy az, hogy milyen ember kezébe kerül az a produktum, amelyet ma készít az emberiség a jövő embere számára.

Mit látunk ma? Az emberiség a test kultúrájának él. Ideálja: ép testben ép lélek. De azt látjuk, hogy csak egyiket fejleszt. Nem is csoda. Hiszen a mai ember milliói közé a nagy filozófusok olyan eszme-áradatokat engedtek, melyek még a legerősebb erkölcsi alapokon állókat is néha-néha dilemma elé állítják. Ha vesszük Nietzsche-t, aki Zarathustra szájába ily szavakat ad, — akit a modern litánok profétájának tart: — Ne kíméld felebarátodat... Ne hidd, hogy nem szabad lopnod... nem szabad házasságot törnöd... Légy kemény, mint a gyémánt!... Korlátozást, meghánást ne ismerj!... Tudd meg, hogy semmi sem igaz, s hogy minden szabad, kivéve a gyengeség, akár bűn, akár erény legyen a neve... Órizkedjél a jó emberektől!...

Nem tudok rá emlékezni, hogy az emberiség fogadott volna valamit olyan örömrivalgással, helyesléssel, mint ezt a ragyogó köntösbe öltöztetett hitvallást, amely olyan csábító. A legveszedelmesebb erkölcs-telenség egy csapásra akarta megdönteni a 2000 éves, krisztusi erényeken nyugvó alapokat. Démoni erővel akarta egy csapással az egész emberiséget annak az új hittételnek járma alá hajtani, amely az egész világnak alapjait teheti lönkre.

Mint minden időben, az ilyen veszedelmes munka végrehajtására az olyanokat nyerte ez leginkább meg, akik sanguinikus természetűek, komoly megfontolások és ítélőképességek hiányával vannak. Ez pedig a minden idők ifjúsága. Ez tele tudóval szívta magába az élet szabad kiélvezésének megrészegítő levegőjét. Ezen eszmék egy ideig a döbbenet hatása alatt — még a komoly, megfontolt embereket is megállították az élet rohanó útjában, de azonnal látták az új eszmék lehetetlen, erkölcsi romlást hozó célzatát.

A fiatalság azonban, amely a lázadás, az anarchia felé hajló, — nem vette ezt észre. Sőt azt látta, hogy a korlátok közé szorított vágyak felszabadulása az egyedüli életlehetőség. Azért epicuri gyönyörök élvezetét látva, futva rohant az eszmék után, azért megvalósítását iparkodott keresztül vinni. Ez az eszme a terjesztés legjobb útját nyerte az ifjúságban. Nietzsche tanítása az ifjúság csábítója, s a tudásra szomjas naív lelkeknek szemhatárát homályosította el.

Sajnálatos, de egyben sajtáságos emberi gyengeség, hogy minden idők embere az »Obermensch«-et majmolja. Ki tudatosan, ki pedig tudatlanul. Ez a mai ifjúság legnagyobb hibája. Az »én« e mindent készpénznek vevő szertelen kultúrának az alapelve: a legtetszebb

erkölcstelenség. — Nincs balgább a világon az erkölcs eszméjénél. A világtörténet arra tanít bennünket, hogy az erkölcsös nép majdnem mindig szellemtelen is, nem alkot semmit, nem halad. A vágyak, az élvezetek sóvárgása, az erkölcsi löprengéstől mint szilaj érzékiség, ez az a talaj, melyen a szellem legragyogóbb virágai nőnek és fejlődnek — mondja Nietzsche.

Hasonmása az ilyen lehetetlen erkölcsi felfogásban Nietzschek Stirner, amikor azt állítja, hogy az egyház, az állam, a társadalom az élő ember vérét szívó vámpirok. Az ember csak akkor lehet független, ha mindezeket elveti, lelkéből száműzi, az engedelmességet fölül megalagadja; s ezt a szabadságot is csak akkor valósíthatja meg, ha saját hasznára fordítja, ha mindennek fölé helyezi »Én«-jét, s ezt teszi minden munkájának elsejévé és utolsójává. Vagyis azt jelenti ki ezzel: »Egyetlen vagyok s kívülem más nincs.«

Ezek erkölcsi törvénye szerint nincs bűn, nincs bűnös. Nincs rendeltetés, hivatal ép úgy nincs, mint a virágnak. Csak az »Én«. Az »Én« kíván élni, használni az életet. Amit meg tudok szerezni a magam részére, az az enyém. A rábeszélés, könyörgés, erőszak, hazugság, csaló álnokság csak törvény. Az erő ad jogot.

A lelkiismeretlen »Én« persze nem hajol meg senki előtt, hanem minden fölé magát helyezi. Nietzsche egyedül a történelem fenevadjait tartja csak rokonszenveseknek, mert ezekben jutottak legszebben kifejezésre az egyéniség jeles tulajdonságai. Egyetlen férfias iskolának a háborút tartja. A népiskola hivatását károsnak tartja, mert a felvilágosítással meghamisítja a természetes tehetségeit az egyének és elernyeszi a primitív ösztöneit. Az emberszeretet egészségtelen káros dolog, mert ez okozza, hogy a tehetségtelen erőtlének életben maradnak. Következménye a szaporodás, a szaporodással az elkorcsosodás. Azért a fajneveléssel fel kellene javítani a fajt, mielőtt neveléssel megjavítanók. Csak akkor lesz igazi »Übermensch«-emberóriás, s így lehetne az emberi faj haladását biztosítani. Ilyen, s ezekhez hasonló teóriákkal látja csak a jövő embertípusát a tökéletességig megalkotva.

Nietzsche és társainak teóriája homlokegyenest ellenkezik a keresztény erkölcsi felfogással. Akkor pedig a pedagógia is ellenkezik. Most vagy Nietzsche jár helyes úton, vagy a keresztény erkölcsi alapon nyugvó pedagógia.

Hogy Nietzsche pedagógiája forradalmi, emberi társadalmat nem ismerő, azt bizonyítani nem kell. A keresztény erkölcsi pedig a közös, a társadalmi élet szebb jövőjéért küzdő; a szeretet kapcsán. Egyik a rossz ember kinevelésén szorgoskodik, másik pedig a jó embertípus-megteremtésén, amelyik minden embert testvérének ismer. Akiknek felsőbb hivatottságuknál fogva céljuk az egész világ embereinek üdvé, boldogságát megteremteni.

Beethoven, ki nemcsak az örök melódiákat volt képes hallhatóvá tenni, de az örök igazságot abban látta, amikor az igazi embert a jóságban látta, ezt mondta: »Nem ismerem el a felsőbbség más-mértelő jelét, mint a jóságot«. Nietzsche összes teóriáját e másik-nagyság ezel az egy mondatával romba döntötte.

A jó ember az örök emberideál.

A jó emberekből álló társadalom kialakítása a keresztény pedagógiának a hivatása. Ugyanebben a szellemben látja a boldog jövő emberideálját Carlyle is. Ő szereti a fáradozó munkást, a kerges kezű, hajlott hátú, szennyes arcú is, mert ezek azért lettek ilyenekké, hogy a mi sorsunkon segítsenek. »Súlyos teher alatt nyögő testvérünk, éreztünk hajlott meg úgy a hátad, torzullak el egyenes tested, egyenes ujjaid: regrutánk voltál, téged jelölt ki a sors és amíg megvítlad értünk a nagy csatát, rokkantlú lettél. Benned is szunnyad az Isten-teremtette forma, de nem fejlődhetett ki; beburkolva kellett maradnia a munka sűrű ragacsában, formátlanságában; így tested sem, lelked sem ismerhette meg a szabadságot. És mégis csak dolgozzál, végezd a munkádat; teljesítsd a kötelességedet, ám hanyagolja el, aki akarja. Te a legszükségesebbért, a mindennapi kenyérért dolgozol.»

Egy másik embertípust is szerel Carlyle és tisztel, a szellemi munka emberét, akiben a szent harmóniáért küzdő harcost látja, aki művészetével vívja ki az embertársai számára a szebb jövőt.

Ha összevetjük Nietzsche embertípusát a kerges kezű, közös célt küzdő ember típusával, az utóbbiak módfelett magasabban állnak.

»Szent Imre herceget nem a fény, rang tette híressé, boldoggá, hanem szíve tisztasága, ártatlan liliosos élete.»

Szent Erzsébet több dicsőséget szerzett a magyar névnek felebaráti szeretetével, alamizna-osztásával, szenvedésével, mint akármelyik nagy fejedelem. Az ő szobrai látjuk még idegen országok templomaiban is.

Ha végignézzük a történelmet, — melyben Nietzsche szerint az erkölcsös nép nem produkált semmit — csak néhány történelmi nagyságot említek, akik nevüket éppen erkölcsi világnézetük folytán tették örök életűvé.

Petalovu, aki így kiált fel: Jézus Krisztus! Egyedül Benned találok megváltásomat a haláltól, melybe bele pusztulna a te értelméd és lelked nélkül a földnek minden tudása és szívednek minden vágya.

Frölich József a világhírű festőművész fiacskája halála után így írt: »Amint fiacskámat magam előtt láttam a ravatalou... most kezét az Uristennek, az örök szeretetnek trónja felé nyujtja, hogy atyjának sok bűnére bocsánatot kérjen.»

Mozart így írt: Istentől kértem kegyelmet, hogy munkám jól sikerüljön.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közsímiert szállítja.

Marconi pedig nyílt hitvallást tesz Krisztusról, mert nélküle semmit sem tudott volna tenni.

Kikre hivatkoznak ezek? Krisztus erkölcsi nevelésére. Akivel ellenkezőt állít a mi napjaink bálványának, az erős férfi eszményének, a korlátlan zsákmányolásnak és könyörtelen emberóriásnak tanító-mestere, Nietzsche.

Igen! a jövő embertípusa nem lehet más, mint a tökéletes krisztusi pedagógián nyugvó nevelés alkotta embertípus, aki nem lesz önző, egyéni célokért gyilkolni is képes, hanem a szeretettől átitott ember, aki azt kiáltja az egész emberiség elé: Szeresd felebarátodat, mint Krisztus mondta, akkor boldog leszel. Nem kell félned embertársaidtól, nem kell félned rossz emberektől, hanem csak egytől, Istentől, akinek létezésed köszönheted!

A mai pedagógiának erre kell törekednie úgy a normál, mint közép- és felső fokon. A diákba bele kell nevelni az egymásért való küzdelem kötelességérzetét, s akkor a tanár munkája nem vész kárba. Ha pedig ellenkező nézeteket valló volna, akkor száz és száz lélek megrontását érheti el. Az ilyennek munkája, ki Nietzsche pedagógiája szerint tanít, tönkre teszi a jövő erkölcsi alapokon nyugvó pedagógus igazi munkáját.

Gyűlöletnek a nevelőben, pedagógusban lenni nem szabad. Előtte egynek kell lenni mindnek, egynek, akit a jövő életre kell előkészíteni, akiből a tökéletes embertípus legyen. De amint a gyűlölet gyűlöletet vált ki, úgy a cél, melyért küzdünk, más irányba tolódva, önmagunk elleni típusokat nevelve, nemcsak Nietzsche céljait segítjük előbbre vinni, hanem a mi életünkben is csak szenvedések előidézői lehetünk. Ne az utóbbi, de a szebb, tökéletesebb ember megteremtésén munkálkodjunk!

Kérdésgyűjtemény a magyar nyelvtan tanításához.

Szerkesztette: **Osztényi József, ig.-tanító.**

Vezérkönyv, mely magába foglalja a II–VIII. osztály tananyagát.

Megkönnyíti a tanító munkáját, mivel az anyag a tanterv szerint csoportosítva van.

Az elemi iskola felsőbb osztályainak tanulói részére is alkalmas segédkönyv.

Leszállított 7.— és 6.— Ké-s árakban

kizárólag könyvesboltunkban kapható, Galántán.

STAMPAY ÉNEK ÉS IMAKÖNYVE

288 oldallal mint kis St. 8—9 Ké, Hozannával (400 old.) mint nagy St. 12 Ké árakban, viszontelárusítóknak a legutóbbi kedvezményvel, 5 kgr.-tól kezdve az 1.70 Ké téríti és szállítólevéldíj felszámításával portómentesen kapható **Köbölkúton Stampaynál.** A könyvek a M. T. Könyvesboltban Galántán is kaphatók.

FÓRUM

A szociális gondoskodás.

Irta és a galántai ped. szemináriumon felolvasta:
Anna Sluková, szociális gondozónő (Bratislava).

Mélyen tisztelt hölgyek és urak!

Az itteni tanfelügyelőség jóvoltából — amiért Matis tanfelügyelő úrnak a galántai járási fiatalsággyozdó egyesület nevében köszönetemet fejezem ki — alkalmam van a fiatalság gondozásáról és annak céljairól rövid információt nyújtani.

Nem tudom, hogy ezen egyesületnek munkája és célja mennyire ismeretes önök előtt, és éppen ezért bocsánatukat kérem, ha igényeiket ezen a téren esetleg nem fogom tudni kielégíteni.

A szociális gondozás eszméje már régen fennáll és végre is hajtották, csakhogy teljesen más formában, mint ahogy azt a mai gyakorlat végzi. A világháború előtt, de különösen körülbelül több mint 50 évvel ezelőtt a szociális gondozás eszméjének charitatív jellege volt. Ebben az időben a segedelemre szorulóknak a közönség pénzbeli segélyezést nyújtott, mely segélyezést alamizsna módjában nyújtotta az illető egyéneknek. Csak később, amikor a gazdasági viszonyok nehézségei folytán az életfentartás nehezebb lett és a vidék lakossága a kenyérkereseti nehézségek miatt a nagyvárosokba és ipari központokba tódult, történt a szociális gondozás terén bizonyos fordulat. Ezen nagyvárosokban és ipari központokban kifejtett viszonyok folytán elégtelen lett a segedelemre szoruló egyének ilymódon való véletlen segélyezése.

Mindenek előtt gondoskodni kellett arról, hogy ezen szakma részére legyenek iskolázott munkacérok. Szükség volt tehát szakképzett emberekre, akik a szociális gondozással szociális és biológiai alapon foglalkozzanak.

Szükségessé lett, hogy ezen munka, vagyis a szociális gondozás szakszerű megalapozás mellett, szakszerűen legyen végrehajtva, minek folytán a szociális gondozás terén egy teljesen új formához jutottunk.

Mit értünk tulajdonképpen szociális gondozás alatt? Erre a kérdésre könnyű a felelet. A szociális gondozás törődik a szociális esetekkel és azok segedelmére siet. Ebben a definícióban egy új fogalommal találkozunk. Mit értünk a szociális esetek alatt, vagy mik azok a szociális esetek? Szociális eset alatt értünk egy egyént vagy egy családot — sőt a mai nehéz gazdasági viszonyokban néha egy egész részét a társadalomnak — akik bármely okok miatt olyan viszonyok közé kerülnek, hogy maguk nem képesek életviszonyaikat úgy rendezni és irányítani, hogy a fennálló társadalomnak egy produktív egysége legyenek. Ilyen szociális eset előállhat valakinek saját hibájából, vagy saját

hibáján kívül. Igen sok körülmény játszik ilyen esetekben szerepet. Ilyenek például az öregségi hibák befolyásai, a családi élet körülményei, egészségi szempont, az alkoholizmus és igen sok más körülmény. A szociális léren működő egyéneknek a legelső feladatuk az, hogy egyes eseteknél megállapítsák, hogy milyen körülmény játszott közre, hogy ezen vagy azon egyénből szociális eset lett, egyszóval meg kell állapítani a diagnózist és a diagnózis szerint úgy kell intézkedniök, hogy az illető személynek olyan irányban legyenek segítségére, hogy az megint a saját erejéből az életnek normális keretei közé kerüljön. Szociális gondozás alatt tehát azt a működést értjük, midőn gyengébb felebarátunknak segítségére vagyunk oly irányban, hogy saját erejéből magán segíthessen. Gyengébb felebarátaink fogalma alatt — magától értetődik — nem csak a gazdaságilag gyengébb személyeket értjük. Ezen fogalom magába foglal mindenkit, aki bármilyen okból segedelemre és tanácsra szorul.

Ezen szociális munka az egyes államokban folytatólagosan fejlődött, aszerint, hogy az egyes államok kulturálisan és gazdaságilag milyen színvonalon állottak. Így ezen szociális gondozás igen magas színvonalat ért el pl. Amerikában, Angliában, Németországban és Ausztriában, amely országokban a szociális gondozásnak egyes szakosztályai igen hathatósan folytatják munkájukat. Sajnos, a mai nehéz viszonyok az egész világra nézve zavaró hatással vannak. Így a szociális gondozás terén is újabb és újabb eszközöket és munkamódokat kellett létesíteni, hogy működésének eredménye megfeleljen a mai viszonyoknak és szükségleteknek. A mai nehéz gazdasági viszonyok igen nehéz feladat elé állították a szociális intézményeket, mert a segedelemre és tanácsra szoruló személyek száma napról-napra növekszik, ezzel szemben pedig az anyagiak, amelyek a segélyezéshez okvetlen szükségesek, folytonosan csökkennek.

A mi köztársaságunkban a szociális gondozás munkáját az állami hivatalokon kívül, amelyek törvényileg kötelezve vannak ezen munkának egyes részét végezni, különösen három szociális illetve szociális és egészségügyi intézmény végzi. Ezek: a gyermekvédő egyesület központja Bratislavában, az összes járási gyermekgondozó egyesületekkel egyetemben, valamint a the ellenes Masaryk Liga és fiók intézményei, továbbá a Vöröskereszt divíziója a saját fiókinézményeivel. A gyermekgondozó egyesületek, amelyeknek célja a 18 éves korig segedelemre vagyis gondozásra szoruló gyermekek gondozása, a következőképpen vannak megszervezve: Az összes országok fővárosában meg van szervezve ezen egyesületnek a központja, melynek hatáskörébe tartoznak az illető országnak az összes járási gyermekgondozó egyesületei. Ezen egyesületek központja irányítja és szervezi a hatáskörébe tartozó járási gyermekgondozó egyesületek munkáját oly irányban, hogy a segedelemre szoruló gyermekeknek a szükséges segedelem vagy gondozás meg is adassék.

Egész Szlovenszkon 78 járási fiatalággondozó egyesület működik, melyeknek hatásköre rendszerint a járási hivatal haláskörének területével azonos. A járási fiatalággondozó egyesületek félhivatalos egyesületek, mert alapszabályaik szerint a támogatásra szoruló fiatalágról gondoskodnak, mely kötelességük törvényileg elő van írva. A járási gyermekgondozó egyesületek Szlovenszkon 63 anya- és csecsemővédő szakosztályt tartanak fenn, 15 járási gyermekmenhelyet, nagyszámú élelmezési állomást és más intézményeket, amelyek mind a fiatalággondozását támogatják.

A tbc ellenes Masaryk Ligának célja a tuberkulotikus avagy ezen betegséggel veszélyeztetett egyéneknek rendszeres gondozása. Ezen egyesület működésének célja mindenek előtt abban nyilvánul, hogy megakadályozza a tuberkulotikus megbetegedéseket, ezen betegségek a családban való terjeszkedését, különösen olyan esetekben, ahol a család valamelyik tagja már ebben a betegségben szenved. Mint ismeretes, a tuberkulózis a szociális betegségeknek egyik legelterjedtebbje, igen fertőző betegség, de védekezni lehetséges ellene. Minden ember köteles saját egészségére vigyázni, mértékletesen és észszerűen élni és ha már megbetegszik ezen betegségben, gyógyíttatni magát, az orvosi előírásokat betartani. A Masaryk Ligának egész sor rendelője van megszervezve, mely rendelőkben mindenki költségmentesen megvizsgáltathatja magát. Olyan személyeknél, akiknél ezen megbetegedés a legkisebb mértékben is megállapítást nyert, szakszerűen kiképzett szociális gondozónők látogatásokat végeznek abból a célból, hogy meggyőződjenek arról, hogy a páciens betartja-e a rendelőben adott tanácsokat, hogy elégséges módon van-e a családnak a többi tagjától izolálva és hogy tanácsokkal szolgáljon a család azon tagjainak, akik még egészségesek, abban az irányban, hogy miképpen védekezzenek ezen betegség ellen. Abban az esetben, ha valamely beteg intézeti gyógykezelésre szorul, igyekeznek a Masaryk Liga elhelyezni őt erre alkalmas intézetben.

(Folyt. köv.)

TELKES ABC régi tartalommal, új, csino kiállításban, mindenütt kapható

Makkai Sándor

híres történelmi regényei

megrendelhetők könyvesboltunkban Galántán

Táltoskirály ára 30.— Ké.

(a tatárjárás előtti idők)

Asárgavihar III. köt. ára 60.— Ké.

(a tatárjárás)

Ördögszekér ára 30.—Ké.

EGYESÜLETI ÉLET

Balló Gyula főtanácsos úr, a Referát vezetője, a M. T. H. felavatási ünnepélye alkalmából 50 koronát adományozott a Tanítók Háza javára. Az adományt köszönettel nyugtázzuk.

M. T. H. igazgatósága.

Kartársak! Aki a bratislavai Magyar Tanítók Házát, annak belső élete családiasságát látta, annak szívét megdobogtatta az a melegség, ami körülveszi az ott lakó tanító-gyerekeket. Ettől az érzéstől indítatva vadásztársaimmal elhatároztuk, hogy körvadászataink alkalmával megemlékezzünk róluk. En a magam részéről minden évben 3 lelőt nyulat fogok postán a Tanítók Háza bentlakóinak küldeni. Vadásztársak, kövessétek példámat!

Kauzál József, Nové Zámky.

Id. Hasák Lajos kartársunk 50 koronát fizetett be a M. T. H. pénztárába »nyúlmegváltás« címen azzal a kijelentéssel, hogy ez adományát évente megismétli. Fogadja e szép cselekedetéről ez úton is köszönetünket!

M. T. H. igazgatósága, Bratislava IX. Hroboň u. 15.

Dr. Végh Ferenc kanonok úr, a bratislavai tanítónőképző intézet igazgatója 420 Koronát adományozott a Tanítók Háza javára. Az adományt köszönettel nyugtázzuk.

Közp. pénztár.

Ünnepi közgyűlés Galántán.

A Galánta—Vágsellyei Magyar Tanítómegeye harcos gárdájának három érdemes tagja ismét letette a fegyvert, hogy léleknevelő és tudásthintő évtizedes fáradságos munkája után pihenni térjen. A megye tanítóssága f. hó 21-én Galántán díszgyűlés keretében búcsúzott el nyugalombavonult kartársaitól, **Kovács Alajos** országos elnök, volt negyedi, **Erdélyi Imre** hidaskúrti és id. **Hasák Lajos** felsőszeli igazgató-tanító kollegáktól.

A Katolikus Kör helyiségét, a díszgyűlés termét egészen betöltötte a kartársak és a vendégek sokasága. A három ünnepelt az elnöki emelvényen foglalt helyet. Férfias, komoly arcukra még nem vésett barázdákkal az Élet, mert arcuk üdeségét s lelkük frissességét megőrizte a hivatásukkal járó példás élet s a hivatásszeretetből fakadó munkakedv és megelégedés, bár négyévtizedes tanítói működésre tekinthetnek vissza. A teremben minden szem feléjük vetődik, s különös ünnepi hangulat lopódzik a szívekbe...

Osvald Lajos megyei elnök az egyesület halottairól, a 81 éves korban eltávozott **Bence Kálmán** volt nádszegi és a tragikus módon elhunyt **Janics István** volt deáki kartársról emlékezett meg, mire a közgyűlés felállással adózott emléküknél. Majd az ünnepeltekhez szólott a megye tanítóssága nevében szívhez szóló szavakkal, méltatván az ő érdemdús tanítói mű-

ködésüket, iskolánkívüli kultúrmunkájukat, gazdasági és szociális tevékenységüket, külön kiemelve a szlovenszói magyar tanítóság vezérének, a minden tanító »Lajos bátyjára«-nak működését, akinek »minden érzése, vágya, tudása és cselekedete, organizmusának minden alómrezdülése«, a tanítóság boldogulásának és jobb sorsának kivívását szolgálta.

Az elnöki megnyitó után **Boross Béla** tanító-költő a testvéri szív mélyéből fakadó s gyönyörű gondolatoktól átszőtt lendületes beszédben búcsúzott el a hivatalos nyelven mondva: »országos elnöktől«, s a szív szaván szólva: »a jóságos Lajos bácsitól«. Szavainak halása alatt a meghatottság s a testvéri együttérzés igaz könnyei csillantak fel a szemekben.

A közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott **Boross Béla** búcsúzójáért, melynek — a díszgyűlési megnyitó beszéddel együtt — a M. T.-ban leendő leközlését kérte.

Ezután két kartársnő átnyújtotta a tanítómegeye ajándékát a nyugdíjba vonuló vezérnek. **Kovács Alajos** meghatottan mondott köszönetet az emléktárgyakért s a hozzáintezett búcsúszavakért, melyek »szívből jöttek és szívhez szóltak«.

— Nyugdíjba megyek, de nem nyugalomba — mondotta **Lajos bátyánk!** — Ha a magyar tanító elérkezik a kurta élet repülőhídján ahhoz a stációhoz, amikor nyugdíjba mehet, akkor újra dolgoznia kell, építeni a magyar jövőt, a magyar boldogulás útját.

— Mindhárman akkor születünk, mikor még a négylovas ekvipázs járta. Életünk delén már a technika csodaszülött motorjainak száguldását láttuk, de megértük életünk alkonyhajló napjaiban a sztratoszféra-repülés csodatényét is. Ha azonban a technika s a tudományok csodás fejlődésén elmerengek, úgy veszem észre, mintha az ész tüneményes röptével szemben a lelki téren nem történt volna haladás. Sőt, mintha a Szeretet szent tüze vesztett volna fényéből, erejéből. Pedig ezt a szent tüzet ápolni kell a szívekben, mert hiszen ez lesz hivatva kigyógyítani e paralitikus világot, ez kell, hogy rásüsse bélyegét a kialakulandó új világ képére.

— Mikor mi félszázaddal ezelőtt útnak eredtünk, az egyik vállunkra tarisznyát, a másikra keresztet rakott az Élet. S ha az életúton elfáradtunk, a tarisznyát fejünk alá, a keresztet pedig szívünkre tettük. Nem szabad elhagynunk a keresztet, amely a szeretetet szimbolizálja. Ennek jegyében munkálkodjunk szebb jövőnkért és boldogulásunkért továbbra is, s a szeretet fegyverével küszöböljük ki minden emberi megnyilatkozásból a disszonáns hangokat, mert a szeretet az, mely még a síron túl is összeköt bennünket.

Kovács Alajost, aki az A. M. T. E. ügyeit továbbra is vezetni fogja, a díszközgyűlés a megye örökös díszelnökévé választotta.

Erre felcsendült **Boross Béla** karnagy vezénylete mellett a járás dalárda gyönyörűen előadott alkalmi éneke: Mindhatónk, mindnyájunknak Atyja... s a szemekben újra megcsillantak a lélek gyöngyei...

Most **Sándor Benő** negyedi ref. tiszteletes emelkedett szó-lásra, aki a magasszárnyalású beszédek s az áldástkérő szárnyaló ének után csak »szerény virágszirmocskákat« tud az ünneplők csokrába helyezni. De megbízása van a negyedi ref. gyülekezettől — úgymond —, melynek veteményes kertjében Kovács Alajos évlizedeken át munkálkodott s nevelt viruló, gyümölcsöshozó fákat és parancs is kötelezi őt erre, mely így szól: »Örüljete az örvendezőkkel és sirjalok a siránkozókkal«. Áldást, boldogságot kíván a távozó életére.

Utána **Dudás Ferenc** hidaskürti kartárs szólott a nyugdíjba-vonulókhöz s Tolsztojnak a cellájában évekig fekvő és haját, sorsát bámulatos lelki nyugalommal viselő s példájával élet-erős lársainak az Élet felé új lökéstartó optikai barátjának esetéből kiindulva kérte a távozókat, hogy hasonló lökést adjanak a fiataloknak, mert ők abban az időben acélosodtak meg, amikor még az emberek többet tekintettek az örök Magasságok felé. Az Eg felé kell, hogy szárnyaljon lelkünk, mely ha jutalmaz, ha büntet, mindig egyet akar, hogy életünk termésének kalásza üresek ne legyenek.

Erdélyi Imre megköszönte Dudás kartárs üdvözlő szavait s kartársi együttérzésre s bensőséges egyesületi életre buzdította kollégáit, jelezvén, hogy 45 évi működése alatt csupán egy tanítói gyűléstől hiányzott, akkor is betegsége miatt.

Belles Sándor felsőszeli ig. tanító üdvözölte ezután a nyugdíjba-vonulókat, külön kiemelvén id. Hasák Lajos volt felsőszeli kartárs érdemeit, aki 37 évi működése alatt egyházának, a magyar kultúrának s a község felekezeti békéjének felbecsülhetetlen szolgálatokat tett s szerény, de lelkiismeretes, önzetlen munkájával hervadhatatlan érdemeket szerzett.

Endreffy János felsőszeli evang. lelkész örömét fejezte ki a szép ünnepség fölött, melynek tanúja volt. Mint iskolaszéki elnök egyházának, a gyermekeknek, de az egész községnek elismerését és üdvözlését tolmácsolta. Mint a jó Hasák bácsi tanítványa pedig a hála virágait jött letenni Sóos Ernő községi bíróval együtt volt tanítójuk iránt, aki szíve szeretetével muzsikálta beléjük a tudományt s csepegtette lelkükbe az élő hitet. Erdemeinek méltalása közben különösen kiemelte, hogy működése alatt »énekes néppé« lett Felsőszeli s dalárdájának teljesítményéről messze országból jött fajrokonaink, a finnek is elismeréssel nyilatkoztak. Az Eg áldását kérte mindhárom távozóra.

Osztozik Boross Béla megállapításában, aki »történelmi momentumnak« nevezte az egyesület megalakítását s ő e díszgyűlést is annak nevezi, amelyen egy katolikus, egy kálvinista s egy luteránus tanítót ünnepel az egyesület spontán megnyilat-

ABESSZINIA

részletes térképe kapható

KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALANTÁN.

Csehnyelvű kiadás 10 Ké. — Németnyelvű kiadás 9 Ké.

kozással, osztatlan szeretettel. Csak ily egyetértés, ily testvéri összefogás biztosíthatja az egyesület sikeres működését.

Hasák Lajos megköszönvén az üdvözlést, hivatásszeretetre lelkesítette a kartársakat, mert a hivatásának élő tanító ma már úgy módosíthatja a görög böles ismert mondását, hogy: »Akit az istenek szeretnek — tanítóvá teszik!«

Pldő **Neuruhrer Kálmán**, galántai káplán a távollevő **Le-tocha József** sz. sz. tanácsos, galántai plebános nevében és helyett, valamint a **Szt. Agoston Társulat** nevében üdvözölte a látványokat.

Végül **Osvald** elnök köszönetet mondott mindazoknak, akik megjelentek s bármivel is hozzájárultak az ünnepség fényéhez, majd az ünnepellek felé fordulva, mondotta: »A mai ünnepségen felétek árasztottuk szívünknek szeretet-forrásait, melynek heve derítse fel életetek őszét s majdan telét is. Utaink most elválnak, — mi tovább vándorolunk, Ti pedig csendesebb vizeken hajózzok. E mai díszgyűlést a Szeretet hívta egybe, az sugalta az üdvözlő és búcsúszavakat s ez a Szeretet kössön össze bennünket továbbra is!«

A mindvégig impozáns s a kartársi igaz szeretet jegyében lefolyt díszgyűlés végetért s a rögös tanítói pályán megfáradtak, a testvéri szívek jókívánataival elhalmozva, boldog megelégedéssel lérték vissza édes otthonukba, hogy az általuk gondozott virágoskert fésző bimbói s virágbaszókölt rügyei nekik illatozzanak, tanítóéletük verőfényes alkonyán. A díszgyűlés után a Kat. Körben 100 terítékes közös ebéd volt.

Kocsis Árpád:

Osvald Lajos elnöki megnyitója, Galántán.

Mélyen tisztelt Díszközgyűlés!

A tanítói munkásságnak a tanítóság részéről való megbecsülése, az érdemek méltatása kíván lenni mai ünnepi díszközgyűlésünk; annak a tevékenységnek méltánylása, mely csendben és szerényen meghúzódva, külső hivaikodás nélkül, de annál hatékonyabban működik az emberi kultúrértékek terjesztésén, a gyermeki szívek nemesítésén, az emberi sorsok és életek boldogulásának megalapozásán.

A mai napon itt három tanítónak munkásságáról emlékezünk meg, akik évtizedes tanítói tevékenységéről számolhatnak be, s megelégedéssel tekinthetnek vissza a megtelt életútra azzal a tudattal, hogy lelkiismeretesen és becsületesen teljesítették kötelességüket.

Ez a három nyugdíjba vonult egyesületi tagunk: **Kovács Alajos** volt negyedi, **Erdélyi Imre** volt hidaskúrti és id. **Hasák Lajos** volt felsőszeli ig. kartársak.

Szereltem nyugdíjas tanítótestvéreim!

Ti a világnak legnagyobb, legdrágább és legértékesebb termőtalaját: a gyermeki lelket és értelmet műveltétek évek hosszú során keresztül. Ti az Isten virágos kertjének gondos kertészei

voltatok, s a gyermeki léleknek isten képére való formálását végeztétek.

Atgyűrtátok a gyermek lelkét a jóság olajával, felszántottátok szívét a szeretet ekéjével, s ebbe a megporhanyított talajba vetettétek a hitnek, a tudásnak, az emberszeretetnek nemes magvait. A jólvégzett munka örömezzése töltötte el szíveteket, midőn láttátok, hogy az elvetett mag szépen kizsendül, dús kalászbba szökik és gazdag aratást ígér.

A Ti vezetések mellett járta a gyermek az ismeretszerzésnek nehéz útját; a Ti szavaitok szikrái gyújtottak világosságot értelmében. Ti szilárdítottátok meg a szépnek, jónak, nemesnek szeretetében. Ti az egyháznak hívó fiakat, a társadalomnak munkás embereket, az országnak kötelességtudó polgárokat, a magyarságnak öntudatos, fajukat, nyelvüket, népüket szerető magyar embereket neveltétek.

Munkaterületekre néha rásütött a megbecsülés napsugara, gyakran nyíltott ott a hála virága, sokszor hullott rája a szeretet harmata is, de bizony sokszor elsötétítette a megnemérlés felhője, s lelketeiket sokszor megtépte a hálálanság lövise is.

A megnyilvánuló szeretet és tisztelet nem tett Benneteket elbizakodottá, a tapasztalt hálálanság nem törte meg munkakedveteket, nem ingatta meg hiteteket. Hétköznapi munkátok realitását átszöktétek egy szebb, egy nemesebb világot megteremteni akaró idealizmussal.

De a Ti működésetek köre nem korlátozódott az iskola négy fala által határolt területre, hanem tevékenysétek átlenyúlt egy tágasabb körre, az iskolán kívüli munkásság területére is. Az egyesületi életben, az érdekvédelmi harcokban, kulturális és gazdasági téren, az altruisztikus és társadalmi intézményekben gazdag tevékenységet fejtettetek ki és gazdag eredményt mutathattok fel.

És midőn egy hosszú, munkakészséget kitöltő és munkakerőt felörlő tevékenység után elérkezett számotokra az aktív munkából való kivállás ideje, kötelességünk, hogy mi, hivatásban, munkásságban és sorsközösségben osztályos társaitok megszorítsuk a munkában elfáradt kezeteket, hogy szeretetünk balzsamával gyógyítsuk a lelketeiken netán ütött sebeket, hogy elismeréssel adózzunk végzett munkátoknak.

Mélyen tisztelt Diszközgyűlés! A kartársi szeretetnek, hálnak és köszönetnek szava hadd szóljon elsősorban a legelső szlovenszói magyar tanítónak, Kovács Alajosnak, a mi szeretett Lajos Bátyánknak, az itteni magyar tanítótság vezérének, akinek minden gondolata, minden érzése, vágya, tudása és cselekedete, organizmusának minden atomrezdülése beleágyazódott és bekapcsolódott a magyar tanítótság boldogulásának és jobb sorsának a munkálásába.

A tanítói érdekek fáradhatatlan harcosa volt ifjúkorától kezdve egész életén át, s most is, midőn kivált a működő tanítók sorából, csak az iskolát hagyta el, de mint vezér nem hagyta el a harci frontot, hogy pihenőre térjen, nem állt félre, hogy a

feléje áramló melegség főnykőrében emlékcinek éljen, hanem további munkát vállalt, s vezeti tovább az egyesületet, a Tanítók Házát, neveli a jövő tanítógenerációt az idősebb tanítók munkájának megbecsülésében. Pihenés helyett most is dolgozik a tanítóság jövő céljainak megvalósításán, érdekeinek megvédelmzésén, jogainak kiharcolásán.

Működési helyet változtatott ugyan, de vezéri helyet nem. Kartársi szeretetünk további melegsége átárad Erdélyi Imre kartársunkra is. Erdélyi Imre egyesületünknek egyik legbuzgóbb tagja volt, összefövetelünkről sohasem hiányzott az ő gazdag kedéllyel megáldott alakja. A Galánta-vidéki tanítóság benne mindenkor egy lelkes, ágilis erőt talált, aki 45 esztendeig tartó iskolai munkálkodásával, a közművelődési és szövetkezeti téren kifejtett tevékenységével, valamint a társas életben való szereplésével mindenkor a tanítóság megbecsülését, társadalmi értékelését munkálta.

S végül méltányoló és köszönő szavunk szól egyesületünk harmadik nyugdíjas tagjához is, id. Hasák Lajos kartársunkhoz. Az ő komoly egyénisége, munkássága példátmutató volt mindenkor a környék tanítósága részére. Úgy iskolai, mint iskolán kívüli tevékenységével bizonyosságát adta népe, faja, s a magyar kultúra iránti szeretetének. Népe hitéletének és dalkultúrájának fejlesztése érdekében értékes munkásságot fejtett ki.

Mindhárom nyugdíjazott kartársunk kivette részét az iskola idegőrlő munkájából, 40–45 esztendei munkásság után tértek a jól megérdemelt pihenésre.

Testvércim! Lelkem mélyéből feltörő érzéssel mondok hálas köszönetet Nektek a tanítómegeye összes tagjai nevében azért a fáradságos, de eredményekben gazdag munkásságért, mellyel a magyar kultúrát terjesztettétek és erősítettétek; köszönetet mondok azért az önzetlen, áldozatos működésétekért is, amellyel az egyesület, s ezáltal az ossztanítóság érdekében kifejtettétek, s iskolán kívüli tevékenységétekért is, amellyel a magyar tanítói névnek becsületet és tiszteletet szereztek.

A mi életünk hajója tovább halad az élet hullámmzó, sodró árájában, a Ti életek hajója már csak a csendes vízeken fog evezni. Kívánom, hogy életek további folyása legyen örömfőben, csendes, napsugaras években gazdag, gondoktól és szomorúságtól mentes, s annak a sok jószágnek és szeretetnek a melegsége, melyet szívetek egész életen át kisugárzott, fakassza életre a legszebb virágot — a hálát — tanítványaitok szívében s embertársaitok tiszteletének, a kartársaitok megbecsülésének tudata pedig boldoggá s ez által nagyon hosszúvá nyugdíjas életek éveit.

A Mindenható Istennek jószágos áldása kísérjen Benneteket életek további útján!

**Karácsonyi szindarabok nagy választékban kaphatók
KÖNYVESBOLTUNKBAN, GALÁNTÁN.
Kívánatra kiválasztásra is küldünk.**

A párkányi tanítómege szavazatszedő- bizottságának jegyzőkönyve.

Felvéve Párkányban a Párkányi Magyar Tanítómege szavazatszedő bizottságának 1935. nov. 7-én tartott ülésén.

Jelen vannak: Zollán Amália, a bizottság elnöke, Szabó Ruman Rózi, Bellus Gyula, Túry Sándor, Horváth Dezső, Pintér Gyula és Pál Elemér biz. tagok.

Elnök az ülés jegyzőkönyvének vezetésére Pál Elemért kéri fel.

A bizottság megállapítja, hogy beérkezett összesen 107 szavazat. Ezekből 18 szavazat a szavazási határidőn túl, szept. 15. után folyt be. Ezen szavazatokat a bizottság érvényeseknek nyilvánítja azzal az indokolással, hogy a kezdődő tanév nagyban akadályozta az egyesületi tagokat a szavazatok leadásában. 2 szavazat érvénytelen (1 üres + 1 olvashatlan), maradt tehát 105 érvényes szavazat, amely így oszlott meg:

Elnök: Bíró Béla 75, Horváth Dezső 20, Kónya József 8, Biróné Gy. Ilona 1, Gajdár István 1.

Alelnök I.: Gajdár István 70, Tóth István 11, Laczy József 10, Kónya József 4, Bíró Béla 2.

Alelnök II.: Túry Sándor 62, Kerekes Béla 12, Szabó Emil 10, Kónya József 6, Tóth István 4, Horváth Dezső 4, Forgách Mihály 2, Bíró Béla 1, Gajdár István 1, Knieszner Imre 1, Laczy József 1, Molnár Margit.

Titkár: Beluch László 76, Forgách Mihály 16, Pajor János 7, Bátori Emil 2, Szoleczky János 2, Drobny József 1, Kerekes Béla 1.

Jegyző I.: Szabó Emil 76, Drobny József 22, Bátori Emil 4, Varga Magdolna 1, Pintér Gyula 1, Nagy József 1.

Jegyző II.: Bátori Emil 48, Pál Elemér 36, Drobny József 15, Endrődy Lajos 2, Eröss Imre 1, Bernáth Anna 1, Bátoriné D. Mária 1, Tóth Gábor 1.

Pénztáros: Bellus Gyula 101, Endrődy Lajos 3, Nagy József 1.

Ellenőr: Hetényi Antal 79, Pintér Gyula 18, Drobny József 3, Endrődy Lajos 3, Feiszthammel Valéria 1, Kerekes Béla 1.

Könyvtáros: Tóth Gábor 69, Nagy József 27, Tóth István 6, Gajdár István 1, Arendás Béla 1. (1 listán könyvtáros nincs jelölve.)

Válaszmányi tagok: Horváth Dezső 74, Kónya József 69, Bernáth Anna 61, Nagy Lajos 61, Nagy József 54, Tóth István 50, Kerekes Béla 49, Laczy József 48, Bátori Emil 41, Feiszthammel Valéria 38, Gajdár Erzsébet 34, Heinlein Edit 22, Endrődy Lajos 7, Pál Elemér 7, Eröss Imre 6, Pintér Gyula 5, Szabó Emil 5, Bíró Béla 4, Kiss József 4, Hadnagy Gyula 4, Ribai István 3, Túry Sándor 3, Drobny József 3, Surányi Gyula 3.

A bizottság a szavazatlöbbség alapján a következőképen állítja össze az új tisztikart:

Elnök: Bíró Béla, alelnök I.: Gajdár István, alelnök II.:

Túry Sándor, lítkár: Beluch László, jegyző 1.: Szabó Emil, jegyző 11.: Bátori Emil, pénztáros: Belus Gyula, ellenőr: Hetényi Antal, könyvtáros: Tóth Gábor. Választmányi tagok: 1. Horváth Dezső, 2. Kónya József, 3. Nagy Lajos, 4. Bernáth Anna, 5. Nagy József, 6. Tóth István, 7. Kerekes Béla.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés végetért.

Kmf.

Pál Elemér

Zoltán Amália

jegyzőkönyvvezető.

eluők.

Halálozás. Részvétellel értesültünk, hogy Erdélyi Antal bakai rk. igazgató-kántortanító kartársunk, a fogyasztási és hitelszövetkezeti könyvelője, életének 54., házasságának 28., tanítói működésének 34. évében november 14-én, az Isten házában végzett szertartás közben hirtelen elhunyt. Temetése november 17-én volt Bakán. Váratlanul elhunyt kartársunkat neje, nyolc gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja. A bánkódó család mély gyászában a tanítócsalád is osztozik, s az élte derekán elköltözött kartárs emlékéül kegyelettel megőrzi.

KRÓNIKA

„A múlt és jelen pedagógiájának egyik számottevő megkülönböztetője a modor“,

mondja Shaw. A minapában olvastam egyik vallomásában ezt a kifejezést. Bár éppen az agy mesternél nem igen tudja az ember, hogy mikor tréfál és mikor beszél komolyan, e megjegyzésre mégis mélyen elgondolkoztam. Mindenkinek rá kell jönnie, hogy az öreg tréfacsinálóknak tökéletesen igaza van. Csak a saját neveletésünket kell összehasonlítani a mostani, általunk is gyakorolt neveléssel, szembevetni különbségeket veszünk észre. Úgy értem, hogy Shaw nem a nevelés módjáról, de a modorról, helyesebben a jó modorról beszél jelzett írásában. S ha itt tartunk, gondoljunk csak vissza gyermekkorunk tiszteltreméltó tanítóira, akik bennünket annyi jóra, szépre oktattak, de a kötelező és nagyon általános illemszabályokon, iskolai rendtartások korlátai közé szorított viselkedésen kívül vajjon figyelmetlenség bennünket csak egy általános megjegyzéssel is arra, amit a jó modor írásba nem foglalt törvényei követelnek? »Köszönj, testedél, ruhádat, cipődet tisztán tartsd, tiszteld a tekintélyeket!«, — ennyi volt az egész, amit únos-üntig hallottunk s — valljunk meg — szorgalmasabban be is tartottunk, mint a ma nemzedéke. De ha lelkünk igaz szárnyalására, gondolataink valószínűs előtárására sor került, nem volt sem szavunk, sem felépésünk, csak hápogtunk, mint a Móríc Zsigmond Nyilas Misije az Orczyék fehérre lakkozott ajtófélfája mellett. Hogy aztán

még véleményt is merészeltünk volna mondani, erre nem volt eset, mert hisz saját véleményünk sem igen volt, de ha lett is volna, hol volt a modoruk, amivel ezt ki tudtuk, vagy ki mertük volna fejezni úgy, hogy az a felnőtt ne sértette volna!

Szóval a régi pedagógia igen sokat tanított, köznapi normákra talán nevelte az ifjúságot, de ezzel — úgy látszik — dolgát végeztetnek is érezte magát. És ez sajnos, nemcsak az alacsonyabb, de a középfokú iskolákban is így volt. A professzor urak oly olimpuzi magasban székeltek a kisdiaák feje felett, hogy onnan bizony nem igen látták meg a piszkos körmü, pécés, szakadozott ruhájú tanítványokat, akik csupa virtusból durva tréfákat követtek el, s szinte egymástól tanulták a modortalanságot, szögletességet. Emlékszem rá, kisdiaák koromban. Sárospalaton, 1903-ban, mosolyogni való furcsaságnak vették a vallástanáruunktól, aki a Pál apostol szavaival figyelemzetelt bennünket, szakadozott könyökű kisdiaákokat: »Kérünk titeket, atyjánkfiai, inlétek azokat, akik rendellenül, járnak!«

Nem tagadható, hogy a korszellem is bűnös volt ebben a nevelési mulasztásban. A XVI.—XVIII. század iskoláit rendező az oligarchák székhelyén, kis városokban állították fel. Ezek az évszázadok rohanásával is megmaradtak kis városoknak, diákvárosoknak. A lakosság magas százaléka a diákokból áll, de a maga családi köreit hermetice elzárta tőlük. Kenyeret a diák után evett, de azt mélyen lenézte. A diákvárosokban egész diák-kolóniák voltak, melyek a külvilágtól teljesen elzárva, maguk között éltek le duhaj örömökkal, goromba csínyekkel tarkított életüket, a jó Istenen kívül maguk fölött semmiféle felügyeletet nem érezve. És mikor tanulmányaik elvégzése után az életbe kerültek, elszomorodva vették észre, hogy — bár tudásuk a követelményeknek megfelelő volt — modoruk, fellépésük parlagi maradt, az élet versenyében háttérbe szorította őket a sokkal sekélyesebb tudású versenytárs, mert társasághoz szokott modorával, megilletődés nélküli véleménynyilvánításával többet mutatott, mint ők. A múlt század vége felé kezdtek belátni ezt a hibát az iskolafenntartók, ahol lehetséges volt, igyekeztek az iskolákat, különösen a főiskola-jellegűeket, nagyobb városokba áthelyezni, ahol pedig ez nem volt lehetséges, ott a tanári karok igyekeztek társadalmi köreikbe bevonnai az ifjúságot. Sok helyen sikerült is ez, de voltak főiskolai városok, ahol a nemes tanulóifjúság e körben feszélyezve érezte magát, s maradt minden a régiben.

Valahogy a tanító- és tanártestületek tagjai sem érezték, hogy modornevelési kötelességeik is vannak. Ők tanítottak, s ezzel — úgy vélték — teljesítették is kötelességeiket. Meg nagyon sok volt a múltban a tanító — és tanártársadalomban a self-made-man. A gyermekszoba hiánya meglátszott a pedagógiajukon is. Az a gátlás, melybe mostoha gyermekkoruk beszorította, sokszor tanárkorukban tört ki, ekkor keresett érvényesülést. Onként össze kell hasonlítani a Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig című regényének Szűcs Istók tornatanárját a

most megjelent Komlós Aladár Néró és a VII. b. dr. Faragó Aurélijával. Az első pedagógiáját »pályavégzetlensége, paraszt eredete és titkos iszákossága« determinálja, míg a másikat jó polgári családból való származottsága, tisztja, ápolt külsejű, szellemi emancipáltsága. Szücs Istók a mulltal nevelte, dr. Faragó a jelent neveli. A múlt nevelésének következményei itt peregték le a szemük előtt, de milyen aratása lesz a jelen vetésének? Hogy jobb, kedvesebb és kellemesebb ma e téren is a gyermekek telkéhez közelíteni, jobb meggyőzni, mint parancsolni, jobb véleményt kérni, mint oktrojálni: azt már most is látjuk.

Szepesi Gyula.

HÖLGYEK FIGYELMÉBE! Legjobb szabású, legszebb kivitelű princess fűzőt, csipő szorítót (orvosi rendeletre is) és melltartót, jutányos árban mérték után készít

ELBERTNÉ fűzőszalonja

Komárom, Masaryk utca 19, vagy Kis Csapó utca 8.

KÖZMŰVELŐDÉS.

A járási Magyar Közművelődési Testületek figyelmébe.

A krajinsky úrad 42.000/8—934. sz. alatt kiadott, a Krajinsky Vestnik 1934. évi folyamában 138 tétel alatt közzétett körrendelete kimondja, — hogy a 67/919. számú törvény szerint megalkult művelődési testületek s azok helyi csoportja által rendezett előadások, — műkedvelőszerű előadások, ének, hangversenyek — rendezésének engedélyezése iránt beadott kérvények illetékmentesek (a pénzügyminisztr. 102.834/925. sz. rend.) és ezen illetékmentesség akkor is fennáll, ha fenti előadásokat valamely más népművelő egyesület rendezi a közművelődési testület kívánságára és neve alatt, valamint akkor is, ha a közművelődési testület ily előadásokat rendez valamely műkedvelő irodalmi, zenei vagy más hasonló testület közreműködésével. (A pénzügymin. 23.000/26—V. 1926. sz. rendelete.)

Ugyancsak mentesítve vannak a közművelődési testületek a hivatalos eljárás utáni adók (dávka za úradny výkon) fizetése (a pénzügymin. 121.790/929. sz. rend.), valamint a községi vigalmi adó fizetése alól is (329/921. sz. törvény és 143/922. sz. végr. utasítás) — amennyiben kizárólag és közvetlenül művelődési célú lényekedéstről van szó, — mint amilyenek: felvilágosító, tanulmányi célzatú kiállítások, előadások, tanfolyamok, állami és nemzeti ünnepélyek alkalmával rendezendő akadémiák (az 1919. évi 658. sz. törvény 7. §-a, az 1921. évi 321. sz. törvény 7. §-a, az 1923. évi 268. törvény 4. §-a). — Egyébként a közművelődési testületek s azok helyi csoportja, minden esetben kérheti a forgalmi adó elengedését.

A fenti rendeletek alapján a közművelődési bizottságok nemcsak a maguk számára élvezik az anyagi előnyöket, hanem biztosítják azokat a velük karöltve munkálkodó egyéb kultúr-egyesületeknek is. Az erre vonatkozó gyakorlat abban áll, hogy az előadások stb. engedélyezése iránti kérvényt a közművelődési bizottság adja be az illetékes hivatalhoz, amelyben föltünteti, hogy mely egyesület közreműködésével rendezi az estélyt. Záradékkal hivatkozik a pénzügyminisztérium megfelelő rendeleteire, melyek szerint a kérvény bélyegmentes, az engedély kiadása pedig illetékmentes.

Hogy a magyar kisebbségi kultúrmunka ezeket az anyagi előnyöket a legteljesebb mértékben igénybe vehesse, föltétlenül szükséges valamennyi magyarlakta járásban a még hiányzó közművelődési testületek sürgős megalakítása. Itt említjük meg, hogy az újraélelt komáromjárású közművelődési választmány az összes szlovenszkói magyar testületeket országos szövetségbe akarja tömöríteni, s »Közművelődés- Könyvtár Élet« címmel kíván folyóiratot alapítani. Ez a törekvésük egyenes folytatása a mi kezdeményezésünknek s kívánjuk, hogy a némes szándék az óhajtott sikerrel végződjék.

A községi könyvtárakról szóló törvény és a megjelent rendeletek.

Irtá: Szkladányi Károly, járási könyvtári előadó.

Az iskola- és népművelődésügyi minisztérium bratislavai referátusa az 1925. március 24-én kelt 19172. sz. körendeletben fordult az összes járási hivatalhoz, amelyben elrendelte, hogy a járási hivatalok ügyeljenek arra, hogy csak megfelelő könyvek kerüljenek be a községi könyvtárakba. Ugyancsak úgy intézkedik ez a rendelet, (3. pont) hogy a 2000 lakóság terjedő községekben a helyi tanítók legyenek könyvtárosokká kinevezve. Kötelességévé teszi a rendelet a járási hivatalnak azt, hogy ügyeljen arra, hogy a községek megfelelő összeget vegyenek fel a költségvetésbe a könyvtárak céljaira.

Az előbbi hivatal ugyanolyan szám alatt és napon a jegyzői hivatalokhoz is küldött rendeletet. Ebben megállapítja, hogy mennyit kell felvenni a költségvetésben a könyvtár részére, foglalkozik továbbá a könyvtártanácsal.

Teljes világosságot derít a könyvtárak ellenőrzésére az iskola- és népművelődésügyi minisztérium bratislavai referátusának 1925. november 26-án kelt 60291. sz. rendelete, amit ugyancsak az összes járási hivatalnak megküldött. Röviden összefoglalva a következőket tartalmazza:

A szakfelügyeletet a könyvtárak felett az isk. és népm. minisztérium fogja gyakorolni az áll. könyvtári instruktor útján a 2000-nél több lakosú községekben, továbbá közvetve felügyel ez a szerv azokra a községekre is, amelyek a járási és körzeti szervekhez tartoznak.

Ha az állami instruktori állások meg is lesznek szervezve,

minden járási közművelődési egyesületnél arra kell törekedni, hogy a közm. egyesület megalakítsa a könyvtári szakosztályt, amelynek megfelelő számban legyenek előadói. Ugy a járási előadókat, mint a körzeti felügyelőket az isk. és népműv. minisztérium nevezi ki, illetve erősíti meg. Ezért arra kell törekednie a járási hivatalnak, hogy a járásnak legyen megfelelő könyvtári előadója. A könyvtári előadót a jár. közm. bizottság tagjai közül kell kinevezni.

A járási könyvtári előadó felügyel arra, hogy a járás területén minden községben alakuljanak meg és rendszeresen működjenek a könyvtártanácsok, hogy a község fedezze a könyvtár szükségleteit, hogy az anyagi eszközök célszerűen legyenek felhasználva, hogy a könyvek megfeleljenek az előírásoknak, végül, hogy a könyvtárak rendszeresen működjenek.

A járási könyvtári előadó minden évben márc. 15-ig két példányban kiállítja a járás területén működő könyvtárak évi munkájáról szóló jelentést a könyvtáraktól befutó kérdőívek alapján.

Ha a község nem tesz eleget anyagi szempontból, akkor a jár. könyvtári előadó előterjesztésére a felügyeleti hatóság jár el.

A könyvtárak működéséről szóló áttekintő kimutatáshoz szükséges kérdőíveket a jár. könyvtári előadó küldi meg az egyes könyvtáraknak (esetleg a járási hivatal közbejöttével) és a könyvtárak azt tartoznak kitöltve megküldeni a járási előadónak a meghatározott időpontra. Ha ez nem így történne, vagyis a kérdőíveket a könyvtárak nem küldenek meg, úgy az előadó előterjesztésére a járási hivatal jár el. A jár. előadó határozata és rendelete ellen az áll. instruktorhoz lehet fellebbezni.

Természetesen, az eddig ismertetett rendeleteken kívül még számos rendelet jelent meg, amelyek azonban inkább technikai jellegűek, vagy pedig ismétlik újból az ügy érdekében a régebben mondottakat.

Mindazonáltal láthatjuk, hogy mik azok az irányelvek, amiket a községi könyvtáraknál be kell tartani.

KARACSONYI ZENEALBUM

(Bárd, Rózsavölgyi kiadása) 1935—36 évi kiadás már megjelent és kapható könyvesboltunkban, Galántán.

Tartalma:

Magyar nóták, operett számok, hangosfilmek sláger dalai, új modern tánczenék. Ara 36 Ké.

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél
gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági-
és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

TANSZERKET ÉS SZEMLELTETŐKÉPEKET
könyvesboltunkban rendeljünk Galántán.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból: Megfelelőnek bizonyul-e iskoláinkban a csoportos tanítás módszere ?

A népiskolák számára kiadott új tanterv hangsúlyozza, hogy minden diák részére lehetővé kell tenni a szellemi és testi fejlődést oly mértékben, amilyenre képes. Ezen cél megvalósítására a tanterv a csoportos tanítást ajánlja. A polgári iskolák számára kiadott új tanterv ugyan sehoh sem beszél a csoportos tanítás szükségességéről, könnyen állíthatjuk azonban, hogy itt is szükség van erre, mert a polgári iskolába is különféle tehetségű diákok járnak s így kénytelenek vagyunk a tanítási anyagot, feladatokat a diákság szükségleteinek leginkább megfelelő módszerrel alkalmazni. Szóval a polgári iskolában is individualizáló módszerrel kell és lehetséges eredményesen tanítani. Ennek a célnak legjobban a csoportos tanítás felel meg.

A brnói elemi és polgári iskolákban már majdnem mindennél a csoportos tanítás módszerével oktatnak. Kezdetben elég nehezen talált megértésre. Az elemi iskolai kollégák azzal az ellenvetéssel éltek, hogy ez a módszer a többosztályú iskolát kevésosztályúra változtatja, a polgári iskolák viszont attól tartottak, hogy a csoportos (csoportokban történő) oktatás alacsonyfajú fogja az iskola szintjét. Másfajta aggodalmak is hangzottak el: hogy osztályokszerte keletkeznek majd a »kitüntetettek« csoportjai, hogy lehetetlenné válik ezen módszer által a munka egységes szintézisét keresztülvinni, mert az egyes csoportok között komoly szakadék keletkezik stb.

Ma, három év eltelte után, azt tapasztaljuk, hogy sokak aggodalma teljesen felesleges volt; amelyek jogosultaknak látszottak, a praxisis folyamán oszlottak szét. Azt szeretném mai elmélkedésemben megmutatni, hogyan használjuk iskoláinkban a csoport-tanítás módszerét, miben látjuk előnyeit és hogyan távolítsuk el az utunkban álló akadályokat. Mielőtt hozzáfognék, megmagyarázom, hogyan osztjuk be a csoport-tanítást a munkamódszerek rendszerébe.

Munkamódszer minden olyan módszer, mely lehetővé teszi a diákság fizikai és pszichikai erőinek érvényesülését. A szerint, hogy milyen mértékben vesz részt a diák az aktív tevékenységben, genetikus vagy kifejlesztő, útbaigazító és öntanulási módszereket különböztetek meg. A genetikus a tanító és a diák közös munkájának eredője; az útbaigazító módszernél még mindig nem dolgozik tökéletesen önállóan a tanuló, mint az öntanuláskor. A munkamódszereket a szerint is fel lehet osztani, hogy az egész osztályt, vagy csak egy csoportot foglalkoztat-e ugyanazzal a munkával, vagy minden diáknak külön-külön adok munkát.

Sematikusan kb. így ábrázolhatjuk a felosztást:

Munkamódszerek

I.

A diákságnak az aktív tevékenységben való részvétele szerint:

1. A tanító és tanuló kooperációján alapuló: *genetikus*
2. A tanulók nem teljes önmunkáján alapuló: *útbaigazító*
3. A teljes öntevékenységen alapuló: *öntanulás*

II.

A tanulók száma szerint, akik közös munkát kaptak:

- a) kollektív
- b) csoport
- c) individuális

Amint látható, a munkamódszer fogalmát kissé tágabb értelemben fogom fel. Nem szabad a munkamódszereket olyasvalamiknek tekintenünk, miket csak néha és néhol lehetséges megvalósítani. Hiszen a kollektív tanítást is lehet és kell a munkaiskola principiuma alapján vezetni: valamennyi diák ugyanazon feladat megoldásában vesz részt. Egyszer tökéletesebben sikerül a munka, máskor kevésbé; az egyik előbb kész a munkájával, a másik később. Lehetetlen állítás tehát, hogy a munkamódszer kizárja a kollektív módszert és fordítva.

A lehetőségek szerint minden esetben helyes és alkalmas munkamódszert választhatunk. A csoport-tanítás módszerét leggyakrabban az ilyen esetekben használják:

I. ha valamennyi munkalehetőséget ki akarunk aknázni.

II. begyakorlásoknál,

III. a feladatok differenciálásánál,

IV. ha a tanulók érdeklődését fokozni akarjuk.

Az első esetre példa: A tanulóknak valamely földrajzi hely leírását kell megismerniök. Haladhatnának úgy, hogy a hely fekvésével a nagyobb folyók vidéke szerint ismerkednének meg, a tanító azonban a kollektív módszer helyett a csoport-módszert választja.

A tanulók első csoportja a nagyobb folyók folyamvidékén fekvő helyeket jelöli meg. — A második csoport a hegyvidékeket rajzolja fel és megjelöli az illető hegyes vidékek területén található fontosabb helységeket. — A harmadik csoport a vasútvonalakat vázolja fel s a mellettük, illetőleg közelségükben fekvő földrajzi helyeket.

Az egyes helyekről a tanulók valamennyi csoportja a tankönyvben tanult. Az utolsó, közös beszélgetés alkalmával konstatálható, hogy a városok és falvak fekvését legkönnyebben a folyóvölgyek, hegyvidékek, vagy közlekedési vonalak szerint jegyzik meg.

A csoport-tanítást leggyakrabban az anyag begyakorlásánál használhatjuk. Mivel iskoláink legtöbbször nincs differenciált tanítás, szükséges, hogy a tanító az új tananyag általános magyarázását az osztály átlagának szintjéhez szabja. Sőt tanácsos még ezen a nívón is alábbszállni. Különféleképpen történik ez. Némely iskolában a tanító a letárgyalt tananyagból felada-

tot ad az ügyesebbeknek s ismét visszatér a gyengébbek tagozatához, hogy még egyszer átvegye velük a dolgot. Mihelyt azt tapasztalja, hogy az anyag tartalmát kellőképpen felfogták a tanulók, meghagyja nekik, hogy az előbbi, — ügyesebb — tagozatnak adott feladatot próbálják megoldani. Az erősebb csoport tagjai ezalatt kb. befejezték a feladatfejtést s kaphatnak szükség szerinti kiegészítő feladatokat.

Más iskolákban mindegyik csoport számára állít össze feladatokat a tanító külön-külön. Ha a gyengébb csoportba tartozó diák kész a munkájával, az ügyesebb tagozat feladatát kapja megfejtésre. Az erősebb csoport tanulói pedig kiegészítő feladatokat kaphatnak.

Vannak iskolák, ahol a tanítók úgy differenciálják az anyag begyakorlását, hogy az egész osztály tanulóinak ugyanazokat a példákat adják ugyan, de a fokozatosság elve szerint állítják a feladatokat, össze (könnyebb-nehezebb). Minden következő feladat nehezebb. A gyengébb diákok az első, könnyebb példákat dolgozzák csak ki, míg az ügyesek könnyedén átfutnak ezeken s a nehezebbekbe fognak.

A fentemlített módok mind megfelelőek didaktikai szempontból. Didaktika-pedagógiai tekintetben azonban a leghelyesebb az utóbbi, mivel itt minden diák részére megvan annak a lehetősége, hogy egyénileg dolgozhassék s külsőleg nem tagozódnak csoportokra. A munkában való versengés törekvése él a gyerekekben s helytelen volna, ha az iskola ezt didaktikailag fel nem használná.

A feladatok differenciálására nagyon alkalmas a csoportmódszer. A differenciálás szükséges, ez tagadhatatlan. Csupán arról tárgyalhatunk, hogyan lehetne a differenciálást formálisan beilleszteni az iskolai prakszisba. A tanítók egyik csoportja azt tartja, hogy a diákság és a tananyag differenciálásán alapuló oktatás jelent csak tudományos alapra fektetett haladást, mások viszont azt hangsúlyozzák, hogy lehetetlen iskoláinkban ezeket az új módszereket alkalmazni, mivel nincsenek megfelelő külső feltételek. Az igazságot — szokás szerint — a szélsőséges nézetek eredője képviseli, azaz: elég lehetőség van arra, hogy sikerrel használjuk a differenciáló módszert.

Aki megfigyeli a csoport-tanítást, tapasztalni fogja, micsoda örömmel dolgoznak így a gyerekek. Megvan a lehetőség arra, hogy mindegyik tagozat képességeinek megfelelően haladhasson. A kollektív metódus legnagyobb hátránya éppen az, hogy az ügyesebb tanulókat nem engedi haladni tehetségük szerint. A tagozatokban való tanulásnál minden gyereknél fokozott belső figyelmet és élénk érdeklődést tapasztalunk. Azokban az iskolákban lényegesen kevesbedett az elégtelen tanulók száma, ahol bevezették a csoport-oktatást, mert az iskola nem támaszkodik olyan mértékben az otthon segítségére. A lényeges dolgokat már az iskolában megtanulják, minden normális diák eléri a minimumot.

Nagyon fontos a vezető, a felügyelő kérdés. Ha a tanító

nem őrzi ellen kellőképpen a csoportvezetőket, inkább ártani fog az a csoportfelügyelő csoportjának, mint használni: terrorizálja őket, nem rendelkezik lársai előtt a kellő erkölcsi tekintéllyel, az egész vezetés metódus nélküli, szaktudás nélküli, mert nincs tapasztalt kézben. Ennek a rendszernek saját magára a vezetőre nézve is van hátránya, t. i. hátráltatva van munkájában. Ajánlatos ezért a tagozat-felügyelőket minél gyakrabban cserélni.

A csoport-tanítás állandóan lért hódít mind a polgári, mind az elemi iskoláinkban, különösen a tanítási nyelv, a számtan, a reáliák és a technikai tárgyak tanításánál. A haladó kollégák átlátták, észrevették, hogy ezzel a módszerrel eredményesebb munkát lehet végezni, mint a régiekkel, amelyeknél az iskolai munka aktív középpontja mindig a tanító volt.

Az útbagazító és csoport-tanítás formái nemcsak elméletben vannak meg, amelyekről vitatkoznak, hanem iskoláink jó részében már örömeteljes faktunok.

Dr. O. Kriebel nyomán: *Söröss Jenő*.

A honismeret tanításáról. A mai munkaiskola kell, hogy egyszer-mind nemzeti iskola is legyen. Lásuk tehát, hogy a legegyszerűbb eszközökkel hogyan végezhetünk céltudatos munkát a honismeretben. A honismeret a III—IV. évfolyamban folytatása az első két évfolyam alapismereteinek, melyeknek anyaga különösen földrajzi szempontból kezelendő. Hogy az eljárás alapos legyen, sok tételt álltettek a fizikai földrajzból a honismeretbe. De e tételek a gyermek számára holtak és némák maradtak. A fogékony gyermeki lélek nem ismer ebben a korban semmi holtat, minden él és beszél. A gyermek mindent más-képen lát és hall, a hazát is a magamódja szerint értelmezi. Okvetlenül szükséges, hogy egy pillantást vessünk a gyermekek fogalomvilágába, ha az ifjúság szívére és kedélyére halást akarunk gyakorolni. Csak így tanuljuk megérteni, mi öneik a hon, mi iránt érdeklődnek és hogy mi mindent kell még nekik mondanunk. Tanuljanak a gyermekek örömmel és szeretettel és ennek elérése kell, hogy a mi feladatunk legyen.

A honismeretnek semmiesetre sem szabad egyoldalúan csak a földrajzi célt szem előtt tartania. A gyermek többször találkozik természeti tárgyakkal és természeti tüneményekkel. A haza színhelye olyan eseményeknek, melyek az idők folyamán itt játszódtak le. Elmúlt időkben

romok, városok falmaradványai kőszöntenek, melyek gondolkodásra serkentenek. Mindezt nem szabad a honismeret tanításánál figyelmen kívül hagyni. A honismeret tanításának már ezen a fokon többnek kell lennie, mint földrajzi alapfogalmak száraz bevésésének. Közelebb kell hoznia a hazát a gyermekekhez földrajzi, természetrajzi és történelmi tekintetben, bensőséges viszonyt kell teremteni és ápolni gyermek és haza között. A munkacszeme a honismeretben e szavakkal fejezhető ki: nézni és alkotni. A látás mint a benyomások ápolója, a tanuló szellemi öntevékenységét célozza, az alkotás pedig a testi öntevékenységet. A benső öntevékenység a közvetlen szemlélet. Azért követelménye a nemzeti iskolának: Ki a tanteremből a szabadba, erdőbe, mezőre, ki a patakhoz, a tóra, a hegyre és völgybe, a kő- és homokbányáiba! A szabadban szemléljük és másszuk meg a legmagasabb hazai hegyet. A hazai völgy szélességét gyalog mérjük meg, a honi folyócska mélységét és szélességét is megmérjük, egynéhány közetét a hazuak szétzúzzuk és megvizsgáljuk keménységét. Szóval a hazát végig kell vándorolnunk és a földrajzi alapfogalmak közvetlenül a természetből vétetnek, hogy ne legyenek holt anyag.

Vándorlásaink közben bő alkalom kínálkozik mindennemű természeti megfigyelésre. Megfigyeljük a szél irányát, a felhők vonulását, a nap

állítását reggel, délután, este, a honi talaj különbözőségét, a föld rétegeit, a hazai állatokat és növényeket. A természeti megfigyelések neucsak bizonyos meghatározott időben eszközölendők, hanem az egész éven át tartanak. Mindenütt, ahol csak alkalom kínálkozik, a gyermekek megfigyelésre szoktatandók. A megállapításoknak pedig nem szabad túl tudományosoknak lenniök, inkább gyermekiesek legyenek. A megfigyelések értéke nem a mennyiségben rejlik, hanem az egyes megfigyelések élességében.

Végül meglátjuk az embert is sokoldalú munkájával a szabadban és a műhelyekben. Így a hazai gazdasági életéről nyerünk szemléletet. A gazdasági földrajzba való betekintés már ezen a fokon lehetséges. A földművelés terményei a behoztal és kivitel magyarázatát vonják maguk után, a különböző nyers anyagok feldolgozása az egyes iparágakhoz vezet, innen a kereskedelemhez, a közlekedéshez, a különböző közlekedési eszközökhöz és utakhoz jutunk.

Hogy a kirándulásoknak tökéletes eredménye legyen, azokat alaposan elő kell készíteni. Tudni kell,

mit akarunk megnézni és hogy ez a szemlélet mikor lehet az illető hazában tökéletes. A tökéletes sikerhez tartozik az is, hogy a gyermekeket a tanulmányi kiránduláson szorgalmas körültekintésre és figyelmes szemléletre serkentsük. Valamely látványos szemléletre nehez és azt tanulni kell.

Ami a hazában nem szemléltethetőnk, azt kétféleképpen vagyunk modelleken, képeken, levelező lapokon, a tanító vázlatain, repülőfelvételeken szemléltetni. Amennyiben a történelem kapcsolódik a honismerethez, úgy az elbeszélést használjuk eszközzül. Akár közvetelt, akár közvetlen szemléletről van szó, benső öntevékenységre a követelmény. A gyermek a földrajzi alapfogalmakat saját szemlélete és megfigyelései alapján nyeri. azokat gondolkodással dolgozza fel, így a látásból bizonyos fókig alkotás lesz, mert a tanulóknak a tanulandókat nem készen adjuk, hanem őket önálló gondolkodással, szemlélődéssel, vizsgálódással bevonjuk a tanításba.

(Pädagogischer Führer
Wien.)

Könyvek, folyóiratok:

Hanvai Ede: »Vezérkönyv az elemi iskolai számtan tanításához.« Az elemi iskola számtananyag lexikona ez a 90 félévnyi terjedelemben megjelent könyv. Biztosan vezet ez anyagrengeteg labirintusában. Felöli és magyaráz a négy alapművelettől az érme számításig minden számtani műveletet. Nem fedledek meg arról sem, hogy mennyire fontos a számtan tanítójának (no meg minden tanítónak is) a váltók, értékpapírok, államok pénzeinek, a telekkönyvek és könyvvitelnek ismerete is. — Foglalkozik a számolási előnyökkel, arányossággal s az ezzel összefüggő aránypárral, hármasszabállyal, kamatszámítással s ami megint ezzel összefügg, Beszél az ezrelékszámításról, alkuszdíjról, súly- és értéklevonásról. Tárgyalja a kamatos kamatszámítást, járadékszámítást, törlesztéssel kölcsönöket és ehhez táblázatot ad. Megtaláljuk a vegyítés-szabályt és láncszabály magyarázatát. Szó van a biztosításról, leltárról, háztartási könyvről. Megtaláljuk az

összes szükséges mértani képletet és a mérés tan gyakorlati alkalmazását.

Túton túl sokat ad könyvében Hanvai De, amint »Előszava«-ban maga mondja: »...erre szükség volt, hogy a tanító abszolút tudását biztosítsam.« Igen, a tanítónak többet kell tudnia, mint amit tanított! A tanító környezete (egyesületek, község, járás,) elvárja tőle, hogy többet tudjon, mint más, mert: **tanító!**

Nagy örömmel veszi kezébe minden tanító ezen munkát, mert tanításának minden fázisához lel benne biztos vezetőt. A képesítés előtt álló tanító számára nélkülözhetetlen, mert ebben megleti vizsgálóanyagát, sőt a módszertant is dióhéjban.

Kár, hogy csak most jelent meg e könyv és nem néhány évvel korábban. Kapható a Magyar Tan. Szöv. Könyvesboltjában, Galántán. Ára 24.— Ké. (O. T. V.)

Magyar Dalunk. A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség hivatalos lapja Magyar Dalunk címmel jelent meg. A folyóirat 20 oldalas első

száma vezető cikkében vázolja a célt, melynek érdekében negyed-évenként bekopogtat a magyar dal-egyletek ajtaján, s ápolja az együvértartozás, a daltestvériség kötelekeit. Simkó Gusztáv, a szövetség országos ügyv. karigazgatója a magyar kulturmunka, s a szövetség adminisztrációjának legégetőbb feladatairól írt bővebb cikket, majd jegyzőkönyvek és jelentések részletesen beszámolnak az ezévből Érsekújvárról lezajlott III. országos dalos-ünnep eseményeiről, s a szövetség közgyűléséről. Füstli László dereceni karnagy cikke a szlovenszói és kárpátaljai dalosszövetségek együttműködését dokumentálja. A tag-egyesületek hírei és általános érdekű közlemények alkotják a hírvonalat. A lap a könnyen kezelhető oktáv-alakban jelent meg, s további számaiban közölni fog a magyar dalosügy fejlesztését célzó irodalmi és zenei tárgyú közleményeket is. A lap előfizetési ára számonként egy korona, s megrendelhető a Dalosszövetség központjában, Pozsony, Jakabbíró tér 16. II. — Karnagy kollégáink becses figyelmébe ajánljuk a folyóiratot, s ezúton is kérjük, hogy a dalárdáik belső életére, valamint a dalkultúra általános érdekűre vonatkozó mondanivalókat küldjék be a Magyar Dalunk szerkesztőjének címére: Boross Béla, a Cs. M. Dalosszöv. főtitkára, Alsószeli.

Népművelési törvények és rende-

Kartársak !

A slójdoktatásról szept. 19-én Galántán tartott előadásom anyagát sok kartársam kívánságára sokszorosítottam s míg a készlet tart, 11 Ké beküldése ellenében portómentesen megküldöm. Az illusztrált anyag csak a **gyakorlati** részt öleli fel, főleg azt, amit az előadás keretében csak igen röviden, vagy egyáltalában nem tudtam ismertetni. A papír-, fa-, agyagmunkákon kívül: a ra-

letek. A közművelődési munka térhódításának újabb jele a Sziklay Ferenc összeállításában megjelent fordítás I. füzeté. Eddig csak cseh és szlováknyelvű kiadványok ismertették a közművelődéssel kapcsolatos törvényeket és rendeleteket. s nagyrészt ez volt akadály a művelődési választmányok megalakulásának az egész országban. A füzet bevezetése párhuzamot von az egyesületi és a közigazgatás körébe tartozó kulturmunka lényege között, s érdekesen fejtegeti a közművelődési testületek népdidaktikai jellegét az egyesületek nevelő célzatával szemben. Arra a következtetésre jut, hogy a kétféle intézmény nemcsak, hogy nem ellenkezik egymással, de kiegészíti egymást. Sziklay Ferenc a füzetet elsősorban a magyar tanítósnak ajánlja, mint a magyar nemzeti kisebbség munkára áhíló, áldozatos kultúrmunkásainak. A füzet közli a legfontosabb szervezési utasításokat, majd teljes fordításban adja a könyvtartörvényt s kiterjeszkedik a kárpátaljai vonatkozásokra is. Sziklay Ferenc a füzet kiadásával fontos és hasznos munkát végzett, s kívánatos, hogy a II. füzet — az adminisztratív tudnivalók gyűjteménye — is mielőbb megjelenjen.

A Magyar Minerva és a Magyar Család novemberi számai gazdag és változatos tartalommal jelentek meg. Mindkét folyóiratot kartársaink figyelmébe ajánljuk.

gasztóanyagok, a fa festése, pácolása, fényezése, viaszolása; a szerszámok használata és karbantartása, üveg-vágás, lágy- és keményforrasztás, szegecselés stb. ismertetését és egy slójdkiállításra alkalmas beszédet tartalmaz. A kartársak saját használatukra is sok hasznos útmutatást találnak benne.

Megrendelhető: Mikuss Elek ig. tanítónál, Tallós, okr. Galánta.

A Magas Tátrában sietők a téli szezonban magán villában külön ellátást kapnak négyszeri étkezéssel és fűtéssel napi 36 Ké-ért. Sítelepek kezdők és haladók részére pár percnnyire. Kellemes karácsonyi tartózkodás üdülők részére is. Cím: Dolný-Smokovec, villa 114.

HIREK

Üvegcserep az udvaron.

Becz Aranka.

Cserép feküdt az udvaron,
színes, törött, cserép,
Egy kis fiúcska megtalálta,
s érte nyújtotta a kezét.

A cserepet szeméhez tette
és elcsodálkozott nagyon:
»Mily furcsa is ez a világ
ezen a színes ablakon«.

»Piros a hegy, rózsás a ház is,
a templom is, s az iskola,
rózsás Eszti rongyos ruhája
és sáppadt fehér homlokai«

A többiek irigyen nézik
a csodátlító gyereket,
s keresni indul mind magának
varázsló üvegcserepet.

Ott a széltörött piros váza,
minden darabja drága kincs,

átfestve látni a világot! —
nagyobb boldogság nála nincs.

Mily jó lenne gyerekeknek lenni!
Találni színes cserepet,
s talán keresztül szebbnek látni
ezt a kegyetlen életet!

Pirosnak látni sáppadt arcot,
mely halálos kört rejteget,
a szegénység kiáltó rongyát,
s a fekete felhős eget!

S azt hisni, hajnal pírja támadt
az égő hegy csücske felett,
s nem tudni, hogy hazug varázslat
kápráztatja a szemeket.

Mily jó lenne gyerekeknek lenni,
elhinni minden szép mesét, —
szemétkben is kincsekre lenni —
s jó lenne hisni. — hiszi még! —

Az iskolaügyi miniszter a képviselőház kulturális bizottságában terjedelmes expozét tartott, melyben az iskolaügyi kormányzat valamennyi időszerű kérdésére kiterjeszkedett. Beszélt a készülő országos iskolatanácsról, a körzeti polgári iskolák törvényjavaslatáról, a tankönyvkérdésről, a kis iskolatörvénynek Kárpátaljára való kiterjesztéséről, az iskolaépítésekéről, az iskolás-gyermekek statisztikájáról, a tanítói gyakornokokról, a közép-, szak- és főiskolák kérdéseiről. A miniszteri expozét a napisajtó bőven kommentálta.

A jövőévi költségvetés tervezéssel kapcsolatban a pénzügyminiszter kijelentette, hogy azt az eddigi takarékosági intézkedések alapján állították össze. A miniszter számolt azzal, hogy az állami alkalmazottak fizetésének szabályozása a 275/35. sz. kormányrendelet szerinti az 1936. évben is érvényben marad. A takarékosági intézkedések enyhítése a következő esztendő gazdasági viszonyainak javulásától függ. Ugyanez áll a kifizetési napnak egy korábbi időpontra való eltolódására nézve is. — A miniszteri nyilatkozat tehát semmi jóval nem biztat, de a közalkalmazottak szervezetei mégsem adták fel a reményt, s kü-

lönösen az új miniszterelnök erőltetett közbelépésétől várják a helyzet megváltozását.

A nemzeti szellemű kisebbségi ifjúság ankétja. A nemzeti szellemű kisebbségi ifjúság 1935. november 9. és 10-én Rimaszombatban gazdasági, politikai és kulturális ankétot tartott, amelyen dr. Baráth László ügyvédjelölt elnökölt. Az ankét határozatlan első kezdeményezés volt a csehszlovákiai magyar kisebbség egységsítése felé, s az ott előadott dolgok nagyban tisztáztak mindhárom irányban fontos kérdéseket. Az ankétan mind a két magyar párt vezére megjelent, akiknek a fiatalok szemtől-szembe mondták meg véleményüket. Többen realisabb politikát követeltek, egyben azonban az egész ankét egytelert: a magyarság gazdasági megszervezése elodázhatatlan feladat. Farkas István kartársunk dr. Groó Géza zólyomi ügyvéd frappáns előadására azzal válaszolt, hogy az általa tervbevelt Magyar Kisebbségi Népbank megvalósításához száz magyar tanító száz-ezer koronás részvényét ajánlotta fel első alapul. Máris több magyar tanító jelentette be, hogy ezer koronás részvényt jegyez a kisebbségi bankra. Az ankét során a tanítóságról általában csak dicsérfleg nyilat-

koztak, sőt az egyik felszólaló ügyvédjelölt elítélte Czabán Samu „Új Korszakát”, mint a magyar tanítók egységének megbontóját. Szó volt a SZMKE szervezetekről, a Faluszövetségről és a Magyar Iskolaszövetségről; a tanítóság hivatalos lapját, a Magyar Tanítót pedig hasznos és bátor magyar lapnak minősítették, mely „önzetlen vállalkozás, nem politikai, de gerincesen magyar”. A részletes vita sok eddig tabuként tisztelt kérdés megbeszélését és féltékeny feltevéseket könnyelheti el. A nemzeti érzésű fiatalok félre nem érthető módon kívánták az egységes magyar szellemet, amelyet a jelen volt törvényhozók is magukévá tettek. Az ankét másfél napig tartott s az azt rendező fiatalok még a télen megindítja „Egyenes úton” c. kritikai szemléjét, amelyben az ankétan tartott előadásokat is közli. A magyar tanítóság csak örömmel üdvözölhet minden olyan megmozdulást, mely a magyar egységet hirdeti, s a maga részéről hajlandó mindenben segítségét nyújtani, különösen azoknak, akik munkáját és emelkedett szellemét elismerik.

A magyar tanítók továbbképzésének ügye állandóan napirenden van. A Csehszlovákiai Magyar Testnevelő Szövetség igazgató tanácsai ülésén foglalkoztak egyesületünk átiratával, melyet Osovay Imre kartársunk, a továbbképzés kérdésének előadója ismertetett hővébhen. A szövetség érintkezésbe fog lépni a testnevelő főiskolákkal, s a magyar pedagógusok akadémiai színvonalon álló továbbképzésének dolgát komolyan a szívén viseli. — A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség kebelébe tartozó egyesületek elnökeinek és karnagyainak losonci értekezlete a karnagyképzés kérdésével foglalkozott, s egyesületünk javaslatára elhatározta, hogy a jövő nyáron többhetes tanfolyammal kezdi meg a magyar tanítók énekpedagógiai és karvezetői továbbképzését. A szövetség a tanfolyamot július első felében tervezi, s az előadókról maga gondoskodik.

A Svájc-ben tömörült szlovák tanítók követelése. A SSU november 1-én, Pozsonyban tartotta közgyűlését, melyen többek közt az alábbi követeléseket fogadták el: Követeljük valamennyi lakarekossági intézkedés megszüntetését; az öregnyug-

díjasok egyenjogusítását; a számfőltti órák magasabb díjazását és az iskolán kívüli munkák beszámítását; a helyi járandóságok újraértékelését; a polgári iskolai szakvizsga méltányosabb értékelését; az elemi iskolai kiegészítő osztályok megszervezését. Azonkívül követelik a tanítóság államosítását, az iskolai adminisztráció egyszerűsítését, a tanítóság főiskolai képzését.

Tanító — szavalókörúton. A pozsonyi Toldy-kör november 17-én úgynevezett dé-szlovenszkói estét rendezett, melyen Kossányi József, a fiatal tanító-költő is föllépett. A Híradó ezzel kapcsolatban a következőket írta: „Kossányi költészete szociális alapokon nyugszik. Megrázó szavakkal esetele magyar testvérei sorsát. Mikor szavalt, a természet hatalmas orgánuma teljesen kitöltötte és a közönség lelkeletére költészetével mély halást gyakorolt. Hal versét szavaltta, melyekből a magyar falu minden fájdalma, keserve, bánata és törekvései csendülnek ki. Külön ki kell emelni az »Induló« című versét, mely különös erővel hatott mindenkire. Törhetetlen akarat, a szebb-jobb jövő akarata sugárzott ki a versből. Vé-gighallgatni élmény volt.» — Mint olvassuk, Kossányi kartársunk több csallóközi községben folytatja szavalókörúját.

A galántai pedagógiai előadások sorában október 31-én F. Neumann Izabella polg. iskolai tanítónő tartott előadást a kirándulásokról a földrajztanítás szolgálatában. November 11-én A. Sluková szociális gondozónő adott elő a szociális gondozás feladatairól, s ismertette a fiatalok védelméről gondoskodó intézményeket. Ugyanakkor Györfly Lajos negyedi ig. tanító a jellemnevelésről olvasta föl tartalmas dolgozatát.

Karácsonyi játékok gyűjtése. A magyar népköltészetnek egyik legjellegzetesebb műfaja a karácsonyi és vizeskeresti miszlérium (Pásztorjáték, Bellehen-járás).

Ezeket szeretném összegyűjteni s ha lesz a gyűjtésnek eredménye, tudományosan feldolgozni. Nagyon szépen kérem tehát a falvak intelligenciáját, különösen a minden kultúrunkáért lelkesedő falusi tanítóságot, de eselig magát az apától örökölt népszokást máig meg-

örző falusi gazdaijúságot is, legyen szives a bárhol még ma is megtalálható karácsonyi és vízkereszti misztériumokat, pásztorjátékokat, bellehemjárásokat, — esetleg vízkereszti »regölést« eredeti, teljes szöveggel, a szereplők jelmezeinek és a kellékeknek pontos leírásával följegyezni és Košice, Stefánik u. 105. I. címre elküldeni. A gyűjtés és tudományos feldolgozásának eredményeit közzétesszük. Szilský Ferenc.

Karel Čapek: »Hordubal«. Regény. Cseh eredeliből fordította: Donner Pál. Nemrégiben ismét foglalkoztatta a nyilvánosságot Hordubal György, ennek az életből vett regénynek főszereplője. Egy örökösödési per volt

a történet epilógusa. Hordubálné bőrlőnben született gyermekének gyámja indított pert a megölt Hordubal hagyatéka miatt. A regény magyar kiadásának megjelenésével egyidőben került nyilvánosságra ennek a történetnek az utolsó fejezete, amelyből Čapek regényét merítette. Megjelent Eugen Prager könyvkiadóvállalatnál, Bratislava-Pozsony, 240 oldal. Ára Ké 22.—. Egészvázsonkötésben Ké 28.—. Kapható a M. T. Szöv. Könyvesboltjában is, Galántán.

Joseph Ahrens: Pocota u. Füge. C-dárban, orgonára írt és a híres hamburgi orgonaművészek, Sittardnak ajánlott hatalmas kompozíció.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

K. J., Sz. J., L. M., Cz. I. Szíves türelmet kérünk! — Többeknek. A cikkek a papirosnak csak egyik oldalára tessék írni. Lapzártá elseje

és 15-c előtt öt munkanappal van. Előfizetések, címváltozások bejelentése közvetlenül a kiadóhivatali címre (Komárno) küldendő.

T. K-né V.-Kövezd. Levélben közölteket tudomásul vettük. — Kalanda, K. Gy. R.-Sobola, E. Cz. M. G. Michalovec, K. E. Ekecs. A kért számokat elküldtük. — D. I. Fedjmes. Címét javítottuk, levél ment. — T. J. Urovská-Panila, M. A. Zarnov, V. A. Vieska, B. P. V.-Toroňa, K. I. Lučenec. Tagjaink sorába felvettük. — S. I. Medve. Katonai címét nem közölte, a lapot nem tudjuk továbbítani. — Ifj. P. I. Damážd, D. T. Hodos. Zsebnaptárt csak a tagjainknak adha-

tunk. — Sz. M. Lučenec, R. E. G. Madar, P. J. Bratislava, K. J-né Andód. Címüket a kívánt módon javítottuk. — F. Gy. Mátas. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat küldjük, naptárt és egyesületi jelvényt küldtünk. — B. B. Nasvad, Sz. S.-né Košice, J. E. Berehovo. Naptárt küld-

TARTALOM:

Vezércikk: Boross Béla: Családi ünnep. — A pedagógia műhelyéből: Willand János: Milyenek kell lennie a jövő embertípusának? — Fórum: Anna Sluková: A szociális gondoskodás. (Folyt.) — Egyesületi élet. Nyugtázások. — Kocsis Árpád: Ünnepi közgyűlés Galántán. — Oswald Lajos elnöki megnyitója Galántán. — A párkányi tanfőnemze szervezéséről bizottságának jegyzőkönyve. — Halálozás. — Krónika: Szepesi Gyula: »A múlt és jelen pedagógiájának...« — Közművelődés: A járási Magyar Közművelődési Testületek figyelmébe. — Szkladányi Károly: A községi könyvtárakról szóló törvény és a megjelent rendeletek. (Bevezetés.) — Szemle: Bel- és külföldi folyóiratokból. Könyvek, folyóiratok. — Hírek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKÝ JÁNOS

reálgimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT **KÉT KÖTET - 576 OLDAL.**

A Közlérsaság fenállása óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondattanát és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.

A kiváló kézikönyvet nem nélkülözheti
egyedül tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendeljék meg!

A teljes, két kötetes mű ára félve Ké 59—
Egy kötetben, erős vászonkötésben „ 60—

KAPHATÓ

minden könyvtárárusban és a kiadónál
Huszár István könyvtárárusában, Nitrán.

MAGYAR TANÍTÓ

általános tanügyi folyóirat,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)

és
a Podkárpatzka Ruszi ált. Magyar Tanító Egyesület
hivatalos lapja.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Júliusban és augusztusban
havonta egyszer.

Laptulajdonos és kiadó a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanító Egyesület.
Felelős szerkesztő: Boross Béla.

Társszerkesztők: Szepesi Gyula, Uherezky Géza, Willand János.
Kötészerkesztő: Gáspár János.

Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.
Szerkesztőség: Dolnie Saliby—Alsószeli.

Kiadóhivatal: Komárno—Komárom, községi elemi iskola.
Előfizetési ár: évente 40— Ké. Egyes szám ára 2— Ké.

Az A. M. T. E. tagjai a lapot a tagsági díj fejében kapják.
A tagsági díj évi 80— Ké.

A közlésre szánt kéziratok (cikkek stb.) a felelős szerkesztő címére
küldendők: Boross Béla tanító, Dolnie Saliby (Alsószeli), Galántai járás.
A kiadóhivatal ügyeit (előfizetések, hirdetések, reklamációk) Árendás
József központi pénztáros és Telkes Mihály központi ellenőr intézik.
(Komárno, községi elemi isk.)

Címek: A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos, központi elnök,
Bratislava, IX. Hrboň-u. 15. — Titkárság: Vásárhelyi Károly, főtitkár,
Uherezky Géza, titkár, Komárno. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a
közp. elnök címére küldendők. E levelekben közölni kell a tags. számot.

A Magyar Tanító előfizetési ára:

egész évre 40 Ké, félévre 20 Ké, negyedévre 10 Ké. Szá-
monként 2 Ké.

A Magyar Tanító tanügyi közlöny hirdetési díjszabásai:

Egyszeri közlésnél:

1 egész oldal	80 Ké
1/2	50
1/4	30
1/8	15

Engedmények:

3×i közlésnél	15 %
6×i	20 %
12×i	25 %
24×i	30 %

Évi hirdetéseknel:

1 évre 1 egész oldal	900 Ké	
1	1/2	500
1	1/4	320
1	1/8	200

Pályázati hirdetések:

Szavanként	40 fill.
Vastagabban szedett szó	60 fill.

A hirdetések szövege, a terjedelem és időtartam megjelölésével a Magyar Tanító kiadóhivatala címére Komárno, községi elemi iskola, küldendők.

Karácsonyi sirámok...

Valami fájdalmas törvényszerűség alakult már ki a köztisztviselők karácsonyelőtti hangulatában. Évről-évre megisméllődnek az állami költségvetés tárgyalása körüli események, s már az őszi parlamenti munka kezdetén előrevetít sötét árnyékát a tisztviselői kar szomorú karácsonya. Miniszteri nyilatkozatok vezetik be a költségvetés harcát: egyengetik az úttját, hogy karácsonyra ünnepi fényben: egyensúlyban ragyogjon a nemzetgyűlés karácsonyfáján. Hogy ugyanakkor a tisztviselők karácsonyfája dísztelenné váljék, vagy éppenséggel végképp el is maradjon az már megszokott másodrendű kérdés...

Az előzetes bejelentésekből és a költségvetési vita során elhangzott kijelentésekből nyilvánvaló, hogy a fizetésszállítások a következő esztendőben is érintetlenek lesznek. Az ígéretek ígéretek maradtak, s amit nagylelkűen meghagytak a tisztviselőknek: a remény, hogy az általános gazdasági viszonyok javulásának esetén sor kerülhet a takarékosági intézkedések fokozatos csökkentésére.

A tisztviselők tábora tehát imádkozzék, hogy a gazdasági helyzet forduljon jóra, hogy a növekvő drágaság szűnjék meg, hogy a munkanélküliek serege apadjon, hogy az államháztartás bevétele növekedjék, az adóhátralékok mind befolyjanak, s akkor talán lehet reménye, hogy ő is visszakapja letört kenyérének egy darabkáját. Tudjuk jól, mennyire lehet becsülni ezt a reményt, s szinte biztosra vehetjük, hogy egy évig megint szóba sem fog kerülni a jólbevált takarékosági »szankciók« ügye. A karácsony áhítata elfeledtetli a méltatlanságot, az ünnep csendje, mint egy súlyos, hangfogó szőnyeg, beborítja, elföldi, letompítja a föl-föltörő sirámokat...

A miniszteri megnyilatkozások közt föltűnt a hadügy-miniszter beszéde, aki reszortjának védelmében kijelentette, hogy ha felelősséget kell vállalnia a hadseregért, akkor joggal követeli, hogy gondoskodás történjék a fizetéses katonai személyekről. Semmit sem segítenek a puskák, gépfegyverek, ágyúk, tankok és repülőgépek, ha a parancsnokok elégedetlenek lesznek. Az állam érdeke e tekintetben oly nagy, hogy ezzel szemben eltörpülnek az adófizetők, a várható költségvetési hiány és az államadósság szempontjai. Mach-nik miniszter eme nyilatkozatával kapcsolatosan találon jegyzi meg a »Český Učitel«, hogy miután a többi miniszterek, akiknek reszortjában hasonlóképpen az állam boldogulásán, megtartásán és védelmén munkálkodó fizetéses tiszt-

viselők vannak, nem követik Machnik miniszter példáját, sok okunk van az elégedetlenségre. Nem lehet kibúvó e tekintetben az sem, hogy rámutatnak a hadsereg kivételes jelentőségére a mai időben, mert siralmasan gyenge hadsereg lesz az, ha a katona nem részesül a megelégedett tanító és tanár révén jó előképzésben, ha a vasútnak nem fognak jól működni a megelégedett alkalmazottak kezében, s végül, ha nem lesznek megelégedett tartalékos tisztek, akikről tudjuk jól a világháborúból, hogy ők hordozták a tényleges harcok minden terhét — írja a Český Učitel.

De ha megmaradunk a békés, nyugodt polgári életre való és oly sokszor elismételt hivatkozásunknál, akkor sem kevésbé fontos, hogy az államnak megelégedett tisztviselői legyenek. Ezt a megelégedést egyaránt értjük erkölcsi és anyagi vonatkozásaiban. Milyen lélekkel nevelje és tanítsa a gyermeket a tanító a társadalom intézményeinek tiszteletére, megbecsülésére, amikor ugyanez a társadalom éveken át minden lelkiismeretfurdalás nélkül »takarékoskodik« az ő kárára! S miképpen várható gazdasági föllendülés, ha éppen a legjobb fogyasztó, a tisztviselő vásárlóképessége csökkent a legreménytelenebbül! Ha illetékes tényezőink tényleg, igazán és helyesen akarnák a viszonyok megváltoztatását, akkor szerintünk fordítva kellene kezdeni: adják meg a tisztviselőknek az őket törvényesen megillető illetményeket, s akkor bizonyosan megtörténik a nagy csoda: megindul a frissebb gazdasági vérkeringés, meglendül a pangó ipar és kereskedelem, egyszóval visszatér az anyagi jólét. De állandóan ugyanegy társadalmi réteg vállát terhelni, áldozatkészségére apellálni, s ráadásul szinte kötelességévé tenni, hogy a gazdasági helyzet megjavításán teljesen lenyírbált anyagi erejével elsősorban ő munkálkodjék: ez nem lehet sem okos, sem taktikus. Legfőképpen pedig nem igazságos!

Szomorú, hogy a százezres taglétszámmal dicsekvő exekutíva, a tisztviselőszervezetek végrehajtóbizottsága nem képes számbeli és erkölcsi hatalmával gátat vetni az egyoldalú takarékosági törekvéseknek. Sajnálatos jelenség, hogy utóbbi időben már egészen elcsendesedett ez a nemrég még erélyes és bátor testület, s amily mértékben tompult a hangja, akképpen lett egyre határozottabbá az a »nem«, mely a tisztviselők jogos követeléseit következetesen megválaszolja. Valami fásultság észlelhető a tisztviselőegyesületek orgánumain is, mintha valamennyi belefőrdött volna ezekbe a vigasztalan karácsonyokba: úgys hiába minden!...

Nem, nem szabad abbahagyni a küzdelmet, nem szabad szögbe akasztani a kardot. A törvény és az igazság útján nem szabad kapitulálni. S ha gyenge hangunk csak fájó sírások hangja is: benne vibrál sértett jogunk, a tiltakozás! (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Hogyan hallgassuk az iskolarádiót?

Írta: Féja Tibor.

Harmadik esztendejébe lépett a csehszlovákiai magyar iskolarádió. A hallgatók tábora egyre növekszik. Egyre több és több tanító ismeri fel, hogy a kultúra mily hatalmas fegyvert adott a kezébe az iskolarádióban. Rádiót hallgatni az iskolában azonban nem elégséges, mert kellő előkészület és a hallott anyag feldolgozása nélkül, talán okoz néhány kellemes percet a hallgatóinak, de pedagógiailag keveset nyújt, sokkal kevesebbet, mint céltudatosan előkészítve, ügyesen alkalmazva, felhasználva.

Tehát nemcsak a hallgatás, hanem a »hogyan« is fontos. Megfigyeltem a gyermekeket az iskolarádió hallgatása közben kellő előkészítés után és kellő előkészítés nélkül. Számos kőlégától is kaptam e téren igen hasznos anyagot. Ezekből igyekeztem leszűrni azt, hogyan kell az iskolarádiót helyesen előkészíteni és a hallott dolgokat felhasználni. Eddig megnehezítette az előkészítést, hogy a tanítók sokszor megkésve értesültek az iskolarádió műsoráról, de most megváltozott a helyzet. A »Szivárvány« a csehszlovákiai magyar iskolarádió hivatalos lapja lett, s belőle ideje korán, mindenki értesülhet a műsorról.

Hogyan történjék az előkészítés? A tanító talán bővítsé ki a Szivárványban közzétett tartalmakat? Nem! Ezzel a gyermek előtt csak unalmassá teszik az előadást, hangjátékok, hisz előadás előtt ismeretes lesz az anyag és nem fogja őket lekötöni. Az előkészítés módja egészen más. Azt hiszem, legjobban konkrét példákkal tudom megvilágítani. A bratislavai Vásárcsarnok ismertetése van műsoron. Tegyük fel a térképet, merre is van Bratislava? Keressük meg. Talán akad egy-két bratislavai képeslapunk is, mutassuk meg. Lapoztassuk fel az olvasókönyveinkben a piac képét. Nem is kell beszélünk, csak egy-két szót, sok idő sem kell hozzá és a gyermekek másképpen fogják hallani az iskolarádiót, mint enélkül. Előttük a térkép, a képek és amit hallanak, mindjárt rögzíteni tudják a szemükkel. Egyúttal diadalra jut az a pedagógiai alapelv is: Minél több érzékszervet foglalkoztatni. Vagy egy másik példa. Petőfi életéről szóló hangjáték van műsoron. Azt hiszem, mindegyik faluban akad képe koszorús költőnknek. Függeszük ki. Mutassuk meg térképen Petőfi mozgalmas vándorútját a kiskőrösi családi helytől a véres segesvári csatáig. A gyermekek egy része helymemóriára épít, ezek a hallottakat majd odarögzítik a képhez, vagy a Segesvárt jelölő kis karikához. De a többiek is hasznos merítenek belőle. Ahogy megszólaltatja Petőfit a rádió, meg fog elevenedni előttük a kép, ahogy elvezet a hangjáték Petőfi mozgalmas életén keresztül, szemük szántani fogja a térképet és szinte előttük lesz a pozsonyi országút, melyen elindult Petőfi a dicsőség felé.

Elő lehet és elő kell készíteni a felolvasásokat is. Azt hiszem, ezt is legjobban konkrét példával világítatom meg. A fényképezőgépről szóló felolvasás szerepel a műsoron. A legtöbb tanítónak akad fényképezőgépe, filmtekerese, lemeze, ha ezek nem, különböző fényképei. Tegyük ezeket a gyermekek szeme elé és az előadás színesebbé, hatásosabbá válik, mert amit a hang nem tud visszaadni, amit a gyermek a hallottakból nem tud felfogni, ezt pótolja a szemlélet.

Ha így előkészítettük a hallgatást, az iskolarádió hatását sokszorososan fejlesztettük. Azonban ez még nem elég, hanem a hatást ki is kell használnunk. Erre szolgál a hallottaknak okos és célszerű felhasználása. Nincs rá idő — hallom az ellenvetéseket. Van! Az iskolarádió műsora a lehetőséghez képest alkalmazkodik a tanmenethez, az anyagát mindenütt fel lehet használni, amint számos iskola fel is használta, mégpedig sikerrel. Igen alkalmas téma az iskolarádió műsora a fogalmazásra. A gyermekek örömmel írják le a hallottakat és versenyezni fognak, hogy kié lesz a legszebb? Különösen, ha tanítójuk felküldi az iskolarádióhoz, mert a Postás bácsi megszokta dicsérni a jó fogalmazókat. Aki nem látta, nem is tudja felfogni, hogy milyen jól esik ez a gyermekeknek. A bratislavai állami polgárból felküldtek néhány fogalmazást az iskolarádióhoz. A következő alkalomkor megfigyeltem a fogalmazókat. Szinte reszketve várták a postát és le nem írható öröm ült az arcukon, midőn a hangszóróból szétszóródott az üzenet: Szabó Pálnak és Borsos Gyulának, a bratislavai állami polgári iskola növendékeinek... Mennyivel inkább nagyobb öröm, nagyobb élmény egy eldugott kis falu iskolája növendékeinek, hogy messze Bratislavából meghallják neveiket, micsoda büszke öntudat ül arcukon, hogy Szlovenszko összes magyar iskolásai előtt megdicsérték őket. Egész biztosan, ez ösztökélni fogja a fogalmazáshoz azokat is, akik eddig a fogalmazás helyett azon gondolkodtak, hogy hová mennek játszani az előadás után. De nemcsak a fogalmazásnál használhatjuk fel az iskolarádiót. Ott a rajz és kézimunka is. Rajzoltassuk le a bratislavai Vásárcsarnokot, a ligeti vurstliit. Csináltassunk kézimunkákat is. Az egyiket a repülőgép berregése repülőgép készítéséhez, a másikat a falusi harang mélabús kongása templom készítéséhez fogja ihletni. Már eddig is számos szép munkát küldöttek be és büszkén mondhatom, hogy Prahában is megcsodálták a szlovenszko-i kis magyarok készítményeit. Egész természetes, hogy az éneknél, honismeretnél és a többi reáliáknál is felhasználható a műsor. Van már olyan falusi iskola is, ahol gyermek-önképzőkör is alakult az iskolarádió hatására. Versekkel, hangjátékokat írnak, több már mikrofon elé is került. Ki tudja, talán egy újabb Szabó Pál, Sellyei József fog elindulni e kis falusi magyarok közül...

Nincs akadály az iskolarádió előtt. Eldugott, szegény, kis falucskákban bevezették már, nem rettenve meg anyagi áldozattól, közönytől. Be kell vezetni mindenütt és fel kell pedagó-

gíaiilag használni. Ne ismerjünk akadályokat, mert a kultúra érdekében mindent le kell győzni. A mai élet nehéz és küzdelmes és e küzdelemben a kevésbé kultúrált lemarad. Nekünk magyar tanítóknak a kötelességünk, hogy az élet nagy küzdelmeibe a kultúra fegyvereivel felszerelve küldjük ifjúságunkat, hogy becsülettel megállhassák helyüket. Ennek érdekében a legkisebbet sem szabad elmulasztanunk, annál inkább oly hatalmas segédeszközt, mint az iskolarádió.

A globális módszer és a magyar tanítóság.

II.

A globális módszer részletezése előtt állapítsuk meg e módszer helyét a modern pedagógiában. »A globális módszer nem is módszer a szó szoros értelmében, hanem általános elv és princípium, melynek gyökerei kultúr-, társadalmi és filozófiai nézetekben vannak«. (Dr. Příhoda Václav: Globální metoda-nové pojetí výchovy, 1931.) Az iskolában globalizáció alatt a tanításnak természetes egységben történő folyamatát értjük. A globalizáció, mint a neve is mutatja, nem hangsúlyozza ki a részeket és elemeket, hanem az egészből indul ki és megőrzi azt mindaddig, amíg a gyermek természetes fejlődés után nem jut el az elemzéshez. Ebben az értelemben tehát a globalizáció a valóságára és a természetességre való törekvést jelenti.

A gyermek igen jellemző és a modern pedagógia számára irányadó tulajdonsága, hogy a jelenségeket és tárgyakat teljes egészükben látja és csak később jut el a részekhez; ezt nevezi Decroly O. dr. belga orvos globalizációnak, vagyis az egész érzékelésének. A modern pedagógia meg nem hamisított, természetes szituációk elé állítja a gyermeket, mert csak így reagál azokra a gyermek természetesen: helyesen. (Természetes szituáció — természetes reakció.)

A globalizáció kérdésével számos francia, orosz és német

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

pszichológus foglalkozott. Megfigyelésük eredménye az volt, hogy a felnőttek is totálisan érzékelnek; a tárgyak s jelenségek egyes részei illetve részletei alá vannak vetve az egésznek. A gyermeknél az »egész« képe olyan erős, hogy a gyermek érzékelésének a jellege komplex vagyis globális, írja idézett művében Příklad Václav dr. Ez a modern pszichológia és pedagógia vezérgondolata. Míg azelőtt a pszichológia a lelki jelenségek elemeinél kezdődött (képzet, asszociáció stb.), amelyekből összerakta és magyarázta a lelki jelenségek nagyobb egységeit, addig a modern pszichológia nem elemez, hanem az egyén viselkedését és alkalmazkodását figyeli az egyes szituációkban. »Az új tantervi szabályzat is eme új felfogásra épít, a tagoltság, az analitikus-szintetikus atomizálás helyett a világ és az élet egységét hangsúlyozza. (E megállapítás mélyebb értelmezése már világnézeti kérdés. — Cikkrő.) A XIX. század a specializálódás, szétesés, atomizálódás korszaka volt. Az atomizáló törekvés jelentkezett a pszichológiában és a pedagógiában is. Ezt az elemző-összetevő pszichológiát... a mai napig megtartották a tanítóképzőkben, hivatalosan jóváhagyott pedagógiai tankönyvekben. Tehát a mi fiatal tanítóink a ma már filozófiai, lélektani és pedagógiai szempontból túlhaladott elemző-összetevő szellemben vannak nevelve.« (Dr. Růžička Vl.: Filozofický a psychologický základ osnov pro školy Rudové, Naša Škola, X. évf. 10. szám.)

A lelki élet oszthatatlan egész, részei önmagukban értelmetlenek, csak az egész jelenséggel kapcsolatban van jelentőségük. »Ennek a filozófiai-lélektani felfogásnak az értelmében a tantervi szabályzat ajánlja az alsó fokozaton a tanítás összpontosítását. Ebben a korban a gyermek »globális« csak az egészet, a szemlélt dolgok egységét érzékeli és képtelen elvont analízisra. Csak a nagyobb gyermek, körülbelül a mi középső fokozatunkon, kívánja természetszerűleg a látottak elemzését.« (Dr. Růžička i. c.)

A mi iskolai pszichológiánk még a szenzualisztikus és asszociációs pszichológiára támaszkodik, amely a lelki jelenségeket sematikusán fogja fel. A lélektan feladatát a lelki jelenségek analízisében és bizonyos kategóriákra (szisztém) való osztásában látja. A túlságba vitt részletezés szem elől téveszti az egészet, ami nélkül a rész elveszti értelmét. A modern pszichológia nem analízáló, hanem funkcionális, vagyis az egyénnek az egyes szituációkba való beleélését figyeli. A funkcionális pszichológia a didaktikába egészen új irányt visz be; (globalizáció) amely a széteső tananyag egységesítésére törekszik. »Míg az ú. n. tananyagkoncentráció, mely még Herbart idejéből maradt ránk, gyakran össze nem illő elemeket kapcsolt össze, addig a globalizációs törekvés a természetesen adódó szituációkban valósul meg. Ezért nem kezdjük ma az anyagot, mint azelőtt a régi tantervi szabályzat idejében, elemekkel az írásnál, számolásnál, rajzolásnál, kézimunkánál, igen, az olvasásnál is (miért volna ez kivétel?) hanem egészekkel.« — írja Růžička dr. Majd tovább: »A globalizáció (ha Příklad kifejezését használjuk) tehát alfája és omegája a népiskola alsó fokozatának. A tantervi sza-

bályzat a globalizációt »összpontosított tanítás« névvel jelzi, amelyet ajánl az alsó fokozaton és amelyet tudományos megindokoltságánál fogva ezen a fokozaton mindenütt következetesen be kellene vezetni.«

Ebből láthatjuk, hogy a globális olvasás-tanítási módszer szerves része a modern pedagógiának. Nem lehet támadni vagy elvetni e módszert anélkül, hogy ne támadnók vagy el ne vetnők a modern pedagógiát. Az új tantervi szabályzat a globalizáció szellemében (és nem a koncentráció szellemében!) készült ugyan, de teljes egészében és következetesen nem tudta azt megvalósítani az összes tárgyaknál.

Mikor a globális módszerről beszélünk és eme »új« olvasási módszerrel szemben állást foglalunk, nem vonhatunk csak egyszerű párhuzamot a régi módszerek és e módszer között, amennyiben két teljesen különböző, sőt egymással ellenkező pedagógiai áramlat kiszakított részeivel van dolgunk.

Lami József.

FÓRUM

„Szavak és tettek.“

A Magyar Tanító október 1-i számában megjelent ily című cikkemmel kapcsolatban az Új Élet novemberi száma közölte Juhász Béla kartársam hozzászólását, amely cikkemet a Prohászka-körök elleni támadásnak tünteti föl. »A mérges vezércikkre — írja Juhász — Sinkó Ferenc válaszolt békülékenyen, de tárgyilagosan. Előre is leszögezem a tényt, Boross Bélának nincs igaza, amikor éppen a Prohászka-Körök ellen lép fel támadólag. Sinkó Ferencsel viszont kezét szorítok, már csak azért is, mert mérsékelni tudta magát és szervező kívánságait öntötte egy olyan cikkbe, amelyben minden higgadtságot mellőzve egyszerűen csak visszavágni kellett volna.« Majd foglalkozik a cikkíró az »öregek és fiatalok« problémájával, végül ezt írja: »Boross Béla cikke is az idősebb tanító-generáció véleményét tolmácsolta. Ezt a véleményt azonban, éppen a Prohászka Körök ellen, a fiatalabb tanítóság aligha írná alá. És most tegyük le az álarcot, hogy ezt a cikket a katolikus tanítóság nagy része sem írná alá. Eppen eleget ibolyáskodtunk már eddig, s ideje, hogy kidugjuk a fejünket a bokor alól. A Prohászka Körök munkaprogramját eddig senki sem ócsárolta, a Magyar Tanító az, amelyik pálcát tör felette. Lehet, hogy tévedek, de a szívem azt súgja, hogy ez a támadás Prohászka, Széchenyi és Szekfű szelleme ellen irányult. Mert miről is van szó? Mindnyájan érezzük és látjuk, hogy a tanítóság vállaira a szorosán vett pedagógiai munkán kívül egyéb szociális és társadalmi terhek is nehezednek. Ebből a szociális és társadalmi teherből akarják kivonni

részüket a Prohászka Körök, de hangsúlyoznom kell, hogy vallási különbség tétel nélkül. Ebben a munkában sohasem voltak és sohasem lesznek önzők és magukra hagyottak, mert ha jól tudom, munkaprogramjukat éppen az idősebb tanítóság és papság részéről is sokan megértik és támogatják.

»Végezetül még csak annyit: ha már szellőztettük is a dolgot, legalább egészségünkre váljék. Ezt az ügyet ebből a szempontból lezártnak tekintjük, de hangsúlyoznunk kell, hogy mi elsősorban is prohászkások vagyunk.»

Mindenekelőtt sajnálkozásomat fejezem ki, hogy Sinkó Ferenc békülékeny, de tárgyilagos» válaszát nem volt módomban olvasni, de így is köszönettel tartozom neki azért, hogy »mérés-kelni tudta magát«, holott a Juhász Béla tanítóttestvér nézele szerint »minden higgadtságot mellőzve egyszerűen csak visszavágni kellett volna.« El kell oszlatnom Juhász kartársam amu tévhitét, hogy az általa kifogásolt cikk »az idősebb tanító-generáció véleményét tolmácsolta«. Ez nemcsak azért tévedés, mert a Magyar Tanító vezércikkei nem igazodnak semmiféle generációs elmélethez és szemlélethez, de főként azért, mert »fiatal és öreg tanító« között a tanítói munka értékelésében s a mások rólunk alkotott véleményének elbírálásában még vérmérsékleti különbség sem lehet. A »tanítói« név egységét mi így értelmezzük és sohasem gondolunk arra, hogy az önmagunkért vívott küzdelem közepette egyes tanítók »leteszik az álarcot«, s »nem frják alá« azt, amit a magyar tanítói egyetemesség érdekében papírra vetettünk. Nem gondolunk erre azon egyszerű oknál fogva, mert mi »álarcos« tanítót nem tudunk elképzelni.

Dehát miről is van szó? Juhász kartárs azt mondja, hogy lámadásról. »Eppen a Prohászka Körök ellen...« Ha mindenáron egyetlen meghatározásba akarnók foglalni a »Szavak és tettek« lényegét, akkor mi csak a »tillakozás« definícióját találjuk erre alkalmasnak. Vagyis a magyar tanítóság tillakozik az ellen, hogy az ifjúsági szervezetek (mi tagadás? a Prohászka Körök is) kongresszusaikon, előadásaikban a tanítóság kultúrmunkáját szóra sem méltatják, s megállapítja, hogy amit a falu tanítói rendszeresen művelnek a népkultúra gyakorlati talaján, annak elméletét az ifjúsági gyűlések, ankétek hangzatos fogalmazásban mint ifjúsági »kezdemenyezést« hirdetik. A Magyar Tanító nem »ócsárolja« a Prohászka Körök programját, sem pedig »pálcát« nem tör felette; sőt az a bizonyos cikk éppen arra mutatott rá, hogy a kongresszusokon elhangzó szép szavak a tanítói munkakörben válnak sűrűre tettek. Ha Ju-

KARACSONYI ZENEALBUM

(Bárd, Rózsavölgyi kiadása) 1935—36 évi kiadás már megjelent és kapható könyvesboltunkban, Galántán.

Tartalma:

Magyar nóták, operett számok, hangosfilmek sláger dalai, új modern tánczenék.

Ára 36 Ké.

hász kartársnak a »szíve azt súgja, hogy ez a támadás Prohászka, Széchenyi és Szekfü szelleme ellen irányult«, akkor nagyon hiányosan érzd tanítói szíve van, mely nem tudja fölfogni a tanítói írásokból a tanítói lélek üzenetét. Nem tarthatjuk szerencsésnek hozzászólásának ama »frappáns« befejezését sem, melyben hangsúlyoznia kell, hogy »mi elsősorban prohászkások vagyunk.« Ennek az »elsősorban«-nak a hangsúlyozása kisebbségi élelsorsunkban eléggé veszélyes dolog. Mert ha — jobb sorsra érdemes buzgalmában — máról-holnapra minden kisebbségi magyar kitalálja, hogy ő »elsősorban« micsoda, akkor itt olyan kisebbségi konglomerátum keletkezik, hogy ember legyen, aki kiigazodik benne. Különösen a magyar tanító az, akinek nem szabad az ilyen megkülönböztetésekkel játszani, s aki egy olyan kari szervezet tagja, mely magába ölel minden sorstestvért, vallási és világnézeti különbségek nélkül. Ha pedig valaki *ugyanakkor* tagja egy másik közösségnek is, akkor ezt nem teheti első, vagy másod-sorban, hanem csakis énjének, gondolat- és lelkivilágának, ugyanazon egységes, elválaszthatatlan szellemi tartalmának teljes fölajánlásával. A tanítói lélekben békességben megfér egymás mellett a kari, szociális és világnézeti öntudat, de szükség sincs arra, hogy egyiket a másik fölé »hangsúlyozzuk«.

Juhász tanítótestvér szerint »a Magyar Tanító szerkesztője el nem sajátítható vehemenciával támadja és vonja kétségbe a Prohászka Körök öt éves munkáját.« Ilyen beállításban mindenetre elítélendő volna a »támadó« eljárása, de ha a kérdéses cikket a tanítói érdekszolgálat szemüvegén át olvassuk, rá kell jönnünk, hogy a M. T. szerkesztője — igenis: vehemenciával — emelte föl szavát, hogy a magyar tanítóság tizenhét éves kisebbségi kultúrmunkája — föllünő elhallgatással — kétségbe ne vonassék! Ha kritizáltunk, akkor programot és nem munkát kritizáltunk. Hiszen a józanságáról ismert Gömörly János is ezt írta a Prágai Magyar Hírlapban a prohászkások nyári programadásáról (s ezt az Új Élet is érdemesnek tartotta idézni szept.— októberi számának 463. oldalán): »... ez a szép program, persze, ha meg is valósul...« Vagyis a prohászkások is elismerik, hogy programjuknak meg kell valósulnia. Ami pedig még nem valósult meg, azt hogy lehetett volna »támadni«?

Az Új Élet szerkesztőségének Juhász Béla cikkéhez fűzött megjegyzéséből is kivehető (»... felszólítjuk a nyilvánosság előtt úgy a Magyar Tanító cikkíróját, valamint azokat, akik azzal a cikkel egyetértettek, hogy készítsenek elő már mostantól kezdve egy jövő nyári időpontra egy tanfolyamot a fiatalok számára, melyben reális, eredményt ígérő alapot adnak nekik az iskolán kívüli népnevelés és kisebbségi társadalom megszervezésénél szükséges munkához«), hogy »Szavak és tettek« című cikkünk lényegét nem a nemlétező »támadásban« látta, hanem abban a különbségben, melyet az elmélet és a gyakorlat között kidomborítani akartunk. Helyes! Ha a prohászkások valóban »vallási különbség tétel nélkül« óhajtják a kisebbségi magyarság szociális és kultúrügyeit előbbrevinni, akkor könnyen találkozhatunk a

népnevelés széles munkafrontján. Ami a nyári tanfolyamot illeti, ezt a kérdést szoros kapcsolatba hozhatjuk a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesületnek legutóbbi lévai nagygyűlésén a tanítóság továbbképzése tárgyában hozott nagyjelentőségű határozatával, mely az egyesület vezetőségének kötelességévé tette, hogy a közeljövőben akadémiai színvonalú továbbképző tanfolyamok megrendezését sürgesse országos jellegű tudományos és kulturális szervezeteink közreműködésével. A magyar tanítóság nem állítja azt, hogy a népi kultúrmunka minden tudományos leckéjét hibátlanul tudja, hiszen ezért keresi a továbbképzés és az önművelődés lehetőségeit, de azt nem engedheti meg, hogy elért gyakorlati eredményeit kipróbálatlan teóriák, üres szavak lekicsinyeljék. A tanfolyamokat mi nem is úgy képzeljük el, hogy azokon egy tudós előadó megfellebbezhetetlen szabályokat, rideg és merev paragrafusokat tár a passzív hallgatók elé, hanem az élet, a munka diskusszióját akarjuk az építő akarattal, a tudományos eszközökkel, a haladó korsellemmel. Mi elvisszük magunkkal ezekre a kurzusokra hivatásunk, munkánk tapasztalatait, hogy kellő értékére temperáljuk az elméleti módszerek gyakorlati jelentőségét.

Nem bízathatjuk a tanfolyamoknak a tanítói pályán még gyakorlatlan, azaz (nem félünk a kifejezéstől!) *fiatal* részvevőit azzal, hogy ott föltétlenül képesítést szereznek a gyakorlati kultúrmunkára, mert ezt tanfolyamokon nem lehet elsajátítani. De megismerjük egymás szándékait, elgondolásait, kicséréljük és kiegészítjük pedagógiai és szociológiai ismereteinket, mely utóbbiak különösképpen különböznek a belüli és a valóság szerint.

Hogy a meddő és fölösleges sajtópolitikának véget vessünk, s ez a szellőztetés csakugyan »egészségünkre váljék«, konkrét javaslatunk az, hogy a Prohászka Körök vezetősége forduljon Ocsovay Imre losonci tanítótestvérünkhöz, aki a SZÁMTE keretében rendezendő továbbképző tanfolyamok kérdésének előadója s aki a csehszlovákiai magyar kultúrszervekkel való tárgyalásai során már kész tervezetet dolgozhatott ki a nagyhorderejű határozat mindegyik ágában. A magyar tanítóság továbbképzésének előmozdítására alakult »kultúrbizottságban« minden testületnek helye van, amely őszintén és tiszta szándékkal kíván tenni valamit a nemes cél érdekében. S ha egymás közelébe jutunk, akkor a szíveink nem fognak egymásról litokzatos sejtéseket »sügni«, hanem félreismerhetetlen nyíltsággal, a sorstestvérségben unisono: *összedobognak!*

(bb)

Ifjúsági és közkönyvtárak kiegészítésénél

gondoljon könyvesboltunkra, ahol ifjúsági-

és szépirodalmi művek nagy választékban kaphatók.

TANSZEREKET ÉS SZEMLÉLTETŐKÉPEKET

könyvesboltunkban rendeljünk Galántán.

A szociális gondoskodás.

Irta és a galántai ped. szemináriumon felolvasta:
Anna Sluková, szociális gondozónő (Bratislava).

A Vöröskereszt Szlovenszkón szintén nem teljesít jelentéktelenebb munkát, mint a főt megnevezett két szervezet. Körülbelül 1929-ig a fiatalság gondozásának munkáját végezte. A Vöröskereszt munkája azonban legelsősorban is inkább egészségügyi, samaritánus jellegű és a lakosságnak betegápolási nevelésére irányul. További célja a felnőttek gondozása, a kivándorlók ügyében való közbenjárás, valamint a különböző természeti csapásoknál való segedelem-nyújtás. Szintén fenntart 68 anya- és csecsemő tanácsadót, amelyekben a gyermekeknek szociális és egészségügyi ápolásáról gondoskodik. Mivelhogy a szociális munkának ezen része a gyermekgondozók hatáskörébe tartozik, szó van ezen munkának központosításáról, mely ügyben a két egyesület központjai tárgyalnak.

Ha meggondoljuk, hogy milyen fontos és felelős munkát végez a fentnevezett egyesület a nyilvánosság javára, el kell ísmernünk, hogy azok érdekében, akik a segélyezésre és gondozásra rá vannak utalva, igen nagy szolgálatot tesz.

A szociális téren való működés általánosan jó gazdasági viszonyok közepette nemhogy csak örömteljes, de könnyebb is, mint a mai időben, mikor a feladatok és gondozásra szoruló egyének száma folyton szaporodik, és ezzel szemben a működés kifejlesztéséhez szükséges viszonyok folyton rosszabbodnak. Eppen ezért szükséges, hogy a szociális illetve a szociális egészségügyi munka lehetőség szerint központosítva legyen, hogy ezáltal a mai nehéz helyzethez viszonyítva ezen munkakör eredményesen és célszerűen legyen végezhető.

A háború előtt Szlovenszkón leginkább maga az állam végezte a szociális gondozás munkáját, ezenkívül működtek ezen a téren különböző egyházi szervezetek, melyek a saját tagjaikról gondoskodtak, legfőképpen pedig az elárvult gyermekekről. Még ma is fennállanak Szlovenszkón egyes ilyen intézmények. A gyermekeknek állami gondozása Szlovenszkón még ma is fennáll az 1901. évi törvény 8. és 9. szakasza értelmében. Az állam még ma is tart fenn két állami gyermekmenhelyet; az egyiket Rimaszombatban, a másikat Kassán, ahonnan az ott elhelyezett gyermekeket családi gondozásba adják ki. A legnagyobb telep, ahol a gyermekek családi gondozásban vannak elhelyezve, Myjaván van, ahol körülbelül 2.000 gyermek van gondozásban. Állami gondozásba csak olyan gyermekeket vesznek fel, akik önkéntes gondozásban nem részesülhetnek, tehát olyanok, akiknél nem lehetséges a gyermek nevelésére és ellátására szükséges összeget vagy a szülőktől, vagy rokonoktól, vagy önkéntes intézményektől beszerezni. Azonkívül az állam fenntart egy árvaházat Slovenská-Lupcsán és Kassán (Komenský intézet), ezen intézet az erkölcsileg megtámadt fiú-gyermekek

elhelyezését és nevelését szolgálja.

Hogy legalább bizonyos mértékben információval szolgáljak a szociális gondozás munkájának szervezéséről, röviden meg kell még említenem azokat az országos egyesületeket, amelyek a szociális gondozás bizonyos szakszerű ágával foglalkoznak.

Szlovenszkon igen sok a gyengeelméjű, nyomorék, vak és erkölcsileg meglámadt gyermek. Az 1931. és 1932. évben kereszttől vitt összeírás szerint összesen 8.000 ilyen gyermek élt Szlovenszkon, legtöbb ezek közül a gyengeelméjű gyermekek száma.

A nyomorék gyermekekről és azoknak elhelyezéséről a nyomorékok országos egyesülete, a felnőtt gyengeelméjűekről a gyengeelméjűek országos egyesülete Trencsénben, az erkölcsileg meglámadt asszonyokról és leányokról a »Záchrana« egyesület gondoskodik. A nyomorékok országos egyesülete Slávnícán a nyomorékok házáat tartja fenn, ahol 60 nyomorék gyermekről gondoskodnak. A »Záchrana« egyesületnek van egy újonnan felépített intézete Likéren, a rimaszombati járásban, amely intézet az erkölcsileg meglámadt leányok neveléséről gondoskodik. Ezen intézetnek megalakítása Szlovenszkon bizony igen szükséges volt, mert azelőtt az erkölcsileg meglámadt leányokat csak Morvaországban lehetett elhelyezni, ami igen körülményes volt. Ezen intézet 1932. szeptemberében kezdte meg működését és ma már 95 erkölcsileg meglámadt leány van benne elhelyezve.

Az intézetnek legnagyobb eredménye az, hogy az ott elhelyezett leányok megtanultak rendesen dolgozni. Azok részére, akik előtt az erkölcsileg meglámadt leányok nevelésével járó munka ismeretlen, elképzelhetetlen, hogy milyen nehéz egy ilyen leányt megtanítani dolgozni, és milyen nehéz munkával jár ezen leányok nevelése.

Ezidőszent nagyon hiányzik egy olyan intézet, amelyben a gyengeelméjűek neveléséről lehetne gondoskodni. Igaz ugyan, hogy van két privát intézet és azon kívül a Cyrill-Melchod nevű intézet Vágváralján, csakhogy ezen privát intézeteknek a legnagyobb hibájuk az, hogy egy gyermek elhelyezésével járó költségek havonta 600 Ké-ra rúgnak, amely összeget lehetetlen egy önkéntes szociális intézménynek felhajtani és beszegezni. Ezen intézetekben való elhelyezésekről csak a népjóléti és egészségügyi minisztériumok intézkednek, s különösen az úgynevezett kedvezményes helyekre való elhelyezésekről. Az ilyen elhelyezési lehetőségek igen ritkák és ezáltal nehezen sikerül egy szegény gyengeelméjű gyermeknek az elhelyezése. Ilyen körülmények folytán kénytelenek vagyunk a gyengeelméjű gyermekről úgy gondoskodni, ahogy azt a mai helyzet megengedi. Mindazonáltal sikerült egész Szlovenszkon a legutolsó 2 évben több mint 200 gyengeelméjű gyermek elhelyezése. És hogy ezen gyermekek elhelyezése sikerült, legislegelső sorban az országos választmánynak tartozunk köszönettel, mert az országos hivatal csak a gyengeelméjű és hibás gyermekek elhelyezésének költségeire évente 70.000 Ké szubvenciót nyújt. Másod-

sorban magának a nagyközönségnek is hálával tartozunk, mert a múlt évben a járási fiatalság gondozó egyesületek által a gyermeknap keretében megszervezett gyűjtéshez olyan mértékben járult hozzá, hogy a gyűjtésnek 25%-a, mely kizárólag a hibás gyermekek elhelyezésére fordítatik, 50.000 Ké-t tett ki. A fennálló hiányt pedig a szülők, vagy az illetékes községek és mások hozzájárulása fedezi.

A gyengeelméjű gyermekeken kívül sikerült még egy elég nagyszámú nyomorék gyermek elhelyezése a már fent megnevezett intézetben, Slávnícán. Ha mérlegeljük, hogy mennyi törekvést és energiát igényel ezen szerencsétlen gyermekeknek az intézetben való elhelyezése, el kell ismerni, hogy ezen munka kimeríti a mi erőnket. Mindamellelt meg vagyunk győződve arról, hogy azok segédelmével, akik érdeklődnek a szociális működés iránt és igyekeznek felebarátaikon segíteni, ebben az évben is sikerülni fog bizonyos összeget összegyűjteni, hogy ne legyünk kénytelenek azon gyermekekkel, akik az intézeti nevelésre rá vannak utalva, onnan kivenni, sőt ellenkezőleg, sikerülni fog talán még több gyermeknek az elhelyezése. Ha már ezen hibás gyermekek elhelyezéséről beszélek, megemlítem azt is, hogy minden egyes gyermek elhelyezésére havonta 200 Ké szükséges. Ezen összeg elég magas, úgyhogy akaratlanul is azzal a kérdéssel vagyunk kénytelenek foglalkozni, hogy ezen magas kiadás megfelel-e az elért eredménynek.

Ha a dolognak a pozitív és negatív oldalát vizsgáljuk, arra az elhatározásra jutunk: segíteni, elhelyezni és kiadni az összeget. Miért? Képzeljünk el egy családot, amely két kezének munkájából él. Ami azt jelenti, hogy úgy az apa, valamint az anya alaposan megdolgozik azért, hogy megkeressék azt az összeget, amely egy családnak a megélhetésére és fenntartására szükséges. Tegyük fel, hogy ezen családnak két gyermeke van: egy 9 és egy 11 éves fiúgyermek. Mind a kettő nyomorék. Fejlődésük szerint egy két éves gyermeknek felelnek meg, s állandóan rá vannak utalva mások gondozására. Ezen gyermekek gondozása teljesen igénybe veszi egy felnőtt személynek az idejét és munkáját, sőt néha még többet is. Lehetséges-e

Kérdésgyűjtemény a magyar nyelvtan tanításához.

Szerkesztette: Oszlényi József, ig.-tanító.

Vezérkönyv, mely magába foglalja a II—VIII. osztály tananyagát.

Megkönnyíti a tanító munkáját, mivel az anyag a tanterv szerint csoportosítva van.

Az elemi iskola felsőbb osztályainak tanulói részére is alkalmas segédkönyv.

Leszállított 7.— és 6.— Ké-s árakban

kizárólag könyvesboltunkban kapható, Galántán.

egy ilyen családtól megvonni a segélyezést, ha a járási gyermekgondozó egyesülethez fordul? Természetes, hogy nem. Ilyen gyermekeken kötelesek vagyunk segíteni, s őket intézetben elhelyezni. Ilyen gyermekek nemcsak hogy kimerítik szüleiket úgy testileg, mint gazdaságilag, hanem terhére vannak saját környezetüknek is. Egy gyengeelméjű gyermek nem felelős saját cselekedeteiért nem tehet a rosszaságnak és méregnek költőjévé, küönösen, ha mások felingertik, ami könnyen megtörténhetik, mert egy ilyen gyermek rendszeren környezetének neveltségére szolgál.

Munkánk végzése közben igen sok ilyen esettel találkozunk, tarkítva mindenféle más variációval.

Hogy a szociális gondozás munkájának terén céltudatosan dolgozhassunk, arra kell törekednünk, hogy központosítsuk úgy az összes munkaerőket, valamint az erre vonatkozó eszközöket, hogy egyesült erővel el lehessen érni a kitűzött célt.

Ha az egyik oldalon arra törekszünk, hogy a munkaerő kifejtése összpontosítva legyen, úgy a másik oldalon arra kell törekednünk, hogy ezen munka program- és tervszerűen meg legyen alapozva. Valamely munkának jó véghezviteléhez okvetlenül szükséges, annak tervszerű organizálása. Ami azt jelenti, hogy abban az esetben, ha a szociális gondozás terén egy bizonyos munkát akarunk kifejtetni, szükséges a gondozásra szoruló egyének nyilvántartása, azonkívül ismerni kell a szociális intézmények berendezéseit és feltételeit, hogy ezen adatok alapján be lehessen szerezni mindazon anyagi és formai feltételeket, amik egy gyermeknek az elhelyezéséhez szükségesek. Például: hogy életbe lépett az anyák- és csecsemők szociális gondozása, amely munkát az anyák- és csecsemők tanácsadója fejté ki, annak közvetlen oka a csecsemők magas halandósága volt. Hosszú megfigyelések alapján rájöttek az orvosok arra, hogy a csecsemők magas halandóságát különösen az okozza, hogy a csecsemők nem kapják meg azt a gondozást és táplálást, amelyre nekik gyenge szervezetük miatt szükségük van. A csecsemőknek így irányban való gondozásáról a nagyközönség rendszerint megelégedezik és ezt a kérdést rendszerint elhanyagolja. A közönségnek ez irányban való neveléséről az anyák-

Makkai Sándor

híres történelmi regényei

megrendelhetők könyvesboltunkban Galántán.

Táltoskirály ára 30.— Ké.

(a tatárjárás előtti idők)

Asárgavihar I/II. köt. ára 60.— Ké.

(a tatárjárás)

Ördögszekér ára 30.— Ké.

és csecsemők védő egyesülete gondoskodik, mely intézmény programmszerűen neveli a közönséget a csecsemők helyes gondozására és táplálására, hogy ezáltal megakadályozza a csecsemők megbetegeződését. Hogy ezen munkakör helyes mederben haladjon, ahhoz szükséges volt megállapítani a csecsemők születési és halandósági statisztikáját, meg kellett állapítani ezen a téren a szociális és biológikus okokat, hogy ezáltal a munka a megfelelő irányban kifejlhető legyen.

Hogy teljes képet nyerjünk a szociális gondozás munkájáról, meg kell még említenem a szlovák asszonyok »Zivena« nevű szervezetét és annak működését. A Zivena leginkább a falvak közönségének népjóléti nevelésével foglalkozik, mindenféle tanfolyamokat rendez, amelyekben megtanítja a népet rendszeresen főzni és megtanítja a népet saját terményeinek rendes felhasználására, neveli őket a higiénia terén, valamint tanácsokat ad a testi és lelki nevelés terén is.

Engedjék meg, hogy behatóbban foglalkozzam az anyák- és csecsemők védőegyesületének, valamint a járási fiatalsággon-
dozó egyesületek munkájával.

Az anyák- és csecsemők tanácsadója nyilvántartásban vezeli az összes, működésének területén lakó két, esetleg hat éves korú gyermekeket. Gondoskodik ezekről a gyermekekről olyan módon, hogy állandó orvosi felügyelet mellett, figyelemmel kíséri ezeknek táplálkozását és nevelését stb. Ezt a munkát kétféleképpen végzi. Egyrészt magában a tanácsadóban (hivatalos helyiségben) egy bizonyos meghatározott időben, berendeli a nyilvántartásban vezetett gyermekeket orvosi vizsgálatra, mely természetesen ingyenes; minél fiatalabb a gyermek, annál sürűbben látogatja ezt az orvosi rendelőt, az idősebbek már ritkábban és a két éven felüli gyermekek negyedévenként egyszer, az orvosi lelet szabja meg a gyermekek élelmezését és gondozását. Másrészt a tanácsadó figyelemmel kíséri a nyilvántartásában vezetett gyermekeket magában a családban is. A szociális gondozónő állandóan ellátogat az illető gyermek otthonába szükség szerint többször vagy kevesebbszer, és meggyőződik arról, hogy az anyák betartják-e a gyermek nevelése és táplálása tekintetében nekik adott tanácsokat. Megfigyeli a család többi tagját is és szükség esetén intézkedik.

Vezérkönyv a számtantanításhoz

az elemi iskola felsőbb osztályainak tananyaga,
valamint a

Tanítóképesítő számtanvizsgájának tananyaga.

Megjelent és kizárólag csak könyvesboltunkban
kapható Galántán.

ARA 24 KÉ ÉS A PORTÓ.

Figyelemmel kíséri továbbá a hat éven felüli és hibás gyermekek további fejlődését. (Az egészséges és normális hat éven felüli gyermekek már kiesnek a nyilvántartásból.)

A járási fiatalsggondozó egyesületeknek célja védeni a fiatalságot, ami átvitt értelemben tulajdonképpen az állam vagyonát képezi, s egyszersmind a nemzet jövőjének egy hathatós tényezője.

A járási fiatalsggondozó egyesület igyekszik megakadályozni a hiányban szenvedő fiatalság inségét, kik saját hibájukból olyan helyzetbe kerültek, hogy másoknak a segítségére szorulnak. Ma, midőn az általános rossz gazdasági viszonyok és munkanélküliség igen sok anyát sok esetben egyedüli családfenntartóvá tett, úgyhogy képtelen gyermekeinek nevelésével foglalkozni, ami által az ilyen családhoz tartozó gyermekek legnagyobb része elégtelen nevelésben részesül, sőt egyesek erkölcsileg is meg vannak lámadva, igyekszik a járási fiatalsggondozó egyesület közbelépni. Egy másik igen fájdalmas problémája a mai időknek, a fiatalságnak kenyérkereseli lehetősége. A köteles iskolai végzettség után sajnos igen sokan nem tudnak elhelyezkedni, kénytelenek otthon maradni, minden kereset és munka nélkül. Nincs módjukban dolgozni, olyannyira, hogy egyesek kénytelenek koldulni. Egy régi közmondás szerint az egyedüllét és henyélés a bűnözésnek melagágya. Ezen közmondásnak igazságát az a körülmény is igazolja, hogy az utolsó időben a javítóintézetek tömve vannak erkölcsileg megtámadt fiatalokkal és fiatalok bűnözőkkel. A fiatalság munkanélkülisége magára vonta a járási fiatalsggondozó egyesületek teljes figyelmét, s programjának egyik legfontosabb pontja közé tartozik, megvédeni és segíyezni a fiatalságot.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, az itt megemlített célok és feladatok nemcsak a szociális intézmények feladatai, hanem minden egyes állampolgárnak erkölcsi kötelessége ezen feladatokat sajátjának tekinteni, maguk, én és mindenki felelősek vagyunk Isten és lelkiismeretünk előtt azért, hogy a világ ma rossz. Igen rossz, és hogy a világ rossz, annak az az oka, hogy kevés felebaráti szeretet uralkodik a földön közöttünk. Évről-évre jobban kifejlődik az emberiség között az irigység és az önzés. Igen sokszor igyekszünk a felelősséget másokra hártani, máskor megint ama nézetünknek adunk kifejezést, hogy a szociálisan gyengébb egyénekről az állam köteles gondoskodni, s legtöbbször azzal altatjuk el lelkiismeretünket, hogy kötelességünknek eleget tettünk, ha megfizeltük a szociális intézmény tagsági díját. Nem kérem, ez nem elégséges. Mindenkinék módjában van segíteni, ha akar. Mindenkit megáldott az Isten egy bizonyos tehetséggel és mindenkinék kötelessége, hogy ezen tehetségét felebarátai érdekében felhasználja.

Könyvesboltunkban nagy választékban
kaphatók :

Szétnyitható képeskönyvek

Mesekönyvek

Ifjúsági regények

Regényújdonságok

Töltőtollak

Fényképalbumok

Írószergarnitúrák

Karacsonyi zenealbum

EGYESÜLETI ÉLET

A „Polgári Iskolai Szakosztály” jelölő listája.

A »Polgári Iskolai Szakosztály« új tisztikarába a jelölő bizottság a Komárnóban 1935. év december 7-én tartott értekezletén megválasztásra az alábbi tagokat jelölte: Elnök: Somogyi István. Alelnökök: Molnár János és Farkas István. Titkár: Bakonyi István. Jegyző: Borka Anna. Pénztáros és könyvtáros: Özv. Bányai Mihályné. Ellenőr: Szilágyi Mária. Választmányi tagok: Banai Tóth Pál, Biró Gyula, Kecskés István.

Központi kiküldött: Zsolnai Béla.

A szétküldött szavazólapokat kérjük 1936. év február 29-ig a megcímezett borítékban Biró Gyula polg. isk. igazgató, Komárno címre küldeni. A beérkezett szavazatokat a szavazatszéd bizottság 1936. év február 21-én bontja fel és az eredményt a »Magyar Tanító« legközelebbi számában teszi közzé. Szavazni nemcsak a listában foglaltakra lehet.

A »Jelölő Bizottság.«

Kedves Kollégáim!

A polg. isk. szakosztály már régen nem működik. Hogy mi ennek az oka, azt most ne kutassuk, hanem tegyünk meg mindent annak újjászervezése érdekében.

Legelső teendőnk egy új, az új tisztikar megválasztása, mert a réginéki mandátuma már lejárt.

A jelölés megtörtént, a listát fent közöljük. Én pedig kérek a szakosztály minden tagját, hogy a pár nap múlva szétküldésre kerülő szavazólapokat a megcímezett borítékban legkésőbb 1936. febr. 20-ig visszaküldeni sziveskedjék.

Mivel úgy látom, hogy a polg. isk. szakosztály igazolt tagjainak névsorából sokan hiányoznak, leközlöm a szakosztálynak most nyilvántartott tagjait és kérem mindazokat, akik e névsorból hiányoznak, de magyar polgári iskolánál működnek, hogy belépésüket vagy esetleg átigazolásukat nálam írásban minél előbb jelentsék, mert részükre szavazólapot csak így tudunk küldeni.

A szakosztály nyilvántartott tagjai a következők: Ács Béláné, Adler Ernő, Alt Paula, Özv. Bányai Mihályné, Burghardt Adél, Banai Tóth Pál, Biró Gyula, Borka Anna, Bencze Samu, Bakonyi István, Beke Ilona, Biszkup Márta, Dalóti Odón, Fischer Jakab, Farkas István, Franyó István, Gérecz István, Garai Anna, Haász Elza, Hiltrich Józsefné, Hegedűs János, Jankó Erzsébet, Kecskés István, Konratovich Jolán, Kühn Aranka, Kálmán József, Karl Géza, Kőrös Sári, Krug Béla, Molnár János, Molnár Jánosné, Maszyi Gizella, Pöllzl Irma, Petry Margit, Rancer Erzsébet, Schlosser Hermin, Szilágyi Mária, Somogyi István, Sebestyén Árpád, Szelepcsényi Gyula, Uhlarik Erzsébet, Weisz Katinka,

Vargha Etelka, Vásárhelyi Károly, Weiser Samu, Zsolnai Béla, Sörösné, Gaál Edit, Sörös Jenő, Vollayné, Kollányi Erzsébet.

Kérem ismételve maradtam kartársi üdvözzettel

Biró Gyula

polg. isk. igazgató, Komárom.

Jegyzőkönyv

felvéve 1935. nov. 7-én *Párkányban*, a párkányi tanítómegye Á. M. T. E. tanítószövetségének közgyűlésén.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Pappné Sárközi Edit és Türy Sándor kérelmek fel.

Jelen voltak: Kovács Alajos országos elnök, főtitkarelendő Medlen István és főtitkarelendő Kégli György tanfelügyelő esperes urak, Bakonyi István komáromi polgári iskolai szaktanács, Kajári Sándor újságíró és a járás tanítószövetsége csaknem teljes számban.

Biró Béla elnök üdvözlöi a megjelent és fentírt illusztris vendégeket. Megnyitójában a tanítószövetség népművelési nagy feladatának jövőbeni eredményes munkálkodásához szükséges alapelveket ismerteti nagy körültekintéssel, átfogó és a nemes hivatás érzet felelősségének öntudatos, előrelátó célkitűzéseivel.

Felsorolja azon materialista vezérelveket, melyek az elmúlt évek társadalmi életében irányító tényezők voltak. Megállapítja ezen irányelvek károsan ható jelenségeit főleg a népművelési terén és felhívja a hivatásának magaslatán álló tanítószövetség figyelmét a tudományos élet ama fejlődésben levő — világnézeti — törekvésekre, melyek a szellem uralmát teszik egyedül hasznos tényezővé a jobb jövő megalapozása érdekében.

A tanítószövetségnek — folytatja — minden tudományos, történelmi és társadalmi irányváltozást szem előtt kell tartania. Eszre kell vennie, hogy azok mennyi jót és mennyi rosszat hoznak a népművelésnek. Eppen így résen kell lennie ezen új irányváltozásának már a pirkadó hajnalán. Ki kell követelnie azon jogát, hogy ő a legilletékesebb megbírálni minden újonnan érkező társadalmi és kultúrpolitikai áramlatot. Figyelnie és bírálania kell ezen új áramlat megvetésének módosait és eszközeit is, mert a legtöbb, a társadalomnak szellemi fejlődésére és új erkölcsi alapokra fektetett célkitűzéseinek munkája mind a tanítószövetség vállaira nehezednek. Eppen ezért a tanítószövetség kell, hogy észrevegye, megismerje és a népművelés javára fel tudja használni minden kornak szellemi áramlatát, s így a jelenét is.

Sajnos, azonban eme felelősségteljes nagy feladatára a mai tanítóképzés nem vérteti fel a mai tanítóképzők ifjúságát. Azért égetően sürögőnek nyilvánítja a tanítóképzésnek főiskolai, avagy akadémiai alapokra való helyezését.

Megnyitójában a további részén felsorolja az egyházaknak és államkormányoknak a felekezeti tanítószövetséget érintő hátrányos jogi és anyagi gondoskodását az állami tisztviselőkkel és tanító-

kal szemben. Teljes egyenjogúságot követel az iskolatípusok minden faja, de a tanítósnak jellegre és nemzetiségre való tekintet nélkül úgy morális, mint anyagi szempontból.

Sürgeti a központ útján a 104/926. sz. törvény realizálását, a fizetés kiutalásának a hónap elsejére való visszahelyezését. Súlyos — a felekezeti tanítónőket érintő — sérelemnek tartja az anyasági szabadság idejére meghozott fizetésletiltó rendeletet, valamint a hospitánsok fizetés nélküli munkáját és az ideiglenes tanítók viszonyának függő helyzetbe hozott tényét. Megjegyzi, hogy ha az állam megelégedett polgárokat akar nevelni, úgy először megelégedett tanítósnagra van szüksége.

Elnök ezután a következő előterjesztéseket teszi:

I. A felekezeti tanítósnag szociális érdekvédelme céljából nyitassék a M. T.-ban »Tanítói jogvédelmi« rovat, melyben minden kárváriát járt, vagy még ma is járó kartárs ügy a kész eseteket, mint a folyamatban levő eljárásokat — legelőképpen azonban a már meghozott közigazgatási döntéseket — leközlik a jogvédelemre szoruló kartársak tájékoztatására. — Elfogadva.

II. Keressék fel az államkormányzat kérelem útján, hogy a tanítósnag törvényes államolgári szabadságát és az állam által megszabott korlátok közötti társadalmi és közművelődésügyi megmozdulását megóvja személyi, felelőtlen intrikákkal szemben.

III. Szövetkezzék a párkányjárású »Tanítói Egyesület« a nové zámky-i és a többi dunamenti magyar és szlovák tankerületek tanítóival június első felében rendezendő »Tanulmányi út« megrendezése érdekében a Referátushoz benyújtandó kérelemhez.

Az utiterv elkészítésével az elnökségen kívül Kniesner Imre nagyölvédi kartárs bízott meg, melyre a jelentkezést — javaslat halározatra való emelés után — azonnal meg lehet tenni. Az utazásban résztvevőknek az utiköltségek fedezésére havonta előre 50—50 Ké-t kellene deponálni.

A közgyűlés mindhárom javaslatot egyhangúan elfogadja.

Elnök ezután felolvassa Teplánsky Pál képviselő tanítóbarátnak az egyesülethez címzett levelét, melyben a tanítósnag ügyének további felkarolását ígérve, távolmaradását kimentti. Közgyűlés ezt tudomásul véve a képv. kartársat szintén melegen köszönti.

IV. Fldő Melden István tanf. esperes értekezik ezután a népiskolai nevelés nagy fontosságáról. Előadását nagy érdeklődéssel kísérte a közgyűlés.

V. Utána Kovács Alajos orsz. elnök emelkedett szólásra. Belkapcsolódva Bíró elnöktársa megnyitójának őt érintő meglehangú üdvözlésébe, mondja: Három érzés hozott közéttek testvéreim. Az első a szív érzelve, melynek teljes melegével üdvözli a közgyűlést.

A második az ész, mely odaállítja a Bíró elnöktársa által a mai tanítóképzés megreformálása céljából tett ama indítványára mellé, hogy az akadémiára alapra helyeztessék. Továbbá hangsúlyozza a 104/926. sz. törvény egységes visszaállítására

való törekvés jogosságát. Majd átlér néhány tag és nem tagnak azon káros ténykedésére, melyek az éppen fentiek kiharcolása miatt nagyon is szükséges egyesületi, összetartó erőt szétforgácsolni próbálkoznak az orsz. egyesület keretében. Megemlíti, hogy a széles társadalmi réteg mennyire figyelemmel kíséri a tanítóságnak nemcsak hivatalos, de egyesületi tevékenységét, összetartó erejének minden mozzanatát is. Felveti a tagsági díjak problémáját is. Kéri a közgyűlést, hogy úgy a járási egyesület, mint minden tag főtörekvése az legyen, miszerint a cél és eszme érdekében bármilyen ügy közös nevezőre hozassék a központi vezetőséggel.

A lélek jelszava alatt összetartásra és kitartásra buzdít. Felhívja a közgyűlés figyelmét a Vésztük kivonatos fordításainak megrendelésére s közli, hogy eddig 16.000 Ké-t jövedelmezett a M. T. H. alapjának. Kéri a járás tanítóságának minden tagját, hogy a Tanítói Könyvesbolt és a vele összefüggő Szent Agoston Társulat ügyét karolják fel s egyben utal a Bratislava III. tankerületnek fenti célt szolgáló legutóbbi határozatára.

IV. Elnök felhívására Bellus kartárs megteszi pénztári jelentését. Ezt a közgyűlés tudomásul veszi.

V. Bakonyi István polgári iskolai szaktanító »Modern alapelvek és áramlatok a rajzpedagógiában« című előadása révén a járás jelenlevő tanítósága a rajztanításban manapság ránehezedő megoldást volt szerencsés megfigyelni és szemlélni.

Mindvégig feszült figyelemmel kísért értékes, a vezérkönyvét kiegészítő előadásáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mond s egyben felkéri az előadót, hogy előadását a M. T.-ban leközzölni sziveskedjen.

VI. Pajor János muzslai kartárs »Egy-két szóljegyzet az erkölcsi nevelésről« címen tartott épületes, szép gondolatokkal teltített előadást, melyért a közgyűlés szintén jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

VII. Elnök jelenti, hogy a hátrálékos tanítói helyijárandóságok és igazgatói pótlékok ügyében az országos elnök intézkedése után most az állami tanfelügyelőség szolgáltatta fel a járáskört arra, miszerint a még mai napon fennálló hátrálékokról tegyen jelentést. Elnök felkéri az érdekelt tanítókat, hogy ezt tudomásul venni és az esetleg meg nem is fenálló hátrálékokról a bizonyítékokat minél előbb hozzá eljuttatni sziveskedjenek. A közgyűlés ezt tudomásul veszi, mire 3 kartárs a jelentését ez ügyben azonnal meglelte.

VIII. Kiss József szőgyéni kartárs javasolja, hogy járásunkban is honosíttassanak meg az árvaalap javára a más járásokban is szokásos ismerkedő és műsoros esték. Elnök ez indítvánnyal kapcsolatosan tájékoztatja a közgyűlést arról, hogy az ilyen műsoros tanítói estély megtartását a közelmúltban Gyiván egybegyűlt tanítóság is óhajtotta, sőt annak megrendezésében részt is kért. A közgyűlés a javaslatot egyhangú határozatra emeli és a jelenlevő kartársak és hölgyek megígérték, hogy az így rendezendő tanítói estélyen feltétlenül meg fognak jelenni.

(Választmány utóbbi határozatával az estély megrendezését az indítványozóra, az elnökségre, a kéméendi, bény és köhüdyarmati tantestületekre bízta, akik annak helyét Kéméndre, idejét pedig január hónapra tűzték ki.)

IX. Majd Zoltán Amália kartársnő, mint a szavazatszedő bizottság elnöke felolvasta az új tisztikar választására vonatkozó szavazás eredményét, amelynek alapján a következőképpen állította össze az új tisztikart:

Elnök: Bíró Béla; alelnök I.: Gajdár István; II.: Túry Sándor; tiltkár: Beluch László; jegyző I.: Szabó Emil; II.: Batori Emil; pénztáros: Bellus Gyula; ellenőr: Hetényi Antal; könyvtáros: Tóth Gábor; választmány: 1. Horváth Dezső; 2. Kónya József, aki helyett, mert a központi tisztikarban van, Laczy József lett; 3. Nagy Lajos; 4. Bernáth Anna; 5. Nagy József; 6. Tóth István; 7. Kerekes Béla.

A központi kiküldötteket a fenti tisztikarból a választmány fogja megválasztani.

X. A közgyűlést társas ebéd követte, amelyen több felköszöntő hangzott el a köztársaság elnökére; az AMTE. országos elnökére, a járáskör elnökére és az új tisztikarra.

K. m. f.

Laczy József s. k.
jegyző.

Papné Sárközi Edit s. k.
Túry Sándor s. k.
hitelesítők.

Bíró Béla s. k.
elnök.

Az Érsekújvár-Vidéki Tanítómege közgyűlése Udvardon.

1935. nov. 14-én az udvardi szövetkezeli ház impozáns új kultúrtermében tartotta rendes évi közgyűlését az Érsekújvár-Vidéki Tanítómege. S amint most visszagondolva, regisztrálni akarom a krónikás egyszerű, hivatalos hangján a közgyűlés fontosabb mozzanatait — ünnepi érzés száll szívembe. Mert ünnepe volt ez a nap megyénk tanítóságának, dokumentálása nagy értékeinknek, s határozott iránymutatás a kisebbségi magyar jövő felé.

Nagyszámú résztvevő vendég és kartárs előtt emelkedett szólásra Dinnyés Károly, a tanítómege elnöke, s a lélek boldog örömének fényétől csillogó szavakkal köszönti a vendégeket s a jelen volt kartársakat. Elnöki megnyitójában bölcs komolysággal méri fel sorskörülményeinket, kultúrteendőinket s kötelességeinket államunkkal, ráncbízott falusi népünkkel szemben. Hogy pedig nehéz és felelősségteljes posztján becsülettel álljon meg a magyar tanító, aszkétikus, alázatos önfegyelmezeltségre és alapos önművelődésre van szükségünk. Pedagógiai, szociológiai, történelmi horizontunkat állandó, komoly studiumokkal szélesítjük, hogy előbbre vihessük népünket, faji és vallásos kultúránkat tradíciós multjából fakadó és a jövőbe lendülő összes értékével együtt. Nem élhetünk zárkózott csiga-biga életet, köte-

lességeink vannak! S ha munkánk közben esetleg bántások is érnek bennünket (és kit nem érnek?!), nem zárkozhatunk el egyéni fájdalmaink fellegvárába, mert a szent fákyát magasra kell tartanunk, hogy mutassuk az utat a szellem, a jószág és a szeretet tisztább, magasabb régiói felé. Szeressük a gyermeket, a munkát, vallásunkat és bátor védői és terjesztői legyünk kétezeréves keresztény kultúránknak. Tartsuk meg szigorúan a törvényt, viszont törvényadta jogainkat használjuk ki, hogy minél erősebben domborodhassék ki nevelési eszményünk mindenkit becsülő, értéket és jellemet formáló faji és vallásos jellege. Nem akarunk csak békét, szeretetet, igazi kultúrát és boldogságot.

A nagy lelkesedéssel fogadott megnyitóbeszéd után üdvözli kedves vendégeinket. Kovács Alajos országos elnökünket, Siposs Antal esperes-plébánost és dr. Krammer Jenőt, az érsekújvári reálgimnázium országos viszonylatban is elismert, tudós tanárát.

Sipos esperes keresetlen szavakkal köszöni meg az üdvözlést. Tanítónak, »céhbeli«-nek érzi magát, hisz' okleveles tanító ő is. Ismeri a tanító munkáját, éppen azért becsüli is.

Kovács Alajos orsz. elnök emlékezik meg továbbá Dinnyés Károlyról, a közös, nemes és nehéz harcok érdemes bajlársáról. Üdvözli Siposs Antal esperes-plébánost, az igaz embert és odaadó lelkipásztort. Nyugdíjbavonulása azonban nem sikerült. Nyugalmat elrabolja a Tanítók Házának vezetése, a díjat lecsökkentette az állam s a vonulást elintézte az asszony. E tréfás momentum után vázolja a központ széleskörű, alapos és becsületes magyar munkásságát és kéri a tanítótestvérek támogatását, ügybuzgóságát. Az Egyesület harcol a fizetésleszállítás ellen, a szolgálati idő beszámításáért s a KUS-sal karöltve a tanítótság összes érdekeiért, a szolgálati pragmatika, sajnos, 40 éves küzdelem után sem sikerült.

Viseljük azonban kitarlással a tanítótság keresztjét, tartson össze öreg és fiatal; ne szavakat, hanem eszméket kövessünk!

Dinnyés Károly elnök ezután elparentálja a megye halottjait s a közgyűlés néma felállással adózik Matley Ferenc és Karácsonyi József veterán kollégák emlékének.

Plichta János egyesületi pénztáros teszi meg pénztári jelentését. A tagdíjhátrálék elszomorítóan nagy. Sok tag egyáltalán nincs tisztában azzal, hogy mi a kötelessége. Elfogadja a lapot, az Egyesület segítségét, de áldozatot hozni nem akar — mondja Plichta kolléga, akinek áldozatos, komoly munkájáért a közgyűlés köszönetet szavaz.

Simonyi Lajos naszvadi kolléga előadása következik az *Írástani módszereiről*. A szépkészültségű kolléga több forrásmunkát említ, bírál s előadását ügyes, szemléltető formában adja. A pedagógiai szempontból nagyon értékes és tanulságos előadást figyelemmel hallgatja a közgyűlés és Simonyi Lajos kollégának köszönetet szavaz.

Dr. Krammer Jenő tartotta meg ezután szabadelőadását: *A pedagógia új útjai* címmel. Hatalmas tudás, biztos értékkitevételek, az elméleti pedagógia fejlődése, átültetése gyakorlati térre, a

pszichoanalízis, pszihoteknika, tesztesés, mint segédeszköz, jelentőségük, alkalmazásuk. hírlatok stb. peregek le a hallgatóság előtt csillogó, vonzó és világos modorban és frappánsan jellemezték dr. Krammer Jenő ritka. átfogóképességű kutató szellemét.

Komoly, mély és nagyon tanulságos előadás volt, amit a hallgatóság hatalmas tapsal és őszinte elismeréssel jutalmaz. Dr. Krammer Jenőt nagyon sokszor szeretnénk körünkben látni.

Tatárik Emil kolléga, újvári cserkészparancsnok kér 300 Ké-t a júniusban rendezett reprezentációs cserkészszábor céljaira, melyet a közgyűlés tudomásul vesz.

Központi elnök kérésére a Tanítómegye 5000 Ké-val járul hozzá a M. T. Házánál egy ágy alapításához.

A délutáni órákban az udvardi tantestület kiváló rendezésében az iskolás gyermekek bámulatosan szép táncos jeleneteiben gyönyörködött a jelen voltak nagy serege. A közgyűlésen jelen volt Mihola Gyuszi kiváló dalköltő is és Juhász Béla szalathyai telet-séges kolléga, Borka Géza tanár szövegeire írt esárdásaival és hallgatóival búvólte el a magyar dal kedvelőit. Hatalmas sikere volt Mihola Gyuszinak, amelyet meg is érdemelt. Kossányi József is szerepelt pár versével és a közgyűlés a késő esti órákig, nemes élvezetben részesülve együttmaradt s ünnepi, boldog megelégedettséggel távozott, új munkás napok elé.

Kossányi József.

IN MEMORIAM. Erdélyi Antal volt bakai kartársunk halálával kapcsolatban kaptuk a közetkező sorokat, melyeket a lapunk legutóbbi számában közölt híradás kiegészítéseként közlünk: 34 évi szolgálat után a beteges ember nyugalomra vágyott, hogy önzetlen, önfeláldozó munkája után pihenhessen. Csak még ezt a tanévet akarta befejezni...

Nyolc — javarészből még kiskorú — gyermeket hagyott itt. A faluban évek hosszú során egész generációt nevelt fel — édes gyermekeinek nevelését, a legnagyobb művét, már nem tudta befejezni...

Hült tetemét november 17-én kísértük utolsó útjára igen nagy részvét mellett. A sírnál Gašparik Ignác áll. tanfelügyelő mondott meglehangú gyászbeszédet, majd Kisléghy Sándor ig. tanító olvasta fel a tanítómegye elnökének búcsúszavait.

A «TANÍTÓSÁGERT» című, a Magyar Tanító ezévi szeptember 15-i számában megjelent cikk egy mondatát a ft. rk. papság köreiben sértőnek találták a rk. egyházra nézve. A mondat inkriminált része így hangzik: ...»Sajnos, vannak kerékkötők, akik azt hangoztatják, hogy vissza a középkorba, amikor butaságban, tunyaságban élt a nép; akkor diadalmaskodott az egyház.« — Sem az egyesület, sem lapunk szerkesztőségének ismert vallásckölcsi irányzatával nem egyeztethető össze az a föltevés, hogy sérteni akartuk volna az egyházat. Egyesületünk és hivatalos lapja nemcsak, hogy nem egyházzellenes, de ellenkezőleg: az egyházakkal a legjobb egyetértésben működik, s ezt az.

együttműködést a jövőben is fenntartani óhajtja. A Magyar Tanító szerkesztősége éppen ezért fokozott figyelemmel öröködi azon, hogy a fentihez hasonló és félreértésekre okot szolgáltató kitétel a jövőben még elnézésből se kerüljön a lapba.

ADOMÁNY. Erdélyi Imre nyug. igazgató-tanító Hidaskürtről 2 nyulat küldött a T. Háza javára. Az adományt úgy a bentlakók, valamint az igazgatóság nevében mély köszönettel nyugtázza:
a T. Háza igazgatója.

MEGHIVÓ.

A Komárom—Csallóközi Tanítómege f. é. december 19-én d. e., pontosan 10 órai kezdettel, Komáromban, a közs. polg. fiúiskolában *rendes közgyűlést* tart, melyre a kartársakat tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó és jelentés.
2. Tanítók Háza. Előadó Kovács Alajos közp. elnök.
3. Az iskolák adminisztrációs ügyei. Előadó: Markovič Ede áll. tanf.
4. Közművelődési választmányok és bizottságok munkája. Előadó: Boross Béla.
5. A cselekvő iskola és annak akadályai. Előadó: Zsolnai Béla.
6. Pénztári jelentés.
7. A gyűlés előtt 24 órával beadott indítványok tárgyalása. Komárom, 1935. dec. 7.

Kartársi üdvözlettel: *Wánkay László* s. k. tm. elnök.

NÓGRAD JÁRASKÖR (Gömör-Nógrád tanítómege keretén belül működő egyesület) választmánya 1935. november hó 21-én tartott ülésén a tisztújítással kapcsolatban megejtendő hivatalos jelölés elvégzésére öltagú jelölőbizottságot küldött ki, mely bizottság a jelölés munkáját elvégezve, alapszabályaink értelmében, a jelöltek névsorát két hónappal a választások megcélése előtt hivatalos lapunk útján nyilvánosságra és a tagok tudomására hozza.

A *jelöltek névsora*: Elnök: Sztankó Gyula, Pinc. Alelnök: Bartha József, Füleksávolly. Jegyző: Zvoda Mária, Losonc. Pénztáros: Dr. Nagy Árpád, Losonc. Könyvtárosok (2 tag): Oszwald Olga és özv. Wolf Józsefné, Losonc.

A *választmányi tagságra jelöltek betürendben*: Benyik Béla, Losonc. Boczkó Kálmán, Füle. Dittel Rozália, Losonc. Erdélyi Pál, Törincs. Kakas István, Terbeléd. Lóska Lajos, Ipolybályk. Molnár Géza, Panyidaróc. Ocsovay Imre, Losonc.

A *választmányba 6 (hat) tag választandó*. A választás 1935. december 15-től számított 2 (kettő) hónap elteltével, szavazólapok útján fog történni.

Losonc, 1935. december hó 9-én.

Jelölő-bizottság.

KRÓNIKA

A társadalom általános eladósodásáról

emlékezett meg Trapl pénzügyminiszter a költségvetés tárgyálása alkalmával. A számok emberétől várható őszinteséggel vallotta be, hogy az eddigi pénzügyi politika a hitelezőt célirányosan erősítette az adós rovására. »A válság egyik súlyos következménye volt az adósságok valorizálása, felértékelése. Az adósság nyomasztóvá vált az adósrá, lett légyen az akár magánszemély, akár társaság, akár közjogi testület.«

Az expozé, melyből a fenti idézetet vettük, különlegesen az adózó polgárság és a gazdasági társadalom szemszögéből vizsgálja a tényeket s innen állapítja meg a fentieket. A pénzügyminiszter úr szándékosan-e, vagy szándéktalanul figyelmen kívül hagyta a fentebbi osztályoknál jobban eladósodott tisztviselőtársadalmat, melynek nyakára az adósságok még nyomasztóbban nehezednek. Mert vizsgáljuk csak ezt a kérdést sine ira et studio.

A tisztviselő-társadalomnak szerelik a szemére lobbantani, hogy túlnyújtózott a takaróján s ezért keveredett adósságokba. Ez a szemrehányás akárhonnán jöjjön is, igazságtalan. Mikor volt a tisztviselőnek akkora fizetése, mely a különböző cikkek szédületesre felszökött árindexét elérte volna? Még a konjunktúrális időkben is milyen mélyen csúsztak, legfeljebb csigalépcsőben követték a mindennapi élet szükségleteinek áremelkedését a különböző pótlékokkal megtámogatott fizetések! Az ilyen szűkre szabott takarón bizony nagyon könnyű volt túlnyújtózni. Ha feljebb húztam, a lábam látszott ki alóla, ha lejjebb igazítottam, a mellem fázott.

Aztán következett az 1926-os 103. és 104. fizetés rendezési törvény. Az idő gyors rohanása csaknem anakronizmussá tette már ezt is annyira, hogy alapos revíziója alig halasztható, de ceruzával, pápirossal a kézben bárki kiszámíthatja erről is, hogy az a nagyhangon beharangozott fizetés-javítás teljesen és tökéletesen elsikkadt belőle. A fiatalok és családaltalanok részére még hozott némi enyhülést, de a többgyermekes családapák, tehát a neveltetés folytán a legsúlyosabb szociális viszonyok között élő tisztviselők az új törvény folytán kevesebb fizetést kaptak, mint annak előtte. Az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy kevesebb nem lett a havi járandóságuk, mert az említett törvény ezt nem engedte meg, hanem megmaradt a régi összeg, de a különbözetet kiegyenlítési pótlékokkal feldozták ki, így aztán megtörtént az nem egy tisztviselővel, például e sorok szerény írójával is, hogy időközben kétszer is előléptünk, ennek ellenére a fizetésünk ott maradt, ahol 1925 december 31-én, mert az előlépés fizetés-szaporulata felment a kiegyenlítési pótléokra.

Aztán jött az a szintén sokszor szemünkre hányt mézes-madzag: a karácsonyi pótlék. Nem mondom, nagyon jól esett

zsebrevággni, azonban pirulni mégsem tudok miatta. Akkor, mikor a konjunkturális idők csúcspontján más lársadalmi osztályok egyik hétről a másikra százezreket kerestek, a tisztviselőnek nincs mit szégyelleni azon, ha ebből az aranyfolyamból a tisztviselő-lársadalom vékonyan csörgedező erecskéjébe is vezettek egy keveset. És hányszor, de hányszor fizettük már ezt vissza! Vajjon azok a körök, akik a felháborodás hördülésével regisztrálták, hogy Tisztességes Lajos segédhivatali járulnok 500 Ké karácsonyi segélyt kapott akkor, mikor 8k milliókat teauráltak, moghózták-e már a vagyonukhoz méltó áldozatot az állam pénzügyeinek egyensúlyba billentésére úgy, mint Tisztességes Lajos? Mert itt van ám a bökkenő, hogy mi az adósságokat is körülbelül ebben az időben csináltuk abban a reménységben, hogy a fizetések stabilak, a remuneráció minden éven megjnyesltli egy kicsit a tisztviselők szerény karácsonyfáját. És ezzel szemben mi jött? Stabilizálták a pénzt, ezzel az adósságok — Trapl szavai szerint — valorizáltattak, felértékeltettek. Konkréten szólvá, 1929-ben vettem részletre egy 5000 Ké-ás rádió készüléket (abban az időben ennyi volt annak az ára), az adósságot nyugtem éveken keresztül a kevesebb fizetésből, jobb pénzzel annak ellenére, hogy mire a készüléket kifizetem, az árán jószágban magasán felette álló három új készüléket vehettem volna és nemcsak azért, mert akkor már tökéletesebbet is gyártottak, hanem jóképpen azért, mert a régi a stabil pénzzel háromszorosan túlfiztettem.

1933-ban ránkköszöntött a fizetés-levonások ideje. Óriási volt a családásunk. Előző éven a rendes fizetésen felül még karácsonyi póllékot is kapunk s ebben az évben a fizetés 10 százalékát kellett elvesztenünk. De beláttuk, hogy az államháztartás zavartalan vezetésének biztosítására áldozatokat kell hoznunk s fogunkat összeszorítva, vonakodás nélkül tűrtük, legjeljebb annak a kívánságnak adtunk kifejezést, hogy ha mi így, akkor mások se húzzák ki magukat az áldozatból. De a megpróbáltatásoknak ezzel nem szakadt ám vége. Eltekintve attól, hogy a következő év újabb levonásokkal kedveskedett, hogy az adósságok csak olyan súllyal nehezedtek a nyakunkra, felhíglották a pénzt, minek következtében a közszükségleti cikkek ára, ha nem gyorsan is, de állandóan és kitaró buzgósággal emelkedik. Tessék tehát kiszámítani, hogy ki hányszor hozta meg áldozatát az államért?

Mind Ezeket összevéve hát, ha a pénzügyminiszter úr oly megértést mutat az adósokkal szemben és a lársadalom bizonyos rétegeinek teherkönytltségéről gondoskodik, ne fejedkezzék meg mirőlünk, szegény hallgató tisztviselőiről sem, akik háromszor hoztak áldozatot az állam pénzügyeinek egyensúlyba állításáért. Higgye meg a pénzügyminiszter úr, hogy mi nem adósságainak az állam nyakába való sózására gondolunk, mi kevesebbrel is megelégszünk, csak álltsák vissza a régi, törvényben biztosított fizetéseinket, azokból mi lassan, lassan kifizetgetjük az adósságainkat. Mi is jól járnánk, de a közgazdaság is, ahol a tisztviselők fizetésektelensége eddig is óriási rést ütött.

„Korunk a világháborúk korszaka”,

Állapítja meg Oswald Spengler. E korszak — szerinte — a XIX. századdal kezdődött s a XXI.-ben ér véget. A nagy német gondolkodó, a Harmadik Birodalom tüzes elméleti ellenfele, az általános háborús zűrzavar okait is kutatja. Arra a megállapításra jut, hogy az emberi tömegek egyszintre törekvése, az osztályok kiegyenlítődéséért folyó küzdelem váltotta ki a századok történelmi stagnációjából ezt a súlyos válságot. A krízis eleinte csak világnézeti elkülönülést idézett fel, kikezdte az Istentől származtatott tekintélyeket, uralkodói jogokat, születési kiváltságokat, majd felbontotta a termelés nehezen kialakult és a kézi munka értékelésére alapozott gazdasági rendjét. A legújabb korban az emberi munkának a technika óriási fejlődése következtében való nagy jelentőség-vesztése ellenére a munka értékelésének fokozását küzdötte ki. Spengler megállapítása szerint századunkban a munka kétszeres átértékelést ért el: először, mikor a munkaidő leszállították, másodsor, mikor a munkabérekkel emeltek. Szóval oda lyukad ki, hogy az 1914—18-as világháborúban egyedül a munkásosztály nyert.

Gyarló erőinkkel képteleneknek érezzük magunkat, hogy a nagy német bölcselővel viládba szálljunk, de eszméi olvasása közben mégis csak gondolkoznunk kell, hogy hol és hogyan győzött a világháborúban a munkásosztály? Itt munkásosztály alatt a szellemi munkások tekintélyes csoportját is értem. Nem tagadhatjuk, hogy a tekintélyek tisztelete, az uralkodói hatalom mindenhatósága bizony erősen megtépezve került ki a világháború vérivataraiból. Mert itt újjunk is kevés lenne a trónja-vesztett uralkodók összeszámlálására, s ott, ahol uralmon is maradtak, aligha egyebek *Pictus masculus*nál. A legújabb időkben egyes országokban igyekeznek a tekintélyeket visszaállítani, egyes szimbólumokat olyan fényesre csiszolni, mint régen, mikor azok még tömegeket lelkesítettek, de a sors különös iróniája, merészelem azt mondani: a korszellem különös kifejeződése, hogy a tekintély alapjain elhelyezkedő kormányformák között is a királyi szuverénitás visszaállítására alig gondolnak, vagy ha történetesen van is király, annak csak valami reprezentatív szerepet hagytak meg. A Mussolini nevét a falusi iskolák gyereke is tudja, de hogy ki a jelenlegi olasz király, az az újságolvasók közül is legfeljebb csak ha minden tizedik emlékeztetésben maradt meg.

Mindezekből azonban korántsem következik az emberi munka keltős, vagy enyhén szóva túlértékelése. Ceruzával, papírossal a kézben könnyen kiszámíthatja bárki, hogy a mai általános kereset — átszámítva — messze mögötte áll a békebellinek. Hogy a mai pénznek a vásárló értéke magasabb volna, azt is csak esetenként lehetne kimutatni. Hogy a munkaidőt leszállították, annak ára a kereset csökkenése lett, míg másutt éppen a munkaidő emeléséről és a kötelességek szaporultáról beszélhetünk. A gyári munkás talán időben kevesebbet dolgozik, de viszont

odaadóbban, mert ha a munkakésztsége csökkenését észlelik, azonnal degradálják. A gép egyenletes ritmusa nagyobb körültekintést, több figyelmet, szinte azt mondhatjuk, hogy a kézi munka mellett bizonyos észmunkát követel, míg ezzel szemben a múltak szűk technikai eszközei között folyó munka ilyet nem kívánt. A szellemi munkástól ma sokszorosan többet kívánnak, mint régen. Applikáljuk csak e kijelentést a saját tanítói életünkre! Hol ismerünk mi régen annyi sokoldalú kötelességet, mint ma? Munkaterületünk szinte beláthatatlan szélességűre terjeszkedett ki, a terhek, melyeket részint parancsszóra, részint állásunknak tartozó felelősségvállalásból magunkra vetünk, majd a földig nyomják le görnyedező vállainkat. Hogy ennek ellenére munkánk kétszeresen értékeltenék, biz azt nem igen lapasztalhatjuk.

Hu azzal bélyegezi meg Spengler a munkásosztályt, hogy egyedül az nyert a világháborún, akkor ebben alaposan csalódik. Vajjon kivestelte vérét, veritékét az egész háború ideje alatt? Ki más fizette az átmenet, a forradalmak adóját, mint a dolgozók tömege? Vajjon elfelejtette-e már a világ közvéleménye, hogy Verdunnél a német Krupp gyár ágyúszörnyeteivel lölték a német állásokat s a németek a Sommenál a francia Creusot gyár löszerevel törték át a francia frontot? A löke bizonyította be legelőször azt, hogy nincs hazafiasság, emberszeretel, csak üzlet és pénz van. A háború pontosan addig tartott, míg jó üzlet volt. Mihelyst a hadianyagokat csak kétes értékű papirokkal fizetgették a hadviselő államok, az utánpótlás döcögőssé lett, majd teljesen bedugult, már csak annyi idő kellett, míg a löke szárazra mentette a juhocskáit: azonnal vége lett a háborúnak. Ki nyerte meg hát a háborút? Vagy ki nyert a háborúban? A dolgozók tömege talán, mely megritkult sorokkal, éhségtől belegségetől lázas szemekkel, rongyosan, önmagát forradalmakkal narkotizálva próbált az új világrendbe beilleszkedni, vagy a kövérre duzzadt löke-e, mely az aranyborjú körüli lánc forgatájába sodorta azt is, aki eddig csak veritékkel keresett pénzt.

Oswald Spengler a mai krízisek orvosságát a munkaidő fel-emelésében és a munkás bérének leszállításában látja. Nem tudjuk, hogy a nagy német filozófusnak milyen kapcsolatai vannak a pénz-arisztokráciával, nem is hisszük, hogy ilyen összeköttetései tényleg lehetnének, de elméletének olvastára bizonyára mosolygásra kerekedik a munkaadók ábrázata. Igaz, hogy csak az első pillanatban, mert a következő gondolatuk mégis csak az, hogy »jó, jó, kétszer annyit dolgozni s leszállítani a munkabéretet, olcsóbbá tenni a termelést, de az alacsony fizetések a fogyasztást is megbénítják s akkor hol a haszon?«
 Óvatosan hát az elméletekkel és ezenfelül, hogy a testi és szellemi munkás a munkaadók emberiességére is apellál, a saját jól felfogott érdekeire is utal. »Mélto a munkás az ő béréhez, évezredes igazság, találjanak fel már olyan elméletet is, mely ezen az elven alapul.
 Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Bevezették a honvédelmi nevelést az elemi és polgári iskolákba. A Véstnik 6. száma közli azt a rendeletet, amelynek értelmében az elemi és polgári iskolákba kötelezően bevezették a honvédelmi nevelést. (Magyar fordítása az egyesületünk által kiadott Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek 1935. júniusi számában.)

Az 1932-es polgári s az 1933-as elemi iskolai normál-tantervek jó alapot szolgáltatnak erre a célra, csak szisztematizálni kell az idevágó anyagot s a mindennapi élet praksziséban érvényesíteni. A honvédelmi nevelés nem lesz önálló tantárgy, hanem az egész iskolai nevelést és tanítást át kell hatnia. Minden iskolai tevékenységben érvényre kell juttatni. A követelmények homlokterében a legnemesebb polgári erény nevelése áll: az államhoz s annak demokratikus berendezettségéhez való öntudatos és önfeláldozó ragaszkodás, továbbá az állam védelmére vonatkozó szilárd elhatározás.

A rendelet felsorolja az iskolák egyes tantárgyait, melyekkel kapcsolatban a honvédelmi nevelés elemeit a legcélszerűbben lehet érvényesíteni. Ajánlja a rendelet a katonasággal való szorosabb viszonyt, gyakoribb érintkezést, a kaszárnyák, katonai gyakorlatok és ünnepélyek látogatását. A repülő- és gáztámadásról is ki kell oktatni a tanulókat.

A leányokat nagyobb figyelemmel kell oktatni a belegek ápolására, fel kell világosítani őket arról, hogy milyen fontos és nemes szerep vár rájuk a lakosság passzív védelme szempontjából.

Különös figyelmet szentel a rendelet a testi nevelésnek. Azokat a tulajdonságokat kell fokozott gondattal kultúrálni, melyek az embert a honvédelemre alkalmassá teszik. (Ped. Vést.)

A boldog gyermekkor. Szokásunk elérzékenyülni, mikor gyermekkorunkra gondolunk és mélabúsan mondjuk: »Milyen boldog is voltam akkor!« — és csakhamar általánosan igazoljuk. Igen, a gyermekkor a boldogság korszaka, a gond-

talanság korszaka, az élet aranykora.

Mégis, ha volna bátorságunk részrehajlatlansággal visszaemlékezni a mi pompás gyermekkorunkra és gondosan megfigyelni minden előítélet nélküli a gyorsan múltó gyermekkor, kénytelenek volnánk ezt a véleményt megváltoztatni.

A gyermek még fiatal, az bizonyos, de ez a fiatalság nehéz váltásdíjjal van megfizetve: a gyermek nem élvez semmiféle szabadságot. Ha már elég nagyra felnőtt, gondol a rendszabályokra, melyek őt felcsemlék valamely értelmi társaságba, szünet nélkül ezeket a kifejezéseket kell használnia: »Mama, akarod, hogy...?« »Apa, megengeded nekem, hogy...?« »Nem, nem mehetek veled játszani, szüleim nem akarják, hogy...«

Kire nem nehezedett közülünk ez elviselhetetlen gyámság nem csupán az igazi gyermekkorban, de sokszor még ifjúkorunk hosszú éveiben is? Ki nem mondotta haragjában: »Mikor szabad már azt tennem, amit akarok?« Kinél nem keltette a megszabadulás benyomását, mikor először érezte magát szabadnak? A finom lelkek tagadnak ilyen érzést, vagy a hálátlanság jelét ismerik fel benne. Ez a szabadságérzet annyira, mint engedelmeskedni olyanféle ösztönnek, mely hasonló ahhoz, mely a madarat fészkeről elűzi, mikor már szárnyai kifejlődtek.

Igen, a gyermek sokszor kis szolga családainkban. Megültünk neki minden cselekvést, amelyet az apa vagy az anya nem hagy helyben, sok kis feladatot parancsolunk neki, melyek könnyűeknek tűnnek, de amelyek nem hagyják őt nyugodni. Ha vidéken vagyunk, a kis parasztfiúnak el kell menni megkeresni a teheneket a mezőre. Az apa a kávéházban olyan hosszúra nyújtja a partiet amilyenre csak neki tetszik, de neki, mikor meghallja az anyai parancsot, abba kell hagynia a játékot, mely őt szórakoztatja és magát a mező felé kell irányítania. Ő az, aki füvet szed, a nyulaknak, tördel fát, tisztítja minden hétfőn az egész háznép lábbelijét. És városban? A

leányok végzik a bevásárlásokat, az étkezés ideje alatt felszolgálnak, sőt táltatják vagy szórakoztatják kisebb testvéreiket. Hiszen helyesen állapíthatjuk meg, hogy a gyermek megtanulja szeretni a munkát, de kételkedünk abban, hogy kedvet adunk neki sok kollektív kisebb foglalkozás elvégzéséhez. Megteszi, hogy megszabaduljon, de borzalommal fogadják, nevelő szerepük semmivé lesz és nem lehet tagadni, hogy igen gyakran felesleges tövisek a boldog gyermekkor rózsái között.

Hagyjunk tanulóinknak is bizonyos szabadságot! A szabad rajzolás sok iskola programjában benne van már, miért nem látunk hozzá idejében többek közt a szabad elmondáshoz, a kézimunka szabadságához, a szabad fogalmazáshoz? (A jó iskolában nálunk már hozzáláttak. — Szerk.)

A gyermekszabadság fejezeteiről szólva a család kevésbé bontakozott ki mint az iskola és meghosszabbítja sokszor nagyon is az engedelmek korát. Nem hagyhatná meg a gyermeknek azt a jogot, hogy játékaikat maga választhassa, hogy az atyai kertnél távolabb sétálhasson, nem hagyhatná meg az olvasás jogát, nem találhatná-e önmaga hitválatát? Természetes, ebben a szabadságengedélyben is mértéket kell tartani. Sokkal veszélyesebb volna teljes függetlenséget adni a gyermeknek, mint kötelezni egy tudatlan népet önmaga kormányzására. De hagyjuk meg neki azokat a szabadságokat, melyeket használhat és amelyek tényezői az ő boldogságának. Ne tiltsuk meg a tanulónak, hogy jársszék, mikor iskolai dolgait elvégzte, ehhez joga van, amint apjának joga van olvasni az újságot napi munkájának elvégzése után. Ne halmozzuk el a gyermeket iskolai gondokkal.

Nagy ideje annak, hogy a gyermek lelkének tanulmányozását vállaltuk. mégis vannak róla hibás véleményeink. Feladatunk ezek megsemmisítése, ha azt akarjuk, hogy a gyermekkor aranykor legyen és hogy nevelői munkánknak legyen értelme és eredménye. (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

A természet- és állatvédelmi eszmék a tanításban és alapvető jelentőségűek a nevelésben. »Nincsen igazi jó nevelés és igazi jó szílv az állatok iránt érzelt szánalom nélkül

— mondotta lord Erskin 1829-ben az angol parlamentben. Ez a kijelentés már 100 éves, de még régebb alapelve a benső összefüggésnek nevelés és tanítás között a pedagógiában. A tanítás és nevelés keretei szorosan egymásba kapcsolódnak és minél mélyebben hatolunk be a gyermek életre való kiképzésének anyagába, annál jobban erősödik az a meggyőződésünk, hogy a nevelés az életnek még fontosabb alapszója. A világnak jó emberekre van szüksége. A jóra való nevelésnek már az iskolakötelezettség előtti korban meg kell kezdődnie. A gyermekben uralkodik a cselekvés utáni vágy! Dolgozni akar, s a munkát elismerve akarja látni. Hol látszik munkánk jobban megjutalmazva, mint a növényeken és állatokon? Pillantsunk vissza egy kicsit a pedagógia történetébe és pl. az iskolatestvérek alapítója, szt. Jean B. de la Salle, nevelési szabályaiban azt ajánlja, hogy nehezen nevelhető gyermekekkel virágokat és madarakat gondoztassunk. Tudjuk, hogy az első javítóintézeteket is ő alapította.

»Reflexióiban«, melyeket követői számára hagyott hátra, óva int a büntelésektől és a fegyecekek javítására virágtenyésztést és állattartást ajánl. Több mint 200 esztendőmult el e kiváló pedagógus halála óta, de kipróbált alapelvei, mintantézetek is ő alapította.

Olyan gyermeknek, ki a virág keletkezését hagyományból vagy magból megfigyelte, nemcsak öröme lesz abban, hanem az a természetben sem fog virágot szomorúan meghalni hagyni. Úgyanez áll a kis madarak, kutyák, macskák gondozásáról is. A védelmező szerepek örül a gyermek és ez kielégíti őt, az állat szeretete pedig boldoggá teszi! Ezen cselekvések közben fejlődik ki a föld legbecsesebb növénye, a jószág. Jó ember, ez legmagasabbja annak, amit mi neveléssel el akarunk érni. A jó ember nem fog részvételenül elmenni szenvedő embertársa mellett és hasznos tagja lesz az államnak is!

Még egyre megtanít a növények és állatok gondozása: kötelességtudásra. Rendszeres gondozás alapfeltétele az eredménynek és ez a kötelességtudás a nemtanköteles gyermekeknél kifejlődve, jó tanulót ad az iskolának, akik alapos tu-

dással felruházva, az életben meg fogják találni útjukat.

A természet- és állatvédelmi eszmék megbecsülhetetlen tényezői a nevelésnek és a tanításban sem nélkülözhetők; annak élénkítéséhez nagyban hozzájárulnak. Mennyi kedélynemesítő költemény van, melyeknek tartalma a fák és boltrok szeretése! Dalokban is nagy a választék. A fogalmazás is szolgáltatásban állhat a természet- és állatvédelemnek. Kipirult arccal, csillo-

gó szemekkel mesélnék a gyermekek kedvenc állatukról. Lelkesülten beszélnek el egy-egy madármenetést. Elmények a kirándulások alkalmával, melyek az állat- és növényvédelemre vonatkoznak, mind tárgyai a tanítás- és nevelésnek. Iskolai dolgozatok bizonyítják, hogy mennyire megragadják a gyermekeket az állat- és természetvédelmi eszmék és ez eszméket cselekedeteikbe is átültetik. (Pädagogischer Führer, Wien.)

Könyvek, folyóiratok:

Közművelődés — Könyvtár Élet. Karlsruainsk előtt ismeretes az a mozgalom, melyet lapunkban ez év elején indítottunk a közművelődési munka népszerűsítése érdekében. A Galánta-járás magyar közművelődési testület, mely a vágsellyeivel az első volt Szlovénországon, ugyanakkor elhatározta, hogy a már létező hasonló testületek között kiépíti a kapcsolatot, amit legeredményesebben egy közös sajtótermék révén gondolt megvalósítani. Ennek a kezdeményezésnek lett eredménye a Magyar Tanítóban létesített »Közművelődés« rovat, melynek megnyitása több járási testület jóváhagyásával és anyagi hozzájárulásának kilátásba helyezésével történt. A Magyar Tanító kezdeményezése főirázta az alvó közművelődési szerveket, s ennek az ébredésnek legfényesebb tanújele az e hó elején megjelent »Közművelődés — Könyvtár Élet« című közlöny, mely az új életre kelt komáromi járási közművelődési testület határozatából született meg azzal a céllal, hogy egy nagy szövetségbe tömörítse a már működő, s az ezután megalakuló közművelődési választmányokat és bizottságokat. A galántai testület örömmel üdvözölte ezt az önálló közművelődési folyóiratot, s elsőnek csatlakozott a magyar kultúrértékeket összefogó szövetséghez. Amit Galánta elkezdett, azt Komárom folytatja, s az újonnan létesült közművelődési folyóirat első száma kellemő biztosságot ad arra, hogy a kezdeményezők célkitűzése jó úton halad a megvalósulás felé. A Magyar Tanító rovatja is elérte célját: ráeszméltette a magyar kultúra iránt felelősséget érző embereinket, hogy a közművelődési törvényen fölépülő széleskörű és sokrétű kultúrunka

egy teljes szaklapot kíván, mely zárólag ezt a kérdést ismertesse, s a kultúrunkásoknak minden tekintetben kimerítő felvilágosításokat adjon. Az ügyesen szerkesztett folyóirat több cikkben foglalkozik a közművelődési feladatokkal, tájékoztatást nyújt a szervezési munkáról, ismereti a törvényt, a végrehajtási utasításokat, s bőven foglalkozik a közséji könyvtárak ügyével. A könyvtárügy szorosan összefügg a közművelődési szervek munkájával, s e téren különösen sok a leendő minálunk. Olvasván a folyóirat hátorhangú cikkeit, megvilágításait, önkéntelenül arra gondolunk, hogy erre a lapra már régén szükség lett volna. Mert a közművelődési munka nemcsak kötelességeket ír elő, hanem megbecsülendő jogokat is biztosít. — A folyóirat havonta jelenik meg, szerkesztője Ivánfy Géza. Szerkesztőség a kiadóhivatal Komárom, Kapitány u. 5. Előfizetési ára évi 24, könyvtáraknak, kultúrtestületeknek 20 Ké. A lapot minden tanítótestvérünknek a legmelegebben ajánljuk.

Szendrei Imre: Preludiumok orgonára vagy harmoniumra. Magyar Kórus kiadása, 1935. Szendrei Imre a kalocsai székesegyház karnagya és tanítóképző intézeti zenetanár. Mint gyakorlati egyházenész és pedagógus állította össze 34 oldalas preludiumos füzetet, amelynek minden egyes darabja gyakorlati célt szolgál. Rövid és hosszabb lélekzetű darabok váltakoznak egymással a szokottabb hangnemek sorrendjében. A preludiumok dallamosak, könnyen játszhatók. Nagy segítségére vannak a gyakorlati egyházenészeknek és egyházi zenét tanulóknak. A kemény táblájú, zsebben hordható preludiumos füzet 72 da-

rabot tartalmaz és mindössze 16 Ké-ba kerül. Megrendelhető Szendrei István érsekujvari karnagynál.

Szendrei István: Népdalegyvessző férfikarra. Magyar Kórus kiadása, 1935. Szendrei István egyházzeneszerzői munkásságát ismerjük. E népdalegyvelegével új oldaláról mutatkozik be a kiváló zeneszerző. Hét magyar népdalt — katonanótát dolgoz fel könnyű stílusban. Az egyveleg mindvégig érdekes és élvezetes: dongókar, imitációk, kánon váltakoznak egymással. Nem az az ez-ellől használatos homofon, akkordhalmaz. Minden szólam önálló dallammal bír s így betanítása nem kerül nehézségbe, így hogy falusi dalárdák is bátran hozzáfoghatnak a betanulásához. Értékes műsorszámot nyerne benne. Hangterjedelme G—á. Megrendelhető a szerzőnél Érsekujvárott. (H. D.)

Dásenka, egy kis foxi élete. Általé, rajzolta, fényképezte és elbeszéli: Karel Capek. Gyermekeknek és állatbarátoknak nagy öröme telhetik Capek világhírű »Dásenka« című kulya-regényében, melynek magyar fordítása most jelent meg. A nyomdailag kiválóan előállított albumalakú könyvet számos értékes rajz és fénykép díszíti. Egy kis foxi életét ismerjük meg benne, annak születésétől felcseperedéséig számtalan viszontagságon át, amelyekben neki és gazdájának része volt. Az író híres humora, pompás rajzolókész-

sége és fényképező művészete jut szóhoz e gondtalan pillanatszülte hájos könyvben. Megjelent Eugen Prager könyvkiadóvállalatnál, Bratislava—Pozsony. Ara félévászoktésben, díszes kiállításban, színes címlappal 35 Ké. Kapható könyvesboltunkban, Galántán.

Mario Verdagner: »Álomsziget. Regény. A spanyol Mallorca szigeten lévő Miramar hercegség nem költő kitalálása, hanem valósággal fennállt a világháborúig, mint Lajos Szalvator osztrák főherceg, Orth János fivérének birodalma. — Az álomszép Miramarnak — ahol szabadság, szerelem, művészet és fantasztikum honolt — két királynője volt: Lydia, a szőke orosz grófnő és Catalina, a barna parasztlány. A középkori keretbe helyezett művészi és forrón erőtikus környezet megihlette a szerzőt, aki egyidőben a külön főherceg titkára volt és pompázó költői nyelven varázsolja elénk ezt a démonikus, álomszerű világot. Regénye egyike az újabb irodalom leglebilincselőbb termékeinek. — A gondos, szép fordítást Gáspár Kata végezte. Megjelent az Eugen Prager könyvkiadóvállalatban. Bratislava—Pozsony, »Az új Európa könyvesháza« című könyvsorozatban. A szőpen kiállított kötet művészi, színes fedőlappal ellátva: 22 Ké, egész vászonkötésben; 28 Ké. Kapható könyvesboltunkban, Galántán.

HOLGYEK FIGYELMÉBE! Legjobb szabású, legszebb kivitelű princess fűzőt, csípő szorítót (orvosi rendeletre is) és melltartót, jutányos árban mérték után készít

ELBERTNÉ fűzőszalónja

Komárno, Masaryk utca 19, vagy Kis Csapó utca 8.

Színházi Élet, - a Tükör, - Búvár, - Tolnai világlapja
stb. című folyóiratokra előfizetést
felvesz könyvesboltunk Galánta.

Bárhol hirdetett könyvújdonságokat beszerez
és szállít könyvesboltunk Galánta.

HIREK

BEETHOVEN.

IRTA: BECZ ARANKA.

Fehér szobor, élettelen kő...
Arcán rávészett, bús vonás...
A rádióból zene csendül:
»Eroica« — mesés — esodás.

Kezembe veszem fehér szobrom,
nézem magas, szép homlokát,
mely mögött egyszer megálmodta
a harmadik szimfóniát.

S elgondolom: ez a bús ember
annyi szépséget hordozott,
hogy el sem bírta már magában
a sok felcsengő dallamot.

Odaadta az egész világnak,
mit ő lelkével hallgatott,
s kit e mélységes szent varázsbán
külső hang nem zavarhatott.

Igy sírta el nagy szenvedését:
muzsikahangban könnye hullt.
Más jalgat, sír a fájdalomtól,
nála a »jaj« dallamba fült.

Szomorú arcú, fehér szobrom
lágyan végig simogatom...
Igy álmodni nem tudhat más,
csak ki boldogtalan nagyon.

Munkatársainknak, egyesületünk tagjainak, lapunk olvasóinak, hirdetőink és egyesületünk minden barátjának kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk!

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Megvalósulnak a kerületi polgári iskolák. A képviselőház után most a szenátus is elfogadta a körzeti polgári iskolákról szóló törvényjavaslatot, mely már évek óta várta jóváhagyását. A lapok kiemelték, hogy a szenátus ülésén a szavazólappal történt szavazásnál a jelenlevő kilencvennyolc szenátor mind a javaslat mellett szavazott.

A komáromi református tanítóképző és a losonci ref. teológia épületeinek felállítása tárgyában érdekes javaslatot közöl a Ref. Egyház és Iskola nov. 30-i száma. A javaslat a két intézmény felépítéséhez szükséges egy millió koronát úgy véli előteremteni, hogy fizessen minden lelkész, tanító és közigazgatási funkcionárius 5 éven át évi 200 Ké-t. A jogfolytonosság elve alapján a később hivatalba lépő egyházi alkalmazottak, hivatalba lépésük után 5 évvel, amikor már a kezdet nehézségein átestek, ugyan-csak 5 éven át évi 200 Ké-t, mely a két intézmény fenntartására szolgálhasson. — Szép elgondolás, s ha valóra válik, az ilymódon létesült tanítóképző intézet hatalmas erkölcsi bázist teremtett magának.

Két szemináriumot előadás Galántán. November 28-án a galántai szemináriumon Jankó Erzsébet polg. iskolai tanítónő a természet megismerésének a fontosságáról tartott

igen értékes előadást. Kiemelte a gyermekek érdeklődését a természet jelenségei és tárgyai iránt, melyet a jó természetrajzi tanításnak teljes mértékben ki kell elégítenie. Fontosnak tartja, hogy a természetrajzi tanítás központjában az okok vizsgálata álljon, s a tanítás módszere a cselekvő szemléltetés legyen. Az előadó fejtegetéseit Matis Gyula tanfelügyelő egészítette ki hasznos gyakorlati tanácsokkal. — A második előadást Boross Béla alsószeli tanító tartotta az énektanításról. Ismertette a hallás és a hangjegyek utáni énektanítás módszerét, s magától a tanítási eljárást. Hangsúlyozta, hogy a mai énekkultúra szempontjából kevés a tantervben előírt heti egy óra. A túlméretezett, egyoldalú értelmi képzés egyensúlyozása céljából fontos, hogy a zenei nevelésre nagy gondot fordítsunk.

A párkányi tanítómege az »Arva-alap« javára tervbevett műsoros tanító-estélyét 1936. január 22-én este 8 órakor Kéménden rendezi meg. A járási tanítói énekkar megszervezésére Horváth Dezső bényi kartársat kérték fel.

Orgonaszentelés volt december 1-én Libádon. Ismét egy tanító testvérünk fáradságot nem ismerő lelkes munkájának eredményében gyönyörködhettünk. Pintér Ferenc libádi fiatal kartársunk ez a testvér, aki az

egyházi zene iránti lelkesedésből és a faluját szerető tanítói szívből fakadó ambiciózus munkájával olyat produkált egyházi énekkarával, hogy az orgonaszentelési művészi élményé avallta. A friss levegőjű új egyházi muzsika betöltötte a templomot és az áldozatkész libádi lívek szívét. Harmat, Bárdos, Halmos, Kertész feldolgozású ősi egyházi énekek és új szerzemények hatása igazolja az új egyházi muzsika létjogosultságát, egyúttal igazolja népünk zenei műveltségét. A szentelési szertartást dr. Prenner Béla köhígyarmati plébános vezegte. Az orgonát, amelyet Tattinger Ferenc érsekújvári orgonaépítő épített, Szendrei István karnagy és zeneszerző vette át. Művészi orgonajátéka őszinte bámulattal töltötte el a templomot zsúfolásig megtöltő hallgatóságot. — Ez a nap is egyik dokumentuma az őnzellen, lelkes, zajtalan, de eredményeiben annál hangosabb tanítói munkának.

Széljogyzetek a nagyszöllősi gyöngyös bokrétaúthoz. Hogy a nagyszöllősi járási közm. egyesület magyar osztálya által november 24-én rendezett első kárpátaljai gyöngyösbokrétá — élén az agilis rendezőseggel: Hoky Károly szenátorral, Szabó Sándor ref. ig. tanítóval továbbá Herpai, Komáromi és Ortútai titkárokkal — valóban eredményes munkát végzett s a gyöngyösbokréták díszes galériáját értékes csokrétáival gazdagította — kétségtelen. Kárpátalja tiszaháti magyarsága gazdagon hozta s mutatta be az ottani magyar nép körében tenyésző szebbnél-szebb népszokásokat, népdalokat, népenét és népi táncokat.

Mit is láttunk, mit is hallottunk Szöllőson? Voltunk lakodalomban, fonóközében, névnapon. Hallottunk névnapon köszöntőket, műszakolást, csengő-bongó rigmusokat, vőfély köszöntőket, áldomás-mondásokat. Hallottuk a bakter vontatott, kíséretes kiállítását. Láttunk sok szép táncot, olyat is, amelyet most szedett elő a lomtárból egy egyszerű viski paraszasszony. Láttunk tüzes roptú csárdást. Kondás táncot, gulyás táncot. Láttuk a feledésbe ment szöllősi verbunkost, eredeti nótájára. Láttunk pöttöm gyerekeket művésziesen verselni és csárdást táncolni. Hallottunk egyszerű falusi legényt vérpezsdítően tárogatózni, másik falusi legényt cigányzene kíséret mel-

lett magyar nótákat énekelni. Hallottunk sok szép eredeti magyar népdalt, lelkes beszédeket, szellemes konferánszokat. Láttunk festői viseleteket, szép magyar lányokat. Tüzes menyecskéket, délceg legényeket, tisztas öregeket, násznagyokat. Vőfélyeket, nyoszolyókat. Nem győztünk betelni a sok szép táncsal, melyeket a viskiek, dédaiak és derceniek járta. Gyönyörű volt a csetfalvi menyasszonytánc, a dobronyi lakodalom, a derceni fonóka. De említsük meg a nagydobronyi ősrégi népviseletet és a 60 ágú női konytot is.

Az előadás délután 4 órától esti 8 óráig tartott. Utána vacsora volt, majd vacsora után színházba mentek a bokrétaútosok s azután reggelig ropták a csárdást. — Hej, az a hagyományos, világhíres magyar vendégszeretet! Kedves szöllősiék, de értitek a módját vendégeiteket tejbévajba fűroszteni, tyúkkal, kalácsal — szép ékes kínálással belegre etetni-itatni! Nem is felejté ezt el soha egyetlen jelen volt sem.

Köszönjük a felejtethetlen napot!
Füsti László.

Az elemi és polgári iskolai tanítóképesítő vizsgálatok eredményei. November harmadik hetében folytak le a magyar elemi és polgári iskolai tanítóképesítő vizsgálatok Zibrita Lajos dr. igazgató elnökletével. A vizsgálatok eredményei a következők: az elemi iskolai tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett 135 jelölt, akik közül egyet visszautasítottak, nem jelent meg 16. A vizsgázó 118 jelölt közül visszalépett 17, elbukott 9, tanítói oklevelet nyert 92. — A polgári iskolai szakvizsgára engedélyt kapott 21 tanító; a vizsgára jelentkezett 19 és pedig: a vizsga I. részére 13, a II. részére 4, az egész vizsgára 2. Visszalépett az I. csoportból 2, a II.-ből 1, a III.-ből is 1. A vizsgát sikerrel letette az I. részből 11, a II.-ből 4 és az egészből 1. — Ezenkívül nosztrifikációs vizsgát tett 2, kiegészítő vizsgát 1 és külön zenéből 1 tanító. A legközelebbi képesítő vizsgálatok tavasszal, még a most érvényben lévő vizsgálati rend szerint lesznek. Az új vizsgálati rendszer a következő tanévben lép törvénybe.

Karácsonyi takarékoság. A Gazdasági Szemle december 1-i száma Neveljük az ifjúságot a takarékos-

ságra» című cikkében — többek között — ezeket írja: »Az amerikai pénzintézetek az ifúságot az ú. n. »karácsonyi takarékosagra« ösztökélik és szoktatják. Amit az egyes ifjú vagy leány az egész év alatt összespórolt, karácsony előtt bizonyos jutalomdíjjal megtoldva visszakapja. Ezenként így több száz millió dollár jön össze...« — A mi hitelszövetkezeteink december 9-től 14-ig rendezték meg takarékosági hetüket.

A tanítói címekről kiadott kormányrendelettel kapcsolatban a Náródná Skola Slovenská december 1-i számában tiltakozó cikk jelent meg, mely állást foglal a csehnyelvtől »fidici« utítel-nek szlovák hangzású »riadiaci« jelentése ellen. A cikk kifejti, hogy a történelmi országokban már régen meggyökeresedett a »fidici« megjelölés, s az tényleg fedi a fogalmat, de a szlovák nyelv szellemével ellentézik, hogy az eddigi

»správca« ezentúl »riadiaci« tanító legyen. A cikk kifogásolja, hogy az egységes hivatali cím csak az állami iskolák tanítóira vonatkozik, s nem állapítja meg sem a szlovák, sem a német és magyar fordítást. Cikkfő nézete szerint, ha pl. a magyar nyelvben a cseh »fidici« szóból származtatjuk, akkor lesz »vezető«, esetleg »igazgató«, správca, správu-júci — (Vásárhelyi Károly »igazgató«-nak fordította a Cssl. Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteményében. — Szerk.) — de ha a »riadiaci«-t vesszük alapul, akkor a magyar fordítás ez lesz: »takarító, tisztogató — upravujúci, čistiaci«. A cikk azon a nézeten van, hogy a szlovák nyelvben egyedül a »správca« felel meg az iskola igazgatását végző tanító hivatali címének, de ha ez valakinek útjában van, akkor a népiskolák igazgatói bizonyára megelégszenek a »tanító« névvel. Ez a mi legméltóbb elnevezésünk.

Kiadóhivatali üzenetek.

P. J. Užhorod, H. J. D. Saliby, A. J. Köbölkút, P. L. Dun.-Streda, Sz. M. Lučenec, R. E. Kolanda, G. O. Sinter, M. I. Čop, Sz. M. T.-K. I. Ekocs, K. J.-né Andód, K. Gy. Hradská, O. J.-né Košice, U. L.-né Rim.-Sobota, E. G. Madar, F. V. Kozsnéma, Sch. D. Berehovo, S. L. Komárno, R. H. Vorokany, L. L. Dražice, G. S. Gernerček, S.-né G. E. és S. J. Sahy, N. A. Bratislava, Cz. P. Guđa, B. P. V.-Toroňa, T. L. Šimonovce, Cs. A. Olešník. Címüket a kért módon javítottuk. — B. P. Doby, M. M. Rafajnaufalu. Előfizelőink sorába vettük, lapunkat küldjük. — Vleska, T. Gy. Cíz-kúpele, B. P. M.-Gérés, H. L. Joles, B. J. V.-Cetin,

TARTALOM:

Vezércikk: (bb) Karácsonyi sirámok... — A pedagógia műhelyéből: Féja Tibor: Hogyan hallgassuk az iskolarádiót? — Lami József: A globális módszer és a magyar tanítóság. — Fórum: (bb): »Szavak és teltek.« — Anna Sluková: A szociális gondoskodás. (Befejezés.) — Egyesületi élet: A Polgári Iskolai Szakosztály jelölő listája. — Jegyzőkönyv (Párkány). — Az Érsekújvár-Vidéki Tanítóegye közgyűlése Udvardon. — In memoriam. — »A tanítóságért«... — Krónika: Szepesi Gyula: A társadalom általános eladósodásáról... Korunk a világháborúk korszaka... — Szemle. Bel- és külföldi folyóiratokból. — Könyvek, folyóiratok. — Hírek. — Kiadóhivatali üzenetek.

A LEGTELJESEBB SZLOVÁK NYELVTAN

DAMBORSKY JÁNOS

reál-gimnáziumi tanár, ismert szlovák nyelvész
és tankönyvíró
szerkesztésében

MEGJELENT KÉT KÖTET - 576 OLDAL.

A Közlérszolg. lenállítására óta ez az

első szlovák nyelvtan,

mely egész terjedelmében felöleli a
szlovák nyelv hang, szó és mondatrendi és
részletesen mutatja be a szlovák nyelv
és fejlődésének történetét.

TARTALMAZZA

**A SZLOV. MATICA MEGÁLLAPÍTOTTA
új helyesírás szabályait.**

**A kiváló kézikönyvet nem pótkölözhető
egyetlen tanító sem. Tanítói könyvtárak
több példányban rendelők meg.**

**A teljes, két kötetes mű ára Magyar Kéz 50—
Egy kötetben, erős vászokötésben „ 30—**

KAPHATÓ

minden könyvtárszolgálatban és a kiadónál

Huszár István könyvkereskedésében, Nitrán.

